

fuor: et exaltabit mansuetos in salutem.
Quod exultabit sancti in gloria: letabun-
tur in cubilibus suis. **Q**uod exultationes dei
in gutture eorum: et gladij anticipes in
manibus eorum. **A**d faciendā vindictā
in nationibus: inreparationes in populis.
Ad alligandos reges eorum in compe-
dibus: et nobiles eorum in manibus ferreis.
Et faciāt in eis iudiciū scriptū: glā-
ria et omnis laudis eius. Alleluia.
Laudate dñm in sanctis eius: lauda-
te eū in firmamento virtutis eius.
Laudate eū in virtutibus eius: lauda-
te eū secundum multitudinē magnitudinis
eius. **L**audate eū in sono tube: lau-
date eū in psalterio et cythara. **L**au-
date eū in tympano et choro: lauda-
te eū in cordis et organo. **L**audate
eū in cymbalis benesonantibus: lauda-
te eū in citharis iubilacionis: omnis spiritus
laudet dñm. Alleluia.

Explicat psalterium

PARABOLE

Incipit prologus sancti Jeronimi p-
interpretis in parabolas salomonis.
Iungat epistola quos iungit sacerdoti-
um: immo terra non dividat: quos
xpi nedit amor. **C**onmentarios in osee-
amos: et zachariā malachiā: quos
posuisti. Scripsisse: si licuisset pre val-
itudine. Multis solacia sumptuum:
notarios nros et librarios sustenta-
tis: ut vobis potissimum nrm desuder
ingeniū. **E**t ecce et latere scriptis rursū
diuisa posuisti: quasi aut equū sit me
vobis cunctis alijs laborare: aut
in ratione dati et accepti: cuiq; preter
vos obnoxii sum. **Q**uareq; longa egrota-
tione fractus: ne pariter hoc anno re-
ticeret: et apud vos mutus esset. **M**idui
opus nomini vno consecraui: interp-
tationē videlicet tñi salomonis vo-
luminū: malloth qđ hebrei parabolas:
vulgata editio pūbia vocat: coelestiq;
quē grece ecclesiastes: latine dionotatorē
possumus dicere: syrachim: qđ in lingua
nrām veterē canticū cātorū. **S**ecur et
panaretos: ihu filij syrach liber: et ali-
pseudographus: qui sapientia salo-
monis miscuit. **Q**uorū priorē hebra-
icum reperi: nō ecclesiasticū ut apud la-
tinos: sed parabolas pnotatū. **C**ui iūdi
erāt ecclesiastes: et canticū cātorū: ut
similitudinē salomonis: nō solū nu-
mero librorū: sed etiā materias gene-
re coequaret. **S**ecūdus apud hebreos
nūq; est: quia et ipse stilus grecam
eloquentiā redoleret: et nōnulli scriptorū
veterū hūc esse iudei filionis affirmāt.
Sicud ergo iudith et thobie et macha-
bros libros legit quidē eos ecclesia: sed
inter canonicas scripturas nō recipit:
sic et hec duo volumina legat ad edi-
ficationē plebis: nō ad auctoritatem
ecclesiasticorū dogmatū affirmandam.

Si cui sane septuaginta interpretum
magis editio placet: habet ea a nobis
olim emendata. **N**eq; enī noua sic tu-
dimus: ut vetera desueamus. **E**t tamē cū
diligētissime legeret: sciat magis nrā
scripta intelligi: que nō in recitū vas
cāstus a coaruerit: sed statim de prelo
purissime emendata testē suū sapienter
uauerit. **I**ncipit parabole salomonis.

Parabole salomonis
filij dauid regis israel:
ad sciendā sapientiā
am et disciplinā: ad
intelligendā verba
prudentie et suscipi-
endā eruditionē doctrine: iusticiā
et iudiciū et equitatē: ut deur paruulū
astutia: et adolecentū scientia et intel-
lectus. **A**udies sapiēs sapiētior erit: et
intelligēs gubernaciā possidebit. **A**nī
aduertat parabolam et interpretaciō
non: verba sapientiū et enigmata eorū.
Timor dñi principiu sapientiē. **S**apientiā
amq; doctrinam stultia despiciūt.
Audi fili mi disciplinā pñs tui et ne
dimittas legem nrīs tue: ut addatur
gratia capiti tuo: et torques collo tuo.
Fili mi si te ladauerint peccatores: ne ac-
quiescas eis. **S**i dixerit veni nobiscū:
insidiemur sanguini: abscondam⁹ tedi-
culas: et rea insontem frustra: deglutiā-
mus cū sicud infernus viuente et inte-
grum: quasi descendentē in lacū: omne
preciosā substantiā replem⁹: implebim⁹
domus nrās spolijs: foras mitte no-
biscum: marcupiū sit unum omnium
nrū: fili mi ne ambules cū eis. **P**ro-
hibe pedem tuū a feminis eorū. **P**edes
enī illorū ad malū currūt: et festināt ut
effundant sanguinem. **F**rustra autem
iacit rex ante oculos peccatorū. **I**psi q;
contra sanguinē suū insidiantur: et

moliuntur fraudes circa animas suas. Sic semite omnes avari animas possidentium rapiunt. Sapientia foris predicat: in plateis dat vocem suam. In rapine tubas clamitat: in foribus portarum urbis proferit verba sua dicens. Usquequo parvuli diligitis infantiam? et stulti ea quae sibi sunt noxia cupiunt: et imprudenter odibunt scientiam. Conuertimini ad correptionem meam. Et proferam vobis spiritum meum: et ostendam vobis verba mea. Quia vocavi et remissis: et extendi manum meam et non fuit qui aspiceret. Despectis omne consilium meum: et increpationes meas neglexistis. Ego quod in interitum vestro ridebo: et sublanabo cum vobis id quod timebatis advenire. Cum irruerit repentina calamitas: et interitus istius respectus ingruerit: quando venerit super vos tribulatio et angustia. Tunc invocabunt me et non exaudiam: mane surgent et non invenient me: eo quod ego sum habuerunt disciplinam et timorem domini non susceperunt: nec acquieverunt consilio meo: et deriderunt unius correptionem meam. Comedent igitur fructum vires suae: et filii saturabuntur. Aversio parvulorum interficiet eos: et prosperitas stultorum perdet eos. Qui autem me audierit: absque timore requiescat: et abundantia proferet: timore malorum sublato.

Fili mi si susceperis sermones meos: et mandata mea absconderis petres te: ut audias sapientiam auris tua: inclina cor tuum ad cognoscendam prudentiam. Si enim sapientiam invocaveris: et inclinaueris cor tuum prudentie: si quaesieris eam quasi pecuniam: sicut thesauros effoderis illam: tunc intelliges timorem domini et scientiam dei inuenies: quia dominus dat sapientiam: et ex ore eius

prudentia et scientia. Custodit rector salutem: et praeparat gradientes simplicitatem: secutus sententiam iustitiae: et vias sanctorum custodit. Tunc intelliges iustitiam et iudicium et equitatem: et omne sententiam bonam. Si increpaveris sapientiam cor tuum: et scientiam a mente tua placueris: consilium custodit te: et prudentia servabit te: ut evas a viis malis: et ab homine qui perverba loquitur. Qui relinquit iter rectum: et ambulat per vias tenebrosas. Qui letant cum male fecerint: et regunt in rebus pessimis. Quorum vires perverae sunt: et infames gressus eorum. Et evas a muliere aliena et ab extranea quae molliet sermones suos: et relinquit duram pubertatis suae: et patris dei sui oblita est. Indinata est enim ad mores domus eius: et ad interos servit ipsius. Omnes qui ingrediuntur ad eam non revertentur: nec apprehendent sententiam vires. Et ambules in via bona: et calles iustorum custodias. Qui enim recti sunt habitabunt in terra: et simplices permanent in ea. Impius vero de terra perdetur: et qui inique agunt auferentur ex ea.

Fili mi ne obliviscaris legem meam: et precepta mea cor tuum custodiat. Longitudine enim dierum et annos vires et pacem apponet tibi. Misericordia et veritas te non deserant. Lucida eas gutturi tuo: et describe in tabulis cordis tui: et inuantes gratiam et disciplinam bonam coram deo et hominibus. Habe fiduciam in domino ex toto corde tuo: et ne imitaris prudentiam tuam. In omnibus viis tuis cogita illum: et ipse diriget gressus tuos. Ne sis sapiens apud te metipsum. Time deum: et recede a malo. Sanctas quippe erit umbilico tuo: et irrigatio ossium tuorum. Non ora dominum de tua substantia: et de primitiis omnium

frugum tuarum de pauperibus: et implebuntur spira tua sanctitate: et vino corcularia redundabunt. Disciplina domini filii mi ne abicias: nec deficias cum ab eo corripieris. Quem enim diligit dominus corripit: et quasi pater in filio complacet sibi. Beatus homo qui inuenit sapientiam: et qui affluit prudentia. Meliore acquirentis est negotiacione auri et argenti: primi et purissimi fructus eius. Preciosior est cunctis opibus sapientia: et omnia quae desiderantur huic non valent comparari. Longitudo dierum in decreta eius: et in similitudinem illius diuitie et gloria: vires est vires pulchre: et omnes sentite est pacifice. Lignum vires est hyssopus qui apprehendit eam: et qui tenuerit eam beati. Dominus sapientia fundavit terram: stabilivit celos prudentia. Sapientia illius erupit ab illis: et nubes rore coalescit. Fili mi ne effluat huius ab oculis tuis. Custodi legem meam atque consilium meum: et erit vita anime tue: et gratia sanctorum tuis. Tunc ambulabis fiducialiter in via tua: et pes tuus non impinget. Si dormieris non timebis: quiesces: et suavis erit somnus tuus. Ne pareas repentino terrore: et reuertere tibi potentias impiorum. Dominus enim erit i latere tuo: et custodit pro tuum ne rapiaris. Noli prohibere benefacere eum qui potest: si vales: et ipse bene fac. Ne dicas amico tuo. Vade et reuertere: et eras dabo tibi: cum statim possis dare. Ne moliaris amico tuo malum: cum ille in te habeat fiduciam. Non contendas adversus hominem frustra: cum ipse tibi nihil mali fecerit. Ne emuleris hominem iniustum: nec imiteris vias eius: quia abhominatio est domini: omnis illusor: et cum simplicibus sermonario eius. Egredas a domino in domo impiorum: habitacula autem iustorum benedicta. Ipse

deludet illos: et manus eius dabit gratiam. Gloria sapientes possidebunt: stultorum regulatio ignominia.

Audite filii disciplinam patris: et attendite ut sciatis prudentiam. Donum bonum tribuat vobis: legem meam ne derelinquatis. Nam et ego filius fui patris mei: et tetrallus et unigenitus coram matre mea: et docebat me atque dicebat. Suscipiat verba mea cor tuum: custodi precepta mea et vires. Posside sapientiam: posside prudentiam. Ne obliviscaris: neque declines a verbis oris mei. Ne dimittas eam et custodiet te: dilige eam et servabit te. Principium sapientie posside sapientiam et in omni possessione tua acquire prudentiam. Accipe illam et exaltabit te: glorificaberis ab ea cum ea fueris amplexatus. Dabit capiti tuo augmenta gratiarum: et corona iudicia proteget te. Audi fili mi et suscipe verba mea: ut multiplicent tibi anni vires. Via sapientie monstrabo tibi: et ducam te per sententias equitatis: quas cum ingressus fueris non errabunt gressus tui: et currens non habebis offendiculum. Tene disciplinam: ne dimittas eam. Custodi illam: quia illa est vita tua. Ne deleteris in sententis impiorum: nec tibi placeat malorum via. Fuge ab ea nec transgas per illam: declina et desere eam. Non enim dormiunt nisi cum male fecerint: et non capiunt somnum: ab eis nisi supplantaverit. Comedunt panem impietatis: et vinum iniquitatis bibunt. Iustorum autem sententia quasi lux splendet: praedicat: et crescit usque ad perfectam diem. Via impiorum tenebrosa: nesciunt ubi corruant. Fili mi auferat sermones meos: et ad eloquia mea inclina aurem tuam. Ne recedant ab oculis tuis: custodi ea in medio cordis tui. Vita enim sunt inveniendis ea: et

universae carni sanitas. Omni custodia serva cor tuum: quia ex ipso vita procedit. Remoue a te os pravum: et detrahentia labia sunt praelium a te. Oculi tui recta videant: et palpebre tue precedant gressus tuos. Dirige sanitas pedibus tuis: et omnes vias tue stabilient. Ne declines ad dexteram neque ad sinistram. Averte pedem tuum a malo. Vias enim quae a dextris sunt novit dominus: perversae vero sunt quae sunt a sinistris. Ipse enim rectos faciet gressus tuos. Invenia autem tua in pace producat.

Fili mi attende sapientiam. Vultus meus et prudentia mea inclina aurem tuam: ut custodias cogitationes: et disciplinam labia tua conservent. Ne intenderis fallacie mulieris. Fausus enim distillas labia meretricis: et meridiis oleo guttur eius. Novissima autem illius amara quasi absinthium: et lingua eius acuta quasi gladius biceps. Pedes eius descendunt in mortem: et ad inferos gressus eius penetrant. Per sententiam vires non ambulant: vagi sunt gressus eius et investigabiles. Nunc ergo fili mi audi me: et ne recedas a verbis oris mei. Longe fac ab ea viam tuam: et ne appropinques foribus domus eius. Ne des alienis honorem tuum: et annos tuos crudeli. Ne forte impleantur retri-
butiones viribus tuis et labores tui sint in domo aliena: et gemas in novissimis quando consumpseris carnes tuas et corpus tuum: et dicas. Cur destitutus sum disciplinam: et inceptationibus non acquievit cor meum. Nec audiui vocem docentium me: et magisteris non inclinavi aurem meam. Bene fui in omni malo: in medio ecclesie et synagoge. Bibe aquam de cisterna tua: et fluenta pueri tui. Derivent fontes tui foras: et in plateis ager tuas dividit. Habito eas solus: nec sunt

alieni particeps tui. Sit vna tua benedictio: et letare cum muliere adolescentie tue. Leva karissima: et gestum humilium. Ubra eius inebriant te omni tempore: et in amore eius delectare iugiter. Quare seductus fili mi ab aliena: et foueris in sinu alterius? Respice dominus viam hominis: et omnes gressus eius considerat. Iniquitates sue capiunt impius: et in finibus peccatorum suorum constituit. Ipse morietur quia non habuit disciplinam: et in multitudinem fluitavit sicut decipies.

Fili mi si sponderis pro amico tuo: deficiis apud egerantem amicum tuum. Illaqueat te verbis oris tui: et capiet per te simonibus. Fac ergo tibi dico fili mi: et teneas per te libram: quia incidisti in manum proximi tui. Discre-
te festina: suscita amicum tuum. Ne dederis hominum oculis tuis: nec dormiter palpebre tue. Erue quasi damula de manu: et quasi avis de insidiis aucupis. Hade ad formicam o piger: et considera vias eius: et disce sapientiam. Que enim non habeat ducem nec preceptorem nec principem parat in eitate cibum sibi: et congregat in messe quod comedat. Blaque quo piger dormies? Quando confurges? et somno tuo? paululum dormies paululum dormitabis: paululum coles manus tuas ut domuias: et veniet tibi quasi viator egestas: et pauperes quasi vir armatus. Si vero impiger fueris: veniet ut fons mellis tua: et egestas longe fugiet a te. Homo apostata vir inutilis gradit ore pueri: annuit oculis: terit pedem digito loquitur pravo corde machinatur malum: et omni tempore iurgia seminat. Quicquid exemplo veniet perditio sua et subito ceciderit: nec habebit ultra medicinam. Bene sunt que odit dominus: et septimum dicitur aia

rius. Oculos sublimes: linguam mendacem: manus effundentes innoxium sanguinem: cor machinas cogitatione pessimas: pedes veloces ad currendum in malum: profertur mendacia: etiam fallacem: et cum seminat inter fratres discordias. Conserva fili mi precepta patris tui et ne dimittas legem matris tue: liga eam in corde tuo iugiter: et circumdanda gutturi tuo. Cum ambulaveris gradiantur tecum: cum dormieris custodiant te: et euigilans loquere cum eis. Quia mandatum lucerna est et lex lux: et via vite inceptatio discipline: ut custodiant te a muliere mala: et a blanda lingua retrahat. Non occupat pulcritudinem eius cor tuum ne rapiaris viribus illius. Precium enim foris viri est vniuersa panis: mulier autem viri preciosa anima capit. Nunquid potest homo abscondere ignem in sinu suo ut vestimenta illi non ardeant: aut ambulare super primum: ut non comburant planities eius? Sic qui ingreditur ad mulierem proximi sui: non erit mundus cum reigerit eam. Non gradus est culpa cum quis furat? furem. Furat enim: ut elucens impleat animam. Deprensus quoque reddet septuplum: et omne substantiam domus sue tradet: et libera-
bit se. Qui autem adulter est: propter cordis inopiam perdit animam suam. Turpitudinem et ignominiam congregat sibi: et opprobrium illi non debet. Quia zelus et furor viri non parcat in die vindicte: nec acquiescet cuiuslibet precibus: nec suscipiet per redemptionem dona plurima.

Fili mi custodi sermones meos: et precepta mea reconde tibi. Fili honora domum et valebis: pater enim vero ne immoretur alienum. Secunda mandata mea et vires: et legem meam quasi pupillam oculi tui. Liga eam in digitis tuis:

scribe illam in tabulis cordis tui. Dic sapienti soror mea es: et prudentiam voca amicum tuum. Ut custodiat te a muliere extranea et ab aliena: que verba sua dulcia facit. De fenestra enim domus mee per cancellos prospexi iuvenem et video paruulos. Considero recordem iuvenem qui transiit per plateas iuxta angulum: et prope viam domus illius gradit: in obscurum aduersus praesentem diem: in noctis tenebris et caligine. Et ecce occurrit illi mulier in ornatu meretricio: parata ad decipiendas animas. Harcula et vaga quieris impatiens: nec vales in domo consistere pedibus suis. Nunc foris nunc in plateis: nunc iuxta angulos insidias. Apprehensumque deosculatur iuvenem et procaci vultu blandit dicens. Vidimas pro salute deuotum: hodie reddidi vota mea. Idcirco egressa sum in occursum tuum desiderans te videre: et reperi. Intraui humilis ledulum meum: stravi capitebus pedibusque egipto: aspersi cubile meum mirra et aloë et cinamomo. Veni inebriemur uberebus: et fruamur cupinis amplexibus donec illucescat dies. Non est enim vir in domo sua: absque via longissima. Sacculi pecunie secum tulit: in die plene lune reuertetur est in domum suam. Intrauit enim multis secundis: et blanditijs labiorum protexit illum. Stans eam sequitur quasi bos ducem ad victimam: quasi agnus lasciuens et ignorans: et nescit quod ad vincula stultus trahatur: donec transigat sagitta iectus eius. Velud si avis festinet ad laqueum: et nescit quod de periculo anime illius agitur. Nunc ergo fili mi audi me: et attende vobis oris mei. Ne abstractus in visis illius mens tua: neque decipiaris semitis eius. Multos enim vulneratos deiecit: et forissimum quique interfecti sunt

ab ea. **U**ie inferi domus eius: pen-
trantes interiora mortis. **U**u-
quid nō sapientia clamitat:
et prudentia dat vocem suā? In
summis eccelsisq; veritibus supra viā
in medijs sanctis stans: iuxta portas
civitatis in ipīs forib; loquit̃ dicens.
Qui viri ad vos clamito: et vos mea
ad filios hominū. Intelligite paruuli
absurda: et insipientes animaduertite.
Audite qm̃ de rebus magnis locutu-
ra sum: et aperient labia mea ut recta
predicent. **E**scitant meditabit̃ guttur
meū: et labia mea destabunt impiū.
Iusti sūt omnes sermones mei: non
est in eis prauū quid neq; peruersum.
Redi sunt intelligentib;: et equi inue-
nientib; scientiā. Accipite disciplinā
meā: et non pecuniā: doctrinā magis
q̃ aurū eligit. **M**elior est enī sapientia
cūctis opibus p̃ciosissimis: et omne
desiderabile ei non potest comparari.
Ego sapientia habito in cōsilio: et cu-
ditis interitum cogitationib;. **T**imor
domini odit malū: arrogantia et sup-
bia et viā prauā et os bilingue de-
tor. **M**eu est consiliū: et equitas. **M**ea
est prudentia: mea est fortitudo. **P**er me
reges regnāt: et legū cōditores iusta
deceunt. **P**er me principes imperāt:
et potentes decernūt iusticiā. **E**go di-
ligentes me diligo: et qui mane vigi-
lauerint ad me inueniet me. **M**ecum
sunt diuitie et gloria: opes superbe et
iusticia. **M**elior est fructus me⁹ aurū
et lapide p̃cioso: et gemina mea ar-
gento edo. **I**n vijs iusticie ambulo:
in medio sanctarum iudicij: ut dicam
diligentes me: et thesauros eorū repleā.
Domin⁹ possedit me in initio viarū
suarū: anteq; quicq; faceret a p̃cipio:
ab eterno ordinata sūt et ex antiquis:

anteq; ita fieret. **M**odum erat abissi:
et ego iam concepta erā. **R**ecidit fontē
aquarū exuperat: necdū mōtes graui
mole constitit. **A**nte omnes colles
ego parueribam. **A**d huc terram nō
fecerat: et flumina et cardines orbis
terre. **Q**uādo parabat celos aedam:
quādo recta lege et giro vallabat ab-
issos. **Q**uando cetera firmabat sur-
sum: et librabat fontes aquarū. **Q**uan-
do circumdabat mari terminū suū:
et legē ponebat aquis: ne transirent
fines suos. **Q**uādo appēdebat funda-
menta terre: cū eo erā cūda componen.
Et delectabar per singulos dies iustis
coram eo omni tempore: et ludens in
orbem terrarū: et deliciae mee esse cū filiis
hominum. **N**ūc ergo filij audite me.
Beat⁹ qui custodiūt vias meas. **A**u-
dite disciplinā et estote sapientes: et nō
lite abicere eā. **B**eat⁹ homo qui audit
me: et qui vigilat ad fores meas quon-
diē: et obseruat ad postres hostij mei.
Qui me inueniet inueniet vitam: et hā-
riet salutem a dño. **Q**ui autem in me
peccauerit: leuet animā suā. **O**mne
quī me oderit diligit mortem. **S**apientia edificauit sibi domū:
recidit columnas sep̃e. **I**mmo-
lauit viduas suas: misit vinū: et
proposuit mensam suā. **M**isit aucū-
las suas ut vocaret ad arcem: et ad
mensam ciuitatis. **S**i quis est paruulus
veniat ad me. **E**t insipientib; locuta
est. **V**enite comedite panē meū: et bi-
bite vinū qd̃ misui vobis. **R**edimite
infantiā et uiuite: et ambulate per
vias prudentie. **Q**ui cecidit deorsum
ipse inuiciā sibi facit: et qui arguit im-
piū sibi maculā generat. **N**oli arguē
deceitorem: ne oderit te. **A**rgue sapientē:
et diliger te. **D**a sapienti occasionem:

et addetur ei sapientia. **D**oce iustū: et
festinabit accipere. **P**incipiū sapientie
timor dñi: et scientia sanctorū pruden-
tia. **P**er me enī multiplicabunt dies
tui: et addent tibi anni vite. **S**i sapi-
ens fueris abimeris ipse eis: si autē illi-
sor: solus portabis malum. **M**ulier
stulta et clamosa: plenāq; illecebris: et
nichil omnino sciens: scet in foribus
dom⁹ sue super sella in ecclesio urbis
loco: ut vocaret transiens per viā: et
p̃gentes iūne suo. **Q**uis ē paruulus:
dedinet ad me. **E**t recordi locuta est.
Aque furtive dulciores sūt: et panis
abscondit⁹ suauior. **E**t ignorauit qd̃
ibi sint gigantes: et in profundis infer-
ni cōtine eius. **Q**ui enim applicabi-
tur illi descendet ad inferos: nam qui
abscessit ab ea saluabitur. **F**ili⁹
sapiēs leuitat patē: fili⁹ ve-
ro stultus meliora est m̃ris sue.
Nil p̃derit thesauri impietatis: iusti-
tia vero liberabit a morte. **N**ō affligit
dñs fame animam iusti: et insidias
impiorū subit. **E**gestatē operata est
man⁹ remissa: manus autem fortis
diuitias parat. **Q**ui nititur mēdaci⁹
hic patit̃ ventos: idem autem ipse se-
quitur aues volātes. **Q**ui congregat
in melle fili⁹ sapiēs ē: qui autē fecit
estare fili⁹ cōfusionis. **B**enedictio dñi
sup caput iusti: os autē impiorū opit̃
iniquitatē. **M**emoria iusti cū laudib;
et nōmē impiorū putrescat. **S**apiens
corde p̃cepta suscipit: stultus rediur
labijs. **Q**ui ambulat simpliciter am-
bulat confidenter: qui autē deprauat
vias suas manifest⁹ erit. **Q**ui auuit
oculo dabit dolorē: et stultus labijs
verberabit. **E**tia vite os iusti: et os
impiorū opit̃ iniquitatē. **A**dñū suscitac-
ritas: et vniūsa delicta opit̃ caritas.

In labijs sapientis inuenit̃ sapientia:
et virga in dorso ei⁹ qui indiget corde.
Sapientes abscondūt scientiam: os
autē stulti cōfusioni proximū ē. **S**ub-
stantia diuidis urbs fortitudinis ei⁹:
paup̃ paupe⁹ egestas eorū. **O**pus
iusti ad vitam: fruct⁹ autē impij ad pec-
catū. **V**ia vite custodiēt disciplina:
qui autē increpationes relinquit errat.
Abscondit odit labia mēdacia: qui
profer cōtumeliā insipies ē. **I**n mē-
loquio nō deest peccatū: qui autem
moderat labia sua prudentissim⁹ est.
Argenti edat̃ lingua iusti: cor autē
impiorū pro nichilo. **L**abia iusti erudi-
unt plurimos: qui autē indodi sunt
in cordis egestate morient̃. **B**ēdictio
domini diuites facit: nec sociabit eis
afflictio. **Q**uali per risū stultus opat̃
scelus: sapientia autē est viro prudentia.
Quod timet impius veniet super eū:
desideriū suū iustis dabitur. **Q**uali
tempestas transiens non erit impius:
iustus autem quasi fundamentū sem-
piternū. **S**icut acerū dentib; et sumus
oculis: sic piger hys qui misceunt eū.
Timor dñi apponet dies: et ani impi-
orū breuiabitur. **E**spedatio iustorū
leticia: spes autem impiorū pibit. **F**or-
tuito simplicis via dñi: et paup̃ hys
qui operantur malū. **I**ustus in eternū
non cōmouebitur: impij autem non
habitabūt sup tē. **O**s iusti parturit
sapientia: lingua prauorum perbit.
Labia iusti considerant placita: et os
impiorum peruersa. **S**arata dolosa abhominatio ē a-
pud deum: et pondus equū vo-
luntas eius. **E**t si fuerit superbia ibi erit
et cōtumelia: ubi autem est humilitas
ibi et sapientia. **S**implicitas iustorū
dirigit eos et supplantatio peruefcorū

uastabit illos. Non proderit diuicie
in die ultionis: iusticia autē liberabit
a morte. Iusticia simplicis dirigit ui-
am ei⁹: et in impietate sua corrueit im-
pius. Iusticia rectorū liberabit eos: et
in insidijs suis rapiētes iniqui. Mor-
tuo hoīe impio nulla erit ultra spes:
et egecatio sollicitorū pibit. Iustus de
angustia liberat⁹ est: et radet impius
pro eo. Simulatores ore decipit amicu
suū: iusti autē liberabūtur scēcia. In
bonis iustorū exaltabit ciuitas: et in
pceditione impiorū erit laudatio. Be-
nedictione iustorū exaltabit ciuitas: et
ore impiorū subuertetur. Qui despicit
amicū suū indiget corde ei⁹: vir autē
pruēs tacebit. Qui ambulat fraudu-
lenter reuelat archana: qui autē fidelis
est edat amicu cōmissū. Ubi non est
gubernator popul⁹ corrueit: salus au-
tem ubi multa cōsilia. Affliget malo
qui fidem facit pro extraneo: qui autē
cauet laqueos secur⁹ est. Mulier gra-
tiosa inueniet gloriā: et robusti habe-
bunt diuicias. Benefacit anime sue
vir misericors: qui autē crudelis est et
propinquos abicit. Impi⁹ facit opus
instabile: feminā autē iusticiā: mer-
ces fidelis. Clemētia parat uitam: et
sedatio malorū mortem. Abhōrribile
dñō cor prauū: et uolūtas ei⁹ in hīs
qui simpliciter ambulāt. Ma⁹ ma-
nu nō erit innocēs malus: semet au-
tem iustorū saluabit. Circulus aure⁹
in narib⁹ suis: mulier pulcra et facia.
Desideriū iustorū omne bonū est: p̄sto-
lacio impiorū furor. Alij diuidūt pro-
pria et diciores sūt: alij rapiūt non
sua et semper in egeitate sūt. Anima
que beuēditur impinguabit: et qui in-
ebriat ip̄e quorū inebriabit. Qui abs-
condit fenum maledicet in popul⁹:

Inmediatio autem super caput uidentium.
 Bene consurgit diluculo qui sunt bona:
 qui autem inuestigator malorum oppri-
 metur ab eis. Qui confidit in diuitijs
 suis corruet: iusti autem quasi uirens
 folium germinabunt. Qui turbat do-
 mum suam pollidebit uirtutes: et qui tur-
 bat fructu eruitur. Fructus iusti lingui
 uit: et qui suscipit animas sapiens
 est. Si iustus in terra recipit: quanto
 magis impius et peccator. xij

Qui diligit dilectiunculā diligit sci-
entia: qui autē odit interpario-
nes insipiens est. Qui bon⁹ ē hauriet
sibi gratiā a dño: qui autem cōfidit
in cogitationib⁹ suis impie agit. Nō
roborebit homo qđ impietate: i. radi-
us iustorū nō cōmouebit. Mulier dili-
gens corona est viro suo: et pueredo i
ollibus eius qđ cōfusione res dignas
gerit. Cogitationes iustorū iudicia: et
consilia impiorū fraudulenta. Verba
impiorum insidiantur sanguini: o⁹
iustorū liberabit eos. Vere impios et
nō erūt: dom⁹ autem iustorū pmane-
bit. Doctrina sua nō facit vir: qui autē
vanus et egores est patebit cōtemp-
tuū. Melior est pauper et sufficiens sibi: qđ
gloriosus et indigens paue. Mō-
ustus iumentorū suorū aīas: viscera
autem impiorū crudelia. Qui opatur
terrā suā satiabitur panib⁹: qui autē
sedat⁹ oīū fulcillim⁹ est. Qui suauis
est i vini moderationib⁹: in suis in-
micationib⁹ rediuntur consumeliā. De-
sideriū impij monumentū est pessimo-
rum: radix autē iustorū plicet. Pro-
pter peccata laborū ruius a proximat
malo: effugiet autē iustus de āgustia.
De fructu oris sui inuisquis: replebi-
tur bonis: et iuxta opa manū suae
retribuetur ei. Via filiū recta in ocul⁹

tius: qui autē sapiens est audire solita.
 Scimus tunc indicat irā suā: qui au-
 tem dissimulat iniuriā callidus ē. Qui
 quod novit loquitur inde iusticie est:
 qui autē mentis rebus est fraudulens.
 Est qui punitur: q̄si gladio pūgnetur
 confectus: lingua autē sapientis san-
 tas. Labii veritatis firmi erit in per-
 petuum: qui autē rebus est repentinus con-
 tinuat linguā mendacii. Dolos in
 corde cogitantū mala: qui autē pacis
 in ore colit. Sequor eos gaudium. Non
 coneritabitur illis quidquid ei acciderit:
 impij autē replebuntur malo. Abho-
 minatio est dño labia mendacia: qui
 autem fideliter agūt placat ei. Homo
 verulus relat scientiā: et cor insipientis
 non pronocat fidecias. Manus for-
 tium dñabitur: que autem remissa ē
 tribuitur ferient. Misor i corde viri hu-
 miliabit illū: et sermone bono letifica-
 bitur. Qui negligit damnum propter
 amicum iustus est: iter autem impiorū
 decipiet eos. Non inveniet fraudulen-
 tus lucrum: et subfantiā hōis erit auri-
 pūm. Qui sanita i iusticie vita: iter autē
 deūm ducit ad mortem. LXX

Tilius sapiens doctrina parvis :
qui autē illud e non audit tū
arguit. De feudo oris fui homo facti-
abit bonis : anima autē impiorum
iniqua. Qui custodit os suū custodit
animā suā : qui autē inconsiderat e
ad loquendū sceler mala. Vult e
non vult piger : anima autē operan-
tium impinguabit. Verbum mendax
inibus detestabit : impius autē cōfun-
dit e et confundet. Iusticia custodit in-
nocentis viā : impietas autē peccatore
supplantat. Est quasi diues cū nichil
habeat : et quasi paup cū in multis
diuitijs sit. Receptio aie viri diuitie

hic: qui autē pauper est in reparationē
 non sufficit. Lux iustorum letificat: lu-
 cerna autē impiorum retingetur. Inter
 superbos semp iurgia sunt: qui autem
 agunt omnia cū consilio: reguntur sapi-
 entia. Substantia festinata minuitur:
 que autē paulatim colligitur manu-
 multiplicabit. Spes qui differt affli-
 git animā: lignū vite desiderū venies.
 Qui detrahāt alicui rei: ipse se in futurū
 obligat: qui autē timet pręputi in pace
 resabit. Anime dolose errat in pccis:
 iusti autē misericordes sunt et misentan-
 tur. Itē sapientia bonis viris: viri declinat
 a ruina mortis. Doctrina bona tabet
 gratiā: in inuice cōtempnōis vorago.
 Abutus omnia agit cū consilio: qui
 autem fatuus ē aperit stulticiā. Num-
 cū impii cader in malū: legat? fide-
 lis sanitas. Egrestas et ignominia ei
 qui desit disciplina: qui autē acqui-
 elcit arguēti glorificabit. Desideriū si
 compleat delectat animā: delectantur
 stulti eos qui fugiūt mala. Qui cum
 sapientibz gradit? sapiens erit: amice?
 stultorū similis efficiet. Peccatores per-
 sequitur malū: et iusti recte beneuntur
 bona. Bon? relinquat heredes filios
 et nepotes: et custodiāt iusto substantiā
 peccatoris. Multi tibi in uocalibus
 parum: et alijs cōgregantur absqz in-
 dictio. Qui parat virgē odit filiū suū:
 qui autem diligit illi in iusticiā reudit.
 Iust? comedit et replēt aiam suā: vnt
 autē impiorū insatiabilis! **xxxv**
 apices inter edifica et domū suā:
 insipientes errant quocqz manibz
 delectat. Ambulās recto itinē et timēs
 deū: despiciat ab eo qui in fami gra-
 ditur via. In ore stulti virga supbie:
 labia autem sapientū custodiūt eos.
 Ubi non sūt boues p̄sepe vacuū est:

ubi autē apparēt plurime segetes ibi manifesta est fortitudo bouis. Testis fidelis non mentietur: profer autē mendaciū dolosus testis. Querit decisor sapienciā: et nō inuenit: doctrina prudentiū facilis. Et adē rōtra virū stultū: et nescito labia imprudēte. Sapienciā callidi ē intelligere viā suā: et prudētia stultorū errās. Stulte illudet peccā: et inter iustos morabitur grācia. Eorū quōd nō uir amaritudinē aie sue: et gaudio eius nō miscbitur ceterane. Domus impiorū delebitur: tabernacula iustorū geminabūt. Est uia quā uidet hominī iusta: nouissima autē eius deducūt ad mortem. Ritus dolore miscbitur: et cetera gaudij ludus occupat. Vires suis replebit stultus: et super eū erit uir bonus. Innocens credit omni uerbo: astutus considerat gressus suos. Filio doloso nichil erit boni: seruo autē sapiēti prosperi erit adus. Et diriget uia eius. Sapiēs timet: et declinat a malo: stulte transiit et cōsistit. Impatiēs o perabit stulticiā: et uir uisus odiosus est. Possidebūt paruuli stulticiā: et expebūt astuti scienciā. Iacebūt mali ante bonos: et impij ante potas iustorum. Ecce proximo suo pauper odiosus est: amicus uero diuitū multus. Qui despiciat proximi sui peccat: qui autē miscetur pauperi beatus erit. Qui credit in dño misericordiā diligit: et cetera qui opantur malū. Misericordia et ueritas preparāt bona. In omni opere bono erit abundātia: ubi autem uerba sūt pluma ibi frequenter egestas. Corona sapiētiū diuine corū: sanctitas stultorū imprudentia. Liberat animas testis fidelis: et profer mendacia uespellis. In timore dñi fiducia fortitudinis: et filijs eius erit spes. Timor dñi fons

uite: ut declinet a ruina mortis. In multitudine populi dignitas regis: et paucitate plebis ignominia principis. Qui patiens est infra gubernat sapienciā: qui autē impatiēs est exaltat stulticiā suā. Vita carniū sanitas cordis: putredo ossium inuidia. Qui calumniat egerit reprobat factori ei: honorat autē eū qui miscetur pauperis. In malicia sua repellit impius: sperat autē iustus in morte sua. In corde prudētis requiescit sapienciā: et in uocis quosq; erudit. Iusticia eleuat gentem: misericors autē facit populos peccatū. Accipit est regi minister intelligēs: iracundiā ei inuēlis sustinebit. Responsio mollis frangit iram: seruo durus suscitāt furorē. Lingua sapiētiū ornat scienciā: os fatuos ebullit stulticiā. In omni loco oculi dñi cōtemplantur bonos et malos. Lingua placabilis linguam uite: que autē immoderata est conteret spiritū. Stulte iridet disciplinā prīs sui: qui autem custodit inceptiōne astutior fiet. In abundāciā iusticia uirtus maxima est: cogitationes autem impiorū eradicanbuntur. Domus iusti plurima fortitudo: et in fructibus impij conturbatio. Labia sapiētiū dissimulant scienciā: cor stultorū dissimile erit. Viditne impios abhominabiles dño: uota iustorū placabilia. Abhominatio ē dño uia impij: qui sequitur iusticiā diligitur ab eo. Doctrina mala delectat uia uite: qui inceptiōnes odit mortis. Inscitū et peditio corā dño: quācumq; agis corā filiis hominū: nō amat pestilens eū qui se corripit nec ad sapiētes graditur. Eorū gaudēs egilaret facie: in merore animi deiciat spiritus. Eorū sapiētiās

queret doctrinā: et os stultorū palatit impetia. Omnes dies pauperis mali: secuta mens quasi iuge cōuictū. Melius est parū cū timore dñi: qm̄ delauri magni et insatiabiles. Melius est uocari ad olera cū caritate: qm̄ ad uicium saginati cū odio. Vir iracundus prouocat rixas: qui patiens ē mitigat iustitias. Inter pigros quasi sepes spinarū: uia iustorū absq; offendiculo. Filius sapiēs letificat patre: et stultus homo despiciat mētem suā. Stulticia gaudiū stulto: et uir prudēs diriget gressus suos. Dissipant cogitationes ubi nō est cōsiliū: ubi uero sunt plures cōsiliarij cōsistant. Iteatur homo in sententia oris sui: et sermo oportū est optimus. Benigna uice super eruditū: ut declinet de inferno nouissimo. Domini supiorū demoliet domos: et firmos faciet cecinos uidue. Abhominatio dñi cogitationes male: et purus sermo pulcherrimū firmabitur ab eo. Conturbat domū suā qui sedat auariciam: qui autē odit munera uiuet. Per misericordiā et fidem purgantur peccata: per timorē autē dñi declinat omnis a malo. Mens iusti medicabit obedientiam: os impiorū redundat malis. Longe est dñs ab impijs: et orationes iustorū exaudiet. Lux oculorū letificat animā: fama bona impinguar ossa. Auris que audit inceptiōnes uite: in medio sapiētiū cōmorabit. Qui abiit disciplinā despiciat animā suā: qui autē acquiescit inceptiōnibus possidet cordis. Timor dñi disciplina sapiētiā: et gloriā prēdit hūilitas. Omnis est animā parare: et dñi gubernare linguā. Omne uir hominū patet oculis eius: spiritū ponderator est dñs. Reuda dñs

opra tua: et dirigent cogitationes tue. In uerba propter semetipm̄ operatus ē dñs: impiū qm̄ ad diem malū. Abhominatio dñi ē omnis arrogācia: et cetera si man⁹ ad manū fuerit nō ē innocēs. Quicumq; uir bone facere iusticiā: accepta est apud dñm magis qm̄ immolare hostias. Misericordia et ueritate redimunt iniquitas: et in timore domini declinat a malo. Cū placuerint dñs uir hominis: inimicos quosq; eius cōuertet ad pacem. Melius est parū cū iusticia: qm̄ multi fructus cū iniquitate. Eorū hominis disponit uia suā: sed dñs est dirigere gressus eius. Diuina nō in labijs regis: in iudicio nō errabit os eius. Pōdus et statera iudicia dñi sūt: et oprea eius omnes lapides seculi. Abhominabiles regi qui agūt impiet: quomā iusticia firmat solū. Volūtas regū labia iusta: qui recta loquitur dirigetur. Indignatio regis nūq; mortis: et uir sapiēs placabit eū. In hilaritate uult⁹ regis uita: et clementia eius quasi imber serotinus. Posside sapienciā quia auro melior est: et acquire prudentiā qm̄ priorior est argento. Benigna iustorū declinat mala: iustos anime sue seruat uitam suā. Cōuersionē prēdit supbia: et ante ruinā exaltabit spiritus. Melius est humiliari cū minis: qm̄ diuideri spolia cū superbis. Eruditus in uerbo reperiet bona: et qui sperat in dño beatus est. Qui sapiēs ē corde: appellabit prudēs: et qui dulcis eloquio maiora reperiet. Fons uite eruditio possidētia: doctrina stultorū fatuitas. Eorū sapiēs erudit os eius: et labijs ei⁹ addet grāciā. Fauus mellis composita uerba: dulcedo anime sanctitas ossiū. Est uia que uidet hominū recta: et nouissima ei⁹

ducit ad mortē. Anima laborantis laborat sibi: quia cōpulit eū os suū. Vir insipiens fodit malū: et in labijs ei⁹ ignis ardeat. Homo perversus sitit lites: et rebus separat principēs. Vir iniquus ladar amicum suū: et ducit eū per viā non bonā. Qui attēnit oculos cogitat prava: mordēs labia sua perficiet malū. Corona dignitatis senectus: que in vijs iusticie reperietur. Melior est patiens viro forti: et qui dominat animo suo repugnatore urbium. Sorores mittuntur in lūm sed a dño repleant.

Melior ē hucella sicca cū gaudio: q̄ dom⁹ plena viduinitis cū iurgio. Seruus sapiens dñabitur stultis filijs: et inter fr̄s hereditatem dividet. Sicut igne phatur argentū et aurū ramino: ita corda probat dñs. Mal⁹ obedit lingue inique: et fallax obtemperat labijs mendacib⁹. Qui despiciit pauperē reprobat factorem eius: et qui i ruina lēat alter⁹ nō erit impunit⁹. Corona senium filij filiorū: et gloria filiorū p̄s eorū. Non decet stultū vba composita: nec principē labiū mentis. Gemma gratissima rep̄tatio preholāis: quocūq; se vertit prudenter intelligit. Qui celat delictū querit amicitias: qui altero sermone reperit separat federatos. Plus proficit correctio apud prudentē: q̄ centū plage apud stultū. Semper iurgia querit malus: angel⁹ autē crudelis mittet contra eū. Lepedit magis vrsē occurrere capris ferib⁹: q̄ factus confidit sibi i stulticia sua. Qui reddit mala pro bonis: nō recedit malū de domo eius. Qui dimittit aquam caput est iurgiorū: et anteq; patiat cōtumeliā iudiciū desit. Et qui iustificat impiū: et cōdemnat

iustū: abhominabilis ē vterq; apud deū. Quid potest stulto habere divitias: cū sapientiā erere nō possit? Qui altā facit domū suā q̄rit ruinā: et qui curat disceat incidet in malū. Quin tempore diligit qui amicus est: et frater in angustijs cōprobat. Stult⁹ hūmō plaudet manib⁹ suis: cū spopondit pro amico suo. Qui meditat disordias diligit rixas: et qui exaltat os suū q̄rit ruinā. Qui p̄uēit cordis est nō inuenit bonū: et qui verit linguā incidet in malū. Stultus est stultus in ignominia suā: sed nec parit i factum lerabitur. Anim⁹ gaudēs erat floridam facit: spiritus tristis recitat ossa. Munera de sinu impi⁹ accipit: ut pervertat scias iudici. In facie prudentis lucet sapientiā: oculi stultorū in t̄nib⁹ t̄t̄e. Ira patris filij stult⁹: et dolor matris que genuit eū. Non est bonū damniū inferre iusto: nec p̄uēre principē qui redā iudicat. Qui moderatur sermones suos doctus et prudens est: et p̄uēit spirit⁹ vir reudius. Stult⁹ q̄ si caruerit sapiēs reputabit: et si compressit labia sua intelligēs.

Orationes q̄rit qui vult recedere ab amico: omni tpe erit reprobrabilis. Nō recipit stult⁹ vba prudentie: nisi ea dixeris que vclantur i corde eius. Impius cū in profundū venerit peccatorū cōtaminat: sed sequit eum ignominia et opprobriū. Aqua profunda ē ore viri: et torrentis redundans fons sapientiē. Accipere psonā impij in iudicio nō est bonū: ut declines a veritate iudicij. Labia stulti miferent se rixis: et os ei⁹ iurgia puocat. Os stulti cōtactio eius: et labia ipsius ruina anime ei⁹. Vba biliguis q̄st simplicita: et ipsa p̄uēiunt usq; ad

interiora vētris. Pigri t̄t̄it timor: anime autē effeminatoz eluriant. Qui mollis et dissolut⁹ ē in opere suo: frater est sua oia dissipatis. Turris fortissima nomē dñi: ad ipsā curret iustus et exaltabit. Substantia diuitis vberis roboris eius: et quasi mur⁹ validus circūdans eū. Anteq; conterat exaltatur cor hominis: et anteq; glorificetur humiliat. Qui prius ridet q̄ audiat stult⁹ se esse demōstrat: et confusione dignū. Spirit⁹ viri sustentat imbecillitatē suā: spirit⁹ vero ad irascendum facile quis poterit sustinere? Cor prudentis possidebit scientiā: et auris sapientū q̄rit doctrinā. Donū hominis dilatat viam eius: et ante principēs spaciū ei facit. Iustus prior est accusator sui: venit amicus ei⁹ et inuestigabit eū. Cōtradictiones cōprimunt foras: et inter potentes q̄ diuidit. Frater qui adiuvat a fr̄e quasi civitas firma: et iudicia quasi verbes urbium. De feudu oris viri replebit venter eius: et gemina labiorū ipsius saturabit eū. Mors et vita in manib⁹ lingue: qui diligit eā comedent fūdus ei⁹. Qui inuenit mulierē bonā inuenit bonū: et hauriet iocunditatem a dño. Qui repellit mulierē bonā repellit bonū: qui autem taret adulteram stultus ē et insipiens. Cū obsecrationibus loquitur pauper: et diues effabitur rigide. Vir amicus ad societatem: magis amicus erit q̄ frater.

Melior est pauper qui ambulat i simplicitate sua: q̄ diues torquens labia sua et insipiens. Vbi nō est scientia anime nō est bonū: et qui sc̄tū est pedibus offendet. Stulticia hominis supplantat gressus eius: et contra deū fecerit animo suo. Diuitie

addūt amicos plurimos: a paupere autē et hī quos habuit separantur. Testis falsus nō erit impunit⁹: et qui mendacia loquit nō effugiet. Multi solūt psonā potēs: et amici sūt dona tribuentis. Frates hoīs paupis oderunt eū: insup et amici paul recesserūt ab eo. Qui tantū vbera sedat nichil habebit: qui autē possessor est mentis diligit animā suā: et custos prudēcie inuenit bona. Falsus testis non erit impunit⁹: et qui loquit mēdaciā pibit. Non decet stultū diuitie: nec seruū dñari principib⁹. Doctrina viri per patientiā nōscitur: et gloria eius est iniqua p̄tegrēdi. Sicut frenit⁹ leon⁹ ira et regis ira: et sicut eos sup herba ita et hilaritas eius. Dolor patris filius stultus: et redā ingiet p̄stilla litigiosa mulier. Dom⁹ et diuitie dant a parentib⁹: a dño autē proprie vroz prudens. Pigredo immittit soporē: et aia dissoluta eluriet. Qui custodit mandatū custodit animā suam: qui autē negligit viā suā mortificabitur. Fenerator dñi qui misceat pauperis: et vicissitudine suā reddet ei. Studi filij tuū ne desperes: ad interfectionē autē eius ne ponas animā tuā. Qui enī impacatus est sustinebit damniū: et cū rapuerit aliud apponet. Audi cōsiliū et suscipe disciplinā: ut sis sapiens in nouissimis tuis. Multe rogationes in corde viri: voluntas autē domini in eternū pmanebit. Homo indigens misericors est: et melior est paup iust⁹ q̄ vir mendax. Timor dñi ad vitam: et in plenitudine cōmorabitur absq; uisitatione p̄ssimi. Abscondit piger manū suā sub aestella: nec ad os suū applicat eā. Pestilente flagellato stult⁹ sapientior erit: si autem corripueris

sapientem intelligit sapientia. Qui affligit patrem et fugit matrem: ignominiosus erit et infelix. Non cesses audire fili domini: nec ignores sermones scientie. Testis iniquus deridet iudicium: et os impiorum deorat iniquitatem. Parata sunt deisoribus iudicia: et mallei percutientes scelerum corporibus.

Luxuriosa res vinum: et tumultuosa ebrietas. Quicunque hijs delectatur non erit sapiens. Sicut rugitus leonis ita et terror regis: qui puocat eum peccat in animam suam. Honor est homini qui separat se a contumelijs: omnes autem stulti miscant contumelias. Propter frigus piger arare noluit: medietur ego etiam et non dabit illi. Sicut aqua profunda sic consilium in corde viri: sed homo sapiens rehauret illud. Multi hostes misericordes vocantur: virum autem fidelem quis inueniet? Justus qui ambulat in simplicitate sua: beatos post se filios relinquit. Rex qui sedet in solio iudicii: dissipat omne malum in intuitu suo. Quis potest dicere mundum est cor meum: purum sum a peccato? Pondus et pondus: mensura et mensura: utrumque abhominabile est apud deum. Ex studijs suis intelligit puer: si munda et recta sint opera eius. Auris audiens et oculi vident: dominus fecit utrumque. Non li diligere somnum: ne te egestas opprimat: apri oculos tuos: et saturare panibus. Malum est malum: dicit omnis emptor: et cum recesserit tunc gloriabitur. Est aurum et multitudo gemmarum: vas autem preciosum labia scientie. Tolle vestimentum eius qui fideiussor egreditur alieni: et pro extraneis auferat pignus ab eo. Suavis est homini panis mendacij: postea implebitur os eius calculo. Cogitationes consilij roborantur: et

gubernaculis tradenda sunt bella. Si qui reuelat misteria: et ambulat fraudulenter et dilatat labia sua: ne commiscaris. Qui maledixit patri suo et matri: extinguet lumen eius in medijs tenebris. Nescias ad quam festinasti principio: in nouissimo benedictione carebit. Ne dicas reddam malum pro malo: reperta dominum et liberabit te. Abhominatio est apud deum pondus et pondus: Rara dolosa non est bona. A domino diriguntur gressus viri. Quis autem hominum intelligere potest viam suam? Ruina est homini deuotare sanctos: et post vota retradere. Dissipat impios rex sapiens: et incuruat super eos fontem. Lucerna domini speculum hominis: que inuestigat omnia secreta ventris. Misericordia et veritas custodiunt regem: et roboratur clauentia thronus eius. Exultatio iuuentum fortitudo eorum: et dignitas sanum rancides. Vinum vulneris absterget malum: plaga in secretioribus ventris.

Quare diuisiones aquarum ita cor regis in manu domini: quocumque voluerit inclinat illud. Omnis via viri recta sibi videtur: appetit autem corda domini. Facere misericordiam et iudicium: magis placet domino quam viduere. Exaltatio oculorum: dilatatio cordis: lucerna impiorum peccatum. Cogitationes robusti semper in abundantia: omnis autem piger semper in egestate est. Qui congregat thesauros lingua mendacij: vanus et egrotus est: et impingetur ad laqueos mortis. Rapine impiorum detrahent eos: quia noluerunt facere iudicium. Peruersa via viri aliena est a deo: qui autem mundus est rectus opus eius. Melius est sedere in angulo domus: quam cum muliere linguosa et in domo communi.

Anima impij desiderat malum: non miseretur proximo suo. Muldato peritente sapientior erit paruulus: et si se detur sapienter sumet scientiam. Ecce cogitatus de domo impij: ut detrahat impijs a malo. Qui obcurat auram suam clamore pauperis: et ipse clamabit et non gaudebit. Num absconditum extinguit iras: et domum in indignatione maximam. Gaudium iusto est facere iudicium: et pauper operantibus iniquitatem. Vir qui errauerit a via doctrine: in retu gigantum commorabitur. Qui diligit epulas et egestas erit: qui amat vinum et pingula non dirabit. Pro iusto dabitur impijs: et pro recto iniquis. Melius est habitare in terra deserta: quam cum muliere risola et iracunda. Thesaurus delirabilis et oleum in habitaculo iusti: et imprudens homo dissipabit illud. Qui sequitur iustitiam et misericordiam: inuenit vitam et iustitiam et gloriam. Ciuitatem fortium alioquin sapiens destruxit: robur fiducie eius. Qui custodit os suum et linguam suam: custodit ab agustijs animam suam. Supbus et arrogans vocatur indodus: qui in ira operatur superbia. Delideria occidunt pigrum: noluerunt enim quicquam manus eius operari. Tota die concupiscit et desiderat: qui autem iustus est tribuit et non cessabit. Hostie impiorum abhominabiles: quam offerunt et sedere. Testis medax percipit: vir obediens loquatur victoriam. Vir impius proterit obfermat vultu suum: quam autem rectus est corrigit viam suam. Non est sapientia: non est prudentia: non est saluum contra dominum. Equus parat ad diem belli: dominus autem saluum tribuit.

Melius est nomen bonum quam diuitie multe: super argentum enim et aurum pre bona. Diues et pauper obuiauerunt

sibi: utriusque operator est dominus. Callidus videt malum et abscondit se: innocens peccauit et affligitur est damnum. Finis modestie timor domini: diuicie et gloria et vita. Arma et gladius in via superbi: custos autem animae suae longe recedit ab eis. Proverbium est adulescens iuxta viam suam: etiam cum senuerit non recedet ab ea. Diues pauperibus imperat: et non accipit mutuum seruus est feneratoris. Qui seminat iniquitatem metet mala: et virga ire suae consummabitur. Qui pronus est ad misericordiam humilietur: de panibus enim suis dedit pauperi. Victoriam et honorem acquirit qui dat munera: animam autem auferat accipientium. Ecce derisor et egreditur cum eo iurgium: cessabitque caule et contumelia. Qui diligit cordis iudicia: propter gratiam labiorum suorum habbit amicum regem. Oculi domini custodiunt scientiam: et supplantant verba iniqui. Dicit piger: leo est fortis: in medio platearum occidens sum. Fovea profunda os aliene: cui iras est dominus incidit in ea. Stulticia colligata est in corde pueri: et virga discipline fugabit eam. Qui calumniatur pauperem ut auget diuitias suas: dabit ipse didori et egebit. Fili mi inclina aurem tuam: et audi verba sapientium. Appone autem cor ad doctrinam meam: que pulchra erit tibi cum seruaueris eam in ventre tuo. Et redudabit in labijs tuis: ut sit in domino fiducia tua. Unde et ostendat eam tibi ipse. Ecce descripti tam tibi tripliciter in cogitationibus et scientia: ut ostenderem tibi firmitatem et eloquia veritatis: respondere et eis illis: qui miserunt te. Non facias violentiam pauperi quia pauper est: neque contemas egenum in porta: quia iudicabit dominus causam eius: et configet eos qui conuerunt animam eius.

Noli esse amicus homini iracundo: neque ambules cum viro furioso: ne forte discas sententias eius: et sumas scandalum anime tue. Noli esse cum hijs qui defigunt manus suas: et qui vades se offerunt pro debitis. Si enim non habes unde restituas: quid cause est ut tollas opum tuum de cubili tuo? Ne transgrediaris terminos adiquos: quos posuerunt patres tui. Vidisti virum velocem in opere suo: coram regibus habitare: nec esse autem ignobile?

Quando sedis ut comedis? **xxiiij** Cum principem diligenter attende: quando appropinquas ante faciem tuam: et statue cultum in gutture tuo: si tamen habes in potestate animam tuam. Ne desideres de cibis eius: in quo est panis mendacium. Noli laborare ut dicas: sed prudenter tue pone modum. Ne rigas oculos tuos ad opes quas non potes habere: quia facies tibi penas quasi aquile: et volabunt in celum. Ne comedas cum homine invidio et ne desideres cibos eius: quoniam in similitudinem arcoli et conditoris estimat quod ignorat. Comede et bibe dicit tibi: et mens eius non est tecum. Libos quos comederas euomes: et pedes pulcros sermones tuos. In auribus insipientium ne loquaris: quia despiciet doctrinam eloquij tui. Ne attingas parvulorum tenuinos: et agrum pupillorum ne intro eas. Proptiquis enim illorum fortis est: et ipse indicabit deum et causam illorum. Ingrediar ad doctrinam cor tuum: et aures tue ad verba scientie. Noli subterfuge a puero disciplinam: si enim percussus eris virga non morieris. Tu virga percussus es: et animam eius de inferno liberabis. Fili mi si sapiens fuerit animus tuus gaudebit tecum cor meum: et exultabunt renes mei cum locuta fuerint recta labia tua. Non emulet cor tuum peiores: sed in

timore domini esto coram die: quia habebis spem in novissimo: et perulatio tua non auferetur. Audi fili mi et esto sapiens: et dirige in via animam tuam. Noli esse in convivijs potatorum: nec in convellationibus eorum qui carnes ad vescendum confecti: quia vacantes potibus et dantes simbola consumuntur: et vestire panis dominatio. Audi patrem tuum qui genuit te: et ne contemnas cum sequebitur mater tua. Veritate enim: et noli videre sapientiam et doctrinam et intelligentiam. Exultat gaudio pater iusti: qui sapienter genuit legebant in eo. Gaudeat pater tuus et mater tua: et exultet qui genuit te. Prebe fili mi cor tuum michi: et oculi tui vias meas custodiant. Fovea enim profunda est meritis: et puteus angustus aliena. Insidiatur in via quasi laqueo: et quos incautos inveniet inretit. Cui ve cui? pariter cui rix: cui fovea: cui sine causa vulnera: cui suffocatio oculorum? Nonne hijs qui commorantur in vino et thure talibus epotandis: ne incurraris vinum quando flauescit: cum splendet in vitro color eius? Ingredietur blade et in novissimo mordebit ut coluber: et sicut regulus venena diffundet. Oculi tui videbunt terrena: et cor tuum loquatur peruersa. Et eris sicut dormiens in medio mari: quasi sopitus gubernator amissio da uocem: et dices. Vederantur me sed non doli: maxime me: et ego non scivi. Quando vigilabo: et rursum vinum repetam?

Ne emuleis viros **xxv** Malos nec desideres esse cum eis: quia rapinas meditat mens eorum: et fraudes labia eorum loquuntur. Sapiencia edificabit domum: et prudentia roborabitur. In doctrina replebuntur cellaria: vinum substantia preiosa et pulcherrima.

Hic sapiens fortis est et vir doctus robustus et validus: quia cum disposuerit intus bellum: et erit salus ubi multa consilia sunt. Ecce facta sunt sapientia: in porta non aperiet os suum. Qui cogitat mala faciet. Rul? vocabitur. Logitatio Rul? peccatum est: et abominatio hominis derador. Si desprauentis lapsus in die angustie: immineat fortitudo tua. Erue eos qui ducuntur ad mortem: et qui trahunt ad interitum liberare ne cesses. Si dixeris vires non superueniunt: qui insperato est cordis ipse intelligit et leuatore aie tue nichil fallit: reddetque homini iuxta opera sua. Comede fili mi mel quod bonum est: et sapor dulcissimum gutturi tuo. Sic et doctrina sapientie anime tue: quia cum iuuenis habebis in novissimo spem: et spes tua non peribit. Ne insidias et gratas impietatem in domo iusti: neque vades requies eius. Sepies enim in die cader iustus et resurget: impij autem corrumpent in malum. Cui reciderit inimicus: tuus ne gaudeas et in ruina eius ne exultet cor tuum: ne forte videat dominus et displiceat ei: et auferat ab eo iram suam. Ne contendas cum pessimis: nec emuleis impios: quoniam non habet humorum spiritus mali: et lucerna impiorum extinguetur. Time domum fili mi et regem: cum detrahoribus non commiscaris. Quoniam repente corrumpet perditionis eorum: et ruinam universam quis nouit. Hec est sapientia. Cognosce personam in iudicio non est bonum. Qui dicitur impio iustus es: maledictus est pater: et detestabuntur eos rebus. Qui arguit eum laudabuntur: et super eos veniet benedictio. Labia deosculabit: et recta verba rident. Prepara foris opus tuum: diligenter regere agnum tuum: et postea edifices domum tuam. Ne sis relictus

frustra contra proximum tuum: ne la des quibus labijs tuis. Ne dicas quomodo fecit michi sic faciam ei: et reddam unicuique secundum opus suum. Per agrum hominis pigri transiui: et per vineam viri stulti. Et ecce totum repleuerat verice: et operuerat suppellectilem eius spine: et mactia lapidum destruda erat. Quod cum vidisset populum in corde meo: et exemplo didici disciplinam. Uisnequid piger dormies: usquequid de somno colures: parum inquam dormies: modicum dormitabis: paucillam manum coleres ut quiescas et veniet tibi quasi cursor regestas tua: et medicas huius viri armat? **P**er quod parabolam salomonis quod transuleet **xxvi** **U**ri rexne regis iuda **xxvi**

Gloria dei est celare verbum: et gloria regum intelligere sermonem. Eadem furtum et terra deorum: et cor regum insecrabile. Aufer rubiginem de argento: et egredietur vas purissimum. Aufer impietatem de vultu regis: et firmabit iusticia thronus eius. Ne gloriatus appareas coram rege: et in loco magnorum ne steteris. Melius est enim ut dicas tibi ascende huc: quoniam ut humiliter coram principe. Que videntur oculi tui ne percas in iurgio citato: ne postea enodare non possis cum dehonefaueris amicum tuum. Lausam tuam tracta cum amico tuo: et secretum terra meo ne reueles: ne forte insulter tibi cum audierit: et reprobrare non cesset. Gra et amicitia liberat: quas tibi serua: ne reprobrabilis fias. Mala aurea in lectis argenteis: qui loquitur verbum in tempore suo. Inauris aurea et margarita fulgens: qui arguit sapientem et aures obediunt. Sicut frigus inuis in die messis: ita legatus fidelis ei qui misit eum: animam ipsius requiescere facit. Aures et ventus et pluuie non sequentes:

vir gloriosus et promissa non complent.
Patientia leniet princeps: et lingua
 mollis confringet duriciam. Mel inue-
 nisti: comede quod sufficit tibi: ne forte
 faciat euomias illud. Subtrahit pedem
 tuum de domo proximi tui: nequando
 faciat odere te. Faculum et gladius et
 sagitta acuta: homo qui loquitur contra
 proximum suum falsum testimonium. Dens
 putridus et pes lassus: qui sperat super
 infideli in die angustie: et amittit pal-
 lum in die frigoris. Aeternum in nitro: qui
 carat carmina cordi pessimo. Sicut
 cinis vestimento et uentris ligno: ita
 reuerentia viri nocet cordi. Si eluxerit
 inimicus tuus: tibi illud: si sitis da ei aquam
 bibere. Prunas cum coquebis super
 caput eius: et dominus reddet tibi. Vetus
 aquilo dissipat plumas: et facies ri-
 dis lingua derahent. Melior est sedere
 in angulo domus: quam cum muliere li-
 giosa: et in domo communi. Aqua fri-
 gida ante faciem: et nuncius bonus de
 terra longinqua. Fons turbatur pede
 et uenia corrupta: iustus cadens coram
 impio. Sicut qui mel comedit in la-
 uis non est ei bonum: sic qui securator est ma-
 iestatis opprimitur a gloria. Sicut urbs
 patris et absque muribus: ita vir qui
 non potest in loquendo cohibere spiritum suum.
Quomodo nix in estate. **XXV**
 Et pluuie in melle: sic indecens est
 stulto gloria. Sicut avis ad alta tran-
 sulas: et passer quolibet vadens: sic
 maledictum stulticia prolatus in quicquam su-
 perueniet. Flagellum equo et thannus
 asino: et virga in dorso imprudentium.
Ne rideas stulto iuxta stulticiam suam:
 ne efficiaris ei similis. Respondet stulto
 iuxta stulticiam suam: ne sibi sapiens esse
 videatur. Plaudens pedibus et iniquitate
 bibens: qui mittit uerba per nuntium

stulti. Quomodo pulcras frustra ha-
 bendus tibias: sic indecens est in ore
 stultorum parabola. Sicut qui mittit lapi-
 dem in accitum metetur: ita qui tribuit in-
 scienti honorem. Quomodo si spina na-
 scatur in manu temuleri: sic parabola
 in ore stultorum. Iudicium determinat
 causas: et qui imponit stulto silentium
 iras mitigat. Sicut canis qui reuer-
 titur ad vomitum suum: sic imprudens qui
 reuertitur stulticiam suam. Vidisti hominem
 sapientem sibi videri: magis illo spem
 habebit insipiens. Dicit piger leo est
 in via: et leena in itinere. Sicut os-
 sum uertit in cardine suo: ita piger in
 ledulo suo. Abscondit piger manus
 sub ascella sua: et laborat si ad os su-
 um eas conuertere. Sapiens sibi stul-
 tus videtur: septem uiris loquentibus senten-
 tias. Sicut qui apprehendit auribus ca-
 nem: sic qui transiit in impatientis com-
 misset rix alteri. Sicut noxius est qui
 mittit sagittas et lanceas in mortem:
 ita vir qui fraudulenter nocet amico
 suo: et cum fuerit deprehensus dicit ludus
 feci. Cum defecerit lingua extinguetur ignis:
 et susurreone subtrahendo iurgia coquies-
 cunt. Sicut carbonem ad prunas et
 ligna ad ignem: sic homo iracundus
 suscitatur rixas. Verba susurreonis sunt
 simplicia: et ipsa perueniunt ad intima
 cordis. Quomodo si argenteo sordido or-
 nare uelis uas fidele: sic labia nuntia-
 cia cum pessimo corde sordata. Labijs
 suis intelligit inimicus: cum in corde ca-
 dauit dolos. Quando submisit vo-
 cem suam ne credideris ei: quomodo sepe
 nequie sit in corde illi. Qui operit
 odium fraudulenter: reuelabit malicia
 eius in consilio. Qui fodit foueam incidet
 in eam: et qui uoluit lapidem reuertere ad eum.
 Lingua fallax non amat ueritatem et

os lubricum operat ruinas. **XXVI**
Ne gloriaris in crastino: ignoras
 quid superueniat pariat dies.
 Laudet te alius: et non os tuum: regreane
 et non labia tua. Graue est saxum et one-
 rosa arena: sed ira stulti utroque graui-
 or. Ira non habet misericordiam: nec erum-
 pens furor: et imperium concitati spiritus
 fecit quis poterit. Melior est manifesta
 correctio: quam amor absconditus. Meliora
 sunt uulnera diligenter: quam fraudulen-
 ta oscula odientis. Anima saturata
 calcabit fauim: et anima eluxus est am-
 rum per dulci sumit. Sicut avis tran-
 migras de nido suo: sic vir qui de-
 linquit locum suum. Inguento et uarijs
 odoribus delectat cor: et bonis amici
 consilijs anima dulcoratur. Amicum
 tuum et amicum patris tui ne dimiseris: et
 domum fratris tui ne ingrediaris in die
 afflictionis tue. Melior est uicinus iuxta:
 quam frater procul. Unde sapientie fili mi
 et letifica cor meum: ut possis reprobrari
 ridere sermonem. Abscondit malum
 abscondit: est: paruuli transientes su-
 stinuerunt dispendia. Tolle uerimentum
 ei qui respondit pro regeano: et pro
 alienis aufer ei pignus. Qui bndicit
 proximo suo uoce gradis denode con-
 ficiens: maledicti similis erit. Testa
 perillancia in die frigoris et ligiosa
 mulier coparant. Qui retinet eam quasi
 qui uentum teneat: et oleum degere sue eu-
 ruat. Facit facto regacur: et homo ex-
 acuit faciem amici sui. Qui seruat frum
 comedit frum: et qui custos est domus
 sui glorificabit. Quomodo in aquis re-
 splendet uultus prospicientium: sic corde
 hominum manifesta sunt prudentibus.
 Infernus est perditio nunquam replentur:
 similiter et oculi hominum insatiabiles.
 Quomodo probat in conspectu argenti

et in fornace aurum: sic probatur homo
 ore laudantis. Cor iniqui inquit
 mala: cor autem rectum inquit scientia.
 Si consideris stultum in pila quasi ripa-
 nas feriente deliquit pila: non auferetur
 ab eo stulticia ei. Diligenter agnosce
 uultum pecoris tui: tuosque greges consi-
 dera. Non enim habebis ingier potesta-
 tem: sed corona tribuet tibi in genera-
 tione et generatione. Apra sunt prata
 et apparuerunt herbe uirtutes: et collecta
 sunt fena de montibus. Agni ad uesti-
 mentum eum: et hedi ad agni precium.
 Sufficiat tibi lac caprarum in cibos
 tuos et in necessaria domus tue: et
 ad uidum ancillis tuis. **XXVII**
Fugit impius nemine persequere:
 iustus autem quasi leo confidens
 absque terrore erit. Propter peccata terre
 multi principes ei: et propter hominis
 sapientiam et bonam scientiam quam dicunt: uita
 ductis longior erit. Vir pauper calumni-
 ans pauperes: similis est imberi uehemen-
 ti in quo parat fames. Qui derelinquit
 legem laudant impij: qui custodiunt
 succedunt contra eum. Viri mali non
 cogitant iudicium: qui autem inquirunt
 dominum animaduertunt omnia. Melior
 est pauper abundans in simplicitate sua:
 quam diues prauis itineribus. Qui custo-
 dit legem filius sapiens est: qui autem com-
 matores patitur confundit patrem suum.
 Qui roatruat diuitias uisuris et feno-
 re liberali: in pauperes congregat eas.
 Qui declinat aures suas ne audiat
 legem: oratio eius erit execrabilis. Qui
 decipit iustos in via mala in interitum
 suo corruet: et simplices possidebunt
 bona eius. Sapiens sibi uidet uir diues:
 pauper autem prudens securabitur eum.
 In regulatione iustorum multa gloria
 est: regnabit impijs ruine hominum.

Qui abscondit secreta sua non dirigit: qui autem confessus fuerit et reliquerit ea misericordiam consequetur. **B**eat' homo qui semper est pauper: qui vero mentis est dure corruet in malum. Leo rugiens et velut elurians: princeps impius super populum pauperum. Dux indiges prudentia: multos opprimit per calumniam: qui autem odit auaritia: longi fuerit dies eius. Homine qui calumniatur aie sanguine eius: si usque ad lacum fugerit nemo sustinet. Qui ambulat simpliciter saluus erit: qui pueris gradit' vixit conderit senel. Qui operatur terram suam faciat' panibus: qui autem sedat' ortum replebit' egestate. Vir fidelis multum laudabitur: qui autem festinat ditari non est innocens. Qui cognoscit in iudicio facie non bene facit: iste et pro bucella panis defecit veritatem. Vir qui festinat ditari et alius invidet: ignorat quod egestas superueniet ei. Qui corripit hominem: gratia postea inueniet apud eum: magis quam ille qui per lingue bladiamenta decipit. Qui subtrahit aliquid a pace suo vel a matre et dicit hoc non esse peccatum: participes hominide est. Qui se iadat et dilatat iurgia contumax: qui vero sperat in domino saluabit'. Qui contumdit in corde suo stultus est: qui autem gradit' sapienter ipse laudabitur. Qui dat pauperi non indigebit: qui despiciat deprecantem sustinebit penuriam. Cum surrexerint impii abscondent' spues: cum illi perierint multiplicabuntur iusti. **XXIX**

Uiro qui corripientem dura tenet intempestum: et cum sanitas non sequitur. Qui multiplicatione iustorum letabit' vulgus: cum impii sumptu principatu gaudent populus. Vir qui amat sapientiam letificat primum suum: qui autem nutrit' scorum

propter substantiam. Rex iustus erigit terram: vir avarus destruat eam. Homo qui bladiis fidet: sermonibus loquitur amico suo: recte egreditur gressibus eius. Percontant' virum inquit inuoluet laqueus: et iustus laudabit' atque gaudebit. Non vult iustus causam pauperum: impius ignorat scientiam. Homines pestilentes dissipant civitatem: sapientes vero auerunt furor. Vir sapiens si cum stulto contendit: sine irascatur sine rideat non inueniet requiem. Viri sanguinem oderunt simpliciter: iusti autem querunt animam suam. Totum spiritum suum prestat stultus: sapiens differet et releuat in posterum. Princeps qui libenter audit verba mendacij: omnes ministros habet impios. Pauper et creditor obuiauerit sibi: utriusque illuminator est dominus. Rex qui iudicat i veritate pauperes: thronus eius in eternum firmabitur. Virga atque correctio retribuit sapientiam: puer autem qui dimittit voluntatem suam confundit marem suum. In multiplicatione impiorum multiplicabunt' secreta: et iusti ruinas eorum videbunt. Exaudi filium tuum et refrigerabit te: et dabit' delicias aie tue. Cum propheta defecerit dissipabitur populus: qui vero custodit legem beatus est. Seruus verbis non potest erudiri: quia quod dicit intelligit et credere contemnit. Vidisti hominem veloxem ad loquendum: stulticia magis speranda est quam illius correctio. Qui delicat a puritate sua nutrit secum suum: postea sentiet eum consumat'. Vir iracundus provocat rixas: et qui ad indignandum facilis est erit ad peccandum prodivior. Superbum sequitur humilitas: et humiliter spiritu suscipit gloria. Qui cum fure participat odit animam suam: ad iram audit et non indiget. Qui timet hominem cito corruet: qui sperat in domino

subleuabitur. Multi requirunt faciem principis: et iudicium a domino egreditur singulorum. Ab hominibus iusti virum impium: ab hominibus impij eos qui in recta sunt via. **XXX**

Uerba congregantis filij vomeris. Virum quomodo loquitur est vir cum quo est deus et qui deo secum morante confortatur ait. **S**ubtilissimus sum virorum: et sapientia hominum non est mecum. Non didici sapientiam: et noui scientiam sanctorum. Quis ascendit in celum atque descendit? Quis circumuolit spiritum in manibus suis? Quis colligauit aquas quasi in vestimento? Quis suscitauit omnes terminos terre? Quod nomen est eius? et quod nomen filij eius si uoluit? Omnis homo dei ignotus: clipeus est omnibus sperantibus in se. **N**on addas quicquam uerbis illi et arguas inueniamusque iniquitatem. **D**uo rogavi te: ne deneges michi autem moriar. **A**mitatem et uerba mendacia longe fac a me. **M**endacitatem et diuitias ne dederis michi. **T**ribue tantum uidui meo necessaria: ne forte faciat' illicitum ad negandum: et dicam quis est dominus: aut egestate compulsus fure et puerum nomen dei mei. **N**on accuses secum ad dominum suum: ne forte maledixerat tibi et corruas. **G**eneratio que pacis suo maledicit: et que in ira sua non humiliat. **G**eneratio que sibi inuidia uidetur: et tamen non est lota a sordibus suis. **G**eneratio cuius recessi sunt oculi: et palpebre eius in alta subrebat. **G**eneratio que pro dentibus gladios habet et commendat molaribus suis: ut comedat inopes de terra: et pauperes et hominibus. **S**anguilluge due sunt filie: dicentes affert affert. **T**ria sunt insatrabilia: et quartum quod nunquam dicitur sufficit. **I**nfertus et os

vulue et terra que non faciat aqua: ignis vero nunquam dicitur sufficit. **O**culum qui sublatrat parit et qui despiciat partem matris sue: suffodiatur eum corui de torrensibus: et comedat eum filij aegle. **T**ria sunt difficilia michi: et quartum penitus ignoro. **V**ia aquile in celo: via colubri super prae: via nauis in medio mari: et via viri in adolescentia. **V**alis est et via mulieris adultere que comedit: et reges os suum dicit. **N**on sunt operata malum. **P**er etiam mouet terra et quartum quod non potest sustinere. **P**er seivum cum regnauit: per stultum cum saturatus fuerit cibo: et per odiosam mulierem cum in matrimonio fuerit assumpta: et per ancillam cum fuerit heres domus sue. **Q**uatuor sunt minima terre: et ipsa sunt sapientiores sapientibus. **F**ornice populus infertur: qui parat in melle cibum sibi. **L**epusculus plebs inualida: qui collocat in praera cubile suum. **R**egem locusta non habet: et egreditur uniuersa per rurnas. **S**tellio manibus nititur: et moratur in edibus regis. **T**ria sunt que bene gradiuntur: et quatuor quod incredit felicitate. **L**eo fortissimus bestiarum: ad nullum pauebit occurrere. **G**allus succinat' liberos suos et aries: nec est rex qui resistat ei: et qui stultus apparuerit: postquam eleuatus est in sublime. **S**i enim intellegisset: ori suo imposuisset manum. **Q**ui autem fortiter premit vbera ad elidendum lac: reprimat butyrum: et que vehementer emugit: elidit sanguinem: et que provocat iras producit discordias. **U**erba lamuelis regis. **XXXI**

Uirum quomodo eruditur cum matre sua. **Q**uid dilecte mihi: quid dilecte uerbi mei: quid dilecte uocis meos? **N**on dederis miseris substantiam tuam: et diuitias tuas ad delictos reges. **N**oli regibus o lamuel: noli regibus dare

vinū: quia nullū secretū ē ubi regnat
ebrietas. Ne forte bibat et obliuiscan-
tur iudicij: et mutet causā filiorū pau-
peris. Date licentia merentibus: et vinū
hijis qui amaro sūt animo. Bibant
et obliuiscant egestatis sue: et doloris
sui nō recordent amplius. Aperi os
cui muto: et caulis omnium filiorū qui
perantescunt. Aperi os tuū: decerne quod
iustum est: et vindica inopē et pauperē.
Alep. Mulier forte quis inueniet?
procul et de ultimis finibus precij eius.
Bec. Cōsidit in ea cor viri sui: et spō-
sij non indigebit. Hmel. Reddet ei
bonū et nō malū: omnibus diebus vite sue.
Delech. Quasiuit lanā et linū: et ope-
rata est cōsilio manū suarū. Ipe. Sta-
ta est quali nauis infortunata: deloge
portās panis sui. Hau. Denode sur-
rexit: deditq; predā domesticis suis: et
tribaria ancillis suis. Zar. Cōsidera-
uit agnū et emic ei: de fructu manū
suarū plātauit vineā. Ipe. Accurrit
fortitudine lumbos suos: et roborauit
brachiū suū. Ipe. Sustinuit et vi-
dit quia bona est negociatio eius: nō
retrahet in node lucerna eius. Ipe.
Manū suā misit ad fornā: et digiti
eius apprehenderūt fūm. Ipe. Ma-
num suā aperuit inopi: et palmas suas
erexit ad pauperem. Iamech. Nō time-
bit domui sue a frigore niuis: omnes
enī domestici ei velti sunt duplicibz.
Mem. Stragulatā velti fecit sibi: bis-
sus et purpura vestimentū eius. Mun.
Stabilis in portis vir ei: quādo se-
rit cū senatoribz terre. Samech. Sin-
donē fecit et vedit: et singulū tradi-
dit chananeo. Ipe. Fortitudo et decor
indumentū eius: et videbit in die no-
uissimo. Ipe. Os suū aperuit sapiēte:
et lē clementie in lingua eius. Sade.

Cōsidera uic semitas domus sue: et panē
ociosa non comedit. Ipe. Surre-
runt filij ei: et bāllimā pōdicauerūt: ut
ei et laudauit eā. Kes. Multe filie agre-
gauerūt diuitias: tu supgressa es uni-
uersas. Syn. Fallax gratia et uana ē
pulcritudo: mulier timens dūm ipsa
laudabit. Thau. Dare ei de fructu ma-
nū suarū: et laudēt eā in portis opa-
eius. **Iuapit prologus in ecclesiastes**

Minimi me ante hoc fecime
quinquagennū. cū adhuc
rome essem et ecclesiastes
sande blesille legerē ut eā
ad contemptū mūdi huius. puocare et
omne quod in mūdo teneret putare
esse p nichilo: rogatū ab ea: ut i more
commentarioli: obfusa quęq; diceret:
ut absq; me posset intelligere que lege-
bat. Itaq; quū in procedū nri opis
subita morte subtrada est: et ubi non
meruim? o paula et eustochijū talem
vite nre habere cōsone: tanto vulnere
nūc percussus obmutui: nūc in berhle-
m posui? augustinus videlicet ciuita-
te: et illi? manore et vobis reddo qd de-
leo. Ipe breuiter amonēs qd nullus
audoritate secut? sū: sed de hebreo tras-
fecto maxime septuaginta interpretū
cōsuetudini me copiatui: i hys dūta-
xat q nō multū ab hebraicis discrepa-
bant. Quidū aquile et symachi et the-
odorionis recodit? sū: ut nec nouitate
nimia: ledoris studiū deteream: nec
rursū oia dōctā meā fone recitatis
omisso: opinionū riuulos sedare.

Epiph. plog. Iuapit lib ecclesiastes
Ecce ecclesiastes. filij da-
uid regis iherlm. Va-
nitas vanitatum dixit
ecclesiastes: vanitas va-
nitatum et omnia vanitas.

Quid habet ampli? homo de uniuerso
labore suo quo laborat sub sole? He-
neratio preterit et generatio aduenit: ter-
ra autē in eternū stat. Vrit sol et occi-
dit: et ad locū suū reuertit: ibiq; rena-
scens girat per meridiē: et flectitur ad
aquilonē. Iustas uniuersa in circuitu
pergit spiritus: et in circulos suos reuertit.
Omnia flumina inueniunt in mare: et
mare non redibat. Ad locum unde
rexit flumina reuertunt: ut iterū fluat.
Cū res difficiles: non potest eas ho-
mo explicare sermone. Nō saturat oculus
visu: nec auris audiri implet. Quid
est qd fuit? Ipū qd fuerit est. Quid est
qd factū ē? Ipū qd fuerit ē faciendū.
Nichil sub sole nouū: nec valet quis-
quā dicere: ecce hoc recens ē. Nam enī
prestit in seculis: que fuerūt ante nos.
Nō est priorū memoria: sed nec corū
quidē que postea futura sūt erit reco-
dario apud eos qui fuerūt sūt i nouis-
simo. Ego ecclesiastes fui rex iherlm in
iherlm: et pposui in animo meo qere
et inuestigare sapiēte de omnibus que
fuerūt sub sole. Hic occupationē pssimā
dedit deus filijs hominū: ut occuparent
in ea. Vidi que fuerūt cūda sub sole: et
ecce uniuersa vanitas et afflictio spiritus.
Peruersi difficile corrigunt: et stulti
ināntius est numerus. Locutus sum in
corde meo dicens. Ecce magnus effectus
sum et presti omnes sapiētia q fuerunt
ante me in iherlm et mens mea cōtem-
plata ē multa sapiēte et didici: deditq;
cor meū ut scire prudentiā atq; doctri-
nam: errorēq; et stulticiā. Et agnouit
q i hys qd esset labor et afflictio spiritus:
eo q i multa sapiētia multa sit indigna-
tio: et q addit scientiā addit et laborē.

Dixi ergo in corde meo. Vada et
et affluā delicijs: et fruar bonis.

Et vidi qd hoc qd esset vanitas. Rissum
reputavi errorē: et gaudio dixi. Quid
fuita decipis? Cogitavi i corde meo:
abstrahere a vino carnē meā: ut ani-
mum meū trāsserē ad sapiētiā deu-
tarum: stulticiā: donec viderē qd esset
utile filijs hominū: quo facto opus est
sō sole numero dierum vite sue. Ma-
gnificavi opera mea. Edificavi michi
domos et plātaui vineas: feci ortos
et pomeria et conserui ea cūdi generis
arboribus: et reerui michi piscinas
aquarū ut irrigare siluā lignorū gemū-
nantium. Possedi seruos et ancillas:
multaq; familiā habui: armenta qd et
magnum ouium greges: vltra omnes
q fuerūt ante me i iherlm. Conseruaui
michi argentū et aurū: et substantias
regū et pūncias. Feci michi cātores
et cātantes et delicias filiorū hominū:
sciphos et urceolos in ministratio ad
vina fundēda: et supgressus sū opibz
omnes qui ante me fuerunt in iherlm.
Sapiētia qd pseraui meū: et quātia
q delidauerūt oculi mei nō negaui
eis: nec prohibui cor meū quin omni
voluptate frueret: et oblectaret se i hys
que pparauerā. Et hāc ratus sū partē
meā: si viderē labore meo. Cūq; me con-
uictissim ad uniuersa opera q fecerāt
manū meā: et ad labores in quibus
fuita sudauerā: vidi in omnibz va-
nitate et afflictione animi: et nichil pre-
manē sub sole. Trāsi ad cōtemplan-
dam sapiētiā: errorēq; et stulticiā.
Quid est in quā homo: ut sequi possit
regē factorū suū? Et vidi qd tantū pre-
deret sapiētia stulticiā: quantū differ-
lux a tenebris. Sapiētiā oculi in ca-
pite ei? Stult? in tenebris ambulat. Et
didici qd unū vniūq; esset inuentus: et
dixi in corde meo. Si vnus et stultus et

meus oculus erit: quid michi pdest
q̄ maiore sapientie dedi operā: locu-
tusq; cū mēe mea: animaduerti q̄ hoc
q̄ esset vanitas. Nō enī erit memoria
sapientis filiter ut stulti in perpetuū: et
futura p̄a oblivione cūda pariter ope-
rient. Morit̄ dōd̄ similiter ut indod̄:
et idcirco reduit me vice mee videtur
mala universa esse sub sole: et cūda
vanitas et afflictio spiritus. Curius
desertat sum omne industria meam
qua sub sole studiōissime laboravi:
habeat herede post me: quē ignoro
utū sapiēs an stultus fuerit: et do-
minabit in laboribus meis quibus de-
fudavi et sollicitus fui. Et ē quicq; tam
vanū: Unde cessavi: renūciaviq; cor
meū ultra laborare sub sole. Nam cū
ali laborer in sapientia et doctrina et
sollicitudine: hominī otioso quiesca
dimittit. Et hoc q̄ vanitas: et magnū
malū. Quid enī proderit hominī de
universo labore suo et afflictione spiri-
tus: qua sub sole cruciat̄ est: Cūdi
dies ei doloribus et cummis pleni sūt:
nec per nodē mente requiescit. Et hoc
nōne vanitas ē? Nōne meli⁹ ē come-
dere et bibere: et ostendere anime sue
bona de laboribus suis: et hoc de ma-
nu dei ē. Quis ita devorabit et deliquit
affluet ut ego? Homini bono in con-
spectu suo dedit deus sapientiā et scien-
tiā: et intelligentiam: peccatori autem
dedit afflictionem et curā sup̄fluam:
ut addat et congreget et tradat ei qui
placuit deo. Sed et hoc vanitas est:
et cassa sollicitudo mentis. **III**

Omnia temp⁹ habet: et suis spaci⁹
transiit universa sub celo. Tem-
pus nascendi: et temp⁹ moriendi. Tem-
pus plārandi: et temp⁹ evellendi qd̄
plantatū est. Temp⁹ occidendi: et tps

sanandi. Temp⁹ deservendi: et temp⁹
edificandi. Temp⁹ stendi: et tps ridendi.
Temp⁹ plāgendi: et tps saltandi. Tem-
pus spargendi lapides: et tps colligendi.
Temp⁹ amplegendi: et tps longe fieri
ab amplegibus. Temp⁹ acquirendi: et
tps pdendi. Temp⁹ custodiendi: et tps
abiciendi. Temp⁹ sciendi: et temp⁹
cōsuetudi. Temp⁹ tacendi: et tempus lo-
quendi. Temp⁹ dilectionis: et tps odij.
Temp⁹ belli: et tps pacis. Quid habet
ampli⁹ homo de labore suo? Vidi
afflictione quā dedit deus filiis homi-
um: ut distendant in ea. Cūda fecit bona
in tpe suo: et mundū tradidit dispu-
tationi corū: ut non inveniatur homo
op⁹ quod opacius est deus ab initio
usq; ad finē. Et cognovi q̄ non esset
melius nisi lerari: et facere bene in vita
sua. Omnis enī homo qui comedit
et bibit: et videt bonū de labore suo:
hoc donū dei est. Didici: q̄ omnia op-
era que fecit deus: p̄severet in perpetuū.
Non possum⁹ eis quicq; addere nec
auferre: que fecit deus ut timeat. Qd̄
factū est: ipm pmanet. Que futura sūt
iam fuerūt: et deus instaurat qd̄ abijt.
Vidi sub sole in loco iudicij impietate-
tan et in loco iusticie iniquitate: et dixi
in corde meo. Iustus et impius iudicabit
dñs: et tps omnis rei tūc erit. Dixi in
corde meo de filiis homi-um: ut probaret
eos de⁹: et ostenderet similes esse bestijs.
Qd̄circo un⁹ interit⁹ est hoīs et iumen-
torū: et equa virtutisq; cōditio. Sicut
moriē homo: sic et illa moriunt. Si-
militer spirāt omnia: et nichil habet
homo numero ampli⁹. Cūda subiacet
vanitati: et omnia p̄gūt ad unū locū.
De terra facta sunt: et in terrā pariter
revertunt. Quis novit si spirit⁹ filiorū
adam ascendat sursum: et si spiritus

inimicorū descendat deorsū? Et resp̄ndi
nichil esse meli⁹ q̄ lerari hominē in ope
suo: et hāc esse p̄te illi⁹. Quis enī cum
adduxerit: ut post se futura cognoscat.
Veni me ad alia: et vidi **III**
calumnias q̄ sub sole gerunt: et
laccinias innocentiū et naminē cōso-
latori: nec posse resistere cori violentie:
cūdorū auxilio deficiunt. Et laudavi
magis mortuos q̄ vivētes: et feliciore
vitā: iudicavi qui necdū natus est:
nec vidit mala q̄ sub sole sūt. Curū
contemplar̄ sūt omnes labores homi-
um: et industria animaduerti patere inui-
die proximi. Et in hoc ergo vanitas:
et cura sup̄flua est. Scilicet complicat
man⁹ suas: et comedit carnes suas
dicens. Melior ē pugillus cū requie:
q̄ plena vitā: man⁹ cū labore et affli-
ctione animi. Cōsideras rep̄ti et aliā
vanitatē sub sole. Qn⁹ est et secundū
nō habet nō filiū nō scān: et tamē la-
borare nō cessat: nec faciunt ocl̄ ei⁹
divitijs: nec recogitat dies. Cū labo-
ro: et fraudo animā meā bonis: In
hoc q̄ vanitas ē: et afflictio pessima.
Melior est ergo duos esse similes q̄ unū:
habet enī anolimentū societatis sue.
Si un⁹ occiderit: ab altero succiet. Ve
soli: quia cū occiderit nō habet suble-
vare se. Et si dormierit duo: souchun-
tur mutuo. Qn⁹ quomō calchet: Et
si quispiā p̄valuerit cōtra unū: duo
resistunt ei. Similiter triplex difficile
rūpitur. Melior est puer paup⁹ et sapi-
ens rege bene et stulto: qui nescit p̄vidē
in posterū: qd̄ de carcere eadentisq; in-
cedū quis egrediat̄ ad regnū: et ali⁹
nat⁹ in regno inopia cōsumat. Vidi
cūdos vivētes: qui ambulāt sub sole
cū adolecente secūdo: qui cōsurgat p-
ro. Infinit⁹ numer⁹ est p̄p̄i omniū q̄

fuerūt ante eū: et qui postea funti sūt
nō letabunt in eo. Sed et hoc vanitas:
et afflictio spiritus. Custodi p̄de tuū in-
grediens domū dei: et appropinqua
ut audias. Multo enim melior ē obe-
dientia q̄ stultorum viduē: qui ne-
sciunt quid faciunt mali. **V**

Ne temere quid loquaris: neq; cor
tuū sit relox ad p̄ferendū semo-
nem corā deo. Deus enī in celo et tu
sup̄ terrā: idcirco sunt pauci sermōnes
tui. Multas causas secūnt somnia: et
in multis sermonibus inveniēt stulticia.
Si qd̄ vovisti deo: ne morosa reddere.
Displacet enī ei infidelis et stulta pro-
missio. Sed quodcūq; voveris reddere.
Multoq; meli⁹ est nō vovere: q̄ post
votū p̄missa nō reddere. Ne dederis
os tuū ut peccare facias carnem tuā:
neq; dicas: corā angelo nō ē p̄viden-
tia: ne forte irat⁹ dñs cōtra sermones
tuos dissipet cūda opera manū tuarū.
Vbi multa sūt somnia plurime sunt
vanitates: et timores innumeri. Tu
vero dei time. Si videris calumnias
egrotos et violenta iudicia et subverti
iusticiā i p̄vincia: nō mirens sup̄ hoc
negocio q̄a egredis egredior est alius:
et super hos quoq; amētiōres sunt
alii: et insup̄ universa terre rex imperat
servienti. Avar⁹ nō implebit pecunia:
et q̄ amat divitijs: fructū non rapier
ex eis. Et hoc ergo vanitas. Vbi multe
sunt opes: multū et qui comedunt eas.
Et quid p̄dest possessori: nisi q̄ remittit
divitijs ocl̄is suis? Dulcis ē somnus
operati sue pax: siue multū comedit:
saturitas autē divitijs nō sinit eū dor-
mire. Est et alia infirmitas pessima:
quā vidi sub sole. Divitiz cōsecrare
in malū dñi sui. Perierit enī: i afflictio-
ne pessima. Generavit filiū: q̄ i summa

egressus erit. Sicut egressus ē nudus de
vetro matris sue sic reuertetur: et nichil auferet
secum de labore suo. Miserabilis proculus
infirmus. Quid venit: sic reuertetur. Quid
ergo potest ei quod laborauit inuicem? Quod
diebus vite sue comedit in tenebris: et in
curis mulieris: et in cumina atque in
miseria. Hoc itaque vultu est michi
bonum: ut comedat quis et bibat: et fruatur
leticia et labore suo: quod laborauit ipse
sub sole numero dierum vite sue: quod
dedit ei deus: et hec est pars illius. Et omni
homini cui dedit deus diuitias atque substantiam:
potestatemque: et tribuit ut comedat et
bibat et fruatur parte sua et letetur de labore
suo: hoc est donum dei. Non enim satis
recordabitur dies vite sue: eo quod deus
occupet delicias cor eius. **U**

Et aliud malum quod vidi sub
sole: et quidem frequens apud
homines. Vir cui dedit deus diuitias
et substantiam et honorem: et nichil deest
aie sue et omnibus quod desiderat: nec tribuit
ei potestatem deus ut comedat et bibat: et
fruatur: sed homo egregetur vorabit illud.
Hoc vanitas et magna miseria est. Si ge-
nerit quisquam tantum liberos et vixerit
multos annos: et plures dies etatis
habuerit: et anima illi non utatur bonis
substantie sue: sepulchrumque careat: de hoc
ego pronuntio quod melior illo sit abor-
turus. Frustra enim ventus pergit ad tene-
bras: et obliuione delebit nomen eius.
Non vidit sol: neque cognouit distan-
tia boni et mali: etiam si duobus milibus
annis vixerit: et non fuerit perfructus bonis.
Nonne ad unum locum properant omnia:
omnis labor hominis in ore eius: sed anima
eius non implebitur. Quid habet ampli-
us sapiens a stulto: et quid pauper nisi ut
pergat illuc ubi est vita? Melior est videre
quod cupias: quam desiderare quod

melius. Sed et hoc vanitas est: et pre-
sumptio spiritus. Qui futurus est: iam
vocatum est nomen eius: et scit quod homo
sit et non possit contra fortiores se in iudi-
cio contendere. Quia sunt plurima:
multaque in disputando habentia vanitatem.

Quid necesse est homini **U**
maiora se querere: cum ignoret
quid conducatur sibi in vita sua numero
dierum peregrinationis sue: et tunc quod
velut umbra perit? Aut quis ei pote-
rit indicare: quod possit tunc frui sub sole
sue? Melius est nomen bonum quam ungen-
ta preciosa: et dies mortis die natiuita-
tis. Melior est ire ad domum suam: quam
ad domum viuam. In illa enim finis iudiciorum
amouetur hominum: et viues cogitat quid
futurum sit. Melior est ira risu: quia per
iracundiam vultus corrigitur animus delin-
quens. Cor sapientium ubi tristitia est:
et cor stultorum ubi leticia. Melius est a
sapiente corripitur quam a stulto: adulatione
decepi: quia sicut sonus spinarum accendit
sub colla: sic risus stulti. Sed et hoc va-
nitas. Calumniam conturbat sapientem:
et perdet robur cordis eius. Melior est
finitis orationis: quam principium. Melior
est patiens arrogare. Neque sit velox ad
irascendum: quia ira in sinu stulti requi-
escit. Ne dicas: quid putas cause est
quod priora tempora meliora fuerint quam
nunc sunt. Stulta est enim huiusmodi inter-
rogatio. Valde est sapientia cum diuinitas:
et magis potest videri sub sole. Sicut
enim pregit sapientia: sic pregit pecunia.
Hoc autem plus habet eruditio et sapi-
entia: quod vitam tribuit possessori suo.
Considera opera dei: quod nemo possit
corrumpere que ille desuperat. In die bo-
na fuerit bonis: et mala die preceue.
Sicut enim habet sic et illa fecit deus: ut
non inueniat homo contra eum iustas

querimonias. Hoc quod vidi in diebus va-
nitatis mee. Iustus perit in iusticia sua:
et impius in malo vivit quod in malicia sua.
Noli esse iustus multum: neque plus sapi-
as quam necesse est ne obstupescas. Ne
imprope agas multum: et noli esse stultus:
ne moriaris in tunc non nunc. Bonum est
et sustentare iustum: sed et ab illo ne sub-
trahas manum tuam: quia qui timet de-
um nichil negligit. Sapientia confortat
sapientem: super decem principes civi-
tatis. Non est enim homo iustus in terra: qui
faciat bonum et non peccet. Sed et cunctis
sermonibus quod dicunt. Ne accomodes
cor tuum: ne forte audias secum maledi-
centem tibi. Sicut enim conscientia tua: quia
et tu crebro maledixisti alijs. Cumda
contemni in sapientia. Dixi. Sapienter
efficiat: et ipsa loqui reserit a me mltro-
magis quam erat. Et alta profunditas:
quis inueniet ea? Lustravi uniuersa
animo meo: ut scirem et considerarem et
quererem sapientiam et rationem: et ut co-
gnoscerem impietatem stulti et errorem im-
prudens. Et inueni amarioris more
mulieris: que laqueus venatorum est: et
sagena cor eius. Vincula sunt manus
illius. Qui placet deo effugiet illam: qui
autem peccator est rapiet ab illa. Ecce hoc
inueni dixit ecclesiastes. Unum et alterum ut
inuenirem rationem quam adhuc quaerit
anima mea: et non inueni. Virum de mille
unum reperi: mulierem ex omnibus non in-
ueni. Solummodo hoc inueni: quod fecerit
deus hominem rectum: et ipse se in malitiam
misceat questionibus. Quis talis ut sa-
piens est? Et quis cognouit solutionem ubi?
Sapientia hominis luctat **U**
in vulu? et potestissimum facit
illi commutabit. Ego os regis obfuro:
et precepta iuramenti dei. Ne festines re-
dere a facie eius: neque permanceas in ope

malis: quia omne quod voluerit faciet:
et secundo illi potestate plenus est. Nec
dicere ei quicquam potest: quare ita fa-
cis. Qui custodit preceptum: non reperietur
quicquam mali. Tempus et responsio cor
sapientis intelligit. Omnis negotio ipse
est et opportunus: et multa hominis affli-
ctio quia ignorat precepta: et futura
nullo scire potest nunc. Non est in homine
potestate prohibere spiritum: nec habet po-
testatem in die mortis: nec finit quietem
in gaudio bello: neque saluabit impietas
impium. Omnia hec consideravi: et dedi
cor meum in cunctis operibus quod sunt sub sole.
Incedunt dominatur homo homini in ma-
lum suum. Vidi impios sepultos: qui
etiam cum adhuc viverent: in loco sancto
erant: et laudabantur in civitate quasi iusto-
rum operum. Sed et hoc vanitas est. Et
enim quia non profect cito contra malos
sententia: absque timore ullo filij hominum
perpetrant mala. Ac tamen percor et eo quod
remitte facit malum et per patientiam
sustentatur: ego cognoui quod erit bonum
timentibus deum: qui verentur faciem eius. Non
sit bonum impio nec prolongent dies
eius: sed quasi umbra transeat: qui non
timet faciem domini. Est et alia vanitas quod
sit super terram. Sunt iusti quibus mala
proveniunt quasi opera egerit impiorum:
et sunt impij qui ita securi sunt: quasi
iustorum facta habeant. Sed et hoc vanitas
simum iudico. Laudam igitur leticiam: quod
non esset homini bonum sub sole: nisi quod
comederet et biberet atque gauderet: et
hoc solum secum auferret de labore suo:
omnibus diebus vite sue quos dedit ei
deus sub sole. Et apposui cor meum ut
scirem sapientiam: et intelligerem distationem
quod veritas in terra. Est homo qui diebus
et noctibus somnum non capit oculis. Et
intellegi: quod cum operum dei nullam possit

homo inuenire rationē eorū que sūt
sub sole: quāto plus laborauerit ad
querendū: tanto min⁹ inueniat min⁹.
Sciā si dixerit sapiēs se nosse: nō pote-
rit reperire. Omnia hec tradauit in cor-
de meo: ut curiosē intelligerem. **U**
nūc inſti atq; sapientes: et ope-
ra eorū i manu dei. Et tamē nescit ho-
mo vtrū amore an odio dign⁹ sit: sed
oīa i futurū euānt incerta: eo qd vniuer-
sa eque eueniūt iusto et iniusto: bono et
malo: mūdo et immūdo: immolāti vi-
ctimas: et sacrificia cōtinenti. Sicut
bon⁹ sit peccator: ut periturus sit ille
qui vtrūq; deleat. Hoc est pessimū inter
omnia que sub sole sūt: quia eadem
cūdis eueniūt. Unde et corda filiorū
hominū implentur malicia et con-
temptu in vita sua: et post hec ad infe-
ros deducēt. Nemo est qd semp uiuat:
et qui huiusmodi rei habeat fiduciā.
Melior est canis viu⁹ leone mortuo:
uidentes enim sciūt se esse mortuos:
mortui vero nichil nouerunt aplius.
Nec habent ultra mercedē: quia obli-
uioni tradita ē memoriā eorū. Amor
quoq; et odiū et inuidie simul pierūt:
nec habent partē in hoc seculo: et i ope
quod sub sole gerit. Vade ergo et come-
de in leticia panē tuū: et bibe cū gaudio
uinū tuū: quia deo placent opera tua.
Omni tpe sūt vestimēta tua cādidā:
et oleū de capite tuo nō deficiat. Percu-
te vita cū uxore quā diligis: cūdis di-
ebus vite instabilitatis tue: qui dati
sunt tibi sub sole omni tpe vanitatis
tue. Hec est etiā pars in vita: et in labo-
re tuo quo laboras sub sole. Quod-
cumq; facere poterit man⁹ tua instāre
operare: quia nec opus nec ratio: nec
sapientia nec sciētia erit apud inferos:
quo tu pperas. Veni me ad aliud: et

vidi sub sole: nec veloci⁹ esse cursū: nec
fortiū bellū: nec sapiētū panē: nec do-
ctorū diuitias: nec arcticiū grām: sed
temp⁹ casumq; in omnib⁹. Melior ho-
mo finē suū: sed sicut pisces capiūtur
hamo: et aues laqueo cōprehendunt⁹:
sic capiūtur hoīes in tpe malo: cū eis
exemplo supuenerit. Hic quoq; sub
sole vidi sapiētā: et pbaui maximā.
Ciuitas parua: et pauci i ea vici. Ve-
nit cōtra eā rex magn⁹ et vallauit eā:
et circumdedit munitiones p gū: et pfecta
ē obſidio. Inuentusq; ē in ea vir pau-
per et sapiēs: et liberauit urbē p sapien-
tiā suā: et null⁹ deinceps recordatus ē
hoīs illi⁹ pauperis. Et dicebam ego
meliozem esse sapiētiam fortitudine.
Quomō ergo sapiētia pauperis con-
tempta ē: et verba eius nō sūt audita?
Veda sapiētū audiunt in silentio:
plus qd clamor principis inter stultos.
Melior est sapiētia qd arma bellica:
et qui i uno peccauerit: multa bona pde-
rat. **M**ultos morietes pducit suauis
linguē. Proſolus ē sapien-
tia: paruq; gla ad tps stulticia. Cor
sapientis in detera eius: et cor stuli in
sinistra illius. Sed et in via stuli am-
bulans: cum ipse insipiens sit omnes
stultos estīnat. Si spirit⁹ potestatem
habētis ascendet sup te locū tuum ne
dimiseris: quia curatio faciet cessare
peccata maxima. Est malū quod vi-
di sub sole: quasi per errorem egredies
a facie principis. Positū stultū in di-
gnitate sublimi: et diuites sedere deſili.
Vidi seruos in equis: et principes am-
bulātes sup texam quasi equos. Qui
fodie fouēā incidet in eam: et qui disti-
pat sepeum mordebit eum coluber. Qui
transfert lapides affligetur in eis: et q
semita ligna vulnerabitur ab eis. Si

reſuſ fuerit ferrū: et hoc nō ut pri⁹ sed
hebitatū fuit: multo labore exaquet: et
post industriā sequetur sapiētia. Si
mordeat serpens in silentio: nichil eo
mā⁹ habet qui occulte detrahie. Vt
ha oris sapiētis gratia: et labia insipi-
entis pparabūt eū. Iniciū verborū ei⁹
stulticia: et nouissimū oris illi⁹ error
pssim⁹. Sicut vba multiplicat. Igno-
rat homo quid ante se fuit: et qd post
futurū sit qd ei poterit indicare. Labor
stulorū affligit eos: qui nesciūt i urbē
pergere. De tibi terra cui⁹ rex est pur:
et cui⁹ principes mane comedūt. Be-
ta terra cui⁹ rex nobilis est: et cui⁹ prin-
cipes vefciunt i tpe suo: ad reficiendū:
et nō ad luxuriā. In pigritiis humili-
abitur cōspiciendo: et i infirmitate ma-
nuū pſtillabit dom⁹. In risu faciunt
panē et vinū: ut epulēt bibentes. Et
peccunie obediūt omnia. In cogitati-
one tua regi ne detrahas: et in secreto
cubiculi tui ne maledixeris diuiti: qd
et aues celi portabūt vocē tuā: et qui
hūt pēnas annūciabūt ſecundā. **I**
nte panem tuū sup tranſeuntes
magis: qd post multa tpa inuenies
illū. Da partes septi neciō et odo: qd
ignoras quid futurū sit mali sup terrā.
Si replet fuerit nubes: imbrē sup ter-
ram effundet. Si ceciderit lignum ad
auſtū aut ad aquilonē: in quocūq;
loco ceciderit ibi erit. Qui obſuat ven-
tum nō ſeminat: et qui cōſiderat nubes
nūq; metet. Quomō ignoras que ſie
via spirit⁹: et qua ratione cōpingant
olla in vtre pregnāis: ſic nescis ope-
ra dei qui fabricator est omnium. Mane
ſemina ſemen tuū et vespere ne ceſſet
manus tua: quia nescis quid magis
oriat hoc aut illud: et ſi vtrūq; ſimul
melius erit. Dulce lumen: et delectabile

est oculis videre ſolem. Si anis mſci⁹
vixerit homo et in hijs omnib⁹ letus
fuerit: meminisse debet tenebroſi tps
et dies multorū: qd ei venerit: vanitati⁹
arguent pterea. Letare ergo iuuentis i
adoleſcentia tua: et in bono ſit cor tuū
in diebus iuuentutis tue: et ambula in
vijs cordis tui: et in intuitu oculorū
tuorū: et ſcio qd pro omnib⁹ hijs
adducet te deus in iudiciū. **XI**
Aufer irā a corde tuo: et amoue
maliciā a carne tua. Adoleſcen-
tia tui et volūtas vana ſunt. Memento
creatoris tui in diebus iuuentutis tue:
anteq; veniat temp⁹ afflictionis tue: et
appropinquent anni de quib⁹ dicas:
nō michi placet. Anteſ tenebreſcant
ſol: et lūmē: et ſelle: et luna: et reuertant⁹
nubes poſt pluuiā. Quando cōmoue-
bunt cuſtodes dom⁹ et murabūt viri
fortiſſimi: et ocioſe erunt molentes in
minuto numero: et tenebreſcēt videt⁹
per foramina: et claudēt oſtia in pla-
tea i humilitate vocis molētis: et con-
ſurgāt ad vocē volūcis: et obſureſcēt
omnes filie carminis. Ecceſſa quoq;
timebūt: et formidabūt i via. Florebūt
amigdalus: impiguabit locuſta: et
diſſipabit caparis. Quomā ibit ho-
mo i domū eternitatis ſue: et circuibūt
in platea plāgentes. Anteſ cūpac
ſumit⁹ argenteus: et reuertat vitta au-
rea: et cōtreat ydria ſup fontē: et cōſin-
gatur rota ſup cifterna: et reuertatur
puluis in terrā ſuā unde erat: et ſpirit⁹
redeat ad deū qui dedit illū. Vanitas
vanitatu dicit eccleſiaſtes: et omnia
vanitas. Eūq; eſſet ſapientiſſim⁹ eccleſi-
aſtes: docuit pſm et marcanie que ſe-
retar: et inueſtigās cōpoſuit parabola
multas. Queſiuit verba valia: et ſcri-
pſit ſermones reſiſſimos: ac veritate

pletos. Verba sapientium sicut fenum:
li: et quali clavi in altis dehi: que per
magistro: cōfiliū data sunt a pastore
vno. Hys ampli? fili nū ne requiras.
faciēdi plures libros null? est finis:
frequētiq; meditatio: carnis afflicto
est. Finem loquēdi pariter omnes audi-
amus. Deū time: et mādara ei? obfua.
Hoc est omnis homo. Lunda q̄ hūit
adducet deus in iudicium pro omni
erato: siue bonum siue malum sit.

Incipiunt Cantica canticorum. i.

Osculet me osculo o-
ris sui. Quia melio-
ra sunt ubera tua vi-
no: fragrantia ungu-
tis optimis. Oleum
effusum nomē tuū:
ideo adolecentule dilexerūt te. Trahe
me post te. Luceam? in odore unguen-
torū tuorū. Introduxit me rex in cella-
ria sua. Exultabim? et letabim? in te:
memores uberū tuorū sup vinū. Redi
diligūt te. Nigra sū sed formosa filie
iherusalē: sicut tabernacula cedar: si-
cut pelles salomonis. Nolite me con-
siderare q̄ fusa sū: q̄a decolorauit
me sol. Filij maris mee pugnauerūt
cōtra me: posuerūt me custodē vineis.
Vinea meam nō custodiui. Iudica
michi quē diligit aīa mea: ubi pasca?
ubi cules i meridie: ne vagari incipiā
post greges sodaliū tuorū. Si ignoras
te o pulcherrima inter mulieres: egredere
et abi post vestigia gregū: et pascē hēdos
tuos iuxta tabernacū pastorū. Equi-
tantiū meo i turribz pharaonis: assimi-
laui te amica mea. Pulcre sunt gene-
rue sicut turturis: collum tuū sicut mo-
nilia. Mureculas aureas faciemus
tibi: vermiculatas argēto. Cū esset rex i
accubitu suo: nardus mea dedit odore

sui. Fascicul? mirre dilect? me? michi:
inter ubera mea cōmorabit. Bonus
cippi dilect? meus michi: in vineis en-
gaddi. Ecce tu pulcra es amica mea:
ecce tu pulcra: oculi tui colubay. Ecce
tu pulcra es dilecte mi: et decor? letul?
nostra florid?: rigua domorū nostrarū
ordina: laquearia nostra cōprelma.

Ego flos campi: et lilium con-
ualliū. Sicut lilium inter spinas:
sic amica mea inter filias. Sicut mal?
inter lingua siluay: sic dilectus meus
inter filios. Sub umbra illius quen-
desideraui sedē: et fructus ei? dulcis
gutturū meo. Introduxit me rex i cellā
vinariā: ordinauit in me canticum.
Fulcite me floribz: respice me malis:
quia amore languet. Teua ei? sub ca-
pite meo: et degetera illius amplexabit
me. Adiuro vos filie iherusalē: pe-
capreas cecuosq; campos: ne suscitē?
neq; vigilare faciatis dilectā: quoad-
uſq; ipsa velit. Vox dilecti mei. Ecce
iste venit saliens in montibz: transiliet
colles. Similis est dilectus me? capree
hymulog; ceuorū. En ipse stat post
parietē nostrū: respiciens per fenestras:
prospiciens per cancellos. En dilectus
meus loquit michi. Surge propea
amica mea: columba mea: formosa
mea: veni. Jam enī hiemps transijt:
imber abiit et recessit. Flores apparue-
runt in terra: rōs puracionis aduenit.
Vox turturis audita est in terra nra:
fons prouultit grossos suos: vinee flo-
rentes dederūt odore suū. Surge pro-
pea amica mea speciosa et veni: co-
lumba mea in foraminibus petre in
cauerna maceie. Ostende michi faciē
tuā: sonet vox tua i auribz meis. Vox
enim tua dulcis: et facies tua decora.
Capite nobis vulpes paruas: que

demolunt vineas. Nā vinea nostra
floruit. Dilect? meus michi: et ego illi:
q̄ pascat inter lilia: donec aspiet dies:
et inclinet umbre. Reuertere: similis
esto dilecte mi capree hymulog; ceuorū:
super montes bedai. **ii**
In letulo meo per noctē quiesci quem
diligis anima mea. Quiesui illū: et nō
inueni. Surge et circuibz ciuitatem
per vios et plateas: quēdā quē diligit
anima mea. Quiesui illū: et nō inueni.
Inuenerūt me vigilēs: qui custodiūt
ciuitatē. Num quē diligit aīa mea vi-
distis? Paululū cū pertransisset eos:
inueni quē diligit anima mea. Veni
cū: nec dimittā: donec introducā illū
in domū maris mee: in cubiculum
genitricis mee. Adiuro vos filie iheru-
salē: p capreas ceuorūq; caporū: ne susci-
tatis neq; vigilare faciatis dilectam:
donec ipsa velit. Que est ista q̄ ascendit
p desertū: sicut virgula sumi q̄ aroma-
tibus mirre et thuris: et uniuersi pul-
ueris pigmentarij? En letulū salomo-
nis se agnita forēs abiuit: et fortissi-
mis ihel: omnes tenēs gladios: et
bella dodissimū. Uniuersūq; enſes
sup famē suū: ppter timores nodur-
nos: feculū fecit sibi salomō de lignis
libani. Columnas ei? fecit argenteas:
redinatōriū aureū: ascensū purpureū:
media caritate cōstravit. ppter filias
iherim. Egredimini filie sion: et videte
regē salomonē in diademate: quo co-
ronauit illū mater sua: in die dispo-
sicionis illi? et i die leticie cordis eius.

Quā pulcra es amica mea: **iii**
quā pulcra es. Oculi tui colum-
barū: absq; eo quod intrinsecus lateret.
Capilli tui sicut greges caprarū: que
ascendūt de monte galaad. Dentes
tui sicut greges tonsarū: que ascēderūt

de lauacro. Omnes gemellis fecibz: et
fertilis non est inter eas. Sicut vitra
corinea labia tua: et eloquiū tuum
dulce. Sicut fragmen mali puniti ita
gener tue: absq; eo qd intrinsecus lateret.
Sicut turris dauid collū tuū: q̄ edifi-
cata est cū pugnaculis. Nulle dipri
pendent ex ea: omnis armatura fortū.
Duo ubera tua sicut duo hymuli ca-
pree gemelli: q̄ pascunt in lilijs: donec
aspiet dies: et inclinet umbre. Va-
dam ad montē mirre: et ad collē thuris.
Tota pulcra es amica mea: et macula
nō est in te. Veni de libano sponsa mea:
veni de libano veni. Coronaberis de
capite amana: de vertice sanir: et her-
mon: de rubilibz leonū: de montibz
pardorū. Vulnerasti cor meū: soror
mea sponsa: vulnerasti cor meū i uno
oculorū tuorū: et in uno crine colli tui.
Quam pulcre sūt mame tue soror me-
a sponsa. Pulchriora sūt ubera tua vi-
no: et odor unguentorū tuorū sup omnia
aromata. Saurus distillās labia tua
sponsa: mel et lac sub lingua tua: et
odor vestimētōrū tuorū sicut odor thuris.
Ort? cōdusus soror mea sponsa: ortus
cōdusus fons signatus. Emissiones
tue paradisus malorū punitorū: cum
pomorū fructibz. Cipri cū nardo: nar-
dus et crocus: fistula et cinamomū cū
uniūsis lignis libani: mirra et aloes
cū omibz primis unguentis. Spons
ortorū purus aquarū viuētū: q̄ fluit
impetu de libano. Surge aquilo et
veni auster: pestra ortum meum: et
fluent aromata illius. **o**

Ueniat dilect? meus in ortū suū:
ut comedat fructū pomorū suorū.
Veni in ortū meū soror mea sponsa:
mellui mirrā meā cū aromacibz meis.
Comedi fauū cum melle meo: bibi

vinū meum cum lacte meo. Comedite amici et bibite: et inebriamini carissimi mi. Ego dormio: et cor meum vigilat. Vox dilecti mei pullantis. Api michi foror mea amica mea columba mea immaculata mea: quia caput meū plenum ē rore: et cincinni mei guttis notati. Sepoliam me tunica mea: quod induat illa: laui pedes meos: quod quo inquinabo illos. Dilectus meus misit manū suā per foramen: et ventres meus inuenit ad tactū ei. Surrexi ut apirer dilecto meo. Manus mee stillauerūt mirrā: et digiti mei pleni mirra probatissima. Pessulū hostij mei apui dilecto meo: at ille declinauerat atque transierat. Anima mea liq̃fada est: ut dilectus locutus est. Quesiui: et non inueni illū: vocaui: et non respondit michi. Inuenerunt me custodes qui circumierūt ciuitatem. Percusserūt me: et vulnerauerūt me: tulerūt palliū meū custodes murorū. Adiuero vos filie iherusalē: si inueneritis dilectū meum ut nuntietis ei quia amore langueo. Qualis est dilectus tuus et dilecto: o pulcherrima mulierū. Qualis ē dilectus tuus et dilecto: quia sic adiurasti nos. Dilectus meus candidus et rubicundus: electus et milibus. Caput eius aurū optimū: come eius sicut elatē palmarū: nigre sicut coruus. Oculi ei sicut colūbe sup̃ riuulos aquarū: que lacte sūt loci: et residēt iuxta fluuīa plenissima. Bene illi sicut arcole aromaticum: consue a pignētarijs. Labia ei sicut lilia distillantia mirrā primā. Manū illi sicut cornu olei: auree: plene iacindis. Venter eius sicut turris: distindus saphiris. Crura illius columine marmorē: quod fundat sicut sup̃ bases aureas. Species eius ut libani: electus ut cedri. Surtur illius

suauissimū: et torus desiderabilis. Talis est dilectus meus: et ipse est amicus meus filie iherusalem. Quo abiit dilectus tuus o pulcherrima mulierū: quo declinauit dilectus tuus. Et querant eū ceteri. **D**ilectus meus descendit in ortum suū ad areolā aromaticā: ut ibi pascat in ortis et lilia colligat. Ego dilecto meo: et dilectus meus michi: qui pascat in inter lilia. Pulchra es amica mea: suauis et decora sicut iherusalē: terribilis ut castrorū acies ordinata. Auerte oculos tuos a me: quia ipse me auolare fecerunt. Capilli tui sicut greges caprarū: quod apparuerūt de galaad. Dentes tui sicut greges ouium: quod ascendit de lauacro. Omnes gemellis fecisti: et sterilis nō est in tuis. Sicut coruus malipuniā: sic gemitur absque oculis tuis. Sexaginta sūt regine: et octoginta concubine: et adolescentulorum nō est numerus. Vna est columba mea perfecta mea: vna est maris sue: electa geminici sue. Viderunt eam filie hyon et beatissimā p̃dicauerūt: regine et concubine laudauerūt eā. Que est ista que progreditur quasi aurora confurgens: pulchra ut luna: electa ut sol: terribilis ut castrorū acies ordinata. Descendi in ortū nūc ut videtis poma cōuallū: et inspicite si floruerūt vinea: et genuinasser malapunica. Melcui. Anima mea conturbauit me: propter quadrigā aminadab: reuertere reuertere sumamitis: reuertere reuertere ut inueniamur te. **Q**uid videbis in summitate. **N**isi choros castrorū. Quā pulchri sunt gressus tui i calcamentis filia principis. Quid dux feminū tuorū sicut monilia: que fabricata sūt manu artificis. Umbilicus tuus crater tomantis: nūc indigens poculis. Vener-

tus sicut acerus: tritici: vallatus lilijs. Duo ubera tua sicut duo himuli gemelli capree. Collū tuū sicut t̃cis eburnea: orbi tui sicut piscine i ebron: quod sūt in porta filie iherusalē. Nasus tuus sicut turris libani: quod respicit contra damascū. Caput tuum ut carmelus: et come capitis tui sicut purpura regis iuncta ranalibus. Quam pulchra es: et quod decora rarissima in delicijs. Statu tua assimolata est palme: et ubera tua hominis. Dixi. Ascendā in palmā: et apprehendā fructū eius. Et erūt ubera tua sicut botri vinee: et odor oris tui sicut odor malorū: guttur tuū sicut vinum optimū. Dignū dilecto meo ad potandū: labijs: et dometibus illius ad ruminandū. Ego dilecto meo: et ad me cōuersio ei. Veni dilecte mi egeamus in agrū: cōmoremur in villis. Mane surgam ad vineas: videam si floruit vinea: si flores fructus parturunt: si floruerunt malapunica. Ibi dabo tibi ubera mea. Mandragore detur odor i poris tuis. Omnia poma noua et vetera dilecte mi seruaui tibi. **Q**uis michi det te scirean. **U**ni meū surgent ubera matris mee: ne inueniā te foris et desolauer et iam me nemo despiciat. Apprehendā te et ducā i domū matris mee: et i cubiculū genericiis mee. Ibi me docebis: et dabo tibi poculū et vino cōdito: et mustū malorū granatorū meorū. Teua ei sub rapine meo: et degeat illi amplectabit me. Adiuero vos filie iherusalem: ne suscitatis neque euigilare faciatis dilectā: donec ipsa velit. Que est ista que ascendit de deserto delicijs affluēs: immixa sup̃ dilectū suū. Sub archore malo suscitauit te. Ibi corrupta est mater tua: ibi violata est generix tua. Pone me ut

signaculū sup̃ cor tuū: ut signaculum sup̃ brachiū tuū: quia fortis est ut mors dilectio: dura sicut inferus amulatio: lampades ei. ut lampades ignis atque flamarū. Aquae mltę nō potuerūt extinguere caritatem: nec flumina obruerūt illā. Si dederit homo omnē substantiā domus sue pro dilectione: nō nichil despiciet eā. Soror nra parua: et ubera nō habet. Quid faciam forori nocte: in die quādo alloquēda est. Si murus est edificatus super eū: pugnacula argentea. Si ostiū ē: cōpingam illud tabulis cedrinis. Ego murus: et ubera mea sicut turris: regno facta sūt corā eo sicut parē repiens. Vinea fuit pacificor: in ea: que habet p̃ptos. Tradidit eā custodijs: vir affert pro fructu ei milia argenteos. Vinea mea coram me est. Nulle tui pacifici: et ducet hys quod custodiūt fructū ei. Que habitas in ortis: amica auscultat: fac me audire vocē tuā. Fuge dilecte mi: et assimilare capree himulorū: recuorū sup̃ montes aromaticos. **Explicit cantica cantice. Incipit liber secundus. Caput. i.** **D**iligite iusticiā: qui iudicatis terrā. Sentite de dño in bonitate: et simplicitate cordis querite illū: quoniam inueniē ab hys quod non temptat illū: apparet autē eis qui fidem habent in illū. Peruectę cū cogitationes: separant a deo: probata autē viri: corripit insipientes. Quoniam i malivolā animā nō incohibet sapientia: nec habitabit in corpore subdito peccatis. Spiritus autē sanctus discipline effugiet fidum: et auferet se a cogitationibus quod sunt sine intellectu: et corripit a superueniente iniquitate.

Benignus est enim spiritus sapiencie et non liberabit maledictum a labijs suis: qui remum illi? rectus est deus et cordis illius secretorum est veritas: et lingue eius auditor. Quoniam spiritus domini repleuit orbem terrarum: et hoc quod continet omnia scientiam habet vocis. Propter hoc qui loquitur iniqua non potest latere: nec preterit illi corripies iudicium. In cogitationibus enim impij interrogatio erit: sermonum autem illi? auditio ad deum veniet: et ad correptionem iniquitatis illi? Quoniam auris zeli audit omnia: et tumultus murmuracionum non abscondet. Custodite ergo vos a murmuracione: que nichil prodest: et a deratione: parare lingue. Quia sermo obscurus in vacuum non ibit: os autem quod mentitur occidit animam. Nolite zelare morem in errore vite vestre: neque acquiratis perditionem i operibus manuum vestrarum. Quoniam deus mortem non fecit: nec letat in perditione viuorum. Creavit enim ut essent omnia: et sanabiles fecit nationes orbis terrarum: et non est in illis medicamentum eternitatis nec inferorum regnum in terra. Iusticia enim perpetua est: et immortalis: in iusticia autem mortis acquisitio. Impij autem manibus et verbis accersent illam: et estimantes illam amicum defluxerunt: et sponsones posuerunt ad illam: quoniam mors digni sunt qui sunt et parte illi? **D**ixerunt enim impij: cogitamus res apud se non redire. Sequitur et cum redio est tempus vite nostre: et non est refrigerium in fine hominis: et non est qui agnoscit sit reuersus ab inferis. Quia et nichilo nasci sumus: et post hoc erimus: tanquam non fuimus. Quoniam fumus afflacus est in naribus nostris: et sermo scintille ad commouendum cor nostrum. Quia regnum animis erit corpus nostrum: et

spiritus diffundetur tanquam mollis aer. Et transibit vita vestra tanquam vestigium nubis: et sicut nebulam dissoluet: que fugata est a radijs solis: et a calore illi? aggravata. Et nomen nostrum obliuione accipiet per tempus: et nemo habebit memoriam operum nostrorum. Umbra enim transiet: est tempus nostrum: et non est reuersio finis nostri: qui designata est: et nemo reuertetur. Venite ergo et fruamur bonis que sunt: et utamur creatura tanquam in iuventute celestis. Vino puto et unguentis nos impleamus: et non preceat nos flos pice. Coronemus nos rosis antequam marcescant: nullum precium sit quod non pretransat luxuria nostra. Stemo vestrum reos sit luxurie nostre. Vbiq; relinquamus signa leticie: qui hoc est pars nostra: et hoc est sorus nostra. Opprimamus pauperem iustum: et non parcamus vidue nec veterano: nec reueramur raudem nostri temporis. Sic autem fortitudo nostra letet iusticie. Quod enim infirmum est inuoluit inuenit. Circumueniamus ergo iustum: qui inuoluit est nobis: et coram iis est operibus nostris: et improperat nobis peccata legis: et diffamant in nos peccata discipline nostre. Promittit se scientiam dei habere: et filium dei se nominat. Factus est nobis in introductionem cogitationum nostrarum. Grauis est nobis etiam ad videndum: qui dissimilis est alijs vicia illi? et immutare sunt vite eius. Tanquam nugaces estimamus sumus ab illo: et abstinere se a vijs nostris tanquam ab immuniditibus: et preceat nouissima iustorum: et gloriatur parare se habere deum. Videamus ergo si sermones illius veri sunt: et tempus que ventura sunt illi? scientiam que erit nouissima illi? Si enim est verus filius dei suscipiet illum: et liberabit illum de manibus contritionis. Contumelia et

tormento interrogamus eum: ut sciamus reuerentiam eius: et probemus patientiam illi? Mox turpissima condemnemus eum. Erat enim ei respectus et sermonibus illius. Hec cogitauerunt et errauerunt: receperunt enim oculos malicia eorum. Et nescierunt sacramenta dei: neque mercede sperauerunt iusticie: nec iudicauerunt honorem animarum sanctarum. Quoniam deus creauit hominem inextinguibilem: et ad imaginem similitudinis sue fecit illum. Inuidia autem diaboli mors introiit in orbem terrarum: imitant autem illum qui sunt et parte illius. Uultum autem anime in manu dei sunt: et non tanget illos tormentum mortis. Vultus sunt oculis insipientium mori: et estimata est afflictio regis illorum. Et ab idem iusto abierunt in eternitatem: et opus a nobis est iter eternitatis: illi autem sunt in pace. Et si coram hominibus tormenta passi sunt: spes illorum in moralitate plena est. In paucis veraciter in multis bene disponunt: quoniam deus temptauit eos: et inuenit illos dignos se. Tanquam aurum i fornace probauit illos: et quasi olocauti hostiam accepit illos: et in pace eis respectus illorum fulgebunt: et tanquam scintille in arundineta discurrent. Iudicabunt nationes: et diuabunt populos: et regnabit deus illorum in perpetuum. Qui confidunt in illo intelligunt veritatem: et fideles in dilectione acquiescent illi: qui donum et pacem et electio est. Impij autem secundum qui cogitauerunt correptionem habebunt: qui neglexerunt iustitiam: et a deo recesserunt. Sapiencia enim et disciplina que abicit infelix est: et vacua est spes illorum: et labores sine fructu: et inuoluta opera eorum. Mulieres eorum in sensare sunt: et nequam filij illorum. Maledicta creatura eorum. Quoniam felix et beatus et incommutabilis: qui nesciuit tempus delicti. Habebit

fructum in respectu animarum sanctarum. Et sperdo qui non operatus est per manus suas iniquitatem: nec cogitauit aduersus deum nequissima. Dabit enim illi fidei donum electum: et sorus in templo dei acceptissima. Bonorum enim laborum gloriosus est fructus: et que non confundat radijs sapiencie. Filij autem adulterorum in summatione erunt: et ab iniquo thoro semem eternitatis habent. Et si quidem longe vite erunt: in nichilum computabuntur et sine honore erit nouissima sanctorum illorum. Et si electus defunctus fuerit: non habebit spem: nec in die agnitionis allocutionem. Nationes enim inique dicitur sunt consummationis. **Q**uam pulchra es casta generatio cum claritate. Immortalis est enim memoria illi? qui et apud deum nota est et apud homines. Cum plenus est imitant illam: et desiderant eam: cum se eduxerit: et in perpetuum coronata triumphat incommutatorum certaminum primus vincens. Multigena autem impiorum multitudo non erit utilis: et spuria vinculamina non dabitur radices altas: nec stabile firmamentum collocabunt. Et si in ramis in tempore germinauerit: infirmis posita a vento commouebuntur: et a nimietate ventorum radicabuntur. Constringent enim rami incommutabili: et fructus illorum inuitiles et acervi ad manducandum: et ad nichilum apti. Et iniquis enim omnes filij qui nascuntur testes sunt nequie aduersus parentes interrogatione sua. Iustus autem si morte preoccupatus fuerit: in refrigerio erit. Sanctus enim venerabilis est: non diuina: neque numero annorum computata. Cui autem sunt sensus hominis: et res secretorum: vita immutata. Placens deo factus dilectus: et viuens inter peccatores translatas est. Baptus est ne malicia mutaret intellectum eius:

aut ne fido deciperet animam illi. Salsina-
rio enim mugacitatis obscurat bona: et
in constantia concupiscentie transuecit
sensum sine malicia. Consumatus in
breui repleuit intra ipse. Placita enim
erat deo anima illi. propter hoc properauit
educere illum de medio iniquitatum. Po-
puli autem videntes et non intelligentes.
nec ponentes nec in precordiis talia: qui
gratia dei. et misericordia in sanctos dei.
et respectus super electos illi. Eodem enim
autem iustus mortuus viuis impio: et
iuuenit. reclusus consummatus longam
vitam iniusti. Et iudicium enim sine sapientia:
et non intelligit quod cogitauerit de illo
deus: et tunc munierit illum deus. Vide-
bunt enim et contemnentur illi: autem deus
iridebit. Et erit post hoc decedentes
sine honore: et in contumelia inter mor-
tuos in perpetuum. Quoniam disrumpit
illos inflatos sine voce: et commouebit
illos a fundamentis: et usque ad summum
desolabunt. Et erit gemitus: et memo-
ria illorum preter. Veniet in cogitatione
peccatorum suorum iudicium: et traductus illos
ex aduerso iniquitates ipsorum. **U**

Unt habuit iusti in magna con-
stantia aduersus eos qui se an-
gustiauerunt: et qui abstulerunt labores
eorum. Videntes turbabunt timore
horribili: et mirabunt in subitatione
insperare salutis genitricis pre angustia
spiritus: dicentes intra se. patientiam agen-
tes. et pre angustia spiritus genitricis.
Ipsi sunt quos habuimus aliquando in
derisum et in simulatione impropeti:
nos insensati vitam illorum estimabamus
insaniam: et sine illorum sine honore. Ecce
quomodo reputati sunt inter filios dei:
et inter sanctos foris illorum est. Ergo ex-
rauitur a via veritatis: et iusticie lumine
non luxit nobis: et sol intelligende non

est ortus nobis. Lassati sumus in via
iniquitatis: et periculis: et ambulamus
vias difficiles: via autem domini ignota
viri. Quid nobis profuit superbia: aut
diuitias iactantia quid consulit nobis.
Transierunt omnia illa tamquam umbra
et tamquam nubes pertransiens. Et tamquam na-
uis que pretransit fluctuantem aquam: qui
cum preceperit non est vestigium inuenire.
neque sanctam carine illi in fluctibus: aut
autem qui transvolat in aere. cuius nullum
inuenit argumentum in cunctis illi: sed
transiit sicut alax verberans leuem ventum.
et frondes per vim inuenit aere. commo-
tis aliis transvolauit. et post hoc nullum
signum inuenit in cunctis illi: aut tamquam
sagitta emissam in locum destinatum. diui-
sus aere continuo in se reclusus est ne
ignores transire illi: sic et nos nati
continuo desuimus esse: et virtutis quidem
nullum signum valium ostendere in ma-
lignitate autem nostra consumpti sumus.
Talia dixerunt in inferno hiis qui peccave-
runt: qui spiritus impij tamquam lanugo est
que a vento tollit: et tamquam spuma gra-
cilis que a procella dispergit: et tamquam
fumi qui a vento diffusus est: et tamquam
memoria hospitum vni diei preteritum.
Iusti autem in perpetuum viuunt: et apud
dominum est merces eorum: et cogitatio illorum
apud altissimum. Ideo accipiant regnum
decoris et diadema speciei de manu
domini: qui de cetera sua regit eos: et in bra-
chio suo sancto defendet illos. Et acci-
piet armaturam a deo illi: et armabit
creaturam ad vltionem inimicorum. Induet
pro toracem iustitiam: et accipiet per galeam
iudicii certum. Sumet scutum inoppugnabile
equitatis: acuet autem dextra in
i lanceam: et pugnabit cum illo orbis ter-
rarum contra insensatos. Quibuscumque dixerit
emissiones fulgurum: et tamquam a bene

curuato arcu nubium egredimabuntur:
et ad certum locum insilient. Et a procella ira
plene mitterent gradines: et scandalizet in
illos aqua maris: et flumina transuecit
duriter. Contra illos stabit spiritus
virtutis: et tamquam turbo ventum diuidet
illos: et ad exercitum perducet omnem re-
ram iniquitatis illorum: et malignitas
euerget sedes potentium. **U**

Melior est sapientia quam vires: et vir-
ginitas magis quam fortis. Audite
ergo reges et intelligite: discite iudices
finem terre. Prebere aures vos qui conti-
nentes multitudines et placetis vobis in
turbis nationum: qui data est a domino
potestas vobis. et viri ab altissimo:
qui interrogabit opera vestra. et cogita-
tiones scrutabitur: qui cum essetis mini-
stri regum illi. non recte iudicatis nec
custoditis legem iusticie: neque secundum
voluntatem dei ambulatis. Horrende
et cito apparebit vobis: qui iudicium
durissimum in hiis qui plura fecerunt. Ex-
guo enim recedit misericordia: potentes autem
potenter tormenta patienter. Non enim
subtrahit personam cuiusque deus qui est
omnium dominator. nec verberat magnitu-
dinem cuiusque: qui pusillum et magnam
ipse fecit: et equaliter cura est illi de omnibus.
Fortioribus autem fortior: instat crucia-
tio. Ad vos ergo reges sunt hiis sermo-
nes mei: ut discatis sapientiam: et ne ex-
cidatis. Qui enim custodierit iustitiam:
iuste iudicabunt: et qui didicerint iustitiam
inuenient quid respondeant. Consumpsit
ergo sermones meos et diligite illos:
et habebitis disciplinam. Clara est et qui
nisi marcescit sapientia: et facile videtur
ab hiis qui diligunt eam: et inueniunt ab
hiis qui querunt illam. Preoccupat qui
se consumpsit: ut illis se prior ostendat.
Qui de luce vigilauerit ad illam non

laborabit: assidue enim illam foribus
suis inueniet. Cogitare ergo de illa
sensum est consummare: et qui vigilauit
rite. propter illam cito erit securus. Quoniam
dignos se circueit ipsa querens: et in vijs
suis ostendet se illis hilariter: et omni
providentia occurrerit illis. Quicquid enim
illi verissima est discipline concupiscentia.
Cura ergo discipline dilectio est:
et dilectio custodia legum illi est. Custodi-
ditio autem legum consummatio incorru-
ptionis est: incorruptio autem facit esse
proximum deo. Consumpsit itaque sa-
pientie deducit ad regnum perpetuum. Si
ergo deleta mini sedibus et scriptis et
reges populi: diligite sapientiam ut in per-
petuum regnetis. Diligite hunc sapien-
tie: omnes qui preestis populis. Quid est
autem sapientia et quemadmodum facta sit
revelata: non abscondita a vobis sacra-
menta dei: sed ab initio natiuitatis
inuestigabo: et ponam in luce scientiam
illi: et non peribo veritatem: neque cum inui-
dia tabescente iter habebit: quomodo talis
homo non erit paterfamilias sapientie. Mul-
titudine autem sapientium. sanctas est orbis
terras: et reges sapientes. populi stabilimentum
est. Ergo accipite disciplinam per singulos
meos: et proderit vobis. **U**

Quoniam quidem et ego mortalis homo
similis omnibus: et ex genere terre-
no illi qui prior factus est: et in ventre
maris figuratus sum raro: deest mellis
per coagulat in sanguine. et semi-
ne hominis: et deleta memento somni conue-
niente. Et ego natus sum accipi communem
aerem: et insimiliter facta decedi terram:
et primam vocem similem omnibus emis-
si ploras. In inuolumentis nutritus sum: et
magnis curis. Mansi enim et regibus
aliud habuit natiuitatis initium. Vnde
ergo initium est omnibus ad vitam: et

filia regis. Propter hoc optavi et datus est michi sensus: et invocavi et venit in me spiritus sapientie. Et proposui illam regibus et sedibus: et divitias nichil esse dixi in comparatione illius. Nec comparaui illi lapidem preciosum: quoniam omne aurum in comparatione illius arena est: et tamquam lutum estimabit argentum in conspectu illius. Super salutem et speciem dilexi illam: et proposui pro luce habere illam: quia inextinguibile est lumen illius. Venit autem michi omnia bona pariter cum illa: et innumerabilis honestas per manum illius. Et letatus sum in omnibus: quoniam antecederat me ista sapientia: et ignorabam quoniam hoc omnium mater est. Quam sine fictione didici: et sine invidia communico: et honestate illius non abscondo. Invenit enim thesaurus est hominibus: quod quibus sunt participes facti sunt amici dei: propter discipline dona commendati. Michi autem dedit deus dicere et sententia et presumere digna horum que michi dantur: quoniam ipse sapientie dux est: et sapientium emendator. In manu enim illius et nos et sermones nostri: et omnis sapientia: et operum scientie disciplina. Ipse enim dedit michi horum scientiam veram que sunt: ut sciam dispositionem orbis terrarum: et virtutes elementorum: initium et consummationem et medietatem temporum: vicissitudinum permutationem: et consummationes temporum: et morum mutationes: divisiones temporum: annuum cursus: et stellarum dispositiones: naturas animalium: et iras bestiarum: vim ventorum: et cogitationes hominum: differentias virgultorum: et virtutes radicum: et quicquid sunt abscondita et impronisa didici. Omnia enim arripere docuit me sapientia. Est enim in illa spiritus intelligentie sanctus unicus insuperabilis.

discretus mobilis: incoquinatus: ceteris suavis amans bonum: acutus: qui nichil verat benefacere: humanus: benignus: stabilis: ceteris securus: omnem habes virtutem: omnia prospiciens: et qui capiat omnes spiritus intelligibiles: mundus: subtilis. In manibus enim mobilibus mobilior est sapientia. Attingit autem ubique: propter suam mundiciam. Vapor est enim virtutis dei: et evanescio quodammodo clarior omni potentia dei: lucida: et idcirco nichil iniquum in ea incurrit. Candor enim lucis ceteris: et speculum sine macula dei maiestatis: et imago bonitatis illius. Et cum sit una: omnia potest: et permanens in se omnia innuat: et per nationes in auras sanctas se nascitur. Amicos dei et prophetas constituit. Amenem enim diligit deus: nisi cum qui sapientia inhabitat. Est autem hec speciosior sole: et super omne dispositionem stellarum: lucis comparata invenit prior. Illi enim succedit nox: sapientia autem non vincit malitia.

Atingit ergo a fine usque **omnium** finem fortiter: et disponit omnia suaviter. Hanc amavi et requisivi eam a iuventute mea: et quasi sponsam michi eam assumere: et amicum factum sibi fore michi illi. Benecostitavit illi gloriatur contubernium habes dei: sed et omnium deus dilexit illam. Docuit enim discipline dei: et edocuit operum illius. Et si divine apprehendit vitam: quid sapientia locupletius que operatur omnia. Si autem sensus operatur: quis horum que sunt magis quam illa est arripere. Et si iusticia que diligit labores huius: magnas habet virtutes. Sobrietatem enim et prudentiam docet: et iusticiam: et virtutes: quibus utilius nichil est in vita hominibus. Et si inextinguibile scientie desiderat quis: scit precibus et de futuris estimat: scit veritas finem

et dissolutiones argumentorum: signa et monstra scit antequam fiat: et eventus temporum: et seculorum. Proposui ergo hanc adducere michi ad commendandum: sciens quoniam mecum communicabit de bonis: et erit allocutio cogitationis: et redij mei. Habebo propter hanc claritatem adurbas: et honorem apud seniores. Juvenis et acutus inveniar in iudicio: et in conspectu potentium ammirabilis ero: et factes principum mirabunt me. Vacentem me sustinebunt: loquentem me respicient: et sermone me plura: manus ori suo imponent. Preterea habebo per hanc immortalitatem: et memoriam eternam hijs qui post me futuri sunt relinquam. Disponam populos: et nationes michi erunt subdite. Timebunt me audientes reges: et in bello fortis. Invenies in domum meam requiem cum illa. Non enim habet amaritudinem consuetudinis illius: nec reditum conviduus illi: sed leticia et gaudium. Hec cogitas apud me: et commemorans in corde meo: quoniam immortalis est in cogitatione sapientia: et in amicitia illius delectatio bonorum: et in operibus manuum illius honestas sine defensione: et in examine loquere illius sapientia: et predicator in communicatione finem ipsius: circuibam querebas: ut michi illam assumerem. Dux autem eam ingeniosus et fortis: scis autem bonam. Et cum essem magister boni: venit ad corpus incoquinatum. Et ut scivi quoniam aliter non possum esse cunctis nisi deus daret: et hoc ipsum erat summa sapientia scire: cum esset hoc donum: ad dei dominum et deprecator sum illi: et dei et totis precordijs meis. **Deus** patrum meorum et domine misericordie: qui fecisti omnia verba mea: et sapientia tua confirmasti spiritum meum: ut discerem

creature que a te facta est: ut disponat orbem terrarum in equitate et iusticia: et in directione cordis iudicium iudicet: da michi sedem tuam: assistentem sapientiam: et noli me reprobare a pueris tuis: quoniam secus tuus sum ego: et filius ancille tue: homo infirmus: et exigui patris: et minor ad intellectum iudicij et legum. Et si quis erit consummatus inter filios hominum: si abfuerit ab illo sapientia tua: in nichilum computabitur. Tu autem elegisti me regem populi tuo: et iudice filiorum tuorum: et filiarum. Et dixisti me edificare templum in monte sancto tuo: et in civitate habitationis tue altare: similitudinem tabernaculi sancti tui quod parasti ab initio: et tecum sapientia tua: que novit opera tua: que et affuit tunc cum orbem terrarum faceres: et sciebat quid esset placitum oculis tuis: et quid directum in preceptis tuis. Mitte illam de celis sanctis tuis: et a sede magnitudinis tue: ut mecum sit et mecum laboret: et sciam quid acceptum sit apud te. Scit enim illa omnia et intelligit: et deducet me in operibus meis: et custodiet me in sua potentia. Et erit accepta opera mea: et disponam populum tuum iuste: et ero dignus sedem patris mei. Quis enim hominum poterit scire consilium dei? Aut quis poterit cogitare quid velit deus? Cogitationes enim mortalium cuncte: et incerte providentie nostre. Corpus enim quod corrumpitur aggravat animam: et terram inhabitatio deprimit sensum: multa cogitantur. Et difficile estimamus que in terra sunt: et que in conspectu sunt invenimus cum labore. Que in celis sunt autem quis intelligat? Sensum autem tuum quis sciet nisi tu dedideris sapientiam: et miseris spiritum sanctum tuum de altissimis: et si recte sint sentientes: quod sunt in terra: et que tibi placuit didicisse homines. Non

per sapientiam sanati sunt quicumque placuerunt tibi domine a principio.

Nec illi qui primi formati sunt a deo patet orbis terrarum: cum solus esset creatus custodiuit: et eduxit illi a delicto suo. Et eduxit illi de limbo terre: et dedit illi virtutem continentem omnia. Ab hac ut recessit iniustus in ira sua: per iram homicidii fratricidas deprecij. Propter quod cum aqua deleter terram: sanauit iterum sapientia: per corruptibile lignum iustitiae gubernas. Hoc et in consensu superbie cum se nationes regulissent ciuit iustitiae: et conseruauit sine fidei deo: et in filiis misericordiam forte custodiuit. Hec iustitiam a pereuntibus impijs liberauit fugientem: descendit igne in pentapolim: quibus in testimonium nequicie sumi gabunda constat deserta terra: et in cetero tpe fructus habentes arbores: et incredibilis anime memoria: ut in hijs qui peccauerunt: nec latere potuissent. Sapientia autem hos qui se obseruat a doloribus liberabit. Hec autem profugum ire fratris iustitiae deduxit per vias rectas: et ostendit illi regnum dei: et dedit illi scientiam sanctorum. Honeftauit illi in laboribus: et compleuit labores illius. In fraude circumuentum illi affuit illi: et honestum fecit illi. Custodiuit illi ab inimicis: et a seductoribus curauit illi. Et certamen forte dedit illi ut vinceret: et sciret quoniam omnium potentior est sapientia. Hec venditum iustitiam non dereliquit: sed a peccatoribus liberauit eum: descenditque cum illo in foueam et in vinculis non dereliquit illi: donec afferret illi septem regni: et potentiam aduersus eos qui eum deprimebant:

et mendaces ostendit quoniam mactauerunt illi: et dedit illi claritatem eternam. Hec populum iustum et semine sine macula liberauit a nationibus que illum deprimebant. Intrauit in animam serui dei: et stetit contra reges horrendos in potentia et lignis. Et reddidit iustis mercedem laborum suorum: et deduxit illos in viam mirabili. Et fuit illis in clamore diei: et in luce stellarum per noctem. Et restituit illos per mare rubrum: et transiit illos per aquam nimiam. Inimicos autem illorum deiecit in mare: et ab altitudine insularum eduxit illos. Hec iusti culesit spolia impiorum: et decitauerunt domum sanctam suam: et vidit manum tuam laudauerunt pacem. Quoniam sapientia aperuit os mutorum: et lingua infantium fecit disertam.

Ostendit opera tua in manibus prophetarum sancti. Hec fecerunt per deserta quoniam non habitant: et in locis desertis fecerunt calas. Steterunt contra hostes: et de inimicis se vindicauerunt. Vidit autem in uocauerunt te: et data est illis aqua de petra altissima: et requies sitis de lapide duro. Per quoniam enim penas passi sunt inimici illorum: a defecatione potus fuit in eis cum abundaret filij israel letati sunt. Per hoc cum illis desecaret bene cum illis adum est. Nam pro fonte quidem sempiterni fluminis humani sanguinem dedisti iniustis. Qui cum minuerent in reductione infantium occisorum: dedisti illis abundanter aquam insperare: ostendens per sitim que tunc fuit: quoadmodum tuos regitares: et aduersarios illorum necares. Cum enim temptati sunt: et quidem cum misericordia disciplinam accipientes: sciunt quoadmodum cum ira iudicari impij tormenta paterentur. Hos quidem tamquam patet monens probasti.

Illos autem tamquam durus rex interrogas condemnasti. Absentes enim et presentes similiter coquebant. Duplex enim illos acceperat reditus: et genuit cum memoria peccatorum. Cum enim audirent per sua tormenta bene feci agi commemorati sunt dominum: admirantes in fine regis. Quoniam enim in repositione praua proiedum deriserunt: in fine eorum mirari sunt. Non similiter iniustis facies: pro cogitationibus autem insensatis iniquitates illorum: quoniam quidem errantes colebant multos serpentes: et bestias super uacuas: immisit illis multitudinem multorum animalium in uindictam: ut sciret quia per que peccat quis per hoc et corruet. Non enim impossibile erat omnipotens manus tua quoniam creauit orbem terrarum et materia inuisa immutare illis multitudinem uersorum: aut audaces leones: aut noui generis iraplumas: et ignotas bestias: aut uapores ignium spirantes: aut hominum odorem profrentes: aut horrendas ab oculis scintillas emittentes: quas non solum leuiter poterat illos exterminare: sed et asperum per uimorem occidere. Nam et sine hisipino spiritu poterat occidi persecutionem passi: ab ipso factis suis: et dispersi per spiritum uirtutis tue: sed omnia in mentura et numero et potestate dispositi. Multum enim ualere tibi soli supererat semper: et uirtuti brachij cui quoniam resistit. Quoniam tamquam in momento facere sic est autem te orbis terrarum: et tamquam gutta rosis antelucani qui descendit in terram. Et misericors omnium: quia omnia potes: et dissilas peccata hominum propter misericordiam. Diligis enim omnia que sunt et nichil odisti eorum que fecisti: nec enim odians aliquid constituisti: aut fecisti. Quomodo autem posset aliquid permanere nisi tu uoluisses: aut quod a te uocatum

non esset conseruaret. Parde autem omnibus: quoniam tua sunt domine quoniam amas alias. **Q**uam bonus et suauis est domine spiritus tuus in omnibus. Quoniam hos qui peccat paribus corripis: et de quibus peccat ammones: et alloqueris ut relida malicia credat in te domine. Illos enim antiquos inhabitatores terre sancte tue quos exhortuisti quoniam odibilia opera tibi faciebant per medicamina et sacrificia iniusta: et filiorum suorum necatores sine misericordia: et comestores uiscerum hominum et deuoratores sanguinis: et audaces peruenies alacri in auxilium perire uoluiti: a medio sacramento tuo: per manus parentum nostrorum: ut digna perciperet peregrinationem puerorum dei: que tibi omnium carior est terra. Sed et hijs tamquam hominibus peperisti: et misisti auxilios exercitus tui uespas: ut illos paulatim exterminaret. Non quia impotens eras in bello: subicere impios iustis: aut bestias suis: aut ubi duro simul exterminare: sed paribus iudicans dabas locum penitentie: non ignorans quoniam nequa est natura eorum: et naturalis malicia ipsorum: et quoniam non poterat mutari cogitatio illorum in perpetuum. Bene enim erat maledictum ab initio. Nec timens aliquem: ueni dabas peccatis illorum: quoniam enim dices tibi quod fecisti. Aut quis stabit contra iudicium tuum. Aut quis in conspectu tuo ueniet uindictam iniquorum hominum. Aut quoniam tibi impunitabit: si perierint nationes quas tu fecisti. Non est enim alius deus quam tu: cui cura est de omnibus: ut ostendas quoniam non iniuste iudicas iudicium. Neque regem neque tyrannum in conspectu tuo inquirant de hijs quos perdidisti. Cum ego sis iustus: iuste omnia disponis: ipsum

quosq; qui nō debet puniri cōdūnas:
et ceterū estimas a tua virtute. Virtus
enim tua iusticie indicium est: et ob hoc
q; omnium dñs es: omnib; te parere
facis. Virtutē enī ostendis tu: qui nō
crederis esse in virtute cōsummarus: et
horū qui te nesciūt audaciā traducis.
Tu autē dñator virtutis cū tranquillī-
tate iudicas: et cū magna reuerētia
disponis nos. Subest enī tibi cū vo-
lueris posse. Docuisti enī p̄lm tuū pe-
ralia opa: quū oportet iustū esse et hu-
manū: et bone spei fecisti filios tuos:
quī iudicās dās locū in peccatis peni-
tentie. Si enī inimicos secutorū tuorū
et debitos mori cū tanta cunctabū ar-
tentione: et liberasti dās temp⁹ et locū
per que possent mutari a malicia: cū
quāta diligētia iudicasti filios tuos
quos parentib; iuramēta et cōventio-
nes dedisti bonarū p̄missionū? Eū-
ergo dās nobis disciplinā inimicos
nros multipliciter flagellas: ut bonita-
tem tuā cogitent⁹ iudicātes: et cum de
nobis iudicat sperant⁹ misericordiam tuā.
Vnde et illis qui in vita sua insensate
et iniuste vixerūt: per hec que coluerūt
dedisti summa tormēta. Et enī in erroris
via diuini⁹ errauerūt: deos estimantes
hec que i animalib; sunt sup vacua:
infantiū insensatorū more viuentes.
Propter hoc tamq; pueris insensatis
iudiciū in decissū dedisti. Qui autē iudi-
brijs: et inreparationib; nō corredi sūt:
dignū dei iudiciū exerti sunt. In hīs
enī que patiebant⁹: moleste ferebāt: in
quibus patientes indignabant⁹. Per
hec quos putabāt deos in ipis cum
egredinarent⁹: videntes illū quē olim
negabant se nosse: verum deū agno-
uerunt. Propter quod et finis con-
demnationis eorum veniet sup illos.

Uani sūt autē omnes spēs xiiij
in quibus nō subest sciētia dei:
et de hīs que vident⁹ bona nō poue-
runt intelligere eū: qui est: neq; quib;⁹
attēdentes agnouerūt quis esset ar-
tife: sed aut ignem: aut spiritū: aut ci-
tarū aerē: aut girū stellarū: aut nimiam
aquā: aut solē et lunā retores orbis
terrarū: deos putauerūt. Quos et si spe-
cie delectati deos putauerūt: sciat quan-
to hīs dñator eorū speciosior ē. Spēs
enī generator hec omnia constituit.
Aut si virtutē et opera eorū mirati sūt:
intelligāt ab illis: quū qui hec fecit for-
tior ē illis. A magnitudine enī speciē
et creature: cognoscibiliter poterit cre-
ator horū videri. Sed tamē adhuc in
hīs minor est querela. Et hī enim for-
tasse erant deū querentes: et volentes
invenire. Et enī in opibus illi⁹ con-
uerterent⁹: inquirūt et persuasū habent:
quī bona sunt que vident⁹. Itē autē
nec hīs debet ignosci. Si enī tantum
posuissent scire ut possent estimare se-
culū: quomō hui⁹ dñm non facilius
invenērūt? Infelices autē sunt et inue-
mortuos spēs illos est: qui appellave-
runt deos opa manū hūmānū: aurū
et argentū artis inventionē: et simili-
tudines aialū: aut lapidē inuile op⁹
manus antiquę. Aut si quis artifex
faber de silua lignū redum secuerit: et
hui⁹ dode radat omnē corticē et arce
sua vltis diligenter fabricet vas vile
in cōversationē vite: reliquijs autem
ei⁹ operis ad parationē esse abutāt⁹:
et reliquū horū qd ad nullos usus fa-
cit: lignū curuū et verticib; pleni scul-
pat diligenter: per vacuitatē suā: et per
sciētiā sue artis figurer illud: et assi-
milet illud imaginē hoīs aut alicui⁹
ex animalib; illud cōparet: plinens

rubricā: et rubricandū faciēs: sicut co-
lorē illi⁹: et omnē maculā que in illo
est plinens: et faciat ei dignā ha-
bitationē et in pariete ponens illud:
et cōfirmans ferro ne forte cadat pro-
spiciens illi: sciens quoniam nō potest
adiuuare se. Imago enī est: et opus
est illi adiutorū. Et de substantia sua:
et de filijs suis: et de nuptijs: votum
faciens inquit. Non crebescit loqui
cū illo qui sine anima est: et pro sani-
tate quidem infirmū deprecatur: et pro
vita rogat mortuū: et in adiutorium
inimicū inuocat: et pro inuere pedē
ab eo qui ambulare non potest: et de
acquirendo et de opando et de omni-
um rerum euentu petit ab eo qui in o-
mnibus est inuicibilis. xv
Terū ali⁹ navigare cogitās et per feros
flud⁹ ite facer incipies: ligno portan-
te se: fragili⁹ lignū inuocat. Illud enī
cupidas acquirendi cogitauit: et
artifex: sapientia fabricauit sua. Tua
autē pater providentia ab initio tun-
da gubernat: quomā dedisti in mari
viā: et inter flud⁹ tenuitā firmissimā:
ostēdēs quū potens es ex omnib; sa-
nare: etiam si sine rate aliquis adeat
mare. Sed ut nō esset vacua sapien-
tie tue opera: ppter hoc etiā et exiguo
ligno credūt hoīs animas suas: et
transseunt mare per rate liberati sūt.
Sed et ab initio cū perirent supēbi gi-
gantes: spēs orbis terrarū ad rate con-
fugies: remisit seculo sanē natiuitatē:
que manu tua erat gubernata. Brie-
didit enī lignū: per quod fit iusticia.
Per man⁹ autē quod fit ydolū male-
didit est: et ipm: et qui fecit illud: quia
ille quidē operatus est: illud autē cum
esset fragile deus cognominatus est.
Similiter autē odio sūt deo: impi⁹ et

impietas ei⁹. Et enī qd factū est: cū illo
qui fecit tormēta patitur. Propter hoc
et in ydolis nationū nō erit respectus:
quū creature dei in odiū cade sūt: et i
temptationē anime hūmāne: et in iusticiā
pula pedib; inspicierūt. Quicū enim
fornicationis est requisitio ydolorū:
et adiuentio illorū corruptio vite est.
Itē enī erat ab initio: neq; erunt in
perpetuū. Supuacuitas enī hominū
hec adiuentur in orbē terrarū: et ideō
breuis illorū finis est inuent⁹. Accedo
enī ludu dolēs pater rapit cito sibi filij
fecit imaginē: et illū qui tunc quasi
homo mortu⁹ fuerat nūc tanq; deum
colere cepit: et cōstituit inter securos lu-
os sacra et sacrificia. Deinde interue-
niente tpe: ritualēscere iniqua cōsue-
tudinē: hic error tanq; lex custoditus
ē: et tyrannos impijs colebant⁹ figmen-
ta. Et hos quos in palā hoīs hono-
rare nō poterat propter hoc qd longe
essent: a longinquo figura eorū allata:
euidant⁹ imaginē regis: quē honorare
volebāt fecerūt: ut illū qui aberat tan-
q; presentem colerent sua solitudine.
Proterit autē ad horū culturā et hos
q; ignorabāt: artificis regimīa diligen-
tia. Ille enī volens plus placere illi q
se assumpsit: elaborauit arte sua ut
similitudinē in melius figuraret. Multi-
tudo autē hoīm abudua per speciem
operis: ei qui ante temp⁹ tanq; hūmā-
honorat⁹ fuerat: nūc deū estimauerūt.
Et hec fuit vite humane deceptio: quū
aut affectui aut regib; deservientes ho-
mines: in cōmunicabile nomen lapi-
dibus et lignis imposuerūt. Et non
suffecerat: et alie eos circa dei sciētiā:
sed et i magno viuentes i sciētie bello:
tot et tam magna mala pati appellāt.
Aut enī filios suos sacrificantes: aut

obscura sacrificia facientes. aut infan-
tie plenas vigilias habentes. neq;
vitā neq; nuptias mudas iam custo-
diunt. sed et alius alii p inuidiam de-
cidit. aut adulterās concubinas. et omnia
commixta sunt. sanguis homicidii
furtum et fides. corruptio et infideli-
tas. turbatio et pueri. tumultus et bono-
rum. dei immemoratio. animarum
inquinatio. natiuitatis immutatio.
nuptiarum inordinatio. inordinatio
medie et impudencie. Infandis eni
ydoles cultura omnis mali causa ē:
et inuicem et fides. Aut eni dū letatur in
santiis. aut certe ratiocinatur falsa: aut
vniuē inuicem: aut pterant cito. Dum
enī cōsidit i ydolis que sūt sine aīa:
male iurantes nocet se non sperant.
Vt enī ergo illis eueniat digue: qui
male sentent de deo. attendentes ydo-
lis: et iurauerūt inuicem in ydolo. con-
temnentes iusticiā. Nō enī iurantiū est
vire: sed peccantiū pena peccatū ambulat
semp inuicem. **ru**
Tu autem deus noster. sitis et
pateris et iusticia dispo-
nens oīa. Et si enī peccauerim? tui su-
mus. scire? magnitudinē tuā: et si nō
peccauerim? scim? qui apud te sum?
cōputari. Nolle enī te cōsummata iusti-
cia est: et scire iusticiā et virtutē tuam.
radix immutabilitatis. Nō enī in er-
rorem induit nos homi male artis
recogitatio: nec umbra pitudine. labor
sine fructu. effigies sculpta per varios
colores. cuius aspectus dat insensato
cōcupiscentiā: et diligit morem ima-
ginis effigie sine aīa. Malos amato-
res digni sunt morte: qui spem habēt
in talibus: et qui faciūt illos: et qui di-
ligūt: et qui colūt. Sed et figulus molle
terā premēs laboriose fingit ad vsum

nos unūquodque vas: et de eodē luto
fingit que munda sunt in vsum vasa:
et similiter que hīs sūt coniciā. Non
autem vasorū quis sit vsum inde est si-
gulus. Et cū labor vario dum fingit
de eodē luto. ille qui paulo ante de ter-
ra factus fuerat: et post pulillū reducit
se unde acceptus est. repetit? anime de-
bitum q; habet. Sed est cura illi nō
quia laboratur? est. nec quoniam bre-
uis illi vita ē: sed cōcertat auribus et
argutis: sed et exarīs imitatur: et
gloriam pter quoniam res super va-
cuas fingit. Cuius est enim cor? et
terra sup vacua spēs illius et luto vili-
or vita ei? quoniam ignorauit qui se
fingit: et q inspirauit illi animā que
operatur: et qui insufflauit ei spiritū
vitalem. Sed et estimauerunt luto
esse vitam nostram: et cōuersionem
vire cōpositam ad lucem: et oportere
undecūq; etiā ex malo acquirere. Hic
enim scit se sup omēs delinquer: qui ex
terre materia fragilia vasa et sculpilia
fingit. Omnes enim insipientes et in-
felicis supra modū anime supbi sūt
inimici populi tui: et impetere illi: qui
omnia ydola nationum deos estima-
uerunt quibus neq; oculorum visus
est ad videndum: neq; nares ad per-
cipiendum spiritū: neq; aures ad au-
diendum: neq; digiti manū ad ca-
standum: sed et pedes eorum pigri ad
ambulandum. Homo enī fecit illos:
et qui spiritum mutauit est is fingit
illos. Nemo enim tibi similem homo
potest dum fingere. Cum enī sic mor-
talis: mortuum fingit manibus in-
quis. Melior enī est ipse hīs quo mor-
talis: illi autem nūq. Sed et anima-
lia miserrima colunt. Infensata enī

cōparata hīs. illis sūt detiora. Sed
nec aspectu aliquis ex hīs animalibus
bona potest cōspicere. Effugerūt autē dei
laudem: et benedictionem eius. **ru**
Propter hoc et hīs similia passi sūt
digne tormenta: et per multitudi-
nem bestiarū cōtenuant sūt. Pro qui-
bus conueniens bene dispositi psum-
tuū: quibus dedisti cōcupiscentiā delecta-
menti sui. nouū saporē escā parās eis
oragomera: ut illi quidem cōcupi-
scentes escā propter ea q illis ostensa et
missa sūt. etiā a necessaria cōcupiscenti-
a auteretur. Hic autē i breui in opes
facti: nouā gustauerunt escā. Hic pre-
bat enim illis sine recalcatione qd enī
superuenire mercedi cōtenuant. Hic
enī hīs autē tantū ostendere quē ad-
modū inimici eorū cōtenuant. Et
quā cū illis superuenit seua bestiarū ira:
morsibus percussorū: colubrorū cōtenuan-
bant. Sed nō in peritū tua ira pman-
sit: sed ad correptionē in breui turbati
sūt. signi habentes salutis. ad cōme-
morationē mādari legis tue. Qui enī
cōuersus est non per hoc qd videtur sa-
nabatur: sed per te omnium saluatorem.
In hoc autē ostendisti inimicis tuis:
quia tu es qui liberas ab omni malo.
Illos enim locustas et muscas occide-
runt morsus: et non est inuenta sani-
tas anime illorū: quia digni erant ab
huiusmodi cōtenuant. Filios autē
tuos nec draconū nec venatorū vice-
runt dentes. Misericordia enī tua adueniens
sanabat illos. In memoria enī tui
nūq; cōtenuant: et velociē sana-
bant: ne i alia inuicem obliuiscunt
non possēt tuo adiutorio vni. Et tū
q; bestia neq; malagma sanauit eos:
sed tuus domine sumus q sanat omnia.
Tu es domine qui vire et mortis habes

potestatem: et deducis ad portas mor-
tis et reducis. Homo autē occidit qui-
dam per malignā animā suā: et cū reuertit
spiritus non reuertetur nec reuertabit
animam que recepta ē: sed tuam ma-
num effugere impossibile ē. Negantes
enī nolle te impij p fortitudinem bra-
chij tui flagellati sūt: nouis aquis et
gradinibus et pluujs psecutionē passi:
et p ignē consummati. Nō enī mirabile
erat: in aqua q omnia cōtingit plu-
ignis valebat. Et inde est enī orbis
iustorū. Quodā enim tpe maledicabāt
ignis ne comburentur q ad impios
nulla erat aīa: sed ut ipsi vidētes
scirent qm dei iudicio parūnt psecuti-
onem. Et quodam tpe i aqua supra
virtutem ignis regardabat undiq; ut
iniquam terre nationem cōtenuant.
Pro quibus angelorū escā nutriti po-
puli tuum: et parati panem de celo pre-
dicisti illis sine labore omne delectamen-
tum in se habentem: et omnis saporis
suauitatem. Substantia enī tua dul-
cedinem tuam quā in filios habes
ostendebat: et delectos uniuersosq; vo-
luntari. ad quod quisq; volebat con-
uertebatur. Hic autē et glacies sustine-
bant vim ignis: et non tabescebant: ut
sciret qm fuit? inimicorū cōtenuant
ignis ardens in grandine et pluuia
coruscās. Hoc autem iterum: ut nutri-
rent iusti. Ignis etiā fuit virtutis obli-
tus ē. Creatura qui tibi fadori delectos
regardat in cōtenuant aduersus inimi-
cos: et lenior sit ad bñficiandū p hīs
qui in te cōsidit. Propter hoc et tunc
omnia transfigurata omnium inimici
gratie tue desinunt ad voluntatem
eorū qui a te delectati sunt: ut scirent fi-
lij tui quos dilexisti domine: qui non
natiuitatis fructus pascit hūmine: sed

sermo tuus hos qui in te crediderunt
consecrat. Quod enim ab igne non po-
terat extinguari statim ab ignis radio
solis calefactum tabescebat: ut notum
omnibus esset: quod oportet preuenire so-
lem ad benedictionem tuam: et ad orientem
lucis te adorare. Ingrati enim fides tan-
quam hibernalis glacies tabescebat: et di-
spiceret tanquam aqua super aqua. **xviii**

Magna sunt enim iudicia tua do-
mine: et inenarrabilia verba tua:
propter hoc indisciplinate aie errauerunt.
Dum enim perualu habet iniqui posse do-
minari nationi: sander: vinculis tene-
bras: et longe noctis compediri: inclusi
sub tedis: fugiunt perire: pudentie ia-
cuerunt: et dum putat se latere in obscuris
precis tenebroso oblivionis velamen-
to dispersi sunt pauciores sperantes: et cum
admiratione nimia perturbati. Neque
enim que continebat illos spelunca sine
timore custodiebat: quam sonitus descen-
dens perturbabat illos: et plene tenebre
illis appareres pavore illis prestabant.
Et ignis quidem nulla vis poterat illis
lumen prebere: nec sidereum limpide flam-
me illuminare poterat illam noctem
horrendam. Apparet autem illis sub-
itaneus ignis: timore plenus: et timore
peccati illius que non videbatur facies
estimabant: deteriora esse quam non videban-
tur: et magis aris apposti erant de-
rictus: et sapientie et glorie correptionis cum
contumelia. Illi enim qui perirebant
timores et perturbaciones se repellere ab
anima languere: hii cum derictu pleni
timore languerebant. Nam si nichil eos
et mortis perturbabat: transitu anima-
limi et sepelium sibilacione contumelie
tremebundi peribant: et aerem quem nulla
ratione quis effugere posset negante
se videre. Cum sit enim nimis nequitia:

dat testimonium condemnationi. Sem-
per enim presumit se sua: perturbata consci-
entia. Nichil enim est timor nisi presumpti-
onis adiutorium: perinde cogitationis
auxilium. Et dum ab invicem minor est
repetitio: maiorem computat scientiam
suis cause: de qua tormentum prestat.
Illi autem qui in potentia venere nonde-
et ab invicem et ab altissimis inferis
supernitente eundem sonitum dormientes:
aliquando mortuorum agitantur ti-
more: aliquando autem desciunt ad adu-
ditione. Subitaneus enim illis et insper-
atus timor supervenit. Deinde si quis
et illis videtur: custodiebat in carcere
sine ferro reclusus. Si enim rusticus que-
rat aut pastor aut ager labor operari-
us preoccupat: et in effugibile susti-
nebat necessitatem. Vna enim catena
tenebrarum omnes erat colligati. Siue
spiritus sibilas aut inter spiritus artorum
ramos aut sonus suavis: aut vis
aque decurrens nimium: aut sonus vali-
dus precipitatus perax: aut ludium
aialium: cursus invicis: aut mugitus
valida bestiarum vox: aut resonans de al-
tissimis montibus echo. Deficientes faci-
ebat illos per timore. Omnis enim orbis
terrarum limpido illuminabat lumine: et
non impeditis operibus contineba-
tur. Solis autem illis supposita erat
gravis nox: ymago tenebrarum que
super ventura illis erat. Ipsi ergo sibi
erant graviores tenebris. **xviii**

Sandis autem tuis maxima erat
lux: et hoc quidem vocem inimici
audiebant: sed figuram non videbant.
Et quia non et ipsi per eadem passi erant
magnificabantur: et qui ante lesi erant
quia non ledebatur: gratias agebant
ibi: et ut esset differentia: donum prebatur.
Propter quod ignis ardente columnam

dum habuerunt ignem: et sole sine
lesura boni hospitii prestanti. Digni
quidem illi carere luce et pati carcere tene-
bras: et inclusos custodierat filios tu-
os: per que inciperet incorrupti legis
lumen sedis dari: dum cogitare iustorum
occidere infantes: et uno regis filio sed
liberato inradudione illorum multitudi-
nem filiorum abstulisti: et parvi illos perdi-
disti in aqua valida. Illa enim nox ante
cognita et a patribus nostris: ut vere sciret
quibus iuramentis crediderat aieque
essent. Suscepta est autem a populo tuo: sa-
nitas quidem iustorum: iudiciorum autem
extrematio. Sicut enim lesisti aduersa-
rios nostros: sic et nos pueros ma-
gnificasti. Absolve enim sacrificabat ius-
ti pueri bonorum: in iustis lege incor-
diam disposuerunt similitudinem bona: et ma-
la recepturos iustos: patris decemantes
laudes. Resonabat autem inconvenerens
inimicorum vox: et flebilis audiebatur
placidus ploratorum infantium. Sibi autem pe-
na seu: cum domino afflictus est: et popu-
larius homo regi filia passus. Simili-
ter ergo omnes uno nocte mortis mor-
tuis habebat innumerales. Nec enim
ad sepelendum viui sufficiebant: quoniam uno
monito quod erat perior natio illorum
extremata est. De omnibus enim non cre-
dentes: propter beneficia: aut cum primis
fuit extenuum primigenitorum sponspon-
derum populi dei se esse. Cum enim quietum
silecium contineat omnia: et nox in suo
cursu medium iter haberet: omnipotens
sermo tuus domine exilis de celo a re-
galibus sedibus durus debellator in me-
diam extenuum: et a pluvie: gladius
aurum: inluminatum imperium tuum portans:
et stans replevit omnia morte: et ul-
que ad celum attingebat stans in terra.
Tunc continuo visus sonitus: malorum

turbaverunt illos: et timores superve-
runt insperati. Et alius alibi preda? se-
minium? propter quam moriebat causam
demonstrabat mortis. Visiones enim
que illos turbaverunt hec promonebant:
ne insensu hec mala patiebantur pueri.
Terre autem tunc et iustos reprobatio
mortis: et commotio in heremo facta est
multitudinis: sed non diu permansit ira
tua. Propter autem homo sine spera de-
preari pro populo: perennis servitutis sue
scuri oratione: et per incensum deprec-
ationem allegans: restitit ire: et sine impo-
suit necessitati: ostendens quoniam tuus est
famulus. Hinc autem turbas non in vi-
tute corporis nec armatura potentie:
sed verbo illi qui se urgebat subiecit:
iuramenta parentum et testamentum
commemorans. Cum enim iam accua-
tim recidissent super altitatem mortui: in-
testitit: et amputavit imperium: et divisit
illam quam ad viuos ducebat viam. In veste
enim poteris quam habebat cor: erat orbis
terrarum: et parentum magnalia in quorum
ordinibus lapidum erant sculpta: et
magnificencia tua in diademate capi-
tis illius scripta erat: hii autem restitit
qui extenuabant: et hec extenuavit. Erat
enim sola reprobatio ire sufficiens. **xix**

Impius autem usque in novissimum
sine misericordia ira supervenit.
Precedebat enim et futura illorum: quoniam
ipsi cum reuerti essent ut seduceret et cum
magna sollicitudine promississet illos:
consequerantur illos percutere adus. Ad-
huc enim in manus haberes ludum et deple-
rantes ad monumenta mortuorum ali-
am sibi assumpserunt cogitationem in sci-
entia: quos rogantes precerant: hos
tanquam fugitivos persequerantur. Du-
cebat enim illos ad hunc finem digna
necessitas: et horum que acciderant

et ad implebit thesauros illi. Contu-
max nō sis: et incredibilis timori dei: et
ne accesseris ad illū duplici corde. Ne
fueris ypocrita i cōspēdu homin: et nō
scandalizetis i labijs tuis. Accede in
illis ne forte cadas: et adducas aīe tue
in honorationē: et reudet de? abscon-
sa tua: et in medio sinagoge didat te:
quā accessisti maligne ad dominum:
et cor tuū plēnū ē dolo et fallacia. ¶

Fili accedes ad seruitutem dei: ita
in iusticia et in timore: et para-
tiam tuā ad tēpationē. Deprime cor
tuū et sustine: et inclina aurē tuā et sus-
cipe verba intellectus: et ne festines in
temp? obductionis. Sustine sustenta-
tiones dei: cōiungere deo et sustine: ut
crestat in nouissimo vita tua. Omne
qd tibi applicitū fuerit accipe: et in dolo-
re sustine: et i humilitate tua paciētiā
habe: quā in igne pbatū aurū et ar-
gentū: homines vero receptibiles in
caminio humiliationis. Crede deo et
recupabit te: et dirige viam tuā et spe-
ra in illū. Secus timorē illi? et in illo
veritas. Mercentes dominū sustine:
et misericordiā eius: et non defleatīs
ab illa ne cadas. Qui timetis domi-
num credite illi: et nō euacuabit mer-
ces vestra. Qui timetis dominū spera-
te in illū: et i oblationē veniet vobis
misericordiā. Qui timetis dominum
diligite illū: et illuminabūtur corda
vestra. Respiciite filij nationes homi-
num: et scitote quia nullus sperauit i
dño: et cōsulū est. Quis enim pmāsit
in mandatis eius: et decidi? ē? Auc-
tō inuocauit eū: et respexit illū: Quo-
niā pius et misericors ē deus: et reuē-
ret i die tribulationis peccā: et pēdor
est omnibz requirētibz se in veritate.
Ne duplici corde et labijs selectis et

manibz malefaciētibz: et pccōri tēti
ingredietur duabz vijs. Ne dissoluitis
corde: q nō credūt deo: et ideo nō pregen-
tur ab eo. Ne hys q pdidit sustinen-
tiam: et qui dereliquit vias rectas: et
diuertit i vias prauas. Et quid fa-
cient cum inspicere reperit dominus?
Qui timet dominū nō erūt incredi-
biles verbo illius: et q diligunt illum
cōseruabūt verbū illius. Qui timet do-
minū inquirunt que beneplacita sunt
ei: et qui diligunt eum replebunt lege
ipsius. Qui timet dñm parabunt
corda sua: et in cōspēdu illi? sanctifica-
bunt animas suas. Qui timet dñm
custodiet mandata illius: et paciē-
tiam habebūt usq; ad inspectionem
illius dicentes. Si penitentiā nō ege-
rimus incidimus in manus domini:
et non in manus hominum. Secun-
dum enim magnitudinem illius: sic
et misericordiā illi? cum ipso est. ¶

Fili sapientie ecclesia iudicet: et
natio illorū obediētia et dilectio.
Iudiciū prīs audiet filij: et sic facit ut
salui sint. Deus enī pñorauit patē
in filijs: et iudiciū matris requirētis
firmavit in filiis. Qui diligit deum
regorabit pro peccatis: et cōtinebit se ab
illis: et in oratione dies exaudietur: et
sicut qui thesaurizat ita et qui hono-
rificat matrem suā. Qui honorat pa-
trem suū iocūdū abiet in filijs: et in die
orationis sue exaudiet. Qui honorat
patrem suū vitā uiuet longiore: et qui
obedit patri refrigerabit matrem. Qui
timet dominum honorat parentes:
et quasi dominis secutur hys qui se
genitū. In opere et sermone et omni
paciētiā honora patē tuū ut supueni-
at tibi benedictio a deo: et benedictio
illi? in nouissimo manet. Benedictio

prīs firmat domos filiorū: maledictio
autē matris radicat fundamēta. Ne
glorietis in cōmuniā patris tui: nō
enī est tibi gloria sed cōsulio. Gloria
enī hominis ex honore patris sui: et
dedecus filij: patet sine honore. Fili
sustipe sententiam patris tui et nō cōti-
neas eum in ira illius: et si defecerit
sensu: veniā da: et ne spernas eum in
ira virtutis. Elemosina enī patris nō
erit in oblivione. Nam pro peccato
matris reuertetur tibi bonū: et in iusti-
cia edificabit tibi: et i die tribulationis
cōmemorabit tui: et sicut i sereno gla-
rios: soluent peccata tua. Quam ma-
le fame est qui derelinquit patē: et est
maledictio a deo qui respicit matrem.
Fili in mansuetudine opera tua pñce:
et super hominum gloriam diligetis.
Quanto magis es humilia te in
omnibz: et totā deo inuenies gratiā:
quā magna potentia dei solus: et ab
humilibz honoratur. Aliaora te ne
queretis: et fortiora te ne secutus fu-
eris: sed que pcepit tibi deus illa cogi-
ta semper: et in pluribz opiniōibz ei?
ne fueris curiosus. Non est enī tibi ne-
cessariū ea que abscondita sunt videri:
et oculis tuis. In signaculis rebz no-
li scrutari multipliciter: et in pluribz ei?
opibz nō eris curiosus. Plurima enī
sup sensum hominū ostensa sunt tibi.
Stultos enim suplauit suspitio il-
lorū: et in vanitate detinuit sensus il-
lorū. Cor durum habet male in no-
uissimo: et qui amat periculū in illo
peribit. Cor ingreditur duas vias nō
habebit succellus: et prauiores i illis
scandalizabit. Cor nequā grauabit
in doloribus: et peccator adiciet ad pe-
candū. Sinagoge supborū non erit
sanitas: scire enim pccā radicitur

in illis: et non intelligitur. Cor sapien-
tis intelligitur in sapientia: et auris to-
na audiet tū omni cōcupiscentia sapien-
tiam. Sapiens cor et intelligibile absti-
nebit se a peccatis: et i operibz iusticie
succellus habebit. Ignē ardente exin-
guit aqua: et elemosina resistit peccā:
et deus pēdor est ei? qui reddit gra-
tiam. Meminit in posterum: et in te-
ratius sui inueniet firmamētū. ¶

Fili elemosinā pauperis ne defrau-
des: et oculos tuos ne transuer-
tas a paupere. Animā elurientē ne
despicias: et nō respicias paupē i ino-
pia sua. Cor inopis ne afflixeris: et nō
procuras daciū agustian. Rogationē
cōtribulati ne abicias: et nō auertas
faciē tuā ab egero. Ab inope ne auer-
tas oculos tuos: ppter irā: et nō relin-
gas querētibz tibi retro maledicere. Maledi-
centis enī tibi in amaritudine aīe re-
audietur deprecatio illi? exaudiet autē
eum qui fecit illū. Congregationi pau-
perū affabile te facito: et prebitero hu-
milia animā tuā: et magnato humi-
lia caput tuū. Declina paupri sine re-
sticia aurē tuā: et redde debitū tuum:
et responde illi pacifice in mansuetudi-
ne. Libera eum qui iniuriā patitur de
manu supbi: et non acide fecas i aīa
tua. In iudicando esto pupillis mise-
ricors ut pater: et p viro macti illorū:
et eris tu velut fili? altissimi obediens:
et miserebitur tui magisq; mater. Sa-
pientia filijs suis vitam inspirat: et sus-
cipit inquirētes se: et pibit in via in-
sticie. Et qui illā diligit diligit vitā:
et q vigilauerit ad illā cōpledent pla-
rorem eius. Qui tenuerint illam vitā
hereditabunt: et quo introibit bene-
dixit deus. Qui seruūt ei obsequentes
erunt deo: et eos qui diligunt illam

diligat deus. Qui audit illam iudica-
bit gentes: et qui inuenit illam pma-
nebit cōfrens. Si crediderit ei pma-
nebit: et hereditabit illam: et erit in cōfir-
matione creature illoy: qm̄ in tempta-
tione ambulat cum eo: et in primis eli-
git eum. Timorē et metum et pationē
inducet sup̄ illū: et cruciabit illū in tri-
bulatione doctrine sue donec temperet
eum in cogitationibz suis: et cedat ani-
me illius. Et firmabit illum: et iter ad-
ducat directū ad illum: et iustificabit il-
lum: et deuidabit illi absconsa sua: et
thesaurizabit sup̄ illum scientiam et
intellectū iusticie. Si autē oberrauerit
derelinquet eum: et tradet eum in ma-
nus inimici sui. Fili cōserua tempus:
et deuota a malo. Pro anima tua ne
cōfundaris dicere verū. Est enī cōfusiō
adducta peccatum: et est cōfusiō ad-
ducens gloriā et gratiā. Ne accipias
faciem aduersus faciem tuā: nec aduer-
sus aīam tuā iudiciū. Ne reuerberis
proximū tuū i rāli suo: nec retineas
verbū i te salutis. Nō abscondas sapi-
entiā tuā i decore suo. Qui lingua enī sa-
pientiā dīnoscitur: et sensus et scientia et
doctrina i verbo sensati: et firmamen-
tum in opibz iusticie. Non contradic-
tas verbo veritatis ullomodo: et de-
mendatio in eruditionis tue consum-
dere. Non confundaris confiteri pec-
cata tua: et ne subicias te omīi homi-
ni pro peccato. Noli resistere cōtra fa-
ciem potentis: nec coneris conera idū
flumī. Pro iusticia agonizare p aīa
tua: et usq; ad mortē certa p iusticiā:
et deus repungabit pro te inimicos
tuos. Noli citatē esse in lingua tua: et
inutilis et remissus i opibz tuis. Noli
esse sicut leo i domo tua ruertans do-
mesticos tuos: et opprimes subiectos

tibi. Non sit porrecta manus tua ad
accipiendū et ad dandū collecta. **N**
oli attendere ad possessiones ini-
quas: et ne dixeris ē michi suffici-
ens vita. Nichil enim pderit i te vin-
dide et obductionis. Ne sequaris in
fortitudine tua concupiscentiā cordis
tū: et ne dixeris. Quomō potui: aut
quis me subiciet ppter facta mea? De-
us autem vīdicans vīdicabit. Ne
dixeris. Peccavi: et quid michi accidit
tū? Alacillū? enī est patiens reddi-
tor. De ppiatu peccatorū noli esse sine
merito: neq; addicias pccm sup̄ pccm:
ne dicas. Misericordia dñi magna est:
multitudinis peccatorū meorū misere-
bitur. Misericordia enī ira ab illo ri-
to pxiante: et in peccatores respicit
ira illius. Ne tardes cōueri ad domi-
num: et ne differas de die in diē. Subi-
to enī veniet ira domini: et in tempore
vindide dispdet te. Noli augere esse
in diuitijs iniustis: non enī prodeunt
tibi i die obductionis et vindide. Nō
veniales te i dñm ventum: et nō eas
in omne viam. Sic enim omnis pec-
cator probatur i duplici lingua. Esto
firmus in via domini et i veritate sen-
sus tui: et scientia: et prosequatur te ver-
bum pacis et iusticie. Esto mansuetus
ad audiendū verbū dei ut intelligas:
et cum sapientia proferes responsum
verū. Si est tibi intellectus responde
proximo: sin autē manus tua sit sup̄
os tuū: ne rapiaris in verbo indis-
plinato et confundaris. Honor et glo-
ria in sermone sensati: lingua vero im-
prudens subuersio est ipsius. Non
appelles susurro i vita tua: et lingua
tua ne rapiaris et confundaris. Sup̄ su-
rem enī ē cōfusiō et penitētia: et denota-
tio pessima sup̄ bilingue: susurratori

autem odiū et inimiciā et cōsumelia.
Iusticia pusillū et magnū sibi. **N**
oli fieri p amico inimicus pxi-
mo. Impropiū enī et cōsume-
liā malus hereditabit: et omnis pec-
cator inuidus et bilinguis. Non te re-
tollas i cogitatione anime tue velut
taurus ne forte elidatur virtus tua
per Ruliciam: et folia tua comedat et
fructus tuos pdat: et relinquois ve-
lut lignum aridum in heremo. Ani-
ma enī nequā disperdet qui se habet:
et in gaudiū inimici dāt illū: et dedu-
cet in sortem impiorū. Verbum dulce
multiplicat amicos et mitigat inimi-
cos: et lingua eucharis i bono homine
abundabit. Multi pacifici sunt tibi: et
cōsiliari? sit tibi unus de mille. Si possi-
des amicitia et temptatōne posside eū: et ne
facile credas ei teipsum. Est enī amic⁹
secūdum temp⁹ hū: et non pmanebit
in die tribulationis. Et ē amic⁹ qui
cōuertitur ad inimiciā: et est amic⁹
qui odiū et rixā et cōuidā deuidabit.
Est autē amic⁹ for⁹ merse: et non per-
manebit in die necessitatis. Amicus
si pmanescit fixus: erit tibi quasi cor-
qualis: et in domesticis tuis fiduciā
habet ager. Si humiliauerit se conera
te et a facie tua abscondit se: unani-
men habebis amicitia bonā. Ab ini-
mis tuis separare: et ab amicis tuis
attendere. Amic⁹ fortis fidelis pcedio:
qui autem inuenit illum inuenit the-
saurū. Amico fideli nulla est cōpara-
tio: et non ē digna ponderatio aurū
et argenti cōtra bonitatem fidei illius.
Amicus fidelis medicamentum vite
et immortalitatis: et qui meruit do-
minum inueniunt illum. Qui timer
deum tunc habebit amicitia bonā:
quoniam secūdum illum erit amic⁹

illius. Fili a iuventute tua recipe do-
ctrinam: et usq; ad canos inuenies
sapientiā. Quasi is qui arat et qui se-
minat accede ad eā: et sustine bonos
fructus illi. In ope enī ipsius regnū
laborabis: et cito edes de generatio-
nibus illius. Quam aspera est nūm-
um sapientia indodis hominibz: et
non pmanebit in illa recors. Quasi
lapidis virtus probatio erit in illis:
et non demorabuntur proicere illā. Sa-
pientia enim doctrine secūdum nomē
est eius: et non est multis manifesta.
Quibz autē cognita est permanet usq;
ad cōspectū dei. Audi fili et accipe con-
siliū intellect⁹: et ne abicias consiliū
meū. Inire pedem tuū in compedes il-
lius: et intorques illius collum tuum.
Subice humerū tuū et porta illam: et
ne accideris vinculis eius. In omni
animo tuo accede ad illā: et i omī vir-
tute tua cōserua vias ei. Inuestiga il-
lam et manifestabitur tibi: et contines
factus ne derelinquas eā. In nouissi-
mis enim inuenies requiem in ea: et
conuertetur tibi in oblationem. Et
erūt tibi cōpedes ei⁹ in pcediōne forti-
tudinis et bases virtutis: et torques
illius in stolam glorie. Decor enim
vite est in illa: et vincula illius alliga-
tura salutis. Stola gle indues eam:
et coronā gratulationis impones ti-
bi. Fili si attenderis michi dices eā: et
si accomodaueris animū tuū sapien-
tiae. Si inclinaueris aure tuā recipies
doctrinā: et si dilexeris audire sapien-
tiae. In multitudinem presbiterorū pru-
dentium sta: et sapientie illoy te corde
coniūgere: ut omne narrationem dei
possis audire: et prouēbia laudis
non effugiant a te. Et si videris senla-
tum euigila ad eum: et grad⁹ ipatione

illi? regerat pes tuus. Cogitatum tuum
habe i preceptis dei: et i mandatis illi? ma-
xime a sidu? esto: et ipse dabit tibi cor:
et concupiscentia sapientie dabit tibi. **viij**

Noli facere mala et non te apprehen-
dente: discede ab iniquo et desi-
cient mala abs te. Fili non semines
mala in sulcis iniusticie: et non metes
ea in septuplu. Noli querere ab homi-
ne duratum: neq; a rege cathedra ho-
noris. Non te iustifices ante deum
quoniam agnitor cordis est ipse: et
pene regum noli velle videri sapiens.
Noli querere fieri iudex nisi valeas vir-
tute irumpere iniquitates: ne forte re-
rimescas faciem potentis: et ponas
scandalum in agilitate tua. Non pec-
ces in multitudine civitatis: nec te im-
mitas in populo: neq; alliges dupli-
cia peccata. Nec enim in uno eis im-
munis. Noli esse pusillanimis i ani-
mo tuo: regorare et facere elemosinam
ne despicias. Ne dicas in multitudine
munerum meorum respiciet deus: et offe-
rente me deo altissimo. Munera mea
suscipiet. Non irasceas hominem in
amaritudine anime: est enim qui hu-
miliat et exaltat circumspexit deus.
Noli amare mendacium aduersus sca-
rum tuum: neq; in amicum similem faci-
as. Noli velle mentiri omne mendaci-
um: assiduitas enim illius non est bona.
Noli reclusus esse i multitudine prebi-
torum: et non iters verbum in oratio-
ne tua. Non odies laboriosa opera: et
rificatione creata ab altissimo. Non
te reputes i multitudine indisciplina-
torum: memento ire qui non tardabit.
Humilia valde spiritum tuum: quonia
vindicta carnis impij ignis: et veni-
Noli puaricari in amicum pecuniam
differentem: neq; fratrem tuum karissimum

auro spreueris. Noli discedere a muli-
ere senata et bona quam fortius es
in timore domini: gratia enim viderun-
die illius super aurum. Non ledas suum
in veritate operantem: neq; mercari-
um dancem animam suam. Seruus sen-
sat? sit tibi dilect? quasi anima tua:
non defraudes illum libertate: neq; ino-
pemi deediungas illum. Pecora tibi
sunt adende illis: et si sunt vilia pre-
ueant apud te. Filij tibi sunt crudi illo-
rum: et cura illos a pueritia illo-
rum. Filie tibi
sunt serua corpus illarum: et non offen-
das hilarem faciem tuam ad illas. Tra-
de filiam et grande opus feceris: et ho-
mini senato da illam. Mulier si est tibi
secundum animam tuam non picias illam:
odibili non credas te i toto corde tuo.
Honora patrem tuum: et genitum ma-
tris tue ne obliuiscaris. Memento quo-
niam nisi per illos natus non fuisses:
et retribue illis quomodo et illi tibi.
In tota anima tua time dominum: et
sacerdotes illius sanctifica. In omni
virtute dilige eum qui te fecit: et ministros
eius ne derelinquas. Honora deum
et tota anima tua et honorifica sacerdo-
tes: et purga te cum brachijs. Da illis
partem sicut mandatum est tibi pueris
et purgationis: et de negligentia tua
purga te cum paucis. Datu brachiorum
tuorum et sacrificium sanctificationis offe-
res domino et in iusticia sanctorum: et pau-
peri porriges manum tuam ut pasciat pueri-
arum: et benedictio tua. Gratia dat? i con-
spectu omnis viuientis: et mortuo non
prohibeas gratiam. Non desis ploran-
tibus i consolatione: et cum lugentibus abula.
Non te pigret visitare infernum: et hys
enim i dilectione firmaberis. In omnibus
operibus tuis memorare nouissima
tua: et internum non peccabis. **xiij**

Non langes cum homine poteste: ne for-
te incidas i manus illi. Non coten-
das cum viro locuplere: ne forte cotra
te constituat litum tibi. Multos enim
perdidit aurum et argentum: et usq; ad cor
regum reuertit et conuertit. Non langes
cum homine linguato et non stues
in ignem illius ligna. Non contum-
nes homini indoto: ne male de ppe-
nie tua loquatur. Ne despicias hominem
auertentem se a peccato: neq; imprope-
res ei. Memento qui omnes i corrup-
tione sumus. Ne spernas hominem i sua
senectute: et enim et nobis senescunt.
Noli de mortuo inimico tuo gaudere:
scietis quonia omnes moriemur:
et in gaudium volum? reuere. Ne despi-
cias narrationem prebitorum sapientium:
et in puerijs eorum conuersare. Ab ipsis
enim discas sapientiam et doctrinam intel-
ledum: et seruire magnatis sine querela.
Non te pueriat maritus senior: ipsi enim
didicerunt a patribus suis. Quoniam
ab ipsis discas intellectum: et in tempore
necessitatis dabis responsum. Non incre-
das carbonem peccatorum arguens eos:
et ne incendaris flama ignis peccatorum
illo-
rum. Ne cotra faciem fratris contumeliosus:
ne seueat quasi insidator ori tuo. Non
li fenerari homini fortiori te: quia si fene-
raueris quasi perditum habe. Non spon-
deas super virtutem tuam: quia si spolpon-
deris quasi relictus cogita. Non iudi-
ces cotra iudicem: quonia secundum
quod iustum est iudicet. Cum audace
non eas in via: ne forte grauet mala
sua in te. Ipse enim secundum voluntatem
suam vadit: et simul cum stulticia illi
peries. Cum iracundo non facias rixam
et cum audace non eas in desertum:
qui si nichil est ante illum sanguis:
et ubi non est adiutorium elidit te. Cum

fatuis consilium non habeas: non enim
poterunt diligere nisi que eis placent.
Coram reprobis ne facias consilium:
nescis enim quid pariet. Non omni homini
cor tuum manifestes: ne forte inferat
tibi gratiam fallam et conuertat tibi. **xv**

Non zelus mulierem finis tui: ne
ostendat super te maliciam doctrine
nequam. Non des mulieri potestatem
anime tue: ne ingrediat i virtute tua et
confundaris. Ne respicias mulierem multi-
uolam: ne forte induas in laqueos illius.
Cum saltatrice ne assidu? sis nec audi-
as illam: ne forte preas in efficaciam
illius. Virgine ne respicias: ne forte
scandalizetis in decore illius. Ne des
fornicarijs animam tuam i ullo: ne perdas
te et hereditatem tuam. Noli circum-
spicere in vicis ciuitatis: nec oberrare
ris i plateis illius. Auerte faciem tuam a
muliere copra: et ne circumpicias specie a-
lienam. Propter speciem mulieris multi perierunt:
et et hoc concupiscentia quasi ignis regar-
desit. Omnis mulier que est fornicaria
quali stercus in via ab omnibus prece-
untibus conculcabitur. Speciem mu-
lieris alieni multi ammirati: reprobi
facti sunt: colloquium enim illius quasi
ignis regardesit. Cum aliena muliere
ne sedas omnino: nec accubas cum
ea super cubitum: et non altiteris cum illa
in vino ne forte dedinet cor tuum in
illam: et sanguine tuo labaris in pedicu-
lone. Ne derelinquas amicum antiquum:
nouus enim non erit similis illi. Vinum
nouum amicum? nouus: veterascit: et cum
suauitate bibes illud. Non zelus glo-
riam et opes peccatoris: non enim scis
que futura sit illius subuersio. Non
placeat tibi iniuria iniustorum: scies qui
usq; ad inferos non placebit impius.
Longe abesto ab homine potestatem

habere occidendi: et non suspicaberis
timorem mortis. Et si accesseris ad il-
lum noli aliquid committere: ne forte
auffeat vitam tuam. Communionem
mortis scito: quoniam in medio lahoru
ingredieris: et super dolentium arma am-
bulabis. Secundum virtutem tuam: ra-
ue te a primo tuo: et cum sapientibus
et prudentibus tracta. Viri iusti sunt ti-
bi contine: et in timore dei sit tibi glo-
riatio: et in sensu sit tibi cogitatio
dei: et omnis enarratio tua in prece-
ptis altissimi. In manu artificu ope-
ra laudabuntur: et princeps populi
in sapientia sermonis sui: in sensu ve-
ro seniorum verbum. Terribilis est in-
civitas sua homo linguosus: et tem-
erarius in verbo suo odibilis erit. **U**-
nde sapiens iudicabit populum suum: et
principat? sensu stabilis erit. Secundum
iudicium populi sit et minister ei: et qua-
lis rector est civitatis: tales et inhabi-
tantes in ea. Rex inhypicus pder popu-
lum: et civitates inhabitabuntur p sen-
sum prudentiu. In manu dei potestas
terre: et reprobabilis omnis iniquitas
gentiu: et videtur rectorem in spe susce-
bit super illam. In manu dei potestas
hominis: et super faciem scribe imponet
honorem suu. Omnis iniurie pxi-
mi ne memineris: et nichil agas i oporibus
iniurie. Odibilis coram deo e et homini-
bus superbia: et reprobabilis ois iniquitas
gentiu. Regnu a gte i gne transiet
propter invidias et iniurias et con-
telias et diversos dolos. Avaro au-
tem nichil est selectius. Quid superbia
recrea et cinis? Nichil est iniquius qua
amare pecunia. Hic enim et animam suam
proiecit in ma sua. Omnis potest
brevis vita: languor plixior geauat

medicum. Brevis languorem precidit
medic? sic et rex hodie est: et cras mo-
rietur. Cum enim morietur homo: hec
dicabit serpentes et bestias et venes.
Quintus superbie hominis apostatet a
deo: quoniam ab eo q fecit illi velle po-
tius: quoniam initium peccati est omnis
superbia. Qui tenuerit illa adimplebit
maledictis: et subvertet eum in finem.
Propterea egonoravit dominus? con-
uent? maloru: et destruxit eos usq: in
finem. Sedes duci superboz destruxit
de? et fecit mites pro eis. Cadit
gentiu superbia: arefecit de? et plauit
humiles et ipse pxiis. Verax gentiu
cuius dñs: et pdidit eas usq: ad funda-
mentu. Arefecit et ipse et dispdidit eos:
et cellare fecit memoriam totu a terra.
Memoria superboz pdidit deus: et reli-
quit memoriam humiliu sensu. No
est creata hominibus superbia: neq: tra-
dida nationi mulier. Semen homi-
num honorabitur hoc qd timeat deus:
semen autem hoc egonorabitur quod
preceit madata domini. In medio fra-
tru rector illos i honore: et q timeat dñm
erunt in oculis illius. Gloria diuini
honoratoru et pauperu timor dei est:
non despicere hominem iustu pauperem:
et non magnificare viru peccatorem
diuite. Magnus est iude et potens e
in honore: et non e maior illo q timeat
deum. Seruo senlato liberi seruentur:
vir prudens et disciplinatus no mremu-
rabit corpe: et iustus non honora-
bitur. Noli recollere te in faciendo ope-
re tuo: et noli cundari in spe angustie.
Melior est qui operatur et abundat in
omnibus: qua qui gloriatur et eget pane.
Fili in mansuetudine serua animam
tua: et da illi honorem secundum meri-
tum suu. Peccatum i animam suam

quis iustificabit? Et q honorificabit
egnorantem animam suam? Pau-
per gloriatur p disciplinam et timo-
rem suum: et est homo qui honorifi-
catur ppter substantiam suam. Qui au-
tem gloriatur i paupertate: quia roma-
gis in substantia. Et qui gloriatur
in substantia: pauperat? veretur. **S**-
apientia humiliat? et exaltabit ca-
put illi: et i medio magnatoru
coledere illi faciet. Non laudes viru
in specie sua: neq: specias hominem
in visu suo. Brevis i volatilibus apis:
et initium dulcoris habet scudus illius.
Ne gloriaris i vestitu utiq: nec in die
honoris tui recollaris. Quoniam mira-
bilis oia altissimi solius: et gloria et
absoluta et inuisa oia illius. Multi ty-
ranni fecerunt i throno: et i suspicabili
portauit diadema. Multi potentes
oppressi sunt valide: et gloriosi traditi
sunt in manus altioru. Prulq: inter-
roges ne vituperes quicq: et cu interro-
gaueris corrip iuste. Prulq: audias
ne respondeas verbu: et in medio seni-
oru ne adidas loqui. De ea re que te
non molestat ne recites: et in iudicio
peccandu ne consistas. Fili ne i multis
sint adus tui: et si diues fueris no eris
immunis a delicto. Si enim secutus
fueris no apprehendes: et no effugies si
pcureris. Est homo laborans et festi-
nans et dolens impius: et tantoma-
gis non abundabit. Est homo mar-
cidus egens recuperatione plus defi-
ens virtute et habundans paupertate:
et oculus dei respicit illum in bono et
eregit eum ab humilitate ipsius. et ex-
altavit caput eius: et mirati sunt in
illo multi et honoraverunt deum. Bo-
na et mala vita et mors: paupertas
et honestas: a deo sunt. Sapientia

disciplina et scientia legis apud dñm:
dilecto et vite honore apud ipm. Error
et tenebre pccoribus recreata sunt. Qui
autem egreditur in malis confectus i ma-
lo. Dato dei iustis pmanet: et pfect? il-
li? succellus habebit mercedu. Est q lo-
cupletatur parce agendo: et hec pars
mercedis illi? in eo op dicit. Qui enim re-
quiem nichi et nunc manducabo de
bonis meis solus: et nescit qd temp?
preceat? et mors appropiuit: et relin-
quat omnia alijs: et moriatur. Sicut
in testamento tuo et illo colloqueris:
et in opere mandatoru tuoru veterasce.
Ne mansecis i oporibus peccatoru. Con-
fide autem in deo: et mane i loco tuo:
facile e enim in oculis dei subito honesta-
re pauperem. Benedictio dei i mercedem
iusti festinat: et in honore veloci pro-
cellus illi? exultat. Ne dicas: quid
est michi op? et q erunt michi et hoc
bona? Ne dicas. Sufficies michi lu-
et quid e hoc pessimabor? In die bo-
noru ne immemor sis maloru: et i die
maloru ne immemor sis bonoru: qui
facile e coram deo i die obitus recitue-
re unicuiq: scdm vias suas. Malicia
hore oblivione facit luxurie magne:
et in fine hominis denudatio oporibus
illius. Ante mortem ne laudes homi-
nem quequa: qui i filiis suis agnosca-
tur vir. Non omne hominem inducas
in domu tua: multe enim sunt insidie
dolos. Sicut enim erudiat? prodia
fecacium et sicut pcedit? inducitur in
raueam et ut caprea i laqueu sic et cor
superboz: et sicut prospector videns ca-
sum pxiimi sui. Bona enim in mala
conuertens insidiat: et i electis impo-
ner maculam. Ab scintilla enim una
augetur ignis: et ab uno dolo au-
getur sanguis: homo vero peccator

sanguini insidiatur. Attende tibi a peccato. fabricat enim mala: ne forte inducat super te sublationem in perpetuum. Admitte ad te alienigenam et subverte te in turbine: et alienabit te a vijs proprijs. **xi**

Bi benefeceris scito cui feceris: et erit gratia i bonis tuis multa. Benefecit iusto et inuenies retributionem magnam: et si non ab ipso: certe a dño. Non est ei bene qui alidus est in malis: et elemosinas nō danti: quoniam: et altissim⁹ odio habet peccatores: et misericors est penitentibus. Da misericorditer ne suscipias peccatorem: et impijs et peccatoribus reddet vindictā: custodietis eos in diem vindicte. Da bono: et non receperis peccatorem: benefecit humili et non dederis impio. Prohibe panes illi dare: ne in ipso potentior te sit. Nam duplicia mala inuenies in omnibus bonis quicūq; feceris illi: quoniam: et altissim⁹ odio habet peccatores: et impijs reddet vindictam. Non agnosceat in bonis amicus: et non abscondatur in malis inimicus. In bonis viri inimici illius: in tristitia: et in malicia illius: amicus agnitus est. Nō credas inimico tuo inestū. Sicut enim eramentū: eruginat nequitia illius: et si humiliatus vadat curuis abire animū tuū: et custodi te ab illo. Non statuas illum penes te nec sedeat ad dexterā tuam ne conuersus stet in loco tuo: ne forte conuersus i locum tuū inquirat cathedrā tuā: et in nouissimis cognoscas verba mea: et in finibus meis stimuleris. Quis miscebit incantatori a serpente pūcto: et omnibus qui appropriāt bestijs? Sic et qui comitatur cū viro iniquo: et obvolutus est in peccatis ei⁹. Vna hora

tecum permanebit: si autem declinaueris non supportabit. In labijs suis indulcat inimic⁹: et i corde suo insidiatur ut subvertat te in foueā. In oculis suis lacrimatur inimic⁹: et si inuenierit temp⁹: nō facietur sanguine: et si incurrerint tibi mala: inuenies ei illic priorem. In oculis suis lacrimatur inimic⁹: et quasi adiuvās sustinet et plantas tuas. Caput suum mouebit et plaudebit manu: et multa succursus commouebit vultu suū. **xii**

Qui reuerget p̄e iniquabit ab ea: et q̄ communicaverit supbo induet supbiā. Pond⁹ sup se tollit qui honestiori se communicat: et digni te ne socius fueris. Quid communicabit carabus ad ollam? Quando cui se tollit fecit cōfingetur. Dives inuile ager et franebit: pauper autē letus tacebit. Si largitus ei fueris assumer te: et si non habueris redimet te. Si habes conuict eū et euacuat te: et ipse nō dolebit sup te. Si necessari⁹ illi fueris suplatabit te: et subiciens spem dabit narrans tibi omnia bona et dicit quid opus est tibi: et cōfundet te i abis suis: donec te reuertat bis et ter: et i nouissimis deridet te. Et postea videns derelinquit te: et caput suum mouebit ad te. Humiliare deo: et respēda manus eius. Attende ne seductus in buliciā humiliaris. Noli esse humilis i sapientia tua: ne humiliar in buliciam seductus. Adversatus a potentiore discede: et hoc enim magis te aduocabit. Ne improbus sis: ne impingaris: et ne longe sis ab eo: ne eas i obliuionem. Ne retinea: et equo loqui cū illo: nec credas multis verbis illius. Et multa enim loq̄la temptabit te: et subridēs incogabit te. De absconditis

tuis immittis anim⁹ illi⁹ cōseruabit verba tua: et non perdet de malicia et de viculis. Laue tibi: et attende diligenter audiuero: quoniam cū subusione tua ambulas. Audies vero verba illa quasi i hominis videri: et uigilabis omni uita tua. Dilige deum: et inuoca illū in salute tua. Omne animal diligit simile sibi: sic et omnis homo p̄miū sibi. Omnis raro ad similem sibi conuget: et ois homo sibi sui sociabit. Si communicabit lup⁹ agno aliquando: sic p̄cor iusto. Que cōmunicatio sancto homini ad canem: aut q̄ pars bona diuini ad pauperē? Venatio leonis onager in heremo: sic et pastora sunt diuini pauperes. Et sicut abominatio i supbo humilitas: sic et peccatio diuitis paup. Dives cōmor⁹ cōfirmatur ab amicis suis: humilis autem cum cōderit repellitur et a notis. Diuini decepto multi recuperatores: locutus est supba: et iustificauerit illū. Humilis deceptus est: in sup et arguitur. Locutus est sentare: et non est ei datus locus. Dives locutus est et omnes cōuerter: et uerbu illius usq; ad mures perducunt. Paup locutus est: et dicit. Quis est hic? Et si offenderit: subuertit illū. Bona est substantia cui non est peccatū in cōscientia: et nequissima est pauperas in ore impij. Et hōis immutat facie illi⁹: siue i bona siue i mala. Vestigiū cordis boni: et facie bonā difficile inuenies: et cū labore. **xiii**

Beatus vir qui nō est lapsus de ore suo et nō est stimulat⁹ in tristitia delicti. Felix qui nō habuit animi sui tristitia: et nō recidit ab spe sua. Viri cupido et tenaci sine ratione i libidine: et spūmū lūido ad qd auget. Quod accuat et animo suo inuoluit

alijs congregat: et in bonis illi⁹ alius luxuriabitur. Qui sibi nequā est cū alij bonus erit: Et non iocundabitur i bonis suis. Quis sibi inuideri nescit? Est illo nequus: et per e reddidit malicie illi⁹. Et si benefecerit: ignorat et nō uolēs facit: et i nouissimo manifestat maliciam suā. Nequā est oculus lūid⁹: et auertens faciem suam: et despicens animam suam. Infacibilis oculus cupid⁹ in parte iniquitatis: non facit: donec cōsumat arefantes animam suā. Oculus malus ad mala: et non facit: pane: indigens et in tristitia erit sup mēsam suā. Fili si habes benefecit tibi: et deo dignas oblationes offer. Memore esto quoniam mors nō tardat: et testamētū inferior: quia demonstratū est tibi. Testamētū tū hui⁹ mundi morte morietur. Ante mortem benefecit amico tuo: et scdm vires tuas repporige da pauperi. Non defrauderis a die bono: et particula diei boni nō te p̄cedat. Nonne alijs reliques dolores et labores tuos. In diuisione sortis da et accipe: et iustitia aiam tuā. Ante obitū tuū operare iusticiā: quoniam nō est apud inferos inuenire cibū. Omnis raro siue sanū veterat: et sicut foliū fructificans i arbore uicid. Alia generatur et alia deicitur: sic generatio carnis: et sanguinis: alia finit: et alia nascit. Omne opus corruptibile in fine deficiet et qui illud operatur ibit cum illo. Et omne opus electum iustificabitur: et qui operatur illud honorabitur i illo. Beatus vir qui in sapientia morabitur: et qui i iusticia meditabitur: et in sensu cogitabit circūspiciōe dei. Qui cogitat vias illius i corde suo: et i absconditis suis intelligēs: vadēs

post illam quasi investigator: et vijs illius consistens. Qui respicit per fene-
stras illius: et in ianuis illius audient.
Qui requiescit iuxta domum illius: et in
parietibus illius figens palum. Statu-
it calulam suam ad manum illius: et requi-
escent in calula illius bona per eum.
Statuerit filios suos sub regimine illi-
us: et sub ramis illius morabitur. Pro-
tegetur sub regimine illius a feroce:
et in gloria eius requiescet. **RV**

Qui timet deum faciet bona: et qui
contemnit eum iusticie apprehendet illam:
et obuiabit illi quasi mater honorifi-
cata: et quasi mater a virginitate suscipi-
et illum. Cibabit illum pane vite et in-
tellectus: et aqua sapientie salutaris po-
rabit illum. Et firmabitur in illo: et non
flectetur: et condinebit illum et non confun-
detur: et exaltabit illum apud primos
suos. Et in medio ecclesie aperiet os eius:
et adimplebit illum spiritu sapientie et
intellectus: et stola glorie vestiet eum.
Foruditate et exultatione chel auriza-
bit super illum: et nomine eterno heredi-
tabit illum. Homines stulti non apprehen-
dent illam: et homines sensati obuia-
bunt illi. Homines stulti non videbunt
eam: longe enim abest a supbia et dolo.
Viri mendaces non erunt illius memo-
res: et viri veraces inuenientur in illa:
et succellum habebunt usque ad inspec-
tionem dei. Non est speciosa laus in ore pec-
catoris: quoniam a deo profecta est sapi-
entia. Sapientie enim dei altabit laus:
et in ore fidelis abundabit: et dominator
dabit eam illi. Non dixeris: p deus abest:
quoniam odit ne feceris. Non dicas ille
me implanauit: non enim necessarius fuit
ei homines impij. Omne peccamentum
erroris odit dominus: et non erit amabi-
le timoribus eius. Deus ab initio constituit

hominem: et reliquit illum in manu con-
siliij sui. Adiecit mandata et precepta
sua. Si volueris mandata conseruare
conseruabit te: et in perpetuum fide pla-
citam seruare. Apposuit tibi aquam
et ignem: ad quod volueris porrige ma-
num tuam. Ante hominem vita et mors:
bonum et malum. Quod placuerit ei dabi-
tur illi: quoniam multa sapientia dei:
et fortis in potentia: videns omnes si-
ne intermissione. Oculi domini ad ti-
mentes eum: et ipse agnoscit omne opus
hominis. Nequini mandauit impij agere:
et nemini dedit spacium peccandi.
Non enim concupiscit multitudinem
filios iniquorum et inuicilum. **RV**

Ne iocundaris in filiis impijs si mul-
tiplicantur: nec oblecteris super ip-
sos si non est timor dei in illis. Non
credas vice illorum: nec respicias in labo-
res eorum. Melior est enim vnus timens
deum: quam mille filij impij. Et vtile est mori
sine filiis: quam relinquere filios impijs.
Ab vno sensato inhabitabit patria:
et a multis impijs deseret. Multa talia
vidit oculus meus: et fortiora horum
audiuit auris mea. In synagoga pec-
cantium egredietur ignis: et in gente ince-
dibili egredietur ira. Non exorauerunt
pro peccatis suis antiqui gigantes qui
defuncti sunt confidentes sue virtuti:
et non peperit peregrinationi illorum sed pe-
cussit eos: et eiecit eos: et eos per supbia ubi
illorum. Non misertus est illis coram gente
perdens: et extollente se in peccatis suis.
Et sicut segetes milia pedum qui con-
gregati sunt in duricia cordis sui: et si
vnus fuisset reuicatus mirum si fuisset
immunis. Misericordia enim et ira est
cum illo: potens exoratio et effundens
iram secundum misericordiam suam: sic cor-
rectio illius. hominem secundum opera

sua iudicat. Non effugiet in rapina
peccator: et non retardabit sufficientia
misericordia facientis. Omnis miseri-
cordia facit locum vnicuique secundum meri-
tum operum suorum: et secundum intellectum pre-
parationis illius. Non dicas. A deo
abscidat: et ex limbo quis opis mei
memorabitur? In ipso magno non
agnoscat. Que est enim anima mea in
ta immensa creatura? Ecce celum et reli-
quid: abyssus et vniuersa terra et qui in eis
sunt in conspectu illius: non quibebunt: non
res similes: et colles et fundamenta terre:
et cum conspexit illa deus tremore con-
turbentur. Et in omnibus hijs insensatum
est cor: et omne cor intelligit ab illo: et
vias illius quis intelligit? Et procella
qua inter oculos vidit hominis: et
plurima illius opera sunt in abscon-
ditis: opera iusticie eius quis enuntiabit
aut quis sustinebit? Longe enim est testa-
mentum a quibusdam: et interrogatio ho-
minum in consilium arane est. Qui mi-
norat corde cogitat inania: et vir im-
prudens et reus cogitat stulta. Audi me
fili et discite disciplinam sensus: et in verbis
meis attendite in corde tuo: et dicami
equitate disciplinam et seruabo mar-
care sapientiam: et in verbis meis atten-
de in corde tuo: et dico in equitate spi-
ritus: virtutes quas posuit deus in op-
era sua ab initio: et in veritate enuncio
sententiam eius. Qui iudicio dei opera ipsi-
us ab initio: et ab institutione homi-
num ipsorum distinguat partes illorum: et ini-
cia eorum et gentibus suis. Remanet opera
illorum: nec elurietur nec laborauerunt: et
non destiterunt ab operibus suis. Vnus-
quisque proximo sibi non angustabit
vltimam et eternam. Non sis incredibilis vobis
illis. Post hec in terra deus respicit: et
implebit illa domus suis. Anima autem

omnis vitalis denuntiavit ante faciem
ipsius: et ipsa iter reus illorum. **RV**
Deus creauit de terra hominem: et
secundum imaginem suam fecit illum.
Et iter conuertit illum in ipsam: et secundum
se vestiuit illum virtute. Numerus dierum
et tempus dedit illi: et dedit illi potestatem
eorum que sunt super terram. Posuit terminum
illius super omnem carnem: et dominatus
est bestiis et volatilibus. Creauit et ipso
admirorum simile sibi: consilium et lin-
guam et oculos et aures et cor dedit
illis cogitandi: et disciplina intel-
lectus repleuit illos. Creauit illis scientiam
spiritus: sensum impleuit cor illorum:
et mala et bona ostendit illis. Posuit
ordinem ipsorum super rotas illorum ostendit illis
magnalia operum suorum ut nomen laudis
rationis collaudent: et gloriam in mi-
rabilibus illis: et magnalia enarrare op-
erum eius. Addidit illis disciplinam: et legem
vite hereditauerunt illorum. Testamentum etiam
constituit cum illis: et iusticia et iudicia sua
ostendit illis. Et magnalia honoris
eius vidit oculus illorum: et honoris vo-
cis audierunt aures illorum: et dixit illis.
Attendite ab omni iniquo. Et mandauit
illis: vnicuique de proximo suo. Vir il-
lorum coram illo fuit semper: non fuit abscon-
dit ab oculis ipsis. Qui vnusquisque gen-
tem ipso reuertit: et pars dei israel facta est
manifesta. Et omnia opera illorum velut
sol in conspectu dei: et oculi eius sine inani-
tate inspicientes in vijs eorum. Non sunt
absconsa testamenta per iniquitatem
illorum. Et omnis iniquitas eorum in con-
spectu dei. Elementum a viri quasi pupilla
conseruabit: et postea resurget et redibunt
illis retributionem vnicuique in rapina
ipsorum: et constituet in inferiores partes ter-
re. Denuntiabit autem viam iusticie:

et confirmavit deficientes sustinere: et
destinavit illis sortem veritatis. Con-
vertere ad dominum et relinque peccata
tua: precare ante faciem domini: et mi-
nime offendetula. Convertere ad dominum
et auertere ab iniusticia tua et nimis
odito reprobationem: et cognosce iustitiam
et iudicia dei: et ita in sorte propitius
et orationis altissimi dei. In partes va-
de seculi sancti: cum vivis et dan-
tibus confessione deo. Non demeritis i erro-
re impiorum: aut morte consistere. A mor-
tuo quasi nichil potest confessio. Confite-
beris vivis: vivis et sanctis confiteberis
et laudabis deum: et gloriaberis in
misericordiis eius. Quia magna mise-
ricordia domini: et propitius illius
confitentibus ad se. Nec enim omnia pos-
sunt esse in hominibus: quoniam non est
immortalis filius hominis: et i vani-
tate malicie placuerit. Quid lucidius
sole? Et hic deficiet. Aut quid nequius re-
cogitavit caro et sanguis? Et hoc argu-
etur. Virtute altitudinis celi ipse con-
spicit: et omnes homines ita et cinis. **XVII**
Qui vivit in eternum creavit omnia
humiliter. Deus solus iustificabit:
et manet invidus reprobis. Quis
sufficit enarrare opera illius? Quis enim
investigabit magnalia eius? Virtute
autem magnitudinis eius quia etiam
hic? Aut quis adducit enarrare miseri-
cordiam eius? Non est minuire neque ad-
dere: nec est invenire magnalia dei. Cum
consummaverit homo tunc incipiet: et
cum quieverit operabitur. Quid est homo
et quid gratia illius? et quid est bonum aut
quid nequam illius? Summe dies homi-
num ut nullum certum anni: quasi gutte a-
que maris deputati sunt: et sicut calcu-
lus arene sic regui anni in die eius. Pro-
pter hoc paucos est deus illis: et effudit

super illos misericordiam suam. Videri
presumptionem cordis eorum quoniam mala est:
et cognovit subversionem illorum quoniam
nequa est. Ideo adimplevit propiti-
ationem suam in illis: et ostendit illis
viam equitatis. Misericordia hominis
circa proximum suum: misericordia autem dei super
omnem carnem. Qui misericordiam habet
docet et erudit: quasi pastor gregem suum. Mi-
serator recipiens doctrinam misericor-
diae: et qui seculum in iudiciis eius. Si
li i bonis non des querelam: et omni
daro non des iustitiam verbi mali. Non
ne ardorem refrigerabit roga? Sic et
verbum melius quam danti. Nonne ecce
verbum super danti bonum? Sed utique
cum homine iustificato. Sicut autem
improbitur: et datus indisciplinam
tabescere facit oculos. Ante iudicium
para iustitiam tibi: et antequam loquaris
dilect. Ante laqueum adhibe medicinam:
et ante iudicium interroga teipsum: et i
conspectu dei invenies propitiationem. An-
te languorem humilia te: et in tempore
infirmis ostende conversationem tu-
am. Non impediatis orare semper: et
ne veteris usque ad mortem iustificari:
quoniam merces dei manet in eternum.
Ante orationem para animam tuam:
et noli esse quasi homo qui temptat
deum. Memento ire in die consummatio-
nis: et tempus retributionis i conversatione
ne facies. Memento pauperis in ge-
ne abundanter: et necessitati pauperis
in die divitias. A mane usque ad ves-
peram immutabitur tempus: et hec omnia
citata in oculis dei. Homo sapiens in
omnibus invenit: et in diebus delictorum at-
tender ab invidia. Omnis altus agnos-
cit sapientiam: et invenient eam dabit
confessionem. Benefici in verbis: et ipsi sa-
pientes regerunt: et intellexerunt veritatem

et iustitiam: et imploraverunt propitiam et iu-
dicia: post concupiscentias tuas non eas:
et a voluntate tua auertere. Si prestes
aure tuam concupiscentias eius: faciet te in-
gandum inimicis tuis. Ne oblecteris i
urbis: nec in modicis. Assidua enim est
commisio torum. Ne fueris medicus in
commotione reprobis: et non est tibi nichil i
seculo. Eris enim invidus vite tue. **XVIII**
Quod peccatum et ebrietas non consumpta-
bitur: et qui spernit modica palati
decidet. Vinum et mulieres apostatant
faciunt sapientes: et arguent sensatos:
et qui se iungit fornicariis erit nequam.
Putredo et vermes hereditabunt illum:
et extolletur in exemplum maius: et tolle-
tur de numero animarum. Qui credit
suo levis corde est: et minorabitur: et
qui delinquit in animam suam insi-
per habebitur. Qui gaudet ad iniqui-
tatem dei notabitur: et qui odit correptionem
minuetur vita: et qui odit loqua-
ritatem extinguat malitiam. Qui peccat
in animam suam non penitebit: et qui i-
rundatur in malicia detorabitur. Ne
iteris verbis duri et nequa: et non mino-
raberis amico et inimico noli narra-
re sensum tuum: et si est tibi delictum noli
denudare. Audier enim te et custodier
te: et quasi defendens peccatum odier te:
et sic aderit tibi semper. Audisti verbum
adversus proximum tuum: commorietur in
te: hinc quoniam non te diruper. A fa-
cie ubi parituri sunt: et tunc gemitus par-
tus infans. Sagitta infans fenori ca-
nis: sic verbum in corde stulti. Corrige a-
micum: ne forte non intellexerit et dicat
non feci: aut si fecerit: ne iter addat fa-
cere. Corrige proximum ne forte non dixe-
rit: et si dixerit ut forte iteret. Corrige
amicum: sepe enim fit commissio: et non
omni verbo credas. Est qui labitur lingua

sua: sed non est animo. Quis est enim
qui non deliquerit in lingua sua?
Corrige amicum antequam commoveris: et
da locum timori altissimi: quia omnis sa-
piencia timor dei. Et in illa timere de-
um: et in omni sapientia dispositio le-
gis. Et non est sapientia nequicie dis-
ciplina: et non est cogitatus peccato-
rum prudentia. Est prudentia nequicia
et in ipsa reprobatio: et est insipiens qui
minuitur sapientia. Melior est homo
qui minuitur sapientia: et deficiat sa-
lu in timore dei: quam qui abundat sen-
su et transgreditur legem altissimi. Est so-
lectia recta et ipsa iniqua: et est qui emit-
tit verbum rectum enarrans veritatem.
Est qui nequit humiliter se et interi-
ora eius plena sunt dolo: et est iustus
qui se nimium submittit a multa humi-
liate: et est iustus qui inclinat faciem
suam et fingit non videre se quod ignora-
tum est. Et si ab imbecillitate virium
veretur peccare: si inveniret tempus ma-
le facienda male faciet. Et visu cognos-
citur vir: et ab occursum faciei cognosci-
tur sensus. Anidus corporis: et risus
dentium: et ingressus hominis enunciat de illo.
Est correptio medas i ira commeliosus:
et est iudicium quod non phantus esse bonum:
et est tacet et ipse est prudens. **XIX**
Quam bonum est arguere quam irasci
et contentari i oratione non phi-
lere. Concupiscentia spatiois deirgina-
vit iuventula: sic qui facit per vim iudici-
um iniquum. Quam bonum est correptum
manifestare penitentiam: sic enim effugi-
es voluntarium peccatum. Est tacet qui
invenitur sapiens: et est odibilis qui
proterax est ad loquendum. Est autem ta-
rens et non habens sensum loquere: et est ta-
rens sciens tempus apri reprobis. Ho-
mo sapiens tacebit usque ad tempus:

lasciu? autē et imprudens nō seruabit
tempus. Qui multis utitur verbis le-
dit animā suam: et qui potestate sibi
sumit iniuste odietur. Est procellio i
malis viro indisciplinato: et ē inuen-
tio in detrimentū. Est dānū quod nō
ē utile: et ē dānū cui? retibutio duplex.
Est propter gloriā minoratō: et ē qui
ab humilitate leuabit caput. Est qui
multa redimat modico precio: et resti-
tuens ea in septuplū. Sapiens in ver-
bis seipsum amabilem facit: gratie au-
tem fatuorū effunditur. Datus inspi-
rentis non eris vllis tibi: oculi enī illi
us septemplex sunt. Efigua dabit et
multa improperebit: et apertio oris
illius inflamatio ē. Hodie feneratur
quis: et cras repperit: et odibilis ē homo
huiusmodi. Fatuus nō erit amicus: et nō
erit gratia in bonis illius. Qui enim
edunt panem illius false lingue sunt.
Quociens et quāti iridebūt eū? Neque
enim quod habendū erat directo sen-
su distribuit: similis ē quod non erat
habendū. Lapsus false lingue quasi
qui in pavimento cadens: sic casus il-
lorū malorū. Festinanter venient huius
acharis quasi fabula vana: et in ore
indisciplinatorū assidue erit. Ex ore
fatuū reprobabitur parabola: non tū
dicat illam in tempore suo. Est qui ve-
ratur pre inopia peccare: et in rege sua
stimulabitur. Est qui pder animam
suam pre confusione: et ab impruden-
tia psonē pder ea: psonē autē acceptio-
ne pder se. Est q pre ditione pmittit
amico: et lucratus ē eū inimicū gratie.
Obprobriū nequā i hōmine mēdaciū:
et in ore indisciplinatorū assidue erit.
Pecior fur: quā assiduitas viri men-
daci: pditionem autē ambo heredita-
bunt. Mores hominū mendaciū sine

honore: et confusio illorū cū ipso sine
intermissione. Sapiens i verbis pro-
ducit seipsum: et homo prudens pla-
cebit magnatis. Qui operatur terrā
suā inaltabit aceruū frugū: et q opera-
tur iusticiā ipse regnabit: q vero place-
tur magnatis: effugiet iniquitatē. Genia:
dona repperit oculos iudicum: et quasi
mur? in ore auerit correctiones rorū.
Sapiētia absōsa: et thesaur? inuisus:
que utilitas in vicijs? Melior est qui
reclat insipientiā suā: quā homo qui
abscondit sapiētiā suā. **xxi**

Fili peccasti: nō adicias iter: sed
de priscinis deprecare ut ubi di-
mittunt. Quasi a facie colubri fuge
pōtā: et si accesseris ad illa suscipiet te.
Dentes leonis dentes eius: interficien-
tes animas hominū. Quasi rūphea
bis acuta omnis iniquitas: plage il-
lius non est sanitas. Oburgatio: et
inimicitie annullabūt substantiā: et do-
mus q nimis locuplet ē annullabit
supbia: sic sctificā supbi radicebit.
Depratio pauperis ex ore usq; ad au-
res ei? pueniet: et iudiciū festinatio
adueniet illi. Qui odit correptionem
uestigiū est peccatoris: et qui timet de-
um conuertetur ad cor suum. Flotus a
longe potens lingua audaci: et sensa-
tus scti labi se ab illo. Qui edificat do-
mum suā impedijs alienis: quasi
q colligit lapides suos i hieme. Stup-
pa collecta sinagoga peccantiū: et con-
summatō illorū flamma ignis. Via
peccantiū cōplantata lapidibz: et in
fuit illorū inferi et tenebre et pene. Qui
custodierit iusticiā: cōtinebit sensum
eius: consummatio timoris dei: sapi-
entia et sensus. Non eruditur: q non
est sapiens in bono. Est autē insipien-
tia que abundat in malo: et non est

sensus ubi ē amaritudo. Sapiētiā sci-
entia tanq; inundatio abundabit:
et consiliū illius sicut fons vite pma-
net. Cor fatui quasi vas confectum:
et omne sapiētiā non tenebit. Verbū
sapiens qdūq; audierit laus lauda-
bit: et adiderit: audierit luxuriosus: et dis-
plicabit illi: et pider illud post dorsū
suum. Flaccatio fatui quasi sarcina i
illa manu labijs sensati inueniet gra-
tia. De prudentis queritur in ecclesia:
et verba illi? cogitabūt i cordibz suis.
Tanq; dom? reperiuntur sic fatuo sa-
piētiā: et sciētia inferlati inmarca-
bilia verba. Compedes in pedibz do-
ctrina stulto: et quasi vincula manū
sup manū detrahant. Fatuus in risu in-
altat vocem suā: vir autē sapiens vix
tacite ridebit. Ornamentū aureū pru-
dentis doctrina: et qsi brachiale i brachi-
o depreto. Pes fatui facilis i domum
proximi: et homo peritus confundet
a psona potentis. Stultus a fenestra
respiciet in domū: vir autem eruditus
foras stabit. Stulticia hōis ausulta-
re p ostiū: et prudens grauabitur cōu-
melia. Labia imprudentiū stulta nar-
rabūt: verba autem prudentiū statera
pōderabūt. In ore fatuorū cor illorū:
et in corde sapiētiū os illorū. Dū ma-
ledicit impius diabolum maledicte
ipse animā suā. Bussuro cōinquin-
abit animā suā et in omnibz odi-
etur: et qui pmanet odiosus ē: ta-
cit? et sensat? honorabitur. **xxii**
In lapide luto lapidat piger: et omnes
loquētur sup illi? aspersionē. De her-
core boni lapidat? ē piger: et omnis
qui tetigerit eum recuciet manū. Con-
fusio patris ē de filio indisciplinato:
filia autē fatua i diminuatōne fiet. Fi-
lia prudens hereditas viro suo: nam

que cōfundit: cōumelia est genitoris.
Et pater et virū cōfundit audax: et ab
impia non minorabitur: ab utroq;
autem inhonorabitur. Musica in lu-
du importuna narratio: flagella et do-
ctrina in omni tēpore sapiētiā. Qui
docet fatuū: quasi q cōglutinat testa.
Qui narrat verbū nō audient: quasi
qui recitat dormientē de graui somno.
Cum dormiente loquitur q enarrat
stulto sapiētiā: et in fine narrationis
dicat. Quis est hic? Supra mortuū
plora: defecit enī lux eius: et supra fa-
tuū plora: defecit enim sensus ei?. Mo-
dicum plora supra mortuū: quoniā
requirit. Requiescent enī nequissima
vita: sup mortem fatui. Lud? mortui
septem dies: fatui autē et impij omnes
dies vite illorū. Cum stulto ne multū
loquaris: et cum insensato ne abieris.
Beatus te ab illo ut non molestia ha-
beas: et non cōinquinaberis i peccato
illi?. Desiste ab illo: et inuenies requi-
em: et non accidiaberis i stulticia illi.
Sup plumbū quid grauabitur? Et
quod illi aliud nomē quam fatuus?
Petrā et saltem: et massam ferri facili?
est ferre: q hominē imprudentē et fatu-
um et impiū. Sicut loramentū ligne-
um colligatū fundamento edificij nō
dissoluetur: sic et cor confirmatū i co-
gitatione consilij. Cogitat? sensat? i
omni tempore vel metu nō depraua-
bitur. Sicut ornatus areosus i pa-
riete limpidus: et sicut palea in recedis.
et cinēta sine impedita posita contra
faciem venti non pmanebūt: sic et cor
timidū i cogitatione stulti cōtra impe-
tum timoris nō resistet. Sicut cor re-
pidū in cogitatione fatui omni tēpore
non metuet: sic et qui in pceptis dei
pmanet temp. Pungēs oculū deducit

lacrimas: et q̄ p̄ngit cor p̄ter sensū.
Mittens lapides in volatilia dicitur il-
la: et qui conuiciatur amico dissoluit
amiciā. Ad amicum et si p̄duxeris
gladiū non desperes: ē enim regressus
ad amicum. Si aperuerit os triste ne
metuas: ē enī cōcordatio: excepto con-
uicio et improperio et superbia et ni-
stetij reuelatione et plaga dolosa. In
hīs omnibz effugiet amicus. Si de pos-
sede tuam amico in paupertate illi: ut et
in bonis illius letaris. In tempore tri-
bulationis illi p̄mane illi fidelis: ut
in hereditate illius coheres sis. Ante
ignem tamini vapor et fumus ignis
i altatur: sic et ante sanguinē maledi-
cta et contumelie et mine. Amicū salu-
tare non confundaris. A facie illius
non me abscondam: et si mala michi
euerit p̄ illū sustinebo. Omnis qui
audierit cauebit se ab eo. Quis dabit
ori meo custodiā: et sup labia mea si-
gnaculū certum: ut non radā ab ip̄is
et lingua mea p̄dat me? **xxiiij**

Domine pater et dominator uite
mee ne derelinquas me in cogi-
tatu et cōsilio eoy: nec sinas me rade-
re i illa reprobratione. Quis supponit
i cogitatu meo flagella: et in corde meo
doctrinā sapiēcie: ut i ignorationibz
eoy nō parcam michi: et nō appareāt
delicta eoy: et ne adiuuēt ignoran-
cie mee et multiplicentur delicta mea
et peccata mea abundant: et incidam
i conspectu aduersarioy meoy: et gau-
deat inimicus meus. Domine pater
et deus uite mee ne derelinquas me i
cogitatu illoy. Extollentiā oculoy me-
orū ne dederis michi: et omne desiderū
auerte a me. Averte a me uentis con-
cupiscentias: et concubit cōcupiscentie
ne apprehendat me: et anime reuereti

et infemite ne tradas me. Doctrinā
oris audite filij: et qui custodierit illā
non periet labijs suis: nec scandaliza-
bitur i operibz nequissimis. In uani-
tate sua apprehenditur peccator: et supbz
et maledictus scandalizabitur in illis.
Iuratori non assueat os tuū: mul-
ti enim casus in illa. Adinatio itē
dei non sit assidua in ore tuo: et nomi-
nibz sanctorū ne adinueris: quoniam
nō eris immunis ab eis. Sicut enī
seruus interrogatus assidue a liuore
nō minuitur: sic omnis iurans et nō
minutus in toto a peccato nō purga-
bitur. Q̄r multū iurans implebitur
iniquitate: et non discedet a domo
illi plaga. Et si frustauerit faciem
delictū illi sup̄ea ip̄m erit: et si dissimi-
lauerit delinquit dupliciter: et si in uacu-
um iurauerit nō iustificabitur. Reple-
bitur enim retributione donū illius.
Et et alia loq̄la contraria mori: nō
inueniatur in hereditate iacob. Et enī
a misericordiis omnia hec auferen-
tur: et i delictis nō voluprabūt. In di-
sciplinose loq̄le nō assueat os tuū:
est enim in illa uerbu peccati. Mitem-
to patris et matris tue in medio enim
magnatorū consistis: ne forte obliuiscat
te deus in conspectu illoy: et assi-
duitate tua infatuatus improprium
pariaris: et malitiales non nasci: et di-
cū uacuitatis tue maledicta. Homo
assuet i obis improperij: i omnibz di-
ebz suis nō reudietur. Duo genera ab-
undat in peccatis: et terciū adducit iā
et p̄ditionē. Anima callida q̄si ignis
ardens nō extinguetur donec aliquid
gluciat: et homo nequam in ore car-
nis sue non desinet donec incendat
ignem. Domini fornicario omnis pa-
nis dulcis: nō fatigabit rāsgredien

usq; ad finem. Omnis homo q̄ trans-
greditur lectum suum contemnit in
animā suam et dicens quis me uidet:
tenebre circumdant me et parietes co-
perit me et nemo circūspicit me: quē
verror: delictoy meoy nō memorabit
altissim⁹: et non intellegit qm̄ omnia
uidet oculus illius: qm̄ repellit a se ti-
more dei huiusmodi hominis timor:
et oculi hominū timentes illū: et nō co-
gnouit qm̄ oculus dñi multiplex luci-
diores sup̄ solē sūt: circūspicientes o-
mnes uias ip̄m et p̄fundū abissi et p̄-
mū corda: inuidentes in absconditas
partes. Domino enī deo atq; creatur
tur omnia sunt agnita: sic et post per-
fectum respicit omnia. Q̄r et i placeis
cruentis vindicabitur: quasi pullus
equi fugabitur: et ubi non sperauit
apprehendetur. Et erit decus omnibz:
eo q̄ nō non intellegit timorem domini.
Sic et mulier omnis relinquit uirū
suum: et statim hereditatem e alieno
matrimonio. Primo enim in lege al-
tissimi incredibilis fuit: et scdo uirum
suum derelinquit: terciū i adulterio for-
nicata est: et q̄ alio uirō filios statuit
sibi. Q̄r in ecclēsiā adducitur: et in fi-
lios eius respicitur. Non tradit filij
eius radices: et rami eius non dabit
fructum. Et derelinquet in maledictū
memoriā illius: et decus illius non
delebit. Et agnosce q̄ derelicti sūt: qm̄
nichil melius est q̄ timor dei: et nichil
dulci⁹ q̄ respicere i mandatis domini.
Gloria magna ē sequi dominū: logi-
tudo enī dñi assumet ab eo. **xxv**

Sapientia laudabit animā suā:
et in domino honorabitur. Et
in medio populi sui gloriabitur: et in
ecclēsiā altissimi aperiet os suū. Et i
conspectu uirtutis illius gloriabitur:

et in medio populi sui exaltabitur. Et
in plenitudine sancta admirabitur: et
i multitudinē electoy habebit laudē:
et inter benedictos benedicetur dicens.
Ego ē ore altissimi p̄dū: primoge-
nita ante omnē creaturam. Ego feci i
celis ut oriretur lumini indeficiens: et
sicut nebula tegi omnē carnem. Ego i
altissimis habitauit: et thronus meus
in columna nubis. Hicū celi circūui
sola et p̄fundū abissi penetraui: et in
fludibus maris ambulauit: et i omni
terra steti. Et in omni populo et i omni
gente primatū habui: et om̄ excellen-
tium et humilium corda uirtute cal-
caui. Et in hīs omnibz requiem que-
siui: et in hereditate domini morabor.
Tunc precepit et dixit michi creator o-
mnium: et qui creauit me requieuit i
tabernaculo meo: et dixit michi. In ia-
cob inhabitare: et in israhel hereditare:
et in electis meis mitte radices. Ab in-
icio et ante secula creata sum: et usq;
ad finem seculi non desinā: et in ha-
bitatione sancta corā ip̄o ministravi.
Et sic in syon firmata sū: et i ciuitate
sanctificata similiter requieuit: et in ihe-
rusale p̄estas mea. Et radicaui i po-
pulo honorificato: et i partes dei mei
hereditas illius: et in plenitudine san-
ctorū deitō mea. Quasi cedrus exalta-
ta sum in libano: et quasi cipressus i
monte syon. Quasi palma exaltata
sum in cades: et quali plantans rose
i iericho. Quasi oliua speciosa i rami-
pis: et quali platan⁹ exaltata sū iuxta
aquā i plateis. Sicut cinamomū et
balsamū aromatisans odore dedit:
quali mirra electa dedi suauitate odo-
ris. Et quasi storax et galban⁹: et un-
guis et gutta: et quali libanus non
ineius vaporam i habitationē meā:

et quasi balsamum non mixtum odor meus. Ego quasi thebintus extendi ramos meos: et rami mei honoris et gratie. Ego quasi vitis fructificavi suavitatem odoris: et flores mei fructus honoris et honestatis. Ego mater pulcre dilectionis et timoris et affectionis et laude spei. In me gratia omnis vie et veritatis: in me omnis spes vite et virtutis. Transite ad me omnes qui concupiscitis me: et a generationibus meis implemini. Spiritus enim meus super me dulcis: et hereditas mea super me et fauor: memoria mea in generationibus seculorum. Qui eduxit me adhuc elurient: et qui bibunt me adhuc sitient. Qui audit me non confundetur: et qui operantur in me non precabuntur: qui elucidant me vitam eternam habebunt. Hec omnia liber vite: et testamentum altissimi et agnitione veritatis. Legem mandavit moyses in preceptis iustitiarum: et hereditatem domini iacob et israel promissiones. Posuit david puero suo regitare regem et ipso fortissimus: et in throno honoris sedentem in sempiternum. Qui implet quasi philosophi sapientiam: et sicut tigris in diebus novis. Qui adimplet quasi rusticum sensum: qui multiplicat quasi iordania in tempore mellis. Qui mittit disciplinam sicut lyren: et assistens quasi puer in die vindemie. Qui pascit primus seire ipsam: et infirmior non inuestrigabit eam. A mari enim abundabit cogitatio eius: et consilium illius in abisso magna. Ego sapientia effudi flumina: ego quasi fons aque immensus de flumine. Ego quasi flumina doris: et sicut aqueductus exiit a paradiso. Dixi rigabo ortum plantationum: et inebriabo partem mei fructum. Et ecce

factus est michi rames abundans: flumini meus appropinquavit ad mare. Quoniam doctrina quasi antelucanum illuminatio omnibus: et errabo illa usque ad longinquum. Penetrabo omnes infiores partes terre: et inspicia omnes dormientes: et illuminabo omnes sperantes in domino. Adhuc doctrina quasi prophetia effundatur: et relinqua illa querentibus sapientiam: et non desinam in progenies illorum usque in aui sandum. Videte qui non soli michi laboravi: sed omnibus requireribus veritatem. **XXV** In tribus placitum est spiritui meo: que sunt probata coram deo et hominibus. Concordia fratrum et amor proximo: et vir et mulier bene sibi consentientes. Tres species odiuit anima mea et aggrauor valde anime illorum pauperum superbum et diuitem mendacem: et senem fauorem et insensatum. Que in iuventute tua non congregasti: quomodo in senectute tua inuenies ea? Quia speciosum rancore iudicium: et presbiteris cognoscere consilium. Quia speciosa veteranis sapientia: et gloriosis intellectus et consilium. Corona senum in multa precia: et gloria illorum timor dei. **XXVI** Insuperabilia cordis magnificauit: et decimum dicam in lingua hominibus. Homo qui incedit in filium: viuens et videns subfusione inimicorum suorum. Beatus qui habitat cum muliere sensata: et qui lingua sua non est lapsus: et qui non secum indigne se. Beatus qui inuenit amicum verum: et qui errat iustitiam auri audientem. Quia magnus qui inuenit sapientiam et scientiam: sed non est super timorem deum. Timor dei super omnia se superposuit. Beatus homo: cui donatum est habere timorem dei. Qui reter illi: cui assimilabitur.

Timor dei initium dilectionis eius: fides autem initium agglutinationis eius. Omnis plaga tristitia cordis est: et omnis malicia nequitia mulieris. Et omne plagam et non plagam videbit cordis: et omne nequitiam et non nequitiam mulieris: et omne obdudum et non obdudum odierit: et omne vindictam et non vindictam inimicorum. Non est caput neque super caput colubri: et non est ira super iram mulieris. Comorari leoni et draconi placebit: quam habitare cum muliere nequa. Nequitia mulieris immutat faciem eius: et obtegetur vultum suum tanquam velus: et quasi sacculus ostendet in medio proximo. Inuenit vir eius: et audiens suspirauit modicum. Breuis omnis malicia super maliciam mulieris: fors peccatorum cadat super illam. Sicut ascensus arenosus in pedibus veterani: sic mulier linguata homini quieto. Ne respicias in mulieris speciem: et non concupiscas mulierem in speie. Mulieris ira et irruentia et consilio magna. Mulier si pmaru habeat: coraria est viro suo. Cor humile refacies tristis: et plaga mortis mulier nequa. Manus debiles et gemma dissoluta: mulier que non benedicit virum suum. A muliere initium factum est peccatum: et per illam omnes mortuuntur. Non des aque tue regium nec modicum: nec mulier nequa venia precludi. Si non ambulaueris ad manum tuam: confunderis in conspectu inimicorum. A carnibus nostris abscede illa: ne semper te abutatur. **XXVII** Mulieris bone beatus vir: timor eius enim annos illorum duplex. Mulier foris oblectat virum suum: et animos vite illius in pace implebit. Pars bona mulier bona: et parte bona timendum deum dabit viro pro factis bonis.

Diuitis autem et pauperis cor bonum: in omni tempore vultus illorum hilaris. A tribus timuit cor meum: et in quarto facies mea metuit. Delaturus diuitibus et collatione ipsi et caluniam mendacem: super mortem omnia grauiora. Dolor cordis et ludus mulier zelotipa. In muliere zelotipa flagellum lique: omnibus communicans. Sicut bouem iugum quod mouetur: ita et mulier nequam: qui tenet illam: quasi qui apprehendit scorpionem. Mulier ebriosa ira magna: et contumelia et turpitudine illius non regitur. Fornicatio mulieris in extollentia oculorum: et in palpebris illius agnoscitur. In filia non aduenit se firma custodia: ne inuenta occasione abutatur se. Ab omni irreuerentia oculorum eius caue: et ne miteris si te neglexerit. Sicut viator sitiens ad fontem os aperit: et ab omni aqua prima bibit: et contra omne palum seclit: et contra omne sagittam aperit pharetram donec deficiat. Gratia mulieris sedule delectabit virum suum: et ossa illius impinguabit. Disciplina illius datus dei est. Mulier sensata et recta: non est immutatio erudite anime. Gratia super gratiam: mulier sancta et pudorata. Omnis enim ponderatio non est digna continentis anime. Sicut sol oriens mundo: et altissimis dei: sic mulieris bone species in ornamento domus eius. Lucerna splendet super candelabrum sanctum: et species faciei super etatem stabilem. Columna aurea super bases argenteas: et pedes firmi super plantas stabiles mulieris. Fundamenta eterna supra petram solidam: et mandata dei in corde mulieris sancte. In duobus contritum est cor meum: et in tercio iracundia michi aduenit. Vir

bellator deficiens p inopiā: et vir sen-
satus contemptus: et qui transgredit
a iusticia ad peccatū. Deus parauit
eum ad rumpheam. Due species dif-
ficles et periculose michi apparuerūt.
Difficile regitur negotiana a neglien-
tia sua: et non iustificabitur caupo
a peccatis labiorum. **xxiii**

Propt inopiam multi desiquit:
et qui querit locupletari auerit
oculū suum. Sicut in medio rōpagi-
nis lapidū palus figitur: sic et inter
medium venditionis et eptionis
angustiaabitur peccatis. Cōteretur cū
delinquere delictum. Si non in timo-
re domini teneris te instans: cito sub-
vertetur domus tua. Sicut in pressu-
ra cribri remanebit pulvis: sic aporia
hominis in cogitatu illius. Vasa fi-
guli probat fornax: et homines in-
stos temptatio tribulationis. Sicut
rusticatio de ligno ostendit fructum
illius: sic verbum recogitatu cordis
hominis. Ante sermonē nō collaudat
virū: hec enim temptatio est hominū.
Si sequaris iusticiā apprehēdes illā
et indues quasi potetē honoris: et in-
habitabis cum ea et proteget te in sem-
piternū: et in die agnitionis inuenies
firmamentū. Volantia ad sibi similia
cōueniūt: et veritas ad eos q operant
illā reuertetur. Leo venatōni insidiat
semp: sic peccata operantibz iniquita-
tes. Homo sensatus in sapientia ma-
net sicut sol: nam stultus sicut luna
mutatur. In medio insensatorū seua
verbu tempori: i medio aut cogitan-
tium assiduum esto. Mactatio peccatū
odiosa: et rissus illor in delictis peccati.
Loquela multum iurans horripila-
tione capiti statuet: et irreuerentia ipsi-
us oburatio aurū. Effusio sanguinis

in rixa supbor: et maledictio illos au-
ditus grauis. Qui denudat archana
amici fidem pōit: et nō inuenit ami-
cum ad animū suū. Dilige primū:
et contūgere fide cū illo. Quod si denu-
daveris absconsa illius: nō psequer
post eū. Sicut enī homo qui perdit
amicū suū: sic et q pōit amicitia pro-
ximi sui. Et sicut qui dimittit aue de
manu sua: sic qui reliquit proximi
suū: nō eum capies. Non illū sequa-
ris: quoniā longe abest. Effugit enī
quali caprea de laqueo: quoniā vul-
nerata est anima ei. Vinea eum nō
poteris colligare: et maledicti est con-
cordatio. Denudare autem amici mi-
seria: desperatio est anime infelicia.
Annuens oculo fabricat iniqua: et
neuo eum abicit. In cōspatu oculor
tuor condulcrabit os suū: et sup timo-
nes tuos admirabitur. Mollissime
autem pueret os suū: et in verbis nū-
dabit scandalū. Multa audiui et nō
coequam ei: et dominū odire illū. Qui
in alium mittit lapidem sup caput
ius cadet: et plaga dolosa dolosa di-
uidet vulnera. Et qui fontem fodit
incidit in eam: et qui statuit lapidem
proximo offendit in eo: et qui laqum
alij ponit peribit i illo. Facies nequū
simū cōsiliū sup ipsum deuoluerit
et nō agnoscer unde adueniat illi. Q-
luso et improperū supbor et vindi-
cta: sicut leo insidiabitur illi. Laqueo
peribit qui oblectatur casu iustorū:
dolor aut cōsumet illos autem mori-
ant. Ira et furor vtrūq: execrabilia sūt:
et vir pcor cōuēs er illos. **xxiiii**

Qui vindictam: et peccata illi? se-
uans euabit. Relinque proximo tuo
nocenti re: et tūc deprecāti tibi peccata

soluentur. Homo homini suat ira:
et a deo querit medelam. In hominē
similem sibi non habet misericordiā:
et de peccatis suis deprecatur. Ipse dū
cero sit resecut iram: et ppiationem
perit a deo. Quis egredietur pro delicti
illius? Memeto nouissimor: et desine
inimicari. Tabitudo enim et mors im-
minet in mandatis eius. Memorare
timorem domini: et nō irascaris pro-
ximo. Memorare testamentū altissimi:
et despicere ignorandam pxiimi. Abbi-
ne te a lite: et minues peccata. Homo
enī iracundus incendit litem: et vir pec-
cator cōturbabit amicos: et in medio
pacem habentū immittit inimiciā.
Sicut enī ligna silue: sic ignis reat-
desit: et sicut virtutem hominis sic i-
racundia illius erit: et sicut substantiā
suam exaltabit iram suam. Letamē
festinatum incendit ignem: et lio festi-
nans effundet sanguinē: et lingua te-
stificans adducet mortem. Si suffla-
ueris quasi ignis reardabit: et si respu-
eris sup illā retinguet. Vtrūq: ex ore
proficiuntur. Sustinet et biliguus
maledictus: multos enī turbauerunt
pacem habentes. Lingua tercia multos
comouit: et displicet illos de gente i gen-
tem. Cūctates muratas diuicium de-
struxit: et domos magnatorū effodit.
Virtutes pbor cōcidit et gentes fore
dissoluit. Lingua tercia mulieres vici-
tas eiecit: et pnauit illas laboribz suis.
Qui respicit illam nō habebit requiē:
nec habebit amicum i quo requiescat.
Flagelli plaga liuorem facit: plaga
aut lingue cōtinuet ossa. Multi ce-
ndunt in ore gladij: sed non sūt qsi
qui interierunt p linguam suam. Bea-
tus est qui catus ē a lingua nequam:
qui in iracundia illius nō transiuit.

et qui nō attraxit iugū illi: et in vin-
culis eius non ē ligatus. Iugum enī
illius iugum ferreum est: et vinculum
illius vinculū ereum ē. Mors illius
mors nequissima: et vtilis potius in-
ferus quā illa. Perseuerantia illi? non
permanebit: sed obtinebit vias iniu-
storū. In flamma sua non comburet
iustos: qui relinquūt deum incident
in illā. Et reardabit i illis et nō retri-
guetur: et immittetur in illos qsi leo:
et quasi pardus ledent illos. Sepi au-
res tuas spini: et linguā nequā noli
audire: et ori tuo facito ostia: et secas
auribz tuis. Aurū tuum et argentū
tuū colla et verbis tuis facito statera
et frenos ori tuo redos: et attende ne
forte labaris i lingua et cadas i cōspatu
inimicorū insidiantū tibi: et sit casus
tuus insanabilis i mortem. **xxv**

Qui facit misericordiā feceratur
proximo suo: et qui pualet ma-
ni mandata seruat. Fecurare pxiimo
tuo in tempore necessitatis illi: et iter
redde proximo i tempore suo. Cōfirma
verbum et fideliter age cum illo: et in
omni tempore inuenies qd tibi neces-
sariū est. Multi quasi inuentionem
estimauerūt seruis: et prestiterūt mole-
stiam hīs qui se adiunxerunt. Donec
accipiant osculantur manus danti:
et in pmissionibz humiliat vocē suā.
Et in tempore redditionis postulabit
tempus: et loquetur verba redij et mur-
murationū: et tempus caulabit. Si au-
tem potuerit reddere aduersabitur: lo-
lidi vix reddet dimidiū: et cōputabit
illud quasi inuentionē. Sin aut frau-
debit illū pecunia sua: et possidebit il-
lum inimici gratia: et cōuicia et ma-
ledicta reddet illi: et pro honore et be-
neficio reddet illi cōsumeliā. Multi

non causa nequie nō fuerat sum: sed fraudari gratis timuerūt. Verum tamen sup̄ humilem animo fortior ē: et pro elemosina nō trahas illum. Propter mandatū assume pauperem: et prop̄ inopiam eius ne dimittas eum vacuū. Perde pecuniā p̄ter faciem et amicum tuū: et nō abscondas illam sub lapide in p̄ditionē. Donec thesaurum tuum in p̄p̄is alacris: et proderit tibi magis q̄ aurū. Conclude elemosinam in sinu pauperis et h̄c p̄ te reprobabit ab omni malo. Elemosina viri quasi saccul⁹ cum ipso: et gratiā h̄minis quasi pupillam cōsecrabit: et postea resurget et retribuēt illis retributionē unicuiq̄ i caput ipsorū. Sup̄ scutum potentis et sup̄ lanceam aduersus inimicū suū pugnabit. Vir bon⁹ fidem facit p̄ximo suo: et qui p̄didit cōsolationē derelinquet sibi. Gratiā fideliū s̄oris ne obliuiscaris: dedit enī pro te animā suā. Repromissorem fugit peccator et inmundus. Bona repromissoris sibi ascribit peccator: et ingratu⁹ sensu derelinquit liberantē se. Vir repromittit de proximo suo: et nū p̄didit reuerentiā derelinquit ab eo. Repromissio nequissima multos p̄didit diligētes: et cōmonit illos quasi fluctus maris. Viros potentes gyraus migraue fecit: et vagari sunt in gentib⁹ alienis. Peccator nāsgrediens mandatū domini incidit in promissione nequam: et q̄ conat⁹ multa agere incidit in iudiciū. Recupera proximu⁹ tuū scdm virtutem tuā: et attende tibi ne incidās. Inicu⁹ vite hominis aqua et panis et vestimētū: et domus protegens turpitudinē. Melior est vicius pauperis sub regimine assectū: q̄ epule splendide i peregrie sine domicilio.

Minimum pro magno placeat tibi: et impropiū peregrinationis nō audies. Vita nequā hospitandi de domo in domum: et ubi hospitatur nō fiducialit ager: nec aperiet os. Hospitabit et pascet et potabit ingratos: et adhuc amara audiet. Vasti hospes et omnia mentant: et que i manu habet ciba ceteros. Si a facie honoris amicorū meorū: necessitudine domus meospiciō michi fact⁹ es frater. Gravia h̄c hominī habēt sensum: correptio dom⁹ et impropiū feneratoris. **Qui** diligit filiū suū assidue illi flagellat: et letetur in nouissimis suis: et non palpet p̄ximos ostia. Qui docet filiū suū laudabitur in illo: et in medio domesticorū i illo gloriabitur. Qui docet filiū suū in zelū mittit inimicū: et i medio amicorū gloriabitur in illo. Mortuus ē pater illius: et quasi nō est mortuus. Similem enim reliquit sibi post se. In vita sua vidit: et letatus est in illo. In obitu suo non est cōcristatus: nec cōsult⁹ est coram inimicis. Reliquit enī defensorē dom⁹ contra inimicos: et amicis reddentē gratiā. Pro animabus filiorū colligabit vulnē sua: et super omne vocem turbabitur vitrea ei⁹. Equus indomitus euadet durus: et filius reuulsus euadet p̄ceps. Lada filiū suū et pauentem te faciet: lude ei⁹ et conturbabit te. Non corrides illi ne doleas: et i nouissimo obstupescet dentes tui. Non des illi possidē in iuuentute: et ne despicias cogitat⁹ ill⁹. Curia cecitatem ei⁹ in iuuentute: et corde latea eius dum infans est: ne forte induret et non cedat tibi: et erit tibi dolor anime. Docet filiū tuū et regare in illo: ne i turpitudine illi⁹ ostendas.

Melior ē pauper san⁹ et fortis virib⁹: q̄ diues imbecillis et flagellat⁹ malicia. Sal⁹ anime i sanditate iusticie: et melior ē omni auro et argento: et corpus validū q̄ cent⁹ immētus. Nō ē reuuls⁹ sup̄ censum salutis corporis: et non est oblectamentū super cordis gaudium. Melior est mors q̄ vita amara: et regēs eterna q̄ languor p̄fectoris. Bona abscondita i ore clauso: q̄si appositiones epularū circumposite sepulcro. Quid proderit libatio ydolo? Nec enim manducabit nec odorabit. Sic qui effugatur a domino: et comportans mercedē iniquitatis. Vatis oculis et ingenis: sicut spado cōplens virgine et suspicans. Viciā nō des anime tue: et nō affligas temetip̄m in consilio tuo. Incondita cordis hec est vita hominis: et thesaurus sine defensione sanditatis: et regulatio viri est lōgeuitas. Misere anime tue placatus deo: et contine et cōgrega cor nū i sanditate eius: et iusticiā longe repelle a te. Multos enī occidit iusticia: et non est utilitas in illa. Zelus et iracundia minuent dies: et ante tempus senectam adducet cogitatus. Splendidū cor bonū in epulis: repulset illi⁹ diligenter sunt. **Vigilia** h̄nestatis tabefaciet carnes: et cogitatus illius auferet somnū. Cogitatus p̄fectorie auerit sensum: et infirmitas grauis sobriā facit animā. Laborauit diues i cōgregatione sobrie: et in requie sua replebitur bonis suis. Laborauit pauper i diminutione vid⁹: et i fine inops sit. Qui aurū diligit non iustificabitur: et qui insequitur cōsumptionē replebitur ea. Multi dati sunt in aurum: et facta est in specie illius p̄ditio

illorū. Signū offensionis ē aur⁹ sacrificium: ut illis qui sedantur illud: et omnis imprudens deperiet in illo. Beatus est diues qui inuenit⁹ ē sine macula: et qui post aurū nō abiit: nec sperauit in pecunia et thesauris. Quis ē hic et laudabit⁹ eū? Fecit enī mirabilia in vita sua. Qui probatus est in illo: et p̄fectus inuentus est: et erit illi gloria eterna. Qui potuit transgredi et nō est transgressus: et facere mala et non fecit. Ideo stibilia sunt bona illius in domino: et elemosinas illi⁹ enarrabit omnis ecclesia sanctorū. Super pra mentem magnā sedisti: nō apertas sup̄ illā faucem tuam prior. Non dicas si multa sunt que sup̄ illā sunt. Memento quoniam malus est oculus nequā. Nequius oculo quid creatū est? Ideo ab omni facie sua lacrimabitur cum viderit. Ne extendas manū tuam prior: et inuidia cōaminatus erubescas. Ne cōprimaris in cōuiuio vini. Intellige que sunt p̄ximi tui et reipo. Vere quasi homo fugi h̄s q̄ tibi apponitur: et non cum māducas multum odio habearis. Cella prior causa discipline: et noli nimis esse ne forte offendas. Et si i medio multorū sedisti prior illis ne extendas manū tuam: nec prior possas bibere. Quā sufficiens est hominī erudito vinū regiuū: et in dormiendo nō laborabit ab illo: et nō senties laborē. Vigilia et colera: et tormenta viri infenito: somnis sanitatis i h̄mine parco. Dormiet usq̄ mane: et animus illius cum ipso delectabitur. Et si coactus fueris in edendo mulam: surge i medio et vomit: et refrigerabit te: et nō adducet corpori tuo infirmitatē. Audi me fili et non spernas me: et in nouissimo

inuenies verba mea. In omnibus op-
ribus tuis esto velociter et omnis infirmi-
tas non occurret tibi. Splendidum in
panibus benedicat labia multorum: et
testimonium veritatis illius fidele. In ne-
quissimo pane murmuravit ciuitas:
et testimonium nequicie illius verum est.
Diligentes in vino noli prouocare:
multos enim reprobauit vinum. Ignis
probat ferum durum: sic vinum corda
superborum arguit in ebrietate potatū.
Eque vita hominibus: vinum in so-
brietate: si bibas illud moderate etis
sobrius. Que est vita que minuitur
vino? Quid defraudat vitam? Mors.
Vinum in iocunditate creatum est: non in e-
brietate ab initio. Exultatio anime
et corporis: vinum moderate potatum.
Sanitas est anime corpori: sobrius potus.
Vinum multum potatū irritationem et
iram et ruinas multas facit. Amari-
tudo anime: vinum multum potatū. Ebrie-
tatis animositas imprudentis offen-
sio: minorans virtutem et faciens vul-
nera. In conuiuio vini non arguas pro-
ximum: et non despicias eum in iocunditate
illius. Verba improperij non dicas illi:
et non pimas illi in repetendo. **XXXII**

Rectorem te posuerunt noli reol-
lato in illis quasi unus es et ipse.
Cura illorum habet et sic considera: et
omni cura tua replicata recule. ut le-
tis propter illos: ut ornamentum gratie
accipias coronam: et dignationem con-
fessionis corrogationis. Loquere ma-
ior natus: decet enim te. Primum verbum
diligenti scientiam: et non impedias
multa. Vbi audicus non est non effun-
das sermonem: et importune noli re-
tollere in sapientia tua. Geniculum car-
minum: ornamentum auri: et comparatio
multorum in conuiuio vini. Sicut in

fabricatione auri signum est smaragdi:
sic numerus multorum in iocundo et mo-
derato vino. Audi tacens: et pro reue-
rentia accedet tibi bona gratia. Ad-
lescent loquere in tua causa iuxta. Si hi
interrogat fueris: habeat caput respon-
sum tuum. In multis esto quasi infirmus:
et audi tacens simul et querens. In me-
dio magnatorum non presumas: et ubi
sunt senes non multum loquaris. Ante
grandinem prebibe chorulatio: et ante
recediam prebibe gratia: et pro reueren-
tia accedet tibi bona gratia: et hora
surgendi non te reices. Precurre autem
prior in domum tuam et illic auocare: et
illic lude: et age correptiones tuas: et
non in delictis et verbo superbo. Et su-
per hijs omnibus benedictio domini
fecit te: et inebriatam te ab omnibus bo-
nis suis. Qui timet deum respiciet do-
minum eius: et qui vigilauerint ad illud
inuenient benedictionem. Qui querit le-
gem replebitur ab ea: et qui in iudicio
agit scandalis abitur in ea. Qui timet
deum inuenient iudicium iustum: et iusti-
cias quasi lumen accendant. Peccator
homo deuorabit correptionem: et secundum
voluntatem suam inuenient comparati-
onem. Vir consilij non dispudet intel-
ligentiam: aliter et superbus non ptimeat
timorem. Etiam postquam fecit cum eo sine
consilio: et suis in sedationibus arguit.
Fili sine consilio nichil facias: et post-
factum non perirebis. In via ruine non
eas et non offendas in lapides: nec ce-
das te vite laboriose: ne ponas anime
tue scandalum. Et a filiis tuis caue: et
a domesticis tuis attende. In omni
opere tuo crede et fide anime tue: hec
est enim conseruatio mandatorum. Qui credit
deo attendit mandatis: et qui confidit in illo
non minorabitur. **XXXIII**

Timere deum non occurrat mala: sed
in temptatione tuis illum obserua-
biter liberabit a malis. Sapientis non
odit mandata et iusticias: et non illi-
detur quasi in pericula nauis. Homo
sensatus credit legi dei: et legi illi fidelis.
Qui interrogationem manifestat para-
bit verbum: et sic deprecatur et gaudebitur:
et conseruabit disciplinam et tunc responde-
bit. Precordia fatui quasi rota carri:
et quasi axis versatilis cogitat illius.
Equis nullam suam amicum sublan-
tator: sub omni supersidente hincit.
Quare dies diem superat: et iterum lux
lucet et annus annu a sole. A domini scien-
tia separati sunt factio sole et preceptum
custodiente. Et immutauit tempora
et dies festos ipsorum: et in illis dies festos
celebrauerunt ad horam. Et ipse equali-
tavit et magnificauit deus: et et ipse
posuit in numerum dierum: et omnes ho-
mines de solo: et et terra unde creatus
est adam. In multitudine discipline
domini separauit eos: et immutauit vias
eorum. Et ipse benedixit et equalitavit: et et
ipse sanctificauit et ad se applicauit:
et et ipse maledixit et humiliavit: et
conuertit illos ad separationem ipsorum:
quasi lutum figuli in manu ipsius
plasmare illud et disponere. Omnes
vires eius secundum dispositionem eius: sic ho-
mo in manu illius qui se fecit: et red-
det illi secundum iudicium suum. Contra ma-
lum bonum stat et contra mortem vitam: sic
et contra vitium iustum peccator: et sic in-
tueri omnia opera altissimi. Duo con-
tra duo: et unus contra unum. Et ego no-
uissimum? vigilans: et quasi qui colligit
annos post vindictatores. In bene-
dictione dei et ipse sperauit: et quasi qui
vindictam repleui corcular. Respice
quonia non michi soli laborauit: sed

omnibus requirentibus disciplinam. Audi-
te me magnam: et omnes pueri rectores
ecclesie auribus percipite. Filio et mulieri
fratri et amico non des potestatem super te
in vita tua: et non dederis alij posses-
sionem tuam: ne forte perireat te et depre-
cetur pro illis. Dum adhuc superes et
aspiras: non immutabit te omnis ca-
ro. Melius est tui ut filij tui te rogent:
et te respiciere in manus filiorum tuorum.
In omnibus operibus tuis preces esto.
Ne dederis maculam in gloriam tuam.
In die consummationis dierum vite tue:
et in tempore regis tui distribue here-
ditatem tuam. Libaria et virga et omnis
alino: panis et disciplina et opus tuum.
Operatur in disciplina et querit requies-
centia manum illi: et querit libertatem.
Iugum et lorum curuat collum durum: et
huius inclinatur operationes allidue. Ver-
uo malumolo corrua et compedes:
mitte illi in operatione ne uacet. Mul-
tam enim maliciam docuit periclitas.
In opera constitue eum: sic enim conuertit
illum. Non si non obaudierit curua il-
lum compedibus: et non amplius su-
per omne carnem. Verum sine iudicio ni-
chil facias graue. Si est tibi seruus bo-
nus: sit tibi quasi anima tua. Quasi
fratrem sic eum trada: quonia in lan-
guine anime eum comparasti. Si lese-
ris illum iniuste in fugam conuertetur: et
si egollens discessit quo gratias et in
via queras illum nescis. **XXXIV**

Vana spes et mendacium infensato-
rum: et somnia egollunt impru-
dentes. Quasi qui apprehendit umbram
et persequitur ventum: sic et qui attendit
ad visa mendacia. Hoc secundum hoc vi-
sio somniorum. Ante faciem hominis simili-
tudo alterius hominis. Ab immundo
quid mandabitur: Et a mendace quid

veru dicitur: Diminutio erroris: au-
guria mendacia et somnia male faci-
entia vanitas est. Et sicut puerilis-
cor uim fantasias parit: nisi ab
alio fuisse emissa uisitatione. Ne
deus in illis cor tuu. Multos eni re-
care fecit somnia: et reciderit speras
in illis. Sine mendacio consummabi-
tur uerbu legis: et sapientia in ore fide-
lis complanabitur. Qui no e repara-
to sit: Vir i multis repperit: cogitabit
multa: et qui multa didicit enarrabit
intellectum. Qui non est repperis pau-
ca recognoscit: qui aut in multis fa-
ctus est: multiplicauit maliciam. Qui
temptat: non est qualis sit: Qui im-
planat: est abudabit nequicia. Mul-
ta uidi enarrando: et plurimas uer-
tutis consuetudines. Aliquos usq
ad mortem periclitatus sum hor cau-
sa: et libera: sum gratia dei. Spiritus
fuerunt deum queritur: et in respectu
illius benedicebat. Spes eni illoru in
saluatiem illos: et oculi dei in diligen-
tes se. Qui timeat dnm nichil repida-
bit: et no pauebit qui ipse est spes eius.
Timeatis dnm beata est anima eius:
ad que respicit: et qui e fortitudo eius.
Oculi domini supinquentes eum: pro-
prie potestate firmamentu uirtutis: regi-
men ardoris et umbraculu meridia-
ni: deprecatio offensionis: et adiutori-
um castus: realtas anima: et illuminat
oculos: dans sanitatem: et uita: bene-
dictione. Inimicantis et iniquo ob-
latio e maculata: et no sit beneplacite
substantiones inuictor. Dns sol
sustinentibus se i uia ueritatis: et iusticie.
Dona iniquos no probat altissimu:
nec respicit in oblationes iniquoru:
nec i multitudinem sacrificioru: cor pro-
piciabit peccatis. Qui offert sacrificiu

et substantia pauperu: quali qui uidi-
mat filiu conspectu patris sui. Pan-
egenu uita pauperu e: qui delectatur
illu homo sanguinis est. Qui aufert
in sudore panem: quasi qui occidit
proximu suu. Qui effundit sanguine
et qui fraudes facit: mercedario fructus
sunt. Unus edificatus: et unus delectatur:
quid prodest illis nisi labor? Unus
orans: et unus maledictus: unus
regaudet de? Qui baptizatur a mo-
do et ita tangit eu: qd proficit lani-
tis illius. Sic homo qui ieiunat in
peccatis suis: et ita eade faciens: quid
proficit humiliando se? Oratio non
illius: quis regaudet? **xxv**
Qui coferat legem: multiplicat
oratione. Sacrificiu salutare e
adhibere mandatis et discedere ab o-
mnino iniquitate: et propiciat quae lita-
re sacrificijs sup iniquitas: et depre-
catio pro peccatis: recedere ab iniquitate.
Recedere gratia q offert similitudine:
et qui facit misericordia offert sacrificiu
m. Beneplacitu est domino recedere
ab iniquitate. Non apparebis ante
conspectu domini vacuus. Hec enim
uirtus propter madau dei sunt. Ob-
latio fuit impinguar altare: et odor
suauitatis est in conspectu altissimi.
Sacrificiu iusti acceptu e: et memoria
eius no obliuiscetur dominu. Bonus
animo gloria redde deo: et no minu-
as primicias manu tuay. In pmi-
daro hylarem fac uilem tuu: et in re-
ultatione sanctifica decimas tuas. Da
altissimo secundu datu eius: et in bo-
no paulo aduentione facito manuum
tuar: quonia dominu retribuens est:
et sepdes tanto reddet tibi. Noli offer-
re munera praua: no eni suscipit illa.
Et noli inspicere sacrificiu iniustum:

quonia dominu est iude: et non est
apud illu gloria persone. No accipiet
dns personam in pauperu: et deprecatio-
nem sef regaudet. Non despiciet pces
pupilli: nec uidua: si effundat loqlam
geniu. Nonne lacrimae uidue ad ma-
xillam descendunt: et reclamatio eius
sup deducunt eas? A maxilla enim
ascendit usq: ad celu: et dns regaudi-
tor non delectabitur in illis. Qui ad-
rat deu in oblatione suscipietur: et
deprecatio illi usq: ad nubes propin-
quabit. Oratio humiliantis se nubes
penetrabit: et donec propinquet no con-
solabitur: et non discedet donec altissi-
mus aspirat. Et dns no elongabit:
sed iudicabit iustos et faciet iudiciu:
et fortissimu no habebit illis patientia:
ut contuleret dorsum iporu et genibz
reddet uindictam: donec collat plen-
tudine superbor: et septera iniquos con-
tribulet: donec reddat spmibus scdm
actus suos: et secundum opera adde-
et secundu psumptione illius: donec
iudicet iudiciu plebis sue: et obleta-
bit iustos misericordia. **xxvi**
Spectacula misericordia in tempo-
re tribulationis: sicut nubes plu-
uit in tpe siccitatis. Miserece nri deus
omniu et respice nos: et ostende nobis
lucem miserationu tuay: et immitte a-
more tuu sup gentes que non requisi-
erunt te: ut cognoscant quia no est deus
nisi tu. ut enarret magnalia tua. Al-
leua manu tua sup gentes alienas: ut
uideat potestatem tua. Sicut eni in con-
spectu eoz sanctificatus es in nobis:
sic in conspectu nostro magnificaberis
in eis: ut cognoscant te. sicut et nos
cognouim: quia no est deus pter te
dne. Innoua signa: et immuta mira-
bilia. Glorifica manu et brachium

deoru. Excita furor: et effunde ira. Exol-
le adulariu: et afflige inimicu. Fedi-
na tpe et memero finis: ut enarret mi-
rabilia tua. In ira flame deuoretur
qui saluatur: et qui pessumant plebem
tuam inueniant pditione. Contere ca-
pur principum et inimicoru: dicentiu
no est alius pter nos. Congrega omne
tribus iacob: et cognoscent quia no
e deus nisi tu. ut enarrent magnalia
tua: et hereditabis eos sicut ab initio.
Miserece plebi tue sup qua inuocatu
est nomen tuum: et isrl que coequasti
pmogenito tuo. Miserece ciuitati san-
ctificationis tue iherlm: ciuitati requiel
tue. Reple syon inenarrabilibus uirtu-
bus tuis: et gloria tua pphm tuu. Da
testimoniu qa ab initio creature tue
sunt: et suscita pccationes quas locuti
sunt in nomine tuo pphete piores. Da
mercedem dne sustinentibus te ut pro-
phete tui fideles inueniant: et regaudi
orationes seruo tuoy. Secudu bene-
dictione aaron da populo tuo et diri-
ge nos in uia iusticie: ut sciant omne
qui habitant terram: quia tu es deus
conspector seculoy. Omne escam man-
ducabit uenter: et est cib? cibo melior.
Fauces coringut cib? fecer: et cor insen-
satum uerba mendacia. Cor prauu
dabit testificia: et homo perit? resistet
illi. Omne mactadu recipiet mulier: et
est filia melior filie. Species mulieris
eghilarat faciem uiri sui: et sup omne
concupiscenciam hominis supduer
desideriu. Si est lingua curacionis: et
mitigationis: et misericordie: non est
uir illi? secundu filios hominu. Qui
possidet muliere bonu inchoat posses-
sionem: adiutoriū scdm illu est: et co-
lumna ut requies. Vbi non est sepi-
a diripitur possessio: et ubi no e mulier

ingeniuit egenus. Qui credit qui non
habet nidu: Et desiderans ubique ob-
scuraret: isti succind? lauro regiens
de ciuitate in ciuitatem. **XXXII**

Omnis amicus dicit: et ego ami-
ciam copulauit: sed est amicus
solo noie amic? Nonne tristitia inest
usq; ad mortem? Sodalis autem et
amicus: ad inimicitia conuertentur.
O presumptio nequissima: unde creata
es coopcire arida malicia et dolosi-
tate illi? Sodalis amico coniocun-
dabitur in oblationibus: et in tempore
tribulationis aduersarius erit. Soda-
lis amico condolet causa ventris: et
contra hostem accipiet suum. Non ob-
liuiscaris amicu tuu in animo tuo: et
no immemor sis illius in operibus tuis.
Noli consiliari cu loco tuo: et a zelan-
tibus te absconde consiliu. Omnis con-
siliari? prodit consiliu: sed e consiliari?
in semetipso. A consiliario seua ani-
mam tua. Prius scito que sit illi? ne-
cessitas: et ipse eni animo suo cogita-
bit. Ne forte mittat sudem in terram:
et dicat tibi bona est via tua: et fiet e-
contrario videre quid tibi eueniat. Cu
viro irreligioso tracta de sanctitate: et
cum iniusto de iusticia: et cu muliere
de hijs que emulatur. Cu timido de be-
lo: cu negotiatore de treiditione. Cu
epore de ueriditione: cu viro liuido de gra-
tis agendis. Cu impijs de pietate: cu
inhonesto de honestate. Cu operario
agrario de omni opere: cu operario an-
nuali de consumatione anni: cu seruo pi-
gro de multa operatione. No attendas
hijs i omni consilio. Sed cu viro lato as-
sidu? esto: quecuq; cognoueris obsec-
uant timore dei: cui? aia e scdm aiam
tua. Qui cuq; circubauerit i tenebris no
condolebit tibi: et cor boni consilij statuer

teum. Non e eni tibi aliud plus illo.
Anima viri sancti emiciat aliquado
vera: q; septem circūspectores sedentes
in celo ad speculandu. Et in hijs o-
mnibus deprecare altissimu: ut dirigat
in veritate via tua. Ne omnia opera
verbum vras pcedat te: et ate omnem
adum consiliu stabile. Verbu nequa
immutabit cor: et quo partes quor
oriuntur: bonu et malu vita et mors:
et dominatur illos e assidua lingua.
Vir peritus multos erudit: et anime
sue suavis est. Qui sophistice loquit
odibilis e: omni re defraudabitur. No
est eni illi data a domino gratia: o-
mni eni sapientia defraudat? est. Est
sapientis anime sue sapientis: et fructus
sensu illi? fideles sut. Vir sapiens im-
plebit benedictionibus: et viuentes illi
laudabunt. Vita viri in numero dieru:
dies aut ist? innumerabiles sut. Sa-
piens in ipso hereditabit honorem: et
nomen illius erit viuentis in eternu. Si-
li i vita tua tempra animu tuam: si
fuerit nequam no des illi posttatem.
Non eni omnia omnibus repeditur: et
non omni anime omne gen? placet.
Noli auidus esse in omni epulatione:
et non te effundas sup omnem escam.
In multis enim elis erit infirmitas:
et auiditas appropinquabit usq; ad
colera. Propt? crapula multi obieru:
q aut abstinent e adiciet vita. **XXXIII**

Honora medicu ppter necessitate:
et eni creauit altissimu? A deo e
eni omnis medicina: et a rege accipiet do-
natione. Disciplina medicu regalabit
caput illi? et in conspectu magnatoru
collaudabitur. Altissimu? creauit de me-
ra medicina: et vir prudens non ab-
horrebit illa. Nonne a ligno indulta
ta e aqua amara? Ad agnitionem

hominu vice? illos: et dedit homini-
bus scientia altissimu? honorari i mi-
rabilibus suis. In hijs curas munga-
bit dolorem: et vnguentarius faciet
pignora suauitatis: et vndiones con-
fiter sanitatis: et no consummabitur
opere eius. Pax eni dei sup facie recte.
Fili in tua infirmitate no despicias re-
ipsum: sed ora dum et ipse curabit te.
Auerre a delicto: et dirige manus: et
ab omni delicto munda cor tuu. Da
suauitate et memoria similitudinis: et
impigua oblatione: et dolo cu medico-
reni illi dñs creauit: et no discadat a
te: quia opera ei? sunt necessaria. Est
enim tempus quando in manibus illos
incuras: ipi vero dum deprecabuntur
ut dirigat requie eos: et sanitati ppter
conuelatione illos. Qui delinquit in
conspectu eius qui fecit e: inderit i ma-
nis medici. Fili i mortuū pduc laci-
mas: et isti dñs passus incipit plorare:
et scdm iudiciu colege corpus illius: et
no despicias sepulturam illi. Propt?
delaturu aut amare fecit ludu illi? uno
die: et consolare propter tristitia: et fac
ludu scdm meritū ei? uno die vel duo-
bus propt? detractione. A tristitia eni
festinat mors: et coopciet virtutem: et
tristitia cordis flectit ceruicem. In ab-
ductione pmanet tristitia: et substan-
tia inopis scdm cor eius. No dederis
in tristitia cor tuu: sed repelle ea a te: et
memento nouissimor. Noli obliuisci
neq; eni est conuictio: et huic nichil pro-
deris: et ipsum pessimabis. Memento
esto iudicij mei: sic eni erit et tuum. Mi-
chi hec: et tibi hodie. In requiem mor-
tui requiescere fac memoriam eius: et
consolare illu i regnu spiritus sui. Sa-
piencia scribe in tempore vacuitatis:
et q minora? adu sapientia percipiet:

quia sapientia replebitur. Qui tenet
aratu: et qui gloriat in iaculo. Rimi-
lo boues agitat: et conuersatur i ope-
ribus eor: et narratu eius in filijs tau-
ros: et vigilia eius in sagina uaccaru.
Sic omis faber et architectus q node
tanq die transigit: qui sculpsit signa-
cula sculpsit: et assiduitas ei? narrat
pidura. Cor suu dabit in similitudine
pidure: et vigilia sua perficit opus.
Sic faber ferrari? sedes iuxta incidit:
et consideras opus ferri. Vapor ignis
uret carnes eius: et in calore fortia?
conuertatur. Vox mallei innotat au-
rem eius: et contra similitudine vas
oculus ei?. Cor suu dabit in consum-
matione opere: et vigilia sua ornabit
impfectionem. Sic figulus sedens ad
opus suu conuertetur pedibus suis ro-
tam: qui in sollicitudine positus est
semp propter opus suu: et innumera
est omis operatio eius. In brachio
suo formabit lutu: et ante pedes suo
curuabit virtutem suam. Cor suu da-
bit ut consummet finitione: et vigilia
sua nudabit fornace. Omnes hij in
manibus suis speraueru: et unusquisq;
i arte sua sapiens est. Sine hijs omni-
bus no edificatur ciuitas: et no inha-
bitabunt: nec ambulabunt: et i ecclesia
non transibunt. Sup tellam iudicis
non sedebunt et testamentu iudicij no
intelligent: neq; palam facient iudici-
um et disciplina: et in parabolis no
inuenientur: sed creatura cui confirma-
bunt: et deprecatio illos in operatio-
ne artis: accommodates animu sua: et
conquiras i lege altissimi. **XXXIV**

Sapientia omnium antiquor equi-
ret sapiens: et in prophetis va-
rabit. Narratione viroy nominator

conseruabit: et in uersutias pabolarum simul introibit. Occulta pueriorum requirit: et in absconditis pabolarum ministrabit. In medio magnarum ministrabit: et in conspectu pueris apparebit: et in terram alienigenarum gentium transiet. Bona enim et mala in omnibus temptabit. Cor suum tradet ad uigilandum dilectulo ad dominum qui fecit illud: et in conspectu altissimi deprecabit. Aperiet os suum in oratione: et pro delictis suis deprecabitur. Si enim dominus magnus uoluerit spiritum intelligentie replebit illud: et ipse tamquam umbra mittet eloquia sapientie sue: et in oratione confitebitur domino. Et ipse dirigit consilium eius: et disciplinam: et in absconditis suis consiliabitur. Ipse palam faciet disciplinam doctrine sue: et in lege testamenti domini gloriabitur. Collaudabit multum sapientiam eius: et usque in seculum non delebitur. Non recedet memoria eius: et nomen eius requiritur a generatione in generatione. Sapientia eius enarrabit gentes: et laudem eius enuntiabit ecclesia. Si permanserit nomen eius: deliquit plus quam mille: et si requieverit protegit illi. Adhuc consiliabor ut enarceat ut furore enim repletur sum. In uoce dicit. Obaudite me diuini fructus: et quasi rosa platurata super ruinas aquarum fructificat. Quasi libanum odore suauitatis habere. Florete flores: quasi lilium: et date odorem: et frondete in gratiam: et collaudate canticis: et benedicite dominum in operibus suis. Date nomini eius magnificentiam: et cōstatuini illi in uoce labiorum uestroꝝ: et in canticis labiorum et cytharis: et sic dicetis in confessione: opera domini uersuta bona ualde. In uerbo enim eius fecit aqua sicut congeries: et in sermone oris illius sicut receptoria

aquarum: quoniam in precepto ipsius plantat: et non est minoratio in salute ipsius. Opera omnis carnis coram illo: et non est quies absconditum ab oculis eius. A seculo usque in seculum respicit: et nichil est mirabile in conspectu eius. Non est dicere: quid est hoc aut quid est illud: omnia enim in tempore suo quiescunt. Benedictio illius quasi flumen inunda: et quomodo charadismis arida inebriant: sic ira ipsius gentes que non requisierunt eum hereditabit. Quomodo conuertit aquas in succidatorem et siccat: et uia illius uisus illorum diuide sunt: sic peccatoribus offensiones in ira eius. Bona bonis creata sunt ab initio: sic nequissimis bona et mala. Quicquid necesse est rei uite hominum: aqua: ignis: et ferum: sal: lac: et panis: similitudine: et mel: et bonus uir: et oleum: et uestimentum. Hec omnia facta in bona: sic et impijs et peccatoribus in mala conuertent. Sunt spiritus qui ad uindictam creati sunt: et in furore suo confirmantur tormenta sua. Et in tempore consummationis effundit uirum: et furorem eius qui fecit illos confundent. Aguis: grando: fames: et mors: omnia hec ad uindictam creata sunt. Bestiarum dentes: et scorpiorum et serpentes: et rumphea uindictans in reprobis: et in mandatis eius epulabuntur: et super terram in necessitate operabuntur: et in temporibus suis non preterunt uerbum. Propterea ab initio confirmatus sum: et consiliarius sum: et cogitavi: et scripta dimisi. Omnia opera domini bona: et omne opus hora sua subministrabit. Non est dicere: hoc illo nequus est: omnia enim in se suo comprobantur. Et nunc in omni corde et ore collaudat: et benedicite nomen domini. **EL**

Occupatio magna creata est omnibus hominibus: et iugum graue super filios adam a die exitus de ventre matris eorum usque in diem sepulture in matrem omnium. Cogitationes erunt: et timores cordis: adinuentio expectationis: et dies finis: et residuum super sedem gloriosam: usque ad humilitatem in terram et cinerem: ab eo qui uirtutis iacinto: et portat coronam: usque ad eum qui operitur lino reudo: furor: zelus: tumultus: fluctuatio: et timor mortis: iracundia pleuerans: et contentio: et in tempore refectionis in cubili somnis nodis immutat scientiam eius. Modicum autem tamquam nichil in requie: et ab eo in somnis quasi in die respicius. Conturbat est in visu cordis sui: tamquam qui euasit in die belli. In tempore salutis sue resurrexit: et admirans ad nullum timorem: cum omni carne ab homine usque ad pecus: et super peccatores septuplum. Ad hec mors sanguis: contentio: et rumphea: oppressiones: fames: et contentio: et flagella. Super iniquos creata sunt hec omnia: et propter illos factus est charadismus. Omnia enim que de terra sunt in terram conuertentur: et aque omnes in mare conuertentur. Omne munus et iniquitas delebitur: et fides in seculo stabit. Substantie inuictorum sicut flumen succubuntur: et sicut tonitruum magnum in pluuia plonabit. In aperiendo manus suas leuabitur: sic per arcarum in consummatione tabescent. Strepores impiorum non multiplicabit ramos: et radices immunde super racumen petre sonant. Super omnem aquam uiriditas: et adoram fluminis: ante omne femur uelletur. Gratia sicut paradisus in benedictionibus: et misericordia in secto

permanet. Vita sibi operari sufficiens condulcabitur: et in ea inuenies thesaurum. Edificatio ciuitatis confirmabit nomen: et super hac mulier immaculata computabit. Vinum et musica letificauit cor et super uicibus dilectio sapientie. Tibie et psalterium suauem faciunt melodiam: et super uicibus lingua suauis. Gratiam et spiritum desiderabit oculus tuus: et super hoc uirides facies. Amicus et sodalis in tempore conuenticus: et super utroque mulier cum uiro. Fratres in adiutorium in tempore tribulationis: et super eos misericordia liberabit. Aurum et argentum constitutio perditum: et super utroque consilium beneplacitum. Facultates et uirtutes regantur cor: et super hec timor domini. Non est in timore domini minoratio: et non est in eo inquirere adiutorium. Timor domini sicut paradisus benedictionis: et super omne gloriam operuerit illud. Fili in tempore uite tue ne indigeas. Melius est enim mori quam indigere. Vir respiciet in mentem alienam: non est uita eius in cogitatione uidetur. Alit enim animam suam cibis alienis. Vir autem disciplinatus et reudus custodit et se. In ore imprudentis condulcabitur inopia: et in uentre eius ignis ardebit. **EL**

Mors est amara et memoria tua hominum pacem habent in substantiis suis: uiro quiescit: et cuius uie directe sunt in omnibus: et ad huc ualenti accipere cibum. Mors bonum est iudicium tuum homini indigentem: et qui minoratur uiribus: defecit etate: et cui de omnibus cura est: et incredibili quod per sapientiam. Noli metueri iudicium mortis. Memento que ante te fuerunt: et qui superuentura sunt tibi hoc iudicium a domino omni carni: et qui superuentur tibi in beneplacito altissimi: huc decem

sive centū sive mille anni. Non ē enī
in inferno accusatio vite. Filij abo-
minationū sunt filij peccatorū: et qui
conversantur secus domos impiorū
filiorū peccatorū perierit hereditas: et cū
femine illorum assidue opprobrij.
De patre impio queritur filij: quoni-
am ppter illū sūt i opprobrio. Ve vo-
bis viri impij: qui deliquistis legem
dñi altissimi. Et si nati fueritis in ma-
ledictione nascamini: et si mortui fue-
ritis: in maledictione erit pars vestra.
Omnia que de terra sunt in terrā con-
vertentur: sic impij a maledicto in perdi-
tionē. Iud? hōmīnū in corpore iporū:
nomē aut impiorū delebit. Curā habe
de bono noīe: hoc enī magis pmanē-
bit tibi: q̄ mille thesauri magni et pre-
tiosi. Bone vite numerus dicitur: bonū
autē nomē pmanebit i eū. Discipli-
nā in pace cōservate filij. Sapientia
enī abscondita et thesaurus inuisus:
que utilitas i vtriusq̄. Melior ē hōmo
qui abscondit scilicet suā: quam
hōmo qui abscondit sapientiā suā.
Veritatem reuerentini in hīs: que
procedūt de ore meo. Non est enī ho-
mīnū omne irreuerentiā obsequare: et nō
omnia omnibus bene placere in fide.
Erubescite a patre et a matre de for-
matione: et a presidente et a potente de
mendacio: a principe et a iudice de de-
lido: a synagoga et plebe de iniūstia:
a sorore et amico de iniūstia. De loco
in quo habitas de furto: de veritate
dei et testamēto: de discubitu i panibz:
et ab obfuscatione dati et accepti: a
salutandis de silentio: a respectu mu-
lieris fornicaric: et ab aūstione vultus
cognati. Ne avertas faciem a p̄mo
noro: et ab aūstendo partem: et non
restituendo. Ne respicias mulierem

alieni viri: et ne secutis ancillam re-
neg: necis ad ledum eius. Cave ab
amicis de senonibus impropiis: et
cum dederis ne improperes. **Al**
Non duplices sermonē auditis
de reuelatione sermonis abscon-
diti: et eis vere sine cōfusione: et inue-
nies gratiā in cōspectu omniū hōmī-
nū. Ne pro hīs omnibz cōfundaris:
et ne accipias personā ut delinquas.
De lege altissimi et testamēto: et de iu-
dicio iustificare impij: de verbo sororū
et viatorū: et de datione hereditatis
amicorū: de equalitate scire et ponde-
rum: de acquisitione multorū et pau-
corum: de corruptione cupidinis et
negociatorum: et de multa disciplina
filiorū: et secus pessimo laus sangui-
nare. Sup mulierem nequā: bonū est
signū. Vbi man? multe sūt claudē: et
quodcūq̄ trades numerā et appende:
dātū vero et acceptum omne desinere.
De disciplina insensati et fatui: et de
fetiōribz qui iudicantur ab adole-
scentibus: et eis eruditis i omnibz:
et p̄babilis i cōspectu omniū virorū.
Filia patris abscondita est: vigilia et
solicitudine eius auferit somnū: ne forte
in adolescentia sua adultera efficiat:
et cum viro cōmorata odibilis fiat:
nequādo polluat in virginitate sua:
et i patris suis grauida inueniatur:
ne forte cū viro cōmorata transgredi-
atur: aut recte steculis efficiatur. Sup
filiā luxuriosam cōfirma custodiatur:
nequādo faciat se i opprobriū venire
inimicis: a detractione i civitate et ab-
iudicatione plebis: et cōfundat se in mul-
titudine ppli. Omni hōmīnī noli in-
tendere in specie: et i medio mulierum
noli cōmorari. De vestimentis enim
procedit tinea: et a muliere iniquitas

viri. Melior ē enim iniquitas viri q̄
beneficiis mulier: et mulier cōfundat
in opprobriū. Memor ero igitur opus
dñi: que vidi annūciabo. In secūdo
nibus dñi opera ei. Sol illuminat
per omnia respicit: et gloria dñi pleni
est opus eius. Mōne dñs fecit sandos
enarrare omnia mirabilia sua: q̄ con-
firmavit dñs omnipotens stabiliri in
gloria sua. Abissum et cor hōmīnū
intelligavit: et in astucia eorū recogita-
uit. Cognovit enī dñs omne secretū:
et inspergit in lignū eū: annūciat
que p̄terierit: et que supuentura sunt:
reuelas vestigia occultorū. Mō preterit
illū omnis cogitat: et nō abscondit se
ab eo ullus homo. Magnalia sapien-
tie sue decoravit: q̄ est ante seculū: usq̄
in seculū: neq̄ additū ē neq̄ minuetū:
et nō eget alioq̄ cōsilio. Quā delide-
rabilia omnia opera eius: et tanquā
similia que ē considerare. Omnia hec
vivit et manet in seculū: et in omni
necessitate omnia obaudiunt ei. Omnia
duplita: unum contra unum: et nō
fuit quicq̄ de esse. Uniuscuiq̄ con-
firmabit bona. Et quis sciat abitur:
videns gloriam eius. **Al**
Laudis firmamentū: pulc-
ritudo eius: species celi in visione
glorie. Sol in alpe dñi annūciat in-
teritū: vas annūciabile: opus regis.
In meridiano reuertit terrā: et in conspe-
ctu ardoris eius quis potest sustine-
re? Fornax custodiens in operibus
ardoris: tripliciter sol reuertens mōtes:
radix ignis resuscitans: et resurgens:
radix suis obsecrat oculos. Magnus
dñs qui fecit illū: et in sermonibus eius
festinavit iter. Et luna in omnibz in-
tempore suo ostendit repositū et lignū
eū. Luna signū dñi fecit: illuminare

q̄d minuit in consummatione. Men-
sus solum nomē eius est: celsus mira-
bilis i cōsummationem. Vas castorū
in regibus: in firmamento celi resplen-
dens gloriose. Species celi gloria stel-
larū: mōdum illuminas in regibus do-
minus. In verbis sandi stabit ad iu-
diciū: et nō deficient in vigiliis suis.
Vide accū: et benedic eū qui fecit illum.
Valde speciosus est in splendore suo.
Dirigit celum in circuitu glorie sue:
man? regis aperuerit illum. Imperio
suo acceleravit mōtes: et accelerat coru-
tationes emicere iudicij sui. Propter
ea aperti sunt thesauri: et euolauerūt
nebule sicut aues. In magnitudine
sua posuit nubes: et cōstadi sunt lapi-
des grandinis. In cōspectu eius com-
mouebūtur montes: et in voluntate
ei aspiravit nothus. Vox tonitruū e-
ius verberavit terrā: respicias aquilo-
nis et cōgregatio spiritus: et sicut auis
depones ad sedendū: aspergit nūe: et
sicut locusta dānogens descensus ei.
Pulchritudinē candoris eius amirabi-
tur oculus: et sup mōntem eius repa-
uērit cor. Velut sicut saltem effunderet su-
per terrā: et dñs gelauerit sicut tanq̄ cap-
mina tribuli. Frigidus ventus aquilo
flauit: et gelavit cristallus ab aqua.
Sup omne cōgregationē aquarum
regēdet: et sicut lorica induet se aqua.
Et detorabit mōtes: et reuertit desertum:
et extinguet viridē sicut ignem. Medi-
cina omnium in festinatione nebulę: et
ros obuias ab ardore vestienti humi-
lem efficiet eum. In sermone ei? fluit
uentus: et cōgregatione sua placavit
abissum: et plantauit illum domum
israhel. Qui nauigant mare enarrat
pericula eius: et audientes auribz nris
amirabant. Illis p̄dara et mirabilia

varia bestiarum genera et omnium pecorum
et creatura beluarum. Propter ipsum
constitutus est in ceteris finis: et in se-
mine eius composita sunt omnia. Multa
dicuntur et definitus uerbis: con-
summatio autem sententiarum: ipse est in
omnibus. Gloriantes ad quid uale-
bimus? Ipse enim omnipotens super
omnia opera sua. Terribilis dominus
et magnus uehementer: et mirabilis
potentia ipsius. Glorificantes domi-
num: quantumque potueritis superua-
lebit adhuc: et ammirabilis magni-
ficentia eius. Benedicentes dominum
exaltate illum quantum potestis: maior est
enim omni laude. Exaltans eum replemini
uirtute. Ne laboratis: non enim compre-
henderis. Quis uidebit eum sicut est ab
initio? Multa abscondita sunt maiora
hujus. Parua enim uidimus opera eius.
Omnia autem dominus fecit: et pie
agentibus dedit sapientiam. **xlvi**

Audemus uiros gloriosos et pa-
rentes nostros in generatione
sua. Multa gloria fecit dominus magnifi-
centia sua a seculo. Dominantes in po-
testatibus suis: homines magni uir-
tute et prudentia sua praeiudicantes
in prophetis dignitatem prophetarum et im-
perantes in plebe populi: et uirtute pre-
dicant populo sanctissima uerba. In pro-
phetia sua requiramus modum mulierum:
et narrantes carmina scripturarum. Homi-
nes diuites in uirtute: pulcherrimis
studium habentes pacificantes in domi-
bus suis. Omnes isti in generationi-
bus gentis sue gloriam adepti sunt: et
in diebus suis habentur in laudibus.
Qui de illis non sunt: reliquerunt no-
men narrandi laudes eius. Et sic quod
rum non est memoria. Perierunt quasi
qui non fuerint: et non sunt quasi non

nati: et filii ipsorum cum ipsis. Sed illi uiri
miseriae sunt: quorum pietas non de-
fecit. Cum semine eorum permanet bona:
hereditas sancta nepotes eorum. Et in
testamentis fecit semine eorum: et filii eorum
propter illos usque in eternum manebunt. Be-
nomen eorum et gloria eorum non derelinquet.
Corpora ipsorum in pace sepulta sunt: et
nomen eorum uiuet in generatione et
generatione. Sapientia ipsorum uariis
propter et laudem eorum nundat ecclesia.
Enoch placuit deo: et translatus est in
paradisum ut dicit gentibus sapientia.
Noe inuentus est pius iustus iustus: et in
tempore iracundiae factus est reconciliatio.
Ioseph dimissum est reliquum terre: cum
factum est diluuium. Testamenta seculi
posita sunt apud illum: ne delecti possit di-
luuium omnis caro. Abraham magnus
pater multitudinis gentium: et non est
inuentus similis illi in gloria. Qui con-
secratus legem recti: et fuit in testamen-
to cum illo. In carne eius stare fecit testa-
mentum: et in temptatione inuitus est
fidelis. Ioseph inueniendo dedit illi glo-
riam in gente sua: et ceteri illi filii
reuerentia et ut stellas regere semini
eius: et hereditare illos a mari usque ad
mare: et a flumine usque ad terminos
terre. Et Isaac fecit eodem modo: propter
abraham patrem eius. Benedictionem
omnium gentium dedit illi dominus: et te-
stamentum suum confirmauit super caput
iacob. Agnouit eum in benedictionibus suis:
et dedit illi hereditatem: et diuisit illi
partem in tribus duodecim. Et ceteri
uiri illi homines misericordie inuentus gratia
am in conspectu omnis carnis. **xlvi**

Benedictus deo et hominibus mo-
yses: cuius membra in benedictione
et simile illi fecit in gloria sanctorum:
et magnificauit eum in timore iudiciorum

et in uerbis suis moesta placuit. Glo-
rificauit illum in conspectu regum: et iussit
illi coram populo suo: ostendit illi glo-
riam suam. In fide et lenitate ipsi sancti
fecit illi: et elegit eum ex omni carne. Au-
diuit enim eum et uocem ipsi: et induxit
illum in nubem. Et dedit illi cor ad pre-
cepta: et legem uirtutis et discipline: docere
iacob testamentum suum: et uindicta sua i-
srahel. Ecclesiam fecit aaron frater suus:
et simile sibi de tribu leui. Statuit illi
testamentum eternum: et dedit illi sacerdo-
tium gentis: et beatificauit illum in glo-
ria. Et circumdedit eum zona iusticie: et
induit eum stolam glorie: et coronauit
eum in uasis uirtutis. Circumpedes et
femoralia et humerale posuit ei: et cir-
cuit illum circumdedit aureis plurimis
in giro: daret sonum in incessu suo: au-
diu faceret sonum in templo in memo-
ria filijs gentis sue. Stola sancta au-
ro et iacinto et purpura opus regale
uiri sapientis iudicio et ueritate predi-
ci. Torus totum opus artificis: gemmis
preiunctis figuratis in ligatura auri: et
opere lapidarij sculptis in memoria:
secundum numerum tribuum israhel. Corona
aurea super mitram eius: et repulsa signis
lactitatis: gloria honoris et opus
uirtutis: et desiderio oculorum ornata. Sic
pulchra ante ipsum non fuerunt talia: usque
ad originem. Non est indutus illa alie-
nigena aliquis: sed tantum filij ipsius
soli et nepotes eius per omne tempus.
Sacrificia ipsi consummata sunt igni
condidit. Compleuit moyses manus
eius: et unxit illum oleo sancto. Statum
est illi in testamentum eternum et semini eius:
sicut dies celi: sicut sacerdotio et ha-
bere laudem: et glorificare populum suum in
nomine suo. Ipse elegit ab omni ui-
rente: ostendere sacrificium deo: intentionem

et bonum odoratum in memoria placare
pro populo suo. Et dedit illi in preceptis
suis potestatem in testamentis iudici-
otum docere iacob testimonia: et in
lege sua lucem dare israel. Quia contra
illum steterunt alieni: et propter inuidiam de-
riderunt illum homines in deserto qui
erant cum balthan: et abiron: et conge-
gatis digne in iracundia. Vidit dominus
deus et non placuit illi: et consumpti
sunt in impetu iracundie. Fecit illis
moesta: et consumpsit illos in flamma i-
gnis. Et addidit aaron gloriam: et de-
dit illi hereditatem: et primicias frugum
terre dimisit illi. Pater ipsi in primis
parauit in facietatem: nam et facietas
dum edent: que dedit illi et semini
eius. Ceteri inter gentes non heredita-
bit: et pars non est illi in gente. Ipse est
enim pars eius: et hereditas. Phineas filius
eleazari ceteris in gloria imitando eum
in timore dei: et stare in reuerentia gentis:
in bonitate et alacritate anime sue pla-
cuit deo israel. Ioseph statuit illi testamen-
tum patris: et principem sanctorum et gen-
tis sue: ut sit illi et semini eius sacerdotij
dignitas in eternum. Et testamentum da-
uid regi filio iesse de tribu iuda: heredi-
tatem ipsi et semini eius: ut daret sapi-
entiam in populo nobili iudicare gentem suam
in iusticia ne abolerentur bona ipsorum: et
gloria ipsorum in gente eorum eternam fecit. **xlvi**

Moyses in bello iherusalem nate fuit
magnum sed in nomine suo: maximus
in salutem electorum dei: repugnare in-
surgentes hostes ut consequeretur heredi-
tatem israel. Quam gloriam adeptus est
in tollendo manus suas: et iadando
cetera ciuitates rumpere. Quis au-
tem illum sic restitit? Nam ipse ipse dominus
gaudet. Aut non in iracundia eius

impeditus est sol. et una dies facta est quasi duo. Innotavit altissimum potentem in oppugnando inimicos undique: et audiuit illi magnus et sanctus deus in laus grandinis virtutis valde fortis. Imperium fecit contra gentes populi. et in descensu prodidit contrarios: ut cognoscant gentes potentiam eius: quia contra deum pugnare non est facile: et securus est a tergo potentes. Et in diebus moysi misericordia fecit ipse et caleph filius iephone stare contra hostem: et prohibere gentem a peccatis: et perfringere murmur malicie. Et ipsi duo constituti a periculo liberati sunt a numero segentorum milium pedum: inducere illos in hereditatem in terram quam manar lac et mel. Et dedit dominus ipsi caleph fortitudinem: et usque in senectutem permansit illi vire: ut ascenderet in excelsum ceteri locum: et semini ipsi optinuit hereditatem. Et viderunt omnes filii israel: quia bonum est obsequi sancto deo. Et iudices singuli suo nomine: quos non est corruptus cor: qui non auersi sunt a domino: ut sit memoria illorum in benedictione. Et ossa eorum pullulant de loco suo: et non meti eorum permanserunt in eternum: permanserunt ad filios illorum sanctorum virorum gloria. Dilectus a deo suo salmuel propheta domini: renouavit imperium: et vixit princeps in gente sua. In lege domini congregationem indicauit: et vidit deum iacob: et in hoc sua probatus est propheta. Et rogatus est in verbis suis fidelis: quia vidit deum lucis. Et inuocauit dominum omnipotentem in oppugnando hostes circumstantes undique: in oblatione viri inuolati. Et inuocauit de celo dominus: et in sonitu magno audita fecit vox sua: et constituit principes regum: et viderunt filii israel. Et ante tempus finis

vite sue et seculi testimonium prebuit in conspectu domini et christi: pecunias et usque ad caldamenta ab omni carne non accepit: et non arcauit illi homo. Et post hoc dominum: et notum fecit regi et ostendit illi finem vite sue: et a leuauit vocem eius de terra in prophetia delecte impietatem gentis. **Regia** **Post** hec surrexit nathan propheta in diebus dauid. Et quasi ad se separatus a carne: sic dauid a filijs israel. Cum leonibus lustrat quasi cum agnis: et in vestis similis fecit sicut in agnis omnium. In inuenture sua nuncquid non occidit gigantem: et abtulit opprobrium de gente: In tollendo manum in laqueo funde deiecit regulationem golieubi inuocauit dominum omnipotentem. Et dedit in decepta eius tollere hominem fortem in bello: et exaltare cornu gentis sue. Sic in decem milibus glorificauit eum: et laudauit illum in benedictionibus domini in ostendendo illi coronam glorie. Constituit enim inimicos undique: et repauperat philistinim contrarios usque in hodiernum diem. Conuenit cornu ipsorum usque in eternum. In omni opere dedit confirmationem sancto: et exalto in verbo glorie. De domo corde suo laudauit dominum: et dilexit deum qui fecit illi: et dedit illi contra inimicos potentiam. Et stare fecit cantores coram altare: et in sono eorum dulces fecit modos. Et dedit in celebrationibus deus: et permansit tempora usque ad conseruationem vite: ut laudarent nomen sanctum domini et amplifuerant mane dei sanctitatem. Christus purgauit peccata illius: et exaltauit in eternum cornu eius. Et redit illi testamentum regni: et sedem glorie in israel. Post ipsum surrexit filius leui: et ipse illi dedit vire potentiam inimicorum.

Salomon imperauit in diebus pacis: cui subiecit deus omnes hostes ut conderet domum in nomine suo: et pararet sanctitatem in sempiternum quemadmodum eruditus est in inuenture sua. Et impletus est quasi hume sapientia: et terra repleta anima sua. Et repleti in comparationibus enigmata: ad insulas longe deuulgauit est nomen tuum: et delectus es in pace tua. In sanctorum et in pure hijis et comparationibus et interpretatibus numerate sunt terre: et in nomine domini cui est cognomen deus israel. Collegisti quasi aurum alii aurum: et ut plumbum complesti argentum: et inclinaisti femora tua mulieribus. Potestatem habuisti in corpore tuo. Dediti maculam in gloria tua: et propheta semine tuum inducere iracundiam ad liberos tuos et in ceteris stulticia tuam ut faceres impium bipertitum et re effaym imperare imperium domus. Deus autem non deiecit misericordiam suam et non corripuit neque deiecit opera sua: neque perdit a stirpe nepotes electi sui: et semine eius qui diligunt dominum non corripuit. Dedit autem reliquum iacob et dauid de ipsa stirpe: et finem habuit salomon cum patribus suis. Et deiecit post se de semine suo gentem stulticia: et immutauit a prudentia roborem: qui auertit gentem consilio suo: et ieroboam filium nabath qui peccare fecit israel: et dedit viam peccati effaym: et plurima redidit auerit peccata ipsorum. Valde enim auertit illos a terra sua. Et quesuit omnes nequicias usque dum perueniret ad illos defensio: et ab omnibus peccatis liberauit eos. **Regia** **Et** surrexit helias propheta quasi ignis: et verbum ipsum quasi facula ardebat. Qui induxit in illos famem: et imitantes illum inuidia sua pauci facti

sunt. Non enim poterat sustinere precepta domini. Verbo domini conuenit relucere deiecit a se ignem terre. Sic apostolicus est helias in mirabilibus suis. Et quis potest similiter gloriari tibi? Qui sustulisti mortuum ab inferis de sorte mortis in verbo domini dei: qui deiecasti reges ad perniciem: et confregisti facile potentiam ipsorum: et gloriosos delicto suo. Qui audis in syna iudicium: et in ore iudicia defensionis. Qui vngis reges ad penitentiam: et prophetas facis successores tuos post te. Qui receptus es in turbine ignis in curru equorum igneorum: qui inscripsit es in iudicijs temporum: leuare iracundiam domini: conciliare cor patris ad filium: et restituere rebus iacob. Beati sunt qui te viderunt: et in amicitia tua decorati sunt. Nam quia vita viuam tantum: post mortem autem non erit tale nomen nostrum. Helias qui in turbine reclusus est: et in helyseo completus est spiritus eius. In diebus suis non permixit principem: et potentia nemo vinceret illum. Nec superauit illum verbum aliud: et mortuum prophetauit corpus eius. In vita sua fecit monstra: et in morte operatus est mirabilia. In omnibus istis non peruenit plus et non recessit a peccatis suis: usque dum abiecti sunt de terra sua et dispersi sunt in omni terra: et relicta est gens paucis et princeps in domo dauid. Quidam ipsorum fecerunt quod placeret deo: alii autem multa commiserunt peccata. Ezechias munivit civitatem suam et induxit in mediu eius aquam: et fodit ferro rupem: et edificauit ad aquam puteum. In diebus ipsi ascendit semmatherib et misit replaten et sustulit manum suam contra illos: et egulit manum suam in syon: et superbus factus est potentia sua. Tunc

mota sunt corda: et manus ipsorum: et doluerunt quasi parturientes mulieres. Et inuocauerunt dominum misericorditer: et responderes manus suas egulerunt ad eum: et sanctus dominus deus audiuit cito vocem ipsorum. Non est commemoratus peccatorum ipsorum: neque dedit illos inimicis suis: sed purgavit illos in manu plebis sancti prophete. Deiecit castra aliorum: et conuertit illos angelus domini. Nam fecit ezechias quod placuit deo: et fontem iuxta viam david patris sui: quam mandauit illi ysaias propheta magnus et fidelis in conspectu dei. In diebus ipsius retro rediit sol: et addidit regi vitam. Spiritu magno vidit ultima: et consolatur in lugentes syon usque in sempiternum. Ostendit futura: et abscondita: aequa eueniret. **CLIX**

Memoria ioseph in compositione odoris facta: opus pigmentarii. In omni ore quasi mel indulcabit eum memoria: et ut musica in conuiuio vini. Ipse est dux dominus in penitentia gentis: et tulit abominaciones impietatis: et ad dominum gubernauit cor ipsius: et in diebus peccatorum corroborauit pietatem. Preter david et ezechiam et iosiam omnes peccatum commiserunt: nam reliquerunt legem altissimi reges iuda: et contempserunt timorem dei. Dederunt enim regnum suum alijs: et gloriam suam alieni genti. Inuenerunt etiam ciuitatem laetificatam: et desertas fecerunt vias ipsius in manu ieremie. Nam male tradauerunt illi: qui a ventre matris consecratus est propheta: euertere et euerere et perdere: et iter edificare et renouare. Ezechiel qui vidit conspectum glorie: quam ostendit illi in curru cherubin. Nam commemoratus est in iumentis in nubibus: benedicere illis qui ostenderunt rectas vias. Et duodecim prophetarum ossa polluant de

loco suo. Nam corroborauerunt iacob: et reuerterunt se in fide virtutis. Quomodo amplificatus zorobabel? Nam et ipse quasi signum in dextera manu israel. Et ipse sum filius ioseph: Qui in diebus suis edificauerunt domum: et exaltauerunt templum sanctum domino: parati in gloria sempiterna. Et nequias in memoria multi temporis: qui regit nobis muros euerfos: et facit portas et seras: qui regit domos nostras. Nemo natus est in terra qualis enoch: nam et ipse receptus est a terra. Et ioseph qui natus est homo princeps factus: seruamentum gentis: rector factus: stabilimentum populi: et ossa ipsius visitata sunt: et post mortem prophetauerunt. Seth et sem apud homines gloria adepti sunt: et super omni animam in origine adam. **L**

Simon omne filius sacerdos magnus: qui in vita sua suffulcit domum: et in diebus suis corroborauit templum. Templum etiam altitudo ab ipso fundata est: duplex edificatio: et ecclesie parietes templi. In diebus ipsius emanauerunt putei aquarum: et quasi mare adimpleti sunt supra modum. Qui curauit gentem suam: et liberauit eam a perditione. Qui prouoluit amplificare ciuitatem: qui adeptus est gloriam in conuersione gentis: et ingressum domus: et accessum amplificauit. Quasi stella matutina in medio nebule: et quasi luna plena in diebus suis lucet: et quasi sol resurgens: sic ille effulset in templo dei. Quasi arcus resurgens in nebulas glorie: et quasi flos rosarum in diebus ventis: et quasi lilium que sunt in transitu ager: et quasi thymus redolens in diebus estatis. Quasi ignis effulgens et thymus ardens in igne: quasi vas auri solidum ornatum omni lapide precioso. Quasi olina pollulans:

et pressus in altitudine se recollens. In accipiendo ipsum stola glorie: et vestiret eum in consummatione virtutis: in ascensu altaris sancti gloriam dedit sanctitatis amicum. In accipiendo autem partes de manu sacerdotum et ipse stans iuxta aram: et circa illum corona factus quasi plantatus rediit in monte libano: sic circa illum steterunt quasi rami palme et omnes filii aaron in gloria sua. Oblatus autem dominus in manibus ipsorum coram omni synagoga israel: et consummatione sanguinis in aram: amplificare oblationem ecclesie regis portaret manum suam in libatione: et libavit de sanguine vire. Effudit in fundamenta altaris odorem diuinum recesso principii. Tunc exclamauerunt filii aaron: et in tubis prouidibus sonauerunt: et audita fecerunt vocem magnam in memoria coram deo. Tunc omnis populus simul preceperunt: et ceciderunt in faciem suam terram adorare dominum deum suum: et dare preces omnipotenti deo recesso. Et amplificauerunt psallentes in vocibus suis: et in magna domo audus est sonus suauitatis plenus. Et rogauit populus dominum recessum in prece usque dum preceperunt honor domini: et munus suum preceperunt. Tunc descendens manus suas egulerunt in omnem congregationem filiorum israel: dare gloriam deo a labijs suis: et in nomine ipsius gloriam. Et iteravit orationem suam: volens ostendere virtutem dei. Et plus orauit deum diuinum: qui magna fecit in omni terra: qui auxit diuersos nostros a ventre matris nostre et fecit nobiscum secundum suam misericordiam: et nobis iocundare cordis: et fieri partem in diebus nostris in israel per dies sempiternos: et esse misericordiam dei esse nobiscum: ut libere nos in diebus suis. Duas gentes odit anima mea: et cetera

autem non est gens quam odierim. Qui sedent in monte syon: et philistinim: et fulcrum populi qui habitat in sydonim. Doctrina sapientie et discipline scripsit in codice isto ihesus filius syrach ierosolimita: qui renouauit sapientiam de corde suo. Beatus qui in istis uelut bonis. Qui ponit illa in corde suo: sapienter etiam semper. Si enim hec fecerit ad omnia ualebit: quia lux dei uestigium eius est. **Oratio ihesu filij syrach: CLX**

Confitebor tibi domine rex: et collaudabo te deum saluatorem meum. Confitebor nomini tuo qui adiuutor et protector factus es michi: et liberaisti corpus meum a perditione: a laqueo lingue inique: et a labijs operanti mendacium: et in conspectu altissimi factus es michi adiutor. Et liberaisti me secundum multitudinem misericordie nominis tui a rugiebus sperantem ad eorum manibus querentium animam meam: et de portis tribulationum qui circumdederunt me: a pressura flammę que circumdedit me: et in medio ignis non sum estuatus. De altitudine uentris in feci et a lingua coinquinata: et a webis mendacij: a rege iniquo: et a lingua iniusta. Laudabit usque ad mortem anima mea dominum: et uita mea appropinquas erat inferno deorsum. Circumdedit me undique: non erat qui adiuuaret. Respiciens etiam adiutorium huminum: et non erat. Memoratus sum misericordie tue domine et cooperationis tue que a seculo sunt: qui etiam sustinentes te domine: et liberaas eos de manu gentium. Exaltaisti super terram habitationem meam: et pro morte defuncti deprecatus sum. Inuocaui dominum patrem domini mei: ut non derelinquat me in die tribulationis mee: et in tempore supliciorum

sine adiutorio laudabo nomē tuum
assidue: et collaudabo illud in cōfessio-
ne: et gaudentia est oratio mea. Et libe-
rasti me de pōdione: et crepuisti me de
tempore iniquo. Propterea cōfitebor
et laudem dicā tibi: et benedicā nomi-
ni dñi cū adhuc iunior sum. Priusq;
obsecraui quesui sapienciā palam i
oratione mea: atē temp⁹ postulabā p
illa: et usq; in nouissimis inquirā eā:
et florebit tanq; p⁹cor uia. Letatū ē cor
meū in ea: ambulauit pes me⁹ iter re-
ctum: et inuenture mea inuestigabam
eā. Inclinaui modice aurem meā: et
recepī illā. Multam inueni in meuet
ipso sapientiam: et multū profeci i ea.
Danti michi sapienciā dabo gloriā.
Cōsiliatus sū enī ut facerem illā: ze-
latus sum bonū et non confundar.
Colluctata est anima mea i illa: et in
faciendo eā cōfirmatus sum. Manus
meas effendi i altū: et in sapientia ei⁹
luxit aīa mea: et ignorātiā meas il-
luminauit. Animā meam direxi ad
illam: et in agnitionē inueni eā. Pos-
sedi cum ipa cor ab initio: ppter hoc
nō derelinquar. Venter meus conur-
batus ē querendo illā: ppter ea bonā
possidebo possessionē. Dedit enī mi-
chi dñs linguam mercedem meam:
et in ipa laudabo eū. Appropiate ad
me indodi: et congregate vos ad do-
minū discipline. Quid adhuc recar-
datis: et quid dicitis in hijs? Anīme
vestre sinit uehementer. Aperui os me-
um: et locut⁹ sum. Comparate vobis
sine argento sapienciā: et tollū vestrū
subicite iugo eius: et suscipiat anima
vestra disciplinā. Qu proximo est enī
inuenire eam. Videte oculis vestris
quā modicū laboraui: et inueni mi-
chi multā requiē. Assumite disciplinā

in multo numero argumētū: et capi-
osum aurū possidere in ea letetur ani-
ma v⁹ra in misericordia eius: et non
cōfundamini in laude ei⁹. Operamini
opus v⁹rum atē temp⁹: et dabit vobis
mercedē vestram in q⁹ suo. **Explicit li-
ber eccliasticus. Incipit oratio salomonis.**
Et inclinavit salomō genua sua i
cōspectu totius ecclesie israel:
et aperuit man⁹ suas ad celum
et dixit. Dñe deus isrl nō est tibi filius
deus in celo solum neq; in terra deor-
sum: qui custodis testamētū tuū et
misericordiā pueris tuis eunib; in
cōspectu tuo in toto corde. Euanis pue-
ro tuo dauid que locut⁹ es illi: et locu-
tus es in ore tuo et in manu tua im-
plesti. Hic dies iste. Et nūc dñe de⁹ isra-
el custodi puero tuo dauid patē me-
o que locut⁹ es illi dicens. Non de-
rit tibi vir a facie mea sedens in thro-
no isrl. Veritatem si custodierit filij
tū legem meam: et i p⁹ceptis meis am-
bulerent. sicut abulauerunt i cōspectu
meo fideles. Et nūc dñe deus israhel
credidit ē verbum qd locut⁹ es puero tu-
o dauid: qm si vere habitauit deus
cū hominib; i ea. Si reli reli nō suffi-
ciat tibi: quātomagis dom⁹ h⁹re quā e-
discraui. Sed respicias ad oronē lui-
tū. et deprecationē ei⁹: ut gaudias dñe
placationē orationis. quā puer tuus
orat corā te. hodie ut sunt oculi tui sup
domū hāc die ac nocte. i locū que di-
xisti inuocare nomē tuū: et gaudias
orationē quā puer tu⁹ orat i hoc loco:
et gaudias precatōne pueri tui et p⁹l
tui isrl. si orauerit i loco isto: et gaudi-
as i loco habitationis de celo et gau-
dias et p⁹l⁹ sis. si peccauerit vir i te
**Explicit oratio salomonis. Incipit
prologus myslaym. Incipit**

Nemo cum pphetas uel lib⁹
uideat esse descriptos me-
reos eos estimet apud he-
breos ligari: et aliquid si-
mile habere de psalmis
uel operibus salomonis.
Sed qd in demostene et tullio solet fie-
ri: ut p sola scribant et romana: qui u-
tiq; prosa et nō uersibus cōscripserūt.
Mos q; utilitati legentū puidentes:
interpretationem nouā nouo scribendi
genere distinximus. Ac primū de ysa-
ia sciendū qd in sermone suo discerit⁹
scilicet: quippe ut uir nobilis et urbane de-
ganit: nec habēs quicquā i eloquio
rusticitatis annuntiat. Unde accidit:
ut p⁹ter ceteris flore huiusmodi ei⁹ trālla-
tio nō p⁹uenerit cōseruare. Deinde etiā
hoc adiciendū: qd non tam propheta
dicend⁹ sit q; euangelista. Itaq; uni-
uersa xpi ecclesieq; misteria ad liqui-
dum p⁹leat⁹ est: ut non eum putes de
futuro uarietari: sed de p⁹teritis histo-
riam regere. Unde concilio noluisse tūc
temporis septuaginta interpretes fidei
sue sacramēta p⁹phete rethnais p⁹dece-
ne sandū canib; et margaritas por-
tis darent: que tū hanc editionē legeri-
tis ab illis animaduertit⁹ abscondita.
Nec ignoro quāti laboris sit prophe-
tas intelligere: nec facile quempiam
posse iudicare de interpretatione: nisi
intellexerit atē que legerit. Mos q; pa-
tere morib; plurimor⁹: qui stimulan-
te inuidia qd cōsequi non ualēt despi-
ciūt. Scitis ergo et prius i lāmā mir-
ro manū et nichilomin⁹ h⁹re a fastidi-
osis ledorib; p⁹cor: ut quomō greci
post septuaginta trālatōres aquilā et
symachū et theodotū legūt. uel ob stu-
dii doctine sue. uel ut septuaginta
magis et collatione eos intelligant:

hic et isti saltem unū post p⁹cor habere
digne interpretem. legant p⁹ter et po-
stea respiciant: ne videatur nō se iudi-
cio. sed et odij p⁹sumptione ignorata
damnare. Prophetauit autē ysaia i
iherusalē et in iudea necdū decem tri-
bubus in captiuitatem ductis: ac de
uicq; regno nūc cōmixti nūc separa-
tim regit oraculū. Et cum interdū ad
p⁹sentem respiciat historiā: et post ba-
bilonie captiuitatē reditū p⁹l signifi-
cet in iudeam: tamē omīs eius cura de
uocatione gentiū et de aduentu xpi ē.
Quē quāto plus amatis o paula et
eustochiū. tanto magis ab eo petite:
ut p obsecratione p⁹sentī qua me inde-
sineret enuli lamāt. ipe michi merce-
dem restituat in futuro: qui sit me ob
hoc in peregrine lingue eruditione su-
dasse. ne iudei de falsitate scriptura-
rum ecclesie eius diutius insultarēt.
Explicit p⁹log⁹. Incipit ysaia. Incipit p⁹ph⁹etia.
Uiso ysaie filij amos: quā-
uidit sup iudam et iheru-
salem in diebus ozie ioa-
than archaz et ezechie regū
iude. Audite celi et auribus p⁹ape tea:
qm dñs locut⁹ est. Filios emendui et
realtant: ipi autē spreuerūt me. Cogno-
uit eos possessorem suū: et aliu⁹ p⁹sepe
dñi sui. Israel autē me nō cognouit:
et p⁹ph⁹et⁹ meus nō intellegit. De genti
peccatrici: p⁹ph⁹et⁹ graui iniquitate. feni-
ni nequā: filijs scelerat⁹. Dereliquerūt
dñm: blasphemauerūt sandū isrl: ab-
alienati sunt retrorsum. Sup quo pe-
cuniā uos ultra: addentes puaricati-
onem: dñm caput languidū: et quie-
tor mēto. Al plāta pedis usq; ad ueni-
tem. non est in eo sanitas. Vultus et
sinor et plaga tumens: nō est circū-
ligata nec curata medicamine: neq;

tota plebs. Terra vestra deserta: civitates
 vestre succense igni. Regionē vestram
 coram vobis alieni devorant: et deso-
 labitur sicut in vastitate hostili. Et de-
 relinquetur filia syon ut umbraculū i
 vinea: et sicut tuguriū i curruerario:
 sicut civitas que vastatur. Nisi dñs
 exercituum reliquisset nobis semen qua-
 si sodomā fuisset: et quasi gomorra
 similes essemus. Audite verbum dñi
 principes sodomoy: p̄cipite auribus
 legem dei vestri p̄plus gomorre. Quo-
 michi multitudinē victimay v̄ray di-
 cit dñs. Pletus sum. Locusta ari-
 etum: et adipem p̄guinū et sanguinem
 vituloy: et agnos: et hircos nolui. Eū
 veniretis ante conspectū meū: quis que-
 suit hec de manibz vestris. ut ambu-
 laretis i atrijs meis. Ne offeratis ul-
 tra sacrificiū frustra. Quicquid abomi-
 natio est michi. Neomeniā et sabbatū
 et festivitates alias non feci. Iniqui
 sunt cetus vestri. Maleficas vestras: et
 sollemnitates vestras odit anima
 mea. Facta sunt michi molesta. Labo-
 ravi sustinens. Et cū extenderetis ma-
 nus vestras avertam oculos meos a
 vobis: et cū multiplicaveritis oratio-
 nem nō exaudiri. Nam cū vestre san-
 guine plene sūt. Lavamini. mūdi esto-
 re: auferre malū cogitationū vestray
 ab oculis meis. Quiescite agere puer-
 se: dissite beneficare. Quiesce iudicium
 subvenire oppresso. iudicate pupillo.
 defendite viduā: et venite et arguite
 me dicit dñs. Si fuerint peccata v̄ra
 ut corcinum. quasi nix dealbabitur:
 et si fuerint rubra quasi vernix: et
 melut lana alba erūt. Si volueritis et
 audieritis me: bona terre comedetis.
 Si si nolueritis: et me ad iracundiā
 provocaveritis. gladius devorabit

vos: quia os dñi locutus est. Quomō
 facta est meretrix civitas fidelis: plena
 iudicij. Iusticia habitavit in ea: nūc
 autem homicide. Argentū tuū v̄ellū
 est in scoriā: vinū tuū mixtū ē aqua.
 Principes tui infideles: socij furum.
 Omnes diligūt munera: secūtur retri-
 buciones. Pupillo nō iudicāt: et cau-
 sa vidue non ingredit ad illos. Pro-
 pter hoc ait dñs deus exercituum fortis
 israhel. Ne ego consolabor sup hosti-
 bus meis: et vindicabor de inimicis
 meis. Et cōvertā manū meā ad te: et
 ego quā ad purā scoriā tuā: et auferā
 omne stānum tuū: et reliquā iudices
 tuos ut fuerūt prius. et cōsiliarios tu-
 os sicut antiquis. Post hec vocaberis
 civitas iusti: urbs fidelis. Syon i iu-
 dicio redimetur: et redueit eā in iusti-
 ciam. Et conteret sceleratos et peccatores
 simul: et qui dereliquerūt dñm consi-
 mentur. Confundentur enī ab ydolis
 quibz sacrificaverūt. Et erubescetis su-
 per omis q̄s elegistis: cū fueritis ut
 lut quecus defluentibz folijs: et velut
 ore absqz aqua. Et erit formido v̄ra
 ut familla fugge: et opus vestrū qua-
 si scintilla: et succendetur v̄rumqz li-
 mul. et non erit qui extinguat.

Verbum qd vidit ysaias filius amos
 sup iudā et iherusalē. Et erit in
 novissimis diebz p̄parat⁹ mons do-
 minus domini i venite mōtiū: et eleua-
 bit sup colles. Et fluent ad eū omnes
 gentes: et ibūt ppli multi: et dicent. Ve-
 nite ascendant⁹ ad montem dñi: et ad
 domū dei iacob: et docebit nos vias
 suas et ambulabim⁹ in seminis eius:
 quia de syon eribit lex: et verbum dñi de
 iherusalē. Et iudicabit gentes: et argu-
 et p̄plos multos. Et cōstabit gladi⁹
 super i vomere: et lāteas suas infalce

Non leuabit gens cōtra gentem gla-
 dium: nec exercebuntur ultra ad p̄liū.
 Domus iacob venite et ambulemus
 in lumine dei nocte. p̄cisci enī ppli
 tuū domū iacob: quia repleti sunt ut
 olim: et augures habuerūt ut phili-
 stini: et pueris alienis adheserūt. Re-
 pleta est terra argento et auro: et non
 est finis thesaurorū eius. Et repleta ē
 terra et equis: et innumerales qua-
 drige eius. Et repleta est terra et ydo-
 lis. Opus manū suay addrauerūt:
 qd fecerūt digiti eorū. Et incurrauit se
 homo: et humiliat⁹ est vir. Ne ergo
 dimittas eis. Ingredere in petra: et ab-
 scondere i fossa humo a facie timoris
 dñi: et gloria maiestatis eius. Oculi
 sublimis hominis humiliati sunt: et
 inuoluabit altitudo viroy. Et altabit
 aut dñs solus in die illa: quia dies
 dñi exercituum sup omne supbum et ex-
 cessū: et sup omne arrogante: et humili-
 abit sup omes cedros libani subli-
 mes: et cedras: et sup omes querc⁹ basan-
 et sup omes mōtes excellos: et sup omes
 colles eleuatos: et sup omne turre ex-
 cellā et sup omne mur munit⁹: et sup
 omes naues tharsis: et sup omne qd vi-
 su pulchrum est. Et incuruabitur omis
 sublimitas hominū: et humiliabitur
 altitudo viroy. Et eleuabit dñs solus
 in die illa: et ydola penitus cōterentur.
 Et introibūt in speluncas petray: et i
 voragines terre a facie formidinis do-
 mini: et gloria maiestatis eius: cum
 surrexerit p̄cutere terrā. In die illa p̄ci-
 et homo ydola argenti sui et simula-
 cra auri sui que fecerat sibi: ut adora-
 ret talpas et vespilliones. Et ingredi-
 etur scissuras petray: et i cāinas saxo-
 rum a facie formidinis domini et a
 gloria maiestatis eius: cum surrexerit

percutere terram. Quiescite ergo ab ho-
 mine cuius spiritus in naribus eius
 est: quia excelsus reputat⁹ est ipse.

Ecce enī dñator dñs exercituum au-
 feret ab iherusalē: et ab iuda vali-
 dum et fortē: omne robur panis et o-
 mine robur aque: et fortem et virū bel-
 latorem: et iudicem et prophetam et a-
 riolū et senem. principē sup quinquā-
 giuta: et honorabilem vultu: et consi-
 liariū. et sapientem de architēdis: et
 prudentem eloquiū mistici. Et dabo
 pueros principes eorum: et effeminati
 dñabunt eis. Et corruet p̄plus vir ad
 virū: et unusquisqz ad p̄ximū suū. Tu-
 muluabit⁹ puer cōtra senem: et igno-
 bilis contra nobilem. Apprehendet e-
 nim vir fratrem suū domesticū patris
 sui: et dicit. Vestimentū tibi est: prin-
 cepto esto nosse: ruina autem hec sub
 manu tua. Respondebitqz in die illa
 dicens. Non sum medicus: et i domo
 mea non est panis neqz vestimentum.
 Nolite constitutere me principem ppli.
 Fuit enim iherusalē et iudas cōdit⁹:
 quia lingua eorū et adinventiones eo-
 rum contra dñm: ut puocarent ocu-
 los maiestatis eius. Agnitio vultus
 eorū respondebit eis: et peccatū suū
 q̄li sodomā p̄dicauerūt: nec absconde-
 runt. De aie eorū: quī reddita sunt eis
 mala. Dixit iusto quī bax: quī fructū
 adinventionū suay comedit. De im-
 pio in malū. Retributo enim manūū
 ei⁹ fiet ei. Populū meū reatōres sui
 spoliaverūt: et mulieres dñare sunt eis.
 Popule meus qui te beatū dicūt ip̄i
 te decipiūt: et mā gressū tuorū disti-
 pant. Stat ad iudicandū dñs: et stat
 ad iudicandos p̄plos. Dñs ad iudi-
 cium veniet: cum senibz ppli sui et prin-
 cipibz eius. Vos enim depasti estis

vineam meam: et rapina pauperis i domo vestra. Quare auertis ipsum meum: et facies pauperum commolitis dicit dominus exercituum. Et dixit dominus deus. Pro eo quod eleuati sunt filii syon et ambulauerunt extenso collo: et muribus oculorum ibant et plaudebant et ambulabant et pedibus suis composito gradu incedebant: decaluaabit dominus verticem filiarum syon: et dominus relinet eas nudabit. In die illa auferet dominus ornamentum calciametorum: lunulas et torques et monilia et armillas: mitras et discriminalia: periscelidas et mureculas et olfactoriola et inauris et anulos et gemmas in fronte pedentes: et mutatoria et palliola: et lintamina et acus et specula: et sudones et vitas et thecibula. Et erit per suauem odorem fetor: et pro zona funiculus: et pro celsipanti celine caluicium. Puluerunt quoque viri tui gladio cadent: et fortes tui in pilio. Et meruerunt atque lugebunt porte eius: et desolata in terra sedebit.

Qui apprehendent septem mulieres virum unum in die illa dicentes. Panem nostrum comedemus: et vestimentis nostris operiemur: tantummodo inuocetur nomen tuum super nos: aufer opprobrium nostrum. In die illa erit germen domini in magnificencia et gloria: et feudus terre sublimis: et exultatio hyemum qui saluati fuerint de israhel. Et erit omnis qui relictus fuerit in syon et reliquus in iherusalem: sanctus vocabitur omnibus qui scriptus est in vita in iherusalem. Si abluerit dominus sororem filiarum syon et sanguinem iherusalem lauet de medio eius: in spiritu iudicij et spiritu ardoris. Et creabit dominus super omnem locum montis syon: et ubi inuocatus est nomen per diem: et summum et splendorem ignis

flamantis in nocte. Super omnem eorum gloriam prelo: et tabernaculum erit in brachio domini ab estu: et in securitatem et abscissione a turbine: et a pluuia.

Quanto dilecto meo tantum patet meum vineam suam. Vineam facta est dilecto meo: in cornu filio olei. Et sepulit eam: et lapides elegit ex illa: et plantauit vineam electam. Et edificauit currem in medio eius: et torcular extulit in ea. Et expectauit ut faceret uvas: et fecit labruscas. Nunc ego habitatores iherusalem et viri iuda indicite inter me et inter vineam meam. Quid est quod ultra facere debui vinee mee et non feci ei? An quod expectauit ut faceret uvas: et fecit labruscas: Et nunc ostendam vobis quid ego faciam vinee mee. Auferam sepeum eius et erit in direptionem: diruam maceriam et erit in concalcationem: et ponam eam desertam. Non putabitur: et non fodietur: et ascendent super eam uepres et spine: et nubibus mandabo ne pluuiam super eam ymbrem. Vineam autem domini exercituum domus israel est: et vir iuda germen eius delectabile. Et expectauit ut faceret iudiciu et ecce iniquitas: et iusticiam: ecce clamor. Ve qui coniungitis domum ad domum: et agrum agro copulatis usque ad terminum loci. Nunquid habitabitis vos soli in medio terre? In auribus meis sunt hec: dicit dominus exercituum. Nisi domus multe deserte fuerint grandes et pulchre: et absque habitatore. Decem enim iugera vinearum faciunt lagunculam unam: et triginta modij seminis faciunt modios tres. Ve qui confurgitis mane ad ebrietatem sedanda: et potandum usque ad uesperam ut uino estuatis. Erthara et lica et tympanum et tympanum et uinum in coniugis vestris: et opus domini non

respicitis: nec opera manuum eius consideratis. Propterea captiuus dudum est populus meus quia non habuit scientiam: et nobiles eius interierunt fame: et multitudo eius sui exaruit. Propterea dilatauit infernus animam suam: et aperuit os suum absque illo termino. Et descendit fortes eius: et populus eius et sublimis gloriosus: et ad eum. Et incuruabit homo et humiliabitur vir: et oculi sublimis deprimuntur. Et exaltabitur dominus exercituum in iudicio: et deus sanctus sanctificabitur in iusticia. Et palietur agri iuxta ordinem suum: et deserta in ubertatem uersa aduenient comedent ea. Ve qui trahitis iniquitatem in funiculis uanitatis: et quasi uinculum plaustrum peccati. Qui dicitis festinet cito ueniat opus eius ut uideamus: et appropiet et ueniat consiliu sancti israhel: et sciemus illud. Ve qui dicitis malum bonum et bonum malum: ponentes tenebras lucem et lucem tenebras: ponentes amaram in dulce et dulce in amarum. Ve qui sapientes estis in oculis uis: et coram uobis iniquis prudentes. Ve qui potentes estis ad bibendum uinum: et uiri fortes ad missendam ebrietatem. Qui iustificatis impium per munera: et iusticiam iusti auferitis ab eo. Propter hoc sicut dicitur super puluam lingua ignis: et calor flame egreditur: sic radix eorum quasi fauilla erit: et germen eorum ut puluis ascendet. Abiecerunt enim legem domini exercituum: eloquium sancti israel blasphemauerunt. Ideo iratus est furor domini in populum suum: et extendit manum suam super eum: et percussit eum. Et conturbati sunt mores: et facta sunt morticina eorum quasi sterues in medio platearum. In hyem omnibus non est auersus furor eius: sed adhuc manus eius exstensa. Et eleuabit signum

in nationibus: prout: et sibilabit ad eum de finibus terre et ecce festinus uolatus ueniet. Non est deficiens neque laborans in eo: non dormitabit neque dormiet neque soluetur singulum retum eius: nec rumpetur corriga calciametum eius. Vigile eius acule: et omnis arcus eius reuerti. Ungule equorum eius ut siler: et rore eius quasi imperio tempestatis. Rugitus eius ut leonis: rugiet ut catuli leonum. Et stendet et tenebit predam: et amplebitur: et non erit qui eruat: et sonabit super eum in die illa sicut sonitus maris. Aspicimus in terram et ecce tenebre tribulationis: et lux obtebrata est in caligine eius.

In anno quo mortuus est rex ozias uidi dominum sedentem super solium excelsum et eleuatum: et plena erat domus a maiestate eius et ea que sub ipso erant implebant templum. Seraphim stabant super illud: sex ale uni: et sex ale alteri. Duabus uelabat faciem eius: et duabus uelabant pedes eius: et duabus uolabat. Et clamabat alter ad alterum: et dicebat. Sanctus sanctus sanctus dominus deus exercituum: plena est omnis terra gloria eius. Et comota sunt super luminaria candelinum a uoce clamantis: et domus repleta est fumo. Et dixi. Ve michi quia tacui: quia uir pollutus labijs ego sum et in medio populi polluti labia habentis ego habito: et regem dominum exercituum uidi oculis meis. Et uolauit ad me unus de seraphim et in manus eius calicem quem foripe tulerat de altari: et regit os meum et dixit. Ecce tetigi hoc labia tua: et auferetur iniquitas tua: et peccatum tuum mundabitur. Et audiui uocem domini dicentis. Que mittam: et quis ibit nobis? Et dixi. Ecce ego: mitte me. Et dixit. Vade: et dices populo huic. Audite

audientes et nolite intelligere: et videte
visionem et nolite cognoscere. Ecce
cor populi huius et aures eius aggraua-
uit: oculos eius claudere: ne forte videat o-
culis suis et auribus suis audiat et
corde suo intelligat: et conuertatur et
sanetur. Et dixit. Usquequo dñs? Et
dixit. Donec desolentur civitates absq[ue]
habitatore: et domus sine homine. Et
terra relinquetur deserta: et longe faciet
dñs homines. Et multiplicabitur q[ui]
deserta fuerat in medio terre: et adhuc
in ea decimatio. Et conuertetur et erit in
transiitione sicut thebini: et sicut quere
q[ui] repadiunt ramos suos. Semen san-
ctum erit id q[uo]d dicitur in ea. **U**
Et factum est in diebus achaz filij
ioathan filij ozie regis iuda a-
scendit rabin rex syrie et facce filij roma-
lie rex israhel et iherusalem ad p[er]secu-
tandū corā eam: et nō ponere de bellare eā.
Et nūciaverūt domui david dīctes.
Requirit syria sup[er] effaim: et comotū
est cor eius: et cor populi ei[us] sicut movent
ligna siluay a facie venti. Et dixit do-
minus ad ysaiam. Egredere in occursum
achaz: tu et qui desolidus est iacob filij
tuus ad egerunt aqueductus p[er]fane
superioris in via agri sullonis: et dices
ad eum. Vide ne sileas. Noli timere:
et cor tuū ne formidet a diab[us] cau-
dis rionū fumigantium istos: et dea
furoris rabin regi syrie et filij romelie:
eo q[uo]d cōsiliū inuenit corā te syria in ma-
lum: effaim et filius romelie dicentes.
Ascendamus ad iudam et suscitamus
eum: et auellamus eū ad nos: et ponamus
regem in medio eius filij tabel.
Hec dicit dñs d[omi]n[us]. Nō stabit et nō erit
istud: sed caput syrie damasci: et caput
damasci rabin. Et adhuc sexaginta et
quinq[ue] anni: et desinet effaim esse p[ro]p[ri]us:

et caput effaim samaria: et caput sa-
marie filius romelie. Si non credide-
ritis: non p[er]manebitis. Et adiecit do-
minus loqui ad achaz dīctes. Vere ti-
bi signū a dño deo tuo in p[ro]fundo in-
ferni: sive in excelsu supra. Et dixit a-
chaz. Nō p[er]it: et nō temptabo dominū.
Et dixit. Audite ergo domus david.
Nūquid pax vobis est molestos el-
se hominibus: quia molesti estis et deo
meo? Propter hoc dabit dñs ipse vobis
signū. Ecce virgo concipiet et pariet fi-
liū: et vocabitur nomen ei[us] emmanuel.
Butirū et mel comedet: ut sciat repro-
bare malū et eligere bonū. Quia ante
q[uam] sciat puer reprobare malum et elige-
re bonum: deselinquetur terra quā tu
desertaris a facie duorum regū su-
orum. Ad dūcet dominus super te et
sup[er] populum tuū: et sup[er] domum patris tui
dies: qui non venerūt a diebus separati-
onis effaim a iuda cum rege assyriorū.
Et in die illa sibilabit dominus: nūscit
que est in cetero flumini egip[ti] et a-
pi que est in terra assur: et venient et re-
quiescent omnes in coccineis vallibus
et in caueris petrarū: et in omnibus for-
tibus et in universis foraminibus. In
die illa cadet dominus in novacula
conduda in hys qui trans flumē sūt
in rege assyriorū: caput et pilos pedū: et
barchan universam. Et erit in die illa
nutiet homo vaccam bonū et duas
oves: et p[ro]p[ri]etate ladis comedet bu-
tū. Butirū enim et mel māducabit o-
mnis homo q[ui] relidit fuerit in medio te-
re. Et erit in die illa omnis loci ubi fue-
runt mille vites: mille argenteis: et in
spinas et in vopres erūt. Cum sagittis
et arcu ingredietur illuc rex: et ipe
ne erit in universa terra. Et omnes mon-
tes q[ui] saculo facient: nō veniet illuc

terror spinas et vepres: et erit in pascua
louis et in cōsulatōne p[ro]p[ri]i. **U**
Et dixit dñs ad me. Sume tibi li-
brum gradē: et scribe in eo filo
p[ro]p[ri]i: velocit[er] spolia detrahe. dñs pre-
dare. Et adhibui michi testes fideles:
uriam sacerdotem: et zachariam filiū
barachie. Et accessi ad pphetissam: et
concepit et peperit filiū. Et dixit domin[us]
ad me. Voca nomen eius: accelera spo-
lia detrahere: festina p[er]dare: quia ante
quā sciat puer vocare patrem suū et ma-
trem suā: auferetur fortitudo damasci
et spolia samarie corā rege assyriorū.
Et adiecit dñs loqui ad me adhuc
dicens. Pro eo q[uo]d abiit populus iste a-
quas syrie que vadūt cum silentio: et
assumpsit magis rabin et filium roma-
lie: p[ro]pter hoc ecce adducet dominus
sup[er] eos aquas fluminis fortis et mul-
tas: regem assyriorū et omne gloriam
eius. Et ascendet sup[er] omnes riuos e-
ius: et fluat sup[er] universas ripas eius:
et erit p[er] iudam iudans: et transiens
usq[ue] ad tollū veniet. Et erit ceteris a-
larum eius imple[re] latitudinem terre
sue o emmanuel. Congregamini p[ro]p[ri]i
et vincimini: et audite unius p[ro]p[ri]i ter-
re. Congregamini et vincimini: accin-
gite vos et vincimini: inire consilium et
dissipabitur loquimini vobis et non
deris: quia nobiscū dñs. Hec enim ait
dñs ad me. Sicut in forti manu eci-
dit me: ita in via populi huius di-
ces. Nō dicatis coniurato. Nūscit
enim que loquitur p[ro]p[ri]i iste cōiurato
est. Et timor[is] eius ne timeatis: neq[ue]
paveatis. Domini egerunt ip[s]i san-
ctificati: et ip[s]e pavor vester et ip[s]e terror
vester erit vobis in sanctificatione:
in lapide aut offensionis et in p[er]am
stanciali duabus domibus israhel:

in laqueum et in ruinā habitantibus
iherusalem. Et offendet eis plurimi:
et cadent et conterent: et irruentur et
capiunt. Liga testimoniū signa legē
in discipulis meis: et expectabo dñm
qui abscondit faciem suā a domo iacob:
et p[ro]stolabor eum. Ecce ego et pueri
mei: quos dedit michi dñs in signū et in
portatū israhel: a dño egerunt qui
habitāt in monte syon. Et cū dixerint
ad vos quere a philonibus et a di-
uinis qui stident in incantationibus
suis: nūquid nō p[ro]p[ri]i a deo suo requi-
ret visionē p[er] vnius ac mortuis? Ad
legē magis et ad testimoniū. Quod
si nō dixerint iuxta verbū hoc: nō
erit eis macula lux. Et transibit p[er]
eam et corrumpet et eluriet: et cū eluriet
irascet: et maledict[us] regi suo et dño su-
o. Et suspiciet sursum et ad terrā intuebi-
tur: et ecce tribulatio et tenebre et dissolu-
tio et angustia et caligo p[er]sequens et nō
p[er]it[ur] auolare de angustia sua. **U**
Primo tempore alluata est tra-
zabulon et ita neptalim: et vo-
uillimo aggrauata ē via maris tra-
iordaneti galilee gentiū p[ro]p[ri]i q[ui] ab-
labat in tenebris vidit lucem magnā:
habitantibus in regione umbre mor-
tis: lux orta est eis. Multiplicasti gen-
tem: non magnificasti leticiam. Lete-
bunt coram te sicut qui letantur in
melle: sicut regitant viduas: rapta
preda quando diuidit spolia. Iugū
enim quereis eius: et virgam humeri
eius et saccū egredoris eius superasti:
sicut in die madyan. Quia dñs vi-
lenta p[er]davit cum tumultu et vestimen-
tum mixtum sanguine erit in combu-
stionem: et cilus ignis. Parvulus e-
nim natus est nobis: filius datus est
nobis. Et factus est principatus sup[er]

humeri eius: et vocabitur nomen eius
amirabilis: confiliarius: deus: fortis:
pater futuri seculi: princeps pacis. Mul-
tiplicabitur eius imperium et pacis non
erit finis: super solium dauid et super re-
gnum eius: ut confirmet illud et corro-
boret in iudicio et iusticia a modo et
usque in sempiternum. Zelus domini exercitu-
um faciet hoc. Verbum misit dominus
in iacob: et cecidit in israel. Et sciet o-
mnis populus ephraim et habitantes
samaritaniam in superbia et magnitudine
cordis dicentes: Latentes ceciderunt sed
non erunt lapidibus edificabimus: sicut muros
succedunt: sed cedros immutabimus.
Et eleuabit dominus hostes rasum super eum et
inimicos eius in tumultu: veterem etiam
ab oriente et philistinim ab occidente:
et deuorabunt israel toto ore. In o-
mnibus hijs non est aures furor eius:
sed adhuc manus eius reperta. Et populus
non est reuersus ad penitentiam se: et do-
minum exercituum non inquisiuit. Et dis-
perdet dominus ab israel caput et caudam:
incursantem et deprauantem die una.
Longeuus et honorabilis ipse est caput:
et propheta docens mendacium ipse est cau-
dam. Et erunt qui beatificant populum istum
seductes: et qui beatificant precipitan-
tes. Propter hoc super adolescentulis eius
non letabitur dominus: et pupillis eius et
viduas non miserebitur. Quia omnis
proposita est et nequa: et uniuersum os
locutus est stulticia. In omnibus hijs
non est aures furor eius: sed adhuc
manus eius reperta. Succensa est enim
ignis impietas: ut prae et spina vo-
cabit. Et succendetur in densitate salis:
et commouetur in superbia fumi. In ira
domini exercituum commutata est terra:
et populus quasi est ignis. Vir fecit
suo non parceret: et dedinabit ad degen-
tam

et eluciet: et comederet ad sinistram et
non saturabit. Unusquisque carnem bra-
tium sui vorabit: manasse ephraim et
ephrain manassen: et simul ipsi contra
indam. In omnibus hijs non est aures furor
eius: sed adhuc manus eius reperta. **U**
e qui condit leges iniquas: et
facientes in iudicio pauperes: ut
faciant rause humilium populi mei: ut el-
sent viduae: preda eorum et pupillos diri-
perent. Quid facietis in die visitationis
et calamitatis dolge venientis? Ad
cuius confugietis auxiliu et ubi derelinque-
tis gloriam vestram: ne incideremini sub
vinculo: et cum interfecitis cadatis? Su-
per omnibus hijs non est aures furor eius:
sed adhuc manus eius reperta. Ve al-
sur. Virga furoris mei et baculus ipse
est: in manu eius indignatio mea. Ad-
gentem fallacem mittam eum: et contra
populum furoris mei madabo illi: ut au-
ferat spolia et diripiat praedam: et ponat
illum in concubationem quasi lucum pla-
mantis. Ipse autem non sit architectus: et
cor eius non ita estimabit: sed ad con-
cedendum erit cor eius: et ad incertationem
gentium non paucis. Dicit enim. Numquid
non principes mei simul reges sunt?
Numquid non ut archas hic emach? Numquid
non ut damasc? sic samaria? Quomodo
inuenit manus mea regna ydoli: sic
et simulacra eorum de iherusalem: et sa-
maria. Numquid non sicut feci samarie
et ydolis eius: sic faciam iherusalem et simu-
lacrois eius? Et erit cum impleuerit do-
minus iram suam in iherusalem: et iherusalem
et iherusalem: visitabo super eam
magnam cordis regis assur: et super
gloriam altitudinis oculorum eius. Dicit
enim. In fortitudine manus mee feci:

et in sapientia mea intellegi. Et abstu-
li terminos populi: et principes eorum de-
predatus sum: et derasi quasi potens
in sublimi residentes. Et inuenit quasi
nidum manus mea fortitudine populi:
et sicut colliguntur ova que derelicta
sunt: sic uniuersam terram ego congrega-
ui: et non fuit qui moueret petram et a-
periret os et gauderet. Numquid gloria-
bitur securis contra eum qui secat: et
aut exaltabitur serra contra eum a quo
trahitur? Quomodo si eleuatur virga
contra eleuantem se: et exaltetur baculus
qui urget lignum est. Propter hoc mite-
ret dominator dominus exercituum in pinqui-
bus eius tenuitatem: et subitus gloria
eius succensa ardebit quasi combustio
ignis: et erit lumen israel in igne et san-
ctus eius in flamma: et succendetur et
deuorabitur spina eius et vepres in die
una: et gloria salus eius et carneli
eius ab anima usque ad carnem consu-
metur. Et erit terrore pluvius: et relique
ligni salus eius pro pauidate nume-
rabitur: et puer sciet eos. Et erit in
die illa non adiderit residuum israel: et hijs
qui fugerint de domo iacob in initio su-
per eos qui percutit eos: sed inniteatur super
dominum sanctum israel. In veritate re-
liquie conuertent: reliquie inquam iacob
ad deum fortem. Si enim fuerit populus
israel quasi harena maris: reliquie conuertent se eo. Consummatio
abbreviata inundabit iusticiam. Con-
summationem enim et abbreviationem do-
minus deus exercituum faciet in medio
omnis terre. Propter hoc hec dicit dominus
exercituum. Noli timere populus
meus habitator syon ab assur. In vir-
ga enim percutiet et baculum suum leuabit
super te in via egypti. Adhuc enim paulu-
lum modicum: et consummabitur

indignatio: et furor meus super scelus
eorum. Et suscitabit super eum dominus exerci-
tus flagellum iuxta plagam madyan in
pera creb: et virga sua super mare: et le-
uabit eam in via egypti. Et erit in die illa
auferetur omnis eius de humero tuo:
et iugum eius de collo tuo: et compu-
tescet iugum a facie olei. Veniet in a-
ioch: transibit in magron: apud ma-
gnas commendabit vasa sua. Transi-
erit rursim: gabee sedes nocte. Ab-
rupit rama: gabaath saulis fugit.
Bynni voce tua filia gallim: attende
layla paupercula anaioch. Migeauit
medemeta: habitatores gabim conforta-
mini. Adhuc dies: ut in nob statuer.
Agitabit manum suam super montem filie
syon: et collum iherusalem. Ecce enim domi-
nator dominus exercituum cōtinget lagun-
culam in terrore: et excelsi statura succiden-
tur et sublimes humiliabuntur. Et
subuertentur cōdensa salus ferro: et
libanus cum excelsis cadet. **E**
t egredietur virga de radice iel-
se: et flos de radice eius ascendet:
et requiescet super eum spiritus domini. Spiritus
sapientie et intellectus. Spiritus con-
silij et fortitudinis. Spiritus scientie et
pietatis: et replebit eum spiritus timoris
domini. Non secundum visionem oculorum iudi-
cabit: neque secundum auditum aurium arguet.
Sed iudicabit in iusticia pauperes: et
arguet in equitate pro maledictis terre.
Et percutiet terram virga omnis oris sui:
et spiritu labiorum suorum interficiet impiu.
Et erit iusticia cingulum habitatorum eius: et fi-
des cinctus renum eius. Habitabit lu-
pus cum agno: et pardus cum hodo ac-
cubabit. Vitulus et leo et ouis simul
morabuntur: et puer parvulus minas-
bit eos. Vitulus et ursus pascuntur simul:
requiescent ratuli eorum. Leo quasi bos

comedet paleas: et deletabitur infans
ab utero sup foramina aspidis: et i ca-
uerna reguli qui ablatur fuerit ma-
num suā mittet. Non nocebūt et nō
occident i uniuerso mōre lando meo:
quia repleta est terra scientia domini:
sicut aque maris operientis. In die il-
la radix iesse qui stat in signū pporū
ipm gentes deprecabūtur: et erit sepul-
crum eius gloriosum. Et erit in die il-
la: adiciet dñs manū suā ad possiden-
dum residuū ppli sui: qd relinquet ab
assyrijs: et ab egipto et ab aphetos et
ab ethiopia: et ab elam et a sennaar
et ab enach: et ab insulis maris. Et le-
uabit signū i nationes: et cōgregabit
profugos israel. Et dispersos iuda col-
liget a quatuor plagis terre: et aufere-
tur zelus ephraim: et hostes iuda pe-
ribunt. Ephraim nō emulabitur iu-
dam: et iudas nō pugnabit contra
ephraim. Et volabūt i humeros phi-
listim p mare: simul p̄dabuntur fili-
os orientis. Ydumea et moab p̄ceptū
manus eorū: et filij amon obedientes
erunt. Et desolabit dñs linguam ma-
ris egipti: et eleuabit manum suā su-
per flumen in fortitudine spiritus sui:
et percussit eum in septem riuīs: ita ut
transiant per eum calciati. Et erit via
residuo populo meo qui relinquetur
ab assyrijs: sicut fuit israeli in die
qua ascendit de terra egipti. **XV**
Et dices in die illa. Confitebor ti-
bi dñe quoniam iratus es michi:
conuersus est furor tuus: et cōsolatus
es me. Ecce deus saluator meus: fidu-
cialiter agam et non timebo. Quia
fortitudo mea et laus mea dñs: et fa-
ctus est michi in salutem. Haurietis
aqua in gaudio de fontibus salua-
toris: et dicitis in illa die cōfitemini

domino: et innocare nomē eius. No-
tas facite in pplis adinuerdones et:
mementote qm recessum est nomē ei.
Cantate dñs qui magnifice fecit: an-
nunciate hoc i uniuersa terra. Egredietur
lauda habitatio syon: quia magnus
in medio tui sanctus israel. **XVI**
Omnis babilonis: qd uidit flata
filius amos. Super mōrem ca-
lignosū leuate signū: exaltate uocē:
leuate manū: et ingrediantur portas
duces. Ego mādauī sanctificationis me-
is: et vocaui fortes meos i ira mea: ex-
ultantes in gloria mea. Vox multi-
tudinis in mōtibus quasi populorū
frequentiū: vox sonitus regum gentiū
cōgregatarū. Dominus exercitūū p̄cepit
militie bellī: uenientibus de terra p̄cul.
A summitate celi dñs et uala furoris
eius: ut disperdat omne terrā. Glula-
te quia p̄pe ē dies dñi: quia uastata ē
a dño ueniet. Propter hoc omnes ma-
nus dissoluetur: et omne tor homi-
nis tabescet et conuertetur. Torquies et
dolores tenebūt quasi parturientis do-
lebūt. Unusquisq; ad p̄ximū suū su-
p̄bit: facies combuste uultū eorū. Ecce
dies domini uenit crudelis et indigna-
tionis plenus et ire furorisq;: ad po-
nendam terrā i solitudinē et peccatores
eius concedendos de ea: quoniam stelle
celi et splendor earū non repandent lu-
men suū. Obtenebratus est sol in ortu
suo: et luna non splendebit i lumine
suo. Et uisitabo sup orbis mala: et
contra impios iniquitatem eorū. Et
quiescere faciā supbiā infidelīū: et ar-
rogantiā fortīū humiliabo. Preciosior
erit uir auro: et homo mūdo obrizo.
Sup hoc celū turbato: et mouebitur
terra de loco suo: p̄pter indignationē
domini exercitūū: et p̄pter diē ire furoris

eius. Et erit quasi dānula fugiens et
quasi auis: et non erit qui congreget.
Unusquisq; ad pplm suū conuertetur:
et singuli ad terrā suā fugiēt. Quis
q; inuenit fuerit occidit: et omīs q; su-
peruenit cader in gladio. Infantes e-
orum allidant i oculis eorū: diripien-
tur domus eorū: et uxores eorū viola-
buntur. Ecce ego suscitabo super eos
medos: qui argentū non querāt nec
auro uelint: sed sagittis paruulos in-
terficiāt: et lactantibus uteris non mi-
serentur: et sup filios non parcat o-
culus eorū. Et erit babilon illa ciuitas
gloriosa in regnis: indita in supbia
chaldeorū: sicut subuerit dñs sodomā
et gomorā. Nō habitabit usq; i finē:
et non fundabitur usq; ad generationē
et generationē. Nec ponet
ibi tentoria arabs: nec pastores requi-
escent ibi: sed requiescent ibi bestie: et re-
plebuntur domus eorū draconibus. Et
habitabūt ibi strutiones et pilosi salta-
būt ibi: et respōdebūt ibi ulule i edibz
eorū: et sirenē i delubris uoluptatis. **XVII**
Prope est ut ueniat tempus eius:
et dies ei nō elongabūtur. Mi-
serabit mi dñs iacob et eliger adhuc
de israel: et requiescere eos faciet sup
humū suū. Adiuget aduena ad eo:
et adherbit domui iacob. Et tenebūt
eos ppli: et adducent eos i locū suū.
Et possidebūt eos domus israel sup
terrā dñi in seculos et aeternas: et erunt
rapientes eos qui se operāt: et subici-
ent egadores suos. Et erit in die illa
cuius requiē dederit tibi deus de labore
tuo: et a cōtusione tua: et a seruitute
dura qua ante seruisti: sumes p̄parabo
lam istam cōtra regem babilonis et di-
ces. Cadomō resauit egador: quiescit
tributus. Cōtuit dñs baculū impiorū:

uirgam dominantū redempti p̄p̄os
indignatione: plaga insanabili: sub-
identem in furore gentes: p̄sequentein
reudelicet. Conquieuit et siluit omnis
terra: gauisa est et exultauit: abietes q;
lerate sūt sup te: et cedri libani. Equo
dormisti nō ascendet q; succidat nos
Inferius subter te conuulsus est: in
occursum aduenit tui suscitauit tibi
gigantes omēs principes terre. Sur-
regerūt de solijs suis omnes principes
nationū: uniuersi respōdebūt et dicit
tibi. Et tu vulneratus es sicut et nos:
nostri similes effectus es. Detrasta est
ad inferos supbia tua: cōcidit rada-
uer tuū. Subter te sternetur tinea: et o-
p̄imentū tuū erit uermes. Quomō
recidisti de celo lucifer qui mane orie-
baris: Cōcussisti in terram qui vulne-
rabas gentes: qui dicebas in corde tuo.
In celum cōstendā: sup altia dei exal-
tato solū meū: sedebō in inoue etha-
metti: in latebris aquilonis: ascendā
sup altitudinē nubīū: similis ero altis-
simo. Verūtamē ad infernū detraheis:
in p̄fundū laci. Qui te uiderint ad te
indignabūtur: reg; p̄spicient. Nunquā
iste est uir qui conuertauit terram: qui
concussit regna: qui posuit orbem de-
secum: et urbes eius destruxit: Vindis-
ei nō aperuit carcerem. Omēs reges
gentiū uniuersi dormiēt in gloria
uir in domo sua: tu autē p̄dictus es de
sepulcro tuo quasi stirps inutilis: pol-
lutus et obuiolatus: cum his qui in-
recedi sunt gladio: et descendetunt
usq; ad fundamēta laci. Quasi rada-
uer putidū nō habebis cōsoniū neq;
cum eis in sepultura. Tu enim certam
dissididisti: tu pplm occidisti. Nō us-
tabitur in eternū semer p̄ssimorum.
Preparate filios eius occisioni: in

iniquitate patrum eorum. Non resurgent:
neque hereditabunt terram neque implebunt
faciem orbis civitatum. Et consurgam
super eos dicit dominus exercituum: et
perdam babilonis nomen et reliquias:
et germen et progeniem dicit dominus.
Et ponam eos in possessionem ericis: et in
paludes aquarum: et scopabo eam sicut
scopam terrens dicit dominus exercituum. Iuravit
dominus exercituum dicens. Si non ut puta-
vi ita erit: et quomodo mentis tractavi
sic eveniet: ut conteram asinum in terra
mea: et in montibus meis conculcetur eum:
et auferetur ab eis ingulum eius: et omnis
illus ab humero eorum tolletur. Hoc
consilium quod cogitavi super omnem terram:
et hec est manus exercitus super univer-
sas gentes. Dominus exercituum decrevit: et
quis poterit infirmare? Et manus
eius exercita: et quis avertit eam? In
anno quo mortuus est rex achas fa-
ctum est onus istud. Ne letetis philis-
tea omnes: quoniam comminuta est
vinea pressoris tui. De radice enim
colubri egredietur regulus: et semen e-
ius absorbebit volucem. Et pascunt
primogenita pauperum: et pauperes si-
ducialiter requiescent: et interice faciem
infame radicem tuam: et reliquias
tuas interficiam. Ulula porta: clama
civitas: perstrata est philistea omnino.
Ab aquilone enim fumus veniet: et
non est qui effugiat agnere eius. Et
quid respondebitur nuncijs gentis?
Quia dominus fundavit syon: et in
ipsa sperabunt pauperes populi eius. **XV**
Quius moab. Quia nocte vastata
est ar: moab contigit: quia
nocte vastatus est murus: moab con-
cluit. Ascendit domus dybon: ad ce-
rella in planitiebus: super naboth: et super meda-
ba: moab ululabit. In rudis caputibus

eius caluicium: omnis herba radetur. In
vinea eius accendi sunt sacco: super redem-
tus et in platibus eius omnis ulula: descen-
det in fluvium. Clamavit elebon: et ele-
ale: usque iasa audita est vox eorum. Su-
per hoc egredietur moab ululabit: ani-
ma eius ululabit sibi. Cor meum ad mo-
ab clamabit: vides eius ad segor: vici-
lam contemnam. Per ascensum enim
lunae flens ascendet: et via oronaym
clamore contritionis levabit. Aque
enim neminem deserte erit: quia aruit
herba: defecit germen: viros omnis in-
terit. Secundum magnitudinem operis: et
visitatio eorum. Ad torrentem salicem du-
cent eos: quoniam circumabit clamor ter-
minum moab. Usque ad gallim ulula-
tus eius: et usque ad purum helim clamor
eius: quia aque dybon replere sunt sangui-
ne. Ponam enim super dybon ad-
ditamenta hyssopi qui fugerunt de mo-
ab leonem: et reliquias eorum. **XVI**
Emitte agnum dominator eorum:
de porta deserti ad montem filie sy-
on. Et erit sicut avis fugiens: et pulli
de nido avolantes: sic erunt filie moab
in transitu suum. Qui consilium: ro-
ge consilium: pone huius nocte umbra tua
in meridie. Absconde fugiens: et rago-
ne prodas. Habitabit apud te pugi-
mari. Moab esto latibulum eorum a facie
vastatoris. Finitus est enim pulvis:
consummatus est miser: defecit qui con-
culcabat terram. Et parabitur in mis-
ericordia solium: et videbit super eum in ve-
ritate in tabernaculo david: iudicans
et querens iudicium: et velociter reddens
quod iustum est. Audiuimus superbia mo-
ab: superbia eius est valde. Superbia eius et
arrogantia eius et indignatio eius:
plures fortitudo eius. Quicquid ululabit
moab: et moab universus ululabit.

Hyssopi qui letantur super muro cotti lateris
loquimini plagas suas: quoniam subur-
bana elebon defecit sunt. Et vinea sa-
bama domini gentium reciderunt. Fla-
gella eius usque ad iazer pervenerunt: rea-
verunt in deserto: pagines eius relide
sunt: transierunt mare. Super hoc plora-
bo in fluvio iazer vinea sabama. Inebria-
bo te lacrima mea elebon: et eleale: quoniam
super vindemiam tuam et super messen-
tuam vox clamantium irruit. Et auferetur
leticia: et exultatio de camelo: et in
vineis non exultabit neque inubilabit. Vi-
num in torculari non calcabit qui calca-
re consueverat: vocem calcantium abstuli.
Super hoc venter meus ad moab qua-
si catharta sonabit: et viscera mea ad
murmurum cotti lateris. Et erit cum apparue-
rit quod laboravit moab super recessis
suis: ingredietur ad sanda sua ut ob-
secret: et non valebit. Hoc verbum quod
locutus est dominus ad moab extitit: et nunc
locutus est dicens. In tribus annis qua-
si anni mercenarii: auferet gloria mo-
ab super omni populo multo: et relin-
quetur in eo sicut racemus parvus et
modicus: nequaquam multus. **XVII**
Quius damasci. Ecce damascus
desinet esse civitas: et erit sicut a-
reus lapidum in ruina. Derelicta civi-
tates arcorum gregibus erunt: et requiescent
ibi: et non erit qui egredietur. Et cessabit
adiutoriis ab ephraim: et regnum a da-
masco: et reliquie sive sicut gloria fili-
orum israel erit: dicit dominus exercituum. Et erit
in die illa attenuabit gloria iacob: et
pugnantes carnes eius marcescent: et erit
sicut congregas in messe quod restiterit: et
brachium eius spicas leget. Et erit sicut
querens spicas in valle raphaim: et re-
linguet in eo sicut racemus: et sicut ex-
cussio oleae: duarum vel trium olivarum in

summitate rami: sive quatuor aut quin-
que. In racuminibus eius fructus eius:
dicit dominus deus israel. In die illa indina-
bitur homo ad factorem suum: et oculi
eius ad sandum israel respicient: et non in-
dinabuntur ad altaria que fecerunt ma-
nus eius: et que operati sunt digiti eius:
non respicient lucos et delubra. In die
illa erunt civitates fortitudinis eius de-
lidae: sicut aranea et segetes que derelide
sunt a facie filiorum israel: et eris deser-
ta: quia oblita es dei saluatoris tui: et
fortis adiutoris tui non es recordata.
Propterea plantabis plantationem
infidelium: et germen alienum seminabis.
In die plantationis tue labrusca: et
mane semine tuum florebit. Ablata est
messis in die hereditatis: et dolebit
graviter. De multitudo populi multo-
rum ut multitudo maris sonantis: et
numulus turbas: sicut sonitus aquarum
multarum. Sonabunt populi sicut sonitus
aquarum inundantium: et increpabit eum
et fugiet: percul: et rapiebat sicut pulvis
montium a facie venti: et sicut turbo co-
ram tempestate. In tempore vespere: et
ecce turbatio: in matutino: et non sub-
sistet. Hec est pars eorum: quae vastaverunt
nos: et fors diripientium nos. **XVIII**
Ue terre cybalis alay que est trans
flumina ethiopie: que mittit in
mari legatos: et in vasis papiri super
aquas. Ite angeli veloces ad gentem
convulsam: et dilacerata: ad populum terri-
bilem post quem non est alius: gentem
repedantem et contumacem: cuius diripue-
runt flumina terram eius. Omnes ha-
bitatores orbis qui moramini in terra:
cum elevari fuerit signum in montibus
videbitis: et clagorem tube audietis:
quia hec dicit dominus ad me. Quiescam et
considerabo in loco meo: sicut meridiana

lux clara est: et sicut nubes rosis in die
messis. Ante messiam enim totus efflore-
bit: et immatura perfectio germinabit:
et praevidentur ramusculi eius falcebus.
et quae delectata fuerint abscondentur.
egredientur. et relinquuntur simul au-
bus mortuum et bestiae terre: et estate
perpetua erunt super eum volucres. et
omnes bestiae terre super illum hiemabunt.
In tempore illo deferetur munus domini
exercituum a populo diuulso: et dilacerato:
a populo terribili post quem non fuit alius: a
gente reprobata. repugnata: et contumacia: cuius
diripuerunt flumina terra eius: ad locum
notis domini exercituum monte syon. **XX**

Omnis egipti. Ecce dominus ascendet su-
per nubem leuanti et ingreditur
egiptum: et commouebunt simulacra egi-
pti a facie eius: et cor egipti tabesce-
rit in medio eius. Et concurrere faciem egi-
ptios aduersus egiptios: et pugna-
bit vir contra fratrem suum. et vir contra a-
micum suum: ciuitas aduersus ciuitatem.
regnum aduersus regnum: et diripietur
spiritus egipti in visceribus eius. et con-
siliu eius peritabo: et interrogabunt
simulacra sua. et diuinos suos. et phi-
tones. et ariolos: et tradam egiptum
in manu dominorum crudelium: et rex fortis
dominabit eorum. ait dominus exercituum. Et
arescet aqua de mari et flumines deso-
labuntur: siccabitur: et deficiet flumina:
attenuabuntur et siccabuntur riuus agge-
rum. Calamus et iuncus marcescet:
nudabitur alueus riuus a fonte suo. Et
omnis senex irrigua siccabitur: arescet
et non erit. Et merebunt piscatores: et
lugebunt omnes mirtantes in flumen
hami: et repandentes rete super faciem
aque marcescent. Confundentur qui o-
perabantur limum: pedentes et regentes sub-
tilia. Et erunt irrigua eius flaccidia:

omnes qui faciebant lacrimas ad ca-
piendos pisces. Multi principes tha-
neos: sapientes consilij pharaonis de-
derunt consiliu insipientes. Quomodo
dicis pharaoni fili? sapientiu ego:
filius regum antiquorum. Vbi nunc sunt
sapientes tui? Annuntia tibi et indi-
cent quid cogitauerit dominus exercituum su-
per egiptum. Stulti facti sunt: princi-
pes thaneos. emarcuerunt principes
memphens: deperit egiptum. angu-
lum populi eius. Dominus misit in
medio eius spiritum vertiginis: et errare
fecit egiptum in omni opere suo: sicut
errat ebrius et dormiens. Et non erit egi-
pti opus quod faciat: caput et caudam
incuruam et refrenatam. In die illa e-
rit egiptus quasi mulieres: et supbunt.
et timebunt a facie commotionis man-
domini exercituum. quia ipse mouebit super
eam: et erit terra iuda egipti in festi-
tatem. Omnes qui illius fuerint recorda-
tus. pauebit a facie consilij domini exerci-
tuum: quod ipse cogitauit super eam. In die
illa erunt quinq; ciuitates in terra egi-
pti loquentes lingua chanaan: et in-
cantes per dominum exercituum. Ciuitas soli
vocabit vna. In die illa erit altare do-
mini in medio egipti: et titulus iuxta
terminu eius domini: et erit in signu et in
testimoniu domini exercituum in terra egipti.
Clamabit enim ad dominum a facie tribu-
lationis: et mittere eis saluatorem et pu-
gnatorem qui liberet eos. Et cognoscent
dominus ab egipto. et cognoscent egipti
dominu in die illa: et colect eum in hy-
stria: et in muneribus: vota vouebunt
domino et soluent. Et pauciter dominus egi-
ptum plaga: et sanabit eam: et reuertent
ad dominum: placabitur eis: et sanabit e-
os. In die illa erit via de egipto in affi-
rios: et intabit affirius egiptum. et

egiptus in affirios: et seruient egipti
affiris. In die illa erit israhel tercius
egipti et affirio benedictio in medio
terre: cui benedixit dominus exercituum
dicens. Benedictus populus meus egipti:
et opus manuum mearum affiris: he-
reditas autem mea israhel. **XXI**
In anno quo ingressus est tharac in
azotum. cum misisset cum sargon rex
affiriorum et pugnaisset contra azotum
et cepisset eam: in tempore illo locu-
tus est dominus in manu plebis filij amos
dicens. Vade et solve saccu de lubis
tuis: et calceamenta tua de pedibus tu-
is. Et fecit sic: et factus nudus: et discalciatus.
Et dixit dominus. Sicut ambulauit seruus
meus plaias nudus: et discalciatus.
etiam amos signu et portendu erit super
egiptum et super ethiopia: sic minabit
rex affiriorum captiuitate egipti. et trans-
migratione ethiopiae inueniet et senen-
tiam: et discalciatus discalciatus nati-
bus ignominiam egipti. Et timebunt
et confundentur ab ethiopia spe sua:
et ab egipto gloria sua. Et dicit habi-
tator insule huius in die illa. Hecce
ne erat spes nostra. ad quos confugi-
mus in auxilium: ut liberaret nos a
facie regis affiriorum. Et quomodo
effugeret poterimus nos? **XXII**

Omnis deserti maris. Sicut turbi-
ne ab affrico uenit. de deserto ve-
nit: de terra horribili visio dura nuda-
ta est michi. Qui incredulus est infideliter
agit: et qui depopulator est vastat. Ascen-
de elam et oblide mede: omne gemitu
eius cellare feci. Propterea repleti sunt
lubi mei dolore: angustia possedit me.
sicut angustia percutientis. Corui cum
audirent: conturbatus sum cum viderem.
Emarcuit cor meum: tenebre stupescerunt
me. Babilon dilecta mea. posita est

michi in umbraculu. Pone metulam:
contemplantur in specula. Comedentes et
bibentes. Surgite principes. arripite
clipeu: hec enim dixit michi dominus.
Vade et pone speculatore: et quicumque
viderit annunciet. Et vidit cureu duos
equitum. ascensore alui et ascensore
camelis: et contemplatus est diligenter
multo intuitu. Et clamauit leo. Super
specula domini ego sum stans iugiter p-
die: et super custodia mea ego sum stans
totis noctibus. Ecce iste uenit ascensor
vir bige equitu. Et respondit et dixit.
Cecidit cecidit babilon: et omnia sol-
pilia deorum eius contrita sunt in terra.
Tetrura mea et filia arce mee: quia audiuim
a domino exercituum deo israhel annuncia-
ui vobis. Omnis diuina. Ad me cla-
mat et seir. Custos quid de nocte: cu-
stos quid de nocte? Dixit custos. Ve-
nit mane et nox. Si queritis querite:
conuertimini. uenite. Omnis in arabia.
In saltu ad vespere dormietis: in saui-
nis dodanum. Occurrentes sicuti fere
aqua: qui habitatis terra austri. cum pa-
nibus occurrere fugietis. A facie enim gla-
diorum fugietis. a facie gladii imminen-
tis: a facie arcus egredientis. a facie graui-
plij: quia hec dixit dominus ad me. Adhuc
in uno anno quasi in anno mercenari-
um: et auferetur omnis gloria cedar: et re-
liquie numeri sagittariorum fortium de fi-
lij cedat inminuentur. Dominus
enim deus israhel locutus est. **XXIII**
Omnis vallis visionis. Quid na-
tibi quidque est quia ascendisti?
Et tu dominus inceda clamoris plena:
urbs sequens. ciuitas exultans. Incede-
ti tu non interfecisti gladio: nec mor-
tui tu mortui in bello. Cuncti princi-
pes tui fugerunt simul: direxerunt ligati sunt.
Omnes qui inueni sunt uincti sunt pariter:

procul fugerit. Propterea dixi: recedite a me: amare flebo. Nolite scumbere: ut confolemini me super vastitatem filie populi mei. Dies enim interfectionis et contumelie: et fluxum dñi deo exercituum in valle visionis. Securus murum et magnificus super montem. Et clamauit phareta: curre huiusmodi equis: et pariter nudabit clipeus. Et erit electe valles tue plene quadrigarum: et equites ponent sedes suas in porta: et reuelabitur opus mentium iude. Et videbitis in die illa armamentarium domus saltus: et scissuras civitatis david videbitis: quia multiplicatae sunt. Et congregastis aquas piscine inferioris: et domus iherusalem numerastis: et destruxistis domum ad muniendum murum. Et lacum fecistis inter duos muros: et aquam piscine veteris: et non suspexitis ad eum qui fecerat eam: et operatore eius de lege non vidistis. Et vocabit dñs deus exercituum in die illa ad fluxum: et ad planandum: et ad caluicium: et ad singulum facit: et ecce gaudium et leticia: occidere vitulos: et iugulare arietes: comedere cailles: et bibere vinum. Comedam et bibamus: et tunc moriemur. Et reuelata est vox in auribus meis dñi exercituum. Si dimittetur iniquitas hec vobis: donec moriamini: dicit dñs deus exercituum. Vnde dicit dñs deus exercituum. Vade ingredi ad eum qui habitat in tabernaculo: ad sobriam propositum templi: et dices ad eum. Quid tu hic: aut quis hic? Quia recidisti tibi hic sepulcrum: et cecidisti in excello memoria: diligenter impetere tabernaculum tibi. Ecce dñs asportare te faciet: sicut asportat gallus gallinacius: et quasi amidum sic subleuabit te. Coronas coronabit te tribulatione: et si pilam

mittet te in terram latam et spaciosam. Ibi morietur: et ibi erit cura glorie tue ignominia domus dñi tui. Expellam te de statione tua: et de ministerio tuo deponam te. Et erit in die illa: vocabo eum meum eliam filium iherusalem: et induam illum tunica tua: et cingulo tuo confortabo eum: et potestate mea dabo in manu eius: et erit filius pater habitantibus iherusalem et domui iuda. Et dabo dauem domus david super humerum eius: et aperiet: et non erit qui claudat: et claudet et non erit qui aperiat. Et figam illum paxillum in loco fidei: et erit in solium glorie domus patris sui: et suspendet super eum omne gloriam domus patris eius: vasorum diversarum generum: omne vas paruum: a vasis cretaceis: usque ad omne vas mureum. In die illa dicit dñs exercituum: auferet paxillum quod fixus fuerat in loco: delicti stant et cadet: et peribit quod parauerat: et ro: quia dñs locutus est. **XXIII**

Conuersus est. Ululante naues maris: quia vastata est domus: unde venire consueuerat: de terra rethim: reuelatum est eis. Tace qui habitatis in insula: negotiatio sydonis. Transieratis mare repleuerit te in aquis multis: semini nili fluminis fuges: et facta est negotiatio gentium. Erubescit sydon: parit enim mare et fortitudo maris dicit. Non paruerunt: et non peperit: et non e nutui inuenies: nec ad incrementum produxi virgines. Cum audiret in regno: doluerunt anni audirent de tyro. Transite maria: ululate qui habitatis in insula. Numquid non hec vna est que gloriabatur a diebus pristinis in antiquitate sua? Ducant eam pedes sui longe ad peregrinandum. Quis cogitauit hoc super orbem: quidam coronata? Qui negotiatores principes: in facie

eius inclina terre. Dominus exercituum cogitauit hoc: ut detraheret superbiam omnis glorie: et ad ignominiam deduceret universos inditos terre. Transi terra tua: et flumen filia maris: non est cingulum ultra tibi. Manu sua extendit super mare: conturbauit regna. Dñs mandauit aduersus chanaan: ut contingeret fortis eius. Et dixit. Non adicies ultra ut glorieis: calumnia sustinet virgo filia sydonis. In rethim consuegens transiit: tibi quoniam non erit requies tibi. Ecce terra chaldeorum talis plus non fuit: assur fundauit eam. In captiuitatem traduxerunt robustos eius: suffoderunt domus eius: posuerunt eam in ruinam. Ululate naues maris: quia deuastata est fortitudo vestra. Et erit in die illa: et oblivione eris: et re septuaginta annis: sicut dies regis unius. Post septuaginta annis: et angustia erit pro ista cantu meretricis. Summe tibi rethim: circue civitatem meretricis oblivioni tradita. Bene tunc: frequenter cantant: ut memoria tui sit. Et erit post septuaginta annis visitabit dñs orbem: et reducet eam ad mercedes suas: et rursum fornicabitur cum universis regibus terre super faciem terre: et erit negotiatio eius: et merces eius sanctificate domino. Non cederunt neque reponetur: quia hijs qui habitauerunt coram domino: erit negotiatio eius: ut manducant in sauitate: et vestiantur usque ad vetustatem. **XXIV**

Conversus est. Ululante naues maris: quia vastata est domus: unde venire consueuerat: de terra rethim: reuelatum est eis. Tace qui habitatis in insula: negotiatio sydonis. Transieratis mare repleuerit te in aquis multis: semini nili fluminis fuges: et facta est negotiatio gentium. Erubescit sydon: parit enim mare et fortitudo maris dicit. Non paruerunt: et non peperit: et non e nutui inuenies: nec ad incrementum produxi virgines. Cum audiret in regno: doluerunt anni audirent de tyro. Transite maria: ululate qui habitatis in insula. Numquid non hec vna est que gloriabatur a diebus pristinis in antiquitate sua? Ducant eam pedes sui longe ad peregrinandum. Quis cogitauit hoc super orbem: quidam coronata? Qui negotiatores principes: in facie

sicut qui repetit: sic qui debet. Dissipatione dissipabitur terra: et direptione prebabitur. Dñs enim locutus est verbum hoc. Luxit et defluxit terra et infirmata est: defluxit orbis: et infirmata est altitudo populi terre: et terra interfecta est ab habitatoribus suis: quia transgressi sunt leges: mutauerunt ius: dissipauerunt sedes scripturarum. Propter hoc male didio vorabit terram: et peccabit habitatores eius: ideoque infamient cultores eius: et relinquent homines pauci. Luxit vindemia: infirmata est vinum: ingenerunt omnes qui letabatur corde. Cessavit gaudium tympanos: quiescit sonitus letantium: contigit dulcedo cithare. Cum cantico non habet vinum: amara erit portio bibentibus illa. Plurima est civitas vanitatis: clausa est omnis domus: nullo introire. Clamor erit super vinum in plateis: deserta est omnis leticia: translatum est gaudium terre. Relicta est in urbe solitudo: et calamitas opprimit portas: quia hec erit in medio terre in medio populi. Quomodo si pauca olive que remanserunt excutiantur ex oleo: et racemum cum fuerit finita vindemia. Qui leuabit vocem suam atque laudabit: cum glorificatus fuerit dominus huiusmodi de mari. Propter hoc in doctrinis glorificate dñm: in insulis maris nomen dñi dei israel. A finibus terre laudes audiuimus: gloriam in hijs. Et dixi. Secretum meum michi: secretum meum michi. Ve michi. Preuaricantes preuaricati sunt: et preuaricatione transgressos: preuaricati sunt. Formido et fovea: et laqueus super te qui habitator es terre. Et erit qui fugerit a voce formidinis cadet in foveam: et qui se replicaverit de fovea renebitur laqueo: quia catharade de excelsis apertae sunt.

et concutientur fundamenta terre. Con-
fractioe cōfringetur terra: cōfractioe
conteretur terra. Commotione cōmo-
uebitur terra: agitatione agitabitur
terra sicut ebrius: et auferetur quasi ta-
bernaculū unius nodi. Et grauabit
eam iniquitas sua: et corruet et non
adidit ut resurgat. Et erit in die illa
uiscrabit dominus sup militiā celi in re-
cesso: et sup reges terre qui sunt sup ter-
ram. Et congregabūtur in congregati-
one unius falsis in lacum: et claudens
ibi in carcere: et post multos dies ui-
sitrabitur. Et reuertetur luna: et cōfun-
detur sol: et regnauerit dominus exercitū in
monte syon et in iherusalē: et in cōspicu
sensu suoy fuerit glorificatus. **XXV**
Domine deus meus es tu: et exalta-
bo te: cōfitebor nomini tuo. quā
fecisti mirabilia: cogitationes antiquas
fideles amen. Quia posuisti ciuitatem
in tumultu: urbem fortem in ruinam:
domū alienoy ut non sit ciuitas: et i
sempiternū non edificetur. Super hoc
laudabit te populus fortis: ciuitas geni-
um robustay timebit te. Quia factus
es fortitudo pauperis: fortitudo egeni
i tribulatione sua: spes a turbine um-
braculū ab estu. Spiritus enim robu-
stoy: quasi turbo impellens parietē:
sicut estum in sui tumultu alienoy hu-
miliabis: et quasi calorem sub nube
torrente: imaginem fortis marcescere
facies. Et faciet dominus exercitū omnibz
populis in monte hoc: cōmuniū pignus
cōmuniū vindicte: cōmuniū pignus
medullatorū: vindicte defecare. Et
precipitabit in monte isto facie vinculi
colligati sup omnes populos: et relā quā
ordinus est sup omnes nationes: precipi-
tabit mortem in sempiternū. Et aue-
ret dominus deus lacrimā ab omni

facie: et obprobriū populi sui auferet de
vniuersa terra: quia dominus locutus est.
Et dicit in die illa. Ecce deus noster
iste: expectabimus eum: et saluabit
nos. Iste dominus: sustinuit nos e-
um. Et exultabim: et letabimur in sa-
lutari eius: quia requiescet manus
domini in monte isto: et reuertetur
moas sub eo: sicut reuertitur palea in
plaustris. Et extendet manus suas sicut
eo: sicut extendit nathan ad natandū:
et humiliabit gloriam eius cum alli-
sione manuum eius. Et munimenta
sublimium murorum tuorum conde-
dent: et humiliabuntur et detrahen-
tur i terra usq: ad puluerē. **XXVI**
In die illa cantabitur canticum istud
i iherusalē. Verbs fortitudinis nre syon:
saluator ponetur in ea murus et ate-
murale. Aperite portas: et ingedi-
antur gentes iusta. Custodietis ueniam
tem. Verus error abiit: euabis pacē: pa-
cem: quā i te sperauim. Sperabis i do-
mino in seculis eternis: in domino deo
forti in perpetuum. Quia inturbabit
habitantes in recesso: ciuitatem subli-
mentū humiliabit. Humiliabit eā us-
q: ad terrā: detrahet eā usq: ad pul-
uerē. Cōculcauit eā pes: pes pauperis:
gessus egenoy. Semina iusti recta est:
rectus callis iusti ad ambulandū. Et
in semina iudiciorū tuoy domine susti-
nuimus te: nomen tuum et memori-
ale tuum in desiderio anime. Anima
mea desiderauit te i nocte: sed i spiritu
meo in precordiis meis: de mane vigi-
lans ad te. Cum feceris iudicia tua in
terra: iusticiam discant habitatores
orbis. Misereamur impio: et nō discat
iusticiam. In terra sanctorū iniqua
gessit: et nō videbit gloriam domini:
Domine exaltetur manus tua et nō

videant: videant et confundantur ap-
pallentes populi: et ignis hostes tuos deu-
oret. Domine dabis pacem nobis: om-
nia enim opera nostra operatus es
nobis. Domine deus noster posside-
runt nos domini absq: re: tantū i te reco-
demur nominis tui. Mortem non
viciat: gigantes nō resurgāt. Propter
ea uiscrasti et cōtrivisti ros: et pidiisti
omne memoria rois. Indulisti genti
domine: indulisti genti: nūquid glo-
rificaueris? Elongasti omnes terminos
terre. Domine in angustia requi-
suerunt te: in tribulatione murmuris
doctrina tua eis. Sicut que cōcepit eū
appropinquauerit ad partū: dolens
clamat in doloribus suis: sic facti su-
mus. A facie tua domine concepim:
et quasi parturim: et peperim: spiritum
salutis: iusticiā nō fecim: i terra:
ideo nō redierunt habitatores terre.
Venerit mortui nri: incedi nri resur-
gent. Expectabimini: et laudate qui ha-
bitatis in puluere: quia ros lucis ros
tutus: et terram giganteam detrahet in
ruinā. Vade populus meus intra i cubicu-
la tua: clande ostia tua sup te: abscon-
dere modicum ad momentū: donec
pertransierit indignatio. Ecce enim dominus
egrediet de loco suo: ut uiscet iniqui-
tatem habitatoris terre contra eum: et
revelabit terra sanguine suū: et nō o-
priet ultra incedere suos. **XXVII**
In die illa uiscrabit dominus in gladio suo:
duro et gradū: et foris sup leuiathan ser-
pentem uidentem: et sup leuiathan serpen-
tem rotuosum: et occidet eum qui in
mare est. In die illa vinea meri canta-
bit et. Ego dominus qui seruo eam: repente
propinquabo ei: ne forte uiscetur contra
eam. Mode: et die seruo eam: indigna-
tio nō ē michi. Quis dabit me spinā

et uepre in pilio: Graduar sup eam:
succendā eā parit: an pot? tenebit for-
titudine mea: faciet pacē michi: faciet
pacē michi. Qui ingreditur impetu ad
iacob: florebit et germinabit isrl: et
implebit faciem orbis semine. Nun-
quid iuxta plagā pueris se prussit
eum? Aut sicut occidit interfedos ei?
sic oculus ē? In mensura cōtra men-
suram: cum abreda fuerit iudicabis e-
am: meditata est in spiritu suo duro p-
diem estus. Idcirco sup hoc dimittet
iniquitas domui iacob: et iste omnis
fructus: ut auferatur peccatū eius. Cū
posuerit omnes lapides altaris sicut
lapides cineris allisos: non habunt
lucē et delubra. Ciuitas enim munita
desolata erit: speciosa relinquetur et
dimittet isrl desertū. Ibi pascat uinculus
et ibi accubabit: et columet summita-
tes eius. In sinceritate mellis illius con-
terentur mulieres: uenientes et docentes
ea. Non ē enim populus sapiens: propterea
non uiscetur eius qui fecit eum: et
qui formauit eum: non parceret ei. Et
erit i die illa: pueriet dominus ab aluedo flu-
minis usq: ad torrentem egipti: et uos
congregabimini unus et unus filij
israhel. Et erit in die illa: clangeretur in
tuba magna: et uenient q: p diu fuerāt
de terra assyrior: et qui ciedi erant de ter-
ra egipti: et adorabunt dominum in
monte sancto in iherusalē. **XXVIII**
Et corone supbie: ebriy ephraim:
omnis eius: qui erant in vertice uallis
pinguissime errantes a uino. Ecce ra-
lidus et fortis dominus: sicut imper? gran-
dinis turbo cōfringens: sicut imperus
aquay multay inundantiū: et euilla-
rum sup terrā spaciosam. Pedibus con-
culcabitur corona supbie ebriorum

ephraim: et erit flos decidens glorie
regulationis eius. qui est sup. verticem
vallis pingui. quasi temporaneum
ante maturitatem autumnii. Quia cum
aspregerit videris. statim ut manu tenu-
erit deuorabit illud. In die illa erit do-
minus regitum corona glorie. et
sepreu regulationis residuo ppi sui. et
spiritus iudicii sedenti sup. iudicium:
et fortitudo reuerentibus de bello ad
portant. Verum hi quoque pre vino
nescierunt: et p ebrietate reuerent. Sa-
cerdotes et pphete nescierunt pre ebrietate
absorti sunt a vino: et reuerent in ebri-
tate. nescierunt videm. ignorauerunt
iudicium. Omnes enim mente replere
sunt vomitu sordidum: ita ut non esset
ultra locus. Quis docebit scientiam: et
que intelligere facit audire? Ablada-
tus est a lacte. auulsus ab uberibus:
quia mada remada. mada remada:
repeda repeda. repeda repeda: mo-
dicum ibi. modicum ibi. In loquela enim
labij et lingua altera loquet ad popu-
lum istu. cui dixit. Hec requies mea.
reficite lassum: et hoc est meum refu-
gium. et noluerunt audire. Et erit eis ver-
bum dñi. manda remada. manda re-
mada: repeda repeda. repeda repeda:
modicum ibi. modicum ibi: ut va-
dant et cadant retrorsum. et coterantur
et illaqueent et rapiant. Propter hoc
audite verbum dñi viri illudores: qui do-
minamini sup. populum istu qui est in ihe-
rusale. Dixistis enim. Percussim? se-
dus cu morte: et cum inferno fecimus
pactu. Flagellu inundaas cu transiret
no videret sup. nos: quia posuimus
mendaciu spem nostram. et mendacio
perotati sumus. Adiceo hec dicit dñs
deus. Ecce ego miram in fundamentis
syon lapide. lapide. piau. angulare.

piau. in fundamento fundati. Qui
crediderit non seget. Et ponam iudi-
cium in pōdere: et iusticiā in mensura.
Et subvertet grandis spem mendacij
et pōdione aque inunda buntur: de-
bitur sedus vester cum morte: et pactu
vester cu inferno non stabit. Flagellu
inundaas cum transiret. etis ei i con-
tultationem. Quādoque transierit
tollet vos. quoniam mane diluculo pe-
transiit in die et i nocte: et tantūmo-
do sola vegetio intellectu dabit audi-
tui. Loanguatum est enim stratum.
ita ut alter decidat: et passum breue
utrumque operire non potest. Sicut enim
in morte dimissionu stabit dñs se i val-
le que est in gabaon irascetur: ut faci-
ant opus suu. alienu opus eius: ut o-
peretur opus suu. peregrinum est op-
us ab eo. Et nunc nolite illudire: ne
forte cōstringant vinctula vā. Con-
summatione enim et abbreviatione
audiri a dño deo regeatū sup. vniuer-
sam terram. Auribus percipite et audi-
te vocem meā: attendite et audite elo-
quiū meum. Nūquid rota dñi acabit
arans. ut secat: psondet. et faciet hu-
mum suū? Nonne cum adequauerit
faciem eius fecerit gich. et aminu spā-
per: et nō ponet reiciam p ordinem et
hordum. et milu. et viciam in finibus
suis? Et erudit illū in iudicio: deus
suis docebit illū. Non enim in se-
returabitur gich. nec rota plaustru su-
per aminu decurrit: sed in virga reuol-
etur gich. et aminu in baculo: panis
aut cōminuetur. Vex nō in piau re-
turus miraturabit illū: neque vexabit ei
rota plaustru: nec i ungulis suis com-
minuet eum. Et hoc a dño deo regeatū
regeatū. ut mirabile faceret cōsiliū: et
magnificaret iusticiā. De haniel. haniel

ciuitas quā repugnauit david. **XXIX**
Additus est annus ad annu. So-
lemnitates ruolui sūc. circūal-
lato ariel. et erit tristis et incertus: et erit
michi quasi ariel. Et circūdabo qñ
speram in circuitu tuo. et iaciā corā te
aggerem: et munimenta ponā in obli-
dione tua. Humiliaberis. de ira loque-
ris: et de humo audiet eloquiū tuum.
Et erit qñ phitonis de terra vox tua: et
de humo eloquiū tuū multiplicabit. Et e-
rit sicut pulvis tenuis multitudo ven-
tilantium: et sicut fauilla pēstiens
multitudo: et qui contra te pualuerūt.
Et ita repente confestim a domino re-
trahū. viderabitur in tenebris et com-
motione terre: et voce magna turbu-
nis et tempestatis et flāme ignis deuo-
rantis. Et erit sicut somniū visionis
nocturne. multitudo omnium gentū qñ
dimicauerūt contra ariel: et omnes qñ
militauerūt et obfederūt et pualuerūt
aduersus eam. Et sicut somniat eluri-
ens et comedit. cum aut fuerit repper-
factus vacua est anima eius: et sicut
somnia faciens et bibit. et postq fuerit
repperfactus lassus adhuc sicut et ani-
ma eius vacua est: sic erit multitudo
omniū gentū qñ dimicauerūt contra
montē syon. Obstupescite et amirami-
ni. fluctuate et vacillate: inebriamini.
et nō a vino: inuinemini et nō ab ebri-
tate: quomō misit vobis dominus
spiritum soporis. Claudet oculos ve-
stros: pphetas et principes vōs qui
vident visiones opreiet. Et erit vobis
visio oim sicut verba libri signati: quē
cū deuerit scire litteras dicit lege istu:
et respondebit non possum. signatus
est enim. Et dabitur liber nescienti lras
diceretque ei lege: et respondebit. nescio
lras. Et dicit dñs. eo q appropinquat

populus iste ore suo et lalijs suis glo-
rificat me. cor autem eius longe est
a me. et timuerūt me mādo et spūmū
et doctrinis: ideo ecce ego addam ut
amirationē faciā ppo huic mira cu-
lo grandi et stupendo. Percutiet enim sapi-
entia a sapientibus eius: et intellectus
prudētū eius abscondetur. Ve qui
profundi estis corde. ut a domino ab-
scondatis cōsiliū: quoniam sunt in tene-
bris opera. et dicit quis videt nos. et
quis nouit nos? Peruersa ē hec vīa
cogitatio. quasi si lutū contra figulū
cogit. et dicit opus factori suo. nō
fecisti me: et signum dicit factori
suo. non intelligis. Nonne adhuc i
modico et in breui cōuerteretur libanus
in chermel: et chermel in saltū reputabi-
tur? Et audient in die illa surdi verba
libri. et de tenebris et caligine oculi
eorū videbūt. Et addent mires in dñō
lericiam. et pauperes homines in san-
cto israhel regulabūt: quomā defecit
qui pualuit. cōsummatu est illudor.
et succisi sunt omnes qui vigilabunt
sup. iniquitatē. qñ peccare faciebāt ho-
mines in verbo. et arguerent in por-
ta suplatābāt. et dedinauerūt frustra
a iusto. Propter hec dicit dominus
ad domū iacob qui redemit abrahā.
Non modo confundetur iacob. nec
modo vultus eius erubescet: sed cū vi-
derit filios suos opera manū meā.
i medio sui sanctificātes nomē meū: et
sanctificabūt sandum iacob. et dñs isrl
pdicabit. et sciet rectores spiritū inelle-
dum. et musicatores dñs legē. **XXX**
Ve filij desultores dicit dñs. ut fa-
dremini telam et nō p spiritū meū. ut
adderet peccatū sup peccatū. qui am-
bulatis ut descendatis in egyptū. et os

meū nō interrogasti: sperātes auxiliū
in fortitudine pharaonis: et habentes se-
ducia in umbra egypti: et erit vobis
fortitudo pharaonis in confusione:
et fiducia in umbra egypti in ignomi-
niam. Ierant enī in thānes principes
tūi: et nūc tui usq; ad thāne puererūt.
Mures confusi sunt sup pso qui eis
prodesse non potuit. Non fuerūt i au-
xilium: et in aliquam utilitatem: sed
in confusione et in opprobrium.
Unus iumentorum aucti. In terra
tribulationis et angustie: leona et leo-
re eis vipera: et regulus volans: por-
rantes sup humeros iumentorū divi-
tias suas: et sup gibbū camelorū the-
sauros suos: ad psm qui eis prodesse
nō potuit. Egiptus enī frustra et vane
auxiliabitur. Ideo clamaui sup hoc:
supbia tantū est: quiesce. Nūc ingres-
sus scribe eis sup buxū: et in libro dili-
genter ppara illud: et erit in die nouis-
simo in testimoniū usq; in eternū. Po-
pulus enim ad iracundiā provocans
est: et filij mendaces: filij nolentes au-
dire legem dei: qui dicūt videntibz no-
lite videre: aspicientibz aspicere no-
bis ea que recta sunt. Loquimini no-
bis placentiā: videre nobis errores:
auferte a me viam: declinate a me se-
mitam: cesser a facie nostra sanctus
israhel. Propterea hec dixit sanctus
israhel: pro eo qd reprobastis verbum
hoc: et sperastis in calumnia: et tumultu:
et innixi estis super eo. Propterea
erit vobis iniquitas hec: sicut inter-
ruptio cadēs: et requisita i muro exel-
so: quoniā subito dū nō speratur: ve-
nit cōtrictio eius: et cōminuetur sicut
conteritur lagena figuli cōtione pe-
ualidat: et non inuenietur de fragmen-
tis ei? testa: i qua portetur igniculus

de incendio: aut hauriat parum aque
de fovea: quia hec dixit dominus deus
israhel. Si reuertimini et quiescatis:
salui eritis. In silencio: et in spe erit for-
tudo vestra: et nolueritis et distitis.
Nequaquā: sed ad equos fugiēt: ito
fugient. Et sup veloces ascendentis:
itō velociores erūt qui psequerent vobis.
Mille homines a facie terrois unius
et a facie terrois quinq; fugient: do-
net relinquantini qsi malus navis i
vertice montis: et quasi signū sup col-
lem. Propterea repedit dominus ut
miseretur vestri: et itō egulabit par-
tem vobis: quia deus iudicij dñs be-
at omnes qui repediunt eum. Popu-
lus enim syon habitabit i iherusalem:
plorans nequaquā: plorabis: miserās
miserabitur nū. Ad vocem clamoris
nū statim ut audierit respondet tibi:
et dabit vobis dominus panē arci:
et aquā breuē: et nō faciet augere a re-
vota dōdorem nū: et erūt oculi nū vi-
dentes pceptorem nū: et aures nū au-
dient verbū post tergū inueneris. Hec
est via ambulare in ea: et nō desinatis
neq; ad dexteram neq; ad sinistram. Et
cōtaminabis lannias sulpiliū ar-
gēti nū: et vestimentū cōstacili? auri nū:
et dissipges ea sicut immunditiā mēbra-
te. Egredere: dices ei. Et dabit pluvia
semini tuo ubiūq; seminaveris i ter-
ra: et panis frugum terre erit vobis:
et pinguis. Pascet in possessione tua
in die illo agn? spaciōse: et tauri tui
et pulli asinorū qui operant terrā: cōmi-
xum migna comedent sicut in area
ut vscilātū ē. Et erūt sup omnē montē
exellsum: et sup omnē collē eleuatum
rui current aquarū: in die interfectio-
nis multorū: cum ceciderit turres. Et e-
rit lux lune sicut lux solis: et lux solis

erit sempiternitater: sicut lux septem
die: in die qua alligauerit dominus
vultus ipsi sui: et percussit am plage e-
ius sanauerit. Ecce nōmē domini ve-
nit de longinquo: ardens furor eius:
et grauis ad portādū. Labia ei? reple-
ta sūt indignatione: et lingua ei? qsi
ignis deuorās. Spiritus eius velut
torrens inundans usq; ad mediu col-
li: ad pōndas gentes in nichilum: et
fecit terrois qd erat i maxillis ipsorū.
Lanciu erit vobis sicut vox sanctifi-
cate solennitatis: et leticia cordis si-
cut qui pgit tū tibia: ut inter i montē
dñi ad forem israhel. Et audiat faci-
et dominus gloriam vocis sue: et ter-
rorem brachij sui ostendet in commi-
natione furoris: et flammē ignis de-
vorantis: allidet in turbine et i lapide
grandinis. A voce enim dñi pauebit
assur virga percussus: et erit transitus
virge fundatus quā requiescere faciet
dominus sup eum: in tympanis et cy-
tharis et bellis picipuis repugnabit
eos. Preparata est enim ad heri to-
phet a rege preparata: profunda et
dilatata. Plurimētia eius ignis: et
ligna multa: flammis domini sicut tor-
rens sulphuris succendēs ea. **xxxj**
Ubi qui descendūt in egiptū ad au-
xilium in equis sperantes: et ha-
bentes fiducia sup quadrigis qā mul-
te sunt: et sup equitibz quia pualidi ni-
mis: et non sunt confisi sup sanctum
israhel: et dominū nō requirerūt. Ipe
autem sapiens adduxit malū: et veta
sua non abtulit: et cōsurgit contra
domū pssimorū: et cōtra auxiliū ope-
rantū iniquitatē. Egiptus homo et
non deus: et equi eorū caro et nō spi-
ritus: et dñs inclinavit manū suam et
corruit auxiliator: et cader cui prestat

auxiliū: simulq; omnes cōsumentur:
quia hec dixit dominus ad me. Quo-
modo si rugiat leo et catulus leonis
sup pdam suam: cū occurrerit ei multi-
tudo pastoz: a voce eorū nō formida-
bit: et a multitudine eorū non pauebit:
sic descendet dñs exercitū ut plicetur
sup montē syon et sup collē eius. Si-
cut aues volātes: sic pgerit dominus
exercitū iherusalem: ptegens et liberās:
transiens et saluans. Conuertimini
sicut in pfundū recesseratis filij israhel.
In die enim illa abiciet vir ydola ar-
genti sui: et ydola auri sui que fecerūt
vobis manus vestre in peccatū: et ca-
det assur in gladio non viri: et gladi-
us non hominis vorabit eū: et fugiet
non a facie gladij et inuenies ei? vesti-
gales eum: et fortitudo eius a terrore
transibit: et pauebit fugiēs princi-
pes ei?. Dixit dñs: cui? ē ignis in syon:
et ramū? ei? in iherusalem. **xxxij**
Ecce i iusticia regnabit rex: et prin-
cipes in iudicio pcurat: et erit vir
sicut qui absconditur a vento: et celat
se a tempestate: sicut riuus aquarum in
siti: et umbra pte pminētis in tra de-
serta. Non caliginabūt oculi videū-
et aures audientū diligenter auscul-
tabunt: et cor stultorū intelliget sciētia:
et lingua balboy velociter loquetur et
plane. Non vtrabitur ultra is q in-
piens est princeps: neq; fraudulentus
appellabitur maior. Stult? enī fatua
loquet: et cor eius faciet iniquitatem:
ut pficiat simulationē: et loquat ad
dñm fraudulenter: et vacuā faciat ani-
mam elutentis: et pōtū sūmni auferat.
Fraudulenti vasa pessima sunt: ipse
enim cogitationes cōtinuabit ad per-
dendos mites in sermone mendaciū: et
loquetur pauper iudiciū. Princeps

vero ea que digna sunt principi cogi-
tabit: et ipse super duces stabit. Multi-
tudo opulente surgite: et audite vocem
meam: filie confidentes: precipite auribus
eloquium meum. Post dies enim et annus
et vos conturbabimini confidentes. Con-
summata est enim vindemia: collectio
ultra non veniet. Obstupescite opulenti:
conturbabimini confidentes: requie vos
et confundamini: arcingite latus vestros
super obrea. Plangite super regione desi-
derabili: super vinea ferili. Super humum
populi mei spina et vepres ascendent:
quantomagis super omnes domos gau-
dij civitatis egulantis. Domus enim
dimissa est: multitudo urbis relicta est:
tenebre et palatio fade sunt super spe-
luncas usque in eternum. Haudent oves
gregum pascua gregum: donec effundatur
super nos spiritus de celo. Et erit de-
sertum in chennel: et chennel in saltu re-
putabitur: et habitabit in solitudine
indictum: et iusticia in chennel sedebit. Et
erit opus iusticie pax: et cultus iusticie si-
lentium: et securitas usque in sempiternum. Et
sedebit populus meus in pulcritudine pacis:
et in tabernaculis fiducie et in requie o-
pulenta. Gratia autem in descensione salus:
et humilitate humiliabit civitas. Be-
ati qui seminatis super omnes aquas: im-
mittentes pax bonis et alium. **XXXIII**
Ubi qui pax aris: nomine et ipse pax a-
beris. Et qui spernis: nomine et ipse
sperneris. Cum consummaveris depa-
nationem dei paxaberis: cum fatigatus desie-
ris contemneris: contemneris. Domine mi-
serere nostri te enim expectamus: et do-
brachium nostrum in manem: et salus nostra
in tempore tribulationis. A voce ange-
li fugerunt populi: ab exaltatione tua dissi-
le sunt gentes. Et congregabuntur spolia
vestra sicut colligitur bruchus: velut cum

fosse plene fuerint de eo. Magnificatus
est dominus quoniam habitabit in celo: im-
plebit syon iudicio et iusticia: et erit fi-
des in temporibus suis. Divinitus salus
sapientia et scientia: timor domini ipse the-
saurus eius. Ecce videntes clamabunt
foris: angeli pacis amare stebunt. Dis-
sipate sunt viri: cessavit robore p seculi
tam: irritum factum est padu: perierunt ci-
tates: non reputavit homines. Luxur et
clanguit terra: confusus est libanus
et abscondit. Et factus est saron sicut
desertum: et conculsa est balaam et car-
melus. Nunc consurgam dicit dominus:
nunc exaltabor: et iuvic sublimabor.
Consummabit ardorem et parietis stipu-
lam: spiritus vero ut ignis vorabit vos:
et erit populi quasi de incendio cinis: spi-
ritus congregat ignem comburent. Audi-
te qui longe estis qui fecerunt: et cognosce-
re vicini fortitudinem meam. Exercentur
in syon peccatores: possident timor repro-
ricas. Quis poterit habitare in vobis:
cum igne devorante: aut quis habita-
bit in vobis cum ardoribus sempiternis.
Qui ambulat in iusticia et loqui-
tur veritatem: qui perit avaricia et ca-
lumniam: et exaudivit manus suas ab om-
ni munere. Qui obturat aures suas
ne audiat sanguinem: et claudit oculos
suos ne videat malum: iste in reprobis
habitabit: munimenta saron sublimi-
tas eius: panis ei datus est: aque eius
fideles sunt. Regem in decore suo vide-
bit: oculi eius cernent terram de longe:
cor tuum meditabitur timorem. Vbi est
litteratus: ubi legis verba ponderas:
vbi doctor parvulorum. Populum impu-
dencem non videbis: populum alii sermo-
nis: ita ut non possis intelligere discer-
titudinem lingue eius: in quo nulla
est sapientia. Respice syon civitatem

solennitatis nostre: oculi tui videbunt
iherusalem habitationem opulentam: ta-
bernaculum quod nequas transferri pote-
rit: nec auferentur clavi eius in sempi-
ternum: et omnes funiculi eius non rum-
pentur: quia solummodo ibi magnifi-
catus est dominus noster. Locus flumi-
nis rivus latissimi et patentes: non transi-
bit super eum navis remigum: neque riuus
magna transgredietur eum. Dominus
enim iudex noster: dominus legislator noster:
dominus rex noster: ipse salvabit nos.
Lazari sunt funiculi tui: sed non pua-
lebit. Sic erit malus noster ut dilata-
re signum non queas. Tunc dividetur
spolia preda multas: claudi diripiet
rapinam: nec dicit vicinus: clanguit.
Populus qui habitat in ea: auferen-
tur ab eo iniquitas. **XXXIII**
Accidite gentes et audite: et popu-
li attendite: audiat terra et pleni-
tudo eius: orbis et omne germen eius:
quia indignatio domini super omnes gen-
tes: et furor super universam maliciam
eorum. Interfecit eos: et dedit eos in occi-
sionem. Interfecit eos: perierunt: et de-
radaverunt eos: ascenderunt feror. Tabe-
fecit montes a sanguine eorum: et tabe-
fecit omnis militia celorum: et complica-
buntur sicut liber celi: et omnis militia
eorum defluet sicut defluit folium de vinea
et de ficu: quoniam inebriatus est in celo
gladius meus. Ecce super ydumeam de-
scenderet super populum interfectionis mee
ad iudicium. Gladius domini repletus est
sanguine: intrassit: est adipe de san-
guine agnos et hircorum: et de sanguine
medullarum arietum. Vidima enim
domini in bosca: et interfectio magna in
terra edom: et descendunt unicornes cum
eis: et tauri cum potentibus. Inebriabit
terra eorum sanguine: et humus eorum adipe

pinguium: quia dies ultionis domini:
annus retributionis iudicii syon. Et
convertentur torrentes eius in picem:
et humus eius in sulphur. Et erit ita
eius in picem ardentem nocte et die: non
extinguetur in sempiternum. Ascendet
fumus eius a generatione in genera-
tionem: desolabitur in secula seculorum.
Non erit transiens per eam: et possidebit
illa quod tota lux et refectus: et ibi et
corvus habitabit in ea. Et extendetur
super eam mensura ut redigatur ad ni-
hilum: et perpendicularum in desolationem.
Mobiles eius non erunt ibi: regem potius
inveniet: et omnes principes eius erunt
in nichilum. Et orientur in domibus e-
ius spine et urticae: et palmarum in mu-
nitibus eius: et erit rubile draconum:
et pascua strutionum: et occurrent demo-
nia: onocentaurus et pilosus clama-
bit alter ad alterum. Vbi cubavit lamia
et invenit sibi requiem: ibi habuit foue-
am refectus: et emittit catulos: et cir-
cumfodit et fovit in umbra eius. Illuc
congregati sunt milia: alter ad alterum.
Requirite diligenter in libro domini
et legite: non enim est eis non defuit: alter alte-
rum non quesivit: quia quod ex ore meo
procedit ille mandavit: et spiritus eius
ipse congregavit ea: et ipse misit eis
fortem: et manus eius dimisit eam illis
in mensuram. Usque in eternum possi-
debit eam: in generatione et generati-
onem habitabunt in ea. **XXXIII**
Letabitur deserta et inuita: et egula-
bit solitudo: et florebit quasi lili-
um. Germinas germinabit: et resulta-
bit letabunda et laudans. Gloria liba-
ni data est ei: decorem carmeli et saron. Ipsi
videbunt gloriam domini: et decorem
dei nostri. Confortate manus dissolu-
tas: et genua debilia roborate. Dicit

pusillanimitis: confortamini et nolite
timere. Ecce deus vester ultionē addu-
cet retributionis: deus ipse veniet et
saluabit nos. Tūc aperientur oculi ce-
corū: et aures surdorum patebūt. Tūc sa-
lier sicut ceruus claudens: et agna erit
lingua mutorum: quia scisse sunt i deser-
to aque: et torrentes in solitudine: et q̄
erāt arida in stagnū: et sitiens in fonte
aquarū. In cubilibus in quibus prius
dracones habitabāt: orietur viror ca-
lami et tunci: et erit ibi semita: et via
sanda vocabitur. Nō transibit p̄ eā
pollutus: et hec erit vobis directa via:
ita ut stulti nō recant p̄ eam. Nō erit
ibi leo: et mala bestia nō ascendet p̄ eā
nec inuenietur ibi. Et ābulabunt qui
liberati fuerūt: et redempti a domino:
reuerent: et venient in syon cū laude: et
leticia sempiterna super caput eorum.
Gaudium et leticiam obinebunt: et
fugiet dolor et gemitus. **xxxv**

Et factum est i quarto decimo an-
no regis ezechie: ascendit in sen-
nacherib rex assiriorū sup omnes ciui-
tates iuda munitas: et cepit eas. Et
misit rex assiriorū rablacen de lachis
in iherusalē: ad regem ezechiam i ma-
nu graui: et fecit in aqueductu pisci-
ne superioris: in via agri sulloniis. Et
egressus est ad eū eliachim fili⁹ elchie
qui erat sup domū: et sobna scriba: et
ioabe fili⁹ asaph a cōmentarijs. Et
dixit ad eos rablacen: Dicit ezechie.
Hec dicit rex magnus assiriorū. Que
est ista fiducia qua cōfidis: aut quo
cōsilio vel fortitudine rebellare dispo-
nis? Sup quē habes fiduciā: quia re-
cessisti a me? Ecce cōfidis sup baculū
herundineū contractū i strū sup egiptū:
cū si innisus fuerit homo: intabit in
manū ei⁹: et pforabit eam: sic pharao

rex egipti omnibus qui cōfidunt in eo.
Nō si responderis michi: in domino
deo nostro cōfidimus: nōne ipse est
cū? abstrulic ezechia? egressa et altaria:
et dixit iude et iherusalē corā altari isto
adorabitis? Et nunc trade te domino
meo regi assiriorū: et dabo tibi duo mi-
lia equorū: nec poteris eē te p̄bere alim-
tores eorū. Et quomodo sustinebis fa-
ciem iudicis unius loci eē seruus dñi
mei minoribus? Nō si cōfidis i egi-
pto in quadriga: et in equib⁹: et nūc
nūquid sine domino ascendi ad terrā
istā: ut discederē eā. Dñs dixit ad me.
Ascende sup terrā istā: et discede eā. Et
dixit eliachim: et sobna: et ioabe ad
rablacen. Loquere ad seruos tuos sy-
ra lingua intelligim⁹: exim: ne loqua-
ris ad nos iudice in auribus p̄p̄i q̄
est sup mur. Et dixit rablacen. Nun-
quid ad dñm tuū et ad te misit me dñs
me⁹: ut loquerer omnia verba ista: et nō
potius ad viros qui sedent in muro
ut comedant fercora sua: et bibāt uri-
nam pedū suorū vobiscum? Et fecit
rablacen: et clamauit voce magna
iudice et dixit. Audite verba regis
magni regis assiriorū. Hec dicit rex.
Nō seducat vos ezechias: quia nō
poterit euerē vos: et non vobis tribu-
at fiducia ezechias sup dño dicens: e-
ruens liberabit nos dñs: nō dabunt
ciuitas ista in manu regis assiriorū.
Nolite audire ezechiam: hec enī dicit
rex assiriorū. Facite mecum benedictio-
nem: et egredimini ad me: et comedite
vniūsq̄ vinea suā: et vniūsq̄ si-
rum suū: et bibite vniūsq̄ aquam
cisternę suę: donec veniā: et tollā vos
ad terrā que est ut terra vestra: terram
faimi et vini: terram panis et vinearū.
Nec conturbet vos ezechias dicens:

dominus liberabit nos. Aliquid libe-
rauerūt dii gentiū vniūsq̄: terram
suā de manu regis assiriorū? Ubi est
deus emath et arfad? Ubi de⁹ sephar-
uaim? Nunquid liberauerunt sama-
riam de manu mea? Quis ē eē omni-
bus dijs terrarū istarū qui euerit terrā
suā de manu mea: ut euat dominus
iherusalem de manu mea? Et siluerūt
et nō responderūt ei verbū. Mandauit
enī rex dicens: ne respōdatis ei. Et
ingressus est eliachim filius elchie qui
erat sup domū: et sobna scriba: et ioa-
be filius asaph: a cōmentarijs ad
ezechiam scilicet vestibus: et nunciaue-
runt ei verba rablaci. **xxxvi**

Et factum est cum audisset rex eze-
chias scidit vestimenta sua: et ob-
noluit ut sarco: et intravit in domū
domini. Et misit eliachim qui erat su-
per domū: et sobna scriba: et seriores
de sacerdotib⁹ optos sacris: ad ysaiā
filiū amos p̄phetā: et dixerūt ad eum.
Hec dicit rex ezechias. Dies tribulati-
onis et corruptionis: et blasphemie di-
es hec: quia reuerunt filij usq̄ ad par-
vum: et virtus nō est parvū. Si quo-
modo audiat dñs deus tuus verba
rablaci: quē misit rex assiriorū dñs
suus ad blasphemandū. Deū viuen-
tem: et reprobandū sermonib⁹ quos
audiuit dominus deus tuus. Leua re-
go orationē pro reliquis que reperi-
sunt. Et uenerūt serui regis ezechie ad
ysaiā: et dixit ad eos ysaias. Hec di-
cis domino vestro. Hec dicit dñs. Ne-
timeas a facie verborū q̄ audisti: qui-
bus blasphemauerūt pueri regis assi-
riorū me. Ecce ego dabo ei spiritum
et audiet nunciū: et reuertetur ad terrā
suā: et corruet eum faciam gladio
in terra sua. Reuersus ē aut rablacen:

et inuenit regem assiriorū predantem
aduersus lobna. Audierat enī quia
profusus esset de lachis: et audiuit de
taracha rege ethiopie dicens: egressus
est ut pugnet contra te. Quod cū au-
disset: misit nuncios ad ezechiam di-
cens. Hec dicitis ezechie regi iude lo-
quentes. Non te decipiat deus tuus i
quo tu cōfidis dicens: nō dabunt ihe-
rusalem in manu regis assiriorū. Ecce
tu nosti omnia que fecerūt reges assi-
riorū omib⁹ terris quas subuerterūt:
et tu poteris liberari? Aliquid euerit
eos dii gentium: quos subuerterūt pa-
tres mei: gozan et aran et reseph et fili-
os eden qui erant in thalassar? Ubi
est rex emath et rex arfad et rex urbis
sepharuaime: ana et aua? Et tulit e-
zechias libros de manu nunciōrū et le-
git eos: et ascendit i domū domini: et re-
pandit eos corā domino. Et orauit e-
zechias ad dñm dicens. Dñe reuerent
deus israhel qui sedes sup cherubin: tu
es deus solus omnium regnorū terre:
tu fecisti celū et terram: inclina domine
aurem tuā et audi: aperi oculos tuos
et vide: et audi omnia verba sennacherib
que misit ad blasphemandum deum
viventem. Vere enim dñe desertas fece-
runt reges assiriorū terras et regiones
earum: et dedecunt deos earū igni: non
enim erant dii sed opes manū hōmi-
num: lignū et lapis: et comminuerunt
eos. Et nūc domine deus noster salua
nos de manu ei⁹: et cognoscant omnia
regna terre: quia tu es dominus deus
solus. Et misit ysaias fili⁹ amos ad
ezechiam dicens. Hec dicit dñs deus
israhel. Pro quibus rogasti me de senna-
cherib rege assiriorū: hoc est verbū qd
locutus est dñs sup eum. Despect te et
sublannaui te virgo filia syon: post

Ite caput mouit filia iherusalē. Cui re-
probrasti. et quē blasphemasti: et sup-
quem exaltasti vocem: et leuasti altitu-
dinem oculorū tuorū. Ad sandum isra-
hel. In manu secūorū tuorū reprobra-
sti dñō. et dixisti. In multitudine qua-
drigay mearū ego ascendi altitudinē
montiū. iuga libani: et succidā excelsa
cedron eius. et edēdas abietes illius: et
introibo altitudinē summītatīs eius.
Saltū carmeli eius: ego fodi et hibi a-
quam: et reficiamū vestigio pedis mei
omnes riuos agger. Numquid non
audisti que olim fecerim ei? Et dieb;
antiquis ego plasmavi illud. et nūc
adduxi: et factum est in eradicationē
collū compugnantū. et ciuitatū mū-
nitay. Habitatores eay breuiata ma-
nu cōtenuerūt. et cōfusi sunt: facti sūt
sicut fenu agri. et gramē pasce: et hēta-
redorū que regerūt ante: et maturerēt.
Habitationem tuā et egressum tuū. et
introitū tuū cognoui: et insaniā tuā
contra me. Cū fueres aduersum me.
supbia tua ascendit in aures meas.
Dona ergo circuli in auribus tuis. et
fenu in labijs tuis: et reducā te in via
p quā uenisti. Tibi autē hoc erit signū.
Comede hoc anno que spōte nascunt:
et in anno secundo pomis uescere. In
anno autē tercio seminare et metite: et
plātate vineas. et comedite fructū eay:
et mitte id qd saluatu fuerit de domo
iuda. et qd reliquū est radicem deorsū.
et faciet fructū futurum: quia de iherusa-
lem reibūt reliquie. et saluato de mon-
te syon. Et dñi egressū faciet illud.
Propterea hēc dicit dñs de rege assir-
orum. Non introibit ciuitatem hanc
et non iaciet ibi sagittā. et nō occupa-
bit eā clipeus: et nō mittet ī circuitu ei
aggerē. In via qua uenit p eā reuertē.

et ciuitatem hanc non ingredietur di-
cit dñs. Et pregam ciuitatem istam et
saluē eā: ppter me et ppter dauid seruū
meum. Egressus est aut angelus dñi
et pcessit in castris assirorū cēsus octo-
gintaquing; milia. Et surrexerūt ma-
ne: et ecce omnes cadavera mortuorū.
Et egressus est et abiit. et egressus est
seuachereb rex assirorū: et habitauit
in ninīue. Et factū est cum adoraret
in tēplo nēfarch dñi suū ad rāmelech
et sarasar. filie ei pcesserūt eū gladio:
fugerūtq; ī tēta ararath: et regnauit
allaraddon fili ei p eo. **xxxviii**
In diebus illis egressus est ezechias usq;
ad mortē: et intrauit ad eum ysaias
filius amos ppheta. et dixit ei. Hec di-
xit dñs. Dispone domū tue: quia mor-
ietis tu et nō uiues. Et cōuertit ezech-
ias faciem suā ad parietem: et orauit
ad dñm et dixit. Oblēcto dñe. mēmen-
to quēto quomō abula uerim coram
te in ueritate et in corde pfecto: et qd do-
mini est ī oculis tuis fecerim. Et fleuit
ezechias fletu magno. Et factū est uer-
bum dñi ad ysaiam dicens. Vade et
dic ezechie. Hec dicit dñs deus dauid
parris tui. Audiuī orationē tuam: et
vidi lacrimā tuā. Ecce ego adidiā sup
dies tuos quīdecim annos: et de ma-
nu regis assirorū reuam te. et ciuitatē
istam: et pregam eam. Hec autē tibi e-
rit signū a domino. quia faciet dñs
uērbū hoc qd locutus est. Ecce ego re-
uertē faciam umbrā sinias p qd desce-
derat in horologio achas. in sole re-
uersum decem lineis. Et reuersus ē sol
decē lineis p gradus qd descenderat.
Scripura ezechie regis iuda cū ego-
taller. et cōualuisset de infirmitate suā.
Ego dixi in dimidio diei meorum
radā ad portas inferi: quēsum residuū

amoru meorū. Dixi nō uidebo dñm
deū in terra uiuentū: non aspiciā ho-
minem ultra. et habitatores quieris.
Generatio mea ablata est et cōuoluta
est a me. quasi tabernaculū pastorum.
Pecūsa ē uelut a regine uita mea dū
adhuc ordier succidit me. De mane
usq; ad uesperā finies me: speras usq;
ad mane. Quasi leo sic cōtriuī omnia
ossa mea. De mane usq; ad uesperā fi-
nies me. Sicut pullus hirundinis sic
clamaui: meditabor ut colūba. Attenu-
ati sunt oculi mei: suspicientes in excelsū.
Domine uim patior responde p
me. Quid dicam: aut quid respondēbit
michi cum ipse fecerit? Recogitabo o-
mnes annos meos in amaritudine
anime mee. Domine si sic uiuitur et
in talibus uita spiritus mei. corripies
me et uiuificabis me: ecce in pace ama-
ritudo mea amarissima. Tu autem eru-
isti animā meam ut nō periret: pieci-
fi post regū tuum omnia peccata mea:
quia nō inferius confitebit tibi. neq;
mors laudabit te: non reputabūt qui
descendunt in lacum ueritatem tuam.
Uiuens uiuens ipse cōfitebitur tibi
sicut et ego hodie: pater filijs notam
faciet ueritatem tuā. Domine saluum
me fac: et psalmos nostros cātābim;
mundis diebus uite nostre ī domo do-
mini. Et iussit ysaias ut tollerēt mas-
sam de fictis. et cataplasmarēt super
vulnus et sanarentur. Et dixit ezech-
ias. Quod erit signum quia ascēdā
in domo domini? **xxxix**
In tēpore illo misit merodach baladan
filius baladan regis babilonis libros et
munera ad ezechiam. Audierat enī
q; egressus ē et cōualuisset. Letatus
est aut sup eos ezechias: et ostendit ei
rellam aromati et argenti et auri et

odoramentorū et unguenti optimi et o-
mnes apothecas suppellectilis sue et
uniuersa q inuenta sunt in thesauris
ei. Non fuit uērbū qd nō ostenderet
eis ezechias in domo sua: et in omni
potestate sua. Introiuit autem ysaias
propheta ad ezechiam regem et dixit
ei. Quid dixerūt uiri isti: et unde uene-
rūt ad te? Et dixit ezechias. De ita lon-
gūqua uenerūt ad me: de babilone.
Et dixit. Quid uiderūt in domo tua?
Et dixit ezechias. Omnia q in domo
mea sūt uiderūt. Nō fuit res quā non
ostenderim eis in thesauris meis. Et
dixit ysaias ad ezechiam. Audi uērbū
dñi egressū. Ecce dies ueniet: et au-
ferentur omnia que in domo tua sunt
et que thesaurisauerūt patres tui usq;
ad diem hanc in babilonē. Non relin-
quetur quicq; dicit dñs. Et de filijs tu-
is q reibūt de te qd genueris tollēt: et
erūt eunuchi ī palatio regis babilonis.
Et dixit ezechias ad ysaiam. Bonū
uērbū dñi qd locutus est. Et dixit. Fiat
tanquā pax et ueritas ī diebus meis. **xl**
Consolamini consolamini pple
meus: dicit deus uester. Loqui-
mini ad cor iherusalē et aduocate eā:
quoniā completa est malicia eius: di-
missa est iniquitas illius. Suscepit de
manu dñi duplicia pro omnibus pec-
catis suis. Vox clamantis in deserto.
Parate uia dñi: rectas facite ī solitu-
dine sanitas dñi nři. Omnis uallis exal-
tabit: et omnis mōs et collis humili-
abitur: et erūt praua in directā: et aspe-
ra ī uias planas. Et reuelabitur glo-
ria dñi: et uidebit omnis caro pariter
qd os domini locutus est. Vox dicen-
tis. Clama. Et dixi. Quid clamabo?
Omnia caro fenu: et omnis gloria ei-
us quasi flos agri. Siccitatu ē fenu

et cecidit flos: quia spiritus dñi suffla-
uit in eo. Hec fenu est pñs. Ecce-
tum est fenu et cecidit flos: verbum autē
domini stabit in eternū. Sup mōtem
excessum ascende tu qui euangelizas
syon: exalta in fortitudine vocem tuā
qui euangelizas iherusalē. Exalta: nō
li timere. Dic civitatibus iude: ecce de-
us vester. Ecce dñs deus in fortitudi-
ne veniet: et brachiū eius dominabit.
Ecce merces eius cum eo: et opus illi
corā illo. Sicut pastor gregem suum
pascet: in brachio suo congregabit a-
gnos: et in sinu suo leuabit: feras ipse
porcabit. Quis mensus est pugillo a-
quas: et celos palmo ponderavit?
Quis appendit cēbis digitis molem
terre: et libavit in pondere montes et
colles in statera? Quis adiunxit spici-
um dñi: aut quis consiliari? ei fuit
et ostendit illi. Cum quo inijt consili-
um: et instruxit eum: et docuit eū semitā
iusticie: et erudit eum scientia: et viā
prudētie ostendit illi. Ecce gentes qñ
stilla simile: et quasi momentū stater
reputate sunt. Ecce insule qñ pulvis
regius: et libanus non sufficit ad
succendendū: et animalia eius nō suffi-
cient ad olorandū. Omnes gentes qñ
nō sunt sic sunt corā eo: et quasi nichilū
et inane reputate sunt ei. Cui igit
simile fecistis deum: aut quā ymagi-
nem ponetis ei? Nūquid sculptile con-
statuit faber: aut aurifex auro figura-
vit illud: et lamina argenteis argēta-
rius? Forte lignū et imputabile elegit
artifex sapiens: quereit quomō statu-
at simulacrum qñ nō moveatur. Num-
quid non scietis? Numquid nō audi-
stis? Numquid nō annūciatū ē vobis
ab initio? Numquid nō intelligistis
fundamentū terre? Qui sedet sup girū

terre: et habitatores ei sunt quasi lo-
niste. Qui extendit velut nichilū celos:
et expandit eos sicut tabernaculū ad
inhabitandū. Qui dat secretos secreta-
tores quasi non sint: iudices terre ve-
lut inane fecit. Et quidē neq plantat
neq: satius neq: radicat in terra tunc-
tus eor. Repente flauit in eos et arue-
runt: et turba quasi stipulam auferet
eos. Et cui assimilastis me: et adēqua-
stis dicite sanctus? Leuate in excessum
oculos vestros: et videte quis creauit
hec. Qui educit in numero militiam
eorū: et omnes ei nomine vocat. Pre-
militudine fortitudinis et roboris
virtutis eius: neq: unum reliquum
fuit. Quare dicis iacob et loqñs isra-
hel: abscondita ē via mea a domino:
et a deo meo iudiciū meum reclusit.
Numquid nescis: aut non audisti?
Deus saupitens dñs: qui creauit re-
minos terre: et non deficiet neq: labo-
rabit: nec est inuestigatio sapientie ei-
us. Qui dat lassio virtutem: et hñs qñ
nō lūc: fortitudinē et robur multiplicat.
Deficiet pueri et laborabūt: et iuvenes
in infirmitate cadēt. Qui aut sperant
i dño mutabūt fortitudinē: alliment
pēnas sicut aquile: curre et nō labora-
bunt: ambulabūt et nō deficiēt. **Al**
Qaceant ad me insule: et gentes
mutent fortitudinem. Accedāt
et tūc loquantur: simul ad iudiciū
propinquent. Quis suscitauit ab ori-
ente in eum: vocauit eum ut sequeretur
se? Dabit i cōspectu ei gentes: et reges
obseruet. Dabit qñ puluerē gladii
ei? sicut stipulā vento rapram arcui
ei? Persequet eor: et cōstabit i pace: simi-
ta in pedibus ei nō apparebit. Quis ter
opreat? est et fecit: vocēs generationes
ab exordio. Ego dominus: primus et

novissimus ego sū. Vidēt insule et
timēt: et eterna tere obduperunt
appropinquauerūt: et accesserūt. Unus-
quisq: primo suo auxiliatur: et fratri
suo dicit confortare. Confortabit faber
creatus pueriens malleo eū qui rube-
bat tūc temporis dicens: glutino bo-
num est: et confortabit eum clavis ut
nō moueatur. Et tu israhel serue me?
iacob quē elegi: sicut abrahā ami-
ci mei: in quo apprehendi te. Ab exor-
mine terre: et a longinquis eius vocavi
te: et dixi tibi. Seruus meus es tu: elegi
te et non abiici te. Ne timeas quia te-
rum ego sum: ne declines: quia ego
deus tuus. Confortavi te et auxilia-
tus sum tibi: et suscepit te de terra iusti-
mei. Ecce confundentur et erubescunt
omnes qui pugnat aduersū te. Erūt
quasi non sint: et peribūt viri qui con-
radiauit tibi. Queres eos et nō inue-
nies viros rebelles tuos: et erunt qñ
non sunt: et velut cōsumptio spūmīs
bellantis aduersum te: quia ego dñs
deus tuus apprehendens manū tuā
dicens tibi. Ne timeas: ego adiui
te. Noli timere venis iacob: qui mor-
tuis es israhel. Ego auxiliā sum
tū dicit dominus: et redemptor tuus
sanctus israhel. Ego posui te qñ plan-
tatum tūc: et nouū: habens rostra
ferantia. Et tūcabis mōtes et con-
minues: et colles quasi puluerē pones.
Et cūlabis eos et ventus tollet et tur-
bo dissipet eos: et tu regulabis i domi-
no: in sancto israhel leaberis. Egredi
et pauperes quereat aquas et non lūc:
lingua eorū sit arcus. Ego dominus
reaudiā eos: deus israhel: nō deelin-
quam eos. Aperit in superis collibz
flumina: et in medio camporū fontes.
Ponam defectum in stagna aquarū:

et teream in viā in riuos aquarū. Da-
bo in solitudine cedrū: et spinam et
myrtum et lignū oliue. Pōnā in deser-
to abietem olivū: et buxū simul ut vide-
ant et sciāt et recogitent et intelligant
pariter: quia manū dñi fecit hoc: et san-
ctus israhel creauit illud. Prope facite iu-
dicium vestrū dicit dominus: afferte si
quid forte habetis dixit rex iacob. Ac-
cedāt: et nūciet nobis querunt: verita-
tura sunt. Priora que fuerūt nuncia-
te: et ponant cor nostrū et sciemus: no-
uissima eorū et que ventura sunt indi-
cate nobis. Annunciate que ventura
sunt i futurū: et sciens qñ dñs vos estis.
Bene quoq: aut male si potestis faci-
te: et loquamur et videamur simul. Ec-
ce vos estis et nichilo: et opus vestrū
et eo qñ non est. Abominatio est qui
elegit vos. Suscitavi ab aquilone: et
veniet ab ortu solis. Vocauit nomen
meum: et adducet magistratus quasi
lunum: et velut plastes concutietis hu-
minum. Quis annūciabit ab exordio
ut sciamus: et a principio ut dicam?
Inustus es? Non est neq: annūcians
neq: pōicans: neq: audiens sermones
vestros. Primus ad syon dicit ecce al-
sum: et iherusalē euangelizā dabo. Et
vidi: et nō erat neq: ei illi? quilibz qñ in-
ret cōsiliū et interrogat? respondet verbum.
Ecce omnes iniusti: et vana opes eorū:
vanū et inane simulacra eorū. **Al**
Qace seruis meus suscipiā eum: et
ledus meus: cōplacuit sibi in il-
lo anima mea. Dedi spūmū meū sup
eum: iudiciū gentibz pferet. Non cla-
mabit neq: accipiet pñā: nec audie-
tur rex eius foris. Calamū quassatū
non conteret: et limū humigans non
extinguet. In viciu educet iudiciū:
non erit tristis neq: turbulent? donec

ponat in terra iudiciū: et lege ei⁹ insule
reperitabit. Hec dicit dominus deus
trans relos et extendens eos: firmās
terram: et que germināt ex ea: dās fla-
rum populo qui est sup̄ terrā: et spiritum
calcantibus eam. Ego dominus voca-
ui te in iusticia: et apprehendi manu
tuam: et seruavi te. Et dedi te in sedus
populi in lucem gentiū: ut aperires o-
culos rector: et eductores de conductione
vinctū: de domo carceris sedentes in
tenebris. Ego dñs: hoc est nomē meū.
Gloria mea alteri nō dabo: et laudem
meā sculpsit. Que p̄ma fuerūt ecce
venierunt: noua q̄ ego annuncio: ante-
q̄ oriatur audita vobis faciā. Cātare
dñs canticū nouū: laus eius ab exte-
mis terre. Qui descenditis in mare et
plenitudo eius insule et habitatores
eas. Subleuetur desertum et ciuitates
eius: et domibus habitabit redar. Lau-
date habitatores petre: de vertice mon-
tiū clamabūt. Ponetur dñs gloria:
et laudate eius in insulis nuntiabūt.
Domin⁹ sicut fortis egreditur: sicut
vir preliator suscitabit se. Vocifera-
bitur et clamabit: sup̄ inimicos suos
cōfortabitur. Tacui: sed sup̄ filii: patres
sui: sicut parturientes loquar. Dissipabo
et absorbebo siml: desertos faciā mon-
tes et colles: et omne gramē eorū effice-
bo. Ponā flumina in insulas: et sta-
gna arefaciā. Et educā reos in viā
quā nesciūt: et in semitis quas igno-
rauerūt ambulare eos faciā. Ponā
tenebras toram eis in lucē: et praua
in reda. Hec veta feci eis: et non de-
reliquis eos. Cōuersi sunt retrorsū. Con-
fundātur cōfusione qui confidunt in
sculpili: qui dicunt constanti vos dii
nri. Surdi audite: et cecī intuentini
ad videndū. Quis rec⁹ nisi seru⁹ me⁹:

et surdus nisi ad quē nuncios meos
misi? Quis recus: nisi qui venundat⁹
est? Et quis recus: nisi seru⁹ dñi?
Qui vides multa: nonne custodires?
Qui agnas habes aures: nonne audi-
res? Et dñs voluit ut sanctificaret eū
et magnificaret legem et extolleret: ipse
autē ipse direptus et vastatus. Inque-
ris inueni omnes simul: et in domi-
bus carcerū absconditi sunt. Facti sunt
in rapinā nec est qui reuaret: in direp-
tionem: nec est qui dicat redde. Quis ē
in vobis qui audiat hoc attendat et
auscultet futura? Quis dedit i direp-
tionem iacob: et israel vastantibus?
Nōne dñs ipse cui peccauim⁹? Et no-
luerūt in vijs eius ambulare: non au-
dierūt legem eius. Et effudit sup̄ eum
indignationē furoris sui: et forte bellū:
et combussit eū i circuitu et nō cognouit
et succidit eū: et nō intellexit. **Am.**
Et nunc hec dicit domin⁹ cecās te
iacob: et formās te israel. Nō-
li timere quia redemti te: et vocavi te
nomine tuo. Meus es tu. Cum vāse-
ris p̄ aquas cecū tuo: et flumina non
operciet te. Cum ambulaueris in igne
non comburens: et flāma nō ardebit
in te: quia ego domin⁹ deus tuus san-
ctus israel saluator tuus. Dedi p̄-
p̄iationē tuā egiptū: et ethiopiam et
saba pro te. Sequo honorabilis fact⁹
es in oculis meis et gloriosus: ego di-
legi te. Et dabo homines pro te: et po-
pulos pro anima tua. Noli timere:
quia ego tecū sum. Ab oriente adducā
semen tuū: et ab occidente cōgregabo
te. Dicam aquiloni da: et aucto: noli
prohibere. P̄stet filios meos de lou-
gino: et filias meas ab extemis ter-
re. Et omne qui inuocat nomē meū
in gloriam meam creauit eū: formauit

eum et feci eum. Educ foras populi
cecū et oculos habentem: surdū et au-
res ei sunt. Omnes gentes congrega-
te sunt simul: et collate sūt tibi. Quis
in vobis annūciat istud: et que p̄ma
sūt audire nos faciet? Dñs testis eorū
et iustificetur: et audiant et dicant.
Vere vos testes mei dicit dñs: et seru⁹
meus quē elegi: ut sciatis et redatis
michi: et intelligatis quia ego ipse sū.
Ante me non est formatus deus: et
post me nō erit. Ego sum ego sum do-
minus: et non est absq̄ me saluator.
Ego annunciaui et saluam: auditiū
feci: et non sūt in vobis alienus. Vos
testes mei dicit dominus: et ego deus.
Et ab initio ego ipse: et non est qui de
manu mea reuaret. Operabor: et quis a-
uerter illud? Hec dicit dñs redemptor
vester sanctus israel. Propter vos e-
misi in babilonem: et detaxi vedes vni-
uersos: et chaldos in nauibus suis
gloriantes. Ego dñs sanct⁹ vester: cre-
ans israel: rex vester. Hec dicit dñs
qui dedit in mari viam: et in aquis
torrentibus sentā. Qui eduxit horrigā
et equum: agnē et robustum. Simul
obdormierūt nec resurgere: cōcū sūt
quasi siml: et ceciderūt sūt. Ne memi-
neritis priores: et antiqua ne intueamini.
Ecce ego facio noua: et nunc orient⁹
viri: cognoscitis ea. Ponā in deserto
viam: et in imito flumina. Et glorifi-
cabit me bestia agri: dracones et leu-
riones: quia dedi i deserto aquas: flu-
mina in inuis: ut darent potū populo
meo electo meo. Populi istū formauit
michi: laudem meā narrabit. Non me
inuerasti iacob: nec laborasti in me
israel. Non obtulisti michi artem
doloris tui: et vidimis tuis nō glori-
ficasti me. Nō te fuisse feci i oblatione:

nec laborem tibi p̄bui in thure. Non
emisti michi argento calami: et adipe
vidimarū tuarū nō inebriasti me. Veti-
tamen seruire me fecisti in peccatis tu-
is: p̄buiisti michi laborem in iniquita-
tibus tuis. Ego sum: ego sum ipse: q̄
deleo iniquitates tuas p̄pter me: et pec-
catorū tuorū nō recordabor. Reduc me
in memoriā et iudicentur simul: nar-
ra si quid habes ut iustificeris. Pater
tuus primus peccauit: et interpretes tui
preuaticati sunt in me. Et cōtamina-
ui p̄cipis sacros: dedi ad interuisionē
iacob: et israel i blasphemā. **Am.**
Et nunc audi iacob serue meus:
et israel quē elegi. Hec dicit do-
minus faciens et formans te: ab utero
auxiliator tuus. Noli timere serue me-
us iacob: et redissime quē elegi. Effun-
dam enim aquas sup̄ sitientem: et flu-
enta sup̄ aridā. Effundā spiritū meū
sup̄ seruent tuū: et benedictionē meā su-
per stirpem tuā: et germinabunt in ce-
phras quasi salices iuxta p̄fluente-
tes aquas. Iste dicit dñs ego sum: et
ille vocabit in nomine iacob. Et hie
scribet manu sua domino: et in noīe
israel assimilabitur. Hec dicit dñs
rex israel et redemptor eius: domin⁹
exercitū. Ego primus et ego nouissi-
mus: et absq̄ me nō est deus. Quis si-
milis mei? Hodie et annūciat: et or-
dine repognat michi. Sequo constiui
michi poplū antiquū: ventura et q̄ futu-
ra sunt annūciat eis. Noli timere:
neq̄ cōturbamini. Et tunc audire te fe-
ci: et annunciaui. Vos estis testes mei.
Nunquid est deus absq̄ me: et forma-
tor quē ego nō nouerim? Plaste ydo-
li omnes nichil sunt: et amāssima re-
ctū nō p̄stet eis. Ipsi sunt testes eorū:
quia non vident neq̄ intelligunt: ut

confundant. Quis formavit eum: et
sculptile cōstituit ad nichil vtile? Ecce
omnes participes eius confundentur.
Fabri enim sunt et hominibus. Conue-
niunt omnes: stabunt et pauebunt: et con-
fundentur simul. Faber fecerat lima o-
peratus est: in prunis et in malleis for-
mavit illud: et operatus est in brachi-
o fortitudinis sue. Eluxit et defecit:
non bibit aquam et lassescit. Artifices li-
gnari: egreditur nomina: formavit illud
in rumina. Fecit illud in angularibus:
et in circino formavit illud: et fecit yma-
ginem viri quasi speciosum hominem
habitaculum in domo. Succidit cedro:
tulit ilecem et quercum que steterat inter
ligna salus. Platanus pinum quam plu-
via nutrit: et facta est hominibus in
focu. Sumpsit et eis et calefactus est:
et succidit et coxit panes: de reliquo
autem operatus est deus et adoravit: fecit
sculptile: et curvatus est ante illud. Me-
ditatus est et combussit ignem: de medio
eius carnes coxit. Comedit pulmentum
et saturatus est: et calefactus est et dixit.
Vah! calefactus sum: vidi focum. Reliquum
autem eius: deum fecit et sculptile sibi. Cur-
vatus ante illud: et adoravit illud et ob-
secrat dicens. Libera me: quia deus me-
us es tu. Mescierunt neque intellexerunt.
Obliti enim sunt ne videant oculi eorum:
et ne intelligant corde suo. Non reco-
gitant in mente sua: neque cognoscunt
neque sentiunt ut dicant. Meditatus est et
combussit ignem: et coxit super carbonem e-
ius panes. Coxi carnes et comedi: et
de reliquo eius ydolum faciam. Ante
cunctum lignum posuam. Pars eius cinis
est. Cor insipiens adoravit illud: et
non liberavit animam suam: neque dicit
forte mendacium est in decora mea. Me-
mento homines iacob et israel: quoniam

servus meus es tu. Formavi te: servus
meus es tu. Israel non obliviscaris
mei. Delevi ut nubem iniquitates tuas:
et quasi nebula peccata tua. Convertere
ad me: quoniam redemi te. Laudate reli-
quoniam misericordia fecit dominus: inbila-
te extrema terre. Resonate montes lau-
dationem: salus et omne signum eius.
Quoniam redemit dominus iacob: et israel
glorietur. Hec dicit dominus redemptor
tuus: et formator tuus ex utero. Ego do-
minus faciens omnia: extendens celos
solus. Stabilis terra et nullus me-
dicus: creata facies signa divinum: et avio-
los in furor vertens. Converteris sapiens
remotis: et scientiam eorum stultam faciens.
Suscitans verbum servum sui: et consiliu
nuntiorum suorum complens. Qui dico iheru-
salem habitabis: et civitatibus iuda edi-
ficabimini: et deserta eius suscitabo.
Qui dico profundo desolare: et flu-
mina tua arefaciam. Qui dico syro
pastor meus es: et omnem voluntatem meam
complebis. Qui dico iherusalem edi-
ficaberis: et templum edificaberis. **Psalmus**
et dicit dominus testis meo ergo cui?
Happrehendi decorem ut subdam
autem faciem eius gentes: et dorsa re-
gum recta. Et aperta coram eo ianuam:
et porte non clauduntur. Ego autem te i-
bo: et gloriosos terre humiliabo. Pon-
tas meas contremiscent: et montes ferros con-
tingent. Et dabo tibi thesauros abscon-
ditos et archana secretorum: ut scias quia
ego dominus. Quia voco nomen tuum deus isra-
hel: propter servum meum iacob et israel
electum meum. Et vocavi te nomine tuo: al-
similavi te: et non cognovisti me. Ego
dominus: et non est similis. Etenim me
non est deus. Recurram te et non cognovi-
sti me: ne sciant homines qui ab ortu solis
et qui ab occidente quoniam absque me

non est deus. Ego dominus: et non est
alter: formans lucem et creans tenebras:
faciens pacem et creans malum. Ego
dominus faciens omnia hec. Convertite
reli de super et nubes pluant iustitiam: ape-
riatur terra et germinet saluatorum: et
iustitia oriatur simul. Ego dominus creavi
eum. Hec qui contradicit satori suo: testa
de sanguine terre. Numquid dicit lucum
figulo suo: quid facies: et opus tuum absque
manibus est? Hec qui dicit patri quid ge-
neras: et mulieri quid pariturus. Hec
dicit dominus sanctus israel: plastes eius.
Convertatur interrogare me: super filios
meos et super opus manuum mearum man-
dare michi. Ego feci terram: et hominem su-
per eam creavi. Ego et manus mee te-
tenderunt celos: et omni militia eorum
mandavi. Ego suscitavi eum ad iustitiam:
et omnes vias eius dirigam. Ipse edi-
ficabit civitatem meam: et captivitatem
meam dimittet non in precium neque in mu-
neribus. Dicit dominus deus exercituum. Hec di-
xit dominus. Labor egypci et negotiatio ethi-
opie et laborem viri sublimis ad te retribu-
unt: et tui eris: et post te ambulabunt.
Unde manibus pegerit: et te adora-
bunt neque deprecabuntur. Tantum in te est
deus: et non est deus absque te. Vere tu
es deus absconditus: deus israel salua-
tor. Confusi sunt et reprobaverunt omnes
simul: abiierunt in confusione fabrica-
tores eorum. Israel saluator est in do-
mino salus eterna. Non confundemi-
ni: et non reboletis usque in seculum seculi:
quia hec dicit dominus creans celos. Ipse
deus formans terram et faciens eam: ipse
plastes eius. Non in vanum creavit eam:
ut habitaretur formavit eam. Ego do-
minus: et non est similis. Non in abscon-
ditum locum fui: in loco terre tenebroso.
Non dixi seminari iacob frustra: quare me

Ego dominus loquens iustitiam: an-
nuntians recta. Congregamini et veni-
rete: accedite simul qui salvati estis ex
gentibus. Mescierunt quoniam levavit signum
sculpture sue: et rogavit dominum non sal-
vantem. Annunciate et venite: et consili-
amini simul. Quis audisti fecit hoc?
Ab initio et tunc predictum illud. Numquid
non ego dominus: et non est ultra de-
us absque me? Deus iustus et saluator
non est propter me. Convertimini ad me
et salvi eritis omnes fines terre: quia
ego deus et non est alius. In memetipso
iuravi: egredietur de ore meo iusticie
verbum: et non revertetur: quia michi
curabunt omnia gentes: et iurabit om-
nis lingua. Ego in domino dicit.
Mec sunt iusticie et imperium. Ad eum
veniet: et confundentur omnes qui
repugnant ei. In domino iustificabitur
et laudabit omne semine israel. **Psalmus**
Conflatus est bel coritus in nato:
facta sunt simulacra eorum bestie
et hominis. Onera nostra gravi pon-
dere usque ad lassitudinem corabuerunt:
et concita sunt simul. Non poterunt
salvare portantes: et anima eorum in ca-
ptivitatem ibit. Audite me dominus
iacob: et omne residuum domus israel. Qui
portamini a meo utero: qui gestamini
a mea vulva. Usque ad senectutem ego ipse:
et usque ad senectutem ego portabo. Ego fe-
ci et ego feci: et ego portabo et salua-
bo. Qui assimilabis me et aequalis:
et comparabis me et fecistis similes.
Qui confectis aurum de saculo: et arge-
tum statera ponderabis. Conducens
aristam ut faciat deum: et pedunt et
adorant. Portant illum in humeris
gestantes: et ponentes in loco suo. Et
stabit: ac de loco suo non movebitur.
Sed et cum clamaverint ad eum non

audiet: de tribulatione non saluabit e-
os. Memento istud et confundamini:
redire puaricatores ad cor. Recordamini
poris seculi quoniam ego sum deus
et non est ultra deus: nec est similis mei
annunciatus ab exordio nouissimum:
et ab initio quod nescitis facta sunt. Dicitis
consilium meum stabit: et omnis voluntas
mea fiet. Vocans ab oriente iustum:
et de terra longinqua uirum uoluntatis
mee. Et locutus sum et adduxi illud:
creaui et faciaui illud. Audite me duro
corde: qui longe estis a iusticia. Pro-
pter feci iusticia mea: non elo gabar: et sal-
ut mea non morabitur. Dabo i syon salu-
tem et iherosolymi gloriam meam. *Alm*

Descende: sede in pulvere uirgo fi-
lia babilonis: sede in terra. Non
est solium filie caldeo: quia ultra non
uocaberis mollis et tenera. Tolle ma-
lam et mole farinam: tunda turpitudi-
nem tuam. Discooperi humerum: reuela-
tura: nudi flumina. Reuelabit igno-
minia tua: et uidebitur obprobrium tuum.
Ultione rapia: et non resistet michi ho-
mo. Redemptor noster dominus exercituum: no-
men illius sanctum israel. Sedet rarus et
intra in tenebras filia chaldeo: quia
non uocaberis ultra domina regno-
rum. Iratus sum super populum meum: con-
minauit hereditatem meam. Et dedi eos
in manu tua: non posuisti eis misericor-
dias. Super senem aggregaui iugum
tuum ualde: et dixisti. Quia sempiternum ego
domina. Non posuisti hec super cor tuum:
neque recordata es nouissimum tuum. Et nunc
audi hec delicata: et habitans confidenter:
que dicitis in corde tuo ego sum: et non est
preter me amplius. Non sedeto uidua:
et ignorabo sterilitatem. Venient tibi
duo hec subito in die una: sterilitas et
uiduitas. Uniuersa uenerunt super te

propter multitudinem malefactorum tuo-
rum: et propter duriciam incantatorum tuo-
rum uoluerunt. Et fiducia habuisti in
malicia tua: et dixisti. Non est qui ui-
deat me. Sapientia tua et scientia tu-
a hec decipit te. Et dixisti in corde tu-
o. Ego sum: et propter me non est altera.
Veniet super te malum: et nescies orum
eius: et iruet super te calamitas quam non
poteris epiare. Veniet super te repente
misericordia quam nescies. Sta cum incanta-
toribus tuis et cum multitudine male-
factorum tuorum in quibus laborasti ab ado-
lescencia tua: si forte quod posuit tibi: aut
si possis fieri fortior. Defecisti in multi-
tudine consiliorum tuorum. Venit et salu-
tem te augures celi qui contemplantur
sydera et supputabant mentes: ut esset
annunciata uerba tibi. Ecce facti sunt
quasi stipula: ignis combussit eos. Non
liberabunt animam suam de manu flammæ:
non sunt prunæ quibus calefiat: nec for-
ut sedeat ad eum. Sic facta sunt tibi: quibus
laboraueras. Negociatores tui
ab adolescentia tua: unusquisque in uia sua
et trauerunt: non est qui saluet te. *Alm*

Audite hec dominus iacob qui vo-
caminis nomine israel et de aqua
iuda egredietis: qui iuratis in nomine domini et
da israel recordamini: non in ueritate
neque in iusticia. De ciuitate enim san-
cta vocati sunt: et super dei israel constabi-
liti sunt. Dominus exercituum nomen
eius. Priora et tunc annunciaui et ex
ore meo egredietur: et audita feci ea: repen-
te operatus sum et uenerunt. Veni tui
quia durus es tunc: necius tuus feceris:
tenax tua et fons tua creta. Predixi tibi
et nunc antequam ueniret indicavi tibi: ne
forte diceretis idola mea fecerunt hec: et
sculpilia mea et consilia mea mada-
uerunt ista. Que audisti uide omnia.

Vos autem non annuntiastis. Audi-
ta feci tibi noua et tunc: et conseruata
que nescis. Modo creata sunt et non
et tunc: et ante diem: et non audisti ea:
ne forte dicas ecce cognoui ea. Neque
audisti neque cognouisti: neque et tunc
apta est auris tua. Scio enim quia
puaricas puaricaberis: et transgressor
et uero uocaui te. Propter nomen
meum longe faciaui furor meum: et laude
mea infernabo te ne intercas. Ecce re-
rosi te sed non quasi argentum: elegi te in
ramino paupertatis. Propter me propter
me faciaui: ut non blasphemauer: et glori-
am meam alteri non dabo. Audi me ia-
cob: et israel quem ego uoco. Ego ipse:
ego primus et ego nouissimus. Man-
quod: mea fundauit terram: et decreta
mea mensa est celos. Ego uocabo eos:
et stabunt simul. Congregamini omnes
uos et audite. Quis de eis annuncia-
uit hec? Dominus dilexit eum: faciet
uoluntatem suam in babilone: et brachi-
um suum in chaldeis. Ego ego locutus
sum et uocaui eum: adduxi eum: et di-
recta est uia eius. Accedite ad me: et au-
dite hoc. Non a principio in abscondito
locutus sum. Et tempore antequam fieret
ibi etiam: et nunc dominus deus misit me et
spiritus eius. Hec dicit dominus deus redem-
ptor tuus sanctus israel. Ego dominus deus
tuus docens te uilia: gubernans te in
uia qua ambulas. Et tunc attendisse
mandata mea. Facta fuisset sicut flumen
pax tua: et iusticia tua sicut gurgites
maris. Et fuisset quasi harena semen
tuum: et stirps utrius tui ut lapilli eius.
Non interisset et non fuisset attritum
nomen eius a facie mea. Egredimini
de babilone: fugite a chaldeis. In uoce
regulationis annunciate: audiuistis facite
hoc: et fecit illud usque ad extrema terre.

Dicit. Redemit dominus seruum suum ia-
cob. Non sitiet in deserto cum educeret
eos. Aqua de petra produxit eis: et sedit
petram et fluxerunt aque. Non est pax
impijs dicit dominus. *Alm*

Audite insule: et attendite populi de-
luge. Dominus ab utero uoca-
uit me: de uentre matris mee recordat
est nominis mei. Et posuit os meum
quasi gladium acutum: in umbra man-
sue protegit me: et posuit me sicut sagittam
electam. In pharetra sua abscondit me:
et dixit michi. Seruus meus es tu israel:
quia in te glorificabor. Et ego dixi. In-
uacuum laboraui: sine causa et uane
fortitudinem meam consumpsi. Ego iudi-
cium meum cum domino: et opus meum cum deo
meo. Hec dicit dominus formans me et ute-
ro seruus tui: ut reducam iacob ad eum:
et israel ad eum congregabitur. Et glori-
ficat sum in oculis domini: et deus meus
fatus est fortitudo mea. Et dixit. Pa-
rum est ut sis michi seruus ad susci-
das tribus iacob: et feceris israel conuerendas.
Ecce dedi te in lucem gentium: ut sis sa-
lus mea usque ad extrema terre. Hec di-
xit dominus redemptor israel. Sanctus eius:
ad contemptibilem animam ad abominatam
gentem ad seruum dominorum. Reges ui-
debunt et consurgent principes: et adora-
bunt propter dominum quia fidelis est: et lau-
dum eius quod elegit te. Hec dicit dominus. In
tempore placito exaudiui te: et in die
salutis auxiliatus sum tui. Et seruauit
te et dedi te in sedes populi: ut susciteres
terram et possideres hereditates dissipatas:
ut diceret hijs qui uindi sunt ego
te: et hijs qui in tenebris reuelamini. Su-
per uias pascuntur: et in omnibus pla-
nibus pascua eorum. Non elurient neque si-
nient: et non perit eos ellus et sol: quia
misericordia eorum reger eos: et ad fontes

aquas portabit eos. Et ponā omnes montes meos in viā: et semite mee exaltabunt. Ecce isti de longe venient: et ecce illi ab aquilone et mari: et isti de terra australi. Laudate reli: et exultet terra: iubilare mōtes laudē: quia consolatus est dñs p̄p̄m suū. et pauperū suorū miserabitur. Et dixit syon. Dereliquit me dñs: et domin⁹ obli⁹ est mei. Numquid obliuisci potest mulier infantem suū: ut nō misereat filio uteri sui? Et si illa oblita fuerit: ego tamen nō obliuiscar tui. Ecce in manibus meis descripsi te: muni tui coram oculis meis senip. Venerūt strudores tui: destruētes te et dissipātes. a te regibūt. Leua in circuitu oculos tuos et vide: omnes isti cōgregati sunt: venerūt tibi. Viro ego dixit dñs: quia omnibus hijs velut ornamento vestieris: et circumdabis tibi eos q̄si sponsa. Quia deserta tua et solitudines tue et ita ruine tue nūc anguste erūt p̄ habitatoribz: et lōge fugabunt qui absorbebāt te. Adhuc dicent i auribus tuis filij sterilitatis tue. Angustus est michi locus: fac spaciū michi ut habitem. Et dices in corde tuo. Quis michi genuit istos? Ego sterilis et nō pariens reālmigrata et captiua: istos quis eructiuit? Ego deserta et desolata: et isti ubi hic erāt. Hec dixit dñs de⁹. Ecce leuabo ad gētes manum meā: et ad p̄p̄os exaltabo signū meū. Et afferent filios tuos in vlnis: et filias tuas sup humeros portabūt. Et erūt reges nuncijs tui: et regine nunties tue. Q̄ ulcu in terra dimisso adorabūt te: et puluerē pedū tuorū lingent. Et scies quia ego dñs: sup quo nō confundent qui repedant eū. Numquid tollitur a forti p̄da: aut qd captum fuerit a robusto saluum esse poterit?

Quia hec dixit dñs. Equidē et captiuitas a forti tollitur: et qd ablatū fuerit a robusto saluabitur. Eos vero qui iudicauerūt te ego iudicabo: et filios tuos carnibus suis: et quasi multo sanguine suo inebriabuntur. Et sciet omnis caro quia ego dominus saluans te: et redemptor tuus fortis iacob. **H**ec dixit dñs. Quis est hic liber et pudij maris vester: quo dimisi eam? Aut quis est creditor meus: cui vendidi vos? Ecce in iniquitatibus vestris venditi estis et i sceleribus vestris dimisi matrem vrām: quia veni et nō erat vir: vocaui et nō erat qui audiret. Numquid abbreviata et paruula facta est manus mea ut nō possim redimere: aut nō est in me virtus ad liberandum? Ecce in inceptatione mea desertum faciā mare: ponā flumina in sicum. Cōpuerescēt p̄fices sine aqua: et morient i sui. Induā celos tenebris: et facti ponā op̄imentū eorū. Domin⁹ dedit michi linguā crudā: ut sciam sustinere eū q̄ lassus est verbo. Erigit mane mane erigit michi aurē: ut audiam quasi magistru. Dominus deus aperuit michi aurē: ego autem nō cōtradico: reuersum non abij. Corp⁹ meū dedi paucientibus et genas meas vellentibus: faciem meā nō auerti ab inceptantibus et conspuentibus dñs deus auxiliator meus: ideo non sum confusus. Ideo posui faciem meā ut p̄da durissimā: et scio quoniam nō confundar. Quia ē q̄ iustificat me. Quis cōtradicit michi? Stren⁹ simul. Quis est aduersari⁹ meus? Accedat ad me. Ecce dñs deus auxiliator me⁹. Quis est qui cōdamnet me? Ecce omnes quasi vestimentū cōtereūt: et nea comedet eos.

Quis est vobis timens dñm audientis vocē serui sui? Quis ambulauit in tenebris: et non est lumen ei? Speret in nomine domini: et inniat sup deū suū. Ecce vos omnes accedentes ignē: accendi flāmis. Ambulate in lumine ignis vestri: et in flāmis quas succendistis. De manu mea factū est hoc vobis. In doloribus dormietis. **A**udite me q̄ sequimini qd iustū est: et queritis dñm. Attendite ad p̄da vnde rep̄si estis: et ad cauernā lacu de qua p̄si estis. Attendite ad abraham patre vestrū et ad saram que peperit vos. Quia unū vocaui eū: et benedixi ei: et multiplicauit eum. Cōsolabitur ergo dñs syon: et cōsolabitur omnes ruinas eius. Et ponet desertū eius quasi deliciās: et solitudinē eius quasi p̄da dñi. Gaudii et leticia inuenietur in ea: gratias adio et vox laudis. Attendite ad me p̄p̄us meus: et vobis mea me audite. Quia lex a me exierit: et iudiciū meū in lucem p̄p̄orū reuertetur. Prope ē iustus me⁹: regressus est saluator meus: et brachia mea populos iudicabunt. Nō in sole repedabunt: et brachiū meū sustinebūt leuare in celis oculos vestros: et videte sub terra deorsum. Quia reli sicut fum⁹ liquefecit: et terra sicut vestimentū atteretur: et habitatores ei⁹ sicut hec interibunt. Salus autē mea in sempiternū erit: iusticia mea non deficiet. Audite me qui scitis iustū: p̄p̄a me⁹ lex mea i corde eorū. Nolite timere obprobrium hominū: et blasphemias eorū ne metuatis. Sicut enim vestimentū sic comedet eos cinis: et sicut lanā sic deuorabit eos cinis. Salus autē mea in sempiternū erit: et iusticia mea i generationes generationum. Consurge

consurge: induere fortitudinē brachiū dñi. Consurge sicut in diebus antiquis: in generationibus seculorū. Numquid non tu percussisti supbum: vuluerasti draconē? Numquid non tu succasti mare: aquam abyssi vehementis? Qui posuisti p̄fundū maris viā: ut transirent liberati. Et nūc q̄ redempti sunt a dño reuertentur: et venient in syon laudātes: et leticia sempiterna super capita eorū. Gaudii et leticia tenebunt: fugiet dolor et gemit⁹. Ego ego ipse cōsolabor vos. Quis tu ut timeas ab homine mortali et a filio hominis: qui quasi fenu ita arefcit? Et obli⁹ es domini factoris tui qui extendit celos et fundauit terrā: et formidasti iugiet tota die a facie furoris eius q̄ te tribulabat: et parauerat ad p̄dendū. Vbi nūc est furor tribulātis? Vno veniet gradiens ad aperientdū: et non interficiet usq̄ ad intermitionē: nec deficiet panis eius. Ego enim sum dñs deus tuus qui conturbo mare et inuoluunt fluctus eius: dominus exercitū nomen meū. Posui verba mea in ore tuo: et i umbra man⁹ mee p̄tegi te: ut plātes celos et fundes terrā: et dicas ad syon: p̄p̄a me⁹ es tu. Eleuare eleuare: consurge iherlm: q̄ bibisti de manu dñi calicē ire ei⁹. Vsq̄ ad fundū calicis soporis bibisti: et potasti usq̄ ad feces. Non ē qui sustinet eā q̄ omnibus filijs quos genuit: et non ē qui apprehendat manū eius q̄ omnibus filijs quos eructiuit. Duo sunt q̄ occurrerunt tibi. Quis contristabitur sup te? Vastitas et cōtricio et fames et gladius: quis cōsolabitur te? Filij tui p̄di sūt: dormierūt in capite omnū viarū sicut bestia illaqueata: pleni indignatione domini. inceptatione dei tui.

Idcirco audi hoc paupula et ebria non a vino. Hec dicit dominator tuus dñs: et deus tuus qui pugnavit p populo suo. Ecce tui de manu tua calicem soporis: fundum calicis indignationis mee. Non adicies ut bibas illum ultra. Et ponam illum in manu eorum qui te humiliaverunt: et dixerunt anime tue incurvare ut traheramus: et posuisti ut terram corpus tuum: quasi viam rastunabus.

Qon surge con surge: induere fortitudine tua syon. Induere vestimenta glorie tue iherusalē civitas sancta quia non addider ultra ut prenter ar per te in circuitibus: et immundus. Egredere de pulvere: con surge sede iherusalem. Solue vincula colli tui captiva filia syon: quia hec dicit dñs. Gratias ventidati estis: et sine argito redimimini. Quia hec dicit dñs. In egiptū descendit populus meus in principio ut colonus: et ibi: et allur absq: ulla causa calumniat: est tū. Et nunc qd michi est hic dicit dñs. Quoniam ablat: et ipse me? gratias. Dominatores et inique agunt dicit dñs: et iugiter tota die nomen meū blasphemant. Propter hoc sciet populus meus nomen meū in die illa: quia ego ipse qui loquebar ecce assum. Quā pulci sup mores pedes annūciantis et pñciantis pacem: annūciantis bonū pñciantis salutem: dicentis syon. Regnabit deus tuus. Vox speculatoris tuos. Levaverūt vocē: simul laudabūt: quia oculo ad oculū videbūt: cum cōverserit dñs syon. Gaudeat et laudate simul deserta iherusalē: quia consolatus est dñs populum suū: retinuit iherusalē. Paravit dñs brachiū sanctum suū i oculis omnium gentium: et videbūt omnes fines terre salutare dei

nri. Recedite recedite: egredite inde: polluti nolite tāgere. Egredite de medio ei: munda mini qui fecit vasa dñi. Quoniam non in cumulo rebitis: nec in fuga properabitis. Precedet enim vos dñs: et cōgregabit vos deus israel. Ecce intelliget finis me: exaltabit et elevabitur: et sublimis erit vultus. Sicut ob stupuerūt sup te multi: sic inglorie erit iter viros aspectus ei? et forma ei? inter filios hominum. Iste asperget gētes multas: sup ipm cōstribuit reges os suū. Quia quibus nō ē narratū de eo videbunt: et q non audierunt cōtemplati sūt.

Quis reddidit auditui nostro: et brachiū dñi cui revelatū est. Et ascendit sicut virgultū corā eo: et sicut radix de terra sicut. Non est species ei neq: decore. Et vidimus eum et non erat asperus: et desideravimus eum despectū: et novissimū viros: virū dolorem et scientem infirmitatē. Et qñ absconditus vultus ei? et despectus: unde nec reputavim? eum. Vere languores nostros ipse tulit: et dolores nostros ipse portavit. Et nos putavim? eum quasi leprosum: et pectus a deo et humiliatū. Ipse autē vulnerat: et propter iniquitates nostras: artatus est propter scelera nostra. Disciplina pacis nostre sup eum: et liore eius sanati sumus. Omnes nos qñ oves erravim? unusquisq: in via sua declinavit: et dñs pñs fuit in eo iniquitatem omnium nostrum. Oblatus est quia ipse voluit: et non aperuit os suū. Sicut quis ad occasionem ducetur: et quasi agnus coram condente obmutescit: et nō aperiet os suū. De angustia et de iudicio sublatus est. Emendationē eius quis enarrabit? Quia abscessus est de terra viventium. Propter scelus populi mei paulli

nim. Et dabit impios p sepultura et divite pro morte suo: eo q iniquitatem non fecit: neq: dolus fuerit in ore ei? et dñs voluit cōtere tū i infirmitate. Si posuerit pro peccato animā suā videbit semen longavi: et voluntas dñi in manu eius dirigetur. Pro eo q laboravit anima ei? videbit et saturabitur. In scientia sua iustificavit ipse iustus servos meos multos: et iniquitates eorum ipse portavit. Iste dispersit et plurimos: et fortis dividit spolia: p eo q tradidit i morte animā suā: et cū sceleratis reputat: ē. Et ipse pñs multos tulit: et pñs gressibus rogavit.

Anda fidelis que non patitur: tanta laude et hini que nō patitur: quoniam multi filii dēte magis eius que habet. Virum dicit dominus. Dilata locū tenorij tui: et pelles tabernaculorum tuorum: egredere ne parcas. Longos fac funiculos tuos: et daivos: nōs consolida. Ad deperā min et ad levam penetrabis: et semen tuū gentes hereditabis: et civitates desertas inhabitabis. Noli timere quia non cōsumētis neq: erubescas. Non enim te pudebit quia confusiois adolescentie tue oblivisceris: et obprobriū viduitatis tue nōn recordaberis apertius. Quia dominabitur tui qui fecit te: dominus exercituum nomen eius: et redemptor tuus sanctus iste: deus omnipotens terre vocabitur. Quia ut mulierem derelictā et meretricem spiritus vocavit te dñs: et vocem ab adolescentia abiecit. Dixit deus tuus. Ad pundum in modico derelinquit: et in miserationibus magnis cōgregabo te. In momento indignationis abscondi faciem meā: perumperat: et i misericordia sapientia misericordie sum tui. Dixit redemptor tuus dñs.

Sicut in diebus nōe istud michi est: cui iuravi ne inducerem aquas ultra super terrā: sic iuravi ut nō irascar tibi et nō incipere te. Montes autē cōmoveruntur: et colles cōtemulcent: misericordia autē mea nō recedet a te: et sed? patris mee non movebitur. Dixit misericorditer tuus dñs. Paupula tempestate convulsa absq: ulla consolatione: ecce ego sterna per ordinem lapides tuos: et fundabo te in saphiris. Et ponam iaspide pugnacula tua: et portas tuas in lapides sculptos: et omnes terminos tuos in lapides desiderabiles: universos filios tuos doctos a domino: et multitudinē pacis filijs tuis: et i iusticia fundaberis. Recede procul a calumnia quia nō timebis: et a pavore: quia nō appropinquabit tibi. Ecce accola ventiet qui nō erat meris: advena quondā tuus adiūgetur tibi. Ecce ego creavi fabrum sufflantem in igne primas: et profectum vas in opus suū: et ego creavi intercedorē ad diligendū. Omne vas qd fidum est contra te non dirigetur: et omne lingua resistēt tibi i iudicio iudicabis. Hec est hereditas servorum domini: et iusticia eorum apud me dicit dominus.

Omnes sitientes venite ad aquas: et qui nō habetis argentū. peccate. Venite et cōdite: venite emite absq: argento: et absq: ulla cōmutatione vinum et lac. Quare appenditis argentum nō i panibus: et laborem vestrū nō in saturitate? Audite audientes me: et comedite bonū: et delectabimur in cōsuetudine anima vestra. Inclinate aurem vestrā: et venite ad me: audite: et vivet anima vestra: et fecit vobiscū pactum sempiternū: misericordias david fideles. Ecce restan populi dedi tū: dñs

ac preceptorē gentibz. Ecce gentē quā
nescitis vocabis: et gentes q̄ non co-
gnouerunt te ad te current. p̄pter dñm
deū tuū et sandū isrl̄: quia gloriificauit
te. Querite dñm dū inueniri potest: in-
uocare eū dū p̄pe est. Derelinquat im-
pius viam suam: et vir iniquus cogi-
tationes suas: et reuertatur ad dñm et
miserebitur eius: et ad deū nostrū quo-
niam multus est ad ignoscendū. Nō
enim cogitationes mee cogitationes
vestre: neq; vie vestre vie mee dicit dñs.
Quia sicut exaltantur celi a terra sic ex-
altate sunt vie mee a v̄ijs v̄ijs: et cogi-
tationes mee a cogitationibz vestris.
Et quomō descendit nubes et nix de ce-
lo: et illuc ultra non reuertitur: sed in-
bruiat terram et infundat eam et germi-
nare eā facit et dat semen ferentū et pa-
nem comedentū: sic erit verbum meū qđ
egredietur de ore meo. Non reuertetur
ad me vacuū: sed faciet quicūq; voluit:
et p̄sperabitur in h̄ijs ad q̄ m̄li illud.
Quia in leticia egrediemini: et in pace
deducemini. Montes et colles cātābūt
corā vobis laudem: et omnia ligna re-
gionis plaudēt manu. Pro salumēa
ascendit abies: et p̄ v̄rtice celsus mir-
tus. Et erit dominus nominatus in
signū eternū: qđ non auferetur. **lvj**

Hec dicit dñs. Custodite iudiciū
et facite iusticiā: quia iuxta ē sa-
lus mea ut veniat: et iusticia mea ut
reueletur. Beatus vir qui facit hoc: et
filius hoīs qui apprehenderit istud: cu-
stodiet sabbatū ne polluat illud: cu-
stodiet manus suas ne faciat oīē
malū. Et nō dicat filius aduene qui
adhuc dñs dicens: separatione diui-
det me dñs a p̄p̄o suo. Et nō dicat eu-
michus: ecce ego signū aridū. Quia
h̄c dicit dñs eumichis q̄ custodierint

sabbata mea: et elegerint que voluerint
reuertere sedus meū. Dabo eis in do-
mū mea et in muris meis locū: et no-
men meū a filiis et filiabus. Nonne
semper meū dabo eis: qđ nō peribit. Et
filios aduene qui adherent domino
ut colant eum: et diligant nomen eū ut
sunt ei in securos: omne custodientem
sabbatū ne polluat illud et tenentem
sedus meū: adducā eos in mōtem san-
ctum meū: et leuificabo eos in domo
orationis mee. Oblata rois ut vide-
me rois placebūt michi sup̄ altari meo:
qđa domus mea domus orationis vo-
cabitur cunctis p̄p̄is. Sic dominus dicit:
qui congregat dispersos israhel. Adhuc
congregabo ad eum congregatos ei.
Omnes bestie agri venite ad deuoran-
dum: omnes bestie salcis. Specula-
tores ei recti omnes: nesciūt uniuersa:
sic rantes muti nō valentes latrare: vide-
res vana. Dormientes et amanes so-
minia: et canes impudēssimi nesciūt
sancritatem. Ipsi pastores ignorau-
runt intelligentiā: omnes in viā suā
dedinauerunt: unusquisq; ad auariā
am suam a summo usq; ad nouissi-
mum. Venite sumamus vinum et
impleamur ebrietate: et erit sicut ho-
die sic et cras: et multo amplius. **lvj**
ustus perit et nemo est qui recogitet in
corde suo: et viri misericordie colligun-
tur: quia nō est qui intelligat. A facie
enī malicie collectus ē iustus. Veniat
pax: requiescat in cubili suo: q̄ ambu-
lauit in directione sua. Vos autē acce-
dite hic filij augurancie: sonē adul-
teri et fornicarie sup̄ quē iustis: super
quē dilatastis os: et eristis lingua.
Nūquid nō vos filij scelesti semē men-
dax: qđ consolamini in dijs subter oīē
lignū fonsolū immolantes paruulos

in torrentibus subter eminētes petras.
In partibus torrentis pars tua: hec
est sors tua. Et ipis effudisti libamē:
obtulisti sacrificiū. Nūquid sup̄ h̄ijs
non indignabor? Sup̄ mōtem excel-
sum et sublimē posuisti cubile tuū: et
illuc ascendisti ut immolares iustias.
Et post ostiū et retro postem posuisti
memoriale tuū: qđ iuxta me discoppe-
ruiisti et suscepisti adulterū. Dilatasti
cubile tuū: et pepegisti cū eis sedus. Di-
legisti strātū rois manu aperta: et orna-
sti te regio unguento: et multiplicasti
pigmenta tua. Misisti legatos tuos
procul: et humiliata es usq; ad infe-
ros. In infirmitudine vie tue laborasti:
non dixisti quiescā. Virā manus tue
inuenisti: p̄pterea non rogasti. Pro
quo sollicita cūuisti: qđa mentita es
et mei nō es recordata: neq; cogitasti
in corde tuo quia ego tacens et quasi
non videns: et mei oblitā es. Ego an-
nuntiabo iusticiā tuā: et opera tua nō
proderūt tibi. Cū clamaueris libere
te congregati tui. Et omnes eos auke-
ret ventus: toller aura. Qui autē fidu-
ciam habet mei hereditabit terrā: et possi-
debit mōtem sanctū meū: et dicā. Vi-
am facite: p̄bere iter: dedinare de semi-
ta: auferre offendicula de via p̄p̄i mei.
Quia hec dixit excelsus et sublimis ha-
bitans eternitatē et sandū est nomen ei-
us: in excello et in sancto habitans: et
cum cōcito et humili spiritui: ut viuifi-
cet spiritū humiliū et viuificet cor cōci-
torū. Nō enim in sempiternū iungabo
neq; usq; ad finē irascar: quia spiritus
a facie mea egredietur et faciā ego fla-
tus. Propter iniquitatē auaricie eius
iratus sum: et peruii eum. Abscondi:
et indignatus sum. Et absit merces i
via cordis sui. Vias ei vidi et sanavi

eum: et reduxi eum: et reddidi cōsolari-
ones ipi et lugentibus eius. Creavi feu-
dum labiorū pacem: pacem ei qui lon-
ge est: et qui p̄pe dixit dñs: et sanavi e-
um. Impiū autē quasi mare feruens qđ
quiescere non potest: et redundat flu-
ctus eius i cōculcationē et lutū. Nō est
pax impijs dicit dñs meus. **lvij**
Qlamma. ne cesses: qđ nuba exalta
vocem tuā et annūcia p̄p̄o meo
scelerā eorum: et domui iacob peccata
eius. Nō enim de die in diem querūt
et scire vias meas volūt: quasi gens
que iusticiā fecerit: et q̄ iudiciū dei sui
non dereliquerit. Rogant me iudicia
iusticie: appropinquare deo volūt. Qua-
re ieiunauim? et non aspexisti: humili-
auim? animas meas et nescisti. Ecce
in die ieiunij vestri inueniuntur voluntas
vestra: et omnes debitores vestros re-
petitis. Ecce ad lites et cōtentiones ie-
iunatis: et p̄catis pugna impie. No-
lite ieiunare sicut usq; ad hanc diem:
ut audiantur in excello clamor vester.
Nūquid tale est ieiunium qđ elegi: p̄ di-
em affligere hominē animam suam?
Nūquid cōtorquere qđ circulū caput
sui: et sacculū et cinerē struere? Nūquid
istud vocauim ieiunium: et diē acceptabile
domino? Nōne h̄c est magis ieiunium
qđ elegi? Dissolue colligationes impi-
tatis: solue fasciculos deprimentes.
Dimitte eos qui cōsticti sunt liberos:
et omne onus dirūpe. Strāge esuriēti
panē tuū: et egrotos vagosq; induc in
domū tuā. Cū videris nudū op̄e ei:
et carnē tuā ne desperetis. Tunc erum-
per quasi mane lumen tuū: et sanitas
tua cū oriet. Et anteibit faciē tuā ius-
ticia tua: et gloria dñi colliget te. Tūc
imprecabis et dñs exaudiet: clamabis
et dicit ecce assū. Si abstuleris de medio

tui carthenā: et desideris extendere digiti.
et loqui quod non potest. Cum effuderis elu-
riem animā tuā: et animā afflictam
repleveris: orietur in tenebris lux tua:
et tenebre tue erunt sicut merides. Et re-
quies tibi dabit dominus deus tuus semper:
et implebit splendoribus animā tuam:
et omnia tua liberabit. Et eris sicut ortus
irriguus: et sicut fons aquarum cuius non
deficiet aqua. Et edificabuntur in te de-
serta seculorum: fundamenta generationis
et generationis suscitabis. Et vocaberis
edificator: septem auertēs sanitas in
quietem. Si auerteris a sabbato pedem
tuum facere voluntatem tuā in die sancto
meo: et vocaveris sabbatum delicatum
et sanctum domini gloriosum: et glori-
ficaveris cum dum non facias vias tuas
et non inueneris voluntas tua ut loqua-
ris sermonem: tunc delebuntur super do-
minum: et sustollam te super altitudines
terre: et habitabo te hereditate iacob patris
tui. Ne enim dominus locutus est.

Ecce non est abbreviata manus
domini ut saluare nequeat: neque
aggravata est auris eius ut non exau-
diat: sed iniquitates vestre diuiserunt
inter vos et deum vestrum: et peccata vestra
abscondit faciem eius a vobis ne exau-
diat. Manus enim vestre pollute sunt
sanguine: et digiti vestri iniquitate. Lan-
gua vestra locuti sunt mendacium: et lingua
vestra iniquitatem saturat. Non est qui
inuoret iusticiam: neque est qui iudicet ve-
re: sed confidunt in nichilo: et loquuntur
vanitates. Concepit laborem: et pepe-
ruit iniquitatem. Quia aspidem ruperunt:
et telas aranearum texerunt. Qui comederit
de ovis eorum: morietur: et quod confortum
est erumpet in regulum. Tele eorum non erunt
in vestimentum: neque operientur operibus
suis. Opera eorum opera iustitia: et opus

iniquitatis in manibus eorum. Petros eorum
in malum currunt: et festinant ut effundat
sanguinem innocentem. Cogitationes
eorum cogitationes inutiles. Vanitas et
contemptio in vis eorum: viam pacis nesci-
erunt: et non est iudicium in gressibus eo-
rum. Semine eorum incuruante sunt eis:
quoniam qui calcant in eis ignorat pacem.
Propter hoc elongatum est iudicium a vo-
bis: et non apprehendet vos iustitia. Ex-
pedauimus lucem: et ecce tenebre: splendo-
rem: et in tenebris ambulauimus. Del-
pauimus sicut ceci perierit: et quasi absque
oculis ambulauimus. Impegimus
meridie quasi in tenebris: in caligine
quasi mortui. Rugimus quasi veli om-
nino: et quasi colubae mediantes gemen-
mus. Expedauimus iudicium: et non est: sa-
lutem: et elongata est a nobis. Multiplica-
te sunt enim iniquitates vestre coram deo: et pec-
cata vestra responderunt vobis. Quia sceler-
a nostra respoderunt vobis. Quia sceler-
a nostra nobiscum: et iniquitates vestras
cognouimus: peccare et mentiri coram
domino: et auersi sumus: ne iterum possit
tergum dei nostri ut loquamur salutem
et transgressionem. Concepimus et locuti
sumus de corde verba mendacii: et con-
uersum est retrosum iudicium: et iustitia
longe fecit. Quia corruit in platea ve-
ritas: et equitas non potuit ingredi. Et
facta est veritas in oblivione: et qui de-
cessit a malo prede perierit. Et vidit do-
minus et malum apparuit in oculis eius:
quia non est iudicium. Et vidit deus quia
non est vir: et apertum est quia non
est qui occurrat. Et saluabit sibi bra-
chium suum: et iustitia eius ipsa confirmabit
eum. Indutus est iustitia ut lorica: et
galea salutis in capite eius. Indutus
est vestimentis ultionis: et operatus est
quasi pallio zeli sicut ad vindictam:
quasi ad retributionem indignationis

hostibus suis: et vicissitudinem inimicis
suis. Insula vicem reddet. Et timebunt
qui ab occidente: nomen domini: et qui ab
ortu solis gloriam eius. Cum venerit
quasi fluminis violentus quem spiritus
domini cogit: et venerit syon redemptor: et
eis qui redeunt ab iniquitate in iacob
dicit dominus. Hoc sedus meum cum eis dicit
dominus. Spiritus meus qui est in te: et veda me-
a: que posui in ore tuo: non recedent de
ore tuo: et de ore seminis tui dicit dominus:
amodo et usque in sempiternum.

Exurge illuminare iherusalem quia
venit lumen tuum: et gloria domini su-
per te orta est. Quia ecce tenebre operiet
terram: et caligo populos: super te autem orietur
dominus: et gloria eius in te videbitur.
Et ambulabunt gentes in lumine tuo:
et reges in splendore ortus tui. Leua i-
circum oculos tuos et vide: omnes
isti congregati sunt: venerunt tibi. Filii
tui de longe veniunt et filie tue de latere sur-
gent. Tunc videbis et affluens et mirabitur
et dilatabit cor tuum: quando conuersa fuerit
ad te multitudo maris: fortitudo gentium
veniet tibi. Inundatio camelorum ope-
riet te: dromedarii madiani et ethiopi.
Omnes de saba veniunt aurum et thus de-
ferentes: et laudem domino annunciantes.
Omne pecus cedrorum congregabit tibi: a-
rietes nabaiorum ministrabunt tibi. De-
ferentur super placabilem altari meo: et do-
mini maiestatis mee glorificabo. Qui
sunt isti qui ut nubes volat: et quasi
colubae ad fenestras suas? Nunc enim in-
sule repedabit et naues maris in prin-
cipium adducet filios tuos de longe.
Argentum eorum et aurum eorum cum eis no-
men domini dei tui et sancto israel: quia
glorificauit te. Et edificabunt filii pere-
grinorum muros tuos: et reges eorum mi-
nistrabunt tibi. In indignatione enim

mea prulli te: et in reconciliatione mea
miserus sum tui. Et aperientur porte
tue iugiter: die ac nocte non claudetur:
ut afferat ad te fortitudo gentium et re-
ges earum adducantur. Hec enim et re-
gentium quod non seuerit tibi peribit: et gen-
tes solitudine vastabuntur. Gloria
libani ad te veniet: abies et buxus et
pinus simul ad ornatum locum sanctifi-
cationis mee: et locum pedum meorum glo-
rificabo. Et veniet ad te curui filii eorum
qui humiliauerunt te: et adorabunt ve-
ligia pedum tuorum omnes qui deprecab-
ant tibi: et vocabunt te ciuitatem domini
syon sancti israel. Pro eo quod fuisti de-
lita et odio habita et non erat qui per te
transiret: ponam te in superbia seculorum:
gaudium in generatione et generatione.
Et fuges lac gentium: et mamilla regum
ladaberis. Et scies quia ego dominus
saluus te: et redemptor tuus fortis ia-
cob. Pro eo afferat aurum: et pro ferro af-
ferant argentum: et pro lignis es: et pro
lapidibus ferrum. Et ponam visita-
tionem tuam pacem: et propicias tuas in-
iustitiam. Non audietur ultra iniqui-
tas in terra tua: vastitas et contemptio
in terminis tuis: et occupabit salua-
muros tuos: et portas tuas laudatio.
Non erit tibi amplius sol ad lucendum p-
die: nec splendor lune illuminabit: sed
erit tibi dominus in lucem sempiternam: et
deus tuus in gloriam tuam. Non occi-
det ultra sol tuus et luna tua non mi-
nuetur: quia dominus erit tibi in lu-
cem sempiternam: et replebuntur dies
ludus tui. Populus autem tuus omnes
iusti in perpetuum hereditabunt terram: ger-
men plantationis mee: opus manuum
mearum ad glorificandum. Minus erit in
mille: et parum in genere fortissimum. Ego
dominus: in preceptis subito faciam ista: et non

Spiritus domini super me: eo quod unxit me. Ad annuntiandum mansuetis misit me: ut morderet contumacem corde et predicarem captivis indulgentiam et clausis aperirem: ut predicarem annu placabilem domino et dñe ultionis deo nostro: ut consolarem omnes lugentes: ut pontem fortitudinis lugentibus syon: et darem eis coronam pro cinere: oleum gaudij pro luctu: pallium laudis pro spiritu meroris. Et vocabuntur in ea fortes iusticie: placatio domini ad glorificandum. Et edificabuntur deserta a seculo: et ruinas antiquas reget: et instaurabunt civitates desertas: et dissipatas in generatione et generatione. Et stabunt alieni: et pascunt pecora vestra: et filij peregrinorum agricolae et vinatores vestri erunt. Vos autem sacerdotes domini vocabimini: ministri dei nostri dicet vobis. Fortitudinem gentium comedetis: et in gloria eorum superbitis. Pro confusione vestra duplici et rubore: laudabunt parvem eorum. Propter hoc in terra sua duplicata possidebunt: leticia sempiterna erit eis. Quia ego dominus diligens iudicium: et odio habens rapinam in olocaustum. Et dabo opus eorum in veritate: et sedus propeum feci eis. Et scietur in gentibus semen eorum: et germen eorum in medio populi. Omnes qui viderint eos cognoscunt illos: quia isti sunt semen cui benedixit dominus. Gaudebis gaudebit dominus: et exultabit anima mea in domino. Quia induit me vestimentis salutaris: et indumento iusticie circumdedit me: quasi sponsum ornatum montibus suis. Sicut enim terra pferit germen suum: et sicut ortus seminis suum germinat: sic dominus deus germinabit iusticiam et laudem coram universis gentibus. **XXI**

Propter syon non tacebo et propter iherusalem non quiescam: donec egrediat ut splendor iustus eius: et saluator eius ut lampas accendatur. Et videbunt gentes iustum tuum: et rudi reges inditum tuum. Et vocabitur tibi nomen novum: quod os domini nominavit. Et eris corona glorie in manu domini: et dyadema regni in manu dei tui. Non vocaberis ultra desolata: et terra tua non vocabitur amplius desolata. Sed vocaberis voluntas mea in ea: et terra tua inhabitabit. Quia complacuit domino in te: et terra tua inhabitabit. Habitabit enim iuventus cum virgine: et habitabunt in te filij tui. Et gaudebit sponsus super sponfam: et gaudebit super te deus tuus. Super muros tuos iherusalem constitui custodes: tota die et tota nocte in preuium non tacebunt. Qui reuocasti domini ne taceatis: et ne ditis silentium ei: donec stabiliat et donec ponat iherusalem laudem in terra. Juravit dominus in brachio fortitudinis sue. Si dederis retinui ultra tibi inimicos tuos: et si biberint filij alieni vinum tuum in quo tu laborasti. Quia qui congregabunt illud comedet et laudabunt dominum: et qui contempserit illud bibet in artibus sanctis meis. Trāstite trāstite et ponite: parate viam populo. Planum facite iter: et eligite lapides: et elevare signum ad populum. Ecce dominus auditum fecit in ceteris terris. Dicite filie syon ecce saluator tuus venit: ecce merces eius cum eo et opus eius coram illo et vocabuntur eos populus sanctus redemptionis a domino. Tu autem vocaberis quesita civitas: et non desolata. **XXII**

Quoniam est iste qui venit de edom trans iherusalem de deserta: iste formosus in stola sua: grabatens in mulierum fortitudinis sue. Ego qui loquor

iusticiam: et propter ignem suum ad salvandum. Quare ergo rubrum est indumentum tuum: et vestimenta tua sicut calcamentum in corculis? Corculum calcavi solus: et de gentibus non est vir meus. Calcavi eos in furore meo: et conculcavi eos in ira mea. Et aspersus est sanguis eorum super vestimenta mea: et omnia indumenta mea inquinavi. Dies enim ultionis in corde meo: annus retributionis meae venit. Circūspice et non erat auxiliator: quesivi et non fuit qui adiuuaret. Et salvavit michi brachium meum: et indignatio mea ipsa auxiliata est michi. Et conculcavi populum in furore meo: et inebriavi eos indignatione mea: et detraxi in terram victricem eorum. Miserationem domini recordabor: laudem domini super omnibus quod reddidit nobis dominus: et super multitudinem bonorum domini: quod quod largitus est eis secundum indulgentiam suam et secundum multitudinem miserationum suarum. Et dixit. Occurramus populo meo: filij non negantes. Et factus est eis saluator: in omni tribulatione eorum non est tribulatus: et angelus faciei eius salvavit eos. In dilectione sua et in indulgentia sua ipse redemit eos: et portavit eos et elevavit eos iunctis diebus seculi. Ipse autem ad iracundiam provocaverunt: et afflixerunt spiritum sanctum eius. Et conversus est eis in inimicum: et ipse debellavit eos. Et recordatus est dies seculi: moysi et populi sui. Ubi est qui eduxit eos de mari cum pastorebus gregis sui? Ubi est qui posuit in medio eius spiritum sanctum suum? Qui eduxit ad desertum moysen brachio maiestatis sue: qui sedit aquas ante eos: ut faceret sibi nomen sempiternum. Qui eduxit eos per abissos quasi equum in deserto non impingentem: quasi animal in campo

descendens. Spiritus domini ductor eius fuit. Sic adduxisti populum tuum: ut faceres tibi nomen glorie. Attende de celo: et vide de habitaculo sancto tuo: et glorie tue. Ubi est zelus tuus? et fortitudo tua? Multitudo viscerum tuorum et miserationum tuarum super me continebant se. Tu enim pater noster: et abraham nescivit nos: et israhel ignoravit nos. Tu domine pater noster: redemptor noster: a seculo nomen tuum. Quare errare nos fecisti domine de vijs tuis: inducisti cor nostrum ut timeamus te? Convertere propter servos tuos: rebus hereditatis tue. Quasi nichilum possidebat populum laudem tuam hostes nostri: conculcaverunt sanctificationem tuam. Facti sumus quasi in principio cum non dñaveris nos: neque invocaretur nomen tuum super nos. **XXIII**

Quoniam diceres celos et descenderem. A facie tua montes defluerent: sicut egurgitio ignis abescecerunt atque arderent igni: ut notum fieret nomen tuum inimicis tuis: a facie tua gentes turbarentur. Cum feceris mirabilia non sustinebunt. Descendisti: et a facie tua montes defluerunt. A seculo non audierunt: neque auribus propperunt. Quis non vidit deus absque re: que parasti expectantibus te? Occurresti leram et facienti iusticiam: in vjs tuis recordabuntur tui. Ecce tu reatus es et peccavimus: in ipsis sumus tempus: et saluabimur. Et facti sumus ut invidiamus omnes nos: et quasi panem mendicare universi iusticie tue. Et cecidimus quasi solum universi: et iniquitates nostre quasi ventus abstrulerunt nos. Non est qui invocet nomen tuum: qui consurgat et repara te. Abscondisti faciem tuam a nobis: et alligasti nos in manu iniquitatis nostre. Et nunc domine pater noster es tu nos

vero lumen: et factor noster tu: et opera
manuum tuarum omnes nos. Ne irasce-
ris domine facis: et ne ultra memineris in-
iquitatis nostre. Ecce respice: populus tuus
omnes nos. Civitas sancti tui facta est
deserta: syon deserta facta est. Iherusa-
lem desolata domus sanctificationis
nostre: et glorie nostre ubi laudaverunt
te patres nostri facta est in reprobatione i-
guis: et omnia desiderabilia nostra
versa sunt in ruinas. Numquid super
hijis continebis te domine: tacebis et affli-
ges nos vehementer? Quiescent me
qui ante non interrogabant: inveni-
erunt qui non quiescent me. **kyrie**

Dixi. Ecce ego: ecce ego ad gentem
que non non minorabat nomen me-
um. Sepaldi manus meas tota die ad
populum incredulum: qui graditur in via
non bona post cogitationes suas. Po-
pulus qui ad iracundiam provocat me
ante faciem meam semper: qui immolant
in ortis et sacrificat super lacertos: qui ha-
bitant in sepulchris et in delubris ydo-
lorum dominiunt: qui comedunt carnem suil-
lam: et in vas plantum in vasibus eorum: qui di-
cunt recede a me non appropinquas mi-
hi quia immundus es: isti sunt reus i fu-
rore meo: ignis ardens tota die. Ecce
scriptum est coram me. Non tacebo: sed red-
dam et retribuam in sinu eorum iniquita-
tes vestras et iniquitates patrum vestro-
rum simul dicit dominus. qui sacrificaverunt
super montes et super colles reprobraverunt
michi: et revertere opus eorum primum in
sinu eorum. Hec dicit dominus. Quomodo si in-
veniam granum in botro et dicat ne dis-
sipas illud quoniam benedictio est: sic fa-
ciam propter servos meos ut non dissi-
pam totum. Et educam de iacob semem:
et de iuda possidentem montes meos.
Et hereditabunt eam sedit mei: et servi

mei habitabunt ibi. Et erunt capellae
in caulas gregum: et vallis ad hoc in cu-
bile armentorum populo meo qui requie-
runt me. Et vos qui dereliquistis domum
qui obliuisti montem sanctum meum qui
ponitis fortune mentem et libans su-
per eam numerabo vos in gladio: et nu-
meros in corde corrueritis: pro eo quod voca-
vi et non respondistis michi: locutus sum
et non audistis: et facietis malum in o-
culis meis: et que nolui elegistis. Pro-
pter hoc hec dicit dominus deus. Ecce servi mei
comedent: et vos elurietis. Ecce servi
mei bibent: et vos sitietis. Ecce servi mei
heredabunt: et vos confundemini. Ecce
servi mei laudabunt pre exultatione
cordis: et vos clamabitis pre dolo-
re cordis et pre contumacia spiritus ulu-
labitis: et dimittetis nomen vestrum i iu-
ramentum electis meis. Et interficiet te
dominus deus: et servos suos vorabit no-
mine alio. In quo qui benedictus est
super terram: benedixerit i domino amen.
Et qui iuravit in terra: iurabit in deo amen.
Quia obliuisti tradere sunt agnoscere
priora: et quia abscondite sunt ab o-
culis nostris. Ecce enim ego creos celos no-
vos: et terram novam: et non erit in memo-
ria priora et non ascendet super cor: sed
gaudebitis et exultabitis usque i tem-
plum in hijs que ego creos. Quia ecce e-
go creos iherusalem exultationem et populum
vostre gaudium: et exultabo in iherusalem et
gaudebo in populo meo: et non audietur
in eo ultra vox fletus et vox clamoris.
Non erit ibi amplius infans dies: et
senex qui non impleat dies suos: quon-
iam puer centum annorum morietur: et
peccator centum annorum maledictus erit.
Et edificabitur domus: et habitabunt: et
plantabunt vineas: et comedent fructus
earum. Non edificabit et alius habitabit:

non plantabit et alius comedet. Secundum
enim dies ligni erunt dies populi mei: et
opera manuum eorum invertebuntur. Electi
mei non laborabunt frustra: neque gemitu
habunt in conturbatione: quia levem
benedictionem domini est et nepotes eorum cum
eis. Etiam antequam clament ego exaudi-
am: adhuc illis loquentibus ego audi-
am. Lupus et agnus pascuntur simul:
et leo et bos comedent paleas: et ser-
pentini pulvis panis eius. Non more-
bunt neque occident: in omni monte
sancto meo dicit dominus. **kyrie**

Hec dicit dominus. Cedite sedes mea est:
et terra scabellum pedum meorum. Que
est ista domus quam edificabitis michi:
et quis iste locus requiectionis mee?
Omnia hec manus mea fecit: et facta
sunt universa ista dicit dominus. Ad quem
autem respiciam: nisi ad pauperem et con-
tutum spiritum et remittentem iustitias me-
as? Qui immolant bouem: quasi qui
interficiat virum. Qui madat precus:
quasi qui excubet cane. Qui offert
oblationem: quasi qui sanguinem suil-
lum offert. Qui recordatur thuris:
quasi qui benedicit ydolo. Hec omnia
elegit in vijs suis: et in abominati-
onibus suis anima eorum delectata est.
Unde et ego eligam illusiones eorum:
et que timebant adducam eis: quia vo-
cavi et non erat qui responderet: locutus
sum et non audierunt. Infecerunt malum
in oculis meis: et que nolui elegerunt.
Audite verbum domini: qui remittis ad ver-
bum eius. Dixerunt fratres vestri odie-
tes vos: et abicientes propter nomen meum.
Glorificet dominus: et videbitur in leticia
vestra: ipsi autem confundentur. Vox populi de
civitate: vox de templo: vox domini
reddentis retributionem inimicis suis.
Antequam parturiret peperit: antequam

veniret partus eius peperit masculum.
Quis audivit unquam tale: et quis vidit
hunc simile? Numquid parturit terra
in die una aut parietur gens simul:
quia parturit et peperit syon filios
suos? Numquid ego qui alios parere
facio: ipse non pariam dicit dominus? Si ego
qui generationem ceteris rebus sterilis
ero: ait dominus deus tuus? Irascimini cum
iherusalem: et exultate in ea omnes qui
diligitis eam. Gaudeat cum ea gaudia
universi qui lugent super eam: ut fugati
et replamini ab ubere consolationis e-
ius: ut mulgeatis et delicijs affluatis
ab omnimoda gloria eius. Quia hec
dicit dominus. Ecce ego dedinabo super eam
quasi fluvium pacis: et quasi torrentem
inundatam gloriam gentium quam lugent.
Ad ubera portabimini: et super genua
blandient vobis. Quomodo si cui ma-
ter blandiatur ita ego consolabor vos:
et in iherusalem consolabimini. Videbi-
tis et gaudebit cor vestrum: et ossa vestra
quasi herba germinabunt. Et cognoscet
manus domini servos eius: et indignabit in-
imicis suis. Quia ecce dominus i igne veni-
et: et quasi turbo quadriga eius: redere
in indignatione furorem suum: et in ire
ignis domini diiudicabit: et i gladio suo
ad omne carnem: et multiplicabuntur in-
terfecti a domino. Qui sanctificabuntur et
mundos se putabunt i ortis: post ianu-
am intrinsecus: qui comederunt carnem
suillam et abominationem et miderunt: si-
mul consumuntur dicit dominus. Ego autem
opera eorum et cogitationes eorum invenio
ut congregem cum omnibus gentibus et lingua:
et veniet et videbitur gloria mea. Et pro-
nam in eis signum: et mirum est eis quod sal-
vati fuerint ad gentes in mare i affli-
ctam in libidam: reventes sagittam in

italiam et greciam ad insulas fuge: ad
eos qui non audierunt de me et non
viderunt gloriam meam. Et annuntiabit
gloria mea gentibus: et adducet omnes
fratres vestros de cunctis gentibus do-
num domino in equis et in quadrigis et
in lectulis et in mulis et in carucis ad
montem sanctum meum iherusalem dicit do-
minus: quomodo si inferant filii israel
munus in vase mundo in domum do-
mini. Et allumina te eis et sacerdotes et
levitas dicit dominus: quia sicut celi novi
et terra nova que ego facio stare coram
me dicit dominus: deus hic habitabit semper ve-
strum et nomen vestrum. Et erit mensis et
mensura: et sabbatum et sabbatum. Veniet
omnis ratio: ut adorare coram facie mea
dicit dominus. Et egredientur: et videbunt ca-
davera virorum qui perierunt in me.
Veniet enim: non morietur: et ignis eorum
non extinguetur: et erit usque ad san-
ctum visionis omni rationi. **Explicit psal-**
as iheremias plogus iheremias iheremias
Iheremias propheta cui hic plogus scri-
bitur: timore quidem apud hebreos placuit
et osee et quibusdam alijs prophetis vide-
re sufficiens: sed sensibus par est: quippe
qui eodem spiritu prophetaverit. Porro
simplicitas eloquii de loco et in quo
natus est accidit. Fuit enim anathoth
vires et est usque hodie viculus: et ab ihe-
rosolymis distans milibus: sacerdos et
sacerdotibus et in matris utero sancti-
ficatus: virginitate sua evangelicum
virtutis ecclesie dedicatus. Hic vaticina-
re egredietur puer: et captivitatem videri
atque iudee non solum sperare: sed et opu-
lis carnis inuicis est. Nam decem tri-
bus israel assyrii et nedos transfugerant:
iam terras earum coloni gentium posside-
bant. Unde iuda tantum et iherusalem
prophetauit: et civitas sue ruinas

et duplici placuit alphabeto: quod non
mensure meriti verborum: reddidit.
Preterea ordine visionum qui apud
grecos et latinos omnino confusus est
ad pristina fide corrigimus. Librum autem
baruch notarij eius: qui apud hebre-
os nec legitur nec habet premissum:
pro his omnibus maledicta ab emulis
pistolantes: quibus me necesse est per
singula opuscula respondere. Et hoc pa-
rior: quia vos cognitis. Verum ad com-
pendium mali reditus fuerat modus: su-
ri eorum silentio meo ponere: et quoti-
die novi aliquid scripturam inuen-
di insaniam provocare. **Explicit**
plogus: iheremias iheremias iheremias
Et iheremias propheta filius
helchie de sacerdotibus qui fu-
erunt in anathoth in terra
beniamin. Quod factum est
verbum domini ad eum in diebus ioseph filij amos
regis iuda in tertio decimo anno regni
eius: et factum est in diebus iedaiam
filij ioseph regis iuda usque ad consumma-
tionem undecimi anni sedechie filij ioseph
regis iuda usque ad transfugationem
iherusalem in mente quinto. Et factum
est verbum domini ad me dicens. Prius quam
formaretur iherusalem: et antequam
de vulva sanctificavi te: et prophetam
in gentibus dedi te. Et dixi. Non a facie
dus. Ecce nescis loqui: quia puer ego sum.
Et dixit dominus ad me. Nonli dicere quia
puer sum: quoniam ad omnia quae mittam
te ibis: et universa quae loquar mandabo
tibi loquere. Et timeas a facie eorum:
quia ego tecum sum ut erud te dicit dominus.
Et misit dominus manum suam: et misit de
manu: et dixit ad me. Ecce dedi verba
mea in ore tuo: ecce constitui te habitum
fili gentis et super regnum ut eellas et
testificus et discipulus et discipulus et discipulus

et plures. Et factum est verbum domini ad me
dicens. Quid tu vides iheremias? Et
dixi. Virga vigilem ego video. Et
dixit dominus ad me. Bene vidisti: quia vi-
gilabo ego super verbum meum ut faciam
illud. Et factum est verbum domini secundo ad
me dicens. Quid tu vides? Et dixi. Nil
luculentum ego video: et faciam
eius a facie aquilonis. Et dixit dominus
ad me. Ab aquilone pandetur omne
malum super omnes habitatores terre.
Quia ecce ego convocabo omnes cognati-
ones regum aquilonis dicit dominus: et
venient et ponent universos: solum
suum introitu portarum iherusalem et super
omnes muros eius in circuitu et super
universas urbes iuda. Et loquar in
dicta mea cum eis super omnem malitiam
eorum qui dereliquerunt me et libaverunt
dijos alienos: et adoraverunt opus ma-
nuum suarum. Tu ergo accinge lumbos tuos
et surge: et loquere ad eos omnia que
ego precipio tibi. Ne formides a facie e-
orum: nec enim timeat te facies vultus eorum.
Ego quippe dedi te hodie in civitatem
munitam et in columnam ferream: et in mu-
rum et in super omnem terram regibus iuda
principibus eius et sacerdotibus et omni
populo terre: et bellabunt aduersum
te et non prevalebunt: quia ego te-
cum sum ait dominus: ut liber te. **Et**
factum est verbum domini ad me di-
cens. Vade et clama in auribus
iherusalem dicens. Hec dicit dominus. Reco-
datus sum cum miseris adolescentiam
tuam et caritatem desolationis tue
quando secuta es me in deserto: in terra
que non seminat. Sana iherusalem dominus:
primis teugum eius. Omnes qui deo-
rant tu delinquent: mala venient super
eos dicit dominus. Audite verbum domini do-
minus iacob: et omnes cognationes

domus israel. Hec dicit dominus. Quid
invenietur pater vestri in me iniquita-
tis quia elongaverunt a me et ambulave-
runt post vanitatem et vani facti sunt.
Et non dixerunt ubi est dominus qui ascende-
re nos fecit de terra egypti: qui tradu-
xit nos per desertum per terram inhabitabi-
lem et iniquam: per terram siccis et ymaginem
in ortis: per terram in qua non ambula-
vit vir neque habitavit homo. Et indu-
xit vos in terram carnem: ut comedetis
seculum eius et optima illius. Et ingressi
contaminastis terram meam: et hereditatem
meam: posuistis in abominatione. Sa-
cerdotes non dixerunt ubi est dominus: et ten-
tes legem nescierunt me: et pastores pre-
varicati sunt in me. Et prophete propheta-
verunt in baal: et ydola secuti sunt. Pro-
pterea adhuc iudicio contendam vobis:
cum ait dominus: et cum filiis vestris disce-
ptabo. Transite ad insulas rectum et vi-
date: et cedat mittite et considerate uthe-
menter: et videte si factum est huiusmodi:
si mutavit gens deos suos: et certe ipsi
non sunt dii. Populus vero meus muta-
vit gloriam suam in ydolum. Obstupescite re-
li super hoc: et ponite eum desolamini ve-
hementer dicit dominus. Duo enim mala fe-
cit populus meus. Ne dereliquerunt fontem
aque vive: et foderunt sibi cisternas dis-
sipatas que continere non valent aquas.
Numquid servus est israel aut venia-
culus? Quare ergo factum est in iherusalem?
Super eum rugierunt leones et dederunt vo-
cem suam: posuerunt terram eius in solitudi-
nem. Civitates eius egulte sunt: et non
est qui habitet in eis. Filij quoque neaphe-
os et baphneos contempnerunt te us-
que ad verticem. Numquid non istud factum est
tibi: quia dereliquisti dominum deum tuum eo
tempore quo ducebat te per viam? Et
numquid non tibi vis in via egypti: ut bibas

aqua turbida: Et qd tibi cu via affertur: et ut bibas aqua fluminis: Arguere te malicia tua: et astutia tua incipit te. Scito et vide qd malum et amara est reliquie te dnm deum tuum: et no esse timorem eius apud te dicit dñs deus exercituum. A seculo contregisti iugum meum: rupisti vincula mea et dixisti. Non serui. In omni tui tolle sublimi et sub omni ligno fodofo tu prosternebaris meretrici. Ego autem plantavi te vinea electam: omne semine regum. Quomodo ergo conuersa es i prauum vinea aliena? Si laueris te nixo et multiplicaueris tibi herbam bonam: maculata es iniquitate tua a coram me dicit dñs deus. Quomodo dicitis no sum polluta: post baalim no ambulauit: Vide vias tuas in conspectu: scito quid feceris. Eufor leuis replens vias tuas: onager affertus i solitudine: in desiderio anime sue attraxit uentum amoris sui. Nullus auertit eam. Omnes qui querunt eam no deficiunt: in mensuris eius inueniunt eam. Probabile pde tuum a nuditate: et quare tuum a siti. Et dixisti. Desperauit: nequaquam facia. Ad amantem quippe alienos: et post eos ambulabo. Quomodo confunditur fur quando desprehenditur sic confunditur domus israel: ipsi et reges eorum principes et sacerdotes et phere eorum: dicentes ligatio patet me? es tu: et lapidi tu me genuisti. Venerunt ad me regu et non sanie: et in tempore afflictionis sue dicunt: surge et libera nos. Vbi sunt dii tui quos fecisti tibi? Surgant et liberent te: in tempore afflictionis tue. Secundum numerum quippe ciuitatum tuarum erant dii tui iuda. Quid uultis meum iudicio contendere? Quia deliquisti me dicit dominus. Frustra perculisti filios uos: disciplinam

non receperunt. Deuorauit gladius uos: pphetas uos: sicut leo rastauit generationem uestra. Videte uerbum dñi. Nunquid solitudo facta sum israel: aut terra sterotina? Quare ergo dixit pphus meus: recessimus non uenimus ultra ad te? Nunquid obliuiscitur uirgo ornamentum suum: aut sponsa fascie pedoralis sue? Populus uero meus oblitus est mei diebus in numeris. Quid miris bona ostendere uiam tuam: ad querendam dilectionem? Que insuper et malicias tuas docuisti uias tuas: et in aliis tuis inuenit est sanguis animarum pauperum et innocentium. Non i fossis inueni eos: sed in omnibus q supra memorauit. Et dixisti. Absq peccato et innocens ego sum: et peccata auertat furor tuus a me. Ecce ego iudicio contendam tecum: eo q dixisti non peccauit. Quia uisita facta es nimis: iterans uias tuas. Et ab egipto confunditis: fuerit cuncta es ab assur. Nam i ab ista egredietis et man? tunc erit super caput tuum: quoniam obtinuit dominus cōfidentia tua: nichil habebis psequi. **V**ulgo dicit. Si dimiserit uir uxorem suam et reuertetur ad eam ultra: Nunquid no polluta erit et contaminata mulier illa? Tu autem fornicata es cum amatoribus multis: tamen reuertere ad me dicit dñs. Leua oculos tuos i directum: et uide ubi no pstrata sis. In uis sedebas repetas eos quasi latro insidias i solitudine: et polluisti terram in fornicationibus tuis et in maliciis tuis. Quia obrem prohibere sunt mille pluuia: et sterotinus pinber non fuit. Sterotinus meretricis facta est tibi: noluisse reuolueret. Ergo solui amodo uoca me pater me? dux uirginitatis

in te tu. Nunquid israelis in peccatu: aut pseruabis in finem? Ecce locuta es et fecisti mala: et potuisti. Et dixit dominus ad me i diebus ioseph regis. Nunquid uidiisti que fecerit auerlatix israel? Abijt sibi nec super omnem montem exaltum et sub omni ligno fodofo: et fornicata est ibi. Et dixi cum fecisset hec omnia: ad me reuertere: et no est reuersa. Et uidit puaricatrix soror ei? iuda qd pro eo q mechata esset auerlatix israel dimissem eam et dedissem ei libellum repudij: et no timuit puaricatrix iuda soror ei? sed abijt et fornicata est etia ipsa: et facilitata fornicationis sue cōtinuauit eam: et mechata est cum lapide et ligno. Et in omnibus hijs non est reuersa ad me: puaricatrix soror eius iuda i toto corde suo: sed i mendacio ait dñs. Et dixit dñs ad me. Iustificauit animam suam auerlatix ista cōparatione puaricatricis iude. Vade et clama timones istos contra aquilonem et dices. Reuertere auerlatix israel ait dñs et non a ueritatem facie mea a uobis: qd sanctus ego sum dicit dñs: et non irascor in perpetuum. Veritatem scio iniquitatem tuam: quia in dñm deum tuum puaricata es. Et displicisti uias tuas alienis sub omni ligno fodofo: et uocauit me non audisti ait dñs. Cōuertimini filij reuerentes dicit dñs: quia ego uir uerax. Et assumam uos: unum de ciuitate et duos de cognatione: et introducam uos in syon. Et dabo uobis pastores iuxta cor meum: et pascent uos scientia et doctrina. Eung multiplicati fueritis et creueritis in terra in diebus illis ait dominus no dicent ultra archa testamenti dñi: neq ascendet super cor neq recedabitur illi: nec uisabitur nec fiet

ultra. In tempore illo uocabunt iherusalem solui dñi: et cōgregabuntur ad eam omnes gentes in nomine dñi in iherusalem: et no ambulabunt post prauitatem cordis sui pessimi. In diebus illis ibit domus iuda ad domum israel: et ueniet simul de terra aquilonis ad terram quā dedi patribus uestris. Ego autem dixi. Quomodo ponā te in filios: et tribuā tibi terram desiderabilem hereditare p daram exercituum gentium? Et dixi. Pater uocabis me: et post me ingredi uos cessabis. Sed quomodo si cōtinuat mulier amatoris sui: sic contempsit me domus israel dicit dñs. Vox in uis audita est ploratus et ululatus filiorum israel: quoniam unq fecerunt uiam suam: oblitum sunt domini dei sui. Cōuertimini filij reuerentes: et sanabo auersiones uestras. Ecce nos uenimus ad te. Tu enim es dñs deus noster. Vere mendaces erāt colles et multitudo montium. Vere in domino deo nostro salus israel. Confusio comedet laborem patrum uestrorum ab adolescentia uestra: gerges eorum et armata eorum: filios eorum et filias eorum. Domini i confusione uestra et oppriet nos ignominia nostra: quoniam dñs deo nro peccauimus nos et patres nostri ab adolescentia nostra usq ad diem hanc: et non audiuimus uocem dñi dei nostri. **S**i reuerteris ad me israel ait dominus: ad me reuertere. Si absteris offendicula tua a facie mea no commouebitis. Et iurabis uiuere dominus in ueritate: et in iudicio et in iusticia: et benedicent ei gētes iparum laudabunt. Nec enim dicit dñs uiro iuda et habitatori iherusalem. Mouate uobis nouale: et nolite serere super spinas. Circumdumini dñm: et auferte spina cordium uestrorum: iuda et habitatores iherusalem:

ne forte egrediat ut ignis indignatio
mea et succendatur. et nō sit qui extin-
guat. Omnia autem hec mala veniūt
propter maliciā cogitationū vestrarū.
Annūtiat in iuda. et in iherusalem.
audiat facite: loquimini et canite tu-
ba i terra: clamate foris et dicite. Con-
gregamini et ingrediamur ciuitates
munitas: leuate signum in syon. Con-
fortamini nolite stare: quia malum
ego adducā ab aquilone et contritio-
nem magnam. Ascendit leo de cubili
suo: et predo gentiū se leuauit. Egres-
sus est de loco suo: ut ponat terrā tuā
in desolationem. Ciuitates tue vasta-
buntur: remanētes absq; habitatore.
Super hoc attingite vos cilicij: plan-
gite et ululate: quia nō est auēda ira
furoris dñi a vobis. Et erit in die illa
dicet dñs prebit cor regis et cor princi-
pum: et obstupescēt sacerdotes: et pro-
phete cōsternabūtur. Et dixi. Deus-heu-
heu. dñe deus. Ego ne decepisti popu-
lum istū et iherusalem dicens: pax erit vo-
bis. Et ecce puenit gladiū usq; ad ani-
mam. In tempore illo dicit ipso huic
et iherusalem ventus urens in vjs q; hūc
in deserto: vie filie ppli mei nō ad ven-
tilandū et ad purgandū. Spiritus ple-
nus ē hys veniet michi. Et nūc ego:
sed loquar iudicia mea cum eis. Ecce
quasi nubes ascende: et quasi tempe-
stas currus eius. Velatores aquilis
equi illius. De nobis: quoniam vastati
sumus. Taxis a malicia cor tuū iheru-
salem: ut salua fias usquequo mora-
būtur in te cogitationes noxie: Vox
enī annūtiātis a dāur et noui faciēdis
ydolū de mōre ephraim. Dicite gētibz.
Ecce audiū est in iherusalem: custodes veni-
re de terra longinqua: et dare sup ciui-
tates iuda vocem suā. Quasi custodes

agrorū facti sunt super eam i giro: quia
me ad iracundiā prouocauit dicit do-
minus. Vir tue et cogitationes tue fec-
runt hec tibi. Ista malicia tua quia a-
mara: quia tangit cor tuū. Venit me-
um ventrem meū doleo: sensus cordis
mei turbati sunt in me. Non tacebo:
quoniam vocē bucinę audiuit anima
mea: clamorē prelij. Cōtricio sup con-
tricionem vocata ē: et vastata ē omnis
terra. Repente vastata sunt tabernacu-
la iura: subito pelles mee. Usquequo
videbo fugiētem: audiā vocē bucinę.
Quia stultus populus meus me non co-
gnouit: filij insipientes sunt et vecordes.
Sapientes sunt ut faciāt mala: bene
autē facere nesciūt. Aspeti terrā et ecce
vacua erat: et nichil: et celos et nō erat
lux i eis. Vidi montes et ecce moueban-
tur: et omnes colles cōturbati sunt. In-
nuī sum et nō erat homo: et omne vo-
lante reli recessit. Aspeti et ecce carnē
desert: et omnes vrbes et destrudo sunt a
facie dñi et a facie ire furoris ei. Iheru-
salem dicit dñs. Deserta erit omnis terra:
sed tamen cōsumationē nō faciā. Iuge-
bit terra: et meretur reli desuper q; lo-
catus sum. Cogitavi et non penitui
me: nec auersus sum ab eo. A voce et
gemitu et mīrētis sagittā fugie omnia
ciuitas. Ingressi sunt ardua: et ascen-
derunt rupes. Uniuerse vrbes derelictę
sunt: et non habitat in eis homo. Tu
autē vastata quid facies? Cum veltis
eis te cōtinu: tū ornatu fueris monili
aureo: et pinxeris stibio oculos tuos:
fauista componetis. Concupiscit me
amatores tui: animā tuam querunt.
Vocem enī quasi parvulantis au-
diui: et angustias ut puerpere. Vox
filie syon inter moēstos expandens
p; inanis suas. He michi: q̄a desit

anima mea propter interfecos. **U**
iracūte vias iherusalem et aspiciat:
et cōsiderate et querite in placis
eius. an inueniatis virū facientem iu-
diciū: et querentem fidem: et picius e-
ro ei. Quod si etiā uiuit dñs dixerunt:
et hoc falso iurabunt. Domine oculi
nri respiciūt fidē. Percussisti eos et nō
doluerūt: attriuiti eos et ramuerunt
accipere disciplinā. Indurauerūt faci-
es suas supra prā: et noluerūt reuer-
tere. Ego autē dixi. Sphitici pauperes sunt
et stulti: ignorantes viā dñi et iudiciū
dei sui. Ab eo ergo ad optimates et lo-
quar eis. Ipi enim cognouerūt viam
dñi: iudiciū dei sui. Et ecce magis hī
sunt cōtregitū ingū: ruperūt vincula.
Ideo p; cū eos leo de silua: lupus
ad respiciat vastauit eos: p; d; vigilas
sup ciuitates eorū. Quis qui ingres-
sus fuerit et eis capietur: quia multe
sunt p; arationes eorū: confortate sūt
auertiones eorū. Super quo ppli? ubi
esse poterat? filij qui dereliquerūt me:
iurant in hys qui nō sunt dñi. Sati-
raui eos et mechati sunt: et i domo me-
reticis luxuriabātur. Equi amatores
in feminas: et euillari facti sūt: omnes
quisq; ad uxore. p; ximi sui hūmiliabāt.
Nūquid sup hys non uisitabo dicit
dñs: et in gente tali nō ulciscetur ani-
ma mea? Ascendite muros eius et dis-
sipate: cōsumationē autē nolite face-
re. Auferte pagines eorū: quia non
sūt dñi. Peruariationē enī p; aricata
est in me domus iherusalem et domus iuda
ait dñs. Regauerūt dñm: et dixerunt.
Non est ipse: neq; ueniet sup nos ma-
lum: gladiū et famē non uidebimus.
Prophete fuerūt in uentū locuti: et re-
spōsum nō sūt in eis. Ite ergo eueni-
ent illis. Ite dicit dñs deus exercitū.

Quia locuti estis uerbū istud: ecce ego
do uerba mea in ore tuo in ignem et
pplū istū i ligna: et uorabit eos. Ecce
ego adducā sup uos gentem de lōgin-
quo domus iherusalem ait dñs: gente co-
busta gentem antiquā gentem cuius
ignorabis linguā: nec intelliges qd
loquat. Phareta eius q̄i sepulcrum
patris: uniuersi fortes. Et comedet se-
getes tuas et panē tuū deuorabit: fili-
os tuos et filias tuas comedet: gregē
tuū et armenta tua: et comedet vineam
tuā et ficū tuā: et conteret vrbes muni-
tas tuas in quibus tu habes fiduciā
gladio. Veritatem in diebz illis ait do-
minus nō faciam uos in cōsumati-
onem. Quod si dispiciatis quare fecit do-
minus deus noster nobis hec omnia:
dices ad eos. Sicut dereliquisti me et
seruisti deo alieno in terra uestra: sic
seruisti dño alienis in terra nō uestra.
Annūtiat hec domui iacob: et audi-
tum facite in iuda dicentes. Audi po-
pule sulte qui nō habes cor: qui habet
oculos nō uideris: et aures et non
audieris. Nūc ergo non timebitis ait
dñs: et a facie mea nō dolebitis. Qui
posui arenam terminū mari: p; p; tū
sempiternū qd nō p; cēbit: et cōmoue-
buntur et nō poterunt: et intumescēte
fludus eius et nō transibūt illud. Po-
pulo autē huic factū ē cor incredulū et
egaspētās. Recesserūt et abietunt: et nō
dixerunt in corde suo. Metuam? dñm
deū nostrū qui dat nobis pluuiā tem-
poraneā et serotinā in tempore suo:
pletinudinē anime mellis custodiēte
nobis. Iniquitates nre dedinauerūt
hec: et peccata nostra phibuerūt bonū
a nobis: q̄a inueni sunt in pplō meo
impj infidiātes q̄i aucupes: laquos
ponētes et p; ditas ad rapiēdos viros.

sicut decipula plena anibz: sic domus
 rox ptege dolo. Ideo magnificati sūt
 et ditati: intrassati sunt et impingua-
 ti: et ptefecit sermiones meos pessime.
 Causam vidue nō iudicauerunt: cau-
 sam pupilli nō dirigerūt: et iudicium
 pauperū nō iudicauerūt. Numquid su-
 pre hīs nō visitabo dicit dñs: aut su-
 pre gentem humilicōdi nō visitetur
 anima mea? Stupor et mirabilia fa-
 cta sunt in terra. Prophete pphetabāt
 mendaciū: et sacerdotes applaudebāt
 manibz suis: et ppe me? dilegit talia.
 Quid igitē fecit in nouissimo eorū?
Confortamini filij beniamin in
 medio iherusalem: et iherusalem clau-
 gite lucina: et sup becharaim leuare
 vexillū: quia malū vidum est ab aqul-
 lone et contitio magna. Spectate et
 delicate assimilavi filiā syon: ad eam
 veniunt pastores et greges rox. Fixerūt
 in ea tentoria in circuitu: pascet unus-
 quisque eos qd sibi manu sua sunt. Bau-
 dicate sup ea bellū: cōsurgite et ascen-
 damus in meridiē. Ne vobis quia de-
 clinavit dñs: quia lōgiores facte sūt
 umbre vesperti. Surgite et ascendam?
 in nocte: et dissipemus domus eius:
 quia hęc dicit dñs exercitū. Cedite li-
 gnum eius: et fundite circa iherusalem
 aggerem. Hęc est civitas visitatōis:
 omnia calūnia in medio eius. Sicut
 frigidā facit cisterna aquā suā: sic fel-
 gidam fecit maliciā suā. Iniquitas et
 vanitas audietur i ea corā me semp:
 infirmitas et plaga. Crudier iherusa-
 lem ne forte recedat anima mea a te:
 ne forte ponā te desertam: terrā inha-
 bitabilem. Hęc dicit dñs exercitū.
 Usq ad racemū colligent: hī i vinea
 reliquias israel. Convertere manum
 tuā quasi vindictor ad cartallum.

Cui loquar: et quē contestabor ut au-
 diat? Ecce invēisse aures rox: et au-
 dire nō possūt. Ecce verbum dñi factū ē
 eis in obprobriū: et nō suscipiēt illud.
 Quicō furor dñi plenus sunt: labo-
 ravi sustinens. Effundit sup parvulū
 furorē et sup cōcilium iuvenū simū.
 Vir enim cū muliere capitur: senex cū
 pleno die. Et transibūt domus corū
 ad alteros agi et uxores pariter: quia
 egerunt manū meā sup habitantes
 terrā dicit dñs. A minore quippe usq
 ad maiorem omnes auaricie rudent:
 et a ppheta usq ad sacerdotem cuncti
 faciūt doli. Et curabāt cōsiliōne filie
 pph meī cum ignominia dicentes pax
 pax: et nō erat pax. Confusi sunt qd
 abominatōne fecerunt: quā potius
 cōfusione non sunt cōfusi: et reubee-
 re nesciūt. Quāobrem cadent inter-
 ruentes: in tempore visitatōis sue cor-
 ruent dicit dominus. Hęc dicit domi-
 nus. Stare super vias et videre: et in-
 terrogare de semitis antiquis que sic
 via bona et ambulare in ea: et inve-
 nientis refugium animabus vestris.
 Et dixerūt. Nō ambulabim? Et con-
 stitui super vos speculatores. Et dixi.
 Audite vocem tubę. Et dixerūt. Nō
 audiemus. Ideo audite gentes et co-
 gnoscite cognatō: quāta ego faciā eis.
 Audi terra. Ecce ego adduco mala su-
 per pph istū fūdū cogitationū eius:
 quia verba mea nō audierunt: et legē
 meā proiecerunt. De quid michi thūs
 deserta affectis: et calāmū suāve oler-
 tem de terra longinqua? Notavit
 mata vestra nō sūt accepta: et vidime
 vestre nō placent michi. Propterea
 hęc dicit dñs. Ecce ego habo in pph
 istū ruinās: et erunt in eis patres et fi-
 lij simul: visitans et pērimus peribunt.

hec dicit dominus. Ecce venit pph de
 terra aquilonis: et gens magna cōsur-
 get a finibz terre: sagitta et gladiū acci-
 piet: crudelis est et nō miserebit. Et ex-
 rius quasi mare sonabit: et sup equos
 ascendent: parati quasi vir ad preliū
 aduersum te filia syon. Audimū? sa-
 mam eius: dissolue sunt manus no-
 stre. Tribulatio apprehendit nos: dolo-
 res ut parturientem. Nolite egere ad a-
 gros: et in vinea ne abuleris: quoniā
 gladius inimici pavor in circuitu. Fi-
 lia pph meī accingere cilicio: et cōspere-
 gere cinere: ludū unigeniti fac tibi plā-
 dum amarū: quia repente veniet va-
 stator sup vos. Probator dedit te in
 populo meo robustū: et scies et proba-
 bis vias rox. Omnes isti principes de-
 clinātes: abulantes fraudulenter. Es-
 et fecerūt universi corrupti sunt. Defecit
 sufflatoriū in igne: cōsumptū ē plum-
 bum. Frustra conflavit cōflator: ma-
 licie enim eorum non sunt cōsumpte.
 Argentum reprobū vocate eos: quia
 dominus proiecit illos. **uij**

Verbum quod factū est ad iheremiā
 a domino dicens. Sta in porta
 domus dñi: et pda ibi verbum istud et
 dic. Audite verbum dñi omnes iuda: qui
 ingredimini p portas has: ut adore-
 nis dñm. Hęc dicit dñs exercitū deus
 israel. Bonas facite vias vestras et
 studia vĩa: et habitabo vobiscū in lo-
 co isto. Nolite cōfidere i verbis men-
 daci: dicentes templū dñi: templū dñi:
 templū dñi est. Quoniā si benedixeris
 vias vĩa et studia vĩa: si feceritis iu-
 diciū inter virū et pēimū eius: advene-
 erit pupillo et vidue non feceritis calu-
 mnia: nec sanguine innocentē effude-
 rit in loco hoc: et post deos alienos
 nō abulaveritis i malū vobis necipi:

habirabo vobiscū in loco isto in terra
 quā dedi patribz vĩa a seculo et usq
 in seculū. Ecce vos cōfudit vobis in
 sermonibz mendaci qui nō proderunt
 vobis: furari: occidere: adulterare: in-
 rare: mendaciter libare baalim: et ire
 post deos alienos quos ignoratis.
 Et venistis et fecistis corā me i domo
 hac in qua invocatū est nomē meum:
 et dixistis liberati sum? eo qd fecerim?
 omnes abominatōnes istas. Ergo spe-
 lunca latronū facta est domus ista: i
 qua invocatū est nomē meū in oculis
 vestris? Ego ego sū: ego vidi dicit do-
 minus. Ite ad locū meū in sylo ubi ha-
 bitavit nomē meū a principio: et vide-
 te que fecerim ei ppter maliciā pph meī
 israel. Et nūc quia fecistis omnia ope-
 ra hęc dicit dñs: et locutū sum ad vos
 mane cōsurgens et loquens et non
 audistis: et vocavi vos et nō respōdi-
 stis: faciā domui huic in qua invoca-
 tum est nomē meū et in qua vos habe-
 ris fiduciā et loco quē dedi vobis et pa-
 tribz vestris sicut feci sylo: et piciā vos
 a facie mea sicut pici omnes fratres ve-
 stros universum semen ephraim. Tu
 ergo noli orare pro pph hoc: nec assu-
 mas pro eis laudem et orationē: et nō
 oblitas michi: quia nō regaudiam te.
 Nōne vides quid isti faciūt i civitati-
 bus iuda: et in placis iherusalē? filij
 colligunt ligna: et patres succendunt
 ignē: et mulieres cōspingunt adipem
 ut faciāt placentas regine reli et libet
 diss alienis: et me ad iracundiā pro-
 vocant dicit dñs. Nōne semetipsos i
 cōfusione vultus sui? Ideo hęc dicit
 dñs deus. Ecce furor meus et indigna-
 tio mea cōflatur sup locū istū sup vi-
 ros et super numenta et super lignum

regionis et super feugas terre: et succen-
detur et non extinguetur. Hec dicit dominus
exercituum deus israel. Olocraustoma-
ta vestra addite victimis vestris et com-
edite carnes: quia non sum locus? cum
patribus vestris et non prepi eis in die
qua eduxi eos de terra egypti de verbo
olocaustorum et victimarum: sed hoc
verbum prepi eis dicens. Audite vocem
meam et ego vobis deus et vos eritis mi-
hi populus: et ambulate in omni via qua
mandavi vobis: ut bene sit vobis. Et
non audierunt nec inclinaverunt aurem
suam: sed abierunt in voluptatibus et in
pravitate cordis sui mali: factique sunt
retrorsum et non in ante a die qua e-
gressi sunt patres eorum de terra egypti usque
ad diem hunc. Et misi ad eos omnes
servos meos prophetas per diem: con-
fiterentur diluvio: et mittens: et non audie-
runt me nec inclinaverunt aurem suam
sed induraverunt cervicem suam: et prius
operati sunt quasi patres eorum. Et loqueris
ad eos omnia verba hec et non audi-
ent te: et vocabis eos et non responde-
bunt tibi. Et dices ad eos. Hec est gens
quam non audivit vocem domini dei sui: nec
recepit disciplinam. Percite fides: et abla-
ta est de ore eorum. Tonde capillum tuum et
proice: et sume in directum plantam: quam
proiecit dominus et reliquit generationem
furoris sui: quia fecerunt filij iuda ma-
lum in oculis meis dicit dominus. Posue-
runt offendicula sua in domo in qua
invocatum est nomen meum ut polluerent
eam: et edificaverunt excelsa thophet quod
est in valle filij renon: ut incenderent
filios suos et filias suas igni: que non
prepi nec cogitavi in corde meo. Ad hoc
ecce dies venient dicit dominus: et non dicit
amplius thophet et vallis filij renon
sed vallis interfectionis: et sepelient in

thophet eo quod non sit locus. Et erit mo-
numentum populi huius in cibos volucrum celi
et bestiarum terre: et non erit qui abigan.
Et quiescere faciam de urbibus iuda
et de placis iherusalem voce gaudij et voce
leticie: vocem sponsi et voce sponsae. Quia
desolatione enim erit terra. **VIII**
In tempore illo ait dominus. erient olla re-
gis iuda et olla principum eius et olla
sacerdotum et olla prophetarum et olla eorum
qui habitaverunt iherusalem de sepulchris
suis: et repandent ea ad solem et lunam
et omni militiam celi que dilexerunt et qui-
bus fuerunt et post que ambulaverunt:
et que quiescerunt et addrauerunt. Non col-
ligent et non sepelientur: in tranquillitate
sua faciem terre erunt. Et eliget ma-
gis morte quam vitam omnes qui reliqui fu-
erint de cognatione hac pessima: in
universis locis que derelicta sunt ad
que erit eos dicit dominus exercituum. Et di-
ces ad eos. Hec dicit dominus. Nunquid
qui cadit non resurget: et qui auersus est
non reverteretur? Quare ergo auersus
est populus iste in iherusalem aedificatione con-
tentiosa? Apprehenderunt mendaciam:
et noluerunt reverti. Attendi et auscultavi:
nemo quod bonum est loquitur. Mul-
tus est qui agat penitentiam super peccatis
suis dicens. Quid feci? Omnes conversi
sunt ad cursum suum: quasi equus im-
petu vadens in filium. Nilivus in celo
cognovit tempus suum: turtur et hirun-
do et ciconia custodiunt tempus ad-
ventus sui: populus autem meus non cognovit
iudicium domini. Quomodo dicitis sapie-
res nos sumus: et lex domini nobiscum est?
Vere mendacium operatur est filius men-
dax scriba. Confusi sunt sapientes:
perierunt et capti sunt. Verbum enim domini
fecerunt: et sapientia nulla est in eis. Pro-
pterea dabo milites eorum exercitus: agros

eorum heredibus. Quia a minimo usque ad
maximum omnes avaricia secuntur: a
propheta usque ad sacerdotem cum sa-
ciunt mendacium. Et sanabat contri-
ones filie populi mei ad ignominiam dice-
tes pax pax: cum non esset pax. Con-
fusi sunt quia abominationem fecerunt:
quin nimis confusione non sunt confu-
si: et erubescere veliderunt. Adhuc tamen
inter corruentes: in tempore visitatio-
nis sue corruent dicit dominus. Con-
gregans congregabo eos ait dominus.
Non est via in viribus et non sunt fides in
filiis: solus defluxit: et dedit eis quasi prece-
gessa sunt. Quare sedent? Convenite
et ingrediamur civitatem munitam
et stabilem: ibi: quia dominus deus noster si-
let nos fecit: et potum dedit nobis a
quam fellis. Peccavimus enim domi-
no. Expectavimus pacem et non erat
bonum: tempus mede et ecce formi-
do. Adan audicus est fecimus equo-
rum eius: a voce hinnituum pugna-
torum eius commota est omnis terra. Et ve-
nerunt et devoraverunt terram et plenitudi-
nem eius: urbem et habitatores eius.
Quia ecce ego mittam vobis serpentes
regulos quibus non est incantatio:
et mordebunt vos ait dominus. Dolor me-
us super dolorem in me cor meum intem-
perat. Ecce vox clamoris filie populi mei de ter-
ra longinqua. Numquid dominus non est
in syon: aut res eius non est in ea? Quare
ergo me ad iracundiam conturbaverunt
sculpilites suis: et in vanitatibus alie-
nis? Transiit melle: finita est estas: et
nos salvari non sumus. Super contri-
tione filie populi mei contriti sumus et con-
fusi sumus? Ruperunt obtinuit me. Numquid
refectum non est in galaad: aut medicus
non est ibi? Quare ergo non est obdu-
ta ricatrix filie populi mei?

Quis dabit capiti meo aquam: et
in oculis meis fontem lacrimarum?
Et plorabo die et nocte interfectos fi-
lios populi mei. Quis dabit me in solitu-
dinem directorum viatorum? Et derelin-
quam populum meum et recedam ab eis: quoniam om-
nes adulteri sunt et ceterus perversitate
eorum: et recederunt lingua sua quasi
arcum mendacium et non veritatis. Con-
fessati sunt in terra: quia de malo ad
malum egressi sunt: et me non cognove-
runt dicit dominus. Nulquisque se a pri-
mo suo custodiat: et in diem scire suo
non habeat fiduciam: quia omnis feater
supplacans supplantabit: et omnis a-
micus fraudulenter incedet: et vir fra-
trem suum decedebit et veritatem non lo-
quetur. Docuerunt enim lingua sua lo-
qui mendacium: et inique agerent labo-
raverunt. Habitatio tua in medio dolis
in dolo removerunt scire me dicit dominus.
Propterea hec dicit dominus exercituum. Ec-
ce ego confabulo et probabo eos. Quid
enim aliud faciam a facie filie populi mei?
Sagitta vulnerans lingua eorum: doli
locuta est. In ore suo pacem cum amico
suo loquitur: et occulte ponit ei insidias.
Numquid super hiis non visitabo dicit do-
minus: aut in gente huiusmodi non
virescet anima mea? Super montes
allumina flentem ac lamentum et super specio-
sa deserti plandum: quoniam incensa sunt
eo quod non sit vir prestantis: et non audie-
runt vocem possidentis. A voluere celi
usque ad pecora transnigraverunt et re-
cesserunt. Et dabo iherusalem in arcum
arcum et cubila draconum: et civitates
iuda dabo in desolationem eo quod non sit
habitor. Quis est vir sapiens qui
intelligat hoc et ad quem verbum oris do-
mini fiat: ut annuntiet istud: quare
perierit terra et refusa sit quasi desertum eo

non sit qui presteat: Et dixit dñs. Quia dereliquerunt legem meam quam dedi eis: et non audierunt vocem meam: et non ambulauerunt in ea: et abierunt post prauitatem cordis sui: et post balium quod didicerunt a patribus suis: idcirco hec dicit dñs exercituum deus israel. Ecce ego tribuo populo istum ablinthio: et portum dabo eis aquam fellis: et disspargam eos in gentibus quas non nouerunt ipsi: et patres eorum: et mittam post eos gladium donec consumant. Hec dicit dominus exercituum. Contemplamini et uorate lamentationes ut ueniatis: et ad eas que sapientes sunt mittite et perent: festinet et assumat super nos lamentationem: deducat oculos nostros lacrimas: et palpebre nostre defluant aquis: quia uox lamentationis audita est de syon. Quomodo uastati sumus: et confusi uehementer? Quia dereliquimus terram: quoniam deserta sunt tabernacula nostra. Audite ergo mulieres uerbum dñi: et assumat auris uestra sermonem oris eius: et docere filias uestras lamentum et unaqueque proximam suam plandū: quia ascendit mors per fenestras nostras: ingressa est domos nostras: disspere paruulos decoris iuuenes de plateis. Loquere. Hec dicit dñs. Et cadet mortuorum hominum quasi stratus super faciem regionis: et quasi fenum post tergum mentis: et non est qui colligat. Hec dicit dñs. Non gloriabitur sapiens in sapientia sua: et non gloriatur fortis in fortitudine sua: et non gloriatur diues in diuitiis suis: sed in hoc gloriatur qui gloriatur. scire et nosse me: quia ego sum dñs qui facio misericordiam et iudicium et iusticiam in terra. Hec enim placuit michi ait dominus. Ecce dies uenient dicit dñs: et uisitato super omne quod inuenerunt habere peccatum.

super egiptum et super iudam et super edom: et super filios ammon et super moab: et super omnes qui contemni sunt in comam habitantes in deserto: quia omnes gentes habent peccatum: omnis autem domus israel in circuitu est corde.

Audite uerbum quod locutus est dñs super nos domus israel. Hec dicit dñs. Iuxta vias gentium nolite discere: et a signis relictis nolite mereri que timeant gentes: quia leges ipsorum uane sunt. Quia lignum de saltu pedit: opus manus artificis in ascia. Argenteo et auro decorauit illud: clauis et malleis cōpexit ut non dissoluatur. In similitudine plasmæ fabricate sunt: et non loquuntur: portata tollunt: quia incedere non valent. Solite ergo timeat ea: quia nec male possunt facere nec bene. Non est similis tui dñs: magnus es tu: et magni nomen tuum in fortitudine. Quis non timebit te o rex gentium? Tu enim es dominus deus. Quare cunctos sapientes gentium: et in uniuersis regibus eorum: nullus est similis tui: pariter insipientes et facili peribunt. Doli na uanitatis eorum lignum est. Argenti inuolutum de tharlis affectur: et aurum de opihir opus artificis: et manus eorum: iacundus et purpurea indumentum eorum. Opus artificis uniuersa hec: dñs autem deus uerus est. Ipse est deus uiuus: et rex sempiternus. Ab indignatione eius commouebit terra: et non sustinebunt gentes dominationem eius. Sic ergo dicetis eis. Dñi qui celos et terram non fecerunt: perierant de terra: et de his qui sub celo sunt. Qui facit terram in fortitudine sua: preparat orbem in sapientia sua: et prudentia sua regendit celos: ad uocem suam dat multitudinem aquarum in celo: et eleuat nebulas ab extremis montibus.

terre. Fulgura in pluuiam facit: et educit uentum de thesauris suis. Stultus factus est omnis homo a scientia sua: confusus est artifex omnis in sculptili: quoniam falsum est quod cōstituit et non est spiritus in eis. Vana sunt: et opus eorum risu dignum. In tempore uisitationis sue peribunt. Non est huius similis pars iacob. Qui enim formauit omnia ipse est: et israel uirga hereditatis eius. Dominus exercituum nomen illi. Cōgrega de terra confusione tuam que habitas in obsidione: quia hec dicit dñs. Ecce ego longe piam habitantes terre in hac uice: et tribulabo eos ita ut non inueniant. De michi super cōtentione mea: pessima plaga mea. Ego autem dixi. Plane hec infirmitas mea est: et portabo illam. Tabernaculum meum uastatum est: omnes funiculi mei dirupati sunt. Filij mei eiecerunt a me: et non subsistunt. Non est qui regeret ultra tentorium meum: et regat pelles meas: quia stultes regunt pastores et dominum non quesierunt: propterea non intellexerunt: et omnis grex eorum dispersus est. Vox audicionis ecce uenit: et commoto magna de terra aquilonis: ut ponat ciuitates iuda longitudinem et tabernacula draconum. Scio dñe quia non est hominis uia eius: nec uiri est ut ambulet et dirigat gressus suos. Corripe me dñe: ueritatem in iudicio: et non in furore tuo: ne forte ad nichilum redigas me. Effunde indignationem tuam super gentes: que non cognouerunt te: et super prouincias quod uocem tuam non inuenerunt: quia comederunt iacob: et deuorauerunt eum et consumperunt illi: et deus eius dissipauerunt.

Audite uerbum quod factum est ad iheremiam a dño dicens. Audite uerba patris huius: et loquimini ad uiros iuda et

ad habitantes iherusalem: et dicetis ad eos. Hec dicit dñs deus israel. Male didici uir qui non audierit uerba patris huius: quod precepit patribus uestris in die qua eduxi eos de terra egipti de fornace ferrea dicens. Audite uocem meam: et facite omnia que precepui uobis: et eritis michi in populum et ego ero uobis in deus: ut susceperim iuramentum quod iurauimus patribus uestris daturum me eis terram fluentem lacte et melle sicut est dies hec. Et respondi et dixi. Amen dñe. Et dixit dominus ad me. Vociferare omnia uerba hec in ciuitatibus iuda: et foris iherusalem dicens. Audite uerba patris huius: et facite illa: quia cōtestans cōtestatus sum patres uestros in die qua eduxi uos de terra egipti usque ad diem hanc. Mane conuergens cōtestatus sum et dixi audite uocem meam: et non audierunt: nec inclinauerunt aurem suam: sed abierunt iniquitatem in prauitate cordis sui mali. Et induxi super eos omnia uerba patris huius: quod precepit ut facerent et non fecerunt. Et dixit dominus ad me. Inuocata est cōiuratio in uiris iuda et in habitatoribus iherusalem. Reuersti sunt ad iniquitates patrum suorum priores: qui noluerunt audire uerba mea. Et huius ergo abierunt post deos alienos ut sequerentur eis: et fecerunt domus israel et domus iuda pactum meum: quod pepigi cum patribus eorum. Quamobrem hec dicit dñs. Ecce ego inducam super eos mala de quibus egredi non poterunt: et clamabunt ad me et non exaudiam eos. Et ibunt ciuitates iuda et habitantes iherusalem: et clamabunt ad eos quibus libant: et non saluabit eos in tempore afflictionis eorum. Secundum enim numerum ciuitatum earum: et dñi iuda: et secundum

numerus viarum iherusalem posuisti aras
confusionis: aras ad libandum baalim.
Tu ergo noli orare pro populo hoc:
et ne assumes pro eis laudem et ora-
tionem: quia non respiciam in tempore
clamoris eorum ad me: in tempore affli-
ctionis eorum. Quid est quod dilectus meus
in domo mea facit scelera multa? Num-
quid carnes sancte auferent a te mali-
cias tuas: in quibus gloriatu es? Oli-
uam uberem pulchram feciderat speci-
olam vocauit dominus nomen tuum. Ad
vocem loquere grandis exarsit ignis
in ea: et combusta sunt scutella eius. Et
dominus exercituum qui placauit te locu-
tus est super te malum: pro malis domus
israhel et domus iuda que fecerunt sibi
ad irritandum me libantes baalim.
Tu autem domine demonstra mihi et co-
gnoui: tu ostendisti mihi studia eo-
rum: et ego quasi agnus mansuetus
qui portatur ad victimam. Et non co-
gnoui quia cogitauerunt super me consi-
lia dicentes: mittamus lignum in panem
eius: et eradamus eum de terra viventi-
um: et nomen eius non memoretur am-
plius. Tu autem domine sabaoth qui indi-
cas iuste et probas reos et corda vide-
as ultione tuam ex eis. Tibi enim reue-
laui causam meam. Propterea hec dicit
dominus ad viros anathoth: qui que-
runt animam tuam et dicunt. Non propheta-
bis in nomine domini: et non morietur
in manibus nostris. Propterea hec dicit
dominus exercituum. Ecce ego visitabo
super eos. Iuvenes morietur in gladio:
filii eorum et filie eorum morientur in fa-
me: et reliquie non erunt ex eis. Indu-
cam enim malum super viros ana-
thoth: annum visitationis eorum. **XII**
Iustus quidam tu es domine si displiceat tibi
veritatem iusta loquar ad te. Quare

via impiorum prosperetur: bene est omni-
bus quia pervertantur: et inique agant.
Plantasti eos et radicem misisti: pro-
ficiunt et faciunt fructum. Prope es tu ori-
eorum: et longe a retribus eorum. Et tu domine
nocti me: videristi me et probasti cor me-
um tecum. Congrega eos quasi grege-
m ad victimam: et sanctifica eos in die de-
cisionis. Usquequo lugebit terra: et her-
ba omnis regionis succubatur propter ma-
liciam habitantium in ea? Consumptum est
animal et volucre: quoniam dixerunt non
videbit novissima nostra. Si cum pedi-
tibus currens laborasti: quomodo con-
tendere poteris cum equis? Cum autem
in terra pacis secura fueris: quid facies
in superbia iordanis? Nam et feceris
tuum et domus patris tui: etiam ipsi pugna-
verunt aduersum te: et clamauerunt post
te plena voce. Ne credas eis: cum locuti
suerint tibi bona. Reliqui domum meam:
dimisi hereditatem meam. Dedit dilectam
animam meam in manu inimicorum eius:
facta est michi hereditas mea sicut leo in
silua. Dedit contra me vocem: ideo o-
dini eam. Numquid avis discolor heredi-
tas mea michi? Numquid avis tin-
da per totum? Venite congregamini omnes
bestie terre: propterea ad deuorandum.
Pastores multi demoliti sunt vineam
meam: concitauerunt partem meam. De-
derunt portionem meam desolabilem in
desertum solitudinis: posuerunt eam in
dissipationem: luxuriam super me. Desolati-
one desolata est omnis terra: quia nul-
lus est qui recogit corde. Super omnes
vias deserti venturum omnes uasatores:
quia gladius domini deuorauit ab extre-
mo terre usque ad extremum eius. Non est
pax vniuersae terrae. Bauinauerunt tri-
stium et spinas misuerunt hereditatem
acceperunt: et non poterit. Constantinum

fructibus vestris: propter iram furoris
domini. Hec dicit dominus aduersum omnes
vicinos meos pessimos: qui tangunt
hereditatem quam distribui populo meo israel.
Ecce ego euellam eos de terra eorum: et da-
mum iuda euellam de medio eorum. Et
cum euulsero eos conuertar et miserebor
eorum: et reducam eos vicum ad hereditatem
suam: et vicum in terram suam. Et erit sicut eu-
diti didicerunt vias populi mei ut iurent
in nomine meo vinit dominus: sicut docu-
erunt populum meum iurare in baal: edificau-
erunt in medio populi mei. Quod si non
audierint: euellam gentem illam euulsionem
et preditionem ait dominus. **XIII**

Hec dicit dominus ad me. Vade et possi-
de tibi lumbare lineum: et pones
illud super lumbos tuos: et in aqua non
inferes illud. Et possides lumbare iuxta
verbum domini: et posui circa lumbos meos.
Et factus est sermo domini ad me secundo
dicens. Tolle lumbare quod possideris quod
est circa lumbos tuos: et surgens vade
ad eufraatem: et absconde ibi illud in fo-
ramine petre. Et abijce et abscondi illud
in eufraatem: sicut preceperat michi dominus.
Et factum est post dies plurimos: dixit
dominus ad me. Surge et vade ad eu-
fraatem: et tolle inde lumbare quod precepi tibi
ut absconderes illud ibi. Et abijce ad eu-
fraatem: et fodi et tuli lumbare de loco
ubi absconderam illud. Et ecce compu-
tuerat lumbare: ita ut nulli usus apertus
esset. Et factum est verbum domini ad me di-
cens. Hec dicit dominus. Sic putescere fa-
ciam superbia iuda: et superbia iherusalem
multa: populum istum pessimum: qui nolunt
audire verba mea: et ambulat in pra-
uitate cordis sui: abierunt: post deos
alienos ut secutus est: et adoravit eos.
Et erunt sicut lumbare istud: quod nulli
usui apertus est. Sicut enim adhuc lumbare

ad lumbos viri sic agglutinaui michi
omnem domum israhel et omnem domum
iuda dicit dominus ut essent michi in populum
et in nomen et in laudem et in gloriam: et
non audierunt. Dices ergo ad eos ser-
monem istum. Hec dicit dominus deus israhel.
Omnis laguncula implebitur vino. Et
dicent ad te. Numquid ignoramus quia om-
nis laguncula implebitur vino? Et
dices ad eos. Hec dicit dominus. Ecce ego
implebo omnes habitatores terre huius
et reges qui sedent de stirpe dauid su-
per thronum eius: et sacerdotes et prophetae
et omnes habitatores iherusalem ebriera-
nt: et dissipabunt eos vicum a fratre suo: et
patres et filios pariter ait dominus. Non
parcam et non concedam: neque miserebor
ut non dissipam eos. Audite et auri-
bus precipite: nolite eleuari: quia dominus
locutus est. Vade domino deo vestro glo-
riam antequam contemneret: et antequam offen-
dant pedes vestri ad montes caligio-
sos. Expedabitis lucem: et ponet eam
in umbra mortis: et in caliginem. Quod si
hoc non audieritis: in abscondito plo-
rabit anima mea a facie superbie. Pla-
rans plorabit et deducet oculus meus
lacrimum: quia captus est grex domini.
Dic regi et dominis. Humiliamini: se-
dete in terra quoniam descendet de capi-
te vestro corona glorie vestre. Ciuita-
tes austeri clausae sunt: et non est qui ape-
riat. Traslata est omnis iuda transmi-
gratione preda. Leuate oculos vestros
et videte: et venitis ab aquilone. Vbi est
grex qui datus est tibi: pecus inditum
tuum? Quid dices cum visitauerit te?
Tu enim docuisti eos aduersum te: et
euidisti in caput tuum. Numquid non
dolores apprehenderunt te quasi in herem
parturiens? Quod si dixeris in corde
nunc quare venerunt michi hec: propter

multitudinē iniquitatis tue reuelata sunt veterū dōra tua: pollute sunt plāte tue. Si mutare potest ethiops pellē suam aut pardus varietates suas: et vos poteritis benefacere cū didiceritis malū. Et disseminabo eos q̄si stipulā que vento captat in deserto. Hec soror tua parit; mensure tue a me dicit dominus: quia obliuisceris mei et confilias in mēdacio. Unde et ego nudavi femora tua cōtra faciē tuā: et apparuit ignominia tua: adulteria tua et hincitius tuus et scelus fornicationis tue. Sup̄ colles in agro vidi abominatōnes tuas. Ve tibi iherlm. Nō mūdaberis post me. Vsq̄quo adhuc?

Verbum dñi qđ factū est ad iherlmam de sermonibz succitatis. Luxit iudea: et porte eius corruerūt et obscurate sunt in terra: et clamor iherlm ascendit. Maiores miserūt minores suos ad aquā: venerūt ad hauriendū. Nō inuenerūt aquā: reportauerūt vasa sua vacua. Cōfusi sūt et afflicti: et opeuerūt capita sua ppter tere vastitatē: qā nō venit pluuia in terrā. Confusi sūt agricolē: opeuerūt capita sua. Nam et cetera in agro peperit et reliquit quia nō erat herba: et onagri steterūt in rupibz. Traxerūt ventū quasi dracones: defecerūt oculi eorū quia nō erat herba. Si iniquitates nrē respondecint nobis: dñe fac ppter nomē tuū: quoniam mltē sunt auersiones nrē. Tibi peccauim⁹: repetitio istel. Saluator noster ī tempore tribulationis. Quare quasi solonius futurus es in terra: et quasi uiator dedinans ad manendū? Quare futurus es velut vir vagus: et fortis qui non potest saluare? Tu aut ī nobis es dñe: et nomē tuū inuocatū ē sup nos: ne dereliquas nos.

Hec dicit domin⁹ p̄lo huic qui dilegit mouere pedes suos: et non quieuit: et domino nō placuit. Nūc recordabit iniquitatē eorū: et visitabit peccata eorum. Et dixit dñs ad me. Noli orare pro p̄lo isto in bonū. Cum ieiunauerint nō exaudia p̄ces eorū: et si obulerit plorauit omata et victimas nō suscipiam ea: quoniam gladio et fame et peste ego cōsumā eos. Et dixi. A a a domine deus. Prophete dicit eis. Non videbitis gladiū et fames non erit in vobis: sed pacem veram dabit vobis in loco isto. Et dixit domin⁹ ad me. Falso prophete vaticinātur in nomine meo. Non misi eos: et non precepi eis: neq; locutus sum ad eos. Visionē mendacē et diuinationē fraudulentiā et seductionē cordis sui prophetant vobis. Quidē hēc dicit dñs de p̄phetis qui p̄phetāt in nōie meo quos ego non misi: dicentes gladius et fames non erit ī terra hac. In gladio et fame cōsumēt prophete illi: et p̄li quibus prophetāt erūt p̄dicti in vīis iherusalem p̄re fame et gladio: et nō erit qui sepeliat eos ip̄i et uxores eorū filij et filie eorū: et effundā sup eos malū suū. Et dicit ad eos verbum istud. Deducāt oculi mei lacrimā p̄ noctē et diē et non taceant: quoniam cōtentione magna cōtenta est virgo filia p̄li mei: plaga pestis vehementer. Si egressus fuero ad agros ecce oculi gladio: et si introiero ī ciuitatē ecce attenuati fames. Propheta nāq; et sacerdos abiit in terrā quam ignorabāt. Nunquid p̄dictus abiit iudā: aut syon abominata ē anima tua? Quare ergo p̄uisti nō ita: ut nulla sit sanitas? Repetāvim⁹ pacem et nō est bonū: et tempus iurationis: et ecce turbatio. Cognouim⁹

domine impietates nrās: iniquitates patrum nostrorū quia peccauimus tibi. Ne des nos in obprobrium ppter nomen tuū: neq; facias nobis conuulsiā. Solij glorie tue recordare: ne iratum facias sed? nū nobiscū. Nunquid sunt ī sculpilibz gātū q̄ pluāt: aut ce li possūt dare ymbres nisi tu volueris? Nūc tu es dñs de⁹: noster quē expectāvim⁹. Tu enī fecisti omnia hec.

Et dixit dñs ad me. Si fecerint moyses et samuel corā me: nō est anima mea ad p̄li istū. Ecce illos a facie mea: et egrediant. Nō si dixerit ad te quid egrediemur: dices ad eos. Hec dicit dñs. Qui ad mortē ad mortem: et qui ad gladiū ad gladiū: et qui ad famem ad famem: et qui ad captiuitatem ad captiuitatem. Et visitabo sup eos quatuor species dicit domin⁹. Gladiū ad occisionē: et cuneos ad laterandū: et volatilia celi et bestias terre ad deuorandū: et dissipandū: et dabo eos in feroceū vniuersis regnis terre propter manū illius filij ezechie regis iudā sup omnibus que fecit in iherusalem. Dñs enim miserebit tui iherusalem. Aut quis cōturbabitur pro te? Aut quis ibit ad rogandū pro pace tua? Tu reliquisti me dicit dñs: recessum abisti. Et egredia manū meā sup te: et interficia te. Laborāui rogans. Et dissipāui eos vtrilabro ī portis terre. Interfeci et dissipāui p̄li meū: et tamē a vīis suis nō sunt reuersi. Multiplicatae sunt michi vidue eius: sup harenā maris. Induxi eis sup matrem ad olefentis vastatorem meridie: mihi sup ciuitates rep̄e terrorē. Infirmitas est q̄ peperit septem: deficit anima eius. Cecidit ei sol cum adhuc esset diēs: confusa est et rebum. Et residuos

eius in gladiū dabo in conspectu inimicorū eorū ait domin⁹ deus. Ve michi mater mea. Quare genuisti me virū rix: virū discordie in vniuersa terra? Nō fecerāui: nec fecerāui michi quilibet. Dñes maledicūt michi dicit dñs. Si nō reliquie tue ī bonū: si nō occurrerit tibi in tempore afflictionis: et in tempore tribulationis aduersum inimicum. Nunquid sedetabitur ferrū ferro ab aquilone et es? Diuitias tuas et thesauros tuos in direptionem dabo gratis in omnibus peccatis tuis: et in omnibus terminis tuis. Et adducam inimicos tuos de terra quā nescis: et ignis succensus est in furore meo: et super vos ardebit. Tu scis domine: recordare mei et visita me: et tuere me ab his qui p̄secunt me. Noli in patientia tua suscipere me. Scito quoniam sustinui pro te obprobrium. Inueni sunt sermones tui: et comedi eos. Et factum est michi verbum tuū in gaudiū et leticiā cordis mei: quoniam inuocacū est nomen tuū sup me. Domin⁹ de⁹ excedit. Nō sedi in cōsilio ludentū: et gloriar⁹ sum a facie manus tue. Solus sedetam: quoniam cōminatione repleti me. Quare factus ē dolor me⁹: penitus: et plaga mea desperabilis: Remuit curari. Facta est michi quasi mendaciū aquarū infidelū. Propter hoc hēc dicit domin⁹. Si conuerteris cōuertam te: et ante faciē meā stabis: et si separaueris prius a vili. q̄si os meū eris. Cōuertent ip̄i ad te: et tu nō conuerteris ad eos. Et dabo te p̄lo huic ī murum et in fornem: et bellabūt aduersum te et non preualebunt: quia ego tecum sum ut saluem te et reuam te dicit dñs. Et liberabo te de manu p̄liis: et redimā te de manu fortū.

Et factum est verbum domini ad me dicens. Non accipies uxorem: et non erunt tibi filii et filie in loco isto. Quia hec dicit dominus super filios et filias qui generantur in loco isto: et super matres eorum que genuerunt eos: et super patres eorum de quorum stirpe sunt nati in terra hac. Moribus egrotationum morientur. Non plangent et non sepielientur: in tranquillitatem sui facie terre erunt. Et gladio et fame consummentur: et erit cadaver eorum in escam volatilibus celi et bestijs terre. Hec enim dicit dominus. Ne ingrediaris domum cuiusvis neque vadās ad plangendum: neque consolaberis eos quia abstuli pacem meam a populo isto dicit dominus: misericordiam et misericordiam. Et morientur grandes et parvi in terra ista: non sepielient neque plangentur: et non se incident neque calvitiū fiet pro eis. Et non frangeant inter eos lugentem panem ad consolandum super mortuum: et non dabit eis potum talitatis ad consolandum super patre suo et matre. Et dominum cuiusvis non ingrediaris ut sedas cum eis et comedas et bibas: quia hec dicit dominus exercituum deus israel. Ecce ego auferā de loco isto in oculis vestris et in diebus vestris vocem gaudij et vocem leticie: vocem sponsi et vocem spose. Et tū amittis amicus populo huic omnia verba hec et dixerunt tibi. Quare locutus est dominus super nos omne malum grande istud. que nostra iniquitas et quod peccatum nostrum quod peccavimus domino deo nostro: dices ad eos. Quia dereliquerunt me patres vestri ait dominus: et abierunt post deos alienos et servierunt eis: et adoraverunt eos: et me dereliquerunt et legem meam non custodierunt. Sed et vos prius operati estis quod patres vestri. Ecce enim abulat unusquisque

post pravitatem cordis sui malitiam me non audiat. Et eiciā vos de terra hac in terrā quā ignoratis vos et patres vestri: et servieris ibi dijs alienis die ac nocte quā non habueritis requiem. Propterea ecce dies venient dicit dominus: et non dicetur ultra vivit dominus qui eduxit filios israel de terra egypti: sed vivit dominus qui eduxit filios israel de terra aquilonis. et de universis terris ad aquas ceteros illos: et reducam eos in terrā suā quā dedi patribus eorum. Ecce ego mittā piscatores multos dicit dominus: et piscabuntur eos. Et post hoc mittam eis multos venatores et venabuntur eos de omni monte et de omni colle et de cunctis petray: quia oculi mei super omnes vias eorum. Non sunt abscondite a facie mea: et non sunt occultata iniquitas eorum ab oculis meis. Et reddā primum duplices iniquitates et peccata eorum: quia cōtaminaverūt terram meā in mortuicinis ydolorum suorum: et abominacionibus suis impleverunt hereditatem meā. Domine fortitudo mea et robur meum: et refugium meum in tribulatione. Ad te gentes veniunt ab extremis terre et dicunt. Vere mendaciū possederunt patres nostri: vanitatem quā eis non prodest. Numquid faciet sibi homo deos? Et ipsi non sunt dii. Quod dico ecce ego ostendā eis per vicem hanc: ostendā eis manū meā et virtutē meā: et sciet quia nomen michi dominus. **capitulum xvi**

Peccatum iuda scriptum est stilo ferro in ungue adamantino: reparamus latitudinem cordis eorum: et in cordibus aratum eorum. Cum recordati fuerint filij eorum aram suam: et lucos suos lignorum: frondentium in montibus: et effluvia sacrificantes in agro: formidinem tuā et omnes thesauros tuos in direptionē

dabo: effluvia tua propter peccata in universis finibus tuis. Et relinques sola ab hereditate tua quā dedi tibi: et fuisse te faciā inimicis tuis in terra quā ignoras. Quoniam ignem succendisti in furore meo: usque in eternum accendit. Hec dicit dominus. maledictus homo qui cōfidit in homine: et ponit carnē brachium suū: et a domino recedit cor eius. Et erit enim quasi mitra in deserto: et non videbitur venter boni: sed habitabit in sterilitate in deserto in terra saluginis et inhabitabili. Benedictus vir qui cōfidit in domino: et erit dominus fiducia eius: et erit quasi lignum quod transplantatur super aquas: quod ad humorem mittit radices suas: et non timebit cum venerit effusus. Et erit folium eius viride: et in tempore siccitatis non erit sollicitum: nec aliquando desinet facere fructum. Prævaluit cor hominis et insuperabile. Quis cognosceret illud? Ego dominus scrutans cor: et probans renes: qui do unicuique iuxta viam suā: et iuxta fructum adinventionum suarum. Perdidit fons qui non precepit. Siccitavit divitias: et non in iudicio. In dimidio diei suorum dereliquit eas: et in novissimo suo erit insepultus. Solū glorie altitudinis a principio: locus sanctificationis nostre expeditio israel. Domine omnes qui te dereliquerunt cōfundentur: recedentes a te in terra scribent: quoniam dereliquerunt venā aquarum viventium domini. Bana me dicit et sanabo: saluum me fac et saluus ero: quoniam laus mea tu es. Ecce ipsi dicunt ad me. Ubi est verbum domini? Veniat. Et ego non sum turbatus te pastorem sequens: et dicit hominis non desideravi. Tu scis quod egressum est de labijs meis: rediit in conspectu tuo fuit. Non sis michi tu formidini: spiritus mea tu in die

afflictionis. Cōfundantur qui me persecuti sunt et non confundar ego: paveat illi: et non paveam ego. Induc super eos diē afflictionis: et duplici contumione contere eos. Hec dicit dominus ad me. Vade et sta in porta filiorum populi tui per quā ingreditur rex iuda: et egrediantur: et in cūctis portis iherusalem: et dices ad eos. Audite verbum domini reges iuda: et omnes iudea cunctique habitatores iherusalem: qui ingreditur in portas istas. Hec dicit dominus. Custodite animas vestras: et nolite portare pondus in diē sabbati. nec inferatis per portas iherusalem: et nolite facere opera de domibus vestris in diē sabbati et omne opus non faciatis. Sanctificate diē sabbati sicut precepit patribus vestris. Et non audierunt nec inclinaverunt aurem suā: sed induraverunt cervicem suā ne audirent me: et ne acciperent disciplinā. Et erit si audieritis me dicit dominus: ut non inferatis onera per portas civitatis huius in diē sabbati et si sanctificaveritis diē sabbati ne faciatis in ea omne opus: ingredietur per portas civitatis huius reges et principes sedentes super solium david: et ascendent in circuitibus et equi ipsi et principes eorum viri iuda et habitatores iherusalem: et habitabunt civitas hec in sempiternum. Et veniet de civitatibus iuda in circuitu iherusalem et de terra beniamin et de campestribus et de montuosis et ab austro portantes olivastum et viduam et sacrificium et thus: et inferent oblationem in domum domini. Si autem non audieritis me ut sanctificetis diē sabbati et ne portetis onus et ne inferatis per portas iherusalem in diē sabbati: succendam ignem in portis eius et devorabit domos iherusalem: et non retingetur. **capitulum xvii**

Uerbum quod factum est ad iheremiam a domino dicens. Surge et descende in domum figuli: et ibi audies uerba mea. Et descendit in domum figuli: et ecce ipse faciebat opus super rotam: et dissipatum est uas quod ipse faciebat ex luto manibus suis. Conuersusque fecit illud uas alterum: sicut placuerat in oculis eius ut faceret. Et factum est uerbum domini ad me dicens. Numquid sicut figulus iste non potero uobis facere domus israel aut domum? Ecce sicut lutum in manibus figuli: sic uos domus israel in manu mea. Repente loquar aduersum gentem et aduersum regnum: ut eradicet et destruat et dissipet illud. Si penitentiam egerit gens illa a malo suo quod locutus sum aduersum eam: agam et ego penitentiam super malo quod cogitavi ut facerem ei: et subito loquar de pace et regno: ut edificet eam et plantem illud. Si fecerit malum in oculis meis ut non audiat uocem meam: penitentiam agam super bono quod locutus sum ut facerem ei. Nunc ergo dixi uiro iuda et habitatori iherusalem dicens. Hec dicit dominus. Ecce ego frango contra uos malum: et cogito contra uos cogitationem. Reuertat unusquisque a uia sua mala: et dirigite uias uestras et studia uestra. Qui dixerunt. Disperauimus. Post cogitationes enim nostras ibimus: et unusquisque prauitatem cordis sui mali faciemus. Ideo hec dicit dominus. Interrogare gaudeas. Quis audiuit talia horribilia? fecit nimis uirgo israel. Numquid deficiet de petra agri nix libani: aut euelli possunt aque erupentes frigide et defluentes? Quia oblitus est mei populus meus: frustra libares et impingentes in uisus suis: et in sanctorum sculis: ut ambularet per eas in itinere non timens: ut heret terra eorum in desolationem

et in solum sempiternum. Omnes qui perierunt per eam obstupescunt: et mouebit caput suum. Sicut uentus uentus dissipat eos coram inimicis: dorsum et non faciem ostendat eis in die perditionis eorum. Et dixerunt. Venite et cogitemus contra iheremiam cogitationes. Non enim peribit lex a sacerdote: neque consilium a sapiente: nec sermo a propheta. Venite et pronuntiamus ei lingua: et non attendamus ad uerba sermones eius. Attende domine ad me: et audi uocem aduersarij meorum. Numquid reddidit pro bono malo: quia foderunt foueam animae meae? Recordare quod fecerim in conspectu tuo ut loquerer pro eis bonum: et auerterem indignationem tuam ab eis. Propterea da filios eorum in famem: et deduc eos in manum gladii. Fiant uxoribus eorum absque liberis et uiduae: et uiri earum interficiantur morte. Iuuenes eorum confodiantur gladio in filio: audiat clamor de domibus eorum. Adducet enim super eos latrone repente: quia foderunt foueam ut caperet me: et laqueos absconderunt pedibus meis. Tu autem domine scis omne consilium eorum aduersum me in mortem. Ne propicius iniquitati eorum: et peccatum eorum a facie tua non deleatur. Fiant corruentes in conspectu tuo: in tempore furoris tui abutere eis.

Hec dicit dominus. Vade et accipe lagulam figuli et a senioribus populi et a senioribus sacerdotum: et egredere ad uallem filiorum ennun quae est iuxta introitum porte fidelis: et praedicabis ibi uerba quae ego loquor ad te et dices. Audite uerbum domini reges iuda: et habitatores iherusalem. Hec dicit dominus exercituum deus israel. Ecce ego inducam afflictionem super locum istum: ita ut omnis qui audierit illam rinniant aures eius et non

deciderint me: et alienum fecerit locum istum: et libauerunt in eo dijs alienis quae nescierunt ipsi et patres eorum et reges iuda: et repleuerunt locum istum sanguine inno-centium: edificauerunt ecclesiam baalam ad comburendos filios suos igni in olocaustum quae non precepit: nec locus sum nec ascenderunt in cor meum. Propterea ecce dies uenient dicit dominus: et non uocabitur amplius locus iste thophet et uallis filij ennun: sed uallis occisionis. Et dissipabo consilium iuda et iherusalem in loco isto: et subuertam eos gladio in conspectu inimicorum suorum et in manu querentium animas eorum: et dabo cadauera eorum escas uolatilibus celi et bestijs terre: et ponam ciuitatem hanc in stuporem et in solum. Omnes qui perierunt per eam obstupescunt: et sibilabit super uentum la plaga eius. Et tribabo eos carnibus filiorum suorum: et carnibus filiarum suarum: et unusquisque carne amici sui comedet in oblatione et in angustia in qua concludent eos inimici eorum: et qui querunt animas eorum. Et conteret lagunculam in oculis uirorum qui ibunt tecum: et dices ad eos. Hec dicit dominus exercituum. Sic contra populum istum et ciuitatem istam sicut contra uas figuli quod non potest ultra instaurari. Et in thophet sepelientur: et non sit alius locus ad sepeliendum. Sic faciam loco huic ait dominus et habitatores eius: ut ponam ciuitatem istam sicut thophet. Et erunt domus iherusalem et domus regum iuda sicut locus thophet inuoluit: omnes domus in quas domesticis sacrificauerunt omni milicie celi: et libauerunt libamina dijs alienis. Venit autem iheremias de thophet quomodo miserat eum dominus ad prophetandum: et stetit in arce domus domini: et dixit ad omne populum. Hec dicit dominus exercituum deus israel.

Ecce ego inducam super ciuitatem hanc et super omnes urbes eius uentem malam quae locutus sum aduersum eam: quoniam indurauerunt terram suam ut non audiret sermones meos.

Et audiuit phasur filius nimmer sacerdos qui constitutus erat princeps in domo domini iheremiam prophetam sermones istos: et percussit phasur iheremiam prophetam: et misit eum in neruum quod erat in porta beniamin superiori in domo domini. Cum illuxisset et crastinum eduxit phasur iheremiam de neruo: et dixit ad eum iheremias. Num phasur uocauit dominum? nomen tuum sed pauorem undique: quia hec dicit dominus. Ecce ego dabo te in pauperem et omnes amicos tuos: et corruent gladio inimicorum tuorum: et oculi tui uidebunt. Et omne iuda dabo in manu regis babilonis: et traducet eos in babilonem: et ponet eos gladio. Et dabo uniuersam substantiam ciuitatis huius: et omne laborem eius: omneque pecuniam et cunctos thesauros regum iuda dabo in manu inimicorum eorum: et diripient eos et tollent: et ducant in babilonem. Tu autem phasur et omnes habitatores domus huius ibitis in captiuitatem: et in babilonem uenies et ibi morietis: ibique sepelietis tu et omnes amici tui quibus prophetaui mendacium. Seduxisti me domine et seductus sum: fortior me fuisti et inualuisti. Factus sum in derisum tota die. Omnes sublatina hanc me quia iam olim loquor uociferans: iniquitatem et uastitatem clamito. Et factus est michi sermo domini in obprobrium et in derisum tota die. Et dixi. Num recordabor eius: neque loquar ultra in nomine illius. Et factus est in corde meo quasi ignis refluens: clausus in ossibus meis: et deficiet forte non sustinens. Audui

enim contumelias multorum et terrorem
in circuitu persequimini et persequamur
eum: ab omnibus viris qui erant pacifi-
ci mei et custodientes latus meum. Si
quo modo decipiamur et peraleamur ad-
uersus eum: et consequamur ultionem
ex eo. Dominus autem meus est quasi bel-
lator fortis: idcirco qui persequuntur me
cadent et infirmi erunt et confundentur
vehementer: quia non intellexerunt ob-
probrium sempiternum quod nunquam delebitur.
Et tu domine exercituum pater israel qui vi-
des renes et cor: videam qualem ultionem
tua ex eis. Tibi enim revelavi causam
meam. Cantate domino laudate dominum: quia
liberavit animam pauperis de manu
malorum. Maledicta dies in qua natus
sum: dies in qua peperit me mater mea
non sit benedicta. Maledictus vir qui
annuntiavit patri meo dicens natus
est tibi puer masculus: et quasi gaudi-
o letificavit eum. Sic homo ille ut sunt
civitates quas subvertit dominus: et non
penituit eum. Audiat clamorem ma-
ne et ululatum in tempore meridiano: quia
non me interfecit a vulva ut fieret mi-
chi mater mea sepulchrum: et vulva eius
consepit me. Quare de vulva egressus
sum ut videre laborem et dolorem: et consu-
merent in confusione dies mei.

Uerbum quod factum est ad iheremiam
a domino: quando misit ad eum rex se-
dechias phasur filium helchie et sopho-
niam filium maasie sacerdotem dicens.
Interroga pro nobis dominum: quia
nabuchodonosor rex babilonis pre-
liatur adversum nos: si forte faciat
dominus nobiscum secundum omnia mira-
bilia sua et recedat a nobis. Et dixit
iheremias ad eos. Sic dicitis sedechie.
Hec dicit dominus deus israel. Ecce ego con-
vertam vasa belli que in manibus vestris

sunt et quibus vos pugnatistis adver-
sum regem babilonis et caldeos qui
obsident vos in circuitu murorum: et con-
gregabo ea in medio civitatis huius.
et debellabo ego vos in manu recta
et in brachio forti: in furore et in indi-
gnatione et in ira grandi: et proutiam
habitatores civitatis huius. Homines
et bestie perilentia magna morientur.
Et post hec ait dominus. Dabo sedechiam
regem iuda et servos eius et populum eius
et qui desolati sunt in hac civitate a peste
et gladio et fame in manu nabucho-
donosor regis babilonis et in manu
inimicorum eorum et in manu querentium ani-
mam eorum: et perciet eos in ore gladii:
et non movebitur neque pariet nec misere-
bitur. Et ad populum hunc dices. Hec
dicit dominus. Ecce ego do coram vobis
viam vite et viam mortis. Qui habita-
verit in urbe hac morietur gladio et
fame et peste: qui autem egressus fuerit et
transierit ad caldeos qui obsident
vos vivet: et erit ei anima sua quasi
spoliis. Posui enim faciem meam super civi-
tatem hanc in malum et non in bonum
ait dominus. In manu regis babilonis de-
bitur: et regret eam ignis et domus regis
iuda. Audite verbum domini domine dauid.
Hec dicit dominus. Iudicate mane iudicium
et revolve vi oppressum de manu cal-
umniantis: ne forte egrediantur ut ignis
indignatio mea et succendat et non sit
qui extinguat: propter malitiam studiorum
vestrorum. Ecce ego ad te habitaculum
vallium solide atque campetris ait domi-
nus: qui dicitis quis perciet nos
et quis ingreditur domus nostras:
et visitabo super vos iuxta fecerunt
studiorum vestrorum dicit dominus: et suc-
cendam ignem in salu eius et deus
habebit omnia in circuitu eius.

Hec dicit dominus. Descende i domum
regis iuda: et loqueris ibi
verbum hoc et dices. Audi verbum domini
rex iuda qui sedes super solium david: tu
et servi tui et populus tuus qui ingredimini
mihi per portas istas. Hec dicit dominus.
Facite iudicium et iustitiam et liberate vi
oppressum de manu calumniatoris:
et adveniam et pupillum et viduam nolite
contribulare neque opprimatis inique: et
sanguinem innocentem ne offerdatis
in loco isto. Si enim facientes feceritis
verbum istud: ingredietur per portas do-
mus huius regis sedentes de genere da-
vid super thronum eius: et ascendetes
turrem et equos: ipsi et servi et populus e-
orum. Quod si non audieritis verbum hoc: in-
mentis prope inveni dicit dominus: quia in
solitudine erit domus hec. Quia hec
dicit dominus super domum regis iuda. Ba-
laad tu michi caput libani. Si non
posuero te solitudine: urbes inhabi-
tabiles. Et sanctificabo super te interci-
dentem virum et arma eius: et succident
electas cedros tuas et precipitabunt in i-
guem: et transibunt gentes multe per
ruinam hanc et dicit unusquisque pro-
prio suo. Quare sic fecit dominus civita-
ti huius grandi: et respondebunt. Eo quod
reliquerint pactum domini dei sui: et adora-
verint deos alienos: et servierint illis.
Nolite flere mortui: neque lugreatis su-
per eum fleu. Plangite eum qui egreditur:
quia non revertetur ultra: nec videbit
terram navitatis sue. Quia hec dicit
dominus ad sellu filium iosie regem iuda qui re-
gnavit pro iosia patre suo qui egressus
est de loco isto. Non revertetur hic am-
plius: sed in loco ad quem transiit eum
ibi morietur: et terra istam non videbit
amplius. Ve qui edificat domum suam in
iniustitia: et retacula sua non in iudicio.

Amicum suum opprimer frustra: et merce-
dem non reddet ei. Qui dicit edificabo
michi domum latam et retacula spaci-
osa: qui aperit sibi fenestras et facit la-
quearia cedrina: pingitque sinopide.
Numquid regnabis: quoniam confers
te cedro? Pater tuus numquid non come-
dit et bibit et fecit iudicium et iustitiam:
tunc cum bene erat ei? Iudicavit causam
pauperis et egressus in bonum suum. Num-
quid non ideo: quia cognovit me di-
xit dominus? Tui vero oculi et cor ad avari-
am et ad sanguinem innocentem funden-
dum et ad calumniam: et ad cursum mali-
cipis. Propterea hec dicit dominus ad io-
achim filium iosie regem iuda. Non pla-
gent eum ne flet et ne soror: non conre-
pabunt ei neque deus neque indite. Sepulta-
ra asini sepelietur: putrefactus et pius
regis portas iherusalem. Ascende liba-
num et clama: et in basan da vocem
tuam et clama ad transiitres: quia con-
tinenti sunt omnes amatores tui. Locu-
sum ad te in abundantia tua: dixisti
non audiam. Hec est via mea ab ado-
lescencia tua: quia non audisti vocem
meam. Omnes pastores tuos pasce-
verunt: et amatores tui in captivitate
ibunt. Et tunc confundentur et erubescant
ab omni malicia tua: que sedes in li-
bano et nidificas in cedris. Quomodo
cognavisti cum venissent tibi dolores
quasi dolores parturientis? Vinea e-
go dicit dominus: quia si fuerit iechonias
filius ioachim regis iuda anulus in
manu dextera mea inde evellam eum.
Et dabo te in manu querentium animam
tuam et in manu quorum tu formidas fa-
ciem: et in manu nabuchodonosor
regis babilonis: et in manu caldeorum.
Et mittam te et matrem tuam que genuit
te in terram alienam in qua natus non es:

ibiq; moriemini. Et in terram ad quam
ipsi leuāt animā suā ut reuertant illuc:
nō reuertent. Numquid uas fictile atq;
concreuit uir iste iechonias? Numquid
uas absq; omni voluptate? Quare
abiedi sunt ipsi et semen eius: et pidi i
terā quā ignorauerūt. Terra terra ter-
ra audi sermonem dñi. Hec dicit dñs.
Scribe uirū istū heilem: uirū qui in
diebus suis nō pphrabit. Hec enī erit de
semine ei⁹ uir q; sedet sup soliu dauid:
et potestate habeat ultra iuda. **XXIIII**
Ue pastores: qui discedunt et dila-
tant gregem pascue mee dicit
dñs. Ideo hec dicit dñs deus israhel
ad pastores qui pascunt pphm meum.
Vos dissipastis gregem meū et eiecistis
eos: et non uisitastis eos. Ecce ego uisi-
tabo sup uos maliciā studiorū uŕorū
ait dñs. Et ego congregabo reliquias
gregis mei de omnibus terris ad quas
eiecero eos illuc: et reuertā eos ad rura
sua et crescent et multiplicabuntur: et susci-
tabo sup eos pastores et pascēt eos. Nō
formidabūt ultra et nō parebūt: et nul-
lus loqueret̃ rē numero dicit dñs. Et
er dñs ueniunt dicit dñs: et suscitabo
dauid genuen iustū et regnabit rex et
sapienter erit: et faciet iudiciū et iusticiā
in terra. In diebus illis saluabitur iu-
da: et israhel habitabit confidenter. Et
hoc est nōmē qd uocabūt eū: domin⁹
iustus noster. Propter hoc ecce dies
ueniunt dicit domin⁹: et non dicent
ultra uiuit domin⁹ q; eduxit filios isra-
hel de terra egypti. Sed uiuit dominus
q; eduxit et adduxit semē dom⁹ isrl de
terra aquilonis et de cūctis frīs ad q̃s
eieceram eos illuc: et habitabunt in
terra sua. Ad pphetas. Concreuit est
cor meū in medio mei: cōtenuerunt
omnia ossa mea. Factus sum quasi

uir ebrius: et quasi homo madidus
a uino a facie domini et a facie verbo-
rum sanctorū eius: quia adulteris re-
pleta est terra: quia a facie maledictio-
nis luxit terra: arefacta sunt arua de-
seci. Factus est cursus eorū malus: et
fortitudo eorū dissimilis. Prophe-
ta nāq; et sacerdos polluti sunt: et in do-
mo mea inuenti malū eorū ait domin⁹.
Ideo uia eorū erit quasi lubricū in
tenebris: impellent enim et corruent i
ea. Affertam enī sup eos mala: annū
uiscitationis eorū ait dñs. Et in pph-
etis samarie uidi fatuitatem: et ppheta-
bant in baal: et decipiebāt pphm meū
israhel. Et in pphetis iherusalē uidi si-
militudinem adulterantiū et iter men-
daciū: et confortauerūt manus pessimo-
rum: ut non cōuerteretur unusquisq; a
malicia sua. Facti sunt michi omnes
ut zodoma: et habitatores ei⁹ sūt q̃si go-
morra. Propterea hec dicit dñs exerci-
tū ad pphetas. Ecce ego ababo eos
abstinchio: et potabo eos felle. Ad pph-
etis enī iherusalem egressa est pollutio
sup omnē terram. Hec dicit dominus
exercitū. Nolite audire uerba ppheta-
rum qui prophetāt uobis et decipiūt
uos. Viscerē cordis sui locunt: non
de ore domini. Dicūt hīs q; blasphe-
mauit me locutus est domin⁹. Pax erit
uobis: et omni qui ambulat in pra-
uitate cordis sui dicunt: non ueniet
sup uos malū. Quis enī affuit in con-
silio dñi: et uidit et audiuit sermonem
eius? Quis cōsiderauit uerbū illi⁹ et
audiuit? Ecce turbo dominū indigna-
tionis egredietur: et tempestas erupēs
sup caput impiorū ueniet. Non reuer-
tetur furor dñi usq; dum faciat: et usq;
dū cōpleat cogitationē cordis sui. In
nouissimis diebus intelligetis cōsilii

eius. Non mirchā pphetas et ipsi cur-
rebant: non loquebar ad eos: et ipsi
prophetabāt. Si stitissent in consilio
meo et nota fecissent uerba mea ppho
meo: auertissem uŕiq; eos a uia sua
mala et cogitationibus suis pessimis.
Putastis deus et uicino ego sum dicit
dñs: et non deus de longe? Si oculi
tabitur uir in absconditis? Et ego nō
uidebo eū dicit dñs. Numquid nō relū
et terra ego implebo ait dñs? Audiuī
que dixerūt pphete: pphetantes in no-
mine meo mendaciū atq; dicētes. So-
mniaui: somniaui. Usq; quo istud ē i
corde pphetarū uarietantiū mendaciū:
prophetantiū seductiones cordis sui?
Qui uoluit facere ut obliuiscat pphs
me⁹ uŕis mei. Propter somnia eorū que
narrāt unusquisq; ad pphm suū: si-
cut obliu sunt patres eorū uŕis mei
propter baal. Propheeta qui habet
somnia nācet somniū: et qui habet
sermonē meū loquat̃ sermonē meum
uŕe. Quid pŕeis ad criticū dicit dñs?
Numquid non uerba mea sunt quasi i-
gnis ait dñs: et quasi malleus contre-
rens pŕā? Propterea ecce ego ad pro-
phetas ait dñs: q; furant uerba mea
unusquisq; a ppho suo. Ecce ego ad
prophetas ait dñs qui assumūt lin-
guas suas: et aiūt dicit dñs. Ecce ego
ad prophetas somniantes mēdaciū
dicit dñs: qui narrauerūt ea et seduxe-
runt pphm meū in mendacio suo et in
miraculis suis cū ego nō misissem eos
nec mandassem eis: q; nichil pphuerūt
ppho hūc dicit dñs. Si igitur inuoco
gaueit et pphs iste uel ppheta aut sa-
cerdos dicens qd est omnis dñi: dices
ad eos. Ut quid uobis on⁹? Proiciā
quippe uos dicit domin⁹: et ppheta et
sacerdos et pphs qui dicit omnis dñi:

uiscitabo sup uirū illū et sup domū ei⁹.
Hec dicens unusquisq; ad pphm et
ad fratrem suū. Quid respōdit dñs?
Et quid locut⁹ est domin⁹? Et omnis
domini ultra non memorabitur: q̃a
omnis erit unicuiq; finis suus. Et pŕe-
stabis uerba dei uiuentis: domini exer-
cituum dei nostri. Hec dices ad pph-
etam. Quid respōdit tibi domin⁹? et qd
locutus est domin⁹? Si aut omnis do-
mini dixeris: propter hoc hec dicit do-
minus. Quia dixisti sermonē istū o-
mnis domini: et misi ad uos dices. No-
lite dicere omnis domini: propterea ecce e-
go tollā uos portans: et delinquam
uos et ciuitatē quā dedi uobis et pŕib⁹
uŕis a facie mea: et dabo uos i oppro-
briū sempiternū: et i ignominia eternā
q; nūq; obliuione delebit. **XXV**
Ascendit michi domin⁹: et ecce duo
calachi pleni ficis positi ante tem-
plum dñi: postq; transiit nabuch-
odonosor rex babilonis iechonias filiū
ioakim regem iuda et principis eius et
fabrum et iurisperitū de iherusalē et ad-
duxit eos in babilonē. Calachus un⁹
ficus bonas habebat nimis: ut solent
ficus esse pmi tēpŕis. Et calachus u-
nus ficus habebat malas nimis: que
comedi nō poterāt eo qd esset male. Et
dixit domin⁹ ad me. Quid tu uides i-
cheritis? Et dixi. Ficus bonas bonas
valde: et malas malas valde: q; come-
di nō possunt eo qd sint male. Et factū
est uerbū dñi ad me dicens. Hec dicit
domin⁹ deus israhel. Sicut ficus hec bo-
ne sic cognoscā transmigrationē iuda
quā emisi de loco isto in terrā caldeorū
in bonū: et ponā oculos meos sup eos
ad placidū. Et reducā eos in terram
hanc: et edificabo eos et nō destruā: et
plantabo eos et non euellam: et dabo

ris cor ut sciant me quia ego sum dominus. Et erit michi in populum: et ego ero eis in deum: quia reuerentur ad me in toto corde suo. Et sicut fuit pessime que comedi non possunt eo quod sint male: hec dicit dominus: sic dabo sedechiam regem iuda et principes eius et reliquos de iherusalem qui remanserunt in urbe hac: et qui habitant in terra egypti. Et dabo eos in vegetationem afflictionemque omnibus regibus terre: in opprobrium et in parabolam et in puerum et in maledictionem in universis locis ad quas eiecero eos: et mittam in eis gladium et famem et pestem donec consumantur de terra quam dedi eis et patribus eorum.

Uerbum quod factum est ad iheremiam de omni populo iude in anno quarto ioachim filii iosie regis iuda: ipse est annus primus nabuchodonosor regis babilonis. Et locutus est iheremias propheta ad omne populum iuda et ad universos habitatores iherusalem dicens. A tercio decimo anno iosie filii amon regis iuda usque ad diem hunc iste est cecidit et uicissim annus: factum est verbum domini ad me: et locutus sum ad vos de nocte consurgens et loquens et non audistis. Et misit dominus ad vos omnes seruos suos prophetas consurgens diluculo mittendos: et non audistis: neque inclinastis aures vestras ut audieris cum diceret. Reuertimini unusquisque a via sua mala: et a pessimis cogitationibus vestris: et habitabitis in terra quam dedit dominus vobis et patribus vestris a seculo usque in eternum. Et nolite ire post deos alienos ut servatis eis adoretis: eos neque me ad iracundiam provocetis in operibus manuum vestrarum: et non affligam vos. Et non audistis me dicit dominus: ut me

ad iracundiam provocetis in operibus manuum vestrarum in malum vestrum. Propterea hec dicit dominus exercituum. Pro eo quod non audistis verba mea: ecce ego mittam et assumam universas cognationes aquilonis aut dominus et nabuchodonosor rex babilonis suum meum et adducam eos super terram istam et super habitatores eius et super omnes nationes que in circuitu eius sunt: et interficiam eos: et ponam eos in stuporem et in sibi et in solitudines sempiternas. Perdantque eis vocem gaudij et vocem leticie: vocem sponsi et vocem sponse: vocem mole et lumen lucerne. Et erit universa terra eius in solitudinem et in stuporem: et servient omnes gentes iste regi babilonis septuaginta annis. Cumque impleti fuerint anni septuaginta vilitabo super regem babilonis et super gentem illam dicit dominus iniquitatem eorum: et super terram calderos: et ponam illam in solitudines sempiternas. Et adducam super terram illam omnia verba mea que locutus sum contra eam: omne quod scriptum est in libro isto. Quicunque prophetavit iheremias ad universum omnes gentes: quia servaverunt eis cum essent gentes misere et reges magni. Et reddam eis secundum opera eorum: et secundum facta manuum suarum. Quia sic dicit dominus exercituum deus israel. Summe calicem furoris huius de manu mea: et pinabis de illo cunctis gentibus ad quos ego mittam te et bibent: et turbabunt et insaniunt a facie gladii quem ego mittam inter eos. Et accipi calicem de manu domini: et pinabis cunctis gentibus ad quas misit me dominus iherusalem et civitatibus iude et regibus eius et principibus eius ut daretur eos in solitudinem et in stuporem et in sibi et in maledictionem sicut et dicit ista: et pharaoni

regi egypti et servis eius et principibus eius et omni populo eius: et universis gentibus cunctis regibus terre aushidias: et cunctis regibus terre philistinim et ascalonis et gaze et accaroni et reliquis azon: ydumee et moab et filijs amon et cunctis regibus tyri et universis regibus sydonis et regibus ite insularum que sunt trans mare: et dedan et theman et buz et universis que attronhi sunt in comam et cunctis regibus arabie et cunctis regibus occidentis que habitant in deserto: et cunctis regibus zambri et cunctis regibus elam et cunctis regibus medorum et cunctis que regibus aquilonis deprope et de longe: unicuique contra fratrem suum: et omnibus regibus terre que super faciem eius sunt. Et rex selach hiber post eos. Et dices ad eos. Hec dicit dominus exercituum deus israel. Bibite et inebriamini: et vomite et cadite: neque surgatis a facie gladii quem ego mittam inter vos. Cumque noluerint accipere calicem de manu tua ut bibant: dices ad eos. Hec dicit dominus exercituum. Bibentes bibetis. Quia ecce in civitate in qua innotatum est nomen meum ego incipio affligere: et vos quasi innocentes et immunes eritis. Non eritis immunes. Gladium enim ego voco super omnes habitatores terre: dicit dominus exercituum. Et tu prophetabis ad eos omnia verba hec: et dices ad illos. Dominus de exercitu rugiet de habitaculo sancto suo dabit vocem suam. Rugiens rugiet super decorem suum. Eleuma quasi calcantem conatur adversus omnes habitatores terre. Peruenit sonitus usque ad extrēmum terre: quia iudicium domini cum gentibus. Iudicabit ipse cum omni carne. Impios tradidi gladio dicit dominus. Hec dicit dominus exercituum. Ecce afflictio egredietur de gente

in gentem: et turbo magnus egredietur de limitibus terre: et erunt interfecit domini in die illa a summo terre usque ad summum eius. Non plangent: et non colligent neque sepelient: in herquilio super faciem terre iacebunt. Ululate pastores et clamate: et absigite vos cinere que primates gregis: quia completi sunt dies vestri ut interficiamini: et dissolutiones vestre: et cadetis quasi vasa preloso. Et peribit fuga a pastoribus: et salutato ab optimatibus gregis. Vox clamoris pastorum: et ululatus optimatum gregis: quia vastavit dominus pastua eorum: et contulerunt arua patris a facie ire furoris domini. Dereliquit quasi leo umbra culum suum: facta est terra eorum in desolationem a facie ire columbe: et a facie ire furoris domini.

Un principio regni ioachim filii iosie regis iuda factum est verbum istud a domino dicens. Hec dicit dominus. Sta in atrio domus domini: et loqueris ad omnes civitates iuda de quibus veniunt ut adoret in domo domini universos sermones: quos ego mandavi tibi ut loquaris ad eos. Nonli subtrahere verbum: si forte audiant et converterant unusquisque a via sua mala: et peniteat me mali quod cogito facere eis propter maliciam studiorum eorum. Et dices ad eos. Hec dicit dominus. Si non audieritis me ut abuletis in lege mea quam dedi vobis ut audiatis sermonem servorum meorum: prophetam quos ego misi ad vos de nocte consurgens et dirigens et non audistis: dabo domum istam sicut sylo: et urbes habent dabo in maledictionem cunctis gentibus terre. Et audietur sacerdores et prophete et omnis populus iherusalem loquentem verba hec in domo domini. Cumque compleverit iheremias loquens omnia que preceperat ei dominus

ut loqueretur ad universum populum: apprehenderunt eum sacerdotes et prophete et omnes populus dicens. Morte moriatur. Quare prophetavit in nomine domini dicens: sicut sylo erit domus hec et verba ista desolabitur eo quod non sit habitator. Et congregatus est omnis populus adversus iheremiam in domo domini. Et ascendit de domo regis in domum domini: et sederunt in introitu porte domus domini nove. Et locuti sunt sacerdotes et prophete ad principes et ad omne populum dicens. Iudicium mortis est viro huic: quia prophetauit adversus civitatem istam sicut audistis auribus vestris. Et ait iheremias ad omnes principes et ad universum populum dicens. Dominus misit me ut prophetarem ad domum istum et ad civitatem hanc omnia verba que audistis. Nunc ergo bonas facite vias vestras et studia vestra: et audite vocem domini dei vestri: et penitebit dominus mali quod locutus est adversum vos. Ego autem ecce in manibus vestris sum: facite michi quod bonum et rectum est in oculis vestris. Quod tamen scitote et cognoscite: si occideritis me sanguine innocentem traditis contra vosmetipsos: et contra civitatem istam et habitatores eius. In veritate enim misit me dominus ad vos: ut loqueretur auribus vestris omnia verba hec. Et dixerunt principes et omnis populus ad sacerdotes et ad prophetas. Non est viro huic iudicium mortis: quia in nomine domini dei nostri locutus est ad nos. Surrexerunt ergo viri de senioribus terre: et dixerunt ad omne rem populi loquentes. Michaeas de morasthin fuit propheta in diebus ezechie regis iuda: et ait ad omne populum iude dicens. Hec dicit dominus exercituum. Syon quasi ager arabizabitur: et iherusalem in

acervum lapidum erit: et mons domus in ecclesia siluay. Numquid morte condemnavit eum ezechias rex iuda et omnis iuda? Numquid non timuerunt dominum et deprecati sunt faciem domini: et penituit dominus mali quod locutus fuerat adversum eos? Itaque non faciant mali grade contra animas vestras. Fuit quodam vir propheta in nomine domini vias filius semei de rathaiacim: et prophetavit adversus civitatem istam: et adversus terram hanc iuxta omnia verba iheremie. Et audiuit rex ioachim et omnes potentes et principes eius verba hec: et quesivit rex interficere eum. Et audiuit vias et timuit: fugitque et ingressus est egiptum. Et misit rex ioachim viros in egiptum helnathan filium achobor et viros cum eo in egiptum. Et eduxerunt viam de egipto: et adduxerunt eum ad regem ioachim et percussit eum gladio: et percit cadaver eius in sepulchris vulgi ignobilis. Operuit manus archan filij saphan fuit cum iheremia ut non traderetur in manus populi et interficerent eum. **XXVI** In principio regni ioachim filij ioseph regis iuda factum est verbum istud ad iheremiam a domino dicens. Hec dicit dominus ad me. Fac tibi vincula et catenas et pones eos in collo tuo: et mites eas ad regem edom et ad regem moab et ad regem filiorum amon et ad regem tyri et ad regem sydonis in manu nuntiorum qui venerunt iherusalem ad sedechiam regem iuda: et principes eis ut ad dominos suos loquantur. Hec dicit dominus exercituum deus israel. Hec dicitis ad dominos viros. Ego feci terram et hominem et iumenta que sunt super faciem terre in fortitudine mea magna: et in brachio meo exalto: et dedi eam ei qui placuit in oculis meis. Et nunc itaque ego dedi omnes terras istas in

manu nabuchodonosor regis babilonis servi mei: insuper et bestias agci dedi ei ut serviant illi: et serviet ei omnes gentes et filio eius et filio filij eius donec veniat tempus terre eius et ipsius. Et serviet ei gentes inter et reges magni: gens autem regni quod non serviet nabuchodonosor regi babilonis et quicumque non curaverit collum suum sub iugo regis babilonis in gladio et in fame et in peste visitabo super gentem illam ait dominus: donec consumam eos in manu eius. Vos ergo nolite audire prophetas vestros et divinos et somnatores et augures et maleficos qui dicunt vobis non servietis regi babilonis: quia mendacium prophetant vobis ut longe faciatis vos de terra vestra: et edificent vos et pereant. Porro gens que habuerit cervicem suam sub iugo regis babilonis et serviet ei et dimittat eam in terra sua dicit dominus: et tolet eam et habitabit in ea. Et ad sedechiam regem iuda locutus sum secundum omnia verba hec dicens. Subiice colla vestra sub iugo regis babilonis: et serviet ei et populo eius: et vivetis. Quare moriemini tu et populus tuus gladio fame et peste: sicut locutus est dominus ad gentem que servire noluit regi babilonis? Nolite audire verba prophetarum dicentium vobis non servietis regi babilonis: quia mendacium ipsi locunt vobis. Quia non nisi eos ait dominus: et ipsi prophetant in nomine meo mendaciter: ut eriant vos et pereatis tam vos quam prophete qui rationant vobis. Et ad sacerdotes et ad populum istum locutus sum dicens. Hec dicit dominus. Nolite audire verba prophetarum vestrorum qui prophetant vobis dicens: ecce vasa domini revertentur de babilone nunc nunc. Mendacium enim prophetant vobis. Nolite

ergo audire eos: sed servite regi babilonis ut vivatis. Quare datur hec civitas in solitudinem? Et si prophete sunt: et est verbum domini in eis occurrat dominus exercituum: ut non veniant vasa que derelicta fuerant in domo domini et in domo regis iuda et in iherusalem in babilone. Quia hec dicit dominus exercituum ad columbias et ad mare et ad bales et ad reliqua vasorum que manserunt in civitate hac: que non tulit nabuchodonosor rex babilonis cum transisset iechoniam filium ioachim regem iuda de iherusalem in babilonem et omnes optimates iuda et iherusalem. Quia hec dicit dominus exercituum deus israel ad vasa que derelicta sunt in domo domini et in domo regis iuda et iherusalem. In babilone transseverunt: et ibi erunt usque ad diem visitationis sue dicit dominus. Et affecti faciam ea et relictum in loco isto. **XXVII** Et factum est in anno illo in principio regni sedechie regis iuda in anno quarto in mense quinto: dixit ad me ananias filius azur propheta de gabaon in domo domini coram sacerdotibus et omni populo dicens. Hec dicit dominus exercituum deus israel. Consumi iugum regis babilonis. Adhuc duo anni dies: et ego refoveri faciam ad locum istum omnia vasa domini que tulit nabuchodonosor rex babilonis de loco isto: et transtulit ea in babilonem. Et iechoniam filium ioachim regem iuda et omne transmigrationem iude qui ingressi sunt in babilonem ego convertem ad locum istum ait dominus. Ceteram enim iugum regis babilonis. Et dixit iheremias propheta ad ananiam prophetam in oculis sacerdotum et in oculis omnis populi qui stabat in domo domini: et ait iheremias propheta. Amen. Sic faciat dominus. Sufficit dominus verba tua que

prophetaſti: ut referant uasa i domū
dñi: et omnis tranſmigratione de babilo-
ne ad locū iſtū. Verūtamē audi uerū
hęc qđ ego loquor in auribus tuis: et
in auribus uniūſi pph. Prophete qđ fue-
runt ante me et te ab initio et pphetaue-
runt ſup terras mltas et ſup regna de
ſilio et de afflictione et de fame: ppheta
qđ uacillat: ē pacem cū uenerit uerū
eius: ſcietur ppheta quē miſit domū
in ueritate. Et tulit ananias ppheta
ratheniam de collo iheremie pphete: et
coſtegit eam. Et ait ananias in coſpe-
ctu omnis pph dicens. Hęc dicit domū.
Sic coſtingā iugū nabuchodonſor
regis babilonis poſt duos annos di-
cet de collo omniū gentium. Et abiit
iheremias ppheta in uiam ſuā. Et fa-
ctum eſt uerū dñi ad iheremiā poſtqđ
coſtegit ananias ppheta rathenā de
collo iheremie pphete dicens. Uade: et
dices ananie. Hęc dicit dominus. La-
queas liguras cōmuniſti et facies p
rathenas ſerreas: quia hęc dicit dñs
exercitū deus iſrahel. Iugū ferreū po-
ſui ſup collū cūctarū gentiū iſtarū ut ſer-
uiant nabuchodonſor regi babilo-
nis: et ſeruietis ei in ſup et beſtias terre
dedi ei. Et dixit iheremias ppheta ad
ananias ppheta. Audi anania. Nō
miſit te dominus: et tu conſidere feci-
ſti populū iſtum in mendacio. Adci-
to hęc dicit dominus. Ecce ego nūc-
tam te a facie terre. Hoc anno morie-
ris. Adueſum enim dominum locu-
tus es. Et mortuus eſt ananias pro-
pheta in anno illo mēſe ſeptio. **xxix**
Et hęc ſunt uerba libri quē miſit
iheremias de iheruſalem ad reli-
quias ſeruidū tranſmigrationis et ad
ſacerdotes et ad pphetas et ad omne
pplū quē adduxerat nabuchodonſor

de iheruſale in babilonē: poſtqđ egreſ-
ſus eſt iechonias rex et dñs et eunuchi
et principes iuda et iheruſale et faber
et iuſtor de iheruſalem in manu ela-
ſa filij ſaphan et gamalie filij helchie
quos miſit ſedechias rex iuda ad na-
buchodonſor regem babilonis in ba-
bilonē: dicens. Hęc dicit dñs exercitū
deus iſrahel omni tranſmigrationi quā
tranſuli de iheruſale i babilonē. Edi-
ficate domos et habitate: et plantate
ortos et comedite fructū eorū. Accipite
uxores et generate filios et filias: et date
filios vris uxores et filias vras uiris
date: et pariat filios et filias: et multipli-
cabitur ibi et nolite eſſe pauci nume-
ro: et qđcūqđ pax ciuitatis ad quā tranſ-
migrare uos feci et orate pro ea ad do-
minū: qđ in pace illi erit pax uobis.
Hęc dicit dñs exercitū deus iſrl. Nō uos
ſeducat prophete ueſtri qui ſunt in me-
dia ueſtrū et diuini ueſtri: et ne agenda-
tis ad ſonitū ueſtra que uos ſonita-
tis quia falſo ipi pphetaut uobis in
nomine meo: et nō miſi eos dicit dñs.
Quia hęc dicit dñs. Cum reperiunt im-
pleti in babilone ſepuaginta anni ui-
ſitabo uos et ſuſcitabo ſup uos uerū
meū bonū: ut reducā uos ad locū iſtū.
Ego enim ſcio cogitationes qđ cogito
ſup uos ait dñs. Cogitationes pax
et nō afflictionis ut dñm uobis finē et
paciētiā: et inuocabitis me et uiuetis: et
orabitur me et ego exaudia uos: que-
retis me et inuenietis. Cum queſieritis
me in toto corde ueſtro: inueniatur a uo-
bis ait dñs. Et reducā captiuitatem
ueſtrā: et cōgregabo uos de uniuersis
gentibus et de cūctis locis ad que eppuli
uos dicit dñs. Et reuert uos faciā de
loco ad quē tranſmigrare uos feci: qđ
dixiſtis. Suſcitauit nobis dominus

prophetas in babilone. Quia hęc di-
xit dñs ad regem qđ ſeder ſup ſolū da-
uid et ad omne pplū habitatorem ur-
bis huius: ad fratres ueſtros qui non
ſunt egreſſi uobiscū in tranſmigrationē.
Hęc dicit dñs exercitū. Ecce mittā in
eos gladiū et famē et peſtem: et ponā
eos quali fœus malas qđ comedi non
poſſunt eo qđ peſtume ſunt: et pſequar
eos in gladio et in fame et in peſtulen-
tia. Et dabo eos in uagationē uniuersis
regnis terre in maledictionem et in
ſuporem et in ſibilū et in opprobrium
cūctis gentibus ad quas ego eieci eos:
eo qđ non audierunt uerba mea dicit
dñs que miſi ad eos per ſeruos meos
prophetas de nocte cōſurgens et mit-
tens: et non audierunt dicit dñs. Vos
ergo audite uerū dñi omnis tranſmi-
gratio quā miſi de iheruſale in babi-
lonē. Hęc dicit dñs exercitū deus iſrl
ad ahab filiū ephie et ad ſedechiā fili-
um maachie qui pphetaut uobis i no-
mine meo mendaciter. Ecce ego tradā
eos in manus nabuchodonſor re-
gis babilonis: et pcutiet eos i oculis
ueſtris. Et aſſumetur eis eis maledictio
omni tranſmigrationi inde que eſt i ba-
bilone dicit dñs. Ponat te dominus ſicut
ſedechiam et ſicut ahab quos ſecit rex
babilonis in igne: pro eo qđ fecerunt
ſulticiam in iſrahel et mechaci ſunt in
uxores amicorū ſuorū: et locuti ſunt
uerū in nomine meo mendaciter qđ
non mādauit eis. Ego ſum iudex et re-
tis dicit dñs. Et ad ſemeiā neelami-
ten dices. Hęc dicit dñs exercitū deus
iſrahel. Pro eo qđ miſiſti in nocte mea
libros ad omne pplū qui ē in iheruſa
et ad ſophoniā filiū maachie ſacerdotē
et ad uniuersos ſacerdotes dicens: do-
minus dedit te ſacerdotem p ioiade

ſacerdote ut ſis dux in domo domini
ſup omne uirū arcepiū et pphetautē
ut mitas eum in neruū et in carcerem.
Et nūc quare non inceptiſti iheremi-
am anathotiten qui pphetaut uobis?
Quia ſup hoc miſit in babilonem ad
nos dicens. Longū ē: edificare domos
et habitare: et plantare ortos et comedi-
te fructus eorū. Legit ergo ſophonias
ſacerdos librū iſtū in auribus iheremie
prophete. Et factum eſt uerū dñi ad
iheremiam dicens. Miſte ad omnem
tranſmigrationē dicens. Hęc dicit dñs
ad ſemeiā neelamiten. Pro eo qđ pro-
phetauit uobis ſaneias et ego nō mi-
ſi ei: et fecit uos cōſidere in mendacio:
idcirco hęc dicit dñs. Ecce ego uifiſti-
bo ſup ſaneiam neelamiten et ſuper ſe-
men eius. Nō erit ei uir ſedens i medio
pplū huius: et non uidebit bonū qđ ego
faciā ppro meo ait dñs: quia puarica-
tione locutus ē aduersus dñm. **xxx**

Hoc uerū qđ factū eſt ad iheremi-
am a dño dicens. Hęc dicit do-
minus deus iſrahel dicens. Scribe tibi
omnia uerba que locutus ſum ad te in
libro. Ecce enim dies ueniūt dicit dñs: et
cōuertā conuerſionē pplū mei iſrahel et
iuda ait dñs: et cōuertā eos ad terrā
quā dedi patribus eorū et poſſidebūt eā.
Et hęc uerba que locutus eſt dñs ad iſrl
et iudā: quoniā hęc dicit dñs. Vocem
retroris audiuim⁹: formido: et nō ē pax.
Interrogate et uidete ſi generat malū
lus. Quare ergo uidi omnis uiri ma-
nus ſupra lumbū ſuū quali parturien-
tis? Et cōuerſe ſunt uniuerse facies in
auruginē. Ve quia magna dies illa
nec eſt ſilis n⁹: tempusqđ tribulationis
eſt iacob: et rex ipſo ſaluabitur. Et erit
in die illa ait dñs exercitū cōntem
iugū eius de collo tuo: et uincula eius

dicumpā. Et nō dñabunt ei ampli-
us alieni: sed seruient dño deo suo: et
dauid regi suo quē suscitabo. Tu ergo
ne timeas secue me? iacob ait dñs: ne-
q; paueas israel: qā ecce ego saluabo
te de terra longinqua et semē tuū de ter-
ra captiuitatis eorū. Et reuertet iacob
et quiescet: et cunctis affluet bonis: et
non erit quē formidet: quoniam tecū ego
sū ait dñs ut saluē te. facia enī consu-
mationē in cūdis gentibus i quibus
displī te: te aut non facia in cōsumati-
onem: sed castigabo te i iudicio ut nō
tibi videaris innoxius: quia hec dicit
dñs. Insanabilis scadura tua: pessī-
ma plaga tua. Non ē qui iudicet iu-
diciū tuū: ad alligandā curationem
tuā utilitas non est tibi. Omnes ama-
tores tui obliui sunt tui: req; non que-
rent. Plaga enī inimici percussit te: casti-
gatione crudeli. Propter multitudinē
iniquitatis tue dura facta sunt peccata
tua. Quid clamas sup cōtione tua?
Insanabilis est dolor tuus. Propter
multitudinē iniquitatis tue i dura pec-
cata tua feci hec tibi. Propterea omnes
qui comedūt te deuorabunt: et unūer-
si hostes tui in captiuitatē ducēt. Et
omnes qui te vastant vastabūt: cun-
ctosq; pdatōres tuos dabo in pdam.
Obdura enī tū caritatem tibi: et a vulne-
ribus tuis sanabo te dicit dñs. Quia
neciam vocauerūt te syon: hec est que
non habebat requirerem. Hec dicit
dñs. Ecce ego cōuertam cōuersionē sa-
bernaculoy iacob: i redīs eius misere-
bor. Et edificabit ciuitas i excello suo:
et templū iuxta ordinē suū fundabit.
Et egredietur de eis laus voxy: luden-
tū: i multiplicabo eos i nō minuent:
et glorificabo eos et nō attenuabunt:
et erunt filij ei? sicut a principio: i cet?

rius corā me pmanebit. Et visitabo
aduersum omnes qui tribulant eū: et
erit dux eius rex i principis de medio
ei? pducetur. Et applicabo eū: et acce-
det ad me. Quis enī iste est qui appli-
cet cor suū: ut appropinquet michi ait
dñs? Et eris michi in pphr: i ego ero
vobis in deū. Ecce turbo dñi furor e-
grediens: pcella ruens in capite impi-
orū cōquiescet. Non auertet irā indi-
gnationis dñs: donec faciat et cōple-
at cogitationē cordis sui. In nouissi-
mo dicam intelligis ea. **XXI**
n tempore illo dicit dñs rex deus uni-
uersis cognationib; israel: et ipi erūt mi-
chi i pphr. Hec dicit dominus. Inuenie
grana in deserto pphr qui remaneat
gladio. Vadet ad requiē suā israel.
Longe dñs apparuit michi. Et in cari-
tate ppetua dilexi te: ideo attraxi te mi-
serās. Sursumq; edificabo te: i edifica-
beris virgo israel. Adhuc quālibet
rumpas tuis: i egredieris in thoro
ludentū. Adhuc plātabis vineas in
mōtib; samarie. Planabūt plan-
tantes: et donec tempus veniat non
vindemiabunt: quia erit dies in qua
clamabūt custodes in mōte ephraim.
Surgite et ascendam? in syon ad do-
minū deū nostrū: quia hec dicit dñs.
Exultate i leticia iacob: et hincite con-
tra caput pennū: psonate et canite: et
dicite. Salua dñe pphr tuū reliquias
israel. Ecce ego adducā eos de terra
aquilonis: i congregabo eos ab extre-
mis terre: inter quos erūt cet? i claud?
et pregnās et paries simul cet? magn?
reuerentiū huc. In flexu venient: et in
pibus reducā eos. Et adducam eos
per torrentes aquay in via recta et nō
impingēt in ea: qā factus sum israel
pater: et ephraim primogenit? me? i.

Audite verbū dñi gētes: i annūciatē
in insulis que pcul sunt: i dicite. Qui
displī israel congregabit eū: i custodi-
et eum sicut pphr gregē suū. Redimet
enim dñs iacob: i liberabit eū de ma-
nu potentioris. Et veniet i laudabūt
in mōte syon: i cōfluēt ad bona dñi
sup flumē iordanis i vino i oleo i fetu pec-
corum et armētoy: et itaq; anima eorū qsi
drus irriguus: et ultra non esuriet.
Tūc letabit virgo in thoro: iuvenes
et senes simul. Et cōuertā ludū eorū in
gaudiū: i cōsolabor eos: i letificabo
a dolore suo. Et inebriabo animā sa-
berdorū piguedine: i pphr meus bonis
meis adimplebit ait dñs. Hec dicit
dñs. Vox in excello audita est lamenta-
tionis luday i flexu: Rachel ploran-
tis filios suos: i nolēis consolari su-
per eis: quia non sunt. Hec dicit dñs.
Quiescat vox tua a ploratu et oclū tui
a lacrimis: quia est metes operi tuo
ait dñs. Et reuertet de terra inimici:
et est ipse nouissimis tuis ait dominus?
et reuertent filij tui ad terminos suos.
Audient auditi ephraim et asinigeā
rem. Castigasti me dñe: et eruditus
sum qsi inuentulus in domū. Cōuer-
te me i reuertar: quia tu dñs de? meus.
Postq; enī cōuertisti me egi penitenti-
am: i postq; ostendisti michi pculi se-
mur meū. Cōfusus sum i erubui: quo-
niam sustinui opprobrium adolescen-
tie mee. Si filius honorabilis michi
ephraim: si puer delicat? quia ex quo
locutus sum de eo adhuc recordabor
eius. Idcirco conturbata sunt viscera
mea sup eū: misereās miserabor eius
ait dñs. Statue tibi sperulā: pone tibi
amaritudines. Dirige cor tuū in viā
rectā in qua ambulasti. Reuerte vir-
go israel: reuerte ad ripiātes tuas iordanis.

Ulp quo delicias dissolutis filia na-
ga: Quia creauit dñs nouū sup terrā:
femina circūabit virū. Hec dicit dñs
egrediens deus israel. Adhuc dicent ver-
bum istud in terra iuda et in urbibus
ei? tū cōuertero captiuitatem eorū. Be-
nedicā tibi dominus? pulcritudo iusticie
mons sanctus. Et habitabunt in eo
iudas et omnes ciuitates ei? sicut agri-
cole i minātes greges: quia inebriam
animā lassam: i omne animā esuri-
entem saturauī. Quid quasi de somno
suscitatus sum i vidi: et somnus me?
dulcis michi. Ecce dies venient dicit
dñs: i seminabo domū iuda i domū
israel semine hominis et semine iu-
mentorū. Et sicut vigilauī sup eos ut
euellerem et demolirer et dissiparem et
disperderem et affligerem: sic vigilabo
sup eos ut edificem et plantem ait do-
minus. In diebus illis non dicent ul-
tra: patres comedēt uiam acetam
et dentes filioy obduperūt: sed unus-
quisq; i iniquitate sua moriet. Quis
homo qui comedet uiam acetam:
obstupescant dentes eius. Ecce dies ve-
niēt dicit dñs: et feriam domū israel et
domū iuda fedus nouū. Nō secūdu
padū qd pepigi cū patrib; eorū in die
qua apprehendi manū eorū ut educerem
eos de terra egypti: padū qd iurā fecer-
unt i ego dominat? sum eorū dicit do-
minus: sed hoc erit padū qd ferā cū do-
mo israel. Post dies illos dicit dñs
dabo legem meā in viscētib; eorū: i in
corde eorū scribā eā: et ero eis in deū: et
ipī erūt michi i pphr. Et nō docebit ul-
tra vir pphr suū: i vir scātem suam
dicens: cognosce dñm. Omnes enī co-
gnoscent me a minimo eorū usq; ad
maximū ait dñs: quia pphrabor ini-
quātū eorū i peccatū eorū nō ero minor?

amplius. Hec dicit dñs qui dat solem
in lumine diei: ordinē lune ⁊ stellarū i
lumine noctis: q̄ turbat mare ⁊ sonat
fluctus eius: dñs exercitū nomen illi.
Si defecerint leges iste coram me dicit
dñs: tunc ⁊ semen israel deficiet ut non
sit gēs corā me cūdis diebꝫ. Hec dicit
dñs. Si mensurari poterint celī surculi
et investigari fundamenta terre deor-
sum: ego abiciā universum semē israel
propter omnia que fecerūt dicit dñs.
Ecce dies venient dicit dñs: ⁊ edifica-
bit civitas dñs a turte ananehel usqꝫ
ad portam āguli. Et erit ultra nor-
ma mensure in cōspētu eius sup colle
gareb: ⁊ circumibit goatha ⁊ omne val-
lem cadaverū ⁊ cineres ⁊ universam re-
gionē mortis usqꝫ ad torrentē cedron
et usqꝫ ad angulū porte equorū orien-
talis. Bandū dñi non ruellet: et non
destruetur ulca in p̄petuū. **xxxij**

Verbū qđ factū est ad iheremiam
a dño in anno decimo sedechie
regis iuda: ipse est annus octauus de-
rimus nabuchodonosor. Tunc exerci-
tus regis babilonis obsidebat iherlm:
et iheremias p̄pheta erat clausus in a-
trio carceris q̄ erat in domo regis iuda
Clauserat enī eū sedechias rex iuda di-
cens. Quare variāris dicens hec
dicit dominus? ecce ego dabo civitatem
istam in manus regis babilonis ⁊ ca-
piet eā: et sedechias rex iuda nō effugi-
et de manu caldeorū sed tradetur i ma-
nus regis babilonis: ⁊ loquetur os e-
ius cū ore illius ⁊ oculi eius oculos il-
lius videbūt: ⁊ in babilonem ducet se-
dechiam et ibi erit donec visum eum
ait dñs: si aut dimicaveritis adversū
caldeos nichil p̄petū habebitis. Et
dixit iheremias. Factū ē verbū dñi ad
me dicens. Ecce ananehel filius sellū

patruelis tuus veniet ad te dicens. Ene
tibi agrū meū qui est in anathot. Tibi
enim competit eē p̄p̄nquirare ut emas.
Et venit ad me ananehel filius patrui
mei scdm verbū dñi ad vestibulū car-
ceris: ⁊ ait ad me. Posside agrū meū
qui est in anathot in terra beniamin:
quia tibi competit hereditas ⁊ tu p̄p̄n-
quis es ut possideas. Intellexi autē
qđ verbū dñi esset. Et enī agrū ab ana-
nehel filio patrui mei q̄ ē in anathot. Et
appedi ei argētū septē stateres: et decē ar-
gēteos: ⁊ scripsi i libro et signavi: ad-
hibui testes. Et appedi argētū i sta-
ra: ⁊ accepi librū possessionis signatū
et stipulationes ⁊ rata ⁊ signa foris-
cus. Et dedi librū possessionis baruch
filio neri filij maasie i odis ananehel
patruelis mei ⁊ in oculis testū qui tū
p̄t erat i libro emptionis: ⁊ i oculis o-
mnīū iudeorū qui sedebāt in atrio car-
ceris. Et p̄cepi baruch corā eis dicere.
Hec dicit dñs exercitū deus israel. Su-
me libros istos: librū emptionis hūc
signatū: ⁊ librū hūc qui apertus est: ⁊
pones illos in vase vituli ut p̄mane-
re possint diebus multis. Hec enī dicit
dñs exercitū deus israel. Adhuc possi-
debunt domus ⁊ agri ⁊ vinee i terra ista.
Et oravi ad dñm postq̄ tradidi librū
possessionis baruch filio neri dicens.
Jheu heu heu dñe deus? Ecce tu fecisti ce-
lum et terrā i fortitudine tua magna:
et in brachio tuo egesset. Nō erit tibi
difficile omne verbū q̄ facis misericor-
diam in nubibꝫ: ⁊ reddis iniquitatem
patrui in sinū filiorū corū post eos for-
tissime magne ⁊ potēs. Dñs exercitū
nomen tibi: magnus i cōsilio et inco-
prehensibilis in cogitatione: cui⁹ oculi a-
peri sunt sup omnes vias filiorū adam:
ne reddas unicuiqꝫ scdm vias suas: ⁊

scdm feudū adimentionū ei⁹: qui pō-
fuit signa et portenta in terra egipti
usqꝫ ad diem hanc ⁊ in israel et i ho-
minibꝫ: et tibi fecisti nomen sicut ē dies
hec. Et eduxisti p̄p̄m tuū israel de ter-
ra egipti in signis et in portentis et in
manu robusta ⁊ in brachio egesset et
in errore magno: et dedisti eis terram
hanc quā iurasti patribus eorū ut da-
res eis terrā fluentem lacte ⁊ melle: ⁊ in-
gressi sunt ⁊ possederūt eā. Et nō obe-
dierūt vocī tue et in lege tua non am-
bulaverūt: omnia que mandasti eis
ut facerent non fecerūt: et evenerūt eis
omnia mala hec. Ecce munitiones eg-
ressę sunt adversum civitatem ut ca-
piatur: ⁊ urbes data est in manus cal-
deorū qui p̄stant adversus eā a facie
gladij ⁊ famis ⁊ pestilencie: ⁊ quicūqꝫ
locus⁹ es accidit ut tu ipse cernis. Et
tu dñs michi dñe deus: ene agrū ar-
gento ⁊ adhibe testes: cum urbes data
sit in man⁹ caldeorū. Et factū ē verbū
dñi ad iheremias dicens. Ecce ego dñs
deus universę carnis. Aliquid michi
difficile erit omne verbū. Propterea
hec dicit dñs. Ecce ego tradā civitatē
istam in manus caldeorū et in manu⁹
regis babilonis ⁊ capiet eam: et veni-
ent caldei p̄stantes adversum urbem
hanc: ⁊ succendēt eā igni ⁊ comburent
eam: ⁊ dom⁹ in quas domatibus sa-
crificabāt baal ⁊ libabant dijs alienis
libamina ad irrandū me. Erāt tū
filius israel et filij iuda inguter facientes
malū in oculis meis ab adolescentia
sua: filij israel q̄ usqꝫ nūc egesserāt
in opere manū suarū dicit dñs:
quia i furore et i indignatione mea fa-
cta est michi civitas hec a die qua edi-
ficaverunt eam usqꝫ ad diē istam quā
auferē de cōspētu meo p̄pter malitiā

filiorū israel et filiorū iuda quā fecerūt
ad iracundiā me. p̄vocātes ipi ⁊ reges
eorū ⁊ principes eorū ⁊ sacerdotes ⁊ p̄phete
eorū viri iuda et habitatores iherlm. Et
venierūt ad me cetera et nō facies: cum
docerē eos ⁊ erudirem diluculo: ⁊ nol-
lent audire ut acciperent disciplinam.
Et posuerūt ydola sua in domo i qua
inudatū est nomen meū ut polluerent
eam: ⁊ edificaverūt ecclesia baal q̄ sunt
in valle filij et non ut iniciarent filios
iude ⁊ filias suas moloch qđ nō mā-
davi eis nec ascendit in cor meū ut fa-
cerent abominationē hanc: ⁊ in pecca-
tum deducere iudam. Et nunc p̄pter
ista hec dicit dñs deus israel ad civi-
tatem hanc: de qua vos dicitis qđ tra-
dā in manus regis babilonis i gla-
dio et in fame et in peste. Ecce ego con-
gregabo eos de universis terris ad q̄a
eieci eos in furore meo et in ira mea et
in indignatione grādi: et reducā eos
ad locū istū et habitare eos sanā cōfi-
dēt: et erūt michi i p̄p̄m et ego ero eis
in deū. Et dabo eis cor unū ⁊ viā unā
ut timeāt me universis diebꝫ: et bene-
sit eis et filijs eorū post eos. Et feriam
eis padū sempiternū et nō desinā eis
beneficere: ⁊ timorem meum dabo in
corde eorū ut non recedāt a me: et le-
tabor sup eis cū bene eis fecero. Et plan-
tabo eos in terra ista in veritate in co-
ro corde meo et in tota anima mea:
quia hec dicit dñs. Sicut adduxi sup
p̄p̄m istū omne malū hec grande: sic
adducā sup eos omne bonū qđ ego
loquor ad eos. Et possidebunt agri
in terra ista de qua vos dicitis qđ de-
fecta sit eo qđ nō remāserit homo et in-
venit: data sit in manus caldeorū.
Agri erunt pecunia et scribentur in li-
bro et imprimetur signum: et testes

adhibetur in terra beniamin et i circui-
itu iherusalē in ciuitatibus iuda et in ci-
uitatibus moabiticis et in ciuitatibus
rampestribus et i ciuitatibus que ad
austrum sunt: quia conuertam capti-
uitatem eorū ait dominus. **xxiii**
Et factū est uerbum dñi ad iheremiā
scdō: cum adhuc clausus esset i
atris carceris dicens. **Hec dicit dñs q̄**
facturus est et formatur illud et para-
turus: dñs nomē eius. **Llama ad me**
et egredia te: et annūciabo tibi grādi-
a et forma que nescis. Quia **hec dicit**
dñs deus israel ad domos urbis hu-
ius et ad domos regis iuda q̄ destru-
te sunt et ad munitiones et gladiū ve-
nientū ut dimicent cū caldis et imple-
ant eas cadentibus hominū quas
percussit in furore meo et in indignatio-
ne mea: abscondens faciem meā a ciui-
tate hac ppter omnē maliciā eorū. **Ecce**
ego obdura eis coracem et sanita-
tem: et curabo eos: et reuelabo eis dep-
rationē pacis et ueritatis. **Et conuertā**
conuersionē iuda et conuersionē iherusa-
lem: et edificabo eos sicut a principio:
et nudabo eos ab omni iniquitate
sua in qua peccauerūt michi: et ppius
ero cūdis iniquitatibus eorū in quibus
deliquerūt michi et spreuerūt me. **Et e-**
runt michi in nomen et in gaudiū et
in laudem et in exultationē cūdis gen-
tibus terre que audierūt omnia bona
que ego facturus sum eis: et pauebūt
et turbabūt in uniuersis locis et in
omni pace quā ego faciā eis. **Hec dicit**
dominus. **Adhuc audierūt** i loco isto
quē uos dicatis esse desertū cō q̄ non
sit homo et inuicem in ciuitatibus iuda
et foris iherusalē q̄ desolatē sunt absq̄
homine et absq̄ habitatore et absq̄
pecore: uox gaudiū et uox leticie uox

sponsi et uox sponse: uox dicentium
conuertimini dñs exercitū quoniam tam-
dñs. quoniam in eternū misericordia e-
ius: et portantiū uota in domo dñi.
Reducam enī conuersionē terre sicut a
principio dicit dñs. **Hec dicit dñs**
exercitū. **Adhuc erit** in loco isto deserto
absq̄ homine et absq̄ iumento: et in
cunctis ciuitatibus eius habitaculū pa-
storū accubantiū gregū in ciuitatibus
motuosis et in ciuitatibus rapetribus:
et i ciuitatibus que ad austrum sunt et
in terra beniamin et in circuiū iheru-
salem et i ciuitatibus iuda: adhuc trāsbūt
greges ad manū numerantis ait do-
minus. **Ecce dies uenient** dicit domi-
nus: et suscitabo uerbum bonū quod
locutus sum ad domū israel et ad do-
mum iuda. In diebus illis et in tempore
illo geminare faciā dauid genitricem
et faciet iudiciū et iusticiā i terra.
In diebus illis saluabit iuda: et isra-
hel habitabit cōfidenter. **Et hoc ē** no-
men quod uocabūt eū: dñs iustitiarum.
Quia **hec dicit dñs**. Non intrebūt de
dauid uir qui sedeat sup thronū do-
mus israel: et de sacerdotibus et de le-
uitis non intrebūt uir a facie mea qui
offerat oblationem et inuocet sa-
crificiū et cedat uictimas omnibus di-
eibus. **Et factū est uerbum dñi ad ihere-**
miā dicens. **Hec dicit dñs**. Si uerū po-
test fieri pactū meū cū die pactū meū cū
nocte ut nō sit dies et nox in tempore suo:
et pactū meū uerū esse poterit cū dauid
filius meus ut nō sit rex eo filius q̄ regnet i
throno eius: et leuitae et sacerdotes mi-
nistri mei. **Si autem enumerari non pos-**
sunt stelle celi et metiri arenae maris: sic
multiplicabo semen dauid serui mei:
et leuitas ministros meos. **Et factū ē**
uerbum dñi ad iheremiā dicens. **Numquid**

non uisisti quid pplus hic locutus sit
dicens. **due cognationes q̄s elegerat**
dñs ab iude sunt. **Et pplus meū** despe-
xerunt eo q̄ non sit ultra gens coram
eis. **Hec dicit dñs**. Si pactū meū inter-
dixit et non ē et leges celo et terre non
posui: quid ē et semen iacob et dauid
serui mei ppiā: ut nō assumā de semi-
ne eorū principes senium abraham et
isaac et iacob. **Reducam enī conuerti-**
onē eorū: et miserbor eis. **xxiiii**
Uerbum quod factū est ad iheremiā
a dño: quando nabuchodonosor
rex babilonis et omnes exercitus ei
uenerunt: regna terre que erant sub
potestate manū eorū et omnes ppi bellā-
bant cōtra iherusalem et cōtra omnes urbes
eius dices. **Hec dicit dñs deus israel**.
Vade et loqueris ad sedechiam regem
iuda: et dices ad eū. **Hec dicit dñs**. **Ecce**
ego tradam ciuitatem hanc in ma-
nus regis babilonis: et succendet eā
ignis. **Et tu nō effugies de manu eius**
sed cōprehensione rapieris et in manu
eius tradieris: et oculi tui oculos regis
babilonis uidebunt: et os eius cū ore
tuo loquetur: et babilonem introibis.
Attamen audi uerbum dñi sedechiā
regi iuda. **Hec dicit dñs ad te**. **Si** mo-
rieris in gladio sed in pace morieris:
et sicut cōstructiones parui tuorū regū
priorū qui fuerunt ante te sic cōburent
te: et uerū dñs plangente te: quia uerbum hoc
ego locutus sum dñs dicit dñs. **Et locutus**
est iheremiā ppheta ad sedechiam re-
gem iuda uniuersa uerba hec in iheru-
salem: et exercitus regis babilonis pu-
gnabat cōtra iherusalē et cōtra omnes
ciuitates iuda que relique erāt contra
lachis et contra azekia. **Hec enī super-**
erant de ciuitatibus iuda urbes minime.
Verbum quod factū ē ad iheremiā a dño:

postq̄ percussit rex sedechias sedus cum
omni ppo in iherusalē pducans ut di-
mitteret unusquisq̄ secum suū et unus-
quisq̄ ancillā suā hebreū et hebream
liberos: et nequaquā dominarent eis id
est in iudeo et in scate suo. **Audierūt**
ergo omnes principes et uniuersus pplus
q̄ interuē pactū ut dimitteret unusquisq̄
q̄ secum suū et unusquisq̄ ancillā suā
liberos: et ultra non dominarent eis.
Audierūt igit: et dimiserūt. **Et conuer-**
si sunt deinceps et reuerterūt secum su-
os et ancillas suas quos dimiserunt
liberos: et subiugauerūt i famulos et
famulas. **Et factū ē uerbum ad iheremi-**
am a dño dicens. **Hec dicit dominus**
deus israel. **Ego percussit sedus cū** pa-
tribus uestris: in die qua eduxi eos de
terra egipti de domo securitatis dices.
Cum compleri fuerint septem anni di-
mitat unusquisq̄ fratrem suū hebre-
um qui uendit: est ei: et secuet ubi sex
annis: et dimittes eum a te liberum. **Et**
non audierūt patres uestrī me: nec incli-
nauerūt aurem suā. **Et conuersi** estis
uos hodie et fecistis quod redū est i oculis
meis ut pducatis libertatē unusquisq̄
q̄ ad amicum suū: et iudicis pactū i con-
spedu meo in domo in qua inuocātū
est nomē meū sup eā. **Et reueri** estis et
cōmaculastis nomē meū: et reduxistis
unusquisq̄ fratrem suū et unusquisq̄ an-
cillā suā quos dimiseratis ut essent li-
beri et sue potestatis: et subiugastis e-
os ut sint uobis serui et ancille. **Pro-**
pterea **hec dicit dñs**. Vos nō audistis
me: ut pducatis libertatem unusquisq̄
q̄ fratrem suū et unusquisq̄ amico suo.
Ecce ego pducō libertatem ait dominus
ad gladiū ad perem et ad famem: et
dabo uos in commotionē cūdis re-
gnis terre. **Et dabo** uos q̄ pueriant

sedus meum et non obsequeretur verba
federalis quibus assenti sunt in conspectu
meo. vitulum quod conderunt in duas
partes et transierunt inter divisiones eius.
principes iuda et principes iherusalem
eunuchi et sacerdotes et omnes populus ter-
re qui transierunt inter divisiones vitu-
li: et dabo eos in manus inimicorum suorum
et in manus querentium animam eorum: et erit
mordicus eorum in escam volatilibus celi
et bestijs terre. Et sedechiam regem iu-
da et principes eius dabo in manus
inimicorum suorum: et in manus querentium
animas eorum: et in manus exercitus re-
gis babilonis qui recesserunt a vobis.
Ecce ego precipio dicit dominus: et reducam
eos in civitatem hanc et plantabuntur
aduersum eam: et capiet eam et incendet
ignem. Et civitates iuda dabo in solitudi-
nem: eo quod non sit habitator. **xxxv**

Uerbum quod factum est ad iheremiam a
domino in diebus ioachim filij ioseph
regis iuda dicens. Vade ad domum re-
chababaz et loquere eis: et introduce eos
in domum domini in una sedes iherusalem
et dabis eis bibere vinum. Et assump-
sit iheremia filius iheremie filij abshane
et fratres eius et omnes filios eius et uni-
uersam domum rechababaz: et introdu-
xit eos in domum domini ad gazophilacium
filiorum anan filij iezedelie hominis dei
quod erat iuxta gazophilacium principum
super thesaurum maasie filij sellu: qui erat
custos vestibuli. Et posui coram filiis
domus rechababazim septem plenos
vino et calices: et dixi ad eos. Bibite vi-
num. Qui responderunt. Non bibemus
vinum: quia ionadab filius rechab pa-
ter noster precepit nobis dicens. Non bi-
beris vinum vos et filij vestri usque in sem-
piternum. Et domum non edificabitis et
sementem non facietis et vineas non

plantabitis nec habebitis: sed in taber-
naculis habitabitis cunctis diebus vite:
ut vivatis diebus multis super faciem
terre in qua vos peregrinamini. Ab-
ediam ergo vocem ionadab filij rechab
patris nostri in omnibus que precepit no-
bis: ita ut non bibemus vinum cunctis
diebus vite nostre et mulieres nostre fi-
lij et filie nostre et non edificaverunt do-
mos ad habitandum: et vineam et a-
grum et sementem non habuimus: sed ha-
bitavimus in tabernaculis: et obedimus
regum iuxta omnia que precepit no-
bis ionadab pater noster. Cum autem
ascendisset nabuchodonosor rex babi-
lonis ad terram nostram diximus. Veni-
te et ingrediamur in iherusalem a facie
exercitus caldeorum: et a facie exercitus sy-
rie: et mansimus in iherusalem. Et factum est
verbum domini ad iheremiam dicens. Nec di-
xit dominus exercitus deus israel. Vade et
dic viris iuda et habitatoribus iherusa-
lem. Numquid non recipietis disciplinam:
ut obediat verbis meis dicit dominus.
Prevaluerunt sermones ionadab filij
rechab quod precepit filiis suis ut non bi-
berent vinum: et non biberunt usque ad diem
hanc: quia obedierunt precepto patris
sui. Ego autem locutus sum ad vos de
mane surgens et loquens: et non ob-
edistis michi. Nunc autem ad vos omnes
seruos meos prophetas surgens dilu-
culo: minitabar et dicens. Convertimini
unusquisque a via sua pessima et bona
facite studia vestra: nolite sequi vos
alienos neque colatis eos: et habitabitis
in terra quam dedi vobis et partibus ve-
stris. Et non indignastis aurem vestram:
neque audistis me. Firmaverunt igitur
filij ionadab filij rechab preceptum patris
sui quod preceperat eis: populus autem iste
non obedivit michi. Adversus hoc dicit

dominus exercitus deus israel. Ecce
ego adduxi super iudam et super omnes
habitantes iherusalem universam affli-
ctionem quam locutus sum aduersum
illos: eo quod locutus sum ad illos et non
audierunt: vocavi illos et non responde-
runt michi. Domum autem rechabitarum
dixit iheremias. Nec dicit dominus exercitus
deus israel. Pro eo quod obedistis
precepto ionadab patris vestri et custo-
distis omnia mandata eius et fecistis
universa que precepit vobis: propterea hec
dicit dominus exercitus deus israel. Non deficiet
vir de stirpe ionadab filij rechab factus
in conspectu meo cunctis diebus. **xxxvi**

Et factum est in anno quarto ioa-
chim filij ioseph regis iuda: factum est
verbum hoc ad iheremiam a domino dicens.
Tolle volumen libri et scribes in eo o-
mnia verba que locutus sum tibi ad-
uersus israel et iudam et aduersum
omnes gentes a die qua locutus sum
ad te et diebus ioseph usque ad diem hanc:
si forte audiente domo iuda universa
mala que ego cogito facere eis: reuer-
tatur unusquisque a via sua pessima: et
propitius ero iniquitati et peccato eorum.
Vocavit ergo iheremias baruch filium
necie: et scripsit baruch rex ore iheremie
omnes sermones domini quos locutus
est ad eum in volumine libri. Et precepit
iheremias baruch dicens. Ego clausus
sum: nec valeo ingredi in domum do-
mini. Ingredere ergo tu et lege de volu-
mine in quo scripsisti rex ore meo verba
domini audiente populo in domo domini in die
ieiunij: insuper et audiente universo iuda
qui veniunt de civitatibus suis. Leges
eis: si forte cadat oratio eorum in conspe-
ctu domini et reuertatur unusquisque a via
sua pessima: quoniam magis furor
et indignatio est quam locutus est dominus

adversus populum hunc. Et fecit baruch
filius necie iuxta omnia que preceperat
ei iheremias propheta: legens et volu-
mine sermones domini in domo domini. Fa-
ctum est autem in anno quinto ioachim
filij ioseph regis iuda: in mense nono
predicaverunt ieiunium in conspectu domini
omni populo in iherusalem et universe mul-
titudini que confluxerat de civitatibus
iuda in iherusalem. Legitque baruch rex
volumine sermones iheremie in domo
domini in gazophilacio gamarie filij sa-
pban scribe in vestibulo superiori in
introitu porte nove domus domini: au-
diente omni populo. Cumque audisset mi-
cheas filij gamarie filij sapban omnes
sermones domini ex libro: descendit in do-
mum regis ad gazophilacium scribe.
Et ecce ibi omnes principes sedebant:
eliasa scriba et dalaias filius semie
et helnaathan filij achobor et gamari-
as filius sapban et sedechias filij an-
nanie et universi principes. Et nuda-
vit eis michetas omnia verba: que au-
divit legentem baruch rex volumine in
auribus populi. Misereunt itaque omnes
principes ad baruch iudam filium nacha-
rie filij selemie filij rhusi dicens. Vo-
lumen rex quo legisti audiente populo su-
me in manu tua et veni. Tulit ergo ba-
ruch filius necie volumine in manu sua:
et venit ad eos. Et dixerunt ad eum. Sede:
et lege hec in auribus nostris. Et legit
baruch in auribus eorum. Agit cum audis-
sent omnia verba: obstupuerunt unus-
quisque ad proximum suum: et dixerunt ad ba-
ruch. Numquid debemus regi omnes ser-
mones istos. Et interrogaverunt eum
dicens. Indica nobis: quomodo scri-
psisti omnes sermones istos rex ore e-
ius. Dixit autem eis baruch. Rex ore suo
loquebatur: ego legens ad me omnes

sermone istos: et ego scribē in volumine aramento. Et dixerūt principes ad baruch. Vade: et abscondere tu et iheremias: et nemo sciat ubi sitis. Et ingressi sunt ad regem in atrium. Porro volumen commendauerunt in gazophylacio elisame scribe: et nūciauerūt audiente rege omnes sermones. Misitq; rex iudi ut sumeret volumen: qui tollens illud de gazophylacio elisame scribe legit audiente rege: et universis principibus qui stabant circa regem. Rex autē sedebat in domo hiemali in mense nono: et posita erat arula corā eo plena prunis. Cumq; legisset iudices pagellas vel quatuor: cecidit illud scalpello scribe et p̄ciet in ignem qui erat sup arulam: donec consumeret omne volumen igni qui erat in arula. Et non timuerūt neq; sciderūt vestimenta sua rex et omnes serui eius: qui audierūt universos sermones istos. Verumtamen elnathan et elaias et gamarias cōmādiaverūt regi ne combureret librum: et nō audiuit eos. Et p̄cepit rex iheremiel filio amalech et saraie filio ezechiel et sedemie filio abdehel: ut comprehenderet baruch scribā et iheremiā prophetā. Abscōdit autē eos dñs. Et factū ē verbum dñi ad iheremiā prophetā: postq; combusserat rex volumen et sermones q̄s scripserat baruch rex ore iheremie dicens. Rursū tolle volumē aliud: et scribe in eo omnes sermones p̄dres qui erāt in primo volumine qd combussit iohannī rex iuda. Et ad regem iohannem regem iuda dicens. Hec dicit dñs. Tu combussisti volumē istud dicens. Quare scripsisti in eo annūciatio. Respon- det rex babilonis: et vāstabit terrā hanc et relare faciet eā illa hominem et iumentū. Propeterea hec dicit dñs

deus contra iohannem regem iuda. Stetit eē rex qui sedebat sup solium david: et ceciderunt eius p̄cietur ad eum p̄ die et ad gelu per nodum. Et visitabo contra eum et contra saveni eius et contra secutos eius iniquitates suas: et adducam sup eos et sup habitatores iherusalem sup viros iuda dñe malū qd locutus sū ad eos: et nō audierūt. Iheremias autē tulit volumen aliud: et dedit illud baruch filio necie scribe: q̄ scripsit i eo q̄ ore iheremie omnes sermones libri quē combusserat iohannī rex iuda igni: et insup additi sūt sermones multo plures q̄ antea fuerūt. **XXXIII** Et regnavit rex sedechias filius ioseph p̄ iechonia filio iohannem quē cōstituit regem nabuchodonosor rex babilonis in terra iuda: et nō obedierunt ipse et serui eius et populus terre verbis dñi quē locutus est in manu iheremie prophete. Et misit rex sedechias iuchal filium sedemie et iophoniam filium maa- tie sacerdotem ad iheremiā prophetam dicens. Ora p nobis dñm deū nr̄m. Iheremias autē libere ambulabat in medio populi. Non enim miserat eū in custodia carceris. Iḡitur egrediens pharaonis egressus est de egipto: et audierunt caldei qui obsidebat iherusalem humul- remodi nuntii recesserūt ab iherusalem. Et factū ē verbum dñi ad iheremiā prophetam dicens. Hec dicit dominus deus israel. Sic dicitis regi iuda q̄ misit vos ad me interrogandum. Egre- gressus est pharaonis qui egressus ē vobis in auxilium revertetur in terram suā in egiptū: et redierunt caldei et bella- bunt contra civitatem hanc: et capient eam et succendent igni. Hec dicit dñs. Nolite decipere animas vestras dicens. Timemus adhibere et recedunt a nobis

caldei: q̄a nō abibūt. Sed et si perussio- nis omne exercitū caldeorū q̄ p̄stantur adversum vos: et derelicti fuerint ex eis aliqui vulnerati: singuli de territorio suo confluent: et incendunt civitatem hanc igni. Ergo tū recesserūt exercitus caldeorū ab iherusalem p̄pter exercitū pharaonis. Egressus est iheremias de iherusalem ut iret in terrā beniamin: et divideret ibi possessionē in cōspetu civitatis. Cumq; pervenisset ad portā beniamin erat ibi iustos porte p̄ vices nomine iherias filius sedemie filij ananie: et apprehendit iheremiā prophetā dicens. Ad caldeos p̄fugis. Et respondit iheremias. Fallum est. Non fugio ad caldeos. Et non audiuit eum: sed comprehendit iherias iheremiā: et adduxit eum ad principes. Quāobrem irati principes contra iheremiā: et eum miserunt in carcerem qui erat in domo ionathan scribe. Ipse enim p̄positus erat super carcerem. Itaq; ingressus est iheremias in domū lacu: et in egestatū: et sedis ibi iheremias diebus multis. Misit autē sedechias rex tulit eū: et interroga- vit eum in domo sua abscondite: et dixit. Quasi est sermo a dño? Et dixit iheremias. Est. Et ait. In manu regis babilonis tradis. Et dixit iheremias ad regem sedechiam. Quid peccavi tibi: et quis quis et populo tuo: quia misisti me in domū carceris? Vbi sunt prophete vti q̄ p̄phetabāt vobis et dicebāt: nō veniet rex babilonis sup vos et super terrā hanc? Nūc ergo audi obsecro domine mi rex. Valeat deprecatio mea in cōspetu tuo: et ne me remittas in domum ionathie scribe ne moriar ibi. Precepit ergo rex sedechias ut traderet iheremias in vestibulum carceris: et daretur ei tora quotidie panis recepto

pulmēto: donec consumerentur omnes panes de civitate. Et mansit iheremias in vestibulo carceris. **XXXIV** Audivit autē saphatias filius madian et iehelias filius phallur et iuchal filius sedemie et phallur filius melchies sermones quos iheremias loquebatur ad omne populum dicens. Hec dicit dñs. Quicūq; manserit in civitate hac morietur gladio et fame et peste: qui autē p̄fugerit ad caldeos vivet: et erit anima eius sospes et vivēs. Hec dicit dñs. Tradendo tradetur civitas hec in manu exercitus regis babilonis: et capiet eā. Et dixerūt principes regi. Rogamus ut occidatur homo iste. De industria enim dissolvit manus virorū bellantium qui remanserūt in civitate hac et manus universi populi: loquens ad eos omnia verba hec. Siquidē homo iste non querit pacem populo huic: sed malū. Et dixit rex sedechias. Ecce ipse in manibus vestris est. Nec enim fas ē regem vobis quicūq; negare. Tulit ergo iheremias et p̄ceperūt eū in lacū elchies filij amalech: qui erat in vestibulo carceris. Et sūmiserūt iheremiā in funibus in lacū: in quo nō erat aqua sed lutū. Descendit itaq; iheremias in cētū. Audivit autē abdenalech ethiops vir eunuchus qui erat in domo regis: q̄ misisset iheremiā in lacū. Porro rex sedebat in porta beniamin. Et egressus est abdenalech de domo regis: et locutus est ad regem dicens. Domine mi rex male fecerūt viri isti omnia quicūq; p̄ceperūt cōtra iheremiā prophetam: mittentes eū in lacū ut moriatur ibi fame. Non sunt enim panes ultra in civitate. Precepit itaq; rex abdenalech ethiopi dicens. Tolle tecū hinc triginta viros: et leva iheremiā prophetam

De lacu anteq̃ moriat̃. Assūptis ergo
abdeniech secū viris ingressus est do-
mum regis que erat sub cellario: et tu-
lit inde veteres pānos et antiqua que
cōputuerāt: et sūmisit ea ad iheremi-
am i lacū p̃ funiculos. Dixitq; abdene-
lech ethiops ad iheremiā p̃herā. Po-
ne veteres pānos et hec salla et putida
sub cubitu manū tuarū: et sup̃ funes.
Fecit ergo iheremias sic. Et ecce extitit
iheremiā funibus: et duxerunt de lacu.
Mansit autē iheremias in vestibulo
carceris. Et misit rex sedechias: et tulit
ad se iheremiā p̃herā ad ostiū tertiū
qđ erat i domo dñi: et dixit rex ad ihere-
miā. Interrogo ego te fmonē: ne abs-
condas a me aliqd. Dixit autē iheremi-
as ad sedechiam. Si annūciavero ti-
bi: nunquid non interficies me? Et si
confiliū dederō tibi: non me audies.
Iuravit ergo rex sedechias iheremiē dñi
dicens. Vivit dñs qui fecit nobis ani-
mam hanc si occidero te: et si tradidero
in manus virorū istorū qui querūt ani-
mam tuā. Et dixit iheremias ad sede-
chiam. Hec dicit dñs exercitū dñi
isrl. Si p̃fectus fueris ad principes regis
babilonis vivet anima tua: et civitas
hec non succendetur igni: et saluus
eris tu et domus tua. Si autē non ege-
ris ad principes regis babilonis tra-
detur civitas hec in manus caldeorū
et succendent eā igni: et tu nō effugies
de manu eorū. Et dixit rex sedechias
ad iheremiā. Sollicitus sum p̃pter iu-
deos qui transfugerūt ad caldeos: ne
forte tradar in manus eorū et illudāt
michi. Respondit autē iheremias. Nō
te tradent. Audi queso vocem domini
quā ego loquar ad te: et bene tibi erit
et vivet anima tua. Qđ si nolueris e-
gredi: iste est sermo que ostendit michi

dominus. Ecce omnes mulieres que
remanerunt in domo regis iuda edu-
centur ad principes regis babilonis:
et ipse dicent. Deduxerūt te i p̃ualuerūt
aduersum te viri pacifici tui: dimise-
runt in cenū et in lubricū pedes tuos:
et recesserūt a te. Et omnes uxores tue
et filij tui educentur ad caldeos et nō
effugies manus eorū: sed in manu re-
gis babilonis capieris. et civitatem
hanc comburent igni. Dixit ergo sede-
chias ad iheremiā. Nullus sciat ver-
ba hec: et non morieris. Si autē audie-
rint principes quia locutus sum tecū:
et venerint ad te et dixerint tibi iudica
nobis quid locutus sis cum rege ne-
celes nos et non te interficiamus: et qđ
locutus est tecū rex: dices ad eos. Pro-
stravi ego p̃ces meas coram rege: ne
me reduci iuberet in domū ionathan
et ibi morerer. Venerūt ergo omnes p̃ci-
pes ad iheremiā: et interrogaverunt
eum. Et locutus est eis iuxta omnia
verba que p̃ceperat ei rex. Et cessaverūt
ab eo. Nichil enī fuerat auditū. Mansit
vero iheremias in vestibulo carceris:
usq; ad diem quo capta est iherlm. Et
factū ē ut caperet iherlm. **xxxv**

Anno nono sedechie regis iuda
mensis decimo venit nabucho-
donosor rex babilonis et omnis exerci-
tus eius ad iherusalē: et obsidebāt eā.
Undecimo autē anno sedechie mensis
quarto quinta mēsis apta ē civitas:
et ingressi sunt omnes principes regis
babilonis et sederūt in porta media ne-
regel serder semegar nabusarathim
rablares neegel serder rebmag et o-
mnes reliqui principes regis babilo-
nis. Cumq; vidisset eos sedechias rex
iuda et omnes viri bellatores fugerūt:
et egressi sunt nocte de civitate p̃ viam

orti regis et per portam que erat inter
duos muros: et egressi sunt ad viā de-
ferti. Persecut⁹ est autē eos exercit⁹ cal-
deorū: et cōprehenderūt sedechiā i cāpo
solitudinis iherichundine: et captū ad-
duxerūt ad nabuchodonosor regem
babilonis in reblatha que est in terra
emath: et locus est ad eum iudicia.
Et occidit rex babilonis filios sedechi-
e in reblatha in oculis eius: et omnes
nobiles iuda occidit rex babilonis.
Oculos quoq; sedechie excavit unxit
eum cōpedibz ut duceretur in babilo-
nem. Domū quoq; regis et domū vul-
gi succenderūt caldei igni: et mur⁹ iheru-
salē subvertērūt. Et reliquias ppli que
remanerāt i civitate et p̃fugas q̃ translu-
gerant ad eum: et sup̃fluos vulgi qui
remanerāt trāsivērūt nabuzardan ma-
gister militū in babilonē: et de plebe
pauperū qui nichil penitus habebāt
dimisit nabuzardan magister militū
in terra iuda: et dedit eis vineas et riste-
nas in die illa. Preceperat autē nabu-
chodonosor rex babilonis de ihere-
mia nabuzardan magistro militū
dicens. Tolle illū: et pone sup̃ eū oculos
tuos nichilq; ei mali facias: sed ut vo-
lueris sic facies ei. Misit ergo nabuzar-
dan princeps militie et nabu et serban
et rapšares et neegel et serder et reb-
mag et omnes optimates regis babi-
lonis miserūt et tulerūt iheremiā de ve-
stiblo carceris: et tradiderūt eū godolie
filio archam filij saphan: ut intraret
in domū et habitaret in ipso. Ad ihere-
miā autē factus fuerat sermo dñi cum
clausus fuisset in vestiblo carceris di-
cens. Vade et dic abdeniech ethiopi
dicens. Hec dicit dñs exercitū dñi isrl.
Ecce ego inducā sermones meos sup̃
civitatem hāc in malū et non i bonū:

et in cōspectu tuo in die illa: et liberabo
te in die illa ait dñs. Et non tradens
in manus virorū quos tu formidas:
sed erūs liberabo te et gladio nō cades:
sed erit tibi anima tua in salutē quia
in me habuisti fiduciā ait dñs. **xl**
Sermo qui factus est ad iheremiā
a dño: postq̃ dimissus est a na-
bulardan magistro militie de rama
quādo tulit eū vindū carchem in me-
dio omniū qui migrabāt de iherlm et
iuda: et ducebant in babilonē. Tollēs
ergo princeps militie iheremiam dixit
ad eū. Dñs deus tuus locus ē malū
hoc sup̃ locū istū: et adduxit et fecit do-
minus sicut locutus ē. quia peccastis
dño et non audistis vocem eius: et fa-
ctus est vobis sermo hic. Nūc ergo re-
te solvi te hodie de carchem que sunt
in manibz tuis. Si placet tibi ut veni-
as mecū in babilonē veni: et ponam
oculos meos sup̃ te. Si autē displicet
tibi venire mecū in babilonem. reside.
Ecce omnis terra in cōspectu tuo ē. Qđ
elegis et quo placuerit tibi ut vadās.
illuc p̃ge: et mecū noli venire: sed habi-
ta apud godoliā filiū archam filij sa-
phan que p̃posuit rex babilonis civi-
tatis iude. Habita ergo cum eo in
medio ppli. vel quocūq; placuerit tibi
ut vadās vade. Dedit quoq; ei magi-
ster militie cibaria et munuscula: et di-
misit eū. Venit autē iheremias ad go-
doliā filiū archam in malspath: et habi-
tauit cū eo i medio ppli q̃ reliq̃ fuerat
in terra. Cumq; audissent omnes p̃inci-
pes exercitus qui dissi fuerāt p̃ regio-
nes ipi et socij eorū: qđ p̃fecisset rex babi-
lonis godoliā filiū archam terre: et qđ
cōmenderet ei viros et mulieres et par-
vulos et de pauperibz terre qui non su-
erāt translati in babilonē: venerūt ad

godolia in masphar et ymahel fili
nathanie et iohanan fili? carce et io
nathan et sareas filius thymoneth et
filij offi qui erat de nethophan et iheco
nias fili? maachati ipi et viri eoru. Et
iuravit eis godolias fili? archam fi
lij saphan et comitibus eorū dicens. No
lite timere servite caldeis. Habitare in
terra et servite regi babilonis: et bene
erit vobis. Ecce ego habito in masphar:
ut respondeā pcepto caldeorū qui mit
tunt ad nos. Vos aut colligite vintē
niā et messet et oleū et condite in vasis
vestris: et manete in urbibus vestris
quas tenetis. Sed et omnes iudei qui
erat in moab et in finibus amon et in
ydumea et in univēis regionibus: au
dierunt quod dedisset rex babilonis reliqui
as in iudea et quod posuisset super eos go
dolia filiū archam filij saphan: reuer
si sunt inq; omnes iudei de univēis lo
cis ad que pfluērat: et venerūt ad ter
ram iuda ad godolia in masphar: et
collegerūt vinū et messet mīscā vimis.
Iohanan aut fili? carce et omnes prin
cipes exercitus qui dispersi fuerāt in regio
nibus venerūt ad godolia in masphar:
et dixerunt ei. Scito quod bahalis rex fili
orū amon misit ymahel filiū nathan
ie pcutere animā tuā. Et nō credidit
eis godolias fili? archam iohanan
aut filius carce dixit ad godolia deo
sum in masphar loquens. Ibo et p
cutiam ymahel filiū nathanie nullo
sciēte: ne interficiat animā tuā. et dis
sipentur omnes iudei qui congregati sunt
ad te: et peribūt reliquie iuda. Et ait
godolias fili? archam ad iohanan
filium carce. Noli facere verbum hoc.
Fallū enī tu loquīs de ymahel. **xlj**
Et factum est in mense septimo ve
nit ymahel fili? nathanie filij

elisama de semine regali et optimas
regis et decem viri cum eo ad godolia
filiū archam in masphar: et comede
runt ibi panes suū in masphar. Sur
regit autē ymahel fili? nathanie et de
cem viri qui cum eo erāt et prusserunt
godoliam filiū archam filij saphan
gladio: et interfecerūt eum quē pceperat
rex babilonis terre. Omnes quoq; in
dros qui erāt cū godolia in masphar:
et caldeos qui reperti sunt ibi et viros
bellatores percussit ymahel. Secūdo
autem die postq; occiderat godolia
nullo adhuc sciēte venerunt viri de sy
chem et de sylo et de samaria octoginta
viri rasi barba et salsis vestibus et squa
lētis: et munera et thymus habebāt in ma
nu: ut offerrent in domo dñi. Egredius
ergo ymahel fili? nathanie in occur
sum eorū de masphar: incedens et plo
rans ibat. Cum aut occurrisset eis: di
xit ad eos. Venite ad godolia filiū a
rcham. Qui cū venissent ad mediū ci
uitatis: interfecit eos ymahel fili? na
thanie circa mediū lacū ipse et viri qui
erant cum eo. Decem autē viri reperti
sunt inter eos. qui dixerūt ad ymahel.
Noli occidere nos: quia habem? the
sauros in agro frumenti et horden et
olei et mellis. Et cessavit: et non interfe
cit eos cū fratribus suis. Iac? autem
in quē pceperat ymahel omnia cada
uera virorū quos percussit ppter godoli
am: ipse est quē fecit rex ala ppter baa
la regem israel. Ipse replevit ymahel
filius nathanie occisus. Et captivas
duxit ymahel omnes reliquias populi q
erant in masphar filias regis et univē
sum populum qui remāserāt in masphar:
quos commendavit nabuzardan pri
ceps milicie godolie filio archam. Et
cepit eos ymahel filius nathanie: et

abiecit ut trāstret ad filios amon. Au
divit aut iohanan fili? carce. et omnes
principes bellatores qui erāt cū eo omne
malū quod fecerat ymahel fili? nathan
ie: et assumptis univēis viris profecti
sunt ut bellaret ad dñm ymahel filiū
nathanie: et invenerūt eū ad agē mul
tas q sunt in gabaon. Cumq; vidisset
omnis populus qui erat cum ymahel io
hanan filiū carce et univēsos prin
cipes bellatores q erāt cū eo letati sūt. Et
reversus ē omnis populus quē ceperat yma
hel in masphar: reuersusq; abiit ad io
hanan filiū carce. Ymahel aut filius
nathanie fugit cū octo viris a facie io
hanan: et abiit ad filios amon. Tulit
ergo iohanan filius carce et omnes prin
cipes bellatores qui erant cum eo uni
versas reliquias vulgi quas reduxe
rant ab ymahel filio nathanie de mas
phar: postq; percussit godolia filiū a
rcham sorores viros ad plū et mulieres
et pueros et runcips q reduxerat de
gabaon: et abiit cū sedecur peregrinā
tes in thaimaan que est iuxta bechle
em ut pgerent et introirent egiptum a
facie caldeorū. Timebāt enim eos: quia
percussit ymahel filius nathanie go
dolia filium archam quē pcepserat
rex babilonis in terra iuda. **xlj**
Et accesserūt omnes principes bel
latores et iohanan fili? carce et ie
zonias filius osie et reliquū vulgus
a parvo usq; ad magnū: dixeruntq;
ad iheremia pphetam. Cadat oratio
nostra in conspectu tuo et ora pro nobis
ad dñm deū tuū pro univēis reliqui
is istis: quia delicti sumus pauci de
pluribus sicut oculi tui nos inuētur:
et annūctat nobis dñs deus tuus vi
am per quam pgramus: et verbū quod faci
amus. Dixit autē ad eos iheremias

propheta. Audite. Ecce ego oro ad
dñm deū vrm scdm verba vĩa: omne ve
bum quodcūq; responderit michi indica
bo vobis nec relabo vos quicq;. Et il
li dixerunt ad iheremia. Sit dñs inter
nos testis veritatis et fidei: si nō iuxta
omne verbū in quo misit te dominus
deus tuus ad nos sic faciem? siue bo
num est siue malū. Voci dñi dei nrī
ad quē mittim? te obediem? ut bene
sit nobis cū audierimus vocē dñi dei
nostri. Cum aut completi essent decē
dies: factū est verbū dñi ad iheremia.
Vocauitq; iohanan filium carce et o
mnes principes bellatores qui erant cū
eo et univēsum populum a minimo usq;
ad magnū: et dixit ad eos. Hec dicit
dñs deus israel ad quē militas me:
ut pstermetem pces vestras in conspectu
eius. Si quiescentes manseritis in terra
hac: edificabo vos et non destrua: pla
rabo et non euella. Nam enim plara
tus sum super malo quod feci vobis. No
lite timere a facie regis babilonis: quē
vos pauidi formidatis. Nolite metu
re eum dicit dñs: quia vobiscū sum e
go ut saluos vos facia et eruā de ma
nu eius: et dabo vobis misericordias
et miserebor vestri. et habitare vos fa
cia in terra vestra. Si aut dixeritis vo
s non habitabim? in terra ista nec audi
emus vocem dñi dei nostri dicentes ne
quaq; sed ad terrā egipti pgenus ubi
non videbim? bellū. et clagorem tube
non audiem? et famem non sustinebi
mus. et ibi habitabim?: ppter hoc nūc
audite verbū dñi reliquie iuda. Hec di
xit dñs de? exercituum deus israel. Si
posueritis faciem vestra ut ingrediamini
in egiptum et intraueritis ut ibi habite
tis: gladius quē vos formidatis ibi
comprehendet vos in terra egipti: et

fames p qua estis solliciti adheret
vobis i egipto 2 ibi moriemini. **Q**uie
q; viri qui posuerunt faciem suā ut in
grediantur egiptum ut habitent ibi:
morientur gladio 2 fame 2 peste. **N**ul
lus de eis remanebit: nec effugiet a fa
cie mali qd ego afferam sup eos: qā
hec dicit dñs exercitū de israel. **S**i
cui collatus est furor me? et indigna
tio mea sup iherusalē: sic collabit indi
gnatio mea sup vos cum ingressi fue
ritis egiptū: 2 eritis in iustitiam 2 in
supremam 2 in maledictū 2 in opprobri
um: et nequaquam ultra videbitis locum
istum. **V**erbum dñi sup vos reliquit iu
da. **N**olite intrare egiptum. **S**ciētes
scietis quia obtestatus sum vobis h
die: quia deceptis animas vestras.
Vos enim misistis me ad dñm deum
nostrum dicentes. **O**ra pro nobis ad
dñm deū nostrū: 2 iuxta omnia quecuq;
dixerit tibi deus noster sic annūcia no
bis et faciemus. **E**t annūciaui vobis
hodie: 2 non audistis vocem domini
dei vestri super universis pro quibus
misit me ad vos. **N**unc ergo scietis
factis: quia gladio et fame et peste
morientur i loco ad quem voluistis
intrare ut habitaretis ibi. **xlvi**

Adū est autē cum cōpleisset iherē
mias loquens ad pplū univer
sos sermones dñi dei eorū pro quibus
miserat eum dñs deus eorū ad illos o
mnia verba hec: dixit azarias filius
ozie et iohanan filius carē et omnes
viri supbi dicentes ad iheremiam. **M**en
daciū tu loqueris. **N**on misit te dñs
deus noster dicens ne ingrediamini
egiptū ut habitetis illic: sed baruch fili
us nerie sciat te aduersū vos 2 tradat vo
s in manū caldeorū ut inducat vos 2 tra
ducā faciat i babilonē. **E**t nō audistis

iohanan filiū carē et omnes principes
bellatorum et universus populus vo
cem domini ut maneret in terra iuda:
sed tollens iohanan filius carē 2 uni
versi principes bellatorū universos re
liquias iuda qui reuersi fuerāt de cun
dis gentibus ad quas fuerant ante
dispersi ut habitarent in terra iuda: vi
ros 2 mulieres 2 parvulos 2 filias re
gis 2 omne animā quā reliquerat na
buchodonosor princeps militie cū godolia
filio aptham filio saphan et iheremiam
prophetā 2 baruch filiū nerie: 2 ingres
si sunt in terrā egipti: qā nō obediēte
voni dñi: 2 venerūt usq; ad taktis. **E**t
factū ē hmo dñi ad iheremiam in taktis
dicens. **S**ume tibi lapides grādes i ma
nu tua et abscondes eos in cūpra q̄ ē i
muro latetio in porta domus pha
raonis in taktis ceteris viris iu
deis: 2 dices ad eos. **H**ec dicit dominus
exercitū deus israel. **E**cce ego mittā
et assumā nabuchodonosor regē ba
bilonis servū meū 2 ponā thronū eū
sup lapides istos quos abscondi: et
statuer solium suū sup eos. **V**enerūtq;
pervenerunt terra egipti quos in mortem in
mortem: 2 quos in captivitatem in ca
ptivitatem: 2 qā in gladiū i gladiū. **E**t
succendet ignē in delubris deorū egipti
et cōburet ea: et captivos ducet illos.
Et amidebitur terra egipti sicut amide
bitur passor pallio suo: 2 egrediet inde i pa
ce. **E**t contremat domus solis
que sunt in terra egipti: 2 delubra de
orū egipti comburent igni. **xlvi**

Verbum qd factū ē ad iheremiam: et
ad omnes iudeos q̄ habitabāt
in terra egipti habitātes in magdalo
et in taktis et in memphis et in terra
phanures dicens. **H**ec dicit dñs exerci
tū deus israel. **V**os vidistis omne

malū istud qd adduxi sup iherusalē
et sup omnes vrbes iuda: 2 ecce deserte sūt
hodie 2 non est in eis habitator: ppter
maliciā quā fecerūt ut me ad iracun
diam provocaret: 2 irent et sacrificaret
et rolerent deos alienos quos nescie
bant: 2 illi 2 vos et patres vestri. **E**t mi
si vos ad omnes suos meos pphetas
de nocte cōsurgens mittentē: et dicens.
Nolite facere verbū abominadonis
huiusmodi. **E**t non audierunt: nec
indinauerūt aurem suā ut non cōnu
terentur a malis suis: 2 non sacrifica
rent dijs alienis. **E**t confusa est indi
gnatio mea 2 furor meus: 2 succensa
est in civitatibus iuda 2 in plateis ihe
rusalē: 2 veste sunt in solitudinem 2
vastitatem scdm diem hanc. **E**t nunc
hec dicit dñs exercitū deus israel.
Quare vds facitis malū grande con
tra animas vestras ut intreat eē vo
bis vir et mulier parvulus et lactens
de medio iude nec relinquantur vobis
quicq; residuū: provocantes me in ope
ribus manū vestrarū sacrificādo dijs
alienis in terra egipti in quā ingressi
estis ut habitetis ibi: 2 disprectis 2 si
tis in maledictionē et in opprobrium
cunctis gentibus terre. **N**unquid ob
litū estis mala patrum vestrorū et mala
regū iuda 2 mala vxorū eius et mala
vestra 2 mala vxorū vtrūq; fecerūt in
terra iuda 2 in regionibus iherusalē:
Non sunt mūdaci usq; ad diem hāc:
et non timuerunt et non ambulave
runt in lege domini et in pceptis me
is: que dedi corā vobis 2 corā patribz
vestris. **I**deo hec dicit dominus exer
citū deus israel. **E**cce ego ponam
faciē meā in vobis in malū: 2 disperdā
omnem iudam. **E**t assumam reliqui
as iude qui posuerunt facies suas ut

ingredierentur i terrā egipti ut habitaret
ibi: 2 cōsumantur omnes in terra egi
pti: 2 cadent in gladio et in fame. **E**c
sumantur a minimo usq; ad maximū:
in gladio 2 in fame morientur: 2 erit
in iustitiam 2 in miraculū 2 in male
dictionē et in opprobriū. **E**t visitabo
habitatores terre egipti sicut visitavi
sup iherusalē in gladio 2 in fame 2 in
peste: et non erit qui effugiat et sic resi
duus de reliquijs iudeorū qui vadūt
ut peregrinent in terra egipti et reuertā
tur in terrā iuda: ad quā ipi eleuāt ani
mas suas ut reuertant et habitent ibi.
Nō reuertent nisi qui fugerint. **R**espo
derūt autē iheremie omnes viri scietes
q̄ sacrificarent vxores eorū dijs alienis
et universē mulieres quāz stabat mul
titudo grandis: 2 omnis plūs habi
tandū in terra egipti in phatures dice
tes. **B**ermonē quē locut⁹ es ad nos i
nomine dñi non audiem⁹ eē te: sed fa
cientes faciem⁹ omne verbum qd egredi
etur de ore nrō: ut sacrificem⁹ regine
reli. et libem⁹ ei libamina: sicut fecim⁹
nos 2 patres nostri reges nostri 2 pri
ncipes nostri in urbibus iuda 2 in pla
teis iherusalē: et saturati sumus panibz
et bene nobis erat. **M**alūq; non
vidim⁹. **E**t eo autē tempore quo ressa
vim⁹ sacrificare regine reli et libare ei
libamina indigem⁹ omibz: et gladio
et fame cōsumpti sumus. **Q**uā si nō sa
rificam⁹ regine reli: et libam⁹ ei liba
mina. **N**unquid sine viris nostris feci
mus ei placetas ad colendam eam:
et liba ad libandū? **E**t dixit iheremi
as ad omnem populum aduersum vi
ros et aduersum mulieres et aduersū
universam plebē qui responderāt ei ve
bum dicens. **N**unquid non sacrificiū
qd sacrificatis in civitatibus iuda 2

in plateis iherusalē vos et patres vtri
reges vestri et principes vestri et plus
terre: hoc recordat' est dñs et ascendit
sup' cor eius. Et non poterat dñs ul-
tra portare ppter maliciā studiorū ve-
stroꝝ et ppter abominatiōes quas fe-
cistis: et facta est terra vtra in desolatio-
nem et in ruporem et in maledictum
eo qd non sit habitator: sicut est dies
hec. Propterea qd sacrificaveritis ydō-
lis et peccaveritis dñs: et non audieris
vocem dñi et in lege et in pceptis et
in testimonijs eius nō abulaveritis:
idcirco eveniētur vobis mala hec sicut
est dies hec. Dixit aut' iheremias ad o-
mnem plūm: et ad universas mulieres.
Audite verbū dñi omīs iuda q' estis
in terra egipti. Hec inquit dñs exerci-
tū deus israel dicens. Vos et uxores
vestre locuti estis ore vtro: et mani-
bus vris implestis dīctes. Faciam' vo-
ta nostra que volum': ut sacrificemus
regine celi et libemus ei libamina.
Implestis op'ra vtra: et op'ra peccastis
ea. Ideo audite verbū dñi omīs iuda
qui habitatis in terra egipti. Ecce ego
iuravi in nomine meo magno ait do-
min': quia nequaquam ultra vocabitur
nomē meū ex ore omnis viri iudei di-
centis: vivit dñs deus in omni terra
egipti. Ecce ego vigilabo super eos in
malū et non in bonū: et cōsummentur
omnes viri iuda qui sunt in terra egi-
pti gladio et fame donec penitus con-
sumantur. Et qui fugerint gladiū re-
vertentur de terra egipti in terrā iuda viri
pauci: et scient omnes reliquie iuda in-
gredientū terrā egipti ut habitent ibi:
quia senu cōpleat' meus au illos. Et
hoc vobis signū ait dñs qd viderem e-
go sup' vos in loco isto: ut sciatis qd
vere complebuntur sīquies mei cōtra

vos in malū. Hec dicit dñs. Ecce ego
tradā pharaonē et regem egipti in
manu inimicorū eius et in manu que-
rentū animā illius: sicut tradidi sede-
chiam regem iuda in manu nabuchod-
onosor regis babilonis inimici sui
et querentis animam eius.

Verbū qd locut' ē iheremias pph-
eta ad baruch filiū nerie cum scri-
psisset verba hec in libro ex ore ihe-
mie: anno quarto ioachim filij iose
regis iuda dicens. Hec dicit dñs deus
israel ad te baruch. Dixisti. Ve mī-
sero michi: quoniam addidit domin' do-
lorum dolori meo. Laboravi cū genu-
tu meo: et requiē nō inveni. Hec dicit
domin'. Sic dices ad tū. Ecce quos
edificavi ego destruo: et quos planta-
vi ego evellō: et universam terram hanc.
Et tu queris tibi grandia. Noli que-
rere: quia ecce ego adducā malū super
omne carnē ait domin': et dabo ubi
animā tuā in salutem in omnibus lo-
cis ad quosq' p'cessis.

Quod factū ē vbi dñs ad iheremi-
am ppheta dicit. Ad egiptū
abundum exercitū pharaonis necha-
regis egipti: q' erat iuxta fluvium cusa-
tem in tharchamis que p'cessit nabu-
chodonosor rex babilonis in quarto
anno ioachim filij iose regis iuda. Pre-
parate scutū et clipeū: et p'cedite ad bel-
lum. Iungite equos et ascendite equi-
tes: stare in galēis polite lanceas: in-
duite vos loriceas. Quid igitur? Vidi
iplos pauidos et terga vertentes: for-
tes eos celos. Fugerunt conciti: nec re-
spexerūt. Terror undiq' ait dominus.
Non fugiet velox: nec salvari se poterit
fortis. Ad aquilonē iuxta flumen cu-
saten viderunt: et ruerūt. Quis est iste
qui quasi flumen ascendit: et velut

fluvius intumescit gurgites eius.
Egiptus fluminis instar ascendit: et
velut flumina movebuntur fluit' ei:
et dicit. Ascendens op'ra terrā: p'dā
civitatem et habitatores eius. Ascen-
dit equos et egredere in curribus: et pre-
dant fortēs. Ethiopia et libies tenetes
scutū: et libii arripientes et iacentes sa-
gittas. Dicit aut' ille dñs dei exercitū
dies ultionis: ut sumat vindictam de
inimicis suis. Deurabit gladius et
saturabit: et inebriabit sanguine eorū.
Vidima enim dñs exercitū in terra a-
quilonis: iuxta fluvium cusaatem. Ascen-
de in galaath: et tolle relinā virgo fili-
a egipti. Frustra multiplicas medi-
camina: sanitas non erit tibi. Audie-
runt gentes ignominia tuā: et ululat'
et replevit terrā. Quia foris impetit
in fortē: et ambo pariter conciderūt.
Verbū qd locutus est dñs ad iheremi-
am pphetam sup' eo qd venturus esset
nabuchodonosor rex babilonis et per-
cussur' terrā egipti. Annūciat egipto:
et auditū facie in magdalo et resonet
in memphis: et in taphis dicite. Hec et
p'para te: qd deurabit gladi' ea q' per-
cussur' tuū sūt. Quare cōputavit for-
tis tu' et? Nō fecit: quoniam dñs subver-
tit eum. Multiplicavit rufes: cecidit
q' vir ad p'prium suū. Et dicitur. Sur-
ge: et revertamur ad p'prium nēm et ad
terrā nativitatis nostre a facie gladii
columbe. Vocare nomē pharaonis
regis egipti: tumultū adduxit temp'.
Vidit ego inquit rex dñs exercitū no-
meti eius: quoniam sicut thabor i mō-
tibus et sicut carmelus in mari venit.
Vasa rāsmigrationis fac tibi habi-
tationē filia egipti: quia memphis in
solitudine erit: et desert' et inhabitabi-
lis erit. Virula elegans atq' formosa

egiptus: stimulator ab aquilone veni-
et ei. Mercenarij quoq' eius qui ver-
sabant in medio eius quasi vituli sa-
ginati: vestri sunt et fugerūt simul: nec
stare poterūt: qd dies interfectionis
eorū venit sup' eos: temp' visitationis
eorū. Vox eius quasi ens sonabit: quū
cum exercitu p'perabunt et cum securibz
venient ei. Quasi cedentes ligna succi-
derūt saltū eius ait dñs: qui supputa-
ri non potest. Multiplicati sunt super
locustas: et non est eis numer'. Cōsu-
la est filia egipti: et tradita in manus
p'p'rii aquilonis dicit dñs exercitū de
israel. Ecce ego visitabo sup' tumultū
allegandrie et sup' pharao et super egi-
ptum et sup' deos eius et sup' reges ei'
et sup' pharao: et sup' omnes qui consi-
dunt in eo: et dabo eos in manus que-
rentū animā eorū: et in manus nabu-
chodonosor regis babilonis et in ma-
nus seruoꝝ eius. Et post hec habita-
bitur sicut diebus p'p'riis ait dñs.
Et tu ne timeas serue me iacob: et ne
paveas israel. Quia ecce ego saluū te
faciam de longinquo: et semen tuū de
terra captivitatis tue. Et revertetur ia-
cob et requiescet et p'sperabitur: et non
erit qui exerceret eum. Et tu noli timere
serue meus iacob ait dñs quia tecum
ego sum: qd ego cōsumā rufes gen-
tes ad quas eiec' te. Te vero nō consu-
mā: sed castigabo te in iudicio: nec
quasi innocentem parā tibi.

Quod factū est verbū dñi ad ihe-
remiam pphetam contra palestinos:
anteq' p'iret pharao gazam. Hec
dicit dñs. Ecce aque ascendent ab a-
quilone et erūt quasi torres inundās:
et op'ient terrā et plenitudinem eius:
urbem et habitatores eius. Clamabūt
hoīes et ululabūt omēs habitatores

terre a strepitu pompe armorum et bella-
torum eius: a commotione quadrigarum eius:
et multitudine rotarum illius. Non respe-
xerunt patres filios manibus dissolu-
tis. pro adventu diei in quo vastabun-
tur omnes philistinim: et dissipabitur
erutus et sydon cum omnibus reliquiis
auxilij suis. Depopulatus est enim
dominus palestinos: reliquias insule capa-
docie. Venit caluicium super gazam: con-
stituit ascalon: et relique valles earum
usquequo concideris. M mureo domus usque:
quo non quiesces. Ingredere in vagi-
nam tuam: refrigerare et sile. Quomodo
quiescet cum dominus precepit ei: additus as-
calone et aduersum maritimas eius regi-
ones: ibique conciderit illi.

Ad moab. Hec dicit dominus exercituum
deus israel. Ve super nabo: quoniam
vastata est et confusa. Capta est cari-
atharim: confusa est fortis et tremuit.
Non est ultra regulatio in moab: con-
tra elebon cogitauerunt malum. Venite
et dissipetis eam de gente. Ergo filios
concitantes: sequeturque et gladius. Vox
clamoris de gironaim: vastitas et con-
trictio magna. Contrita est moab: an-
nunciate clamorem parulis eius. Per
ascensum enim lurch plorans ascen-
det in heremum: quoniam in descensu oro-
naim hostes ululatu concitacionis au-
dierunt. Fugite: saluate animas vestras:
et etiam quasi mixice in deserto. Pro-
 eo etiam quod habundat fiducia in muniri-
onibus suis et in thesauris suis: tu quod ca-
picias. Et ibi chamos in transmigratione:
sacerdotes eius et principes eius
simul. Et veniet pado ad omne urbem:
et urbs nulla saluabitur. Et percussit
valles: et dissipabuntur campestris:
quoniam dixit dominus. Date florem mo-
ab: quia florens egredietur: et ciuitates

eius deserte erunt et inhabitabiles. Ma-
ledictus qui facit opus domini fraudulen-
ter: et maledictus qui philet gladium
suum a sanguine. Sterilis fuit moab
ab adolescentia sua: et requieuit in feci-
bus suis. Hec transusus est de vase in
vas: et in transmigratione non abiit.
Ideo pmanuit gustus eius in eo: et
odor eius non est immutatus. Propterea
ecce dies veniunt dicit dominus: et miram-
entis ordinatores et stratores laguncul-
larum: et sternerunt eum: et vasa eius rehan-
tiantur: et lagunculas eorum collidentur. Et
confundetur moab a chamos: sicut
confusa est domus israel a herhel in
qua habebat fiduciam. Quomodo dicatis
fortes sumus: et viri robusti ad filian-
dum? Vastata est moab: et ciuitates
illius succenderunt: et electi iuvenes eius
descenderunt in occisione ait rex: dominus
exercituum nomen eius. Prope est interi-
nus moab ut veniat: et malum eius velo-
citer accurret nimis. Consolamini enim
omnes qui estis in circuitu eius: et uni-
uersi qui scitis nomen eius dicite. Quomo-
do contrita est virga fortis: baculus
gloriosus. Descende de gloria: et se-
de in sili habitatio filie dibon: quoniam
am vastator moab ascendit ad te: dis-
sipabit munitiones tuas. In via sta:
et aspice habitato arcer. Interroga fu-
gentem: et tu qui euasit. Dic. Quid acci-
dit? Confusus est moab: quoniam vidit. Et
ululate et clamate: annunciate in ar-
non quoniam vastata est moab: et iudi-
cium venit ad terram campestrum super elon
et super iasa et super mesar et super dibon
et super nabo et super domum deblathaim
et super carithaim et super bethganul et
super bethmaon et super carion et super
bostra et super omnes ciuitates terre mo-
ab que longe et prope sunt. Abscissum est

cornu moab: et brachium eius contitum
est ait dominus. Inebriate eum quoniam
contra dominum eruditus est. Et allidet ma-
num moab in vomitu suo: et erit in de-
risionem etiam ipse. Fuit enim in derisionem
sibi israel: quasi inter fures reperisset eum.
Propter verba ergo tua que aduersum
illum locutus es captiuus duceus. Re-
linquite ciuitates et habitate in petra
habitatores moab: et estote quasi co-
lumba nidificans in summo ore fora-
minis. Audiuimus superbia moab. Su-
perbus est valde. Sublimitatem eius et
arrogantiam et superbia et altitudinem cor-
dis eius ego scio ait dominus. Iadanciam
eius et quod non sit iuxta eam virtus eius:
nec iuxta quod poterat conata sit fa-
cere. Ideo super moab euilabo: et ad mo-
ab uniuersa clamabo et ad viros mu-
ri fidis lamentantes. De platu iazer
plorabo tibi vinea sabama. Propa-
gines tue transierunt mare: usque ad ma-
re iazer puerunt. Super messum tuam et
vindemiam tuam pado iterum. Ablata est
leticia et regulatio de carmelo et de ter-
ra moab: et vinum de torcularibus sustu-
li. Nequaquam calcator vine solium cele-
ma cantabit. De clamore elebon usque
eleale et iasa dederunt vocem suam: a legor
usque ad gironaim vitula concitacionem
aque vero neminem pssime erit. Et au-
feram de moab ait dominus offerentiam in
recessis: et sacrificantem dijs eius. Pro-
pterea cor meum ad moab: quasi ribia
eris resonabit: et cor meum ad viros mu-
ri fidis dabit sonitum ribiay: quia plus
fecit quod potuit: idcirco perierunt. Omne
enim caput caluicium: et omnis barba
rasa erit. In cindis manibus colligato:
et super omne dorsum alium. Et super o-
mnem redam moab et in plateis eius o-
mnis plaudus: quoniam contitum moab

sicut vas inutile ait dominus. Quomodo
uida est et ululauerunt? Quomodo de-
iecit ceruicem moab et confusus est? Ecce
quod moab in derisionem: et in exemplum o-
mnibus in circuitu suo. Hec dicit dominus.
Ecce quasi aquila volabit: et extendet
alas suas ad moab. Capta est cari-
oth: et munitiones comprehensae sunt. Et
erit cor fortium moab: in die illa sicut
cor mulieris parturientis. Et cessabit
moab esse populus: quoniam coram domino
gloriatum est. Pavor et fovea et laqueo
usque super te o habitator moab ait dominus.
Qui fugerit a facie pavoris cadet in
foveam: et qui conspenderit de fovea ca-
pietur laqueo. Adducam enim super
moab annum visitacionis eorum dicit do-
minus. In umbra elebon steterunt de
laqueo fugientes: quia ignis egressus
est de elebon et flama de medio leon: et
deuorauit partem moab et verticem fi-
liorum tumultus. Ve tibi moab. Percussit
populus chamos: quia comprehensi sunt
filij tui et filie tue in captiuitatem. Et
conuertam captiuitatem moab in no-
uissimis diebus ait dominus. Huc
usque iudicia moab.

Ad filios ammon. Hec dicit dominus.
Aliquid non filij non sunt israel
an heres non est ei? Eux ergo heredi-
tate possedit melchon gad: et populus e-
ius in urbibus eius habitauit. Ideo
ecce dies veniet in te dicit dominus: et audi-
tum faciam super rabbath filiorum ammon
femur filij. Et erit in tumultu dissipa-
ta: filijque eius igni succendentur: et possi-
debit israel possessores suos ait do-
minus. Ulula elebon: quoniam vasta-
ta est har. Clamate filie rabbath: ac-
tingite vos cilicis. Plangite et circun-
te per sepes: quoniam melchon in transmi-
gratione ducetur: sacerdotes eius et

principes eius simul. Quid gloriamus
in vallibus? Defluxit vallis tua filia
delicata: que confidetas in thesauris
tuis. et dicebas. Quis veniet ad me?
Ecce ego inducam super te terrorem ait
dominus deus exercituum ab omnibus qui
sunt in circuitu tuo: et dissipavimus sin-
guli a conspectu vestro: nec erit qui con-
greget fugientes. Et post hec reuer-
ti faciam fugientes et captivos filios amon
ait dominus. Ad ydumeam. Hec dicit dominus
exercituum. Numquid non ultra est sapi-
entia in theman? Perijt consiliu a fi-
liis. Inutilis facta est sapientia eorum.
Fugite et terga vertite: descendite in vo-
raginem habitatores dedan: quoniam
peditum elau adduxi super eum: tempus
vilitationis eius. Si vindicatores
eius venissent super te non reliquissent
racemum: si fures in node: rapuissent quod
sufficeret sibi. Ego vero discooperui e-
lau: reuelavi abscondita eius et relari
non poterit. Vastatum est semine eius: et fra-
tres eius: et vicini eius: et non erit. Relinque
pupillos tuos. et ego faciam illos viue-
re: et vidue tue in me sperabunt: quia hec di-
xit dominus. Ecce quibus non erat iudicium ut
biberent calicem: bibentes bibent: et tu
quasi innocens relinqueris? Non e-
ris innocens: sed bibens bibes. Quia
per memetipsum iuravi dicit dominus: quod in so-
litudine et in opprobrio et in desertum
et in maledictione erit iherusalem: et omnes
civitates eius erunt in solitudines sem-
piternas. Auditu audiui a domino: et le-
gatus ad gentes missus sum. Congre-
gamini et venite contra eam: et con-
sumamus in filium. Ecce enim parvulum
hedi te in gentibus: contemptibile inter
homines. Arrogantia tua decepit te
et superbia cordis tui: qui habitas in ca-
vernis petre: et apprehendere nictis

altitudinem collis. Cum exaltaveris quasi
aquila nidum tuum: inde detrahā te di-
xit dominus. Et erit ydumea deserta. Omnes
qui transibit per eam stupescit: et sibilat
super omnes plagas eius: sicut sub-
versa est zodomā et gomorra et vicine
eius ait dominus. Non habitabit ibi vir:
et non incolat eam filius hominis. Et
erit quasi leo ascendet de superbia iorda-
nis ad pulcritudinem robustam: quia
subito currete faciam eum ad illam. Et
ipse erit electus quem proponam ei? Quis est si-
milis mei. Et quis sustinebit me? Et
quis est iste pastor qui resistat vulnui
meo? Propterea audite consilium domini quod
iussit de edom: et cogitationes eius quas
cogitavit de habitatoribus theman.
Si non deriderint eos parvuli gregis:
nisi dissipaverint cum eis habitaculum
eorum. A voce ruine eorum commota est terra:
clamor in mari rubro auditus est vo-
cis eius. Ecce quasi aquila ascendit:
evulabunt et repandent alas suas super
bosram. Et erit cor fortium ydumee in
die illa: quasi cor mulieris parturien-
tis. Ad damascum. Confusa est emath
et arfath: quia auditi pressum audie-
runt. Turbati sunt in mari pre solli-
tudine: quiescere non potuit. Dissolu-
ta est damascus: versa est in fugam: me-
mor apprehendit eam. Angustia et do-
lores tenuerunt eam: quasi parturientem.
Quomodo dereliquerit civitatem lau-
dabilem: urbem leticie? Ideo cadent
iuvenes eius in plateis eius: et omnes
viri filii conciderunt in die illa ait dominus
exercituum. Et succendā ignem in muro
damasci: et devorabit mentia benadab.
Ad cedar et ad regna asor: quod prulit
nabuchodonosor rex babilonis. Hec di-
xit dominus. Surgite et ascendite ad cedar:
et vastate filios orientis. Vastata

eorum et greges eorum capient: pelles eorum
et omnia vasa eorum et camelos eorum tol-
lent sibi: et vocabunt super eos formidi-
nem in circuitu eius. Fugite: abire ve-
hementer: in voraginibus sedere qui
habitis asor ait dominus. Quis enim con-
tra vos nabuchodonosor rex babilo-
nis consilium: et cogitavit aduersus
vos cogitationes. Consurgete et ascen-
dite ad gentem quietam: et habitatem
confidenter ait dominus. Non ostia nec
verdes eis soli habitabunt. Et erit ca-
meli eorum in direptione: et multitudo
iumentorum in pradam et dissipavit eos in
omnem ventum qui sunt attonsi in co-
mam: et rex omni consilio eorum addu-
cam interitum super eos ait dominus. Et erit
asor in habitaculum draconum: deserta
usque in eternum. Non manebit ibi vir:
nec incolat eam filius hominis. Quod
factum est verbum domini ad iheremiam ppheta
tam aduersus elam in principio regni
sedechie regis iuda dicens. Hec dicit
dominus exercituum. Ecce ego constringam ar-
cum elam et sumam formidinem eorum: et in-
ducam super elam quatuor ventos a
quatuor plagis veli: et ventilabo eos
in omnes ventos istos: et non erit gens
ad quam non perveniat pflug elam. Et
paucere faciam elam coram inimicis suis:
et in conspectu querentium animam eorum. Et ad-
ducā super eos malum: ira furoris mei
dixit dominus. Et mita post eos gladium
donec consumam eos: et ponā solium meum in
elam: et pda inde reges et principes ait
dominus. In novissimis autem diebus reuerti fa-
ciam captivos elam dicit dominus. **V**
erbum quod locutus est dominus de
babilone et de terra caldeorum: in
manu iheremie pphete. Annunciate in
gentibus: et auditum facite. Levate si-
gnum: predicare: et nolite relaxare. Dicite.

Capta est babilon: confusus est bel:
viduus est marodach. Confusa sunt
omnia sculpilia eorum: superata sunt
ydola eorum. Quoniam ascendit contra e-
am gens ab aquilone: que ponet ter-
ram eius in solitudinem: et non erit qui
habitaret in ea ab homine usque ad pec-
corum. Et mori sunt: et abierunt. In diebus il-
lis et in tempore illo ait dominus. Venient
filii israel ipsi: et filii iuda simul. Am-
bulantes et flentes perabunt: et dñm
deum suum querent. In syon interroga-
bunt viam: hic facies eorum venient: et
apponentur ad dñm sedere semper: quod
nulla oblivione delebit. Breve
peditus factus est pflug meus: pastores
eorum seduxerunt eos: feceruntque vagari in
montibus. De monte in collem transie-
runt: obliti sunt cubilis sui. Omnes qui
invenierunt comederunt eos: et hostes eo-
rum dixerunt. Non peccavimus: pro eo
quod peccaverunt domino decore iusticie: et
reparationem patrum eorum domino. Recedi-
te de medio babilonis: de terra calde-
orum egredimini: et estote quasi hedi an-
te greges. Quoniam ecce ego suscitabo
et adducam in babilonem congregati-
onem gentium magnarum de terra babilo-
nis: et parabitur aduersus eam: et
inde capietur. Sagitta eius quasi vi-
ri fortis interfectoris: non reuertetur
vacua. Et erit caldeia in pradam: omnes
vastantes eam replebuntur ait dominus.
Quoniam regulatis et magna loquimi-
ni diripientes hereditatem meam: quon-
iam effuli estis sicut vinuli super herbam:
et mugitis sicut thauri. Confusa est
mater vestra nimis: et adaequata pulveri
quod genuit vos. Ecce novissima erit in
gentibus: deserta i via et arena ab ira domini.
Non inhabitabit: sed redigetur tota in
solitudinem. Omnis qui transibit per

habilonē stupebit: et sibilabit super uni-
uersis plagis eius. Preparamini con-
tra habilonem per circuitum. Omnes qui
incenditis arcum debellate eam: non
parcatis iaculis: quia dñs precavit.
Clamate aduersus eam. Ubique dedit
manū. Ceciderūt fundamenta ei⁹: de-
strudi sunt muri eius: quoniam ultio
domini est. Ultionē accipite de ea. Si-
cut fecit: facite ei. Dissipate satorem de
habilonē: et tenentem falcein in tēpore
messis a facie gladii columbe. Unus-
quisque ad populum suum conuertetur: et sin-
guli ad terram suā fugient. Breve dis-
sus israel: leones ridentur eum. Primum
comedit eum rex assur: iste nouissimus
egressus eum nabuchodonosor rex
habilonis. Propterea hec dicit dñs ex-
ercituum deus israel. Ecce ego visitabo
regem habilonis et terram ei⁹ sicut vi-
sitaui regem assur: et reducam israel
ad habitaculum suum. Et pascetur carne-
lus et basan: et in monte ephraim et ga-
laad saturabitur anima ei⁹. In diebus
illis et in tempore illo ait dñs quere-
re iniquitas israel et non erit: et peccatum
iuda et non inuenietur: quoniam propiti⁹
ero eis quos reliquero. Super terrā do-
minantiū ascende: et super habitatores
eius visita. Dissipa et interfice que post
eos sunt ait dñs: et fac iuxta omnia
que precepit tibi. Vox belli in terra: et con-
trictio magna. Quomodo contractus est
et contritus malle⁹ uniuersę terre? Quo-
modo uersa est in desertum habilon in
gentibus? Illaqueaui te et capta es ha-
bilon et nesciebas: inuenta es et appre-
hensa: quoniam dñm puocasti. Appre-
hit dñs thesaurum suum et protulit uasa ire
sue: quoniam opus ē dñs deo exercituum
in terra caldeorū. Venite ad eam ab ex-
tremis terre finibus: aperite ut egeant

qui conculcent eā. Tollite de via lapi-
des: et redigite in aceruos: et interficite
eam: nec sit quicquam reliquum. Dissipate
uniuersos fortes eius: descendant in
occisionē. Ve eis quia venit dies eorū:
tempus visitationis eorū. Vox fugien-
tium et eorū qui euaserūt de terra habilo-
nis: ut annūciarent in syon ultionē dñi
dei nostri: ultionē templi eius. Annū-
ciate in habilonē plurimis: omnibus
qui tendūt arcum. Consistite aduersus
eam per circuitum: et nullus euadat. Red-
dite ei secundum opus suum: iuxta omnia
que fecit facite illi. quia contra dñm e-
reda est: aduersum sanctum israel. Ad-
erit cadent iuvenes eius in plateis ei⁹:
et omnes viri bellatores ei⁹ conti-
rescent in die illa ait dñs. Ecce ego ad-
te superbe dicit dñs deus exercituum: quia
venit dies tuus: tempus visitationis
tue. Et cadet superbus et corruet: et non
erit qui suscitauerit eum. Et succendat ignis
in urbibus eius: et deuorabit omnia
in circuitu eius. Hec dicit dñs exercitu-
um. Calumniā sustinent filij israel et
filij iuda simul. Omnes qui reperit eos
teneant: nolūt dimittere eos. Redemptor
eorū fortis: dñs exercituum nomen ei⁹. Iu-
dicio defendet causam eorū: ut egeret
at terra et conuenerat habitatores ha-
bilonis. Gladius ad caldeos ait dñs:
et ad habitatores habilonis et ad pri-
cipes et ad sapientes eius. Gladius ad
diuinos eius: qui stulti erunt. Gladius
ad fortes illius: qui timebūt. Gladius
ad equos eius: et ad currus eius: et ad
omne vulgus eius quod est in medio ei⁹:
et erūt quasi mulieres. Gladius ad
thesauros ei⁹: qui diripientur. Siccitās
super aquas eius erit et arebunt: quia
terra scilicet est: et in potentis: glo-
riant. Propterea habitabūt dracones

cum fatuis ficijs: et habitabūt in ea
strutiones. Et non inhabitabitur ul-
tra usque in sempiternum: nec reeruetur
usque ad generationē et generationem.
Sicut subuertit dñs zodomam et go-
morā et vicinos eius: ait dñs. Non
habitabit ibi vir: et non incolet eam
filius hominis. Ecce plus ueniet ab
aquilone et gens magna: et reges ma-
gni consurgent a finibus terre. Arcus et
scurum apprehendent: crudelis sunt et
inimiciterdies. Vox eorū quasi mare
sonabit: et super equos ascendent sicut
vir parat⁹ ad plium contra te filia habi-
lonis. Audiuim⁹ regem habilonis famā
eorū: et dissolute sunt manus eius. An-
gustia apprehendit eum: dolor quasi
parturitientem. Ecce quasi leo ascendet
de superbia iordanis ad pulcritudinē
robustam: quia subito currere faciā e-
um ad illā. Et quis erit ei⁹? quem pro-
nam ei⁹? Quis enim similis mei: et quis
sustinebit me? Et quis ē iste pastor: qui
reliquit vulvum meum? Propterea audi-
te consiliū dñi quod mēte concepit aduer-
sum habilonem: et cogitationes ei⁹ quę
cogitauit super terrā caldeorū. Nisi deter-
xerint eos paruuli gregū: nisi dissipatum
fuerit cum ipsa habitaculum eorū. A
uocē captiuitatis habilonis comota ē
terra: et clamor iter gētes audit⁹ ē. **H**
ec dicit dñs. Ecce ego suscitabo
super habilonē: et super habitatores
ei⁹ quod tor suū leuauerūt contra me qua-
si uentū pestilentem: et mutam in habi-
lonem ventilatores: et uentilabunt eā.
Et demolientur terrā eius: quoniam
uenerūt super eam undique in die affli-
ctionis eius. Non tendat qui tendit ar-
cum suum: et non ascendet loricator⁹. No-
lite parere iuuenibus eius: interficite ge-
nitem militiā ei⁹. Et cadent inuicti

in terra caldeorū: vulnerati in regioni-
bus eius. Quoniam nō fuit uiduatus
israhel et iuda a dño deo suo: dñs ex-
ercituum. Terra autē eorū repleta est delicto
a sancto israhel. Fugite de medio ha-
bilonis: ut saluet unusquisque animā
suā. Nolite tacere super iniquitatem ei⁹:
quoniam tempus ultionis ei⁹ est dñs:
uicissitudinē ipse retribuet ei. Calix au-
reus habilon in manu dñi: inebriās
omnē terrā. De uino eius bibentur gen-
tes: et ideo cōmote sunt. Subito cecidit
habilon: et contrita est. Ululate super eā:
tollite resinā ad dolorem eius si forte
sanetur. Curauim⁹ habilonē: et non
est sanata. Derelinquam⁹ eā: et eam⁹
unusquisque in terram suā. Quoniam
puenit usque ad celos iudiciū eius: et e-
leuati sunt usque ad nubes. Proculit do-
minus iusticias nostras: uenite et nar-
rem⁹ in syon opus dñi dei nostri. Acci-
te sagittas: et implete pharetras. Su-
scitauit dñs spiritum regū medorū: et con-
tra habilonē mens ei⁹ est: ut perdat eam.
Quoniam ultio dñi ē ultio tēpli sui. Su-
per muros habilonis leuate signū: au-
gere custodiā. Leuate custodes: para-
te insidias: quia cogitauit dñs et fecit
quęcumque locutus est contra habitato-
res habilonis. Que habitas super aquas
multas locuples in thesauris: uenit
finis tuus: pedalis passionis tue. Qu-
rauit dñs exercituum per animā suam:
quoniam replebo te hominibus sicut bru-
cho: et super te releuata cantabitur. Qui
fecit terrā in fortitudine sua: et prudentia
sua extendit celos. Dāte eo uoces: mul-
tiplicant aque in celo. Qui leuat nu-
bes ab extremo terre: fulgura et pluuiā
fecit: et produxit uētos de thesauris suis.
Sicut⁹ fact⁹ est omnis homo a sciētia:

confusus est omnis confessor in scul-
ptili. Quia mendax est confessor ei:
nec est spiritus in eis. Vana sunt ope-
ra et risu digna: in tempore visitatio-
nis sue peribunt. Non sicut hec pars
iacob. Quia qui fecit omnia ipse est: et
israhel sceptum hereditatis eius: dñs
exercituum nomen eius. Collidis tu mi-
chi vasa belli: et ego collidam in te gen-
tes: et dissipam in te regna. Collidam
in te equum et equitem eius: et collidam
in te currum et ascensorem eius. et collidam
in te virum et mulierem. Et collidam in
te senem et puerum: et collidam in te iuvenem
et virginem. Et collidam in te pastorem et
gregem eius: et collidam in te agricolam
et iugales eius. Et collidam in te duces
et magistratus: et reddam babiloni et
rundis habitatoribus caldeorum omne
malum suum: quod fecerunt in syon in oculis
vestris: ait dñs. Ecce ego ad te mon-
strabo ait dñs: quod corumpis uniuersam
terram. Et extendam manum meam super te et
ruinabo te de petris: et dabo te in mon-
tem combustionis. Et non tollam de te
lapidem in angulum et lapidem in fun-
damentum: sed procius in eternum eris ait
dñs. Leuate signum in terra: clagite bu-
cina in montibus. Sanctificare super
eam gentes: annunciate contra illam
regibus araratim metum et ascetes: nu-
micitate contra eam rapfat. Adducite equum
et brachium aculeatum. Sanctificare con-
tra eam gentes: reges medietatis: duces ei:
et uniuersos magistratus eius: rudentem
et potentatibus eius. Et commouebi-
tur terra et concubabitur: quia euigi-
lauit contra babilonem cogitatio dñi:
ut ponat terram babilonis desertam et
inhabitabilem. Cessauerunt fortes ba-
bilonis a filio: habitauerunt in pñditi.
Deuocatum est robur eorum: et facti sunt

quasi mulieres. Incensa sunt taberna-
cula eius: concitii sunt vedes ei. Cur-
rens obuiam currenti venit et nunci-
us obuius nuntiavit: ut annunciet regi babilo-
nis quia capta est ciuitas ei a summitate
usque ad summum: et vada occupata sunt.
Et paludes incense sunt igni: et viri bella-
tores conturbati sunt: quia hec dixit
dñs exercituum deus israhel. Filia ba-
bilonis quasi arca: tempus niture ei.
Adhuc modicum: et veniet tempus messi-
onis eius. Comedit me: deuorauit me
nabuchodonosor rex babilonis. Red-
didit me quasi vas inane. Absorbui
me quasi draco: repleuit ventrem suum
teneritudine mea: et execit me. Iniqui-
tas aduersum me: et caro mea super ba-
bilonem dixit habitatio syon: et lingua
mea super habitatores caldee dixit ihe-
rusalem. Propterea hec dixit dominus.
Ecce ego iudicabo causam tuam: et visitabo
ultionem tuam. Et desertum faciam mare ei:
et siccabo venam ei. Et erit babilon in
tumulos: habitatio draconum superor
et sibilus: eo quod non sit habitator. Si-
mul ut leones rugier: reguerunt romas
veluti catuli leonum. In calore eorum po-
nam prout eorum: et inebriabo eos ut lo-
piantur et dormiant somnum sempiternum:
et non consurgant dicit dñs. Deducam
eos quasi agnos ad victimam: et quasi
arietes cum hedis. Quomodo rapta est
selsach: et comprehensa est inedita uniuersa
se terre? Quomodo facta est in stuporem
babilon inter gentes? Et ascendit su-
per babilonem mare: multitudine flu-
dum eius operata est. Facte sunt ciuita-
tes eius in stuporem: terra inhabita-
bilis et deserta: terra in qua nullus ha-
bitet nec transiet per eam filius hominis.
Et visitabo super bel in babilone: et rui-
nam quam absorbuerat de ore eius: et non

confluent ad eam ultra gentes. Siquidem
et murus babilonis corruet. Egredi-
mini de medio eius plus me: ut sal-
uet unusquisque animam suam ab ira fu-
roris dñi. Et ne forte mollescat cor ve-
strum: et timeatis auditum quem audietur
in terra. Et veniet in anno auditio: et
post hunc annum auditio in iniquitas
in terra: et dñator super dñatorem. Pro-
pterea ecce dies veniunt: et visitabo super
sculpilia babilonis: et omnis terra ei
confundetur: et uniuersa interfecit eius
cadent in medio eius. Et laudabunt
super babilonem reli et terre et omnia que
in eis sunt: quia ab aquilone veniet ei pre-
dones ait dñs. Et quomodo fecit babilon
ut caderent occisi in israhel: sic de
babilone cadent occisi in uniuersa ter-
ra. Qui fugitis gladium venite: nolite
rare. Recordamini prout dixi: et iherusalem
ascendat super cor vestrum. Confusi sumus:
quomodo audiuimus? obprobrium. Aper-
uit ignominia facies nostras: quomodo
venit alicui super sanctificationem do-
mus dñi. Propterea ecce dies veniunt
ait dñs: et visitabo super sculpilia eius:
et in omni terra ei nungiet vulnere.
Si ascenderit babilon in celum et firma-
uerit in recessu robur suum: a me veniet
vastatores ei ait dñs. Vox clamoris
de babilone: et concitio magna de ter-
ra caldeorum: quomodo vastauit dñs ba-
bilonem et perdidit eam vocem magnam:
et sonabunt fludus eorum quasi aque multe.
Dedit sonitum vox eorum: quia venit super
eam id est super babilonem pñditi. Et appre-
hensi sunt fortes ei: et emarcuit arcus
eorum: quia fortis ultor dñs reddens re-
tribuet. Et inebriabo principes eius
et sapientes eius: duces eius et magi-
stratus eius et fortes ei. Et dormient
somnia sempiternum: et non reperiuntur

ait rex: dñs exercituum nomen eius. Hec
dixit dñs exercituum. **M**ur? babilonis
ille altissimus suffusione suffodietur: et
porte eius recessu igne comburentur: et
labores populi ad nichilum et gentium in
ignem eorum et disperibunt. Verbum quod
precepit iheremias propheta saraye filio
nerie filij maasie: cum pgeret cum sedechia
rege in babilone: in anno quarto regni
eius. Saraias autem erat princeps pro-
phetie. Et scripsit iheremias omne ma-
lum quod venturum erat super babilonem
in libro uno: omnia verba hec que scri-
pta sunt contra babilonem. Et dixit ihe-
remias ad sarayam. Cum veneris in ba-
bilonem et videris et legeris omnia verba
hec dices. Dñe tu locutus es contra lo-
cum istum ut dissipares eum: ne sit qui
in eo habitet ab homine usque ad pec-
corum sit perpetua solitudo. Quoniam compleue-
ris legere librum istum: ligabis ad eum lapi-
dem et proiecis illum in medium eufra-
tem: et dices. Sic submerget babilon:
et non consurget a facie afflictionis
quam ego adduxi super eam: et dis-
solvetur. Hucusque verba iheremie. **LII**
Filius viginti et unius anni erat
sedechias cum regnare cepisset:
et undecim annis regnavit in iherusalem.
Et nomen matris eius amithal: filia
iheremie de lobna. Et fecit malum in ocu-
lis dñi iuxta omnia que fecerat ioachim:
quomodo furor dñi erat in iherusalem et
in iuda usquequo: periret eos a facie sua.
Et recessit sedechias a rege babilonis.
Factum est autem in anno nono regni ei
in mense decimo: decima die mensis
venit nabuchodonosor rex babilonis
ipse et omnis exercitus ei aduersus ihe-
rusalem et obsederunt eam: et edificauerunt
contra eam munitiones in circuitu: et
fuit ciuitas obsessa usque ad undecimum

annū regni sedechie. Māse autē quarto nona die mensis obtinuit fames civitatem: et non erāt alimenta p̄p̄o terre. Et dirupta ē civitas: et om̄es viri belatores eius fugerūt: et ceteri de civitate node per viam porte que est inter duos muros et ducit ad ortū regis: caldeis obsidentibus urbem in giro: et abierūt per viā que ducit in heremū. Persecutus est autē caldeoꝝ exercit⁹ regem: et apprehenderūt sedechiā in deserto qđ est iuxta ihericho: et om̄is comitatus eius diffugit ab eo. Eūq; comprehendissent regem adduxerunt eum ad regem babilonis in reblatha que est in terra emath: et locutus est ad eū iudicia. Et iugulavit eū rex babilonis filios sedechie: et oculos eius: sed et om̄es principes iuda occidit in reblatha. Et oculos sedechie rexit: et vinxit eum in compedibz. Et adduxit eū rex babilonis in babilonem: et posuit eū in domo carceris usq; ad diē mortis eius. In mense autē quinto decima mēsis ipse est annus decimusnon⁹ nabuchodonosor regis babilonis: venit nabuzardan princeps milie qui stabat coram rege babilonis in iherusalem: et incendit domū domini et domū regis: et om̄es dom⁹ iherusalē et omnē domū magnā igne combussit: et totum murū iherusalem per circuitū destruxit cunctus exercitus caldeoꝝ qui erat cum magistro milie. De pauperibus autē p̄p̄o: et de reliquo vulgo quod remanserāt in civitate et de p̄fugis q̄ transugerant ad regem babilonis: et ceteros de multitudine: transtulit nabuzardan princeps milie: de pauperibus vero terre reliquit nabuzardan princeps milie vinitores et agricolas. Columnas quoq; et eas que erant in

domo domini: et bases et mare eorum quod erat in domo domini confregērunt caldei: et tulērūt om̄e eos in babilonē. Et lebetes et creagras et plateria et scias et mortariola et oia vasa et cetera q̄ in ministerio fuerāt tulērūt: et ydras et thinniamateria et vases et plures et candelabra et mortaria et cratos. Quot q̄ aurea aurea: et q̄ argēta argēta. Tulit magister milie columnas duas et mare unū et vitulos duodecim: et erāt sub basibz: q̄ fecerat rex salomō in domo dñi. Nō erat p̄d⁹ eis oim vasoz h̄y. De columnis autē dicit et octo rubin alitudinis erāt et columna una: et funicul⁹ duodeci cubitoꝝ circumbar eā. Porro grossitudo ei⁹ quatuor digitoꝝ: et intrinsec⁹ rana erat: et capicella super utraq; rea. Altitudo capicelli un⁹ quinq; cubitoꝝ: et retiacia et malagranata supra coronā in circuitū: om̄ia enī. Et fuerūt malagranata nonaginta depēdētia: et om̄ia malagranata cum retiacis circumdabant. Et tulit magister milie saraiam sacerdotem primum: et sophoniam sacerdotē secundū: et tres custodes vestibuli. Et de civitate tulit eunuchū unū q̄ erat p̄posit⁹ super viros bellatores: et septē viros de h̄y q̄ videbāt faciem regis q̄ inuēti sūt in civitate: et scitis principē milie q̄ p̄babit tyrones: et sexaginta viros de p̄p̄o terre qui inuēti sūt in medio civitatis. Tulit autē eos nabuzardan magister milie: et duxit eos ad regē babilonis in reblatha. Et posuit eos rex babilonis: et fecit eos in reblatha in terra emath. Et trāstulit iuda de terra sua. Iste ē p̄p̄o que trāstulit nabuchodonosor anno septio: iudeos tria milia: et viginti. In anno octavo vero nabuchodonosor trāstulit de iherusalem aīas odigēta sexaginta duas.

In anno vicessimotercio nabuchodonosor transtulit nabuzardan magister milie animas iudeoꝝ septingentis quadraginta quinq;. Om̄es ergo anime: quatuor milia sexcentē. Et factum est in tricesimo septimo anno trāsmigrationis ioachim regis iuda duo decimo mense vicesima quinta mēsis eleuavit euilmerodach rex babilonis ipso anno regni sui caput ioachim regis iude: et duxit eum de domo carceris: et locutus est cum eo bona. Et posuit thronū eius super thronos regum qui erant post se in babilonē: et mutauit vestimenta carceris eius: et comedit panem coram eo semp cunctis diebus vite sue. Et cibaria ei⁹ cibaria p̄petua dabatur ei a rege babilonis statuta per singulos dies: usq; ad diē mortis sue cunctis diebus vite eius. **Explicit iheremias p̄p̄o: incipit lamentationes ei⁹ que cyroth hebreice uoluntur**

Et factum ē postq̄ in captiuitate redactus est israel et iherusalem deserta est: sedit iheremias propheta fletus et plāxit lamentatione hac in iherusalem: et amaro animo suspicās et euilās dixit. **Mich.** Quomodo sedet sola ciuitas plena p̄p̄o. Facta est sicut uidua domina gentiū: princeps p̄uiciat⁹ facta est sub tributo. **Beth.** Plorans plorauit in node: et lacrimę eius in maxillis eius. Non est qui consoletur eam: et omnibus caris eius. Om̄es amici ei⁹ spreuerūt eā: et facti sunt ei inimici. **Gund.** Migravit iudas p̄pter afflictionē et multitudinē secutit⁹. Abitarunt inter gentes: nec inuenit requiē. Om̄es persecutores ei⁹ apprehenderūt

eam inter angustias. **Mich.** Vire syon lugere: eo qđ nō sūt qui veniant ad solennitatem. Om̄es porte eius destitute: sacerdotes ei⁹ gementes. Virgines eius squalide: et ip̄a oppressa a multitudine. **Mich.** Facti sunt hostes ei⁹ in capite: et inimici ei⁹ locupletati sūt: quia dñs locutus est super eā p̄pter multitudinē iniquitatū eius. Paruuli ei⁹ ducti sunt in captiuitatem: et faciem tribulans. **Mich.** Et regressus ē a filia syon om̄is decor ei⁹. Facti sunt principes eius velut arietes non inuementes pascua: et abierunt absq; fortitudine ante faciem subsequētis. **Zay.** Recordata est iherusalem dierū afflictionis sue: et p̄uaricationis om̄iū desiderabilū suorū: que habuerat a diebz antiquis: cum caderet p̄p̄us eius in manu hostili: et non esset auxiliator. Viderūt eā hostes: et deriderūt sabbata ei⁹. **Mich.** Peccatū peccauit iherusalem: propterea instabilis facta est. Om̄es qui glorificabāt eam spreuerūt illā: quia viderunt ignominia ei⁹. Ip̄a autē gemit: et cōuersa retrorsum. **Mich.** Bordes eius in pedibus eius: nec recordata est finis sui. Deposita est vehemēter: nō habens consolatorē. Vide domine afflictionē meā: quoniam credus est inimicus. **Mich.** Manū suā misit hostis ad om̄ia desiderabilia eius: quia viderit gentes ingressas sanduariū suū: de quibz p̄cepit ne intrarent in ecclesiam tuā. **Caph.** Om̄is p̄p̄us eius gemit: et querens panem. Dedecunt p̄p̄iosa queq; pro cibo: ad refocillandā animā. Vide domine et cōsidera: quā facta sum vilis. **Lament.** Vos om̄es qui transitis per viam attendite et videte: si est dolor sicut dolor me⁹. Quoniam vindicauit me ut locut⁹ est dñs:

in die ire furoris sui. **Mem** De recesso misit ignem in ossibus meis: et erudiuit me. **Ep** adit recte pedibus meis: conuertit me retrorsum. Posuit me desolatam: tota die merore confecta. **Rum** Vigilauit iugum iniquitatum mearum in manu eius: conuoluit sunt et imposuit collo meo. Infirmata est uirga mea: dedit me dominus in manu de qua non potero surgere. **Sam** Abstrulit omnes magnificos meos dominus de medio mei: uocauit aduersum me tempus: ut cotereret electos meos. Torcular calcauit dominus uirgini filie iuda. **ym** Adcirco ego plorans et oculus meus deducens aquas: quia longe factus est a me consolator: conuersus anima mea. Facti sunt filii mei pediti: quoniam inualuit inimicus. **Phe** Ep adit syon manus suas: non est qui consoletur eam. Mandauit dominus aduersum iacob: in circuitu eius hostes eius. Facta est iherusalem solum meta inter eas. **Sate** Iustus est dominus: quia os eius ad iracundiam prouocauit. Audite obsecro uniuersi populi: et uidete dolorem meum. Virgines mee et iuuenes mei abierunt in captiuitatem. **Coph** Vocauit amicos meos: et ipsi deceperunt me. Sacerdotes mei et senes mei in uirga consumpti sunt: quia quæsierunt tibi sibi ut resocillarent animas suas. **Res** Vide domine quoniam tribulor: tribulor est uenter mea. Subuersum est cor meum in mentibus: quasi amaritudine plena sum. Foris interficit gladius: et domus mors similis est. **Sin** Audierunt quia ingemisco ego: et non est qui consoletur me. Omnes inimici mei audierunt malum meum: letati sunt quasi tu fecisti. Adduxisti diem consolationis: et facti siles mei. **Yau** Ingrediat omne malum eorum coram te: et uindicta

eos sicut uindictam meam propter omnes iniquitates meas. Multa enim genus mei: et cor meum merces. **Alaph** Quomodo obrepsit caligine iherusalem? **Re** suo dominus filia syon. Proderat de celo in terram iudicam iherusalem: et non est recordatus scabelli pedum suorum in die furoris sui. **Beth** Precipitauit dominus nec peperit omnia speciosa iacob: destruxit in furore suo munitiones uirginum iuda et deiecit in terram: polluit regnum et principes eius. **Gymel** Contegit in ira furoris sui omne cornu iherusalem: auertit retrorsum deprecata sua a facie inimici: et succendit in iacob quasi ignem flammam deuorantis in giro. **Delech** Tendit arcum suum quasi inimicus: firmavit de iherusalem suam quasi hostes: et occidit omne quod pulcrum erat uisui. In tabernaculo filie syon effudit quasi ignem indignationem suam. **He** Factus est dominus uelut inimicus: precipitauit iherusalem. Precipitauit omnia membra eius: dissipauit munitiones eius: et repleuit in filia iuda humiliaum et humiliata. **Yau** Et dissipauit quasi ortum terrorum suum: demolitus est tabernaculum suum. Oblivioni tradidit dominus in syon festiuitatem et sabbatum: et in obprobrium et in indignationem furoris sui regem et sacerdotes. **Say** Repulit dominus altare suum: maledixit sanctificationi sue: tradidit in manus inimici muros iherusalem et uocem dederunt in domo domini: sicut in die solenni. **Beth** Cogitauit dominus dissipare murum filie syon: tendit funiculum suum et non auertit manum suam a perditione. Luxitque are murale: et murus parietis dissipatus est. **Delech** Desere sunt in terra portæ eius: perdidit et contriuit uerbes eius: regem eius et principes eius in gentibus. Non est legatus: et propheta eius non inueniuntur

uisionem a domino. **Joch** Dederunt in terra: conticuerunt senes filie syon: conspexerunt cinere capita sua. Arcendi sunt cilijs: abierunt in terra capita sua uirgines iherusalem. **Caph** Defecerunt lacrimis oculi mei: conturbata sunt viscera mea. Effusum est in terra iecor meum super condemnationem filie populi mei: cum deficeret paruulus et lactes in plateis oppidi. **Jamech** Martibus suis dixit ubi est tenebris et uinum: cum deficerent quasi vulnera in plateis ciuitatis: cum egalerent alas suas in sinu matris suarum. **Mem** Cui comparabo te uel cui assimilabo te filia iherusalem? Cui requirabo te et consolabor te uirgo filia syon? Magna enim uelut mare contritio tua. Quis medebitur tui? **Rum** Prophete tui uiderunt tibi falsa: et multa: nec aperiebant iniquitatem tuam: ut te ad penitentiam prouocaret. Uiderunt autem tibi assumptiones falsas et reidones. **Sam** Plauerunt super te manibus omnes cæcates: uires per uiam: sublaueunt et mouentur capita sua super filiam iherusalem: ecce uerbo dixerunt plecti decori: gaudium uniuersi terre. **Phe** Aperuerunt super te os suum omnes inimici tui: sibilauerunt et fremuerunt dentibus suis: et dixerunt deuorabimur. **Cu** Quia est dies que respiciabamur? inuenimus: uidimus. **ym** Fecit deus que rogauit: compleuit sermone suum quem preperat a diebus antiquis. Destitit et non preperat: leuauit super te inimicum: et exaltauit cornu hostium tuorum. **Sate** Clamauit cor eorum ad dominum: super muros filie syon. Dedit quasi torquem lacrimas per diem et noctem: non des requiem tibi: neque taceat pupilla oculi tui. **Caph** Consurge: lauda in nocte in principio uigiliarum: effunde sicut aqua cor tuum ante conspectum domini.

leua ad eum manus tuas per anima paruulorum tuorum: qui fame pereunt in capite omnium compitorum. **Res** Vide domine et considera: quem uindemiaueris ita. Ergo ne comederit mulieres fructum suum: paruulos ad mensuram palme? Si occiditur in lauduario domini: sacerdos et propheta. **Sin** Inuenerunt in terra foris puer et senes: uirgines mee et iuuenes mei ceciderunt in gladio: interfecisti in die furoris tui: percussisti: nec misertus es. **Yau** Vocasti quasi diem solemnem qui terrent me de arcibus: et non fuit in die furoris domini qui effugeret et reliqueretur. Quos eduxi et enutriti: inueniuntur me? consumpsit eos. **Alaph** Ego uir uidens paupertatem meam: in uirga indignationis eius. **Alaph** Minauit et adduxit in tenebris: et non in luce. **Alaph** Tancum in me uertit: et conuertit manum suam tota die. **Beth** Verulam fecit pelle mea et carne mea: contriuit ossa mea. **Beth** Edificauit in giro meo: et circumdedit me felle et labore. **Beth** In tenebrosis collocauit me: quasi mortuos sempiternos. **Gymel** Circumdificauit aduersum me ut non egrediar: aggravauit compedem meam. **Gymel** Dedit et clamaui et cum rogauero: reduxit orationem meam. **Gymel** Condulit vias meas lapidibus quadris: semitas meas subuertit. **Delech** Velut insidias factus est michi: leo in abscondito. **Delech** Semitas meas subuertit et contegit me: posuit me desolatam. **Delech** Tendit arcum suum: et posuit me quasi signum ad sagittam. **He** Misit in retibus meis filias pharette sue. **He** Factus sum in derisum omnium populo meo: tantum eorum tota die. **He** Repleuit me amaritudinibus: inebriauit me absinthio. **Yau** Et fregit ad numerum dentes

meos: cibavit me cinere. **Yau** Et repulsa est anima mea: oblitus sum bonorum. **Yau** Et dixi perijt finis meus et spes mea a dño. **Say** Recordare paupertatis et transgressionis mee: abstinentij et fclis. **Say** Memoria memor ero: et tacebit in me anima mea. **Say** Hoc recolens in corde meo: ideo sperabo. **Hech** Misericordie dñi quia non sumus consumpti: quia non defecerunt miserationes eius. **Hech** Quia diluulo: multa est fides tua. **Hech** Pars mea dñs dixit anima mea: propterea expectabo eum. **Hech** Bonus est dñs sperantibus in eum: anime querenti illum. **Hech** Bonus est prestolari cum silentio salutare dñi. **Hech** Bonus est viro: cui porrauerit iugum ab adolescentia sua. **Joch** Sedebit solitarius et tacebit: quia levauit se super se. **Joch** Poner in puluere os suum: si forte sit spes. **Joch** Dabit puerienti se maxillam: saturabitur opprobrijs. **Caph** Quia non repellit in sempiternum dominus. **Caph** Quia si abiecit et miserebit: secundum multitudinem misericordiarum suarum. **Caph** Non enim humiliavit eum corde suo: et abiecit filios hominum. **Iameth** Deconuerteret sub pedibus suis omnes viros terre. **Iameth** Ut declinaret iudicium viri: in conspectu vultus altissimi. **Iameth** Ut pueret hominem in iudicio suo: dñs ignorauit. **Ayem** Quis est iste qui dixit ut fieret: dño non iubente. **Ayem** Et ore altissimi non egerunt: nec mala nec bona. **Ayem** Quid murmurauit homo viuens: vir pro peccatis suis. **Rum** Reuertamur vias nostras: et queramus et reuertamur ad dñm. **Rum** Reuertamur corda nostra cum manibus: ad dominum in celos. **Rum** Nos inique egimus et ad iracundiam

provocauimus: idcirco tu ingorabilis es. **Sameth** Oppressisti in furore et paulatim: occidisti nec pepercasti. **Sameth** Oppressisti nule tibi: ne taceat oratio. **Sameth** Eradicatione et abiectione posuisti me in medio populi. **Phc** Appuerunt super nos os suum omnes inimici. **Phc** Formido et laqueo facta est nobis uanitas et commotio. **Phc** Divisiones aquarum deduxit oculus meus: in conuersione filie populi mei. **Ayu** Oculi mei afflicti sunt: nec taceat: eo quod non esset requies. **Ayu** Donec respiceret et uideret deus de celis. **Ayu** Oculi mei depredati sunt aiam meam: in cunctis felicitatibus uerbis meis. **Sade** Venatione reperit me quasi auem inimici mei gratis. **Sade** Lapsa est in lacum uita mea: et posuerunt lapides super me. **Sade** Inundauerunt aque super caput meum: dixi precor. **Coph** Innocui nomen dñi: de lacu nouissimo. **Coph** Vocem meam audisti: ne auertas aurem tuam a singultu meo et clamoribus. **Coph** Appropinquasti in die quando inuocavi te: dixisti ne timeas. **Kes** Iudicasti dñe causam anime mee: redemptor uite mee. **Kes** Vidisti dñe iniquitatem illorum aduersum me: iudica iudicium meum. **Kes** Vidisti omne furorem: universas cogitationes eorum aduersum me. **Sim** Audisti opprobrium eorum dñe: omnes cogitationes aduersum me. **Sim** Labia insurgentium michi et meditationes eorum: aduersum me tota die. **Sim** Bellatione eorum et reuersione uidere ego sum psalmus eorum. **Yau** Reddes eis uicem dñe: iuxta opera manuum suarum. **Yau** Dabis eis securum cordis: laborem tuum. **Yau** Persequeris in furore: et ceteros eos sub celis dñe. **Ayem** Quomodo obscuratus est aurum: mutatus est color optimus: dispersi

sunt lapides sanduarij et capite omnium platearum. **Sech** Filij syon inditi et amidi auro primo: quomodo reputati sunt in uasa testea: opus manuum figuli. **Gymel** Sed et lamie nudauerunt mammas: ladauerunt catulos suos. **Gymel** Filia populi mei crudelis: quasi stricio in deserto. **Sech** Adhesit lingua laderis ad palatum eius in siti: paruuli petierunt panem: et non erat qui tangeret eis. **De** Qui uescabantur uoluptuose interierunt in uis: qui nutriebantur in cocleis amplexati sunt stercore. **Yau** Et maior effusa est iniquitas filie populi mei peccato sodomorum: qui subuersa est in momento: et non reperit in ea manus. **Say** Candidiores nazara eius niue: nitidiores lade: rubicundiores chore antiquo: saphiro pulchiores. **Yech** Deuigata est super carbonem facies eorum: et non sunt cogniti in plateis. **Adhe** sit cutis eorum glabris: aruit et facta est quasi lignum. **Yech** Melius fuit oculis gladio quam interfecis fame: quoniam isti reprobauerunt consumpti a sterilitate terre. **Joch** Manus mulierum misericordie dñi cooperuit filios suos: facti sunt absque in conuersione filie populi mei. **Caph** Compleuit dñs furorem suum: effudit iram indignationis sue. Et succendit ignem in syon: et deuorauit fundamenta eius. **Iameth** Non crediderunt reges terre et universi habitatores orbis: qui ingrederet hostis et inimicus per portas iherusalem. **Ayem** Propter peccata prophetarum eius et iniquitas sacerdotum eius: qui effuderunt in medio eius sanguinem iustorum. **Rum** Eranturum eam in plateis: pollui sunt sanguine. **Lug** non possit reuertere lacrima sua. **Sameth** Recedite pollui clamauerunt eis: recedite abire: nolite tangere. **Yurgan**

quippe sunt et commoti dixerunt: inter gentes non addet ultra ut inhabitet in eis. **Phc** Facies dñi diuisit eos: non addet ut respiciat eos. **Phc** Facies sacerdotum non erubuerunt: neque secum miserum sunt. **Ayu** Cum adhuc subsisteremus defecerunt oculi nostri ad auxilium nostrum uanum: cum respiceremus attentam ad gentem quam saluare non poterat. **Sade** Lubricauerunt uestigia nostra in itinere platearum nostrarum: appropinquauit finis nostra: completi sunt dies nostri: quia uenit finis nostra. **Coph** Velociores fuerunt persecutores nostri aquilis celi: super montes persecuti sunt nos: in deserto insidiati sunt nobis. **Kes** Spiritus oris nostri tristis: dñs captus est in peccatis nostris: cui diximus: in umbra tua uiuemus in gentibus. **Sim** Gaude et letare filia edom que habitas in terra hus. **Ad** te quoque puenit calix: inebriaberis atque nudaberis. **Yau** Completa est iniquitas tua filia syon: non addet ultra ut transigret te. **U**isabit iniquitatem tuam filia edom: discopriet peccata tua. **Explaue** laminae ieremie. **Inapit** oratio eius. **Recordare** dñe quid acciderit nobis: intueri et respice obprobrium nostrum. **Merceditas** nostra uersa est ad alienos: domus nostra ad extraneos. **Pu**illi facti sumus absque parte: mater nostra quasi uidua. **Aqua** neam pecunia bibimus: ligna nostra pretio comparauimus. **Ecce** uisus minabantur: lallus non dabat requies. **Egipto** dedimus manum et affliximus: ut satureretur pane. **Parce** nostri peccauerunt et non sunt: et nos iniquitatem eorum portauimus. **Secum** dominati sunt nostri: non sunt qui redimeret de manu eorum. **In** manibus nostris affecimus panem: nobis a facie gladii in deserto. **Pellis** nostra quasi dibamus repta est: a facie

tempestati famis. Mulieres in syon
humiliauerunt: et virgines in ciuitatibus
iuda. Principes manu suspensi sunt:
facies senum non erubuerunt. Adolecen-
tibus impudice abusi sunt: et pueri in
ligno torruerunt. Sedes defecerunt de
portis: iuvenes de choro psallentium.
Defecit gaudium cordis nostri: ver-
sus est in ludum chorus noster. Cecidit
corona capitis nostri: ut nobis quia
peccauimus. Propterea mestum factum est
in dolore cor nostrum: ideo contenebrati sunt
oculi nostri. Propter moerorem syon quia
dispersit: vulpes ambulauerunt in eo. Tu
autem domine in eternum permanebis: solium tuum
in generatione et generatione. Quare
impetum obliuisceris nostri: dereliques
nos in longitudine dierum. Conuertere nos
domine ad te: et conuerteremur: in noua
dies nostros sicut a principio. Sed
proinies repulisti nos: iratus es contra
nos vehementer. *Explicit oratio iheremie*

Inquit p[ro]pheta in libro baruch

Liber iste qui baruch no-
st[er] p[ro]nunciat in hebreo tan-
to non habetur sed tantum
in vulgata editione: simi-
liter et epistola iheremie. Propter noti-
ciam autem legentium hic scripta sunt:
quia multa de rebus nouissimisq[ue] tem-
poribus indicant. *Inquit lib[er] baruch*

Hec verba libri q[ue]
scripsit baruch fili-
us nechie filij maasie fi-
lij sedechie filij sedechie
in babilonia in anno quin-
to in septima die mensis: in tempore
quo cepit caldei iherusalem et succende-
runt eam igni. Et legit baruch verba
libri huius ad aures iechoniam filij io-
achim regis iuda et ad aures uiuendi

populi uenientis ad liberum: et ad aures po-
tentium filiorum regum: et ad aures presbitero-
rum: et ad aures populi a minimo usque ad
maximum eorum: omnium habitantium in
babilonia ad flumen sedi. Qui audi-
entes plorabant: et ieiunabant: et orabant
in conspectu domini. Et collegerunt pecuni-
am in conspectu domini: secundum quod prout
uniuscuiusque manus. Et miserunt iheru-
salem ad ioachim filium helchie filij sa-
lon sacerdotem: et ad sacerdotes: et ad
omnem populum qui inueniuntur cum eo
iherusalem: cum acciperent uasa templi
domini que ablata fuerant de templo: re-
uocare in terram iuda. Decima die me-
sis syban. uasa argentea que fecit se-
dechias filius ioseph regis iuda postea q[uam]
accepisset nabuchodonosor rex babi-
lonis iheroniam et principes et uiuos
et potentes et populum terre iherusalem: et
duxit eos uiuos in babilonem. Et di-
xerunt. Ecce misimus ad uos peniam:
de quibus tunc plorauistis: et tunc
et facite manna: et offerre pro peccato
ad aram domini dei nostri. Et orate pro ui-
ta nabuchodonosor regis babilonie
et pro uita balthasar filij eius: ut sint dies
eorum sicut dies celi super terram: ut det
dominus uirtutem nobis et illuminet ocu-
los nostros: ut uiuamus sub umbra
nabuchodonosor regis babilonie et
sub umbra balthasar filij eius: et serui-
mus eis multis diebus: et inueniamus
gratiam in conspectu eorum. Et pro nobis
ipsis orate ad dominum deum nostrum q[uia]
peccauimus domino deo nostro: et non
est auertens furor eius a nobis usque in
hunc diem. Et legite librum istum qui mi-
simus ad uos recitari in templo domini
in die solenni: et in die opportuno. Et
dicetis. Domine iustitia: nobis autem
confusio faciei nostre sicut est dies hec:

omni iuda et habitante iherusalem
regibus nostris et principibus nostris
sacerdotibus et prophetis nostris: et pa-
tribus nostris. Peccauimus ante dominum
deum nostrum et non credimus diffidentes
in eum: et non sumus subiectiones illi: et
non obaudiuimus uocem domini dei nostri
ut ambularem in mandatis eius q[ue]
dedit nobis. A die qua eduxit patres
nostros de terra egipti usque ad diem hunc
traimus increduli ad dominum deum no-
strum: et dissipati recessimus ne audi-
remus uocem ipsius. Et adhelescit no-
bis multa mala et maledictiones que
constituit dominus moysi seruo suo: q[uod]
eduxit patres nostros de terra egipti
dare nobis terram fluentem lac et mel:
sicut hodierna die. Et non audiuimus
uocem domini dei nostri secundum
omnia uerba prophetarum quos misit
ad nos: et ad iudices nostros: et abiui-
mus unusquisque in sensu cordis nostri
maligni operari deus alienus: facientes
mala ante oculos domini dei nostri. *¶*

Propter quod statuit dominus deus noster
uerbum suum q[uod] locutus est ad nos:
et ad iudices nostros qui iudicauerunt
in iherusalem et ad reges nostros et ad
principes nostros: et ad omnem israhel
et iuda: ut adduceret dominus super nos ma-
la magna que non sunt facta sub rege
quodammodo facta sunt in iherusalem
secundum que scripta sunt in lege moysi
ut manducaret homo carnes filij sui
et carnes filie sue. Et dedit eos in ma-
nu regum omnium qui sunt in circuitu no-
stro in impropetum: et in desolationem: et
in omnibus istis in quibus nos dissi-
psit dominus. Et facti sumus subitus et non su-
pra: quia peccauimus domino deo nostro:
non obaudiendo uoci ipsius. Dominus
deo nostro iustitia: nobis autem et patribus

nostris confusio faciei sicut est dies hec.
Quia locutus est deus super nos omnia
mala hec que uenerunt super nos: et non
sumus deprecati faciem domini dei nostri ut
reuerteremur unusquisque nostrum a uia
nostris pessimis. Et uigilauit dominus in
malis: et adduxit ea super nos: quia
iustus est dominus in omnibus operibus
suis que mandauit nobis: et non au-
diuimus uocem ipsius: ut iremur in pre-
ceptis domini que edidit ante faciem nostram.
Et nunc domine deus israhel qui edu-
xisti populum tuum de terra egipti in manu
valida et in signis et in prodigiis et in
uirtute tua magna et in brachio excel-
so: et fecisti tibi nomen sicut est dies ista:
peccauimus. impii gessimus inique egi-
mus domine deus noster: in omnibus in-
iusticiis tuis. Auertat ira tua a nobis:
quia derelicti sumus pauci inter gentes
ubi dispersisti nos. Exaudi domine preces
nostras et orationes nostras: et edu-
ce nos propter te: et da nobis inuenire grati-
am ante faciem eorum qui nos abduxe-
runt: ut sciat omnis terra quia tu es
dominus deus noster: et quia nomen tuum
inuocatum est super israhel et super gentes
ipsas. Respice domine de domo sancta
tua in nos: et inclina aurem tuam et exau-
di nos. Aperit oculos tuos et uide: q[uia]
non mortui qui sunt in inferno: quorum
spiritus acceptus est a uisceribus suis
dabunt honorem et iustificationem domino:
sed anima que restis est super magni-
tudinem mali et incedit curua et in in-
firmis et cunctis oculi deficientes: et anima
eluriens dat tibi gloriam et iustitiam do-
mino: quia non secundum iustitias pa-
trum nostrorum nos fundimus preces et peti-
mus misericordiam ante conspectum tuum
domine deus noster: sed quia misisti
iram tuam et furorem tuum super nos: sicut

locutus es in manu puerorum tuorum prophetarum dicens. Sic dicit dominus. Inclinare humerum vestrum et cervicem vestram: et operam facite regi babilonis: et sedebitis in terra quam dedi patribus vestris. Quia si non feceritis nec audieritis vocem domini dei vestri operari regi babilonie defensionem vestram faciam de civitatibus iuda et a foris iherusalem: et auferam a vobis vocem iocunditatis et vocem gaudij et vocem sponsi et vocem sponse: et erit omnis terra sine vestigio ab inhabitantibus eam. Et non audierunt vocem tuam ut operarentur regi babilonis: et statuerunt verba tua que locutus es in manibus puerorum tuorum prophetarum: ut transferrentur ossa regum nostrorum et ossa patrum nostrorum de loco suo. Et ecce sunt pueri in calore solis et in gelu noctis: et mortui sunt in doloribus pessimis in fame et in gladio et emissionem. Et posuerunt templum in quo invocatum est nomen tuum in ipso sicut hec dices: propter iniquitatem domus israel et domus iuda. Et fecisti in nobis domine deus noster secundum omnem bonitatem tuam et secundum omnem miserationem tuam illam magnam sicut locutus es in manu pueri tui moysi: in die qua precepisti ei scribere legem tuam coram filiis israel dicens. Si non obaudieritis vocem meam multitudo hec magna converteretur in minimam gentem quoniam eos dissipavi: quia scio quod me non audiet populus. Populus est enim durus recitare. Et converteret ad cor suum in terra captivitatis sue: et scient quia ego sum dominus deus eorum. Et dabo eis cor et intelligant: et aures et audiant. Et laudabunt me in terra captivitatis sue: et memores erunt nominis mei. Et auvertent se a deo suo duro et a malis operibus suis: quia reminiscuntur

viam patrum suorum qui peccaverunt in me. Et revocabo illos in terram quam iuravi patribus illorum abraham ysaac et iacob: et dominabuntur eis. Et multiplicabo eos: et non minorabuntur. Et statua illis testamentum alteri semper: ut sum illis in deum: et ipsi erunt michi in populum. Et non movebo apostolum populum meum filios israel a terra quam dedi eis.

Et nunc domine deus israel anima in angustia et spiritus meus anxius clamat ad te. Audi domine et misereere quia deus es misericors: et misereere nostri quia peccavimus ante te. Quia tu sedes in sempiternum: et non peribimus in eum. Domine deus omnipotens deus israel audi nunc orationem mortuorum israel et filiorum ipsorum: quia peccaverunt ante te et non audierunt vocem domini dei sui: et agglutinata sunt nobis mala. Non meminit se iniquitatis patrum nostrorum: sed memento manus tue et nominis tui in precepto: quia tu es deus deus noster et laudabimus te domine: quia propter hoc dedisti timorem tuum in cordibus nostris: et in innocentem nomen tuum et laudem tuam in captivitate nostra: quia convertimur ab iniquitate patrum nostrorum qui peccaverunt ante te. Et ecce nos in captivitate nostra sumus hodie quo nos dissipasti in improperium et in maledictionem et in peccatum secundum omnes iniquitates patrum nostrorum: qui discesserunt a te domine deus noster. Audi israel mandata vite: audivit prope ut scias prudentiam. Quid est israel quod in terra inimicorum es? Converterasti in terra aliena: contaminatus es cum mortuis. Deputatus es cum descendebus in infernum: dereliquisti fontem sapientie. Nam si in via dei ambulasses habitasses utique in pace super terram. Disce ubi sit prudentia ubi sit virtus ubi sit

intellectus: ut scias simul ubi sit logos: virtus vite et virtus: ubi sit lumen oculorum et pax. Quis invenit locum eius? Et quis intravit in thesauros eius? Ubi sunt principes gentium: et qui dominantur super bestias que sunt super terram? Qui in auribus teli ludunt: qui argentum thesaurizant et aurum in quo confidunt homines: et non est finis acquisitionis eorum. Qui argenti fabricant: et solliciti sunt: nec est inventio operis suorum. Exterminati sunt et ad inferos descendunt: et alij loco eorum resurrexerunt. Iuvenes videntur lumen: et habitaverunt super terram. Viam autem discipline ignoraverunt: neque intellexerunt sententiam eius: neque filij eorum susceperunt eam. Facie ipsorum longe facta est. Non est audita in terra chanaan: neque visa est in theman. Filij quoque agar qui requisierunt prudentiam que de terra est: negotiatores terre et theman: et fabricatores et requisitores prudentie et intelligentie: viam autem sapientie nescierunt: neque commemorati sunt sententiam eius. Quia israel quod magna est domus dei: et ingens locus possessionis eius. Magnus et non habes finem: recessus et immensus. Ubi fuerunt gigantes nominati: illi qui ab initio fuerunt statura magna scientes bellum. Non hos elegit dominus: neque viam discipline invenerunt: propterea perierunt. Et quoniam non habuerunt sapientiam: perierunt propter suam insipientiam. Quis ascendit in celum et accepit eam: et eduxit eam de nubibus? Quis transiecit mare et invenit illam: et attulit illam super aurum electum? Non est qui possit scire vias eius: neque qui requirat sententiam eius. Sed qui scit universa novit eam: et invenit eam prudentia sua. Qui paravit terram in eterno tempore: et replevit

eam pecudibus et quadrupedibus. Qui creavit lumen et vadit: et vocavit illud: et obedit illi in tremore. Stelle autem dederunt lumen in custodijs suis: et locute sunt. Vocate sunt: et dixerunt. Assumimus. Et luxerunt ei cum iocunditate: qui fecit illas. Hic est deus noster: non est imitator alius adversus eum. Hic advenit omnis viam discipline: et tradidit illam iacob puero suo: et israel dilectio suo. Post hec in terris visus est: et cum hominibus conversatus est.

Hic liber mandatorum dei: et lex que est in eternum. Omnes qui tenent eam perveniunt ad vitam: qui autem dereliquerunt eam in mortem. Convertere iacob et apprehende eam: ambula per viam ad splendorem eius contra lumen eius. Ne tradas alteri gloriam tuam: et dignitatem tuam genti aliene. Beati sumus israel: quoniam que deo placent manebunt nobis. Animemur estis populus dei: memorabilis israel. Verumdati estis gentibus non in perditionem: sed propter quod ira ad iracundiam provocatis domum: traditi estis adversariis. Excitabis enim eum qui fecit vos deum eternum: imolantes demonijs et non deo. Obliti enim estis cum qui nutrivit vos: et confortabitis nutricem vestram iherusalem. Vidit enim iracundiam a deo venientem vobis: et dixit. Audite civitates syon. Adduxit enim michi deus ludum magnum. Vidit enim captivitatem populi mei filiorum meorum et filiarum: quam subduxit illis exterius. Nutrivi enim illos cum lacte et iocunditate: dimisi autem illos cum fletu et luctu. Nemo gaudet super me viduam et desolatam: a multis derelicta sum propter peccata filiorum meorum: quia dedinauerunt a lege dei. Iustitias autem ipsius nesciunt: nec ambulantur per vias mandatorum

dei: neque per semitas veritatis eius cum
iustitia ingressi sunt. Veniant confines
syon: et memorentur captivitatem fili-
orum et filiarum mearum: quam superduxit illis
eternus. Adduxit enim super illos gen-
tem de longinquo: gentem improbam
et alterius lingue qui non sunt reuer-
suri: neque puerorum miseri sunt. Et ab-
duxerunt dilectos vidue: et a filiis uni-
tam desolaverunt. Ego autem quid possum
adiuvare vos? Qui enim adduxit super
vos mala: ipse vos eripiet de manibus
inimicorum vestrorum. Ambulate filii am-
bulate: ego enim derelicta sum sola.
Sequi me sola pax: indui autem me sac-
ro obsecrationis: et clamabo ad altis-
simum in diebus meis. Animequiores
estote filii: clamate ad dominum et eripiet
vos de manu principum inimicorum. Ego
enim speravi in eternum salutem vestram:
et venit michi gaudium a sancto super
misericordia: quod veniet vobis ab eterno
salvatore vestro. Simili enim vos cum
luctu et ploratu: reducet autem vos michi
deus cum gaudio et iocunditate in eter-
num. Sicut enim viderunt vicine syon
captivitatem vestram a deo: sic videbunt
et in relicitate salutem vestram in deo: quod
superveniet vobis cum honore magno
et splendore eterno. Filii paterne susti-
nere iram que supervenit vobis. Perse-
cutus est enim te inimicus tuus: sed ri-
do videbis perditionem ipsius: et super recu-
res ipsius ascendes. Delicati mei am-
bulaverunt vias asperas: dudi sunt
enim ut grex direptus ab inimicis. Ani-
mequiores estote filii: et proclamate ad
dominum. Sicut enim memoria vestra ab eo
qui ducit vos. Sicut enim sunt sensus
vester ut erraretis a deo: decies tantum
iterum converteentes requiretis eum. Qui
enim induxit vobis mala: ipse rursum

adducet vobis sempiternam iocunditatem
cum salute vestra. Animequior esto
iherusalem. Exhortatur enim te: qui te
nominavit. Florentes parebunt qui te
vegauerunt: et qui gratulati sunt in tua
ruina punientur. Civitates quibus se-
vicerunt filii tui punientur: et que acce-
pit filios tuos. Sicut enim gaudia est
in tua ruina et letata est in casu tuo: sic co-
nstruatur in sua desolatione. Et am-
putabitur rezultaria multitudinis eius:
et gaudium omnium eius erit in ludum. Ignis
enim superveniet ei ab eterno in longi-
tudinis diebus: et habitabitur a demo-
niis in multitudine temporis. Circu-
spice iherusalem ad orientem: et vide iocun-
ditatem a deo tibi venturam. **U**
Ecce enim veniunt filii tui: quos dimi-
sisti dispersos: veniunt collecti ab ori-
ente usque ad occidentem: in verbo san-
cti gaudentes in honorem dei. Seque-
re iherusalem sola ludus et vegetationis
tue: et induit te decore et honore que a
deo tibi est in gloria sempiterna. Circu-
dabit te deus dyplodye iusticie: et imponet
mitta rapini tuo honoris eterni. Deus
enim ostendit splendorem suum in re:
omni quod sub celo est. Nominabit enim
tibi nomen tuum a deo in sempiternum: pax
iusticie et honor pietatis. Exsurge ihe-
rusalem et sta in excelso: et circumspecte ad
orientem et vide collectos filios tuos
ab oriente sole usque ad occidentem: in verbo
sancti gaudentes dei memoria. Exse-
runt enim abs te pedibus dudi ab in-
imicis: adducet autem illos dominus
ad te portatos in honore sicut filios
regni. Constituunt enim deus humiliare
omnem montem excelsum et rupes phen-
nes: et conualles replere in equalitatem
terre: ut ambulet israel diligenter in
honorum dei. Abumbraverunt autem

silve: et omne lignum suavitatis israel
mandato dei. Adducet enim deus israel
cum iocunditate in lumine maiestatis
sue: cum misericordia et iusticia que est
ex ipso. Incipit exemplum epistolae eiusdem
quam misit iheremias ad adductos ca-
ptivos in babiloniam a rege babiloni-
orum: ut annuntiaret illis secundum
quod preceptum est illi a deo. **U**
Propter peccata que peccastis
ante deum: adducimini in ba-
biloniam captivi a nabuchodonosor rege babiloniorum. Angeli
itaque in babilone eritis ibi annis plu-
rimis et tempus longum usque ad genera-
tiones septem: post hoc autem educam vos
inde cum pace. Sicut autem videbitis in
babilonia deos aureos et argenteos et
lapideos et ligneos in humeris portari:
ostendentes metui gentibus. Videte er-
go ne et vos similes efficiamini factis
alienis et meruaris: metus vos capi-
at in ipsis. Visa itaque turba de retro et
ab ante: orantes dicite in cordibus ve-
stris. Ne oportet adorari deum. Angelus
autem meus vobiscum est. Ipse autem requirat
animas vestras. Nam ligna ipsorum po-
bita a fabro ipsa etiam inaurata et inar-
gata facta sunt: et non possunt loqui. Et
sicut virgini amant ornamenta: ita
accepto auro fabricata sunt. Coronas
etiam aureas habent super capita sua dii
illorum: unde subtrahunt sacerdotes ab eis
aurum et argentum: et erogant illud in
semetipsis. Dant autem et ex ipso pretiosum
et meretricis ornatum: et iterum receperint il-
lud a meretricibus ornatum deos suos.
Ipsi autem non liberantur ab erugine et
tynea. Agnis autem illis veste purpurea
extergunt faciem ipsorum propter pulverem do-
mus: quod est pluvium inter eos. Sceptum
autem habet ut homo sicut in regione:

qui in se peccantem non interfecit. Ha-
bet etiam in manu gladium et securim: se-
cutus autem de bello et a latronibus non libe-
rat. Unde vobis notum sit: quia non
sunt dii. Non ergo reuerentini eos. Sicut
enim vas hominis fractum inutile effi-
ciunt: tales sunt et dii illorum. Constitutus
illis in domo: oculi eorum pleni sunt pulvere
a pedibus incedentium. Et sicut alicui
qui regem offendit circumscripte sunt ia-
nuae: aut sicut ad sepulcrum adductum
mortuum ita tuant sacerdotes ostia
clausuris et secis: ne a latronibus respo-
liantur. Lucernas accendunt illis: et qui-
dem multas: ex quibus nullam videre pos-
sunt. Sunt autem sicut trabes in domo.
Lorda vero eorum dicitur elingere serpen-
tes qui de terra sunt dii comedunt eos et
vestimentum ipsorum: et non sentiunt. Nigre-
sunt facies eorum a fumo: qui in domo
hic. Supra corpus eorum et supra caput
eorum volant nodus et hyrundines: et a-
ves etiam similiter et ceterae. Unde sciatis
quia non sunt dii. Ne ergo timeatis
eos. Aurum etiam quod habet ad speciem est:
nisi aliquis extenderit eruginem non fulge-
bunt. Neque enim dum colescent senti-
ebant: ex omni pretio emptae sunt in qui-
bus spiritus non est in ipsis. Sine pedi-
bus in humeris portant: ostentantes
ignobilitatem suam hominibus. Confun-
dantur etiam qui colunt ea. Propterea
si ceciderint in terram a semetipsis non con-
surgunt: neque si quis eum statuerit reditu
per semetipsum stabit: sed sicut mortuus
humili illis apponitur. Hostias illor-
um vendunt sacerdotes ipsorum et abutun-
tur: similiter et mulieres eorum decerpentes
neque infirmo neque mendicanti aliquid
imperiunt de sacrificijs eorum: fecerunt et mer-
etrice eos contingunt. Scientes itaque
ex his quia non sunt dii: ne timeatis

ros. Unde tñ vocant dij. Quia mulieres apponit dijs argentis et aureis et lignis: et in domibus eorū sacerdotes sedent habentes tunicas scissas et capita et barbā rasam: quorū capita nuda sunt. Rugiūt autē damātes contra deos suos: sicut i cetera mortui. Vestimenta eorū auferunt sacerdotes: et veliūt uxores suas et filios suos. Neq; si quid mali patiūtur ab aliquo neq; si quid boni potuerūt retribuere: neq; regem cōstituerē possunt neq; auferre. Similiter neq; dare diuitias possunt: neq; malū retribuere. Si q̄ illis votum vouerit et nō reddiderit: neq; hoc requirūt. Hominē a morte nō liberāt: neq; infirmū a potentiore tripiūt. Hominē cetū ad vltimū nō restituit: de necessitate hominē nō liberabūt. Vidue nō miserabūtur: neq; orphanis bene facient. Lapidibus de mōre similes sunt dij illos ligni et lapidei et aurei et argentei: qui autē solūt ea cōfunduntur. Quomō ergo estimādū est aut dicendū illos esse deos? Adhuc enim ip̄s caldeis nō honorāntibus ea: q̄ cum audierint mutū nō posse loqui offerūt illud ad bel: postulātes ab eo loqui quasi possint sentire qui nō habēt motū. Et ip̄i cū intellexerint: relinquunt ea. Sensum enim nō habent ip̄i dij illos. Mulieres autē recubāte funibus in vijs sedent: succendētes olia olinarū. Cū autē aliqua ex ip̄is abstrāda ab aliquo transeūte dormierit: prīme sue reprobrat q̄ ea nō sit digna habita sicut ip̄a: neq; funis eius durus sit. Omnia autē que illis sūt falsa sunt. Quomō estimādū aut dicendū est illos esse deos? A fabris autē et aurificibus facta sūt. Nichil aliud eūt nisi id qd volūt esse sacerdotes. Aurifices

etiā ip̄i qui ea faciunt nō sunt multi temporis. Nūquid ergo possunt ea q̄ fabricata sūt ab ip̄is esse dij? Reliquerunt autē falsa et opprobriū. postea fuerunt. Nam cum supuenerit illis plū et mala: cogitant sacerdotes ubi se abscondant cum illis. Quomō ergo sentiri debeat quoniam dij sunt qui nec de bello se liberāt: neq; de malis se tripiūt? Nam cum sint lignea et inaurata et inargentata: scierūt postea quia falsa sunt ab vniūsis gentibus et regibus que manifestata sunt quia nō sunt dij: sed op̄a manūū hōminū: et nullū op̄ dei cū illis. Unde ergo notū est q̄a nō sūt dij: sed op̄a manūū hōmī: et nullū dei op̄? i ip̄is ē. Regē regioni nō sustinent: neq; pluuiā hōminibus dābunt. Iudiciū quoq; nō discernunt: neq; regiones liberabunt ab iniuria: quia nichil possunt sicut cornū in ter mediū celi et terre. Et cū inuenerit ignis in domū deorū ligneorū et argenteorū et aureorū: sacerdotes quidē ip̄os fugient et liberabuntur: ip̄i vero sicut trabes i medio cōburentur. Regi autē et bello nō resistent. Quomō ergo estimādū ē aut recipiendū quia dij sūt? Non a facibus neq; a latronibus se liberabūt dij ligni et lapidei et inaurati et inargentati: quibus iniqui fortiores sūt. Aurū et argentū et vestimentū quo op̄ peti sunt auferant illis et abibūt: nec sibi auxiliū ferent. Itaq; melius est esse regem ostentantē virtutē suā aut vas in domo vile i quo gloriabitur qui possidet illud q̄ falsi dij: vel ostiū i domo qd custodit que in pace sunt: q̄ falsi dij. Sol quidē et luna ac sidera cum sint splendida et emissā ad vilitates obaudiunt: similiter et fulgur cū apparuerit p̄spiciū est. Adip̄m autē

et spiritus in omni regione spirat: et nubes quibus cum imperatū fuerit a deo pambulare in universum orbem: p̄stāt qd imperatū est eis. Ignis etiam nullus desit ut consumat montes et silvas: facit qd p̄ceptū est ei. Hec autē neq; spiritibus neq; virtutibus vni eorum similia sunt. Unde neq; estimandum est neq; dicendū illos esse deos: quādo nō possunt neq; iudiciū iudicare: neq; facere hominibus. Scientes itaq; quia nō sunt dij: ne ergo timueritis eos. Neq; eū regibus maledicet: neq; benedicent. Signa enim in celis gentibus nō ostendunt: neq; ut sol lucebūt: neq; illuminabūt ut luna. Et sic meliores sunt illis: que possunt fugere sub tectū ac p̄desse sibi. Nullū itaq; modo nobis est manifestū quia sūt dij: p̄pter qd ne timeatis eos. Nā sicut in cucumario formido nichil custodit: ita sūt dij illos ligni et argentei et inaurati. Eodē modo et in orto spina alta: supra quā omnis avis sedet. Similiter et mortuus p̄cedo in tenebris: similes sunt dij illos ligni et inaurati et inargentati. A purpura q̄ et murice q̄ supra illos teneant scieas utiq; quia nō sunt dij. Ip̄i etiā potius comedūt: et erit opprobrium in regione. Melior est homo iustus qui nō habet simulacra: nā tū longe ab opprobrijs. **Explicit h̄c baruch**
Iuā p̄logus ieremiele p̄pham
Ezechiel p̄pheta cum iohannem rege iuda captivus ductus est in babilonem: ibiq; h̄is qui cū eo captivi fuerāt p̄phetavit p̄sentibus q̄ ad iherosolimā venientū se vltro adūlaris radidissent: et viderent adhuc urbem iherosolimā stare: quā ille rāsuram

esse p̄dixerat. Tricesimo autē etatis sue anno et captivitatis quinto postus ē ad cōcaptivos loqui. Et eodē tēpore postior hic i caldea: iheremias i iudea p̄phetaverūt. Secundo eius nec satis defectus nec ad modū rusticus est: sed ex vtroq; medie temperat. Sacerdos et ip̄e fuit sicut iheremias: principia voluminis et finem magnis habens obscuritatibus involuta. Sed et vulgata eius editio nō multū distat ab hebraica. Unde satis miror quid cause egerit: ut si eosdem in vniūsis libris habemus interpretes: in alijs eadem in alijs diversa nāstulerūt. Legite igit et hunc iuxta translationē nostrā: quoniam per sola scriptus et comata manifestiorem legentibus sensum tribuit. Si autem amici mei et hunc substantauerunt dicere eis q̄ nemo eos compellat ut scribant. Sed veror ne illud eis eveniat quod grece significantius dicitur ut vocentur sagolidori quod est mādurātes seneas. **Explicit prologus iheremiele p̄pheta. i.**
Et factum est in tricesimo anno in quarto mense: cū esset i medio captivorum iuxta fluvium rhobar: ap̄erti sunt celi et vidi visiones dei. In quarto mensis ip̄e ē annus quintus transmigrationis regis iohannem: factū est verbū dñi ad ezechielē filiū buzi sacerdotem in terra caldeorū secus flumen rhobar. Et facta est sup eum ibi manus dñi. Et vidi: et ecce ventus turbinis veniebat ab aquilone: et nubes magna et ignis involvens. Et splendor in circuitu eius: et de medio ignis quasi species electorū id est de medio ignis. Et in medio eius

similitudo quatuor animalium et hic
aspedus eorum. Similitudo hominis
in eis. Et quatuor facies uni: et quatuor
pedes uni. Et pedes eorum pedes redi:
et planta pedis eorum quasi planta pe-
dis vituli: et sanille quasi aspedus
radentis. Et manus hominis sub pen-
nis eorum in quatuor partibus: et facies
et pedes per quatuor partes habebant:
iundem: et autem pedes eorum aliter ad al-
terum. Non reuertebantur cum incederent:
sed unumquodque ante faciem suam gradieba-
tur. Similitudo autem vultus eorum facies
hominis: et facies leonis a dextris ipsorum:
quatuor facies autem bouis a sinistris
ipsorum quatuor: et facies aquile desu-
per ipsorum quatuor: et facies eorum et pe-
des eorum egrediente desuper. Due pedes lingu-
lorum iungebantur: et due tenebant corpora
eorum. Et unumquodque eorum coram facie sua
ambulabat. Vbi erat imper spiritus
illuc gradiebat: nec reuertebantur
cum ambularent. Et similitudo ani-
malium aspedus eorum quasi carbonum i-
gnis ardentium: et quasi aspedus lam-
padum. Hec erat visio discurrens in me-
dio animalium: splendor ignis et de i-
gne fulgur egrediente. Et animalia i-
bant et reuertebantur in similitudinem
fulguris chorulantis. Cumque aspiceret
animalia: apparuit rota una super ter-
ram iuxta animalia habens quatuor
facies. Et aspedus rotarum et opus earum
quasi visio maris: et una similitudo ipsarum
quatuor: et aspedus earum et opera quasi
sit rota in medio rote. Per quatuor
partes earum euntes ibant: et non reuer-
tebantur cum ambularent. Statura quoque
erat rotis et altitudo: et horribilis aspe-
ctus: et totum corpus oculis plenum
in circuitu ipsarum quatuor. Cumque am-
bularent animalia ambulabant pariter

et rote iuxta eas: et cum eleuarentur anima-
lia de terra: eleuabantur simul et rote.
Quocumque ibat spiritus: illuc euntes spi-
ritu et rote pariter leuabantur sequentes
eum. Spiritus enim vite erat in rotis.
Cum euntes ibant: et cum stantibus stabant:
et cum eleuatis a terra: pariter eleuabantur
et rote sequentes eas: quia spiritus vite
erat in rotis. Et similitudo super caput
animalium firmamenti quasi aspedus
cristalli horribilis: et egrediente super capita
eorum desuper. Sub firmamento autem pedi-
bus eorum: et ante pedes eorum. Unumquodque
duabus alis velabat corpus suum: et al-
terum similiter velabatur. Et audiebant
sonum alarum quasi sonum aquarum multa-
rum: quasi sonum sublimis dei. Cum am-
bularent quasi sonus erat multitudi-
nis: ut sonus rastorum. Cumque starent
diminuebantur pedes eorum. Nam cum fieret
vox super firmamentum quod erat super ca-
put eorum: stabant: et submittiebant alas su-
as. Et super firmamentum quod erat inimi-
tus capiti eorum quasi aspedus lapidis
saphiri. Similitudo throni: et super simi-
litudinem throni similitudo quasi aspe-
ctus hominis desuper. Et vidi quasi speciem
electi: velut aspedum ignis circumferentem
per circuitum a lumbis eius: et desuper: et
a lumbis eius usque deorsum vidi quasi
speciem ignis splendentis in circuitum:
velut aspedum arcus cum fuerit in nube
in die pluuie. Hic erat aspedus splendoris
per circuitum visio similitudinis glorie domini.

Et vidi et cecidi in faciem meam: et au-
didi vocem loquentis. Et dixit
ad me. Fili hominis sta super pedes tuos:
et loquar tecum. Et ingressus est in me
spiritus: postquam locutus est michi:
et statui me supra pedes meos. Et au-
didi loquentem ad me et dicentem. Fili
hominis: mitto ego te ad filios israel.

ad gentes apostatice que recesserunt
a me. Patres eorum peruerunt sunt padum
meum usque ad diem hanc: et filii dura fa-
cie et indomabili corde sunt ad quos
ego mitto te. Et dices ad eos. Hec di-
xit dominus deus: si forte vel ipsi audiant: et
si forte quiescant: quoniam domus regum
sperans est: et scient quia prophetia fue-
rit in medio eorum. Tu ergo fili hominis
ne timeas eos neque sermones eorum me-
tuas: quoniam increduli et subuersores
sunt tecum: et cum scorpionibus habi-
tas. Verba eorum ne timeas: et vultus eorum
ne formides: quia domus regum sperans
est. Loqueris ergo verba mea ad eos:
si forte audiant: et quiescant: quoniam re-
trahentes sunt. Tu autem fili hominis audi
quocumque loquor ad te: et noli esse regu-
latus sicut domus regum sperans est. Appre-
heos tuos: et rode quocumque ego do tibi. Et
vidi: et ecce manus missa ad me: et in qua
erat involutus liber: et repandit illi coram me
et erat scriptum in eo: et foris: et scripte erant in
eo lamentationes et carum et ve.

Et dixit ad me. Fili hominis: quid
cumque inuenieris rode. Comede
volumentum istud: et vadens loquere ad
filios israel. Et aperui os meum: et ciba-
uit me volumine illo. Et dixit ad me.
Fili hominis: venter tuus comidet: et
viscera tua complebuntur volumine isto
quod ego do tibi. Et comedi illud: et
saturatus est in ore meo sicut mel dulce. Et
dixit ad me. Fili hominis vade ad
domum israel: et loqueris verba mea ad eos.
Nam tui ad populum perfidi et monia: et
ignore ligue tu mittis ad domum israel:
neque ad ipsos micos perfidi et monia
et ignore ligue: quod non possis audire
sermones. Et si ad illos mittieris ipsi
audient te. Domus autem israel non
lunt audire te: quia non sunt audire me.

Omnia quippe domus israel antea
fronte est: et duro corde. Ecce dedi faciem
tuam valentorem facies eorum: et fronte
tuam durior frontibus eorum: ut adama-
tem: et ut silicem dedi faciem tuam. Ne time-
as eos neque metuas a facie eorum: quia
domus regum sperans est. Et dixit ad me.
Fili hominis: omnes sermones meos
quos ego loquor ad te assume in cor-
de tuo: et auribus tuis audi: et vade in-
gredere ad transmigrationem ad filios
populi mei: et loqueris ad eos: et dices eis.
Hec dixit dominus deus: si forte audiant: et
quiescant. Et assumpsit me spiritus:
et audiui post me vocem commotionis
magne: benedicta gloria domini de loco
suo: et vocem alarum animalium percun-
tium alteram ad alteram: et vocem ro-
tarum sequentium animalia: et vocem com-
motionis magne. Spiritus quoque leua-
uit me et assumpsit me: et abii amarum
in indignatione spiritus mei. Manus
enim domini erat mecum confortans me. Et
veni ad transmigrationem ad aerem: no-
uarum fugum: ad eos qui habitabant iuxta
flumen chobar: et sedi ubi illi sede-
bant: et mansi ibi septem diebus merces
in medio eorum. Cum autem transisset
septem dies: saturatus est verbum domini ad me
dicens. Fili hominis: speculatore dedi
te domui israel: et audies de ore meo
verbum: et annuntiabis eis ex me. Si di-
xeris me ad impium morte morietur: non
annuntiaveris ei: neque locutus fueris ut
auertat a via sua impia et viuat: ipse
impius in iniquitate sua morietur: san-
guinem autem eius de manu tua requiram.
Si autem tu annuntiaveris impio: et ille
non fuerit conuersus ab impietate sua
et a via sua impia: ipse quidem in im-
pietate sua morietur: tu autem anima tua
liberasti. Sed et si conuersus iustus a

iusticia sua fuerit. et fecerit iniquitate:
ponā offendiculū coram eo. Ipse mo-
rietur: quia non annūciasti ei. In pec-
cato suo morietur: et nō erit in memo-
ria iusticie eius quas fecit: sanguine
vero ei⁹ de manu tua requirā. Si autē
tu annūciaveris iusto ut nō peccet ius-
tus. et ille nō peccaverit: viues viuet
quia annūciasti ei: et tu animā tuā li-
berasti. Et facta est sup me man⁹ dñi:
et dixit ad me. Surgēs egredere i cam-
pū: et ibi loquar tui. Et surgēs egres-
sus sū in campū: et ecce ibi gloria dñi sta-
bat q̄si gloria quā vidi iuxta fluvium
chobar: et cecidi i facie meā. Et ingres-
sus ē in me spirit⁹: et statuit me sup pe-
des meos: et locut⁹ ē michi: et dixit ad
me. Ingrederere: et include te i medio do-
mus tue. Et tu fili hominis. ecce data
sūt sup te vitula et ligabūt te in eis. et
nō egredieris in medio eorū: et lingua
tuā ad herere faciā palato tuo et eris
mut⁹. nec q̄si vir obviurgās: q̄a dom⁹
expectās ē. Tu autē locut⁹ fuero tibi. a-
pria os tuū: et dices ad eos. Hec dicit
dñs de⁹. Qui audit audiat. et q̄ q̄scit
quiescat: q̄a dom⁹ expectās est. **U**
Et tu fili hominis. sume tibi late-
rem et pones eum corā te: et disci-
pulis in eo civitatem iherusalē. Et ordi-
nabis aduersus eam obsidionē: et edi-
ficabis munitiones et cōportabis ag-
gerem: et dabis cōtra eam castra. et po-
nes arieres i gyro. Et tu sume tibi sar-
raginē ferreā. et pones eam in murū fer-
reū inter te et inter civitatem: et obse-
mabis faciē tuā ad eam et eris in obsi-
dionē: et circūdabis eam. Signū est
domui israel. Et tu dormies sup la-
tus tuū sinistru: et pones iniquitates
domus israel sup eo numero dñi
quib⁹ dormies sup illud: et assumes

iniquitates eorū. Ego autē dedi tibi
annos iniquitatis eorū numero dñi
trecentos et nonaginta dies: et porta-
bis iniquitatē dom⁹ israel. Et cum
cōpleueris hec. dormies sup lat⁹ tuū
degetū secūdo: et assumes iniquitatē
domus iuda quadraginta diebus. Die
pro anno: diem inquā p anno dedi
tibi. Et ad obsidionē iherusalē duces
faciē tuā: et brachiū tuū erit extēdū: et
prophetabis aduersus eam. Ecce cō-
cūdedi te vinculis: et non te cōvertes a
latere tuo in latus aliud: donec cōple-
as dies obsidionis tue. Et tu sume ti-
bi funem et ordē et sabam et lentē et
milū et vitā et mittere ea i vas unū:
et facies tibi panes numero dñi qui-
bus dormies sup latus tuū. Trecentis
et nonaginta diebus comedes illud. Li-
bus autē tuus quo vestieris: erit in pon-
dere viginti stateres in die. A tempore
usq; ad temp⁹ comedes illud. Et aquā
in mensura bibes legem partem hin.
A tempore usq; ad temp⁹ bibes illud.
Et quasi succinctoriū ordeacū come-
des illud: et retrore qd egrediet⁹ de ho-
mine operies illud in oculis eorū. Hec
dicit dñs. Sic comedit filij israel panē
suū pollutū inter gētes: ad quas eiciā
eos. Et dixi. Ah ah dñe deus. Et
re anima mea nō est polluta: et mori-
entū et laceratū a bestiis nō comedi ab
infantia mea usq; nūc: et nō est ingres-
sa os meū omnis caro immūda. Et
dixit ad me. Ecce dedi tibi finū boum
pro retrorib⁹ humanis: et facies pa-
nem tuū i eo. Et dixit ad me. Fili hōis:
ecce cōtra baculū panis i iherlm et cō-
dent panē suū in pōdere et in sollicitu-
dine: et aquā in mensura et i agustia
bibent: ut deficientibus pane et aqua
corruat unusquisq; ad fratrem suū et

contabescat i iniquitatibus suis. **U**
Et tu fili hominis sume tibi gla-
diū acutū radentem pilos: et as-
sumes eum et dices per caput tuū et
per barbā tuā: et assumes tibi staterā
ponderis et divides eos. Tercia partē
igni combures in medio civitatis iu-
da cōpletionē dñi obsidionis: et assu-
mes tercā partē et concides gladio
in circuitu eius: tercā vero aliā dispa-
res in ventū. et gladiū nudabis post
eos. Et sumes inde parvū numerū et
ligabis eos in similitate pallij tui: et re-
gis rursū tolles et picies eos in medio
igni et combures eos igni: et re eis e-
gredietur ignis in omnē domū israel.
Hec dicit dñs deus. Ista est iherusalē.
In medio gentiū posui eā: et in circui-
tu eius terras. Et contempsit iudicia
mea ut plus esset impia q̄ gentes: et
pcepta mea ultra q̄ terre que in circui-
tu ei⁹ sunt. Iudicia enī mea pceptū:
et in pceptis meis nō ambulaverunt.
Quarco hec dicit dñs deus. Quia su-
perastis gentes que in circuitu vestro
sunt et in pceptis meis nō ambulastis
et iudicia mea non fecistis: et iuxta iu-
dicia gentiū que in circuitu vestro sūt
nō estis operati: ideo hec dicit dñs de⁹.
Ecce ego ad te: et ipse ego faciā i medio
tui iudicia in oculis gentiū: et faciā in
te qd nō feci: et quib⁹ similia ultra non
faciā. ppter omnes abominaciones tu-
as. Qdco comedēt partes filios in me-
dio tui: et filij comedent partes suos.
Et faciā in te iudicia: et ventilabo uni-
versas reliquias tuas in omnē ventū.
Quarco vno ego dicit dñs de⁹. nisi p
eo qd sandū meū violasti in omnibus
offensionibus tuis et in cunctis abomi-
nationibus tuis: ego quoq; cōstingā:
et nō parcer ocul⁹ me⁹: et nō miserebor.

Tercia pars tui peste morietur et fame
consumetur i medio tui: et tertia pars
tui in gladio caderet in circuitu tuo. Ter-
ciā vero partē tuā i omnē ventū dispa-
res: et gladiū euaginabo post eos. Et cō-
plebo furorē meū: et requiescere faciā
indignationē meā in eis: et cōsolabor.
Et sciet quia ego dñs locutus sum
in zelo meo: et implevero omnē indi-
gnationē meā in eis. Et dabo te in de-
sertū et in opprobriū gentib⁹ que i cir-
citu tuo sunt: in cōspēctū omnis pre-
teritis. Et eris opprobriū et blasphe-
mia exemplū et stupor in gentib⁹ que
in circuitu tuo sunt: et fecero in te iudi-
cia in furore et in indignatione et in in-
crepationib⁹ ire que ego dñs locutus
sum: quando misero sagittas famia
pestilimas que erūt morifere: et quas
mittā ut dissipam vos. Et fame con-
gregabo sup vos: et cōtra in vobis
baculum panis: et immittā i vos fa-
mem et bestias pestilimas usq; ad inter-
necionem. Et pestilentia et sanguis
trāsibūt p te: et gladiū inducam super
te. Ego dominus locutus sum. **U**
Et factus est sermo dñi ad me di-
cens. Fili hominis. pone faciē
tuā ad mōtes israel: et pphetabis ad
eos et dices. Mōtes israel audite ver-
bum dñi dei. Hec dicit dñs de⁹ mōti-
bus et collibus rupibus et vallibus. Ec-
ce ego indurā sup vos gladiū et dispa-
ram recessa vestra: et demoliar aras
vestras et cōstingent simulacra vstra: et
deiciā interfectos vestros ante ydola
vestra. Et dabo cadauera filiorū israel
ante faciē simulacrorū vestrorū: et dispa-
gam ossa vestra circū aras vestras in
omnibus habitationibus vestris. Et re-
bros deferre erūt: et recessa demolientur
et dissipabuntur: et incensibūt are vtrū et

confringent: et cessabunt ydola vestra. et cetera delubra vestra: et delebunt opera vestra: et cetera. Et in medio vestri: et scietis quia ego sum dominus. Et relinquitis in vobis eos qui fuerint gladium in gentibus: cum dilexero vos in terra: et recordabuntur mei liberati vestri in gentibus ad quas captivi ducti sunt: quia ceterum cor eorum fornicans: et recedens a me: et oculos eorum fornicantes post ydola sua: et displicebunt sibi in malis que fecerant in universis abominacionibus illis: et scient quia ego dominus: non frustra locutus sum ut facerem eis malum hoc. Dicit dominus deus. Percute manum tuam et allide pedem tuum: et dic tepe ad omnes abominaciones malorum domus israel: quia gladio fame et peste ruituri sunt. Qui longe est peste morietur: qui autem prope gladio corruet: et qui residus fuerit: et obsessus fame morietur. Et complebo indignationem meam in eis: et scietis quia ego dominus cum fuerint interfecisti vestri in medio ydolorum vestrorum in circuitu ararum vestrarum in omni colle excelso: et in cunctis summitatibus montium: et subtus omne lignum neuorosum et subtus uniuersam quercum sedosam ubi accenderunt thura redolentia uniuersis ydolis suis. Et recedam manum meam super eos: et faciam terram eorum desolatam et desertam a deserto deblatam in omnibus habitacionibus eorum: et scietis quia ego dominus. **III**

Et factus est sermo domini ad me dicens. Et tu fili hominis: hec dicit dominus deus terre israel. Finis venit: venit finis super quatuor plagas terre. Nunc finis super te: et immittam furor meum in te. Et iudicabo te iuxta vias tuas: et ponam contra te omnes abominaciones tuas. Et non parcer oculo meo super te: et non miserebor: sed vias tuas

ponam super te et abominaciones tue in medio tui erunt: et scietis quia ego dominus. Dicit dominus deus. Afflictio una: afflictio ecce venit. Finis venit: venit finis. Erogilauit aduersum te: ecce venit. Venit ceterum super te quod habitas in terra. Venit tempus: prope est dies occisionis: et non glorie montium. Nunc de pinquo effundam iram meam super te: et complebo furor meum in te. Et iudicabo te secundum vias tuas: et imponam tibi omnia scelera tua. Et non parcer oculus meus nec miserebor: sed vias tuas imponam tibi: et abominaciones tue in medio tui erunt: et scietis quia ego sum dominus deus. Ecce dies: ecce venit. Egredia est ceterum: floruit virga: gemitauit superbia: iniquitas surrexit in virga impietatis. Non est eis et non est requies in eis. Venit tempus: appropinquauit dies. Qui erit non letetur: et qui vendit non lugeat: quia ira super omne populum est: quia qui vendit ad id quod vendidit non reuertetur: et adhuc in uentris uita eorum. Visio enim ad omnem multitudinem eius non regredietur: et uir in iniquitate uite sue non confortabitur. Canite tuba: parantur omnes: et non est qui uadat ad plium. Ira enim mea super omne multitudinem est. Gladius foris: pestis et famines intus. Qui in agro est gladio morietur: et qui in ciuitate: pestilentia et fame deuorabitur: et saluabuntur qui supererunt eis. Et erunt in montibus quasi columbe conuallium: omnes repidi: unusquisque in iniquitate sua. Omnes manus dissoluentur: et omnia genua fluent aquis. Et accingent se cingulo: et operiet eos formido: et in omni facie confusio: et in universis caputibus eorum caluicium. Argentum eorum foris picietur: et aurum eorum in requillum erit. Argenti

eorum et aurum eorum non valebit liberare eos: in die furoris domini. Animam suam non saluabunt: et uentres eorum non implebunt: quia scilicet delum iniquitatis eorum factum est: et ornamentum moniliu suorum in superbia posuerunt: et imagines abominacionum suarum et simulacrorum fecerunt ex eo. Propter hoc dedi eis illud in immundicia: et dabo illud in manu alienorum ad diripiendum: et impijs terre in preda: et contaminabunt illud. Et auertam faciem meam ab eis: et violabunt archam meam: et introibunt in illud emissarii: et contaminabunt illud. Fac ceterum: quoniam terra plena est iudicio sanguinis: et ciuitas plena iniquitate. Et adducam pestimos de gentibus: et possidebunt domos eorum. Et quiescere faciam superbia potentium: et possidebunt sanctuarium eorum. Angustia superueniente requirunt pacem: et non erit. Conurbatio super ceterum: et audiet super auditum. Et querent uisionem de propheta: et lex peribit a sacerdote: et consilium a senioribus. Reges lugebit: et principes indicentur metore: et manus populi terre conturbabuntur. Secundum uiam eorum faciam eis: et secundum iudicium eorum iudicabo eos: et scietis quia ego dominus. **III**

Et factus est in anno secundo: in secundo mense in quinta mensis: ego sedebam in domo mea: et senes iuda sedebant coram me. Et cecidit ibi super me manus domini dei. Et uidi: et ecce similitudo quasi aspedus ignis. Ab aspedu lumborum eius: et dorsum ignis: et a lumbis eius: et sursum. Quasi aspedus splendoris: et uisio electi. Et emissa similitudo manus: apprehendit me in cinctu capitis mei: et eleuauit me spiritus inter celum et terram: et adduxit me in iherusalem in uisione dei iuxta ostium interius: quod

respicietur ad aquilonem: ubi erat statutum ydolum zeli ad purandam simulacionem. Et ecce ibi gloria dei israel secundum uisionem quam uideram in capto: et dixit ad me. Fili hominis: leua oculos tuos ad uiam aquilonis. Et leuaui oculos meos ad uiam aquilonis: et ecce ab aquilone porte altaris: ydolum zeli in ipso introitu. Et dixit ad me. Fili hominis: putas ne uides tu quid isti faciunt: abominaciones magnas quas domus israel facit hic: ut prorsum recedam a sanctuario meo? Et adhuc ceterum: uidebis abominaciones maiores. Et introduxit me ad ostium arce. Et uidi: et ecce foramen unum in pariete. Et dixit ad me. Fili hominis: fode parietem. Et cum fodissem parietem: apparuit ostium unum. Et dixit ad me. Ingredere: et uide abominaciones pessimas quas isti faciunt hic. Et ingressus uidi: et ecce omnis similitudo reptilium et animalium abominatio: et uniuersa ydola domus israel depicta erant in pariete in circuitu per totum. Et septuaginta uiri de senioribus domus israel: et iechonias filius saphan stabat in medio eorum stantem ante picturas: et unusquisque habebat thuribulum in manu sua: et uapor nebulæ de thure consurgebat. Et dixit ad me. Uide uides fili hominis que seniores domus israel faciunt in tenebris: unusquisque in abscondito cubilis sui. Dicit enim. Non uidet dominus nos. Dereliquit dominus terram. Et dixit ad me. Adhuc ceterum: uidebis abominaciones maiores quas isti faciunt. Et introduxit me per ostium porte domus domini quod respicietur ad aquilonem. Et ecce ibi mulieres sedebant placentes adonidem. Et dixit ad me. Uide uidi fili hominis. Adhuc ceterum: uidebis abominaciones

maiores hys. Et introduxit me in atriū domus domini interius. Et ecce in ostio templi dñi inter vestibulū et altare quasi viginti quinq; viri dorsa habentes cōtra templū dñi et facies ad orientē: et adorabāt ad ortū solis. Et dixit ad me. Vire vidisti fili hominis. Nūquid leue est hoc domui iuda. ut facerent abominatōnes istas quas fecerūt hic? Quia replēs terrā iniquitate cōuersi sunt ad irritandū me. Et ecce applicant ramum ad naves suas. Ergo et ego faciam in furore: non parceret oculus meus. nec miserebor: et tū clamauerunt ad aures meas voce magna non exaudiam eos. **K**

Et clamauit in auribus meis voce magna dicens. Appropinqua. uenit uisitatōnes uestris: et unusquisq; uas interfectionis habet in manu sua. Et ecce sex viri ueniebāt de via porte superioris que respicit ad aquilonē: et unusquisq; uas interit? i manu eius. Vir quoq; unus in medio eorū uestitus lineis: et attramentariū scriptoris ad renes ei. Et ingressi sunt: et steterūt iuxta altare etneum. Et gloria dñi israel assumpta est de cherub: que erat sup eū ad limen domus. Et uocauit uirū q̄ induit? erat lineis: et attramentariū scriptoris habebat i lūbris suis. Et dixit dñs ad eū. Transi p mediā ciuitatem in medio iherusalē: et signa thau sup frontes viros; gementiū et dolentiū super cunctis abominatōnibus que sūt in medio ei. Et illis dixit audire me. Trāsite p ciuitatem sequētes eū: et pcutite. Nō parcat oculus uester: neq; misereamini. Secum adolecentulū et uirginem. paruulū et mulierem interfectice: usq; ad interfectionē. Omne aut sup que uideritis thau ne occidatis: et a

landuario meo incipite. Leuauit ergo a uiris senioribus: qui erāt ante faciem domus. Et dixit ad eos. Cōstaminare domū: et implete atria interfectis. Egre dimini. Et egressi sunt: et pcutiebant eos qui erāt in ciuitate. Et ceteri complēta renāsi ego: ruiq; sup faciem meā: et clamās aio heu heu heu dñe deus. Ego ne dispdas omnes reliquias israel: effundens furorem tuū sup iherusalē. Et dixit ad me. Iniquitas domus israel: et iuda magna est nimis ualde: et repleta est terra sanguinibus: et ciuitas repleta est auerisione. Dicunt enim. Dereliquit dñs terrā: et dñs nō uidet. Agitur et meus nō parceret oculis: neq; miserebor. Et iam eorū sup caput eorū reddam. Et ecce uir qui erat indutus lineis q̄ habebat attramentarium in dorso suo: respondit uerbū dicens. Feci sicut precepisti michi. **L**

Et uidi: et ecce in firmamento q̄ erat sup caput cherubim q̄si lapis sapphirus: et quasi species similitudinis solij apparuit sup eū. Et dixit ad uirū qui indutus erat lineis: et ait. Ingredere in medio rotarū qui sunt sub cherubim et imple manū tuā pennis ignis que sunt inter cherubim: et effunde sup ciuitatem. Ingressusq; est i conspectu meo. Cherubim autē stabant a dextris domus tū ingrederet? uir: et nubes impleuit atriū interius. Et eleuata est gloria dñi desup cherub ad limen domus: et repleta est domus nube. Et atriū repletū est splendore glorie dñi: et sonit? alas cherubim audietur usq; ad atriū exterius: quasi uox loquentis dei omnipotentis. Eung; precepit uirū q̄ induit? erat lineis: dicens sume ignē de medio rotarū qui sūt inter cherubim: et ingressus ille stetit iuxta rotam. Et egredietur

cherub manū de medio cherubim ad ignē qui erat inter cherubim: et sumptus et dedit in manū ei? qui indutus erat lineis: qui accipies egressus ē. Et apparuit in cherubim similitudo manus hominis sub? penias eorū. Et uidi: et ecce fūgor rote iuxta cherubim. Rota una iuxta cherub unū: et rota alia iuxta cherub unū. Species autē rotarū erat quasi uisio lapidis crisoliti: et aspectus earū similitudo una quatuor: q̄si si sit rota in medio rote. Eung; ambularent in quatuor partes gradiebantur: et nō reuertebantur ambulantes: sed ad locū ad quē ire dedinabar que pma erat. sequebantur et ceteri: nec reuertebantur. Et dñe corpus earū et colla et manus et pedes et circuli plena erāt oculis in circuitu quatuor rotarū: et rotas istas uocauit uolubiles audiente me. Quatuor autē facies habebat unū. Facies una facies cherub: et facies secunda facies hominis: et in tertio facies leonis: et in quarto facies aquile. Et eleuata sunt cherubim: ipm ē animal q̄ uiderā iuxta flumē dphar. Eung; ambularent cherubim ibāt paxim et rote iuxta ea: et cū eleuarent cherubim alas suas ut exaltarent de terra non relidebāt rote: sed et ipse iuxta erāt. Stantibus illis stabāt: et cū eleuatis eleuabatur. Spiritus enī uice erat in eis. Et egressa est gloria domini a limine templi: et stetit sup cherubim. Et eleuanti cherubim alas suas exaltati sūt a terra corā me: et illis egredientibus rote quoq; subsecute sunt. Et stetit in introitu porte domus dñi orientalis: et gloria dei israel erat sup eos. Ip̄m ē animal q̄ uidi sub? cherubim iuxta flumē dphar. Et intellexi quia cherubim essent. Quatuor per

quatuor uultus unū: et quatuor ale unū: et similitudo man? hominis sub aliis eorū. Et similitudo uultu eorū: ipsi uult? quos uideram iuxta flumē dphar: et intuitus eorū et imper? singulorū. ante faciem suā ingredit. **M**
Et eleuauit me spiritus: et introduxit me ad portam domus dñi orientalem que respicit ad solis ortū. Et ecce i introitu porte uiginti quinq; uiri: et uidi i medio eorū rethōniā filiū azur et phelcias filiū banaie principes ppli. Dixitq; ad me. Fili hominis: hii uiri cogitant iniquitatem: et tradāt consiliū pessimū in uerbo ista dicentes. Nōne dudū edificatae sunt domus? Hec est lebes: nos autē carnes. Idcirco uaticinare de eis: uaticinare fili hominis. Et irruit in me spiritus dñi: et dixit ad me. Loquere. Hec dicit dñs. Sic locuti estis domus israel: et rogitationes cordis uestri ego noui. Plurimos occidistis in urbe hac: et implestis uias ei? interfectis. Propterea hec dicit dñs. Interfecti uiri quos posuistis in medio ei? hii sunt carnes: et hec est lebes: et educā uos de medio ei. Gladiū metuentis: et gladiū inducā sup uos dicit dñs deus. Et uiciā uos de medio eius. Daboq; uos in manū hostiū: et facia in uobis iudicia. Gladio cadetis. In finibus israel iudicabo uos: et scietis q̄a ego dñs. Hec nō erat uobis in lebetem: et uos nō eritis in medio ei? carnes. In finibus israel iudicabo uos: et scietis q̄a ego dñs. Quia in pceptis meis non ambulastis: et iudicia mea nō fecistis: sed iuxta iudicia gentiū que in circuitu uestro sunt estis operati. Et factū est cū propheta: phelcias fili? banaie mortuus ē. Et cecidi in facie mea: clamās uoce magna. Et dixit. Hec heu heu dñe

de? consummatione tu facis reliquias
israhel? Et factum est verbum domini ad me
dicens. Fili hominis: fratres tui fratres tui
viri propinqui tui: et omnis domus israel unius
si quibus dixerunt habitatores iherusalem
longe recedere a domino: nobis data est
terra in possessionem: propterea hec dicit
dominus deus. Quia longe feci eos in gen-
tibus: et quia dispersi eos in terris: ego e-
ris in sanctificationem modicam in terris
ad quas venerunt. Propterea loquere.
Hec dicit dominus deus. Congregabo vos de
populis: et adunabo de terris in quibus
dispersi estis: daboque vobis humum israel.
Et ingredientur illuc: et auferent omnes
offensiones iudasque abominationes
eius de illa. Et dabo eis cor unum: et spi-
ritum novum tribuam in visceribus eorum. Et
auferam cor lapideum de carne eorum: et da-
bo eis cor carneum: ut in preceptis meis
ambulet: et iudicia mea custodiant: fa-
ciantque ea: et sint michi in populum: et ego sum
eis in deum. Quoniam autem cor post offendi-
cula et abominationes suas ambulat:
homo via in capite suo ponam dicit dominus
deus. Et eleuauerunt cherubim alas su-
as: et rote cum eis: et gloria dei israel
erat super eos. Et ascendit gloria domini
de medio civitatis: et stetit super montem
qui est ad orientem urbis. Et spiritus
levauit me: adduxitque in caldeam ad
transmigrationem in visionem in spiritu
dei: et sublata est a me visio quam videram.
Et locutus sum ad transmigrationem omnia
verba domini: quod ostenderat michi. **xij**
Et factus est sermo domini ad me di-
cens. Fili hominis: in medio do-
mus egredieris tu habitas: qui oculos
habes ad videntium: et non videris: et
aures ad audiendum: et non audieris: quia
domus egredieris est. Tu ergo fili ho-
minis fac tibi vasa transmigrationis:

et transmigraabis per diem totam eis.
Transmigraabis autem de loco tuo: ad lo-
cum alterum in conspectu eorum: si forte aspi-
ciant: quia domus egredieris est. Et effe-
res foras vasa tua: quasi vasa trans-
migrationis per diem: in conspectu eorum.
Tu autem egredieris vespere coram eis: sicut
egredietur migrans: ante oculos e-
orum. Perforabis tibi parietem: et egredie-
ris per eum in conspectu eorum. In humeris
portaberis: in caligine efferis. Faciem
tuam velabis et non videbis terram: qui
portentum dedi te domui israel. Hec ergo
sicut precepit michi dominus. Vasa
mea petuli quasi vasa transmigrationis
per diem: et vespere perfodi michi parie-
tem manui: et in caligine egressus sum
et in humeris portatus in conspectu eorum.
Et factus est sermo domini mane ad me dicens.
Fili hominis: numquid non dixerunt ad
te domus israel domus egredieris: quod
tu facis? Dic ad eos. Hec dicit dominus de-
us. Super ducem domus istud quod est in
iherusalem: et super omnem domum israel
que est in medio eorum. Dic. Ego portan-
tum vestrum. Quomodo fecit: sic fiet illis.
In transmigrationem et in captivitatem
ibunt: et dux qui est in medio eorum in hu-
meris portabit: in caligine egredietur.
Parietem perfodient ut educat eum: facies
eius operietur ut non videat oculos terram.
Et extendam rete meam super eum et capietur
in sagena mea: et adducam eum in babilo-
nem in terram caldeorum: et ipsam non vide-
bit: morietur et omnes qui circa
eum sunt. Presidium eius: et agmina eius
disperga in omnem ventum: et gladium euo-
ginabo post eos. Et scient quia ego
dominus: quando dispersero illos in gentes:
et dissipabo eos in terras. Et relin-
quam eos in manus paucos a gladio et
fame et pestilentia: ut enarrat omnia

scelerum eorum in gentibus ad quos ingredientur:
et scient quia ego dominus. Et factus est ser-
mo domini ad me dicens. Fili hominis
panem tuum in conturbatione comede: sed
et aquam tuam in festinatione et merore
bibe: et dices ad populum terre. Hec dicit
dominus deus ad eos qui habitant in ihe-
rusalem: in terra israel. Panem suum in so-
litudine comedit et aquam suam in deso-
latione bibent: ut desoleat terra a mul-
titudine sua propter iniquitates omnium
qui habitant in ea: civitates que nunc
habitantes desolate erunt: terraque deserta:
et scietis quia ego dominus. Et factus est ser-
mo domini ad me dicens. Fili hominis:
quod est puerum istud vobis in terra
israhel dicentium: in longum differuntur
dies: et peribit omnis visio: Ideo dic
ad eos. Hec dicit dominus deus. Quiescere
faciam puerum istud: neque vulgo dicet
ultra in israhel. Et loquere ad eos quod
appropinquaverit dies: et sermo omnis
visionis. Non enim erit ultra omnis vi-
sio calla: neque divinatio ambigua in
medio filiorum israel: quia ego dominus
loquar quodcumque locutus fuero verbum
erit. Prologabitur amplius: sed in die-
bus vestris domus egredieris loquar
verbum: et faciam illud dicit dominus deus. Et
factus est sermo domini ad me dicens. Fi-
li hominis: ecce domus israel dicentium.
Visio quam hic vider in dies multos:
et in tempora longa iste prophetat. Pro-
pterea dic ad eos. Hec dicit dominus deus.
Non prolongabitur ultra sermo omnis
meus. Verbum quod locutus fuero
complebitur dicit dominus deus. **xij**
Et factus est sermo domini ad me di-
cens. Fili hominis vacinare
ad prophetas israel qui prophetant: et di-
ces prophetantibus de corde suo. Audite
verbum domini. Hec dicit dominus deus. He-

prophetis insipientibus: qui sequuntur
spiritum suum: et nichil vident. Quali vul-
pes in deserto. Prophetę tui israhel erant.
Non ascendistis eum aduerso: neque oppo-
sistis murum per domum israhel ut stare-
tis in prelio in die domini. Vident vana
et diuinant mendacium: dicentes autem do-
minus. cum dominus non misertus eos: et perse-
uerat utrum confirmare sermonem. Numquid non
visionem callam vidistis: et divinatio-
nem mendacem locuti estis? Et dicitis a-
utem dominus: cum ego non sim locutus. Propter
ea hec dicit dominus deus. Quia locuti estis
vana et vidistis mendacium: ideo ecce e-
go ad vos ait dominus deus: et erit ma-
nus mea super prophetas qui vident va-
na et diuinant mendacium. In consilio
populi mei non erunt: et in scriptura domus
israhel non scribent: nec in terra israhel
ingredientur: et scietis quia ego dominus
deus. Eo quod deceperunt populum meum di-
centes pax pax: et non est pax: et ipse edifica-
bat parietem: illi autem lineabant eum luto
absque paleis. Dic ad eos qui lineant
absque temperatura: quod caluit sit. Erit
enim ymber inuidans: et dabo lapides
pergrados desuper irruentes: et ventum
procelle dissipante. Siquidem ecce cecidit
paries. Numquid non dicitur vobis:
ubi est litura quam lineatis? Propterea
hec dicit dominus deus. Et erumpet facies spi-
ritus tempestatis in indignatione mea:
et ymber inuidans in furore meo erit:
et lapides grandes in ira in consum-
ptionem. Et destruet parietem quam line-
atis absque temperamento: et adequabo
eum terre et reuelabit fundamentum eius:
et caderet et consumetur in medio eius: et
scietis quia ego sum dominus. Et completo in-
dignationem meam in pariete: et in hijs qui
lineant eum absque temperamento: dicamque
vobis. Non est paries: et non sunt qui

liniūt eū. Prophete israel qui pphē-
rant ad iherusalē: et vident ei visionē
pacis et nō est pax air dñs de⁹. Et tu
fili hominis pone faciē tuā contra fi-
lias ppli tui que pphētāt de corde suo:
et uacillare sup eas et dic. Hec dicit
dñs deus. Et hīs q̄ dñs puluillos
sub omni cubitu man⁹: et faciūt cerui-
calia sub capite uniuersē etatis ad ca-
piendas animas. Et cū caperent ani-
mas ppli mei uiuificabant animas e-
orū: et uolabāt me ad pplm meū ppter
pugillū ordei et fragmen panis: ut in-
terficerent animas que nō moriūtur
et uiuificarent animas que nō uiuūt:
mentētes ppo meo credenti mēdanti.
Propter hoc dicit dñs de⁹. Ecce ego
ad puluillos uestros quibus uos ca-
pitis animas volantes: et dirūpam e-
os de brachijs uestris: et dimittā ani-
mas quas uos capitis. animas ad
uolandū. Et dirūpam ceruicalia uestra:
neq; erūt ultra in manibus uestris ad
pōdandū: et scietis q̄a ego dñs. Pro-
ro q̄ mittere fecistis cor iusti mēdante:
que ego nō dimittā: et confortastis ma-
nus impij ut non reuerteret a via sua
mala et uiuere: ppter ea uana nō uide-
bitis et diuinationes nō diuinabitis
ampli⁹: et erūt pplm meū de manu uestra:
et scietis q̄a ego domin⁹. **xiij**
Et uenerūt ad me viri seniores israhel:
et sederūt corā me. Et factus
est sermo dñi ad me dicens. Fili hois:
virī isti posuerūt in inuidicijs suis in
cordibz suis: et scandalū iniquitatis
sue statuerunt corā faciē suā. Nūquid
interrogatus respōdebo eis? Propter
hoc loquere eis: et dices ad eos. Hec di-
cit dñs de⁹. Homo homo de domo
israhel q̄ posuerūt in inuidicijs suis

in corde suo. et scandalū iniquitatis sue
statuerūt corā faciē suā: et uenerūt ad
prophetā interrogās p eum me: ego
dñs respondebo ei in multitudinē in-
iudicijs suis: ut capiat dom⁹ israhel
in corde suo quo recessit a me in
cundis ydolis suis. Propterea dicit ad
domū israhel. Hec dicit dñs de⁹. Con-
uertimini et recedite ab ydolis uestris:
et ab uniuersis etaminatōibz uestris
auertite facies uestras. Quia homo ho-
mo de domo israhel et de pphētis quicūq;
aduertit fuerit in israhel. si aliam
fuerit a me et posuerit ydola sua in co-
de suo et scandalū iniquitatis sue sta-
tuerit corā faciē suā: et uenerūt ad pro-
phetā ut interroget p eū me: ego dñs
respōdebo ei p me et ponā faciē meā su-
per hominē illū: et faciā eū in regnū
et in pueritū: et dispōdam eū de medio
pplī mei: et scietis q̄a ego dñs. Et pro-
pheta cū exauertit et locut⁹ fuerit: uoluit
ego dñs decepti prophetā illū. Et recepi
dam manū meā sup illū: et delebo eū
de medio pplī mei israhel: et ponam
iniquitatem suā. Quia iniquitatem
interrogantis. sic iniquitas prophete
ricur nō erit ultra dom⁹ israhel a me
neq; polluat in uniuersis pphētis
omibz suis: sed sit michi in pplm et ego
sum eis in deū: air dñs regerētū. Et
factus ē sermo dñi ad me dicens. Fili ho-
minis. terra cū peccauerit michi. ut pu-
aricetur puaricatus: egredia manū
meā sup eam et conterā uirgā panis
eius: et immittā in eam famē: et immittā
am de ea hominē et iumentū. Et si
erint res viri isti in medio ei⁹: nō delebo
animas suas air dñs regerētū. Et si
si bestias psumas induxero sup eam
ut uastent eam et fuerit inuis eo q̄ in

sit pphētis ppter bestias: res viri isti
si fuerit in ea. uiuo ego dicit dñs deus.
q̄a nec filios nec filias liberabunt. sed
ipī soli liberabuntur: terra autē desola-
bitur. Et si gladiū induxero sup ter-
ram illā: et dixerō gladio. cāsi p terrā:
et interfecero de ea hominē et iumentū: et res
virī isti fuerint in medio eius uiuo ego
dicit dñs de⁹ nō liberabūt filios neq;
filias: sed ipī soli liberabūt. Si autē
et pestilentia immiserō sup terrā illā:
et effunderō indignationē meā sup eam
in sanguine ut auferā eē ea hominē et
iumentū: et nōc daniel et iob fuerūt in
medio ei⁹: uiuo ego dicit dñs de⁹. q̄a
filiū et filiam nō liberabūt: sed ipī in-
ficia sua liberabunt animas suas:
quonia her dicit dñs. Quod et si qua-
tuor iudicia mea pessima: gladiū et
fame ac bestias malas et pestilentia
immiserō in iherusalē ut interficerē de
ea hominē et pecus: et tamē relinque-
tur in ea saluatio educturū filios et fi-
lias. Ecce ipī egredietur ad uos et ui-
debitis uia eorū: et adinuentiones eorū:
et consolabimini sup malo qd̄ induxit
iherusalē in omnibus que importauī
sup eam: et consolabunt uos cū uide-
ritis uiam eorū et adinuentiones eorū:
et cognoscetis q̄ nō frustra fecerim o-
mnia q̄ feci in ea: air dñs de⁹. **xv**
Et factus est sermo dñi ad me di-
cens. Fili hominis: quid her de
ligno uitis et omnibz lignis nemorū q̄
sunt inter ligna siluarū? Nūquid tol-
letur de ea lignū ut fiat opus: aut fa-
bricabitur de ea paxillus ut depende-
at in eo quodcuq; uas? Ecce igni da-
tum est in escam: uirgāq; parē ei⁹ con-
sumpsit ignis: et medietas ei⁹ redacta
est in fauillā. Nūquid uile erit ad o-
pus? Et cū esset integrū nō erat aptū

ad opus: quāto magis cū illud ignis
deuorauit et combussit nichil eē eo
fuit opus. Propterea her dicit dñs de-
us. Quomō lignū uitis inter ligna sil-
uarū quod dedi igni ad deuorandū:
sic radā habitatores iherlm: et ponā
faciē meā i eos. De igne egredient: et i-
gnis consumeret eo. Et facies q̄a ego dñs
cū posuerō faciē meā in eos: et dederō
terram inuiā et desolatā: eo q̄ puarica-
tores egredient dicit dñs deus. **xvi**
Et factus est sermo dñi ad me di-
cens. Fili hominis: uocas fac-
iherusalē abominatōnes suas: et di-
ces. Hec dicit dñs de⁹ israhel. Radice
tua et generatio tua de terra chanaan:
pater tu⁹ amorre⁹: et mater tua cetha.
Et quādo nata es in die ortus tuī nō
est pīllus umbilic⁹ tu⁹: et aqua nō es
lota in salutarē. nec sale sallica: nec in-
uoluta pānis. Nō peperit sup te ocu-
lus ut faceret tibi unū de hīs misere⁹
tū: sed pīcta es sup faciē terre in abie-
ctione anime tue: in die qua nata es.
Transiens autē p te: uidi te conculcatā
in sanguine tuo. Et dixi tibi cū esses i
sanguine tuo. Vire. Dixi inq; tibi in
sanguine tuo. Viue. Multiplicatam
quali germen agri dedi te: et multipli-
cata es. et grandis effeda: et ingressa es
et puenisti ad mūdū muliebrem. Uir-
ra tua innumuetur: et pilus tu⁹ germi-
nauit: et cras nuda et confusionis plena.
Et transiui p te et uidi te: et ecce tempus
tuū. tempus amariū. Et repandi a-
midū meū sup te: et operui ignominia
tuā. Et iuravi tibi: et ingressus sum pa-
dum tecū air dñs de⁹. Et facta es mi-
chi: et laui te aqua: et emūdavi sangui-
nem tuū eē te. Et unxi te oleo: et uestiui
te discoloribus: et calceauī te iacinto.
Et cinxi te bisso: et indui te subalibz:

ornavi te ornamento. Et dedi armillas in manibus tuis: et torquē circa collum tuum: et dedi manū sup os tuum: et circulos auribus tuis: et coronā decoris in capite tuo. Et ornata es auro et argento: et vestita es bullo et polium et multis coloribus. Simila et mel et oleū comedisti: et decora facta es vehementer nimis. Et p̄fecisti in regniū: et egressum est nomen tuum in gentes p̄ter speciem tuā: quia p̄fecta eras in decore tuo: quē posuerat sup te dñs deus. Et habens fiduciā in pulcritudine tua fornicata es in uoce tua: et p̄posuisti omnē fornicationē tuā: omni crāselū: ut eius heres. Et sumens de vestimentis tuis fecisti tibi recella hinc inde cōfuta: et fornicata es sup eis: sicut nō ē factū: neq; futurū est. Et tulisti uasa decoris tui de auro meo et argento meo: quē dedi tibi: et fecisti tibi ymagines masculinas: et fornicata es in eis. Et sumptisti vestimenta tua multicoloria: et operuisti illas. Et oleū meū et thymiana meū posuisti corā eis: et panem meū quē dedi tibi simila et oleū et mel quibus reueruisti te: posuisti in conspectu eorū in odorem suauitatis. Et factū est ait dñs deus: et tulisti filios tuos et filias tuas q̄s generasti michi et imolasti eis ad deuorādū. Nūquid praua est fornicatio tua immolantis filios meos? Et dedit illos p̄secrās eis. Et post omnes abominaciones tuas et fornicaciones nō es recordata dñi adolescentie tue: quādo eras nuda et cōfusione plena: oculata in sanguine tuo. Et accidit post omnē maliciā tuā: ut ue tibi ait dñs deus. Et edificasti tibi lupanar: et fecisti tibi p̄stibulū in cūdis plateis. Ad omne caput uie edificasti signū p̄stibulonis tue: et abominabile

fecisti decorem tuū. Et diuisti p̄stibulū tuos omni rāselū: et multas fornicaciones tuas. Et fornicata es cum filiis egipti uicinis tuis: et multas carnis: et multiplicasti fornicationē tuā ad iritādū me. Et ego tendam manū meā sup te: et auerem multicationem tuā. Et dabo te in manus odientū te filiarū palestinā: quę erubescit in uia tua scelerata. Et fornicata es in filiis affricorū: eo q̄ uerū fueris repleta. Et postq̄ fornicata es nec sis in laetitia: et multiplicasti fornicationē tuā in terra chanaan: et thaliam et uerū laetitia es. In quo uidetur cor tuū ait dñs deus: et facias omnia opera mulieris meretricis et p̄catoris. Quia fabricasti lupanar tuū in caput omnis uie: et recessum tuū fecisti in platea. Nec facta es quali meretrix: sed fidio augens p̄dium: sed quali mulier adultera: quę sup uirū suū induit alienos. Omnibus meretricibus datur mercedes: tu autē dediti mercedes cunctis amatoribus tuis: et dona dābas eis ut increant ad te undiq; ad fornicādū tecum. Et adūm q̄ est in contra consuetudinē mulierū in fornicationibus tuis: et post te nō est fornicatio. In eo enim q̄ dediti mercedes et mercedes nō accepisti: factū est in contrariū. Propterea meretrix audit uerbū dñi. Nec dicit dñs deus. Effusum est es tuū: et reuelata est ignominia tua in fornicationibus tuis sup amatores tuos et sup ydola abominacionū tuarū in sanguine filiorū tuos quos dediti eis: ecce ego congregabo omnes amatores tuos quibz commiseris: et omnes quos dilexisti et omnes quos oderas. Et congregabo eos sup te undiq;: et nuda bo ignominia

corā eis. Et uidebūt omnē turpitudinem tuā: et iudicabo te iudicis adulterarū: et effundentiū sanguinē. Et dabo te in sanguine furoris et zeli: et dabo te in manū eorū. Et destruet lupanar tuū: et demolientur p̄stibulū tuū. Et demudabūt te vestimentis tuis: et auferent uasa decoris tui. Et desoliquet te nudam plenamq; ignominia: et adducent sup te multitudinē. Et lapidabūt te lapidibz: et reuocabunt te gladijs suis. Et cōburent domos tuas igni: et facient in te iudicia in oculis mulierū plurimarū. Et declines fornicari: et mercedes ultra nō dabis. Et requiescet indignatio mea in te: et auferetur zelus meus a te. Et quiescat nec irascar amplius: eo q̄ nō fueris recordata dñi adolescentie tue: et p̄posuisti me in omnibus hijs. Quapropter et ego uias tuas in capite tuo dedi ait dñs deus: et nō feci iuxta scelera tua in omnibus abominacionibus tuis. Ecce omnis q̄ dicit vulgo p̄uebit in te assumet illud dicens. Sicut mater ita et filia ei. Filia matris tue es tu: quę p̄iecit uirū suū: et filios suos: et soror sororū tuarū: q̄ p̄iecit uirōs suos et filios suos. Mater ustra rethear: et pater uester amoretus. Et soror tua maior samaria: ipsa et filia ei quę habitant ad sinistram tuā. Soror autē tua minor te: q̄ habitat a dextris tuis sordoma et filia ei. Sed nec in uis eaz ambulasti: neq; secūdū scelera eorū fecisti. Dauid illi min⁹ pene sceleratiora fecisti illis: in omnibus uis tuis. Quia ego dicit dñs deus: q̄a nō fecit sordoma soror tua ipsa et filia ei: sicut fecisti tu et filia tue. Ecce hoc fuit iniquitas sordome sororis tue: superbia: sacritas panis: et abundantia et cōmipit et filiarū eius: et manū regendi et

pauperi nō porrigebat: et eleuate sunt et fecerūt abominaciones corā me: et abstuli eas sicut uidisti. Et samaria diuiniū peccatorū tuorū non peccauit: sed uicisti eas sceleribus tuis: et iustificasti sorores tuas in omnibus abominacionibus tuis quas operata es. Ergo et tu porta cōfusione tuā: quę uicisti sorores tuas peccatis tuis sceleratius agens ab eis. Iustificare sunt enim a te. Ergo et tu confundere: et porta ignominia tuā: quę iustificasti sorores tuas. Et conuerterā restituens eas conuersione sodomorū cū filiabus suis: et cōuersione samarie et filiarū ei⁹. Et cōuertam reuersionē tuā in medio earū: ut portes ignominia tuā: et confundaris in omnibus quę fecisti cōsolās eas. Et soror tua sordoma et filie ei⁹ reuertentē ad antiquitatem suā: et samaria et filie ei⁹ reuertentur ad antiquitatem suā: et tu et filie tue reuertimini ad antiquitatem uestrā. Non fuit autē sordoma soror tua audita in ore tuo in die supbie tue: anteq̄ reuelaret maliciā tuā sicut hoc tempore in opprobriū filiarū syrie: et iuday in circuitu tuo filiarū palestinā q̄ ambiūt te p̄ gyrū. Solus autē et ignominia tuā tu portasti ait dñs deus. Quia hec dicit dñs deus. Et factū tibi sicut despectisti iuramentū ut ritum faceres padū: et recordabor ego padū mei tecum in diebus adolescentie tue: et suscitabo tibi padū sempiternū. Et recordaberis uiarū tuarū: et confundaris cū receperis sorores tuas te maiores cum minoribus tuis. Et dabo eas tibi in filias: sed nō te padū tuū: et suscitabo ego padum meū tecū. Et scies quia ego dñs: ut recorderis et confundaris: et nō sis ultra ap̄p̄re os p̄ cōfusione tua: cū placet tibi furor

in quibus q̄ fecisti aut dñs dñs. **rum**
Et factu est verbum dñi ad me dicens.
 Fili hominis: pone enigmas et
 narra parabolas ad domum israel: et
 dices. Hec dicit dñs dñs. Aquila gra-
 dis: magnas alas: longo membroru
 ductu: plena plumis: et varietate: venit
 ad libanum: et tulit medullam cedri. Su-
 mitatem frondium eius euellit: et traspor-
 tauit eam in terram chanaan: in vitem
 negotiatoru posuit illam. Et tulit de se-
 mine terre et posuit illud in terra p se-
 mine: ut firuaret radicem sup aquas
 multas. In supficie posuit illud. Cum-
 q; genuit asser creuit in vinea latoris
 humili stature: respicientibus ramis eius
 ad eam: et radices eius sub illa erant. Fa-
 cta est ergo vinea: et fructificauit in pal-
 mires: et emisit papires. Et facta est
 aquila altera grandis: magnis aliis
 multisq; plumis. Et ecce vinea ista q̄ si
 mittens radices suas ad eam: palmi-
 res suos extendit ad illam ut irigeret e-
 am de arboris geminis suis: que in terra
 bona sup aquas multas plantata est:
 ut faciat frondes et porret fructum: ut sit
 in vinea grandem. Dicit. Hec dicit dñs
 deus. Ego ne prosperabit: Nonne radi-
 ces eius euellit: et fructus eius distingeret?
 Et succabit omnes palmites: geminis
 eius et arefcer: et non in brachio grandi-
 neq; in ipso isto: ut euelleret ea radi-
 cibus. Ecce plantata est. Ego ne prospera-
 bitur: Nonne cum irigerit eam ventus
 viretis succabitur: et in arboris geminis
 suis arefcer. Et factu est verbum dñi ad
 me dicens. Dicit ad domum israel: sperant.
 Nescitis qd ista significet? Dicit. Ecce
 venit rex babilonis in iherusalem: et as-
 sumet regem et principes eius: et adducet
 eos ad leuitem in babilonem. Et tol-
 let de semine regu: facietq; cum eo sedes:

et ab eo accipiet iustitiam. Sed et
 res terre tollet: ut sit regnum humile
 non eleuetur: sed custodiat pactum eius: et
 ut illud. Qui recedens ab eo nullo mo-
 do ad egyptum: ut daret sibi equos et
 pphm istum. Numquid prosperabit
 consequetur salutem: qui fecit hec? Et
 qui dissoluit pactum: numquid effugiet?
 Vno ego dicit dñs dñs: quoniam istum
 regis qui constituit eum regem eius? Ecce
 iratus iramensum et soluit pactum qd ha-
 bebat cum eo: in medio babilonis mo-
 rietur. Et non in egerit grandi neq; in
 ipso isto faciet contra eum phara-
 ophum in iactu aggeris et in refectione
 vallo: ut interficiat animas multas.
 Spreuerat enim iuramentum ut solueret
 dñs: et ecce dedit manum suam: et cum
 hec fecerit non effugiet. Propterea hec di-
 cit dñs dñs. Vno ego: quoniam iura-
 mentum qd speruit et sedus qd pueri-
 tus est ponam in caput eius. Et repandam
 sup eum reche meum et comprehendem
 sagena mea: et adducam eum in babi-
 lonem: et iudicabo eum ibi in pueritiam
 ne qua desepit me: et omnes pueri
 cum vniuerso agmine suo gladio ca-
 dent. Relidui autem in omni ventu dissi-
 genur: et scietis quia ego dñs locutus
 sum. Hec dicit dñs dñs. Et summa ego
 de medulla cedri sublimis: et ponam de
 vertice ramorum eius. Teneris dissipauit
 plantabo sup montem excelsum et con-
 nentem. In monte sublimi israel pla-
 rabo illud: et erumpet in germen: et fa-
 ciet fructum: et erit i cedru magna. Et ha-
 bitabunt sub ea omnes volucres: et vni-
 sum volans sub umbra frondium eius
 edificabit. Et faciet omnia ligna regionis
 qd ego dñs humiliavi lignum sublimem
 et altum lignum humile: et faciet lignum
 virens: et frondem feci lignum aridum.

domini locutus sum et feci. **rum**
Et factus est sermo dñi ad me di-
 cens. Quid est q̄ inter vos para-
 bola vertitis in puerbum istud in terra
 ista dicens? Patres comederunt vnam
 acerbam: et dentes filiorum obduperant.
 Vno ego dicit dñs deus: si erit vltima
 vobis parabola hec in puerbum in ista.
 Ecce omnes anime mee sunt. Et ani-
 ma patris: ita et anima filij mea est. Ani-
 ma que peccauerit: ipsa morietur. Et
 vir si fuerit iustus et fecerit iudicium et
 iustitiam: in montibus non comederit et ocu-
 los suos non leuauerit ad ydola domus
 israel: et uxorem proximi sui non vi-
 olauerit et ad mulierem menstruata non
 accesserit: et hominem non contumelauerit:
 pignus debitori reddiderit: pro vim ni-
 hil rapuerit: panem suum esurienti dedit:
 et nudum operuerit vestimento: ad usura
 non contumelauerit: et apli non acceperit:
 ab iniquitate auerterit manum suam: et
 iudicium verum fecerit inter virum et virum:
 et in preceptis meis ambulauerit et iudi-
 cia mea custodierit ut faciet veritatem:
 hic iustus est. Vita viuet: ait dñs dñs.
 Quod si genuerit filium latronem effun-
 detur sanguine: et fecerit vinum de illis:
 et hec qd omnia non faciem: sed in mo-
 ribus comederit: et uxorem proximi sui pol-
 luerit: egerit et pauperem contumeliam:
 rapientem rapinas: pignus non red-
 ditum: et ad ydola leuatum oculos su-
 os abominatione faciem: ad usura
 dantem: et aplius accipientem: numquid
 viuet? Non viuet. Cum vniuersa hec
 detestanda fecerit: morte morietur. Sa-
 guis eius in ipso erit. Quod si genuerit
 filium qui videns omnia peccata patris
 sui non fecit remittere: et non fecerit simile
 eis: sup montes non comederit: et oculos
 suos non leuauerit ad ydola domus

israhel: et uxorem proximi sui non viola-
 uerit: et vir non contumelauerit: pignus
 non rapuerit: et rapinam non rapuerit: panem
 suum esurienti dedit: et nudum operuerit ve-
 stimento: a pauperis iniuria auerit ma-
 num suam: usura et supabundantiam non ac-
 ceperit et iudicia mea fecerit: et in prece-
 ptis meis ambulauerit: hic non mo-
 rietur in iniquitate patris sui: sed vita viuet.
 Pater eius qd calumniatus est et vim
 fecit fecit: et malum operatus est in me-
 dia populi sui: ecce mortuus est in iniquita-
 te sua. Et dicitur. Quare non portabit
 filius iniquitatem patris? Videlicet qd
 filius iudicium et iustitiam operatur: est: o-
 mnia precepta mea custodit et fecit il-
 la: vita viuet. Anima q̄ peccauerit ipsa
 morietur. Filius non portabit iniqui-
 tatem patris: et pater non portabit in-
 iquitatem filij. Iusticia iusti sup eum
 erit: et impietas impij erit super eum. Si
 autem impij egerit penitentiam ab omni-
 bus peccatis suis que operatus est: et custo-
 dierit omnia precepta mea: et fecerit iudi-
 cium et iustitiam: vita viuet et non morietur.
 Omnium iniquitatum eius quas operatus
 est non recordabor. In iusticia sua quam
 operatur: est: viuet. Numquid voluntatis
 mee est mors impij dicit dñs deus: et
 non ut auertatur a vijs suis et uiuat?
 Si autem auerterit se iustus a iusticia sua
 et fecerit iniquitatem secundum omnes
 abominationes quas operari solet
 impij: numquid viuet? Omnes iusticie
 eius quas fecerat non recordabor. In
 pueritiam qua puerit: et in pec-
 cato suo non peccauit: in ipsis morietur.
 Et dixit. Non est equa via dñi. Au-
 dire ergo domus israel. Numquid via
 mea non est equa: et non magis iuste
 et prae sunt? Cum enim auerterit se
 iustus a iusticia sua: et fecerit iniquitatem:

moriatur i eis. In iniusticia quā operatur i morietur. Et cū auerterit se impius ab impietate sua quā operatus est i fecerit iudiciū i iusticiā ipe aiam suā uiuificabit. Consideras enim et auertens se ab omibz iniquitatibz suis quas operatur est: uita uiuet et nō morietur. Et dixit fili iſrahel. Nō ē equa uia dñi. Numquid uie mee nō sūt eque dom? iſrahel. i non magis uie uestre prauē? Quidcirco unūquēqz iuxta uias suas iudicabo domus iſrahel: ait dominus deus. Couertimini i agite penitentia ab omibz iniquitatibz uestis: et nō erit uobis in ruinam iniquitas. Proicite a uobis omnes iniquitates uestras in quibus puaricati estis: i facite uobis cor nouū i spiritum nouū. Et quare moriemini dom? iſrahel? Quia nolo mori morientis dicit dominus de? Reuertimini i uiuite. **XXII**

Et tu fili hominis assume planctum sup principes iſrahel: i dices. Quare mater tua leuā ter leones cubauit? In medio leuinculorū enutrit uir catulos suos. Et educit unū de leuinculis suis: leo fact? est: i didicit capere p̄dam hūmānā comedere. Et audivit de eo gentes: i non absqz uulneribus suis reperit eū: i adduxerūt eū in catheris i terra egipti. Que cum uidisset quoniam infirmata est et percit e? i p̄dicto e? nūlit unū de leuinculis suis: leonē constituit eum. Qui incedebat inter leones i fact? est leo: i didicit p̄dā capere et hōs deuorare: didicit uiduas facere i ciuitates earū in desertum adducere: et desolata est terra repletitudo eius. A uoce rugitus illius. Et conuenerūt aduersus eum gentes undiqz de p̄uinijs: i ep̄p̄derunt sup eum rethē suū. In uulneribz

earū captus est i miserū eum i caueā in catheris: adduxerūt eū ad regē babilonis miserūqz eū i carcerem: ne audiret uox ei? ultra sup montes iſrahel. Mater tua q̄li uinea in sanguine tuo sup aquā plantata est: fructus eius recondes ei? reuerūt e? aquis mltis: i fide sunt ei uirge solide in septa dominatū: i exaltata est statura eius inter fcondes. Et uidit altitudinē suā in mltitudine palmitū suorū: i nulla est in ira in terrāqz pietas: i uentus uis fructū ei? marcuerūt i arefacte sunt uirge roboris ei?. Agnis comedit eam. Et nūc exaltata est i desertum i terra inuia i sūcra: i egressus ē ignis de uirga ramorū ei? q̄ fructū ei? comedere: i nō fuit ea uirga foris scriptū dñi an. Plād? est: i erit in plādū. **XXIII**

Et factū est in āno septimo i quinto in decima mensis reuerūt uiri de senioribz iſrahel ut interrogaret dominū: et sederūt corā me. Et fact? est hmo dñi ad me dicens. Fili hominis loquere senioribz iſrahel: i dices ad eos. Hec dicit dñs de?. Num ad interrogādū me uos uenistis? Quid ego? quia nō respōdebo uobis ait dñs de?. Si iudicas eos: si iudicas fili hōis. Abominaciones patrū eorū ostende eis: et dices ad eos. Hec dicit dñs deus. In die qua elegi iſrl i leuauī manū meā p̄to stirpe dom? iacob et apparui eis in terra egipti et leuauī manū meā p̄ eis dicens ego dñs de? uester: in die illa leuauī manū meā p̄ eis ut educerē eos de terra egipti in terrā quam p̄uiderā eis flumē lade i melle: que est egregia inter omēs terras. Et dixi ad eos. Quisquisqz offensiones oculorū suorū abiciat: i in ydolis egipti nolite pollui. Ego dominus deus uester. Et

irritauerūt me: noluerūtqz me audire. Quisquisqz abominaciones oculorū suorū non p̄iecit: nec ydola egipti reliquerūt. Et dixi ut effunderem indignationē meā sup eos: i implete irā meā in eis i medio terre egipti. Et feci p̄pter nomē meū: ut nō violaretur corā gentibus in quas medio reatur: i inter q̄s apparui eis ut educerem eos de terra egipti. Eeci ego eos de terra egipti et eduxi eos in desertū: i dedi eis p̄cepta mea i iudicia mea ostendi eis: q̄ faceret homo i uiuet in eis. In sup i sabbata mea dedi eis ut esset signū inter me et eos: i sciēnt quia ego dñs sanctificans eos. Et irritauerūt me dom? iſrl in deserto: in p̄ceptis meis nō ambulauerūt i iudicia mea p̄iecerūt que faciens homo uiuet in eis: et sabbata mea violauerūt uehementer. Dixi ergo ut effunderem furorē meū sup eos i deserto: i consumerem eos. Et feci p̄pter nomē meū: ne violaretur corā gentibz: de quibus nēci eos i cōsp̄tu eorū. Ego igitur leuauī manū meā sup eos i deserto ne inducerem eos in terrā quā dedi eis flumē lade i melle precipuā certarū omnium: quia iudicia mea p̄iecerūt et in p̄ceptis meis nō ambulauerūt: i sabbata mea violauerūt. Post ydola enim cor eorū gradiebant. Et p̄iecerūt oculis meis sup eos ut non interficerem eos: nec cōsumpsi eos in deserto. Dixi autē ad filios eorū in solitudine. In p̄ceptis patrū uestrorū nolite iterare: nec iudicia eorū custoditis: nec i ydolis eorū polluatini. Ego dñs de? uester. In p̄ceptis meis ambulate: i iudicia mea custodite i facite ea et sabbata mea sanctificate ut sit signū iter me et uos: et sciatur quia ego dñs deus uester. Et reuertebantur me filij: et in

p̄ceptis meis nō ambulauerūt i iudicia mea non custodierūt ut facerent ea q̄ cum fecerit homo uiuet in eis: i sabbata mea violauerūt. Et cōminat? sum ut effunderem furorē meū sup eos: i impletem irā meā in eis in deserto. Auerti autē manū meā: i feci p̄pter nomē meū: ut nō violaretur corā gentibus: de quibus nēci eos in oculis eorū. Quē leuauī manū meā in eos in solitudine ut dispergerem illos i nationes et uētilarem i terras: eo q̄ iudicia mea nō fecissent: i p̄cepta mea reproballent: et sabbata mea violassent: i post ydola patrū suorū fuissent oculi eorū. Ergo et ego dedi eis p̄cepta non bona et iudicia in quibus non uiuet: i pollui eos in muneribus suis cum offerrent omne qd aperit uulnam p̄pter delicta sua: i sciēnt quia ego dñs. Quāobrem loquere ad domū iſrahel fili hōis: et dices ad eos. Hec dicit dñs de?. Adhuc et in hoc blasphemauerūt me patres uestri cum spreuissent me cōtemnētes: et induxissent eos in terrā: sup quā leuauī manū meā ut dārem eis. Viderūt omne collē exellum: i omne lignum nemorosū i molauerūt ibi uictimās suas: et dederūt ibi iritationē oblationis sue: i posuerūt ibi odorē suauitatis sue i libauerūt libationes suas. Et dixi ad eos. Quid ē exellum: ad qd uos ingredimini? Et vocatū ē nomē ei? exellus usqz ad hāc diē. Propterea dicit ad domū iſrl hec dicit dñs de?. Certe i uia patrū uestrorū uos polluitini: et post offenditā eorū uos fornicamini. Et i oblatione donorū uestrorū cū traducitis filios uestros p̄ ignem uos polluitini in omnibus ydolis uestris usqz hodie: et ego respōdebo uobis dom? iſrahel? Quid ego dicit dñs deus: quia non

respondetis vobis: neque cogitatio me-
ris vris fiet dicentiu. Eam? hinc pates-
et sicut cognationes terre: ut colant
ligna et lapides. Vnde ego dixit dñs
deus: quoniam in manu forti et in bra-
chio extenit et in furore effuso regnabo
sup vos. Et educam vos de pñs: et
congregabo vos de terris in quibus di-
spñi estis. In manu valida et in bra-
chio extenit et in furore effuso regnabo
sup vos: et adducā vos i desertū pñs:
et iudicabo vobiscū ibi facie ad faci-
em. Sicut iudicio cōtendi aduersum
patres vestros in deserto terre egyp̃ti: sic
iudicabo vos dicit dñs. Et subiciam
vos septimo meo: et inducā vos i vin-
culis federis. Et eligam de vobis tras-
gressores et impios: et de terra incolā-
tus eorū educā eos: et terrā israel non
ingredietur: et scietis quia ego dominus.
Et vos domus israel: hec dicit dñs deus.
Singuli post ydola vĩa ambulate: et
sequite eis. Quia si et in hoc nō audierint
me: et nomē meū sandū pollueritis ul-
tra in numeribz vĩa: et in ydolis vĩa:
in monte sancto meo in monte excelso
israel ait dñs deus? ibi secutur michi o-
mnis domus israel: omnes inq̃ in terra
in qua placebūt michi. Et ibi querā
primicias vĩa: et primitiā decimarū ve-
strarū in omnibus sanctificationibus
vestris. Quia odorem suavitatis suscipi-
am vos: cum educero vos de pñs et
congregaero vos de terris in quas
dispñi estis: et sanctificabo i vobis in
ostis nationū. Et scietis quia ego do-
minus cum educero vos ad terrā israel in
terra p̃p̃o qua leuavi manū meā ut da-
rem eam patribz vĩa. Et recordabi-
mini ibi vias vĩa et omniū scelerū
vestrorū quibus polluti estis in eis: et
displebitis vobis i conspectu vĩa in

omnibus malicijs vestris q̃a fecistis: et
scietis quia ego dñs cū benefecero vo-
bis p̃pter nomē meū: et nō scdm vias
vĩa malas neq̃ secundū scelera vĩa
pessima domus israel: ait dñs deus. Et
factus est sermo dñi ad me dicens. Fi-
li hominis: pone faciē tuā contra viā
austri et illa ad afficiū. Et p̃pheta ad
salmū agi meridiani: et dices salmū
meridiano. Audi verbū dñi. Hec dicit
dñs deus. Ecce ego succidā i ignē: et co-
buram in te omne lignū viride et omne
lignū aridū. Non eriguerit flāma
succensionis. Et comburet in ea omnis
facies ab austro usq̃ ad aquilonē: et
videbit vniuersa caro quia ego dñs
succendi eam: nec eriguerit. Et dixi.
Ala a dñe deus? Ip̃i dicūt de me. Nūquid
nō p̃ parabolā loquūt isrl? **XXI**
Et factus est sermo dñi ad me di-
cens. Fili hominis pone faciē
tuā ad iherusalē: et illa ad sanduari-
a: et p̃pheta extra humiū isrl: et dices ter-
re isrl. Hec dicit dñs deus. Ecce ego ad-
tēct eadā gladiū meū de vagina sua:
et occidā in te iustū et impiū. Pro eo
autē q̃ occidi in te iustū et impiū: adie-
ro egredietur gladius meus de vagi-
na sua ad omne carnē ab austro usq̃
ad aquilonē: ut sciat omnis caro quia
ego dñs educi gladiū meū de vagina
sua irreuocabile. Et tu fili hominis in-
genusce in cōtione lumborū: et in a-
maritudinibus ingenuisce coram eis.
Cumq̃ dixerit ad te quare tu genuis-
cens. Pro auditu quia venit: et rabe-
scet omne cor: et dissoluent vniūse ma-
nus: et infirmabitur omnis spiritus: et
per runda genus fluent aque. Ecce ve-
nit: et fiet ait dñs deus. Et factus est sermo
dñi ad me dicens. Fili hominis. p̃phe-
ta et dices. Hec dicit dñs deus. Loquere.

Gladius gladii? reatus est et limas.
Et cedat viduas reatus est: ut splē-
deat limas est. Qui moues sceptrū fi-
lij mei succidisti omne lignū. Et dedi e-
um ad leuigandū: ut teneatur manu.
Iste reatus est gladii? et iste limas est
in manu interficientis. Clama et vlu-
la fili hominis: quia hic factus est in
p̃p̃o meo: hic in cunctis duabus isra-
el q̃ fugerāt. Gladio traditi sunt cum
p̃p̃o meo. Quia proinde plaude sup femur
quia probat est: et hoc cum sceptrum
subuerterit: et non erit dicit dñs deus.
Tu ergo fili hominis p̃pheta: et p̃te
manu ad manū: et duplicetur gladii?
et triplicetur gladius interfector. Hic
est gladius orationis magne: qui ob-
stupescere eos facit et corde tabescere:
et multiplicat ruinas. In omnibus
portis forū dedi cōturbationē gladii
acuti et limati ad fulgendū: amicti ad
cedem. Exaruerit: vade ad dexterā suā
ad sinistram: quocūq̃ facies tue est ap-
petit. Quia et ego plaude manu ad
manū: et implebo indignationē meā.
Ego dñs locut sum. Et factus est ser-
mo dñi ad me dicens. Et tu fili hominis
pone tibi duas vias: ut veniat gla-
dius regis babilonis. De terra una e-
gredietur ambo. Et manu rapiet cō-
iurationem: in capite vie ciuitatis conici-
et. Viam pones: ut veniat gladii? ad
rabbath filiorū amon: et ad iudā in ihe-
rusalē munitissimā. Stetit enī rex ba-
bilonis in biuio in capite duarū viarū
diuinationē querens: omisitq̃ sagi-
tas. Interrogauit ydola: et ea cōsultuit.
Ad dexterā ei? facta est diuinitio sup
iherusalē: ut ponat arietes: ut apriat
os in cede ut cleuet vocem in ululatu:
ut ponat arietes contra portas: ut
apont aggreēt ut edificet munitiones.

Ecce: quasi consulens frustra oracu-
lum in oculis eorū: et sabbatorū oculū
mutans. Ip̃e autē recordabit iniquita-
tis ad capiendū. Quia circū hec dicit do-
minus deus. Pro eo q̃ recordat estis ini-
quitas vestre et reuelastis p̃uaricatio-
nes vĩa: et apparuerūt peccata vestra
in omnibus cogitationibz vĩa. Pro
eo inq̃ q̃ recordat estis: manu rapie-
mini. Tu autē p̃phane impie dux isra-
hel cui? venit dies in tempore iniquita-
tis p̃finita: hec dicit dñs deus. Aufer
coradarim: tolle coronā. Nōne hec est q̃
humile subleuauit: et sublimē humili-
auit? Iniquitatem iniquitatē iniqui-
tatem ponam eam. Et hoc nō factū est
donec veniret cui? est iudiciū: et tradā
ei. Et tu fili hominis p̃pheta et dicit. Hec di-
xit dñs deus ad filios amon: et ad op-
probriū eorū. Et dices. Multo multo
euagina te ad occidendū: lima te: ut
interficias et fulgeas cum tibi videren-
tur vana et diuina mentidacia: ut
dareis sup colla vulneratorū impiorū
quorū venit dies in tempore iniquita-
tis p̃finita. Reuertere ad vaginā tuā i
locū in quo creas es. In terra natiui-
tatis tue iudicabo te: et effundā sup te
indignationem meā. In igne furoris
mei sufflabo in te: daboq̃ te in manu
hominū insipientiū et fabricantū in-
teritū. Igne eris cinis. Sanguis tuus
erit in medio terre: oblivioni tradetis:
q̃a ego dominus locut sum. **XXII**
Et factum est verbū dñi ad me di-
cens. Et tu fili hominis nonne
iudicas ciuitatem sanguinū: et osten-
dis ei omnes abominaciones suas? Et
dices. Hec dicit dñs deus. Ciuitas effun-
dens sanguinē in medio sui ut veniat
tempus ei? et que fecit ydola contra se-
metipam ut pollueret. In sanguine

tuo qui a te effusus est deliquisti: et in
ydolis tuis que fecisti polluta es. Et
appropinquare fecisti dies tuos: et addu-
xisti tempus annorum tuorum. Propterea
dedi te opprobrium gentibus: et irrationem
universis terris que iuxta sunt et que
procul a te. Triumphabit de te sordida:
nobilis: grandis interitum. Ecce princi-
pes israel singuli in brachio suo fue-
runt in te ad effundendum sanguinem:
patrem et matrem contumeliose affectum
in te. Advenit calumniari tunc in me-
dio tui: pupillum et viduam contumeliose
apud te: sanctuaria mea spernisti et
sablata mea polluisti. Viri detracto-
res fuerunt in te ad effundendum sanguinem:
et super montes comedebant in te: scelus ope-
rati sunt in medio tui. Hec diuina
patris discooperuerunt in te: immundi-
ciam menstruare humiliauerunt in te.
Et unusquisque in uxorem proximi sui o-
peratur est abominationem: et socer nux
sua polluit nepharie: frater sororem
sua filiam patris sui oppressit in te. Mu-
neta acceperunt apud te ad effundendum
sanguinem: usura et superbia anna ac-
cepisti et auare proximos tuos calumnia-
bas: meique oblata es dicit dominus deus.
Ecce complosi manus meas super auari-
tiam tuam quam fecisti: et super sanguinem
qui effusus est in medio tui. Nunquid
sustinebit cor tuum: aut preualebit manus
tua in diebus quos ego faciam tibi? Ego
dominus loquor sum: et faciam. Et dissipam
te in nationes: et ventilabo te in terras.
Et deficere faciam immunditiam tuam a te:
et possidebo te in conspectu gentium: et
scies quia ego dominus. Et factum est verbum
domini ad me dicens. Fili hominis: versa
est michi domus israel in scoriam. Quies-
cit es et stant et fecerunt et plumbum in me-
dio formationis. Scoriam argenti facti sunt.

Propterea hec dicit dominus deus. Ego qui re-
si estis omnes in scoriam: propterea ecce
ego congregabo vos in medio iherusa-
lem congregatione argenti et etiam et stanti
et feci et plumbum in medio formationis: ut
succendat in ea ignem ad conflandum. Sic
congregabo in furore meo et ira mea:
et requiescam. Et conflabo vos et con-
gregabo vos: et succendat vos in igne
furoris mei: et conflabimini in medio
eius ut conflatur argentum in medio for-
mationis: sit cinis in medio eius. Et scietis
quia ego dominus: cum effuderim indigna-
tionem meam super vos. Et factum est verbum
domini ad me dicens. Fili hominis: dicit
ei. Tu es terra immunda et non coplura
in die furoris. Coniuratio prophetarum
in medio eius. Sicut leo rugiens rapiens
et perdam animas deuorauerunt: opes
et preda acceperunt: viduas eius multiplicauit
in medio illius. Sacerdotes eius
contemplerunt legem meam: et polluerunt
sanctuaria mea. Inter sanctum et prophetam
non habuerunt distantiam: inter pollutum
et mundum non intellexerunt et a sablatis
meis auerterunt oculos suos: et conuolui
uabar in medio eorum. Principes eius
in medio illius quasi lupi rapiunt
predam: ad effundendum sanguinem et
ad predandas animas et auare sedat
da lucra. Prophete autem eius limiebant eos
absque temperamento videntes vana et
diuina ei mendacium: dicentes hec di-
xit dominus deus: cum dominus non sit loquutus.
Populi terre calumniabatur calumnia-
m et rapiebant violenter: egenum et pau-
perem affligebant: et aduenam opprime-
bant calumnia absque iudicio. Et que-
sui de eis viri qui interrogauerunt sepe:
et staret oppositum contra me per terra ne
dissiparem eam: et non inueni. Et effudi
super eos indignationem meam: et ignem ire

me consumpsi eos. Etiam eos in ca-
pitum eorum reddidi ait dominus deus. **xxii**
Et factus est sermo domini ad me di-
cens. Fili hominis: due mihire
filie maris cui fuerunt: fornicare sunt
in egipto. In adolescentia sua fornicar-
e sunt. Ibi subada sunt ubera earum: et
fratre sunt matrem pubertatis earum. Mo-
mina autem earum colla maior: et ooliba
soror eius minor. Et habui eas: et pepe-
runt filios et filias. Porro earum nomi-
na: samaria colla: et iherusalem ooliba.
Fornicata est igitur super me colla: et in-
fauit in amatoribus suis in assyriis
propinquas vestros iacundo: prin-
cipes et magistrat: iuvenes cupidini.
universos equites ascensores equorum:
et dedit fornicationes suas super eos e-
lectos filios assyriorum universos: et in
omnibus in quibus infauit in immundicia
eorum polluta est. Insuper et fornicationes
suas quas habuerat in egipto non re-
liquit. Nam et illi dormierunt cum ea in
adolescentia sua: et illi exegerunt ubera
pubertatis eius: et effuderunt fornicationem
sua super eam. Propterea tradidi eam
in manus amatorum suorum: et in manus fili-
orum assur super quorum infauit libidi-
ne. Ipsi discooperuerunt ignominiam eius:
filios et filias eius ruperunt: et ipsam occi-
derunt gladio. Et facte sunt famose mu-
lieres: et iudicia perarunt in ea. Quia
cum vidisset soror eius ooliba: plus quam
illa infauit libidine: et fornicationem
sua super fornicationem sororis sue ad
filios assyriorum prebuit impudenter: du-
ribus et magistratibus ad se venientibus
induit vestem varia: equitibusque vesta-
bantur equis: et adolescentibus forma-
cundis egregia. Et vidi quod polluta es-
set via una ambag: et auxit fornicatio-
nes suas. Cum vidisset viros depidos

in pariete imagines chaldeorum repres-
sas coloribus: et accendos baltheis re-
nes: et paras cintas in capibus eorum
formam ducum omnium: similitudinem filiorum
babilonis terreque chaldeorum in qua de-
ti sunt: infauit super eos concupiscen-
tia oculorum suorum: et misit nuncios ad eos
in chaldeam. Cum venissent ad eam fi-
lij babilonis: ad cubile matris: pollu-
erunt eam in superis suis: et polluta est
ab eis: et saturata est anima eius ab il-
lis. Denudauit quoque fornicationes
suas: et discooperuit ignominiam suam.
Et recessit anima mea ab ea: sicut recessit
rat anima mea a sorore eius. Multipli-
cauit enim fornicationes suas recor-
dans dies adolescentie sue quibus for-
nicata est in terra egipti: et infauit li-
bidine super concubinum eorum quorum carnes
sunt ut carnes asinorum: et sicut fluxus
equorum fluxus eorum. Et visitasti scelus
adolescentie tue: quando subada sunt
in egipto ubera tua: et contracte sunt
matrem pubertatis tue. Propterea oo-
liba hec dicit dominus deus. Ecce ego sulca-
bo omnes amatores tuos rotam te
de quibus saturata est anima tua: et
congregabo eos aduersum te in circos:
in filios babilonis et universos chal-
deos: nobiles tyrannosque et principes:
omnes filios assyriorum: iuvenes forma-
egregia: duces et migratores: universos pri-
cipes principum: et notatos ascensores e-
quorum. Et venient super te instructi curru
et rota: et multitudo populorum. Lorica et
clipeo et galea armabuntur contra te un-
dique. Et dabo coram eis iudicium: et iudi-
cabunt te iudicia suis. Et ponam zelum
meum in te: quem totum reuertit in furore. Mas-
tuum et aures tuas preident: et que reman-
secut gladio concident. Ipsi filios tuos
et filias tuas rapiunt: et nouissimum tuum

deuorabit ignis. Et demudabit te ve-
stimentis tuis: et tollit vasa glorie tue.
Et requiescere facia scelus tuum de te: et
fornicationem tuam de terra egypti. Nec
leuabis oculos tuos ad eos: et egypti
non recordaberis amplius: quia hec
dixit dominus deus. Ecce ego tradam te in ma-
nus eorum quos odisti: in manus de quibus
satiata est anima tua: et agent te
cum in odio. Et tollent omnes labores
tuos: et dimittent te nudam et ignomi-
nia plenam: et reuelabitur ignominia
fornicationis tue. Scelus tuum et for-
nicationes tue fecerunt hec tibi: quia for-
nicata es post gentes inter quas pol-
luta es in ydolis eorum. Quia via fororis
tue ambulasti: et dabo calicem eius in
manu tua. Hec dicit dominus deus. Calicem
fororis tue bibes: profundum et latum.
Eris in desitum et in sublationem
que es rapacissima: ebrietate et dolore
repleberis: calice meroris et tristitie. Ca-
lice fororis tue samarie. Et bibes illum
et epotabis usque ad feces: et fragmen-
ta eius deuorabis et vbera tua lacerabis.
Quia ego locutus sum ait dominus deus. Pro-
pterea hec dicit dominus deus. Quia oblita
es mei et proiecasti me post corpus tuum:
tu quoque porta scelus tuum et fornicatio-
nes tuas. Et ait dominus ad me dicens. Fi-
li hominis: numquid iudicas ollam
et colubam et annuncias eis scelera earum:
quia adulterate sunt: et sanguis in ma-
nibus earum: et cum ydolis suis fornicata
sunt. Insup et filios suos quos ge-
nerunt michi obulerunt eis ad deuoran-
dum. Sed et hoc fecerunt michi. Pollu-
erunt sanctuarium meum in die illa: et sab-
bata mea profanauerunt. Cumque imo-
larent filios suos ydolis suis: et ingre-
derentur sanctuarium meum in die illa ut
polluerent illud: etiam hec fecerunt in medio

domus mee. Misecunt ad viros venien-
tes de longe: ad quos nunquam misecunt.
Itaque ecce venerunt quibus te laudasti et
circulasti sibi oculos tuos: et orna-
ta es mundo miltibri. Sedisti in lecto
pulcherrimo: et mensa ornata est ante
te. Thymiama meum et unguentum meum po-
sisti super eam: et vox miltitudinis exul-
tantis erat in ea. Et in viris quibus milti-
tudine hominum adducebant: et venie-
bant de deserto: posuerunt armillas in
manibus earum: et coronas speciosas in
capitibus earum. Et dixi ei que antea est
in adulteris. Nunc fornicabitur in for-
nicatione sua: etiam hec. Et ingressi sunt
ad eam: quasi ad mulierem meretricem.
Sic ingrediebant ad ollam: et ad colu-
bam miltres nepharias. Vtri ergo
iusti sunt. Vbi iudicabit eas iudicio
adulterarum et iudicio effundentium san-
guinem: quia adultere sunt: et sanguis
in manibus earum. Hec enim dicit dominus
deus. Adduc ad eas miltitudines et
trahere eas in tumultum et in rapinam: et
lapidentur lapidibus populum: et confo-
diant gladiis eorum. Filios et filias earum
interficiant: et domos earum igne succen-
dent. Et auferam scelus de terra: et di-
scerit omnes miltres ne faciant secundum scelus
earum. Et dabitur scelus vestrum super
vos: et peccata ydolorum vestrorum portabi-
tis: et scietis quia ego dominus deus. **xxii**
Et factum est verbum domini ad me in
anno nono: in mense decimo
decima die mensis dicens. Fili homi-
nis: scribe tibi nomen diei huius in qua
confirmatus est rex babilonis aduersum
iherusalem hodie: et dices per puerum ad
domum iritamentum parabola: et loque-
ris ad eos. Hec dicit dominus deus. Po-
ne ollam: pone ignem: et mitte in eam
aquam. Congere fusta eius in eam:

domine parte bona: et semur et armum et
leda: et ossibus plena. Pinguissimum
pecus assume: compone quoque stures
ossium sub ea. Effectus cordis eius: et
discorda sunt ossa illius in medio eius.
Propterea hec dicit dominus deus. Ne a-
uitati sanguinum colle tuus rubigo in
ea est: et rubigo eius non reuertit de ea. Per
partes et per partes suas tunc eam. Non
cadit super eam sors. Sanguis enim
eius in medio eius est: super limpidissi-
mam petram effudit illum. Non effudit illum
super terram ut possit operiri puluere:
ut superinducere indignationem meam
et vindictam ulciscere. Dedit sanguinem
eius super petram limpidissimam: ne ope-
riret. Propterea hec dicit dominus deus. Ne
reuerit sanguinum: tuus ego grande fa-
niam piram. Congere ossa: que igne
succenda. Consumantur carnes: et co-
quetur uniuersa compositio: et ossa ta-
bescunt. Donec quoque eam super prunas
vacuam ut incalcat et liqueat ea e-
ius: et confletur in medio eius iniqui-
tamentum eius: et consumatur rubigo
eius. Multo labore sudatum est: et non
revertit de ea nimis rubigo eius: neque
per ignem. Inmundicia tua execrabilis:
quia inuidare te volui: et non es inui-
data a sordibus tuis. Sed nec inui-
deris propter: donec quiescere faciam indi-
gnationem meam in te. Ego dominus locutus
sum. Veniet et faciam non transeam neque
parcam: nec placabor. Quia vias tuas
et iuxta adinventiones tuas iudi-
cabo te dicit dominus. Et factum est verbum
domini ad me dicens. Fili hominis: ecce
ego tollo a te desiderabile oculos tuos
in plaga: et non planges neque plora-
bis neque fluent lacrimae tue. Ingemisce
tacens: mortuorum ludum non facies.
Corona tua circumligata sit tibi: et

calciamenta tua erunt in pedibus tuis:
nec amidu ora velabis: nec cibos lu-
gentium comedes. Locutus sum ego ad
populum mane: et mortua est uxor mea
vesperi. Fecitque mane sicut preperat mi-
chi. Et dixit ad me populus. Quare non
indicas nobis quid ista significant quae
tu facis? Et dixi ad eos. Sermo domini
factus est ad me dicens. Loquere do-
mini israel. Hec dicit dominus deus. Ecce e-
go pollui sanctuarium meum superbiam
imperii vestri: et desiderabile oculorum ve-
strorum: et super quo pauebat anima vestra:
et filii vestri et filie vestre quas reliqui-
tis gladio cadent: et facietis sicut feci.
Ora amidu non velabitis: et cibos lu-
gentium non comedetis. Coronas ha-
bebitis in capitibus vestris: et calciame-
ta in pedibus. Non plangetis neque
flebitis: sed tabescetis in iniquitatibus
vestris: et unusquisque gener ad fratrem
suum. Eruntque ezechiel vobis in portentum.
Quia omnia que fecit facietis cum ve-
nerit istud: et scietis quia ego dominus deus.
Et tu fili hominis ecce in die qua tol-
lam ab eis fortitudinem eorum: et gaudium
dignitatis: et desiderium oculos eorum super
quo requiescunt anime eorum: filios et fi-
lias eorum: in die illa cum venerit fugi-
ens ad te ut annunciet tibi die in qua
illa appietur os tuum cum eo qui fugit:
et loqueris et non silebis ultra: etiamque non
importabis: et facietis quia ego dominus. **xxiii**
Et factus est sermo domini ad me di-
cens. Fili hominis: pone faciem
tuam contra filios ammon et prophe-
tabis de eis: et dices filiis ammon. Audi-
te verbum domini domini. Hec dicit dominus deus.
Pro eo quod dixisti euge euge super sanctu-
arium meum quia pollutum est: et super domum iuda-
hel quam desolata est: et super domum iuda-
quonia dudi sunt in captivitatem: idcirco

ego tradam te filiis orientalibus in hereditatem: et collocabunt raulas suas in te: et ponent in te tentoria sua. Ipsi comedent fruges tuas: et ipsi bibent lac tuum. Dabonq; rabbach in habitaculum camelorum: et filios ammon in cubile peccatorum: et scietis quia ego dominus: quia hec dicit dominus deus. Pro eo quod plauisti manum et percussisti pede: et gaudia es ex toto affectu super terram israel: idcirco ecce ego extendam manum meam super te: et tradam te in direptionem gentium: et interficiam te de populis: et perdam de terris et conteram: et scietis quia ego dominus. Hec dicit dominus deus. Pro eo quod dixerunt moab et seyr ecce sicut omnes gentes domus iuda: idcirco ecce ego aperiam humeros moab de civitatibus: de civitatibus insequeris: et de finibus eius indicas terre: beethielimoth et beelmeon et cariatthaim filijs orientis cum filijs ammon. Et dabo eam in hereditatem: ut non sit ultra memoria filiorum ammon in gentibus. Et in moab faciam iudicia: et scient quia ego dominus. Hec dicit dominus deus. Pro eo quod fecit ydumea ultionem ut se vindicaret de filiis iuda: peccavitq; delinquetis et vindictam expectavit de eis: idcirco hec dicit dominus deus. Extendam manum meam super ydumeam: et auferam de ea hominem et iumentum: et faciam eam desertam ab auctore. Qui sunt in eadem gladio cadent: et dabo ultionem meam super ydumeam per manum populi mei israel. Et facient in edom iuxta iram meam: et furorem meum: et scient vindictam meam dicit dominus deus. Hec dicit dominus deus. Pro eo quod fecerunt palestinam vindictam: et vultu se sunt toto animo: interficientes et implentes inimicitias veteres: propterea hec dicit dominus deus. Ecce ego extendam manum meam super palestinam: et

interficiam interfectores. Et perdam reliquias maritimae regionis: faciamq; in eis ultiones magnas arguens in furore: et scient quia ego dominus cum dederam vindictam meam super eos. **XXV** Et factum est in undecimo anno domini ad me dicens. Fili hominis: pro eo quod dixerat tyrus de iherusalē: ruge contra eum: et dabo te in limpidissimam petram: sicutatio saginarum eris: nec edificaberis ultra: quia ego dominus locutus sum dicit dominus deus. Hec dicit dominus deus de tyro. Numquid non a sonitu ruius tui et gemitu interfectorum tuorum cum occisi fuerint in medio tui: commovebuntur insule: et descendent de sedibus suis omnes principes maris: et auferent regumias suas: et vestimenta sua varia abiderit et induentur stupore. In terra sedebunt: et Antonius super repentinum casu suo amirabuntur: et assumentes super te lamentum dicent tibi. Quomodo peristi que habitas in mari: urbs indita: que fuisti fortis in mari cum habitatoribus tuis quos formidabat universi. Numc stupescunt naues in die pavoris tui: et turbabuntur insule in mari eo quod nullus egrediatur ex te: quia hec dicit dominus deus. Cum dederam te urbem desolatam sicut civitates que non habitantur: et adduxero super te abissum: et opprimerunt te aque misce: et detrahero te cum his qui descendunt in lacum ad populum semper novum: et collocaveram in terra novissima sicut solitudines veteres cum his qui deducuntur in lacum ut non habitent: porro cum dederam gloriam in terra viventium in nichilo redigam te: et non eris: et requies non inveniatur ultra in lapidibus dicit dominus deus. **XXVI** Et factum est verbum domini ad me dicens. Tu ergo fili hominis assume super tyrum lamentum: et dices tyro: qui habitat in introitu maris: negotiatorum

et destruent muros tuos: et domos tuas preclaras subvertent: et lapides tuos et ligna tua et pulverem tuum in medio ponent. Et quiescere faciam multitudine rancorum tuorum: et sonitus thararum tuarum non audietur amplius. Et dabo te in limpidissimam petram: sicutatio saginarum eris: nec edificaberis ultra: quia ego dominus locutus sum dicit dominus deus. Hec dicit dominus deus de tyro. Numquid non a sonitu ruius tui et gemitu interfectorum tuorum cum occisi fuerint in medio tui: commovebuntur insule: et descendent de sedibus suis omnes principes maris: et auferent regumias suas: et vestimenta sua varia abiderit et induentur stupore. In terra sedebunt: et Antonius super repentinum casu suo amirabuntur: et assumentes super te lamentum dicent tibi. Quomodo peristi que habitas in mari: urbs indita: que fuisti fortis in mari cum habitatoribus tuis quos formidabat universi. Numc stupescunt naues in die pavoris tui: et turbabuntur insule in mari eo quod nullus egrediatur ex te: quia hec dicit dominus deus. Cum dederam te urbem desolatam sicut civitates que non habitantur: et adduxero super te abissum: et opprimerunt te aque misce: et detrahero te cum his qui descendunt in lacum ad populum semper novum: et collocaveram in terra novissima sicut solitudines veteres cum his qui deducuntur in lacum ut non habitent: porro cum dederam gloriam in terra viventium in nichilo redigam te: et non eris: et requies non inveniatur ultra in lapidibus dicit dominus deus. **XXVI** Et factum est verbum domini ad me dicens. Tu ergo fili hominis assume super tyrum lamentum: et dices tyro: qui habitat in introitu maris: negotiatorum

proforu ad insulas multas. Hec dicit dominus deus. Qui ore tu dixisti. Persecuti decoris ego sum: et in corde maris sita. Finicini tui qui te edificaverunt impleverunt decorum tuum: abierunt de famis effugerunt te cum omnibus tabulatis maris. Cedrum de libano tulerunt ut facerent tibi malum: quercus de basan dolaverunt remos tuos: castra tua fecerunt tibi ex ebore indito: et precoriosa de insulis ytalie. Villus varia de egipto rega est tibi in velum ut poneretur in malo: iacintus et purpura de insulis elisa facta sunt operimentum tuum. Habitatores sydonis et aradij fuerunt remiges cur sapientes tui prece facti sunt gubernatores tui: senes biblij et prudentes eius prebuerunt nautes ad ministerium varie suppellectilis tue. Omnes naues maris et naute earum fuerunt in populo negotiationis tue: perse et lidij et libies erant in exercitu tuo viri bellatores tui: clipeum et galeam suspenderunt in te per ornatum tuum. Filij aradij cum exercitu suo super muros tuos in circuitu: sed et pigmei qui erant in turribus tuis pharetras suas suspendebant in muris tuis per gyrum. Ipsi complerunt pulcritudinem tuam. Carthaginenses negotiatores tui. A multitudine cundarum divitiarum argenteo ferro Romano plumbumq; repleverunt munditias tuas. Grecia thubal et mosoch inditantes tui. Massipia et vasa etia adduxerunt populo tuo de domo chogorma: equos et equites et mulos adduxerunt ad forum tuum. Filij dedan negotiatores tui. Insule multe negotiationis magnas tue. Dentis eburneos et hebenos commutaverunt in precio tuo. Syrus negotiatorum tuus. Propter multitudinem operum tuorum gemmam et purpuram

et cumulata: et billi: et serici: et cypri: et odon:
posuerunt in mercatu tuo. Iuda: et terra
isrl: ipsi inditores tui in feumeto pmo:
balsamum et mel: et oleum et resina: posu-
erunt in nudinis tuis. Damascen: ne-
gociator tuus in multitudine operu
tuoru: in multitudine diuersaru opu
in vino pingui: in lanis coloris opri-
mi. Dan: et grecia: et mozel: in nudinis
tuis posuerunt fenu: fabrefactu: stude
et calamus in negotiatione tua. De-
dan: inditores tui in tapetibus ad se-
dendum. Arabia: et uniuersi principes
redar: ipsi negociatores manus tue:
cum agnis et arctibus et hedis uene-
runt ad te negociatores tui. Vendito-
res saba: et rena: ipsi negociatores tur-
cum: uniuersi primis aromatis: et
lapide pioso: et auro qd posuerunt in
mercato tuo. Ara: et cheene: et dai: nego-
ciatores tui. Saba: assur: et thelmach:
uenditores tui: ipsi negociatores tui in
sipharia: in uolucris iacandi: et polimito:
gazarum: piosay: q obuoluit et absti-
de erat: sumis: redrosq: habebat: nego-
ciationibus tuis. Flaues: maris prin-
cipes tui: in negotiatione tua: et repleta
es: et glorificata nimis in corde maris.
In aquis maris adduxerunt te remi-
ges tui. Hinc: auster conuincit te. In
corde maris diuitie tue: et thesauri tui
et melle: in thesauro tuo. Flaute
tui: et gubernatores tui q reuerbar sup-
pellendam tua: et pso tuo precat: uiri
quorq: bellatores tui qui erant in te cu
uniuersa multitudine tua que est in me-
dio: tui: cadent in corde maris in die
ruine tue. A sonitu clamoris guberna-
tores tuoru: conturbabuntur: dantes: et de-
scendent de nauibus suis: omnes qui
reuerbant remu. Flaute: et uniuersi gu-
bernatores maris in terra habunt: et

exultabunt super te voce magna: et cla-
mabunt: amare. Et supiacient pulue-
rem capitis suis: et cinere: et superge-
ntur: et cadent sup te caluicia: et accigen-
tur cilicij. Et plorabunt te: et amaritu-
dine anime ploratu amarissimo: et
assument super te carmen lugubre: et
plangent te. Que est ut trux que ob-
mutur in medio maris: Que i reitu
negociationu tuaru: de mari impleti
pso: multos: in multitudine diuitiaru
tuaru: et pso: tuos: dicit: reges terre.
Nunc: contrita es a mari: in pfundis
aquaru opes tue: et omnis multitu-
do tua q erat in medio tui: ceciderunt. Nunc:
si habitatores insularu: obduperunt
sup te: et reges earu: oēs: reuertere: pulsi
mutauerunt uultu. Negociatores: pso:
libilauerunt sup te. Ad nichilum: reducta
es: et non eris usq: i ppetuum. **xxv**
Et factu est: fimo dñi ad me dicens.
Fili hominis: dicit principi tyri.
Hec dicit dominus deus. Ego q eleuati
est cor tuu: et dixisti: deus ego sum: et in
hieredra dei sedi in torde maris: cu
sis homo: et non deus: et dediti cor tuu
quali cor dei. Ecce sapientior es tu da-
niel: omne secretu nō est absconditu
a te. In sapientia et prudentia tua feci-
sti tibi fortitudinem: et acquisisti aurum et
argentu in thesauris tuis in multitu-
dine sapientie tue: et in negotiatione
tua multiplicasti tibi fortitudinem: et e-
leuati est cor tuu in robore tuo. Pro-
pterea hec dicit dñs deus. Ego q eleua-
tum est cor tuu: quali cor dei: idcirco
ecce ego adduxi sup te alienos robu-
rissimos gentiu. Et nudabunt gladi-
os suos sup pulcritudinem sapientie tue:
et polluent decorem tuu. Quercient
et detrahent te: et morientur in interitu
occisoru in torde maris. Nunquid

dicens loquens deus ego sum coram
interficiendis te: cu sis homo: et non deus?
In manu occidentu te morte interci-
ris: morieris in manu alienor: qd
ego locut sum ait dñs deus. Et factu
est sermo dñi ad me dicens. Fili ho-
is: leua plandum sup regem tyri et dices
ei. Hec dicit dominus deus. Tu signacu-
lum similitudinis plenus sapientia
pfectus decore: in delicijs paradisi dei
fueris. Omnis lapis piosus operime-
tum tuu: sardius: et topazius: et iaspis:
et solutus et onix: et beillus: et saphirus:
et carbunculus: et smaragdus. Auru
quorq: decoris tui: et foramina tua in
die qua conditus es: parata sunt. Tu
cherub: et extens et pegeris: et posui te
in monte sancto dei. In medio lapidu
ignitoru ambulasti: pfectus in opib:
tuis a die conditionis tue: donec in-
uentus est iniquitas in te. In multitu-
dine negotiationis tue repleta sunt
interiora tua iniquitate: et peccasti: et
eieci te de monte dei: et pidi te o cherub
protegitis de medio lapidu ignitoru.
Et eleuatum est cor tuu in decore tuo.
Pediisti sapientia tua in decore tuo:
in terra: pici te: ante faciem regu dedi-
te ut cerneret te. In multitudine iniqui-
tatu tuaru: et iniquitate negotiationis
tue polluisti sanctificationem tua. Pro-
ducam ego ignem de medio tui qui
comedat te: et dabo te in cinerem sup
terram in conspectu omniu: uidentu te.
Omnes qui uidentur te in gentibus
obduperant sup te. Nichil factus es:
et non eris in ppetuum. Et factus est
sermo dñi ad me dicens. Fili hominis:
pone faciem tua contra sydonem: et pph-
etabis de ea: et dices. Hec dicit dominus
deus. Ecce ego ad te sydonem: et gloria-
bor in medio tui: et sciet quia ego dñs

cum fecero in ea iudicia: et sanctificat
fuerit in ea. Et imminet ei pestilentia et
sanguis in plateis eius: et corruent
intestini in medio eius gladio: et circui-
tum: et sciet quia ego dominus. Et non
erit ultra dominus israhel: offendiculu
amaritudinis et spina dolorem infe-
rens undiq: per circuitu eoru qui adu-
santur eis: et sciet quia ego dominus
deus. Hec dicit dominus deus. Quando
congregauero domum israhel de pph-
etis in qbus dispersi sunt: sanctificabo: et eis
cora gentib: et habitabit in terra sua qua
dedit seruo meo iacob: et habitabit in
ea securi. Et edificabunt domos: et pla-
rabunt vineas: et habitabunt: confidete
cum fecero iudicia in omnibus q ad-
uersantur eis: et circui: et sciet quia
ego dominus deus eoru. **xxvi**
In anno decimo in duodecimo mense
una die mensis factu est uerbu dñi ad
me dicens. Fili hominis: pone faciem
tua contra pharaonem regem egypti:
et pphetabis de eo: et de egipto: uniuersa
loquere: et dices. Hec dicit dominus deus.
Ecce ego ad te pharao rex egypti dra-
co magne: et cubas in medio fluminu
tuoru: et didis: meus est flumen: et ego
feci inuenerim. Et ponam secum i maxil-
lis tuis: et coagulum abis: pisces fluminu
tuoru: squamis tuis. Et regit abis te
de medio fluminu tuoru: et uniuersi pi-
scis tui squamis tuis adherbunt. Et p-
iciam te in desertu: et omnes pisces flumi-
nis tui. Super faciem terre cades. Non
colligeris: neq: congregaberis. Bestijs
terre: et uolatilibus celi dedi te ad deuor-
andum: et sciet omnes habitatores
egypti quia ego dominus. Pro eo q fu-
isti baculus arundineus domui isra-
hel: quando apprehenderunt te manu: et
confra: et laetasti: omne hymeru

toru: et inuenerunt eis sup te aminu-
tus es: et dissolui omnes renes eos:
propterea hec dicit dñs deus. Ecce ego
adducam sup te gladiu: et interficiā
de te hominē et iumentu. Et erit terra
egipti in defectum et in solitudine: et sci-
ent qñ ego dñs. Pro eo qñ dixeris flu-
uius me? est et ego feci eū: idcirco ecce e-
go ad te et ad flumina tua. Daboq;
terram egypti in solitudine gladio disti-
pātā: a turre syenes usq; ad terminos
ethiopie. Non transibit eam pes ho-
minis: neq; pes iumentū gradietur i ea:
et non habitabit quadraginta annis.
Daboq; terrā egypti desertam i medio
terrarū desertarū: et ciuitates eius in
medio urbū subuersarū: et erūt deso-
late quadraginta annis. Et dissipā
egiptos i nationes: et uentilabo eos in
terras: quia hec dicit dominus deus.
Post finē quadraginta annorū con-
gregabo egyptū de pñs in quib; dis-
si fuerāt: et reducam captiuitatem egi-
pti et collocabo eos in terra pharaes
in terram natiuitatis sue: in terra de
qua sumpti sunt. Et erunt ibi i regnū
humile: et inter terra regna erit humi-
lima. Et nō eleuabit ultra sup natio-
nes: et imminuā eos ne implet gentib;
neq; erunt ultra domui israhel in con-
fidentia docentis iniquitatē ut fugi-
ant et loquātur eos: et facit quia ego
sum dominus deus. Et factum est in uē-
gesimo et septimo anno in primo in
uina mensis: factum est uerbu dñi ad
me dicens. Fili hominis: nabuchodo-
nosor rex babilonis seruire fecit exer-
citum suū seruitute magna aduersus
terram. Quia caput decaluatū: et o-
minis humerū depilatū est. Et merces
non est reddita ei neq; exercitū eius de-
cyro: pro seruitute qua seruauit michi

aduersus eam. Propterea hec dicit do-
minus deus. Ecce ego dabo nabuchod-
onosor regi babilonis i terra egypti:
et accipiet multitudinē eius et depa-
bitur manubias eius et diripiet spolia
eius: et erit merces exercitū illius et ope-
ri pro quo seruauit aduersus eā. Dedi-
ei terram egypti: pro eo qñ laborauerit
michi ait dominus deus. In die illa pul-
lulabit cornu domui israhel: et tibi do-
bo apertum os in medio corū: et sci-
ent quia ego dominus. **xxx.**
Et factum est uerbu dñi ad me di-
cens. Fili hominis: ppheta et dic.
Hec dicit dominus deus. Gloriate ue-
re dicit: qñ iuxta est dies: et appropin-
quit dies dñi: dies nubis: tempus gen-
tium erit. Et ueniet gladius i egyptū:
et erit pavor in ethiopia cum ceciderit
vulnera i egypto: et ablata fuerit mli-
tudo illius et destruda fundamenta e-
ius. Ethioopia et libia et liby et omne
reliquū vulgus et thub et filij terre fede-
ris cum eis gladio cadent. Hec dicit
dominus deus. Et correuerit fulcres
egipti: et destruetur supbia imperij ei.
Et turre syenes gladio cadent in ea: et
ait dominus exercitū. Et dissipabuntur
in medio terrarū desolatā: et uerbes
ei in medio ciuitatū desertarū erūt: sci-
ent quia ego dominus deus. Et dedit
ignem in egypto: et accit fuerit omnes
auxiliatores eius. In die illa egredien-
tur iuxta a facie mea in iherosolimis ad con-
terendā ethiopie confidentiā: et erit pa-
nor in eis in die egypti: quia absq; du-
bio ueniet. Hec dicit dñs deus. Et cessa-
re faciā multitudinē egypti in manu
nabuchodonosor regis babilonis.
Ipse et pñs eius et co: forissimū gen-
tū adducuntur ad dissipandā terrā.
Et euaginabūt gladios suos super

egiptum: et implebūt terrā interfec-
tis: et faciā aluos fluminū aridos et tra-
dant terrā in manū pessimorū: et disti-
pabō terram et multitudinē eius i ma-
nibus alienorū. Ego dominus locutus
sum. Hec dicit dominus deus. Et dispe-
dam simulacra: et tellare faciā ydola
de memphis: et dux de terra egypti nō
erit amplius. Et dabo tereorem in ter-
ram egypti: et dissipā terrā pharaes
et dabo ignem in raphis: et faciā
iudicia mea in alexandria. Et effundā
indignationē meā sup pelusū robur
egipti: et interficiā multitudinē alexan-
drie: et dabo ignem in egypto. Quasi
parturiens dolebit pelusū: et alexan-
dria erit dissipata: et memphis angus-
tie quondiane. Quicquid elio poles
et bubasti gladio cadent: et ipse capi-
ne ducuntur. Et in raphis nigredet
dies: et cōuertetur ibi septem egypti: et
defecit in ea supbia potēti ei. Ipam
nubes operiet: filie aut eius in captiui-
tate ducuntur. Et iudicia faciā in egi-
pto: et sciēt quia ego dñs. Et factū est
in undecimo āno in primo mense in
septima mensis: factū est uerbu dñi
ad me dicens. Fili hominis: brachiū
pharaonis regis egypti cōstegit: et ecce
non est obuolutū ut restitueretur ei sa-
nitas ut ligaretur pānis et fasciretur
linthrolis: et recepto robore possit tene-
re gladiū. Propterea hec dicit dñs de-
us. Ecce ego ad pharaonē regem egi-
pti: et cōtinuā eius brachiū fore sed
confectū: et dicit gladiū de manu ei.
Et dissipā egyptum in gentibus: et
uentilabo eos in terras. Et confortabo
brachia regis babilonis: daboq; gla-
diū meū in manu eius. Et cōstingā
brachiū pharaonis: et gemitus genti-
bus interfec- torū facit ei. Et confortabo

brachia regis babilonis: et brachia
pharaonis coincident. Et sciēt quia
ego dominus cum dederō gladiū meū
in manū regis babilonis: et ceciderit
cum sup terrā egypti. Et dissipā egi-
ptum in nationes: et uentilabo eos in
terras: et sciēt quia ego dñs. **xxxj.**
Et factum est in anno undecimo
mensis: factū
est uerbu dñi ad me dicens. Fili ho-
minis: hec pharaoni regi egypti et pñs
eius. Cui similia factus es in magnitu-
dine tua. Ecce assur quasi cedrus i li-
bano pulcrus ramis et fecondus neuo-
rosus: et celsusq; altitudine: et inter co-
densas frōdes eleuatus est cacumē eius.
Aque nutierūt illi: abissus exaltauit
illū. Flumina ei manabāt in circuitu
radicū eius: et riuos suos emisit ad o-
mnē ligna regionis. Propterea e-
leuata est altitudo eius sup omnia li-
gna regionis: et multiplicata sunt ar-
busta eius: et eleuati sunt rami eius p
aquis multis. Cumq; cecidisset um-
bram suā in ramis eius fecerūt nidus
omnia uolacilia celis: et sub fecondibus
ei gemitur omnes bestie saluū: et sub
umbraculo illi habitabit cecus genti-
um plurimarū. Et atq; pulcerrimū in
magnitudine sua: et in dilatione ar-
bustorū suorū. Erat enim radix illi
iuxta aquas multas. Cedri nō fuerūt
aliores illo in paradiso dei. Abietes
non adequauerūt lūmitatē ei: et pla-
tani non fuerūt eque fecondibus illius.
Omne lignū paradisi dei nō est assi-
milatū illi et pulchritudinē eius: quoniā
speciosum feci eum: et multis conden-
sisq; fecondibus. Et emulata sunt eum
omnia ligna uoluptatis: que erāt in
paradiso dei. Propterea hec dicit do-
minus deus. Pro eo qñ sublimatus est

in altitudine et dedit summitatem suam
virentem atque condensam et elevatum
cor eius in altitudine sua: tradidi eam
in manum fortissimi gentium. Facies fa-
ciat circumspici impietatem eius. Et ceteri ei:
et succident eam alieni et crudelissimi
nationum. Et percipient eum super montes:
et in cunctis conuallibus corruent carni
eius. Et confingentur arbuta eius
in universis rupibus terre: et recedent
de umbraculo eius omnes populi terre: et
relinquent eum. In ruina eius habi-
tauerunt omnia volatilia celi: et in ramis
eius fuerunt universae bestiae regionis.
Quia obrem non eleuabatur in altitu-
dine sua omnia ligna aquarum: nec po-
nent sublimitatem suam inter nemoro-
sa atque frondosa: nec stabunt in subli-
mitate sua omnia non irrigantur aquis:
quia omnes traditi sunt in mortem
ad terram ultimam in medio filiorum homi-
num ad eos qui descendunt in lacum. Dicit
dominus deus. In die quando descen-
dit ad inferos indixi ludum: dixerunt
ab illis: et prohibui flumina eius: et coe-
rui aquas multas. Contristatus est su-
per eum libanus: et omnia ligna agri
concussa sunt. A sonitu ruinae eius com-
mouit gentes: cum deducere eum ad in-
fernum cum hijs qui descenderunt in lacum.
Et solata sunt in terra infima omnia
ligna voluptatis egregia atque preclara
in libano: universa quae irigabatur
aquis. Nam et ipsi cum eo descendunt
ad infernum ad interfecos gladio: et bra-
chium uniuscuiusque sedebit sub umbra-
culo eius in medio nationum eius. Qui
assimilatus es o induratus atque sulcatus in-
ter ligna voluptatis: ecce deducit te
cum lignis voluptatis ad terram ul-
timam. In medio incircumfori dormi-
es: cum eis qui interfecit sunt gladio.

Sic est pharao et omnis multitudo
eius: dicit dominus deus. **XXII**
Et factum est duodecimo anno in
mense duodecimo in una men-
sis: factum est verbum domini ad me dicens.
Fili hominis assume lamentum super
pharaonem regem egypti: et dices ad eum.
Leonem gentium assimulat es: et draconem
qui est in mari. Et ventilabas cornu
in fluminibus tuis: et conturbabas a-
quas pedibus tuis: et conculcabas flu-
mina earum. Propterea haec dicit dominus
deus. Sepandam super te rete meam in
multitudine populi multorum: et cetera ha-
te in lagena mea et percipiam te in terra.
Super faciem agri abiciam te: et habi-
tare faciam super te omnia volatilia celi:
et sanctabo de te bestias universae terre.
Et dabo carnes tuas super montes: et
implebo colles tuos sanguine tuo. Et iri-
gabo terram fetore sanguinis tui super
montes: et vallis implebitur ex te. Et
operta erit regnum tuum: fueris celosus: nigrasce-
re faciam stellas eius. Hostis nubis tegat:
et luna non dabit lumen suum. Omnia
luminaria celi metere faciam super te: et
dabo tenebras super terram tuam dicit do-
minus deus. Et irrigabo cor populi mul-
torum cum induxero contritionem tuam in gen-
tibus super terras quas nefas: et stupe-
scere faciam super te populos multos. Et reges
eorum horrore nimio formidabunt super
te cum volare ceperit gladius meus super
facies eorum: et obstupescant repente sin-
guli per animam suam in die ruinae suae.
Haec dicit dominus deus. Gladius regis
babilonis veniet tibi: et gladius foris
deiciam multitudinem tuam. Inexpugnabi-
les omnes gentes haec. Et vastabunt
superbiam egypti: et dissipabitur multi-
tudo eius. Et perda omnia iumenta eius
quae erant super aquas plurimas: et non

conturbabit eas pes hominis ultra:
neque ungula iumentorum conturbabit eas.
Tunc purissimas reddam aquas eorum:
et flumina earum quasi oleum adducam
ait dominus deus: cum dederit terram egi-
pti desolatam. Deseretur autem terra a ple-
nitudine sua quando perierint omnes
habitantes eius: et scient quia ego do-
minus. Plangent eum: et plangent eum
filiae gentium super egyptum: et super multitudinem
eius plangent eum: ait dominus deus. Haec
factum est in duodecimo anno in quinquadesi-
ma mensis: factum est verbum domini ad me
dicens. Fili hominis ecce dabo tibi
gubrem super multitudinem egypti. Et de-
trahet eam: ipsam et filias gentium robit-
rabit ad terram ultimam: cum hijs qui de-
scendunt in lacum. Duo pulcritudine es de-
scende: et dormi in incircumfori. In me-
dio interfecit gladio cadent. Gladi-
us datus est. Et dicitur etiam: et omnes
populi eius loquentur ei potissimum ro-
bitrati de medio inferni: qui cum auxi-
liatoribus eius descenderunt: et dormie-
runt in incircumfori interfecit gladio. Ibi
assur et omnis multitudo eius: in circum-
fori illius sepulchra eorum omnes interfecit
et qui ceciderunt gladio: quorum data
sunt sepulchra in quatuordecim lacum. Et fa-
cta est multitudo eius per gratiam sepul-
chri eius: universi interfecit cadentes
gladio: qui dederat quondam formidi-
nem suam in terra viventium. Ibi etiam:
omnis multitudo eius per gratiam sepul-
chri sui. Omnes hijs interfecit euentus
gladio: qui descenderunt in incircumfori ad
terram ultimam. Qui posuerunt terrorem suum
in terra viventium: et portaverunt ignem
inimicis suis cum hijs qui descenderunt in
lacum. In medio interfecit posuerunt
cubile eius in universis populis: et ceteri
eius sepulchra illius. Omnes hijs

interfecit interfecit gladio. Dixerunt
enim terrorem in terra viventium: et por-
tauerunt ignem in terra viventium: et por-
tauerunt ignem in lacum. In medio interfe-
dos posuerunt. Ibi insoletus et rubus
omnis multitudo eius: in circumfori eius se-
pulchra illius. Omnes hijs interfecit
interfecit: et cadentes gladio: quia de-
derunt formidinem suam in terra viventium:
et non dormierunt cum fortibus cadenti-
bus: et in incircumfori qui descenderunt ad
infernum cum armis suis. Et posuerunt
gladios suos sub capitis suis: et fue-
runt iniquitates eorum in ossibus eorum:
quia terrorem fortium facti sunt in terra vi-
ventium. Et tu ego in medio incircumfori
conteris: et dormies cum interfecit
gladio. Ibi ydumea et reges eius et o-
mnes duces eius: qui daci sunt cum eger-
int suum cum interfecit gladio: et qui
cum incircumfori dormierunt: et cum hijs
qui descenderunt in lacum. Ibi principes
agilonis omnes et universi venatores
qui deducit sunt cum interfecit: pau-
tes et in sua fortitudine confisi. Quia dor-
mierunt in incircumfori interfecit gladio:
et portaverunt confusionem suam cum hijs
qui descenderunt in lacum. Vidit eos pha-
rao et ceteri: et factum est super universam multi-
tudem suam interfecit gladio: pharao
et omnis exercitus eius ait dominus deus:
quia dedit terrorem suum in terra viven-
tium: et dormivit in medio incircumfori
cum interfecit gladio: pharao et omnis
multitudo eius ait dominus deus. **XXIII**
Et factum est verbum domini ad me di-
cens. Fili hominis loquere ad
filios populi tui: et dices ad eos. Terra cum
induxero super eam gladium et tulerit po-
pulum terre vestrum unum de novissimis suis
et constituerit eum super se speculatorem
et ille viderit gladium venientem super

teret. et occiderit bucinā et annūciaret
populo: audies autē quisquis ille est
ignem bucinę et non obseruauerit
venerit: gladius et tulerit eū: sanguis
ipsi sup caput eū erit. Bonū bucinę
audire: et non se obseruare: sanguis
eius i ipso erit. Si autē se custodierit:
animā suā saluauit. Nō si speculator
viderit gladiū uenientem: et nō insonu-
erit bucinā et plūs se non custodierit:
venerit: gladius et tulerit de eis ani-
mā: ille quidē in iniquitate sua cap-
tū est: sanguinē autē eius de manu specu-
latoris requirā. Et tu fili hominis: spe-
culatōrē dedi te domui isrl. Audies
ergo ex ore meo sermonem: annūcia-
bis eis ex me. Si uero dicite ad impiū:
impe morte morieris: non fueris lo-
quutus ut se custodiat impius a via sua:
ipse impius in iniquitate sua morie-
tur: sanguinē autē eius de manu tua
requirā. Si autē annūciante ad im-
piū ut a vijs suis conuertatur: non fue-
rit conuersus a via sua: ipse in iniqui-
tate sua morietur: porro tu animā tu-
am liberaſti. Tu uero fili hominis: dic
ad domū israhel. Sic locuti estis di-
centes. Iniquitates nostre et peccata
nostra sup nos sunt: et in ipsis nos
tabesumus. Quomodo ergo uiuere
poterimus? Dic ad eos. Vno ego
dixi dominus deus: nolo mortē impij:
sed ut conuertatur impius a via sua et
uiuat. Conuertimini a vijs ueſtris: peſ-
simis. Et quare moriemini domūs
isrl? Tu itaq; fili hominis: dic ad fili-
os ppli tui. Iusticia iusti nō liberabit
eum in quacūq; die peccauerit: et im-
pietas impij nō nocet ei in quacūq;
die conuersus fuerit ab impietate sua.
Et iustus non poterit uiuere in iustici-
a sua: in quacūq; die peccauerit. Et si

si dixerit iusto qd uita uiuat: et cōſilia
in iusticia sua fecerit iniquitate omnes
iusticie eius obliuioni tradentur: et in
iniquitate sua quā operat? est in ipsa
moriatur. Si autē dixerit impius: mor-
te morieris: et egerit penitentia a pecca-
to suo: fecerit: iudiciū et iusticiam: et
pignus restituerit ille impius: rapinā
q; reddiderit: in mandatis uite ambu-
lauit: nec fecerit quicq; in iusticiā: uita
uiuet: et non morietur. Quia peccata
eius que peccauit nō imputabuntur ei.
Iudiciū et iusticiā fecit: uita uiuet. Et
dixerunt filij populi tui. Nō est equi
pondus via dñi. Et ipso via iusta
est. Cum enim recesserit iustus a iusti-
cia sua fecerit: iniquitates: morietur
in eis. Et cum recesserit impius ab im-
pietate sua fecerit: iudiciū et iustici-
am: uiuet in eis. Et dicitis. Nō est re-
cta via domini. Vnūq; iuxta ui-
as suas iudicabo de uobis domus
israhel. Et factum est in dudum mo-
anno in decimo mense: in quinta mē-
ſis transmigrationis nostre: uenit ad
me qui fugerat de iherusalem dicens.
Facta est ciuitas. Magnus autem
domini facta fuerat ad me uespere an-
tequā ueniret qui fugerat: aperuitq;
os meū donec ueniret ad me mane: et
apto ore meo non filij apli. Et factū
est uerbum dñi ad me dicens. Fili hois:
q; habitāt in ruinosis hīs sup humū
isrl loquētes autē. Vnū erat abrahā:
et hereditate possedit terrā. Nō autē iusti
sunt: nobis data ē terra i possessionē. Qu-
ciro dices ad eos. Hec dicit dñs deus q;
in sanguine comeditis et ossa uſos
leuatis ad iudicias uſas: sanguinē
funditis: nūq; terrā hereditate posside-
bitis? Stetit i gladijs uſis: fecistis
abominaciones: et uulſistis uerem

proximi sui polluit: et terram heredita-
te possidebitis? Hec dices ad eos. Sic
dixit dominus deus. Vno ego: quia
qui in ruinosis habitant gladio ca-
dent: qui in agro est: bestijs tradetur
ad deuorandū: qui aut in pſidijs: et in
speluncis sunt peste morientur. Et de-
bo terram in solitudine: et in desertū:
desinet sup ha fortitudo eius: et deso-
labūtur montes israhel: eo q; nullus
sit qui pros trāseat. Et sciet qā dñs
cum dederit terrā eorū desolatam: et de-
ſertam: ppter uniuersas abominatio-
nes suas quas operati sunt. Et tu fili
hominis filij ppli tui qui docuntur de
te iuxta uires et in ostijs domorū:
dicite unū ad alterū uir ad pſimū suū
loquētes ueritē et audiam? qui sit ser-
mo egrediens a dño: et ueniunt ad re-
ſpū si ingrediat? plūs. Et sedent corā
te plūs meūs: et audiūt sermones tu-
os: et non faciūt eos: quia i cantici o-
ris sui uerunt illos. Et auariciā suā
sequit? cor eorū: et eis qđ carnē mul-
ti qđ in uulnibus: longi canit. Et au-
diūt uerba tua et nō faciūt ea: et cū ue-
nerit qđ pſidit ē cor eū uenit: tūc sciet
qā pphete fuerit cor eorū. **xxxij**
Et factum est uerbum dñi ad me di-
cens. Fili hominis ppheta de
pastoribus israhel: ppheta: dices pasto-
ribus. Hec dicit dominus deus. Vſe pa-
storibus israhel: q; pſcebat? leuētipos.
Nōne greges et pastores pſcebat? et
lac comedebatis: et latius pſcebat? mi-
ni: qđ trallum erat comedebatis: greg-
em autē meū non pſcebatis. Nō in-
firmū fuit non cōſolidabatis: et qđ egro-
tum non sanabatis. Nō ſtadū est non
alligabatis: et qđ abiedū ē nō reduxistis:
et qđ perierat non queribatis: sed tamē
auaritate iperabatis: et cū pſcebat

Et diſpſe sunt oues mee eo q; nō eſſet
pastor: et fode sunt in deuorationē o-
mnū bestiarū ager: et diſpſe sunt. Cre-
uerūt greges mei in rūdis montibus
et i uniuerso colle egreſſo: et sup omne
faciem terre diſpſe sunt greges mei: et
nō erat qui requireret. Nō erat inſ
qui requireret. Propterea pastores au-
dite uerbum dñi. Vno ego dixi dñs
deus: quia p eo q; facti ſūt greges mei
in rapinā: et oues mee in deuorationē
omnū bestiarū ager: eo q; nō eſſet pa-
stor: neq; enim queribāt pastores gre-
gem meū: sed pſcebat? pastores leuē-
tipos: et greges meos nō pſcebat? pro-
pterea pastores audite uerbum dñi. Hec
dicit dñs deus. Ecce ego ipe ſup pasto-
res: requirā gregē meū de manu eorū: et
reſtare faciā ut uſta non paſcant gre-
gem meū: nec paſcāt ampli? pastores
leuētipos. Et liberabo gregem meū
de ore eorū: et nō erūt eis in escam: qā
hec dicit dominus deus. Ecce ego ipe re-
quirā oues meas: et uſitab? eas ſicut
uſitat? pastor gregem suū: in die qua-
do fuerit in medio omniū ſuarū diſſipa-
tarū. Sic uſitabo oues meas: et libe-
rabo eas de omnib? locis in quibus
diſpſe fuerāt in die nubis et caliginis.
Et reducam eas de plūs: et congregabo
eas de terris: et inducā eas in terrā ſuā:
et paſcant eas in montibus israhel in ri-
uis et in rūdis ſedib? terre. Qui paſcuſ
ubertimis paſcant eas: et in montibus
egreſſis israhel rume paſcunt eas. Ibi re-
quieſcent in herbis uſcentib?: et i paſcuſ
pinguib? paſcent? ſup montes israhel.
Ego paſcā oues meas: et ego eas accu-
bare faciā dicit dñs deus. Nō perierat
requirām: et qđ abiedū erat reducam: et
qđ ſtadū fuerat alligabo: et qđ infirmū
ſuſcitabo cōſolidabo: et quod pingue

et forte custodiā et pascam illas in iudicio. Quos autē greges mei: hec dicit dominus deus. Ecce ego iudico inter pecus et pecus: arietū et hircorū. Nonne lana vobis erat pascua bona depasci? Insuper et reliquias pascuarū vestrarū concutastis pedibus vestris: et cū purissimā aquā biberitis: reliquā pedibus vestris turbastis. Et oves mee hijs q̄ concutata pedibus vestris fuerāt pasciebantur: et que pedes vestre turbauerant hec bibeant. Propterea hec dicit dñs deus ad eos. Ecce ego ipse iudico inter pec̄ pingue et maculū. Pro eo q̄ laceribus et humeris impungebatis et cornibus vestris venulabatis omnia infirma pecora donec dissiparentur foras: saluabo gregem meū et nō erit ultra in rapinam: et iudicabo inter pecus et pecus. Et suscitabo super eas pastorem unū q̄ pascat eas: servus meū dauid: ipse pascet eas: et ipse erit eis in pastorem. Ego autē dominus: et ego in deum: et servus meū dauid princeps in medio corū. Ego dominus: locus sum. Et faciam cum eis pactū pacis: et cessare facia bestias pessimas de terra. Qui habitant in deserto securi dormient in salubus: et ponam eos in circumvallibus meis benedictionē: et deducam rubrum in thore suo: et plume benedictionis erunt. Et dabit lignū agri fructum suū: et terra dabit germen suū: et erunt in terra sua absq̄ timore. Et sciēnt quia ego dominus: cū contēvero cathenas iugi corū: et reuocabo eos de manu imperantis sibi. Et non erunt ultra in rapinā in gentibus: neq̄ bestie terre deuorabūt eos: sed habitabunt confidenter absq̄ ullo terrore. Et suscitabo eis germen nominatū: et non erit ultra imminuta fame in terra neq̄

portabūt ultra opprobriū gentiū. Et sciēnt quia ego dominus: deus eorū cū eis: et ipsi populus meus domus israel ait dominus deus. Vos autē greges mei pascite mee hōies estis: et ego dñs deus: vester dicit dñs deus. **xxxv**
Et factus est sermo dñi ad me dicens. Fili hominis pone faciem tuā aduersum montem seyr: et propheta bis de eo et dices illi. Hec dicit dominus deus. Ecce ego ad te mons seyr: et egrediam in manu meā super te: et dabo te desolatū atq̄ desertum. Urbes tuas demoliar: et tu desectus eris: et scies quia ego dominus: eo q̄ fueris minutus: semper: et conculcabis filios israel in manus gladii in thore afflictionis eorū: in thore iniquitatis egerunt. Propterea uno ego dicit dominus deus: quoniam sanguini tradam te: et sanguis te plequetur: et cum sanguine dederis sanguis plequetur te. Et dabo montē seyr desolatū et desertum: et auferam de te ruentem et redeuntem: et implebo montes eius occisorū suorū. In collibus tuis et in vallibus tuis atq̄ in torrentibus interfecti gladio cadent. In solitudines sempiternas tradam te: et civitates tue nō habitabūt. Et scies quia ego dñs deus: eo q̄ dixeris due gentes et due terre mee erunt et hereditate possidebo eas: cum dñs esset ibi. Propterea uno ego dicit dominus deus: quia faciam iuxta iram tuā et secundum zelum tuū quē fecisti odio habens eos: et novus efficiar p̄ eos cū te iudicauero: et scies quia ego dominus. Audiui uniuersa opprobria tuā que locutus es de montibus israel dicens. Deserti nobis ad deuorandū dati sunt. Et insurrexistis super me dicit vester: et derogastis aduersum me. Et redā vīa ego quidni? Hec

dicit dominus deus. Terrae uniuersa terra in solitudinem te redigant: sicut gaudis es super hereditatem domus israel: eo q̄ fuerit dissipata: sic facia tibi. Dissipatus eris mons seyr: et ydumea omnis: et scies quia ego dñs. **xxxvi**
Tu autē fili hominis propheta super montes israel: et dices. Montes israel audite verbum dñi. Hec dicit dominus deus. Eo q̄ dixerit inimicus de vobis euge altitudines semper in hereditatem dare sunt vobis: propterea vacillare et dic. Hec dicit dominus deus. Pro eo q̄ desolatus estis et conculcari p̄ circuitū et facti in hereditatem reliquis gentibus: et ascendistis super labium lingue et opprobriū populi: propterea montes israel audite verbum dñi dei. Hec dicit dominus deus monibus et collibus torrentibus vallibusq̄ et desertis parietibus et urbibus derelictis que depopulate sunt: et sublannate a reliquis gentibus p̄ circuitū. Propterea hec dicit dominus deus. Quoniam igitur zelus meus locutus sum de reliquis gentibus et de ydumea uniuersa: que dederunt terrā meā sibi in hereditatē cū gladio et toto corde et ex animo: et eiecerunt eam ut pastarent: idcirco vacillare super humum israel: et dices montibus et collibus iugis et vallibus. Hec dicit dñs deus. Ecce ego in zelo meo et in furore meo locutus sum: et cū confusione gentiū sustinueritis. Idcirco hec dicit dominus deus. Ego leuavi manu meā ut gentes q̄ in circuitu vestro sunt ipse confusione suā potrent: vos autē montes israel ramos vestros germinetis: et fructū vestrū afferatis populo israel: et prope erit ut veniat. Quia ecce ego ad vos: et conuertar ad vos: et habitabimini: et accipietis seminemini

multiplicabo in vobis hōies omnesq̄ domū israel. Et habitabunt ciuitates: et ruuola instaurabūt: et replebo vos hominibus et iumentis: et multiplicabūt et rescent. Et habitare vos faciam sicut a principio: bonisq̄ donabo maioribus q̄ habuistis ab initio: et scietis quia ego dominus. Et ad ducā super vos hōies populi meū israel: et hereditate possidebūt te. Et eris eis in hereditate: et non addes ultra ut absq̄ eis sis. Hec dicit dominus deus. Pro eo q̄ dicunt de vobis deuorare hōies et suffocare gentem tuā: propterea homines nō comedes amplius: et gentem tuā non necabis ultra ait dominus deus. Nec audiam facia in te amplius confusionem gentiū: et opprobriū populi nequaquā porrabis: et gentem tuā non amittes amplius ait dominus deus. Et factum est verbum dñi ad me dicens. Fili hominis domus israel habitauerunt in humo suo: et polluerunt eam in visis suis et in studiis suis. Quia immundiciam menstruatae facta ē vīa eorū: et effudi indignationē meā super eos pro sanguine quē fuderunt super terram. Et in ydolis suis polluerunt eam: et dispersi eos in gentes et ventiliati sunt in terras: iuxta vīas eorū et ad inuentiones eorū iudicavi eos. Et ingressi sunt ad gentes ad quas introierūt et polluerunt nomē sanctū meū: cum diceretur de eis populus domini iste est et de terra eius egressi sunt. Et populi nomini sancto meo: quod polluerat domus israel in gentibus ad quas egressi sunt. Idcirco dicit dominus israel. Hec dicit dñs deus. Non propter vos ego facia domus israel: sed propter nomē sanctū meū quod polluitis in gentibus ad quas intrastis. Et sanctificabo nomē meū magis quā

polluti est inter gentes quod polluitis
in medio earum: ut sciant gentes quia ego
dominus. dicit dominus exercituum. Cum sancti-
ficatus fueris in vobis coram eis. Tollam
quippe vos de gentibus: et congrega-
bo vos de universis terris: et adducam
vos in terram vestram. Et effundam super
vos aquam mundam: et mundabimini
ab omnibus inquinamentis vestris: et
ab universis ydolis vestris mundabo
vos. Et dabo vobis cor novum: et spiri-
tum novum ponam in medio vestri. Et
auferam cor lapideum de carne vestra:
et dabo vobis cor carnis: et spiritum meum
ponam in medio vestri. Et faciam ut in-
preceptis meis ambuletis: et iudicia mea
custodiatis: et operemini. Et habitabi-
tis in terra quam dedi patribus vestris:
et eritis michi in populum: et ego ero vobis
in deum. Et salvabo vos ex universis
inquinamentis vestris: et vocabo semine-
tum: et multiplicabo illud: et non im-
ponam vobis famem. Et multiplicabo
semen ligni: et gemina ager: ut non
portetis ultra opprobrium famis in ge-
nibus. Et recordabimini viarum vestrarum
peccatarum: et studiorum: non honorum: et
displicebunt vobis iniquitates vestre et
scelerum vestra. Non propter vos ego faci-
am: ait dominus deus: notum sit vobis.
Confundimini: et erubescite super omnes
vias domus israel. Hec dicit dominus
deus. In die qua mundaverō vos ex om-
nibus iniquitatibus vestris: et inhabitabi-
li fecero urbes: et instauraverō ruinosa:
et ita deserta fuerit ecclesia: quodam
erat desolata in oculis omnis viato-
ris: dicent. Terra illa in culta facta est ut
ortus voluptatis: et civitates deserte: et
desertum atque solitudo: et civitates deserte:
Et sciant gentes quicunque: deserte fue-
runt in circuitu vestro: quia ego dominus.

edificavi dissipata: plantaviq; incul-
ta: ego dominus locutus sum: et feci.
Hec dicit dominus deus. Adhuc in hoc
invenient me domus israel: ut faciam
eis. Multiplicabo eos sicut gregem ovium
ut gregem sandum: ut gregem israel
in sollemnitatibus eius. Sic erunt civitates
deserte plene gregibus hominum: et sci-
ent quia ego dominus. **xxxv**
Fada est super me manus domini: et
eduxit me in spiritu domini: et dimi-
sit me in medio campi qui erat plenus
ossibus: et circumdixit me per ea in grege.
Erant autem milia valde super faciem
campi: sicutq; vehementer. Et dixit ad
me. Fili hominis: putasne videri ossa
ista? Et dixi. Domine deus tu noster. Et di-
xit ad me. Vaticinare de ossibus istis.
Et dices eis. Ossa arida: audite verbum
domini. Hec dicit dominus deus ossibus hijs.
Eccce ego intromittam in vos spiritum
et viuetis: et dabo super vos nervos:
et succrescere faciam super vos carnes:
et supererigam in vobis cutem: et da-
bo vobis spiritum: et viuetis: et scietis
quia ego dominus. Et prophetaui sicut
prophetar michi. Factus est autem soni-
tus: prophetante me: et ecce comitio.
Et accesserunt ossa ad ossa: unusquisque
ad iudicium suum. Et vidi: et ecce super
ea nervi: et carnes ascenderunt: et repe-
ta est in eis cutis desuper: et spiritum
non habebant. Et dixit ad me. Vati-
cinare ad spiritum: vaticinare fili hominis:
et dices ad spiritum. Hec dicit dominus
deus. A quatuor ventis veni spiritus:
et insuffla super interfectos istos: et re-
viviscant. Et prophetaui sicut preceperat mi-
chi. Et ingressus est in ea spiritus: et viuerunt:
steteruntq; super pedes suos: et abomina-
tionibus et cunctis iniquitatibus suis:
fili hominis: ossa hec unius domus israel.

Ipsi dicunt. Querunt ossa nostra: et percipi-
spes nostra: et ablatus sumus. Propterea
vaticinare: et dices ad eos. Hec dicit
dominus deus. Eccce ego aperiam tumulos
vestros: et educam vos de sepulcris ve-
stris populus meus: et inducam vos in ter-
ram israel. Et scietis quia ego dominus:
cum aperuerō sepulcra vestra: et edu-
xero vos de tumulis vestris populus meus:
et dederō spiritum meum in vobis et viue-
ritis. Et requiescere vos faciam super
humum vestrum: et scietis quia ego dominus
locutus sum: et feci: ait dominus deus. Et factus
est sermo domini ad me dicens. Et tu fili
hominis sume tibi lignum unum: et facies
illud: iude et filios israel facies ei. Et tol-
le lignum alter: et facies super illud: ioseph
lignum effecim: et cūdet domus israel sicut
iorug: ei. Et adiunge illa unum ad al-
ter: et erit in lignum unum: et erit in unionem
in manu tua. Cū autem dixerit ad te filij
populi tui loquentes nomine indicas nobis
quid tibi hijs tibi velis: loqueris ad eos.
Hec dicit dominus deus. Eccce ego assumam li-
gnum ioseph: quod est in manu effecim
et tribus israel que sunt ei adiūdet: et
dabo eas pariter cum ligno iude: et fa-
ciam eas in lignum unum: et erit unum in
manu eius. Erunt autem ligna super que
scripseris in manu tua in oculis eorum:
et dices ad eos. Hec dicit dominus deus.
Eccce ego assumam filios israel de me-
dio nationum ad quas abierunt: et con-
gregabo eos undique: et adducam eos
ad humum suum. Et faciam eos in gentem
unam in terra in montibus israel: et rex
unus erit omnibus imperans. Et non
erunt ultra due gentes: nec dividetur
amplius in duas regna. Neque polluentur
ultra in ydolis suis: et abomina-
tionibus et cunctis iniquitatibus suis:
et salvos eos faciam de universis sedibus

suis in quibus peccaverunt: et mundabo
eos. Et erunt michi populus: et ego ero eis
deus: et servus meus david rex super eos: et
pastor unus erit ovium eorum. In iudicijs
meis ambulabunt: et mandata mea
custodient: et facient ea. Et habitabunt
super terram quam dedi servo meo iacob
in qua habitaverunt patres vestri: et ha-
bitabunt super eam ipsi: et filij eorum: et filij
filiorum eorum usque in sempiternum: et da-
vid servus meus princeps eorum in perpetuum.
Et prout illis sedes pacis: pacem sem-
piternam eris eis. Et fundabo eos et multi-
plicabo: et dabo sanctificationem meam
in medio eorum in perpetuum. Et erit ta-
bernaculum meum in eis: et ero eis deus: et
ipsi erunt michi populus. Et scient gen-
tes quia ego dominus sanctificator
israel: cū fuerit sanctificatio mea in
medio eorum in perpetuum. **xxxvi**
Et factus est sermo domini ad me dicens.
Fili hominis pone faciem tuam
contra gog et terram magog principem
capitis mosoch et tubal: et vaticinare
de eo: et dices ad eum. Hec dicit dominus
deus. Eccce ego ad te gog principem capitis
mosoch et tubal. Et circuagami te: et po-
nam ferum in maxillis tuis: et educā
te: et omne exercitum tuum equos et equites
vestros lorices universos: multitudi-
nem magnam hastam et clipeum et accipi-
entium in gladio. Perse ethiops et libies
cum eis: omnes scutati et galeati. Ho-
mer et universa agmina eius: domus to-
goria latera aquilonis et totum robur
eius: populiq; mlii tui. Prepara et instrue
te et omne multitudinem tuam quod coacer-
vata est ad te: et esto eis in preceptum. Post
dies multos visitabis. In novissi-
mo annorum venies ad terram que reu-
lata est a gladio: congregata est de populo
multis: ad montes israel qui fuerunt

deserti iugiter. Hec de ppls educta est: et habitabunt in ea confidenter universi. Ascendens autem isti tempestas venies et quasi nubes: ut operias terram: tu et omnia agmina tua: et ppls multi tecum. Hec dicit dominus deus. In die illa ascendent sermiones super tor tuu: et cogitabis cogitatione pelli-
mam: et dices. Ascendam ad terram absq; muro. Venient ad quiescentes habitantelq; secure: omnes habitant sine muro. Uides et porte non sunt eis. Et diripias spolia et inuadas predam: ut inferas manu tua super eos qui deserti fuerant: et postea restitu-
ti: et sup ppls qui est congregat ex gentibus qui possidere cepit: et esse habi-
tator umbilici terre. Saba et dedan et negotiatores tharshis et omnes leones eius dicent tibi. Numquid ad sumeda spolia tu venis? Ecce ad diripienda predam congregasti multitudinem tua: ut tollas argentum et aurum: auferas suppellectile atq; substantia et diripias manubias infinitas. Propterea uanitate fili hominis: et dices ad gog. Hec dicit dominus deus. Numquid non in die illo cum habitauerit ppls meus israel confidenter scies et venies tu de loco tuo a lateribus aquilonis tu et ppls multi tecum: ascensores equoru uniu-
ersi: rectus magnus et exercitus uehementis. Et ascendes sup ppls meu israel isti nubes ut operias terram. In nouissi-
mis diebus eris: et adducam te super terram mea: ut sciant gentes me cum sanctificat fuerit in te in oculis eor. O gog. Hec dicit dominus deus. Tu ergo ille es de quo locutus sum in diebus antiquis in manu securoy meoy pro-
phetaru israel: qui prophetauerunt in diebus illis temporu ut adduceret

te super eos. Et erit in die illa: in die aduentus gog sup terra israel ait do-
minus deus: ascendet indignatio mea in furore meo et in zelo meo. In igne ire mee locutus sum: quia in die illa erit commotio magna super terram israel: et commouebuntur a facie mea psses ma-
ris et volucres reli et bestie agri: et omne reptile qd mouetur super humu: cum-
diq; homines qui sunt sup faciem ter-
re. Et subuertentur montes: et cadent sepes: et omnis mur corruet in terram. Et conuocabo aduersus eum in cun-
dis montibz meis gladium: ait dñs de-
us. Gladius uniuersulq; in scatem suu dirigitur. Et iudicabo eum pssre et sanguine et ymbre uehementi: et la-
pidibus immensis. Ignem et sulphur pluam sup eum et sup exercitu e: et su-
per ppls mltos qui sunt cum eo. Et magnificabor et sanctificabor: et no-
tus ero in oculis multaru gentiu: sci-
ent quia ego sum dñs. **xxxv**

Tu autem fili hois uanitate ad-
uersum gog: et dices. Hec dicit dominus deus. Ecce ego sup te gog prin-
cipem capitis moloch et rubal. Et circū-
agant te et educant te et ascendent te fa-
ciam de lateribus aquilonis: et addu-
cam te sup montes israel. Et pssent arcum tuu in manu sinistra tua: et sa-
gittas tuas de manu dextera tua. De-
iciam te sup montes israel: et cades tu et omnia agmina tua et ppls tui q sunt tecu. Sfecis aubus: omniq; volanti et
bestijs terre dedi te ad deuorandū. Su-
per facie agri cades: quia ego locutus sum ait dominus deus. Et inuicet igne in magog et in hijs qui habitant in
insulis confidenter: et scient quia ego dñs. Et nomen sanctu meu notu facia
i medio ppls mei ist: et non pollua nomen

sanctu meu amplius: et scient gentes quia ego dominus sanctus israel. Ecce
erit uirtus: et factum est ait dominus deus. Hec est dies de qua locutus sum. Et re-
gre-
dientur habitatores de ciuitatibz israel: et succident et comburent ar-
ma et pssent et hastas arum et sagit-
tas et baculos manu et contos: et suc-
cident ea igni septem annis. Et non
portabunt ligna de regionibus: neq;
succident de salibus: quonia arma
succident igni: et depredabuntur eos
quibus prede fuerant: et diripient va-
statores suos ait dominus deus. Et erit
in die illa dabo gog locu nominatu
sepulcru in israel: uallem viatoru ad
orientem maris: que obdupletere faci-
et pssentur. Et sepeliet ibi gog et o-
mnē multitudinem eius: et vocabit ual-
lis multitudinis gog: et sepeliet eos
dominus israel ut uideant terra septem
mentibus. Sepeliet autem cum omnis
ppls terre: et erit eis nominata dies
in qua glorificat sum ait dñs deus.
Et viros iugiter constituit luctantes
terram: qui sepeliant et requirant eos q
remanserant sup facie terre: ut emident
eam. Post menses aut septem querece
incipient: et circūbunt pagantes terra.
Cumq; uiderint os hominis starent
iuxta illud titulu donec sepeliat il-
lud pollinidores in ualle multitudinis
gog. Nomen autem ciuitatis amonae
et mūdabunt terra. Tu ergo fili hois:
hec dicit dominus deus. Dic omni uolu-
rei et uniuersis aubus tuis: et bestijs
agri. Conuenite pssent: concurrere un-
diq; ad uictima mea quā ego imolo
uobis: uictima gradem sup montes
israel: ut comedatis carnes et bibatis
sanguine. Carnes foru comedetis: et
sanguine pssent et bibetis: et ardeti

et aghoru et hircor et aurorū et ali-
lum et pingui omniu et comedetis
adipem in saturitate: et bibetis san-
guinem in ebrietate de uictima quā
ego imolauit uobis: et saturabimini
sup mensam mea de equo et de equite
forti: et de uniuersis uiris bellatoribus
ait dominus deus. Et ponam gloria
mea i gentibz: uidebunt omnes psses iu-
diciu meu qd fecerit: et manu mea quā
posuerim sup eos: et scient domus isra-
hel quia ego dominus deus eoru a die il-
la et deinceps. Et scient gentes quonia
in iniquitate sua capta sit domus isra-
hel: et q dereliquerint me et absconde-
rim facie mea ab eis: et tradiderim eos
in manu hostiu et ceciderint in gladio
uniuersi. Quia sumudicia eoru et se-
lus feci eis: et abscondi facie mea ab il-
lis. Propterea hec dicit dominus deus.
Nunc redit in captiuitate iacob: et mi-
secebor omnis domus israel. Et assu-
mam et lum p nomine sancto meo: et
portabunt confusionem suā et omnem
pssentationem quā pssentati sunt in
me cum habitauerit in terra sua confi-
denter nemine formidantes: et reducere
eos de ppls: et congrega uero de terris
inimicor suoru: et sanctificat fuerit in
eis in oculis gentiu plurimarū. Et sci-
ent quia ego dominus deus eoru eo q
transulerim eos in nationes: et con-
grega uero eos sup terra sua: et non de-
reliquet in quibz et eis ibi. Et non ab-
scondā ultra faciem mea ab eis: eo q
effuderim spiritum meum sup omne
domu israel ait dñs deus. **xxxvi**
In uigesimo quinto anno transmigrationis
meae recordo ani decima mēsis quarto
decimo anno postq; prulla est ciuitas:
in ipsa hac die facta est sup me uisus
dñi: et adduxit me illuc in uisionibus

dei. Adduxit me in terrā israhel: et di-
misit me sup montē ecelsum mōis
sup quē erat quasi edificium ciuitatis
vergens ad austrum: et introduxit me
illuc. Et ecce vir cui⁹ erat species quasi
species tuis: et funiculus line⁹ in manu
eius: et calame⁹ mensurę in manu eius.
Stabat autem in porta: et locus est
ad me idem vir. sili hominis: uide
oculis tuis: et auribus tuis audi: et po-
ne cor tuū in omnia que ego ostendā
tibi: quia ut ostendatur tibi adduct⁹
es huc. Annūcia omnia que tu uideris
domui israhel. Et ecce murus forinse-
tus in circuitu dom⁹ undiq;: et in ma-
nu viri calame⁹ mensurę sex cubitoꝝ et
palmo. Et mēsus ē latitudine edificij
calamo uno: altitudine quoq; cala-
mo uno. Et uenit ad portam que re-
spiciebat viam orientāle: et ascendit
per gradus ei⁹. Et mēsus ē limē por-
te calamo uno latitudine: id est limē
unū calamo uno in latitudine: et tha-
lamū uno calamo longum: et uno
calamo in latum: et inter thalamos
quinq; cubitos: et limen porte iuxta
uestibulū porte intus ē calamo uno.
Et mēsus est uestibulū porte octo cu-
bitoꝝ: et frontem eius duobus cubit⁹.
Vestibulū autem porte erat intus
eius. Porro thalami porte ad viam
orientāle tres hinc et tres inde: mensu-
ra una trū: et mensura una frontē e⁹
utraq; parte. Et mēsus est latitudi-
nem liminis porte decem cubitoꝝ: et
longitudinē porte tredecim cubitoꝝ:
et marginē āte thalamos cubiti un⁹:
et cubit⁹ un⁹ sinus utriusq;. Thalami
autem sex cubitoꝝ eam hinc et inde.
Et mēsus est portā a recto thalami
usq; ad rectū ei⁹ latitudinē viginti quinq;
cubitoꝝ: ostiū contra ostiū. Et fecit

scōtes p sexaginta cubitos: et ad lon-
gum actum porte undiq; p circumitum
ante faciem porte que ptingebat usq;
ad faciem vestibuli porte interius
quingaginta cubitos: et fenestras ob-
liquas in thalamis ⁊ in foribus: que
erant intra portā undiq; per circum-
itum. Similiter autē erat et in vestib-
ulis fenestre p gyrū intusforis: ⁊ ante fa-
cies pictura palmarū. Et eduxit me ad
actum exterioris: et ecce gazophylia et
paummentū creatum lapide in ambo p
circumitum. Tringera gazophylia in
circuitu paummenti: ⁊ paummentū hōre
portarū secūdū lōgitudinē portarū erat
interius. Et mētus est latitudinē a facie
porte interioris usq; ad sedē amij inter-
ioris: et nescit: et nū cubitos ad orientē
et aquilonē. Portā vero q̄ respiciebat
viā aquilonis attri exterioris mētus ē
tā in lōgitudine q̄ in latitudine et tha-
lamus aus tres hinc et tres inde: sed
ten ei⁹ et vestibuli ei⁹ secūdū mensurā
porte prioris: quingaginta cubitorū
longitudinē ei⁹: et latitudinē viginti
quinq; cubitorū. Fenestre autē ei⁹ et vesti-
buli et sculpture scdm mensurā porte
q̄ respiciebat ad orientē: ⁊ septē gnomi
erat ascensus ei⁹. Et vestibuli autē ei⁹
porta amij interioris contra portā a-
quilonis et orientale. Et mētus est a
porta usq; ad portā: centū cubitos. Et
eduxit me ad viā australe: et ecce porta
q̄ respiciebat ad austrū. Et mētus est
scōtes ei⁹ et vestibuli ei⁹ iuxta mēsuras
superiores: ⁊ fenestras ei⁹ ⁊ vestibula in
circuitu sicut fenestras ceteras: quingage-
nta cubitorū lōgitudine ⁊ latitudine
viginti quinq; cubitorū: et i gnomi septem
ascendebat ad aē. Et vestibuli autē fore⁹
ei⁹: ⁊ relata palme erat una hic et altera
inde in scōtes ei⁹: et porta attri interioris

in via australi. Et mensus est a porta usque ad portam in via australi. centum cubitos. Et introduxit me in atrium interius ad portam australem: et mensus est portam iuxta mensuras superiores thalamum eius: et frontem eius: et vestibulum eius huiusmodi mensuras: et fenestras vestibulorum eius in circuitu quinquaginta cubitos longitudinis et latitudinis viginti quinque cubitos: et vestibulum per gyrum longitudine viginti quinque cubitos: et latitudine quinque cubitorum. Et vestibulum eius ad atrium exterioris: et palmas eius in fronte: et octo gradibus erant quibus ascendebat per eam. Et introduxit me in atrium interius per viam orientalem: et mensus est portam secundum mensuras superiores thalamum eius et frontem eius: et vestibula eius sicut supra: et fenestras eius: et vestibulum in circuitu longitudine quinquaginta cubitos et latitudine viginti quinque cubitos: et vestibulum eius id est atrium exterioris et palmas relate in fronte eius hinc: et inde: et octo gradibus ascendens eius. Et introduxit me ad portam et respiciebat ad aquilonem. Et mensus est secundum mensuras superiores thalamum eius et frontem eius: et vestibulum eius: et fenestras eius per circuitum longitudinis quinquaginta cubitorum et latitudinis viginti quinque cubitos: et vestibulum eius respiciebat ad atrium exterioris: et relatu palmarum in fronte eius hinc: et inde: in octo gradibus ascendens eius: et per singula gasophilam a ostium in frontibus portarum. Ibi laudabit gloria eius. Et in vestibulo portarum mensis hinc: et due mensis inde: et in singulis facibus ostium: et per peccatores et per delictum. Et ad latum exterioris quod ascendit ad ostium portarum per aquilonem duxit mensis: et ad latum alterius ante vestibulum portarum mensis. Quatuor mensis hinc: et quatuor

mēse inde p latera porte ad mēse t̃r̃ar.
 sup q̃s iuolabant. Quatuor aut mēse
 ad olocauftū de lapidibus q̃dus re-
 stitue. longitudine cubiti unū ⁊ dimi-
 diū. et latitudine cubiti unius et dimi-
 diū ⁊ altitudine cubiti unū. sup quas
 ponat vasa i quibus imolat olocrau-
 stum ⁊ victima. Et labia earū palmi
 unū. restrega interius p circuitū. Sup
 mēlas aut carnes oblationis. Et re-
 tra porta interiorē gazophylacia cau-
 torū in attico interiori q̃d erat in latere
 porte respicientis ad aquilonē ⁊ faci-
 es eorū contra viā austrālem. una q̃ late-
 re porte orientalis q̃ respiciet ad viā
 aquilonis. Et dixit ad me. Hoc ē ga-
 zophylaciū q̃d respiciet viā meridiana
 sacerdotū q̃ recubāt i sudis templi. pro
 gazophylaciū q̃d respiciet ad viā a-
 quilonis sacerdotū erit q̃ recubant ad
 ministeriū altaris. Ipsi sūt filij sacerdotū
 qui accedunt de filijs leui ad dūm. ut
 ministrarent ei. Et mensus est attū lon-
 gitudine centum cubitorū ⁊ latitudi-
 nem centum cubitorū. per quadrum ⁊ et
 altare a nte faciem templi. Et introiit
 et nte in vestibulū templi ⁊ et mensus
 est vestibulū quinq; cubitis hinc ⁊
 quin; cubitis inde ⁊ latitudine porte
 tū cubitos hinc ⁊ tū cubitos inde. q̃
 gitudinē aut vestibuli quin; cubitos ⁊
 latitudinē videri cubitos q̃d nota q̃
 bus ascendebat ad t̃r̃ā ⁊ colūne erāt i
 frontib; una hinc ⁊ altera inde. **cap. 4.**
Et introduxit me in templum ⁊ et
 mensus est frontes ⁊ et cubitos
 latitudinis hinc ⁊ et q̃ cubitos lati-
 tudinis inde. Et nota tabernaculi ⁊ la-
 titudo porte decem cubitos erat ⁊ la-
 tera porte quin; cubitis hinc ⁊ quin-
 q; inde. Et mensus est longitudinem
 t̃r̃ā q̃d erat i latib; vti ⁊ latitudinē

viginū cubitorū. Et introgressus in-
trinsecus mensus est in fronte porte du-
os cubitos: et portā sex cubitos: et lati-
tudine porte septem cubitos. Et mensus
est longitudinē eius viginū cubitos: et la-
titudinē viginū cubitos ante faciē tem-
pli. Et dixit ad me. Hoc est sanctū san-
ctorū. Et mensus est parietē domus sex cu-
bitos: et latitudinē lateris quatuor cubi-
torū: undiq; p circuitū domus. Latera
aut lat ad lat: bis trigintariū. Et re-
rant eminentia que ingrederentur p pa-
rietē domus in lateribus p circuitū ut con-
tinerent: et nō attingerent parietē tem-
pli. Et platea erat in rotūdū: ascendēs
sursum p corleā: et in retinaculū templi
descendebat p gyrū. Idcirco lat erat tem-
plum in superioribus: et sic de inferiori-
bus ascendebat ad superiora: et i me-
diū. Et vidi in domo altitudinē p cir-
cuitū fundata latera ad mensurā ca-
lami sex cubitos spatii: et latitudinē
p parietē lateris forinsecus quinq; cubitos.
Et erat iterior domus i lateribus domus. Et
iter gazophilacia latitudinē viginū
cubitos: i circuitū domus undiq;. Et ostiū
lateris ad orationē: ostiū unū ad viā
aquilonis: et ostiū unū ad viā austrā-
lem: et latitudinē lo ad orationē qui-
q; cubitos in circuitū. Et edificium quod
erat separatū vestimētiū ad viam re-
spiciētiū ad mare latitudinis septu-
aginta cubitorū parietes autem edificij
quinq; cubitorū latitudinis p cir-
cuitū: et longitudo eius nonaginta cu-
bitorū. Et mensus est domus longi-
tudinē centum cubitorū: et quod se-
paratū erat edificij et parietes eius
longitudinis centum cubitorū. Lati-
tudo aut ante faciē domus: et eius
quod erat separatū contra orientem
centū cubitorū. Et mensus ē longitūdinē

edificij contra faciē eius quod erat sepa-
ratū ad dorsū ekhetas et utraq; par-
te: centū cubitorū: et templū interius et
vestibula atq; limina et fenestras obli-
quas: ekhetas in circuitū p tres par-
tes contra uniuscuiusq; limē: et atq;
ligno p gyrū in circuitū. Terra autem
usq; ad fenestras: et fenestre clausē sup
ostiā: et usq; ad domū interiore et fo-
rinsecus p omne parietem in circuitū in-
trinsecus et forinsecus ad mensurā: et fa-
brefadi cherubim et palme. Et palma
inter cherub et cherub. Duasq; facies
habebat cherub: faciē hominis iuxta
palma et hanc partē: et faciē leonis
iuxta palma et alia parte repressam.
Per omne domū in circuitū de terra
usq; ad superiora porte: cherubim et
palme relate erant in pariete templi.
Limen quadrangulū: et facies sandu-
arū aspedus contra aspedum. Alti-
tudo ligni tui cubitorū altitudo: et longi-
tudo eius duorū cubitorū: et anguli
eius et longitudo eius et parietes eius
lignē. Et locus erat ad me. Hoc est
mensa toram domino. Et duo ostia
erant in templo et in sanduario: et in
duobus ostijs et utraq; parte bina
erant ostiola: que in se invicem pite-
bantur. Bina enim ostia erant et utraq;
parte ostiorum. Et relate erant in
ipsis ostijs templi cherubim et sculptu-
ra palmarum: sicut in parietibus quo-
q; repressa erant. Quamobrem et gros-
siores erant ligna in vestibuli scilicet fo-
rinsecus: super que fenestre oblique:
et similitudo palmarū hinc atq; inde
in humerulis vestibuli secundū latera
domus latitudinēq; parietū. **xli**
Et duxit me in arcium egressus p
viā ducentem ad aquilonē. Et
duxit me in gazophilaciū quod erat

contra separatū edificij: et extra eadem
vergentem ad aquilonē. in facie longi-
tudinis centum cubitos ostij aquilo-
nis: et latitudinis quinquaginta cu-
bitos extra viginū cubitos atq; iterior:
et extra parietē erat lapide atq; ege-
rioris: ubi erat porticus iuxta porticu-
triplici. Et ante gazophilaciā deambulatio
decē cubitorū latitudinis: ad iteriora
respiciens viē cubiti unius. Et ostia eorū
ad aquilonē ubi erant gazophilacia
in superioribus humiliora: quā suppona-
bāt porticus: et illis eminebat de inferi-
oribus: et de medijs edificij. Vastega cui
erat: et nō habebat columnas sicut erat
columnne acriorū. Propterea eminebat
de inferioribus: et de medijs a terra cu-
bitis quinquaginta. Et peribolus
exterior secundū gazophilaciā que e-
rant in viā atq; exterioris ante gazo-
philaciā. Longitudo eius quinquā-
ginta cubitorū: quia longitudo erat
gazophilaciū atq; exterioris quinquā-
ginta cubitorū: et longitudo ante
faciem templi centum cubitos. Et erat
subter gazophilaciā hęc introitus ab
orientē ingredientiū in ea de acrio ex-
teriori: in latitudine periboli atq; quod
erat contra viā orientalem in faciem
edificij separatū. Et erant ante edificij
gazophilaciā: et viā ante faciē eorū
iuxta similitudinē gazophilaciū quod
erant in viā aquilonis. Secundū lon-
gitudinē eorū sic et latitudo eorū: et omnis
introitus eorū et similitudines et ostia
eorū secundū ostia gazophilaciū: et
erat in viā respiciēte ad austrū. Ostiū
in capite viē: que erat ante vestibulū
separatū p viā orientalem ingreden-
tibus. Et dixit ad me. Gazophilaciā
aquilonis et gazophilaciā austrī que
sunt ante edificij separatū: hęc sunt

gazophilaciā sādā: i quibus vestitur
sacerdotes qui appropinquāt ad dñm
in sancta sanctorū. Ibi ponent sancta
sanctorum: et oblationem pro pec-
cato et pro delicto. Locus enim sanctus
est. Cum autem ingressi fuerint sacer-
dotes: nō egredientur de sanctis in a-
triu exterius. Et ibi reponent vestimen-
ta sua in quibus ministrant: quā san-
cta sunt: vestienturq; vestimentis alijs
et sic procedent ad populum. Unq; cōplester
mensuras domus interioris: eduxit me
per viam porte que respiciebat ad viā
orientalem: et mensus est eam undiq;
per circuitum. Mensus est aut contra
veritatem orientalem calamo mensure:
quingentos calamos in calamo me-
sure p circuitum. Et mensus est contra
veritatem aquilonis quingentos calamos:
in calamo mensure per gyrum. Et ad
veritatem australem mensus est quingen-
tos calamos: in calamo mensure per
circuitū. Et ad veritatem occidentalem me-
sus est quingentos calamos: in cala-
mo mensure. Per quatuor vientos me-
sus est: longitudinē quingentorū cu-
bitorū: et latitudinē quingentorū cu-
bitorum. Et murus dividit inter san-
ctuarium et vulgi locum. **xlii**
Et duxit me ad portam que respi-
ciebat ad viam orientalem. Et
ecce gloria dei israel: ingrediebatur
p viam orientalem: et vox erat ei quā-
si vox aquarū multarū: et terra sple-
debat a maiestate eius. Et vidi visio-
nem secundū speciem quā viderā quādo
venit ut disperderet civitatem: et speciem
secundū aspedum quē viderā iuxta
fluvium chobar. Et cecidi super faciē
meā. Et maiestas dñi ingressa est tem-
plum: per viam porte que respiciebat
ad orientem. Et elevavit me spiritus:

et introduxit me in atriū regium. Et ecce repleta erat gloria dñi domus. Et audiui loquentem ad me de domo. Et vir qui stabat iuxta me: dixit ad me. fili hominis: locus solij mei et locus vestigiorū pedum meorum ubi habito in medio filiorū israel in eternum. Et non polluet ultra domus israel nomen sanctum meū: ipsi et reges eorū in fornicationibus suis et in ruinis regum suorum et in ecclis: qui fabricati sunt limen suū iuxta limen meū: et postes suos iuxta postes meos: et murus erat inter me et eos. Et polluerunt nomen sanctum meū in abominationibus quas fecerunt: propter quod contumpli eos in ira mea. Nunc ergo repellant procul fornicationem suā et ruinas regū suorum a me: et habitabo in medio eorū semper. Tu ergo fili hominis ostende domui israel templū et confundantur ab iniquitatibus suis: et meditentur fabricā: et erubescant ex omnibus que fecerunt. Figurā domus et fabricę eius. et ius et introitus. et omne descriptionem eius et universa precepta eius. cū dūq; ordinē eius. et omnes leges eius ostende eis. et scribe in oculis eorū: ut custodiāt omnes descriptiones eius et precepta illius: et faciāt ea. Quid est leg domus in summate montis. Quid est leg domus in circuitu. sanctū sanctorū est. Hec ē ergo leg domus. Hec autē mensura altaris in cubito verissimo: qui habebat cubitū et palmū. In sinu eius erat cubitus: et cubitus in latitudine: et definitio eius usq; ad labiū eius et in circuitu palmi unius. Hec q; erat fossa altaris. Et de sinu terre usq; ad crepidinē nouissimā duo cubiti: et latitudo cubiti unius: et a crepidine minore usq; ad crepidinē maiore quatuor cubiti: et latitudo

cubiti unius. Ipse autē ariel quatuor cubitos: et ab ariel usq; ad sursū cornu quatuor. Et ariel duodecim cubitos in longitudine et duodecim cubitos latitudinis: quadrāgulum equilateris. Et crepidō quatuordecim cubitorū longitudinis et quatuordecim cubitos latitudinis in quatuor angulis eius: et corona in circuitu eius dimidij cubiti: et sinus eius unius cubiti per circuitū. Gradus autem eius per h ad orientem. Et dixit ad me. fili hominis: hec dicit dominus deus. Huius sunt ritus altaris in quacūq; die fuerit fabricatus: ut offeratur super illud olocaustum et effundat sanguis. Et dabis sacerdotibus et leuitis qui sunt de semine sadoch qui accedūt ad me ait dominus deus: ut offerant michi vitulum de armento pro peccato. Et assumens de sanguine eius pones super quatuor cornua eius et super quatuor angulos crepidinis et super coronam in circuitu: et mundabis illud et repiabis. Et tolles vitulum qui oblati fuerit pro peccato: et combures eum in separato loco domus extra sanduarium. Et in die secunda offeres hircum caprarū immaculatū pro peccato: et repiabunt altare sicut repiauerunt in vitulo. Cūq; completis repians illud offeres vitulum de armento immaculatū: et accitem de grege immaculatū: et offeres eos in conspectu domini. Et mittent sacerdotes super eos sal: et offerent eos in olocaustum domino. Septem diebus facies hircum pro peccato quotidie: et vitulum de armento et accitem de pecoribus immaculatos offerent. Septem diebus repiabunt altare et mundabunt illud: et implebit manū eius.

Replebis autē diebus in die octava et ultra. facient sacerdotes super altare olocausta vĩa: et que p pace offerūt: et placat: et vobis ait dñs deus. **E**t conueri me ad viā porte sanduarij exterioris que respiciat ad orientem: et erat clausa. Et dixit dñs ad me. Porta hec clausa erit: et non aperietur: et vir non transibit per eā: quomā dñs deus israel ingressus est per eam: et itaq; clausa principi. Princeps ipse sedebit in ea: ut comedat panem corā dño. Per viā porte vestibuli ingredietur per viā eius egredietur. Et adduxit me per viā porte aquilonis i conspectu domus: et vidi: et ecce impleuit gloria dñi domū dñi. Et cecidi in faciem meā: et dixit ad me dñs. fili hominis pone cor tuū et vide oculis tuis: et auribus tuis audi omnia que ego loquor ad te: de universis ceremonijs domus dñi et de cunctis legibus eius. Et pones cor tuū in visis templi et omnes ritus sanduarij: et dices ad easperatē me domū israel. Hec dicit dominus deus. Sufficiant vobis omnia scelera vĩa domus israel: et inducitis filios alienos in circuitus cordis et in circuitus carnis ut sint in sanduario meo et polluat domū meā: et offeris panes meos adipē et sanguinē: et dissolvitis pactū meū in omnibus sceleribus vĩa: et nō seruastis precepta sanduarij mei: et posuistis custodes obseruationū mearū in sanduario meo vobis in vĩa. Hec dicit dñs deus. Omnis alienigena intrāctus corde et intrāctus carne nō ingredietur sanduariū meū: omnis filius alienus qui est in medio filiorū israel. Sed et leuite qui longe recesserūt a me in errore filiorū israel et errauerūt a me post ydola sua: et portauerunt

iniquitatem suā: erunt in sanduario meo edui et ianitores portarū domus: et ministri domus. Ipse mactabit olocausta et victimas populi: et ipsi stabūt in conspectu eorū ut ministrent eis. Pro eo q; ministraverūt illis i conspectu ydolorū suorum: et facti sunt domui israel in offendiculū iniquitatis: idcirco leuauit manū meā super eos ait dñs deus: et portauerūt iniquitatem suā. Et nō appropinquabūt ad me ut sacerdotio fungantur michi: neq; accedat ad omne sanduariū meū iuxta sancta sandorū: sed portabunt confusionē suā et scelera sua que fecerūt. Et dabo eos ianitores domus et in omni ministerio eius: et universis que stant in ea. Sacerdotes autem et leuite filij sadoch qui custodierūt testimonia sanduarij mei cum errarent filij israel a me: ipsi accedent ad me ut ministrent michi: et stabunt in conspectu meo: ut offerant michi adipē et sanguinē ait dñs deus. Ipse ingredietur sanduariū meū: et ipsi accedent ad mensam meam: ut ministrent michi et custodiant testimonia meas. Cūq; ingredientur portas atrijs interioris vestibulis lineis induentur: nec ascendet super eos quicūq; laetū quādo ministrant in portis atrijs interioris et intrinsecus. Hinc lineę erunt in capitis eorū: et femoralia linea erunt in lūbis eorū: et nō accingentur in sudore. Cūq; egredientur attrinquentur ad populum egredientes se vestimentis suis in quibus ministrauerāt: et reponeat ea in gazophylatio sanduarij: et vestiant se vestimentis alijs: et nō sanctificabūt populi in vestibus suis. Caput autē suū nō radit: neq; comā mutiet: sed tondētis autē det rapita sua. Et vinū nō bibet omnis sacerdos quando

ingressus est accitū inter? Et vidua et repudiata nō accipiunt uxores: sed virgines de semine domus israel. Sed et vidua q̄ fuerit vidua a sacerdote accipit: et p̄p̄m meū docebit qd̄ sit inter sandū et pollutū: et iter mūdū et imūdū ostendit eis. Et cū fuerit conuersa stabit i iudicijs meis: et iudicabit leges meas. Et p̄cepta mea i om̄ibz sollemnitatibz meis custodiet: et sabbata mea sanctificabit. Et ad mortuū hominē nō ingredietur ne polluāt: nisi ad patre et matre et filiū et filiā et fratrem et sorore q̄ alter virū nō habuerit: i quibz cōtaminabūtur. Et postq̄ fuerit emundat⁹ septē dies numerabūtur ei: et i die iterū sui in sanduariū ad accitū inter? ut ministraret michi i sanduario: offerret p̄ peccato suo aīc dñs de⁹. Nō erit autē eis hereditas. Ego hereditas eorū: et possessionem non dabo eis in isrl. Ego enī possessio eorū. Victimā et pro peccato et p̄ delicto ip̄i comedēt: et om̄e vortū in israhel ip̄os erit. Et p̄mitua omniū p̄mogenitorū et om̄ia libamēta et om̄ibus q̄ offeruntur: sacerdotū erunt. Et p̄mitua ciborū vestrōrū dabo his sacerdotibz: ut reponat benedictionem domui sue. Omne morticinū et captum a bestia de anibus et de p̄coribz nō comedēt sacerdotes. **PL** **1707** **1708** **1709** **1710** **1711** **1712** **1713** **1714** **1715** **1716** **1717** **1718** **1719** **1720** **1721** **1722** **1723** **1724** **1725** **1726** **1727** **1728** **1729** **1730** **1731** **1732** **1733** **1734** **1735** **1736** **1737** **1738** **1739** **1740** **1741** **1742** **1743** **1744** **1745** **1746** **1747** **1748** **1749** **1750** **1751** **1752** **1753** **1754** **1755** **1756** **1757** **1758** **1759** **1760** **1761** **1762** **1763** **1764** **1765** **1766** **1767** **1768** **1769** **1770** **1771** **1772** **1773** **1774** **1775** **1776** **1777** **1778** **1779** **1780** **1781** **1782** **1783** **1784** **1785** **1786** **1787** **1788** **1789** **1790** **1791** **1792** **1793** **1794** **1795** **1796** **1797** **1798** **1799** **1800** **1801** **1802** **1803** **1804** **1805** **1806** **1807** **1808** **1809** **1810** **1811** **1812** **1813** **1814** **1815** **1816** **1817** **1818** **1819** **1820** **1821** **1822** **1823** **1824** **1825** **1826** **1827** **1828** **1829** **1830** **1831** **1832** **1833** **1834** **1835** **1836** **1837** **1838** **1839** **1840** **1841** **1842** **1843** **1844** **1845** **1846** **1847** **1848** **1849** **1850** **1851** **1852** **1853** **1854** **1855** **1856** **1857** **1858** **1859** **1860** **1861** **1862** **1863** **1864** **1865** **1866** **1867** **1868** **1869** **1870** **1871** **1872** **1873** **1874** **1875** **1876** **1877** **1878** **1879** **1880** **1881** **1882** **1883** **1884** **1885** **1886** **1887** **1888** **1889** **1890** **1891** **1892** **1893** **1894** **1895** **1896** **1897** **1898** **1899** **1900** **1901** **1902** **1903** **1904** **1905** **1906** **1907** **1908** **1909** **1910** **1911** **1912** **1913** **1914** **1915** **1916** **1917** **1918** **1919** **1920** **1921** **1922** **1923** **1924** **1925** **1926** **1927** **1928** **1929** **1930** **1931** **1932** **1933** **1934** **1935** **1936** **1937** **1938** **1939** **1940** **1941** **1942** **1943** **1944** **1945** **1946** **1947** **1948** **1949** **1950** **1951** **1952** **1953** **1954** **1955** **1956** **1957** **1958** **1959** **1960** **1961** **1962** **1963** **1964** **1965** **1966** **1967** **1968** **1969** **1970** **1971** **1972** **1973** **1974** **1975** **1976** **1977** **1978** **1979** **1980** **1981** **1982** **1983** **1984** **1985** **1986** **1987** **1988** **1989** **1990** **1991** **1992** **1993** **1994** **1995** **1996** **1997** **1998** **1999** **2000** **2001** **2002** **2003** **2004** **2005** **2006** **2007** **2008** **2009** **2010** **2011** **2012** **2013** **2014** **2015** **2016** **2017** **2018** **2019** **2020** **2021** **2022** **2023** **2024** **2025** **2026** **2027** **2028** **2029** **2030** **2031** **2032** **2033** **2034** **2035** **2036** **2037** **2038** **2039** **2040** **2041** **2042** **2043** **2044** **2045** **2046** **2047** **2048** **2049** **2050** **2051** **2052** **2053** **2054** **2055** **2056** **2057** **2058** **2059** **2060** **2061** **2062** **2063** **2064** **2065** **2066** **2067** **2068** **2069** **2070** **2071** **2072** **2073** **2074** **2075** **2076** **2077** **2078** **2079** **2080** **2081** **2082** **2083** **2084** **2085** **2086** **2087** **2088** **2089** **2090** **2091** **2092** **2093** **2094** **2095** **2096** **2097** **2098** **2099** **2100** **2101** **2102** **2103** **2104** **2105** **2106** **2107** **2108** **2109** **2110** **2111** **2112** **2113** **2114** **2115** **2116** **2117** **2118** **2119** **2120** **2121** **2122** **2123** **2124** **2125** **2126** **2127** **2128** **2129** **2130** **2131** **2132** **2133** **2134** **2135** **2136** **2137** **2138** **2139** **2140** **2141** **2142** **2143** **2144** **2145** **2146** **2147** **2148** **2149** **2150** **2151** **2152** **2153** **2154** **2155** **2156** **2157** **2158** **2159** **2160** **2161** **2162** **2163** **2164** **2165** **2166** **2167** **2168** **2169** **2170** **2171** **2172** **2173** **2174** **2175** **2176** **2177** **2178** **2179** **2180** **2181** **2182** **2183** **2184** **2185** **2186** **2187** **2188** **2189** **2190** **2191** **2192** **2193** **2194** **2195** **2196** **2197** **2198** **2199** **2200** **2201** **2202** **2203** **2204** **2205** **2206** **2207** **2208** **2209** **2210** **2211** **2212** **2213** **2214** **2215** **2216** **2217** **2218** **2219** **2220** **2221** **2222** **2223** **2224** **2225** **2226** **2227** **2228** **2229** **2230** **2231** **2232** **2233** **2234** **2235** **2236** **2237** **2238** **2239** **2240** **2241** **2242** **2243** **2244** **2245** **2246** **2247** **2248** **2249** **2250** **2251** **2252** **2253** **2254** **2255** **2256** **2257** **2258** **2259** **2260** **2261** **2262** **2263** **2264** **2265** **2266** **2267** **2268** **2269** **2270** **2271** **2272** **2273** **2274** **2275** **2276** **2277** **2278** **2279** **2280** **2281** **2282** **2283** **2284** **2285** **2286** **2287** **2288** **2289** **2290** **2291** **2292** **2293** **2294** **2295** **2296** **2297** **2298** **2299** **2300** **2301** **2302** **2303** **2304** **2305** **2306** **2307** **2308** **2309** **2310** **2311** **2312** **2313** **2314** **2315** **2316** **2317** **2318** **2319** **2320** **2321** **2322** **2323** **2324** **2325** **2326** **2327** **2328** **2329** **2330** **2331** **2332** **2333** **2334** **2335** **2336** **2337** **2338** **2339** **2340** **2341** **2342** **2343** **2344** **2345** **2346** **2347** **2348** **2349** **2350** **2351** **2352** **2353** **2354** **2355** **2356** **2357** **2358** **2359** **2360** **2361** **2362** **2363** **2364** **2365** **2366** **2367** **2368** **2369** **2370** **2371** **2372** **2373** **2374** **2375** **2376** **2377** **2378** **2379** **2380** **2381** **2382** **2383** **2384** **2385** **2386** **2387** **2388** **2389** **2390** **2391** **2392** **2393** **2394** **2395** **2396** **2397** **2398** **2399** **2400** **2401** **2402** **2403** **2404** **2405** **2406** **2407** **2408** **2409** **2410** **2411** **2412** **2413** **2414** **2415** **2416** **2417** **2418** **2419** **2420** **2421** **2422** **2423** **2424** **2425** **2426** **2427** **2428** **2429** **2430** **2431** **2432** **2433** **2434** **2435** **2436** **2437** **2438** **2439** **2440** **2441** **2442** **2443** **2444** **2445** **2446** **2447** **2448** **2449** **2450** **2451** **2452** **2453** **2454** **2455** **2456** **2457** **2458** **2459** **2460** **2461** **2462** **2463** **2464** **2465** **2466** **2467** **2468** **2469** **2470** **2471** **2472** **2473** **2474** **2475** **2476** **2477** **2478** **2479** **2480** **2481** **2482** **2483** **2484** **2485** **2486** **2487** **2488** **2489** **2490** **2491** **2492** **2493** **2494** **2495** **2496** **2497** **2498** **2499** **2500** **2501** **2502** **2503** **2504** **2505** **2506** **2507** **2508** **2509** **2510** **2511** **2512** **2513** **2514** **2515** **2516** **2517** **2518** **2519** **2520** **2521** **2522** **2523** **2524** **2525** **2526** **2527** **2528** **2529** **2530** **2531** **2532** **2533** **2534** **2535** **2536** **2537** **2538** **2539** **2540** **2541** **2542** **2543** **2544** **2545** **2546** **2547** **2548** **2549** **2550** **2551** **2552** **2553** **2554** **2555** **2556** **2557** **2558** **2559** **2560** **2561** **2562** **2563** **2564** **2565** **2566** **2567** **2568** **2569** **2570** **2571** **2572** **2573** **2574** **2575** **2576** **2577** **2578** **2579** **2580** **2581** **2582** **2583** **2584** **2585** **2586** **2587** **2588** **2589** **2590** **2591** **2592** **2593** **2594** **2595** **2596** **2597** **2598** **2599** **2600** **2601** **2602** **2603** **2604** **2605** **2606** **2607** **2608** **2609** **2610** **2611** **2612** **2613** **2614** **2615** **2616** **2617** **2618** **2619** **2620** **2621** **2622** **2623** **2624** **2625** **2626** **2627** **2628** **2629** **2630** **2631** **2632** **2633** **2634** **2635** **2636** **2637** **2638** **2639** **2640** **2641** **2642** **2643** **2644** **2645** **2646** **2647** **2648** **2649** **2650** **2651** **2652** **2653** **2654** **2655** **2656** **2657** **2658** **2659** **2660** **2661** **2662** **2663** **2664** **2665** **2666** **2667** **2668** **2669** **2670** **2671** **2672** **2673** **2674** **2675** **2676** **2677** **2678** **2679** **2680** **2681** **2682** **2683** **2684** **2685** **2686** **2687** **2688** **2689** **2690** **2691** **2692** **2693** **2694** **2695** **2696** **2697** **2698** **2699** **2700** **2701** **2702** **2703** **2704** **2705** **2706** **2707** **2708** **2709** **2710** **2711** **2712** **2713** **2714** **2715** **2716** **2717** **2718** **2719** **2720** **2721** **2722** **2723** **2724** **2725** **2726** **2727** **2728** **2729** **2730** **2731** **2732** **2733** **2734** **2735** **2736** **2737** **2738** **2739** **2740** **2741** **2742** **2743** **2744** **2745** **2746** **2747** **2748** **2749** **2750** **2751** **2752** **2753** **2754** **2755** **2756** **2757** **2758** **2759** **2760** **2761** **2762** **2763** **2764** **2765** **2766** **2767** **2768** **2769** **2770** **2771** **2772** **2773** **2774** **2775** **2776** **2777** **2778** **2779** **2780** **2781** **2782** **2783** **2784** **2785** **2786** **2787** **2788** **2789** **2790** **2791** **2792** **2793** **2794** **2795** **2796** **2797** **2798** **2799** **2800** **2801** **2802** **2803** **2804** **2805** **2806** **2807** **2808** **2809** **2810** **2811** **2812** **2813** **2814** **2815** **2816** **2817** **2818** **2819** **2820** **2821** **2822** **2823** **2824** **2825** **2826** **2827** **2828** **2829** **2830** **2831** **2832** **2833** **2834** **2835** **2836** **2837** **2838** **2839** **2840** **2841** **2842** **2843** **2844** **2845** **2846** **2847** **2848** **2849** **2850** **2851** **2852** **2853** **2854** **2855** **2856** **2857** **2858** **2859** **2860** **2861** **2862** **2863** **2864** **2865** **2866** **2867** **2868** **2869** **2870** **2871** **2872** **2873** **2874** **2875** **2876** **2877** **2878** **2879** **2880** **2881** **2882** **2883** **2884** **2885** **2886** **2887** **2888** **2889** **2890** **2891**

et oleū rathamane manē olorauitū
sempiternū. Hec dicit dominus deus.
Si dederit princeps donū alicui de fi-
lijs suis: hereditas eius filiorū suorū
erit: possidebūt eā hereditarie. Si autē
dederit legatum de hereditate sua uni
seruorū suorū: erit illius usq; ad annū
remissionis: et reuertet ad principem.
Hereditas autē eius filijs eius erit. Et
nō accipiet princeps de hereditate po-
puli per violentiam et de possessione
eorū: sed de possessione sua hereditatē
dabit filijs suis: ut nō dissipetur po-
pulus meus unusquisq; a possessione
sua. Et introduxit me p ingressum q
erat ex latere porte i gazophylacia san-
duarii ad sacerdotes q respiciēbat ad
aquilonē: et erat ibi locus vergēs ad
occidentē: et dixit ad me. Hec est locus
ubi coquēt sacerdotes pro peccato et p
delicto: ubi coquent sacrificium: ut nō
efficiat in aeris exteriori et sanctificetur
populus. Et eduxit me in arcium ere-
ctus: et circumdixit me per quatuor
angulos arcis. Et ecce arcium erat
in angulo arcis: arciola singula p an-
gulos arcis. In quatuor angulos arcis
arciola disposita: quādraginta rubi-
torum per longum: et triginta per la-
tum. Mensure unius quatuor erant.
Et paries per circuitum ambiens qua-
tuor arciola: et culine fabricate erant
subter porticus per circuitum. Et dixit
ad me. Hec est domus culinacum: in
qua coquent ministri domus domi-
ni victimas populi. **Auq** uis uis

Et conuerit me ad portam do-
mus: et ecce aque egrediebatur
subter limen domus ad orientem. Sta-
ties enim domus: respiciebat ad ori-
entem. Aque autem descendebant in
latus templi dexterum: ad meridiem

altaris. Et eduxit me per viam porte
aquilonis: et conuerit me ad viam
foras portam exteriorē: viam que
respiciebat ad orientem. Et ecce aque
redundantes a latere dextro cum egre-
deretur vir ad orientem qui habebat
funiculum in manu sua: et missus
est mille rubrus: et transiit me per
aquam usq; ad talos. Rursusq; mis-
sus est mille: et transiit me p aquā
usq; ad getua. Et missus est mille: et
transiit me p aquam usq; ad rētes.
Et missus est mille: torrentis quē non po-
tuit transire: quā intumuerat aque p
fide torrentis: q nō potest transiri. Et
dixit ad me. Ecce vidi fili huius. Et
duxit me: et dūit ad ripā torrentis. Et
q me cōtūllit: ecce i ripa torrentis ligna
mista nimis ex utraq; parte. Et ait ad
me. Aque iste q egrediūt ad tumulo
et abuli orientali: et descendūt ad plana
deserti: intabūt mare: et eribūt i sana-
bunt aque. Et oīs aīa uiuēs q sequi-
tur quocūq; transierit torrentis: et erunt
piscēs mlti: sicut pōtēs: et uenerunt illuc
aque iste. Et sanabunt i uinēt oīs
ad que uenerit torrentis: et habuit su-
per illa piscatores. Ab rugaddi us-
q; ad rigallim heratio sagenarum e-
runt. Plurimē species erunt piscium
eius: sicut pōtes maris magni mlti-
tudinis nimie. In litorebus autē ei⁹ et i
palustribus nō sanabūt: qā i salinas
dabūt. Et sup torrentē oriet i ripis ei⁹
ex utraq; parte oīs ligni pomiferum.
Nō deficiet foliū ei⁹: et nō deficiet fru-
ctus ei⁹. Per singulos mēses afferet pri-
mitiua: qā aque ei⁹ de lacuario egredi-
ent. Et erit fructus ei⁹ in abū: et folia
ei⁹ ad medicinā. Hec dicit dñs deus.
Hec est terminus i quo possidebitis ter-
ram in dimidui rubus israel: quia

ioseph duplicē funiculū habet. Possi-
debitis autē eam singuli eque ut frater
suus: super quā leuauī manū meā ut
daret pāribz vris. Et caderet terra hec vo-
bis in possessionē. Hic est autē terminus
terre ad plagam septentrionalē a ma-
ri magno: via ethalon ueniētibz sedā-
da emath herotha. Sabarim q est iter
mediū damasci et confiniū emath do-
mus thicou que est iuxta terminū au-
ran: et erit terminus a mari usq; ad arcē
em non terminus damasci: et ab aqui-
lone ad aquilonē terminus emath: pla-
ga septentrionalis. Porro plaga ori-
entalis de medio auran et de medio
damasci: et de medio galaad et de me-
dio terre israel: iordanis distētinās:
ad mare orientale metentini plagā
orientalem. Plaga autem australis
meridiana a thamar usq; ad aquas
contraditionis rades: et torrentis usq;
ad mare magnum: et hec est plaga ad
meridiem australis. Et plaga maris
mare magnum a confinio per directum
donec uenias emath: hec ē plaga ma-
ris. Et diuidens terram istā uobis prae-
scribit israhel: et mittetis eam in he-
reditatem uobis et aduenis qui accesserint
ad uos qui genuerint filios in
medio westu: et erunt uobis sicut indi-
gene inter filios israhel. Nobiscum
diuident possessionem in medio tri-
butū israhel. In tribu autē quacūq;
fuerit aduena: ibi dabitis possessionē
illi ait dominus deus. **clm.**

Et hec nomina tribuū. A finibus
aquilonis iuxta viam ethalon
pergentibus emath arcem non terminus
damasci: ab aqlone iuxta viā emath: et
erit ei plaga orientalis mare dan una.
Et a termino dan: a plaga orientali
usq; ad plagā maris: affert una. Et

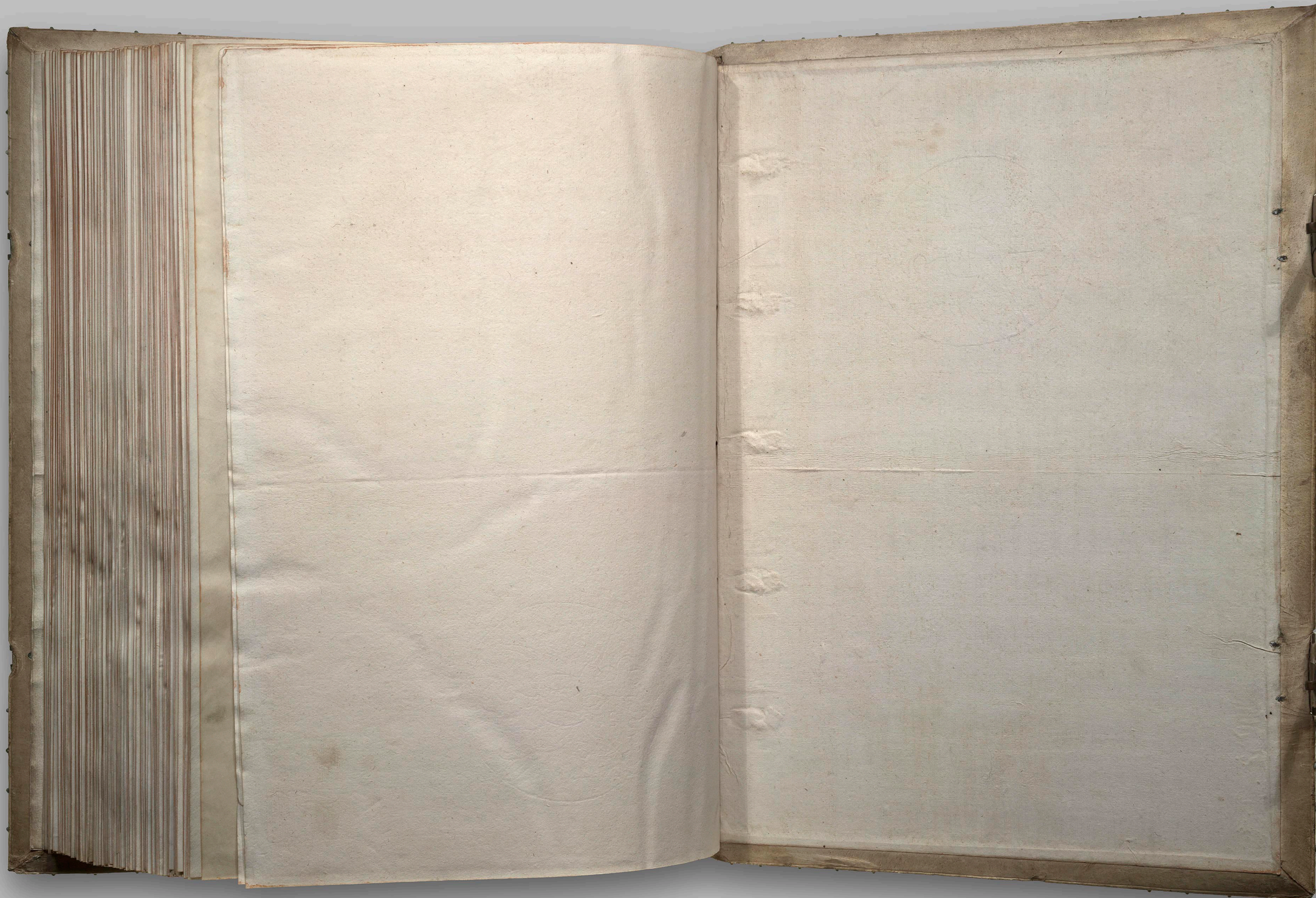
super terminū affert: a plaga orientali
usq; ad plagā maris neptalim una.
Et super terminū neptalim: a plaga
orientali usq; ad plagam maris ma-
nasse una. Et super terminū manasse:
a plaga orientali usq; ad plagā ma-
ris ephraim una. Et super terminū ephra-
im: a plaga orientali usq; ad plagā
maris ruben una. Et super terminū
ruben: a plaga orientali usq; ad pla-
gam maris iuda una. Et sup terminū
iuda: a plaga orientali usq; ad pla-
gam maris eunt primitie quas sepa-
rabitis uiginti quinq; milibus laticu-
dinis et longitudinis: sicut singule
partes a plaga orientali usq; ad pla-
gam maris. Et erit sanduariū in me-
dio eius. Primitie quas separabitis
dño: longitudo uiginti quinq; mili-
bus: et latitudo decem milibus. Hec
autem erit primitie sanduarii sandua-
rium: ad aquilonē lōgitudinis uigin-
ti quinq; milia: et ad mare latitudinis
decem milia. Sed et ad orientem latus
dinis decem milia: et ad meridiem uiginti
quinq; milia. Et erit sanduariū
dñi in medio eius. Sacerdotibus san-
duarii erit de filijs sadoch: qui custo-
dierūt testimonia mea: et nō erraue-
runt cū errarent filij israhel: sicut erra-
uerūt et leuite. Et erunt primitie de pri-
mitiis terre sandū sandorū: iuxta ter-
minū leuitarū. Sed et leuitis similiter
iuxta fines sacerdotum uiginti quinq;
milia lōgitudinis: et latitudinis decem
milia. Quis lōgitudinis uiginti et quinq;
milia: et latitudo decem milia. Et nō
uenerūt ad uos: et nō neq; mutabūt: neq;
transierūt primitie terre: qā sanctificate
sunt dño. Quinq; milia autē q sup sunt
in latitudine per uiginti quinq; milia:
prophana erit urbis in habitaculū et

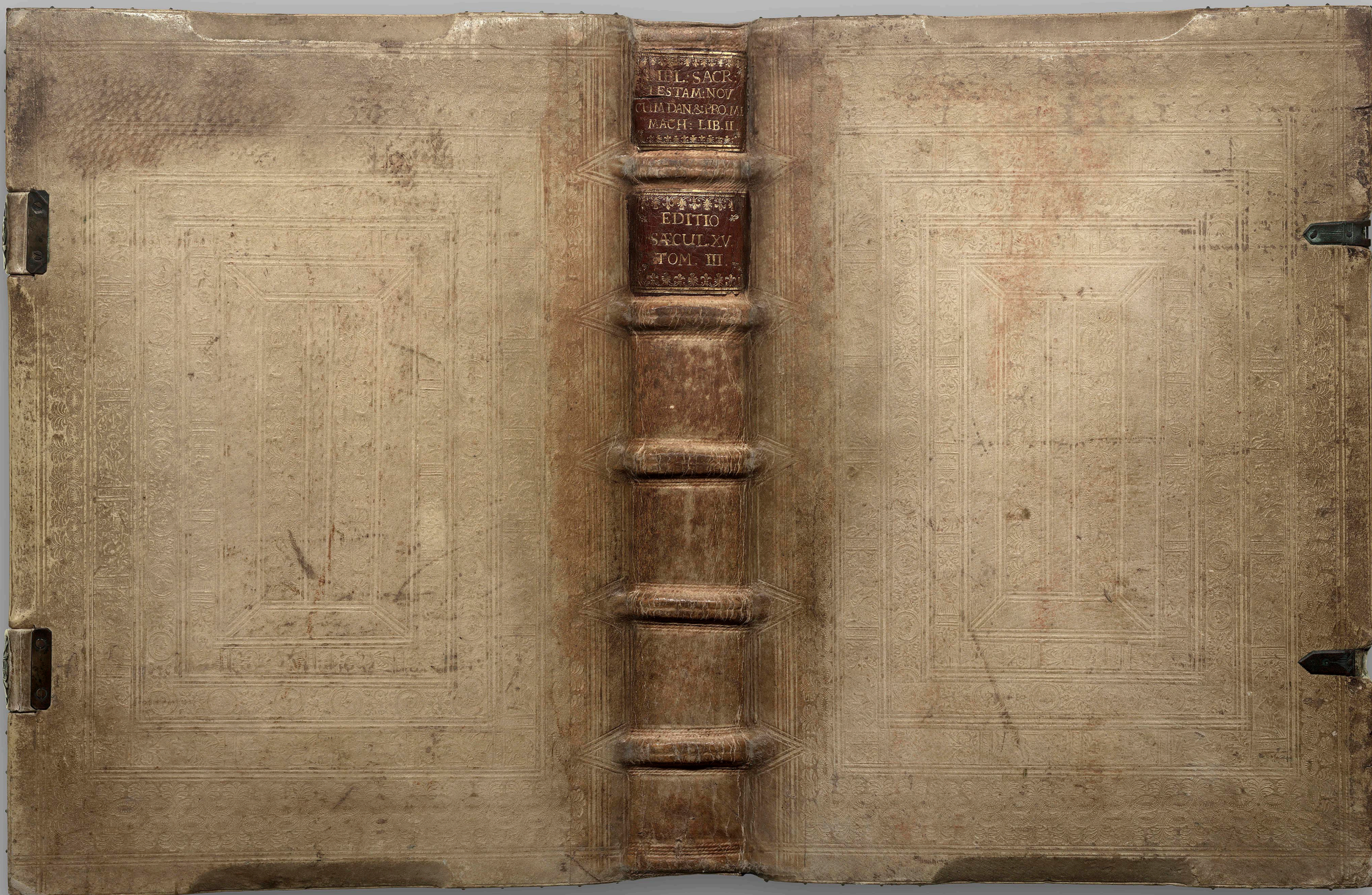
in suburbana. Et erit ciuitas i medio eius: et hec mensura eius. Ad plagam septentrionale quingenta et quatuor milia: et ad plagam meridiana quingenta et quatuor milia: et ad plagam orientalem quingenta et quatuor milia: et ad plagam occidentalem quingenta et quatuor milia. Erunt aut suburbana ciuitatis ad aquilonem ducenta quingenta: et ad meridiem ducenta quingenta: et ad orientem ducenta quingenta: et ad mare ducenta quingenta. Quod aut reliquum fuerit i longitudine secundum primitias sanctuarij decem milia i orientem: et decem milia in occidentem erunt sicut primitie sanctuarij: et erunt feuges eius in panes hys qui sunt ciuitati. Seruienter aut ciuitati operabuntur et omnibus tribubus israel. Omnes primitie viginti quinq; milium per viginti quinq; milia in quadrat. separabuntur in primitias sanctuarij: et in possessione ciuitatis. Quod aut reliquum fuerit principis erit et omni parte primitiarum sanctuarij et possessionis ciuitatis regione viginti quinq; milium primitiarum usq; ad terminum orientale: sed a mari regione viginti quinq; milium usq; ad terminum maris sicut i partibus principis erit. Et erunt primitie sanctuarij et sanctuarij et populi in medio eius. De possessione aut leuitarum et de possessione ciuitatis in medio partium principis: erit i terminum iuda et i terminum beniamin: et ad principem pertinebit. Et reliquis tribubus a plaga orientali usq; ad plagam occidentalem: beniamin una. Et terra terminum beniamin a plaga orientali usq; ad plagam occidentalem: symeon una. Et super terminum symeonis a plaga orientali usq; ad plagam occidentalem: iasachar una. Et super terminum iasachar a plaga

orientali usq; ad plagam occidentalem
zabulon una. Et super terminū zabu-
lon a plaga orientali usq; ad plagam
maris: gad una. Et super terminū gad
ad plagam austri in meridie: et erit finis
de thamar usq; ad aquas traditio-
nis cadens: hereditas totius maris ma-
gnum. Hec est terra quā mittetis infor-
tati tribubus israel: et hec partitiones toy
ait dñs deus. Et hii egressus cunctis.
A plaga septentrionali quingenta et
quatuor milia mensurabis: et porce-
runt eas omnibus tribubus israel.
Porcetes a septentrione. Porta ru-
ben una: porta iuda una: porta le-
ui una. Et ad plagam orientalem
quingenta et quatuor milia: et porce-
retes. Porta ioseph una: porta benia-
min una: porta dan una. Et ad pla-
gam meridionam quingentam et
quatuor milia: metietis. Porta symonis
una: porta yssachar una: porta zabu-
lon una. Et ad plagam occidentalem
quingenta et quatuor milia: porce-
rentes. Porta gad una: porta aser
una: porta neptalim una. Hec decem
et octo milia: et nomen ci-
uitatis ex illa die: domus ibidem.

Bible. Latin. ca. 1454-55. Mainz. Gutenberg (42 lines)

Incun.
1454
.B5

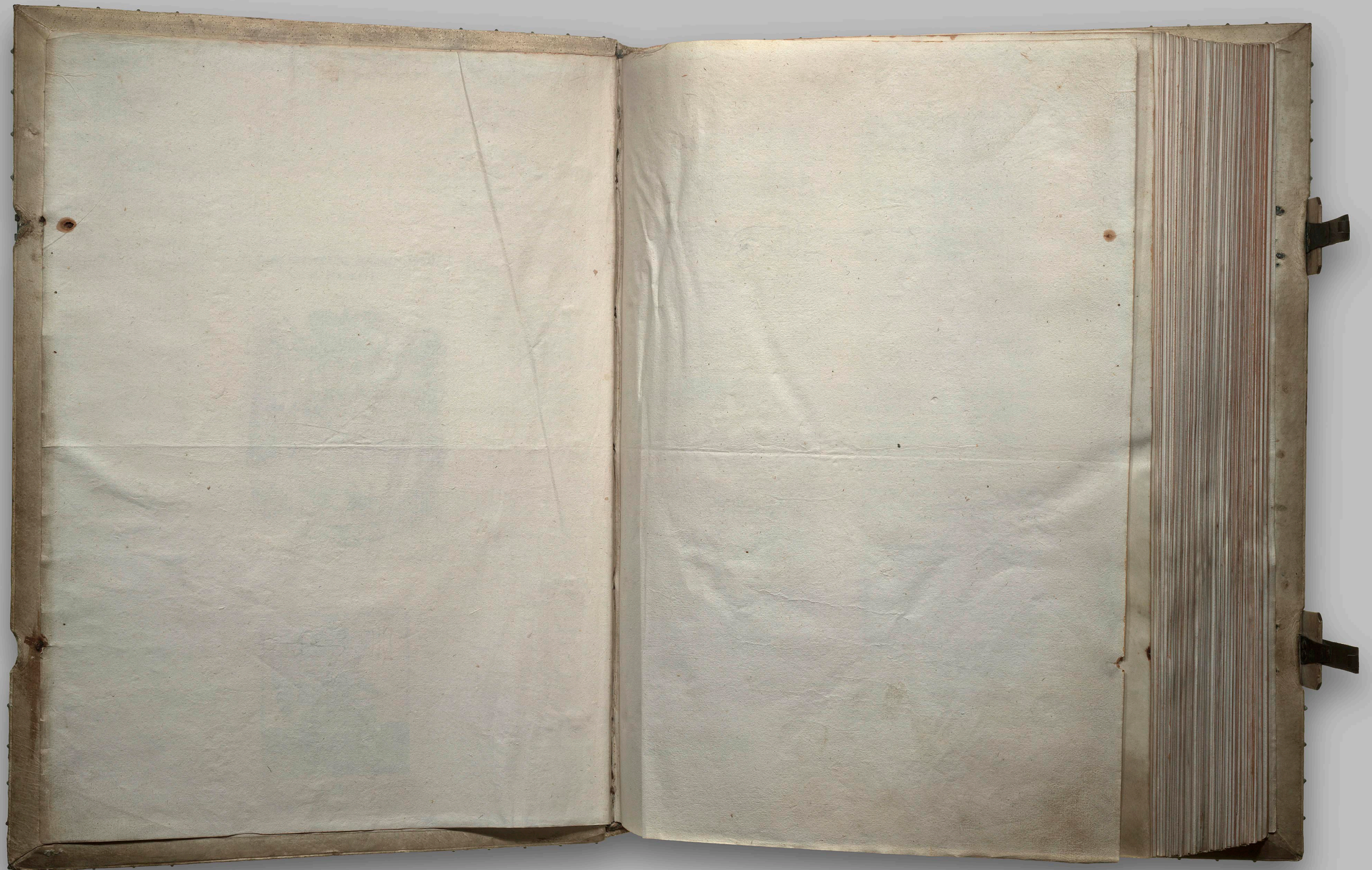
INCUNABULA

THE VOLLBEHR COLLECTION
1930
Acc. no. 400460

BIBLIOTHECA PRINC. MON.
S. BLASII.

• Vollbehr •
• Inkunabel-Sammlung •

Dum plog? iudanele? plog?
Anielem pphetam iuxta
septuaginta interpretes dñi
saluatoris ecclesie non le-
gunt vñtes theodotionis
editione: hoc cur accidit nescio. Si-
ne etiam quia sermo chaldaicus est: et
quibusdā proprietatibus a nostro elo-
quio discrepat: noluerūt septuaginta
interpretes easdē lingue lineas i trans-
latione seruare: siue sub nomine eorū
ab alio nescio quo nō satis chaldēā
linguā sciēte editū est liber: siue aliud
quid causē egerit: ignorās. hoc unū
affirmare possum: qđ multū a veritatē
re discorder: et recto iudicio repudiat.
sc. Sciendū quippe danielē maxime: et
hōrā hebraicis quidē litteris sed chal-
deo limone rōscriptos et unā iheremie
pphetarū: ioh qđ cū arabica lingua plu-
rimā habere societate. Deniq; et ego
adolescens? post quintilliani et tul-
lij lectionē ac flores rethoricos cū me
in lingue hui? pñtēniū rediissem: et
multo sudore multoq; qđ vix cepissem
antelantiā stridentiaq; verba resona-
re: quasi per triptā ambulās rariū
desup lumen aspicerē: impegri nouissi-
me in danielē: et tāto redio affectus sū:
ut desperatione subita omēm laborē
veterem voluerim cōtemnere. Verū ad-
horante me quodā hebreo et illud
michi crebrius sua lingua ingerere: la-
bor improbus omnia vincit: qui michi
videbar sciolus: inter eos cepi rursus
discipulus esse chaldaicus. Et ut rē
fater: usq; ad presētē diem magis
possem sermone chaldaicū legere et in-
telligere qđ sonare. Hec idcirco refert
ut difficultatem vobis danielis osten-
dat: qui apud hebreos nec susanne ha-
bet historiā nec pñmū teinū puerorū

nec belis draconisq; fabulās: quas
nos quia in toto orbe disperte sūt ve-
ri ante posito easq; ingulante subici-
mus: ne videamur apud imperitos
magnā partē voluminis detinuisse.
Audiui ego quēdam de preceptoribz
iudorū cū susanne decideret historiā:
et a greco nescio quo diceret esse cōfida-
illud opponere: quod origeni qđ affe-
ranus opposuit: et hynologias has
apo thoy thynoy chise: et apo thoy pry-
noy pryse: de greco sermone descende-
re. Cui? rei nos intelligentiā nris hāc
possum? dare: ut verbi gratia dicam?
ab arbore ilice dixisse eū ilico percas:
et a lēisco in lente te cōminuat āgel?
uel non lente percas: aut latius id est
fleghilis ducaris ad mortem: siue ali-
ud quid ad arboris nomen conueni-
ens. Deinde tān fuisse oxi et ibz pueri
rauillabatur: ut in ramino estuanti
incendi? meteo ludeant: et per ordinem
ad laudē dī omnia elineta prouoca-
rent: aut qđ miraculū diuinēq; aspira-
tionis iudiciū uel draconē infēdum
ossa picis uel sacerdotū belis machinas
deprehēdas: que magis prudentia sol-
lectis viri quā pphetali essent spiritu
perpetrata. Cū vtro abacur veniret: et
de iudea in chaldēā raptū discolorū ledi-
taret: querebat exemplū ubi legisset?
in toto veteri testamēto quēq; sanctorū
grani volasse corpore: et in pūdo hore
tanta teras spacia trāsisse: Cui rum
quidā e nostris satis ad loquendum
promptul? ezechielē adduxisset in me-
diū: et diceret eū de chaldēa in iudēam
fuisse translātum: decisset hōminē: et re-
ipso volumine demonstrauit ezechielē
in spiritu se uidisse trāspositū. Deniq;
et apostolū nostrū uidelicet ut reuiditū
virū et qui legem ab hebreis didicisset

non fuisse ausum affirmare se captum
in corpore sed discessisse in corpore si-
ne retra corpore nescio deus scit. Hys et
talibus argumentis apocryphas in li-
bro ecclesie fabulas arguebat. Super
quare lectoris arbitrio iudicium delin-
quens illud amoneo non haberi da-
nielam apud hebreos inter prophetas:
sed inter eos qui agnographa conscri-
pserunt. In tres siquidem partes omnis
ab eis scriptura dividitur: in lege in
prophetas et in agnographa id est
in quibus et octo et undecim libros de
quo non est huius temporis differere. Que
autem est hoc propheta ymago contra hunc
librum porphyrius obicit rectes sunt
methodi eusebii appollinaris: qui
multis versum milibus eius velanie re-
spicientes nescio an curioso lectori satis-
fecerint. Unde obsecro vos o paula et
eustochium fundatis p me ad dñm pre-
ces: ut quādiu ipse corpusculo su sci-
bā aliqñ grati vobis vale ecclesie di-
gnū posteris. Deservit quippe iudicij
oblationū nō facit inqueor: q in utrā-
q partē aut amore labunt aut odio.

Exphat. plog. Inap. daniel. pph.

Anno tertio regni io-
achim regis iuda ve-
nit nabuchodonoso-
r rex babilonis ieru-
salem et obsedit eam:
et tradidit dominus
in manu eius ioachim regē iude et parē
vasorum domus dei et asportavit ea in
terram sennar in domū dei sui: et vasa
intulit in domū thesauri dei sui. Et ait
rex affanez ppositus eunuchus ut intro-
duceret de filiis israel et de semine regio
et tyrānorum pueros in quibus nulla esset
macula decoros forma et eruditos o-
mini sapientia cautos scientia et doctos

disciplina: qui possent stare in pala-
tio regis: ut doceret eos litteras et lin-
guam chaldeorum. Et constituit eis rex an-
nonā per singulos dies de cibis suis
et vino unde bibebat ipse: ut nutriti
tribus annis postea starent in conspectu
regis. Fuerunt ergo inter eos de filiis iu-
de daniel ananias misabel et azarias.
Et imposuit eis ppositus eunuchorum
nomina danieli balthazar: ananie
sidrac misaheli misar et azarie abde-
nago. Proposuit autem daniel in corde
suo ne pollueretur de mensa regis neq;
de vino potus eius: et rogavit eunuchos
ppositū ut cōtaminaret. Dedit autē de-
us danieli gratiam et misericordiam
in conspectu principis eunuchorum. Et ait
princeps eunuchorum ad danielē. Timeo
ego dñm meū regē qui constituit vobis
cibus et potus: qui si viderit vultus vester
malesiores pre ceteris adolecentibus
corvis vestris: condemnabitis caput
meū regi. Et dixit daniel ad malasser
quē constituerat princeps eunuchorum su-
per danielē ananiā misahelē et azariā.
Tempta nos obsecro fuge tuos
diebus decē et dēur nobis legumina
ad vescendum et aqua ad bibendum: et
cōtemplare vultus nostros et vultus
puerorum qui vescuntur cibo regio: et si-
cut videris facias cū servis tuis. Qui
audito sermone huiusmodi tempta-
vit eos diebus decem. Post dies autē de-
cem apparuerunt vultus eorum meliores
et corpulentiores: pre omnibus pueris
qui vescabantur cibo regio. Porro ma-
lasser tollebat cibaria et vinū potus e-
orum: dabatq; eis legumina. Pueris
autē hijs dedit deus scientiā et discipli-
nam in omni libro et sapientiā: daniel
autē intelligentiā omnium visionum
et somniorum. Completis itaq; diebus

post quos dixerat rex ut introduceren-
tur: introduxit eos ppositus eunuchorum
in conspectu nabuchodonosor. Eunuchus
eis locutus fuit rex: nō sunt inveniētes
de universis ut daniel ananias mi-
sabel et azarias. Et steterunt in conspe-
ctu regis: et omne verbum sapientiē et
intellectus quod sollicitus est ab eis
invenit in eis decuplum super cundos
ariolos et magos qui erant in uni-
verso regno eius. Fuit autem daniel
usq; ad annū primū tri regis. **I**n
anno secundo regni nabuchodonosor
vidit nabuchodonosor somniū: et cō-
stituit eis spiritus eius: et somniū eius
fugit ab eo. Precepit autē rex ut conu-
cantur arioli et magi et malefici et
chaldei: ut indicaret regi somnia sua.
Qui cū venissent steterunt corā rege: et
dixit ad eos rex. Vidi somniū: et me-
re confusus ignoro quid viderim. Re-
sponderuntq; chaldei regi sciare: Rex
in somniū vivit. Dixit somniū eius
quis: et interpretationē eius indicabit.
Et respondens rex ait chaldeis. Sermo
cessit a me. Nisi indicaveritis michi
somnia et cōfiterā ei: peribitis vos:
et domus vestre publicabunt. Si autē
somnia et cōfiterā ei: narraveritis
premia et dona et honore multū acci-
pietis a me. Somniū igitur et interpre-
tationē eius indicare michi. Responde-
runt secūdo atq; dixerunt. Rex somniū
dicat servis suis: et interpretationē ei
indicabunt. Respondit rex et ait. Certe
nō qui tempus redimitis: scientes q re-
cessit a me sermo. Si ergo somniū
nō indicaveritis michi una est de vo-
bis sententia: qd interpretationē q fal-
laxem et deceptione plena cōposueritis:
ut loquamini michi donec tempus per-
transierit. Somniū itaq; dicite michi:

ut sciam q interpretationē quoq; eius
veram loquamini. Respondentes ergo
chaldei corā rege dixerunt. Nō est homo
super terrā: qui sermonem autē rex possit
implere: sed neq; regum quisquā ma-
gnus et potēs verbum huiusmodi sci-
ficatur ab omni ariolo et mago et chal-
deo. Sermo enim quē ut queris rex gra-
vis est: nec reperietur quisquā qui in-
dicet illū in conspectu regis exceptis dijs
quorum nō est cōsuetudo cū hominibus.
Quo audito: rex i furore et ira ma-
gna precepit ut periret omnes sapien-
tes babilonis. Et egressa sententia sa-
pientes interficiebantur: quendamq;
daniel et socij eius ut perirent. Tūc da-
niel requisivit de lege atq; sententia ab
ariolch principe milicie regio: qui egres-
sus fuerat ad interficiendos sapientes
babilonis. Et interrogavit eum qui a
rege potestatem acciperat: quā ob cau-
sam tā crudelis sententia a facie regis
esset egressa. Cū ergo rem indicasset a-
riolch danieli: daniel ingressus rogavit
regē ut tempus daret sibi ad solutionē
indicandā regi. Et ingressus ē domū
suā: et ananias et misaheli et azarie so-
cjs sui indicavit negotiū ut quere-
ret misericordiā a facie dei celi super sacra-
mentis istis: et non periret daniel et socij
eius cū ceteris sapientibus babilonis.
Tūc danieli misterij p visionē nocte
revelatū est. Et daniel benedixit deo celi
et locutus ait. Sit nomen dñi benedi-
ctum a seculo et usq; in seculū: quia sa-
pientia et fortitudo eius sunt: et ipse
mutat tempora et rates. Trāssit re-
gina atq; constituit: dāt sapientiam
sapientibus: et scientiā intelligentibus di-
sciplinā. Ipse revelat profunda et absco-
dita: et nō in tenebris constituta: et
lux cū eo est. Tibi deus patet nostrorum

confiteor regi: laudo quia sapientiam
et fortitudinem dedisti michi: et nunc
ostendisti michi que rogavi: et quia
secundum regis aperuisti nobis. Post
hec daniel ingressus ad arioch quem
constituerat rex ut pederet sapientes ba-
bilonis sic ei locutus est. Sapientes ba-
bilonis ne perdas. Introduc me in co-
spectu regis: et solutionem regi narrabo.
Tunc arioch fecit introduci daniel-
lem ad regem: et dixit ei. Inveni hominem
de filiis calneanorum iude qui solu-
tionem regi annunciet. Respondit rex:
et dixit danieli cui nomen erat balsa-
zar. Putasne vere potes michi indica-
re somnium quod vidi: et interpretationem ei-
us? Et respondens daniel coram rege
ait. Mysterium quod rex interrogat sapien-
tes magi et arioli et aruspices neque-
unt indicare regi: sed est deus in celo
revelans mysteria: et indicavit tibi rex
nabuchodonosor que ventura sunt no-
uissimis temporibus. Somnium tuum et
visiones capitis tui in cubili tuo huius-
modi sunt. Tu rex cogitare cepisti in
statu tuo quid esset furus post hec: et
qui revelat mysteria ostendit tibi que
ventura sunt. Michi quod non in sapien-
tia que est in me plus quam in cunctis vi-
uentibus sacramentum hoc revelatum est:
sed ut interpretatio regi manifesta fie-
ret et cogitationes mentis tue scires.
Tu rex videbas: et ecce quasi statua u-
na gradibus. Statua illa magna et sta-
tua sublimis stabat contra terram inui-
tus eius erat terribilis. Caput statue
caput ex auro optimo erat: pedes autem
et brachia de argento: porro venter et fe-
mora ex ere: tibi autem ferebat pedes que-
dam pars erat ferrea quedam autem fidelis.
Videbas namque: donec abscessus est lapis de
motu sine manibus et passit statuam

in pedibus eius ferreis et fidelibus: et com-
minuit eos. Tunc contra sunt pariter
fecit testa es argentum: et aurum: et redacta
quasi in favillam estive arce que rapta
sunt vento: nullusque locus invenit est
eis. Lapis autem qui prostravit statuam
factus est motus magnus: et implevit
universam terram. Hoc est somnium: inter-
pretationem quod ei dicens coram rege. Tu
rex regis es: et deus celi regnum et fortitu-
dinem et imperium et gloriam dedit tibi: et o-
mnia in quibus habitant filii hominum
et bestie agri volucres quoque celi dedit
in manu tua: et subditiōne tua uniu-
ersa constituit. Tu es ergo caput aureum.
Et post te constituet regnum aliud minus
te argenteum: et regnum tertium aliud etiam
quod improbabit universis: et regnum
quartum erit velut ferrum. Quomodo fecit
comminuit: et domat omnia: sic comminuet
et detere omnia hec. Porro quod vidiisti pe-
dum et digitorum parte testem signum: et parte
ferream: regnum dimissum erit quod tamen de
plantatio ferri orietur. Secundum quod vidi-
sti ferrum mixtum teste ex luto: et digitorum pe-
dum ex parte ferreos: et ex parte fidelis: et
ex parte regnum erit solidum: et ex par-
te committitur. Quod autem vidiisti ferrum
mixtum teste ex luto: commisceruntur quidem
humano semine sed non adhaerent si-
bi: sicuti ferrum misceri non potest teste.
In diebus autem regnorum illorum suscitabit
deus celi regnum quod in eternum non dissi-
pabitur: et regnum eius alteri populo non
tradetur. Commineat autem et consumer
universa regna hec: et ipsum stabit in
eternum. Secundum quod vidiisti quod de motu
abscessus est lapis sine manibus et com-
minuit testam et ferrum et es et argentum
que ventura sunt postea: et verum est so-
mnium et fidelis interpretatio eius. Tunc

rex nabuchodonosor cecidit in facie
sua et daniel adoravit: et hostias et
incensum precepit ut sacrificarent ei lo-
quentis ergo rex ait danieli. Vere deus
noster deus deus est: et dominus regum: revelas
mysteria: quoniam tu potuisti aperire hoc
sacramentum. Tunc rex danieli in sub-
lime egreditur: et munera multa et magna
dedit ei: et constituit eum principem super o-
mnem provinciam babilonis et prefe-
ctum magistratum super cunctos sapien-
tes babilonis. Daniel autem postulavit
a rege: et constituit super opera provincie ba-
bilonis sidrac misac et abdenago. Ap-
pe autem daniel erat in foribus regis. **U**
nabuchodonosor rex fecit statuam
auream altitudine cubitorum
sexaginta latitudine cubitorum sex: et sta-
tue eam in campo duram provincie babi-
lonis. Itaque nabuchodonosor rex mi-
smad congregandos sacrapas magi-
stratus et iudices duces et tyrannos
et prelatos omnesque principes regionum:
ut convenirent ad dedicationem statue
quam egerat nabuchodonosor rex.
Tunc congregati sunt sacrape magistres
et iudices duces et tyranni et optimates
qui erant in potestatibus constituti: et uni-
versis principes regionum: ut convenirent
ad dedicationem statue quam egerat na-
buchodonosor rex. Stabant autem in co-
spectu statue quam posuerat nabuchodo-
nosor rex: et prece danielis valebant.
Vobis dicit populus tribus et linguis:
in hora qua audieritis sonitum tube
et fistule et cythare sambuce et psalterij
et symphonie et unius generis musicorum:
radentes adorare statuam auream
quam constituit nabuchodonosor rex. Si
quis autem non prostiterit: adoraverit: eadem
hora mittetur in fornacem ignis arden-
tis. Post hec agi statim ut audirent

omnes populi sonitum tube fistule et cytha-
re sambuce et psalterij symphonie et o-
mnis generis musicorum: radentes omnes
populi tribus et lingue adorarent statuam
auream quam constituerat nabuchodonosor
rex. Statimque in ipso tempore accedentes
virii chaldei accusaverunt iudeos: dixe-
runtque nabuchodonosor regi. Rex in
eternum vivet. Tu rex posuisti decretum ut o-
mnis homo qui audierit sonitum tube
fistule et cythare sambuce et psalterij et
symphonie et unius generis musicorum
prosterneret se: et adoraret statuam auream:
si quis autem non prederit: adduceretur in-
terit in fornacem ignis ardentis. Sed
ergo virii iudei quos constituisti super o-
pera provincie babilonie sidrac misac
et abdenago: virii isti contemplerunt rex
decretum tuum. Deos tuos non colunt: et
statuam auream quam eregisti non adorant.
Tunc nabuchodonosor in furore et ira
precepit ut adducerent sidrac misac et
abdenago. Qui constituti adducti sunt
in conspectu regis: pronunciansque na-
buchodonosor rex ait eis. Verne si-
drac misac et abdenago deos meos
non colitis: et statuam auream quam consti-
tui non adoratis? Atque ego si estis pa-
rati quacumque hora audieritis sonitum
tube fistule cythare sambuce et psalterij
et symphonie omnesque generis musicorum
prosterne vos et adorare statuam
quam feci: quod si non adoraveritis: eadem
hora mittemini in fornacem ignis ar-
dentis. Et quis est deus qui eripiet vos
de manu mea? Respondentes sidrac
misac et abdenago: dixerunt regi na-
buchodonosor. Non oportet nos de
hac re respondere tibi. Ecce enim deus
noster qui colimus potest eripere nos
de camino ignis ardentis: et de manibus
tuis a re liberare. Quod si nolueris: novum

lit tibi rex. quia deos tuos nō colim⁹.
et statu aureā quā creasti nō adora-
mus. Tūc nabuchodonosor repletus
est furore. et aspectus faciei illi⁹ intan-
tatus est sup sidrac misac et abdena-
go: et precepit ut succenderetur fornax
sepipli⁹ qđ succendi cōsueverat: et viri
fortissimi de exercitu suo iussit ut liga-
tis pedibus sidrac misac et abdenago
mitterent eos in fornacē ignis arden-
tis. Et cōfestim viri illi vindi cū braci-
fuit et thyraris ⁊ calceamentis et vesti-
bus missi sunt i mediū fornacis ignis
ardentis. Nam iussio regis urgebat.
fornax aut succensa erat nimis. Por-
ro viros illos qui miserant sidrac mi-
sac et abdenago interfecit flāma ignis.
Viri aut hij tres id est sidrac misac et
abdenago ceciderūt in medio camino
ignis ardentis colligati. Que sequūt
in hebreis voluminibus non repperi.
Et ambulabant in medio flāme lau-
dantes deū et benedicentes domino.
Beatis aut azarias oravit sic. Ape-
riēsq; os suū i medio ignis ait. Bene-
dictus es dñe deus patrum nostrorū et
laudabile et gloriosum nōmē tuū in
secula: quia iust⁹ es in omib⁹ que feci-
sti nobis. et uniuersa opera tua vera et
vie tue recte: et omnia iudicia tua vera.
Iudicia enī vera fecisti iuxta omnia q̄
induxisti sup nos et sup ciuitate san-
ctam patrum nrorū iherusalē: quia in ve-
ritate ⁊ in iudicio induxisti omnia hec
propter peccā nostrā. Peccauim⁹ enī
et inique egim⁹: recedentes a te et deli-
quimus in omib⁹: et propterea tua nōn
audiuim⁹: nec obsecrauim⁹: nec fecim⁹:
sicut preperas nobis ut late nobis ef-
fer. Omnia ergo que induxisti super
nos ⁊ uniuersa q̄ fecisti nobis vero iu-
dicio fecisti: ⁊ tradidisti nos i manibus

inimicorū iniquorū et pessimorū preua-
ricatorūq;: et regi iniusto et pessimo
ultra omne terrā. Et nūc nō possum⁹
aperire os. Cōfusio et obprobriū fa-
cti sumus seruis tuis: et hij qui cole-
bāt te. Ne quēsum⁹? reudas nos in pe-
tuum propter nōmē tuū: ⁊ ne dissipet te
flāmenū tuū neq; auferas misericordi-
am tuā a nobis propter abrahā dilectū
tuū et isaac seruū tuū et israhel sanctū
tuū: quibus locutus es pollicēs qđ mul-
tiplicares semen eorū sicut stellas celi ⁊
sicut harenā que est i litore maris: qđ
dñe imminuit sum⁹ plus quā omnes
gentes: sumosq; humiles in uniuersa
terra hodie propter peccā nostrā. Et nōn
est in te hoc princeps ⁊ dux et ppheta
neq; olocautū neq; sacrificiū neq; ob-
latus neq; incensum neq; locus primi-
tiarū coram te: ut possumus inuenire
misericordiā tuā: sed in animo conui-
cto et spiritu humilitatis suscipiamur.
Sicut in olocauto arētū ⁊ chaurorū
et sicut in milibus agnorū pinguiū: sic
fiat sacrificiū nrm in cōspectu tuo ho-
die ut placeat nobis: quoniam nō est con-
fusio cōfidentib⁹ in te. Et nunc sequi-
mur te in toto corde et timorē te ⁊ que-
rimus faciē tuā. Ne confundas nos:
sed fac nobiscū iuxta mansuetudinem
tuā et sicut multitudinē misericordie
tuę: et erue nos i mirabilibus tuis et da
gloriā nomini tuo dñe: et cōfundant
omnes qui offendūt tuis tuis mala.
Confundant in omni potentia et ro-
bur eorū cōterantur: et sciant quia tu es
dñs deus solus et gloriosus sup orbē
terrarū. Et nō cessabant qui miserant
eos ministri regis succendere fornacē
napta et stuppa et picē et malleolis: ⁊
effundebatur flāma super fornacē tu-
bitis quadraginta novem: ⁊ erupit et

incendit quos repperit iuxta fornacē
de chaldeis. Angelus aut dñi descen-
dit cū azaria ⁊ socijs eius in fornacē:
et refulsit flāma ignis de fornace ⁊
fecit mediū fornacis quasi ventū rovis
flāntē: et nō tetigit eos diuino ignis
neq; cretauit nec quicq; molestie in-
tulit. Tūc hij tres qđ ex uno ore lauda-
bant et glorificabāt et benedicebant
deū in fornace dicētes. Benedictus es
dñe deus patrum nostrorū et laudabilis
et gloriosus et superaltatus in secula.
Et benedictū nōmē glorie tue sanctū:
et laudabile ⁊ superaltatū in omnib⁹
seculis. Benedictus es in templo sancto
glorie tue: ⁊ superlaudabilis ⁊ super-
gloriosus in secula. Benedict⁹ es in throno
regni tui: et superlaudabilis ⁊ super-
altatus in secula. Benedict⁹ es qui incu-
ris abissos ⁊ sedes super cherubim: et
laudabilis ⁊ superalt⁹ in secula. Bene-
dictus es in firmamento celi: ⁊ lauda-
bilis ⁊ gloriosus i secula. Benedicite
omnia opera dñi dño: laudate et super-
altate eū in secula. Benedicite āgeli do-
mini dño: laudate ⁊ superaltate eum
in secula. Benedicite celi dño: laudate
et superaltate eū in secula. Benedicite
aque omnes que super celo sūt dño:
laudate ⁊ superaltate eū in secula. Be-
nedicite omnes virtutes dñi dño: lau-
date ⁊ superaltate eū in secula. Bene-
dicite sol ⁊ luna dño: laudate ⁊ super-
altate eū in secula. Benedicite spirit⁹
et anime iustorū domino: laudate et
superaltate eū in secula. Benedicite
sancti et humiles corde dño: laudate
et superaltate eū in secula. Benedi-
cite anania azaria misahel dño: lauda-
te et superaltate eū in secula: quia e-
rui nos de inferno et saluos fecit de
manu mortis: ⁊ liberauit de medio ar-
dentis flāme: et de medio ignis eruit

secla. Benedicite rores ⁊ pruina dño:
laudate ⁊ superaltate eū in secula. Bene-
dicite gelu ⁊ frigus dño: laudate ⁊ super-
altate eū in secula. Benedicite glacies
et nives dño: laudate et superaltate eū
in secula. Benedicite nodos ⁊ dies dño:
laudate et superaltate eū in secula. Bene-
dicite lux ⁊ tenebre dño: laudate et su-
peraltate eū in secula. Benedicite fulgu-
ra ⁊ nubes dño: laudate ⁊ superalta-
te eū in secula. Benedicat terra dñm: lau-
det et superaltet eū in secula. Benedici-
te montes ⁊ colles dño: laudate et su-
peraltate eū in secula. Benedicite uni-
uersa germinācia in terra dño: lauda-
te ⁊ superaltate eū in secula. Benedi-
cite fontes dño: laudate ⁊ superaltate
eū in secula. Benedicite maria ⁊ flumi-
na domino: laudate ⁊ superaltate eū
in secula. Benedicite rete ⁊ omnia que mo-
uentur in aquis domino: laudate et
superaltate eū in secula. Benedicite omnes
volucres celi domino: laudate ⁊ super-
altate eū in secula. Benedicite omnes
bestie ⁊ pecora domino: laudate ⁊ su-
peraltate eū in secula. Benedicite filij
hominū domino: laudate ⁊ superalta-
te eum in secula. Benedicat isrl dñm:
laudet ⁊ superaltet eū in secula. Benedi-
cite sacerdotes domini domino: lau-
date et superaltate eū in secula. Benedi-
cite serui domini dño: laudate ⁊ super-
altate eū in secula. Benedicite spirit⁹
et anime iustorū domino: laudate et
superaltate eū in secula. Benedicite
sancti et humiles corde dño: laudate
et superaltate eū in secula. Benedi-
cite anania azaria misahel dño: lauda-
te et superaltate eū in secula: quia e-
rui nos de inferno et saluos fecit de
manu mortis: ⁊ liberauit de medio ar-
dentis flāme: et de medio ignis eruit

nos. **C**onsternimini dñs quoniam bonus: quoniam in seculi misericordia ei. **B**enedicite omnes religiosi dñs deo deorum: laudate et consternimini ei: quia in omnia secula misericordia ei. **H**uc usq; i hebreo nō habetur et que posuim; de theodonis editione translata sunt. **T**unc nabuchodonosor rex obdormiit et surrexit prope: et ait optimabus suis. **N**ōne tres viros misimus in ignis medio cōpeditos? Qui respondentes regi dixerūt. Vere rex. **R**espondit et ait. **E**cce ego video viros quatuor solutos: & ambulantes in medio ignis: et nichil corruptionis in eis est: et species quatuor filis filio dei. **T**unc accessit nabuchodonosor ad ostiū fornacis ignis ardentis: & ait. **H**idrac misac: & abdenago secui dei egressi: egressimini et venite. **S**tatimq; egressi sunt hidrac misac et abdenago de medio ignis. **E**t cōgregati sarape magisteratus et iudices et potentes regis cōtemplabatur viros illos quoniam nichil potestatis habuisset ignis in corporibus eorū: et capill; capitis eorū nō esset aduēt; et saraballa eorū nō fuissent immutata: et odor ignis non tñssisset per eos. **E**t erumpēs nabuchodonosor ait. **B**enedict; de; eorū hidrac videlicet misac et abdenago: qui misit angelū suū et eruit secuos suos qui crediderūt in eū: et verbū regis immutauerūt: et tradiderūt corpora sua ne seruirent et ne adorarent omnē deū excepto deo suo. **A** me ergo positum est hoc decretū: ut omnis pps tñbz: & lingua quēcūq; locuta fuerit blasphemiam contra deum hidrac misac et abdenago disperat: et domus eius vastetur. **N**eq; enī est alius deus: qui possit ita saluare. **T**ūc rex p̄mouit hidrac misac & abdenago

in provincia babilonis. **N**abuchodonosor rex omnib; p̄lis gentib; et linguis qui habitāt in vniūsa terra: pax vobis multiplicetur. **S**igna et mirabilia fecit apud me deus egressus. **P**lacuit ergo michi predicare ei; signa quia magna sūt: & mirabilia ei; q̄a fortia: et regnū ei; regnū sep̄temū: & potestas ei; in generationē & generationē. **III**
Ergo nabuchodonosor quietus eram in domo mea et florens in palatio meo. **S**omniū vidi qd̄ p̄terit me: & cogitationes mee i stratu meo: et visiones capitis mei conturbauerunt me. **E**t p̄ me p̄positū est decretū ut introducerentur in conspectu meo cuncti sapientes babilonis: et ut solutionē somniū indicaret michi. **T**ūc ingrediebatur arioli magi chaldi et aruspices: & somniū narraui in conspectu eorū: et solutionē ei; nō indicauerūt michi: donec collega ingressus est in conspectu meo daniel: cui nōmē balthazar secundum nōmē dei mei: qui habet spiritū deorū sanctorū in semetipso: et somniū me corā ipso locutus sū. **B**althazar princeps ariolorū quē ego scio qd̄ spiritū deorū sanctorū habeas in te: et omne sacramentū nō est impossibile tibi: visiones somniūq; meorū quas vidi: et solutionē eorū narra. **V**isto capitis mei in cubili meo. **V**idetur: et ecce arbor in medio terre: et altitudo eius nimia. **M**agna arbor et fortis: et proceritas eius contingens celū. **A**sped; illū: et usq; ad finios uniuersę terre. **F**olia eius pulcherrima: & fructus ei; nimius: et esca omnium in ea. **S**ubter eam habitabāt animalia: & bestie: et in ramis eius cōuertebantur volucres celi: et ea vestebatur omnis caro. **V**idebā in visione capitis mei super

stratū meū: et ecce vigil et sanctus de celo descendit: clamauit fortiter: et sic ait. **S**uccidite arborem et p̄cidite ramos eius: & cūte folia eius et dispergite fructus eius: fugiant bestie que subter eā sunt: et volucres de ramis ei;. **V**erumtamen gemē radicū eius in terra finire: et alligetur vinclis ferreo et ereo: in herbis q̄ foris sunt et rore celi ringuatur: & cū feris pars eius in herba terre. **C**or eius ab humano cōmutet: et cor fere deus ei: et septem tēpora mutent sup eū. **I**n sententia vigiliū decretū est: et sermo sanctorū et p̄citiū: donec cognoscant viuentes quoniam dominatur egressus in regno hominū: et cuiusq; voluerit dabit illud: & humilimū hominē cōstituet sup eū. **P**ot somniū vidi ego nabuchodonosor rex. **T**u ergo balthazar interpretationē narra fēstinus: quia omnes sapientes regni mei nō queunt solutionē edicere michi. **T**u aut; potes: q̄a spirit; deorū sanctorū in te ē. **T**ūc daniel cui; nōmē balthazar cepit intra semetipm̄ tacitus cogitare quasi una hora: et cogitationes eius cōuertebāt eū. **R**espondens aut; rex ait. **B**althazar somniū et interpretatio ei; non cōturbent te. **R**espondit balthazar: & dixit. **D**omine mi: somniū hūc quire oderūt: & interpretatio ei; hostibus tuis sit. **A**rborē quā vidiisti sublimem atq; robustā cui; altitudo p̄tingit ad celū: & aspectus illi; in omnem terrā: et rami ei; pulcherrimi: & fruct; ei; nimius: et esca omnium in ea: subter eā habitantes bestie ager: & in ramis ei; cōmigrantes aues celi: tu es rex qui magnificatus es et inualuisti: et magnitudo tua creuit et p̄uenit usq; ad celū: et potestas tua in terminos uniuersę terre. **Q**uod aut; vidit rex vigilem et

sanctū descendere de celo: & dicere: succidite arborem et dissipate illā: accutamen gemēt radicū ei; in terra dimitte: et vinciat ferro et ere: in herbis foris: & rore celi cōspersat: et cū feris sit pabulum eius donec septem tēpora contumantur sup eū: hec est interpretatio sententię altissimi: que p̄uenit sup dominum meū regem. **E**cce te ab hominibus et cū bestijs ferisq; erit habitatio tua: et tenu ut bos comedas: & rore celi infunderis. **S**eptem quoq; tempora mutabūtur sup te: donec scias qd̄ dominetur egressus sup regnū hominū: et cuiusq; voluerit det illud. **N**ō autē p̄cepit ut relinqueretur germen radicū eius id est arboris: regnū tuū tibi manebit postq; cognoueris potestate esse celsitem. **Q**uāobrem rex consiliū meū placeat tibi: et peccata tua elemosinis redime: et iniquitates tuas misericordijs pauperū: forsitan ignoscet de; delictis tuis. **M**ūia hec venerūt sup nabuchodonosor regē. **P**ost finē mensium duodecim in aula babilonis deambulabat. **R**esponditq; rex et ait. **N**ōne hec est babilon ciuitas magna quam ego edificavi in domum regni in robore fortitudinis mee: et i gloria decoris mei? **C**ūq; sermo adhuc esset i ore regis: vox de celo ruit. **T**ibi dicitur nabuchodonosor rex. **R**egnū tuū tñssibit a te et ab hominibus eicient te: et cū bestijs et feris erit habitatio tua: tenu quasi bos comedas: et septem tempora mutabūtur sup te: donec scias qd̄ dominetur egressus in regno hominum: et cuiusq; voluerit det illud. **E**adē hora sermo complet; est sup nabuchodonosor: et rex hominib; abiectus est: et tenu ut bos comedat: et rore celi corp; eius infectum est: donec capilli eius in

similitudinē aquilay reserent et vi-
giles eius quasi aui. Agit post finē
dierū ego nabuchodonosor oculos me-
os ad celū leuavi et sensus meus red-
ditus est michi: et alacrimis benedixi
et vivente in sempiternum laudavi et
glorificaui: quia potestas eius potestas
sempiterna: et regnū eius in generatio-
nem et generationē: et omnes habitato-
res terre apud eum in nichilū reputati
sunt. Iuxta voluntatē enim suā facit tā
in virtutibus rebus quā in habitatoribus ter-
re: et nō est qui resistat manui eius et
dicat ei quare fecisti. In ipso tū sensus
meus reuersus est ad me: et ad honorē
regni mei decorumque perueni: et figu-
ra mea reuersa ē ad me: et optimates
mei et magistratus mei requisierunt
me: et in regno meo restitutus sum:
et magnificentia mea amplior addi-
ta est michi. Nūc igitur ego nabuch-
odonosor laudo et magnifico et glo-
rifico regem: quia omnia opera ei-
us vera: et vis eius iudicat et gradieret
in supbia potest humiliare.

Balthazar rex fecit cenam conui-
uium optimatibus suis mille:
et unusquisque secundum suam bibebat etate.
Precepit ergo iam tenuerunt ut afferren-
tur vasa aurea et argentea quae asportau-
erat nabuchodonosor pater eius de tem-
plo quod fuit in iherusalem: ut biberent in
eis rex et optimates eius uxoresque eius
et concubine. Tūc allata sunt vasa aurea
que asportauerat de templo quod fuerat in
iherusalem: et biberunt in eis rex et opti-
mates eius uxores et concubine illius.
Bibebant vinum: et laudabant deos suos
aureos et argenteos et reos fere-
os lingneosque et lapideos. In eadem
hora apparuerunt digiti ipsi manus
hominis scribentis contra candelabrum:

in superficie parietis aule regie. Et rex
aspiciebat articulos manus scribentis.
Tūc facies regis commutata est: et cogita-
tiones eius turbabantur: et copages reuol-
uti soluebantur: et genus eius ad se inuicem
collidebant. Exclamauit itaque rex forti-
ter: ut introduceret magos chaldeos et
aruspices. Et proloquens rex ait sapien-
tibus babilonis. Quicumque legerit scri-
pturam hanc et interpretationem eius mani-
festam michi fecerit: purpura vestietur:
et torques aurea habebit in collo: et ter-
ritus in regno meo erit. Tūc ingressi om-
nes sapientes regis non potuerunt
nec scripturam legere: nec interpretationem
eius indicare regi. Vnde rex balthazar
sacerdos conturbatus est: et vultus illius in-
mutatus est. Sed et optimates eius tur-
babantur. Regina autem pro re que acci-
derat regi et optimatibus eius domū
reuerſus ingressa est: et proloquens ait.
Rex in eternum viue. Non te conturbent
cogitationes tue: neque facies tua im-
mutetur. Est vir in regno tuo qui spi-
ritum deorum sanctorum habet in se: et in
diebus patris tui scientia et sapientia
inueniuntur in eo. Nam et rex nabuch-
odonosor pater tuus principem mago-
rum incantatorum chaldeorum et aruspicu-
m constituit eum. Pater inquam tuus o rex:
quia spiritus amplior et prudentia in-
telligentiaque interpretatio somniorum
et ostensio secretorum: ac solutio ligam-
entorum inueniuntur in eo: hoc est in dani-
ele: cui rex posuit nomen balthazar. Nūc
itaque daniel vocetur: et interpretationem
narrabit. Igitur introductus est da-
niel coram rege. Ad quem posuit rex ait.
Tu es daniel de filiis captiuitatis iude-
quā adduxerat pater meus rex de iu-
dea? Audiui de te quoniam spiritum
deorum habebas: et scientia intelligentiaque

ac sapientia aplores inuenire sunt in
te. Et nūc interrogasti me in conspectu
meo sapientes magi: ut scripturam hanc
legerem et interpretationem eius indicarem
michi: et nequiebam scire huius ser-
monis edicere. Porro ego audiui de
te: quod possis obscura interpretari: et li-
gata dissolvere. Si ergo vales scriptu-
ram legere et interpretationem eius indica-
re michi: purpura vestieris: et torques
aurea circa collum tuum habebis: et ter-
ritus in regno meo princeps eris. Ad quem
respondens daniel ait coram rege. Mune-
ra tua sunt tibi: et dona domus tue alte-
ri dabo: scripturam autem legam tibi rex: et in-
terpretationem eius ostendam tibi. Rex de-
us alacrimis regnum et magnificentiam
gloriae et honorem dedit nabuchodon-
osor patri tuo: et propter magnificentiam
quam dederat ei: uniuersi populi terrae et lin-
guae reuebant et metuebant eum. Quos
volebat infirmare: quos volebat per-
uicere: quos volebat exaltare: et
quos volebat humiliare. Quando
autem eleuatus est cor eius et spiritus illius
obsternatus est ad superbiam: deposuit est
de solio regni sui: et gloria eius ablata
est: et a filijs hominum eiectus est. Sed
et cor eius cum bestiis positus est: et cum
magis erat habitatio eius. Fenuitque ut
bos comederat: et rore celi corpus eius
infectum est: donec cognosceret quod potesta-
tem haberet alacrimis in regno homi-
num: et quicumque voluerit suscitabit super
illud. Tu quid scis? et balthazar non hu-
miliasti cor tuum cum scires hoc omnia: sed
aduersum dominatorem tui eleuatus es.
Et vasa domus eius allata sunt coram
te: et optimates tui et uxores tue
et concubine tue vinum bibistis in eis. De-
os quosque argenteos et aureos et ecc-
os ferreos lingneosque et lapideos: qui

nō videt neque audit neque sentit lau-
dasti: porro deus qui habet flammam tuam
in manu sua: et omnes vias tuas nō
glorificasti. Idcirco ab eo missus ē ar-
ticulus manus quae scripsit hoc quod
regaratus es. Hec est autem scriptura quae digne-
sta est. Mane thecel phares. Et hec in-
terpretatio sermonis. Mane: numerari
uit deus regnum tuum: et compleuit illud.
Thecel: appensus est in scatera: et inueni-
tum est minus habes. Phares: diui-
sum est regnum tuum: et datus est medijs et
peritis. Tūc iubente rege induit est da-
niel purpura: et circumdata est torques
aurea collo eius: et predicatum est de eo
quod haberet potestatem terribem in regno.
Et ante noctem infectus est balthazar rex chal-
deus: et datus est ei medius successit in regnum:
annos natus sexaginta duos.

Daniel vero constituit supra
regnum sarrapas centumviginti ut
esset in toto regno suo et super eos prin-
cipes tres et quibus daniel unus erat ut
sarrape illis redderet rationem: et rex nō
sustineret molestiam. Agit daniel supe-
rabat omnes principes et sarrapas:
quia spiritus dei amplior erat in illis.
Porro rex cogitabat constitueri eum super
omne regnum. Vnde principes et sarra-
pe querelabantur occasione ut inueniret da-
niel et latere regis: nullam causam et
suspicionem reperire potuerunt eo quod fi-
delis esset: et omnis culpa et suspicio
nō inueniretur in eo. Dixerunt ergo vi-
ri illi. Nō inueniemus danieli hunc ali-
quam occasionem: nisi forte in lege dei sui.
Tūc principes et sarrape surrepserunt
regi: et sic locuti sunt ei. Datus rex in eter-
num viue. Consiliū interit cuncti principes
regni tui: magistratus et sarrape sena-
tores et iudices: ut decretum imperatori-
um regis et edictum: ut omnes qui perierit

aliquā petitionē a quocūq; deo et ho-
mine usq; ad triginta dies nisi a te regē
imitatur in lacu leonū. **Nūc** itaq; regē
confirma senectutē et scribe decretū ut
nō immutetur quod statutu est a me-
dis et p̄dictis: nec p̄uacari cuiq; liceat.
Porto regē datus p̄posuit edidit et sta-
tuit. **Quod** cū daniel cōpesset id est
cōstitutam legē: ingressus est domū
suam et fenestris apertis in reticulo
suo contra iherusalē tribus temporibus
in die flectebat genua sua et adorabat:
cōfitebaturq; corā deo suo sicut et ante
facere cōsueuerat. **Viri** ergo illi curiosi
us inquirentes inuenerūt danielē orā-
tem et obsecrantem deū suū: et acceden-
tes locuti sunt regi sup̄ edicto. **Regē** nū-
quid nō cōstitisti ut omnis homo qui
rogaret quēq; de dijs et hominibus
usq; ad dies triginta nisi te regē imite-
retur in lacu leonū? **Ad** quos respō-
dens regē ait. **Verus** sermo iuxta decre-
tum medorū atq; p̄clarū: qđ p̄uacari
nō licet. **Tūc** respōdentes dixerūt
coram rege. **Daniel** de filiis captiuita-
tis iude non curauit de lege tua et edi-
cto qđ cōstituiisti: sed tribus rēp̄oribz
per diē orat obsecratione sua. **Quod**
verbum cū audisset regē satis cōtristatus
est: et pro danielē posuit cor ut libera-
ret eū: et usq; ad occasū solis labora-
bat ut eueret illū. **Viri** autē illi intelligē-
tes regē dixerūt ei. **Scito** regē qđ legē me-
dorū est atq; p̄clarū: ut omne decretū
qđ cōstituerit regē nō liceat immutari.
Tūc regē p̄cepit et adduxerūt danielē:
et misit eū in lacu leonū. **Dixitq;** regē
danieli. **Deus** tuus quē colis semper:
ipse liberabit te. **Allatusq;** est lapis
unus et positus est sup̄ os lacū: quē
obsignauit regē anulo suo et anulo o-
p̄timarū suorū: ne quid fieret contra

danielē. **Et abiit** regē in domū suam et
dormiuit inenatus: ubiq; non sunt
allati corā eo: insup et somnū recessit
ab eo. **Tūc** regē primo diluculo consur-
gens festinus ad lacū leonū perrexit:
appropinquāsq; lacui danielē voce la-
rimabili inclamauit: et affatus ē eū.
Daniel seue dei uiuentis: deus tuus
cui tu seruis semp̄ putasti ualuit te li-
berare a leonibz. **Et** daniel regi respō-
dens ait. **Regē** i eternū uiue. **Deus** misit
angelū suū: et conclusit ora leonū et
non nocuerūt michi: quia corā eo ius-
ticia inuenta est in me. **Sed** et coram
te regē delictū non feci. **Tūc** uehementer
regē gaudius est sup̄ eo: et danielē p̄cepit
rēuocari de lacu. **Eductusq;** est daniel de
lacu: et nulla lesio inuenta est in eo: qđ
credidit deo suo. **Subente** autē rege ad-
ducti sunt viri illi qui accusauerūt da-
nielē: et in lacū leonū missi sunt ipsi
et filij et uxores eorū: et non p̄uenērūt
usq; ad parietem lacū: donec arripe-
rent eos leones et omnia ossa eorū cō-
minuerūt. **Tūc** datus regē scripsit uni-
uersis p̄p̄s tribubz et linguis habi-
tantibus in uniuersa terra. **Pax** uobis
multiplicetur. **A** me constitutu est de-
cretum: ut in uniuerso imperio et regno
meo tremiscant et paueant deū dani-
elis. **Ipsē** est enim deus uiuentis et eter-
nis in secula: et regnum eius non dis-
sipabitur: et potestas eius usq; in eter-
num. **Ipsē** liberator atq; saluator faci-
ens signa et mirabilia in celo et in ter-
ra: qđ liberauit danielē de lacu leonū.
Porto daniel perseuerauit usq; ad re-
gnum darij regnūq; cyri perse.

Unno primo balthazar regis ba-
bilonis daniel somnium uidit.
Uisionē autē capitis ei in cubili suo:
et somnium scribens breuī sermone

comprehendit: summamq; p̄stingēs
ait. **Uidebā** in uisione mea nodrē: et
ecce quatuor ueni reli pugnant in
mari magno: et quatuor bestie gran-
des ascendebāt de mari diuersē inter
se. **Prima** qđ lema: et alas habebat
aquile. **Aspiciebā** donec euulse sunt
ale eius et sublata est de terra: et super
pedes quasi homo stetit: et cor eius da-
tum est ei. **Et** ecce bestia alia sitis uelō
in parte stetit: et res ordinēs erant in
ore ei et in dētribz eius: et sic dicebāt
ei. **Surge**: comede carnes plurimas.
Post hęc aspiciebā: et ecce alia quasi
pardus: et alas habebat auis quatuor
sup̄ se. **Et** quatuor capita erant in
bestia: et potestas data est ei. **Post** hęc
aspicebam in uisione nodris: et ecce
bestia quarta terribilis atq; mirabi-
lis et formis nimis. **Dentes** ferreos ha-
bebat magnos: comedens atq; cōmi-
nuens: et reliqua pedibus suis concu-
tans. **Dissimilis** autem erat ceteris be-
stijs quas uiderā ante eam: et habebat
cornua decem. **Cōsiderabā** cornua: et
ecce cornu aliud paruulū ortum est de
medio eorū: et tria de cornibz primis e-
uulsa sunt a facie eius. **Et** ecce oculi ei
us quasi oculi hominis in cornu isto:
et os loquēs ingētia. **Aspiciebā** donec
chroni positi sunt: et antiquus dierū se-
dit. **Uestimentū** ei cādidū quasi nix:
capilli capitis eius quasi lana munda.
Thronus eius flāme ignis: rote eius
ignis accensus: flūmī ignē rapidus
qđ egrediebāt a facie eius. **Milia** mili-
um ministrabāt ei: et decies milies ceti-
ena milia assidebāt ei. **Quidā** sedit:
et libri ap̄p̄ti sunt. **Aspiciebā** propter
uocem sermonū gradū quos cornu
illud loquebāt. **Et** uidi quomā inter-
fecta esset bestia: et percussit corpus eius

et traditū esset ad cōburendū igni: ali-
arum qđ bestias ablata esset potestas:
et tēpora uite cōstituta essent eis usq;
ad tempus et tempus. **Aspiciebā** ergo
in uisione nodris: et ecce cū nubibz reli
quasi fili hominis ueniebat: et usq;
ad antiquū dierū p̄uenit: et in cōsp̄tu ei
obuoluit eū. **Et** dedit ei potestātē et ho-
norem et regnū: et omēs ipsi tribus et
lingue ipsi seruiert. **Potestas** eius po-
testas eterna que nō auferet: et regnū
ei qđ non corrūpetur. **Portuī** spiritus
meus. **Ego** daniel tēcū sum in hjs:
et uisiones capitis mei cōtribauerūt
me. **Accessi** ad unū de assistentibus:
et ueritatem querebā ab eo de omnibus
hjs. **Qui** dixit michi interpretationem
sermonū: et docuit me. **Hęc** quatuor be-
stie magne: quatuor regna cōsurgēt
de terra. **Suscipiet** autē regnum sandi
dā altissimi: et obtinebūt regnū usq; in
seculū et seculū seculorū. **Post** hęc uolui
diligēter discere de bestia quarta: que
erat dissimilis ualde ab omnibz et terri-
bilis nimis. **Dentes** et ungues eius
ferrei: comedebat et cōminuebat: et reli-
qua pedibus suis conculcabat. **Et** de
cornibus decē que habebat in capite: et
de alio qđ ortū fuerat: ante qđ reciderāt
tria cornua: et de cornu illo qđ habebat
oculos et os loquēs gradū: et manus e-
rat ceteris. **Aspiciebā**: et ecce cornu il-
lud faciebat bellū aduersus sandos et
p̄ualebat eis: donec uenit antiquū di-
eternū et iudiciū dedit sandis regēli: et
tempus aduenit et regnū obtinuerunt
sandi. **Et** sic ait. **Bestia** quarta: regnū
quartū erit in terra qđ manus erit omi-
bus regnis: et deuorabit uniuersam
terrā: et cōculcabit et cōminuet eā. **Por-
ro** decē cornua: ipsi regni decem reges
erūt: et alius cōsurgēt post eos et ipse

potentior erit prioribus: et res reges humiliabit. Et secundum omnia ecclesia loquetur: et sanctos altissimi contemnet. Et putabit quod possit mutare tempora: et leges: et traditur in manu eius usque ad tempus: et tempora: et dimidium temporis. Et iudicium sedebit ut auferatur potentia: et cetera: et disperiat usque in finem: regnum autem et potestas et magnitudo regni quod est subter omne celum datur populo sanctorum altissimi cuius regnum regnum sempiternum est: et omnes reges servient ei: et obediet. Huiusmodi finis verbi. Ego daniel multum cogitationibus meis turbabar: et facies mea mutata est in me: verbum autem in corde meo conservavi. **III**

Anno tertio regni balthazar regis visio apparuit michi. Ego daniel post id quod videram in principio vidi in visione mea cum essem in suis carceribus quod est in belam civitate: vidi autem in visione esse me super portam ulai: et levavi oculos meos et vidi. Et ecce aries unus stabat ante paludem habens cornua recedentia: et unum recedens altero atque succedens. Postea vidi arietem cornibus ventilem contra occidentem et contra aquilonem: et contra meridiem: et omnes bestie non poterant resistere ei neque liberari de manu eius: fecitque secundum voluntatem suam: et magnificatus est. Et ego intelligebam. Ecce autem hircus caprarum veniebat ab occidentem super faciem totius terre: et non tangebatur terra. Porro hircus habebat cornu insignem inter oculos suos: et venit usque ad arietem illum cornutum quem videram stantem ante portam: et rucurrit ad eum impetu fortitudinis sue. Cumque appropinquasset prope arietem effecit: et in eum: et percussit arietem: et comminuit duo cornua eius: et non poterat aries resistere ei. Cumque eu misisset in terram conculeavit: et

nemo quibus liberare arietem de manu eius. Hircus autem caprarum magnus factus est nimis. Cumque crevisset factus est cornu magnum: et omnia sunt quatuor cornua subter illud per quatuor ventos celi. De uno autem ex eis egressum est cornu unum modicum: et factum est grande contra meridiem et contra orientem et contra fortitudinem. Et magnificatum est usque ad fortitudinem celi: et deiecit de fortitudine et de stellis: et conculeavit eas: et usque ad principem fortitudinis magnificatus est. Et ab eo tulit iugum sanctuarium: et deiecit locum sanctificationis eius. Robur autem datum est contra iugum sanctuarium: propter peccata: et prosterneretur veritas in terra: et prosperabitur: et faciet. Et audiui unum de sanctis loquentem: et dixit unum sanctus alteri nescio cui loquens. Usquequo visio et iugum sanctuarium et peccatum desolationis que facta est: et sanctuarium et fortitudo conculeabitur? Et dixit ei. Usque ad vespere et mane duo milia trecenti: et mundabitur sanctuarium. Factum est autem cum viderem ego daniel visionem et querebam intelligentiam: ecce stetit in conspectu meo quasi species viri. Et audiui vocem viri inter ulai: et clamavit et ait. Habitu el fac intelligere istam visionem. Et venit: et stetit iuxta ubi ego stabam. Cumque venisset: pavens corruvi in faciem meam. Et ait ad me. Intellige fili hominis: quoniam in tempore finis complebitur visio. Cumque loqueretur ad me: collapsus sum pronus in terram. Et tetigit me: et statuit me in gradu meo: dixitque michi. Ego ostendam tibi que futura sunt in novissimo maledictionis: quoniam habet tempus finis sui. Aries quem videris habere cornua: rex medorum est atque persarum. Porro hircus caprarum rex grecorum est: et cornu grande quod erat inter oculos eius ipse

est rex primus. Quod autem factum illo surrexerit super pro eo: quatuor reges de gente eius: et surgat: sed non in fortitudine eius. Et post regnum eius cum creverint iniquitates: et surget rex impudens facie: et intelligens propositiones: et robustabit fortitudo eius sed non in viribus suis: et supra quod credi potest universa regabit: et prosperabitur: et faciet. Et interficiet robustos et populum sanctorum secundum voluntatem suam: et dirigetur dolus in manu eius: et cor suum magnificabitur: et copia rerum omnium occidet plurimos. Et contra principem principum surget: et sine manu ceteris. Et visio vespere et mane que dicta est vera est. Tu ergo visionem signa: quia post multos dies erit. Et ego daniel langui et egrotavi per dies. Cumque surrexerem faciebam opera regis: et stupebam ad visionem: et non erat qui interpretaretur. **II**

In anno primo dary filij assueri de semine medorum qui imperavit super regnum chaldeorum: anno uno regni eius ego daniel intellegi in libris numerum annorum de quo factus est sermo domini ad iherusalem prophetam: ut compleretur desolatio iherusalem septuaginta anni. Et posui faciem meam ad dominum deum meum rogare et deprecari in ieiuniis sacco et cinere: et oravi dominum deum: et confessus sum et dixi. Obsecro domine deus magnus et terribilis custodias pactum et misericordiam diligens tuis: et custodiens mandata tua: peccavimus in iniquitate fecimus: impii egimus: et recessimus: et declinavimus: a mandatis tuis ac iudicijs. Non obedimus: tuis tuis prophetis: qui locuti sunt in nomine tuo regibus nostris principibus nostris patribus nostris omnique populo terre. Tibi domine iustitia: nobis autem consilio faciei tue: et hodie viro iuda et habitatoribus

iherusalem et omni israel: hijs qui prope sunt et hijs qui procul in universis terris ad quas dispersisti eos: propter iniquitates eorum in quibus peccaverunt in te domine. Nobis consilio faciei: regibus nostris principibus nostris et patribus nostris qui peccaverunt. Tibi autem domine deo nostro misericordia et propitiatio quia recessimus a te: et non audivimus vocem domini dei nostri ut ambularemus in lege eius: quam posuisti nobis per secutos suos prophetas: et omnis israel precuarravit sunt legem tuam et declinaverunt ne audirent vocem tuam: et relinquit super nos maledictio et detestatio que scripta est in libro moysi servus dei quia peccavimus ei. Et statuit simones suos quos locutus est super nos et super principes nostros qui iudicaverunt nos: ut superinduceret in nos malum magnum quale nunquam fuit sub omni resecutione: quod factum est in iherusalem sicut scriptum est in lege moysi. Omne malum hoc venit super nos. Et non rogavimus faciem tuam domine deus noster: ut reverteremur ab iniquitatibus nostris: et cogitavimus reverti ad te. Et vigilavit dominus super maliciam: et adduxit eam super nos. Quis domine deus noster: in omnibus operibus suis quod fecit. Non enim audivimus vocem eius. Et nunc domine deus noster quod eduxisti populum tuum de terra egypti in manu forti et fecisti tibi nomen secundum diem hanc: peccavimus in iniquitate fecimus domine in omni iustitia tua. Auertat obsecro ira tua a furor tuo a civitate tua iherusalem: et a monte sancto tuo. Propter peccata nostra et iniquitates patrum nostrorum iherusalem et populus tuus in opprobrium sunt omnibus per circumitum nostrum. Nunc ergo exaudi deus noster orationem servus tui et precor eius: et ostende faciem tuam super sanctuarium tuum quod desertum est. Propter

temeripm inclina deus meus aure tu-
am et audi: aperi oculos tuos et vide
desolationem terram: et civitatem super quam
inuocatum est nomen tuum. Neque enim in iu-
stificationibus nostris profectum preces
ante faciem tuam: sed in miserationibus tuis
multis. Exaudi domine: placare domine: acci-
de et fac. Ne moreis: propter temeripsum
deus meus: quia nomen tuum inuocatum
est super civitatem et super populum tuum. Cumque
adhuc loqueretur et orarem et cōfiterer
peccata mea et peccata patris mei israel ut
proficeretur preces meas in conspectu dei
mei pro merito lachrymarum mei: adhuc loque-
re me in oratione mea: ecce vir gabriel
quem videram in visione principio cito
volans tetigit me in tempore sacificationis velper-
cussit: et docuit me et locutus est michi.
Dixitque. Daniel: nunc egressus sum ut
docerem te et intelligeres. Ab exordio
peccati tuarum egressus est homo. Ego autem
veni ut indicarem tibi: quia vir desider-
asti eos. Tu autem animaduerte huiusmodi:
et intellige visionem. Septuaginta ebo-
domades abbreviate sunt super populum tuum:
et super urbem sanctam tuam ut consummeretur
prevaricatio: et tunc accipiat peccatum
et deleat iniquitas: et adducat iusti-
tiam sempiterna et impleat visio et pro-
phetia: et ungatur sanctus sanctorum.
Scito ergo et animaduerte: ab exordio se-
monis ut ierusalem edificet iherusalem usque
ad christum ducet ebo domades septem et ebo-
domades sexaginta due erunt: et cuncti e-
dificabitur platea et muri in angustia
temporis. Et post ebo domades sexaginta
duas occidetur christus: et non erit eius
populus qui cum negaturus est. Et civitatem
et lachrymarum dissipabit populus cum ducet ve-
nit: et finis eius vastitas: et post finem
belli statuta desolatio. Confirmabit
autem pactum multis ebo domada una: et

in dimidio ebo domadis deficiet hostia
et sacrificium. Et erit in tempore abomina-
tio desolationis: et usque ad consumma-
tionem et finem perseverabit desolatio.
Anno tertio regni cyri regis pres-
tum verbum revelatum est danieli co-
gnomine balthazar: et verbum verum
et fortitudo magna: intellegitque sermo-
nem. Intellegentia enim est opus in visi-
one. In diebus illis ego daniel lugub-
rum ebo domadarum diebus: panem delide-
rabilem non comedi: et caro et vinum non
introierunt in os meum. Sed neque ungen-
to undus sum: donec compleretur terminum
ebo domadarum dies. Die autem vicesima
et quarta mensis primi tunc iuxta flumi-
nem magni qui est tygris: et levavi o-
culos meos et vidi. Et ecce vir viri ve-
stitus linteis et cinctus eius accincti au-
ro obrizo: et corpus eius quasi crisolite
et facies eius velut species fulguris: et
oculi eius ut lapideus ardens: et brachia
eius et que deorsum usque ad pedes quasi
species eris candentis: et vox sermonum
eius ut vox multitudinis. Vidi autem e-
go daniel solus visionem: porro viri qui
erant mecum non viderunt: sed terror nimi-
us intravit super eos et fugerunt in abscon-
ditum. Ego autem reliquus solus vidi visi-
onem grandem hanc: et non remansit in me
fortitudo: sed et species mea immuta-
ta est in me: et emacui nec habui quicquam
viri. Et audivi vocem sermonum eius:
et audiens iacebam cōsternatus super faciem
meam: et vulnus meum habebat tere. Et
ecce manus tetigit me: et erexit me super
genua mea et super articulos manuum
mearum. Et dixit ad me. Daniel vir desi-
derasti: intellige verba que ego loquor
ad te: et statim gradum tuum. Tunc enim sum
missus ad te. Cumque dixisset michi ser-
monem istum statim remens: et ait ad me.

Noli me flere daniel: quia et die primo
quo posuisti cor tuum ad intelligendum
ut te affligeres in conspectu dei tui: exau-
dita sunt verba tua: et ego veni propter
sermones tuos. Princeps autem regni
persarum restitit michi viginti et uno die-
bus: et ecce michi angelus unus de principi-
bus primis venit in adiutorium meum:
et ego remansi ibi iuxta regem persarum.
Veni autem ut doceres te que ventura sunt
populo tuo in novissimis diebus: quoniam
adhuc visio in dies. Cumque loqueretur
michi huiusmodi verbis: deieci vul-
rum meum ad terram et cecidi. Et ecce qua-
si subitudo filij hominis tetigit labia
mea: et aperiens os meum locutus sum:
et dixi ad eum qui stabat contra me. Do-
mine mi in visione tua dissolute sunt
cognationes mee: et nichil in me remansit
viri. Et quomodo poterit secum dñi mei
loqui cum dño meo? Nichil enim in me re-
mansit viri: sed et halitus meus interdu-
ditur. Rursum ergo tetigit me quasi
visio hominis: et confortavit me et dixit.
Noli timere vir desiderasti: par tibi co-
fortare et esto robustus. Cumque loqueretur
meum: convalesci et dixi. Loquere do-
mine mi: quia confortasti me. Et ait.
Nunquid scis quare venerim ad te?
Et nunc revertere ut preliet adversum
principem persarum. Cum enim egrederetur appa-
ruit princeps grecorum veniens. Ve-
rumtamen annuntiabo tibi quod re-
presum est in scriptura veritatis: et
nemo est adiutor meus in omnibus
hijis: nisi michi angelus princeps vester.
Ego autem a primo anno dñi me-
di stabam: ut confortaretur et robo-
raretur. Et nunc veniat annuntiabo ti-
bi. Ecce adhuc tres reges stabunt in pe-
side: et quartus dirubabit opibus nimis
super omnes: et cum invaserit divites suos

cōstitabit omnes adversum regnum
grecie. Surgent vero reges fortis et dñabi-
tur potestate multa: et faciet quod placu-
erit ei. Et cum steterit conturbet regnum eius:
et dividetur in quatuor ventos relin-
quitur non in posteros eius neque secundum potentiam
illius qua dominatur est. Iacebit enim
regnum eius etiam in eternum: receptis
hijis. Et confortabitur rex austri: et de
principibus eius prevalebit super eum. Et do-
minabitur divisione multa tunc dominatio eius.
Et post finem annorum sederabuntur.
Filijque regis austri venient ad regem a-
quilonis facere amicitiam: et non obtine-
bit fortitudine brachij nec stabit semine
eius: et tradetur ipsa et qui adduxerunt
eam adolescentes eius: et qui confortabatur
eam in temporibus. Et stabit de germi-
ne radicis eius platario. Et veniet cum
exercitu et ingreditur provinciam regis
aquilonis: et abuteris eis: et obtinebit
insuper et deos eorum et sculptilia: vasaque
preciosa auri et argenti rapina ducet
in egiptum. Ipse prevalebit adversus regem
aquilonis. Et intrabit in regnum rex
austri: et reverteretur ad terram suam. Filij
autem eius provocabuntur: et congrega-
bunt multitudinem exercituum plurimum.
Et veniat propterans et immundus: et reuer-
tetur et conturbabit: et congregietur cum
robore eius. Et pudoratus rex austri
egredietur et pugnabit adversus regem
aquilonis: et parabit multitudinem
nimiam et dabit multitudinem in manus
eius: et capiet multitudinem et reprobabitur
cor eius: et deiciet multa milia: sed
non prevalebit. Converteretur enim rex a-
quilonis: et preparabit multitudinem mul-
to maiorem quam prius. Et in fine tempo-
rum annorum: veniet propterans cum
exercitu magno et opibus nimis. In
temporibus illis multi cōsurgunt adversus

regē auctri. **F**ilij q̄ p̄uacatorū p̄li tui
 extollent ut impleat uisionē ⁊ corruet.
 Et ueniet rex aquilonis et cōponabit
 aggerē: et capiet urbes munitissimas:
 et brachia auctri nō sustinebūt. Et cō-
 surgent cledi ei⁹ ad resistendū: ⁊ nō e-
 rit fortitudo. Et faciet uenies super eū
 iuxta placitū suū: ⁊ nō erit q̄ iter cōtra
 faciē ei⁹. Et habit in terra incerta et cō-
 sumetur in manu eius: et ponet faciē
 suā ut ueniat ad tenendū unūsum re-
 gnū eius: et recta faciet eū eo. Et filiā
 feminarū dabit ei ut euecat illud: et
 nō stabit nec ill⁹ erit. Et cōuerteret faciē
 suā ad insulas et capiet multas: ⁊ cel-
 sare faciet principem opprobrii sui. Et
 opprobriū eius cōuerteretur in eū. Et cō-
 uerteret faciē suā ad imperiū terre sue: et
 impingeret ⁊ corruet: ⁊ nō inueniet. Et
 habit in loco ei⁹ uilissim⁹ et indign⁹
 decore regio: ⁊ in paucis diebus cōteret
 nō in furore nec in p̄lio. Et habit i lo-
 co eius despectus: ⁊ nō tribuetur ei ho-
 nor regius. Et ueniet clam et obtine-
 bit regnū in fraudulencia: et brachia
 pugnantis repugnabunt a faciē eius:
 et cōteretur. **I**nsup et dux federis. Et
 post amicitias cū eo faciet doli: et a-
 scendet ⁊ supabit in modico p̄lio: ab-
 undātes et uberes urbes ingreditur.
 Et faciet que nō fecerūt p̄res eius: ⁊ pa-
 tres patrum eius. Rapinas et p̄dam et
 diuitias eorū dissipabit: et cetera humilli-
 mas cogitationes iniet: ⁊ hoc usq; ad
 tempus. Et concitabit fortitudo eius
 et cor eius aduersus regem auctri: in re-
 gni magno. Et rex auctri p̄uocabit
 ad bellū multis auxilijs et foribus ni-
 mis: ⁊ nō stabit: quia inibunt aduer-
 sus eū consilia. Et comedentes panē
 cū eo cōteret illū: ⁊ ceteri usq; ei⁹ oppri-
 metur: ⁊ cadet in fessū plurimū. **D**uos

quoq; regū cor erit ut male faciant: ⁊
 ad mēsam unā loquētur in corda adū et
 nō p̄ficiē: quia adhuc finis i aliud
 tempus. Et reuertur in terram suam
 cū opibz multis: et cor eius aduersus
 testamentū sandū: et faciet et reuertet
 in terrā suā. Staturo tpe reuertetur: et
 ueniet ad auctri: ⁊ nō erit priori simi-
 le nouissimū. Et ueniet sup eū trices
 et romani et p̄uacit: ⁊ reuertur. Et in-
 dignabit cōtra testamentū sandua-
 rij: ⁊ faciet: reuerteturq; ⁊ cogitabit ad-
 uersum eos qui dereliquerūt testamen-
 tum sanduarij. Et brachia e⁹ eo ha-
 buit: ⁊ polluit sanduariū fortitudinis
 et auctri iuge sacrificiū: ⁊ dabit abo-
 minationē in desolatione. Et impij i
 testamentū similibūt fraudulenter:
 p̄liis autē sciens deū suū obtinebit et
 faciet. Et dodi in p̄lio dorebūt pluri-
 mos: ⁊ ruet in gladio et in flāma et
 in captiuitate ⁊ in rapina dicit. Cūq;
 corruerint subleuabūt auxilio paru-
 lore: et applicabūt eis plurimi fraudule-
 ter. Et de crudinis ruet ut cōstent et eli-
 gantur et dealbentur usq; ad tempus
 p̄finitū: quia adhuc aliud temp⁹ erit.
 Et faciet iuxta uolūntatem suā rex: ⁊ ele-
 uabitur et magnificabit aduersus o-
 mnem deū. Et aduersus deū deorū loque-
 tur magnifica et dirigit: donec com-
 pletur iracūdia. Prepetrata quippe
 est diffinitio. Et deū patrum suorū nō re-
 putabit: ⁊ erit in concupiscencijs femi-
 narū: nec quēq; deorū curabit quia ad-
 uersum unūsa cōsurgit. Deū autē mā-
 gis in loco suo uenerabitur: ⁊ deum
 quē ignorauerūt p̄res eius colit: auro
 et argento: ⁊ lapide p̄cioso: et uisq; p̄-
 ciosis. Et faciet ut munitat maozim
 cū eo alio quē nō cognouit: ⁊ mul-
 tiplicabit gloriā: et dabit eis p̄stare

in multis: et terrā diuideret gratuito. Et
 in tpe p̄finito preliabit aduersus eū rex
 auctri: et quali tempestas ueniet cōtra
 illū rex aquilonis in curreb⁹ ⁊ in equi-
 ribus ⁊ in classe magna: ⁊ ingreditur
 terras et cōteret et p̄transiet. Et introi-
 bit in terrā gloriosā: ⁊ multi corruent.
 Hec autē sole saluabunt de manu ei⁹:
 edom et moab ⁊ principes filiorū am-
 mon. Et mittet manū suā in terras: et
 terra egipti non effugiet. Et dūabitur
 thesauros auri ⁊ argenti: et in omnibz
 p̄ciosis egipti. Per libias q̄ et ethi-
 opias trāsbibit: et fama turbabit eum
 ab oriente et ab aquilone: ⁊ ueniet in
 multitudine magna ut cōteret et inter-
 ficat plurimos. Et sicut tabernaculū
 suū ap̄dno inter duo maria sup mōre
 inditū et sādū: et ueniet usq; ad sum-
 mū ei⁹: et nemo auxiliabit ei. **XII**
In tempore autē illo cōsurgit michael
 princeps magnus qui stat p̄ filiis po-
 puli sui: et ueniet temp⁹ quale nō fuit
 ab eo q̄ quo gēres esse ceperūt usq; ad
 tēp⁹ illud. Et i tpe illo saluabit p̄fusa
 eius: om̄is qui inuenit fuerit scilicet
 in libro. Et multi de hys qui dormiūt
 in terra puluere euigilabūt: alij in uita
 etena: et alij in opprobriū ut uideant
 tēp⁹. Qui autē dodi fuerint fulgebunt
 quali splendor firmamenti: et qui ad
 iusticiā eruduerint multos: quasi stelle
 in perpetuas eternitates. Tu autē daniel
 claude huiusmodi: ⁊ signa librū usq; ad
 temp⁹ statū. Plurimi p̄transibūt: et
 multiplex erit sciētia. Et uidi ego da-
 niel: ⁊ ecce quasi duo alij stabāt: unus
 hinc sup ripā fluminis: ⁊ alius inde
 et altera ripā fluminis. Et dixi uiro q̄
 erat indut⁹ lineis: qui stabat super a-
 quas fluminis. **U**sq; quo finis horū
 mirabiliū: Et audiui uirū q̄ induitus

erat lineis qui stabat super aquas flu-
 minis: cū eleuasset dexterā et sinistram
 suā in celū et irasser per uidentem in e-
 ternū: quia in tēpus ⁊ tempora ⁊ dimi-
 diū tēporis. Et cū cōpleta fuerit disper-
 sig man⁹ p̄li sandi: cōplebunt unū-
 sa hec. Et ego audiui: ⁊ nō intellegi. Et
 dixi. Domine mi quid erit post hec?
 Et ait. Vade daniel: quia clausi sunt
 signatij: huiusmodi usq; ad p̄finitū tem-
 pus. Eligent ⁊ dealbabitur: ⁊ quasi
 ignis p̄labitur multi. Et imple ager
 impij: neq; intelligēt om̄es impij.
Porro dodi intelligat: ⁊ a tempore cū
 ablātū fuerit iuge sacrificiū ⁊ posita fu-
 erit abominatio in desolatione: dies
 milleducentononaginta. Beatus qui
 respiciat: et ueniet ad dies millescent-
 octingintaquing. Tu autē daniel uade
 ad p̄finitū: ⁊ requiesces ⁊ habis in for-
 te tua in fine dicit. **I**nculq; danielē
 in hebraico volumine legim⁹: cetera q̄
 sequuntur usq; ad finem libri de theo-
 dotionis editione rēllata sūt. **XIII**
Et erat uir habitās in babilone: ⁊
 nomē ei⁹ ioachim: ⁊ accepit uxo-
 rem nomine susannā filiā helchie pul-
 cram nimis ⁊ timentē deū. Parentes
 autē illi⁹ cū esset multi erudierūt filiā suā
 sed in legem moysi. Erat autē ioachim
 diues valde: ⁊ erat ei pomeriū uicini
 domui sue: et ad ipm cōfluebāt iudei
 eo q̄ esset honorabilior om̄iū. Et cō-
 stanti sunt duo iudices senes in illo
 anno: de quibus locut⁹ est dñs quia
 egressa est iniquitas de babilone a se-
 nioribus iudicibus qui uidebātur re-
 gere pplm. **I**sti sequebātur domū io-
 achim: ⁊ ueniebāt ad eos om̄es qui ha-
 bebāt iudicia. **E**t autē p̄li reuertit
 per meridiem: ingreditur susanna
 et deambulabat in pomerio uiri sui.

Et videbāt eā senes quotidie ingredi-
entem et deambulātem: et egrediebant in
cōcupiscentiā eius. Et euerterūt solum
suū: et declinauerūt oculos suos ut nō
viderent reliquos: recorderent iudicio-
rum iustorum. Erant ergo ambo vulne-
rati amore eius: nec indicauerūt sibi
vicissim dolorem suū. Eubesciebant enī
indicare sibi cōcupiscentiā suā: volētes
concubere cū ea. Et obseruabāt quoti-
die sollicitius videre eā. Dixitq; alter
ad alterū: eamus domū quia hora
prandij est. Et egressi recesserūt a se. Cū
q; reuertissent venerūt in unū: et scissā-
tes ab inuicē causam cōfessi sunt con-
cupiscentiā suā. Et tūc in comune sta-
tuerūt tempus: quando eā possent in-
venire solā. Factū est autē cū obserua-
rent diē aprum: ingressa est aliquādo
sicut heri et nudius tertius cū duabus
solis puellis: voluitq; lauari in pome-
rio. Erit quippe erat. Et non erat ibi
quisq; p̄ter duos senes absconditos:
et cōtemplantes eam. Dixit ergo puel-
lis. Afferte michi oleū et sinignata: et
ostia pomierij claudite ut lauet. Et fece-
runt sicut p̄ceperat: clausitq; ostia
pomierij: et egressi sunt per posticā ut
asserent que intraret. Residebantq; se-
nes intus esse absconditos. Cum autē
essent egressi puelle surrexerunt duo se-
nes: et accurrerūt ad eā et dixerūt. Ecce
ostia pomierij clausa sunt: et nemo nos
videt: et in cōcupiscentiā tuā sumus. Quā-
obrem assente nobis: et cōmiserere no-
biscū. Quod si nolueris: dicem⁹ cōtra
te testimonij qd fuerit tecū inuenta: et
ob hāc causam emiseris puellas a te.
Ingenuit susanna et ait. Angustie
michi sunt undiq;: Si enī hoc egero
mors michi est: si autē nō egero nō effu-
giam man⁹ vestras. Sed melius est

michi absq; opere incidere in manus
hominū: quā peccare in cōspectu dñi.
Et redamavit voce magna susanna:
redamauerūt autē et senes adūsus eā.
Et euerterit unus ad ostia pomierij et
aperuit. Cū ergo audissent clamorem
famuli domus in pomerio: curreverunt
per posticam ut viderent quidnā esset.
Postq; autē senes locuti sūt eubuerūt
serui vehementer: quia nūq; didus fue-
rat sermo huiusmodi de susanna. Et
facta est dies crassina. Cūq; venisset
p̄phus ad viciū eius isachum: venerunt
et duo presbiteri pleni iniqua cogitati-
one adūsus susannā ut interficerent
eam. Et dixerunt coram ipso. Mitte
ad susannā filiam helchie uxorem is-
achim. Et statim miserūt. Et venit cū
parentibus et filijs et universis cognatis
suis. Porro susanna erat delicata ni-
mis et pulchra specie. Et iniqui illi ius-
secerunt ut discoperirentur: erat enī cog-
peta: ut vel sic sanciarent decore eius.
Residerunt igit⁹: et omnes qui nouerūt
eam. Cōsurgentes autē duo presbiteri
in medio p̄ph: posuerūt manus suas
sup caput eius. Que fletu suspexit ad
celū. Erat enī cor eius fiduciam habēs
in dño. Et dixerūt presbiteri. Cū deam-
bularem⁹ in pomerio soli: ingressa
est hec cū duabus puellis: et clausit o-
stia pomierij et dimisit a se puellas. Ve-
nitq; ad eā ad olefens qui erat absco-
ditus: et concubuit cū ea. Porro nos
cū essem⁹ in angulo pomierij vidētes
iniquitatem cūcurrimus ad eos: et vi-
dimus eos pariter cōmiseri. Et illum
quidē nō quivim⁹ comprehendere quia
fornice nobis erat: et aperto ostio egre-
uit. Hanc autē cū apprehendissent in-
terrogauimus quidnā esset adolestra:
et noluit indicare nobis. Nūquid rei

rectes sumus. Credidit eis mulatudo
quasi senibus et iudicibus p̄ph: et con-
demnauerunt eam ad mortem. Reda-
mauit autē voce magna susanna et
dixit. Deus ecce qui absconditor es
cogitor qd nōsti omnia anteq; faciat:
tu sis quoniā falsum testimonij tu-
lerunt contra me: et ecce morior cū nichil
horū fecerim que isti maliciose cōpo-
suerunt adūsus me. Exaudivit autē
dñs vocē eius. Cūq; duceret ad mor-
tem: suscitauit dñs spiritū sanctū pue-
ri iunioris cui⁹ nomē daniel: et red-
mauit voce magna. Mūdus ego sū
a sanguine hui⁹. Et cōuersus omnis
p̄phus ad eum dixit. Quis est iste hui⁹
quē in locut⁹ es? Qui cū staret in me-
dio cor⁹ ait. Sic facit fili⁹ isrl nō iudi-
cantes neq; qd perū est cognoscentes
condemnat⁹ filia isrl. Reuertimini
ad iudiciū: quia falsum testimonij
locuti sunt aduersus eā. Reuersus est
ergo p̄phus cū festinatione. Et dixerūt
et senes. Vedit et sede in medio nostrū
et iudica nobis: quia tibi deus dedit
honore⁹ senectutis. Et dixit ad eos da-
niel. Separate illos ab inuicem: paul-
ter dividite eos. Cū ergo diuisi esset
alter ab altero: vocauit unū de eis: et
dixit ad eū. Inueterate dicū malorū:
nūc uenerūt peccata tua que operaba-
ris prius: iudicās iudica in iusta in-
nocentes opprimes et dimittens noci-
os dicite dño: innocens et iustum
nō interficies. Hunc ergo si vidisti eā:
dic sub qua arbore videris eos collo-
quētes sibi. Qui ait. Sub cūno. Dixit
autē daniel. Bede mentis es in caput
tūū. Ecce enī angelus dei accepta sen-
tētia ab eo scindet te mediū. Et amoto
ro iussit venire alij: et dixit ei. Sane
chanaan et nō iuda species decipit: et

cōcupiscentia subuerit cor tuū. Sic fa-
ciebans filiabus isrl: et ille timentes lo-
quebatur vobis: sed nō filia iuda su-
stinuit iniquitatem vestrā. Nūc ergo dic
michi sub qua arbore cōprehendēs
eos loquentes sibi. Qui ait. Sub pri-
no. Dixit autē ei daniel. Bede mentis
es et tu i caput tuū. Manet enī angel⁹
dei gladiū habens ut scindet mediū: et
interficiat vos. Redamavit itaq; omnis
cetus voce magna: et benedixerūt deū
qui saluat sperantes in se. Et cōsurrexe-
runt aduersus duos presbiteros. Cō-
uincerat enī eos daniel rē ore suo: falsū
dixisse testimonij. Surrexeruntq; eis sicut
male egerāt aduersus proximū: ut fa-
cerent solum legem moysi: et interfecerūt
eos. Et saluatus est sanguis innocens
in die illa. Helchias autē et uxor ei⁹ lau-
dauerūt deū pro filia sua susanna et
isachim marito ei⁹: et cognatis omni-
bus: quā nō est inuenta i ea res turpis.
Daniel autē fact⁹ est magis i cōspectu
p̄ph a die illa et princeps. Et rē astu-
ges apposit⁹ est ad p̄ses suos: et suscep-
it opus p̄ses regnum eius. **E**rat autē daniel cōmuna regis: et
honoratus sup omnes amicos
eius. Erat quoq; ydolu apud habilo-
nios nomine bel: et impendebatur in
eo p̄ dies singulos simile arabie duo-
decim: et oues quadraginta: viniq; am-
phore sex. Rex q; colebat eū: et ibat p̄
singulos dies adorare eū: porro dani-
el adorabat deum suū. Dixitq; ei rex.
Quare nō adoras bel? Qui respondit
ait ei. Quia nō solo ydola manufacta
sed uiuēt deū: qui creauit celū et terrā
et habet potestatem omnis carnis. Et di-
xit rex ad eū. Non videtur tibi esse bel
uiuēs de⁹? An nō vides quāta come-
dat et bibit quotidie? Et ait daniel

ariditas. Ne eras rex. Ille est cui in-
miseris lute. fornicus eras: neq;
comedit aliquando. Et iras rex voca-
uit sacerdotes eius: et ait eis. Nisi dixe-
ritis michi quis est qui comedit im-
pensas has mortuorum. Si autem osten-
deritis quod bel comedit hec mortis da-
niel: quia blasphemavit in bel. Et di-
xit daniel regi. Fiat iuxta verbum tuum.
Erant autem sacerdotes bel septuaginta:
exceptis uxoris et parulis et filijs. Et
venit rex cum daniel in templum belis.
Et dixerunt sacerdotes belis. Ecce nos
egredimur foras: et tu rex pone elias
et vinum inter: et claude ostium et signa
anulo tuo. Et cum ingressus fuisset ma-
ne nisi inveniretis omnia comesta a bel
morte moriemur: vel daniel qui me-
ritus est adversum nos. Considerabant
autem quia fecerat sub mensa abscondi-
tum in coitu: et per illum ingrediebatur
somp et devorabat ea. Factum est igitur
postquam egressi sunt illi et rex posuit et
bos ante bel: precepit daniel pueris suis
et attulerunt cinerem: et tribuunt per totum
templum coram rege: et egressi clauserunt
ostium: et signantes anulo regis abie-
runt. Sacerdotes autem ingressi sunt no-
de iuxta consuetudinem suam et uxores et
filij eorum: et comederunt omnia et biberunt.
Surrexit autem rex primo diluculo: et
daniel cum eo. Et ait rex. Salva ne sit
signacula daniel. Qui respondit. Sal-
va rex. Stansque cum aperuisset ostium:
intuitus rex mensam exclamavit voce
magna. Magnus es bel: et non est apud
te dolus quicquam. Et risit daniel: et tenuit
regem ne ingrederetur intro et dixit. Ec-
ce pauperum: animadvertite cuius ve-
stigia sunt hec. Et dixit rex. Video ve-
stigia virorum et mulierum et infantium.
Et iratus est rex. Tunc apprehendit rex

sacerdotes et uxores et filios eorum: et o-
stenderunt ei abscondita ostiola per quod
ingrediebantur et consumebant que erant
sub mensa. Occidit ergo illos rex: et
bel tradidit in potestate danielis: qui
subiit cum et templum eius. Et erat dra-
co magnus in loco illo: et colebatur cum
habilonij. Et dixit rex danieli. Ecce nunc
non potes dicere quia iste non sit deus
vuester. Adoro ergo eum. Dixitque daniel
regi. Dominum deum meum adoro: quia
ipse est deus vuester. Ille autem non est deus vi-
uentis. Tu autem rex da michi potestatem:
interficiam draconem absque gladio et su-
ste. Et ait rex. Do tibi. Tulit ergo dani-
el picam et adiecit et pilos et coxit pari-
ter: fecitque massas et dedit in os draco-
nis: et dirupit eum draco. Et dixit da-
niel. Ecce que colebatis. Quod cum au-
dissent habilonij indignati sunt vehe-
menter: et congregati adversum regem
dixerunt. Judeus factus est rex. Bel de-
struxit: draconem interfecit: sacerdotes
occidit. Et dixerunt cum venissent ad regem.
Vade nobis daniel: alioquin inter-
ficiemus te et domum tuam. Vidit ergo rex
quod irruerunt in eum vehementer: et necessitate
compulsus tradidit eis daniel. Qui
miserunt eum in lacum leonum: erat ibi die-
bus sex. Porro in lacu erant leones se-
ptem: et dabatur eis duo corpora quo-
tidie et due oves: et tunc non data sunt
eis ut devoraret daniel. Erat autem ab-
bacur propheta in iudea: et ipse coxerat
pulmentum et intrinsecus panes in alve-
olo: et ibat in campum ut fecerit messori-
bus. Dixitque angelus domini ad abbacur.
Sic prandium quod habes in babilonem
danieli: qui est in lacu leonum. Et dixit
abbacur. Domine babilonem non vidi:
et lacum nescio. Et apprehendit eum ange-
lus domini in vestire eius: et portavit eum

capillo capitis sui: posuitque eum in
babilonem super lacum in imperio
spiritus sui. Et clamavit abbacur di-
cens. Daniel servus dei: tolle prandi-
um quod misit tibi deus. Et ait dani-
el. Recordatus es mei deus: et non de-
relinquisti diligentes te. Surgensque da-
niel comedit. Porro angelus domi-
ni restituit abbacur confectum in loco
suo. Venit ergo rex die septimo ut lu-
geret danielum: et venit ad lacum et
interosprexit: et ecce daniel sedes in me-
dio leonum. Et exclamavit voce ma-
gna rex dicens. Magnus es domine
deus danielis. Et regnavit eum. Porro
illos qui perditionis eius causa fue-
rant intermisit in lacum: et devorati
sunt in monuento coram eo. *Explicit
daniel propheta. Incipit prologus in
librum duodecim prophetarum.*

Duodecim ordo est duode-
cim prophetarum apud
hebreos qui et apud nos.
Unde secundum id quod
ibi legitur: hic quoque dispositi sunt.
Osee comminatus est: et quasi per sen-
tentias loquens. Joel planus in prin-
cipio in fine obscurior: et usque ad
malachiam habent singuli proprie-
tates suas: quem eorum scribam le-
gisque doctorem hebrei autumant. Et
quia longum est nunc de omnibus
dicere: hoc tantum nos o paula et
eustorgium ammonitas scire volo
unum librum esse duodecim prophe-
tarum: et osee synchronon ysai: ma-
lachiam vero aggei et zacharie fuisse
se temporibus. In quibus autem tem-
pus non preterit in titulo: sub illis eos
regibus prophetae sub quibus et huiusque an-
te eos habet titulos prophetarum. *Ex-
plicat prologus. Incipit Osee propheta.*

Verbum domini quod fa-
ctum est ad osee fili-
um beeri in diebus
osie ioathan archie-
piscopi regum iuda: et
in diebus iheroboam
filius ioas regis israel. Principium loquen-
di domini in osee. Et dixit dominus ad osee.
Vade sume tibi uxorem fornicariam: et
fac tibi filios fornicationum: quia forni-
cans fornicabit terra a domino. Et abiit
et accepit gomer filiam de belaim: et
concepit et peperit ei filium. Et dixit dominus
ad eum. Voca nomen eius iherazel. Quo-
niam adhuc modicum et visitabo san-
guine iherazel super domum israhel: et qui-
escere faciam regnum domus israhel. Et
in illa die conteram arcum israel: in valle
iherazel. Et concepit adhuc: et pepe-
rit filiam. Et dixit ei. Voca nomen eius
absque misericordia. Quia non addam
ultra misericordiam domui israhel: sed obli-
vione obliviscar eos. Et domui iuda
miserebor: et salvabo eos in domino deo
suo: et non salvabo eos in arcu et gla-
dio: et in bello: et in equis et in equitibus.
Et ablavit eam que erat absque mise-
ricordia. Et concepit: et peperit filium. Et
dixit ei. Voca nomen eius non plus meus.
Quia vos non plus meus: et ego non
ero vester deus. Et erit numerus filiorum israel
quasi arena maris que sine mensura
est: et non numerabitur. Et erit in loco
ubi dicitur eis non plus meus vos:
dicitur eis filij dei viventis. Et congre-
gabuntur filij iuda et filij israel: ponet
sibi inter caput unum: et ascendet de
terram: quia magis dies iherazel. *Incipit
Osee propheta. Incipit Osee propheta.*
Dixit fratribus vestris plus meus:
et sorori vestre misericordia con-
secrata. Iudicate matrem vestram iudi-
cate: quoniam ipsa non vxor mea: et ego

non vir eius. Auferat fornicationes
suas a facie sua. et adulteria sua de
medio vberu suoru: ne forte espoliet
eam nudā. Et statuā eā secundū dñe na-
tuitatis sue: et ponā eam quasi solitu-
dinem. Et statuā eā velut terrā inuiā et
interficiā eā sicut filiorū illi: nō mise-
rebor. quoniam filij fornicationū sunt:
quia fornicata est mater eorū. Confu-
sa est que cōcepit eos: quia dixit. Va-
dā post amatores meos qui dant
panes michi: et aquas meas lanam
meā. Et linū meū oleū meū et potū meū.
Propter hoc ecce ego sepiam viam tu-
am spinis: et sepiam eā macteria. Et
semitas suas non inueniet: et seque-
tur amatores suos et nō apprehendet
eos: et queret eos et nō inueniet. Et di-
cet. Vadā et reuertar ad virū meū pri-
orem: quia bene michi erat tūc magis
quā nunc. Et hec nesciuit: quia ego de-
di ei frumentū et vinū et oleū et argen-
tum multiplicavi ei et aurū: que fecerūt
baal. Quare cōuertar et sumā frumē-
tum meū in tpe suo et vinū meū in tpe
suo: et liberabo lanā meā et linū meū
que operiebāt ignominia ei. Et nūc
reuelabo stulticiā eius in oculis ama-
torū eius: et vir nō reuertet eā de manu
mea. Et tellare faciā omne gaudiū ei:
solemnitatem eius neomeniam eius
sabbatū eius et omnia festa tempora ei-
us. Et corruptam vineā eius et ficū
eius: et quibz dixit. Mercedis hec mee
sunt: quas dederunt michi amatores
mei. Et ponā eā in salū: et comedit eā
bestia agri. Et visitabo sup eam dies
baalim quibz accendebat incensū et or-
nabatur in aure sua et monili suo: et
ibat post amatores suos: et mei obli-
uiscatur dicit dñs. Propter hoc ec-
ce ego ladebo eam: et ducam eam in

solitudinē. Et loquar ad cor eius: et
dabo ei vinitores eius et eodē loco: et
uallē achor ad aperienda spem. Et ca-
net ibi iuxta dies iuuentutis sue: et iux-
ta dies ascensionis sue de terra egipti.
Et erit in die illo ait dñs vocabit me
vir meus: et non vocabit me ultra ba-
alim. Et auferā nomina baalim de
ore eius: et nō recordabit ultra nomi-
nis eorū. Et pcutiā eis sedus i die illa:
cū bestia agri et cū volute reli et cū re-
ptili terre. Et arcū et gladiū et bellū cō-
teram de terra: et domine eos faciā fi-
ducialiter. Et sponsabo te michi in sem-
piteriū: et sponsabo te michi in iusticia
et iudicio et in misericordia et misericordi-
bus. Et sponsabo te michi in fide: et sci-
es quia ego dñs. Et tūc in die illa re-
audiā dicit dñs. Et audiam celos et
illi exaudiet terrā: et terra exaudiet ieru-
salem et vinū et oleum: et hec exaudient
iherusalem. Et sennabo eā michi in ter-
rā: et miserebor ei. Et hūc absq misericordia.
Et dicā nō populo meo pplus meus
es tu: et ipse dicit deus meus es tu. **iii**

Et dixit dñs ad me. Adhuc va-
de: dilige mulierē dilectā amico
et adulteram sicut diligit dñs filios is-
rahel: et ipsi respiciāt ad deos alienos
et diligunt viniciā vuarū. Et fodi eā
michi quindecim argenteis et choro
ordei et dimidio choro ordei: et dixi
ad eam. Dies multos respiciabis me.
Non fornicaberis et nō eris viro: sed
et ego respiciabo te. Quia dies multos
sedebunt filij israhel sine rege et sine
principē et sine sacrificio et sine alta-
ri: et sine ephor et sine theraphim. Et
post hec reuertentur filij israel: et querent
dominum deum suum et dauid regē
suum: et pauebunt ad dominū et ad
bonū eius in nouissimo die. **iii**

Audite verbū dñi filij israhel: quia
iudiciū dñi cum habitatoribz
terre. Non est enī veritas: et nō est mi-
sericordia: et nō est sciētia dei in terra.
Maledictū et mendaciū et hominidū
et furcū et adulteriū inundaerunt: et
sanguis sanguinem reiggit. Propter
hoc lugebit terra: et infirmabit omnis
qui habitat in ea. In bestia agri et in
volute reli: sed et pisces maris cōgre-
gabūtur. Veruntanē unusquisq nō
iudicat: et nō arguatur vir. Populus
enī eius sicut hī: qui cōtradiciūt sacer-
doti. Et corruēs hodie: et corruet etiā
propheta tēti. Nōde tacere feci mētem
tuā. Cōtriciūt pplus meus: eo q nō ha-
buerit sciētiā. Quia tu sciētiā repuli:
et repellam te ne sacerdotio fungaris
michi. Et obliuiscer legē dei tui: obliui-
scar filios tuos et ego. Secundū mul-
titudinē eorū sic peccauerūt michi: glo-
riam eorū in ignominiam cōuertabo.
Peccata ppli mei cōmident: et ad in-
iquitatem eorū subleuabūt animas ei-
us. Et erit: sicut pplus sic sacerdos.
Et visitabo sup eū vias eius: et cogita-
tiones eius reddā ei. Et comedet et nō
saturabitur. Fornicati sunt et nō re-
sauerūt: quoniam dñm reliquerūt i nō
custodiēdo. Fornicatio et vinū et ebi-
ritas auferunt cor. Populus meus in
linguo suo interrogauit: et lacul eius
annūciat ei. Spiritus enī fornicati-
onū decepit eos: et fornicati sunt a deo
suo. Sup caput nōnū sacrificabant:
et sup colles accendebant thimiama
subius quercū et pplm et thebincum:
quia bona erat umbra eius. Ideo for-
nicabūtur filie vestre: et sponse vestre
adultere erūt. Nō visitabo sup filias
vestras cū fuerint fornicare: et sup spon-
sas vestras cū adulterauerint: quoniam

ipsi cū meretricibz uelabātur: et cū esse
minatis sacrificabāt. Et pplus nō intel-
ligēs uapulabit. Si fornicaris tu israel:
non delinquat salē iuda. Et nolite
ingredi in galgala: et ne ascenderitis
i bethauen: neq iuraueritis uiuere dñs.
Quoniam sicut vacca lasciuies declina-
uit israel. Nunc pascet eos dñs: quali a-
gnum in latitudine. Particeps ydolo-
rorū effraim: dimitte eū. Separatū est
cōuiniū eorū: fornicatione fornicati sūt:
dilegerūt afferre ignominia pedores
eius. Ligauit eū spiritus in alis suis:
et cōfundentur a sacrificijs suis. **v**

Audite hoc sacerdotes et attendi-
te domus israel: et domus regis
auscultate: quia uobis iudiciū est.
Quoniam laqueus facti estis speculati-
oni: et sicut rete ppassum subter cha-
bor: et uictimās dedinastis in pfun-
dū. Et ego eruditor omnium eorū. Ego
scio effraim: et israhel nō est abscondit-
a me. Quia nūc fornicatus ē effraim:
cōtaminatus est israhel. Non dabūt
cogitationes suas ut conuerterentur ad
deū suū: quia spiritus fornicationum
in medio eorū: et dñm nō cognouerūt.
Et respōdebit arrogātia israel in facie
eius: et israhel et effraim reuertent i iniqui-
tate sua. Reuertet et iudas cū eis. In gre-
gibus suis et in armentis suis uadent
ad querendum dñm: et nō inuenient.
Abactus est ab eis. In dño puarica-
ti sunt: quia filios alienos genuerūt.
Nūc deuorabit eos mensis ei paribz
suis. Elangite bucinā in gaba: tuba
in rama. Blulate in bethauen: post
regum tuū beniamin. Effraim in de-
solatione erit. In die correptionis in
tribubz israhel ostendi fidem. Facti
sunt principes iuda quasi assumēs
terminū: sup eos effundā quasi aquā

iram meam. Calumnia paciens est
ephrain fecit? iudicio: quoniam cepit
abire post sordem. Et ego quasi rinea
ephrain: et quasi pueredo domui iuda.
Et vidit ephrain languore suu: et in-
das vinculu suu. Et abiit ephrain ad
assur: et milit ad regē ultorem. Et ipse
non poterit sanare vos: nec soluere pe-
ccatū a vobis vinculu. Quoniam ego ipse
leeta ephrain: et quasi canu? leonia
domui iuda. Ego ego rapiam et va-
dam: tollam et nō est q̄ reuar. Vades
revertar ad locum meū: donec defici-
atis: et queratis faciem meam. **U**
n tribulatione sua mane surgente
ad me. Venite et revertamur ad dñm:
quia ipse cepit et sanabit nos: pcutiet
et curabit nos. Vivificabit nos post
duos dies: i die tertia suscitabit nos:
et vivem? in cōspectu eius: scient? seque-
murq: ut cognoscamus dñm. Quasi
diluculu paratus est egressus eius: et
veniet quasi puber nobis temporane-
us et secutus tere. Quid faciam tibi
ephrain: qd facia tibi iuda? Miseci
cordia vestra quasi nubes matutina:
et quasi ros mane petra nrens. Pro-
pter hoc dolavi in pphetis: et occidi e-
os in verbis oris mei: et iudicia tua
quasi lux egrediētur. Quia misericor-
diam volui et nō sacrificiū: et scientia
dei plus quā olorauitū. Ipsi autem
sicut adam transgressi sunt padum:
ibi pvaricati sūt in me. Balaad ciui-
tas operatiū p̄dolū supplantata san-
guine: et quasi fauces viros latronū.
Particeps sacerdotū in via interficien-
tium: pgentes de schein quia scelus
operati sūt. In domo isrl vidi horrendū.
Ibi fornicationes ephrain: et amittia-
tus ē isrl. Sed et iuda pone melle ribi:
cū querretis captivitatem ppi mei. **U**

Qum sanare velle isrl reuelata est
iniquitas ephrain et malicia
samarie: q̄a operati sūt mēdaciū. Et
sūt ingressus est spoliās: lacumculus
foris. Et ne forte dicāt in cordibus su-
is: omne maliciā cor? me recordatum.
Nunc circūdederunt eos adinuēti-
ones sue: corā facie mea fada sūt. In
malicia sua lenificauerunt regem: et in
mendacijs suis principes. Omnes ad-
ulterantes: quasi cibarius succulus
a roquēte. Quieuit paululu ciuitas a
cōmitione feruenti: donec fermētare-
tur totū. Dies regis nri: reperiūt prin-
cipes furorē a vino. Legēdit manu
suā cum illis: quia applicuerunt
quasi cibariū cor suū cū infidatetur
eis. Tota nocte dormiuit roquēs eos:
mane ipse succulus quasi ignis flam-
me. Omnes calefacti sūt quasi ciba-
riis: et deuorauerūt iudices suos. Om-
nes reges eos cōcederūt non est qui
clamer in eis ad me. Ephrain i pph-
etis ipse cōmiseratur. Ephrain fecit? et
succinecius panis: qui nō reuelat.
Comederūt alieni robur eius: et ipse
nesciuit. Sed et cani effusi sūt in ro:
et ipse ignorauit. Et humiliabit sup-
bia isrl in facie eius. Nec reuersi sūt
ad dñm deū suū: et nō querētur eū in
omibz hys. Et fadus ē ephrain qua-
si columba seduda: nō habēs tor. Egi-
ptum inuocabāt: ad assyrios abierūt.
Et cū profecti fuerūt rep̄adam super
eos regē meū: et quasi volucrem reli-
derat hā eos. Cedā ros scdm auditio-
nem cerus ro? De eis: quoniam recess-
erūt a me. Vastabūt quia pvarica-
ti sūt in me. Ego redemi eos: et ipsi lo-
cuti sūt cōtra me mēdacia. Et nō cla-
mauerūt ad me in corde suo: sed plu-
labāt in cubilibz suis. Sup triticeum

et vinū ruminabāt: et recesserūt a me.
Et ego erudiui eos: et sforaui brachia
eorū: et in me cogitauerūt maliciā. Re-
uersi sūt ut essent absq: iugo: facti sūt
isti arcus dolosus. Cadent in gladio
principes eorū: a furore lingue sue. Ista
substantio cor? i terra egipti. **U**
n gutture tuo sit cuba quasi aquila su-
per domum dñi: pro eo qd transgressi
sunt fedus meū: et legē meā pcurari-
cati sūt. Nle inuocabūt deus meus:
cognouimus te isrl. Proiecit israhel
domū inimicus psequetur eū. Ipsi re-
gauerūt et non re me: principes re-
reuerūt et nō cognoui. Aurū suū et ar-
gentū suū fecerunt sibi p̄dola: ut inter-
ceret. Proiectus ē vitulus eius samaria.
Iparus ē furor me? in eis. Blque-
quo nō poterūt emūdari: Quia re isrl
et ipse est. Arce fecit illū: et nō est de-
us. Quoniam i araneay telas erit vitu-
lus samarie: quia ventū seminabāt: et
erubuit metēr. Culmus flans: nō est
in do gemer: non faciet farinā. Nō ce-
ssetit alieni comedēt eā. Deuorat
est isrl. Nūc fadus est in nationibus
quasi vas immūdu: quia ipsi ascende-
rūt ad assur. Imagis solitariis sibi
ephrain. Munera dederūt amatoribz
suis: sed et cū mercede cōduxerūt naci-
ones. Nūc cōgregabo eos: et quiescēt
paulisper ab onere regis et principū.
Quia multiplicauit ephrain altaria
ad peccandū: fada sūt ei are i delictū.
Scribā ei multiplices leges meas: q̄
velut aliene computate sūt. Hyssia?
offerret: immolabūt carnes et come-
derūt: dñs nō suscipiet eas. Nunc re-
cordabit iniquitatis eorū: et visitabit
peccata eorū. Ipsi i egiptū duerūt. Et
oblit? est isrl fadoris suū: et edificauit
delubra: et iudas multiplicauit vrtes

munitas. Et mittam ignem in ciuita-
tes eius: et deuorabit edes illi. **U**
oli lerari isrl: noli egultare sicut
ppli: quia fornicat? es a deo tuo.
Dilexisti mercedē sup omēs areas tri-
tici. Area et torcular nō pascet eos: et vi-
num mentietur eis. Non habitabūt
in terra dñi. Reuersus est ephrain in
egiptū: et in assyris pollutum come-
dit. Non libabūt dñs vinū: et nō pla-
rebūt ei. Sacrificia eorū quasi panis
lurentiū. Omnes qui comedūt eū cō-
raminabūtur: quia panis eorū anime
ipsoy: non intreat in domū domini.
Quid facietis in die solennis: in die fe-
stivitatis dñi? Ecce enī profecti sūt a
vastitare. Egiptus congregabit eos:
nienphs sepeliet eos. Desiderabile ar-
gentū eorū: verica hereditabit: lappa in
tabernaculis eorū. Venerūt dies visita-
tionis: reuerūt dies retributionis. Sci-
tote isrl Rulū prophetā: insanū virū
spirituale. Propter multitudinē iniqui-
tatis tue: et multitudō amentie. Spe-
culatoz ephrain cū deo meo: prophe-
ta laqueus ruine fadus est sup omēs
vias eius. Insania in domo dei eius.
Profunde peccauerūt: sicut in diebus
gabaa. Recordabit iniquitatis eorū:
et visitabit peccata eorū. Quasi vuam
in deserto inueni isrl: quasi prima po-
ma ficulne in carumine eius vidi pa-
res eorū. Ipsi autē intrauerunt ad bel-
phégor: et abalienati sūt in confusio-
nem et fadi sūt abominabiles sicut
ea q̄ diligētur. Ephrain quasi auis
auolauit. Gloria eorū a paru: et ab v-
teto et a cōtempu. Nō et si emittierint
filios suos: absq: libris eos facia in
hominibz. Sed et ve eis: cū recesserō ab
eis. Ephrain ut vidit: or? erat fudata
p pulcritudine. Et ephrain eduxit ad

interfectorem filios suos. Da eis dñe.
Quid dabis eis? Da eis vuluam sine
libris: et ubera arentia. Omnes nequi-
tie eorū in galgal: quia ibi epulos ha-
bui eos. Propter maliciā adinueni-
tū eorū: de domo mea eiciā eos. Non
addā ut diligā eos. Omnes principes
eorū recedētes. Percussus est ephraim:
radix eorū effracta ē. Stultū nequaquā
faciunt. Quid si genuerint: interficiam
amantissima utri eorū. Abicit eos
dominus deus meus quia nō audie-
rūt eū: et erūt vagi in nationibz.

Uitis fundosa israel: fructus
eius est ei. Secundū multitudinē
fructus sui multiplicauit altaria: iuxta
ubertatē terre sue exultauit simulacris.
Diuisum ē cor eorū: nūc interibūt. Ipse
cōfinget simulacra eorū: depopulabi-
tur aras eorū. Quia nūc dicent: nō est
rex nobis. Non cōtimeuimus deū. Et
rex quid faciet nobis? Loquimini ver-
ba visionis inuicis: et ferietis sedus:
et germinabit sibi amaritudo iudiciū
sup sulcos agri. Vacas bechaue co-
luerūt habitatores samarie. Quia lu-
xit sup eū populus eius: et edificauit eius su-
per eū regulauerūt in gloria eius: quia
migeauit ab eo. Siquidē et ipse in al-
fur delat⁹ est inuicis regi uliori. Con-
fusus ephraim capiet: et confundetur
isrl in uolūtate sua. Trāsiue fecit sama-
ria regē suū: quasi spūmā sup faciem
aque. Et disperdent ecclia ydoli: pec-
catum israel. Lappa et nubilus ascen-
det sup aras eorū. Et dicent mōtibz
operte nos: et collibz radine sup nos.
Et diebus gabaa peccauit isrl. Ibi ste-
terunt. Nō cōprehendit eos i gabaa:
preliū sup filiis iniquitatis. Iuxta de-
lectū meum corripia eos. Congrega-
buntur sup eos populi: cum corripiantur

propter duas iniquitates suas. Ephra-
im vitula docta diligere reueram: et
ego transui sup pulcritudinē colli ei⁹.
Ascendā sup ephraim. Arabit iudas:
cōfingat sibi sulcos iacob. Beninare
uobis in iusticia: et metite i ore iustici-
e: cordie: innouate uobis nouale. Tem-
pus autē requirendi dñm: cū uenerit
qui docebit uos iusticiā. Arastis im-
pietate: iniquitate melluistis: comedi-
stis feugem mendacii. Quia confusus
es in uis uis: et in multitudine forni-
uorū. Cōsurget tumult⁹ in populo tuo:
et omnes munitiones tue uastabūtur
sicut uastatus est salmana. a domo
eius q̄ iudicauit baal: i die prelii mē
sup filios allia. Sic fecit uobis hec:
a facie militie nequiciarū uras.

Sicut mane transiit: peccauit rex
israhel: q̄a puer isrl et dilect⁹ eū:
et rex egipto uocauit filiū meū. Vocau-
erunt eos: sic abiit a facie eorū. Baal-
im immolabāt: et simulacris sacrifici-
bant. Et ego quasi nutrix ephraim.
Portabā eos in brachijs meis: et ne-
scierunt q̄ nutraui eos. In funiculis
adam trahā eos: in uinculis caritatis.
Et ero eis quasi exaltās iugū sup ma-
xillas eorū: et dedinaui ad eū ut uelociter
euerteretur in terra egipti: et al-
fur ipse rex eius: quoniam noluerūt con-
uertere. Lepit gladius in cinctibus ei⁹:
et cōsumet electos eius: et comedet ca-
pita eorū. Et populus meus pendebit ad
reditiū meū. Iugū autē imponetur eis
simul: quod nō auferetur. Quomodo
dabo te ephraim: protegā te israel?
Quomodo dabo te? Sicut adama
ponā te: ut seboim. Conuersum est in
me cor meū pariter: cōturbata est peti-
tudo mea. Non facia furorē ire mee.
Non conuerterar ut disperdā ephraim:

quoniam deus ego et non homo. In
medio tui sanctus: et nō ingrediar ci-
uitatē. Post dñm ambulabūt. Qua-
si leo rugiet: quia ipse rugiet et formi-
dabunt filij maris. Et auolabūt q̄si
auis rex egipti: et quasi colūba de terra
assiriorum: et collocabo eos in domi-
bus suis dicit dñs. Circumdedit me e-
phraim in negotiatione: et i dolo do-
minus israel. Iudas autē testis descen-
dit cū deo: et cū sanctis fidelibz.

Ephraim pascit uentum: et sequi-
tur eū. Tota die mendaciū et
uastitatem multiplicat. Et sedus cum
assirij inijt: et oleū in egiptū ferebat.
Iudiciū ergo dñi cum iuda: et uisita-
tio sup iacob. Iuxta uias ei⁹ et iuxta
admiraciones eius reddet ei. In uer-
ro subplantauit feccē suū: et in forti-
tudine sua direxit eū angelo. Et in-
ualuit ad angelū: et confortatus est. Fle-
uit: et rogauit eū. In bethel inuenit eū:
et ibi locutus ē nobiscū. Et dñs deus
exercitū: dñs memoriale eius. Et tu
ad dñm deū tuū conuertere. Misericor-
diā et iudiciū custodit: et spera i deo
tuo semper. Chanaan in manu eius
statera dolosa: calumniā dilexit. Et
dixit ephraim. Veritatem diues effe-
ctus sum: inueni ydoliū michi. Omnes
labores mei nō inueniēt michi iniqui-
tatem quā peccaui. Et ego dñs deus
tuus rex terra egipti. Adhuc sedere te
faciā in tabernaculis: sicut in diebus
festiuitatis. Et locutus sum sup p̄phe-
tas: et ego uisione multiplicauit: et in
manu p̄phetarū assimulat⁹ sum. Si
galgal ydoli: tamē frustra erant in
galgal bobus immolātes. Nam et
altaria eorū quasi acetiū sup sulcos a-
gri. Fugit iacob in regione syrie: et ser-
uauit isrl in uxore: et in uxore seruauit.

In propheta autē eduxit dominus isrl
de egipto: et in propheta seruauit eū.
Ad iracundiā me prouocauit ephra-
im in amaritudinibz suis: et sanguis
eius super eum ueniet: et opprobrium
eius restituet ei domin⁹ suus.

Loquere ephraim horror inuasit
israhel: et deliquit i baal et mor-
tuus est. Et nūc addiderūt ad peccan-
dum: fecerūtq̄ sibi cōflatile de argēto
suo quasi similitudinē ydolorū. fractu-
ra artifiū eorū est. Ipsi ipsi dicit. Im-
molate homines: uictulos aduantes.
Ideo erūt quasi nubes matutina:
et sicut ros matutin⁹ p̄teriens. Sicut
pulsis turbine raptus ē arca: et sicut
fumus de fumario. Ego autē dñs de⁹
tuus rex terra egipti: et deū absq̄ me ne-
scies: et saluator nō est preter me. Ego
cognoui te in deserto: in terra solitudi-
nis. Iuxta pascua tua adimpleti sūt:
et saturati sunt. Et eleuauerūt cor suū:
et obliu sunt mei. Et ego ero eis quasi
lema: sicut pardus in via assiriorū. De-
curtā eis quasi uela raptis caulis:
et dirupam interiora iecoris eorū. Et
consumā eos ibi quasi leo: bestia agri
scindet eos. Perditio tua israel: tan-
tummodo in me auxiliū tuū. Vbi est
rex tuus? Maxime nūc saluet te in o-
mnibz uerbis tuis. Et iudices tui de
quibz dixisti: da michi regem et princi-
pes. Dabo tibi regē in furore meo: et
auferam in indignatione mea. Colli-
gata est iniquitas ephraim: abscondi-
tum peccatū eius. Dolores parturien-
tis ueniet ei. Ipse filius non sapiens.
Nūc enī nō stabit in contitione filio-
rū. De manu mortis liberabo eos: de
morte redimam eos. Ego mors tua o
mors: mortuus tuus ero inferne. Con-
solatio abscondita est ab oculis meis:

quia ipse inter fratres dividet. Addu-
cet urentem urenti dominus de deserto asce-
derentem: et succabit venas eius: et desola-
bit fontem eius: et ipse diripiet thesau-
rum omnis vasis desiderabilis. **xxxii**

Uerit samaria: quoniam ad amaritu-
dinem detrahit deum suum. In gladio
pereat. Parvuli eorum elidantur: et fere ei
fundant. Convertere israel ad dominum deum tuum:
quoniam corruisti in iniquitate tua. Tollite vo-
biscum verba: et convertimini ad dominum: et di-
cite ei. Domine aufer iniquitatem et accipe bo-
num: et reddem vultus labiorum nostrorum.
Assur non salvabit nos. Super equum
non ascendemus: nec dicemus ultra dominum
opera manuum nostrarum: quia in te est mi-
sericordia populi. Sanctas doctrinas eorum:
diligam eos spontaneus: quia auersus est
furor meus ab eis. Ego ipse ros. Israel
germinabit sicut lilium: et erumpet radix
eius ut libani. Ibi erant rami eius: et erit qua-
si oliva gloria eius: et odor eius ut liba-
ni. Converterent sedentes in umbra eius: vi-
uent tritico. Et germinabunt ipsi vinea:
memoriale eius sicut vinum libani. E-
phraim quod michi ultra idola. Ego
exaudiam et dirigam eum: ego ut ab-
ieram urentem: et me fecit: et inven-
tus est. Quis sapiens et intelliget ista:
intelligens et sciet hec? Quia recte vie
domini et iusti ambulabunt in eis:
peruicaces vero corruent in eis.

Explicit Osee. Incipit Iohel propheta. i.

Uerbum domini quod fa-
ctum est ad iohel fi-
lium fatuel. Audite
hec fines: et auribus
percipite omnes ha-
bitatores terre. Si
factum est istud in diebus vestris: aut in
diebus patrum vestrorum. Super hoc filius
vestris narrat: et filij viri filijs suis: et

filij eorum generationi alteri. Reliquum
terre comedit locustae: et reliquum locu-
ste comedit bruchus: et reliquum bruchi co-
medit rubigo. Expergiscimini ebrii:
flete et ululate omnes qui bibitis vinum
in dulcedine: quoniam percipit ab ore ve-
stro. Venis enim ascendet super terram meam:
fortis et innumerabilis. Dentis eius
ut dentes leonis: et molares eius ut ta-
tuli leonis. Posuit vineam meam in dese-
runt: et ficum meam decoxit. Audans
spoliavit eam et proiecit: albi facti sunt
rami eius. Plange quasi virgo accin-
da sacro: super virum pubertatis tue. Pe-
ripit sacrificium et libano de domo domini:
luxerunt sacerdotes ministri domini. Dep-
pulata est regio: luxit humus: quoni-
am devastatum est triticum. Consumum est
vinum: elanguit oleum. Consumi sunt agri-
cole: ululaverunt vinatores super fumen-
to vincto et ordeo: quia percipit messis a-
gri. Vineam consumit: et ficus elanguit.
Malogranatum et palma et malum et o-
mnia ligna agri aruerunt: quia consu-
sum est gaudium a filiis hominum. Ae-
tingite vos et plangite sacerdotes: ulu-
late ministri altaris. Ingredimini cu-
bate in sacco ministri dei mei: quoniam
interijt de domo dei vestri sacrificium
et libano. Sanctificate ieiunium: voca-
te ceterum: congregate senes omnes ha-
bitatores terre in domum dei vestri: et cla-
mate ad dominum. A a die: quia prope
est dies domini: et quasi vastitas a porta-
te veniet. Numquid non coram oculis ve-
stris alimenta percipit: de domo dei
vestri leticia et exultatio? Consumuerunt
iumenta in stercore suo. Demolita sunt
horrea: dissipatae sunt apothecae: quoni-
am consumum est triticum. Quid ingemuit
animal: mugierunt greges armenii?
Quia non est pascua eis. Sed et greges

pecorum disperierunt. Ad te clamabo do-
mine: quia ignis comedit speciosa de-
ferti: et flamma succendit omnia ligna
regionis. Sed et bestie agri quasi area
sineis ymbrem susceperunt ad te. Quo-
nam refectari sunt fontes aquarum: et
ignis devoravit speciosa deferti. **ii**

Canite tuba in syon: ululate in mo-
te sancto meo. Convertent omnes
habitatores terre quia venit dies domini:
quia prope est dies tribulationis et cali-
ginis: dies nubis et turbine. Quasi
mane repansum super montes: populus
multus et fortis. Similis non fuit ei a
principio: et post eum non erit usque in an-
nos generationis et generationis. Ante
faciem eius ignis vorans: et post eum re-
verens flamma. Quasi ortus voluptatis
terra coram eo: et post eum solitudo dese-
rti: neque est qui effugiat eum. Quasi aspe-
ctus equorum aspectus eorum: et quasi equi-
tes sic current. Sicut sonitus quadri-
garum super capita montium egredietur: sicut so-
nitus flammis ignis devorantis stipulam:
velut populus fortis paratus ad bellum. Ante
faciem eius cruciabitur populus: omnes vul-
nus redigent in ollam. Sicut fortes cur-
rent: quasi viri bellatores ascendent
murus. Viri in visis suis gradiantur et
non dedinabunt a feminis suis. Unus-
quisque fratrem suum non coartabit: singuli
in calle suo ambulabunt. Sed et per fene-
stras cadent: et non demolietur. Urbeni
ingredietur: in muro current. Domos
conscendent: per fenestras intrabunt ipsi
sui. Ante faciem eius contremuit terra: moti
sunt celi. Sol et luna obtenebrati sunt:
et stelle retraxerunt splendorem suum. Et do-
minus dedit vocem suam ante faciem exerci-
tus sui: quia multa sunt nimis castra
eius: quia fortis et facientia verbum eius.
Magnus enim dies domini: et terribilis

valde. Et quis sustinebit eum? Nunc
ergo dicit dominus. Converterimini ad me in
toto corde vestro in ieiunio et fletu et
in plandiu: et scindite corda vestra et non
vestimenta vestra. Et convertimini ad do-
minum deum vestrum: quia benignus et mi-
sericors est: patiens et multe miseratione et
prestabilis super malicia. Quis scit si
converterat et ignoscit deus: et relinquat
post se benedictionem? Sacrificium et liba-
mentum domino deo nostro. Canite tuba in syon:
sanctificate ieiunium vocate ceterum: congre-
gate populum sanctificare ecclesiam: coadu-
nate senes congregare parvulos et su-
gentes ubera. Egredietur sponsus de
cubili suo: et sponsa de thalamo suo.
Inter vestibuli et altare plorabunt sa-
cerdotes ministri domini et dicent. Parce do-
mine parce populo tuo: et ne des heredi-
tatem tuam in opprobrium: ut dominetur
eis nationes. Quare dicit in populo ubi
est deus eorum? Zelatus est dominus terram su-
am: et pepercit populo suo. Et respondit
dominus: et dixit populo suo. Ecce ego mitto
vobis frumentum et vinum et oleum: et reple-
bimini in eis: et non dabo vos ultra
opprobrium in gentibus. Et eum qui ab a-
quilone est procul faciam a vobis: et re-
pellam eum in terram inuiam et desertam. Faciem
eius contra mare orientale: et ceterum
eius usque ad mare novissimum: et ascen-
det fetor eius. Et ascendet puerum eius:
quia super egit. Noli timere terra: regula
et letare: quoniam magnificavit dominus
ut faceret. Nolite timere animalia re-
gionis: quia germinaverunt speciosa
deferti. Quia lignum amulit fructum suum:
ficus et vinea dederunt virtutem suam.
Et filie syon exultate et letamini in do-
mino deo vestro: quia dedit vobis do-
ctorem iusticie: et descendere faciet dominus
ad vos ymbrem matutinum et serotinum

sicut in principio. Et implebunt aere stu-
 mento: et redundabit torcularia vino
 et oleo. Et redda vobis annos quos co-
 medistis locusta bruchus et rubigo et cicutas:
 fornicatio mea magna sicut uisus in uos.
 Et comedistis uelutentes et saturabimini:
 et laudabitis nomen domini dei ueri qui
 fecit mirabilia uobiscum. Et non dimittet
 populus meus et semper inuenietur: scietis quia in me-
 dio israel ego sum. Et ego dominus deus uester:
 et non est alius: et non dimittet populus meus
 in eternum. Et erit: post hec effundat de
 spiritu meo super omne carnem: et imple-
 bunt filij uiri et filie uire. Senes uiri somnia
 somnabunt: et iuuenes uiri uisiones
 videbunt. Sed et super uiuos meos et acil-
 las in diebus illis effundat spiritus meus:
 et dabo prodigia in celo et in terra sagu-
 nem et ignem et uaporem fumus. Sol uer-
 tetur in tenebras et luna in sanguinem:
 antequam ueniat dies domini magnus et horri-
 bilis. Et erit: omnis qui inuocauerit no-
 men domini saluus erit: quia in motu syon et in
 iherusalem erit saluatio sicut dixit dominus:
 et in residuis quos dominus uocauerit. ¶

Quia ecce i diebus illis i te illo cu
diceret captiuitate iuda i iheru
salem congregabo omnes gentes i deducam eas
in ualle iosaphat et disciprabo cu eis
ibi sup ipso mco i hereditate mea isrl
quos disciprabo i nationibus i terra
mea diuilerut i sup pplm meu misceut
forre. Et posuerut pueru i prostibulu
et puella uendiderut pro uino ut bibe
rent. Veru qd michi et uobis irus et
sydon i omnia amni palestinos i Au
quid ultione uos reddetis michi? Et
si uolascimini uos orea me i cito veloci
ter redda uisissitudine uobis sup ca
put uru. Argenti eni meu i aux uili
tis i desiderabilia mea i pulcherrima
inutilis i delubra ura. Et filios iuda

et filios iherusalē uēdidistis filiis gre-
corū: ut lōge faceretur eos de finibz suis.
Ecce ego suscitabo eos de loco i quo uē-
didistis eos: ⁊ auertā retributiōē uāram
in caput uōrū. Et uēdā filios iuda: ⁊ fi-
lias uōrā i manibz filiorū iudae: ⁊ uen-
dabūt eos fabris gēi lōgūque- q̄a dñs
lorur? ē. **Plamate** h̄c i gētibz: scādicā-
te bellū: suscitāte robustos. **Alcedāt** ar-
cedāt: omēs uiri bellatores. **Cōcidite**
aratra uōrā i gladios: ⁊ ligones uōrōs
in lāreas. **Infirmi** dicat: q̄a ego fortis
sū. **Erūpite** et uenite omēs gētes de ci-
uitur: ⁊ gregamini. **Qui** occubere faci-
et dñs robustos nūos. **Cōsurgāt** et a-
scendāt gētes i uallē iosaphat: q̄a ibi
sedebō ut iudicē omēs gētes i circuin.
Mittite falces: qm̄ maturauit messis.
Venite ⁊ descendite: q̄a plenu ē torcular.
Egredietur torcularia: q̄a multiplicā-
ta ē malicia rōi. **Populi** p̄li i uallē
cōditionis: q̄a iuxta ē dñs dñi i uallē
cōditionis. **Sol** ⁊ luna obtenebrat sūt:
⁊ stelle retraxerūt splēd ore sūū. **Et** dñs
de syon rugiet: ⁊ de iherusalē dabit uocē
suā. **Et** mouebūt celī ⁊ terra: ⁊ dñs sp̄s
p̄li sui: ⁊ fortitudo filiorū isrl̄. **Et** scietis
q̄a ego dñs ⁊ uester: habitābīs i syon i
mōte sādō meo. **Et** erit iherlm̄ sanda:
⁊ alieni nō trāsbūt p̄ eā apl̄i. **Et** erit:
i die illa trāsbūt mōtes dulcedinē ⁊
colles fluēt lacte. **Et** p̄ omēs riuos iu-
da ibūt aque: ⁊ fōs de domo dñi egre-
diēt: ⁊ irrigabit torrētē sp̄max. **Egrip̄**
⁊ desolatiōē erit: ⁊ p̄dumet i defectū ydi-
tionis: pro eo q̄m̄ egrip̄ ⁊ filios
iuda ⁊ effuderūt sāguinē innocentē i ter-
ra sua. **Et** iuxta i eternū habitabit: ⁊
iherlm̄ i generatiōē ⁊ generatiōē.
Et mūdabo sāguinē eorū quē nō mūdau-
rā: ⁊ dñs rōmorabit i syon. **Explicit**
Johel. Incipit Amos p̄lia. j.

Testa annos qui sunt
in pastoralibus the-
suris: que uidit super
israhel in diebus ozie
regis iuda et in die-
bus iheroboam filij
oie regis israhel ante duos annos ter-
minatus. Et dixit. Dominus de syon
rugiet: et de iherusalem dabit uocem suam.
Et luxerit speciosa pastorum: et refectus
est uenter carum. Hec dicit domi-
nus. Sup tribus sceleribus damasi et
super quatuor non conuertam eum: eo quod mi-
rauerunt in plaustris feceris galaad.
Et mittam ignem in domum azabab. Et deuorabit
domos benadab. Et cotra-
uedem damasi: et disperdam habitato-
rem de capto ydoli: et teneam sepe-
rum de domo uoluptatis: et transiet ipse
syrie inuenit dicit dominus. Hec dicit dominus.
Sup tribus sceleribus gaze et super quatuor
non conuertam eum: eo quod transiit in capti-
uitate perfectam ut coudideret eam in ydu-
mea. Et mittam ignem in murum gaze: et
deuorabit edes eius: et disperdam habi-
tationem de azoto et teneam sepe-
rum de alalone: et auertam manum meam super acca-
ron et preibit reliqui philistinorum dicit
dominus. Hec dicit dominus. Sup tribus sceleribus
tyri et super quatuor non conuertam eum: eo
quod coudulerunt captiuitatem perfectam in
ydumea: et non sunt recordati federis
factum. Et mittam ignem in murum tyri:
et deuorabit edes eius. Hec dicit dominus.
Sup tribus sceleribus edom et super qua-
tuor non conuertam eum: eo quod psecutus sit in
gladio fratrem suum et violauerit misericor-
diam eius: et tenuerit ultra furorem
suum: et indignationem suam euauerit usque
in finem. Mittam ignem in thesaurum: et de-
uorabit edes bose. Hec dicit dominus.
Sup tribus sceleribus filiorum ammon et

super quatuor non conuicam eum: ro
q̄ dilexerunt pregnantēs galaad: ad
dilatandum terminū suū. Et succendā
ignem in muro rabbath ⁊ deuorabit
eas eius: in ululatu in die belli et in
turbine in die commotionis. Et ibit
melchoni in captiuitatem: et prin
cipes eius simul dicit dominus. ¶

Dixit dñs. Sup tribus federibus moab et sup quatuor non conuertam eū: eo qd incendit olla regis ydume et usq; ad cinerem. Et mittam ignem in moab: et deuorabit edes rationis: et morietur in sonitu moab in dolore tubæ: et disperdā iudicē de medicis eius: et omnes principes eius interficiam cum eo dicit dñs. Hec dicit dñs. Sup tribus federibus iuda et sup quatuor non conuertam eū: eo qd abiecit legē dñi: et mādāta eius non custodierūt. Decepit aut eos ydola sua: post que abierāt patres eorū. Et mittā ignē in iudā: et deuorabit edes in iherusalem. Hec dicit dñs. Sup tribus federibus isrl et sup quatuor non conuertam eū: pro eo qd vendiderit pro argento iumentū: et pauperem pro calceamentis. Qui conuertit sup puluē terre capita pauperū et viā humilū declinā: et filius ac pater ei⁹ ierūt ad puellā ut violarent nomē sandū meū: et super vestimentis pigneras acubuerunt iuxta omne altare: a vinū damnatorū bibebāt in domo dei sui. Ego autē egerunt nauī amorreū a facie torū: et altitudo cedrorū altitudo riuarū: et foris ipse quasi quercus. Et cōtinui fructū ei⁹ de super: et radices eius subter. Ego sum qui ascendere vos feci de terra egipti: et eduxi vos in desertū quadraginta annis: ut possideretis terrā amorreī: et suscitauī de filijs isrl in pphetas

et de iuuentibus vestris nazareos. Nun-
quid non ita est filij israel dicit dominus. Et
propinabitis nazareis vinum. pphetas
mandabitis dicentes: ne pphete-
ris. Ecce ego studebo subter vos: sicut
studer plaustrum onustum feno. Et pe-
ribit fuga a veloce: et fortis non obtine-
bit virtutem suam: et robustus non salua-
bit animam suam. Et tentes arcum non sta-
bit: et veloces pedibus suis non saluabuntur:
et ascensor equi non saluabit animam
suam: et robustus corde inter fortes nudus
fugiet in die illa dicit dominus. **III**
Audite verbum quod locutus est dominus
super vos filij israel: super omnem
cognitionem quam eduxi de terra egypti
dicens. Tantummodo vos cognovistis
omnes cognitionibus terre: idcirco vi-
strabo super vos omnes iniquitates ve-
stras. Nunquid ambulabunt duo pa-
riter: nisi convenierint eis? Nunquid rugi-
et leo in saltu: nisi habuerit predam?
Nunquid dabit canis leonem vocem?
de cubili suo: nisi aliquid apprehenderit?
Nunquid cadet avis in laqueum terre
absque aucupe? Nunquid aufertur laque-
us de terra: antequam quid reperiit? Si dan-
get ruba in civitate: et pilus non repa-
vescit? Si erit malum in civitate: quod
dominus non fecit? Quia non faciet dominus de-
us verbum: nisi revelaverit secretum suum
ad servos suos pphetas. Leo rugiet:
quis non timebit? Dominus deus
locutus est: quis non pphetabit? Audient
facies in edibus azot: et in edibus terre
egypti: et dicite. Congregamini super
montes samarie: et videte insanas in
medio eius multas: et calumniam pati-
entes in penetralibus eius. Et nescitis
facere redum dicit dominus: thesaurizantes
iniquitatem et rapinas in edibus suis.
Propterea hec dicit dominus deus.

Tribulabit et circumietur terra: et detrahe-
tur ex te fortitudo tua: et diripient edes
tue. Hec dicit dominus. Quomodo si eruat
pastor de ore leonis duo cura aut ex-
remum auricule: sic evenietur filij israel qui
habitant in samaria in plaga letuli
et in damasco grabato. Audite et con-
testamini in domo iacob dicit domi-
nus deus exercituum: quia in die cum visi-
tare repero puaricationes israel super eum
visitabo et super altaria bethel: et ampu-
tabuntur cornua altaris et cadent in ter-
ram. Et potentia domui hennale cum do-
mo estiva: et peribit domus ebullire: et
dissipabuntur edes inter dicit dominus. **III**
Audite verbum hoc vacce pingues
que estis in monte samarie: que
calumniam facitis egenis: et cōstringitis
pauperes. Que dicitis dominis vestris: al-
tere et bibemus. Juravit dominus deus in
sando suo: quia ecce dies venient super
vos et levabunt vos in cōtis: et reliqui-
as vestras in ollis ferventibus. Et per a-
perturas egredietur altera contra alteram:
et proiciemini in aruon dicit domi-
nus. Venite ad bethel et impie agite:
ad galgalam et multiplicare puarica-
tione. Et offerte mane victimas vestras:
tribus diebus decimas vestras. Et faci-
ficare de sequente laudem: et vocare vo-
luntarias oblationes et annuntiare. Sic
enim voluistis filij israel dicit dominus deus.
Unde et ego dedi vobis stuporem den-
tium in cunctis verbis vestris: et indi-
gentiam panis in omnibus locis vestris:
et non estis reversi ad me dicit domi-
nus. Ego quoque prohibui a vobis vi-
brentum cum adhuc res mentes superesset
usque ad messorem: et plui super unam civita-
tem: et super alteram civitatem non plui.
Pars una copulata est: et pars super
quam non plui aruit. Et venerunt due et

tres civitates ad unam civitatem ut bibe-
rent aquam: et non sunt satiate: et non re-
distis ad me dicit dominus. Percussit vos
in vento veniente et in aurigine: multitu-
dine ortorum vestrorum et vineas vestra-
rum oliveta vestra et ficeta vestra comedit ec-
ca: et non redistis ad me dicit dominus.
Nisi in vos inveni in via egypti: per-
cussit in gladio iuvenes vestros usque ad
captivitatem equorum vestrorum et ascendere
fecit putredinem castrorum vestrorum in naves
vestras: et non redistis ad me dicit do-
minus. Subverti vos sicut subvertit
deus sodoquam et gomorra: et facti estis
quali torris rapit ab incendio: et non
redistis ad me dicit dominus. Quapropter
hec facia tibi israel. Postquam autem hec fece-
ro tibi: parare in occursum dei tui israel.
Quia ecce formam motus et creans ve-
rum et annuntias homini eloquium
suum: faciens maculam nebulam
et gradientem super regella terre: domi-
nus deus exercituum nomen eius. **U**
Audite verbum istud: quod ego le-
go super vos plandum. Domus
israel cadit: et non adiciet ut resurgat.
Virgo israel procreta est in terra sua: non
est qui suscitaret eam. Quia hec dicit dominus
deus. Verbo de qua egrediebatur mil-
le relinquetur in ea centum: et de qua
egrediebatur centum relinquetur in ea de-
cem in domo israel: quia hec dicit dominus
deus domui israel. Querite me et ve-
nietis: et nolite querere bethel. In gal-
gala nolite intrare et in heclabee non
manibitis: quia galgala caput a du-
retur: et bethel erit inutilis. Querite do-
minum et vivite: ne forte comburatur ut
ignis domus ioseph: et devorabit et
non erit qui extinguat bethel. Qui conver-
tite in abhominum iudicium: et iustitiam
in terra relinquitis: faciente arduum

et orionem et converte in mane te-
bras: et die nocte mutantur. Qui vocat
aqua maris et effundit eas super faci-
em terre: dominus nomen est eius. Qui subri-
det vastitatem super robustum: et depopu-
lationem super potentem affert. Quis ha-
buerit corripientem in porta: et loqueri
tem perfede abominati sunt. Quodcirco
pro eo qui diripiebatis pauperem et pre-
dam electam tollebatis ab eo: domos
quadro lapide edificabitis: et non ha-
bitabitis in eis. Vineas plantabitis a-
mantissimas: et non bibetis vinum earum:
quia cognovistis multa scelera vestra: et
fortia peccata vestra. Hypotes iusti accipi-
entis munus: et pauperes deprimetis
in porta. Ideo prudens in ipso illo tace-
bit: quia tempus malum est. Querite ho-
num et non malum ut vivatis: erit dominus
deus exercituum vobiscum sicut dixistis.
Audite malum et diligite bonum: et consti-
tuite in porta iudicium: si forte misereat
dominus deus exercituum reliquias ioseph.
Propterea hec dicit dominus deus exercitu-
um dominator. In omnibus placeis
plandus: et in cunctis que foris sunt
dicitur ut ve. Et vocabunt agricolam
ad ludum: et ad plandum eos qui solum
plangere. Et in omnibus vixit erit plandus:
quia pertransibo in medio cui dicit do-
minus. De desiderantibus dicit dominus. Ve
quid est vobis? Dies domini ista tenebre
et non lux. Quomodo si fugiat vir a
facie leonis et occurrat ei vulva: et in-
gredietur domum et innicetur manu
sua super parietem: et mordeat eum coluber.
Nunquid non tenebre dies domini et non lux
et caligo et non splendor in ea? Audi
et proiciet festivitatem vestram: et non ca-
piam odorem cunctum vestrorum. Quod si ob-
tulistis michi olocaustomata et mu-
nera vestra non suscipiam: et vota pinguium

vestrorum non respiciam. Aufer a me tu-
multum carminum tuorum: et cetera lre tue
non audiam. Et reuelabitur quasi aqua
iudicium: et iustitia quasi torrens fontis.
Numquid hostias et sacrificia obtuli-
stis michi in deserto quadraginta an-
nis domus israel? Et poradis taberna-
culum molech deo vestro: et imaginem ydo-
lorum vestrorum: sedes dei vestri in emphas: figu-
ras que fecistis vobis adorare eas. Et
migrare vos faciam trans damascum dicit
dominus deus exercituum nomen eius. **U**
Et vobis qui opulenti estis in syon
et dicitis in more samarie: op-
timatis capita populorum: ingredietes
pomparum domum israel. Et ambulabitis in cha-
lanne et videtis: et ite inde in emath ma-
gnam et descendite in gessu palestinor-
um: et ad optima quorumque regna hinc:
si laqueo terminus eorum terminus vestro est.
Qui separati estis a die malis: et appro-
pinquatis folio iniquitatis. Qui dor-
mivitis in lectis eburneis: et lascivitis in
stratis vestris. Qui comeditis agnum de
gregge: et vitulos de medio armentorum: qui
canis ad vocem psalterij. Sicut david
putaverunt se habere vasa canticorum: bibe-
tes in phialis vinum: et optimo ungen-
to delibuti: et nichil pariebatur super co-
mitionem ioseph. Quapropter nunc mi-
grabunt in capite transmigrationum: et au-
feretur sadio lascivientium. Juravit dominus
deus in anima sua: dicit dominus deus ex-
ercituum. Derisorio ergo superbia iacob: et
domos eius odi: et transmigrationem cum
habitatoribus suis. Quod si reliqui fu-
erint decem viri in domo una: et ipsi mori-
entur. Et tollet eum propinquus suus et
obvenerit ei ut efficeret ossa de domo: et di-
cet ei qui in penetralibus domus est. Num-
quid adhuc est puerus res? Et responde-
bit. Finis est. Et dicit ei. Vade: et non

recorderis nominis domini. Quia ecce do-
minus mandavit: et proderit domum ma-
iorum ruinis: et domum minorem salu-
nibus. Numquid turre que erant in pe-
tris equi: aut arari poterat in bubulis?
Quoniam convertistis in amaritudinem
iudicium et fecistis iustitiam in absinthium:
qui letamini in nichili: qui dicitis. Num-
quid non in fortitudine nostra assum-
imus nobis cornua? Ecce enim suscita-
bo super vos domus israel dicit dominus deus ex-
ercituum gentes: et ducet vos ab introitu
emath usque ad torrentem deserti. **U**

Et ostendit michi dominus deus. Et
ecce sicut locuste in principio ge-
minantium secundum ymbres: et ecce secun-
dus post fortis gregis. Et factum est
ut consummasset comedere herbam terre
dixit. Domine deus propitius esto ob-
secro. Quis suscitabit iacob quia par-
vulus est? Miseratus est dominus super hoc.
Non erit dicit dominus. Nec ostendit michi
dominus deus. Et ecce vocat iudicum ad
ignem dominus deus: et devoravit abissi-
mum: et comedit simul partem. Et dixit.
Domine deus quiesce obsecro. Quis
suscitabit iacob quia parvulus est? Mis-
eratus est dominus super hoc. Sed et istud
non erit dicit dominus deus. Nec ostendit mi-
chi dominus deus. Et ecce dominus stans super
montem litum: et in manu eius culla ce-
mentarii. Et dixit dominus ad me. Quid
tu vides amos? Et dixi. Nulla cerni-
tatem. Et dixit dominus. Ecce ego ponam cul-
lam in medio populi mei israel. Non ad-
manum ultra super inducere eum: et demoli-
etur ecclesia ydoli et sanctificationes
israel desolabuntur: et consurgam super do-
mum iheroboam in gladio. Et misit a-
malias sacerdos beethel ad iheroboam
regem israel dicens. Rebellavit contra
te amos in medio domus israel. Non

poterit terra sustinere uniuersos seruo-
nes eius. Nec enim dicit amos. In gla-
dio morietur iheroboam: et israel captivus
migrabit de terra sua. Et dixit amal-
ias ad amos. Qui vides gradere: fuge
in terram iuda et comede ibi panem
et prophetabis ibi: et in beethel non adice-
re ultra ut prophetes quia sanctificatio re-
gis est et domus regni est. Responditque
amos: et dixit ad amaliam. Non sum
propheta: et non sum filius prophete:
sed armentarius ego sum velicans si-
comoros. Et tulit me dominus deus cum se-
queretur gregem: et dixit dominus ad me. Vade
propheta ad populum meum israel. Et nunc au-
di verbum domini. Tu dices non prophetabis
super israel: non stillabis super domum ydoli.
Propter hoc hec dicit dominus. Vxor tua i-
curuare fornicabit: et filij tui et filie tue
in gladio cadent: et humus tua funiculis me-
rietur. Et tu in terra polluta morieris: et israel
captivus migrabit de terra sua. **U**

Et ostendit michi dominus deus. Et
ecce uniuersus pomorum. Et dixit.
Quid tu vides amos? Et dixi. Uni-
uersum pomorum. Et dixit dominus ad me. Ve-
nit finis super populum meum israel. Non adici-
am ultra ut precessem eum. Et stidebunt
cardines templi in die illa dicit dominus
deus. Multi morientur: in omni loco
proicietur silentium. Audite hoc qui co-
rectis pauperes: et defecere facitis egenos
terre dicentes. Quando transibit messis
et vendabimus merces: et sabbatum
et appetimus frumentum: ut imminua-
mus mensuram et augeremus sidum et sup-
ponamus stratas dolosas: ut possi-
deamus in argento egenos et paupe-
res pro calceamentis: et quisquialia fru-
menti vendamus? Juravit dominus in sup-
bia iacob: si oblitus fuero usque ad finem
omnia opera eorum. Numquid super isto non

commouebit terra: et lugebit omnis ha-
bitator eius? Et ascendet quasi flumens
uniuersus: et cietur: et defluet quasi rivus
egypti. Et erit in die illa dicit dominus occi-
det sol meridie: et tenebescere faciam ter-
ram in die luminis. Et auertam festiui-
tates vestras in ludum: et omnia cetera vestra
in pladium. Et inducam super omne dorsum
vestrum saccum: et super omne caput
caluitium. Et ponam eam quasi ludum
unigeniti: et nouissima eius quasi diem
amarum. Ecce dies veniunt dicit dominus
et emittam famem in terram: non famem pa-
nis neque sitim aque: sed audiendi ver-
bum domini. Et commouebuntur a mari usque
ad mare: et ab aquilone usque ad orientem
circuibunt querentes verbum domini: et
non inuenient. In die illa deficiet vir-
gines pulcre et adolescentes i sui qui in-
erant in delicto samarie et dicunt. Viuit
deus noster dan: et viuit via beelabee. Et ca-
dent: et non resurgent ultra. **U**

Uidi dominum stantem super altare. Et
dixit. Percute cardines: et commo-
ueatur superliminaria. Auaricia enim
in capite omnium: et nouissimum eorum in
gladio interficiam. Non erit fuga eis.
Fugiet: et non saluabitur eis qui fuge-
rit. Si descenderint usque ad infernum
inde manus mea educet eos: et si ascen-
derint usque in celum inde deprehendam eos.
Et si absconditi fuerint in vertice carme-
li inde scrutans auferam eos: et si relau-
erint se ab oculis meis in profundum
maris: ibi mandabo serpenti et morde-
bit eos. Et si abierint in captiuitatem
coram inimicis suis ibi mandabo gla-
dio et occidet eos: et ponam oculos meos
super eos in malum et non in bonum.
Et dominus deus exercituum qui tangit terram
et tabescit: et lugebunt omnes habitan-
tes in ea. Et ascendet sicut vinus omnis:

et defluet sicut fluvius egipti. Qui edificat in celo ascensionem suam: fasciculum suum super terram fundabit. Qui vocat aquas maris: et effundit eas super faciem terre. Dominus nomen eius. Nunquid non ut filij ethiopum vos estis michi filij israhel ait dominus? Nunquid non israhel ascendere feci de terra egipti: et palestinos de capadocia: et syros de crete? Ecce oculi domini dei super regnum peccatorum: et conteram illud a facie terre. Veruntamen conterens non conteram domum iacob dicit dominus. Ecce enim mandabo ego: et cuncta in omnibus gentibus domum israel sicut cunctis cunctis in cibus: et non cades lapillus super terram. In gladio morietur omnes peccatores populi mei: qui dicunt non appropinquabit: et non veniet super nos malum. In die illa suscitabo tabernaculum david quod cecidit: et reedificabo aperturas murorum eius: et ea que corruerant instaurabo. Et reedificabo eum sicut in diebus antiquis: ut possideant reliquias ydumee et omnes nationes: eo quod invocatum sit nomen meum super eos dicit dominus faciens hec. Ecce dies venient dicit dominus: et comprehendet arator messorem: et calcator vire mitterentem seminem. Et stillabunt montes dulcedinem: et omnes colles culti erunt. Et converteat captivitatem populi mei israhel: et edificabunt civitates desertas: et inhabitabunt: et plantabunt vineas et bibent vinum earum: et faciet ortus et comedent fructus eorum. Et plantabo eos super humum suam: et non vellam eos ultra de terra sua quam dedi eis dicit dominus deus tuus. **Explicit libro prophetie. Incipit Abdias propheta.**

Abdias. Hec dicit dominus deus ad edom. Audiuisti audivisti? a domino: et legatum ad gentes misit. Surge: et conurgamus aduersus eum in bellum. Ecce parvulum dedi te in gentibus. Contempnibilis tu es valde. Supbia cordis tui refulsit te habitationem in scissuris petrarum: et altitatem solium tuum. Qui dicis in corde tuo. Quis detrahet me i terram? Si exaltat furis ut aquila: et si inter sidera posueris nidum tuum: inde detrahant te dicit dominus. Si fures introissent ad te si latrones per noctem: quomodo contempsisses? Nonne furati essent sufficientia tibi? Si vindicatores introissent ad te: nunquid saltem racenos reliquissent tibi? Quomodo scrutati sunt elau? Inuestigauerunt abscondita eius. Vbi ad terminum emiserunt te: omnes viri sedecis tui illustrent tibi. Inualuerunt aduersum te viri pacis tue. Qui comedunt tecum ponit insidias subter te. Non est prudentia in eo. Nunquid non in die illa dicit dominus perditionem de ydumea: et prudentiam de monte elau? Et timebunt fontes tui a meridie: ut intreat vir de monte elau: propter intercessionem et propter iniquitatem in facie tua iacob. Operiet te confusio: et peribis in eternum. In die cum stares aduersus eum quando capiebant alieni exercitum eius: et egrediens ingrediebant portas eius: et super iherusalem intrebant sortem: tu quoque eras quasi vultus eius. Et non despices in die factis tuis: in die pregrinationis eius. Et non leuabis super filios iuda in die preditionis eorum: et non magnificabis os tuum in die angustie. Neque ingredieris portas populi mei in die ruine eorum:

neque despices: et tu in malis eius in die visitationis illius. Et non emittes aduersum exercitum eius in die visitationis illius: neque stabis i exercitibus ut inficias eos qui fugerint. Et non condudes reliquos eius in die tribulationis: qui iuxta est dies domini super omnes gentes. Sicut fecisti fieri tibi: retributionem tuam duxeram i caput tuum. Quomodo enim bibistis super montem sanctum meum: bibistis omnes gentes iugiter: et bibetis et absorberetis: et erit quasi non sint. Et in monte syon erit saluatio: et erit facta. Et possidebit domus iacob eos qui se possederant. Et erit domus iacob ignis: et domus ioseph flamma: et domus elau stipula. Et succendetur in eis et deuorabunt eos: et non erit reliquie domus elau: quia dicit locus? Et hereditabunt hi qui ad auxilium sunt monti elau: et qui in capite philistinum: possidebunt regionem ephraim: et regionem samarie. Et beniamin possidebit galaad: et transiugatio exercitus? huius filiorum israel omnia loca thaurum usque ad iherusalem: et transiugatio iherusalem qui in bosforo possidebit civitates auxilii. Et ascendet saluatio: in montem syon iudicare montem elau: et erit dominus regnum. **Explicit libro prophetie. Incipit Jonas propheta.**

Jonas. Factum est verbum domini ad ionam filium amathi dicens. Surge: et vade in ninive: et predica in ea: quia ascendit malitia eius coram me. Et surrexit ionas: ut fugeret in tharsis a facie domini. Et descendit ioppem: et inuenit nauem euntem in tharsis. Et dedit naulum: et descendit in eam ut iret cum eis in tharsis a facie domini. Dominus autem misit ventum magnum in mare: et facta

est tempestas magna in mari: et navis periclitabatur cœteri. Et timuerunt nautes: et clamauerunt viri ad deum suum: et miserunt vasa que erant in navi in mare: ut alleviaretur ab eis. Et ionas descendit ad interiora navis: et dormiebat sopore gravi. Et accessit ad eum gubernator: et dixit ei. Quid tu sopore deprimeris? Surge invoca deum tuum: si forte recognoscet deus de nobis: et non pereamus. Et dixit vir ad collegam suum. Venite et miramur sortes: et sciamus quare hoc malum sit nobis. Et miserunt sortes: et cecidit sortis super ionam. Et dixerunt ad eum. Iudica nobis cuius causa malum istud sit nobis. Quod est opus tuum quod terra tua: et quo vadis vel te quo populo tu es? Et dixit ad eos. Hebraeus ego sum: et dominus dei celi ego timeo qui fecit mare et aridam. Et timuerunt viri timore magno: et dixerunt ad eum. Quid hoc fecisti? Cognoverunt enim viri quod a facie domini fugeret: quia indicaverat eis ionas. Et dixerunt ad eum. Quid facimus tibi: et cessabit mare a nobis? Quia mare ibat et intumescerebat. Et dixit ad eos. Tollite me et mittite in mare: et cessabit mare a vobis. Scio enim ego: quoniam propter me tempestas hec gradibus venit super vos. Et remigabant viri ut reverterentur ad aridam: et non valebant: quia mare ibat et intumescerebat super eos. Et clamauerunt ad dominum: et dixerunt. Quiesce domine ne preamur in anima viri istius: et ne des super nos sanguinem innocentem: quia tu domine sicut voluisti fecisti. Et misit ionas et miserunt in mare: et stetit mare a furore suo. Et timuerunt viri timore magno dominum: et immolaverunt hostias domino: et vocaverunt vocem. **Incipit preparavit dominus piscem grandem: et devoravit deglutire ionam. Et erat**

ionas in ventre piscis tribus diebus et
tribus noctibus. Et oravit ionas ad
dominum deum suum de ventre piscis. Et dixit.
Clamavi de tribulatione mea ad do-
minum: et exaudivit me. De ventre infe-
ri clamavi: et exaudivisti vocem meam. Et
proiecasti me in profundum in corde ma-
ris: et flumen circumdedit me. Omnes
gurgites tui et flumines tui super me transie-
runt. Et ego dixi. Abiectus sum a conspe-
ctu oculorum tuorum. Verumtamen rursus vi-
debo templum sanctum tuum. Circumdedit
me aque usque ad animam: abissus val-
lavit me: pelagus operuit caput me-
um. Ad extrema montium descendit: rece-
deres circumdedit me in eternum: et suble-
vabis de corruptione vitam meam domine
deus meus. Cum angustiares in me a-
nima mea dominus recordatus sum: et veni-
at ad te oratio mea ad templum sanctum tuum.
Qui custodit vanitates: frustra misere-
cordiam suam deservunt. Ego autem in
vocalaudis immolabo tibi quicquid
vovisti reddere pro salute domini. Et dixit dominus
piscis: et eum vomit intus in aridam. **U**
bi factum est verbum domini ad ionam
secundo dicens. Surge: et vade
ad ninive civitatem magnam: et predica in
ea predicationem quam ego loquor ad te.
Et surrexit ionas: et abiit in ninive iux-
ta verbum domini. Et ninive erat civitas
magna in diebus illis. Et cepit ionas
introire civitatem in itinere diei unius: et cla-
mavit et dixit. Adhuc quadraginta
dies: et ninive subvertetur. Et crediderunt
viri ninive in domino: et predicaverunt ite-
rum: et vestiti sunt sacris a maiore
usque ad minorem. Et pervenit verbum ad
regem ninive. Et surrexit de solio suo:
et abiecit vestimentum suum a se et induit
est sacco: et sedit in cinere: et clamavit
et dixit in ninive rex rex regis et principum

eius dicens. Homines et iumenta et bo-
ves et pecora non gustent quicquam nec pa-
scentur et aqua non bibant: operiantur
sacris homines: et iumenta clamant ad
dominum in fortitudine: et convertatur vir a
via sua mala et ab iniquitate que est
in manibus eorum. Quis scit si convertatur
et ignoscatur deus: et revertatur a furore ire
sue: et non peribimus? Et vidit deus opera
eorum quiaaverunt de via sua mala: et
misit est deus super malitiam quam locutus
fuerat ut faceret eis: et non fecit. **U**
bi factum est verbum domini ad ionam
tercio dicens. Surge: et vade
ad ninive civitatem magnam: et predica in
ea predicationem quam ego loquor ad te.
Et surrexit ionas: et abiit in ninive iux-
ta verbum domini. Et ninive erat civitas
magna in diebus illis. Et cepit ionas
introire civitatem in itinere diei unius: et cla-
mavit et dixit. Adhuc quadraginta
dies: et ninive subvertetur. Et crediderunt
viri ninive in domino: et predicaverunt ite-
rum: et vestiti sunt sacris a maiore
usque ad minorem. Et pervenit verbum ad
regem ninive. Et surrexit de solio suo:
et abiecit vestimentum suum a se et induit
est sacco: et sedit in cinere: et clamavit
et dixit in ninive rex rex regis et principum

dominus. Tu dolens super edera in qua
non laborasti neque fecisti ut cresceret:
que sub una nocte nata est: et sub una
nocte perierit: ego non parcam ninive
civitatem magnam: in qua sunt plus quam
centum viginti milia hominum: qui ne-
sciunt quid sit inter deum et hominem:
et iumenta multa. **Explicio**
Ubi factum est verbum domini ad ionam
quarto dicens. Surge: et vade
ad ninive civitatem magnam: et predica in
ea predicationem quam ego loquor ad te.
Et surrexit ionas: et abiit in ninive iux-
ta verbum domini. Et ninive erat civitas
magna in diebus illis. Et cepit ionas
introire civitatem in itinere diei unius: et cla-
mavit et dixit. Adhuc quadraginta
dies: et ninive subvertetur. Et crediderunt
viri ninive in domino: et predicaverunt ite-
rum: et vestiti sunt sacris a maiore
usque ad minorem. Et pervenit verbum ad
regem ninive. Et surrexit de solio suo:
et abiecit vestimentum suum a se et induit
est sacco: et sedit in cinere: et clamavit
et dixit in ninive rex rex regis et principum

pulvere vos aspergite: et transite vobis
habitatio pulchra: confusa ignominia.
Non est egressa que habitat in egre-
ssu. Placidum domus vicine accipiet et vobis
quod fecit subire: quia infirmata est in bo-
num que habitat in amaritudinibus.
Quia descendit malum a domino in porta
iherusalem: tumulus quadrage stuporis
habitanti lachis. Principium pecca-
ti est filie syon: quia in te inventa sunt
scelerata israel. Propterea dabit emul-
sarios super hereditatem gentis: domus
mendacis in deceptionem regibus isra-
hel. Adhuc heredem adducam tibi
que habitas in mare: usque ad ollam
veniet gloria israel. Decalvare et ton-
dere super filios deliciarum tuarum:
dilata raluicium tuum sicut aquila:
quonia captivi ducti sunt ex te. **U**
bi factum est verbum domini ad ionam
quinto dicens. Surge: et vade
ad ninive civitatem magnam: et predica in
ea predicationem quam ego loquor ad te.
Et surrexit ionas: et abiit in ninive iux-
ta verbum domini. Et ninive erat civitas
magna in diebus illis. Et cepit ionas
introire civitatem in itinere diei unius: et cla-
mavit et dixit. Adhuc quadraginta
dies: et ninive subvertetur. Et crediderunt
viri ninive in domino: et predicaverunt ite-
rum: et vestiti sunt sacris a maiore
usque ad minorem. Et pervenit verbum ad
regem ninive. Et surrexit de solio suo:
et abiecit vestimentum suum a se et induit
est sacco: et sedit in cinere: et clamavit
et dixit in ninive rex rex regis et principum

rede graditur: Et contrario pulvis meus in aduersariū surrexit. De super nimiram palliū sustulisti et eos qui transiebāt simpliciter euerdisti in bellum. Mulieres ipsi mei eiecisti de domo deliciarū suarū: a parulis earū tulisti laudē meā in perpetuū. Surgite et ite: quia nō habetis hic requiē. Propter immundiciā eius corripet purgatione p̄sumā. Vinā non esset uir habēs sp̄ritū: et mēdaciū potius loqueret. Bel labo tibi in uinū et in ebrietatē: et erit super quē thilaf pulvis iste. Congregacione congregabo iacob totū te: in unū cōducā reliquias israel. Pariter ponā illū quasi gregē in ouil: q̄si p̄ in medio caulas. Tumultuabūtur a multitudi ne hominū. Ascendet enī p̄dēs iter āre eos. Diuidet et rāsibūt portā: et egredient per eā. Et transibit rex eorū corā eis: et dominus in capite eorū. **U**

Et dixit. Audite principes iacob: et duces domus israel. Nūquid nō vīm est scire iudiciū. q̄ odio habetis bonū et diligitis malū: q̄ uolētē tollitis pelles eorū de super eis et carnem eorū de super ossibz eorū? Qui comederūt carnē ipsi mei: et pelle eorū desuper egerunt: et ossa eorū cōregerūt: et cōciderunt sicut in lebere et q̄si carnē in medio olle. Tūc clamabūt ad dñm et non egrediet eos: et abscondet faciē suā ab eis in tpe illo: sicut nequiter egerūt in adinuationibz suis. Hec dicit dñs super prophetas qui seducūt ipsū meū: qui mordēt denubz suis et predicāt pacem. Et si quis non dederit in ore eorū quippiam: sanctificāt super eū p̄liū. Propterea nō vobis pro uisione erit: et tenebre vobis pro diuinatione. Et occumbet sol super p̄phetas: et obnebrabitur super eos dñs. Et cōfundent qui vidēt

uisiones: et confundentur diuini. Et operient vultus suos omnes: quia nō est respōsum dei. Veruntamē ego replei sum fortitudine sp̄ritus dñi: iudicio et virtute: ut annūciem iacob sed: sūi: et israel peccatū suū. Audite hoc principes domus iacob et iudices domus israel: qui abominamini iudiciū: et omnia rēda pueritias. Qui edificatis syon in sanguinibus: et iherusalē in iniquitate. Principes ei in munerebz iudicabāt: et sacerdotēs ei in mercede docebāt. Et prophete ei in pecunia diuinabāt: et super dñm requiescebāt dicentes. Nūquid nō dñs in medio ur̄m? Non veniunt super nos mala. Propter hoc causa velti syon quasi ager arabic: et iherusalē quasi accutus lapidū erit: et mōs templi in excelsa siluarum. **U**

Et in nouissimo diei erit mons domus dñi p̄paratus in vertice montū: et sublimis super colles. Et fluēt ad eū p̄li: et p̄teribūt gentes multe et dicent. Venite ascendam⁹ ad montē dñi: et ad domū dei iacob. Et docebit nos de vijs suis: et ibim⁹ in seminis eius. Quia de syon egrediet leg: et verbum dñi de iherusalem. Et iudicabit inter p̄plos multos: et corripiet gentes fortes usq; in longinquū. Et cōciderit gladios suos in vomeres: et hastas suas in ligones. Nō sumet gens aduersum gentē gladiū: et nō discant ultra belligerare. Et sedebit vir subtus vineā suā et subrus ficū suā: et nō erit qui detereat: q̄a os dñi exercitū locutū ē. Quia omnes ipsi abulabūt unusquisq; in nomine dei sui: nos autē abulabim⁹ in nomine dñi dei n̄ri in eternū et ultra. In die illa dicit dñs congregabo claudicatē: et eā quam eiecā colligā: et quam afflixerā cōsolabor. Et ponā claudicatē

in reliquias: et eā que laborauerat in genere robustā. Et regnabit dñs super eos in mōte syon: et hoc nūc et usq; in eternū. Et tu turris gregis nebulosa filia syon usq; ad te veniet: et veniet potestas prima regnā filie iherusalem. Nūc quare merore cōtraheris? Nunquid rex nō est tibi: aut consiliari⁹ tuus perierit: quia cōprehendit te dolor sicut paru- rienti⁹? Dole et satage filia syon quasi parturiens: q̄a nūc egredieris de ciuitate: et habitabis in regione: et venies usq; ad habilonē. Q̄bi liberaberis: ibi redimet te dñs de manu inimicorum tuorū. Et nūc congregate sūt super te gentes multe: que dicit lapidē: et aspiciat in syon oculus noster. Ipsi autē nō agnouerunt cogitationes dñi: et nō intellexerūt cōsiliū ei⁹: q̄a congregauit eos q̄si fenu aree. Surge et trāuca filia syon: q̄a cornu tuū ponā ferrū: et ungulas tuas ponam ceras. Et cōminues p̄plos multos: et inficies dñs rapinas eorū: et fortitudinē eorū dñs uniuē terre. **U**

Quare uastaberis filia latronis. Obsidione posuerūt super nos: in uirga percussit maxillā iudicis israel. Et tu bethleem effrata: paruul⁹ es in milibus iuda. Et te michi egrediet qui sit dñator in israel: et egrediet⁹ ab iniciis a diebz eternitatis. Propter hoc dabit eos usq; ad temp⁹: in quo parturiēs pariet. Reliquie fecerūt ei⁹ euerterē ad filios israel. Et habit et pascet in fortitudine dñi sublimitate nominis dñi dei sui. Et cōuerterent: quia nūc magnificabit usq; ad terminos terre. Et erit iste pax allucius cū uenerit in terrā nō strā: et quādo calcauerit in domibus n̄ris. Et suscitabim⁹ super eū septē pastores: et octo primates homines. Et pascēt terram assur in gladio: et terram

nenirod in lanceis ei⁹. Et liberabit ab assur cū uenerit in terrā n̄ram: et cū calcauerit in finibz n̄ris. Et erūt reliquie iacob in medio p̄p̄orū multorū q̄si ros a dñs: et quasi stille super herbā que nō respēdat uirū: et nō prestolat filios hominū. Et erūt reliquie iacob in gentibz in medio p̄p̄orū multorū quasi leo in iumentis siluarū: et quasi canis leonis in gregibz pecorū. Qui cū trāsierit et cōculauerit et reperit: nō est q̄ eruat. Et exaltabitur manus tua super hostes tuos: et omnes inimici tui intrebūt. Et erit in die illa dicit dñs: auferā equos tuos de medio tuū: et disperdā quadrigas tuas. Et perdā ciuitates terre tue: et destrūā omnes munitiones tuas. Et auferā maliciā de manu tua: et diuinationes nō erūt in te. Et perire faciā sculptilia tua: et statuas tuas de medio tuū. Et nō adorabis ultra opera manū tuarū: et ruellā lucos tuos de medio tuū. Et cōterā ciuitates tuas: et faciā in furore et indignatione uisionē in gētibz omnibz q̄ non audierūt. **U**

Audite que dñs loquit. Surge et audiāt colles vocē tuam. Audiāt montes iudiciū dñi et fortia fundamenta terre: quia iudiciū dñi cū p̄lo suo: et cū israel diuindicabitur. Popul⁹ me⁹ q̄d feci tibi: aut quid molest⁹ fuit tibi? Responde michi. Quia eduxi te de terra egypti et de domo seruentiū liberamini: et misi ante faciem tuam moysen et aaron et mariam: plus me⁹ meminito queso quid cogitauerit cōtra te balaam rex moab: et quid responderit ei balaam filius beor de sethim usq; ad galgalā ut cognosceres iusticias dñi. Quid dignū offerā dñs? Curuabo genu deo excelsio? Nunquid offerā ei

olocauit hominibus et uirulos aniclos.
 Numquid placari potest dominus in milibus
 arietum: aut in multis milibus hircorum
 pinguium? Numquid dabo primogenitum
 meum pro sedere meo: secundum uentris mei
 pro peccato anime mee? Indicabo tibi
 o homo quod sit bonum: et quod dominus requi-
 rat a te. Virgo facere iudicium: et diligere
 misericordiam: et sollicitum ambulare cum deo
 tuo. Vox domini ad ciuitatem clamat: et la-
 lus erit timoribus nomen eius. Audite
 tribus. Et quis approbabit illud? Ad-
 huc ignis in domo impiorum: thesauri in-
 iquitatis: et mensura minor: ire plena.
 Numquid iustificabo statum impiorum:
 et sacelli pondera dolosa? In quibus
 diuites eius repleti sunt iniquitate: et habi-
 tantes in ea loquebantur mendacium: et
 lingua eorum fraudulenta in ore eorum. Et
 ego ergo cepi percutere te perditione: su-
 per peccatis tuis. Tu comedes: et non sa-
 turaberis: et humiliatio tua in medio
 tui. Et apprehendes: et non saluaberis: et
 quous saluaueris in gladio dabo. Tu
 feminabis et non metes: tu calcabis o-
 liuam: et non unguis oleo: et multum et non
 bibes uinum. Et custodisti precepta amari-
 tatis: et omne opus domus achab: et ambu-
 lasti in uoluptatibus eorum ut daret te in
 perditionem: et habitares in ea in subtili-
 ter: obprobrium populi mei portaberis. **U**
 e michi: quia factus sum sicut qui colli-
 git in autumnum racemos uinde-
 me. Non est botrus ad comedendum: pre-
 coquas ficus desiderauit anima mea.
 Percipe sandus de terrarum: et in spini-
 ribus non est. Omnes in sanguine
 insidiantur: uir frangit suum ad mortem ue-
 nantur. Malum manuum suarum dicitur bo-
 num. Princeps postulat: et uidet in
 reddendo est. Et magis locutus est de-
 siderium anime sue: et conturbauerunt

eam. Qui optinuit in eis est: quasi palu-
 rus: et qui retinet? quasi spina de sepe. Di-
 res speculationis tue: uisitatione tua ue-
 nit. Nunc erit castitas eorum. Nolite re-
 dere amico: et nolite confidere in dote.
 Ab ea que dormit in sinu tuo custodi
 claustra oris tui: quia filius contumeliarum
 facit parci: et filia consurgit aduersus
 matrem suam: uirgines aduersus locum
 suum: et inimici hominis domestici eius.
 Ego autem ad dominum aspiciam: respiciabo
 deum saluatorem meum. Audiet me deus
 meus. Ne letaris inimica mea super me:
 quia cecidi. Confurgam. Cum sedero in te-
 nebris: dominus lux mea est. Iram domini po-
 tabo quoniam peccauit ei: donec causa
 mea iudicetur: et faciat iudicium meum. Et
 educet me in lucem: uidebo iustitiam
 eius. Et aspiciet inimica mea: et ope-
 retur confusione: que dicit ad me. Ubi est
 dominus deus tuus? Oculi mei uidebunt
 in te. Nunc erit in consolationem: et lumen
 platearum. Dies: ut edificentur murex tue.
 In die illa longe fiet lex. In die illa re-
 usque ad te ueniet assue: et usque ad ciui-
 tates munitionis: et a ciuitatibus munitionis
 usque ad flumen: et ad mare de mari: et
 ad montem de monte. Et terra erit in de-
 solationem: propter habitatores suos: et
 propter secundum cogitationem eorum. Palse
 populi tui in uirga tua: greges heredita-
 tis tue: habitantes solos in salu. In
 medio carniel pascunt balan et gala-
 ad iuxta dies antiquos: secundum dies
 egreditionis tue de terra egypti. Mirabilia
 et mirabilia. Videbunt gentes: et con-
 fundent super os suum fortitudinem suam. Do-
 nette manum super os: aures eorum surde-
 runt. Lingua puluerem sicut serpentes:
 uelut reptilia terre: praeuocabunt de re-
 dibus suis. Dominum deum suum deside-
 rabunt: et timebunt eum. Quis deus filia

ni qui aufert iniquitatem: et trans pec-
 catum reliquias hereditatis tue? Non im-
 miter ultra furorem suum: quoniam uolens
 misericordia est. Reuertetur et miserebitur
 nostri. Deponet iniquitates nostras:
 et prouidet in profundum maris omnia pe-
 cata nostra. Dabis ueritatem iacob: mise-
 ricordiam abraham: et iurasti patribus no-
 stris a diebus antiquis. **Explicit micha-**
phias. Incipit namias propheta. 1.

Namias uirum. Liber
 uisionis namias heli-
 thei. Deus emula-
 tor: et uolens dominus:
 uolens dominus et ha-
 bere furor: uolens
 dominus in hostes suos: et irascens ipse ini-
 micis suis. Dominus patiens: et magnus
 fortitudine: et mundans non facit inno-
 centem. Dominus in tempestate: et turbi-
 ne uir eius: et nebule puluis pedum eius.
 Interpreans mare reflicans illud: et o-
 mnia flumina ad desertum adducit. In-
 firmus est balan: et carnelus: et flos li-
 bani languit. Montes commoti sunt
 ab eis: colles desolati sunt. Et concre-
 uit terra a facie eius: et orbis: et omnes
 habitates in eo. Ante faciem indignati-
 onis eius quis habitet: et quis resistet i-
 ra furoris eius? Indignatio eius effusa
 est ut ignis: et petre dissolute sunt ab
 eo. Bonus dominus et fortis in die tribu-
 lationis: et scies sperantes in se. Et i di-
 luvio preceunte consumationem facit lo-
 ci eius: et inimicos eius persequens tene-
 bre. Quid cogitatis contra dominum?
 Consumationem ipse faciet. Non con-
 surget duplex tribulatio: quia sicut
 spine se inuicem conplectuntur: sic conui-
 uunt eorum pariter potantur. Consumetur
 quasi stipula ariditate plena. Et te enim
 regit cogitans contra dominum malicia:

mente peccatas per uariationem hec dicit
 dominus. Si peccati fuerint et ita plures: sic
 quous: attondetur et praescribit. Afflixi
 te: et non affligam te ultra. Et nunc contem-
 niam uirga eius de dorso tuo: et uincta tua
 dirumpam. Et papiet super te dominus. Non
 seminabit te nomine tuo amplius. De
 domo dei tui interficiam. Sculptile et
 costantile ponam sepulchrum tuum: quia in-
 noratus es. Ecce super montes pedes tu-
 angelizantis: et annunciantis pacem.
 Celebra iuda festiuitates tuas: et redde
 vota tua: quia non adiciet ultra ut peccas-
 set in te helial: uniuersis inceptis. **q**

Ascendit qui dispergat coram te: et
 custodiat obsidione. Contem-
 plare uiam: confortare lumbos: robora
 uirtutem ualde. Quia reddidit domi-
 nus superbiam iacob: sicut superbiam
 israel. Quia uastatores dissipauerunt e-
 os: et pagines eorum corruerunt. Elipse
 fortium eius ignis: uiri exercitus in cocine-
 is. Ignem habent currus in die para-
 tionis eius: et agitantes slopi sunt.
 In itineribus conturbati sunt: quadrigae
 collise sunt in plateis. Aspidus eorum
 quasi lampades: quasi fulgura discur-
 rentia. Recordabitur fortium suorum: ruent
 in inneribus suis. Velociter ascendent
 muros eius: et parabit umbraculum.
 Portae fluminum aperire sunt: et templum
 ad solum dirutum. Et miles captiuus ad-
 ductus est: et ancille eius minabantur
 gementes et colubae: murmurantes in
 cordibus suis. Et nimis: quasi piscina
 aquarum aque eius: ipsi uero fugerunt.
 Estate estate: et non est qui reuertatur. Di-
 ripite argentum diripite aurum: et non est
 finis diuitiarum: et omnibus uasis deside-
 rabilibus. Dissipata et scissa et dilace-
 rata: et cor tabescens et dissolutio ge-
 niculorum et defectio in cunctis rebus: et

facies omnium sicut nigredo olle. Vbi ē habitaculum leonū: et pascua catulorum leonū. Ad quā iuit leo ut ingrederetur illic: catus leonis: et nō ē q̄ egerat. Leo cepit sufficiens catulis suis: et necauit leonibus suis. Et impleuit predā speluncas suas: et cubile suū rapina. Ecce ego ad te dicit dñs exercituum: et succedam usq; ad fumū quadrigas tuas: et leuinculos tuos comedet gladi⁹. Et exterminabo de te predā tuam: et nō audiet ultra vox mitionis tuos. **U**eritas sanguinis: uniusa mendacij: dilaceratione plena. Nō recedat a te rapina. Vox flagelli: et vox impetus rote: et equi fremētis: et quadriga feruētis: et equitis ascendētis: et micātis gladij: et fulgurātis hastis: et multitudinis infeste: et grauis ruine: nec est finis radaverū. Et corruerit in corporibus suis: ppter multitudinē fornicationū meretricis speciose et grate et habētis maleficia: que vendidit gētes i fornicationibus suis: et familias in maleficijs suis. Ecce ego ad te dicit dñs exercituum: et reuelabo pudenda tua in facie tua: et ostendā in gentibus nuditatē tuā et regnis ignominiam tuam. Et piciā super te abominaciones tuas: et contumelias te afficiā: et ponam te in exemplum. Et erit omnis q̄ viderit te resiliat a te: et dicit. Vastata est ninive. Quis commouebit super te caput? Unde queram consolatoreū tibi? Nunq̄ meliores ab allegādia populorum: qui habitant in fluminibus? Aquē in circuitu eius: cuius diuitie mare: aque muri eius. Ethiopias fortitudo eius et egiptus: et non est finis. Affrica et libies fuerunt in auxilio tuo: sed et ipsa in transmigratione ducta est in captiuitatē. paruuli eius

elisi sunt i capite omnium viarū: et super inditos ei⁹ miserū fore: et omnes optimates ei⁹ elisi sunt i cōpedibus. Et tu rego inebriaris: et eis despreda: et queres tu auxiliū ab inimico. Omnes munitiones tue sicut fies cū gressus suis: si cōculse fuerint cadet i os comedētis. Ecce plus tu⁹: mheres i medio tui. Inimicus tuus ad aperitiōē patēt p̄ter te: et tu deuorabit ignis vides tuos. Aquā ppter obsidionē hauri tibi: et tunc munitiones tuas. Intus lucū et calea: subigēs tene laterem. Vbi comedit te i gnis: p̄terbis gladio: deuorabit te ut breu⁹. Cōgregare ego ut breu⁹: multiplicare ut locusta. Plures fecisti negociationes tuas: q̄ stelle sunt celi. Breu⁹ repāsus est: et auolauit. Custodes tui q̄si locusta: et paruuli tui q̄si locuste locustarū: q̄ dñem i sepibus die frigoris. Sol ort⁹ est: et auolauerūt: et nō est cognit⁹ loc⁹ eaz ubi fuerit. Dormitauerūt pastores tui rex assur: sepelientur princeps tui. Latitauit plus tu⁹ in montibus: et nō est q̄ cōgreget. Nō ē obscura cōtitiō tua: pessima est plaga tua. Omne q̄ audierūt auditiōē tuā: cōprelsecūt manū tuā super te. Quia super quē nō trāsiit malicia tua semp? **Explicit nauum p̄phā: incipit abacuc p̄phā.**

Omus q̄ vidit ablat⁹: et propheta. Vsq; quo dñe clamabo: et non exaudies? Quasi tacebam ad te vim patiens: et nō saluabis. Quare ostendisti michi iniquitatē et laborē: videre predā et iniuriciā oia me? Et factū est iudiciū: et cōtradictio potentior. Propter hoc laterata est leg: et nō p̄uenit usq; ad finē iudiciū. Quia impius p̄ualer adūsus

inimū: propterea egredit⁹ iudiciū p̄uenit. Aspicite in gentibus: et videte: et admiramini et obstupescite: quia opus factū est in diebus veltis: qd nemo crederet cū narrabit. Quia ecce ego suscitabo chaldeos gentē amarā et velocem ambulatē sup latitudinem terre: ut possideat tabernacula nō sua. Horribilis et terribilis est: et semetip̄a iudicium et onus ei⁹ egrediet⁹. Leuiore parvis equi eius: et velociores lupis vesperianis: et diffundēt equites ei⁹. Equites nāq; eius de lōge veniēt: volabūt quasi aquila festinās ad comedendū. Omnes ad p̄dam veniēt: facies eoz vent⁹ vrens. Et congregabit quasi arenā captiuitatē: et ipse de regibus triumphabit: et tyrāni ridiculi eius erūt. Ipse sup omnem munitionē ridebit: et cōporabit aggerē: et capiet eā. Tūc mutabit spiritus: et p̄uenit et corruet. Vter est fortitudo eius dei sui. Nunquid nō tu a principio dñe deus meus saluē meos: et nō moriemur? Domine i iudiciū p̄uenit ei⁹: et forte ut corripere fundati eū. Nunquid sunt oculi nūne videas malū: et respicere ad iniquitatē non poteris. Quare nō respicias super inique agentes: et taces deuorāre impio iniquitē se? Et facies homines quasi pilces maris: et q̄si et p̄le non habēs principē. Totū in hāmo subleuauit: et exiit illud in sagena sua: et cōgregauit in rete suā. Super hoc letabitur: et regnabit: propterea immolabit sagena sue: et sacrificabit reti suo. Quia in ipsis interallata ē pars eius: et tribus eius electus. Propter hoc ego expande sagenam tuam: et semper interficere gentes non parces. **Incipit rufodā meā stabor: et hāgradum super munitionem.** Et

cōtemplabor ut videā quid dicat michi: et quid respōdeā ad arguēt me. Et respōdit michi dñs: et dixit. Scribe visum et eplana eū super tabulas: ut percurrat qui legerit eū. Quia adhuc visus p̄uit: et apparebit in fine et non mēietur. Si morā fecerit respēda illi: quia veniēs veniet et nō tardabit. Et erit qui incredulus est: nō erit redā anima eius in semetip̄o. Iustus autē in fide sua uiuet. Et quomō vinū p̄ratem deapit: sic erit vir supbus: et nō decorabitur. Qui dilatauit quasi infernus animā suā: et ipi quasi mors: et nō adimpletur. Et cōgregauit ad se omnes gentes: et coaceruauit ad se omnes populos. Nunquid nō omnes isti sup eū parabolā sumēt: et loquelā enigmatū eius? Et dicit. De ei: qui multiplicat nō sua. Vsq; quo et aggrauat extra se densum lucū. Nunquid non repente cōsurgēt qui mordeant te? Et suscitabūtur lacerantes te: et eris in rapinā eis. Quia tu spoliasti gentes multas: spoliabūt te omnes qui reliqui fuerunt de plus: propter sanguinē hominis et iniquitatē terre ciuitatis: et omnium habitantū in ea. Vt qui cōgregat avariciā malā domui sue: sit in exelso nidus ei⁹: et liberati se putat de manu mali. Cogitasti cōsultionē domui tue: cōsultasti p̄los multos: et peccauit anima tua. Quia lapis de pariete damabit et lignū quod inter iuiduras edificiorū est respōdebit. Vt qui edificat ciuitatem in sanguinibus: et parat urbē in iniquitate. Nunquid non hec sunt a dño exercituum? Laborabūt eū ipsi in multo igni: et gentes in uacuū et deficient. Quia replebit terra ut cognoscant gloriā dñi: quasi aque dep̄ictas mare. Vt qui p̄uit dat amico

lucis: mittere fel suum: et inebrians ut a-
spiciat nuditate eius. Replet? et igno-
minia pro gloria. Sibe tu quocumque:
et sapire. Circudabit te calix deere dñi:
et vomit? ignominie sup gloria tua.
Quia iniquitas libani operiet te: et va-
ritas animalium deterebit eos: de san-
guinibus hominis: et iniquitate terre et
cruentis: et omnium habitaculorum in ea.
Quid pdest sculpile quia sculpsit il-
lud fidor? et latile: et ymaginē fallā:
quia speravit in signis fidor eius ut
faceret simulacra mura: De qui dicie
ligno reppigilare: surge lapidi taceti.
Nūquid ipse docere potest? Ecce iste
roperet? est auro et argento: et omnis
spiritus nō est in visceribus eius. Do-
min? aut? i templo sando suo: sileat a
facie eius omnis terra. **Orō Abacuc**
prophete pro ignominia: et
domine audi mihi auditione tua: et
audi. Dñe opus tuum in medio
ānorū vniūca illud. In medio āno-
rū nōtū facies: et reat? fuer? mīseri cor-
die recordaberis. Deus ab aulico veni-
erit sand? de mōte pharan. Sēmpre
Uperuit celos gloria ei? et laudis ei?
plena est terra. Splēdor ei? ut lux et i:
corrua in manibus ei? Qbi abscondi-
ta ē forinudo ei? are facie ei? ibit mōre.
Egrediet? drabol? are pedes ei? herit
et mīsus est terra. Aspexit et dissoluit
gentes: et cōtin sunt mōtes seculi. Qu-
arruati sunt colles mūdici ab iemenibz
et ceteris ei? Pro iniquitate vidi reti-
torā et iūp: et stabūat pelles recē
madīan. Nūquid i fluminibz tratus
es dñe: aut in fluminibz furor tu? uel
in mari indignatio tua? Qui ascen-
des sup equos tuos: et quadrige tue
saluāto. Sustinās sustinābis arcum
tuum: iuramēta tributus que locut? es.

Sēmp. Fluvios sūndes terre: videtū
te et doluerūt mōtes: gurgēs aquarū
trāsijt. Dedit abissus vocē suā: altitu-
do manus suas leuauit. Sol? luna
herit in habitaculo suo: in luce sa-
gitarū tuarū ibūt in splendore fulgu-
rātis hāste tue. In fēmitu cōculabis
terā: et in furore obdūpescies gentes.
Egrediet? in salutē ppli nū: in salu-
tem cū cōsto tuo. Percussisti caput de
domo impij: demuda sti fund amētū
usq; ad collū. Sēmp. Maledixisti sce-
pēris ei? capiti bellatorū eius: venienti-
bus ut turbo ad dispergendū me. Le-
ultatio eorū: sicut ei? qui deuorat pau-
perē in abscondito. Nā fecisti in mari
equis nūis: i luto aquarū multarū. Au-
diui et turbas? est vērē meus: a voce
deceperūt labia mea. Ingrediat? pu-
cedo in ossibus meis: et suber me tra-
reat. De requirit? in die tribulatiōis:
ut ascēda ad p̄m actū nōcturnū.
Ficus enī nō florebit: et nō erit germē
in vineis. Mānetur opus olīue: et ar-
na nō affecit olīu. Abscēdet de ouili
pecus: et nō erit armentū in p̄cipibus.
Ego aut? in dño gaudebo: et exultabo
in deo ihesu meo. Deus dñs fortitudo
mea: et ponet pedes meos quasi cōlo-
rū. Et super excelsa mea deducet me vī-
dor in psalmis canēte. **Explicit Aba-**
cut p̄phē: Inq; Sophonias p̄phē:
Et dñs dñs qd factū
est ad sophoniam
filij chij filij god-
lie filij amasie filij
rechie in diebus io-
hie filij amon regis
iuda. Congregas cōgregas omnia a
facie terre dicit dñs cōgregas hominē
et pecora: cōgregas volatilia celū: piscē
maris. Et ruine impiorum erunt: et

disperda hoīes a facie terre dicit dñs.
Et regenda manū meā sup iudā et sup
omnes habitātes iherusalē: et disper-
dam de loco hoc reliquias baal: et no-
mina editorū cū sacerdotibz: et eos q
adorāt super reda miltiā celi: et ado-
rant et iurāt in domino et iurāt in mel-
chor: et qui auertūt de post regum
dñi: et qui nō querūt dñm: nec inue-
stigarūt eum. Silete a facie dñi dei:
quia iuxta ē dies dñi. Quia pparauit
deus iherusalē: sanctificauit vocatos su-
os. Et erit in die hostie dñi visitabo
sup principes et sup filios regū et sup
omnes qui indui sunt veste p̄cipi-
na. Et visitabo super omnem qui ar-
rogant? ingreditur sup limen in die
illa: qui cōpleat domū dñi dei sui: ini-
quitate et dolo. Et erit in die illa dicit
dñs vox clamoris a porta pisciū et u-
lulā? a secunda: et cōcio magna a
collibz. Ululate habitatores pile. Cō-
stituit omnis p̄phs chanaan: dispe-
rit omnes in voluti argento. Et erit in
tempore illo scrutabor iherlm in lucer-
nis et visitabo super viros defesos in
scabibus suis: qui dicūt in cordibz suis.
Non faciet bene dñs: et nō faciet ma-
le. Et erit fortitudo eorū in direptionē:
et dom? eorū in desertū. Et edificabūt
domos et nō habitabūt: et plātabūt
vineas et nō bibēt vinū earū. Iuxta est
dies domini magis: iuxta est et velox
nimis. Vox diei dñi amara: tribula-
tiō ibi foris. Dies ire dies illa: dies
tribulatiōis et angustie: dies calamita-
tis et miserie: dies tenebrarū et caligi-
nis: dies nebule et turbiniō: dies tu-
be et clangoris sup civitates munitas
et sup angulos recessos. Et tribulabo
homines: et ambulabūt ut cec? quia
domino peccauerunt. Et effundetur

sanguis eorū sicut hum? et corpora e-
orū sicut stercora. Sed et argentū eorū
et aurū eorū nō poterit liberare eos: in
die ire dñi. In igne zeli eius deuorabit
omnis ita: et cōsumationē cū festinati-
one faciet cūctis habitātibz terrā. **¶**
¶ Conuenire cōgregamini gens nō
amabilis: p̄cipiōs pariat iustio
quali puluere trāsunt die: anteq; ve-
niat sup vos ira furoris dñi. Quereite
dñm omnes māsueri terre: qui iudiciū
eius estis operati. Quereite iustū quere-
te māsueri: si quo modo abscondamini
in die furoris dñi. Quia gaza de-
struda erit: et ascalon in desertū. Az-
tū in meridie eleuat: et accaron et adi-
rabitur. Et qui habitatis funiculū
maris: gens p̄ditorū. Et dñs dñs sup
vos chanaan terra philistinorum: et
disperda te ita ut nō sit inhabitator. Et
erit funiculus maris requies pastorū:
et caule pecorū. Et erit fundus ei? qui
renāscit de domo iuda. Ibi pascēt
in domibz ascalonis: ad vesp̄ requi-
escent. Quia visitauit eos dñs de? eorū:
et auertit captiuitatē eorū. Audiui op-
probriū moab et blasphemias filiorū
amon que reprobrauerūt p̄pho meo: et
magnificati sunt sup inimicos eorum.
Propterea viuo ego dicit dñs cōgrega-
ui: deus israel. Quia moab ut sodo-
ma erit et filij amon quasi gomorra:
siccitas spinarū et accui salis: et desce-
rū usq; in eternū. Reliquie ppli mei di-
cipiēt illos: residui gentis mee posside-
bunt illos. Hoc enī eis eueniet pro su-
prebia sua: quia blasphemauerunt et
magnificati sunt super pplm dñi cōgrega-
tū. Horribilis dñs sup eos: et accen-
dabit omnes deos terre. Et adorabūt eū
viri de loco suo: omnes insule gentiū.
Sed et vos ethiopes interfedi gladio

meo eritis. Et extendit manū suā sup
aquilonē: et perdet assur. Et ponet sy
riolam in solitudine et in inuū: et q̄si
desertū. Et accubabit in medio eius
greges omnes bestie genitū: et ongro
talus et heric in luminibz eius mora
būtur. Vox catātis in fenestra: curu
in supliminari: quonā attenuabo ro
bur eū. Hec est ciuitas gloriosa habi
tās in cōfidentia: que dicebat in corde
suo. Ego sum: et ecce me nō est alia
āplius. Quomodo facta est in desertū:
rubile bestie? Omīs qui trāsire per eā li
bilabit: et mouebit manū suā.

Un pronocatur: et redēpta ciuitas
colūba. Nō auduit vocē: et nō
suscepit disciplinā. In dñs nō est con
fida: ad deū suū nō appropinquauit.
Principes eū in medio eius: quasi le
ones rugientes. Iudices eius lupi ve
spere: nō relinquebant in mane. Pro
phete eū uelant: uiri infideles. Sacer
dotes eius polluerūt sanctū: inuēte e
gerūt deca legem. Dominus iust in me
dio eius: nō faciet iniquitatē. Mane
mane iudiciū suū dabit in luce: et nō
abscedet. Rescūit aut iniquus cō
fusiōnē. Disperdidit gentes: et dissipati
sunt anguli earū. Desertas feci vias e
orū: dū nō est qui transeat. Desolate
sunt ciuitates eorū: nō remanēt viro
neq; ullo habitatore. Dixi. Attamē
timebis me: suscipie disciplinam. Et
nō peribit habitaculū eū: ppter omīa
in quibz uisitauī eā. Verūtanen dilu
culo surgentes corruerūt omnes cogi
tationes suas. Quapropter respēda
me dicit dñs in die resurrectionis mee
in futurū: quia iudiciū meū ut cōgre
gem gentes et colligā regna. Et effun
dam sup eos indignationem meam:
omne ierā furoris mei. In igne et in

zeli mei deuorabit omnis terra. Quia
tūc reddat p̄lis labiū electū: ut inuo
cent omnes nomen dñi: et seruiant ei
humero uno. Ultra flumina ethiopi
e inde supplices mei: filij dispector me
orū: deseret munus michi. In die illa nō
cōfunderis sup cunctis adinuentiōni
bus tuis: quibz preuaricata es in me.
Quia tūc auferā de medio tui magni
loquos subbie tue: et nō adicies real
tari amplius in mōte sando meo. Et
derelinquā in medio tui p̄p̄m paupe
rem et egenū: et sperabūt in nomine do
mini. Reliquie israel nō faciet iniqui
tatem nec loquētur mēdaciū: et nō in
ueniet in ore eorū lingua dolosa. Quo
niā ipsi pascētur: et accubabūt: et non
erit qui egeret. Lauda filia syon: in
bilato isrl. Letare et exulta israel in o
mni corde filia iherusalē. Absulit do
minus iudiciū tuū: auerit inimicos tu
os. Rex isrl dñs in medio tui: nō time
bis malū ultra. In die illa dicitur ihe
rusalē. Noli timere syon: nō dissoluā
tur manū tue. Dominus deus tuus in
medio tui fortis: ip̄e saluabit. Gaude
bit super te in leticia: silebit in dilectio
ne tua: et exultabit sup te in laude. Au
gas qui a lege recesserant congregabo
quia te te reuertit: ut non ultra habeas
super eis opprobrium. Ecce ego inter
ficiam omnes qui afflixerunt te in t̄p̄
illo: et saluabo claudicantē: et eam
que ceciderat fuerat congregabo. Et po
nam eos in laudē: et in nomen in omī
terra confusionis eorū: in t̄p̄ illo quo
adducā vos: et in t̄p̄ quo congregabo
vos. Dabo enī vos in nomē: et in lau
dem omnibus populis terre: cum con
uerteret captiuitatem uestram corā ocu
lis uestris dicit dñs. *Exultat Sopho
mas p̄ph̄a. Inap. Angelis p̄ph̄a. f.*

In anno secūdo dārij regis in mense
seco in die una mēsis factū est uerbu
dñi in manu aggei prophete ad zoro
babel filiū salathiel ducem iuda: et ad
ihesum filiū ioseph sacerdotem ma
gnū dices. Hec ait dñs exercituum di
cens. Populū iste dicit. Nōdū uenit
tempus domus dñi edificāde. Et factū
est uerbu dñi in manu aggei p̄phete di
cens. Nūquid tempus uobis est ut ha
bitetis in domibz laqueatis: et domus
ista deserta? Et nūc hec dicit dñs exer
citū. Ponite corda uestra super uias
uestras. Seminastis multū: et intuli
stis parū. Comeditistis: et non estis sa
turi. Bibistis: et non estis inebriati. Per
uistis uos: et non estis calesacti. Et
qui mercedē congregauit: misit eas
in sacculū pertusum. Hec dicit dñs ex
ercitū. Ponite corda uestra sup uias
uestras. Ascendite in mōtem portare
lignum: et edificate domū et accepta
bilis michi erit: et glorificabor dicit
dñs. Resperistis ad amplius: et ecce
factū est minus. Et intulistis i domū:
et effulsi auī illud. Quā ob causā dicit
dñs exercitū? Quia domus mea deserta
est: et uos festinastis unusquisq; in do
mū suam. Propter hoc sup uos phi
bi sunt reli ne darent rorem: et terra
prohibita est ne daret germen suū. Et
uocam siccitatem sup terrā et sup mō
tes: et sup uicū: et sup uinū et sup oleū
et quēcūq; p̄fert humū: et sup hominē
et sup iumentū: et sup omne laborem
manuū. Et audiuī zorobabel filius
salathiel et ihesus filius ioseph sacer
dos magnus et omnes reliquie p̄p̄i
uocem dei sui et uerba aggei p̄phete si
cūt misit eū dñs deus eorū ad eos: et
timuit omīs p̄p̄us a facie dñi. Et di
xit aggeus nūcius dñi de nūcia dñi

populo dicens. Ego uobiscū dicit do
minus. Et suscitauit deus sp̄ritū zo
robabel filij salathiel ducis iuda: et spi
ritū ihesu filij ioseph sacerdotis ma
gni et sp̄ritū reliquorū de omī popu
lo: et ingressi sunt et faciebant opus
in domo domini exercitū dei sui. **I**n
die uicesima et quarta mensis in se
co mense in anno secūdo dārij regis
in septimo mēse uicesima et p̄ma mē
sis: factū est uerbum domini in manu
aggei p̄phete dices. Loquere ad zoro
babel filiū salathiel ducē iuda et ad
ihesum filiū ioseph sacerdotē magnū:
et ad reliquos p̄p̄i dices. Quis in uo
bis est derelictus qui uidit domū istā
in gloria sua prima? Et quid uos ui
denis hanc nūc? Nūquid nō ita est
quasi nō sit in oculis uestris? Et nūc con
fortare zorobabel dicit dñs: et confortare
ihesum filiū ioseph sacerdos magnus:
et confortare omnis p̄p̄us terre dicit
dominus exercitū: et facite: quonā ego
uobiscū sum: dicit dñs exercitū. Ver
bū qd placuī uobiscū cū egredereini
de terra egipti: et sp̄ritus meus erit i
medio uestrū. Nolite timere: quia hec
dicit dñs exercituum. Adhuc unum
modicū est: et ego cōmouebo celum: et
terrā et mare et aridam. Et mouebo o
mnes gentes: et ueniet desideratū cun
ctis gentibz. Et implebo domū istā
gloria: dicit dñs exercitū. Nūc ē ar
gentū et meū est aurū: dicit dñs exer
citū. Magna erit gloria domus istius
nouissime plusq; prime: dicit dñs ex
ercitū. Et in loco isto dabo pacē dicit
dominus exercituum. In uicesima et
quarta nomi mensis in anno secūdo
dārij regis: factū est uerbu domini ad
aggeum p̄phetā dicens. Hec dicit dñs
exercitū. Interroga sacerdotes legem

dicēs. Si uiderit homo carnē sanctifi-
catam in ora uestimēti sui et tetigerit
de summitate eius panem aut pulmē-
tum aut uinū aut oleū aut omnem ci-
bum: nunquid sanctificabit? Respon-
dentes autē sacerdotes dixerunt. Non.
Et dixit aggeus. Si tetigerit pollus
in anima et omībus hīs nunquid con-
taminabit? Et respondērūt sacerdotes:
et dixerūt. Contaminabit. Et respondit
aggeus et dixit. Sic plus iste et sic gen-
ita ante faciē meā dicit dñs: et sic omīe
opus manū eorū: et omīa que obtu-
lerunt michi cōtaminata erūt. Et nūc
ponite corda uestra a die hac et supra
anteq̃ ponetē lapis super lapidē in
templo domini: cum accederetis ad a-
cerium viginti modiorum et ficeret
decem: et intraretis ad torcular ut re-
primeretis quinquaginta lagenas et
fiebant viginti. Percussit uos uento u-
rente: et aurugine et grandine omīa
opera manū uestrarū: et non fuit in
uobis qui reuertetetur ad me dicit do-
minus. Ponite corda uestra et die ista
et in futurum a die uicesima et quar-
ta noni mēsis: a die qua fundamen-
ta iacta sunt templi domini ponite su-
per cor uestrum. Nunquid iam semen
in germine est? Et adhuc uinea et ficus
et malogranatū et lignū oliue non
floruit. Et die ista benedicā. Et factū ē
uerbū dñi secundo ad aggeum in uice-
sima et quarta mēsis dicēs. Loquere
ad zorobabel dūcē iuda dicēs. Ego mo-
uebo celum parietē et ceteram: et subuer-
tam solū regnorum: et conteram for-
titudinem regnū gentium. Et subuer-
tam quadrigam et ascensorem eius:
et descendere equi et ascensores eorū:
uir in gladio scietis sui. In die illo di-
cit dominus exercituum assumam te

zorobabel fili salatiel secus meus dicit
dñs: et ponā te sibi signadum: quia te elegi
dicit dominus exercituum. *Capitulum Aggeus
II. Inquit Zacharias II.*
Et mense octauo in anno secundo da-
rij regis: factū est uerbū dñi ad zachā-
riam filiū barachie filij addo prophētā.
Iratu est dñs sup p̃res uestros iracū-
dia. Et dicēs ad eos. Hec dicit dñs ex-
ercituum. Conuertimini ad me ait dñs
exercituum: et dixerat ad uos dicit dñs
exercituum. Ne sitis sicut p̃ces uestri ad
quos clamabāt prophete priores di-
centes hec dicit dñs exercituum: conuer-
tini de uis uestris malis et cogita-
onibus uestris pessimis: et non audi-
erunt neq; attendērūt ad me dicit dñs.
Patres uiri ubi sunt et prophete? Nūquid
in sempiternū uiuēt? Verūtamē uerba
mea et legitima mea q̃ mādauī suis
meis prophetis: nunquid non cōpre-
henderūt p̃ces uestros? Et conuersi
sunt et dixerūt. Sicut cogitauit dñs
exercituum facere nobis secūdu uias no-
stras et secūdu adinventiones n̄as:
fecit nobis. In die uicesima et quarta
undecimi mēsis sabbath in anno se-
cundo darij: factū est uerbū domini
ad zachāriā filiū barachie filij addo
prophētā dicēs. Vidi p̃ noctē: ecce
uir ascendēs sup equū rufum: et ipse
stabat inter mirra que erant in pro-
fundo: et post eū equi rufi uarij et albi.
Et dixi. Qui sunt isti dñe mi? Et dixit
ad me angelus dñi qui loquebat in me.
Ego ostendā tibi quid sunt hec. Et re-
spōdit uir qui stabat inter mirra et
dixit. Isti sunt quos misit dñs: ut p̃-
ambulēt terram. Et responderūt an-
gelo dñi q̃ stabat inter mirra: et dixe-
rūt. Perambulauim⁹ terrā: et ecce omīs
terra habitata et quiescit. Et respondit

angelus dñi et dixit. Domine exercitu-
um usq; quo tu nō misereris iheru-
salem et urbū iuda quibz iratus es?
Iste iam septuagesimus ann⁹ est. Et
respondit dñs angelo qui loquebatur
in me uerba bona: uerba cōsolatoria.
Et dixit ad me angelus qui loqueba-
tur in me. Clama dicēs. Hec dicit dñs
exercituum. Zelatus sum iherlm et syon
zelo magno. Et ira magna ego ira-
tor sup gentes opulentas: quia ego
iratus sum patribz uestro adiuuauē-
rūt in malū. Propterea hec dicit dñs
exercituum. Reuertar ad iherusalem in mi-
sericordia: et dom⁹ mea edificabit in
ea ait dñs exercituum: et per pendiculū
erigēdū sup iherusalem. Adhuc clama
dicēs. Hec dicit dñs exercituum. Adhuc
affluent ciuitates mee hominibz: et cōso-
labit adhuc dñs syon: et eliger adhuc
iherlm. Et leuau oculos meos et uidi:
et ecce quatuor cornua. Et dixi ad an-
gelū qui loquebat in me. Quid sunt
hec? Et dixit ad me. Hec sunt cornua:
que uentilauerūt iudam et iherlm et iheru-
salem. Et ostendit michi dñs quatuor
fabros. Et dixi. Quid isti ueniunt fa-
bres? Qui ait dicēs. Hec sunt cornua
que uentilauerūt iudam per singu-
los hircos: et nemo illorum leuauit ca-
put suū. Et uenerūt isti deterece ea: ut
deiciat cornua gētiū q̃ leuauerūt cornu
a sup iherusalem: ut dispergat ea. *III.*
Et leuau oculos meos et uidi: et
ecce uir et in manu ei⁹ fundibz
multos. Et dixi. Quia tu uadis? Et
dixit ad me. Ut mediāt iudā et iherlm
quāta sit latitudo eius: et quāta lon-
gitudō eius. Et ecce angel⁹ qui loque-
batur in me egrediebatur: et alius an-
gelus egrediebatur in occursum eius: et di-
xit ad eū. Surreloquere ad p̃teritū iheru-

dicetis. Absq; muro habitabit iheru-
salem p̃ multitudinē hominū et iumentū
eorū in medio eius. Et ego eto ei ait
dñs mur⁹ ignis in circuitu: et in glo-
ria eto in medio ei⁹. *II.* O fugite de ter-
ra aquilonis dicit dñs: quoniam in
quatuor uentos celi dispersi uos dicit
dñs. *III.* Syon fuge que habitas apud
filia babilonis: quia hec dicit dñs ex-
ercituum. Post gloriā misit me ad gen-
tes: que spoliauerūt uos. Qui enī teti-
gerit uos: tangit pupillam oculi mei.
Quia ecce ego leuo manū meā super
eos: et erūt p̃de hīs qui secuebant si-
bi: et cognoscent quia dñs exercituum
misit me. Lauda et letare filia syon: quia
ecce ego uenio et habitabo in medio
tui ait dñs. Et applicabuntur gentes
multe ad dñm in die illa: et erūt michi
in p̃p̃m. Et habitabo in medio tui: et
scies quia dñs exercituum misit me ad
te. Et possidebit dñs iudā et partem
suā in terra sanctificata: et eliger iherlm.
Sileat omīs caro a facie dñi: quia cō-
surrexit de habitaculo suo. *III.*
Et ostendit michi dñs iherlm sa-
credotum magnū stantem corā
angelo dñi: et sachan stabat a dextera
eius ut aduersaret ei. Et dixit dñs ad
sachan. Incepit dñs in te. Sachan:
et inceptet domin⁹ in te qui elegit iheru-
salem. Nunquid non iste cōtra est ec-
tus de igne? Et iherlm erat indut⁹ ue-
stibz sordidibz: et stabat ante faciem
angelj. Qui respondit: et ait ad eos q̃
stabant corā se dicēs. Auferte uesti-
menta sordida ab eo. Et dixit ad eum.
Ecce abstuli a te iniquitatem tuam: et
indui te nitatibz. Et dixit. Ponite
ceteram mundā super caput eius. Et
posuerūt ceteram sup caput eius mū-
dā: et induerūt eū uestibz. Et angelus

dñi stabat: et contestabatur angelus
dñi ihesum dicens. Hec dicit dñs exerci-
tū. Si in vijs meis ambulaveris et
custodiā meā custodieris: tu quoque in-
dicabis domū meā: et custodies atcia
mea: et dabo tibi ambulātes de hys
q̄ nūc hīc assidue. Audi ihesus sacerdos
magne: tu et amici tui qui habitāt co-
ram te: quia viri perrendētes sunt. Ec-
ce enī ego adducā serūū meū orientem:
quia ecce lapis quē dedi corā ihesu su-
per lapidē unū septē oculi sunt. Et ecce
ego relabo sculpturā eius aut dñs exer-
citū: et auferam iniquitatem terre il-
lius in die una. In die illa dicit domi-
nus exercitū: vocabit vir amicum
suū subter vineā et subter ficū. **U**
Et reclusus est angelus qui loque-
batur i me: et suscitauit me qua-
si virū qui suscitāt de somno suo. Et
dixit ad me. Quid tu vides? Et dixi.
Vidi: et ecce candelabrū aureū totū et
lampas eius sup caput ip̄i: et septem
lucernae eius sup illud: et septē insulori-
a lucernis que erāt sup caput eius: et
due olive sup illud: una a dextera lam-
padii: et una a sinistria eius. Et respō-
dit: et ait ad angelū qui loquebat i
me dicens. Quid sunt hec dñe mi? Et
respondit angel⁹ qui loquebat i me:
et dixit ad me. Nunquid nescis quid
sunt hec? Et dixi. Non dñe mi. Et re-
spōdit: ait ad me dicens. Hec est ver-
bum dñi ad zorobabel dicens. Non
in exercitū nec in robore: sed in spiritu
meo dicit dñs exercitū. Quis tu nūc
magne torā zorobabel in planū? Et
educit lapidē primariū: et requabit
gratiā gratiē eius. Et factū est verbum
dñi ad me dicens. Stans zorobabel
fundauit domū istā: et manus ei⁹
posuēr eā: et scietis quia dñs exercitū

misit me ad vos. Quis enī despecti di-
es paruos? Et letabūtur: et videbunt
lapidē stagnem in manu zorobabel.
Septē sunt isti oculi dñi: qui discurrent
in uniuersā terrā. Et respondit: et dixi
ad eū. Quid sunt due olive iste ad de-
xeram candelabri et ad sinistram ei⁹? Et
respondit sedor: et dixi ad eū. Quid sunt
due spice oliuarū que sunt iuxta duo
rostra aurea: in quibz sunt suffuloria
ex auro? Et ait ad me dicens. Nūquid
nescis q̄ sunt hec? Et dixi. Nō dñe mi.
Et dixit. Isti sūt duo filij olei splendo-
ris: q̄ assidue dñatori uniuersi ite. **U**
Et conuersus sū: et leuau oculos me-
os et vidi: et ecce volumē volās.
Et dixit ad me. Quid tu vides? Et dixi.
Ecce ego video volumē volās: longitu-
do ei⁹ viginti cubitorū: et latitudo ei⁹ de-
cem cubitorū. Et dixit ad me. Hec est
maledictio que egrediet sup facie dñi
terre: quia omnis fur sicut ibi scriptū est
iudicabitur: et omnis iurās q̄ hoc simi-
liter iudicabit. Educit illud dicit dñs
exercitū: et venit ad domū furis: et ad
domū iurantis in nomine meo men-
dantes: et cōmorabit i medio domū
eius: et cōsumet eū et ligna eius et la-
pidēs eius. Et egredietur angelus qui
loquebat i me: et dixit ad me. Leua
oculos tuos et vide. Quid est hoc q̄
egredietur? Et dixi. Quidnam est? Et
ait. Hec est angrea egrediens. Et dixit.
Hec est oculus eorum in uniuersa ter-
ra. Et ecce taleum plumbi porabat:
et ecce mulier una sedens i medio au-
fote. Et dixit. Hec ē impietas. Et pro-
iecit eā i medio anfote: et misit mal-
sam plumbicā in os eius. Et leuau
oculos meos et vidi: et ecce due mul-
tēs egredientes: et spirit⁹ in alis earū.
Et habebāt alas quasi alas mulier

leuauerunt anfotā inter terram et celū.
Et dixi ad angelū qui loquebat i me.
Quo ite defecit anfotā? Et dixit ad
me. Ve edificet i dom⁹ i terra sena ar:
et stabiliat et ponat ibi sup basan suā.
Et conuersus sum: et leuau **U**
oculos meos et vidi: et ecce qua-
tuor quadrigae egredientes de medio du-
orū montū: et montes montes erāt. In
quadriga prima equi cūci: in quadri-
ga secūda equi nigri: in quadriga tertia
equi albi: et in quadriga quarta equi va-
rii et fortes. Et respōdit: et dixi ad ange-
lū qui loquebat i me. Quid sunt hec
dñe mi? Et respondit angelus: et ait
ad me. Isti sunt spiritus veniēdi: qui e-
gredientur ut stent corā dñatore omniū
terre. In qua erāt equi nigri egrediebā-
tur i terrā aquilonis: et albi egredi-
buntur post eos: et varii egrediuntur ad
terram austris. Qui autē erāt robustissimi
egredietur: et querebāt ire et discurrere per o-
mnē terrā. Et dixit. Ite: et perambulate
terram. Et perambulauerunt terrā. Et vo-
cauit me: et locutus est ad me dicens. Ec-
ce qui egredientur i terrā aquilonis:
requiescere fecerūt spiritū meū i terrā
aquilonis. Et factū est verbum dñi ad
me dicens. Summe a transmigratione
ab olda et a thobie et ab idia et ve-
nies tu i die illa et inuabis domū io-
sue filij sophonie qui uenerūt de habi-
lone: et limes aurū et argenti et facies
coronas et pones in capite ihesu filij
ioseph sacerdotis magni: et loquebis
ad eū dicens. Hec ait dñs exercitū
dicens. Ecce vir: oriens nōmē eius. Et
subter eū orientur: et edificabit templū
dñi: et ipse reuertetur templū dñi. Et ipse
porabit gloriā: et sedebit i dñabitur
sup solio suo. Et erit sacerdos sup so-
lio suo: et cōsiliū pacis erit inter illos

duos. Et corone erūt helem et thobie
et idia et hen filio sophonie: memori-
ale in templo dñi. Et qui procul sunt
venient et edificabūt in templo dñi: et
scietis quia dominus exercitū mi-
sit me ad vos. Et ait hoc: si auditu
audieris vocē dñi dei vestri. **U**
Et factū est in anno quarto darij
regis: factum est verbum dñi ad
zachariā in quarta mensis noni qui
est calieu. Et misit ad domū dei sa-
salar et rogomelech et viri qui erāt cū
eis ad deprecandā faciē dñi: ut diceret
sacerdotibz dom⁹ dñi exercitū et pph-
tis loquētes. Nūquid flendū ē michi
in quinto mense: uel sanctificare me
debeo sicut feci iam multis ānis? Et
factū est verbum dñi exercitū ad me di-
cens. Loquere ad omne p̄phm terre: et
ad sacerdotes dicens. Cū ieiunaretis
et plangeretis in quinto et septimo pe-
hos septuaginta ānos: nūquid ieiun-
uū ieiunastis michi? Et cum comedi-
stis et bibistis: nunquid nō vobis come-
distis et vobismetipsis bibistis? Nū-
quid nō hec sunt verba que locutus
est dñs in manu pphetarū priorū cū ad-
huc iherusalē habitaret et esset opulē-
ta: ip̄a et verba in circuitu ei⁹: et ad au-
stū et in cāpestribz habitaretur? Et fa-
ctū est verbum dñi ad zachariā dicens.
Hec ait dñs exercitū dicens. Iudiciū
vecū iudicare: et misericordiā et misera-
riones facite unusquisq̄ cū fratre suo.
Et viduā et pupillū et aduersā et pau-
perem nolite calūniari: et malū viri fa-
ci sui non cogite in corde suo. Et no-
luerit attendere et auertere scapulā
recedens: et aures suas aggregauerūt
ne audirent: et cor suū posuerūt ne
adamātem ne audiret legē et verba q̄
misit dominus exercitū i spiritu suo

sando p manu pphetar priorum. Et facta ē indignatio magna a domino exercituum. Et factū ē: sicut locutus sum et non audierūt: sic clamabūt et non exaudia dicit dñs exercituum. Et disper- si eos p omnia regna que nesciūt: et terra desolata est ab eis eo q non esset transiens et reuertens: et posuerunt ter- ram desiderabilem in desertum. **III**

Et factum ē verbum dñi exercituum di- ces. Hec dicit dñs exercituum. Ze- latus sū syon zelo magno: et indigna- tione magna zelatus sum eā. Hec di- cit dñs exercituum: reclusus sum ad syō: et habitabo in medio iherlm. Et vocabi- tur iherusalē ciuitas veritatis: et mōs domini exercituum mons sanctificatus. Hec dicit dñs exercituum. Adhuc habi- tabūt senes et anus in plateis iherlm: et viri baculus in manu ei⁹ p mulieru- dine dictū. Et platee ciuitatis comple- bunt infantes: et puellis ludentibus in plateis eius. Hec dicit dñs exercitu- um. Si videbit difficile in oculis reli- quiarū ppli huius in diebus illis: nun- quid in oculis meis difficile erit dicit dñs exercituum? Hec dicit dñs exercituum. Ecce ego saluabo pplm meum de terra orientis et de terra occasus solis: et ad- ducam eos et habitabūt in medio ihe- rusalē: et erunt michi in populū et ego ero eis in deū in veritate et in iusticia. Hec dicit dñs exercituum. Confortentur manus vtr̄ qui auditis in hys diebus sermones istos per os pphetarū: in die qua fundata ē domus dñi exercituum in templū edificaretur. Siquidē ante dies illos merces hominū nō erat nec merces iumentorū erat: neq introeūti et exeūti erat pax pre tribulatione: et dimisi omnes homines unusquisq rōtra proximū suū. Aut̄ autem non

iuxta dies piores ego faciam reliquias populi hui⁹ dicit dñs exercituum: sed se- men pacis erit. Vineā dabit fructum suū: et terra dabit germen suū. Et celi dabunt rorem suū: et possideat facia reli- quas ppli huius uniuerso hē. Et erit: sicut eratis maledictio in gentibus do- minus iuda et domus israel: sic saluabo vos et eritis benedictio. Nolite timere. Confortent manus vtr̄: quia hec dicit dñs exercituum. Sicut cogitavi ut affli- gerem vos cum ad iracundiā prouo- cassetis patres vestri me dicit dominus et nō sum misertus: sic quiescit cogi- tavi in diebus istis ut benefaciā domui iuda et iherlm. Nolite timere. Hec sunt ergo verba q facietis. Loquimini veri- tatem unusquisq cum proximo suo. Veritate et iudicium pacis iudicate i portis vestris: et unusquisq malū con- tra amicum suū ne cogitetis in cordibus vestris: et iuramentū mendax ne diliga- tis. Omnia enī hec sūt q odi dicit dñs. Et factū est verbum dñi exercituum ad me dicens. Hec dicit dñs exercituum. Ieiuni- um quarti et ieiunium quinti et ieiunium se- ptimi et ieiunium decimi erit domui iude in gaudium et in leticiā: et i sollemnitates predaras. Veritate tantū et pacem di- ligite. Hec dicit dñs exercituum. Quis- que veiat populi et habitent in ciui- tatibus suis: et vadant habitatores unus ad alterū dicentes. Paxmus et de- precemur faciem dñi: et queramus do- minū exercituum. Vadam etiam ego. Et venient populi multi et gentes robu- ste ad querendū dñm exercituum in ihe- rusalē: et deprecandā faciem domini. Hec dicit dominus exercituum. In die- bus illis in qbus apprehēderet decē sp̄es et om̄ib lingua gentiū: et apphēderet tim- brā viri iudei dicetes: huius vobiscū.

Audiuim⁹ enī quid vobiscū ē. **W** nus verbi dñi in terra adrach et damasā requiritur eius: quia dñs est oculus hominis: et omniū tribuum israel. Emach quoq in terminis eius: et trus et sydon. Assumpserūt quippe sibi sapienciā valde. Et edificauit ty⁹ munitionē suā: et coarctauit argētū quasi humū: et aurū ut lutū platearū. Et ecce dñs possidebit eā: et prout in mari fortitudinē ei⁹: et hec igni deuora- bunt. Videbit ascalon et timebit: et ga- za et dolebit nimis: et accaron quo- niā cōsula est spes eius. Et peribit rex de gaza: et ascalon non habitabitur. Et sedebit separator in azoto: et disper- dam supbia philistinorū. Et auferam sanguinē eius de ore eius: et abomi- nationes eius de medio dentū ei⁹. Et relinquet etiā ipse deo nostrorū: et erit qsi dux i iuda: et accaron quasi iebuseus. Et circūdabo domū meā et hys q mili- tant michi erunt et reuertentes: et non trāsibit sup eos ultra egredor: quia nūc vidi in oculis meis. Exulta satis filia syon: iubilā filia iherusalē. Ecce rex tu⁹ veniet tibi iuxta et saluator: ipse paup et ascendēs sup alinā: et sup pullū fili- um asine. Et disperdā quadrigā et e- phraim: et equū de iherusalē: et dissipā- bunt arcus belli. Et loquet pacē gen- tibus: et potestas ei⁹ a mari usq ad ma- re: et a fluminibus usq ad fines terre. Tu quoq in sanguine testamēti tui e- misisti vinōs tuos de lacu: in quo nō est aqua. Conuertimini ad munitionē iudi sp̄ei. Hodie quoq annūciāns dupliciā reddam vbi: quoniā egredi- michi iudam quasi arcus: impleui terrā ephraim. Et suscitabo filios tuos sy- on sup filios tuos grecā: et ponā te quasi gladiū fortis. Et dñs deus sup

eos videbit: et erit ut fulgur iaculū eius. Et dñs deus in tuba canet: et va- det in turbine austri. Domin⁹ exercitu- um protiget eos: et deuorabūt et sub- iacent lapidib funde. Et bibentes inebri- abunt quasi a vino: et replebūtur ut phiale: et quasi cornua altaris. Et sal- uabit eos dñs deus eorū in die illa ut grege ppli sui: q lapides sancti eleua- bunt sup terrā ei⁹. Quid enī bonū ei⁹ est: et quid pulcrū ei⁹: nisi fructū electorū et vinum geminans virgines? **P** et dñs faciet nūes et pluuiam ymbres: et dabit eis singulis herbam in agro. Quia simulacra locuta sunt inutile: et diuini videtur mendacium: et somnatores locuti sunt frustra et vane cōsolabantur. Quidco adducti sunt quasi grex: affligent quia nō est pastor eis. Sup pastores irat⁹ est fu- roz me⁹: et sup hircos visitabo. Quia visitauit dñs exercituum gregem suū do- mū iuda: et posuit eos quasi equum glorie sue in bello. Et ipso angul⁹: et re ipso paxill⁹: et ipso arc⁹ p̄lij: et re ipso egrediet om̄is egredor simul. Et erunt quasi fortes: cōculcātes lutū viarū in predio. Et bellabūt quia dñs cū eis: et confundent ascendores equorū. Et cō- fortabo domū iuda: et domū ioseph saluabo. Et conuertā eos quia misere- bor eorū: et erūt sicut fuerūt quādo nō proiecerā eos. Ego enī dñs de⁹ eorū: et exaudia eos. Et erunt qsi fortes ephra- im: et letabitur cor eorū quasi a vino. Et filij eorū videbūt et letabūtur: et re- ulcabit cor eorū in dño. Sibilabo eis et cōgregabo illos: quia redemi eos. Et multiplicabo eos sicut ante fuerāt multiplicati: et seminabo eos in ip̄sa. Et de longe recordabūtur mei: et uiuēt

cū filiis suis et reuertent. Et reducā eos de terra egipti: et de assyria nō gregabo eos. Et ad terrā galaad et liban ad ducā eos: et nō inuenietur eis lor. Et transijt in maris fæto: et percidet in mari fludus: et cōfundetur omnia profunda fluminis. Et humiliabitur superbia assur: et sceptrum egipti recedet. Confortabo eos in domino: et in nomine eius ambulabūt dicit dñs. **A**d per libane portas tuas: et comedat ignis cedros tuas. Ululabitis quia cecidit cedrus: quoniam magnifici vastati sunt. Ululate quercus bala: quoniam succisus est saltus nimicus. Vox ululat pastor: quia vastata est magnificentia eorū. Vox rugitus leonū: quoniam vastata est superbia iordanis. Hec dicit dñs deus meus. Pasce pecora occisionis: que qui possederāt occidebāt et nō dolebāt: et uenerēbāt ea dicētes. Benedidit dñs: diuites facti sumus. Et pastores eorū nō parebāt eis: et ego nō parca ultra sup habitantes terrā dicit dñs. Ecce ego tradam homines: unūquēq; in manu proximi sui: et in manu regis sui: et cōfundēt terrā: et nō erūt de manu eorū: et pascam pecus occisionis: ppter hoc o pauperes gregis. Et assumpsi michi duas virgas: unā vocavi decore et alterā vocavi funiculū: et paui gregē. Et succidi tres pastores in mēse uno: et contrita est anima mea in eis. Si quidē et anima eorū variavit in me. Et dixi. Nō pascam vos. Quod moritur moriā: et quod succiditur succidatur: et reliqui deuorā unusquisq; carnē proximi sui. Et tuli virgā meā que vocabat decus et abscondi eā: ut rectū facerē sedus meū quod percussi cū omnibz pplis: et in iratū dedudum

est in die illa. Et cognouerunt sic pauperes gregis qui custodiūt michi: quia verbum dñi est. Et dixi ad eos. Si bonū est in oculis vris affare mercedē meā: et si nō. quiescite. Et appendit mercedem meā triginta argenteos. Et dixit dñs ad me. Proice illud ad statuaculum. Decorū precii: quo appreciatū ab eis. Et tuli triginta argenteos: et proieci illos in domo dñi ad statuaculum. Et pscidi virgā meā secundā que appellatur funiculū: ut dissolueret gemmatam inter iudā et israhel. Et dixit dñs ad me. Adhuc sume tibi vasa pastoris Rulti. Quia ecce ego suscitabo pastore in terra qui derelicta nō visitabit: dispersum nō queret: et cōtū nō sanabit: et id qd stat nō emutiet: et canes pinguiū comedet: et ungulas eorum dissoluet. O pastor et ydolu: dereliques gregem. Gladius sup brachiū eius: et sup oculū dexteri. Brachiū eius ariditate sicabit: et oculus dexteri ei tenebresecens obscurabit. **¶** **O**mnis verbi dñi sup israhel. Dixit dñs egredies relū et fundās terram: et fugiens spiritū hōminis in eo. Ecce ego ponā iherlm sup limināre capule omnibz pplis in circuitu: sed et iuda erit in obsidione cōtra iherlm. Et erit: in die illa ponā iherusalē lapidē omnis cūdis pplis. Omnes qui eleuabunt eam concisione lacerabūt: et colligentur adūsus eam omnia regna terre. In die illa dicit dñs pcutiā omnē equū stupore: et ascensorem ei in amēndā. Et sup domū iuda apertā oculos meos: et omnē equū pplorū pcutiā reditate. Et dicent duces iuda in corde suo. confortentur michi habitatores iherusalē: in dño egeritū deo eorū. In die illa ponā duces iuda sicut cinnamū

ignis in lignis et sicut facem ignis in fenore: deuorabūt ad dextrā et ad sinistram omnes pplis in circuitu. Et habitabit iherusalē rursus in loco suo i iherusalē: et saluabit dñs tabernaculū iuda sicut in principio: ut nō magnifice gloriē domus dauid: et gloria habitantū iherlm cōtra iudā. In die illo proteget dñs habitatores iherusalem. Et erit qui offenderit eē eis in die illa quasi dauid: et domus dauid quasi deificus angelus dñi in aspectu eius. Et erit in die illa quēta cōtere omnes gentes que veniūt cōtra iherusalē: et fundā sup domū dauid et sup habitatores iherusalē spiritū gratie et precū. Et aspiciet ad me quē cōteret: et plāget eū plādū qd sup unigenitū: et dolēbūt sup eū ut dolet soler in morte primogeniti. In die illa magis erit plādus iherlm sicut plādus adremon: in campo magedon. Et plangent terra: familie et familie seorsum. Familie domus dauid seorsum: et mulieres eorū seorsum. Familie domus leui seorsum: et mulieres eorum seorsum. Familie semei seorsum: et mulieres eorum seorsum. Familie domus iuda seorsum: et mulieres eorum seorsum. Familie domus iuda seorsum: et mulieres eorum seorsum. **¶** **I**n die illa erit fons patris domus dauid et habitabit iherusalē: in ablutione peccatoris et menstruare. Et erit in die illa dicit dñs egeritū dispersā nomina ydolorū de terra: et nō memorabitur ultra. Et pseudo prophetas et spiritū immūdū auferā de terra. Et erit nūm prophetauerit quispiā ultra: dicent ei pater eius et mater eius qui genuerūt eum. Non viues: quia mendacium locutus es i nomine dñi. Et configent

cū pater eius et mater eius genitores eius cū pphetauerit. Et erit in die illa cōfundent prophete unusquisq; eē visionē suā cū pphetauerint: nec operientur pallio laccio ut mentiant. Sed dicit: nō sum propheta. Homo agricola ego sum: quoniam ad am exemplū meū ab adolescentia mea. Et dicitur ei. Quid sunt plage iste in medio manuum tuarū? Et dicit. Hys plagas sum in domo eorū qui diligebant me. Frangite sustinere sup pastore meū: et sup virū coherentē michi dicit dñs egeritū. Percute pastorem: et dispergetur oues. Et cōuertam manū meā ad paruos: et erit in omni terra dicit dñs. Partes due in ea dispergent et deficiant: et tertia pars relinquetur in ea. Et ducam tertiā partē per ignē: et uram eos sicut urit argentū: et probabo eos sicut probat aurū. Ipse vocabit nōmē meū: et ego exaudia eū. Et dicit. Plus meus es: et ipse dicit. dñs deus meus. **¶** **E**cce dies veniūt dicit dñs. **¶** **A**minus: et diuident spolia tua i medio tui. Et cōgregabo omnes gentes ad iherusalē in plū: et capietur ciuitas et vastabitur domus: et mulieres ciuitatis in captiuitatē: et reliqui ppli nō auferentur eē urbe. Et egrediet dñs et preliabit cōtra gentes illas: sicut preliatus est in die certaminis. Et stabūt pedes eius in die illa sup mōrem oliuarū: qui est cōtra iherusalē ad orientem. Et scindetur mōs oliuarū eē media parte sui ad orientem et ad occidentem pcepto grandi valde. Et separabitur mediū montis ad aquilonē: et mediū eius ad meridiē. Et fugietis ad vallē mōtū eorū: quoniam cōmperit vallis mōtū vtriusq; ad proximiū. Et

M fugietis sicut fugistis a facie exercitus
in diebus orationis regis iuda. Et veniet do-
minus deus meus: omnesque sancti cum eo.
Et erit in die illa non erit lux sed tenebrae
et gelu. Et erit dies una que nota est do-
mino: non dies neque nox: et in ipse vespere
erit lux. Et erit in die illa regibunt aque
vive de iherusalem. Medius earum ad ma-
re orientale: et medius earum ad mare no-
nissimum. In estate et in hyeme erunt: et e-
rit dominus rex super omnem terram. In die illa
erit dominus unus: et erit nomen eius unum.
Et revertetur omnis terra usque ad deser-
tum: de colle remouit ad austrum iherusalem.
Et exaltabit et habitabit in loco suo
a porta beniamin usque ad locum porte
prioris et usque ad portam angulorum: et
a turre antanehel usque ad torcularia re-
gis. Et habitabunt in ea: et anathema
non erit amplius. Sed stabit iherusalem secu-
ratur: et hoc erit plaga qua percutiet dominus om-
nes gentes que pugnauerunt aduersus
iherusalem. Tabetet caro uniuscuiusque: sta-
tis super pedes suos: et oculi eius cunctate-
scent in foraminibus suis: et lingua eorum
detabetet in ore suo. In die illa erit tu-
multus domini magnus in eis: et appre-
hendet vir manum proximi sui: et conse-
cetur manus eius super manum proximi
sui. Sed et iudas pugnabit aduersus
iherusalem. Et congregabuntur diuitie omni-
um gentium in circuitu: aurum et argentum
et vestes multe satis. Et sic erit ruina
equi et muli et camelus et asinus et omni-
um iumentorum que fuerunt in castris illis:
sicut ruina hec. Et omnes qui reliqui
fuerunt de universis gentibus que venerunt
contra iherusalem: ascendent ab anno in annum
ut adorarent regem dominum exercituum: et cele-
brent festiuitates tabernaculorum. Et erit
qui non ascenderit de familijs terre ad
iherusalem ut adorarent regem dominum exercituum:

non erit super eos ymbrex. Quod et si famili-
a egypti non ascenderit et non venerit: nec
super eos erit. Sed erit ruina qua percutiet
et dominus omnes gentes: que non ascende-
runt ad celebranda festiuitate taberna-
culorum. Hoc erit peccatum egypti et hoc pec-
catum omnium gentium: que non ascenderunt
ad celebranda festiuitatem tabernaculo-
rum. In die illa erit quod super hierusalem est equi
sancti domini: et erunt lebetes in domo do-
mini quasi phiale coram altari. Et erit
dominus lebes in iherusalem et in iuda sancti-
ficatus dominus exercituum. Et veniet omnes
synagoge et sumet de eis: et coquet in eis.
Et non erit mercator ultra in domo domini
exercituum in die illo. **Explicit Zacharia-
rias propheta iuxta Malachiam prophetam.**
Erus verbi domini ad
israhel in manu ma-
lachie prophete. Di-
legi vos dicit dominus.
Et dixistis. In quo
dilexisti nos? Non
ne fecerat esau iacob dicit dominus? Et
dilexi iacob: esau autem odio habui. Et
posui sepe montes eius in solitudinem:
et hereditatem eius in dracones deserti.
Quod si dixit ydumica destrudi sumus
sed reuerentes edificabimus? que destru-
ta sunt: hec dicit dominus exercituum. Ipsi edi-
ficabunt et ego destrua. Et vocabuntur
termini iniquitatis: et populus cui iratus
est dominus usque in eternum. Et oculi vestri vide-
bunt: et vos dicetis. Magnificatus dominus
super terminum israhel. Ipsi honorat preteritum:
et fecit dominum suum. Si ergo pater ego sum
ubi est honor meus: si dominus ego sum
ubi est timor meus? dicit dominus exercituum.
Ad vos o sacerdotes: qui despiciatis
nomen meum. Et dixistis. In quo despe-
ximus nomen tuum? Offertis super al-
tare meum panem pollutum. Et dicatis.

In quo polluitur? In eo quod dicitis:
mela domini despecta sunt. Si offeratur: cuncta ad-
imolanda: nonne malum est? Et si offera-
tis claudum et laquidum: nonne malum est?
Offert illud puri tuos: si placuerit ei: aut
si susceperit faciem tuam dicit dominus exercituum.
Et nunc deprecamini vultum dei ut misereatur
vostre: de manu enim vestra factum est hoc: si quo
modo suscipiat facies vestras dicit dominus
exercituum. Quis est in vobis qui claudat
ostium? et incendit altare meum grauitas?
Non est michi voluntas in vobis dicit dominus
exercituum: et munus non suscipiam de manu
vestra. Ab orientem solis usque ad occasum
magnus est nomen meum in gentibus: et in omni
loco sanctificatus: offertur nomini meo ob-
lato munda: quia magnus nomen meum in
gentibus dicit dominus exercituum. Et vos pol-
luitis illud in eo quod dicitis mela domini
despecta sunt: et quod supponit despectibile
est ei igne qui illud deuorat. Et dixistis.
Ecce de labore: et resufflatis illud dicit
dominus exercituum. Et inulstis de rapinis
claudum et laquidum: et inulstis munus.
Quid suscipiam illud de manu vestra di-
cit dominus? Malum est dolosus qui habet in
grege suo masculum: et vocat facies imo-
lat debile domino. Quia rex magis
ego dicit dominus exercituum: et no-
men meum horribile in gentibus. **I**n
tunc ad vos mandatum hoc o sa-
cerdotes. Si volueritis audire et
si volueritis ponere super cor ut deis glo-
ria nomini meo ait dominus exercituum: mit-
te in vobis egestatem et maledicta benedicti-
onibus vestris: et maledicta illis qui non po-
nunt super cor. Ecce ego proiciam vobis
brachium: et dispersa super vultum vestrum
solentiam vestram: et assumet vos se-
ru. Et facietis quia misi ad vos mandatum
istud: ut esset pactum meum cum leui dicit dominus
exercituum. Pactum meum fuit cum eo vine et

patris: et dedi ei timorem et timorem meum: a
facie nominis mei pauebat. Ite vestra
fuit in ore eius: et iniquitas non est inuenta in la-
bijs eius. In pace et in equitate ambulauit cum
eius: et inuitos auertit ab iniquitate. Labia
eius sacerdotis custodiunt scientiam: et legem
requirit et ore eius: quia angelus domini exercitu-
um est. Vos autem recessistis de viarum scien-
tia: alitis plurimos in lege. Ipsi feci-
tis pactum leui dicit dominus exercituum. Pro-
pter quod et ego dedi vos despectibiles et hu-
miles omnibus populis: sicut non fueratis vi-
as meas: et acceptis faciem in lege. Num-
quid non pater vester omnium nomen? Numquid non
deus vester creauit nos? Quare ergo despi-
cit unusquisque? nomen facit sicut violas
pactum primum vestrum? Transgressus est iuda et
abominatio facta est in israhel et in iherusalem:
quia detrahunt iudas sanctificationem
domini quam dilegit: et habuerunt filia dei ali-
eni. Disperdat dominus virum qui fecerit hoc:
magistru et discipulu de tabernaculo
iacob: et offerent munus dominus exercituum.
Et hoc cunctis fecistis. Operiebatis la-
rimis altare domini fletu et mugitu: ita
ut non respiciam ultra ad sacrificium: nec
accipiam placabile quod de manu vestra. Et
dixistis. Quia ob causam? Quia dominus re-
sufflat? est inter te et uxorem pubertatis
tue: quam tu despectisti. Et hec particeps
tua: et vxor fedoris tui. Nonne vester fecit:
et residuum spiritus eius? Et quid vester que-
rit nisi semen dei? Custodite ergo spiri-
tum vestrum: et uxorem adolecentie tue noli
despicere. Cum odio habueris dimitte: di-
cit dominus deus israhel. Operiet autem iniquitas
vestimentum eius: dicit dominus exercituum. Cu-
stodite spiritum vestrum: et nolite despicere.
Laborare fecistis dominum in finibus
vestris. Et dixistis. In quo cum fecimus
laborare? In eo quod dicitur. Quis qui
facit malum bonum? et in conspectu domini: tales

MAchab. **II**
supbia magna. Et factus est plandus magnus in isrl: et in omni loco eor. Et ingenuerunt principes et seniores: et iuvenes et virgines infirmati sunt: et speciositas mulierum immutata est. Omnis maritus sumpsit lamentum: et que sedebat in throno maritali lugebat. Et comota est terra super habitantes in ea: et universa domus iacob induit dolorem. Et post duos annos diebus misit rex principem tributorum in civitates iuda: et venit ihrlm cum turba magna. Et locutus est ad eos verba pacifica in dolo: et crediderunt ei. Et reversus super civitatem repente: et percussit eam plaga magna: et perdidit populum multum ex isrl. Et accepit spolia civitatis: et succendit eam igni. Et destruxit domos eius et muros eius in circuitu: et captivos duxerunt mulieres et natos: et pecora possederunt. Et edificaverunt civitatem david muros magnos et firmos et turribus firmis: et facta est illis arca. Et posuerunt illi gentem peccatricem viros iniquos: et qualiter in ea. Et posuerunt arma et eleas: et congregaverunt spolia ihrlm et reposuerunt illi: et facti sunt in laqueum magnum. Et factum est hoc ad insidias sanctificationi: et in diaboli magnum in isrl tempus. Et effuderunt sanguinem innocentium per circuitum sanctificationis: et statim auerunt sanctificationem. Et fugerunt habitatores ihrlm propter eos: et facta est habitatio eorum: et facta est cetera semini suo: et nati eius reliquerunt eam. Sanctificatio eius desolata est sicut solitudo: dies festi eius auerunt sunt in ludum: sabbata eius in opprobrium. Inimicos eius in nichilum. Secundum gloriam eius multiplicata est ignominia eius: et sublimitas eius conuersa est in ludum. Et scripsit rex antiochus omni regno suo: ut esset omnis

populus unus. Et reliquerunt unusquisque legem suam: et deseruerunt omnes gentes secundum verbum regis antiochi. Et multi ex isrl deseruerunt ei: et sacrificaverunt ydolis: et coinquinaverunt sabbatum. Et misit rex antiochus libros per manus munerum in ihrlm: et in omnes civitates iude: ut sequerentur leges gentium terre: et prohiberent olocausta et sacrificia et plationes fieri in templo dei: et prohiberent celebrari sabbatum et dies solennes. Et iussit coinquinari sancta: et sanctum populum isrl. Et iussit edificari aras et templa et ydola et immolari carnes suillas et pecora communia: et relinquere filios suos in circuitibus: et coinquinari animas eorum: et omnibus immunditiis et abominacionibus: ita ut obliviscerentur legem et immutarent omnes iustificationes dei. Et quicumque non fecissent secundum verbum regis antiochi morerentur. Secundum omnia verba hec scripsit omni regno suo: et preposuit principes populo qui hec fieri cogerent. Et iussit civitates iude sacrificare. Et congregati sunt multi de populo ad eos qui dereliquerant legem domini: et fecerunt mala super terram: et effugerunt populum isrl in abditiis et in absconditis fugitivorum locis. Die quintadecima mensis callem quinto et sydragelimo et centesimo anno edificavit rex antiochus abominandum ydolum desolationis super altare dei: et per universas civitates iude in circuitu edificaverunt aras: et ante ianuam domorum: et in plateis incendebant thura et sacrificabant. Et libros legis dei combusserunt igni scindentes eos: et apud quantumque inveniant libri testamenti domini et quicumque observabat legem domini: secundum edictum regis cruciabantur. In virtute sua faciebant hec populo isrl: qui

AN **II**
inveniebatur in omni mense in civitatibus. Et quinta et vicesima die mensis sacrificabant super aram que erat contra altare: et mulieres que circumdebant filios suos cruciabant secundum iussum regis antiochi. Et suspendebant pueros a crucibus per universas domos eorum: et eos qui circumdebant illos cruciabant. Et multi de populo isrl diffugerunt apud se: ut non manducarent immunda: et elegerunt magis mori quam cibis coinquinari immundis: et noluerunt infringere legem dei sanctam: et cruciati sunt. Et facta est ira magna super populum valde. **U**n diebus illis surrexit mathathias filius iohannis filius sumonis sacerdos ex filiis ioachim ab ihrlm: et coeedit in monte modin. Et habebat filios quinque: iohannem qui cognominabatur gad dias: et sumonem qui cognominabatur thali: et iudam qui vocabatur machabeus: et eleazar qui cognominabatur abaron: et ionathan qui cognominabatur apphus. Hi viderunt mala que fiebant in populo iuda et in ihrlm. Et dixit mathathias. Ve michi. Et quid natus sum videre cruciacionem populi mei et cruciacionem civitatis sancte: et sedere illi cum datur in manibus inimicorum? Sancta in manu reverteretur facta sunt: templum eius sicut homo ignobilis. Vasa glorie eius captiva adducta sunt: cruciati sunt senes eius in plateis: et iuvenes eius ceciderunt in gladio inimicorum. Que gens non hereditavit regnum eius: et non obtinuit spolia eius. Omnis compositio eius ablata est. Que erat libera: facta est ancilla. Et ecce sancta nostra et pulchritudo nostra et claritas nostra desolata est: et coinquinaverunt eam gentes. Quo ergo nobis adhuc vivere? Et sedit vestimenta sua mathathias et filii eius: et

operuerunt se cilicis: et plauerunt valde. Et venerunt illi qui missi erant a rege antiocho: ut cogerent eos qui confugerant in civitatem modin immolare et accendere thura: et a lege dei discedere. Et multi de populo isrl consentientes accesserunt ad eos: sed mathathias et filii eius constanter reverterunt. Et respondentes qui missi erant ab antiocho dixerunt mathathie. Princeps et clarissimus et magnus es in hac civitate: et ornatus filijs et fratribus. Ergo accede prior et fac iussum regis sicut fecerunt omnes gentes et viri iuda et qui remanserunt in ihrlm: et eis tu et filii tui inter amicos regis: et amplificatus auro et argento et muneribus multis. Et respondit mathathias: et dixit magna voce. Et si omnes gentes regi antiocho obediunt ut discedant unusquisque a seculare legis patrum suorum et consentiant mandatis eius: ego et filii mei et fratres mei obedimus legi patrum nostrorum. Propitius sit nobis deus: non est nobis utile relinquere legem et iusticias dei. Non audiemus verba regis antiochi: nec sacrificabimus transgredientes legis nostre mandata: ut eamus altera via. Et ut cessavit loqui verba hec: accessit quidam iudeus in omnium oculis sacrificare ydolis super aram in civitate modin secundum iussum regis. Et vidit mathathias et doluit: et contraxerunt renes eius. Et accessus est furor eius secundum iudicium legis: et insilientes cruciavit eum super aram. Sed et virum quem rex antiochus miserat qui cogerat immolari occidit in ipso tempore: et aram destruxit: et zelatus est legem sicut fecit fratres zambri filio salomi. Et exclamavit mathathias voce magna in civitate dicens. Omnes qui zelum habet legis statuens testamentum regis post me. Et

fugit ipse et filij eius in montes: et reliquerunt quicunque habebant in civitate. Tunc descenderunt multi gentes iudicum et iusticia in desertum: et cederunt ibi ipsi et filij eius: et inheces eorum et pecora eorum: quoniam induraverunt super eos mala. Et reverteruntur viri regis et exercitus qui erat in iherusalem civitate david: qui discessissent viri quidam qui dissipaverunt mandatum regis in loca occulta in deserto: et absisterunt post illos multi. Et statim preceperunt ad eos: et constituerunt adversus eos plenum in die sabbatorum. Et dixerunt ad eos. Relinquitis et nunc ad huc. Et cetera secundum verbum regis andiochi et virorum. Et dixerunt. Non egrediemur: neque faciemus verbum regis ut polluiamus diem sabbatorum. Et constituerunt adversus eos plenum: et non responderunt illis: nec lapidem miserunt in eos nec oppilaverunt loca occulta dicentes. Gloriamur omnes in simplicitate nostra: et testes erunt super nos celum et terra quod iniuste perdidimus nos. Et invenerunt illis bellum sabbatum: et mortui sunt ipsi et uxores eorum et filij eorum et pecora eorum: usque ad mille animas hominum. Et cognovit machabias et amici eius: et ludum habuerunt super eos valde. Et dixit vir proximo suo. Si omnes fecerimus sicut fratres nostri fecerunt et non pugnaverimus adversus gentes pro animabus nostris et iustificationibus nostris: citius disperderet nos a terra. Et cogitaverunt in die illa dicentes. Nullus homo quicunque venerit ad nos in bello die sabbatorum pugnet: adversus eum: et non moriemur omnes sicut mortui sunt fratres nostri in oculis. Tunc congregata est ad eos synagoga iudeorum fortis viribus et israel: omnis voluntarius in lege et

omnes qui fugiebant a malis addiderunt ad eos: et facti sunt illis ad firmamentum. Et collegerunt exercitum: et percussere peccatores in ira sua et viros iniquos in indignatione sua: et ceteri fugerunt ad nationes ut evaderent. Et circumdedit machabias et amici eius et destruxerunt aras: et circumcidit pueros in circumcisos quomodo invenit in finibus israel in fortitudine. Et persecuti sunt filios supbia: et perstravit opus in manibus eorum. Et obtinuerunt legem de manibus gentium et de manibus regum: et non dederunt corruere proci. Et appropinquavit dies machabie moriendi: et dixit filijs suis. Nunc confortati estis superbia et castigati: et ipse rationis et ira indignationis. Nunc ergo o filij emulatores estote legis: et date animas vestras pro testamento patrum. Et memorate opera patrum que fecerunt in generationibus suis: et accipietis gloriam magnam et nomen eternum. Abraham nonne in temptatione inventus est fidelis: et reputatum est ei ad iusticiam? Ioseph in ipse angustie sue custodiit mandatum: et factus est dominus egypti. Simeon pater noster zelando zelum dei accepit testamentum sacerdotum eternum. Iphesus dum implevit ubi factus est dux israel. Caleph dum testificatur in ecclesia accepit hereditatem. David in sua misericordia consecutus est sedem regni in secula. Iphesus dum zelat zelum legis: receptus est in celum. Ananias azarias et misahel credentes liberati sunt de flamma. Daniel in sua simplicitate liberatus est de ore leonum. Et ita cogitare pro generatione et generationem: quia omnes qui sperant in eo non infirmant. Et a vestris viri peccatis ne immutatis: quia gloria et veritas est. Hodie recollit

et mas non invenietur: quia convulsus est in terra suam: et cogitatio eius perit. Vos ergo filij confortamini et viriliter agite in lege: quia cum feceritis quod vobis precepta sunt in lege a domino deo vestro: in ipsa gloria eritis. Et ecce summi fratres vestri scio quod vir consilij est. Ipsum audite semper: et ipse erit vobis pater. Et iudas machabius fortis viribus a juventute sua sit vobis princeps milicie: et ipse age bellum populi. Et adducatis ad vos omnes factores legis: et vindicare vindictam populi vestri. Peribunt enim tribulationem gentibus: et incendit in preceptum legis. Et benedixit eos: et appositus est ad patres suos. Et defunctus est chelmo et quadragesimo sexto anno: et sepultus est a filijs suis in sepulchris patrum suorum in modum: et planxerunt cum omnis israel plandum magno.

Et surrexit iudas qui vocatur machabius filius eius pro eo: et adiuvabat cum omnes fratres eius: et unum qui se commiserat patri eius: et gloriabatur prelium israel cum leicia. Et dilatauit gloriam populo suo: et induit se lorica sicut gigas: et succinxit se armis bellicis suis in prelio: et pregebat castrea gladio suo. Similis factus est leoni in operibus suis: et sicut canis leonis rugiens in venatione. Et persecutus est iniquos persecutus eos: et qui convulsabant populum suum: eos succendit flammis: et repulsi sunt inimici eius pro timore eius. Et omnes operarii iniquitatis convulsati sunt: et directus est salus in manu eius. Et regerebat reges multos: et laudabat iacob in operibus suis: et in seculo memoria eius in benedictione. Et perambulabat cunctas iudas et perdidit impios et eis: et ante iram ab israel. Et novitas est usque ad novissimum

terre: et congregavit peccatores. Et congregavit appollonius gentes: et a samaria virtutem multam et magnam ad bellandum contra israel. Et cognovit iudas et ceteri obviam illi: et percussit et occidit illum et ceciderunt vulnerati multi et reliqui fugerunt: et accepit spolia eorum. Et gladius appollonis abtulit iudas: et erat pugnas in eo omnibus diebus. Et audivit seron princeps exercitus: si erit: quod congregavit iudas congregationem fidelium et ecclesiam secum. Et ait. Faciam michi nomen et glorificabor in regno: et debellabo iudam et eos qui cum ipso sunt: qui spernebant verbum regis. Et paravit se: et ascendit cum eo castra impudens fortis auxiliarij ut faceret vindictam in filios israel. Et appropinquavit usque bethoron: et egredietur obviam illis cum paucis. Ut autem viderunt exercitum venientem sibi obviam: dixerunt iudei. Quomodo poterimus pauci pugnare contra multitudinem tantam: tam fortis? Et nos fatigati sumus? Inimicus hodie. Et ait iudas. Facile est condudi multos in manu paucorum: et non est differentia in conspectu dei veli libera: et in multis et in paucis: quoniam non in multitudine exercitus victoria belli: sed de deo fortitudo est. Ipse veniunt ad nos in multitudine commacati et superbia: ut disperderent nos et uxores nostras et filios nostros: et ut spoliarent nos. Nos vero pugnabimus pro animabus nostris et legibus nostris: et ipse dominus conteret eos ante faciem nostram. Vos autem ne timueritis eos. Ut testatur autem loqui insulsi et eos subito: et cunctus est seron et exercitus eius in conspectu ipsius: et persecutus est eum in deserto bethoron usque in campum. Et ceciderunt et ceteri occiderunt viri: reliqui autem fugerunt.

in terram philistin. Et cecidit timor iude ac fecerit eius et formido super omnes gentes in circuitu eorum: et peruenit ad regem nomen eius: et de philistinis narrabant omnes gentes. Et audiuit autem rex antiochus sermones istos: iratus est animo: et misit et congregauit exercitum uniuersi regni sui castra fortia valde. Et aperuit earum suum: et dedit stipendia exercitui in annum: et mandauit illis ut essent parati ad opera. Et uidit quod defecit pecunia de thesauris suis: et tributa regionis modica propter dissensionem et plagam quam fecit in terra: ut tolleret legitima que erant a primis diebus. Et timuit ne non haberet et semel et bis in sumptibus et donatiua que dederat ante largam manu: et abundauerat super reges qui ante eum fuerant. Et consternatus erat antiochus valde: et cogitauit ire in philistin et accipere tributa regionum: et congregare argentum multum. Et reliquit liliam hominem nobilem de genere regali super negotia regia a flumine eufhratem usque ad flumen egypti: et ut nuticer antiochum filium suum donec rediret. Et tradidit ei medium exercitum et elephantos: et mandauit ei de dimidiis que volebat: et de inhabitantibus iudeam et iherusalem: et ut mitteret ad eos exercitum ad conterendam et excipendam uirtutem israel: et reliquias iherusalem et auferendam memoriam eorum de loco: et ut constitueret habitatores filios alienigenas in omnibus finibus eorum: et forte distribueret terram eorum. Et rex assumpsit partem exercitus residui: et egredere ab antiochia ciuitate regni sui anno tricesimo et quadragesimo primo: et transferauit eufhratem flumen: et pambulabat superiores regiones. Et elegit liliam paphlagonum filium

domini: et nichanor et gorgias viros potentes et amicos regis: et misit cum eis quadraginta milia viros: et septem milia equitum: ut ueniret in terram iuda et disperderet ea secundum uerbum regis. Et processerunt ut irent cum uincula uirtutis sue: et uenerunt et applicauerunt animum in terra capseti. Et audierunt mercatores regionum nomen eorum: et acceperunt argentum et aurum multum valde et pueros: et uenerunt in castra ut acciperent filios israel in securos: et additi sunt ad eos exercitus syrie et terre alienigenarum. Et uidit iudas et fratres eius quia multiplicata sunt mala: et exercitus applicabat ad fines eorum: et cognouerunt uerba regis que mandauit populo facere in interitum et consummationem. Et dixerunt unusquisque ad proximum suum. Et ergo? ditionem populi nostri: et pugnamus pro populo nostro et sanctis nostris. Et congregati sunt conuenimus ut essent parati in philistin: et ut oraret et precaret misericordiam et misericordiam. Et iherusalem non habitabatur: sed erat sicut desertum. Non erat qui ingrederetur et egredere de natione eius: et sanctum conculcabatur. Et filii alienigenarum erant in ore: ibi erat habitatio gentium. Et ablata est uoluptas a iacob: et defecit ibi sibia et cithara. Et congregati sunt et uenerunt in masphat contra iherusalem. Quia locus orationis erat in masphat ante iherusalem. Et ieiunauerunt illa die: et induerunt se cilicis et cinerem imposuerunt capiti suo: et delinuerunt uelamina sua. Et exanderunt libros legis de quibus secrabatur gentes similitudinem simulacrorum suorum: et aculeis ornamentis sacerdotalibus et primitiis: et deum pleuerant dies: et clamauerunt uoce magna i celum dicentes. Quando faciemus

illis: et quod eos ducemus? Et sancta nostra conculcata sunt et contumaciata sunt: et sacerdotes qui facti sunt i iudum et in humilitate. Et ecce nationes conueniunt aduersum nos: ut nos disperdant. Quis autem que cogitauerunt in nos. Quis poterit? Sublittere ante faciem eorum: nisi tu deus adiuues nos? Et rubis exclamauerunt uoce magna. Et post hoc constituit iudas duces populi: tribunos et centuriones et pentacontarchos et decuriones. Et dixit hijs qui edificabant domos et sponsabant uxoribus et plantabant vineas: et formidolosus: ut rediret unusquisque in domum suam secundum legem. Et mouerunt castra: et collocauerunt ad austrum ammanum. Et ait iudas. Accingimini et estote filij potentes: et estote parati in mane ut pugnetis aduersus nationes has que conueniunt disperdere nos: et sancta nostra: quoniam melius est nos mori in bello: quam uidere mala gentis nostre et sanctorum. Sicut autem fuerit uoluntas in celo sic fiat. **III** Et assumpsit gorgias quinquaginta milia viros: et mille equites electos. Et mouerunt castra nocte ut applicarent ad castra iudeorum: et peruenirent eos subito. Et filii qui erant ex accretione illis duces. Et audiuit iudas: et surrexit ipse et potentes peruenire uirtutem exercitus regis: que erant in ammanum. Adhuc enim dispersus erat exercitus a castris. Et uenit gorgias in castra iudei nodu: et nemine inuenit. Et querebat eos in montibus: quoniam dixit: fugerunt hijs a nobis. Et cum dies factus esset apparuit iudas in campo cum tribus milibus viros tantum: qui regum et gladios non habebant. Et uiderunt castra gorgium valida: et loratus et

equitatus in circuitu eorum: et hijs dedit ad predium. Et ait iudas uiris qui secuti erant. Ne timueritis multitudinem eorum: et imperium eorum ne formideris. Memoretur qualiter salui facti sunt patres nostri in mari rubro: cum sequeretur eos pharaon cum exercitu multo. Et nunc clamemus in celum et misericordiam nostram dominus: et memoretur ecci testamentum patrum nostrorum: et ceteret exercitum istum ante faciem nostram hodie: et scient omnes gentes quia deus qui redimat et liberet israel. Et leuauerunt alienigenae oculos suos: et uiderunt eos uenientes ex aduerso. Et regerunt de castris in philistin: et tuba recinebant hijs qui fuerant cum iuda. Et congressi sunt: et contrite sunt gentes et fugerunt in campum. Nonnulli autem ceciderunt in gladio: et persecuti sunt eos usque gezeron et usque in campos ydum: et azori et ianne: et ceciderunt ex illis usque ad tria milia virorum. Et reuersus est iudas: et exercitus eius sequens eum. Dixitque ad populum. Non contumelietis spolia quia bellum contra nos est: et gorgias et exercitus eius propter nos in montibus: sed stare nunc contra inimicos nostros et repugnare eos: et sumemus postea spolia securi. Et adhuc loquente iuda hec: ecce apparuit pars quedam prospectans de monte. Et uidit gorgias quod in fugam conuersi sunt sui: et succensa sunt castra. Sumus enim qui uidebatur declarabat quod factum est. Quibus illi conspectis timuerunt valde: aspicientes simul et iudam: et exercitum in campo paratum ad philistin. Et fugerunt omnes in campum alienigenarum: et iudas reuersus est ad spolia castrorum. Et acceperunt aurum multum et argentum et iacintum et purpuram marinam et opes magnas: et conuersi in philistin cauebant et benedicebant

deum in celis quoniam bonus est: qui in
seculo misericordia eius. Et facta est sa-
lus magna in israel die illa. Quicumque
autem alienigenas evaserunt: venerunt et
miserunt litteras universas que acciderant.
Quibus ille auditis rostratus aso
deficiebat: quod non qualia voluit talia
congerit in israel: et qualia mandavit
regi. Et sequenti anno congregavit lilia
virores electorum sexaginta milia et equi-
tum quingenta milia: ut debellaret eos. Et
venerunt in iudeam: et castra posuerunt
in bethoron: et occurrerunt illis iudas cum
decem milibus viris. Et viderunt exercitum
fortem: et oravit et dixit. Blandus es
saluator israel qui contrivisti imperium
potentis in manu servi tui david: et
tradidisti castra alienigenarum in manu
ionathae filij saul et arnigeri eius. Con-
cludit exercitum istum in manu populi tui israel:
et confidant in exercitu tuo et equis. Da
illis formidinem: et tabescat audacia
virtutis eorum: et commoveantur confusione
sua. Duce illos gladio diligentium te:
et collaudet te omnes qui novenerunt no-
men tuum in ymnis. Et commiserunt populum:
et ceciderunt de exercitu lilia quingenta milia
virores. Videntes autem lilia suos fugam
et iudeorum audaciam: et parati sunt
aut vivere aut mori fortiter: abijt an-
tiiochiam et elegit milites: ut multipli-
cati rursus veniret in iudeam. Dixit autem
iudas et fratres eius. Ecce crevit sunt ini-
mici nostri: ascendamus nunc mudare
sanda et renovare. Et congregatus est
omnis exercitus: et ascenderunt in montem
syon. Et viderunt sanctificationem deserti
et altare phanatum: et portas questas: et
in arboribus virgula nata sicut in salu-
vel in montibus: et pastoria diruta.
Et sederunt vestimenta sua et planxerunt
plandum magnum: et imposuerunt cineres

super caput suum: et ceciderunt in faciem super
terram: et exclamaverunt rubis lignorum et
clamaverunt in celis. Tunc ordinavit
iudas viros ut pugnarent aduersus eos
qui erant in arce: donec emundarent
sanda. Et elegit sacerdotes sine macu-
la voluntatem habentes in lege dei: et
mudaverunt sanda: et tulerunt lapides
contaminationis in locum immundum.
Et cogitavit de altari olocaustorum
quod phanatum erat: quid de eo faceret.
Et iniecit illi consilium bonum ut destrue-
ret illud: ne forte illis esset in opprobrium
quia contaminaverunt illud gentes: et
danieli fuit illud. Et reposuerunt lapi-
des in montem domus in loco aperto:
quoadversus: venierunt phara et respon-
deret de eis. Et accepterunt lapides inte-
gros secundum legem: et edificaverunt
altare novum secundum illud quod fuit
prius: et edificaverunt sanda: et intra
domum eam intrinsecus: et rem: et arcia
sanctificaverunt. Et fecerunt vasa sanda
nova: et intulerunt candelabrum et altare
incensorum et mensam in templum. Et incensum
posuerunt super altare: et accenderunt
lucernas que super candelabrum erant: et
lucubant in templo. Et posuerunt super
mensam panes: et appenderunt velamina:
et consumnaverunt omnia opera que fecerant.
Et ante matutinum surrexerunt quia et
vicesima die mensis noni. hic est mensis
casleu centesimiquadragesimo davi
anni: et obdulerunt sacrificium secundum le-
gem super altare olocaustorum novum quod
fecerunt. Secundum tempus et secundum diem
in qua contaminaverunt illud gentes:
in ipsa renovatum est in sanctis et richa-
ria et ceteris et timbalis. Et ceciderunt omnes
populi in faciem: et adoraverunt: et bñdixerunt
in celis cum qui populum suum. Et fecerunt
dedicationem altaris diebus octo: et

obdulerunt olocausta cum leticia: et salu-
taria laudis. Et ornaverunt faciem templi
coronis aureis et scutulis: et dedicave-
runt portas et pastoria: et imposuerunt
eis ianuas. Et facta est leticia in populo
magna valde: et auctum est opprobrium
gentium. Et statuit iudas et fratres eius
et universa ecclesia israel ut agatur dies
dedicationis altaris in temporibus
suis ab anno in annum per dies octo: a
quinta et vicesima die mensis casleu cum
leticia et gaudio. Et edificaverunt in
per illo montem syon et per circuitum mu-
ros altos et turres firmas: nequando
venirent gentes et circumficerent cum sicut
ante fecerunt. Et collocavit illic exerci-
tum ut servarent eum: et munivit eum ad
custodiendam bethoron: ut haberet populus
munitionem contra faciem ydumeorum. **U**
Et factum est ut audirent gentes in
circuitu quia edificatum est altare
et sanctuarium sicut prius erat: et valde
et cogitabant tollere genus iacob: et erat
inter eos: et repertum occidere de populo et
persequi. Et debellabat iudas filios
israel ydumeorum et eos qui erant in ara-
bathane quia circumferebant israelitas:
et percussit eos plaga magna. Et reco-
rdatus est malicia filiorum beaui: qui erat
populo in laqueum et in scandalum insidiarum
in via. Et conclusi sunt ab eo in turri-
bus: et applicavit ad eos et anathema-
tizavit eos: et incendit turre eorum igni
cum omnibus qui in eis erant. Et transi-
vit ad filios ammon et invenit ma-
num fortem et populum copiosum: et timo-
reum duxit ipso. Et commisit cum eis
populi multa et commisit sunt in conspectu
eorum et percussit eos: et cepit iazer civitatem
et filias eius: et reversus est in iudeam.
Et congregavit sunt gentes que sunt in
galaad aduersus israelitas qui erant in

finibus eorum ut collegerent eos: et fugerunt
in datheman munitionem: et miserunt
litteras ad iudam et fratres eius dicens.
Congregare sunt aduersum nos gentes
per circuitum ut nos auferant: et parat
venire et occupare munitionem in qua
confugimus: et timotheus est dux exercitus
eorum. Nunc ergo veni et eripe nos de ma-
nibus eorum: quia cecidit multitudo de
nobis. Et omnes fratres nostri qui erant
in locis rubi in circuitu sunt: et captivati
duxerunt uxores eorum et natus et spolia:
et penebant illis fere mille viros. Et ad-
huc epistole legebant: et ecce alij nostrum
venierunt de galilea conditis tunicis
nuntiantes secundum verba hec: dicentes
convenisse aduersum se a ptholomaida
et yro et sydone: et repleta est omnis
galilea alienigenis: ut nos consumant.
Et audiuit autem iudas et populus sermo-
nes istos: convenit ecclesia magna co-
gitare quid facerent fratribus suis qui
in tribulatione erant et repugnabant
ab eis. Dixitque iudas symoni fratri
suo. Alige tibi viros et vade et libera
fratres tuos in galilea: ego autem et frater
meus ionathas ibimus in galadithim.
Et reliquit iosephum filium zacharie et
azaria duces populi cum residuo exercitu
in iudea ad custodiam: et precepit illis
dicens. Prestate populo hunc: et nolite
bellum committere adversum gentes donec
revertamur. Et dati sunt symoni viri
tria milia ut iret in galileam: iude autem
odo milia in galadithim. Et abiit sy-
mon in galileam: et commisit filia multa
cum gentibus. Et contrivit sunt gentes a
facie eius: et plebiscus est eos usque ad
portam ptholomaidis. Et ceciderunt
de gentibus fere tria milia viros: et acce-
pit spolia eorum. Et assumptis eos qui erant
in galilea et in arabis cum uxoribus

et natis et omnibus que erant illis: et ad-
duxit iudea cum leuicia magna. Et iu-
das machabeus et ionathas et fratres eius
transierunt iordanem: et abiit viam
reium dies in desertum. Et occurrerunt eis
nabuthel et susceperunt eos pacifice: et
narraverunt eis omnia que acciderant
fratribus eorum in galaditide: et quia multi
ex eis comprehensi sunt in barasa et bosor
et in alimis et in calphor et maged et
carnaim. Hec omnes civitates munire
et magne. Sed et in ceteris civitatibus
galaditidis cernunt comprehensi. Et in
carnaim constituerunt adinuicem exerci-
tum civitatibus hijs: et comprehendere et
collere eos in una die. Et conuenit iudas
et exercitus eius viam in desertum bosor
repente: et occupauit civitatem et occi-
dit omnem masculum in ore gladij: et
accepit omnia spolia eorum et succendit
eam igni. Et surrexerunt inde nocte: et
ibant usque ad munitionem. Et factum
est diluculo cum eleuassent oculos suos:
et ecce populus multus cuius non erat nume-
rus: portantes scalas et machinas ut
comprehenderent munitionem et repugna-
rent eos. Et vidit iudas quia cepit bel-
lum: et clamor belli ascendit ad celum
sicut tuba: et clamor magnus de civi-
tate. Et dixit exercitus suo. Pugna-
te hodie pro fratribus vestris. Et venit ci-
bus ordinibus post eos: et exclamave-
runt rubis: et clamauerunt in oratione.
Et cognouerunt castra timothei quia
machabeus est: et refugerunt a facie eius.
Et percussit eos plaga magna: et
ciderunt ex eis in die illa sex octo milia
virorum. Et dimisit iudas in maphar et
repugnauit et cepit eam: et occidit om-
nem masculum eius et suppleuit spolia
eius: et succendit eam igni. Unde precepit
et cepit calbon et maged et bosor: et

reliquas civitates galaditidis. Post
hec autem verba congregauit timo-
theus exercitum alium: et castra posuit
contra raphon transiordanem. Et misit
iudas specularem exercitum: et cernuerunt
eum dicentes quia conuerteret ad cum
omnes gentes que in circuitu suo sunt:
et exercitus multus nimis. Et arabas
conduxerunt in auxilium sibi: et castra
posuerunt transiordanem parati ad re-
venire in plin. Et abiit iudas obviam
illis. Et ait timotheus principibus
exercitus sui. Cum appropinquerit iudas
et exercitus eius ad torrentem aque: si nate-
rit ad nos prior: non poterimus sustine-
re: quia potius poterit aduersum nos.
Si vero timuerit transire et posuerit
castra contra flumen: transierimus ad eos:
et poterimus aduersus illum. Et autem
appropinquauit iudas ad torrentem aque
stauit scribas populi secus torrentem: et
mandauit eis dicens. Plurimum hominum
reliqueritis: sed veniat omnes in plin.
Et transierunt ad illos prior: et omnes
populi post eum. Et conuenit sunt omnes
gentes a facie eorum: et piecerunt arma
sua: et fugerunt ad phanum quod erat in
carnaim. Et occupauit ipsam civita-
tem: et phanum succendit igni cum omnibus
que erant in ipso. Et oppressa est carnaim:
et non potuit sustinere contra faciem iude.
Et congregauit iudas uniuersos israelitas
qui erant in galaditide a minimo usque
ad maximum: et viros eorum et natos et
exercitum magnum valde: ut venirent in
terram iude. Et venerunt usque a phron: et
hec ciuitas magna in ingressu postea
munita valde. Et non erat declinare
ab ea de terra vel sinistra: sed per mediam
iter erat. Et induxerunt se qui erant in
civitate: et obstruxerunt portas lapi-
dibus. Et misit ad eos iudas verba

pacifice dicens. Transeamus per terram
vestram ut eam in terram nostram: et ne-
mo vobis nocebit: tantum pedibus vestris
ibimus. Et volebant eis aperire. Et
precepit iudas predicare in castris: ut appli-
carent uniuersosque in quo erat loco. Et ap-
plicauerunt se viri virtutis: et repugna-
uit civitati illa tota die et tota nocte:
et tradita est ciuitas in manu eius. Et
precepit omne masculum in ore gladij:
et tradidit eam: et accepit spolia eius:
et transiit per totam ciuitatem super
interfectos. Et transgressi sunt iordanem
in campo magno contra faciem bechsan.
Et erat iudas congregans gentes: et
exhortabatur populum per totam viam
donec venirent in terram iuda. Et ascen-
derunt in montem syon: cum leuicia et gau-
dio: et obstruxerunt oblocusta: quoniam nemo
ex eis recideret donec reuerterentur in
patriam. Et in diebus quibus erat iudas et
ionathas in terra galaad: et symon
frater eius in galilea: contra faciem phy-
lomaides audiuit iosephus zacharie
filius et azarias princeps virtutis re-
bere gestas: et predia que facta sunt: et
dixit. Scidamur: et ipsi nobis nomen: et
eam pugnare aduersus gentes que in
circuitu nostro sunt. Et precepit hijs qui
erant in exercitu suo et abiit in iamam:
et reuic gorgias de ciuitate: et viri eius
obviam illis in pugna. Et fugati sunt
iosephus et azarias usque in finem iude:
et reciderunt illa die de populo israel ad duo
milia viri. Et facta est plaga magna
in populo: quia non audierunt iudam et
fratres eius: resistentes fortiter se adue-
ros. Populi autem non erat de semine viro-
rum illorum: per quos salus facta est in israel.
Et viri iuda magnificati sunt valde in
conspectu omnis israel et gentium omnium:
ubi audierat nomen eorum. Et conuerterunt

ad eos fausta clamantes. Et reuic
iudas et fratres eius et repugnabant
filios elai in terra que ad austrum est:
et percussit chebron et filias eius: et muros
eius et turres eius succendit igne in circuitu.
Et mouit castra ut iret in terram alie-
nigenarum: et gambulabat samariam.
In illa die ceciderunt sacerdotes in bello
dum voluit fortiter facere: dum sine con-
silio ceperunt in prelium. Et declinauit iu-
das in azotum in terram alienigenarum: et
diruit aras eorum et spolia deorum suorum
succendit igni: et cepit spolia civitatum
et reuersus est in terram iuda.

Et rex antiochus perambulauit
superiores regiones. Et audiuit
esse ciuitatem elimaideam in plide no-
bilissimam et copiosam in argento et
auro: templumque in ea locupletem valde.
Et illuc velamina aurea et lorice et scu-
ta: que reliquit alexander philippi regis
macedo qui regnauit prius in grecia.
Et venit et querebat capere ciuitatem
et depredari eam: et non potuit quoniam
innotuit sermo hijs qui erant in ciui-
tate. Et insurrexerunt in plin et fugit
inde: et abiit cum tristitia magna: et re-
uersus est in babiloniam. Et venit qui nun-
ciaret ei in plide: quia fugata sunt castra
que erant in terra iuda: et quia abiit
lithas cum virtute forti in primis et fugatus
est a facie iudeorum: et inualuerunt armis
et viribus et spolijs multis que reperiunt
de castris que ceciderunt: et quia dirue-
runt ab omni ratione quam edificauerant
super altare quod erat in iherusalem: et
sanctificationem sicut prius circūde-
runt muris excelsis: sed et bechsuram
ciuitatem suam. Et factum est ut audiuit rex
semones istos repaui et commotus est
valde: et decidit in lectum et incidit in
languorem per tristitiam: quia non est factum

sicut cogitabat. Et erat illis dies mul-
tos: quia renouata ē i eo tristitia ma-
gna: et arbitrans ē se mori. Et voca-
uit omnes amicos suos: et dixit illis.
Recessit somnus ab oculis meis: et co-
cidi et corruui corde pre solitudine. Et
dixi in corde meo. In quātam tribula-
tionem deueni: et in q̄s flud? tristitia in
qua nūc sum: qui iocūdus erā et dile-
ctus in potestate mea. Nūc vero cani-
scor malorū que feci iherlm: unde et
abstuli omnia spolia aurea et argētea
que erant in ea: et misi auferre habi-
tantes iudeam sine causa. Lognoui
ergo quia p̄pterea inuenerunt me ma-
la ista: et ecce p̄tore tristitia magna in
terra aliena. Et vocauit philippum
unū de amicis suis: et p̄posuit eū sup
uniuersū regnū suū. Et dedit ei diade-
ma et stolā suā et annulū: ut addu-
ceret antiochū filiū suū et nutre-
ret eū et regnaret. Et mortuus est illic anti-
ochus rex anno centesimoquadrage-
simonono. Et cognouit listas quo-
niam mortu? est rex: et constituit regna-
re antiochū filiū eius quem nutreuit
adolecentem: et vocauit nomen eius
cupatorem. Et hī qui erāt in arce con-
cluserant isrl in circuitu sandorū: et
s̄prebāt eis mala semp ad firmamen-
tum gentiū. Et cogitauit iudas disti-
dere eos: et conuocauit uniuersū pplm
ut obsideret eos. Et conuenerūt simul:
et obsederūt eos anno centesimoquin-
quagesimo: et fecerūt balistas et ma-
chinas. Et resecerunt quidam ex eis qui
obsidebātur: et adiūxerunt se illis ali-
qui impijs ex isrl: et abierūt ad regem
et dixerūt. Quousq; nō facis iudiciū:
et vindicas fratres nostros? Nōs de-
creuim? secuire parti tuo et ambulare
in p̄ceptis eius: et obsequi edictis eius:

et filij ppli nostri p̄pter hec alienabant
se a nobis. Et quicūq; inueniebātur
ex nobis interficiebant: et hereditates
nostre diripiebātur. Et non ad nos
tantū extendebūt manū: sed et in om̄es
fines nostros. Et ecce applicuerūt ho-
die ad arcam in iherlm occupare eam:
et munitionē in bethsurā munierūt.
Et misi p̄ueneris eos velocit? maiora
q̄ hec facient: et non poteris obtinere
eos. Et iratus est rex ut hec audiuit:
et conuocauit om̄es amicos suos et
principes exercitus sui: et eos qui sup
equites erant. Sed et de regibus alijs et
de insulis maritimis uenerūt ad eū:
exercit? conuoluit. Et erat numerus
exercit? eius centum milia peditum et
uiginti milia equitū: et elephāti trigin-
tadu? dodi ad plū. Et uenerunt p̄
ydumeā et applicuerūt ad bethsurā:
et pugnaverūt dies multos: et fecerūt
machinas. Et resecerūt et succendebunt
eas igni: et pugnaverūt uiciliter. Et
recessit iudas ab arce: et mouit castra
ad bethzacharan contra castra regis.
Et surrexit rex ante lucan: et constituit
exercitus impetū contra uiam bethza-
charan. Et comparauerūt se exercitū
in plū: et tubis reuerūt. Et elephan-
tis ostenderunt saguinē uue et mori:
ad acuendos eos in plū. Et diuiserūt
bestias per legiones: et afficerūt singu-
lis elephātis mille uiri in lorica con-
racheratis et galea et capitis: et
et quingēti equites ordinati uiciniq;
bestie electi erant. Hī ante tempus ubi-
cumq; erat bestia ibi erāt: et quousq;
ibat ibāt: et nō discedebāt ab ea. Sed
et uoces ligner sup eos ferre p̄grete:
sup singulas bestias: et sup eas ma-
chine. Et super singulas uiri virtutū
trigintadu? qui pugnebāt desup: et

intus magister bestie. Et residuū eq̄ta-
rum hinc et inde stauit in duas par-
tes: tubis exercitū conuocare: et purge-
re conscriptos in legionibus ei?. Et ut
refulsit sol in clipeos aureos et eos
resplenduerūt mōtes ab eis: et resplendu-
erūt sicut lapides ignis. Et distica est
pars exercit? regis p̄ mōtes excellos: et
alii p̄ loca humilia: et ibāt caute et or-
dinatē. Et conuoluit om̄es inhabi-
tantes terrā a uoce multitudinis eorū: et
incolle turre et collisione armorū. Erat
enī exercitus magnus ualde et fortis.
Et appropinquit iudas et exercitus ei?
in prelū: et ceciderūt de exercitu regis
secenti uiri. Et uidit eleazar fili? sau-
ra unā de bestijs loricaatā lorica regis:
et erat em̄is sup ceteras bestias. Et
uisum est ei q̄ in ea esset rex: et dedit se
ut liberaret pplm suū: et acquireret sibi
nomen eternū. Et occurrit ad eam au-
dader in medio legionis interficiens
a dextris: et a sinistris: et cadebant ab
eo huc am? illuc. Et iuit sub pedes ele-
phātis et supposuit se ei: et occidit eū
et cecidit in terram super ipm: et mor-
uus est illic. Et uidēs uirtutem regis
et impetū exercitus ei? diuerterūt se ab
eis. Castra autem regis ascenderūt co-
tra eos in iherlm: et applicuerūt castra
regis ad iudeam et montem syon. Et
fecit pacem cū hīs q̄ erāt i bethsurā: et
resecerūt de ciuitate quia non erant eis
ibi alimenta condulsis: quia sabbata
erant tere. Et comprehendit rex bethsu-
ram et constituit ibi custodiā seruare
eam: et constituit castra ad locū sandi-
ficationis dies multos. Et stauit illic
balistas et machinas: et ignis iacula
et tormenta ad lapides iactandos: et spi-
cula: et scorpiones: ad mittendas sagi-
tas: et fundibula. Fecerūt autem et ipi

machinas aduersus machinas eorū:
et pugnaverūt dies multos. Et ecce autē
non erant in ciuitate eo q̄ septimus
annus esset: et qui renāscerant i iudea
de gentibz consupserant reliquias eorū:
que repositae fuerant. Et remanserunt
in sandis uiri pauci quoniam obtinu-
erat eos fames: et dispersi sūt unūq̄
q̄ i locū suū. Et audiuit listas q̄ phi-
lippus quē constituerat rex antiochus
cū adhuc uiuēt ut nutre-
ret antiochū filiū suū et regnaret: reuersus est a per-
sida et media: et exercitus qui abierat cū
ipso: et quia querit suscipere regni ne-
gotia. Et festinauit ire: et dicere ad re-
gem et duces exercitus. Desicim? coti-
die et elca nobis modica est: et locus
quem obsidem? est munit? et incūbit
nobis ordinare de regno. Nūc itaq;
denus degetas hominibz istis: et fa-
ciamus cū illis pacem: et cū omni gen-
te eorū: et constituam? illis ut ambulēt
in legitimis suis sicut p̄us. Propter
legitima enī ipsorū que desipim? irati
sunt: et fecerūt omnia hec. Et placuit
sermo in conspectu regis et principū:
et misit ad eos pacem facere et resecerūt
illā: et iurauit illis rex et principes et
resecerūt de munitione. Et intrauit rex
montem syon et uidit munitionem
loci: et cupit citius iuramentū quod
iurauit: et mandauit destruere murū
i giro. Et discessit festinanter: et reuersus
est antiochia: et inuenit philippum
dominātem ciuitati: et pugnauit ad-
uersus eū et occupauit ciuitatē. **III**
Anno centesimoquinquagesimo
filius ab urbe roma: et ascendit cum
paucis uiris in ciuitatem maritimā:
et regnauit illic. Et factū est ut ingel-
sus est donū regni patrum suorum

comprehendit exercitus antiochi et lili-
am ut adducerent eos ad eum: et res ei
innotuit: et ait. Nolite michi ostende-
re faciem eorum. Et occidit eos exercitus.
Et sedit denarius super sedem regni
sui: et venerit ad eum viri iniqui et im-
pii et israhel et alchim? dux eorum: qui vo-
lebat fieri sacerdos. Et accusaverunt
ipsum apud regem dicentes. Perdidit
iudas et fratres eius? amicos suos et nos
disperdidit de terra nostra. Nunc ergo
miste virum cui credis ut eam et videat
exercitum omne quod fecit nobis in
regionibus regis: et puniat omnes ami-
cos eius et adiutores eorum. Et elegit
rex et amicum suum bachidem qui domi-
nabatur trans flumen magni in regno
et fidelis regi: et misit eum ut videret
exercitum quod fecit iudas. Sed et
alchim? impius constituit in sacerdotem:
et mandavit ei facere vocationem in iheru-
salem. Et surrexerunt et venerunt cum exercitu
magnis in terram iuda: et miserunt
nuntios et locuti sunt ad iudam et ad
fratres eius verbis pacificis in dolo:
et non intenderunt sermonibus eorum. Vide-
runt enim quia venerunt cum exercitu ma-
gno: et convenerunt ad alchim? et bachi-
dem congregatis scribarum requirere quod
iusta sunt. Et primi assidei qui erant in
iherusalem: et requirebant ab eis pacem.
Dixerunt enim. Homo sacerdos de sani-
tate aaron venit: non decipiet nos. Et
locutus est cum eis verba pacifica: et iura-
vit illis dicens. Non intrecam? vobis
malum: neque amicum vestrum. Et credide-
runt ei. Et comprehendit et eis sexaginta
viros: et occidit eos in una die secun-
dum verbum quod scriptum est. Carnes
sanctorum tuorum et sanguinem ipsorum
effuderunt in circuitu iherusalem: et non erat qui
sepeliret. Et incubuit timor et tremor

in omnem populum: quia dixerunt. Non est
veritas et iudicium in eis. Transgressi
sunt enim constitutum: et iurandum quod
iuraverunt. Et movit bachides castra
ab iherusalem et applicuit in bethsecha: et
misit et comprehendit multos ex eis qui
a se refugerant: et quosdam de populo
madavit: et in puteum magni proiecit.
Et commisit regionem alchim?: et reli-
quit cum eo auxilium in adiutorium ipsi.
Et abiit bachides ad regem. Et scire
agebat alchim? pro principatu sa-
cerdotis sui. Et convenerunt ad eum omnes
qui perturbabant populum suum: et obtinu-
erunt terram iuda: et fecerunt plagam
magnam in israhel. Et vidit iudas omnia
mala que fecit alchim? et quod cum eo
erant filii israhel plus multo quam gentes:
et egressi in omnes fines iudee in circuitu
et fecit vindictam in viros defectores:
et cessaverunt ultra regere in regione. Vi-
dit autem alchim? quod prevaluit
iudas et qui cum eo erant et cognovit
quia non potest sustinere eos: et regres-
sus est ad regem: et accusavit eos multis
criminibus. Et misit rex antiochum
unum ex principibus suis nobilioribus: qui
erat inimicus exercitus contra israhel: et
mandavit ei reverti populum. Et venit
antiochus in iherusalem cum exercitu magno:
et misit ad iudam et ad fratres eius cum
dolo verbis pacificis dicens. Non sit
pugna inter me et vos. Venit cum viris
paucis: ut videam facies vestras cum
pace. Et venit ad iudam et salutave-
runt se invicem pacifice: et hostes pa-
ram erant rapere iudam. Et invenit se-
cundo iude quoniam cum dolo venerat ad
eum: et confectus est ab eo: et amplius
noluit videre faciem eius. Et cognovit
antiochus qui nudatus est consilium
eius: et egressus obviam iude in pugnam

intra raphasalama. Et ceciderunt de
antiochus exercitus sex quingenti milia
virum: et fugerunt in civitatem david. Et
post hec verba ascendit antiochus in
montem syon: et egressus de sacerdoti-
bus populi salutare eum in pace: et demon-
strare ei olorum et aromatum quod offerbant
pro rege. Et iridens sprexit eos et pol-
luit: et locutus est superbe: et intravit cum
ira dicens. Nihil raditus fuerit iudas
et exercitus eius in manus meas: conti-
nuo cum regressus fuerit in pace succen-
dam domum istam. Et egressus cum ira ma-
gna. Et intraverunt sacerdotes et stete-
runt ante faciem altaris et templi: et
flentes dixerunt. Tu domine elegisti domum
istam ad invocandum nomen tuum in ea:
ut esset domus orationis et obsecrationis
populo tuo. Fac vindictam in hominem isto:
et exercitus eius: et cadant in gladio. Me-
mento blasphemias eorum: et ne deducas
eis ut permaneat. Et egressus antiochus ab
iherusalem: et castra applicuit ad bethoron:
et occurrit illi exercitus syrie. Et iudas
applicuit in adarfa cum tribus milibus
viris. Et oravit iudas et dixit. Qui
nulli erat a rege semacharib domine
quia blasphemaverunt te: egressus angelus
et percussit et eis centum viginti quingenti
milia: sic conterit exercitum istum in con-
spetu nostro hodie et sciant ceteri quia
male locutus est super sanctam matrem: et in-
dica illi secundum malitiam illi. Et
commiserunt exercitus populum cecide-
rimus die mensis adar: et contrita sunt
castra antiochi: et cecidit ipse primus
in filio ut autem vidit exercitus eius
quia ceciderat antiochus: proiecerunt ar-
ma sua et fugerunt: et persecuti sunt eos
via unius diei ab adar: usque pro-
prie in gazara: et tubis recinere
post eos cum significationibus. Et egressus

de omnibus castellis iudee in circuitu:
et venit ab eis eos cornibus: et conuer-
tebantur iterum ad eos. Et ceciderunt om-
nes gladio: et non est reliquus ex eis
nec unus. Et acceperunt spolia eorum in
predam: et caput antiochi ampu-
taverunt et decessit eius quia exanderat
superbe: et attulerunt et suspenderunt con-
tra iherusalem. Et letatus est populus valde: et
egressus deus illa in leticia magna. Et
constituit agi omnibus annis die ista
tridecima die mensis adar: et siluit
terra iuda dies paucos. **III**
Et auduit iudas nomen roma-
norum quia sunt potentes viribus
et acquiescit ad omnia quod postulavit
ab eis: et quicunque accesserunt ad eos sta-
verunt cum eis amicitias: et quia sunt
potentes viribus. Et audierunt filii eorum
et virtutes bonas quas faciunt in pa-
lacia: quia obtinuerunt eos et duxerunt
sub tributum. Et quanta fecerunt in regio-
ne hispanie: et quod in potestatem rede-
gerunt metalla argenti et auri quod illic
sunt: et possederunt omnem locum consilio suo
et patientia: loca que longe erant valde
ab eis: et reges qui superaverant eis ab-
egetis eorum convenerunt: et percusserunt
eos plaga magna. Ceteri autem dant
eis tributum omnibus annis. Et philip-
pus pater sicorum regem et ceteros qui
adversus eos annis tulerant contine-
runt in bello: et obtinuerunt eos. Et anti-
ochus magnus regem alie qui cum pu-
gnam intulerat habens centum viginti
elephantas et equitatu et turris et exer-
citum magnum valde contritus ab eis:
et quia reperit eum virum et statuerunt ei
ut daret ipse et qui regnarent post
ipsum tributum magnum: et daret obsequium
et constituit. Et regionem medorum et
medos et lidos de optimis regionibus

eorum: et acceptas eas ab eis dederunt eu-
menii regi. Et quia qui erant apud el-
ladam voluerunt ire et tollere eos: et
innocuit sermo huius et miserunt ad eos
ducenti viri: et pugnaverunt contra il-
los: et ceciderunt ex eis multi: et rapina
duxerunt uxores eorum et filios et diripu-
erunt eos et terram eorum possederunt: et de-
struxerunt muros eorum: et in secuturam
illos redegerunt usque in hunc diem. Et
reliqua regna et insulas que aliquando
restituerant illis exterminaverunt: et in
potestate redegerunt. Et si amicus autem
fuit: et in ipso requie habebat conse-
nauerunt amicitiam: et obtinuerunt regna
que erant proxima et que erant longe:
quia quicumque audiebant nomen eorum re-
metant eos. Quibus vero vellet auxilio
esse ut regnaret regnabant. Quos autem
vellet regno turbabant: et exaltati
sunt valde. Et in omnibus istis nemo porta-
bat diademata: nec induebat purpura:
ut magnificaret in ea. Et quia curia
fecerunt sibi: et cotidie consulebant re-
centos viginti consilium agentes sapere
de multitudine: ut que digna sunt ge-
rarent. Et committit uni homini magi-
stratum suum per singulos annos diuini
iuramenti tunc sunt: et omnes obediunt uni:
et non est invidia neque zelus inter eos.
Et elegit iudas supplanum filium iohan-
nis filij iacobi et iasonem filium eleaza-
ri: et misit eos romam constituere cum
illis amicitiam et societatem: et ut aufer-
rent ab eis ingum grecorum: quia
viderunt quod in secuturam prenerant re-
gnum israel. Et abierunt romam viam
multam valde: et introierunt curiam: et
dixerunt. Iudas machabeus et fratres
eius et populus iudeorum miserunt nos ad
vos statuere vobiscum societatem et pa-
cem: et describere nos socios et amicos

vestros. Et placuit sermo in conspectu
eorum. Et hoc receptum quod rescriptum
in tabulis creis: et miserunt in iheru-
salem ad eos ibi memoriale pacis
et societatis. Bene sic romanis et gen-
ti iudeorum in mari et in terra interuenit gladi-
usque et hostis paulatim ab eis. Quod si in-
tererat bellum romanis prius autem
in omnibus sociis eorum in omni diuisione
eorum: auxilium fecit gens iudeorum prout
tempus didauerit corde pleno. Et pre-
liantibus non dabit neque subminstra-
bunt cunctis arma pecunia naues sicut
placuit romanis: et custodient man-
data eorum nichil ab eis accipientes. Si-
militer autem et si genti iudeorum prius
acciderit bellum adiunxerunt romani ex
animis prout eis tempus pecuniarum:
adiuantibus non dabitur cunctis
arma pecunia naues sicut placuit ro-
manis: et custodient mandata eorum
absque dolo. Secutum hinc verba con-
stituerunt romani populo iudeorum. Quod
si post hec verba huius aut illi addere aut de-
mere ad hoc aliquid voluerint faciant
ex proposito suo: et quicquid addiderint vel
dempserint rata erunt. Sed et de malis
que daverunt regi fecit in eos scriptum
et dicentes. Quare gravasti iugum tuum
super amicos nostros et socios iudeos?
Si ergo iterum adierint nos aduersum
te faciamus illis iudicium: et pugna-
bimus tecum in mari et terra. **E**t in
terra ut audiuit demetrius quia ce-
cidit mithanes et exercitus eius in prelio:
apposuit bachidem et alchimium rursus
mittere in iudeam: et degerunt cornu cum
illis. Et abierunt via que ducit in gal-
galan: et castra posuerunt in masaloch
que est in archellis et occupauerunt eam:
et peremerunt animas hominum multas.
In mense primo anni ceterum et

quingagesimi et secundi applicuerunt
exercitus ad iherusalem: et surrexerunt et abie-
runt in terra viginti milia virorum et
duomilia equorum. Et iudas posuerat
castra in laisa: et circa milia viri electi
erant eo. Et vidit multitudinem exerci-
tus quia multi sunt et timuerunt valde:
et multi subtraxerunt se de castris: et non
remanserunt ex eis nisi odingenti viri.
Et vidit iudas quod defluxit exercitus
suus et bellum urgebat eum: et confectus
est corde quia non habebat tempus
congregandi eos: et dissolutus est. Et
dixit hijs qui reliqui erant. Burgam
et cauis ad aduersarios nostros: si
poterint pugnare aduersus eos. Et
auertebat eum dicentes. Non poterimus:
sed liberemus animas nostras modo et
rediamus ad fratres nostros: et tunc
pugnabimus aduersus eos. Nos autem
pauci sumus. Et ait iudas. Ab his ista
rem facere ut fugiamus ab eis. Et si ap-
propinquauit tempus nostre mortis
in virtute propter fratres nostros: et non
infruemus timorem glorie nostre. Et mo-
uit exercitus de castris: et ceciderunt illis
obuiam. Et diuisi sunt equites in duas
partes: et subdularij et sagittarij pre-
stant exercitum: et primi certaminis omnes
potentes. Bachides autem erat in dextero
cornu: et proxima erat legio ex duabus
partibus: et clamabat rubis. Et clama-
uerunt autem et huius qui erant ex parte iude
etiam ipsi: et commota est terra a voce exercitus:
et commissum est plium a mane usque ad
vesperam. Et vidit iudas quod firmior
est pars exercitus bachidis in dextro:
et conuenit cum ipso omnes restantes
corde: et contra est dextera pars ab eis:
et psecutus est eos usque ad montem azori.
Et qui in sinistro cornu erant viderunt
quod contrarium est dextro cornu: et secuti

sunt post iudam et eos qui cum ipso erant
a tergo. Et ingrauatum est plium: et cecide-
runt vulnerati multi ex hijs et ex illis.
Et iudas cecidit: et ceteri fugerunt. Et io-
nathas et simon tulerunt iudam secum
suum: et sepelierunt eum in sepulcro patrum
suorum in ciuitate modin. Et fluxerunt
cum omnis populus israel plaudu magno:
et iugebant dies multos: et dixerunt.
Quomodo cecidit potens qui saluum
faciebat populum israel? Et cetera verba bel-
lorum iude et virtutum quas fecit et ma-
gnitudinis eius non sunt descripta.
Multa enim erant valde. Et factum est post
obitum iude emerit iniqui in omnibus
finibus israel: et exorti sunt omnes qui
operabantur iniquitatem. In diebus illis
facta est fames magna valde: et ca-
didit se bachidi omnis regio eorum cum
ipsis. Et elegit bachides viros impios
et constituit eos dominos regionis: et
requiebant et persecutabantur amicos
iude: et adducebant eos ad bachidem:
et vindicabat in illos et illudabat. Et
facta est tribulatio magna in israel: istis
non fuit ex die qua non est visus propheta
in israel. Et congregati sunt omnes ami-
ci iude: et dixerunt ionathae. Sequo fe-
cerunt iudas defundus est: vir simi-
lis ei non est qui regat contra inimicos:
bachidem et eos qui inimici sunt genti
nostre. Nunc itaque et hodie eligimus
esse pro eo nobis in principem et ducem:
ad bellandum bellum nostrum. Et suscepit
ionathas tempore illo principatum: et
surrexit loco iude fratris sui. Et cognouit
bachides: et querebat eum occidere.
Et cognouit ionathas et simon frater
eius et omnes qui cum eo erant: et fuge-
runt in desertum thecui: et ceciderunt ad
aquam lacus asphar. Et cognouit
bachides: et die sabbatorum venit ipse

et omnis exercitus eius transiordanem. Et ionathas misit fratrem suum ducem populi: et rogauit nabuthos amicos suos ut commodaret illis apparatus suum: qui erat copiosus. Et egerunt filij ambri et madaba et comprehenderunt iohannem et oia que habebat: et abierunt habentes ea. Post hec verba remunctatum est ionathas et symoni fratri eius: quia filij ambri faciunt nuptias magnas et ducunt sponsam et madaba filiam unius de magnis principibus chanaan cum ambitione magna. Et recordantur sanguinis iohannis fratris sui: et ascenderunt et absciderunt se sub regimine montis. Et eleuauerunt oculos suos et viderunt: ecce tumultus et apparatus multus: et spissus processit et amicum eius: et fratres eius obuiam illis cum tympanis et musicis et armis multis. Et surrexerunt ad eos et insidijs et occiderunt eos: et ceciderunt vulnerati multi: et residui fugerunt in montes. Et acceperunt omnia spolia eorum: et conuersi sunt nuptie in ludum: et vox musicorum ipsorum in lamentum. Et vindicauerunt vindictam sanguinis fratris sui: et reuersi sunt ad ripam iordanis. Et audiuit bachides: et venit die sabbatorum usque ad oram iordanis in virtute magna. Et dixit ad suos ionathas. Surgamus: et pugnemus contra inimicos nostros. Non est enim hodie sicut heri et nudius tertius. Ecce enim bellum egaduerso: aqua vero iordanis hinc et inde et ripe et paludes et saltus: et non est locus diuertendi. Nunc ergo clamate et relinquit liberumini de manu inimicorum vestrorum. Et commisit bellum. Et cecidit ionathas manum suam percutere bachidem: et diuertit ab eo retro. Et dissiluit ionathas et cum eo erat iordanis: et transfugerunt

ad eos iordanem. Et ceciderunt de parte bachidis die illa mille viri: et reuersi sunt in iherusalem. Et edificauerunt ciuitates munitas in iudea: munitionem que erat in ihericho: et i ammaum: et in bethpron: et bethel: et thannata: et phara et thopo muris excelsis et portis et seculis. Et posuit custodiam in eis: ut inimicias egerent i israel. Et munivit ciuitatem bethsuram et gazaram: et arce et posuit in eis auxilia et apparatus eorum: et accepit filios principum regionis obliuiscens: et posuit eos in arce in iherusalem in custodiam. Et anno centesimo quinquagesimo sexto mense secundo precepit alchimus destruere muros domus sancte interioris: et destruxit opera populi. Et cepit destruere. In tempore illo percussus est alchimus et impedita sunt opera illius: et oculi eius et os eius et dissoluti sunt: et paralisi: nec ultra potuit loqui verbum et mandare de domo sua. Et mortuus est alchimus in tempore illo cum comedit magno. Et vidit bachides cum mortuus est alchimus: et reuersus est ad regem: et filius terra annis duobus. Et cogitauerunt omnes iniqui dicentes. Ecce ionathas et qui cum eo sunt in silentio habitant considerent. Nunc ergo adducamus bachidem: et comprehenderet eos omnes una nocte. Et abierunt: et consilium ei dederunt. Et surrexit ut veniret cum exercitu multo. Et misit occulte epistolas socijs suis qui erant in iudea ut comprehenderent ionathan: et eos qui cum eo erant: sed non potuerunt quia innotuit eis consilium eorum. Et apprehendit de viris regionis qui principes erant milicie quinquaginta viros: et occidit eos. Et secessit ionathas et symon: et qui cum eo erant in bethbelsan que est in deserto: et ceciderunt diruta eius: et firmauerunt eam.

Et cognouit bachides et congregauit uniuersam multitudinem suam: et hijs qui de iudea erant denunciavit. Et venit et castra posuit desuper bethbelle: et oppugnavit eam dies multos: et fecit machinas. Et reliquit ionathas symonem fratrem suum in ciuitate et reliquit i regione: et venit cum numero et percussit odorem et fratres eius et filios pharaon in tabernaculis ipsorum: et cepit occidere et cedere i virtutibus. Symon vero et qui cum ipso erant egressi de ciuitate et succedunt machinas: et pugnauerunt contra bachidem: et contritus est ab eis. Et afflixerunt eum valde: cum consilium eius et conuersus eius erat inanis. Et iratus contra viros iniquos qui ei consilium dederat ut veniret in regionem ipsorum: multos ex eis occidit. Ipse autem cogitauit cum reliquis abire i regionem suam. Et cognouit ionathas et misit ad eos legatos: et ponere pacem cum ipso: et reddere ei captiuitatem. Et libenter accepit: et fecit secundum verba eius: et iurauit se nichil facturum ei mali omnibus diebus vite eius. Et reddidit ei captiuitatem quam prius erat perditus de terra iuda. Et conuersus abiit i terram suam: et non apposit amplius venire i fines eius. Et cessauit gladius ex israel. Et habitauit ionathas i magnas: et cepit ionathas ibi iudicare populum: et cecidit iniquos ex israel. **E**t anno centesimo sexagesimo ascendit alexander amonochi filius qui cognominatur i nobilis: et occupauit ptolomaidam: et receperunt eum: et regnauit illic. Et audiuit demetrius rex et congregauit exercitum copiosum valde: et reliquit obuiam illi in plium. Et misit demetrius epistolam ad ionathan: verbis pacificis: ut magnificaret eum.

Dixit enim. Anticipemus facere pacem cum eo: priusquam faciat cum alexandro aduersum nos. Recordabitur enim omnium malorum que fecimus in eum: et in fratrem eius: et in gentem eius. Et dedit ei potestatem congregandi exercitum: et fabricare arma: et esse ipsum socium eius: et obliuiscens qui erant in arce iussit tradere ei. Et venit ionathas in iherusalem: et legit epistolas i auditu omnium populi: et eorum qui in arce erant. Et timuerunt timore magno: cum audirent quod dedit ei regem potestatem congregandi exercitum. Et traditi sunt ionathas obliuiscens: et reddidit eos partibus suis. Et habitauit ionathas in iherusalem: et cepit edificare: et inuolare ciuitatem. Et dixit facientibus opera ut egerent muros et montem syon: in circuitu lapidibus quadratis ad munitionem: et ita fecerunt. Et fugerunt alienigenae qui erant in munitionibus quas bachides edificauerat: et reliquit unusquisque locum et abiit in terram suam: tantum in bethsuram remanserunt aliqui ex hijs qui reliquerant legem et precepta dei. Erat enim hec eis ad refugium. Et audiuit alexander rex promissa que promiserat demetrius ionathas: et narrauerunt ei predia et vires quas ipse fecit et fratres eius: et labores quos laborauerunt. Et ait. Nunquid inuenimus aliquem virum talem? Et nunc faciemus eum amicum et socium nostrum. Et scripsit epistolam: et misit ei secundum hec verba dicens. Rex alexander: fratri ionathas salutem. Audiuimus de te quod vir potens sis viribus: et aptus es ut sis amicus noster. Et nunc conficimus te hodie summum sacerdotem gentis tue: et ut amicus voceris regis. Et misit ei purpuram et coronam auream: ut que nra sunt sentias nobilitati: et conserues

amicitias ad uos. Et induit se ionathas sola sancta septimo mense. Anno centesimo sexagesimo in die solenni scenophegie. Et congregauit exercitum: et fecit arma copiosa. Et audiuit demetrius uerba ista: et contristatus est nimis. Et ait. Quid hoc fecimus: quod preoccupauit nos alexander apphendere amicitiam iudeorum ad munus sui? Scribam et ego illi uerba deprecatoria et dignitates et dona: ut sit mecum in adiutorium. Et scripsit ei in hec uerba. Rex demetrius genti iudeorum salutem. Quoniam seruastis ad nos pacem: et mansistis in amicitia nostra: et non accessistis ad inimicos nostros: audiuiimus et gauisi sumus. Et nunc perseverate adhuc conseruare ad uos fide: et retribuimus uobis bona pro hijs que fecistis nobiscum: et remittimus uobis prestationes istas: et dabimus uobis donationes. Et nunc absoluo uos et omnes iudeos a tributis: et preterea salis indulgeo: et coronas remitto. Et tertias seminis: et dimidia pars fructus: liqui quod est portiois mee relinquo uobis et hodie et die et deinceps: ne accipiantur a terra iudea: et a tribus ciuitatibus que addite sunt illi et samaria et galilea: et hodie et die et in totum tempus. Et iherusalem sit sancta et libera cum finibus suis: et decime et tributa ipsius sint. Remitto etiam potestatem arcis que est in iherusalem et domum summum sacerdotum: ut constituat in ea uiros quoscunque ipse elegerit qui custodiant eam. Et omnem animam iudeorum: que captiua est a terra iuda in omni regno meo relinquo libera gratis: ut omnes a tributis soluantur etiam propter suos. Et omnes dies solennes: et sabbata: et neomenie et dies decreti: et tres dies ante diem

solenni: et tres dies post diem solenni sine omni inuinitate: et remissioni omnibus iudeis qui sunt in regno meo. Et nemo habebit potestatem agere aliquid: et mouere negotia aduersus aliquem illorum in omni causa. Et ut ascribantur et iudeis in exercitu regis ad triginta milia uirorum. Et dabunt illis copie ut oportet omnibus exercitibus regis: et et eis ordinabuntur qui sunt in munitionibus regis magni. Et et hijs constituantur supra negotia regni que aguntur et fide: et principes sint et eis et ambulent legibus suis: sicut precepit rex in terra iuda. Et tres ciuitates que addite sunt iudee et regione samarie cum iudea reputentur ut sint sub uno: et non obediunt aliene potestati nisi summo sacerdoti: ptolemaida: et con fines eius quas dedit donum sanctis qui sunt in iherusalem ad necessarios sumptus sanctorum. Et ego dabo singulis annis quindecim milia sistorum argenti de rationibus regis que me contingunt: et omne quod reliquum fuerit quod non reddiderat qui super negotia erant annis prioribus: et hoc dabunt in opera domus. Et super hec quicunque milia sistorum argenti que accipiebant de sanctorum ratione per singulos annos: et hec ad sacerdotes pertineant qui ministerio funguntur. Et quicumque confugerint in templum quod est iherosolimis et in omnibus finibus eius obnoxij regi in omni negotio dimittantur: et uniuersa que sunt eis in regno meo libera habebunt. Et ad edificanda uel restauranda opera sanctorum sumptus dabuntur de ratione regis: et ad erigendos muros in iudea. Et

audiuit autem ionathas et ipse sermones istos: non crediderunt eis nec receperunt eos: quia recordati sunt malicie magne quam fecerat in israhel: et tribulauerat eos valde. Et complacuit eis in alexandrum: quia ipse fuerat eis princeps sanctorum patrum: et ipsi auxilium faciebant omnibus diebus. Et congregauit rex alexander exercitum magnum: et adinquinat castra contra demetrium. Et commiserunt plurimum reges: et fugit exercitus demetrii: et inscruatus est eum alexander: et incubuit super eos. Et inualuit plurimum: donec occidit sol: et cecidit demetrius in illa die. Et misit alexander ad ptolemaeum regem egypti legatos: secundum hec uerba dicens. Quoniam regressus sum in regnum meum et sedi in sede patrum meorum: et obtinui principatum et conueniui demetrium: et possedi regionem nostram: et commisi pugnam cum eo et contritus est ipse et castra eius a nobis: et sedimus in sede regni eius: et nunc statuamus adinuicem amicitiam et damus michi filiam tuam uxorem: et ego generatus: et dabo tibi dona: et ipsi dignitatem. Et respondit rex ptolemaeus dicens. Felix dies in qua reuersus es ad terram patrum tuorum: et sedisti in sede regni eorum. Et nunc faciam tibi quod scripsisti: sed occurre michi ptolemaida ut uideamus inuicem nos: et spondeam tibi sicut dixisti. Et egreuit ptolemaeus de egipto ipse et deopatra filia eius: et uenit ptolemaida anno centesimo sexagesimo moseo. Et occurrit ei alexander rex. Et dedit ei deopatra filiam suam: et fecit nuptias eius ptolemaide: sicut reges in magna gloria. Et scripsit alexander rex ionathe: ut ueniret obuiam sibi. Et abiit cum gloria ptolemaida: et occurrit ibi duobus regibus: et dedit

illis argentum multum et auxilium et dona: et inuenit gratiam in conspectu eorum. Et conuenit aduersus eum uiri peltantes et israel uiri iniqui interpellauerunt aduersus eum: et non intendit ad eos rex. Et iussit spoliari ionathan uestibus suis: et indui eum purpura. Et ita fecerunt. Et collocauit eum rex sedere secum: dixitque principibus suis. Exite cum eo in medium ciuitatis: et predicare ut nemo aduersus eum interpellat de ullo negotio: nec quisque ei molestus sit de ulla ratione. Et factum est ut uiderunt qui interpellabant gloriam eius que predicabatur: et optum eum purpura: fugerunt omnes. Et magnificauit eum rex: et scripsit eum inter primos amicos: et posuit eum ducem et participem principatus. Et reuersus est ionathas in iherusalem: cum pace et leticia. In anno centesimo sexagesimo quinto uenit demetrius filius demetrii a cetera in terram patrum suorum. Et audiuit alexander rex et contristatus est valde: et reuersus est antiochia. Et constituit demetrius regem appolonium ducem qui preerat releserie: et congregauit exercitum magnum et accessit ad ianniam: et misit ad ionathan summum sacerdotem dicens. Tu solus resistis nobis. Ego autem factus sum in derisum et in opprobrium: propterea quia tu potestatem aduersum nos exeres in montibus. Sunt ergo si confidis in uirtutibus tuis descende ad nos in campum: et comparemus illi in uice: quia mecum est uirtus bellorum. Interroga et discere quis sum ego et ceteri qui auxilio sunt michi: qui et dicere quia non potest stare pes uester ante faciem nostram: quia bis in fugam conuersi sunt patres tui in terram suam. Et nunc quomodo poteris sustinere equitatum et

exercitū tantū in campo ubi nō est la-
pis neq; saxum: neq; locus fugiendi.
Vt audiuit autē ionathas sermones
appollonij: mox ē animo. Et elegit
decem milia viros: et egiit ab iherusa-
lem: et occurrit ei symon frater eius in
adiutorij. Et applicuerunt castra in
ioybet. Et reclusit eū a ciuitate: quia
custodia appollonij ioybet erat: et oppu-
gnauit eam. Et exercitū qui erat in ci-
uitate aperuerunt ei: et obtinuit iona-
thas ioybet. Et audiuit appollonius:
et admoxit tria milia equitum. et ex-
ercitū multū. Et abiit i azotum tanq;
iter faciens: et statim egiit i campum:
eo quod haberet multitudinem equi-
tum et cōsideret in eis. Et insecutus est
eum ionathas in azotum: et commi-
serunt preliū. Et reliquit appollonius
in castris mille equites post eos occul-
te. Et cognouit ionathas quoniam
insidie sunt post se: et circueiit castra
eius: et iecerunt iacula in p̄lu a mane
usq; ad uesperam. Populus autē sta-
bat sicut precepit ionathas: et labora-
uerunt equi eorū. Et cecit symon exerci-
tum suū: et cōmisit extra legionē. Equi-
tes enī fatigati erant. Et contriti sunt
ab eo: et fugerūt. Et qui dissi sunt p̄
campū fugerūt in azotum: et intraue-
runt in bethdagon ydolū suū: ut ibi
se liberaret. Et succedit ionathas azo-
tum et ciuitates que erant in circuitu
eius: et accepit spolia eorū: et templum
dagon: et omnes qui fugerūt in illud
succendit igni. Et fuerūt qui reciderūt
gladio cum hīs qui succesi sunt: fere
odo milia viros. Et mouit iude iona-
thas castra: et applicuit ea alchalonā
et egerunt de ciuitate obuiā illi in ma-
gna gloria. Et reuersus est ionathas
in iherusalem cū suis habentibz spolia

mlea. Et factū est ut audiuit alexāder
rex emones istos: addidit adhuc glo-
rificare ionathan. Et misit ei fibulam
auream: sicut consuetudo est dari co-
gnatis regum. Et dedit ei archaron et
omnes fines eius in possessionē. **E**t
rex egipti congregauit exercitū
sicut arenam que ē circa oram
maris: et naues multas: et querebat
obtinere regnū alexandri dolo: et ad-
dere illud regno suo. Et egiit in syriam
uerbis pacificis: et aperiebant ei ciui-
tates: et occurrebant ei: quia mādau-
rat alexāder rex egipti ei obuiam: eo qd
forte suus esset. Cum autem intiret
ciuitatem ptolomeus: ponebat custo-
dias militum in singulis ciuitatibz.
Et ut appropiauit azoto ostenderunt
ei templū dagon succensū igni: et azo-
tum et cetera eius demolita et corpra
proiecta: et eorū qd celi erant in bello ni-
mulos: quos fecerant secus uiam. Et
narrauerunt regi quia hec fecit iona-
thas: ut inuidiā faceret ei. Et tacuit
rex. Et occurrit ionathas regi i ioybet
cum gloria: et inuicem se salutauerūt:
et dormierūt illic. Et abiit ionathas
cum rege usq; ad flumē qui uocabat
eleuther: et reuersus ē i iherlm. Rex autē
ptolomeus obtinuit dominium ciui-
tatū usq; sileutiam maritimā: et cogi-
tabat in alexandrum consilia mala.
Et misit legatos ad demetriū dices.
Veni componamus inter nos pactū
et dabo tibi filiā meam quā habet ale-
xāder: et regnabis in regno patris
tui. Demetrius enī me: quod dederim illi
filiā meam. Quesiuit enī me occidere.
Et uirgauit eum: propterea qd rōcupie-
rat regnum eius. Et abstulit filiā suā
et dedit eā demetrio: et alienauit se ab
alexādro: et manifestare sūt inimicitie

eius. Et intrauit ptolomeus antiochi-
am: et imposuit duo diademata capi-
ti suo: egipti et asie. Alexander autē rex
erat i ciuitate illis temporibus: quia re-
bellabant qui erant in locis illis. Et
audiuit alexāder: et uenit ad eū in bel-
lum. Et produxit ptolomeus rex exer-
citum: et occurrit ei in manu valida:
et fugauit eum. Et fugit alexāder in
arabiā: ut ibi protegeretur. Rex autē
ptolomeus exaltat ē: et abstulit ab-
dihel arabs caput alexandri: et misit
ptolomeo. Et rex ptolomeus mortuus
est in die tertia: et qui erant in munici-
onibus perierunt ab hīs qui erant in-
tra castra. Et regnauit demetrius āno
centesimo septuagesimo septimo. In
diebus illis congregauit ionathas eos
qui erant in iudea: ut repugnaret ar-
cem que est in iherusalem: et fecit con-
tra eam machinas multas. Et abierūt
quidam qui oderant gentem suā uiri
iniqui ad regem demetriū: et renuncia-
uerunt ei qd ionathas obsideret arcem.
Et ut audiuit iratus est: et statim ue-
nit ptolomaidam: et scripsit ionathe
ne obsideret arce: sed occideret sibi ad
colloquū festinato. Vt audiuit autē
ionathas insit obsideri. Et elegit de
senioribz isrl et de sacerdotibz: et dedit
se periculo. Et accepit aurū et argētum
et uestem et alia p̄nia multa: et abiit ad
regem ptolomaidā: et inuenit graciā
in conspectu eius. Et interpellabat ad-
uersus eū: quidam iniqui ex gente sua.
Et fecit ei rex: sicut fecerant ei qui ante
eum fuerāt. Et exaltauit eū in conspectu
omniū amicorū suorū: et statuit ei p̄ci-
pacum sacerdotē: et quēcuq; alia ha-
buit prius p̄ciola: et fecit eū principē
amicorū. Et postulauit ionathas a
rege ut innumera faceret iudeā et res

toparchias idest samariā et confine
eius: et promisit ei talenta octenta. Et
cōsensit rex: et scripsit ionathe epistola
de hīs omibz hunc modū cōstituit.
Rex demetrius fratri ionathe salutem
et genti iudeorū. Exemplū epistole quā
scripsimus lastheni parenti nro de uo-
bis misimus ad uos: ut sciretis. Rex
demetrius lastheni parenti salutē. Ben-
ti iudeorū amicis nostris et cōseruandis
bus que iusta sunt apud nos decreui-
mus benefacere propter benignitātē iporū:
quā erga nos habent. Statuim⁹ ergo
illis omnes fines iudee: et tres ciuitates
liddā et ramathe que addite sunt iu-
dee et samariā: et omnes confines earū
sequestari omibz sacrificiis nris in
iherosolimis: p̄ hīs qd ab eis p̄ci⁹ rex
accipiebat p̄ singulos annos: et pro
fructibus terre et pomorū. Et alia que
ad nos pertinebāt decimarū et tribu-
torū: et hoc tempore remittimus eis:
et aras salinarū et coronas que no-
bis deferebant omnia ipsa cōcedimus:
et nichil horū irritū erit ex hoc et in o-
mnī tempore. Nunc ergo curate facere
hoy exemplum: et decur ionathe et po-
nate i monte sando et in loco celebri.
Et uidens demetrius rex quod siluit
terra i conspectu suo et nichil ei relinquit
dimisit totum exercitū suū unūquēq;
in locum suū: excepto peregrino exercitū
quē rexit ad insulas gentiū: et inimi-
ci erat ei omnes exercitus parum eius.
Triphon autem erat quidā partium
alexandri prius: et uidit quoniam o-
mnis exercitus murmurauit cōtra de-
metriū: et iuit ad emalchuel arabum
qui nutrebat antiochum filiū alexan-
dri: et allicebat ei ut traderet eū ipi: ut re-
gnaret i loco patris sui. Et enitiuauit
ei quāta fecit demetrius: et inimitia

exercitū ei⁹ aduersus illū. Et māsit
ibi diebus multis. Et misit ionathas
ad demetriū regem ut diceret eos qui
in arce erāt in iherlm. et qui in p̄sidijs
erant: quia impugnabāt isrl. Et mi-
sit demetrius ad ionathan dicens. Nō
hoc tantū faciam tibi et genti tue: sed
gloria illustrabo te et gentem tuā cū
fuerit opportunū. Nunc ego rede feceris
si miseris in auxiliū michi viros:
quia discessit omnis exercitus meus.
Et misit ei ionathas tria milia viros
fortiū anthiochiam. Et venerunt ad
regem: et delectatus est rex in aduentu
eorū. Et cōueniūt q̄ erāt i ciuitate: cen-
tū viginti milia viros: et volebāt inhi-
cere regi. Et fugit rex in aulā et occupa-
uerūt qui erant de ciuitate itintera ciui-
tatis: et reperiūt pugnare. Et vocauit
rex iudeos i auxiliū: et cōueniūt omnes
simul ad eum. Et disgi sunt omnes
per ciuitatem: et occiderunt in illa die
centū milia hominū. Et succenderūt
ciuitatē: et cepūt spolia multa in illa
die: et liberauerūt regem. Et viderunt
qui erāt de ciuitate q̄ obtinuerāt in
dei ciuitate sicut volebāt: et infirmati
sunt mente sua: et clamauerūt ad regē
cum p̄sibus dicentes. Da nobis de-
ctas: et rescent iudei oppugnare nos
et ciuitatem. Et p̄ccerūt arma sua et
fecerūt pacem. Et glorificati sunt iudei
in cōspēdu regis: et in cōspēdu omnium
qui erant in regno eius: et nominati
sunt i regno. Et regressi sunt i iherlm:
habentes spolia multa. Et scdit deme-
trius rex in sedē regni sui: et filius terra
in cōspēdu eius. Et mentis est omnia
quecūq; dixit: et abalienauit se a io-
nathas: et nō retribuit ei secundū beneficia
que sibi retribuerat: et rogabat eum val-
de. Post hec autē reuersus ē triphou

et antiochus cū eo puer adolescens: et
regnauit et imposuit sibi diadema.
Et cōgregati sūt ad eū omnes exerci-
tus quos discesserat demetrius: et pugna-
uerunt cōtra eum: et fugit et rega ver-
tit. Et accepit triphou bestias: et obui-
nit antiochiā. Et scripsit antiochus
adolescēs ionathe dicens. Cōstituo tibi
sacerdotiū: et cōstituo te sup quatuor
ciuitates: ut sis de amicis regis. Et
misit illi vasa aurea i ministeriū et de-
dit ei potestātē bibēdi i auro et esse in
purpura: et habere sibi vasa aurea. Et si-
monem fecit ei⁹ cōstitutū ducē a tetra-
nis vti usq; ad fines egipti. Et rexit
ionathas et perambulabat trās flumē
ciuitates: et cōgrega⁹ est ad eū omnis
exercitus: sicut in auxiliū. Et venit ascha-
lonē: et occurrerūt ei honorifice de ciui-
tate. Et abiit inde gazam et cōdulse-
rūt se qui erant gaze: et obsedit eam:
et succendit que erant in circuitu ciui-
tatis: et p̄datus est eā. Et rogauerūt
gazes ionathan et dedit illis de-
ctas: et accepit filios eorū obsoles: et
misit illos in iherlm: et pambulauit
regionem usq; damascū. Et audiuit
ionathas qd̄ puaricati sunt principes
demetrii in cades que est in galilea cū
exercitu multo volens eum relinquere
a negotio regni: et occurrerūt illi: fecit
autē hui⁹ simonē reliquit intra p̄uin-
ciā. Et applicuit simon ad bethsurā:
et repugnabat eam diebus multis:
et condulit eos. Et postulauerunt ab
eo dēctas accipere: et dedit illis. Et cie-
rit eos inde et cepit ciuitatē: et posuit i
ea p̄sidiū. Et ionathas et castra eius
applicuerunt ad aquam genesar: et
ante lucē vigilauerunt i campo asor.
Et ecce castra alienigenarū occurrerūt
in campo: et tandeabant ei⁹ insidias in

montibus: ipse autē occurrerūt ei⁹ aduerso.
Insidie vero resurrexerūt de locis suis:
et cōmiserunt plium. Et fugerunt qui
erant ex parte ionathe omnes: et ne-
mo relictus est ex eis nisi mathathias
filius absoloni: et iudas filius cal-
phī: princeps milicie exercitus. Et scdit
ionathas vestimenta sua: et posuit
terā in capite suo: et grauē. Et reuer-
sus ē ionathas ad eos i p̄liū: et cōuertit
eos i fugā: et pugnauerūt. Et viderūt q̄
fugiebāt partis illi⁹: et reuersi sunt ad
eum: et insequerantur eum eo omnes
usq; cades ad castra sua: et peruene-
runt usq; illuc. Et ceciderūt de alienige-
nis in die illa tria milia virorū: et re-
uersus est ionathas i iherusalē. **xv**
Et uidit ionathas quia tempus
eū inuaret: et elegit viros: et misit
eos i omā staturā et renouare cū eis a-
miciciā. Et ad spartiacas et ad alia
loca misit epistolā secundū eandē for-
mam. Et abiit i romā: et intrauerūt
curiā et dixerunt. Ionathas summ⁹
sacerdos et gens iudeorū miserūt nos:
ut renouemus amiciciā et societatem
secundū p̄stintū. Et viderūt illis epi-
stolā ad ipsos p̄ loca: ut deducerent
eos in terram iuda cum pace. Et hoc
est exemplū epistolay quas scripsit io-
nathas spartiacis. Ionathas sum-
mus sacerdos: et seniores gentis: et sa-
cerdotes: et reliquis populus iudeorū.
Spartiacis fratribus salutē. Nam pridē
misit eā epistole ad omiam summū
sacerdotē a dario qui regnabat apud
vos: quoniam estis fratres nostri: sicut
scriptū continet qd̄ subiectū est. Et sus-
cepit omias virū qui missus fuerat cū
honore: et accepit epistolā in quibz
significabāt de societate et de amicicia.
Nos cū cū nullo horū indigeremus.

habentes solatio laudos libros q̄ sūt i
manibz nostris: maluim⁹ mittere ad
vos renouare fraternitatē et amiciciā:
ne forte alienū efficiam⁹ a vobis. Mul-
ta enim tempora transierūt regno mi-
nistis ad nos. Nos ergo i omi tēpore
sine intermissione in diebz sollemnibz
et ceteris quibus oportet: memores su-
mus vestri in sacrificijs que offerim⁹.
et in obseruationibz: sicut p̄phas ē et de-
cet: meminisse fratrū. Ietamur itaq; de
gloria vestra. Nos autē recūderunt
multe tribulationes: et multa p̄lia: et
impugnauerūt nos reges qui sunt i
circuitu nostro. Soluim⁹ ergo vobis
molesti esse: neq; ceteris socijs et ami-
cis nostris in hjs p̄lijs. Habuimus
etiam de clo auxiliū: et liberati sumus
nos: et humiliati sunt inimici nostri.
Elegimus itaq; numerum antiochi
filiū et antipatrem iasonis filiū: et misi-
mus ad romanos renouare cum eis
amiciciā et societate p̄stintā. Manda-
uim⁹ itaq; eis ut veniāt eciā ad vos
et saluent vos: et reddant vobis epi-
stolā nostras: de inuocatione frater-
nitatis nostre. Et nunc benefactis:
respondentes nobis ad hec. Et hoc re-
scriptū epistolay: qd̄ misit omias. Rex
spartiacarū omias: ionathe sacerdoti
magno salutem. Inuentum est in scri-
ptura de spartiacis et iudeis quoniam
sunt fratres: et q̄a sunt de genere abra-
ham. Et nunc regno hec cognouim⁹:
benefactis scribentes nobis de pace v̄ra.
Sed et nos rescripsim⁹ vobis. Pec-
ora nostra et possessiones nostre vestre
sunt: et vestre nostre. Mandauimus
itaq; hec nūciari vobis. Et audiuit io-
nathas quoniam regressi sunt principes
demetrii cū exercitu multo supra quā
prius: pugnare aduersus eum: et rexit

ab ihesu: et occurrat eis in amathite
regione. Non enim dederat eis spatium
ut ingrederetur regionem eius. Et mi-
sit speculariores in castra eorum: et reuer-
si remiserunt eis quod constitueret superueni-
re illis node. Cum occidisset autem sol:
precepit ionathas suis vigilare: et esse
in armis paratos ad pugnam tota
node. Et posuit custodes per circuitum
castrorum. Et audierunt aduersarii quod pa-
ratus est ionathas cum suis in bello:
et cimmerunt et formidauerunt in cor-
de suo: et accenderunt focos in castris
suis. Ionathas autem et qui cum eo erant non
cognoverunt usque mane. Quod idem autem
lumina ardennia: et secutus est eos io-
nathas: et non comprehendit eos. Tran-
sierunt enim flumen eleutheri. Et discessit
ionathas ad arabes qui vocabantur
zahader: et percutit eos: et accepit spolia
eorum. Et iunxit: et venit damasum: et pe-
ambulabat omni regione illam. Si-
mon autem egressus est: et venit usque alchalo-
nem: et ad prima presidia: et deduxerunt
in ioppen: et occupavit eam. Audierunt
enim quod vellent phidim tradere parvulis
demeetrii: et posuit ibi custodes: ut custo-
dissent eam. Et reversus est ionathas:
et vocavit seniores populi: et cogitavit
cum eis edificare presidia in iuda: et edi-
ficare muros in iherusalem: et exaltare alti-
tudine magna inter medium arvis et ci-
uitatis: ut separaret eam a ciuitate: ut
esset ipsa singulariter: et neque vendicet
eius emat. Et venerunt ut edificaret ci-
uitatem: et cecidit murus qui erat super
torrentem: ab ortu solis: et reparavit
eum qui vocatur raphetha. Et simon
edificauit adiada in sephela: et mun-
uit eam: et imposuit portas et fecas.
Et cum cogitasset miphon regnare a-
syre: et assumere diadema: et regnare

manū in andorchū regem: timens ne forte nō p̄uinceret eum ionathas sed pugnaret aduersus eū: querebat com-
prehendere eū et occidere. Et resurgens abiit i bethaslan: et egiit ionathas ob-
uiam ei quadraginta milibus viroꝝ electoꝝ in p̄liū: et venit bethaslan. Et
vidit riphon quia venit ionathas cum exercitu multo ut egeredderet i eum
manus: et dimiuit. Et recepit eū cum ho-
nore: et cōmendauit eum om̄ibz ani-
mis suis: et dedit ei munera. Et p̄cepit
exercitibz suis ut obedirent ei sicut sibi.
Et dixit ionathe. Vt quid regasti uni-
uersum pplū: cum nobis bellum nō sit? Et nunc remitte eos i domos suas.
Elige autem viros paucos qui tecum
sint: et veni tecum prolomaïdam: et
tradam eam tibi: et reliqua p̄sidia
et egeredū: et uniuersos ipsos nego-
tj: et conuersus abibo. Propterea tū
veni. Et reddidit ei: et fecit sicut dixit et
dimisit egeredū: et abieciuit i exercitū
iuda. Retinuit autē secum tria milia
viroꝝ: et quibz remisit in galileā duo
milia: mille autem venerunt cum eo.
Et autem increauit prolomaïdam io-
nathas: clausitque portas ciuitatis
prolomaïdes: et comprehenderunt
eum: et om̄es qui cum eo intrauerūt
gladio interfecerūt. Et misit riphon
egeredū et equites i galileā et i campū
magnum: ut perderent om̄es locos io-
nathę. At illi cum cognouissent quia
comprehensus est ionathas et p̄cepit: et
om̄nes qui cum eo erant: hortati sūt
sanctip̄pos et egeredū parati in pplū.
Et videntes hī qui interfecū fuerāt q̄a
pro anima res ē illis: reuersi sunt: illi
autem venerūt om̄es cum pace i exercitū
iuda. Et plauerunt ionathan: et eoꝝ
qui cum ipso erant valde. Et luxit isrl

ludu magno. Et quæserunt omnes gen-
tes qui erant circum eos ducere eos.
Dixit enim. Nō habet principē et adiu-
uantē: nūc ergo repugnem⁹ illis: et tol-
lam⁹ de spiritibus memoriā eos. **Min**
Et ut audiuit simon quō congrega-
ti erant cephon exercitū copiosū. uenit
et intra iuda: et accersit eā: dicens
quia in timore ipsa est et in timore
ascendit iherusalem: et congregauit ipsū:
et ad bethraim dixit. Quid facis quāta
ego et fratres mei et dom⁹ patris mei
fecim⁹ pro legibus et pro sanctis p̄lar:
et angustias quales uidim⁹. Horum
gratia perierūt fratres mei omnes propter
istū: et relictus sum ego solus. Et nūc
non michi cōtinuare parcere anime
mee: in omni tempore tribulationis.
Non enim melior sum facibus meis.
Et indicabo itaq; gentem meā et san-
da: natos ē; nobros et uxores: quia
cōgregat⁹ sūt in unū hęc omnes nos
inimicū gratia. Et accitit⁹ ē spiritus
populi simul et accitit⁹ timores
illorū: et responderit voce magna di-
centes. Tu es dix⁹ noster loco iude: et
ionathas fratris tui. Pugna presūm
nobis: et omnia quędā dixisti nobis
faciemus. Et congregans omnes
uiros bellatores accelerauit consumi-
mare uniuersos uiros iherus: muni-
uit eam in gyro. Et misit ionathan fi-
lium abscondit⁹: et cū eo exercitū nouū
in ioppen: et cedis hys qui erāt i acce-
rantaui illi ipse. Et inquit cephon
a ptolemaida cum exercitū multo ut
veniret in terrā iuda: et ionathas cum
eo in rubodia. Simon autē applicuit
in addus contra faciem campū. Et ut
rogauit cephon quia surrexit simō
loco fratris sui ionathas: et quia rōmil-
lurus esset cum eo plūm: misit ad eū

legatos dicens. Pro argento quod debe-
bat sciret nunc ionathas in ratione
regis propter negocia que habuit de-
minuimus eum. Et nunc mitte argenti
talenta centum et duos filios eius ob-
sides: ut non dimissus fugiat a nobis:
et requiratur eum. Et cognovit simon
quia cum dolo loqueretur secum. Iussit
tamen dari argentum et pueros: ne in-
imiciam magnam sumeret ad populum
israel dicente: quia non misit ei argenti
et pueros: propterea preiit. Et misit
pueros et centum talenta. Et mentis est:
et non dimisit ionathan. Et post hec
venit triphon regionem ut conduceret
eam: et graueretur per viam quod ducit ad eam.
Et simon et rathia eius ambulabant
in omni loco quocumque ibant. Qui au-
tem in arce erant: miserunt ad tripho-
nem legatos: ut festinaret venire per
desertum: et mitteret illis alimonias. Et
parauit triphon omnem equitatum: ut
veniret illa nocte. Erat autem nix mu-
ta valde: et non venit in galadithim.
Et cum appropinquasset balthamian:
occidit ionathan et filios eius illic. Et
conuerxit triphon: et abiit in terram suam.
Et misit simon et accepit ossa ionathae
fratris sui: et sepelivit ea in modum
iustitiae patris eius. Et planxerunt eum
omnis israel: plaudu magno: et luxerunt
eum dies multos. Et edificauit simon
super sepulcrum patris sui et fratris sui
edificauit altum vixit lapide polito cetero
et ante: et statuit septem pyramidas
vnam contra vnam: patri et matri et qua-
tuor fratribus. Et hijs circumposuit
columnas magnas: et super columnas
arcina: ad memoriam eternam: et in terra
arcina naues sculptas: que videntur
ab hominibus navigandas mare. Hoc
est sepulcrum quod fecit in modum iustitiae

in hunc diem. Triphon autē cum ier
faceret cum antiocho rege adulescēte.
dolo occidit eum: et regnavit in loco
eius. Et imposuit sibi diadema asyrie:
et fecit plagam magnā in terra. Et edi-
ficavit simon p̄sidia iudee: muniens
eam turribz excelsis: et muris magnis
et portis et seris: et posuit alimenta i
munitionibus. Et elegit simon viros
et misit ad demetriū regem: ut faceret
remissionē regionis: quia adus omnes
triphonis per direptionē fuerāt gessi.
Et demetrius rex ad verba ista respon-
dit ei: et scripsit epistolam talem. Rex
demetrius simoni summo sacerdoti et
amico regum: et senioribus et genti iu-
deorū: salutē. Coronā aureā: et balnei
quam misisti suscipim⁹: et parati su-
mus facere vobiscū pacem magnam:
et scribere p̄positis regis remittere vobis
que indulsimus. Quicūq; enī cōstitu-
im⁹ vobis cōstat. Mutationes quas
edificastis vobis sunt. Remittimus q̄
ignorādas et p̄cā usq; i hodiernū diē
et coronā quā debebatis. Et si q̄d ali-
ud eāt tributariū in iherosolimam nō sit
tributarium. Et si qui ex vobis ap̄-
tū cōscribi inter nos cōscribantur:
et sit inter nos pax. Anno centesimo
septuagesimo ablatū est ingū gentiū
ab isrl. Et cepit populus isrl scribere in
tabulis et gessis publicis: anno p̄mo
sibi simone summo sacerdote: magno
duce: et principe iudeorū. In diebz illis
applicuit simon ad gazam: et circum-
dedit eam castris: et fecit machinas:
et applicuit ad civitatē: et p̄ussit turre
vnam: et cōprehendit eā. Et qui erupe-
rant etāt intra machinā et civitatem:
et factus est mor⁹ magnus i civitate.
Et ascenderūt qui erant in civitate cū
vxoribus et filiis supra murum castis

tunicis suis: et clamaverūt voce ma-
gna postulantes a simone dētras si-
bi dari: et dixerunt. Nō nobis reddas
secūdm malicias nostras: sed scdm
misericordias tuas: et fecimus tibi.
Et reges simon: nō debellavit eos: et
tūc tamē eos de civitate: et evundavit
edes in quibus fuerāt simulachra: et
tūc intrauit in eam cum ymnis bene-
dicens dominū. Et eiecit ab ea omni
immundicia collocavit i ea viros q̄ le-
gem facerēt: et munivit eam: et fecit si-
bi habitacōnē. Qui autem etāt i arce
iherosolē philistaei egredi et ingredi
regionē: et emere ac vendere: et elucie-
runt valde: et multi ex eis fame pere-
runt. Et clamaverūt ad simonē ut dē-
tras acciperent: et dedit illis. Et eiecit
eos inde: et mundavit arcam a cona-
minacōnibz. Et intrauerūt ea: tertia
et vicesima die secūdi mēsis: anno cen-
tesimo septuagesimo primo cū laude
et canis palmarū: et cycharis et cimba-
lis et nablīs et ymnis et canticis: quia
cōtinuus est inimicus magnus ex isrl.
Et cōtinuit ut omnibz annis agere-
tur dies hū cum leticia. Et munivit
montem templi qui erat secus arcam:
et habitavit ibi ipse et q̄ cū eo etāt. Et vi-
dit simo iohānē filiū suū q̄ fortis pre-
lij vir esset: et posuit eū dūc virtutum
iuniorū: et habitavit i gazari. **iiii**
Anno centesimo septuagesimo
secundo cōgregavit rex demetri⁹
exercitū suū: et abiit in mediā ad cōtra-
henda sibi auxilia: ut repugnaret tri-
phonē. Et audiuit arces rex p̄sidiis
et medie quia intrauit demetrius con-
fines suos: et misit unū de principibus
suis ut cōprehederet eū vniū: et adduce-
ret eum ad se. Et abiit et p̄ussit castra
demetri⁹: et cōprehendit eum: et duxit

eum ad arcam: et posuit eū in castro
diam. Et filius omnis terra iuda omni-
bus diebz simonis: et quesivit bona
genti sue: et placuit illis potestas eius.
et gloria ei⁹ omnibz diebz. Et cū omni
gloria sua accepit ioppen in portum:
et fecit introitū in insulis maris. Et di-
laravit fines gentis sue: et obtinuit re-
gionem. Et cōgregavit captivitatem
multā: et dominat⁹ est gazare: et beth-
sur: et arci: et abstrulit immundicias re-
ra: et nō erat qui resisteret ei. Et unū
quisq; colebat terrā suā cū pace: et terra
iuda dabat fruct⁹ suos: et ligna cam-
porū fructū suū. Beniores in plateis se-
debant omnes: et de bonis terre trade-
bant: et iuvenes induebant se gloriā
et stolas belli. Et civitatibus tribuebat
alimonia: et cōstituebat eas ut essent
vasa munitionis: quo ad usq; nomi-
natū est nōmē glorie ei⁹ usq; ad extre-
mum terre. Fecit pacē sup terrā: et leta-
tus ē isrl leticia magna. Et sedit unū-
quisq; sub vite sua: et sub ficulnea sua:
et nō erat qui eos terret. Defecit in-
pugnans eos sup terrā: reges contem-
ti sunt i diebz illis. Et cōfirmavit omnes
humiles ppli sui: et legem requiescivit:
et abstrulit omnem iniquū et malum.
Sanda glorificavit: et multiplicavit
vasa laudorū. Et auditū est come q̄a
defund⁹ esset ionathas et usq; i spar-
tatas: et cōstituti sunt valde. Et au-
dierūt autē q̄ simon frater eius fact⁹
esset sumus sacerdos loco eius: et ipse
obtinere omne regionē et civitates i
ea: scripserūt ad eum tabulis ecis ut
renouaret amicitias et societate: quā
fecerat cū iuda et cū ionatha fratribz
eius. Et lecte sunt in cōsp̄u ecclesie in
iherosolē. Et hoc exemplū epistolarū
quas spartatas misērūt. Spartanos

principes et civitates: simoni sacerdoti
magno: et senioribz et sacerdotibz: et
reliquo p̄lo iudeorū fratibz salutem.
Legati qui missi sunt ad pplm nostrū
nuntiaverunt nobis de vstra gloria
et honore: et leticia: et gavisī sum⁹ in
introitu roy. Et scripsim⁹ q̄ ab eis etāt
dedit i cōsilijs ppli sic. Nemeti⁹ anti-
ochi: et antipater iasonis filius lega-
ti iudeorū venerūt ad nos: renouantes
nobiscū amicitia p̄stinā. Et placuit
populo recipere viros gloriose: et po-
nere exemplū sermonū roy: in segrega-
tis populi libris: ut sit ad memoriā
populo spartatarū. Exemplū autē h̄rū
scripsimus simoni magno sacerdoti.
Post hoc autē misit simon numen-
um romā habentē clipeū magnū au-
reū pondus minay mille: ad statu-
endā cū eis societate. Et autē audisset
p̄lus roman⁹ fines istos: dixerūt.
Quā gratias actionē reddem⁹ simoni:
et filiis ei⁹? Restituit enī ipse fratres su-
os: et repugnavit inimicos isrl ab eis.
Et statuerūt ei libertatē: et descripterūt
in tabulis ecis: et posuerūt in ceculis
in monte syon. Et hoc est exemplū scri-
pture. Adauadecima die mēsis ebul-
anno centesimo septuagesimo secūdo:
anno tercio: sub simone sacerdote ma-
gno in assaramel in cōventu magno
sacerdotū et ppli et principū: et gentis
et seniorū regionis: nota facta sunt hec:
quoniam frequēter facta sunt p̄lia in re-
gione nostra. Simon autē marathie
filius et filijs iarib: et fratribz ei⁹ dede-
runt se periculo: et restiterūt ad iasari⁹
gentis sue ut statē sanda ip̄or: et legē:
et gloriā magna glorificaverūt gēte
suā. Et cōgregavit ionathas gentem
suā: et factus est illis sacerdos ma-
gnus: et appositus est ad pplū suū.

Et voluerunt inimici eorum calcare sanda: et atterere regionem ipsorum: et extendere manus in sanda sandorum. Tunc restitit simon et pugnavit pro gente sua: et erogavit pecunias multas: et armavit viros virtutis gentis sue: et dedit illis stipendia. Et munivit civitates iudee: et bethsuram que erat in finibus iudee: ubi erat arma hostium antea: et posuit illic presidium viros iudeos. Et ioppen munivit que erat ad mare: et gazaram que est in finibus azoti: in qua hostes antea habitabant. Et collocavit illic iudeos: et quicunque apti erant ad correctionem eorum posuit in eis. Et vidit populus adum simonis et gloriam quam cogitabat facere genti sue: et posuerunt eum ducem suum et principem sacerdotum: et ipse fecit hec omnia: et iustitiam et fidem quam consecravit genti sue: et requiescit omni modo exaltare populum suum. Et in diebus eius prospera cum esset in manibus eius: ut colligerentur gentes de regione ipsorum: et que in civitate david erat in iherusalem in arce de qua procedebat: et circumstantia bant omnia que in circuitu sandorum sunt: et inferebant plagam magnam castitati. Et collocavit in ea viros iudeos ad tutamentum regionis: et civitatis: et exaltavit muros in iherusalem. Et rex dametrius statuit illi summum sacerdotem. Secundum hec fecit cum amicis suis: et glorificavit eum gloria magna. Audivit enim quod appellati sunt iudei a romanis amici et socii: et fratres: et quia susceperunt legatos simonis gloriose: et quia iudei et sacerdotes eorum consenserunt eum esse ducem suum et summum sacerdotem in eternum donec surgat propheta fidelis: et ut sit super eos dux: et ut circa esset illi pro sandis: et ut constitueret

propositos super opera eorum: et super regionem: et super arma et super presidia: et circa sit illi de sandis: et ut audiat ab omnibus: et scribant in nomine eius omnes circumscriptiones in regione: et ut operatur purpura et auro: et ne liceat ulli ex populo et ex sacerdotibus irrum facere aliquid horum: et contradicere hijs que ab eo dicuntur aut convocare conventum in regione sine ipso: et vestiri purpura: et uti fibula aurea. Qui autem fecit contra hec: aut irrum fecit aliquid horum: reus erit. Et complacuit omni populo statueret simonem: et facere secundum verba ista. Et suscepit simon et placuit ei ut summus sacerdos fungeretur: et esset dux et princeps gentis iudeorum et sacerdos: et pesseret omnibus. Et scripturam istam dixerunt ponere in tabulis reus: et ponere eas in cubiculo sandorum in loco celebri. Exemplum autem eorum ponere in exariorum habeat simul et filij eius.

Et misit rex antiochus filius demetrii epistolas ab iherusalem maris simoni sacerdoti et principi gentis iudeorum: et universis genti: et erant continentes hunc modum. Rex antiochus simoni sacerdoti magno: et genti iudeorum salutem. Quoniam quidem pestilentes obtinuerunt regnum patrum nostrorum: volo autem vindicare regnum et restituere illud sicut erat antea electum: feci multitudinem exercitus: et feci nautes bellicas. Volo autem procedere per regionem ut visitare in eos qui corrumperunt regionem nostram: et qui desolaverunt civitates multas in regno meo. Nunc ergo statuo tibi omnes oblationes quas remiserunt tibi ante me omnes reges: et quicunque alia dona remiserunt tibi: et penitus tibi facere precursuram propter munus in regione tua. Iherusalem autem sanda

esse et liberam: et omnia arma que fabricata sunt: et presidia que constructa que erant: maneat tibi. Et omne debitum regis: et quod futura sunt regi ex hoc et in totum tempus remittitur tibi. Cum autem obtinuerim regnum meum: glorificabimur te et gentem tuam: et replum gloria magna: ita ut manifestetur gloria vestra in universa terra. Anno centesimo septuagesimo quarto regis antiochus in terram patrum suorum: et convenit ad eum omnes exercitus: ita ut pauci reliderent cum triumphare. Et inscius est eum antiochus rex: et venit doram fugiens per mariam. Steterat enim quod congregata sunt mala in eum: et reliquit eum exercitus. Et applicuit antiochus super doram cum centum viginti milibus virorum beligeratorum: et octo milibus equitum. Et circumivit civitatem: et nautes a mari accesserunt et vagabantur civitatem a terra et mari: et nemi non sinebat ingredi vel egredi. Venit autem numerus: et qui cum eo fuerant ab urbe roma habentes epistolas regibus et regionibus scriptas: in quibus continebantur hec. Lucius consul romanorum: ptolomeo regi salutem. Legati iudeorum venerunt ad nos amici nostri: et noviter pristina amicitia et societas: nulli a simone principe sacerdotum et populo iudeorum. Attulerunt autem stipendium aureum minas mille. Placuit itaque nobis scribere vobis: et regionibus ut non inferat illis mala: neque impugnet eos: et civitates eorum: et regiones eorum: et ut non ferat auxilium pugnantibus adversus eos. Visum est autem nobis accipere ab eis stipendium. Si qui ergo pestilentes fugerit de regione ipsorum ad vos: tradite eos simoni principi sacerdotum: ut vindicet in eos secundum legem suam. Hec eadem scripta sunt demetrio regi: et attalo et arabe:

et arabi: et in omnes regiones: et samos: et spartanis: et delo: et mudo: et sicione: et carie: et samu: et panphiliam: et liciam: et alacarnasum: et rodum: et faselidam: et chos: et sider: et arado: et gortinam: et quidum: et ciperu: et cirenem. Exemplum autem eorum scripserunt simoni principi sacerdotum: et populo iudeorum. Antiochus autem rex applicuit castra in doram secundo: admonens ei semper manus et machinas faciens: et conduxit triphone ne pederet. Et misit ad eum simon duo milia virorum electorum: et auxiliu: et argentu: et auro: et vasa copiosa: et noluit ea accipere: sed irrupit omnia que pactus est cum eo antea: et aliena: unde ab eo. Et misit ad eum antiochum: unum unum de amicis suis: ut tradiderit eum ipso dicens. Vos tenetis ioppen: et gazaram: et arcem que est in iherusalem civitate: regni mei: fines eorum desolatis: et fecisti plagam magnam in terra: et dominati estis per loca multa in regno meo. Nunc ergo tradite civitates que occupastis: et tributa locorum in quibus dominati estis: et fines iudee. Simone autem dedit pro illis quingenta talenta argenti: et extenuavit quod extenuastis: et tributorum civitatum: alia talenta quingenta. Simone autem veniens: et repugnabimur vos. Et venit antiochus: et regis in iherusalem: et vidit gloriam simonis et claritatem in auro: et argento: et apparatu copiosum: et obstupuit: et retulit ei verba regis. Et respondit ei simon: et dixit ei. Neque alienam terram supersumus: neque alienam detinemus: sed hereditatem patrum nostrorum: que iniuste ab inimicis nostris aliquo tempore possessa est. Nos vero tempus habentes vendicamus hereditatem patrum nostrorum. Nam de ioppen: et gazara: que expositas: ipsi faciebant

in ipso plagam magnā. et in regione
nra: tpe dam? talia centū. Et non re-
spondit ei. antequā dicitur. Reuersus
autē tū ira ad regē renūciavit ei verba
ista: et gloriā simonis et uniusa que
vidit: et irat? ē regē ira magna. Triphō
autē fugit naui in orosaida. Et con-
stituit regē cendebeū ducē maritimū: et
exercitū peditum et equitū dedit illi. Et
mandauit illi mouere castra contra sa-
ciem iudee: et mandauit ei edificare ce-
dronem: et obstruere portas ciuitatū:
et debellare populum. Regē autē plequebat
triphonē. Et puenit cendebeus ianni-
am: et cepit irritare plebem: et concula-
re iudeā: et captiuare populum: et inuicere:
et edificare cedronē. Et collocauit illic
equites: et exercitū: ut egressi pabularēt
uiam iudee sicut cōstituit ei regē. **xxij**
Et ascendit iohannes de gazara:
et nuntiavit simoni patri suo q̄
fecit cendebeus in ipso ipso. Et voca-
uit simon duos filios suos seniores
iudam et iohannē: et ait illis. Ego et
fratres mei et domus patris mei repu-
gnauim? hostes israel ad adolescentia
usq; in hunc diem: et p̄speratum ē in
manibz nostris liberare israel aliquoti-
ens. Nunc autē leuui: sed estote loco
meo et frs mei: et egressi pugnate pro
gente nostra. Auxiliū vero de celo vo-
bisum sit. Et elegit de regione vigin-
ti milia viroz belligeratoz: et equites:
et p̄fati sunt ad cendebeum: et dormi-
erunt in modū. Et surrexerūt mane:
et abierūt in campū. Et ecce exercitus
copiosus in obuiam illis peditum et
equitū: et fluminis torrentis erat inter medi-
um ipsos. Et adinouit castra contra
faciem eoz ipe et populus eius: et vidit
populū repidāram ad mālterandū
torrentem: et transierunt prius. Et

viderunt eum viros: et transierunt post
eum. Et diuisit populum: et equites in me-
dio peditū. Erat autē equitū adūsario-
rum copiosus nimis. Et reclamauerūt
sacris tubis: et in fugā cōfusus ē cen-
debe? et castra ei? et ceciderūt ei eis mul-
ti vulnerati: relidui autē in munitionē
fugerūt. Tunc vulnerat? est iudas fra-
ter iohannis. Iohānes autē insecut?
est eos donec venit cedronem quam
edificauit: et fugerūt usq; ad turres q̄
erāt in agris azorū: et succedit eas igni.
Et ceciderūt ei illis duo milia viroz:
et reuersus est iudam in pace. Et pro-
lomeus fili? abobi cōstituit? erat dux
in campo iericho: et habebat argentū
et aurū multum. Erat enī gener sum-
mi sacerdotis. Et exaltatū est cor eius:
et volebat obtinere regionem: et cogi-
tabat doli aduersus simonē et filios
ei? ut tolleret eos. Simon autē p̄am-
bulans ciuitates que erāt in regione
iudee: et sollicitudine gerens eaz descen-
dit in iericho: ipe et mathanias filius
eius et iudas: anno centesimo septua-
gesimo septimo mēse undecimo. Hic
ē mēsis sabbath. Et suscepit eos fili?
abobi in munitione: et vocat? doct-
rum dolo quam edificauit: et fecit eis
cōuiuiū magnū: et abscondit illic vi-
ros. Et tū inebriat? esset simon et filij
eius: surrexit prolomeus cum suis: et
sumpsit arma sua: et intrauerūt in
cōuiuiū: et occiderūt eū et duos filios
eius: et quosdā pueros ei?. Et fecit de-
ceptionē magnam in israel: et reddidit
mala pro bonis. Et scripsit hē prolo-
meus et misit regi: ut mitteret ei exerci-
tum i auxiliū: et traderet ei regionem et
ciuitates eoz et tributa. Et misit ali-
os in gazara tollere iohannē: et tribu-
nis misit epistolas ut venirent ad se:

et daret eis argentū et aurum et dona.
Et alios misit occupare iherusalem: et
montē templi. Et paucis quidam
nuntiavit iohanni i gazara quia pe-
risset pater eius et fratres ei? et quia mi-
sit se quozq; inuicere. Et audiuit autē
vehementer repaui: et cōprehendit vi-
ros qui venerāt p̄dere eū: et occidit eos.
Cognouit enim quia querebat eum
p̄dere. Et cetera simonū iohannis et bel-
loz ei? et bonaz virtutū quibz fortiter
gessit et edictū muroz quos eduxit: et
re? p̄stari ei? ecce hē scripta sunt in
libro dñe sacerdotij ei? regno fact? est
princeps sacerdotū post patrem suū.
Explicit lib? i? machabz: incipit lib? ii?

Baribus qui sunt
per egiptum iudeis
salute dñi fratres
q̄ sūt i iherosolimis
iudei: et qui i regio-
ne iudea: et pacem
bonam. Beneficiat vobis deus: et me-
moret testamenti sui: quod locutus
est ad abrahā: et ysaac et iacob seniorz
suoz fidelium: et de vobis cor omnibz
ut colatis eū: et faciatis ei? voluntatē
corde magno et anima volenti. Ad-
periat cor vestrū in lege sua et i p̄ceptis
suis: et faciat pacem. Et audiat orati-
ones vestras: et reconciliet vobis: nec
nos deserat in tempore malo. Et nūc
hic sum? orātes pro vobis. Regnāte
demetrio āno centesimo septuagesimo
nono nos iudei scripsim? vobis iuti-
bulatione et impetu q̄ superuenit nobis
in istis annis: regno recessit iasom a
sanda terra: et a regno. Portam suc-
cenderūt: et effuderunt sanguinē inno-
centi. Et orauim? ad dominū et gau-
diū sum? et obtulim? sacrificiū et sumi-
laginem: et accendimus lucernas et

proposuim? panes. Et nūc frequēte
dies scotophgie mēsis calieu. Anno
centesimo octogesimo octauo: ipse q̄ ē
iherosolima et in iudea senatūq; et
iudas: aristobolo magistro prolo-
mei regis qui ē de genere xpoz sacerdotū
et hīs qui in egipto sunt iudeis: salu-
tem et sanitatem. De magnis pericu-
lis a deo liberati magnifice gratias
agim? ipsi: utpote qui aduersus talē
regem dimicauim?. Ipse enim ebulli-
re fecit de p̄side eos qui pugnauerunt
contra nos: et sandā ciuitatem. Nam
cum in p̄side esset dux ipse et cum ipso
inimicus exercit? ceciderūt i templo na-
nee: consilio deceptus sacerdotū nance.
Et nūc in ea habitatur? venit ad lo-
cum antiochus et amicus eius: et ut ac-
ciperet pecunias multas dotis nomi-
ne. Eūq; p̄posuissent eas sacerdotes
nance et ipse cum paucis ingressus ē.
Et intra ambitū phani: clausit templum.
Cum autē intrasset antiochus
apertūq; occulto aditu templi mitteret
lapides p̄culserūt duxem et eos q̄
cum eo erant: et diuiserūt mebratim:
et capitis amputatis foras p̄iecerūt.
Per omnia benedid? deus: q̄ tradidit
impie. Pfaduri igitur quita et vici-
ma die mēsis calieu purificationē templi
necessariū duxim? significare vobis:
ut et vos quozq; agatis diē scotophy-
gie: et diem ignis: qui datus ē quādo
neenias edificato templo et altari ob-
tulit sacrificia. Nam cum i p̄stam du-
cerentur patres nostri: sacerdotes qui
tunc cultores dei erant acceptū ignem
de altari occulte absconderūt in valle
ubi erat puteus altis et siccus: et in eo
cogitātū fuit eū: ita ut omnibz igno-
tus esset locus. Cum autē p̄recessisset
anni multi: et placuit deo ut mitteret

neemias a rege plidus: nepotes sacer
donum illos q̄ absconderat misit ad
requirendū ignem: et sicut narrauerūt
nobis non inuenerūt ignē sed aquā
crassā. Et iussit eos haurire: et affe-
re sibi: et sacrificia que imposita erāt
iussit sacerdos neemias aspergi ipsa a-
qua: et ligna: et que erant sup̄ posita.
Et hoc factum est: et tempus affuit
quo sol refulsit qui prius erat in nubi-
lo: accensus est ignis magnus ita ut
omnes mirarentur. Et tunc autem
faciebant omnes sacerdotes dum con-
summaretur sacrificiū ionatha incho-
ante: ceteris autem respondens. Et
neemie erat oratio hūc habēs modū.
Domine deus omnium creator terribi-
lis: fortis iustus: et misericors qui so-
lus es bonus rex: solus prestās solus
iustus et omnipotēs et eternus: qui li-
beras israel de omni malo: qui fecisti pa-
tres electos et sanctificasti eos: accipe
sacrificiū pro uniuerso populo tuo israel:
et custodi paritē tuā et sanctifica. Con-
grega dispersionem nostrā: libera eos
qui seruiūt gentibz: et contēptos et ab-
ominatos respice: ut sciāt gentes q̄
tu es deus noster. Afflige opprētores
nos: et contumeliā facientes in superbia.
Constituē p̄p̄m tuū loco sancto tuo:
sicut dixit moyses. Sacerdotes autem
psallebant ymnos: usq; quo consum-
ptum esset sacrificiū. Cum autem con-
sumptū fuisset sacrificiū: et reliqua
aqua neemias iussit lapides maiores
profundi. Quod ut factum est: et eis
flamma accensa est: sed ex lumine qd̄
refulsit ab altari consumpta ē. Et ve-
ro manifestata est res: et tunc datū
est regi p̄sacrum q̄ in loco in quo ignē
absconderat hūc q̄ translatus fuerat sacer-
dotes: aqua apparuit: de qua neemias

et q̄ cū eo erāt purificauerūt sacrificia.
Considerans autē rex rem: et diligētē
examinās: fecit ei tēplū: ut p̄baret qd̄
factū erat. Et cū p̄basset: sacerdotibz do-
nauit multa bona et alia atq; alia
numera: et accipēs manu sua tribue-
bat eis. Appellauit autē neemias hūc
locū nephtar: qd̄ interpretat purificatio.
Et orat autē apud plures nephi. **U**
nuenit autē i descriptōibz ieremie p̄p̄-
te: q̄ iussit eos ignē accipere q̄ transmi-
grabatur ut significatū ē: et ut manda-
uit transmigrationis. Et dedit illis legē
ne obliuiscerentur p̄cepta domini: et
ut non egerent membris videntes si-
mulacra aurea: et argētea: et ornamen-
ta eorum: et alia huiusmodi dices hoc
calatur: ne legē amouerēt a corde suo.
Erat autem in ip̄a scriptura: quomo-
do tabernaculū et archam iussit p̄p̄-
ta diuino respōso ad se facto comita-
ri secum: usq; quo egredi in montem:
in quo moyses ascendit: et uidit dei he-
reditatem. Et ueniens ibi ieremias in-
uenit locum speluncę: et tabernaculū
et archam: et altare in celsi intulit illuc:
et ostiū obtulit. Et accesserūt quidā
simul qui sequebantur ut notarent sibi
locum: et non potuerūt inuenire. Et
autem cognouit ieremias: culpans il-
los dixit: q̄ ignotus erit locus donec
congreget deus congregationē p̄p̄-
ti: et p̄p̄tius fiat. Et tunc dominus ostē-
det hec: et apparebit maiestas domini:
et nubes erit sicut et moysi manifesta-
batur: et sicut cū salomon p̄sijt ut locū
sanctificaretur magno deo manifesta-
bat hec. Magnificet etenim sapientiam
narrabat: et ut sapientiā habēs obnu-
lit sacrificiū dedicationis: et consumma-
tionis tēpli. Sicut et moyses orabat
ad dominū: et descendit ignis de celo

et consumpsit olocautum: et dixit mo-
yses eo q̄ non sit comestum qd̄ erat
pro peccato: et consumptū est. Similit̄
et salomon octo diebz celebravit dedi-
cationem. Inferbatur autē in deseri-
p̄tionibz: et commemorat neemie hec ea-
dem: et qualis constructa bibliotheca
congregauit de regionibz libros: et
prophetas: et dauid: et epistolās regū
et de donarijs. Similit̄ autem et iudas
ea que didicerat p̄ bellū quod nobis
acciderat cōgregauit omnia: et sunt a-
pud nos. Si ergo desideratis hec: mite-
rite qui p̄ferat uobis. Aduri itaq; pu-
rificationē scripsim⁹ uobis. Bene ergo
facietis: si egeritis h̄s dies. Deus au-
tem qui liberauit p̄p̄m suum et reddi-
dit hereditatē omnibz: et regnū: et sacer-
dotium: et sanctificationē sicut p̄misit
in lege: speram⁹ q̄ cito noster miserabi-
tur: et cōgregabit de sub celo in locū
sanctū. Erupuit enim nos de magnis
periculis: et locum purgauit. De iuda
vero machabeo et de fratribz ei⁹: et de
templi magni purificatione: et de are
dedicatione: sed et de p̄sijis q̄ p̄uenit
ad antiochū nobilem: et filii eius eu-
patoran: et de illuminationibz q̄ de ce-
lo facti sunt ad eos qui pro iudeis for-
titer fecerunt: ita ut uniuersam regionē
cum pauci essent vindicaret et barba-
ram multitudinē fugarent: et famosis-
simū toto orbe templū recuperaret: et
ciuitatē liberarent: ut leges q̄ abolen-
de erāt restituerent: domino cū omni
tranquillitate p̄p̄to facto illis: itemq;
ab iasone cyreneo: quibz libris cōpre-
hensa temprauiim⁹ nos uno volumi-
ne breuiare. Considerantes etiā multitu-
dinem librorū et difficultatem uolenti-
bus aggredi narrationes historiāru:
propter multitudinē rerū curauimus

uolentibus quidē legere ut esset animi
oblectatio: studiis uero ut facile pos-
sint memorie cōmendare: omnibz
autem legentibus utilitas conferatur.
Et nobis quidem ip̄is qui hoc opus
breuiandi causa suscepimus non fa-
cilem laborem: ymmo uero negotium
plenum uigiliarum: et sudoris assu-
psimus. Sicut hūc qui parant conui-
uium: et querunt aliorū uoluntati pa-
cere: propter multorū gratiā libenter
laborem sustinemus: ueritatē quidē
de singulis audoribus concedentes:
p̄p̄ti autē secūdum datam formā breui-
tati studentes. Sicut etiā noue domus
architecto de uniuersa strudura curan-
dum est: ei uero qui pingere curat que
apta sunt ad ornātū requirenda sunt:
ita estimandū est et in nobis. Etenim
intellectū colligere et ordinare timonē:
et curiosius partes singlas quasq; dis-
quirere historie congruit audori: bre-
uitatē uero dictionis sedari: et executio-
nes rerū uitare breuiatū concedendum
ē. Hinc ergo narrationē incipimus:
de prefatione tantum dixisse sufficiat.
Scilicet etenim est ante historiā effluere:
in ip̄a autem historia succingi. **U**
gitur cum sancta ciuitas habitaretur
in omni pace: leges autē adhuc opti-
me custodirentur propter omne pontifi-
cis dispositionē: et pietatem: et animos
odio habentes mala: fiebat ut et ip̄i
reges et principes locum summo ho-
nore dignū ducerent: et templū maxi-
mis muneribz illustraret: ita ut seleu-
cus alse rex de redditibz suis prestaret
omnes sumptus ad ministeriū sacri-
ficiorū p̄uenientes. Simon autē de tri-
bu beniamin p̄positus templi obstitit:
contendebat obstitente sibi principe
sacerdotū iniquum aliquid i ciuitate

moliri. Sed cum vincere omnia non posset. venit ad appollonium charse filium qui illo tempore erat dux celestie et phenicis: et nuntiavit ei pecunias innumerabilibus plenum esse etiam thesauris: et communes copias immensas esse que non pertinent ad rationem sacrificiorum: esse autem possibile sub potestate regis cadere universa. Cumque retulisset ad regem appollonium de pecuniis que delate erant: ille accitum heliodorum qui erat super negotia eius misit cum mandatis: ut predictam pecuniam transportaret. Statimque heliodorus iter est aggressus: specie quidem quasi ppheticam et phenicem civitates esset peragaturus: re autem vera regis propositum profectus. Sed cum venisset thesaurum a summo sacerdote in civitate esset exceptus: narravit de dato indicio pecuniarum: et cuius rei gratia adesse apuit. Interrogabat autem si vere hec ita essent. Tunc sumus sacerdos ostendit deposita esse hec et virtualia viduas et pupillos: quedam vero esse hircani thobie viri valde eminentis. in hijs qui deculerat impius simon: universa autem argenti talenta esse quadringenta: et auri ducta: decipi vero eos qui credidissent loco et tempore quod per universum mundum honoraretur pro sui veneratione et sanctitate. omnino impossibile esse. At ille pro hijs qui habebat in mandatis a rege: dicebat omni genere regi ea esse referenda. Conscituta autem die intrabat de hijs heliodorus ordinaturus. Non modica vero per universam civitatem erat expectatio. Sacerdotes autem ante altare cum stolis sacerdotalibus iadauerunt se: et invocabant de celo eum qui de depositis legem posuit: ut hijs qui deposuerant ea salva custodiret. Quia vero qui videret

summi sacerdotis vulum: mente vulnerabatur. facies enim et color immutatus. declarabat internum animi dolorem. Circumfusa enim erat mentis quedam virore et horror corporis: per quem manifestus aspicientibus dolor cordis eius efficiebatur. Alij etiam gregatim de domibus confluebant publica supplicatione obsecrantes: pro eo quod in contemptum loci esset ventus. Accidentibus mulieribus cilijs pedibusque plateas confluebant: sed et virgines que condusse erant procurebant ad omnia: alie autem ad muros: quedam vero per fenestras aspicebant: universi autem intendere manus in celum: deprecabantur. Erat enim misera commixta multitudinis et magni sacerdotis in agone constituti repeditio. Et hijs quidem invocabant omnipotentem deum: ut credita sibi hijs qui crediderant cum omni integritate conservarent. Heliodorus autem quod decreverat phibebat: eodem loco ipse cum satellitibus circa etiam plenus: sed spiritus omnipotentis dei magna fecit sue ostensionis evidentiā: ita ut omnes qui auri fuerant parere ei: ruentes dei virtute in dissolutionem et formidinem converterent. Apparuit enim illis quidam equus: terribilem habens sessorem. optimis operimentis adornatus: isque cum impetu heliodoro priores calces elisit. Qui autem ei sedebat videbat arma habere aurea. Alij etiam apparuerunt duo iuvenes virtute decori. optimi gloria. speciosique amidi: qui circumferebant eum et re utraque parte flagellabant: sine infusione multis plagis verberantes. Subito autem heliodorus cecidit in terram: eumque multa caligine circumfusus rapuerunt: atque in sella gestatoria positi eiecerunt. Et

is qui cum multis cursoribus et satellitibus predictum ingressus est etiam portabatur nullo sibi auxilio ferre: manifesta dei cognita virtute. Et ille quidem per divinam virtutem iacebat mutus: atque omni spe et salute privatus. Hijs autem dominum benedicebat: quia magnificabat locum suum: et templum quod paulo ante timore ac tumultu erat plenum: apparente omnipotentis dei gaudio et leticia impletum est. Tunc vero re amictis heliodori quidam rogabant confestim omnia ut invocaret alacrum: ut vitam donaret ei qui in summo spiritu erat constitutus. Consideravit autem summus sacerdos ne forte re suspicaretur malicia aliqua re iudeis circa heliodorum consummata: obtulit pro salute viri hostia salutarem. Cumque summus sacerdos exoraret: ipsam iuvenes eisdem vestibus amicti astantes heliodoro dixerunt. Domine sacerdoti gratias age. Nam propter eum tibi dominus vitam donavit. Tu autem a deo flagellatus: nuncia omnibus magnalia dei et potestatem. Et hijs dictis non comparuerunt. Heliodorus autem hostia deo oblata: et votis magnis promissis ei qui vivere illi concessit: et omne gratias agens: recepto exercitu repeditabat ad regem. Testabatur autem omnibus ea que sub oculis suis viderat opera magni dei. Cum autem re interrogasset heliodorus quis esset aptus ad huc senectus thesaurum mittere ait. Si quem habes hoste aut regni tui insidiatore mitte illuc: et flagellatum eum recipies. si tamen evaserit: eo quod in loco sit vere dei quedam vis. Nam ipse qui habet in celis habitationem visitator et adiutor loci illius: et mitteres ad malefaciendum periret ac periret. Agitur de heliodoro et

erarij custodia ita se res habet. **III** Simon autem predictus pecunias et patrie delator male loquatur de omnia: tanquam ipse heliodorus instigasset ad hec: et ipse fuisset inventor malorum: ppheticamque civitatem ac defensorem gentis sue: et annulatore legis dei: audebat insidiatorem regni dicere. Sed cum inimicie incantum prederet ut etiam per quosdam simonis necessarios homicidia fierent: considerans omnia periculum contentione: et appollonium insanire. utpote dux celestie et phenicis ad augendam maliciam simonis: ad regem se contulit. non ut civium accusator: sed communem utilitatem aperiret: semetipsum unius multitudinis considerans. Videbat enim sine regali providentia impossibile esse pacem rebus dari: nec simonem posse cessare a stulticia sua. Sed post seculi vite recessum cum suscepisset regnum antiochus qui nobilis appellabatur: ambiebat iason faceret omne summum sacerdotum: adito rege. promittens ei argenti talenta trecenta sexaginta: et re reddendis alijs talenta octoginta. Super hoc promittebat et alia centumquingenta: si potestatem eius concederetur gymnasiū et ephebiis sibi constituere: et eos qui in thesauris erant antiochenos scribere. Quod cum re annuisset et obtinisset principatum: statim ad gentile ritum contribules suos transferre cepit: et a motis hijs que humanitatis causa iudeis a regibus fuerant constituta: per iohannem patrem eupolemi. qui apud romanos de amicitia et societate fundus est legatione legitima: civium iura destruens prava instituta sandiebat. Et tunc auri est sub ipsa arce gymnasium constitutum: et optimos quosque

ephebor in lupanaribus ponere. Erat autem hoc non iniuriam sed inclementum quoddam. et profectus gentilis et alienigenae conuersationis. propter impij et non sacerdotis iasonis nepturum et inauditum scelus: ita ut sacerdotes iam non circa altaris officia dedici essent: sed contempto templo et sacrificijs neglectis festinaret participes fieri palestre. et prebitionis eius iniurire. et in exercitijs disci: et patres quidem honores nichil habentes: grecas glorias optimas arbitrabantur. Quorum gratia periculosa eos cōtento habebat: et eos inlicita emulabatur: ac per omnia hijs cōsiles esse cupiebant. quos hostes et preumptores habuerant. In leges enim diuinas impie agere impune non cedat: sed hoc tempus sequens declarabit. Cū autē qui quē ualis agō. cyro celebraret. et rex presens esset: misit iasō facinorosus ab iherosolymis viros peccatores portantes argenti didragmas recensas i sacrificiū herculis: quas postulauerūt hī qui apportauerāt ne in sacrificijs erogarentur q̄a nō oportere: sed i alios sumptus eas deputari. Sed hoc oblata sunt quidem ab eo qui miserat in sacrificiū herculis: propt̄ p̄sentes autē date sunt in fabricam nauis cireniū. Misso autem in egiptū appollo nio nestor filio propter primarū ptolomei phylometoris regis. cū cognouisset antiochus alienū se a negocijs regni effectum: proprijs ualitatibus consulens. p̄fectus inde uenit ioppem: et inde iherosolimā. Et magnifice a iasone et ciuitate susceptus. cum sacularum luminibus et laudibus ingressus est: et inde in phenicē exercitum cōuertit. Et post triennij tempus misit iason

menelaū supradidit limonis fratrem portantem pecunias regi: et de negotijs necessarijs responsa per lacurum. At ille cōmendatus regi cū magnificasset facie potestatis ei⁹ in semetipsū retorset summu sacerdotiū: supponēs iasoni talia argūi recensa. Accepitq; a rege mādatis uenit. nichil quidē habēs dignū sacerdotio: animos uero crudelis trāuit: et fere blue iram geres. Et iason quidē qui propriū fratrem captiuauerat: ipse deceptus p̄fugus in amantē repulsus est regionem. Menelaus autem principatū quidam obtinuit: de pecunijs uero regi p̄missis nichil agebat: cum egadione faceret soltratus qui acce erat p̄posit⁹. Nam ad hunc egadio uedigaliū p̄nebat: quāobcaulam utiq; ad regem hunc euocauit. Et menelaus motus est a sacerdotio succedente lysimacho fratre suo: soltratus autem p̄lat⁹ est cūp̄s. Et cum hoc ageatē contigit charactes et mallotas seditionē mouere: eo q̄ antiochi regis concubine dono essent date. Festinante itaq; rex uenit sedare illos: relido suffecto uno ex cōmītibz suis andronico. Rarus autē menelaus accepisse se tempus oportuū. aurea quedā uasa e cēplo furatus donauit andronico: et alia uedidit cyro et y uicinas ciuitates. Nō cum rectissime cognouisset omias. agebat eum: ipse in loco tuto se cōtinē antiochie secus daphnē. Unde menelaus accedens ad andronicū. rogabat ut omiā inuiceret. Qui cum uenisset ad omiam. et datis degeis cū iurando quāuis esset ei suspectus suāsisset de asilo potere: statim eū premit nō recitus iusticiā. Nō quā causam non solum iudei. sed etiam alie quorū

nationes indignabantur: et moleste ferebant de nece tanti uiri iniusta. Sed regellum regē de cilicie locis adierūt iudei apud antiochiā simul et greci: cōquerētes de iniqua nece omie. Conuictat⁹ itaq; antiochus animo propter omiā: et flexus ad misericordiam lacrimas fudit: recordatus defuncti sobrietatē et modestiā. Accensitq; animis andronicū purpura regium p̄ totam ciuitatem iuber circumducī: et in eodem loco in quo in omiam impietate cōmiserat. sacrilegū uita priuari: domino illi condignam retribuente penam. Multis autē sacrilegijs in templo a lysimacho cōmissis menelai cōsilio et dimulga ta fama cōgregata est multitudo adūsum lysimachum: multo iam auro reportato. Turbis autem insurgentibz et animis ira repletis: lysimachus armatis fere tribz milibz iniquis manibz uir cepit: dūte quodā tyranno reate pariter et demencia p̄ueto. Sed ut intellexerunt conatū lysimachi. alij lapides. alij fustes validos arripuerunt: quidam uero ciuem in lysimachū iecere. Et multi quidam uulnerat⁹: quidā autē et prostrati: omnes uero in fugam conuersi sunt. Spiritū etiā sacrilegū secus etariū interfecerūt. De hijs ergo cepit iudiciū aduersus menelaū agitari. Et cū uenisset rex tyrum: ad ipm negotium deuenerūt missi tres uiri a senioribus. Et cum superaretur menelaus. p̄misit ptolomeo multas pecunias dare ad suadendū regi. Itaq; ptolomeus in quodā attio positi quasi refrigerandi gratia regem adiit. et deduxit a sententia: et menelaū quidē uindisse malicie reū cōmītibz absoluit: missos autē heretici si apud scitas causā

discesserunt innocentes iudicarentur. hys morte dānauit. Cito ergo iniustam penam dederunt: qui pro ciuitate et populo et sacris ualis causam p̄secuti sūt. Quāobre tyrisq; indignati: rega sepulturā eorū liberalissimū requierunt. Menela⁹ autē p̄p̄ eorū q̄ i potētia erat auariciā p̄manebat i potestate: celsit⁹ i malicia ad insidias ciuū. **E**odem tempore antiochus secundam p̄fectionē parauit i egiptū. Contigit autem per uniuersam iherosolimoy ciuitatem. uideri diebz quadraginta p̄ aera equites discurrentes aureas stolas habentes et hastas. quasi coherctes armatas: et cunctus equorū p̄ ordines digestos. et congressiones fieri cōtinē et scutoy motus et galeatorū multitudinē gladijs distictis: et teloy iactus. et auroy armorū splendorem. omniūq; generis loricarum. Quapropter omēs rogabant in bonum monstra cōuerti. Sed cū salutarum rumor exisset. tanq̄ uita excessisset antiochus: assumptis iason nō minus mille uiris. aggressus est ciuitatem repente: et ciuibz ad murū cōuolantibus ad ultimū apprehensa ciuitate menelaus fugit in arcem. Iason uero non parebat in rede ciuibz suis: nec cogitabat prosperitatem adūsum cognatos malū esse maximū: arbitrans othūm et non ciuū se trophaea capere. Et principatū quidem nō obtinuit: finem uero insidias suas confusione accepit: et profugus iterū abiit in ammanitē. Ad ultimū i regnū sui conclusus ab aretha arabum tyranno. fugiens de ciuitate in ciuitate omibz odiosus. ut refuga legum et execrabilis. ut patrie et ciuū hostis. in egiptū regressus est: et qui multos de patria

sua repulerat: peregre percipere laudem
nas pfectus: quali p cognitione ibi
refugium habiturus: et qui insepultos
multos abiecerat: ipse et illamentatus
et insepultus abiecit: sepultura neq;
peregrina usus: neq; patrio sepulcro
participans. Hys itaq; gestis suspi-
tus est rex societate deserturos iudeos:
et ob hoc pfectus re egipro offeratis a-
nimis: civitatem quidem armis cepit.
Iussit autē milicibus interficere: nec par-
tere occulandis: et p domos ascen-
dentes trucidare. Stabant ergo cedes
invenit: ac seniores: mulieres: et natorum
regumunia: virginūq; et parvulorum
neces. Erat autē toto triduo: octoginta
milia interfecit: quadraginta milia vidi:
nō min⁹ autē remundati. Sed nec ista
sufficiunt. Plus est etiam intare tem-
plum universa terra sandi: metelao
dudore: q; legum et patrie fuit pctor.
Et selectis manib; sumens sanda va-
sa que ab alijs regib; et civitatibus e-
rant posita ad ornatū loci et gloriā:
cōtredabat indigne et contaminabat.
Ita alienatus mente antiochus non
considerabat q; ppter peccata habitan-
tū civitatem modicū deus fuerat ira-
tus: ppter qd et accidit circa locū des-
pectio. Alioquin nisi cōtigisset eos mil-
lis peccatis esse involutos: sicut helio-
dor⁹ qui missus est a seleuco rege ad
repoliandū reariū: etiam hic statim
adveniens flagellat⁹ et repulsiis unq;
fuisse ab audacia. Verū non ppter lo-
cum gentem: sed propi gentem locum
deus elegit. Ideoq; et ipse locus par-
ticeps factus ē ppi malorū: postea au-
tem fiet socius bonorū: et qui delictū
in ira dei omnipotentis est: ite in ma-
gno domini reconciliatione cū summa
gloria reatrabitur. Agitur antiochus

mille obtingis ablatis de templo ta-
lentis velociter antiochiam regressus
ē: restimans se pte supbia terram ad-
navigandū: pelagus vero ad iter a-
gendū deducendū. ppter mentis elacio-
nem. Reliquit autē et ppositos ad assi-
gendam gentem: iherosolimū quidē
philippū genere scegenū: morib; crud-
liorem corpore a quo constitutus est:
i garisim autem andronici et mene-
laum qui graui⁹ q; ceteri imminet
civibus. Lunc; appositus esset cōtra
iudeos misit odiosū principē apollo-
nii cū exercitu viginti et duob; milib;
priprens et omnes pfecte etatis inhe-
re: mulieres ac iuvenes vendere. Qui
cū venisset iherosolimā pte simulā
quieuit usq; ad diem sandū sabbati:
et tunc sciatīs iudeis arma capere lu-
is pcepit. Omnesq; simul qui ad spe-
taculū pcellerant trucidavit: et civi-
tatem cum armatis discurrētib; ingente
multitudine peremit. Iudas autem
machabeus q; decim⁹ fuerat secesserat
in desertum locū: ibiq; inter feras vi-
tam i monib; cū suis agebat: et fami-
lis vestientes dānorabantur ne par-
ticipes essent coinquinationis. **U**
Sed non post multum tempus
misit rex senem quēdam anti-
ochum qui compelleret iudeos ut se
transferebant a patrie et dei legibus:
contaminare etiā qd in iherosolimā
erat templū: et cognominaret ignis
olimpū: et in garisim prout erat hij
qui locum inhabitabant ignis spipi-
ralis. pessima autem et uniusa gra-
uis erat malorū incurio. Nam templū
luxuria et cōmestationib; erat pleni-
et fortanū cū meretricib;: sacra alq;
edibus mulieres se vtero ingerebant:
introfrentes ea q; nō licebat. Altare

Altare etiam pleni erat illicitis: que
legibus prohibebantur. Neq; autem
sabbata custodiebantur: neq; dies
solemnēs patrie servabantur: nec sim-
pliciter se quib; iudeum constebatur.
Ducebat autē cum amara necessitate
in die natalis regis ad sacrificia: et cū
liberi sacra celebrarentur: rogebantur
edere coronā libro circuire. Decectū
autē egit i proximās civitates gen-
tiliū suggerentibus ptolomeis: ut pa-
ri modo et ipi aduersus iudeos agerēt
ut sacrificarent: eos autē qui nolent
transire ad infanta gentiliū interfee-
rent. Erat ergo videre misericordiam. Due-
runt mulieres delare sunt natos suos
circūcidisse: quātū ad vltra infantib;
suspectis cū publice per civitatem cir-
cundivissent: per muros ppiaverūt.
Alij vero ad pxiimas coctes spelun-
cas: et latenter sabbatū diem celebra-
tes: cum inditatis essent philippo flam-
mis succensit: eo q; vtebatur pro-
pter religionē et obsequiā: manu
libunt auxilium ferre. Obsecro autē eos
q; hūc libit⁹ leduti sunt: ne abhorrerent
propter aduersos casus: sed reputent
ea que acciderunt nō ad interficiū: sed
ad potestatem esse generis nri. Et
mihi qdē tempore non sūnt peccatori-
bus re sententia agere: sed statim ul-
tiones adhibere: magis beneficiū est in-
dicium. Nō cū sit i alijs nationib;
dūa pgerent expectat ut eas cū iudicij
dies adveniret in plenitudine pcorū
punitat: ita et in nobis statuit ut pe-
ccatis nostris i fine deuolutis ita tamē
in nobis vindicet: propter q; nunq;
quidam a nobis misericordiam suā
amque: corripientes vero in aduersis
pplū suū non desinquit. Sed hec
nobis ad cōmunionem legemū

didici sunt paucis: iam autē veniendū
est ad narrationē. Igitur elazar⁹ un⁹
de primoribus scribarū vir etate pro-
vedus: et vultu decorus: apertis ore
hians cōpellebatur carne porcinā
manducare: at ille gloriosissimā mor-
tem magis q; odibile vitā cōplectēs:
volūtariē pibat ad supplicij. Antuēs
autē quomodo oporteret accedere: pa-
nenter sustinens destinavit nō ad mit-
tere illicita: ppter vitā a morē. Hys autē
qui affabant iniqua misericordie com-
modi: ppter antiquā viri amicitia: tol-
lentes cū secreto rogabat afferi carnes
quib; vesci ei licebat: ut simularetur
manducasse sicut rex imperauerat de
sacris carminibus: ut hoc facto a mor-
te liberaretur: et ppter veterē viri ami-
ciā hanc in eo faceret humanitatem.
At ille cogitare cepit etatis ac senectu-
tis sue eminentiā dignā: et ingenite
nobilitatis cānicē: atq; a puero opti-
me conuersationis adus: et secundū
sande et a deo condite legis cōstituta
respondit cito dicens: premiti se velle
in infernū. Non enim etatem nostrā
dignū est inquit fingere: ut multi ad-
lescentes arbitres elazarum nona-
ginta annorū transisse ad vitā alieni-
genas: et ipsi ppter meā simulationē
et ppter modicū corruptibilis vitē tem-
pus decipiant: et pte hoc maculam
atq; reprobationē mee senectudis cōquirā.
Nam et si in pfecti tempore supplicij
hominū recipiar: sed manū omnipoten-
tis nec viuus nec defunctus effugi am.
Quāobrem fortiter vitā egrediendo: sene-
ctute quidē dign⁹ apparebor: adolecen-
tibus autem exemplū forte relinquā:
si pmprio animo ac fortē p graui-
mis ac sandissimis legibus honesta-
ntore pfungar. Hys didici: cōfestim

ad supplicium traheretur. Illi autem qui
cum ducebant et paulo ante fuerant
miliores in ira conuersi sunt propter
sermones ab eo dictos: quos illi per
rogandiam prolatos arbitrabantur.
Sed cum plagis peremeretur ingenuit
et dixit. Domine qui habes sanctam
scientiam. manifeste tu scis: quia cum a
morte possem liberari duos corporis
sustineo dolores: sed animam vero
propter timorem tuum libenter hec pa
nor. Et iste quidem hoc modo vita
decessit: non solum inuentibus. Sed
et memoriam uniuersae genti memoriam
mortis sue ad exemplum virtutis et
fortitudinis derelinquens. **U**
Origit autem septem fratres una cum
matre apprehensos compelli a rege e
dite contra sanctas carnes porcinas: fla
gris et tauris cruciatis. Unus autem
ex illis qui erat primus sic ait. Quid
queris: et quid vis discere a nobis?
Parati sumus mori magis: quam pa
enas dei leges preuicari. Quare itaque
regi iussit larragines. et ollas eneas
succendi. quibus statim succensis iussit
ei qui prior fuerat locutus. Aputari
liqua: et tunc capitis abstracta summa
quorum manus et pedes ei perficeret: et
eius fratribus et matre inspicientibus.
Et cum iam per omnia iniunctis fadus
esset. iussit ignem adinuenire: et adhuc
suspiciens torceri in larragine in qua
cum deum cruciaret: ceteri una cum matre
mure se horrabantur mori fortiter
dicentes. Dominus deus aspiciet veritatem
et consolabitur nobis: quemadmodum
in profectione rantiu declarauit mo
yses: et in sculis suis consolabitur.
Mortuo itaque illo primo hoc modo
sequenter deducebat ad illudendum: et
tunc capitis ei cum capillis abstracta.

interrogabat si manducaret priusquam
toto corpore per membra singula pu
niretur. At ille respondens paccia vo
ce dixit. Non faciam. Propter quod et iste se
quenti loco primi conuersa suscepit: et
in ultimo spiritu confitetur sic ait. Tu
quidem sceleratissime in presentia vita no
pdis: sed regem mundi defundens nos pro
hinc legibus eterne vite resurrectione su
scitabit. Post hunc tertius illuditur: et
lingua postularis cito protulit. et ma
nus constantem retendit: et cum fiducia a
it. E celo ista pollicor: sed propter dei leges
nunc hec ipsa despicio: quoniam ab ipso
me ea recepturi spero. Ita ut rex et qui
ipso erat mirarentur adolescentis animi:
et tamquam nichil duceret cruciat. Et hoc
itaque defundo: quartum vegabat sibi tor
quentes. Et cum iam esset ad mortem sic ait.
Potius est ab hominibus mori damus
spem respicere a deo: itaque ab ipso resu
scitandos. Tunc enim resurrectio ad vitam
non erit. Et cum adinuissent quatuor
vegabant eum: ac ille respiciens in eum
dixit. Potestatem inter homines habet
cum his corruptibilis facis quod vis. Non
li autem putare genus nostrum a deo esse
derelictum. Tu autem patienter sustine: et
videbis magnam potestatem ipsius. Glorie
re et famam tuam torquebit. Post hunc
ducebant sequuntur: et is mori incipiens
sic ait. Non frustra creare. Nos enim
propter nosmetipsos hoc patimur
peccantes in deum nostrum: et digna am
miracione facta sunt nobis. Tu au
tem ne restitues tibi inuicem futurum:
quod contra deum pugnare temptaueris.
Supra modum autem mater mirabilis
et honoris memoria digna. quam preces
septem filios sub unius diei tempore
conspiciens. homo animo fecerat pro
pter spem quam in deum habebat: singulos

autem illos horrabatur voce patris
fortiter repleta sapientia: et famem co
gitacioni masculini animi inferens
dixit ad eos. Nescitis qualiter in vtero
meo apparuitis. Neque enim ego spiri
tum et animam donavi vobis et vitam:
et singulos membra non ego ipsa con
pigi. Sed enim mundi creator qui forma
uit hominis naturam: quique omnium
inuenit originem: et spiritum vobis interu
um misericordia reddet et vitam: sicut
nunc vosmetipsos despiciatis. propter leges
ei. Antiochus autem contemni se ar
bitratus. simul et reprobrans voce de
sperta: cum adhuc adolescentis supellet
non solum verbis horrabat sed et cum
inamens affluens ab invicem se et he
atam faceret: et tranquillam a patris le
gibus amicum habitum. et res necessaria
ei prohibuit. Sed ad hoc cum adolescentis
nequaquam inclinaret: vocauit regem ma
terem et inuocabat eum adolescentem fieri
in salutem. Cum autem multis tam verbis
esset horatus: permisit suam se filio
suo. Itaque inclinata ad illum iridens
crudelis tyrannus ait paccia voce. Fili
mi misere mei que te in vtero nouem
mentibus portavi: et lac teinuo dedi
te alui: et in etatem istam produxi. Peto
nate ut aspicias ad celum et terram. et
ad omnia que in eis sunt: et intelligas quia
regi nichilo fecit illa deus et hominum genus:
ita sit ut non timeas cruciari istum. Sed
dignus fratribus tuis esset particip
suspe mortem: ut in illa misericordia
cum fratribus tuis te recipiam. Cum
hec illa adhuc diceret: ait adolescens.
Quid sustineas? Non obediens precepto re
gis: sed precepto legis que data est nobis
per moysen. Tu vero qui inuenit omni
malicie fadus es in hebreos. non effugi
es manu dei. Nos enim pro peccatis

nostris hec patimur. Et si nobis pro
pter iniquitatem et corruptionem nostram
deus noster modicum iratus est: sed itaque
reconciliabitur suis suis. Tu autem o
scelerate et omnium hominum flagitiosus
sine noli frustra recollis vanis spe
bus: et secus est inflammaris. Non dum
enim omnipotentis dei et omnia inspi
cientis iudicium effugisti. Nam fratres
mei modico nunc dolore sustentato
sub testamento eterne vite effecti sunt:
tu vero iudicio dei iustas superbie tue
penas resolues. Ego autem sicut et fra
tres mei animam et corpus meum cedo
pro patris legibus innocens deum ma
turum genus nostre propitium fieri: regem
et tormentis et verberibus cruciari quod ipse
est deus solus. In me vero et in fratri
bus meis desinet omnipotentis ira: quam
super omne genus nostrum iuste supraduam.
Tunc rex accensus ira. in hunc super
omnes crudelius desuit: indigne feres
se desum. Et hoc itaque nudus obijt:
per omnia in domino confidens. Aquilam
me autem post filios et mater consumpta
est. Agitur de sacrificijs et de nimis
crudelitatibus satis dictum est. **U**
udas vero machabeus. et qui cum illo
erat introibant latenter in castellum: et
conuocantes cognatos et amicos. et e
os qui permanerant in iudaismo assu
mentes. eduxerunt ad se sex milia viros.
Et inuocabant dominum ut respiceret
in populum qui ab omnibus calcabatur. et im
piteret templo quod contaminabatur ab im
pioribus. Misereatur etiam refugio ciuita
tis que esset illico complananda et voce
sanguinis ad se clamantis audiret:
memoraretur quod iniquissimas mor
tes paruulorum innocentium. et blasphe
mias homini suo illatas: et indigna
ret super his. At machabeus congregata

multitudine intollerabilis gentibus
efficiebatur. Ira enim domini in miseri-
cordia conuersa est. Et superueniens castel-
lis et ciuitatibus improbitus succedat
eaerit opportuna loca occupans. non
paucas hostium strages dabat. Maxi-
me autem nodibus ad huiusmodi
regrus ferebatur: et fama uirtutis e-
ius ubique diffundebatur. Videns au-
tem philippus paulatim uirtu ad pro-
fectum uenire: ac frequenter res ei cede-
re prospere ad ptolemeum duxit celesty-
rie et phoenicis scripsit: ut auxilium ferret
regis negocijs. At ille velociter misit
nichanore patredi de primis ami-
cum: datus ei de pmijs gentibus. arma-
tis non minus viginti milibus ut ui-
uerent iudeos: gen? delecter: adiundo
ei: et gorgia uiro militari: et in bellicis
rebus experientissimo. Constituit aut
nichanore regi ut tributu quod romanis
erat dandū duo milia talentoru de
captiuitate iudeos: suppleret. Statim
q; ad maximas ciuitates misit con-
uocatis ad compitione iudaicor: man-
cipior: pmitens se nonaginta man-
cipia talento distraueru: non respiciens
ad uindictā que eum ab omnipotente
esset cōsecutura. Quidas autē ubi con-
petit: indicauit hys qui secū erāt iude-
is nichanoris aduētū. Et quibus quidā
formidantes: et non credentes de iusticie
in fugam uerebantur: alij uero si qui
de hys superat ueniebāt: simulq; do-
minū deprecabatur ut reciperet eos de
impio nichanore qui eos priusq; in-
romin? ueniret uendiderat. Et si non
propter eos: propi? testamētū quod erat
ad patres eor: et propter inuocationem
sandi et magnifici nominis ei? super
ipso. Conuocatis autē machabeis
sepe milibus qui cū ipso reuēte rogabat

ne hostibus reconciliaretur: neq; metue-
rent inique uenientū aduersum se ho-
stium multitudinē: sed fortiter cōten-
deret. At oculos habentes cōtumeliā
que loco sancto ab hys iniuste esset il-
lata: itaq; et ludibrio habere ciuitati
iniuriā: ad huc etiam uetū infamia
conuulsa. Nam illi quidē armis con-
fidunt: aut simul et audacia: nos autē
in omnipotente dominus qui potest et
uenientes aduersum nos et uniuersum
mūduū uno nutu deletē cōsumimus.
Ammonuit autē eos et de auxilijs dei
q; facta sunt erga patres: et q; sub sa-
nachib emendodigitatq; milia pe-
rierūt: et de tēplo quod eis aduersus gala-
thas fuit in babilonia: ut omnes ubi ad-
rē uetū ē macedonibus solijs heliātibz
ipī sege milia soli peremerūt centumui-
ginti milia propter auxiliū illis datum
de celis: et beneficia pro hys plurima
cōsecuti sunt. Hys uerbis constantes
effecti sūt: et pro legibus et patria mori
parati. Constituit itaq; frater suos
duces uetis: ordini. simonem et iose-
phum et ionathan subiectis unicuiq;
millenis et quingentis: ad hoc etiā
ab eza leto illis sancto libro et dato
signo adiutorij dei: in prima acie ipse
dux cōmisit cum nichanore. Et facto
sibi adiutore omnipotentē interfecerūt
sup noque milia hominū: maiore au-
tem parte exercitus nichanoris vulne-
ribus debilem factā fugere cōpulerūt.
Pecunijs uero eor qui ad emptionem
ipor: uenerāt sublati: ipso usq; q;
psecuti sunt: sed reuersi sūt hora cōdu-
si. Nā erat ante sabbatū: quā obtrāla
non psecutauerūt insequētes. Arma
autē ipor: et spolia cōgregantes sab-
batū agebat benedictōes dominū: q;
liberauit eos in isto die: misericordie

iniciū dillas in eos. Post sabbatū re-
ro debilibus et orphanis et uiduis di-
uilerūt spolia: et reliqua ipi cum suis
habuerunt. Hys itaq; gestis et cōmuni-
ter ab omnibus facta obsecratione: mise-
ricordem dūm postulabāt ut in finē
seruis suis reconciliaretur. Et ex hys q;
cum timotheo et bachide erant cōtra
se contendētes sup uiginti milia inter-
fecerūt: et munitiones recessas obtinu-
erunt: et plures predas diuilerūt: equā
portionē debilibus pupillis et uiduis.
sed et sanioribus facientes. Et cū arma
eor diligenter collegisset: omnia cōpo-
suerūt in locis oportunis. Reliqua u-
ro spolia iherosolimā deuulerūt: et phi-
larchē q; cū timotheo erat interfecerūt
utū scelerū: qui in multis iudeos as-
sigerat. Et cū epiduria agerēt in iheroso-
linitis eos qui sacras ianuas incende-
runt: id est talithem cum in quoddā
domiciliū refugisset incendit: et
digna ei mercede pro impietatibus
suis reddita. Iherosolimam autē
nichanor qui mille negociantes ad
iudeorū uenditionem adduxerat hu-
milias? auxilio domini ab hys quos
nullos resistimauerat: deposita veste
glorie p mediterraneam fugies solus
uenit antiochia: summā infelicitatē
de interitu sui exercitus consecutus. Et
q; pmisserat romanis se tributū restitue-
re de captiuitate iherosolimor: pōica-
bat nūc predora dei habere iudeos: et
ob ipi inulnēribiles esse: eo q; seque-
rent leges ab ipso cōstitutas.

Eodem tempore antiochus in ho-
nelle reuertebatur de phide. In-
trauerat enī in eam q; didicū philopol
et temptauit eppoliare templū et ciuita-
tem opprimere: sed multitudine ad ar-
ma concurrenē in fugam ueti sunt:

et ita cōigir ut antiochus post fugā
turpiter rediret. Et cum uenisset circa
egyptianam: recognouit q; erga nicha-
norem et timotheū gesta sunt. Elatus
autē in ira: arbitrabat se iniuriā illor
qui se fugauerāt posse in iudeos retor-
quere: iteq; iussit agitari curru suum
sine intinissione agea inter: celesti eū in-
dicio purgante: eo q; ita superbe locut
est se uetū iherosolimā: et cōgeiem
sepulchri iudeorū eā facturū. Sed qui
uniuersa cōspicit dūs deus isrl: pul-
sit eum insanabili et inuisibili plaga.
Et enī finit hūc ipm emonē: appre-
hendit eum dolor diuus uiscerum et
amara intermor tormentā. Et quidē
satis iuste: quippe qui multis et nouis
cruciatibus aliorū torserat uiscera: licet
ille nullo modo a sua malicia ressa-
ret. Sup hoc autē supbia replet? ignē
spirans animo in iudeos: et picipien-
acelerari negociū: cōigir illū impetu
euntem de curru cadere: et graui corpo-
ris collisione membra uegari. Hys q;
sibi uidebatur etiā fludibz maris im-
peare supra humanū modū supbia
repletus: et montiū altitudines in flate-
ra appendere: nūc humiliat? ad terrā
in gestatoris portabatur. manifestā
dei uirtutem in semetipso cōstātē: ita
ut de corpore impij uermes scaturirēt:
ac uiuentes in doloribus carnes eiu
effluerent: odore etiā illius et fetore ex-
ercitus grauaretur. Et qui paulo ante
hydera celi cōtingere se arbitrabatur:
eum nemo poterat propter intolerantiā
fitoris portare. Hinc igitur cepit ex
grauī supbia dedudus ad agnitionē
sui uetūe diuina amonitus plaga:
p monēta singula doloribz suis au-
gnēta capientibz. Et cum nec ipse iā
fecore suū ferre posset: ita ait. Iustum

Machab. 1. 1. est subditus esse deo: et mortalem non paria deo sentire. Crabat autem hic sceleratus dñm a quo nō esset misericordiam cōsecutus? et civitatem ad quā festinās veniebat: ut eā ad solū deduceret ac sepulcrū cōgestorū faceret. nūc optat liberā reddere: et iudeos quos nec sepultura quidem se dignos habuerunt. sed auidis ac fens discipiendo traditurū. et cum parvulis extenuaturū dixerat equales nunc ardentibus facturū pollicetur: templum etiā sanctum qđ prius respoliaverat: optimis donis ornaturū: et sancta vasa multiplicaturū. et pñentes ad sacrificia sumptū. de redditibus suis prestaturū: sup̄ hec iudeum se facturū: et omnem locū terre pambulatū. et pñitaturū dei potestati. Sed nō cessantibus doloribus sup̄venietat mī in eū iustum dei iudiciū: desperās scripsit ad iudeos in hunc modū deprecationis epistolā hec cōtinent. Opñmīs civibz iudeis: plurimā salutem et bene valere. et esse felices: rē et princeps antiochus. Si bene valeatis: et filij vestri et rē sententia vobis cunda sūt: maximas agimus gratias. Et ego i infirmitate cōstitū. vestri autem maior benignit̄ reuelus de perdidis locis et infirmitate gravi apphenlus necessariū duxi p cōmuni utilitate curam habere: non desperās mēueripm: sed spem multam habens effugiendi infirmitatē. Despicīs autē qđ et pater meus quibus temporibus in locis superioribz ducetis exercitum ostendit qđ post se suscipiet principatū: ut si quid contrariū accideret aut difficile nūciaret: scientes hī qđ i regionibz erant cui esset rerum summa decelida non turbarent: ad hēc considerans de proximo potentes quosq; et vicinos.

temporibz insidiātes et eustum repperdātes. designavi filiū meū antiochū regem quē sepe recurrentes in superiora regna multis vestrum cōmendabāt: et scripsi ad eū que sibi dā sūt. Pro itaq; vobis et pro memores beneficiorū publici et pñatim: ut unusquisq; cōsecrēt hēdem ad me et ad filiū meū. Condo enim eum modeste et humane adurū et sequentē ppositum meū: et cōmunē vobis fore. Agit hōmīdā et blasphemus pessime paulus: et ut ipse alios tradiderat: peger in mōtibz miserabili obitu vicia fūctus ē. Trāsterebat autē corpū philippus colladane? et: qui metuens filiū antiochi ad ptolomeū philomethora i egiptū abiit. **M**achab. 1. 2. Machabeus autē: et qui cum eo erat dñs se pñgēte rēplū quidē i civitatē recepit: aras autē quas alienigene p planas struxerant: itaq; delubra demolit? ē. Et purgato templo aliud altare fecerūt: et de ignis lapidibz ique cōcepto sacrificia obulerūt post biennū: et incensum et lucernas: et pane propolitionis posuerūt. Quibz gestis rogabāt dñm pñtati in terra: ne amplius talibus malis incidere. Sed et si quādo peccassent: ut ab ipso minus corripere: et nō tārā aris ac blasphemis hōmībz tradere. Qua die autē templū ab alienigenis pollutum fuerat: conigit eadem die purificationē fieri vicesima et quinta mensis qui sūt casleu. Et cum letitia diebus octo egerūt in modū tabernaculorū: recondātes: qđ āte modicū temporis diem solennē tabernaculorū i mōtibz et in speluncis more bestiarū egerant: propter qđ arcos et ramos virides et palmas pñtāt: et qđ pñtavit munit dare locū suū. Et decreverūt cōmuni

precepto et decreto univēse genti iudeorū omnibus ānis agere dies istos. Et antiochi quidem qui appellatus est nobilis: vire recessus ita se habuit. Sicut autē de eupatore antiochi impij filio que gesta sunt narrabimus: breuiātes mala que i bellis gesta sūt. Dixit enim suscepro regno cōstituit sup̄ negonia regni lisham quēdā phenic? et sise miline principē. Nā ptolome? qui dicebatur mace: nūti tenax regē iudeos esse cōstituit: et pñpue pñer iniquitatē que facta erat in eos: et pñstere ager cū eis. Sed ob hēc accusat? ab amicis apud eupatōrē: cū frequēter proditor audieret eo qđ cyprū rediit sibi a philometore deseruisset: et ad antiochum nobilē translatus: etiam ab eo recessisset: veneno vitam finivit. Horgias autē cum esset dux locorū alihis aduentis frequēter iudeos debellabat: iudei vero qui tenebāt oportunas munitiones fugatos ab iherosolimis suscipiebāt: et bellare tpebant. Hīj vero qui erant cū machabeo per orationes dominū rogantes ut esset sibi adiutor: impetū fecerūt i munitiones ydumeorū: multaq; vi insisteres loca obtinuerūt: occurrentes interemerunt: et omnes simul nō mīn? a viginti quinq; milibz occiderunt. Quidā autē cum cōfugissent in duas turres valde munitas: omne apparatum ad repugnandū habentes: machabeus ad eorū repugnationē relido simone et iosepho iteuit: zachro: et isq; qui cum ipis erant sacis multis: ipse ad eas qđ amplius pñgebāt pugnas cōuertit? ē. Hīj vero qđ cū simone erāt cupiditate ducti a quibusdā qui in turribz erāt suasi sunt pecunia: et septuaginta milibus didragmis acceptis dimiserūt

quosdā effugere. Cū autē machabeo nūciatū esset qđ factum est: principibus ipi cōgregatis: accusavit qđ pecunia fratres vendidissent: aduersarijs eorū dimissis. Hos igit pñdicores factos iherosolimis: cōfessi duas turres occupavit. Armis autē ac manibz omnia prospere agendo in duabus munitiōibz plusquā viginti milia pñit. Et timotheus qui prius a iudeis fuerat superatus conuocato exercitu peregrine multitudinis et cōgregato equitatu aliano aduenit: quali armis iudeam capturus. Machabeus autem et qui cum ipso erant appropinquāte illo deprecabantur dñm caput terra aspergentes: lumbosq; cilicis pñditi: ad altaris crepidinē pñoluti: ut sibi propici? inimicis autem eorū esset inimicus: et aduersarijs aduersaret hūc locū dicit. Et ita post orationē sup̄is acui longius de civitate pñdētes: et pñmi hostibz effecti resederūt. Primo autē solis ortu utiq; commiserunt: isti quidem vidorie et prosperitatis spōsore cum virtute dñm habētes: illi autem dūce belli animū habebāt. Sed cum vehemēs pugna esset apparuerunt aduersarijs de celo viri quinq; in equis: stentis aureis decori ducātū iudeis prestantes: et quibus duo machabeum medū habētes armis suis circūseptū incolument cōseruabāt: i aduersarios autē tela et fulmina iaciebāt: et quore cecitate cōfusi et repleti perturbati: ne cadebāt. Incessati sunt autē viginti milia quingēti: et equites secenti. Timotheus vero cōfugit in gazaram: presidū munitū cui pñrat tereas: machabeus autē et qui cū eo erant letatē oblatē: presidū diebz quatuor. At hīj qđ intus erant loci firmitate cōfisi

supra modum maledicebant: et sermo-
nes nephandos iadabant: sed cum
dies quinta illucisset viginti iuvenes
ex hijs qui cum machabeo erat accen-
si animis propter blasphemiam viriliter
accesserunt ad murum: et feroci animo
incedentes ascendebant: sed et alij simi-
liter ascendentes turres portasque succen-
dite aggressi sunt: atque ipsos maledicos
vinos cocemare. Per continuum autem
biduum phidius vastato timotheum oc-
cultante se in quodam reptum loco
peremerunt: et statim illius cecum et
apolloniam occiderunt. Quibus gestis
in ymnis et confessionibus benedice-
bant dominum qui magna fecit in
israhel: et victoriam dedit illis.

Sed parvo post tempore lissas pro-
curator regis et propinquus ac
negotiorum prepositus graviter ferens
de hijs que acciderant: congregatis octo-
genta milibus et equitatu uniuerso ve-
niebat aduersum iudeos egestimans
se civitatem quidem rapinam gentibus
habitationem faceretur: templum vero in pe-
cunie questum sicut cetera delubra gen-
tium habebat: et per singulos annos
venale sacerdotum: nullumque cogitans dei
potestatem: sed mente effrenata in mul-
titudine peccatorum et in milibus equitum:
et in octoginta elephantis confidebat.
Ingressus autem iudeam et appropians
bethsura que erat in angusto loco ab
iherosolima intervallo quinquaginta stadiis:
illud phidium repugnabat. Et autem
machabeus et qui cum eo erant cognos-
centes repugnare phidiam: cum flentibus
lacinis rogabant dominum: et omnes
iuxta simul: ut bonum angelum mitteret
ad salutem istam. Et ipse prius machabeus
superioribus armis ceteros adhortatus est
simul secum periculum subire: et fecerunt

auxilium fratribus suis. Cumque pariter
proprio animo prederet iherosolimam:
apparuit preces eos eques in veste can-
dida: armis aureis hastam vibrans.
Tunc omnes simul benedixerunt miseri-
cordem dominum: et conualuerunt animis:
non solum homines sed et bestias ferocissi-
mas et muros ferros parati penetra-
re. Habuit igitur prompti: de celo habere
adivorem et misericordem super eos dominum.
Leonum autem more impetu irruentes
in hostes perstraverunt et eis undecim
milia pedum et equorum mille sequebantur:
universos autem in fugam vertentes: plures
autem et eis vulnerati nudi evaserunt.
Sed et ipse lissas super fugientes cursavit.
Et quia non insensatus erat: secum ipse repu-
tans faciam regem se diminutionem: et
intelligens invidiosus esse hebreos dei
omnipotentis auxilio nitentes: misit
ad eos: promittens se consensurum omnibus
que iuxta sunt: et regem compulsum
amicum fieri. Annuit autem machabeus
precibus lisse: in omnibus utilitati con-
sulens. Et quicunque machabeus scripsit
lisse de iudeis: ea rex concessit. Nam
erat scripe iudeis epistola a lissa liqui-
dem hunc modum continentes. Lissas:
populo iudeorum salutem. Iohannes et a-
bessalon qui missi fuerant a vobis tra-
dentes scripta postulabat: ut ea que
per illos significabantur impleat. Que-
cumque igitur regi potuerunt perfici reponi:
et que res promittebat consensit. Si
igitur negotijs fidem conservaveritis:
et deinceps honorum vobis causa esse
conspicatur: de ceteris autem per singula ve-
stra mandavi et istis et hijs qui a me
missi sunt colloqui vobiscum. Bene
valeat. Anno centesimo quadragesimo
octavo mensis die dioclori vicesima
et quarta. Regis autem epistola ista

continetur. Rex antiochus: lisse fratri
salutem. Patre nostro inter deos tran-
slato nos volentes eos qui sunt in re-
gno nostro sine tumultu agere: et rebus
suis adhibere diligentiam: audivimus
iudeos non consensisse patri meo ut
transferebantur ad vinum grecum: sed tamen
velle sui instituti: ac propterea postula-
re a nobis concedi: sibi legitima sua.
Volentes igitur hanc quoque gentem
quietam esse: statuentes iudicavimus
templum restitui illis: ut agerent secundum
sui maiorem consuetudinem. Bene igitur
feceris si miseris ad eos: et decemam
dederis: ut cognita nostra voluntate
bono animo sint: et utilitatem pro-
pria deseruiant. Ad iudeos vero regis
epistola talis erat. Rex antiochus: lissas
fratri salutem. Et ceteris iudeis salutem. Si
valeris sic ut volumus: sed et ipsi
bene valent. Adijt nos menelaus di-
cens: velle vos descendere ad vestros
qui sunt apud nos. Vixi igitur quod com-
meant usque ad diem vicesimum mensis
xandri damus decemam securitatis: ut
iudaeis utantur cibis et legibus suis
sicut et prius: et nemo eorum ullo modo
molestiam patiantur de hijs que per i-
gnorantiam gesta sunt. Misimus autem
et menelaum qui vos alloquatur. Vale-
te. Anno centesimo quadragesimo octa-
vo xandri mensis quinquedecima die. Mi-
serunt autem etiam romani epistolam ita se
habentem. Quisusmenius et ticusina
nilius legati romanorum: populo iude-
orum salutem. De hijs que lissas co-
gnatus regis concessit vobis: et nos
concessimus: de quibus autem ad regem iu-
dicavit referendum: cōfessum aliquem mit-
tere diligentem inter vos conferentes: ut
decemam sicut cōgessit vobis. Nos e-
nim antiochiani accedimus. Ideoque

festinate rescribere: ut nos quoque scia-
mus cuius estis voluntas. Bene valeat.
Anno centesimo quadragesimo octavo
quintadecima die mensis xandri.

His factis padionibus lissas progre-
ditur ad regem: iudei autem agendum
uxorem dabat. Sed hijs qui refere-
rant timotheus et apollonius gemelli
filii: sed et ieronimus et demophon:
super hos et nichanor cypriarches non
sinebant eos in silentio agere et quiete.
Ioppite vero tale quoddam flagitium pre-
paratur. Rogaverunt iudeos cum quibus
habitabant ascendere scaphas quas pa-
rauerant cum uxoribus et filiis: quasi mul-
tis inimicis inter eos subiacentibus.
Secundum commune itaque decretum civita-
tis: et ipsi acquiescentibus pacisque cau-
sa nichil suspectum habentibus: cum in altum
processissent submerferunt non minus
ducentos. Quam crudelitatem iudas
sive gentis homines factam ut cognov-
it: precepit viris qui erant cum ipso: in
vocato iusto iudice deo venire aduersus
interfectores fratrum: et portum quidem
node succendit: scaphas egulit: eos
autem qui ab igne refugerant gladio
percutit. Et cum hec ita egisset discessit
quasi iter revectus: et universos iop-
pitas eradicit. Sed cum cognovisset
et eos qui erant iammie velle pari
modo facere habitantibus secum iudeis:
iammis quoque nodem supervenit: et
portum cum navibus succendit: ita ut
lumen ignis appareret iherosolimam
ab iadys ductis quadraginta. Unde cum
iam abisset novem iadys et iter faceret
ad timotheum: cum misisset cum eo arabes
quique milia viri: et equites quingenti
Cumque pugna valida fieret: et auxilio
dei prospere cessisset: residui iudei ara-
bes prebant a iuda decimas sibi dari

promittentes se pascua duros: et in
certis pascuis. Iudas autem arbi-
tratus vere in multis eos videri, pmi-
sit pacem: decessitque acceptis discessit.
ad tabernacula sua. Aggressus est autem
et civitatem quādam firmā: pōnens
murusque circumseptā que a turris habi-
tabatur gentium pmissu: cui nomē
chalsaphin. Hic vero qui inus erat con-
fidentes in stabilitate murorum et appa-
ratu alimoniarum: rursus agebant:
maledictis lactentes iudā ac blasphemā-
tes: et loquentes que fas non est.
Machabeus autem invocato magno
mūdi pūnce q̄ sine arietibus et machi-
nis temporibus ihesu precipitavit ie-
richo: irrui ferociter muris: et capta
civitate p̄ dñi voluntatem innumera-
biles viros fecit: ita ut adiacēs stagnū
stadiorū duorū latitudinis sanguine
interfectos fluxu videretur. Inde disces-
serunt stadia septingenta quinquaginta
et venerūt in characha ad eos qui di-
cuntur tibiānei iudeos: et timotheum
quidem in illis locis non cōprehende-
runt: nulloque negotio p̄fecto regressus
est: relido in quodā loco firmissimo
p̄sidio. Dolichus autem et solipater qui
erant duces cum machabeo p̄venērūt
a timotheo relidos in p̄sidio decem
milia viros. At machabeus ordina-
tis circa se sex milibus et constitutis p̄
cohortes: adversus timotheū p̄stitit
habentē secum: reitum viginti milia
peditū: equitūque duo milia quingenti-
cos. Cōgnoit autem iude adventu timo-
theus p̄misit mulieres: et filios et reli-
quū apparatū i p̄sidium qd̄ carnon
dirigit. Erat tū inepugnabile et ac-
cessu difficile: propt̄ loci angustia.
Cūque cohors iude p̄ima apparuisset
timor hostibus incussus est et p̄sentia

dei qui omnia cōspicit: et i fugā vesti-
lunt alii ab alio: ita ut magis a suis
discederent: et gladio suorum inibus
debilitarent. Iudas autem vehementer
instabat p̄mies p̄phanos et p̄stavit
et eis viginti milia viros. Ipse vero
timotheus incidit in partes dolichū
et solipateris: et multis p̄obus postu-
labat ut vivis dimitteret: eo q̄ mul-
tos et iudeis parentes haberet ac fra-
tres quos morte eius decipi videret.
Et cū fidem dedisset restituerunt ei eos
secundū cōstitutū: ille cū dimissis
propter fratrum salutē. Iudas autem
regressus est a carnon interfectis: vigin-
ti quingis milibus. Post hos fugam
et necē movit exercitū ad effon civita-
tem munitā in qua mltitudo dūlarū
gentium habitabat: et robusti iuvenes
pro muris cōsistentes fortē repugna-
bant. In hac autem machine mille: et
telorum reant apparatus. Sed cū omni-
potentē invocasset: qui potestate vi-
res hostiū cōstringit: rep̄e civitatem:
et eis qui inus erant viginti quingis
milia p̄staverunt. Inde ad civitatē
scitay abierunt: que ab iherosolimis
secentis stadiis aberat. Contestantibus
autē hīs qui apud scitopolitas erāt
iudeis: q̄ benigne ab eis haberentur:
et temporibus infelicitatis: q̄ modeste
secū egerint: gratias agentes eis: et re-
horatū etiam de cetero rega gen? sui
benignus esse venerūt iherosolimam:
die solenni septimanarū instante. Et
post p̄tercōsten abierūt contra gorgiā
positum ydumite. Egerunt autem cum
peditibus tribus milibus: et equitibus
quadringentis. Quibus congressis cōti-
git paucos ruerē iudeorū: dōstichus
vero quidem de bachinoris eques vir
fortis gorgiam tenebat: et cum veller

illū capere vivū: eques quidā de traci-
bus intravit in eū: humerūque ei? ampu-
tavit: atq; ita gorgias effugit in ma-
risa. At illis q̄ cū heldrin erat dūci?
pugnans: et sanguis innotavit
dūm iudas adiutorem et ducem belli
fieri: incipiens voce paria: et cū rimi?
clamore extollens: fugam gorgie mi-
litis intulit. Iudas autem collato
exercitu venit in civitatem odollā. Et
cum septima dies superveniret: secundū
cōsuetudinē purificati in eodem loco
sabbatū egerit. Et sequenti die venit
cum suis iudas ut corpora p̄statorū
tolleret: et cum parentibus poneret in se-
pulchris patris. Invenit autem sub
mūris interfectos de donariis ydolo-
rum q̄ apud iānam fuerunt: a quibus
legē prohibere iudeos. Omnibus ergo
manifestum factum est: ob hanc cau-
sam eos corruisse. Mites itaq; benedi-
xerunt iustum iudiciū dñi: q̄ occulta
fecerat manifesta. Atq; ita ad preces
conversi rogaverunt: ut id qd̄ factum
erat delictum oblivioni traderet. At
vero fortissim? iudas hortabatur p̄-
puli cōsecrare se sine p̄ccō: sub oculis
vidētes que facta sūt pro peccatis eorū
qui p̄stati sunt. Et facta tollatione
duodecim milia dragmas argenti mi-
sit iherosolimā offerri p̄ p̄ccōs moru-
orū sacrificiū: betie et religiose de resur-
rectione cogitās. Nisi etiā eos q̄ cade-
rant resurreduos speraret: superfluum
videretur et vanū orare pro mortuis.
Et quia cōsiderabat q̄ hī qui cū p̄-
tate dominionem acceperat: optimā
habentē repositā gratiā. Sada ergo et
salubris est cogitatio p̄ defunctis egro-
re: ut a peccatis solvantur. ¶

¶ Nonno cognovit iudas antiochū

cupatoris venire cū mltitudine adve-
sus iudeam: et cū eo listā puratorem
et p̄positū negotiorū sedū habentem
peditū centumdecem milia: et equitū
quingis milia: et elephantes viginidui-
os: currus cū falchis centos. Com-
miserunt autē se illis et metelaus et cū
multa fallacia deprecabatur antiochū
non pro patrie salute: sed sperans se
constitui in principatū. Sed rex regū
suscitavit animos antiochi in pecca-
torem: et suggerente listā hūc esse cau-
sam omnium malorū: iussit ut eis ē con-
suetudo apprehensum in eodem loco
necari. Erat autē in eodem loco turis
quingaginta cubitos: aggressū vin-
dig: habens cineris. Hec prospectum
habebat in preceptis. Inde in cinerem
deici iussit sacrilegū: omnibus eū propel-
lentibus ad interitum. Et tali lege pre-
varicatorum legis contigit mori: nec
terre dari metelaū. Et quidem satis iu-
ste. Nam quia multa rega aram dei
delicta cōmiserunt: ignis et cinis erat
sacros: ipse in cineris morte damnat?
est. Sed rex mente effrenatus veniebat
requirere se patre suo iudeis offen-
sur? Quibus iudas cognovit? p̄cepit p̄sto
ut die ac nocte dūm invocarent quo
sicut semper et nūc admiraret eos: quip-
pe q̄ lege et patria sandon? tēplo pri-
vari viderentur: ac pplū qui inq̄ pau-
lū respicisset: ne sineet blasphemis
rursus nationibus subdi. Quibus
itaq; simul id facientibus et p̄cedibus
a dño misericordiā cū fletu et ieiunijs
per reditū cōtinuū p̄statis: hortat?
et eos iudas ut se p̄pararent. Ipse vero
cum senioribus cogitavit: priusquā
rex adveniret exercitū ad iudeam et
obtinere civitatē egire: et dñi iudicio
cōmittere exitū rei. Dñs itaq; potestare

omniū deo mūdi creatori et hōtātus
fūgō ut fortiter dimicarent: et usq; ad
mortem pro legibus templo ciuitate
patria et ciuibz staret circa modū
regēdū constituit. Et dato signo suis
dei victorie. iuuenibus fortissimis ele
dis nocte aggressus aulam regiam i
castris interfecit viros quorūdecim mi
lia: et maximū elephantorū cū hīs q
suppositi fuerāt. Summūq; metu ac
p̄turbatione hostiū castra replentes:
rebusq; prospere gestis abiit. Hoc
autē factum ē die illuciente: adiuuan
te eum dñi p̄dicatione. Sed rex accepto
gusto audacie iudeorū arte difficulta
tem locorū temptabat: et bethsure qd
erat iudeorū p̄sidiū munitū castra am
mouebat. sed fugabatur. impingebat.
minorabatur. Hīs autem qui intus
erat iudas necessaria mitebat. Emu
tici autē miseria hostibz rodochus
quidā de iudairo exercitū: qui requisi
tus cōprehensus est et cōclusus. Hecū
rex sermonē habuit ad eos qui erant i
bethsure: degetā dedit. accepit. abiit.
cōmisit cū iuda: superat ē. Ut autē co
gnouit rebellasse philippū antiochie q
relictus erat sup negotia. mente cōster
natus iudeos deprecans. subditiq;
eis iurāt de omibz quibus iustū iūstū
est: et reconciliatus obtulit sacrificiū.
honorauit templū et munera posuit:
machabeum amplectatus est: et fecit
eum a p̄tolomaidē usq; ad gerencios
ducem et principem. Ut autem venit
p̄tolomaidam grauitē ferebant p̄to
lomales amicitie conuentionem in
dignantes: ne fore fedus intumpeēt.
Tunc ascendit lisas reibumal: et re
posuit rationem. et populū sedauit:
reuisitq; est antiochiam. Et hoc modo
regis p̄fectio et reditū p̄cessit. xiii

Sed post reuētiū temp? cognouit
iudas et qui cū eo erat demetriū
seleuci cū inuidine valida et manibz
p̄ portū tripolis ascendisse ad loca o
portuna: et tenuisse regiones aditus
antiochi et rē dūcē lisiam. Alchim?
autē quidā qui sumus sacerdos fuerat.
sed volūtate coinquinat? est i tempo
ribz cōmixtionis. considerans nullo
modo sibi esse salutē neq; accessum ad
altare: venit ad regē demetriū cuncti
moquinagelimo anō offerens ei co
ronā auream et palmā: sup hęc et ra
los qui templi esse videbātur. Et ipsa
quidam die siluit. Temp? autē oportu
num demetrie sue nactus: et cōuocat?
a demetrio ad consiliū. et interrogans
quibus rebz et cōsilijs iudā uteretur:
respondit. Hpsi qui dicuntur asside i
udeorū quibus p̄est iudas machabeus
bella nutuit et seditiones mouet: nec
paciuntur regnū esse quietū. Nam et
ego debrand? parentum gloria dico
autē sumo sacerdos huc venit p̄mo
quidē utilitatis regis fide suans:
secundo autē etiā cūmbz consilens.
Nam illos prauitate unūsum gen?
nostrū nō minime uexatur. Sed oro
hīs singulis o rex cognitis: et regionū
et generi scdm humanitatem tuā pro
mulgatā omibz prospice. Nā qdū
supest iudas: impossibile ē pacem esse
negocijs. Talibus autē ab hoc die:
et ceteri amici hostiliter se habentes
aduēsus iudā inflammauerūt dem
etriū. Qui statim nichanorem p̄positū
elephantorū ducem misit in iudā. da
tis mandatis ut ipm quidē iudā ca
peret uiuū: eos uero qui cū illo erāt dis
p̄geret: et cōstiteret alchimū maximū
templi summum sacerdotem. Tunc
gentes que de iudea fugerant iudam

segregatiū se nichanori miscebant:
miserias et clades iudeorū. p̄spiciantes
res suas estimantes. Audito itaq;
iudē nichanore aduēto. et conuētu
nationū: cōspēsi terra rogabāt eum
qui p̄lin sui cōstituit in eternū custo
dier: quinq; suam portionē signis cui
dentibz p̄egit. Imperatē autem dūcē
flam inde mouerūt: cōuenēdoq; ad
castellū deslau. Symo uero frater inde
cōmiserat cū nichanore: sed cōteritus
ē repetitō aduēto aduātorū. Macha
nor tamen audiens uirtutē communē
iude et animi magnitudinem quam
pro patrie certaminibz habebant: san
guine iudiciū facere meruit. Quam
obre p̄miserat possidoniū et theodonū.
et machiam. ut daret deetas atq; ac
ciperent: cū diu de hīs cōsiliū ageret.
et ipse dux ad multitudinē reuolueret:
quoniam uia fuit sententia amicitij an
nuere. Itaq; diem obitūerūt quā sece
to intrare ageret: et singulis selle plate
fuit et polite. Precepit autē iudas ar
maros esse locis oportunis: ne fore
ab hostibz repere mali aliquid oti
ret. Et cōgeu colloquiū fecerūt. Ma
chab autem nichanor iherosolimis:
nichilq; inique agebat: p̄egredq; turba
rum q congregare fuerat dimisit. Ma
chab autē iudā semp carū et amicos
et erat uiro inclinat. Rogauitq; eum
ducere uxore filiosq; p̄creare. Anpti
as fecit: quere egit: cōmuniterq; uiue
bant. Alchim? autē uidēs caritātē illo
rum ad inuicem et conuentiones: uenit
ad demetriū et dicebat nichanore rebz
alienis allentire: iudāq; regni insidia
torē luculorem sibi destinasse. Itaq;
rex cōspicit et pessimis huius crimi
nationibus irritat? scilicet nichanori
dices: grauit quidē se fecit de amicitie

conuentione: iubere tamē machabē
ticiū uindū mittere antiochiā. Quibz
cognitis nichanor cōsternabat: et gra
uiter ferebat se ea que cōueniāt irrita
faceret nichil lesus a uiro: sed quia re
gi resistere non poterat oportunitatē
obseruabat quā p̄cipuum p̄iceret. At
machabeus uidēs scilicet auctius agere
nichanorē: et cōsuetum oculū feroci
us exhibentem: intelligens nō se bono
esse austeritātē istā: paucis huius con
gregatis occultauit se a nichanore.
Quod cum ille cognouit fortiter se a
uiro p̄uentum: uenit ad maximum
et sanctissimū templū: et sacerdotibus
solitas hostias offerentibz. iussit sibi
creari uirū. Quibus cum iuramento
dicentibus nescire se ubi esset qui que
retat: extendēs manū ad templū iura
uit dicens. Nisi iudā uindum michi
tradideritis istud dñi sanū in planicie
deducā. et altare effodiā: et replū hoc li
beropani cōsecrabo. Et hīs dictis abiit.
Sacerdotes autē p̄tendētes manus
in celum inuocabāt eū qui semp p̄u
gnator esset gentis iporū. hęc dicentes.
Tu dñe uniuersorū qui nulli indiges:
uolūisti templū habitationis tue fie
ri in nobis. Et nunc sande sanctorū
omniū dñe cōsecra in eternū impol
lutam domū istam: que nup mūdāta
est. Razias autem quidā de senioribz
ab iherosolimis delatus est nichanorē
et uir amator diuitias: et bene audēs
quā p̄ affectu patet iudeorū appellatē.
Hic multis temporibus cōuentione
propositū tenuit i iudeis: corpuq;
et animā tradere cōtente? pro p̄seue
rantia. Volens autē nichanor mani
festare adūm qd habebat in iudeis
misit milites quingentos: ut eū con
prehenderent. Putabat enim si illum

deceperat: sese cladem indeis maximā
illaturū. Turbis autē irruere domū ei⁹
et ianuā discipere: atq; ignem amo-
vere cupientibz: cum iam cōprehender-
ent gladio se percire: eligens nobiliter
mori potius: q̄ subditus fieri peccato-
ribz: et contra natales suos iniurijs
indignis agi. Sed cū p̄ festinationē
non certo idu plagā dedisset: et turbe
inter offia irruerent recurrens anda-
cter ad munū: precipitavit semetip̄m vi-
riliter in turbas: quibus velocit̄ locū
danteibz cāsum eius: venit per mediam
recurrent. Et cū adhuc spiraret accen-
sus animo furere: et cum sanguis
eius magno fluxu deflueret: et gravissi-
mis vulnerebus esset sauci⁹: cursu tur-
bam praerulit: et stans supra quādā
peram prupitavit: et iam esanguita
esset: cōplegus in tellina sua utriq;
manibz proiecit sup̄ turbas inuocās
dominatorē vite ac spirit⁹: ut hec illi
res redderet: atq; ita vita defuit. **RU**
Nichanor autē ut conperit iudam
esse in locis samarie: rogauit
cum omni impetu die sabbati cōminte-
re bellū. Iudeis vero qui illū p̄ neces-
sitate sequebat̄ dicentibus: ne ita fe-
rociore et barbare feceris: sed honorē
tribue diei sanctificationis: et honora-
re qui vniuersa cōspiciat: ac ille infelix
interrogauit si est potens i celo qui im-
perauit agi die sabbator⁹: et respondē-
tibus illis est dñs vñ: ipse in celo po-
tens qui iussit agi septimā die: ait ille
ait. Et ego potens sum sup̄ terrā: qui
impero sumi arma et negotia regis
impleri. Tamē nō obstitit ut cōsilia
p̄ficeret. Et nichanor quidē cū summa
superbia erat: cogitauerat cōmune co-
p̄heū statuere de iuda. Machabeus
autem semp̄ confidebat cum omni spe

auxilio sibi a dño adfuturū. et hōra-
tione subis ut formidaret ad aduen-
tum nationū: sed in mente habebat
adintoria sibi facta de celo: et nūc spe-
rarent ab omnipotēte sibi adfuturam
victoriā. Et allocutus eos de lege: et
prophetis: amouens etiā recrimina-
tione p̄uincit: promittēs cōstituit
eos. Et ita animis eos credis: simul
ostendebat gentiū fallaciam: et iura-
mentis p̄uincationē. Singulos autē
illos armauit non clipeo et haube mu-
nitione: sed timoribz optimis et respo-
sionibz: rep̄osito digno fide somno:
per qd̄ vniuersos terrefecit. Erat au-
tem huiusmodi visus. Vñiam qui fu-
erat sumus sacerdos virū bonū et be-
nignū reuertēdū visu: mox dū moribz
et eloquio detor⁹: et qui a puero in vi-
tutibus exercebat̄: sit in manu p̄cedente:
orare pro omni p̄lo iudeor⁹. Post huc
apparuisse et aliu virū etate et gloria
mirabilem: et magni decoris habiti-
dine circa illū. Respondente vero om-
ni dixisse. Hic ē stans amator et p̄si-
stet hic est qui multū orat pro p̄lo: et
vniuersa sancta ciuitate ieremias pro-
pheta dei. Et audisse autem ieremiam
degeat: et dedisse iude gladiū aureū di-
cedenti. Accipe sanctū gladiū munus
a deo: in quo decies adularios p̄si-
met isrl. Exorati itaq; iude timoribz
bonis valde: de quibus cōsolli posset
impetus: et animi iumentū confortari:
statuerūt dimicare et cōstiteret fortiter
ut virtus de negotijs indicaret: eo qd̄
ciuitas sancta et templū perdidissent.
Erat enim p̄ uxoribz et filijs: itemq;
pro fratribz et cognatis minorū solli-
citus: maximus vero et p̄sū p̄ san-
ctitate citior erat templū: sed et eos qui
in ciuitate erat nō minima sollicitudo

habebat pro hys q̄ congressuri erant.
Et iam cū omnes sperarent iudiciū fu-
turū hostibz: adessent atq; exercebat̄
ordinatus: bestie equitibz: oportuno
loco cōposui: considerās machabe⁹
aduentū multitudinis et apparatū va-
riū armor⁹: ac ferocitatem bestiar⁹ ex-
tendēs manu in celū: p̄digia faciente
dñm inuocauit: qui nō solum armor⁹
potentiā: sed prout ipsi placet dat di-
gnis victoriā. Dixit autē inuocās huc
modo. Tu domine qui misisti agelū
tuū sub ezechia rege iude: et interfecisti
de castris semnachelb centū dogita-
quing milia: et tūc dominator colorū
mire agelū tuū bonū ate nos i timo-
re et timore magnitudinis brachij
tui: ut metuant qui cum blasphemā
veniūt aduersus sanctū p̄sū tuū. Et
hic quidē ita porauit: nichanor autē
et qui cum ipso erat cum cubis et can-
tibus admonebat. Judas vero et qui
cum eo erant inuocato deo p̄ orationē
cōgredi sunt: manu quidē pugnares:
sed i dñm cordibus orantes p̄strave-
runt nō min⁹ cingitūq; milia pre-
sentia dei magnifice delectati. Long⁹
cessassent et cum gaudio redirent: co-
gnouerūt nichanorē ruisse cū armis
suis. Facto itaq; clamore et perturbati-
one suscitata: patia voce om̄ipotentē
dñm benedicebat. Precepit autē iudas
qui p̄ omnia corpore et animo mori p̄-
ciuitas parat⁹ erat: caput nichanor-
is et manū cū humero absalam ihe-
rosolimā p̄ferri. Quo cum puenisset
conuocatis cōtribulibz et sacerdotibz
ad altare: accessit et eos qui in arce e-
rant. Et ostento capite nichanoris et
manu nepharia quā extendat cōtra
domū sanctā om̄ipotentis dei: magni-
fice gloriatus est. Lingua etiā impij

nichanoris p̄cisam iussit particulā
anibus dari: manū autem demeritis
contra templū suspendi. Omnes igit̄
reli benedixerūt dñm dicentes: benedi-
ctus qui locum suū in cōtaminatū ser-
uauit. Suspendit autem nichanoris
caput in summa arce: ut euident esset
et manifestū signū auxilij dei. Itaq;
omnes cōmuni consilio decreuerūt nul-
lo modo diē istū absq; celebritate p̄te-
rire: habere autē celebratē terciadecima
die mēsis adar: que dicit̄ voce siriaca
p̄die mardochei die. Agitur hys erga
nichanorē gestis: et ex illis temporibz
ab hebreis ciuitate possessa: ego q̄ in
hys faciā finē sermonis. Et si quidam
bene et ut historie cōpetit hoc et ipse
velim: si aut minus digne: conceden-
dum ē michi. Sicut enim vinū semp̄
bibere aut semp̄ aquā cōtrariū ē: alim⁹
aut vñ delectabile: ita legētibz si semp̄
egad⁹ sit seruus non erit gratus: hic
ergo erit consummatus. **Explat q̄**
lib̄ machabeorū.

mathei: rursus in macho iohannis et
marci: et in ceteris reliquis que i alijs
propria sunt inveniuntur. Et itaq;
canones legentis qui subiecti sunt: con-
fusions errore sublato: et filia omniu
scies: et singulis sua quq; restitues.
In canone primo concordat fructus:
matheus-marcus-lucas-iohannes. In
secundo tres: matheus-marcus-lucas.
In tertio tres: matheus-lucas-iohannes.
In quarto tres: matheus-marcus-iohannes.
In quinto duo: matheus-lucas.
In sexto duo: matheus-marcus.
In septimo duo: matheus-iohannes.
In octavo duo: lucas-marcus. In no-
no duo: lucas-iohannes. In decimo
propria unusquisq; q; non habentur
in alijs ediderunt. Singulis vero eu-
angelis ab uno incipiens usq; ad fi-
nem libror; dispar numerus accessit.
Hic nigro colore pscriptus sub se ha-
bet aliu re nuncio discoloris numerum:
qui ad decem usq; pedes indicat: pri-
or numerus in quo sit canone requiritur
duo. Et ergo apud codicem ubi gratia
illud siue illud capitulu scire volueris
cuius canonis sit: statim re subiecto nume-
ro doceberis: et recurras ad principia in
quib; canonu est distincta congeries:
eodemq; statim canone re titulo scitis
invento: illu que querebas numerum
eiusdem euangelij qui et ipse re inscri-
ptione signat inuenies: atq; e vicinis
ceteror; transitis inspetis: q; numero
eregione habeat adnotabis: et cum
scitis recurras ad volumina singula-
rum: siue mora repertis numeris q; a-
re signaueras: reperies: et loca: i qui-
bus vel eade vel vicina dixerit. Opto
ut i xpo valeas et memineris mei pa-
pa beatissime. *Explicit epistola: incipit
argumentu i euangelij scti mathei*

Matheus re iudea sicut in
ordine primi ponitur: ita
euangelij in iudea primi
scripti: cuius vocatio ad
domu re publicanis adhibuit: duos
i generatione xpi principia plumeret:
unus: cuius prima circumsio i carce: al-
terius: cuius scdm cor electio fuit. Et utri-
q; tui patrib; xpi. Sicq; hederario
numero reformis posito: principium
a credendi fide in dedicationis temp; pr-
rigens: et re electione usq; in transmi-
grationis die dirigens: atq; a transmi-
grationis die usq; in xpm definiti-
decursam aduertit: dñi ostendit gene-
ratione et numero satisfactis: et tñ:
ut et se qd esset ostenderet: et dñi se o-
pus monstrans: etia in hys quor; ge-
nus posuit xpi operantis a principio
testimoniu non negaret. Quas omniu
res: tempus: ordo: numerus: dispositio:
vel ratio: q; fieri necessariu est: de xpo
est: qui factus est re muliere: factus sub
lege: natus re virgine: passus in carne:
omnia in cruce fixit: ut triumphas ea
in semetipso resurgens in corpore: et pa-
tris nomie in patrib; filio: et filij nomie
patri restitues in filijs: siue principio
siue fine ostendens unu se cum pace el-
se quia unus est. In quo euangelio uti-
le est desiderantib; dñi: sic prima vel me-
dia vel pfecta cognoscere: ut et vocati-
onem apostoli et opus euangelij et
dilectione dei in carne nascentis p uni-
uersa legentes intelligat: atq; id in co
in quo apprehensi sunt: et apprehende-
re appetit recognoscat. Nobis enim
hoc studio argumentu fuit et fide fa-
cte rei radere: et operantis dei intelligeda
diligenter esse dispositione querentib;
non tacere. *Explicit argumentu: incipit
euangelij scdm matheum: j.*

Liber generationis ihesu xpi
filij david: filij abraham.
Abraham genuit ysaac:
ysaac autem genuit iacob.
Jacob autem genuit iuda et fratres ei:
iudas autem genuit phares et zara de
thamar. Phares autem genuit elrom:
elrom autem genuit aram. Aram autem
genuit aminadab: aminadab autem ge-
nuit naaso. Naason autem genuit salo-
mon: salomon autem genuit booz de raab.
Booz autem genuit obeh re ruth: obeh
autem genuit esse. Esse autem genuit da-
uid regi: david autem re genuit salo-
monem re ea q; fuit urie. Salomon autem
genuit roboam: roboam autem genuit
abram. Abras autem genuit asa: asa
autem genuit iosaphat. Iosaphat autem
genuit ioram: ioram autem genuit ozi-
am. Ozias autem genuit ioathan: ioa-
than autem genuit achaz. Achaz autem
genuit ezechiam: ezechias autem genuit
manasse: manasses autem genuit am-
mon. Ammon autem genuit ioshan:
ioshas autem genuit iechonia et fies ei
i transmigratione babilonis. Et post
transmigratione babilonis iechonia
genuit salathiel: salathiel autem genuit
zorobabel. Zorobabel autem genuit abi-
ud: abiud autem genuit eliahim. Eli-
achim autem genuit azor: azor autem ge-
nuit sadoch. Sadoch autem genuit a-
chim: achim autem genuit eliud. Eliud
autem genuit eleazar: eleazar autem genuit
matthan. Matthan autem genuit iacob:
iacob autem genuit ioseph viru marie:
de qua natus est ihesus: qui vocatur
xpi. Omnes itaq; generationes ab a-
braham usq; ad david: generationes
quordecim: et a david usq; ad trans-
migratione babilonis: generationes
quordecim: et a transmigratione babilonis

usq; ad xpm: generationes quatuor-
decim. Xpi autem generatio sic erat.
Cum esset desponsata mater ihesu ma-
ria ioseph: atq; conueniret in uetna e
i utero habes de spiritu scto. Ioseph
autem vir ei qd esset iustus: et nollet
eam traducere: voluit occulte dimitte-
re eam: her autem eo cogitauer: ecce age-
lus dñi apparuit i somnis ioseph di-
cens. Ioseph fili david: noli timere ac-
cipere maria coniugem tua. Qd enim in
ea natu est: de spiritu scto est. Pari-
et autem filiu: et vocabis nomie eius ihe-
sum. Ipse enim salutu faciet populu suum
a peccatis eor; . Hoc autem totu factu
est: ut adimpleretur qd dictu esset a do-
mino p prophetas dicentem. Ecce vir-
go in utero habebit et pariet filiu: et vo-
cabit nomie eius emanuel: qd est in-
terpretatu nobiscum deus. Et gurgens
autem ioseph a somno fecit sicut pcepit
ei angelus dñi: et accepit coniugem sua.
Et non cognoscebat eam donec pepe-
rit filium suum primogenitum: et
vocavit nomen eius ihesum. ¶
Cum natus esset ihesus in bethle-
em iude i diebus herodis regis: ec-
ce magi ab oriente venerunt iherosoli-
mam dicentes. Vbi est qui natus est
re iudeor; . Vidimus enim stellā eius
in oriente: et venim; adorare eu. Au-
ditus autem herodes rex turbatus ē:
et omnis iherosolima cu illo. Et congre-
gatis omnib; principib; sacerdotu et
scribis populi: discubabat ab eis ubi xpus
nasceret. At illi dixerunt ei. In bethleem
iude. Sic enim scriptu est p prophetam.
Et tu bethleem terra iuda: nequaquā mi-
nima es i principib; iuda. Et tñ rei-
et dñs qui regat populu meum iherosol-
em. Tñ herodes clam vocat; magis dili-
genter didicit ab eis tempus stelle q

apparuit eis: et mittens illos in beth-
leem dixit. Ite et interrogate diligenter
de puero: et cum inueneritis renunciate mi-
hi: ut ego ueniens adorem eum. Qui
cum audissent regem abierunt. Et ecce
stella quam uiderat in oriente antecede-
bat eos: usque dum uenires staret supra u-
bi erat puer. Videntes autem stellam: gaudi-
si sunt gaudio magno ualde. Et itan-
tes domum inuenerunt puerum cum maria
matre eius: et credentes adorauerunt
eum: et aptis thesauris suis obulerunt
ei munera: aurum et thuris et mirram. Et re-
sponso accepto in somnis ne rediret
ad herodem: per aliam uiam reuersi sunt in
regionem suam. Qui cum reulessent: ecce
angelus domini apparuit in somnis
ioseph dicens. Surge et accipe puerum
et matrem eius et fuge in egiptum: et esto i-
bi usque dum dica tibi. futurum est enim:
ut herodes querat puerum ad perendum
eum. Qui confurgens accepit puerum
et matrem eius: nocte et secessit in egiptum. Et
erat ibi usque ad obitum herodis: ut ad-
impleretur quod dictum est a domino per
prophetam dicentem. Ex egipto uocaui
filium meum. Tunc herodes uidens quoniam
illusum esset a magis iratus est ualde:
et mittens occidit omnes pueros qui e-
rant in bethleem et in omnibus finibus e-
ius a bimatu et infra: secundum tempus quod
requiserat a magis. Tunc adimpletum
est: quod dictum est per ieremiam prophetam
dicentem. Vox in ramia audita est: plo-
rans et ululans: mulier rachel plorans
filios suos: et noluit consolari quia
non sunt. Desinendo autem herodes: ecce
angelus domini apparuit in somnis
ioseph in egipto dicens. Surge et ac-
cipe puerum et matrem eius: et uade in terram
israhel. Desinendi sunt enim qui querebant
animum pueri. Qui resurgens accepit

puerum et matrem eius: et uenit in terram
israhel. Audientes autem archelaeus
regitaret in iudea pro herode patre suo
timuit illo ire: et ammonitus i somnis
secessit in partes galilee. Et uenies ha-
bitauit in ciuitate quam uocat nazareth:
ut adimpleretur quod dictum est per prophetas:
quoniam nazareus uocabitur. **III**
In diebus autem illis uenit iohannes
baptista: predicans in deserto iudee et
dicens: penitentiam agite. Appropinqua-
bit enim regnum celorum: hic est enim:
de quo dictum est per ysaïam prophetam
dicentem. Vox clamantis in deserto: pa-
rate uiam domini: rectas facite semitas
eius. Ipse autem iohannes habebat vesti-
mentum de pilis camelorum: et zonam pel-
leam circa lumbos suos. Escam autem
erat locustae et mel siluestre. Tunc egre-
bat ad eum iherosolima et omnis iudea: et o-
mnis regio circa iordanem: et baptiza-
bant ab eo in iordane confitentes peccata
sua. Videns autem multos pharisaeorum
et saduceorum uenientes ad baptismum suum:
dixit eis: progenies viperarum: quae dmon-
strabit uobis fugere a uentura ira: faci-
cite ergo fructum dignum penitentiae. Et ne
uelitis dicere intra uos: patrem habemus
abraham. Dico enim uobis: quoniam
potius est deus de lapidibus istis susci-
tare filios abraham. Nam enim securus ad
radicem arborum posita est. Omnis ergo
arbor qui non facit fructum bonum excide-
tur: et ignem mittetur. Ego quidem bap-
tizo uos in aqua in poenitentiam: qui autem
tem post me uenerit: est fortior me est:
cuius non sum dignus calciametum porta-
re. Ipse uos baptizabit in spiritu sancto
et igni. Cuius uentilabitur in manu sua
et prunum dabit arcam suam: et congregabit
tritum in horreum suum: paleas autem
comburet ignem inextinguibili. Tunc uenit

ihesus a galilea in iordanem ad iohan-
nem: ut baptizaretur ab eo. Iohannes
autem prohibebat eum dicens. Ego a te debeo
baptizari: et tu uenis ad me? Respondens
autem ihesus dixit ei. Bine modo.
Sic enim decet nos implere omne iusti-
tiam. Tunc dimisit eum. Baptizatus autem
ihesus confestim ascendit de aqua. Et
ecce apertae sunt ei caeli: et uidit spiritum dei
descendentem sicut columbam et uenientem super se.
Et ecce uox de caelis dicens. Hic est filius
meus dilectus: in quo michi complacui. **III**
Tunc ihesus dum esset in deserto a spiri-
tu ut temptaretur a dyabolo: et cum
ieiunasset quadraginta diebus et qua-
draginta noctibus: postea eluxit. Et
accedens temptator dixit ei. Si filius
dei es: dic ut lapides isti panes fiant.
Qui respondens dixit. Scriptum est. Non
in solo pane uiuit homo: sed in omni
uerbo quod procedit ab ore dei. Tunc as-
sumpsit eum dyabolus in sanctam ciuitatem:
et statuit eum supra pinnaculum templi:
et dixit ei. Si filius dei es: mitte te deo-
sum. Scriptum est enim: quia angelis suis
mandauit de te: et in manibus tollent
te: ne forte offendas ad lapidem pedem tuum.
At illi ihesus respondit. Scriptum est.
Non temptabis dominum deum tuum. Iterum
assumpsit eum dyabolus in moentem
cellum ualde: et ostendit ei omnia re-
gia mundi et gloriam eorum: et dixit ei.
Hec omnia tibi dabo: si cadens adora-
ueris me. Tunc dixit ei ihesus. Vade
sathana. Scriptum est enim. Dominum deum tuum
adorabis: et illi soli seruies. Tunc reli-
quit eum dyabolus: et ecce angeli accele-
runt et ministrabant ei. Cum autem audisset
ihesus quod iohannes traditus esset secessit
in galileam: et relictam ciuitatem nazareth:
uenit et habitauit in ciuitate capharnaum
maritima: in finibus zabulon et neptali:

ut adimpleretur quod dictum est per ysaïam
prophetam. Terra zabulon et terra ne-
ptalim: uia maris trans iordanem gali-
lee gentium: plus quam ambulabat in tenebris:
uidit lucem magnam: et sedentibus in re-
gione umbræ mortis lux orta est eis.
Exinde cepit ihesus predicare et dicere.
Penitentiam agite. Appropinquabit
enim regnum celorum. Ambulans autem iuxta
mare galilee uidit duos fratres simo-
nem qui uocatur petrus et andream fra-
trem eius: mittentes rete in mare. Erant
enim piscatores. Et ait illis. Venite
post me: et faciam uos fieri piscatores
hominum. At illi continuo relictis reti-
bus secuti sunt eum. Et procedens inde ui-
dit alios duos fratres. iacobum zebedei
et iohannem fratrem eius in nauis cum zeb-
deo patre eorum resicientes retia sua: et
uocauit eos. Illi autem statim relictis re-
tibus et patre: secuti sunt eum. Et circui-
bat ihesus totam galileam docens in syna-
gogis eorum: et predicans euangelium re-
gni: et sanans omne languorem et omne
infirmiorem in populo. Et abiit opinio
eius in totam syriam: et obulerunt ei omnes
male habentes uariis languoribus et
tormētis romphentibus: et quae demonia
habebant: et lunaticos et paraliticos et
curauit eos: et secuti sunt eum turbe mul-
te de galilea et decapoli et de iherosoli-
mis et de iudea et de trans iordanem. **U**
Videns autem ihesus multas ascendit
in moentem: et cum sedisset accesserunt
ad eum discipuli eius: et aperiens os
suum docuit eos dicens. Beati pauperes
spiritui: quoniam ipsorum est regnum celorum. Beati
miseres: quoniam ipsi possidebunt terram. Beati
qui lugent: quoniam ipsi consolabuntur. Bea-
ti qui esuriunt et sitiunt iustitiam: quoniam ipsi sa-
turabuntur. Beati misericordes: quoniam ipsi
misericordia consequentur. Beati mundo

Morde: qui ipsi deum videbunt. Beati pa-
trent: qui filii dei vocabuntur. Beati qui
persecutione patiuntur: propter iusticiam:
qui ipsorum est regnum celorum. Beati estis
cum maledixerint vobis: et percuti vos
fuerint: et dixerint omne malum aduersum
vos mentientes: propter me. Gaudentes et
regulate: quia merces vestra copiosa est in
celis. Sic enim percuti sunt prophetas qui
fuerunt ante vos. Vos estis sal terre.
Nisi si sal euanuerit: in quo salietur?
Ad nihilum valet vltra: nisi ut mita-
tur foras: et concutatur ab hominibus.
Vos estis lux mundi. Non potest ciui-
tas abscondi supra montem posita: ne-
que accendat lucernam: et ponit eam sub
modio sed super candelabrum: ut luceat
omnibus qui in domo sunt. Sic luceat
lux vestra coram hominibus: ut videant
opera vestra bona: et glorificent patrem
vestrum qui in celis est. Nolite putare quia
veni solvere: sed adimplere. Amen
quippe dico vobis: donec transierit celum
et terra: iota unum aut unus apex non
praeteribit a lege: donec omnia fiant. Qui
ergo soluerit unum de mandatis istis
minimis: et docuerit sic homines mi-
nimus vocabitur in regno celorum: qui
autem fecerit et docuerit: hic magis vo-
cabitur in regno celorum. Dico autem vobis:
quia nisi abundauerit iusticia vestra
plusquam scribae et pharisaei: non intra-
bitis in regnum celorum. Audistis quia
dictum est antiquis non occides: qui autem
occiderit reus erit iudicio. Ego autem di-
co vobis: quia omnis qui irascitur fratri suo
reus erit iudicio. Qui autem dixerit fratri
suo racha: reus erit concilio. Qui autem dixe-
rit fatue: reus erit gehenne ignis. Si
ergo offers munus tuum ad altare: et ibi
recordatur fueris quia frater tuus habet

aliquid aduersum te: relinque ibi mu-
nus tuum ante altare: et vade prius re-
conciliari fratri tuo: et tunc veniens of-
feres munus tuum. Esto consentiens aduer-
sario tuo cito dum es in via cum eo: ne
forte tradat te aduersario iudici: et in-
deus tradat te ministro: et in carcerem
mittaris. Amen dico tibi: non egies in-
de donec reddas novissimum hydrantem.
Audistis quia dictum est antiquis: non
mechaberis. Ego autem dico vobis: quia
omnis qui viderit mulierem ad concu-
piscendum eam: iam mechatur est eam in
corde suo. Nisi si oculus tuus dexter
scandalizat te: erue eum et proice abs te.
Egredietur enim tibi ut peccet unum membro
rum tuorum: quia totum corpus tuum erit in
gehennam ignis. Et si dexter manus tua
scandalizat te: abscide eam et proice abs te.
Egredietur enim tibi ut peccet unum membro
rum tuorum: quia totum corpus tuum erit in
gehennam. Dictum est autem quicumque dimise-
rit uxorem suam: der ei libellum repudij.
Ego autem dico vobis: quia omnis qui
dimiserit uxorem suam: recepta fornicatio-
nis causa facit eam mechari: et qui dimis-
sam duxerit adulterat. Item audistis
quia dictum est antiquis non perurabis: red-
des autem domino iuramenta tua. Ego autem
dico vobis non iurare quicquid: neque per
terram: quia terra sedes est pedum eius: neque per
iherosolimam: quia civitas est magni regis. Neque per caput
tuum iuraveris: quia non potes unum
capillum albi facere aut nigrum. Sic autem
finit vester: est enim non: quod autem hijs
abundantius est a malo est. Audistis quia
dictum est: oculum pro oculo: dentem pro den-
te. Ego autem dico vobis non resistere
malo: sed si quis te percutit in dextra
maxilla tua probe illi: et altera: et ei qui
vult tecum in iudicio contendere et

litigium tuum collere dimitte et pallium
et quicumque te angariaverit mille pas-
sus: vade cum illo et alia duo. Qui autem
perit a te de re: et voluerit mutare a te
ne aueraris. Audistis quia dictum est:
diliges proximum tuum: et odio habebis
inimicum tuum. Ego autem dico vobis dili-
gite inimicos vestros: benefacite hijs
qui oderunt vos: et orate pro persequen-
tibus et calumntiantibus vos: ut sitis filij
patris vestri qui in celis est: qui solem
suum oriri facit super bonos et malos:
et pluit super iustos et iniustos. Si enim
diligitis eos qui vos diligunt: quam mer-
cedem habebitis? Nonne et publicani
hoc faciunt? Et si saluaveritis fratres
vestros tantum: quod apostolus facitis? Nonne et
ethnici hoc faciunt? Estote ergo vos perfecti
sicut et pater vester celestis perfectus est. **A**
mendate ne iusticiam vestram facia-
tis coram hominibus ut videamini
ab eis: alioquin mercedem non habe-
bitis apud patrem vestrum qui in celis est.
Cum ergo facis elemosinam non faciat te tu-
la canere: sicut hypocrite faciunt in synago-
gis et in vicis ut honorificentur ab ho-
minibus. Amen dico vobis: receperunt
mercedem suam. Tu autem faciente elemosinam:
noli sinistram tuam scire quid faciat dextera
tua: ut sit elemosina tua in abscondito: et
pater tuus qui videt in abscondito red-
det tibi. Et cum oras: non eris hypo-
crite qui amant in synagogis et in an-
gulis platearum stantes orare: ut vide-
antur ab hominibus. Amen dico vo-
bis: receperunt mercedem suam. Tu autem cum
oraveris intra cubiculum tuum: et clauso
ostio ora patrem tuum in abscondito: et
pater tuus qui videt in abscondito red-
det tibi. Orantes autem nolite multum
loqui: sicut ethnici faciunt: putant enim
quod in multiloquio suo gaudeantur.

Nolite ergo assimilari eis. Scit enim
pater vester quid opus sit vobis: an-
tequam petatis eum. Sic ergo vos ora-
bitis. Pater noster qui es in celis san-
ctificetur nomen tuum. Advenerit regnum
tuum. Fiat voluntas tua: sicut in celo et
in terra. Domine nostrum superfluum ali-
quid da nobis hodie. Et dimitte nobis de-
bita nostra: sicut et nos dimittimus
debitis nostris. Et ne nos indu-
cas in temptationem: sed libera nos a
malo. Si enim dimiseritis hominibus
peccata eorum: dimittet et vobis pater
vester celestis delicta vestra. Si autem
non dimiseritis hominibus: nec pa-
ter vester dimittet vobis peccata vestra.
Cum autem ieiunatis: nolite fieri sicut hy-
pocrite tristes. Estimant enim facies suas:
ut pareant hominibus ieiunantes.
Amen dico vobis: quia receperunt
mercedem suam. Tu autem cum ieiunas
unge caput tuum et faciem tuam lava: ne
videaris hominibus ieiunans sed pa-
tri tuo qui est in abscondito: et pater tu-
us qui videt in abscondito reddet tibi.
Nolite thesaurizare vobis thesauros
in terra: ubi erugo et tinea demolitur:
et ubi fures effodiunt et furantur. Thesau-
rizate autem vobis thesauros in celo: ubi
nec erugo nec tinea demolitur: et ubi fu-
res non effodiunt nec furantur. Ubi est the-
saurus tuus: ibi est et cor tuum. Lucerna cor-
poris tui est oculus tuus. Si oculus tuus fu-
erit simplex: totum corpus tuum lucidum erit.
Si autem oculus tuus fuerit nequam: totum
corpus tuum tenebrosum erit. Si ergo
lumen quod in te est tenebre sunt: ipse tene-
bre quate erit? Nemo potest duobus
dominiis servire. Aut enim unum odio habe-
bit et alterum diliget: aut unum sustinebit
et alterum contemnet. Non potestis deo
servire et mammonae. Ideo dico vobis:

Mne solliciti sitis anime vestre qđ man-
ducaueris: neq; corpori vestro quid indu-
amini. **N**one anima plus est qđ esca:
et corpus plus qđ vestimentū? **R**espici-
te volatilia celi que nō fecerūt neq; me-
runt: neq; congregant in horrea: et pa-
ter vester celestis pascit illa. **N**one vo-
magis pluris estis illis? **Q**uis autē
vrm cogitans potest adiciere ad stacu-
ram suā rubicū vni? **E**t de vestimentis
quid solliciti estis? **C**onsiderate lilia
agei quomodo crescunt. **N**ō laborāt
neq; vult. **D**ico aut vobis: qm nec
salomō i omni gloria sua cooper? est
sicut vni ex istis. **S**i enim ferum agri
qđ hodie est et cras in cibatum mīti-
tur deus sic vestr: quāto magis vos
minime fidei? **N**olite ergo solliciti es-
se dicētes quid manducabimus aut
quid bibem? aut quid opiemur. **H**ec
enim omnia gentes inquirunt. **S**cit
enim pater vester quia hps omnibus
indigeris. **Q**uerite ergo primū regnū
dei et iusticiā eius: et hęc omnia adiciē-
t vobis. **N**olite ergo solliciti esse i crasti-
nū. **C**rastin? enī dies sollicit? erit sibi
ipī. **S**ufficit diei malicia sua. **U**
Nolite iudicare et nō iudicabimi-
ni: nolite cōdemnare et nō con-
demnabimini: in quo enī iudicio iu-
dicaueritis iudicabimini: et in qua
mensura mensi fueritis remittetur vo-
bis. **Q**uid aut vides festucā in oculo
fratris tui: et trabē in oculo tuo non
vidēs? **A**ut quomodo dicis fratri tuo
frater sine riciā festucā de oculo tuo: et
ecce traba ē in oculo tuo? **P**ropterea ecce
primū trabem de oculo tuo: et tūc vi-
debis eicere festucam de oculo fratris
tui. **N**olite dare sanctū canibus: neq;
mittatis margaritas vras ante por-
cos: ne forte cōculcēt eas pedibz suis: et

cōculcē dirumpant vos. **P**etite et dabi-
tur vobis: querite et invenientis: pulsa-
te et aperietur vobis. **O**mīs enī qđ petit
accipiet: et qui querit inveniet: et pulsanti
aperietur. **A**ut quis est ex vobis ho-
mo quē si petierit filius suus panem:
nūquid lapidem portiget ei? **A**ut si
piscem petierit: nūquid serpentem por-
tiger ei? **S**i ergo vos cum suis mali
notis bona data dare filijs vestris:
quanto magis pater vester qui in celis
est dabit bona petentibz se? **O**mīa er-
go quecumq; vultis ut faciant vobis
homines: et vos facite illis. **H**ec est e-
nim lex et ppheta. **I**ntrete p angustā
portam: quia lata porta et spaciola
via est qđ ducit ad pditionem: et multi
sunt qui intrāt p eam. **Q**uā angustā
porta et ardua via est que ducit ad vi-
tam: et pauci sunt qui inveniūt eam.
Atendite a falsis pphetis qui veniūt
ad vos in vestimentis ovium: immulsi
sunt lupi rapaces. **A** fructibus eorū
cognoscetis eos. **N**unquid colligunt
de spinis uvas: aut de tribulis figas?
Sic omīs arbor bona fructus bonos
facit: mala autē arbor malos fructus
facit. **N**on potest autē arbor mala bo-
nos fructus facere: neq; arbor bona
malos fructus facere. **O**mīs arbor qđ
nō facit fructum bonū recidetur: et in
ignem mittetur. **A**gitur et fructibz eorū
cognoscetis eos. **N**on omīs qui dicūt
michi dñe domine intrabit in regnū
celoy: sed qui facit voluntatem patris
mei qui in celis ē: ipse intrabit i regnū
celoy. **N**ulli dicent michi in illa die
domine dñe nōne i nomine tuo pro-
phetavimus et in noīe tuo demonia
eiecimus: et in tuo noīe virtutes mul-
tas fecimus: et tunc confitebor illis
qđ nūquā novi vos. **D**iscite a me

omēs qđ operamini iniquitatē. **O**mīs
ergo qui audit verba mea hęc et facit
ea: assimilabit viro sapiēti qđ edifica-
vit domū suā sup petrā: et descendit
pluvia et venerūt flumina: et flauerūt
venti et irruerūt in domū illā: et non
cecidit. **I**fundata enī erat supra pe-
tram. **E**t omīs qui audit verba mea
hęc et nō facit ea: similis erit viro stul-
to qui edificavit domū suam supra
harenam: et descendit pluvia et vene-
runt flumina et flauerūt venti et irru-
erunt in domū illā: et cecidit: et fuit cui-
na eius magna. **E**t factū est tū cōsum-
masset ihesus verba hęc: admirabant
turbe sup doctrinā eius. **E**rat enim
docens eos sicut potestatem habens:
et nō sicut scribę eoy et pharisę. **U**
Qum aut descendisset de monte
scitavit eum turbe multe: et
ecce leprosus veniens adorabat eū di-
cens. **D**ñe: si vis potes me mundare.
Et repēdēs manū ihesus: tetigit eum
dicens. **V**olo. **M**undare. **E**t cōstitutū
mundata est lepra eius. **E**t ait illi ihe-
sus. **V**ide nemini dixeris: sed vade
ostende te sacerdoti: et offer mun? tuū
qđ prępit moyses in testimoniū illis.
Cum aut introisset capharnaū accel-
sit ad eū centurio: rogans eū et dicēs
dñe: puer meus iacet in domo para-
liticus: et male torquetur. **E**t ait illi
ihesus. **E**go veniā: et curabo eum. **E**t
respondens centurio ait. **D**ñe: non
sum dignus ut intres subtrētū meū:
sed tantum dic verbo: et sanabitur pu-
er meus. **N**am et ego homo sum sub
potestate constitutus habēs sub me
milites: et dico huic vade et vadit: et
alii veni et venit: et secus mto fac hęc
et facit. **A**udiens autē ihesus miratus
est: et sequentibz se dixit. **A**men dico

vobis: non inveni tantā fidem i isra-
hel. **D**ico aut vobis: qđ multi ab ori-
ente et occidente venient et recumbent
cum abrahā et ysāac et iacob: in re-
gno celoy: filij autē regni eicientur in te-
nebras exteriores. **I**bi erit fletus et strī-
dor dentium. **E**t dixit ihesus centurioni.
Vade: et sicut credidisti fiat tibi. **E**t sa-
natus est puer ex illa hora. **E**t tū ve-
nisset ihesus i domū petri vidit socru
eius iacentem et febricitantē: et tetigit
manū eius et dimisit eā febris: et lue-
regit et ministrabat ei. **V**espere autem
facto: obvulerūt ei multos demonia
habentes: eticiebat spiritus verbo: et
omēs male habentes curavit: ut ad-
impletē qđ dictū est p ysaiam pphetā
dicentem. **I**psē infirmitates nostras
accepit: et egrotationes nras portavit.
Videns autē ihesus turbas multas
circū se: iussit discipulos ire trans fre-
tum. **E**t accedēs unus scriba ait illi.
Magister: sequar te quocumq; ieris.
Et dixit ei ihesus. **V**ulpes foueas ha-
bent et volucres celi nidōs: filius autē
hōis nō habet ubi caput suū reclinet.
Ali? aut de discipulis ei? ait illi dñe:
ymitte me primū ire et sepelire patrem
meum. **I**hesus autē ait illi. **S**equere
me: et dimitte mortuos sepelire mor-
tuos suos. **E**t ascendente eo in na-
viculam secuti sunt eum discipuli ei?
et ecce motus magnus factus est in
mari: ita ut navicula operiretur flu-
dibus. **I**psē vero dormiebat. **E**t ac-
cesserunt ad eum discipuli eius: et sus-
citaverūt eum dicentes. **D**omine. sal-
va nos: perim? **E**t dixit eis ihesus.
Quid timidi estis modice fidei? **T**ūc
surgens imperavit ventis et mari: et
facta est tranquillitas magna. **P**or-
ro homines mirati sūt dicētes. **Q**uali?

At ascendens ihesus in nauiculā
transiit: et venit in ciuitatē
suā. Et ecce offerebant ei paraliticum
iacentem in lecto. Et uidens ihesus fi-
dem illoꝝ: dixit paralitico. Confi-
de fili. Remittunt tibi peccata tua. Et ecce
quidā de scribis dixerūt intra se. Hic
blasphemauit. Et cū uidisset ihesus co-
gitationes eorū dixit. Vt quid cogita-
tis mala in cordibus vris? Quid est
facilius dicere dimittunt tibi peccata:
an dicere surge & ambula? Vt autē
sciatis quia filius hominis habet po-
testatem dimittendi peccata in terra:
tunc ait paralitico. Surge tolle lectū
tuū: & vade in domū tuā. Et surrexit:
et abiit in domum suam. Videntes
autē turbe timuerūt: & glorificauerunt
deum qui dedit potestatem talē homi-
nibus. Et cum transiiret inde ihesus:
vidit hominem sedentem in theloneo

matheum nomine. Et ait illi. Sequere me. Et surgens secutus est eum. Et factum est discumbere eo in domo: ecce multi publicani ⁊ peccatores venientes discumbebat cum ihesu. ⁊ discipulis eius. Et videntes pharisei dicebant discipulis eius. Quare cum publicanis ⁊ peccatoribus manducat magister vester? At ihesus audiens ait. Non est opus valentibus medicus: sed male habentibus. Euntes autem discite quid e. misericordia volo: ⁊ non sacrificium. Non est enim vocare iustos sed peccatores. Tunc accesserunt ad eum discipuli iohannis dicantes. Quare nos ⁊ pharisei ieiunamus sequemur: discipuli autem tui non ieiunant? Et ait illis ihesus. Numquid possunt filii sponsi lugere q̃ diu cum illis est sponsus? Venient autem dies cum auferetur ab eis sponsus: ⁊ tunc ieiunabunt. Nemo autem immittit cõmissuram pãni rudis in vestimentum eius. Tollit enim plenitudinem eius ⁊ vestitus: ⁊ prius lussura fit. Neq; mictit vinum novum in utres vetres. Alioquin rumpunt utres: ⁊ vinum effunditur: ⁊ utres pereunt. Sed vinum novum in utres novos mittunt: ⁊ abeo conservatur. Hec illo loquente ad eos: ecce princeps unus accessit ⁊ adorabat eum dicens. Dñe: filia mea michi defunda est: sed veni impone manũ tuã sup̃ eã ⁊ vivet. Et surgens ihesus sequebatur eum: ⁊ discipuli eius. Et ecce mulier que sanguinis fluxum patiebat duodecim annis accessit retro: ⁊ tetigit hembriã vestimentũ eius. Dicebat enim intra se. Si tetigero tantum vestimentum eius salua ero. At ihesus cõvertens: ⁊ videns eam dixit. Confide filia. Fides tua te salua fecit. Et salua facta est mulier: et illa hora.

Et cum venisset ihesus in domum principis. et vidisset cibicines et turcam tumultuantem dicebat. Recedite: non est enim morosa puella. sed dormit. Et deridebat eum. Et cum eadem elset turba intravit. et tenuit manum eius et dixit. Puella surge. Et surrexit puella. et rexit fama hec in universam terram. Et transiente inde ihesus: secuti sunt eu duo ceci damares et dicentes. Miserece nostri fili david. Cum aut venisset domum. accesserunt ad eum ceci: et dicit eis ihesus. Creditis quia hoc possum facere vobis? Dicunt ei. Vixq; domine. Tunc tetigit oculos eos: dices. Sed cum id fecim vram fac vobis. Et aperti sunt oculi eor. Et comina? e eis ihesus dicens. Videte ne quis sciat. Alii aut regresses diffamaverunt eum in tota terra illa. Et credis aut illis ecce obulescit ei hominem mutum demonium habentem: et iedo demonio locutus est mutus: et mirate sunt turbe dicentes. Nunq; apparuit sic i israel. Pharisai aut dicebat. In principe demoniorum eicit demones. Et circuibat ihesus omnes civitates et castella: docens in synagogis eor. et pdicans euangelium regni: et curans omne languorem et omne infirmitatem. Vides aut turbas miseratus est eis: quia erat vexati et iacentes sicut oves non habentes pastorem. Tunc dicit discipulis suis. Misericors quide multa: operari autem pauci. Rogare ego dum misis: ut mittat operarios i messis sua. **R.**

Et convocatis duodecim discipulis suis: dedit illis potestatem spirituum immundor. ut eicerent eos: et curaret omne languore: et omne infirmitatem. Duodecim aut discipulor nomina sunt hec. Primus simon q

dicuntur petrus et andreas frater eius: philippus et bartholomeus iacobus zebedei et iohannes frater eius: thomas et matheus publicanus: et iacobus alpheii et thaddeus simon chanaanensis et iudas scariothis: qui et tradidit eum. Hos duodecim misit ihesus: precipiens eis et dicens. In viam gentium ne abieritis: et in ciuitates samaritanorum ne intraueritis: sed potius ite ad oues quae perierunt domus israel. Euntes autem praedicate dicentes: quia appropinquauit regnum celorum. Inferimus curate mortuos suscitare: leprosos mundare: demones eicere: gratis accipistis: gratis date. Nolite possidere aurum: neque argentum: neque pecuniam in zona vestra. Non praem in uia: neque duas tunicas: neque calciametra: neque uirgam. Dignus enim est operari cibo suo. In quacumque autem ciuitatem aut castrum intraueritis: interrogate quis in ea dignus sit: et ibi manete donec peregris. Intrantes autem in domum salutate eam dicentes. Pax huic domui. Et si quidem fuerit domus digna: ueniet pax uestra super eam: si autem non fuerit digna: pax uestra reuertetur ad uos. Et quicumque non receperit uos: neque audierit sermones uestros: egredies foras de domo uel ciuitate egredite puluerem de pedibus uestris. Amen dico uobis: tolerabilis erit tibi terra sodomorum et gomorreorum in die iudicii: illi ciuitati. Ecce ego mitto uos: sicut oues in medio luporum. Estote ergo prudentes sicut serpentes: et simplices sicut columbae. Caute autem ab hominibus. Tradent enim uos concilio: et in synagogis suis flagellabunt uos: et ad phariseos et ad reges ducemini propter me: in testimonium illis et gentibus. Cum autem tradet uos: nolite

Et factū est cū cōsummasset ihesus
uocāre duodecim discipulis su-

ther

meo. Et nemo nouit filiū nisi pater: neq; pater quis nouit nisi filius: et cui uoluerit filius reuelare. Venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis: et ego reficiā uos. Tollite iugū meum super uos: et discite a me quia mitis sū et humilis corde: et inuenietis requiē animabz uestris. Iugū enim meum suauē est: et onus meum leue. **¶**

In illo tempore abiit ihesus per sacra sabbata: discipuli autē eius eludentes cepit uellere spicas et manducare. Pharisei autē uidentes: dixerunt ei. Ecce discipuli tui faciūt: qđ nō licet eis facere sabbatis. At ille dixit eis. Nō legitis qđ fecerit dauid quando eluxit? et qđ eo erat: quomō intrauit in domū dei: et panes propositionis comedit: quos nō licebat ei edere neq; hijs qui cum eo erant: nisi solis sacerdotibz? Aut non legistis in lege: quia sabbatis sacerdotes in templo sabbatū violāt: et sine reuincē sunt? Nō autē uobis: quia templo maior est hic. Si autē sciretis quid est misericordiam uolo et non sacrificiū: nunquā condemnassetis innocentes. Dominus est enī filius hominis: etiā sabbati. Et tū inde transiit: uenit in synagogā eorū. Et ecce homo manū habens aridam: et interrogabant eum dicentes. Si licet sabbatis curare? Et acculaerunt eum. Ipse autē dixit illis. Quis eist et uobis qđ si quis qui habeat uerū unanī? Et si reciderit hec sabbatis in fornem: nōne tenebit et leuabit eam? Quanto magis melior ē homo oue. Itaq; licet sabbatū benefacere. Tunc ait hominī. Surge manu tuam. Et extendit: et restituta ē sanitati sicut altera. Exeunte autē pharisei: consiliū faciebant aduersus eū: quomō pterent eū. Ihesus autē sciens

M recessit inde: et secuti sunt eum multi:
et curauit eos omnes. Et precepit eis ne
manifestum eum faceret: ut adimplere-
tur quod dictum est per ysaiam prophetam
dicentem. Ecce puer meus quem elegi:
dilectus meus in quo bene complacuit
anime mee. Bonam spiritum meum sup-
pleum: et iudicium gentibus nuntiabit.
Non contendet neque clamabit: neque
audiet aliquis in plateis vocem eius.
Arundinem quassatam non contingeret
et linum fumigans non exstinguet: do-
net ei fiat ad uictoria iudicium: et in no-
mine eius gentes sperabunt. Tunc obla-
tus est ei dimidium habes ceus et mure:
et curauit eum ita ut loqueretur et ui-
deret. Et stupebant omnes turbe: et di-
cebant. Nunquid hic est filius dauid?
Pharisaei autem audientes dicebant. Hic
non erit demones: nisi beelzebub prin-
cipe demoniorum. Ihesus autem sciens
cogitationem eorum dixit eis. Quare regnum
diuinitatis contra se desolabitur: et o-
mnis ciuitas uel domus diuisa con-
tra se non stabit. Et si sathanas satha-
nam erit: aduersus se diuisus est. Quo-
modo ergo stabit regnum eius? Et si e-
go i beelzebub eicio demones: filij u-
tri in quo eiciunt? Ideo ipsi iudices erunt
uestri. Si autem ego in spiritu dei eicio
demones: igitur puenit in uos regnum
dei. Aut quomodo potest quisquam intra-
re in domum fortis et uasa eius diripe-
re: nisi prius alligauerit fortem? Et
tunc domum illius diripiet. Qui non est
intra contra me: et qui non congregat
mecum spargit. Ideo dico uobis: o-
mnis peccata et blasphemia remittetur
hominibus: spiritus autem blasphemie
non remittetur. Et quicumque dixerit ve-
rum contra filium hominis: remittetur ei:
qui autem dixerit contra spiritum sanctum

non remittetur ei: neque in hoc seculo.
neque in futuro. Aut facite arbori bo-
nam et fructum eius bonum: aut facite
arbori malam: et fructum eius malum.
Siquidem et fructu arbor agnoscitur.
Progenies uiperarum: quomodo potestis
bona loqui non sitis mali? Et abun-
dantia enim cordis os loquitur. Bonus
homo de bono thesauro profert bona:
et malus homo de malo thesauro pro-
fert mala. Dico autem uobis: quoniam o-
mnine uerbum otiosum quod locuti fuerint
homines: reddent rationem de eo in die
iudicii. Et uerbis enim u-
trius iustificabitur: et ex uerbis u-
trius condemnabitur. Tunc responderunt ei quidam de scribis
et pharisaeis dicentes. Magister: volumus
a te signum uidere. Qui respondens ait
illis. Generatio mala et adultera si-
gnum querit: et signum non dabitur ei
nisi signum i-
one prophete. Sicut enim
fuit ionas in ventre ceti tribus diebus et
tribus noctibus: sic erit filius hominis
in corde terre tribus diebus et tribus no-
ctibus. Vici niniuite surgent in iudicio
cum generatione ista: et condemnabit
eam: quia penitentiam egerunt in predi-
catione i-
one. Et ecce plusquam iona hic.
Regina austri surget in iudicio cum ge-
neratione ista et condemnabit eam: quia
uenit a finibus terre audire sapientiam
salomonis. Et ecce plusquam salomon
hic. Cum autem immundus spiritus
eiecit ab homine ambulat per loca a-
rida: querens requiem et non inuenit.
Tunc dicit. Reuertar in domum meam
unde exiui. Et uentis inuenit ea vacan-
tem scopis mundatam et ornata. Tunc
vadit et assumit septem alios spiritus
secum nequiores se: et intrantes habi-
tant ibi: et sunt nouissima hominis
illius: peiora prioribus. Sic erit et

generationi huic pessime. Adhuc eo
loquente ad turbas: ecce mater eius et
fratres stabant foris: querentes loqui
ei. Dixit autem ei quidam. Ecce mater tua
et fratres tui foris stant: querentes te.
At ipse respondens dixit sibi ait.
Que est mater mea: et qui sunt fratres
mei? Et extendens manum in discipu-
los suos dixit. Ecce mater mea et fra-
tres mei. Quicumque enim fecerit uolum-
tatem patris mei: qui in celis est: ipse
meus frater soror et mater est. **III**
In illo die egrediens ihesus de domo
sedebat secus mare: et congregate
sunt ad eum turbe multe: ita ut in na-
uiculam ascendens sederet: et omnis tur-
ba stabat in litore: et locutus est eis
multa in parabolis dicens. Ecce egredietur
qui seminat seminare. Et dum seminat
quedam reciderunt secus uiam: et uenerunt
uolucres et comederunt ea. Alia autem
reciderunt in petrosa ubi non habebat
terram multam: et continuo exorta sunt
quia non habebat altitudinem terre. Bo-
le autem orto estiuauerunt: et quia non
habebat radicem aruerunt. Alia autem
reciderunt in spinas: et creuerunt spine
et suffocauerunt ea. Alia autem recide-
runt in terram bonam: et dabit fructum: ali-
ud tricesimum: aliud sexagesimum: aliud
tricesimum. Qui habet aures audien-
di audiat. Et accedentes discipuli di-
xerunt ei. Quare in parabolis loque-
ris eis? Qui respondens ait illis. Quia
uobis datum est nosse mysteria regni
celorum: illis autem non est datum. Qui
enim habet dabitur ei et abundabit.
Qui autem non habet: et quod habet au-
feretur ab eo. Ideo in parabolis loquor
eis: quia uidentes non uident: et audi-
entes non audiunt neque intelligunt: et
adimpletur in eis prophetia ysaię dictis.

Audiu auditis: et non intelligitis: et
uidentes uidebitis et non uidebitis.
Intransit enim cor ipsius huius et au-
ribus grauiter audierunt: et oculos
suos clausit: nequando uideant ocu-
lis: et auribus audiant: et corde intelligant:
et conuertantur et sanentur. Vultis au-
tem beati oculi quia uident: et aures
uestre quia audiunt. Amen quippe di-
co uobis: quia multi prophete et iusti
cupierunt uidere que uidentis et non ui-
derunt: et audire que auditis et non
audierunt. Vos ergo audite parabolas
seminantis. Omnis qui audit uerbum
regni et non intelligit: uenit malus: et
rapit quod seminatum est in corde eius: hic
est qui secus uiam seminatus est. Qui
autem super petrosa seminatus est: hic
est qui uerbum audit: et continuo cum
gaudio accipit illud. Non habet autem
in se radicem: sed est temporalis. Facta
autem tribulatione et persecutione propter
uerbum: continuo scandalizabitur. Qui
autem est seminatus in spinis: hic est
qui uerbum dei audit: et sollicitudo se-
culi istius et fallacia diuitiarum suffo-
cat uerbum: et sine fructu efficitur. Qui
uero in terra bona seminatus est: hic est
qui audit uerbum et intelligit: et fructum
affert: et facit aliud quidem tricesi-
mum: et aliud autem sexagesimum:
aliud uero tricesimum. Alia parabola
proposuit illis dicens. Simile factum
est regnum celorum homini qui seminauit
bonum semen in agro suo. Cum autem
dormirent homines: uenit inimicus
eius et supseminauit zizaniam in medio
tritici: et abiit. Cum autem reuisset her-
ba et fructum fecisset: tunc apparuerunt
et zizaniam. Accedentes autem secum pa-
tristamilia: dixerunt ei. Domine: nonne
bonum semen seminasti in agro tuo:

unde ergo habet zizania? Et ait illis.
Quinidius homo hic fecit. Secui aut
dixerunt ei. Vis inuis et colligimus eas?
Et ait. Non. At forte colligentes zi-
zania eradiceis simul et triticum. Simi-
le utraq; crescere usq; ad messem: et in
tempore messis dica melloribus. Col-
ligite primum zizania: et alligate ea fal-
culos ad comburendum: triticum aut
congregate in horreum meum. Aliam
parabolam proposuit eis dicens. Simile
est regnum celorum grano synapis: quod ac-
cipiens homo seminavit in agro suo:
quod minimum quidem est omnibus semini-
bus. Cum autem creverit maius est o-
mnibus oleis: et fit arbor ita ut
volucres celi veniant et habitent in ra-
mis eius. Aliam parabolam locutus est
eis. Simile est regnum celorum fermento.
quod acceptum mulier abscondit in faci-
ne satis tribus: donec fermentatum est
totum. Hec omnia locutus est ihesus in
parabolis ad turbas: et sine parabola
non loquebatur eis: ut impleteretur quod
dictum erat per prophetam dicentem. Ape-
riam in parabolas os meum: et tuta-
bo abscondita a constitutione mundi.
Tunc dimissis turbis venit in domum:
et accesserunt ad eum discipuli eius di-
centes. Edidit nobis parabolam ziza-
norum agri. Qui respondens ait. Qui
seminat bonum semen? et filius hominis?
Ager autem est mundus. Bonum vero semē.
Hij sunt filij regni. Zizania autem filij
sunt nequam. Quinidius autem qui semina-
vit ea est dyabolus. Mellis vero con-
summatio seculi est. Melliores autem
angeli sunt. Sic ergo colligunt zizania
et igni comburuntur: sic erit in con-
summatione seculi. Mittere filius homi-
nis angelos suos: et colligere de regno
eius omnia scandala: et eos qui faciunt

iniquitatem: et mittere eos in raninum
ignis: ibi erit fletus et stridor dentium.
Tunc iusti fulgebunt sicut sol in regno pa-
tris eorum. Qui habet aures audiendi
audiat. Simile est regnum celorum thesau-
ro abscondito in agro: quem qui inve-
nit homo abscondit: et pro gaudio il-
lius vadit et vendit omnia quae habet:
et emit agnum illum. Item simile est regnum
celorum homini negotiatori: qui invenit
bonas margaritas. Invenit autem una
preciosa margarita: abiit et vendidit o-
mnia quae habuit et emit eam. Item
simile est regnum celorum sagene misse in
mare: et omni genere piscium congregan-
ti. Quia cum impleta esset educens et
secus litus sedentes: elegerunt bonos in
vasa: malos autem foras miserunt. Sic
erit in consummatione seculi. Egrebunt
angeli: et separabunt malos de medio
iustorum: et mittere eos in raninum
ignis: ibi erit fletus et stridor dentium.
Intellegistis haec omnia? Dicit ei. Ita.
Ait illis. Ideo omnes scribae doctus in
regno celorum similis est homini patri-
familias: qui proferat de thesauro suo
nova et vetera. Et factum est cum con-
masset ihesus parabolam istam: tran-
siit inde. Et veniens in patriam suam docebat
eos in synagoga eorum: ita ut mirarentur
et dicerent. Unde huic sapientia haec et vir-
tutes? Nonne hic est fabri filius? Nonne
mater eius? Dicit maria et fratres eius iacobus
et ioseph: et simon et iudas: et sorores
eius nonne omnes apud nos sunt? Unde
ergo huic omnia ista? Et sic scandalizaban-
tur in eo. Ihesus autem dixit eis. Non est
propheta sine honore nisi in patria sua:
et in domo sua. Et non fecit ibi virtutes
multas: propter incredulitatem illorum. **XXV**
In illo tempore audiuit herodes
tetrarcha famam ihesu: et ait

pueris suis. Hic est iohannes baptista:
ipse surrexit a mortuis: et ideo virtutes
operantur in eo. Herodes enim tenuit
iohanem et alligavit eum: et posuit in
carcerem propter herodiam uxorem fra-
tris sui. Dicebat enim illi iohannes.
Non licet tibi habere eam. Et volens
illum occidere timuit populum: quia sicut
propheta eum habebat. Die autem na-
talis herodis: saltavit filia herodiam
in medio: et placuit herodi. Unde cum
iuramento pollicitus est ei dare: quocumque
postulasset ab eo. At illa premonita
a matre sua da michi inquit hic in di-
scito: caput iohannis baptiste. Et contri-
status est rex: propter iuramentum autem et
eos qui pariter recubebant iussit dari.
Missusque et decollavit iohannem in car-
cere. Et allatum est caput eius in disco: et
datum est puella: et illa attulit matri
sue. Et accedentes discipuli eius tule-
runt corpus et sepelierunt illud: et veni-
erunt nuntiaverunt ihesu. Quod cum
audisset ihesus fecerit inde in navicu-
lam: in locum deserti seorsum. Et cum
audisset turbae secute sunt eum prodesse
de civitatibus. Et reversus vidit turbam
multam: et misertus est eis: et curavit
languidos eos. Vespere autem facto: ac-
cesserunt ad eum discipuli eius dicentes.
Desertus est locus: et hora iam praeteriit
dimittite turbas: ut erunt in tabella
cuiuslibet escas. Ihesus autem dixit eis.
Non habent necesse ire: date illis vos
manducare. Respondit ei. Non ha-
bemus hic nisi quing; panes et duos
piscis. Qui ait eis. Mittere michi illos
hic. Et cum misisset turbam discubere
supra semel: acceptis quing; panibus et du-
obus piscibus: aspiciens in celum benedi-
xit et fregit: et dedit discipulis panes:
discipuli autem turbis. Et manducaverunt

omnes: et saturati sunt. Et tulit re-
liquias duodecim cophynos: fragnet
eos plenos. Manducantium autem fuit
numerus quing; milia viros: receptis
mulieribus et parvulis. Et statim ius-
sit discipulos ascendere in naviculam:
et praecedere eum transierunt donec dimi-
ttere turbas. Et dimissa turba: ascendit
in montem solus orare. Vespere autem
facto solus erat ibi. Navicula autem
in medio mari iactabatur fludibus.
Erat enim contrarius ventus. Quarta
autem vigilia noctis: venit ad eos abu-
lans super mare. Et videntes eum super ma-
re ambulante: turbati sunt dicentes: quia san-
tasima est. Et per timorem clamaverunt.
Statimque ihesus locutus est eis dicens.
Habete fiduciam: ego sum: nolite timere.
Respondens autem petrus dixit. Domine
si tu es: iube me venire ad te super aquas.
At ipse ait. Veni. Et descendens petrus
de navicula ambulabat super aquam ut
veniret ad ihesum. Videns vero ventum
validum timuit. Et cum repisset mergi:
clamavit dicens. Domine saluum me fac.
Et continuo ihesus extendens manum
apprehendit eum: et ait illi. Modice
fidei quare dubitasti? Et cum ascendisset
in naviculam: cessavit ventus. Qui autem
in navicula erant: venerunt et adoraverunt
eum dicentes. Vere filius dei es. Et cum
transierat: venerunt in terram genesar.
Et cum cognovissent eum viri loci il-
lius: miserunt in universam regionem
illam: et obtulerunt ei omne male habere:
et rogabant eum ut vel sumbriam vesti-
menti eius tangerent. Et quicumque te-
riggerunt: salvi facti sunt. **XXVI**
Quando accesserunt ad eum ab ihero-
solimis scribae et pharisaei dicentes.
Quare discipuli tui transgrediuntur
traditiones seniorum? Non enim lavant

Manibus suis cum panem mādūcāt. Ipse autem respondens ait illi. Quare et vos transgredimini mandatum dei propter traditionem vestram? Nam deus dixit. Honora patrem et matrem. et qui maledixerit patri vel matri. morte moriatur. Vos autem dicitis. quicumque dixerit patri vel matri. munus quodcumque est ei me tibi videat. et non honorificabitur pater suum aut matrem suam. et irritum fecistis mādatum dei propter traditionem vestram. Propterea bene prophetauit de vobis ysaias dicens. Populus hic labijs meis honorat. cor autem eorum longe est a me. Sine causa autem soluit me doctores doctrinas et mādata hominū. Et convocatis ad se turbis. dixit eis. Audite et intelligite. Nō quod intreat in os coinquinat hominem. sed quod procedit ex ore hoc coinquinat hominem. Tunc accedentes discipuli eius dixerunt ei. Scis quia pharisei audito verbo hoc scandalizati sunt? At ille respondens ait. Omnis plāratio quā non plātauit pater meus celestis eradicabitur. Sinite illos: cecū sunt et dures cecorum. Cecus autem si cecū ducam. Num preterit ambobus? foveam cadit. Respondens autem petrus. dixit ei. Edissere nobis parabolā istā. At ille dixit. Adhuc et vos sine intellectu estis? Non intelligitis. quia omne quod in os intreat in ventrem vadit. et in seculum emittitur? Que autem procedunt de ore de corde exeunt. et ea coinquinant hominem. De corde enim exeunt male cogitationes. homicidia. adulteria. fornicationes. furta. falsa testimonija. blasphemie. Hec sunt que coinquinant hominem. Nō autem manibus mādūcare. nō coinquinat hominem. Et egressus inde. recessit in partes terti et sydonis. Et ecce

mulier chanaan a finibus illius egressa. clamavit dicens ei. Misere mei dñe fili david: filia mea male a demonio vexatur. Qui non respondit ei verbum. Et accedentes discipuli eius. rogabant eum dicens. Dimitte eā: quā clamat post nos. Ipse autem respondens ait. Non sum missus. nisi ad oves quę perierunt domus israel. At illa venit. et adoravit eū dicens. Domine adiuva me. Qui respondens ait. Nō est bonū sumere panem filiorum. et mittere canibus. At illa dixit. Eua dñe. Nā et canes edunt de micis. que cadunt de mensa domini suorum. Tunc respondens ihesus. ait illi. O mulier magna est fides tua: fiat tibi sicut vis. Et sanata est filia eius ex illa hora. Et cum transisset inde ihesus. venit in mare galilee. et ascendens in montem sedebat ibi. Et accesserunt ad eum turbe multe. habentes secum multos. cecos. claudos. debiles. et alios multos: et petebant eum ad preces eius. et curavit eos. ita ut turbe mirarentur videntes multos loquentes. claudos ambulantes. cecos videntes. et magnificabant deum israel. Ihesus autem convocatis discipulis suis dixit. Misereor turbe: quia triduo iam pauperant mecum. et non habent quod mādūcant. Et dimittere eos ieiunos nolo: ne deficiant in via. Et dixit ei discipuli. Unde ergo nobis in deserto panes tantos. ut saturem? turbam tantā? Et ait illi ihesus. Quot panes habetis? At illi dixerunt. Septem. Et paucos pisciculos. Et precepit turbe. ut discumbarent super terram. Et accipiens septem panes et pisces. et gratias agens fregit et dedit discipulis suis. et discipuli dederunt populo. Et comederunt omnes et saturati sunt. Et quod superfluum de fragmentis

rulerunt septem sportas plenas. Erant autem qui mādūcaverunt quatuor milia hominū: cetera parvulos et mulieres. Et dimissa turba ascendit in naviculā. et venit in fines magedan. **vi** Et accesserunt ad eum pharisei et saducei temptantes. et rogaverunt eum ut signū de celo ostenderet eis. At ille respondens. ait illis. Facto vespere dicitis serenum erit: rubicundū est enim celum. Et mane. hodie tempestas: rutilat enim ruber celum. Faciē ergo celi diiudicare nō habetis: signa autem temporū nō potestis. Generatio mala et adultera signū querit: signū nō dabitur ei nisi signū iōne. Et relicta illi abiit. Et cum venisset discipuli eius trans fretū: obliti sunt panes accipere. Qui dixit illis. Intuemini et cavete a sermone phariseorum et saduceorum. At illi cogitabant inter se dicens. Quia panes non accepimus. Sciens autem ihesus dixit. Quid cogitatis inter vos modice fidei: quia panes nō habetis? Nondū intelligitis neque recordamini quinque panū. et quinque milia hominū: et quot cophinos sumpsistis? Responderunt septem panū et quatuor milia hominum. et quot sportas sumpsistis? Quare nō intelligitis quia nō de pane dixi vobis: cavete a sermone phariseorum et saduceorum? Tunc intellexerunt quia nō dixerat cavendū a sermone panū: sed a doctrina phariseorum et saduceorum. Venit autem ihesus in partes cesaree philippi. et interrogabat discipulos suos dicens. Quē dicunt homines esse filium hominis? At illi dixerunt. Alii iohannē baptistam. alii heliam. alij vero iheremiam: aut unū ex prophetis. Dicit illis ihesus. Vos autem quē me esse dicitis? Respondens simon petrus dixit. Tu es

christus filius dei vivi. Respondens autem ihesus dixit ei. Beatus es simon bariona: quia caro et sanguis nō revelavit tibi: sed pater meus qui in celis est. Ego dico tibi. quia tu es petrus et super hanc petram edificabo ecclēsiā meam: et porte inferi nō prevalebunt adversus eam. Et tibi dabo claves regni celorum. Et quodcumque ligaveris super terrā erit ligatum et in celis: et quodcumque solveris super terrā erit solutum in celis. Tunc precepit discipulis suis ut nemini dicerent: quia ipse esset ihesus christus. Et inde cepit ihesus ostendere discipulis suis. quia oportet eum ire iherosolimā. et multa pati a senioribus et scribis et principibus sacerdotum: et occidi et tercia die resurgere. Et assumens eum petrus. cepit increpare illum dicens. Absit a te domine: non erit tibi hoc. Qui conuersus dixit. Vade post me iathanas scandalum es michi: quia non sapis ea que dei sunt. sed ea que sunt hominū. Tūc ihesus dixit discipulis suis. Si quis vult post me venire abneget semetipsum. et tollat crucem suā et sequatur me. Qui enim voluerit animam suā salvam facere. perdat eā. Qui autem perdidit animā suā. propter me inveniet eam. Quid enim prodest homini si mundū universum lucret: anime vero sue detrimentū patiat? Aut quā dabit homo commutationē pro anima sua? Filius enim hominis venturus est in gloria patris sui cum angelis suis: et tunc reddet unicuique secundū opera eius. Amen dico vobis: sunt quidā de hic stantibus qui non gustabunt mortem. donec videant filium hominis venientē in regno suo. **vi** Et post dies sex assumpsit ihesus petrū et iacobum et iohannem

Mattheus. Ad
 facie eius: et ducit illos in montem
 reclusum secretum: et transfiguratus ē
 ante eos. Et resplenduit facies eius si-
 cut sol: vestimenta autē eius facta sunt
 alba sicut nix. Et ecce apparuerūt illis
 moyses et helias cum eo loquētes. Re-
 spondens autē petrus dixit ad ihesum.
 Domine bonū est nos hic esse: si vis
 faciamus hic tria tabernacula: tibi
 unū et moysi unum et helie unū. Ad-
 huc eo loquente: ecce nubes lucida ob-
 umbravit eos. Et ecce vox de nube di-
 cēns. Hic ē filius meus dilectus in quo
 michi bene complacuit: ipm audite. Et
 audientes discipuli ceciderūt in faciem
 suā: et timuerūt valde. Et accessit ihe-
 sus et tetigit eos: dixitq; eis. Surgite
 et nolite timere. Levātes autē oculos
 suos: neminē viderūt: nisi solū ihesū.
 Et descendētib; illis de monte: pre-
 cepit ihesus dicens. Memini dixeritis vi-
 sionē: donec filius hominis a mortui-
 is resurgat. Et interrogaverūt eū disci-
 puli dicētes. Quid ergo scribe dicunt
 qd helias oporteat primū venire? At
 ille respondens ait eis. Helias quidē
 venturus est: et restituet omnia. Dico
 autem vobis: quia helias iam venit:
 et non cognoverūt eum: sed fecerūt eū
 quicūq; voluerunt. Sic et filius ho-
 minis passur' est ab eis. Tūc intellege-
 runt discipuli quia de iohāne bap-
 tista dixisset eis. Et cum venisset ad cur-
 ham: accessit ad eum homo genibus
 prostratus ante eū dicens. Domine
 miserere filio meo quia lunaticus est:
 et male patitur. Nam sepe cadit in i-
 gnam: et crebro in aquā. Et obtuli eū
 discipulis tuis: et non potuerūt curare
 eum. Respondens ihesus dixit. O gene-
 ratio incredula et perversa: quousq; ero
 vobiscū? Usq; quo patiar vō? Asserte

huc illū ad me. Et increpavit illū ihe-
 sus: et egressus ab eo de montē: et curatus
 est puer ē illa hora. Tūc accesserunt
 discipuli ad ihesum secreto et dixerunt.
 Quare nos nō potuim' eicere illum?
 Dixit illis. Propter incredulitatē ve-
 stram. Amen quippe dico vobis: si ha-
 bueritis fidem sicut granū sinapis: di-
 cētis mōi huic transi hinc et transibit:
 et nichil impossibile erit vobis. Hec
 autem genus non eicitur: nisi per ora-
 tionē et ieiunium. Conuersantib; autē eis
 in galilea: dixit illis ihesus. Filius ho-
 minis tradendus est in manus homi-
 num: et occident eū: et tertia die resur-
 get. Et cōstituti sunt vehementer. Et
 cum venissent capharnaū: accesserūt q
 didragmā accipiebāt ad petrū: et dixe-
 runt ei. Magister vester non soluit di-
 dragmā. Ait. Etia. Et cum intrasset
 in domū: puenit eum ihesus dicens.
 Quid tibi videtur simon? Reges terre
 a quib; accipiūt tributū vel censum:
 a filiis suis an ab alienis? Et ille dixit.
 Ab alienis. Dixit illi ihesus. Ego li-
 beri sūt filij. Vt autē nō scandalizemus
 eos: vade ad mare et mitte hamum: et
 cum piscem qui primus ascenderit col-
 le: et aperto ore eius inuenies hanc:
 illū sumēs da eis p me et te. xviii
In illa hora accesserunt discipuli
 ad ihesum dicētes. Quisputat
 maior est in regno celoy? Et advocat'
 ihesus paruulū: statuit eum in medio
 eoy: et dixit. Amen dico vobis: nisi con-
 uerſi fueritis et efficiamini sicut paruuli:
 non intrabitis in regnū celoy. Qui-
 cūq; ergo humiliauerit se sicut paru-
 ulus iste: hic est maior in regno celoy.
 Et qui suscepit unū paruulū talem
 in nomine meo: me suscipit. Qui autē
 scandalizauerit unū de pusillis istis

Mattheus. Ad
 qui in me credūt: repedit ei ut suspēda-
 tur mola asinaria i collo ei: et dimen-
 gatur in profundū maris. Ne mun-
 do ab scandalis. Necesse est enim ut
 veniāt scādala. Verūamen ut homi-
 ni p quem scandalū venit. Si autem
 man' tua vel pes tuus scandalizat te:
 abscede eum et pice abs te. Bonū tibi
 est ad vitā ingredi debile vel claudū:
 qd duas manus vel duos pedes ha-
 bentem mitti in ignem eternū. Et si o-
 culus tu' scandalizat te: erue eū et pice
 abs te. Bonū tibi est unū oclū haberi
 in vitā intrare: qd duos oculos
 habentē mitti in iheremā ignis. Vide-
 te ne condemnatis unū ē hys pusil-
 lis. Dico enim vobis: quia ageli eoy
 in celis semper vident faciē patris mei
 qui in celis ē. Venit enim filius hois
 saluare qd perierat. Quid vobis vide-
 tur? Si fuerint alicui centū oves et e-
 raueit una ē eis: nōne relinquit no-
 nagintanove in montib; et vadit que-
 rere eā que creauit? Et si cōgesserit ut in-
 ueniat eā: ante dico vobis: quia gau-
 det sup eam magis qd sup nonaginta
 nouē que nō creauerūt. Sic nō est vo-
 luntas patris vestrū qui i celis est:
 ut percat unus de pusillis istis. Si au-
 tem peccauerit in te frater tuus: vade
 et corripe eum in te et ipm solū. Si
 te audierit: lucrā' eris fratrem tuum.
 Si autē non te audierit: ad hīc tecum
 adhuc unū vel duos: ut i ore duoy
 vel triū testū stet omne verū. Qd si nō
 audierit eos: dic ecclesie. Si autē ecclesi-
 am non audierit: sit tibi sicut ethiō
 et publican'. Amen dico vobis: que-
 cūq; alligaueritis sup terram erūt li-
 gata et in celo: et quicūq; solueritis
 sup terram erunt soluta et in celo. Ite-
 rum dico vobis: quia si duo de vobis

cōsenserint sup terrā de omni re quācu-
 q; poterit: fiet illis a patre meo qui i ce-
 lis ē. Vbi enim sunt duo vel tres con-
 gregati in nomine meo: ibi sum i me-
 dio eoy. Tūc accedens petrus ad eū
 dixit. Domine quotiens peccabit in
 me frater meus: et dimittā ei usq; septi-
 es? Dixit illi ihesus. Nō dico tibi usq;
 septies: sed usq; septuagies septies. Ite-
 o assimilatum est regnū celoy homini
 regi: qui voluit rationē ponere cum
 seruis suis. Et cū repisset rationem po-
 nere: oblatas est ei vn' qui debebat ei
 decē milia talenta. Cum autē non ha-
 beret unde redderet: iussit eum domin'
 eius vendari et uxorem eius et filios:
 et omnia que habebat: et reddi. Proci-
 dens autē seruus ille: orabat eū dicens.
 Patientiā habe in me: et omnia reddā
 tibi. Misertus autē domin' serui illius:
 dimisit eum: et debitū dimisit ei. Egres-
 sus autē seruus ille: inuenit unum de
 conseruis suis: qui debebat ei centum
 denarios: et tenens suffocabat eū di-
 cēns. Redde qd debes. Et pedēs con-
 seruis eius: rogabat eum dicens. Pati-
 entiā habe in me: et omnia reddā tibi.
 Ille autē noluit: sed abiit et misit eum
 in carcerē: donec redderet debitum. Vi-
 dētes autē conserui eius que fiebant:
 cōstituti sunt valde: et venerūt et nar-
 rauerūt dñō suo omnia q facta fuerāt.
 Tūc vocauit illū domin' suus: et ait
 illi. Secue mequā: omne debitū dimisi
 tibi: quoniā rogasti me. Nōne ergo
 oportuit et te misereri cōserui tui: sicut
 et ego tui miserus sum? Et iratus
 dominus eius tradidit eum tortori-
 bus: quo ad usq; redderet vniuersum
 debitum. Sic et pater meus celestis
 faciet vobis: si nonaueritis vnus-
 quisq; frī suo de cordib; vris. xix

Et factū est cū consummasset ihe-
sus sermones istos migravit a
galilea: et venit in fines iude trās ior-
dane: et secute sunt eū turbe multe: et
curauit eos ibi. Et accesserūt ad eum
pharisei temptantes eū et dicentes. Si
licet hominū dimittere uxorem suam
quacunq; et causa? Qui respondens
ait eis. Non legistis quia qui fecit ho-
mines ab initio masculū et feminam
fecit eos? Et dixit. Propter hoc dimit-
ter homo patrem et matrem: et adheret
uxori sue: et erūt duo in carne una. Ita-
q; iā non sunt duo: sed una caro. Qd
deus coniunxit: homo nō separet. Di-
cunt illi. Quid ergo moyses manda-
uit dari libellum repudiij et dimittere?
Ait illis. Quoniā moyses ad durici-
am cordis vestri permisit vobis dimit-
tere uxores vras: ab initio autē non
fuit sic. Dico autem vobis: quia qui-
cunq; dimiserit uxorem suā nisi ob for-
nicationē et aliā duxerit: mechatur. Et
qui dimissam duxerit mechatur. Di-
cunt ei discipuli eius. Si ita est causa
hominis cum uxore: non epeedit mi-
bere. Qui dixit. Non omnes capiunt
verbum istud: sed quibus datū ē. Sunt
enim eunuchi qui de matris utero si-
gnati sunt: et sunt eunuchi qui facti
sunt ab hominibz: et sunt eunuchi q̄
se ipsos castrauerūt ppter regnū celoz.
Qui potest capere capiat. Tunc obla-
ti sunt ei paruuli: ut manus eis impo-
neret et oraret. Discipuli autē increpa-
bant eos. Ihesus vero ait eis. Si uide-
re paruulos et nolite eos phibere ad me
venire: salū est enim regnū celoz. Et
cum imposuisset eis manū: abiit inde.
Et ecce unus accedens ait illi. Magi-
ster bone: quid boni faciā ut habeam
vitam eternā? Qui dixit ei. Quid me

interrogas de bono? Unus est bonus
deus. Si autem vis ad vitam ingredi:
serua mādata. Dicit illi. Que? Ihesus
autē dixit. Non homicidiū facias: nō
adulterabis: non facies furcū: nō fal-
sum testimoniū dices: honora patrem
et matrem: diliges proximū tuū sicut te
ipsum. Dicit illi adolescens. Omnia
hęc custodiui: quid adhuc michi desit?
Ait illi ihesus. Si vis pfectus esse: ua-
de vende que habes et da pauperibz:
et habebis thesaurū in celo: et ueni seque-
re me. Cum audisset autē adolescens
verbum: abiit tristis. Erat enim habēs
multas possessiones. Ihesus autem
dixit discipulis suis. Amen dico vo-
bis: quia diues difficile intrabit in re-
gnū celoz. Et iterū dico vobis. Sa-
lius est camelū y foramen aq̄ transi-
re: q̄ diuitem intrare in regnū celoz.
Auditis autē hęc discipuli miraban-
tur valde dicentes. Quis ergo potest
saluus esse? Respondens autē ihesus: di-
xit illis. Apud homines hoc impossi-
bile est: apud deum autē omnia possi-
bilia sunt. Tunc respondens peruen-
dit ei. Ecce nos reliquim⁹ omnia: et
secui sum⁹ te. Quid ergo erit nobis?
Ihesus autē dixit illis. Amen dico vo-
bis: q̄ vos qui secui estis me in rege-
neratione cum sederit filius hominis
in sede maiestatis sue: sedebitis et vos
sup sedes duodecim iudicātes duode-
cim tribus israel. Et omnis qui reli-
quit domū vel fratres aut sorore: aut
patrem aut matrem aut uxorem aut fili-
os aut agros ppter nomē meum: cen-
tuplū accipiet: et vitam eternā posside-
bit. Multi autem erant primi nouis-
simi: et nouissimi primi. **¶**
Milde est regnū celoz homini
paterfamilias: qui est primo

mane conducere operarios in vineam
suā. Conuentione autē facta cū ope-
rijs et denario diurno: misit eos in vi-
neam suā. Et regressus circa horam ter-
tiam: vidit alios stantes in foro ocio-
sos: et illis dixit. Ite et vos in vineam:
et qd iustū fuerit dabo vobis. Illi au-
tem abierūt. Iterum autem egressus circa
septimā et nonā horam: et fecit similiter.
Circa undecimā vero egressus: et inuenit
alios stantes: et dixit illis. Quid hic
statis tota die ociosi? Dicit ei. Quia
nemo nos conduxit. Dicit illis. Ite et
vos in vineā. Cū sero autem factū esset:
dixit dñs vniue pcuratori suo. Voca
operarios et redde illis mercedē: inci-
piens a nouissimis usq; ad primos.
Cū dimississet ergo q̄ circa undecimam
horam uenire: accepit singulos
denarios. Venientes autem et primi
arbitrati sunt qd plus essent acceptu-
ri: accepit autē et ipsi singulos dena-
rios. Et accipientes murmurabant
aduersus paterfamilias dicētes. Nij
nouissimi una hora fecerūt: et pares
illos nobis fecisti qui portauimus
pondus diei et estus? At ille respon-
dens uni eoz dixit. Amice: non facio
tibi iniuriā. Nōne et denario conueni-
ti mecum? Tolle qd tuū ē et uade. Vo-
lo autem et huic nouissimo dare: sicut
et tibi. Aut non licet michi qd volo
facere? An oculus tuus nequā est: q̄
ego bonus sum? Sic erūt nouissimi
primi: et primi nouissimi. Multi enī
sunt vocati: pauci uero electi. Et ascen-
dens ihesus iherosolimā: assumpsit
duodecim discipulos secro: et ait il-
lis. Ecce ascendi⁹ iherosolimā: et fili-
us hominis tradetur principibz sacer-
dotum et scribis: et condemnabūt eum
in morte: et tradent eum gentibus ad

deludendū et flagellandū: et crucifigen-
dum: et tertia die resurget. Tūc accessit
ad eū mater filioz zebedi cū filijs suis:
adorās et petēs aliqd ab eo. Qui dixit
ei. Quid vis? Ait illi. Dic ut sedeat
hij duo filij mei unus ad dexterā tuā: et
unus ad sinistram in regno tuo. Re-
spondens autem ihesus dixit. Nescitis
quid petatis. Potestis bibere calicem
quē ego bibitur⁹ sum? Dicit ei. Pos-
sumus. Ait illis. Calicem quidē meū
bibetis: sedere autem ad dexteram me-
am et sinistram non est meum dare vo-
bis: sed quibus paratū est a patre meo.
Et audientes decem: indignati sunt
de duobus fratribz. Ihesus autem vo-
cauit eos ad se et ait. Scitis q̄ prin-
cipes gentiū dominantur eoz: et qui
maiores sunt potestatem exercent in
eos? Non ita erit inter vos. Sed qui-
cunq; voluerit inter vos maior fieri:
sit vester minister. Et qui voluerit in
vos prim⁹ esse: erit vester seruus. Si-
cut filius hominis nō venit minista-
ri sed ministrare: et dare animā suam
redemptionem p multis. Et egreden-
tibus illis ab iericho: secuta est eū tur-
ba multa. Et ecce duo cecī sedentes se-
cus viam: audierūt quia ihesus transi-
ret: et clamauerūt dicētes. Domine:
miserere nostri: fili dauid. Turba autē
intercebat eos ut tacerent. At illi ma-
gis clamabāt dicētes. Dñe: miserere
nostri: fili dauid. Et stetit ihesus: et vo-
cauit eos et ait. Quid vultis ut faciā
vobis? Domine ut aperiantur oculi
nostri. Misertus autem eoz ihesus:
tetigit oculos eoz. Et confectim vi-
derunt: et secui sunt eum. **¶**
Et cū appropinquassent iheroso-
limis et venissent bethsage ad
montem oliuū: tunc ihesus misit

gher

Amen dico vobis: quia publicani et mercedem prædunt vos in regno dei. Venit autem ad vos iohannes in via iusticie: et non credidistis ei. Publicani autem et mercedem crediderunt ei: vos autem videntes nec penitentiam habuistis postea: ut crederetis ei. Alia parabola ait. Homo erat pauperfamilias qui plāta: vir vineam: et spem circumdedit ei: et fodit ei ea torcular: et edificavit turrim: et locavit ea agricolis: et perire profectus est. Cum autem tempus feuduum appropinquasset: misit servos suos ad agricolas ut acciperent feudus eius. Et agricolæ apprehensis servis eius: alium occiderunt: alium occiderunt: alium vero lapidaverunt. Iterum misit alios servos plures prioribus: et fecerunt illis similit. Flavissime autem misit ad eos filium suum dicens: verebuntur filii mei. Agricole autem videntes filium: dixerunt intra se. Hic est heres: venire occidam eum: et habebimus hereditatem eius. Et apprehensum eum eiecerunt extra vineam: et occiderunt. Cum ergo venisset dominus vinee: quid faciet agricolis illis? Atque illi. Malos male pber: et vineam locabit alijs agricolis: qui reddant ei feudum temporibus suis. Dicit illis ihesus. Nunquid legitis in scripturis: lapide quem reproba verunt edificantes: hic factus est caput anguli? A domino factum est istud: et est mirabile in oculis nostris. Ideo dico vobis: quia auferetur a vobis regnum dei: et dabitur genti facienti feudus eius. Et qui ceciderit super lapide istum contineatur: super quem vero ceciderit: conterit eum. Et cum audissent principes sacerdotum et pharisei parabolas eius: cognoverunt quod de ipso diceret. Et querentes eum tenere timuerunt turbas: quomodo sicut

xxij

ait. Quid me temptatis ypocrite? Ostendite michi nummulum census. At illi obtrulerunt ei denarium. Et ait illis ihesus. Cuius est ymago hec et superscriptio? Dicunt ei. Cesaris. Tunc ait illis. Reddite ergo que sunt cesaris cesari: et que sunt dei deo. Et audientes mirati sunt: et relicto eo abierunt. In illa die accesserunt ad eum sadducei qui dicunt non esse resurrectionem: et interrogaverunt eum dicentes. Magister: moyses dixit. Si quis mortuus fuerit non habens filium: ut ducat frater eius uxorem illius: et suscitet semen fratri suo. Erant autem apud nos septem fratres: et primus uxore ducta defundus est: et non habens semen reliquit uxori suae fratri suo. Similiter secundus et tertius: usque ad septimum. Novissime autem omnium et mulier defunda est. In resurrectione ergo cuius erit de septem uxores? Omnes enim habuerunt eam. Respondens autem ihesus ait illis. Erratis nescientes scripturas: neque virtutem dei. In resurrectione enim neque nubent: neque nubentur: sed sunt sicut angeli dei in celo. De resurrectione autem mortuorum non legistis quod dictum est a deo dicente vobis? Ego sum deus abraham: et deus ysaac: et deus iacob. Non est deus mortuorum: sed viventium. Et audientes mirabatur in doctrina eius. Pharisei autem audientes quod silentium imposuisset sadduceis: convenerunt in unum: et interrogavit eum unus ex eis legis doctor temptans eum. Magister: quod est mandatum magnum in lege? Ait illi ihesus. Diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo: et in tota anima tua: et in tota mente tua. Hoc est maximum: et primum mandatum. Secundum autem simile est huic. Diliges proximum tuum sicut teipsum. In his

duobus mandatis: universa lex pendet et phere. Congregatis autem phariseis: interrogavit eos ihesus dicens. Quid vobis videtur de christo cuius filius est? Dicunt ei. David. Ait illis. Quomodo ergo david i spiritu vocat eum dominum dicens: dixit dominus dominum meum: sed a deprecis meis. Donet ponam inimicos tuos: scabellum pedum tuorum? Si ergo david vocat eum dominum: quomodo filius eius est? Et nemo poterat respondere ei verbum: neque ausus fuit quisque in illa die eum amplius interrogare. **XXIIII**

Cum ihesus locutus esset ad turbas: et ad discipulos suos dixit. Super cathedram moysi sederunt scribe et pharisei. Omnia ergo quecumque dixerint vobis: servate et facite. Secundum opera vero eorum nolite facere. Dicunt enim: et non faciunt. Alligant autem onera gravia et importabilia: et imponunt in humeros hominum: digito autem suo nolunt ea movere. Omnia vero opera sua faciunt: ut videantur ab hominibus. Dilatant enim philacteria sua: et magnificant limbrias. Amant autem primos recubitus in cenis: et primas cathedras in synagogis et in conviviis. Vos autem nolite vocari rabbi. Unus est enim magister vester: omnes autem vos fratres estis. Et pater nolite vocare vobis super terram: unus est enim pater vester qui in celis est. Nec vocemini magistri: quia magister vester unus est in celis. Qui maior est vobis: et hic minister vester. Qui autem se exaltaverit humiliabitur: et qui se humiliaverit exaltabitur. Ve autem vobis scribe et pharisei ypocrite: quia clauditis regnum celorum ante homines. Vos enim non intratis: nec introeuntes finitis intrare. Ve vobis scribe et

pharisei ypocrite qui comeditis domus viduarum: orationes longas orantes: propter hoc amplius accipietis iudicium. Ve vobis scribe et pharisei ypocrite: quia circumitis mare et aridam: ut faciantis unum phylitru: et cum fuerit factus: facitis eum filium israhel duplo quam vos. Ve vobis duces cecorum qui dicitis quicumque iuraverit per templum nichil est: qui autem iuraverit i auro templi debitor est. Stultitia et ceci: quod enim maius est: aurum an templum quod sanctificat aures? Et quicumque iuraverit i altari: nichil est. Quicumque autem iuraverit i dono quod est super illud: debet. Sed quid enim maius est: donum an altare quod significat donum? Qui ergo iurat i altari: iurat in eo: et i donis: que super illud sunt. Et quicumque iuraverit in templo: iurat in illo: et in eo qui habitat in ipso. Et qui iurat in celo: iurat i throno dei: et in eo qui sedet super eum. Ve autem vobis scribe et pharisei ypocrite: qui decimas mentium et anetum et cymini: et reliquias que graviora sunt legis: iudicium et misericordiam et fidem. Hec oportuit facere: et illa non omittere. Duces cecorum egolantes culicem: camelum autem glutiens. Ve vobis scribe et pharisei ypocrite: qui mundatis quod de foris est calicis et parabsidis: intus autem pleni estis rapina et immundicia. Pharisei cecorum: munda prius quod intus est calicis et parabsidis: ut fiat et id quod de foris est mundum. Ve vobis scribe et pharisei ypocrite: quia similes estis sepulcristis dealbatis: que a foris parent hominibus speciosa: intus vero plena sunt ossibus mortuorum: et omni spurcia. Sic et vos a foris quidem parent hominibus iustitiam: aut pleni estis ypocrisi et iniquitate. Ve vobis scribe et pharisei

ypocrite: qui edificatis sepulcra pharisearum: et ornatis monumenta iustorum: et dicitis. Si fuissetis in diebus patrum nostrorum: non essemus socii eorum in sanguine pharisearum. Itaque testimonio estis vobismetipsis: quia filii estis eorum qui prophetas occiderunt. Et vos implete mensuram patrum vestrorum. Serpentes et generamina viperarum: quomodo fugietis a iudicio gehenne? Ideo dico vobis. Ecce ego mitto ad vos prophetas et sapientes et scribas: et ex illis occidetis et crucifigitis: et ex eis flagellabitis in synagogis vestris: et persequimini de civitate in civitatem: ut veniat super vos omnis sanguis iustus qui effusus est super terram. A sanguine abel iusti: usque ad sanguinem zacharie filii barachie: quem occidistis inter templum et altare. Amen dico vobis: veniet hec omnia super generationem istam. Iherusalem iherusalem: que occidis prophetas et lapidas eos qui ad te missi sunt: quotiens volui congregare filios tuos: quemadmodum gallina congregat pullos suos sub alas: et noluisti. Ecce relinquetur vobis domus vestra deserta. Dico enim vobis: non me videbitis amodo donec dicatis. Benedixitque venienti nomine domini. **XXV**

Et regressus ihesus de templo ibat. Et accesserunt discipuli eius: ut ostenderet ei edificationes templi. Ipse autem respondens dixit illis. Videtis hec omnia? Amen dico vobis: non relinquetur hic lapis super lapidem: qui non destruatur. Sed erunt autem eo super motem olivete: accesserunt ad eum discipuli secreto dicentes. Dic nobis quando hec erunt: et quod signum adventus tui: et consummationis seculi? Et respondens ihesus dixit eis. Videte ne quis vos seducat. Multi enim venient in nomine

Matth. 24. meo dicentes. ego sum cristus: et mul-
tos seduceat. Audienti enim estis pre-
lia et opiniones filiorum: videre ne turbe-
mini. Oportet enim hec fieri: sed non
dum est finis. Consurget enim gens
in gentem: et regnum in regnum: erit pe-
silentie et famis. et terre motus per
loca. Hec autem omnia initia sunt dolo-
rum. Tunc tradetur vos in tribulatio-
nem: et occident vos: et eritis odio o-
mnibus gentibus. propter nomen meum. Et
tunc scandalizabuntur multi. et inui-
cem tradent: et odio habebunt invicem. Et
multi pseudo prophete surgent. et sedu-
cent multos: et quomodo abundabit in-
iquitas. refrigeret caritas multorum.
Qui autem pseueraverit usque in finem huius
seculi erit. Et predicabitur hoc euan-
gelium regnum in universo orbe: in testimo-
nium omnibus gentibus: et tunc veniet
et consummatio. Cum ergo videritis
abominationem desolationis. que dicta
est a danieli propheta stantem in loco san-
cto: qui legit intelligat. Tunc qui in iu-
dea sunt fugiant ad montes: et qui in
tecto non descendat tollere aliquid de
domo sua: et qui in agro non reverta-
tur tollere tunica sua. Ve autem pregnan-
tibus et nutriendis in illis diebus. Ora-
te autem. ut non fiat fuga vestra in hieme
vel sabbato. Erunt enim tunc tribulatio-
nes magna: sicut non fuit ab initio mundi
usque modo. neque fiet. Et nisi brevia-
fuissent dies illi. non fieret salva omnis
creatura: sed propter electos breviantur di-
es illi. Tunc si quis vobis dixerit. ecce
hic est cristus aut ecce illic: nolite crede-
re. Surgent enim pseudo cristi et pseu-
do prophete: et habunt signa magna
et prodigia: ita ut in errorem inducant
si fieri possit etiam electi. Ecce predicti vobis.
Si ergo dixerint vobis ecce in deserto

est. nolite egredere: ecce in penetralibus.
nolite credere. Sicut enim fulgur egreditur
ab oriente et patet usque in occidentem:
ita erit et adventus filii hominis. Ubi-
tunc fuerit corpus illud congregabuntur
et aquile. Statim autem post tribulatio-
nem dierum illorum sol obscurabitur: et lu-
na non dabit lumen suum: et stelle cadent
de celo: et virtutes celorum commovebuntur:
et tunc parabitur signum filii hominis in
celo. Et tunc plangent omnes tribus
terre: et videbunt filii hominis venientem
in nubibus celi cum virtute multa
et maiestate. Et mittet angelos suos cum
tuba et voce magna: et congregabunt
electos eius a quatuor ventis. a summis
celorum usque ad terminos terrarum. Ab arbo-
re autem sic dicitur parabola: cum iam ra-
mus eius tener fuerit et folia nata. sci-
tis quia propter est etas. Ita et vos cum
videritis hec omnia. scitote quia prope
est in ianuis. Amen dico vobis: quia
non preteribit generatio hec donec omnia
fiant. Edum et terra transibunt: verba
vero mea non preteribunt. De die autem il-
la et hora nemo scit. neque angeli celorum:
nisi pater solus. Sicut autem in diebus
noe. ita erit et adventus filii hominis.
Sicut enim erat in diebus ante diluvium
comedentes et bibentes. nudentes et nu-
ptui tradentes. usque ad diem quo
intrauit in archam noe: et non cognov-
erunt donec venit diluvium et tulit omnes:
ita erit et adventus filii hominis. Tunc
duo erunt in agro: unus assumetur et
unus relinquetur. Due moles in
mola: una assumetur et una relinque-
tur. Duo in lecto: unus assumetur et
unus relinquetur. Vigilate ergo quia
nescitis qua hora dominus veniet
venturus sit. Quid autem scitote: quoniam
si sciret paterfamilias qua hora fur

Matth. 25. venturus esset. vigilaret unus et non
smeret pro domo sua. Ideo et vos
estote parati: quia nescitis hora filii
hominis venire. **¶** Quisputas est fide-
lis servus et prudens. quem constituit do-
minus super familiam suam: ut de
illis absumat in tempore. Beatus ille servus
quem cum venerit dominus eius inveni-
erit facientem. Amen dico vobis: quoniam
super omnia bona sua constituet eum. Si
autem dixerit malus servus ille in corde
suo. mora facit dominum: meus venire:
et cepit prout conseruare suos: man-
ducat autem et bibit cum ebriosis: veniet
dominus servus illius in die qua non sperat:
et hora qua ignorat: et dividet eum. par-
temque eius ponet cum hypocritis: illic
erit fletus et stridor denticulorum. **¶**
Tunc simile erit regnum celorum decem
virginibus: que accipientes lampa-
des suas egesserunt obviam sponso et spon-
se. Quingus autem ex eis erant fatue: et
quingus prudentes. Sed quingus fatue
acceptis lampadibus: non sumpturunt
oleum secum. Prudentes vero acceperunt
oleum in vasis suis cum lampadibus. Mo-
ram autem faciente sponso: dormitave-
runt omnes et dormierunt. Media autem
nocte clamor factus est: ecce sponsus
venit egredere obviam ei. Tunc surrexerunt
omnes virgines ille: et ornaverunt lam-
pades suas. Fatue autem sapientibus
dixerunt. Date nobis de oleo vestro:
quia lampades nostre extinguuntur.
Respondit prudentes dicentes. Ne
forte non sufficiat nobis et vobis: ite
potius ad vendentes et emite vobis.
Cum autem irent emere venit sponsus:
et que parate erant intrauerunt cum eo
ad nuptias: et clausa est ianua. Post-
quam vero veniit et relique virgines
dicentes. Domine domine. apere nobis.

Amen dico vobis. Amen dico vo-
bis: nescio vos. Vigilare itaque: quia
nescitis diem neque horam. Sicut enim
homo peregre profectus vocavit duos
servos: et tradidit illis bona sua. Et uni
dedit quingus talenta. alij autem duo. a-
lij vero unum: unicuique secundam pro-
portione virtutem: et profectus est statim. Abiit
autem qui quingus talenta acceperat: et o-
peratus est in eis et lucratus est alia duo.
Similiter qui duo acceperat lucratus
est alia duo. Qui autem unum acceperat
abiens fodit in terra: et abscondit pecu-
niam domini sui. Post multum vero tempo-
ris venit dominus servorum illorum: et posuit
rationem cum eis. Et accedens qui quingus
talenta acceperat: obtulit alia quingus
talenta dicens. Domine quingus talenta
tradidisti michi: ecce alia quingus
lucratus sum. Ait illi dominus eius. Euge
serve bone et fidelis: quia super pauca
fuit fidelis. super multa te constituam: intra
in gaudium domini tui. Accessit autem et qui
duo talenta acceperat: et ait. Domine du-
o talenta tradidisti michi: ecce alia duo
lucratus sum. Ait illi dominus eius. Euge
serve bone et fidelis: quia super
pauca fuit fidelis. super multa te con-
stituam: intra in gaudium domini tui. Ace-
dens autem et qui unum talentum acceperat
ait. Domine scio quia homo durus es:
metis ubi non seminasti. et congregas
ubi non sparsisti: et amens abij et abscon-
di talentum tuum in terra. Ecce habes quod
tuum est. Respondens autem dominus eius. di-
xit ei. Beue male et piger: sciebas quia
meto ubi non semino. et congrego ubi
non sparsi. Oportuit ergo te committere
pecuniam meam numularijs: et venisses
ego recepissem unum quod meum est cum ul-
tra. Tollite itaque ab eo talentum: et date
ei qui habet decem talenta. Omni enim

Habenti dabitur: et abundabit: ei autem qui non habet: et quod videtur habere auferetur ab eo: et inuile secum erit in tenebras exteriores: illi erit fletus et stridor dentium. Cum autem uenisset filius hominis in maiestate sua et omnes angeli cum eo: tunc sedebit super sedem maiestatis sue: et congregabuntur ante eum omnes gentes: et separabit eos ab invicem: sicut pastor segregat oves ab hederis. Et statuer oves quidam a dextris suis: hederos autem a sinistris. Tunc dicit rex hijs qui a dextris eius erunt. Venite benedicti patris mei: possidete paratum vobis regnum a constitutione mundi. Esuriui enim: et dedistis michi manducare. Sitivi et dedistis michi bibere. Hospes eram: et collegistis me. Nudus et operuistis me. In carcerem eram: et uenistis ad me. Tunc respondebunt ei iusti dicentes. Domine: quando te vidimus esurientem et pauperem: sitientem et dedimus tibi potum? Quando autem te vidimus hospitem et collegimus te: aut nudum et cooperuimus te? Aut quando te vidimus in carcerem: et uenimus ad te? Et respondens rex dicit illis. Amen dico vobis: quod diu fecistis uni de hijs pauperibus meis: michi fecistis. Tunc dicit et hijs qui a sinistris erunt: Discedite a me maledicti in ignem eternum: qui paratus est dyabolo et angelis eius. Esuriui enim: et non dedistis michi manducare. Sitivi: et non dedistis michi potum. Hospes eram: et non collegistis me. Nudus: et non operuistis me. In carcerem: et non uisitastis me. Tunc respondebunt ei et ipsi dicentes. Domine: quando te vidimus esurientem aut sitientem: aut hospitem: aut nudum: aut in carcerem:

et non ministravimus tibi? Tunc respondebit illis dicens. Amen dico vobis: quod diu fecistis uni de minoribus hijs me: michi fecistis. Et ibunt hijs in supplicium eternum: iusti autem in vitam eternam. **E**t factum est cum consummasset ihesus sermones hos omnes: discessit discipulis suis. Scitis quia post biduum pascha fiet: et filius hominis tradetur ut crucifigatur? Tunc congregati sunt principes sacerdotum et seniores populi in atrium principis sacerdotum: qui dicebatur cayphas: et consilium fecerunt ut ihesum dolo tenerent et occiderent. Dicebant autem. Non in die festo. Ne forte tumultus fieret in populo. Cum autem esset ihesus in bethania in domo simonis leprosi: accessit ad eum mulier habens alabastrum unguenti preciosi: et effudit super caput ipsius reuerentis. Videntes autem discipuli indignati sunt dicentes. Ut quid perdis hoc? Potuit enim istud venditari multo: dare pauperibus. Scitis autem ihesus ait illis. Quid molesti estis huic mulieri? Opus bonum operata est in me. Nam semper pauperes habebis vobiscum: me autem non semper habebis. Miraris enim hoc unguentum hoc in corpore meo: ad sepeliendum me fecit. Amen dico vobis: ubicumque predicatum fuerit hoc euangelium in toto mundo: dicetur et quod hoc fecit in memoriam eius. Tunc abiit unus de duodecim qui dicitur iudas scarioth: ad principes sacerdotum: et ait illis. Quid vultis michi dare: et ego vobis eum tradam? At illi constituerunt ei triginta argenteos. Et exinde querebat opportunitatem ut eum traderet. Prima autem die azimorum accesserunt discipuli ad ihesum dicentes. Ubi vis paremus tibi comedere pascha? At ihesus dixit. Ite in civitatem ad quem amicum

habetis. Magister dicit: tempus meum prope est: apud te facio pascha cum discipulis meis. Et fecerunt discipuli sicut constituit illis ihesus: et paraverunt pascha. Vespere autem facto: discumbetis cum duodecim discipulis suis. Et exantibus illis dixit. Amen dico vobis: quia unus vestrum me traditurus est. Et contestati valde: reperunt singuli dicere. Numquid ego sum domine? At ipse respondens ait. Qui intingit mecum manum in parabola: hic me tradet. Similiter quidem homines vadit sicut scriptum est de illo: ut autem homini illi: pro quem filius hominis tradetur. Bonum erat ei: si natus non fuisset homo ille. Respondens autem iudas qui tradidit eum dixit. Numquid ego sum rabbi? At illi. Tu dixisti. Cenantibus autem eis: accepit ihesus panem et benedixit: ac fregit: deditque discipulis suis et ait. Accipite et comedite: hoc est corpus meum. Et accipiens calicem gratias egit: et dedit illis dicens. Bibite ex hoc omnes. Hic est enim sanguis mei novi testamenti: qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum. Dico autem vobis: non bibam amodo de hoc genere vine: usque in diem illud: cum illud bibam vobiscum novum in regno patris mei. Et ymmo dido: recessit in montem oliueti. Tunc dicit illis ihesus. Omnes vos scandalum faciemini in me in ista nocte. Scriptum est enim. Percussit pastor: et disperserunt oves gregis. Postquam autem resurrexero: predicabo vos in galilea. Respondens autem petrus ait illi. Et si omnes scandalizati fuerint in te: ego nunquam scandalizabor: ait illis ihesus. Amen dico tibi: quia in hac nocte antequam gallus rater: te me negabis. At illi petrus. Etiam si oportuerit me mori

tecum: non te negabo. Similiter et omnes discipuli dixerunt. Tunc venit ihesus cum illis in villam que dicitur getsemani. Et dixit discipulis suis. Sedete hic: donec vadam illuc et oram. Et assumpto petro et duobus filiis zebedei: cepit commorari et melius esse. Tunc ait illis. Tristis est anima mea usque ad mortem. Sustinete hic: et vigilate mecum. Et processus pusillum posuit faciem suam orans et dicens. Pater: si possibile est: transire a me calix iste. Veruntamen non sicut ego volo: sed sicut tu. Et venit ad discipulos suos et invenit eos dormientes: et dixit petro. Sic non potuistis una hora vigilare mecum? Vigilare et orare: ut non intretis in temptationem. Spiritus quidem promptus est: caro autem infirma. Iterum secundo abiit et oravit dicens. Pater mi: si non potest hic calix transire a me: bibam illum: sicut voluntas tua. Et venit iterum: et invenit eos dormientes. Erant enim oculi eorum gravati. Et relinquit illis: iterum abiit et oravit tertio eundem sermonem dicens. Tunc venit ad discipulos suos: et dixit illis. Dormite iam et requiescite. Ecce appropinquabit hora: et filius hominis tradetur in manus peccatorum. Surgite ramus. Ecce appropinquabit qui me tradet. Adhuc ipse loquens: ecce iudas unus de duodecim venit: et cum eo turba multa cum gladijs et fustibus: missi a principibus sacerdotum et senioribus populi. Qui autem tradidit eum: dedit illis signum dicens. Quicumque osculatus fuero: ipse est: retene eum. Et confestim accedens ad ihesum dixit. Ave rabbi. Et osculatus est eum. Dixitque illi ihesus. Amice ad quid venisti? Tunc accesserunt et manus intromiserunt in ihesum: et tenuerunt eum. Et ecce unus ex hijs

M qui erant cum ihesu. extendens manu
egit gladiū suū: et pueri serui
principis sacerdotū amputauit auri-
culā eius. Tunc ait illi ihesus. Converte
gladiū tuū in locū suū. Omnes enī
qui acceperunt gladiū. gladio peribū.
An putas quia non possum rogare
patre meū: et rehibebit michi modo
plusq; duodecim legiones angelorū?
Quomodo ergo implebūtur scripturę?
Quia sic oportet fieri. In illa hora di-
xit ihesus turbis. Tanq; ad latronē
restitis cum gladijs et fustibus cōpre-
hendere me. Quotidie apud vos sece-
bam docens in templo. et nō me tenui-
stis. Hec autē rotū factū ē: ut imple-
retur scripturę prophetarū. Tunc discipuli
omnes relicto eo fugerūt. At illi tenētes
ihesum. duxerūt ad caiphan principē
sacerdotū: ubi scribe et seniores conue-
nerāt. Petrus autē sequebat eū a lōge:
usq; in atriū principis sacerdotū. Et
ingressus intro sedebat cū ministris. ut
videret finem. Principes autē sacerdo-
rum et omne conciliū querebāt falsū
testimoniū contra ihesum. ut eū mortū
tradere et nō inuenerūt: cum multi
falsi testes accessissent. Nouissimē autē
venērūt duo falsi testes. et dixerūt. Hic
dixit. Possū destruere templū dei: et
post tridū reedificare illud. Et surgēs
princeps sacerdotū ait illi. Nichil re-
spōdes ad ea q̄ isti aduersum te testi-
fātur? Ihesus autē tacuit. Et princeps
sacerdotū ait illi. Adiuro te p̄ deū vi-
uum. ut dicas nobis si tu es cristus fi-
lius dei. Dicit illi ihesus. Tu dixisti.
Veruntamē dico vobis: amodo vide-
bitis filiū hominis sedentē a dextera
virtutis dei. et venientem in nubibus
celi. Tunc princeps sacerdotum scdit
vestimenta sua dicens. Blasphemauit.

Quid adhuc egam? testib; Ecce nūc
audistis blasphemiam. Quid vobis vi-
detur? At illi respōdentes dixerūt. Re-
us est mortis. Tunc repperunt in faciē
eius: et colaphis eum ceciderunt. Alij
autē palmas in faciem ei dederūt dicen-
tes. prophetiza nobis. Et dicit. Quis est q̄
te percussit? Petrus vero sedebat foris in
atrio: et accessit ad eū una ancilla di-
cens. Et tu cū ihesu galileo eras. At il-
le negauit corā omnibus dicens. nesci-
o quid dicis. Secūte autē illo ianuā.
vidit eū alia ancilla: et ait hīs qui erāt
ibi. Et hic erat cum ihesu nazareno.
Et itē negauit cum iuramento: quia
nō noui hominē. Et post pusillū accē-
serunt qui stabant: et dixerūt petro. Ve-
re et tu es illis es. Nam et loquela tua
manifestū te facit. Tunc cepit detestari
et iurare: quia nō nouisset hominē.
Et continuo gallus cōtrauit. Et reco-
dā? ē petrus verbi ihesu qd dixerat: pri-
usq; gallus cōtra: ter me negabū. Et e-
gressus foras. fleuit amare. **xxv**
Mane autē factū. conciliū inierunt
omnes principes sacerdotū et se-
niores ipsi aduersus ihesum: ut eum
mortū tradere. Et vindictū adduxerūt
eum: et tradiderunt pontio pilato p̄se-
di. Tunc videns iudas qui eum tradi-
dit qd damnat? esse: penitentia ductus
restitit triginta argenteos principib;
sacerdotum et seniorib; dicens. Pecca-
ui. tradens sanguinē iustū. At illi di-
xerunt. Quid ad nos? Tu videris. Et
proiecit argenteis in templo: recessit
et abiens laqueo se suspendit. Princi-
pes autē sacerdotum acceptis argen-
tis dixerunt. Non licet eos mittere in
carchonā: quia p̄dictū sanguinis est.
Concilio autē inire. euenit qd illis a-
grum figuli in sepulcrā peregrinorū:

**propter hoc vocat? est ager ille achel-
demach: hoc est ager sanguinis. usq;
in hodiernū diem. Tūc impletū est qd
dictū est p̄ iheremiam prophetam dicentē.
Et acceperūt triginta argenteos. p̄ciū
appiati quē appiauerūt a filiis israel:
et dederūt eos in agrū figuli. sicut cōsti-
tuit michi dñs. Ihesus autē stetit ante
p̄sidentē: et interrogauit eum p̄ses dicens.
Tu es rex iudeorū? Dicit illi ihesus. Tu
dicis. Et cum accusaretur a principi-
bus sacerdotū et senioribus. nichil re-
spōdit. Tunc dicit illi pilatus. Non
audis. quāta aduersum te dicūt testi-
monia? Et non respondit ei ad ullū
verbum: ita ut miraretur p̄ses vehemen-
ter. Per diē autē solenne consueuerat
p̄ses dimittere p̄lo unū vindictū quē
volutet. Habebat autē tunc vindictum
iniquē qui dicebat barrabas. Con-
gregatis ergo illis dixit pilatus. Quē
vultis dimittere vobis: barraban an
ihesum qui dicitur cristus? Sciebat e-
nim qd per inuidiā tradidissent eum.
Redierunt autē illo pro tribunali: misit
ad eum uxor eius dicens. Nichil tibi
et iusto illi. Multa enim passa sum
hodie p̄ visum p̄pter eum. Principes
autē sacerdotum et seniores p̄suaserūt
ipsi ut peterent barraban: ihesum ve-
ro p̄derent. Respondens autē p̄ses. a-
it illis. Quē vultis vobis de duobus
dimittere? At illi dixerūt. barraban. Di-
xit illis pilatus. Quid igitur faciā de
ihesu qui dicitur cristus? Dicit omnes.
Crucifigat. At illis p̄ses. Quid enim
mali fecit? At illi magis clamabant
dicētes. Crucifigat. Videris autē pilat?
quia nichil p̄ciat sed magis tumultus
fieret: accepta aqua lauit manus
corā p̄lo dicens. Innotens ego sum
a sanguine huius iusti: vos videtis.**

**Et respondens vniuersus p̄lus dixit.
Sanguis eius sup nos. et sup filios
nostros. Tunc dimisit illis barraban:
ihesum autē flagellatū tradidit eis ut
crucifigeretur. Tūc milites p̄sdis susci-
piētes ihesum in pretoriū. congrega-
uerūt ad eum vniuersam cohortem: et
equantes eum damide corcinā circū-
dederūt ei: et p̄dentes coronā de spinis
posuerūt sup caput eius: et arundinē
in dextera eius: et genu flego ante eū il-
ludēbāt ei dicētes. Ave. rex iudeorū.
Et repperunt in eum: acceperūt arūdi-
nem et percutiebāt caput eius. Et post-
q; illuserūt ei reuerūt eum damide. et
induerūt eū vestimentis eius: et dux-
erunt eū ut crucifigerent. Secūtes autē
inuenerūt hominē cyrenēū nomine si-
monē. Hunc angariauerūt ut tolleret
crucem eius. Et venērūt in locū qd dicit
golgatha: qd est caluarie locus. Et de-
derunt ei vinū bibere. cum felle mixtū.
Et cum gustasset. noluit bibere. Post-
q; autē crucifixerūt eum. diuiserūt vesti-
menta eius sortem mittentes: et seden-
tes seruabāt eum. Et imposuerūt sup
caput eius causam ipsius scriptā: hic
est rex iudeorū. Tunc crucifixi sunt cum
eo duo latrones: vnus a dextera. et vnus
a sinistra. Pretereuntes autē blasphe-
mabāt eum: mouentes capita sua et
dicētes. Vah qui destruis templū dei
et in triduo illud reedificas. Salua te
templum: si filius dei es. desce de
cruce. Similiter et principes sacerdo-
rum illudentes eū scribis et senioribus
dicebāt. Alios saluos fecit: seipsum
non potest saluū facere. Si rex israel
est. descebat nūc de cruce: et credim? ei.
Confidit in deo: liberet nūc eū si vult.
Dixit enim quia dei filius sum. Adipm
autem et latrones qui crucifixi erāt cū**

eo-improperabunt ei. A sexta autem hora tenebre facte sunt super universam terram: usque ad horam nonam. Et circa horam nonam clamavit voce magna dicens. Heli-heli-lamazabarani. Hoc est. Deus meus-deus meus: ut quid dereliquisti me? Quidam autem illic stantes et audientes dicebant. Heliham vocat iste. Et continuo cursum suum et accepit spongiam implevit aceto: et imposuit arundini et dabat ei bibere. Ceteri vero dicebant. Sine-videamus an veniat helias liberans eum. Ihesus autem iterum clamans voce magna emisit spiritum. Et ecce velum templi scissum est in duas partes: a summo usque deorsum. Et terra mota est: et petre scissae sunt: et monumenta aperta sunt: et multa corpora sanctorum qui dormierant surrexerunt. Et resurrexerunt de monumentis post resurrectionem eius venerunt in sanctam civitatem: et apparuerunt multis. Centurio autem et qui cum eo erant custodientes ihesum: viso terre motu et hijs quae fiebant: timuerunt valde dicentes. Vere-filius dei erat iste. Erant ibi autem mulieres multae a longe: quae secute erant ihesum a galilea ministrantes ei: inter quas erat maria magdalene et maria iacob: et ioseph mater: et mater filiorum zebedei. Cum autem sero factum esset: venit quidam homo dives ab arimathia nomine ioseph: qui et ipse discipulus erat ihesu. Hic accessit ad pilatum: et petiit corpus ihesu. Tunc pilatus iussit reddi corpus. Et accepto corpore ioseph involuit illud in syndone mundam: et posuit illud in monumento suo novo: quod exciderat in petra. Et advolvuit saxum magnum ad ostium monumenti et abiit. Erat autem ibi maria a magdalene et altera maria: sedentes

contra sepulcrum. Altera autem die quae est post parasceven: conveniunt principes sacerdotum et pharisei ad pilatum dicentes. Domine recordati sumus: quia secundum legem tuam illi dixerat: ne post tres dies resurgam. Sube ergo custodiri sepulcrum usque in diem tertium: ne forte veniant discipuli eius et furentur eum: et dicant plebi surrexisse a mortuis: et erit novissimus error prioris. Rursum illis pilatus. Habetis custodiam: ite custodite sicut scitis. Illi autem abeuntes munierunt sepulcrum: signantes lapidem cum custodibus.

Uespere autem sabbati quae lucet in prima sabbate: venit maria magdalene et altera maria videre sepulcrum. Et ecce terre motus factus est magnus. Angelus enim domini descendit de celo: et accedens revolvit lapidem: et sedebat super eum. Erat autem aspectus eius sicut fulgur: et vestimentum eius sicut nix. Per timorem autem eius exterriti sunt custodes: et facti sunt velut mortui. Respondens autem angelus: dixit multis: Nolite timere vos. Scitis enim quod ihesum qui crucifixus est: queritis. Non est hic: surrexit enim: sicut dixit. Venite et videte locum: ubi positus erat dominus. Et cito euntes dicite discipulis eius quod surrexit: et ecce praecedet vos in galileam. Ibi enim videbitis: ecce praedixi vobis. Et egredietur cito de monumento cum timore et gaudio magno: currentes nunciare discipulis. Et ecce ihesus occurrit illis dicens. Ave. Ille autem accesserunt et genuerunt pedes eius: et adoraverunt eum. Tunc ait illis ihesus. Nolite timere: ite nunciate fratribus meis ut eant in galileam: ibi me videbunt. Quae cum abissent: ecce quidam de custodibus venerunt in civitatem

et nuntiaverunt principibus sacerdotum omnia quae facta fuerant. Et congregatum senioribus consilio accepto: praenuntiavit copiosam redemptio militibus dicens. Dicite quia discipuli eius nocte venerunt: et furati sunt eum nobis dormitibus. Et si hoc auditum fuerit a praeside: nos suadebimus ei: et securos vos faciemus. At illi accepta pecunia: fecerunt sicut erant edocti. Et divulgatum est verbum istud apud iudeos: usque in hodiernum diem. Undecim autem discipuli abierunt in galileam: in montem ubi constituerat illis ihesus. Et videntes eum adoraverunt: quidam autem dubitaverunt. Et accedens ihesus: locutus est eis dicens. Data est michi omnis potestas in celo et in terra. Euntes ergo docete omnes gentes: baptizantes eos in nomine patris et filii et spiritus sancti: docentes eos servare omnia quaecumque mandavi vobis. Et ecce ego vobiscum sum omnibus diebus: usque ad consummationem saeculi. **Explicit euangelium secundum marcum. Incipit prologus in euangelio secundum marcum.**

Marcus euangelista dei electus: et petri in baptismo filius: atque in divino sermone discipulus: sacerdotum in israel agens: secundum carnem levita ad fidem christi conversus: euangelium in italia scripsit: ostendens in eo quid et generi suo deberet et christo. Nam initium principij in voce prophetice exclamationis instituit: ordinem levitice electionis ostendit: ut predicans predestinatum iohannem filium zacharie in voce angelus annuncians emissum: non solum verbum carnem factum sed et corpus domini in omnia praeter verbum divine vocis animatum: in

initio evangelice predicationis ostenderet: ut quis haec legens sciret cui initium carnis in domino: et ihesu adventantis habitaculum caro deberet agnoscere: atque in se verbum vocis quod in resonantibus praedixerat inveniret. Denique praeter euangelij opus intravit: a baptismi domini predicare deum inchoans non laboravit natiuitatem carnis quam in prioribus videbat dicere: sed totius reprimens positionem deserti numerum ieiunij temptatione dyaboli: congregatione bestiarum: et ministerium praeter angelorum: ut institueret nos ad intelligendum singula: in brevi compingens: nec auctoritate facte rei teneret: et praesentis operis plenitudinem non negaret. Denique amputasse sibi post fide pollice dicit: ut sacerdotio reprobus haberetur: sed tantum consentiens fidei praedestinata potuit electio: ut nec hic in opere verbi praederet quod prius meruerat in genere. Nam alexandrie episcopus fuit. Cuius praeter singula opus fuit scire et euangelij in se dicta disponere: et disciplinam legis in se agnoscere: et divinam in carne dei intelligere naturam. Quae in nos primum requirit: dehinc inquisita volumus agnoscere habentes mercedem reformationis: quoniam qui placat et qui rigat unus sunt: qui autem incrementum praestat deus est. **Explicit prologus. Incipit euangelium secundum marcum.** **I**n initio euangelij ihesu christi filij dei: sicut scriptum est in psalms propheta. Ecce mitto angelum meum ante faciem tuam: qui preparabit viam tuam ante te. Vox clamantis in deserto. Parate viam domini: rectas facite semitas eius. Fuit in deserto iohannes baptizans et predicans baptismum penitentiae: in remissionem peccatorum. Et egredietur ad eum omnis

MAR
iudee regio et iherosolimite universi
et baptizantur ab illo in iordanis
flumine confitentes peccata sua. Et
erat iohannes uestitus pilis camelorum
et zona pellicea circa lumbos eius:
et locustas et mel siluestre edebat:
et predicabat dicens. Veniet fortior me
post me: cuius non sum dignus primum
soluere corrigiam calceamenti eius. Ego
baptizavi vos aqua: ille vero baptiza-
bit vos spiritu sancto. Et factum est
in diebus illis: venit ihesus a nazareth
galilee et baptizatus est a iohanne
in iordane. Et statim ascendens de aqua
vidit celos apertos: et spiritum sanctum
tangens columbam descendentem et
manentem in ipso. Et vox facta est de
celis. Tu es filius meus dilectus: in te
complacui. Et statim spiritus egreditur
eum in desertum. Et erat in deserto quadraginta
diebus et quadraginta noctibus: et temptabatur a sathana. Et erat
cum bestiis: et angeli ministrabant
ei. Postquam autem traditus est iohannes:
venit ihesus in galileam predicans euangelium
regni dei et dicens. Quoniam impletum est
tempus: et appropinquavit regnum dei.
Penitentemini: et credite euangelio. Et
pertransiens secus mare galilee: vidit
simonem et andream fratrem eius mittentes
retia in mare. Erant enim piscatores.
Et dixit eis ihesus. Venite post me: et
faciam vos fieri piscatores hominum.
Et primum relinquentes retia secuti
sunt eum. Et pergressus inde pusillum
vidit iacobum et zebedee et iohannem
fratrem eius et ipsos componentes retia
in navi: et statim vocavit illos. Et
relincto patre suo zebedee in navi cum
mercenariis: secuti sunt eum. Et ingre-
dientur capharnaum: et statim sab-
bati ingressus in synagogam docebat

eos. Et stupebat super doctrina eius. Erat
enim docens eos quasi potestatem ha-
bens: et non sicut scribe. Et erat i syna-
goga eorum homo in spiritu immundo:
et exclamavit dicens. Quid nobis et
tibi ihesu nazarene? Hic misit perdere
nos. Scio qui sis: sanctus dei. Et con-
minatus est ei ihesus dicens. Obmuta
te: et egi de homine. Et discerpens eum
spiritus immundus: et exclamans voce
magna: egressus ab eo. Et mirati sunt
omnes: ita ut requirerent inter se dicen-
tes. Quid nam est hoc? Que nam do-
ctrina hec nova? Quia i potestate spi-
ritibus immundis imperat: et obediunt
ei. Et pressus rumor eius statim in omni
regione galilee. Et prius egressus de
synagoga: venerit in domum simo-
nis et andree cum iacobo et iohanne.
Decubebat autem focus simonis
febricitans: et statim dicit ei de illa. Et
accedens eleavit eam apprehensa ma-
nu eius: et continuo dimisit eam febris:
et ministrabat eis. Et sperare autem fa-
cto cum occidisset sol afferebatur ad eum
omnes male habentes: et demonia
habentes: et erat omnis civitas congre-
gata ad ianuam. Et curavit multos
qui vexabantur variis languoribus:
et demonia multa eiciebat: et non sine
bar ea loqui quoniam sciebant eum. Et
diluculo vultu surgens egressus abiit
in desertum locum: ibique orabat. Et pro-
secutus est eum simon: et qui cum illo
erant. Et cum invenissent eum dixerunt
ei: quia omnes querunt te. Et ait illis.
Eamus in primos viros et civitates:
ut et ibi predicem. Ad hoc enim veni.
Et erat predicans in synagogis eorum et in
omni galilea: et demonia eiciens. Et
venit ad eum leprosus deprecans eum:
et genu flecto dixit. Si vis potes me

Cmundare. Ihesus autem misertus eius
extendit manum suam: et tangens eum ait
illi. Volo. Mundare. Et cum dixisset
statim discessit ab eo leprosus: et mundatus
est. Et conminatus est ei statimque eiecit
illum: dicens ei. Vide nemini dixisti: sed
vade ostende te principi sacerdotum: et
offer pro emundatione tua: sicut precepit
moyses i testimonium illis. Et egressus
cepit predicare et diffamare sermonem:
ita ut iam non posset manifeste intro-
ire in civitatem sed foris in desertis locis
esse: et conveniebatur ad eum undique.
Et ite intrauit capharnaum post
dies: et auditum est quod in domo
esset et convenirent multi ita ut non ca-
peret neque ad ianuam: loquebatur eis
verbum. Et venerunt ad eum ferentes pa-
ralitico: qui a quatuor portabatur. Et cum
non possent offerre eum illi pre turba
nudaverunt sedum ubi erat: et patefaci-
entes submisere grabatum in quo pa-
raliticus iacebat. Cum autem videret ihe-
sus fidem illorum: ait paralitico. Fili
dimittunt tibi peccata tua. Erant autem
illuc quidam de scribis sedentes: et cogi-
tantes in cordibus suis. Quid hic sic
loquitur? Blasphematur. Quis potest
diminere peccata: nisi solus deus? Quo
statim cognovit ihesus spiritum suum quia
sic cogitarent intra se: dicit illi. Quid
ista cogitatis i cordibus vestris? Quid
est facilius dicere paralitico dimittun-
tur tibi peccata: an dicere surge tolle
grabatum tuum et ambula? Et ait scien-
tis quia filius hominis habet potesta-
tem in terra dimittendi peccata: ait pa-
ralitico. Tibi dico surge: tolle grabatum
tuum: et vade in domum tuam. Et statim
surrexit ille: et sublato grabato abiit in
de coram hominibus ita ut mirarentur
omnes et honorificarent deum dicentes:

quia nunquam sic vidimus. Et egressus
est rursus ad mare: omnique turba re-
niebat ad eum: et docebat eos. Et cum
periret vidit levi alpheei sedentem ad
theloneum: et ait illi. Sequere me. Et
surgens secutus est eum. Et factum est
cum accumberet in domo illius: multi
publicani et peccatores simul discum-
bebant cum ihesu et discipulis eius. Erant
enim multi qui et sequebantur eum. Et
scribe et pharisei videntes quia man-
ducaret cum publicanis et peccatoribus:
dixerunt discipulis eius. Quare cum
publicanis et peccatoribus manducat
et bibit magister uester? Hoc audito
ihesus ait illis. Non necesse habet sa-
ni medico: sed qui male habent. Non
enim veni vocare iustos: sed peccatores.
Et erant discipuli iohannis et pharisei ie-
iunantes: et veniunt et dicunt illi. Qua-
re discipuli iohannis et phariseorum ieiu-
nant: tui autem discipuli non ieiuant? Et
ait illis ihesus. Numquid possunt filii mu-
ptias quodiu sponsus est cum illis ieiuare?
Quanto tempore habent secum spon-
sum non possunt ieiuare. Venient
autem dies cum auferetur ab eis spon-
sus: et tunc ieiuabunt in illis diebus.
Nemo assumentum panni rudis assuit
vestimento veteri. Alioquin auferet sup-
plementum novum a veteri: et maior scilli-
ca fit. Et nemo mittit vinum novum in
utres veteres: alioquin dirumpet vi-
num utres: et vinum effundetur: et utres
peribunt. Sed vinum novum in utres no-
vos mitti debet. Et factum est ite cum sab-
bati ambularet per sata: et discipuli eius
repererunt pregressi et vellere spicas. Pha-
risei autem dicebant ei. Ecce quid faciunt
discipuli tui sabbatis: quod non licet. Et
ait illis. Numquam legis quod fecerit da-
vid quando necessitate habuit et esurivit

ipse et qui cum eo erat: quomodo introiit
in domum dei sub abiachar principe sa-
cerdotum et panes propositionis manduca-
uit quia non licebat manducare nisi sacer-
dotibus et dedit eis et qui cum eo erat.
Et dicebat eis. Sabbatum propter hominem
factum est: et non homo propter sabbatum. Ita-
que dominus est filius hominis etiam sabbati. **III**
Et introiit iterum in synagogam:
et erat ibi homo habens manum
aridam. Et observabat eum si sabbatis
curaret: ut accusaret illum. Et ait homi-
ni habenti manum aridam. Surge in me-
dium. Et dixit eis. Licet sabbatis bene-
facere an male: animam saluam facere
an perdere? At illi tacebant. Et circumspici-
ens illos cum ira: concitatus super
recitatem cordis eorum dixit homini. Ex-
tende manum tuam. Et extendit: et resti-
ta est manus illi. Exeuntes autem pha-
risei statim cum herodianis conciliium
faciebant adversus eum: quomodo eum
perderent. Ihesus autem cum discipulis
suis secessit ad mare: et multa turba
a galilea et iudea secuta est eum: et ab
iherosolymis et ab ydumea et trans ior-
danem et qui circa tyrum et sydonem
multitudo magna audientes que fa-
ciebat venerunt ad eum. Et dixit ihesus
discipulis suis: ut in navicula sibi de-
seuerent propter turbam ne comprimerent
eum. Multos enim sanabat: ita ut de-
ruerent in eum ut illum tangere quod
quod habebat plagas. Et spiritus im-
mundi cum illi videbant perdebant:
et clamabant dicentes. Tu es filius
dei. Et vehementer comminabatur eis: ne
manifestarent illum. Et ascendens in
montem vocavit ad se quos voluit ipse:
et venerunt ad eum. Et fecit ut essent du-
odecim cum illo: et ut mitteret eos pre-
dicare. Et dedit illis potestatem turadi-

infirmitates: et eiciendi demonia. Et
imposuit sioni nomen petrus. Et
iacobum zebedi et iohannem fratrem ia-
cobi: et imposuit eis nomina boaner-
ges quod est filius tonitrui. Et andream
et philippum et bartholomeum et mattheum:
et thomam et iacobum alpheti et thaddeum
et simonem cananensem: et iudam scarioth
qui tradidit illum. Et venit ad domum.
Et convenit iterum turba: ita ut non pos-
sent neque panem manducare. Et cum au-
dissent sui: revertere eum. Dicebat
enim: quoniam in furorem versus est. Et
scribe qui ab iherosolymis descenderat
dicebat quoniam beelzebub habet: et quia
i princeps demoniorum eicit demonia. Et
convocatis eis: in parabolis dicebat
illis. Quomodo potest sathanas satha-
nam eicere? Et si regnum in se dividat:
non potest regnum illud stare. Et si do-
mus super seipsam dispiciatur: non
potest domus illa stare. Et si satha-
nas convinceretur in seipsum dispici-
ret: et non potest stare sed finem habet.
Nemo potest vasa fortis ingressus in
domum diripere nisi prius fortem allig-
et: et tunc domum eius diripiet. Amen
dico vobis: quoniam omnia vinciet
tur filius hominis peccata et blasphemie
quibus blasphemaverunt. Qui autem
blasphemaverit in spiritu sancto
non habebit remissionem in eternum: sed
reus erit eterni delicti: quoniam dicebat spiritus
tuus in mundum habet. Et venit mater
eius et fratres: et foris stantes misere-
runt ad eum vocantes eum. Et sedebat circa eum
turba: et dicebant ei. Ecce mater tua et fra-
tres tui foris querunt te. Et respondens
eis ait. Que est mater mea et fratres
mei? Et circumspiciens eos qui circum-
sedebant ait. Ecce mater mea et fratres
mei. Qui enim fecerit voluntatem dei: hic

fecerit meum et fratrem meum et matrem meam. **IV**
Et iterum cepit docere ad mare: et
congregata est ad eum turba mul-
ta ita ut in navim ascendens sederet in
mari: et omnis turba circa mare super
terram erat: et docebat eos in parabo-
lis multis: et dicebat illis doctrina sua.
Audite. Ecce ego seminas ad semina-
dum. Et dum seminat: aliud recidit
circa viam: et non erunt volucres celi et
comedent illud. Aliud vero recidit su-
per petrosam ubi non habuit terram mul-
tam: et statim exortum est quoniam non ha-
bebat altitudinem terrae: quando exor-
tus est sol restituitur et eo tempore non habebat
radicem exortum. Et aliud recidit in spi-
nas: et ascendunt spine et suffocant
eum illud: et fructum non dedit. Et aliud
recidit in terram bonam et dedit fructum
ascendentem et crescentem: et auferat
vnum triginta et vnum sexaginta: et
vnum centum. Et dicebat. Qui habet aures
audire audiatur. Et cum esset singula-
ris interrogavit eum hiis qui cum eo erant
duodecim parabolam. Et dicebat eis. Vo-
bis datum est nosse mysterium regni dei:
illis autem qui foris sunt in parabolis
omnia sunt: ut videntes videant et
non videant: et audientes audiant et non
intelligant: ne quando converterantur et di-
mittant eis peccata. Et ait illis. Nescitis
parabolam hanc? Et quomodo omnes
parabolas cognoscitis? Qui seminat
verbum seminat. Hiis autem sunt qui circa
viam ubi seminantur verbum: et cum audie-
runt confectum venit sathanas et auferit
quod seminatum est in corde eorum. Et hiis sunt
similiter qui supra petram seminantur: qui
cum audierint verbum statim cum gaudio
accipiunt illud et non habent radicem
in se sed temporales sunt: deinde orta
tribulatio et persecutio propter verbum

confectum scandalizant. Et alii sunt qui
in spinis seminantur. Hiis sunt qui verbum
audierunt: et cummine seculi et deceptio divi-
tiarum et circa reliqua concupiscentie intro-
euntes suffocant verbum: et sine fructu effi-
ciunt. Et hiis sunt qui super terram bonam se-
minati sunt: qui audierunt verbum et susci-
piunt: et fructificant vnum triginta vnum
sexaginta et vnum centum. Et dicebat illis.
Nunquid venit lucerna ut sub modio
ponatur aut sub lecto? Nonne ut super
candelabrum ponatur? Non est enim ali-
quid absconditum quod non manifestetur:
nec factum est occultum quod non veniat in
palam. Si quis habet aures audire audiatur.
Et dicebat illis. Videte quid
audiantis. In qua mensura mensi fue-
ritis remetietur vobis. Qui enim habet
dabitur illi: et qui non habet: etiam quod
habet auferetur ab eo. Et dicebat. Sic
est regnum dei: quodammodo si homo
iaceat seminare in terra et dormiat: et re-
surgat nocte et die et semina geminet et
increstat dum nescit ille. Vltro enim
terra fructificat: primum herba deinde
spica: deinde plenum frumentum in spica.
Et cum se produxerit fructus statim mite-
rit falcem: quoniam adest messis. Et di-
cebat. Qui assimilabimus regnum dei:
aut cui parabole comparabimus illud?
Sicut granum synapis quod cum seminatum
fuerit in terra minus est omnibus se-
minibus que sunt in terra: et cum natum
fuerit ascendit in arborem: et sic manna
omnibus oleibus: et facit ramos ma-
gnos ita ut possint sub umbra eius a-
ves celi habitare. Et talibus multis pa-
rabolis loquebatur eis verbum prout po-
tebat audire: sine parabola autem non lo-
quebatur eis. Proximi autem discipuli
differabant omnia. Et ait illis in illa
die cum secesserit factum. Transivimus

cōtra. Et dimittentes turbā assumūt eum ita ut erat in navi: et alie naues erant cum illo. Et facta est pressa magna venti: et flūd? mittebat i nauim: ita ut impleteretur nauis. Et erat ipse in puppi super ceruical dormiens: et excitauit eum et dixit illi. Magister: nō ad te p̄tinet quia petimus? Et resurgens cōminatus est vento: et dixit mari. Tace: obmutesce. Et cessauit ventus: et facta est tranquillitas magna. Et ait illis. Quid timidi estis? Necdū habetis fidē. Et timuerūt timore magno: et dicebāt ad alfurū. Quis putas est iste: q̄a uenit et mare obediuit ei. **U**

Et uenerūt trans fretū maris i regionē gerasenoy. Et regum ei de navi statim occurrūt de monumentis homo in spiritu immūdo: qui domiciliū habebat in monumentis. Et neg: cathenis iam quilibet poterat eum ligare: quoniam sepe compedibus et cathenis uinctus: dirupisset cathenas et cōpedes cōminuisset: et nemo poterat eū domare. Et semp die ac nocte in monumentis et in montibz erat clamās: et considerens se lapidibus. Videns aut̄ ihesum a longe currexit: et adorauit eum: et clamans uoce magna dixit. Quid michi et tibi ihesu fili dei altissimi? Adiuro te p̄ deū ne me torqueas. Dicebat enim illi. Sei spiritus immūde ab homine isto. Et interrogabat eū. Quod tibi nomē est? Et dixit ei. Legio michi nomē est: quia multi sumus. Et deprecabatur eum multū: ne se expelleret egera regionē. Erat aut̄ ibi circa montē grec porcorū magnus pascuis in agris: et deprecabāt eum spiritus dicētes. Mittere nos i porcos: ut i ros introeamus. Et concessit eis statim ihesus. Et exiit spiritus immūdi introire i porcos: et magno

impetu grec precipitatus est in mari: ad duo milia: et suffocati sunt in mari. Qui aut̄ pascebāt eos fugerūt: et uenerunt in ciuitatem et in agros. Et egressi sunt uidere quid esset factū: et uenerunt ad ihesum: et uiderunt illū qui a demonio uegabatur sedentem uellitum et sane mentis et timuerūt. Et narrauerūt illis qui uiderāt qualiter factum esset ei qui a demonio habuerat: et de porcis. Et rogare ceperūt eum: ut discederet de finibus eorū. Cumq; ascenderet nauim: cepit illū deprecari qui a demonio uegatus fuerat ut esset cum illo et non admisit eum: sed ait illi. Vade in domū tuam ad tuos: et annuncia illis quāta tibi dñs fecerit: et misereus sit tui. Et abiit et cepit p̄dicare in decapoli: quāta sibi fecisset ihesus: et omnes mirabātur. Et cum ascendisset ihesus in nauim rursum trans fretū conuenit turba multa ad eum: et erat circa mare. Et uenit quidā de archimagogis nomine iayrus: et uidens eum p̄didit ad pedes eius: et deprecabatur eū multū dicens. Quoniam filia mea in p̄etenuis ē. Veni impone manū tuā sup eam: ut salua sit et uiuat. Et abiit cū illo: et sequebatur eum turba multa: et cōprimebant eū. Et mulier q̄ erat in p̄luuio sanguinis annis duodecim et fuerat multa pressa a cōpluribus medicis: et rogauerat omnia sua: nec quicq; profecerat: sed magis deterius habebat. Cum audisset de ihesu uenit in turba retro: et tetigit uestimentū ei⁹. Dicebat enim: quia si uel uestimentū eius tetigero salua ero. Et confestim sicatus ē sanguis: et sensit corpore q̄a sanata esset a plaga. Et statim ihesus in semetipso cognosceus uicinitē que egerat de illo: conuersus ad turbā

airbat. Quis tetigit uestimentū meū? Et dicebant ei discipuli sui. Vides turbam comprimentem te et dicis quis me tetigit? Et circūspiciebat uidere eā que ipse fecerat. Mulier uero timens et tremēs sciens qd̄ factū esset in se: uenit et p̄didit ante eum et dixit ei omnem ueritatem. Ille aut̄ dixit ei. Filia fides tua te salua fecit: uade in pace: et esto sana a plaga tua. Adhuc eo loquēte uenit nūcijs ad archimagogū dicētes: q̄a filia tua mortua ē. Quid uleas uegas magistru? Ihesus aut̄ audito uerbo qd̄ dicebatur: ait archimago. Noli timere: tantūmodo crede. Et non admisit quēq; se sequi: nisi petrum et iacobū et iohannem fratrem iacobi. Et uenit in domū archimagogi. Et uidit tumultū et flentes et euilantes multum: et ingressus ait illis. Quid uertimini et ploratis? Puella nō ē mortua sed dormit. Et iridebāt eum. Ipse uero uictis omnibz assumit patre et matrem puellae et qui secū erāt: et ingreditur ubi puella erat iacens: et tenens manū puellae ait illi. Thabitha surge: qd̄ est interpretatū puella tibi dico surge. Et cōfestim surrexit puella: et ambulabat. Erat aut̄ tunc duodecim. Et obstupuerūt stupore magno. Et pr̄cepit illis uehementer ut nemo id sciret: et dixit dare illi manducare. **U**

Et egressus inde abiit in patriā suā: et sequebantur eum discipuli sui. Et facta sabbato cepit i synagoga docere: et multi audientes ammirabāt in doctrina eius dicētes. Unde huic hec omnia? Et que est sapientia q̄ data est illi: et uirtutes tales q̄ per manus eius efficiuntur? Nōne hic est faber filius marie: frater iacobi et ioseph et iude et symonis? Nōne et sorores eius

hic nobiscū sunt? Et scandalizabatur i illo. Et dicebat illis ihesus: q̄a nō est propheta sine honore nisi i patria sua et i domo sua et i cognatione sua. Et nō poterat ibi uirtutem ullā facere nisi paucos infirmos impositis manibz curauit: et mirabatur ppter incredulitatem eorū: et circūibat castella in circuitu docens. Et uocauit duodecim: et cepit eos mittere binos: et dabat illis potestatem spiritūū immūdorū. Et pr̄cepit eis ne quid tollerent in uia nisi uirgā tantum: nō perā nō panem neq; in zona es sed calciatos sandalijs: et ne induerentur duabz tunicis. Et dicebat eis. Quocūq; introieritis in domū illic manete donec egeatis inde: et quicūq; nō receperit uos nec audierit uos: eegentes inde eegite puluere de pedibus uestris in testimoniu illis. Et eegentes p̄dicabāt ut penitentia agerēt: et demonia multa eiciebāt: et ungebāt oleo multos egros et sanabant. Et audiuit rex herodes: manifestū enī factū ē nomē eius: et dicebat. Quia iohānes baptista resurrexit a mortuis: et ppter eas uirtutes operantur in illo. Alij aut̄ dicebāt quia helias est: alij uero dicebant quia ppheta est quasi unus ex prophetis. Quid audito herodes ait. Quē ego decollau iohāne hic a mortuis resurrexit. Ipse enim herodes misit ac tenuit iohānem et uinxit eum in carcerem ppter herodiadē uxore philippi fratris sui: quia duxerat eam. Dicebat enī iohānes herodi. Nō licet tibi habere uxorem fratris tui. Herodias autem inuidiabat illi: et uolebat occidere eum nec poterat. Herodes aut̄ metuebat iohāne sciens eum uirū iustū et sanctū et custodiebat eū: et audito eo multa faciebat: et libenter eū audiebat. Et cum

dies oportuit accidisset: herodes natalis sui cenā fecit principibus et tribunis et primis galilee. Cumq; introisset filia ipsius herodiadis: et saltasset et placuisset herodi simulq; recumbentibus: rex ait puelle. Petre a me quod vis: et dabo tibi. Et iuravit illi: quia quicquid petisses dabo tibi: licet dimidium regni mei. Que cum egressa: dixit matri sue. Quid petas? At illa dixit. Caput iohannis baptiste. Cumq; introisset statim cum festinatione ad regem: petiuit dicens. Volo: ut primus des michi in disco caput iohannis baptiste. Et contritus est rex. Propter iurandum et propter simul discubentes noluit eam conuertare: sed missis spicatore precepit afferri caput eius in disco: et decolauit eum in carcere. Et attulit caput eius in disco: et dedit illud puelle: et puella dedit matri sue. Quo audito discipulus eius venerit et tulit corpus eius: et posuerit illud in monumento. Et conuenientes apostoli ad iherosolimam: remiserunt ei omnia que egerant et docuerant. Et ait illis. Venite seorsum in desertum locum: et requiescite pusillum. Erant enim qui veniebant et rediebant multitudine: nec spatium manducandi habebant. Et ascendentes in nauim abierunt in desertum locum seorsum. Et viderunt eos abeuntes: et cognouerunt multitudine: et preces de omnibus ciuitatibus euectuerunt illuc: et perueniunt eos. Et effertur vidit turbam multam iherosolimitanorum: et misertus est super eos quia erant sicut oves non habentes pastorem: et cepit illos docere multa. Et cum iam hora multa fieret: accesserunt discipuli eius dicentes. Desertus locus hic: et iam hora preterit. Dimitte illos: ut rantes in primas villas et vicinas emant sibi cibos quos manducet.

Et respondens ait illis. Date illis manducare. Et dixerunt ei. Eunt enim manducantes denarijs panes: et debimus illis manducare. Et dixit eis. Quot panes habetis? Hec et vidit. Et cum cognouissent dixerunt. Quinq;. Et duos pisces. Et precepit illis ut accubere facerent omnes secundum conubentia super viridem ferream. Et discubuerunt in partes: per centenos et quinquagenos. Et accepit quinq; panes et duobus piscibus: inueniens in celis benedixit et fregit panes: et dedit discipulis suis ut ponerent ante eos: et duos pisces dimisit omnibus. Et manducauerunt omnes: et saturati sunt. Et susculerunt reliquias fragmentorum duodecim cophinos plenos: et de piscibus. Erant autem qui manducauerunt quinq; milia virorum. Et statim rogit discipulos suos ascendere nauim ut prederent eum trans fretum ad bethsaiam: dum ipse dimitteret populum. Et cum dimisisset eos: abiit in montem orare. Et cum sero esset erat nauis in medio mari: et ipse solus in terra. Et viderunt eos laborantes in remigando: erat enim ventus contrarius eis: et circa quartam vigiliam noctis venit ad eos ambulans supra mare: et volebat precesse eos. At illi ut viderunt eum ambulantem supra mare putauerunt fantasma esse: et reclamauerunt. Omnes enim viderunt eum: et turbati sunt. Et statim locutus est cum eis: et dixit eis. Confidite. Ego sum: nolite timere. Et ascendit ad illos in nauim: et cessauit ventus. Et plus magis intra se superbauerunt. Non enim intellexerunt de panibus. Erat enim cor eorum obturatum. Et cum transierassent venerunt in terram genesareth: et applicuerunt. Cumq; egressi essent de naui conuenerunt cognouerunt

eum: et percurrentes uniuersam regionem illam repererunt in grabatis eos qui se male habebant circufere ubi audiebant eum esse. Et quocumq; introibat in vicus vel in villas aut ciuitates: in plateis ponebant infirmos: et deprecabantur eum ut vel sumbria vestimenti eius tangeret: et quicquid tangebatur illi salui fiebant. **VI**

Et conueniunt ad eum pharisei et quidam de scribis: venientes ab iherosolimis. Et cum vidissent quosdam de discipulis eius communibus manibus id est non lotis manducare panes: vituperauerunt. Pharisei enim et omnes iudei nisi crebro lauerint manus non manducant tenentes traditionem seniorum: et a foris nisi baptizentur non comedunt: et alia multa sunt que tradita sunt illis seruare. baptizata calicem et uicem: et eramentorum: et ledorum. Et interrogabant eum pharisei et scribe. Quare discipuli tui non abluunt iuxta traditionem seniorum: sed communibus manibus manducant panes? At ille respondens dixit eis. Bene prophetauit ysaias de vobis hypocritis: sicut scriptum est. Populus hic labijs me honorat: cor autem eius longe est a me. Inuaniunt autem me colunt docentes dodonas et precepta hominum. Relinquentes enim mandatum dei tenent traditiones hominum: baptismata uicem: et calicem et similia hijs facitis multa. Et dicebat. Bene iterum fecistis preceptum dei: ut traditionem vestram seruatis. Moyses enim dixit. Honora patrem tuum et matrem tuam: et qui maledixit patri vel matri morte moriatur. Vos autem dicitis. Si dixerit homo patri aut matri coram quod est domus quorundam: et me tibi preiurat: et ultra non dimittis eum quicquid facere patri suo aut matri: relinquentes uerbum dei

per traditionem vestram quam tradidistis. Et multa filia huius facitis. Et adiutorans iterum turbam dicebat illis. Audite me omnes et intelligite. Nichil est extra hominem introiens in eum quod possit eum coinquinare: sed que de homine procedunt illa sunt que communiter hominem. Si quis habet aures audiendi audiat. Et cum introisset in domum a turba: interrogabant eum discipuli eius parabolam. Et ait illis. Sic et vos imprudentes estis? Non intelligitis quia omne extrinsecus introiens in hominem non potest eum communicare quia non intrat in cor eius: sed in uentre vadit et in seculum regit purgans omnes eas? Dicebat autem: quoniam illa que de homine egressa sunt illa communicant hominem. Abintus enim de corde hominum male cogitationes procedunt: adulteria: fornicationes: homicidia: furta: auaricie: nequicie: dolus: impudicie: oculi: malus: blasphemia: superbia: bulicia. Omnia hec mala abintus procedunt: et communicant hominem. Et inde surgens abiit in fines tyri et sydonis: et ingressus domum neminem voluit scire: et non peruenit latere. Mulier enim statim ut audiuit de eo cuius filia habebat spiritum immundum intrauit: et pedit ad pedes eius. Erat enim mulier gentilis: hyrophrenica genere. Et rogabat eum ut demonstraretur ei de filia eius. Qui dixit illi. Bene prius saturari filios: Non est enim bonum sumere panem filiorum: et mittere canibus. At illa respondit: et dixit illi. Domine. Mula et canelli comedunt sub mensa de micis puerorum. Et ait illi. Propter hunc sermonem vades: et dices domum tuam de filia tua. Et cum abiisset domum inuenit puellam iacentem supra lectum: et demonium egressum.

Et ita regiens de finibus tyri venit per
sydonem ad mare galilee inter medi-
os fines decapoleos. Et adducunt ei
surdum et mutum. Et deprecabantur eum
ut imponat illi manum. Et apprehendens
eum de turba seorsum misit digitos suos
in aurículas eius: et repens tetigit linguam
eius: et suspiciens in celum ingemuit: et
ait illi. Effreda: quod est adaperire. Et sta-
tim aperte sunt aures eius: et solutum
est vinculum lingue eius: et loquebatur
recte. Et precepit illis ne cui dicerent.
Quarto autem eis precebat tanto magis
plus predicabatur eo amplius admiraba-
tur dicentes. Bene omnia fecit: et surdos
fecit audire: et mutos loqui. **III**
In diebus illis itaque cum turba multa esset
nec haberent quod manducarent: convoca-
tis discipulis ait illis. Misericor super
turbam: quia ecce iam triduo sustineat
me nec habet quod manducet: et si dimise-
ro eos ieiunos in domum suam deficient
in via. Quidam enim ex eis de longe ve-
nerunt. Et responderunt ei discipuli sui.
Vnde illos poterit quis hic saturare
panibus in solitudine? Et interrogavit
eos. Quot panes habetis? Qui dixe-
runt. Septem. Et precepit turbe discum-
bere super terram. Et accipiens septem pa-
nes gratias agens fregit: et dedit disci-
pulis suis ut apponerent: et apposue-
runt turbe. Et habebat pisciculos pan-
tos: et ipsos benedixit: et iussit apponi.
Et manducaverunt et saturati sunt: et
subsulevit quod superaverat de fragmen-
tis septem sportas. Erant autem qui
manducaverant filii quatuor milia: et
dimisit eos. Et statim ascendens na-
vium cum discipulis suis: venit in partes
dalmanutha. Et egerunt pharisei et
reperunt conquire eum conquirentes ab il-
lo signum de celo: temptantes eum.

Et ingenuitatem spiritui ait. Quid gene-
ratio ista signum querit? Amen dico vo-
bis: si dabitur generationi isti signum.
Et dimittens eos ascendit in eam navem:
et abiit trans fretum. Et oblii sunt pa-
nem sumere: et nisi unum panem non ha-
bebant secum in nave. Et percipiente eis dicto.
Videte et cavete a fermento phariseo-
rum: et fermento herodis. Et rogita-
bant ad alterutrum dicentes: quia panes
non habemus? Duo cognito: ait illis
ihesus. Quid cogitatis quia panes
non habetis? Non dum cognoscitis
nec intelligitis? Adhuc cecum habe-
tis cor vestrum. Nulos habentes non vi-
detis: et aures habentes non auditis.
Nec recordamini quado quique panes
fregi in quinq; milia: et quod copiosius fra-
gmentorum plenos sustulistis? Dicunt
ei. Quodcum. Quando et septem panes
in quatuor milia: et quod sportas fragmen-
torum sustulistis? Et dicunt ei. Septem. Et
dicebat eis. Quomodo nondum intelli-
gitis? Et venit bethsaida: et adduxit
ei cecum: et rogabat eum ut illum tangeret.
Et apprehensa manu eam eduxit eum
extra vicum: et repens in oculos eius
impositis manibus suis: interrogavit
eum si quid videret. Et aspiciens ait.
Video homines velut arbores abu-
lantes. Deinde itaque imposuit manus
super oculos eius: et cepit videre: et resti-
tus est: ita ut clare videret omnia. Et
misit illum in domum suam dicens. Vade in
domum tuam: et si in vicum introieris nemini
dixeris. Et ingressus est ihesus et discipuli
eius: et castra castrorum philippi: et in via in-
terrogabat discipulos suos dicens eis.
Quem me dicunt esse homines? Qui re-
sponderunt illi dicentes. Iohanne ba-
ptista: alij helyam: alij vero quod unus de
prophetis. Tunc dicit illis. Vos vero

queri me esse dicitis? Respondens pe-
trus ait ei. Tu es christus. Et conminat
est eis: ne cui dicerent de illo. Et cepit
docere eos quoniam oportet filium hominis
passum multa: et reprobari a senioribus:
et a sumis sacerdotibus: et scribis: et occi-
di: et post tres dies resurgere. Et palam
verbum loquebatur. Et apprehendens eum
petrus: cepit increpare eum. Qui conuer-
sus et videns discipulos suos: commi-
natus est petro dicens. Vade retro me
sathana: quoniam non lapis que dei sunt
sed que sunt hominum. Et convocata
turba cum discipulis suis: dixit eis. Si
quis vult me sequi denegat semetipsum:
et tollat crucem suam et sequatur me. Qui
enim voluerit animam suam salvam facere
perdet eam: qui autem perdet animam
suam propter me et evangelium: salvam faciet
eam. Quid enim proderit homini si luce-
rit mundum totum: et detrimentum anime
sue faciat? Aut quid homo communi-
cationis dabit pro anima sua. Qui e-
nim me confusus fuerit et verba mea in
generatione ista adultera et peccatrice:
et filii hominis confundet eum cum venerit in
gloria patris sui cum angelis sanctis. **II**

Et dicebat illis. Amen dico vo-
bis: quia sunt quidam de his stan-
tibus qui non gustabunt mortem: donec
videant regnum dei veniens in virtute. Et
post dies sex assumpsit ihesus petrum et
iacobum et iohannem: et ducit illos in
montem excelsum solos: et transfiguratus
est coram ipsis. Et vestimenta eius facta sunt
splendens et candida nimis velut nix:
qualia nullo non potest super terram can-
dida facere. Et apparuit illis helyas
cum moysi: et erant loquentes cum ihesu.
Et respondens petrus ait ihesu. Rabbi
bonum est nos hic esse: et faciamus tria
tabernacula: tibi unum: et moysi unum: et

helye unum. Non enim scietis quod diceret.
Erant enim timore cuncti. Et facta est
nubes obumbrans eos: et venit vox de
nube dicens. Hic est filius meus carissi-
mus: audite illum. Et statim circumspi-
cientes: neminem amplius videbant nisi
ihesum tantum secum. Et descendens il-
lis de monte precepit illis ne cuiquam
quod vidissent narrarent: nisi cum filius ho-
minis a mortuis resurrexerit. Et ver-
bum continebatur apud se: conquiescen-
tes quid esset cum a mortuis resurrexe-
rit. Et interrogabat eum dicentes. Quid
ergo dicunt pharisei et scribe quia helyam
oporteat venire primum? Qui respon-
dens ait illis. Helyas cum venerit primo
restituere omnia: et quomodo scriptum est
in filio hominis: ut multa patiatur et con-
turbetur. Sed dico vobis: quia et helyas
venit: et fecerunt illi quecumque voluerunt
sicut scriptum est de eo. Et veniens ad
discipulos suos vidit turbam magnam cir-
ca eos: et scribas conquirentes eum illis.
Et confestim omnis populus videns ihesum
exultavit: et eperauerunt: et accurrentes
salutabant eum. Et interrogavit eos.
Quid inter vos conquiretis? Et respon-
dens unus de turba dixit. Magister ac-
tuli filium meum ad te habentem spiritum
imium: qui ubicumque eum apprehenderit
allidit illum: et spumat et tridet dentibus
et arefcit. Et dixi discipulis tuis ut rice-
rent illum: et non potuerunt. Qui respon-
dens eis dixit. Quod generatio incredula:
quod diu apud vos ero? Quam diu vos
patiar? Afferte illum ad me. Et accule-
runt eum. Et cum vidisset eum statim spi-
ritus conturbavit illum: et elusus in ter-
ram volutabat spumans. Et interro-
gavit patrem eius. Quamdiu temporis
est quod ei hoc accidit? At ille ait. Ab
infantia. Et frequenter eum in ignem et in

aquā misit: ut eū pderet. Sed si quid potes adiuvā nos: miseris nū. Ihesus aut ait illi. Si potes credere omnia possibilia credenti. Et continuo exclamans pater pueri cū lacrimis aiebat. Credo dñe: adiuvā incredulitatē meā. Et cū vidisset ihesus cōcurrentem turbam: cōminatus est spiritui immūdo dicens illi. Surde et mute spiritus: ego p̄cipio tibi egi ab eo: et amplius ne introeas in eum. Et exclamās et multū discerpens eum egi ab eo: et factus est sicut mortuus: ita ut multi dicerēt q̄a mortuus est. Ihesus aut tenēs manū eius eleavit eum: et surrexit. Et cū interrogasset in domū: discipuli eius secreto interrogabāt eū. Quare nos nō potuim⁹ eicere eū? Et dixit illis. Hoc gen⁹ i nullo potest eicere: nisi in oratione et ieiunio. Et inde p̄fecti p̄tegradiebant galileā: nec volebat quēq; scire. Dicebat aut discipulos suos: et dicebat illis quoniam filius hominis tradetur in manus hominū: et occidetur: et tertia die resurget. At illi ignorabāt verbum: et timebāt interrogare eū. Et venerūt capharnaū. Qui cum domū essent interrogabat eos. Quid i via tractabatis? At illi tacebant. Si quidem in via inter se disputaverāt: quis eorū maior esset. Et residens vocavit duodecim et ait illis. Si quis vult primus esse: erit omnium novissimus et omnium minister. Et accipiens puerū statuit eū in medio eorū: quē cū cōplexus esset ait illis. Quisquis unū ex huiusmodi pueris receperit i nomine meo me recipit: et quicumq; me suscepit nō me suscipit: sed eū qui me misit. Respondit illi iohānes dicens. Magister vidim⁹ quēdam in nomine tuo eicere demonia qui non sequuntur nos:

et prohibem⁹ eū. Ihesus aut ait nolite prohibere eū. Nemo est enim q̄ faciat virtutem in nomine meo: et postea cito male loqui de me. Qui enim non est aduersum vos: p̄ vobis ē. Quisquis enim potū dederit vobis calicē aque in nomine meo quia tristi estis: amen dico vobis non p̄det mercedem suam. Et quisquis scādalizaverit unum ex hijs pusillis credentibus in me: bonū est ei magis si circumdaretur mola asinaria collo eius et in mare mittetur. Et si scādalizaverit te man⁹ tuā: absce illā. Bonū est tibi debile introire in vitā: q̄ duas manus habentem ire in gehennā in ignē inextinguibile: ubi venis eorū nō moritur: et ignis nō exstinguitur. Et si pes tuus te scādalizat: aputa illū. Bonū est tibi claudum introire in vitā eternā: q̄ duos pedes habentem mitti in gehennā ignis inextinguibilis: ubi venis eorū non moritur: et ignis nō exstinguit. Quod si oculus tuus scādalizat te: eice eum. Bonū est tibi luscū introire in regnū dei: q̄ duos oculos habentem mitti in gehennā ignis: ubi venis eorū non moritur: et ignis nō exstinguit. Omnis aut igne salietur: et omnis vitima sale salietur. Bonū ē sal. Quā si sal insillū fuerit i quo illud cōdieris? Habere in vobis sal: et pacē habere inter vos.

Et inde resurgens venit in finem iude ultra iordanem: et cōvenit inter turbas ad eū: et sicut cōsueverat iterum doceret illos. Et accedentes pharisei interrogabāt eū si licet viro uxore dimittere: et nuptias eū. At ille respondens dixit eis. Quid vobis p̄cepit moyses? Qui dixerunt. Moyses p̄misit libellū repudiij scribere et dimittere. Quibus respondens ihesus ait. Ad duriciā

cordis vestri scripsit vobis p̄ceptum istud. Ab initio aut creatur masculū et feminā fecit eos deus. Propter hoc relinquit homo patrem suum et matrem: et adheret ad uxore suā: et eū duo in carne una. Itaq; iam nō sunt duo: sed una caro. Quod ergo deus coniūxit: homo non separet. Et in domino iterū discipuli eius de eodē interrogaverūt eum. Et ait illis. Quicumq; dimiserit uxorem suā: et alia duxerit: adulterū cōmittit sup̄ eam. Et si uxor dimiserit virū suū et alij nupsit: meretur. Et offerebāt illi parvulos ut tangeret illos: discipuli aut cōminabantur offerentibus. Quos cū vidisset ihesus: indignus tulit. Et ait illis. Sinite parvulos venire ad me: ne prohibeam⁹ eos. Valiū est enim regnū dei. Amen dico vobis: quisquis nō receperit regnū dei velut parvulus nō intrabit i illud. Et complex⁹ eos et imponens manus sup̄ illos: benedixit eos. Et cum ingressus esset i via: procurans quidā genu flego ante eū: rogabat eū dicens. Magister bone: quid faciā ut vitam eternā p̄cipiam? Ihesus aut dixit ei. Quid me dicis bonū? Nemo bonus: nisi unus deus. P̄cepta nostri: ne adulteres: ne occidas: ne furis: ne falsū testimonium dixeris: ne fraude feceris: honora patrem tuū et matrem. At ille respondēs ait illi. Magister hec omnia observavi a iuventute mea. Ihesus aut intuitus eū dilexit eū: et dixit ei. Unū tibi deest. Vade: quicumq; habes vende et da pauperibus et habebis thesaurū i celo: et veni sequere me. Qui cōturbatus in verbis: abiit merens. Erat enī habens multas possessiones. Et circūspiciens ihesus: ait discipulis suis. Quā difficile ē pecuniis

habere i regnū dei introibū. Discipuli autem obstupescbāt in verbis ei⁹. At ihesus rursus respondens ait illis. Filiioli: q̄ difficile est confidentes in pecuniis i regnū dei introire. Facilius est camelū p̄ foramen acus transire: q̄ divitem intrare in regnū dei. Qui magis amirabant⁹ dicens ad semetipsos. Et quis potest saluus fieri? Et intus ihesus illos ait illis. Apud hoies impossibile est: sed nō apud deū. Omnia enim possibilia sunt apud deū. Et cepit ei petrus dicere. Ecce nos dimisimus omnia: et secuti sumus te. Respondens ihesus ait. Amen dico vobis: nemo est q̄ reliquerit domū aut fratres aut sorores aut patrem aut matrem aut filios aut agros: p̄pter me et p̄pter evangeliū qui nō accipiet centes tantum nūc in tempore hoc: domos et fratres et sorores et matres et filios et agros cū p̄secutionibus: et i seculo futuro vitam eternam. Multi aut erūt p̄mi novissimi: et novissimi primi. Erat aut i via ascendentes iherosolimā: et p̄cedebat illos ihesus. Et sequebāt: et sequentes timebant. Et assumens iterū duodecim: cepit illis dicere q̄ essent ei v̄tura. Quia ecce ascendimus iherosolimā: et filius hominis tradetur principibus sacerdotum et scribis et senioribus: et damnabunt eum morte. Et tradent eū gentibus: et illudent ei: et conspuent eū et flagellabunt eū: et interficient eū: et tertia die resurget. Et accedunt ad eū iacobs et iohannes filij zebedi dicens. Magister: volum⁹ ut q̄cumq; petierimus facias nobis. At ille dixit eis. Quid vultis ut faciā vobis? Et dixerūt. Da nobis ut unus ad v̄trā tuā: et alius ad sinistram tuā sedam⁹ in gloria tua. Ihesus aut ait eis. Melius q̄ pretis.

Potestis bibere calicem quem ego bibo. aut baptismo quo ego baptizor baptizari? At illi dixerunt ei. Possimus. Ihesus autem ait eis. Calicem quidem quem ego bibo bibetis: baptismo quo ego baptizor baptizabimini: sedere autem ad dexteram meam vel ad sinistram non est meum dare vobis: sed quibus paratum est. Et audientes deum indignati sunt de iacobo et iohanne. Ihesus autem vocans eos ait illis. Scitis quia hi qui vident principari genibus dominantur eis: et principes eorum potestatem habent ipsorum? Non ita est autem in vobis: sed quicumque voluerit fieri maior erit vester minimus: et quicumque voluerit in vobis primus esse: erit omnium servus. Nam et filius hominis non venit ut ministraretur ei: sed ut ministraret: et daret animam suam redemptionem pro multis. Et venit iherosolymam. Et postquam exiit de ihericho et discipulis eius: et plurima multitudine: filius vero iohannis baptiste vocatus. Sedebat iuxta viam mendicans. Qui cum audisset quia ihesus nazarenus est: cepit clamare et dicere. Ihesu fili david: miserere mei. Et comminabatur illi multi: ut taceret. At ille multo magis clamabat: fili david miserere mei. Et stans ihesus: precepit illum vocari. Et vocatus cessit: dicens ei. An iniquus esto. Surge: vocare te. Qui proinde vestimento suo: relictus venit ad eum. Et respondens ihesus dixit illi. Quid tibi vis faciam? Levis autem dixit ei. Rabbi: ut videam. Ihesus autem ait illi. Vade. Fides tua te salvum fecit. Et cuncti viderunt sequi eum in via. ¶

Et cum appropinquarent iherosolimam: et bethaniam ad montem olivarum: misit duos ex discipulis suis: et ait illis. Ite in castellum quod contra vos est: et statim introeuntes illuc: invenientis

pullum ligatum: super quem nemo adhuc hominum sedit. Soluite illum: et adducite. Et si quis vobis dixerit quid facitis: dicite quia domino necesse est: et continuo illum dimittet hic. Et abeuntes inveniunt pullum ligatum: ante ianuam foris in bivio: et solvunt eum. Et quidam de illis stantibus dicebant illis. Quid facitis solventes pullum? Qui dixerunt eis sicut preceperat illis ihesus: et dimiserunt eum. Et duxerunt pullum ad iherosolimam: et imposuerunt illi vestimenta sua et sedit super eum. Multi vestimenta sua straverunt in via. Alii autem fenes cedebant de arboribus: et strangebant in via. Et qui pibant et quibebant clamabant dicentes. Magna benedictio cui venit in nomine domini: benedictum quod venit regnum patris nostri david: o sancta in excelsis. Et introiit iherosolimam in templum: et circumspiciens omnes: et cum vespere esset: praerexit i bethaniam cum duobus. Et alia die cum eirent a bethania elinixit. Cumque vidissent angelum secum habentem folia: venit si quod forte inveniunt in ea. Et cum venisset ad eam: nichil invenit praeter folia. Non enim erat tempus ficorum. Et respondens dixit ei. Iam non amplius in eternum ex te quilibet fructum maderet. Et audierant discipuli eius: et venerunt iherosolimam. Et cum introisset in templum cepit eicere vendentes et amentes in templo: et mesas nummulariorum et tabulas vendentium columbas evertit. Et non sinebat ut quilibet transiret vas per templum: et docebat dicens eis. Nonne scriptum est quia domus mea domus orationis vocabitur omnibus gentibus? Vos autem fecistis eam speluncam latronum. Quos audierat: principes sacerdotum et scribae querebant quomodo eum proderent. Timebant enim

eum: quoniam universa turba ammirabat super doctrinam eius. Et cum vespere facta esset: egrediebatur de civitate. Et cum mane transiret: viderunt saccum aridum factum a radicibus. Et recordatus petrus dixit ei. Rabbi: ecce hic qui maledixisti aruit. Et respondens ihesus ait illis. N habere fidem dei. Amen dico vobis: quia quicumque dixerit huic monti tolle: et mitte in mare: et non hesitaverit corde suo: sed crediderit quia quicumque dixerit fiat: fiet ei. Propterea dico vobis: omnia quaecumque orantes petitis credite quia accipietis: et veniet vobis. Et cum habitis ad orandum: dimittite si quid habetis adversus aliquem: ut et pater vester qui in celis est dimittat vobis peccata vestra quod si vos non dimiseritis: nec pater vester qui in celis est dimittet vobis peccata vestra. Et venit rursus iherosolimam. Et cum ambularet in templo: accessit ad eum summus sacerdos: et scribae et seniores: et dixerunt ei. In qua potestate haec facis: et quis tibi dedit hanc potestatem ut ista facias? Ihesus autem respondens ait illis. Interrogabo vos: et ego unum verbum: et respondete michi: et dicam vobis in qua potestate haec faciam. Baptismus iohannis de celo erat: an ex hominibus? Respondete michi. At illi cogitabant secum dicentes. Si dixerimus de celo: dicit nobis. Quare ego non credidistis ei? Si dixerimus ex hominibus: timeamus populum. Omnes enim habebant iohannem quia vere propheta esset. Et respondentes dixerunt ihesu. Nescimus. Et respondens ihesus ait illis. Neque ego dico vobis in qua potestate haec faciam. ¶ **E**t cepit illis in parabolis loqui. Vineam passivam homo: et circumdedit sepe: et fodit lacum: et edificavit

nervum: et locavit eam agricolis: et peregre profectus est. Et misit ad agricolas in tempore servitii: ut ab agricolis acciperet de fructu vineae. Qui apprehensum eum occiderunt: et dimiserunt vacuum. Et iterum misit ad illos alium servum: et illum in capite vulneraverunt: et contumeliose affecerunt. Et rursus alium misit: et illum occiderunt: et plures alios quosdam cedentes: alios vero occidentes. Adhuc ergo unum habes filium carissimum: et illum misit ad eos iniquissimum dicens: quia revereberuntur filium meum. Coloni autem dixerunt ad invicem. Venite occidamus eum: et nostra erit hereditas. Et apprehendentes eum occiderunt: et eiecerunt eum vineam. Quid ergo faciet dominus vineae? Veniet et proder colonos: et dabit vineam alijs. Haec scripturam hanc legistis lapidem quem reproba verunt edificantes: hic factus est in caput anguli: a domino factum est istud et est mirabile in oculis nostris. Et querebant eum tenere: et timerunt turbam. Cognoverunt enim quoniam ad eos parabolam hanc dixerat. Et relicto eo abiit. Et misit ad eum quosdam ex pharisaeis et herodianis: ut eum caperent in verbo. Qui venientes dixerunt ei. Magister: scimus quia verax es et non curas quemquam. Haec enim vides in faciem hominum: sed in veritate viam dei doces. Interdum dari tributum caesari: an non debemus? Qui scies verbum illorum: ait illis. Quid me temptatis? Afferre michi denarium ut videam. At illi attulerunt ei. Et ait illis. Cuius est imago haec et inscriptio? Dixerunt ei. Caesaris. Respondens autem ihesus dixit illis. Reddite igitur quae sunt caesari caesari: et quae sunt dei deo. Et mirabantur super eo. Et venerunt ad eum sadducei qui dicunt resurrectionem non esse: et interrogabant eum.

dicentes. Magister: moyses vobis scripsit ut si cuius frater mortuus fuerit et dimiserit uxorem et filios non reliquerit: accipiat frater eius uxorem ipsius et relinqueret semini fratri suo. Septem ergo fratres erant: et primus accepit uxorem: et mortuus est non relicto semine. Et secundus accepit eam et mortuus est: et nec iste reliquit semen. Et tertius similiter. Et accepit eam similiter septem: et non reliquerunt semine. Novissima omnium defuncta est et mulier. In resurrectione ergo cum resurrexerint: cuius de hijs erit uxor? Septem enim habuerunt eam uxorem. Et respondens ihesus ait illis. Nonne ideo erratis: non scientes scripturas neque virtutem dei? Cum enim a mortuis resurrexerint neque nubent neque nubentur: sed sunt sicut angeli dei in celis. De mortuis autem quod resurgat non legistis in libro moysi super rubum quomodo dixit illi deus interrogans: ego sum deus abraham et deus ysaac et deus iacob. Non est deus mortuorum sed vivorum. Vos ergo multum erratis. Et accessit unus de scribis: qui audierat illos conquirentes: et videns quoniam bene illis responderit: interrogavit eum quid esset primum omnium mandatum. Ihesus autem respondit ei: quia primum omnium mandatum est. Audi israel deus deus tuus deus unus est: et diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo: et ex tota anima tua: et ex tota mente tua: et ex tota virtute tua. Hoc est primum mandatum. Secundum autem simile est illi. Diliges proximum tuum tanquam teipsum. Maxima horum aliquid mandatum non est. Et ait illi scriba. Bene magister in veritate dixisti: quia unus est deus et non est alius propter eum. Et ut diligatur ex toto corde: et ex toto intellectu: et ex tota anima: et

ex tota fortitudine: et diligere proximum tanquam seipsum. maxima est omnibus operibus mandatis et sacrificiis. Ihesus autem videns quod sapienter responderet: dixit illi. Nonne longe a regno dei. Et nunc iam audebat eum interrogare. Et respondens ihesus dicebat doctor in templo. Quomodo dicis scribe testem esse david? Ipse enim david dixit in spiritu sancto. Dixit dominus domino meo sedes a dexteris meis: donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum. Ipse ergo david dixit eum dominum: et unde est filius eius? Et multa verba cum libenter audiret. Et dicebat eis in doctrina sua. Laus a scribis: qui volunt in solis ambulare et salvari in foro: et in primis cathedras sedere in synagogis: et primos discubitus in cenis. Qui devorant domos viduarum sub obtentu prolixae orationis: hijs accipiant plus iudicii. Et sedens ihesus contra gazophilacium aspicebat quomodo turba iactaret res in gazophilacium: et multi divites iactabant multa. Cum venisset autem vidua una pauper: misit duo minuta quod est quadrans. Et convocans discipulos suos ait illis. Amen dico vobis: quoniam vidua haec pauper plus omnibus misit: qui misit in gazophilacium. Omnes enim ex eo quod abundabat illis misit: haec vero de penuria sua omnia que habuit misit totum victum suum. **XIII**

Et cum egredere de templo: ait illi unus ex discipulis suis. Magister: aspice quales lapides et quales structuras. Et respondens ihesus ait illi. Vides has omnes magnas edificationes? Non relinquetur lapis super lapidem qui non destruetur. Et cum sederet in monte olivae contra templum: interrogabat eum separatim petrus et iacobus

et iohannes et andreas. Dic nobis quando ista fient: et quod signum erit quando haec omnia incipient consumari. Et respondens ihesus cepit dicere illis. Videte ne quis vos seducat. Multi enim venient in nomine meo dicentes quia ego sum: et multos seducunt. Cum audieritis autem bella et opiniones bellogum: ne timeatis. Oportet enim fieri: sed nondum finis. Et surget cum gens contra gentem: et regnum super regnum: et erunt terremoti et loca et famines. Quia dolo haec. Videte autem vosmetipsos. Tradent enim vos in consilium: et in synagogas: et in pulpabitis: et ante praesides et reges stabitis propter nomen meum. Et in omnes gentes primum oportet praedicari evangelium. Et cum duxerint vos tradentes: nolite cogitare quid loquamini: sed quod datus vobis fuerit in illa hora id loquimini. Non enim vos estis loquentes: sed spiritus sanctus. Tradet autem frater fratrem in mortem: et pater filium: et consurgent filii in parentes: et morte afficient eos. Et eritis odio omnibus: propter nomen meum. Qui autem sustinuerit in fine: hic salvus erit. Cum autem videritis abominationem desolationis stantem ubi non debet: qui legit intelligat. Tunc qui in iudea sunt fugiant in montes: et qui super templum ne descendant in domum: nec introeat ut tollat quod de domo sua: et qui in agro erit: non revertatur retro: tollere vestimentum suum. De autem pregnantibus et nutriendibus in illis diebus. Orate neque ut hyeme non fiant. Erunt enim dies illi tribulationes tales quales non fuerunt ab initio creaturae quam condidit deus usque nunc: neque fient. Et nisi brevia esset dies: non fuisset salva omnis caro. Sed propter electos quos elegit brevavit dies.

Et tunc si quis vobis dixerit ecce hic est christus: ecce illic: ne credideritis. Et surgent etiam pseudo christi et pseudo prophetae: et dabunt signa et portenta ad seducendos si fieri potest etiam electos. Vos ergo videte. Ecce praedixi vobis omnia. Sed in illis diebus post tribulationem illam sol conterebrabitur: et luna non dabit splendorem suum. Et stelle caeli erunt deciduae: et virtutes quae sunt in caelis movebuntur. Et tunc videbitur filius hominis venientem in nubibus cum virtute multa et gloria. Et tunc mittet angelos suos: et congregabit electos suos a finibus terrae usque ad finem caeli. A tunc autem discite parabolam. Cum iam ramus eius tener fuerit et nata fuerint folia: cognoscitis quia in proximo sit aestas. Sic et vos cum videritis haec fieri: scitote quod in proximo sit et osus. Amen dico vobis: quoniam non transibit generatio haec: donec omnia ista fiant. Et cum terra transibit: verba autem mea non transibunt. De die autem illa vel hora nemo scit: neque angeli caeli neque filius: nisi pater. Videte: vigilate: et orate. Nescitis enim quando tempus sit. Sicut homo qui peregre profectus reliquit domum suam: et dedit servis suis potestatem cuiusque operis: et ianitori precepit ut vigilet. Vigilate ergo. Nescitis enim quando dominus domus veniat: scio an media nocte: an gallicantu: an mane: ne cum venerit repente: inveniat vos dormientes. Quod autem vobis dico omnibus dico: vigilate. **XIV**

Erat autem pascha et azima post biduum: et querebant summi sacerdotes et scribae quomodo eum dolo tenerent et occiderent. Dicebat enim. Non in die festo: ne forte tumultus fieret in populo. Et cum esset bethanie in domo simonis

leprosi et recumbentes: venit mulier habens alabastrum unguenti nardi spirati preciosi: et fracto alabastro effudit super caput eius. Erant autem quidam indigni ferentes intra semetipsos: et dicentes. Vt quid perdis ista unguenti facta est? Hoc terat enim unguentum istud venditari plus quam recentis denariis: et dari pauperibus. Et fremebat in eam. Ihesus autem dixit. Sinite eam. Quid illi molesti estis? Bonum opus operata est in me. Benignus enim pauperes habetis vobiscum: et cum volueritis potestis illis benefacere: me autem non semper habetis. Quod habuit hec fecit: purum ungere corpus meum in sepultura. Amen dico vobis: ubicumque predicatum fuerit euangelium istud in universo mundo: et quod fecit hec narrabitur in memoriam eius. Et iudas scariothis unus de duodecim abiit ad summos sacerdotes: ut venderet eum illis. Qui audientes gausti sunt: et permiserunt ei pecuniam se duros. Et querebat quomodo illum oportune traderet. Et primo die azimorum quando pascha immolabant: dicit ei discipuli. Quo vis eam? et parant tibi ut manducet pascha. Et mittit duos ex discipulis suis: et dicit eis. Ite in civitatem: et occurret vobis homo lagenam aque baulas. Sequimini eum: et quocumque introierit dicit dno domus: quia magister dicit. Ubi est refectio mea: ubi pascha cum discipulis meis manducemus. Et ipse vobis demonstrabit refectum: gratias factum: et illic parate nobis. Et abiit discipulus eius: et venerat in civitatem: et invenit sicut dicebat illis: et paraverunt pascha. Vespere autem facto: venit cum duodecim. Et discubentibus eis et manducantibus ait ihesus. Amen dico vobis: quia unus ex vobis tradet

me qui manducat meum. At illi ceperunt conturbari et dicere singillatim. Numquid ego? Qui ait illis. Unus ex duodecim: qui intingit meam manum in caphura. Et filius quidem horum vobis sicut scriptum est de eo. De autem homini illi: per quem filius hominis tradetur. Bonum erat ei: si non esset natus homo ille. Et manducantibus illis: accepit ihesus panem: et benedicens fregit: et dedit eis et ait. Sumite: hoc est corpus meum. Et accepto calice: gratias agens dedit eis. Et biberunt ex illo omnes. Et ait illi. Hic est sanguis meus novi testamenti: qui pro multis effundetur. Amen dico vobis: quod iam non bibam de genimine vitis: usque in diem illum illud bibam novum in regno dei. Et primo dicto: cecidit in marem olivam. Et ait eis ihesus. Quibus scandalizabit mini in nocte ista: quia scriptum est: percutia pastoris et dissipant oves. Sed postea ex resurrectione: predicabo vos in galilea. Petrus autem ait illi. Et si omnes scandalizaverint: sed non ego. Et ait illi ihesus. Amen dico tibi: quia tu hodie in nocte hac: priusquam gallus bis vocem dederis: ter me res negaveris. At ille amplius loquebatur. Et hoc protulerit me simul commoveri tibi: non te negabo. Similiter autem et omnes dicebant. Et transiit in domum cui nomen getsemani: et ait discipulis suis. Sedete hic donec oram. Et assumit petrum et iacobum et iohannem fratres: et cepit parare et edere. Et ait illis. Vestis est anima mea usque ad mortem. Sufficit vobis hic et vigilate. Et cum pressisset paululum: prostratus super terram: et orabat ut si fieri posset transire ab eo hora: et dicit. Abba pater: omnia tibi possibilia sunt: transfer calicem hunc a me. Sed non

quod ego volo: sed quod tu. Et venit et invenit eos dormientes. Et ait petro. Simon dormis? Non posuisti una hora vigilare? Vigilate et orate: ut non intreatis in temptationem. Spiritus quidem promptus est: caro vero infirma. Et iterum abiit orare: rursus secum dicens. Et reversus denique: invenit eos dormientes. Erant enim oculi eorum gravati: et ignorabant quid responderent ei. Et venit tertio: et ait illis. Dormite iam: et requiescite. Sufficit. Venit hora: ecce filius hominis tradetur in manus peccatorum. Surgite eam. Ecce qui me tradet: pater est. Et ad huc eo loquente: venit iudas scariothis unus de duodecim: et cum turba multa: cum gladiis et lignis a summis sacerdotibus et scribis et senioribus. Dedit autem traditor eis signum dicens. Quicumque osculatus fuero ipse est: tenete eum: et ducite eum. Et cum venisset: statim accedens ad eum ait. Rabbi. Et osculatus est eum. At illi manus intulerunt in ihesum et tenuerunt eum. Unus autem quidam de circumstantibus eduxit gladium percussit eum humi sacerdotis: et amputavit illi auriculam. Et respondens ihesus ait illis. Tangite ad latronem: et gladii et lignis comprehendere me. Quotidie eram apud vos in templo docens: et non me tenuistis. Sed ut impleantur scripturae. Tunc discipuli eius relinquentes eum omnes fugerunt. Adolestes autem quidam sequebantur eum amicum suum donec super nudum: et tenuerunt eum. At ille reversus indone nudus fugit ab eis. Et adduxerunt ihesum ad summum sacerdotem: et conveniunt omnes sacerdotes et scribe et seniores. Petrus autem a longe secutus est eum usque intro in atrium summum sacerdotis: et sedebat cum ministris

ad ignem: et calefacedat se. Summi vero sacerdotes et omne concilium querebant adversus ihesum testimonium: ut eum morti traderent: nec inveniebant. Multi autem testimonium falsum dicebant adversus eum: et convenientia testimonio non erat. Et quidam surgentes: falsum testimonium ferebant adversus eum dicentes. Quoniam nos audivimus eum dicentem. Ego dissolvam templum hoc: et post triduum aliud non manufactum edificabo. Et non erat convenientia testimonio illorum. Resurgens autem summus sacerdos in medium interrogavit ihesum dicens. Non respondes quicquam ad ea que tibi obiciuntur ab his? Ille autem tacebat: et nichil respondit. Rursus summus sacerdos interrogabat eum: et dixit ei. Tu es Christus filius dei benedicti? Ihesus autem dixit illi. Ego sum. Et videbitis filium hominis sedentem a dexteris virtutis dei: et venientem cum nubibus celorum. Summus autem sacerdos scindens vestimenta sua ait. Quid adhuc desideramus testes? Audistis blasphemiam. Quid vobis videtur? Qui omnes condemnaverunt eum esse reum mortis. Et ceperunt quidam conspuere eum: et velare faciem eius: et colaphis eum edere: et dicere ei: propheta. Et ministri alapis eum reddebant. Et cum esset petrus in atrio: doxum: venit una ex ancillis summum sacerdotis: et cum vidisset petrum calefacientem se: aspiciens illum ait. Et tu cum ihesu nazareno eras. At ille negavit dicens. Neque scio: neque novi quid dicas. Et egrediente foras ante atrium: et gallus cantavit. Rursus autem cum vidisset illum ancilla cepit dicere circumstantibus: quia hic et illis est. At ille iterum negavit. Et post pusillum rursus qui stabat dicebat petro. Vere et illis es: nam et galileus es. Ille autem

cepit anathematizare et iurare: quia
nescio hominem istum quem dicis.
Et statim gallus iterum cantavit. Et
recordatus est petrus verbi quod dixe-
rat ei ihesus: priusquam gallus cantet his-
ter me negabis. Et cepit flere. **XV**

Et confestim mane consiliu facien-
tes summi sacerdotes cum senioribus
et scribis et universis consilio: vindictas
ihesu duxerunt et tradiderunt pilato. Et in-
terrogavit eum pilatus. Tu es rex iudeorum?
At ille respondens ait illi. Tu dicis. Et
accusabat eum summi sacerdotes in mul-
tis. Pilatus autem rursum interrogavit
eum dicens. Non respondes quicquam? Vi-
de in quantis te accusant. Ihesus au-
tem amplius nichil respondit: ita ut
miraretur pilatus. Per diem autem festum
solebat dimittere illis unum ex vindictis
quicumque petissent. Erat autem qui dice-
batur barabbas. qui cum seditione fecerat homi-
nidum. Et cum ascendisset turba: cepit ro-
gare sicut semper faciebat illis. Pilatus
autem respondit eis et dixit. Vultis dimitte-
re vobis regem iudeorum? Sciebat enim
quod per invidiam tradidissent eum
summi sacerdotes. Pontifices autem
convenerunt turba: ut magis barab-
bam dimitteret eis. Pilatus autem iterum
respondens ait illis. Quid ergo vultis
facere regi iudeorum? At illi iterum clama-
verunt. Crucifige eum. Pilatus vero dice-
bat illis. Quid enim mali fecit? At il-
li magis clamabant: crucifige eum. Pila-
tus autem volens populo satisfecere dimisit
illis barabam: et tradidit ihesum fla-
gellis celsum ut crucifigeretur. Milites
autem duxerunt eum in atrium priorum et con-
vocant totam cohortem: et induunt eum
purpura et imponunt ei plebeas spi-
neae coronae: et ceperunt salutare eum. Ante

regem iudeorum. Et praeiebant caput eius
arundine: et conspuiebant eum: et pones-
tes genua adorabant eum. Et postquam
illulerunt ei reuerterunt illum purpura: et in-
diderunt eum vestimentis suis: et eduxerunt
illum ut crucifigerent eum. Et agarianus
praecedente quoniam simone cyrenaeum ve-
nitum de villa: patrem allegandi et
rursum: ut tolleret crucem eius. Et perduxerunt
illum in golgatha locum: quod est interpre-
tum calvarie locus. Et dabat ei bibere
mixturem vini: et non accepit. Et crucifi-
gentes eum diuiserunt vestimenta eius:
mitres sortem super eis quis quid tol-
leret. Erat autem hora tertia: et crucifi-
xerunt eum. Et erat titulus cause eius in he-
braeis: rex iudeorum. Et cum eo crucifigunt duos
latrones: unum a dextris et alium a si-
nistris eius. Et impleta est scriptura quae di-
xit. Et cum iniquis reputatus est. Et pre-
tereuntes blasphemabant eum: mouentes
capita sua et dicentes. Vah qui destruxisti
templum dei: et in tribus diebus reedifi-
cas. Saluum fac te ipsum descendens
de cruce. Similiter et summi sacerdotes
illudentes ad alterutrum eum scribis di-
cebant. Alios saluos fecit: seipsum non
potest saluum facere. Cuius regis israel
descendat nunc de cruce: ut videamus
et credamus. Et qui cum eo crucifixus erat
conviciabatur ei. Et facta hora sexta:
tenebre factae sunt per totam terram usque in
vesperam nonam. Et hora nona exclamavit
ihesus voce magna dicens. Ihesus. Ihe-
lois. Ihesus. Ihesus. Ihesus. Ihesus. Ihesus.
Quod est interpre-
tatum. Deus meus. Deus meus: ut quod
dereliquisti me? Et quidam de circum-
stantibus audientes dicebant. Ecce he-
liam vocat. Cuius autem unus et im-
pletus spongiam aceto: circumponentes
calamo: posuit dabit ei bibere. Sinite:
videmus si veniat helias ad deponendum

eum. Ihesus autem emissam voce magna
expiravit. Et velum templi scissum est in
duos: a summo usque deorsum. Videtur
autem centurio qui ex adverso stabat: quia
sic clamans expirasset. ait. Vere homo
hic filius dei erat. Erant autem et mulie-
res de longe aspicientes: inter quas e-
rat maria magdalene: et maria iaco-
bi minoris: et ioseph mater: et salome:
et cum esset in galilea sequebantur eum et
ministrabant ei: et alie multe quae simul
cum eo ascenderant iherosolimam. Et cum
iam sero esset factum: quia erat parasce-
ue quod est ante sabbatum: venit ioseph ab
arimathia nobilis decurio: qui et ipse
erat expectans regnum dei. Et audacter
introiit ad pilatum: et petiit corpus ihe-
su. Pilatus autem miratus si iam obul-
set. Et accessit centurione: interroga-
vit eum si iam mortuus esset. Et cum
cognovisset a centurione: donavit cor-
pus ioseph. Ioseph autem mercatus sin-
donem: et deponens eum involuit
sindone: et posuit eum in monumē-
to quod erat excavatum de petra: et ad-
voluit lapidem ad ostium monumenti.
Maria magdalene et maria ioseph
aspiciebant ubi poneretur. **XVI**

Et cum transisset sabbatum: maria
magdalene et maria iacobi et
salome emerunt aromata: ut venien-
tes ungerent ihesum. Et valde mane
una sabbatorum: veniunt ad monu-
mentum: orto iam sole. Et dicebant
ad invicem. Quis revolvat nobis la-
pidem ab ostio monumenti? Et respi-
cientes viderunt revolutum lapidem.
Erat quippe magnus valde. Et intro-
euntes in monumentum viderunt in-
venit sedentem in dextris coopertum
stola candida: et obdormire. Qui
dixit illis. Nolite expavescere. Ihesum

hunc nazarenum: crucifixum: surrexit: non
est hic. Ecce locus: ubi posuerunt eum. Sed
ite dicite discipulis eius et petro: quia pre-
cedet vos in galileam. Ibi eum vide-
bitis: sicut dixi vobis. At ille respondens
sugerit de monumento. Invalerat enim
eas timor et paor: et nemini
quicquam dixerunt. Timebant enim. Surgens
autem ihesus mane prima sabbati appa-
ruit primo marie magdalene: de qua
eiecerat septem demonia. Illa vadens
nuntiavit hijs: qui cum eo fuerant lugen-
tibus et flentibus: et illi audientes quod
vixeret et visus esset ab eis: non credide-
runt. Post haec autem duobus ex hijs am-
bulantibus ostensus est in alia effigie
eunibus in villam: et illi euntes nuncia-
verunt ceteris: nec illis crediderunt. Non
ultime autem recubantibus illis undecim
apparuit: et reprobravit incredulitatem
eorum: et duriciam cordis: quia hijs qui viderant
eum resurrexisse non crediderunt. Et
dixit eis. Euntes in universum: predicate
evangelium omni creature. Qui
crediderit et baptizatus fuerit: salvus
erit: qui vero non crediderit: condemnabitur.
Signa autem eos qui crediderint
haec sequentur. In nomine meo demonia
eiciet: linguis loquentur novis:
serpentes collent: et si mortiferum quid
biberint: non eis nocebit. Super egros
manus imponent: et bene habebunt.
Et dominus quidem ihesus postquam lo-
cutus est eis: assumptus est in celum:
et sedet a dextris dei. Illi autem profe-
di praedicaverunt ubique: domino coo-
perante et sermonem confirmante: se-
quentibus signis. **Explicit euangelium
secundum mattheum. Incipit praefatio beati
geronimii presbyteri in euangelium secundum
lucam.**

Lucas virus natione antiochenus arte medicus discipulus apostolorum postea pauli secutus usque ad confessionem dei serviens domino sine crimine: nam neque uxorem unquam habuit neque filios: septuaginta et quatuor annorum obiit in bithynia: plenus spiritu sancto. Qui cum iam scripta essent euangelia per mattheum quidem in iudea per marcum autem in italia: sancto instigante spiritu in achate pariter hoc scripsit euangelium: significans etiam ipse in principio ante suam aliam esse descripta. Cuius circa ea quod ordo euangelice dispositionis reposita: ra maxime necessitas laboris fuit: ut primum grecis fidelibus omni prophetatione venturi in carne dei christi manifestata humanitate ne iudaicis fabulis attenti: in solo legis desiderio reuerterentur: vel ne hereticis fabulis et stultis sollicitationibus secundum reciderent a veritate et laborarent: dehinc ut in principio euangelij iohannis natiuitate presumpta: cui euangelium scriberet et in quo electus scriberet indicaret: ceteras in se complere esse quod essent ab alijs incepta. Cui ideo post baptismum filij dei a perfectione generationis iusto implere: repente a principio natiuitatis humane potestas permilla est: ut requirerentibus demonstraret in quo apprehenderet et rar per nathan filium dauid introitu reuerentis in deum generationis admissio: indispabilis dei potestas in hominibus christi sui: perfecti opus hominis redire in se per filium faceret: qui per dauid patrem ventientibus inter prebatur in christo. Cuius lucis non immerito etiam scriba domini actum apostolorum potestas in ministerio datur: ut deo in deum pleno et filio perfectionis regendo: oratione ab apostolis

facta: sorte domini electionis numerus compleretur: sicque paulus consummatione apostolicis actibus daret: quod diu contra stimulum recalcitrante dominus elegisset. Quod et legentibus ac requirerentibus deum: et si per singula repediti a nobis uale fuit: sciens tamen quod operam agricolam oporteat de suis studiis edere: vitauimus publicam curiositatem: ne non tam uolentibus deum demonstrare uideretur: quam fastidientibus prodidisse. *Explicit prefatio. Incipit euangelium secundum lucam. prothomium ipsius lucam lucam euangelium suum.*

Quoniam quidem multi conati sunt ordinare narrationes que in nobis complere sunt rebus: sicut tradiderunt nobis quod ab inicio ipsi uideretur: et minister fuerit timonis: uultu et michi allucato omnia a principio diligenter et ordine tibi scribere optat theophile: ut cognoscas res ueritas de quibus euidetur res ueritate.

Ut in diebus herodis regis iudee sacerdos quidam nomine zacharias de uirgine abia: et uxor illi de filiabus aaron: et nomen eius elizabeth. Erant autem iusti ambo ante deum: incidentes in omnibus mandatis et iustificationibus domini sine querela. Et non erat illis filius: eo quod esset elizabeth sterilis: et ambo procreassent in diebus suis. Factum est autem cum sacerdos fungeretur zacharias in ordine uicis sue ante deum: secundum consueudinem sacerdotum sorte egressus ut incensum poneret in ingressu in templum domini. Et omnis multitudinis populi erat oratio foris hora incensi. Apparuit autem illi angelus domini: stans a dextera altaris

incensi. Et zacharias turbatus est uidentis: et timor iniecit super eum. At ait angelus ad illum angelus. Ne timeas zacharia: quoniam reuerentia est deprecatio tua. Et uxor tua elizabeth pariet tibi filium: et uocabis nomen eius iohannem: et erit gaudium tibi et exultatio: et multi in natiuitate eius gaudebunt. Erat enim magnus coram domino: et uirum et sanctum non habebat. Et spiritu sancto replebitur adhuc ex utero matris sue: et multos filiorum israel conuerteret ad dominum deum ipsorum. Et ipse prederat ante ipsum in spiritu et uirtute: ut conuerteret corda patrum in filios: et incredulos ad prudentiam iustorum: pararet dominus plebem perfectam. Et dixit zacharias ad angelum. Unde hoc scias? Ego enim sum senex: et uxor mea preest in diebus suis. Et respondens angelus dixit ei. Ego sum gabriel qui sto ante deum: et missus sum loqui ad te: et habere tibi euangelizare. Et ecce eris tacens et non poteris loqui usque in diem quo hæc fuerint: pro eo quod non credidisti uerbis meis: que implebuntur in tempore suo. Et erat plebs repedans zachariam: et mirabatur quod tardaret ipse in templo. Egrediens autem non poterat loqui ad illos. Et cognouerunt quod uisionem uiderat in templo. Et ipse erat inuermis illis: et permansit mutus. Et factum est ut impleti sunt dies officij eius: abiit in domum suam. Post hos autem dies concepit elizabeth uxor eius: et occultabat se multis quinq; diebus. Quia sic fecit michi dominus: in diebus quibus respexit auferre obprobrium meum inter homines. In mensis autem sexto missus est angelus gabriel a deo in ciuitatem galilee cui nomen nazareth: ad virginem desponsatam uiro cui nomen erat ioseph: de domo dauid: et nomen virginis maria.

Et ingressus angelus ad eam dixit. Aue gratia plena: dominus tecum: benedicta tu in mulieribus. Que cum audisset turbata est in sermone eius: et cogitabat qualis esset ista saluatio. Et ait angelus ei. Ne timeas maria: inuenisti enim gratiam apud deum. Ecce concipies in utero et paries filium: et uocabis nomen eius iesum. Hic erit magnus: et filius altissimi uocabitur. Et dabit illi dominus deus sedem dauid patris eius: et regnabit in domo iacob in eternum: et regni eius non erit finis. Dixit autem maria ad angelum. Quomodo fiet istud: quoniam uirum non cognosco? Et respondens angelus dixit ei. Spiritus sanctus superueniet in te: et uirtus altissimi obumbrabit tibi. Ideoque et quod nascetur ex te sanctum: uocabitur filius dei. Et ecce elizabeth cognata tua: et ipsa concepit filium in senectute sua. Et hic mensis est sextus illi qui uocatur sterilis: Quia non erit impossibile apud deum omne uerbum. Dixit autem maria. Ecce ancilla domini: fiat michi secundum uerbum tuum. Et discessit ab illa angelus. Et surgens autem maria in diebus illis abiit in montana cum festinatione in ciuitate iudæe: et intrauit in domum zacharie: et salutauit elizabeth. Et factum est ut audiuisset salutationem marie elizabeth: exultauit infans in utero eius. Et repleta est spiritu sancto elizabeth: et edamauit uocem magnam et dixit. Benedicta tu inter mulieres: et benedictus fructus uentris tui. Et unde hoc michi: ut ueniam mater domini mei ad me? Ecce enim ut facta est uox saluationis tue in auribus meis: exultauit in gaudio infans in utero meo. Et beata que credidit: quoniam perfecerit ea que dicta sunt ei a domino. Et ait maria. Magnificat anima mea dominum: et exultauit spiritus meus in

deo saluari meo: quia respexit humilitatem ancille sue. Ecce enim et hoc beatam me dicunt omnes generationes: quia fecit michi magna: qui potens est et laudum nomen eius. Et misericordia eius in progenie et progenies: timētibz eū. Fecit potentia in brachio suo: dissipavit superbos mente cordis sue. Deposuit potentes de sede: et exaltavit humiles. Eturientes impleuit bonis: et divites dimisit inanes. Suscepit israel puerum suū memorari misericordie sue: sicut locutus est ad patres nros-abraham et semini eius in secula. Manavit autē maria cū illa quasi mēsis rebus: et reuersa est in domū suam. Elisabeth autē impletū est tempus pariedi: et peperit filiū. Et audierūt vicini et cognati eius: quia magnificauit dñs misericordiam suā cū illa: et congratulabātur ei. Et factū est in die octaua venerunt circumcidere puerū: et vocabāt eū nomīne patris sui zachariā. Et respondens mater eius dixit. Nequaquā: sed vocabitur iohānes. Et dixerūt ad illā. Quia nemo est in cognatione tua. qui vocetur hoc nomine. Innuēbat autē pater eius: quē veller vocari eum. Et postulans pugillare scripsit dicens: iohānes est nomen eius. Et mirati sunt universi. Aperit autē illico os eius: et lingua eius: et loquebat̃ benedicens deū. Et factus est timor sup omnes vicinos eius: et super omnia montana iudee: divulgabātur omnia verba hec: et posuerūt omnes qui audierāt in corde suo dicere. Quis putas puer iste erit? Et enim manus dñi erat cū illo. Et zachariā pater eius repletus est spiritu sancto: et prophetavit dicens. Benedictus dñs deus israel: quia visitauit et fecit redemptionem plebi sue. Et receit contra

salutis nobis in domo dauid pueri sui: sicut locutus est per os sanctorum. Et a seculo sunt prophetarū eius: salutem et inimicis nris. et de manu omniū qui oderūt nos: ad faciendā misericordiā cum patribz nris: et memorari testamenti sui sancti: iusiurandū qd iurauit ad abrahā patrem nrm. daturū se nobis: ut sine timore de manu inimicorum nrorū liberati. seruiam⁹ illi: in sanctitate et iusticia corā ipso. omibz diebus nris. Et tu puer. propheta altissimi vocaberis. Preibis enim ante faciem dñi parare vias eius: ad dandā scientiam salutis plebi eius: in remissione peccatorum eorum: per viscera misericordie dei nostri. in quibz visitauit nos oriens ex alto: illuminare hys qui in tenebris et in umbra mortis sedent: ad dirigēdos pedes nostros in viam pacis. Puer autem crescebat et confortabatur spiritu: et erat in desertis usq; in diem ostensionis sue ad israel. **E**t factum est autē in diebus illis. regnauit aulāre augustus: ut de scriberetur uniuersus orbis. Hec descriptio prima facta est a phide syrie erino. Et ibāt omnes ut pherent: singuli in sua ciuitate. Ascendit autē et ioseph a galilea de ciuitate nazareth in iudeam ciuitatem dauid que vocat̃ bethleem: quod esset de domo et familia dauid: ut pheretur cum maria desponsata sibi uxore: pregnare. Factū est autē cū essent ibi: impleti sunt dies ut pareret. Et peperit filiū suū primogenitū: et panis eū inuoluit: et reclinauit eū in psepio: quia non erat ei locus in diuersorio. Et pastores erāt i regione eadem vigilantes: et custodiētes vigilas noctis sup gregē suū. Et ecce agnus dñi stetit iuxta illos: et claritas dei circumfulsit

illos: et timuerūt timore magno. Et dixit illis agnus. Nolite timere. Ecce enim euangelizo vobis gaudiū magnum qd erit omni populo: quia natus est vobis hodie saluator qui est christus dñs. in ciuitate dauid. Et hoc vobis signū. Inuentis infantem pannis inuolutū: et positū i psepio. Et subito facta est cum angelo multitudo militie celestis: laudantiū deū et dicentiū. Gloria i altissimi deo: et in terra pacis hominibz bone voluntatis. Et factū ē ut discesserūt ab eis angeli in celū: pastores loquebantur adinuicem. Transieramus usq; bethleem: et videamus hunc verbū qd factū est qd fecit dñs et ostendit nobis. Et venerūt festinantes: et inuenerūt mariā et ioseph. et infantē positū i psepio. Videntes autē cognouerūt de verbo: qd dictū erat illis de puero hoc. Et omnes qui audierant mirati sunt: et de hys que dicta erant a pastoribz ad ipsos. Maria autē conseruabat omnia verba hec: conseruens in corde suo. Et reuersi sunt pastores glorificantes et laudātes deū in omnibus que audierāt et viderant: sicut dictum est ad illos. Et postq; consummati sunt dies octo. ut circumcideret puer: vocatū est nomen eius ihesus. Quod vocatū ē ab agelo priusq; i utero conciperetur. Et postq; impleti sunt dies purificationis eius secundum legem moysi tulerūt illū in iherusalē. ut scirent cum dño: sicut scriptum est in lege domini. Quia omne masculinū adaperiens vuluam. sanctū dñs vocabitur. Et ut darent hostiā scdm qd dictū est in lege dñi: par turturū aut duas pullos columbarū. Et ecce homo erat in iherlm cui nomen symeon. Et homo iste iustus et timoratus: expectās consolatiōē

israhel: et spiritus sanctus erat in eo. Et resposum acceperat a spiritu sancto. nō visurū se mortem: nisi prius videret christū dñi. Et venit in spiritu i templum. Et cum inducerent puerū ihesū patres ei⁹. ut faceret scdm consuetudinē legis pro eo: et ipse accepit eū in ulnas suas: et benedixit deū et dixit. Nunc dimittis seruū tuū dñe scdm verbū tuū i pace: quia viderūt oculi mei salutare tuū: quod parasti ante faciem omniū populorū: lumen ad reuelatiōē gentiū: et gloriā plebis tue israhel. Et erat pater eius et mater mirantes sup hys qd dicebantur de illo. Et benedixit illis symeon: et dixit ad mariā matrem eius. Ecce positus est hic in ruinam. et in resurrectionē multorū i israhel: et i signū cū contradiceret. Et tuā ipsius animā transibit gladi⁹: ut reuelent̃ et multis cordibz cogitationes. Et erat anna prophetissa filia sanuel de tribu aser: hec precessat in diebz multis: et vivebat cum viro suo annis septē a virginitate sua. Et hec vidua usq; ad annos octoginta quatuor: qd nō discedebat de templo. ieiunjs et obsecrationibz viuens node ac die. Et hec ipsa hora supueniens cōstibat dño: et loquebat̃ de ipso. omnibz qd expectabāt receptionē iherlm. Et ut pheretur omnia scdm legem dñi: reuersi sunt in galileam. in ciuitatem suā nazareth. Puer autē crescebat et confortabatur. plenus sapientia: et gratia dei erat in illo. Et ibāt parentes eius p omnes annos in iherusalē in die solenni pasche. Et cū factus esset annorū duodecim. ascendentiū illis in iherosolimā scdm consuetudinē diei festi. consummati diebz cum redirent: remansit puer ihesus in iherusalē: et nō cognouerūt parentes ei⁹. Et postmodum

aut illū esse in comitatu: uenerūt iter
diei: et requirēbāt eū inter cognatos et
notos. Et nō inuenientes regressi sūt
in iherusalē: requirētes eum. Et factū
est post tridui: inuenerunt eū in tēplo
sedentem in medio doctorū: audientē
illos: et interrogantem eos. Stupetāt
autē omnes qui eū audiebant: super
prudentia et responsis eius. Et uidentes
amiraculi fuit. Et dixit mater ei ad
illū. Fili quid fecisti nobis sic? Ecce pa-
ter tuus et ego: dolentes querebamus
te. Et ait ad illos. Quid est quod me que-
rebatis? Nesciebatis quia i hīs que
patris mei sunt oportet me esse? Et ipi
nō intellexerūt uerbum quod locutus est
ad eos. Et descendit cum eis: et uenit
nazareth: et erat subditus illis. Et ma-
ter ei cōseruabat omnia uerba hęc in corde
suo. Et ihesus p̄ficiebat sapientia et eta-
te et gratia apud deū et homines. ¶

Ammo autē quidodécimo imperij
syriaci tetrarchis: procuratore pōcio
pilato iudeam: tetrarcha autē galilee
herode: philippo autē fratre ei tetrarcha
ituræ et trāconitidis regionis: et lya-
nia abiline tetrarcha: sub principibus
sacerdotum anna et caypha: factū est
uerbum dñi super iohannē zacharie fi-
lium in deserto. Et uenit in omnē regi-
onem iordanis predicans baptisum
penitentie i remissione peccatorū: sicut
scriptū est in libro sermōnū ysaię p̄p̄te.
Vox clamantis in deserto parare ui-
am domini: rectas facite semitas eius.
Omnis uallis implebitur: et omnis
mons et collis humiliabitur. Et erūt
praua in directa et aspera in uias pla-
nias: et uidebit omnis caro salutare dñi.
Dicebat ergo ad turbas quę respiciant ut
baptizarentur ab ipso. Venimina uipe-
rarum: quia ostendit uobis fugite a

uiscera ira: facite ergo fructus dignos
penitentie: et ne repēitis dicere patrem
haberi abraham. Dico enim uobis:
quia potens est deus de lapidibus istis
suscitare filios abrahę. Jam tñ secu-
ris ad radicē arboris posita ē. Omnia
ergo arbor nō faciens fructū bonū re-
cidetur: et in ignē mittetur. Et interro-
gabāt eum turbę dicentes. Quid ergo
faciemus? Respondens autē dicebat illis.
Qui habet duas tunicas ut non ha-
beat: et qui habet escas similiter faci-
at. Veniūt autē et publicani ut bap-
tizarentur: et dixerūt ad illū. Magister
quid faciemus? At ille dixit ad illos.
Nihil amplius quā quod cōstituit ē uo-
bis faciatis. Interrogabant autē eū et
milites dicētes. Quid faciemus et nos?
Et ait illis. Meminē conuictis neq;
calumnia faciatis: et contenti estote sti-
pendijs uestris. Estimāte autē p̄lo
et rogantibus omnibus in cordibus
suis de iohāne: ne forte ipse esset messias:
respondit iohānes dicēs omnibus. Ego
quidē aqua baptizo uos: uenit autē
fortior: cui non sum dignus solute
corrigere calciamētorū eius: ipse uos
baptizabit i spiritu scto et igne. Cui
ueniā dabit in manu ei: et purgabit a-
reā suā: et cōgregabit mīnū in hęc
uias: paleas autē cōburet igni in-
extinguibili. Multa quidē et alia regho-
rans euāgelizabat p̄lo. Herodes au-
tem tetrarcha cum corripere ab illo de
herodiade uxore fratris sui: et de omni-
bus malis que fecit herodes: adiecit et
hoc super omnia: et inclusit iohannem
in carcerem. Factū est autē eū baptiza-
retur omnis p̄p̄lus: et ihesu baptizato
et orare apertū est celū: et descendit spi-
ritus sanctus corporali specie sicut co-
lumba in ipso: et uox de celo facta est.

Tu es filius meus dilectus: in te com-
placuit michi. Et ipse ihesus erat inci-
piens quasi annos triginta ut p̄ue-
batur filius ioseph: qui fuit hely: qui
fuit mathath: qui fuit leui: qui fuit melchi-
chiel: qui fuit iāne: qui fuit ioseph: qui fuit matha-
thie: qui fuit amos: qui fuit naum: qui fuit he-
li: qui fuit nagge: qui fuit maach: qui fuit
machathie: qui fuit semer: qui fuit ioseph: qui
fuit iuda: qui fuit iohanna: qui fuit re-
la: qui fuit zorobabel: qui fuit salathiel:
qui fuit neri: qui fuit melchi: qui fuit addi: qui
fuit tholan: qui fuit helmadan: qui fuit her-
qui fuit ihesi: qui fuit helizer: qui fuit
iorim: qui fuit mathath: qui fuit leui
qui fuit symeon: qui fuit iuda: qui fuit
ioseph: qui fuit iona: qui fuit heliachim:
qui fuit melcha: qui fuit mena: qui fuit
mathara: qui fuit nachan: qui fuit da-
uid: qui fuit iesse: qui fuit obeh: qui fu-
it booz: qui fuit salmō: qui fuit naalon: qui
fuit aminadab: qui fuit aran: qui fuit eltoz:
qui fuit phare: qui fuit iude: qui fuit iacob:
qui fuit ysaac: qui fuit abrahę: qui fuit
thare: qui fuit nachor: qui fuit leuech:
qui fuit ragau: qui fuit phalech: qui fuit
heber: qui fuit sale: qui fuit charman: qui
fuit arphaxat: qui fuit sem: qui fuit noe:
qui fuit lameth: qui fuit mathusale: qui fuit
enoch: qui fuit iaceth: qui fuit malalel:
qui fuit charnan: qui fuit enos: qui fuit
seth: qui fuit adam: qui fuit dei. ¶

Ihesus autē plenus spiritu sancto regres-
sus est a iordane: et agebatur in spiri-
tu in deserto diebus quadraginta: et tem-
ptabatur a dyabolo. Et nichil mādura-
uit in diebus illis: et consumatus illis re-
surrexit. Dixit autē illi dyabolus. Si fi-
lius dei es: Dic lapidi huius ut panis
fiat. Et respondit ad illū ihesus. Scri-
ptum est: quia non in pane solo uiuit
homo: sed in omni uerbo dei. Et dixit

illū dyabolus: et ostendit illi omnia
regna orbis terre in momento tēporis:
et ait illi. Tibi dabo potestatem hanc u-
niuersam: et gloriā illorū: quia michi
tradita sunt: et cui uolo do illa. Tu et-
go procidens li adoraueris corā me:
Et ait illi. Et respondens ihesus
dixit illi. Scriptū est. Dñm deum tuū
adorabis: et illi soli seruies. Et dixit
illū in ihesu: et statuit eū super pinna
templi: et dixit illi. Si filius dei es: Mā-
te te hinc deorsum. Scriptū est enī: quod
angelis suis mādauit de te: ut conser-
uent te: et quia i manibus tollent te: ne
forte offendas ad lapidem pedem tuū.
Et respondens ihesus ait illi. Didum
est. Non temptabis dñm deū tuū. Et
consummata omni temptatione: dyabolus
recessit ab illo usque ad tempus. Et regres-
sus est ihesus in uirtute spiritus in ga-
lileam: et fama reperi p̄ uniuersam regi-
onem de illo. Et ipse docebat in syna-
gogis eorū: et magnificabat ab omni-
bus. Et uenit nazareth ubi erat nutritus:
et instituit secundum consuetudinē sua
die sabbati in synagoga: et surrexit le-
gece. Et traditus est illi liber ysaię p̄p̄te
phete. Et ut reuoluit librum: inuenit lo-
cum ubi scriptū erat. Spiritus domi-
ni super me: p̄ter quod unxit me euāgeliza-
re pauperibus: misit me: sanare cōtortos
corde: predicare captiuis remissionē: et
recus uisum: dimittere cōtortos i re-
missionē: p̄dicare annū dñi acceptū:
et diē retributionis. Et cū plicisset li-
brum: reddidit ministro et sedit. Et o-
mnium in synagoga oculi erāt intēde-
tes in eū. Cepit autē dicere ad eos: quia
hodie impleta ē hęc scriptura i auribus
uestris. Et omnes estimati illi da-
bant: et mirabantur in uerbis gratie: quę
procedebāt de ore ipsius: et dicebant.

Nonne hic est filius ioseph? Et ait illis. Nig; dicis michi hanc similitudine. Medice cura te ipsum. Quanta audimus facta in capharnaum: fac et hic in patria tua. Ait aut. Amen dico vobis quia nemo propheta acceptus est in patria sua. In veritate dico vobis: mulier vidue erant in israel in diebus helie quando clausum est celum annis tribus et mensibus sex: cum facta esset fames magna in omni terra: et nulla illarum missus est helias: nisi in sarepta sydonie: ad mulierem viduam. Et infirmi leprosi erant in israel sub helyeo propheta: et nemo eorum mundatus est nisi naaman syrus. Et repleti sunt omnes in synagoga ira hunc audientes. Et surrexerunt et circumtulit illi ecclesiam civitatem: et duxerunt illi usque ad suppellectilem montis: super quem civitas illorum erat edificata: ut precipitarent eum. Ipse autem transiens per medium illorum ibat. Et descendit in capharnaum civitatem galilee: ibique docebat illos sabbatis. Et stupabant in doctrina eius: quia in potestate erat sermo ipsius. Et in synagoga erat homo habens demonium immundum: et redamavit voce magna dicens. Si ne: quid nobis et tibi ihesu nazarene? Venisti perdere nos. Scio te quia sis: sanctus dei. Et inceperunt illum ihesus dicens. Obmutescite: et tui ab eo. Et cum projecisset illum demonium in medium: egredietur ab illo: nichilque illum noverat. Et factus est pauper in omnibus: et colloquebantur ad invicem dicentes. Quod est hoc verbum: quia in potestate et virtute imperat immundis spiritibus: et regunt? Et divulgabat fama de illo in omnem locum regionis. Surgens autem ihesus de synagoga: introivit in domum simonis. Sororis autem simonis tenebat

magnis febris: et rogaverunt illum pro ea. Et stans super illam imperavit febre: et dimisit illam: et continuo surgens ministravit illis. Cum sol autem occidisset omnes qui habebant infirmos: variis languoribus: duxerat illos ad eum: ac ille singulis manus imponens curabat eos. Erant autem demonia a multis clamantia: et dicentia: quia tu es filius dei. Et inceperunt vocem suam: ea loqui: quia sciebant ipsum esse christum. Facta autem die egressus ibat in desertum locum: et nocte requiebat eum et venerunt usque ad ipsum: et detinebant illum ne discederet ab eis. Quibus ille ait. Quia et alij civitatibus oportet me evangelizare regnum dei: quia ideo missus sum. Et erat predicans in synagogis galilee. **U**bi autem est autem cum nocte iterum in eum ut audirent verbum dei: et ipse stabat secus stagnum genezareth. Et vidit duas nautes stantes secus stagnum: piscatores autem descendentes: et lavabant retia. Ascendens autem una navim que erat simonis: rogavit eum a terra reducere pusillum. Et sedes docebat de navicula turbas. Et cessavit autem loqui: dixit ad simonem. Duce in altum: et laxa retia vestra in captura. Et respondens simon dixit illi. Precipitorum totam noctem laborantes nichil cepimus: in verbo autem tuo laxaborere. Et cum hoc fecissent: transierunt piscium multitudinem copiosam. Conturbatur autem rex eorum. Et annuente locustis qui erant in alia navi: ut venirent et adiuvarent eos. Et venerunt et impleverunt ambas naviculas: ita ut mergerentur. Quod cum vidisset simon prostratus ad genua ihesu dicens. Exi a me: quia homo peccator sum domine. Super omnes autem steterat eum: et omnes

qui cum illo erant: in captura piscium quam ceperant. Similiter autem iacobum et iohannem filios zebedei: qui erant socij simonis. Et ait ad simonem ihesus. Noli timere: ex hoc iam homines eris capies. Et subductis ad tercia navibus: relictis omnibus secuti sunt illum. Et factum est cum esset in una civitate: et ecce vir plenus lepra: et videns ihesum: et prostratus in faciem suam: rogavit eum dicens. Domine: si vis potes me mundare. Et respondens manum: tetigit eum dicens. Volo. Munda. Et cuncta lepra discessit ab illo. Et ipse precepit illi ut nemi diceret: sed vade ostende te sacerdoti: et offer pro emundatione tua sicut precepit moyses in testimonium illis. Perambulabat autem magis sermo de illo: et conveniebant turbe multe ut audirent: et curarentur ab infirmitatibus suis. Ipse autem sedebat in deserto et orabat. Et factum est in una die: et ipse sedebat docens. Et erant pharisaei sedentes et legis doctores qui venerant ex omni castello galilee et iudee: et ihesus: et virtus domini erat ad sanandum eos. Et ecce viri portantes in lecto hominem quem erat paralyticus: et querebant eum inferre et ponere ante eum. Et non inveniunt quia parte illi inferrent per turbar: ascendentes supra tectum: et per tegula summisserunt eum lecto in medium ante ihesum. Quorum fides ut vidit dixit. Homo: remittuntur tibi peccata tua. Et ceperunt cogitare scribae et pharisaei dicentes. Quis est hic qui loquitur blasphemias? Quis potest dimittere peccata: nisi solus deus? Et cognovit autem ihesus cogitationes eorum: respondens dixit ad illos. Quid cogitatis in cordibus vestris? Quid est facilius dicere dimittuntur tibi peccata: an dicere surge et ambula? Ut autem

scias quia filius hominis habet potestatem in terra dimittendi peccata: ait paralitico. Tibi dico surge: tolle lectum tuum: et vade in domum tua. Et cunctum convalescens coram illis tulit lectum in quo iacebat: et abiit in domum suam magnificans deum. Et stupor apprehendit omnes: et magnificabant deum. Et repleti sunt timore dicentes: quia vidimus mirabilia hodie. Et post hec egressus: et vidit publicanum nomine levi sedentem ad theloneum: et ait illi. Sequere me. Et relictis omnibus: surgens secutus est eum. Et fecit ei convivium magnum levi in domo sua: et erat turba multa publicanorum: et aliorum qui cum illis erant discumbentes. Et murmurabant pharisaei et scribae eorum: dicentes ad discipulos eius. Quare cum publicanis et peccatoribus manducatis et bibitis? Et respondens ihesus dixit ad illos non egredietur sani sunt me dico: sed qui male habent. Non veni vocare iustos: sed peccatores ad penitentiam. At illi dixerunt ad eum. Quare discipuli iohannis ieiunant frequenter et oblationes faciunt: similes et pharisaeorum: tui autem edunt et bibitis? Quibus ipse ait. Nunquid potestis filios sponsi dum cum illis est sponsus facere ieiunare? Veniet autem dies: et tunc ablatus fuerit ab illis sponsus: tunc ieiunabunt in illis diebus. Dicebat autem et similitudinem ad illos. Quia nemo committitur a novo vestimento in novum: sic in vestimentum vetus: alioquin et novum rumpitur: et veteri non convenit committere a novo. Et nemo mittit vinum novum in utres veteres: alioquin rumpit vinum novum utres: et vinum effunditur: et utres percipiunt. Sed vinum novum in utres novos mittendum est: et utraque conservatur. Et nemo bibens vetus statim

Fuit novum: dicit etiam verum? melius est. **U**bi
factum est autem in sabbato secundo
primo: cum transiret per sara vel
lebat discipuli eius spicas: et mādūca-
bant confectiones manibus. Quidā
autē phariseorū dicebant illis. Quid
facitis quod non licet in sabbatis? Et re-
spondens ihesus ad eos dixit. Neque hoc
legistis quod fecit david: cum esurisset ipse
et qui cum illo erant: quomodo intrauit
in domum dei: et panes propositionis
sumpsit et mādūcavit: et dedit hijs qui
cum ipso erant: quia non licet mādūcare
nisi tantum sacerdotibus? Et dicebat illis:
quia dominus est filius hominis etiam sab-
bati. Factum est autem et in alio sabbato:
ut intraret in synagogam et doceret.
Et erat ibi homo: et manus eius deforma-
ta erat arida. Observabant autem scribe
et pharisei si in sabbato curaret: ut in-
venirent unde accusarent eum. Ipse vero
sciebat cogitationes eorum: et ait homini
qui habebat manum aridam. Surge: et
sta in medium. Et surgens stetit. Ait
autem ad illos ihesus. Interrogo vos si
licet sabbatis benefacere an male: ani-
mam salvam facere an perdere? Et circu-
spedens omnibus dixit homini. Extende
manum tuam. Et extendit: et restituta est
manus eius. Ipse autem repleti sunt in-
superbia: et colloquebantur ad invicem: quod
nam facerent ihesu. Factum est autem in il-
lis diebus recessit in montem orare: et erat
prostratus in oratione dei. Et cum dies
factus esset vocavit discipulos suos:
et elegit duodecim ex ipsis quos et apostolos
nominavit: simonem quem cognomina-
vit petrum et andream fratrem eius: iaco-
bum et iohannem philippum et bartholo-
meum mattheum et thomam iacobum
alphai et simonem qui vocatur zelotes
et iudam iacobi: et iudam scarioth qui

fuit proditor. Et descendens cum illis
stetit in loco campestris et turba discipu-
lorum eius: et multitudo copiosa plebis
ab omni iudea et iherusalem et maritima
et tri et sydonis: qui venerant ut audi-
rent eum: et sanarentur a languoribus
suis. Et qui vegebantur a spiritibus
immundis curabantur. Et omnia tur-
ba querebat eum tangere: quia virtus
de illo exiebat et sanabat omnes. Et
ipse elevatis oculis in discipulos suos
dicebat. Beati pauperes: quia vestrum
est regnum dei. Beati qui nunc esuritis:
quia saturabimini. Beati qui nunc
fletis: quia ridebitis. Beati qui nunc
vobis odit ipse et cum separaverint vos
et reprobraverint: et execerint nomen
vestrum tanquam malum propter filium hominis.
Gaude in illa die et exultate: ecce enim
merces vestra multa est in celo. Secun-
dum hoc enim faciebant prophetis pa-
tres eorum. Veritatem vero vobis dixi:
bus: qui habetis consolationem vestram.
Vos vobis qui saturati estis: quia esu-
rietis. Vos vobis qui ridetis nunc: quia
lugebitis et flebitis. Vos cum bene vobis
dixerint omnes homines. Secundu-
m enim faciebant prophetis patres eorum. Sed
vobis dico qui auditis. Diligite ini-
micos vestros: benefacite hijs qui vos
oderunt. Benedicite maledicentibus
vos: orate pro calumniatoribus vos.
Et qui te percutit in maxilla: prebe et al-
teram: et ab eo qui auferit tibi vestimen-
tum: etiam tunica noli phibere. Qui
autem percutit te in tribus: et qui auferat
que tua sunt ne repetas. Et prout vulgus
ut faciant vobis homines: et vos faci-
te illis similiter. Et si diligitis eos qui
vos diligunt: que vobis est gratia?
Nam et peccatores diligentes se dili-
gunt. Et si benefeceritis hijs qui vobis

benefaciunt: que vobis est gratia? Si
quidem et peccatores hoc faciunt. Et
si mutui dederitis hijs a quibus spe-
ratis recipere: quia gratia est vobis? Non
et peccatores peccatoribus faciunt: ut
recipiant equalia. Veritatem diligi-
te inimicos vestros: benefacite et mu-
tui date: nichil inde sperantes: et erit
merces vestra multa: et eritis filij al-
tissimi: quia ipse benignus est super ingratos
et malos. Hoc ergo misericorditer si-
cut et pater vester misericors est. Nolite
iudicare: et non iudicabimini. Nolite
condemnare: et non condemnabimini.
Dimittite: et dimittentur vobis. Date:
et dabitur vobis. Menstruam bonam et con-
fessionem: et cogitatem et super effluentem
dabit in synum vestrum. Eadem vero men-
tura qua menti fueritis: remittetur vo-
bis. Dicebat autem illis et similitudinem.
Nunquid potest cecus eorum ducere?
Nonne ambo in foveam cadunt? Nonne
discipulus super magistrum: perfectus autem
omnis erit: si sic sicut magister est? Quid
autem videtis festucam in oculo fratris tui:
nabam autem que in oculo tuo est non
consideras? Aut quomodo potes di-
cere fratri tuo: frater: sine rictu festuca
de oculo tuo: ipse in oculo tuo trabem
non vides? Propterea ecce primum tra-
bam de oculo tuo: et tunc perspicies ut
educas festucam de oculo fratris tui.
Nonne est enim arbor bona que facit fru-
tus malos: neque arbor mala faciens
fructum bonum. Unaqueque enim arbor
de fructu suo cognoscitur. Neque enim
de spinis colligitur ficus: neque de rubo
vindemiatur uvam. Bonus homo de
bono thesauro cordis sui proferit bonum: et
malus homo de malo thesauro proferit
malum. Et abundans enim cordis os lo-
quitur. Quid autem vocatis me domine domine: et

non facitis que dico? Quis qui venit ad
me: et audit sermones meos: et facit
eos: ostendat vobis cui similis sit. Si
similis est homini edificanti domum qui
sedet in alio: et posuit fundamentum su-
pra petram. Inundatione autem fa-
cta illi sum est flumen domui illi: et non
potuit eam movere. Fundata enim erat
supra petram. Qui autem audit et non fa-
cit: similis est homini edificanti domum
sua supra cinerem sine fundamento: in
qua illisus est fluvius: et continuo cecidit: et
facta est ruina domus illius magna. **U**bi

Qum autem impleverit omnia verba
sua in aures plebis: intrauit ca-
pharnaum. Centurionis autem cuiusdam
servus male habens erat moriturus:
qui illi erat preciosus. Et cum audisset
de ihesu: misit ad eum servos iudeo-
rum: rogans eum ut veniret: et saluaret
servum eius. At illi cum venissent ad ihesum
rogabant eum sollicite dicentes: quia
dignus est ut hoc illi facias. Diligit enim
gentem nostram: et synagogam ipse edi-
ficavit nobis. Ihesus autem ibat cum
illis. Et cum iam non longe esset a do-
mo: misit ad eum centurio amicum
dicens. Domine: noli vegari. Non enim
sum dignus ut sis redi meum intres: pro-
pter quod et meipsum non sum dignum
arbitratus ut venirem ad te: sed dic
verbo et sanabitur puer meus. Nam
et ego homo sum sub potestate consti-
tutus: habens sub me milites: et dico
huic vade et vadit: et alio veni et venit:
et servus meus facit hoc et facit. Quo au-
dito ihesus miratus est: et conversus se-
quens se turbis dixit. Amen dico
vobis: nec in israel tantam fidem in-
veni. Et reversi qui missi fuerant do-
mum: invenierunt servum qui languerat
sanum. Et factum est deinceps ibat ihesus

L in civitatem que vocat nazareth: et ibant
cum eo discipuli eius: et turba copiosa.
Cum autem appropinquaret porte civita-
tis: ecce defunctus efferebatur filius uni-
us maris sue. Et hec vidua erat: et
turba civitatis multa cum illa. Quam
cum vidisset dominus: misericordia mor-
supra eam dixit illi. Noli flere. Et accessit:
et tetigit loculum. Qui autem qui portabat
reterit. Et ait. Adulescens: tibi dico sur-
ge. Et resedit qui erat mortuus: et cepit
loqui: et dedit illi matrem suam. Accepit
autem omnes timor: et magnificabant
deum dicentes. Quia prophetam magnus
surrexit in nobis: et quia deus visitavit
plebem suam. Et esset hic sermo in uni-
versam iudeam de eo: et omne circa re-
gionem. Et nuntiaverunt iohanni discipuli
eius de omnibus hijs. Et respondit
duos de discipulis suis iohannes: et re-
misit ad iherosolimam dicens. Tu es qui ven-
turus es: an alium expectamus? Cui autem
venissent ad eum viri dixerunt. Iohannes
baptista misit nos ad te dicens.
Tu es qui venturus es an alium expectamus?
In ipsa autem hora multos cura-
vit a languoribus suis et plagis: et spi-
ritibus malis: et ceteris multis donavit
virtutem. Et respondens dixit illis. Eun-
tes nuntiare iohanni que audistis et
vidistis. Quia ceteri vident claudi am-
bulant: leprosi mundantur: surdi audi-
unt: mortui resurgunt: pauperes evan-
gelizantur: et beatus est qui cumque non fue-
rit scandalizatus in me. Et cum discessis-
sent nuntij iohannis: cepit de iohanne
dicere ad turbas. Quid estis in dese-
rum videte? Arundinem vento agitata?
Videte quid estis videte? Hominem molli-
bus vestimentis indutum? Ecce qui in veste pre-
ciosa sunt et delicijs: in domibus regum sunt.
Videte quid estis videte? Prophetam?

Videte: dico vobis: et plus quam prophetam.
Hic est de quo scriptum est. Ecce mitto
angelum meum ante faciem tuam: qui praeparabit viam tuam ante te. Dico enim vobis:
maior inter natos mulierum propheta
iohannes baptista nemo est. Qui autem
minor: est in regno dei maior est illo.
Et omnis plus audiens: et publica-
ni iustificaverunt deum: baptizati ba-
ptismo iohannis. Pharisei autem et legis-
periti: consilium dei speraverunt in semet-
ipsos: non baptizati ab eo. At autem
dominus. Cui ergo similes dicam homines?
Generacionis huius: et cui similes sunt?
Similes sunt pueris sedentibus in foro: et
loquentibus ad invicem et dicentibus. Lan-
taumini vobis ribis et non salicibus:
lamentaumini et non plorastis. Venit
autem iohannes baptista neque manducans
panem neque bibens vinum: et dicitis. De-
monium habet. Venit filius hominis man-
ducans et bibens: et dicitis. Ecce im-
pudens: et bibens vinum amicus pu-
blicanorum et peccatorum. Et iustificata est
sapientia: ab omnibus filiis suis. Co-
gabat autem illi quidam de phariseis ut
manducaret cum illo. Et ingressus do-
mum pharisei discubuit. Et ecce mu-
lier que erat in civitate peccatrix: ut co-
gnovit quod accubuit in domo pharisei
attulit alabastrum unguenti: et stans re-
tro secus pedes eius lacrimis cepit riga-
re pedes eius: et capillis capitis sui in-
ungebat: et osculabatur pedes eius: et ungen-
to ungebat. Videns autem phariseus quod
vocaverat eum: ait intra se dicens. Hic si
esset propheta: sciret utique que et qualis est
mulier que tangit eum: quia peccatrix
est. Et respondens ihesus dixit ad il-
lum. Simon: habeo tibi aliquid huius-
modi. Ait ille ait. Magister dic. Duo de-
bitores erant cuidam feneratori: unus

Debebat denarios quingentos: et ali-
us quinquaginta. Non habentibus
illis unde redderent: donavit utrisque.
Quis ergo cum plus diligit? Respon-
dens simon dixit. Estimo: quia is cui
plus donavit. At ille dixit ei. Recte in-
dicasti. Et conversus ad mulierem: di-
xit simoni. Vides hanc mulierem? In-
traui in domum tuam: aquam pedibus meis
non dedisti: hec autem lacrimis rigavit
pedes meos: et capillis suis cecit. Os-
culum michi non dedisti: hec autem requo
intraui non cessavit osculari pedes me-
os. Oleo caput meum non unxisti: hec
autem unguento unxit pedes meos. Pro-
pter quod dico tibi. Remittuntur ei peccata
multa: quoniam dilexit multum. Cui autem
minus dimittitur minus diligit. Di-
xit autem ad illam. Remittuntur tibi peccata.
Et cepit qui simul accubebant di-
cere intra se. Quis est hic qui etiam pecca-
ta dimittit? Dixit autem ad mulierem. Fide
quia te salva fecit. Vade in pace. **Uij.**

Et factum est dinceps: et ipse iter faci-
ebat per civitates et castella predi-
cans et evangelizans regnum dei: et du-
cedum cum illo: et mulieres aliquae que
erant curate a spiritibus malignis et
infirmitatibus: maria que vocatur ma-
gdalene: de qua septem demonia eie-
rant: et iohanna uxore thuse peccatorum
herodis: et susanna et alie multe que
ministrabant ei de facultatibus suis.
Cum autem turba plurima conveniret
et de civitatibus periret ad eum: dixit per
similitudinem. Ego sicut seminat semina-
re semen suum. Et dum seminat aliud
ecce secus viam: et concultatum est: et
volucres celi comederunt illud. Et ali-
ud cecidit supra petram: et natum aruit:
quia non habebat humorem. Et ali-
ud cecidit inter spinas: et simul egrotavit

Spine suffocaverunt illud. Et aliud ceci-
dit in terram bonam: et ortum fecit fructum
centuplum. Hec dicens clamabat. Qui
habet aures audiendi audiat. Inter-
rogabat autem eum discipuli eius: quod esset
hec parabola. Quibus ipse dixit. Vo-
bis datum est nosse mysterium regni dei:
ceteris autem in parabolis: ut videntes
non videant: et audientes non intelligant.
Est autem hec parabola. Semen est ver-
bum dei. Qui autem secus via: hi sunt
qui audiunt: deinde venit dyabolus et
tollic verbum de corde eorum: ne credentes
salvi fiant. Nam qui supra petram:
qui cum audierint cum gaudio susci-
piunt verbum. Et hi radices non habent:
quia ad tempus credunt: et in tempore
temptationis recedunt. Quod autem in
spinam cecidit: hi sunt qui audierunt
et a sollicitudinibus et divitijs et volu-
ptatibus vite huius suffocantur: et non
reperiunt fructum. Quod autem in bonam
terram: hi sunt qui in corde bono et op-
timo audientes verbum retinent: et fructum
asserunt in patientia. Semens autem lucer-
nam accendens operit eam vase: aut
subtus lectum ponit: sed supra randa-
brum ponit: ut intrantes videant lu-
men. Non enim oculum quod non ma-
nifestetur: nec absconditum quod non co-
gnoscatur: et in palam veniat. Vide-
te ergo quid audiat. Qui enim habet
dabitur illi: et quicumque non habet:
etiam quod putat se habere auferetur ab
illo. Venerunt autem ad illum mater et fra-
tres eius: et non poterant adire ad eum
propter turbam. Et nuntiatum est illi. Mater
tua et fratres tui sunt foris: volentes
te videre. Qui respondens dixit ad eos.
Mater mea et fratres mei hi sunt: qui
verbum dei audiunt et faciunt. Factum est autem
in una die: et ipse ascendit in naviculam:

et discipuli ei: et ait ad illos. Trāsthe-
renus trans flanguiū. Et ascenderūt.
Et nauigātibz illis obdormiuit: et
descendit procella venti in flanguiū: et
compellebant et periclitabant. Acce-
dentes autem suscitauerūt eū dicentes.
Preceptor primus. At ille surgens in-
cepauit uenti et tempestatem aque et
cessauit: et facta est tranquillitas. Dixit
autem illis. Vbi est fides uestra? Qui
timētes mirati sunt ad inuicem dicen-
tes. Quis putas hic est? Quia et uenit
et mari imperat: et obediunt ei. Et na-
uigauerūt ad regionē gerasenorū. q̄
est contra galileā. Et cum de nauē e-
gressus esset ad terram occurrit illi uir
quidā q̄ habebat demoniū iā tēporibz
multis: et uelut mēto non induebatur:
neq; in domo manebat sed in moni-
mentis. Is ut uidit ihesum p̄dixit an-
te illū: et exclamās uoce magna dixit.
Quid michi et tibi est ihesu fili dei altis-
simi? Obsecro te: ne me torqueas. Pre-
cipiebat enim spiritui immūdo: ut re-
iceret ab homine. Multis enī tempore-
bus accipiebat illū: et uinciebat cathe-
nis et cōpedibz custodiē: et rupis uin-
culis agebatur a demonio in deserto.
Interrogauit autē illū ihesus dicens.
Quid tibi nomē est? At ille dixit. Le-
gion. Quia intrauerāt demonia multa
in eum. Et rogauerūt illū: ne impera-
ret illis ut in abyssum irent. Erat autē
ibi grex porcorū multorū pascentū in
monte: et rogabat eū ut pmitteret eis
in illos ingredi. Et permisit illis. Exe-
runt ergo demonia ab homine: et in-
trauerunt in porcos: et impetu abijt
grex p̄ p̄p̄s i flanguiū: et suffocatus est.
Quō ut uiderūt factū q̄ pascebant fuge-
runt: et nuntiauerūt in ciuitate et i uil-
las. Exierūt autē uidere qd̄ factū est: et

uenerūt ad ihesum: et inuenerūt homi-
nem sedentem a quo demonia egerāt
uelut. ac sana uenire ad pedes eius:
et timuerūt. Multauerūt autē illis et q̄
uiderant: quomō sanus factus esset a
legione. Et rogauerūt illū omīs mul-
tudo gerasenorū: ut discederet ab ipis:
quia magno timore tenebant. Ipse
autē ascendens nauim reuersus est. Et
rogabat illū uir. a quo demonia egi-
erant ut cum eo esset. Dimisit autē eū
ihesus dicens. Redi in domū tuam: et
narra quāta tibi fecit deus. Et abiit p̄
uniuersam ciuitatē p̄dicans: quanta
illi fecisset ihesus. factū est autē eū redi-
ser ihesus: recepit illū turba. Erāt autē
omnes repedantes eum. Et ecce uenit
uir cui nomē iairus et ipse princeps sy-
nagoge erat: et cecidit ad pedes ihesu.
rogans eū ut intraret in domū eius:
quia unica filia erat ei fere annorū du-
odecim: et hec moriebat. Et conuigit
dum iret: a turbis comprimebat. Et
mulier quedā erat in fluxu sanguinis
ab ānis duodecim: que in medicos e-
rogauerat omnē substantiā suā: nec
ab ullo potuit curari. Accellit remō et
tingit fimbriā uestimētī ei: et cōstetū
fecit fluxus sanguinis ei. Et ait ihe-
sus. Quis est qui me tingit? Negant-
bus autē omnibz: dixit petrus et qui cū
illo erat. Preceptor. turbe te cōp̄mūt
et affligūt: et dicit quis me tingit? Et
dixit ihesus. Terigit me aliquis. Nā
et ego noui uirtutē de me rēllē. Vi-
dens autē mulier quia nō lauit. tremēs
uenit et prociuit ante pedes eius: et ob-
quā causam tetigit eū indicauit co-
ram omī p̄p̄o: et quēadmodū cōfessū
sanata sit. At ipse dixit ei. Filia. hō-
rē tua te saluā fecit. Vade i pace. Adhuc
illo loquēte. uenit quidā ad principē

synagoge dicens ei quia mortua ē filia
tua: noli uexari illum. Ihesus autē au-
dit hōc uerbo: respōdit patri puellē.
Noli timere. Cede tantū: et salua erit.
Et cum uenisset domū. nō p̄misit in-
trare secū quēq; nisi petrū et iacobū
et iohānem: et patrem et matrem puel-
lē. Stetāt autē omnes: et plangebant
illā. At ille dixit. Nolite flere. Nō est
mortua puella sed dormit. Et deide-
bant eū: scientes q̄a mortua esset. Ipse
autem tenens manū eius clamauit
dicens. Puella surge. Et reuersus est
spiritus eius: et surrexit continuo. Et
iussit illi dare manducare. Et stupue-
runt parentes ei: quibus precepit ne
aliqui dicerent quod factū erat. ¶
Conuocatis autē ihesus duodeci-
ap̄lis. dedit illis uirtutē et po-
tēstatē sup̄ omīa demonia: et ut lan-
guores curarent. Et misit illos p̄dica-
re regnū dei: et hēc moriebat. Et a-
it ad illos. Nihil ualeatis in uia ne-
q; uirgā neq; pecuniam neq; p̄tēnem neq;
p̄tēniā: neq; duas tunicas habeatis.
Et in quacūq; domū intraueritis ibi
manete: et inde ne exeatis. Et quicūq;
nō receperit uos: exeuntes de ciuitate
et illa ciuitate puluerem pedū uestrorū reu-
tite in testimoniu sup̄ illas. Egressi
autē circuibāt per castralla: et angelizā-
tes et curantes ubiq;. Audiuit autem
herodes tetrarcha omīa que fiebant
ab eo. et hēstebat eo qd̄ diceret a qui-
busdā quia iohānes surrexit a mortui-
is: a quibusdā uero quia hylas appa-
ruit: ab alijs autē quia p̄pheta unus
de antiquis surrexit. Et ait herodes.
Iohānem ego decollauī. Quis ē autē
iste de quo ego talia audio? Et quere-
bat uidere eū. Et reuersi ap̄li narrauerūt
illi quēcūq; fecerūt: et assumpsit illia

stetit seorsum i locū desertū. q̄ ē bethsa-
ide. Quō cū cognouissent turbe secuti sūt
illū: et recepit illos et loquebat illis de
regno dei: et eos qui cura indigebant
sanabat. Dies autē reperat declinare.
Et accedentes duodecim dixerunt illi.
Dimitte turbas: ut euntes in castralla
uillasq; que circa sunt diuerār et inue-
niāt escas: quia hic in loco deserto su-
mus. Ait autē ad illos. Vos date illis
manducare. At illi dixerūt. Nō sūt
nobis plus q̄ quinq; panes et duo pi-
scēs: nisi forte nōs edamus et emam? i
omīē hanc turbā escas. Erant autē
fere uiri quinq; milia. Ait autē ad disci-
pulos suos. Facite illis discumbere
per cōmunia quinquagētos: et ita fece-
runt. Et discubuerūt omnes. Acceptis
autē quinq; panibz et duobus piscibz
respexit in celū et benedixit illis: et fe-
git et distribuit discipulis suis: ut pone-
rent ante turbas. Et māducauerūt o-
mnes: et saturati sunt. Et sublatū est
quod sup̄fuit illis fragmentorū cophi-
nū duodecim. Et factū est qd̄ solus esset
orās. erant cum illo et discipuli: et inter-
rogauit illos dicens. Quem me dicūt
esse turbe? At illi responderūt et dixe-
runt iohānem baptistā: alij autē hylā:
alij uero quia unus p̄pheta de prioribz
bus surrexit. Dixit autē illis. Vos au-
tem quem me esse dicitis? Respondit
simon petrus dixit. Cistū dei. At ille
inceptans illos precepit ne cui diceret
hōc: dicens. quia oportet filium homi-
nis multa pati et reprobari a senioribus
et principibz sacerdotū. et scribis et occi-
di. et tertia die resurgere. Dicebat autē
ad omnes. Si quis uult post me ue-
nire. abneget semetipsum: et tollat crucē
suā quotidiē: et sequat me. Qui enim
uoluerit animā suā saluā facere p̄det

illā. Nam qui pōderit animā suā
propter me: saluā faciet illā. Quid enī
proficat homo si lucretur uniuersum
mundū: se autē ipm pdat: et detrimētū
sui faciat: Nam q̄ me erubuerit et me-
os sermones: hunc filius hominis e-
rubescet cum uenerit in maiestate sua
et patris et sanctorū angelorū. Dico
autē uobis: uere sunt aliqui hic scātes-
qui nō gustabāt mortem donec uide-
ant regnū dei. factū est autē post hec
uerba fere dies octo: et assumpsit petrū
et iacobum et iohānem: et ascendit in
montē ut oraret. Et factū ē dum ora-
ret: species uultus eius altera: et uestis
ei⁹ albus et fulgens. Et ecce duo uiri
loquebant cū illo. Erant autē moyses
et helyas uisi in maiestate: et dicebāt
recellum eius. quem complectur? erat
in iherusalē. Petrus uero: et qui cū illo
grauati erant somno. Et euigilantes
uiderūt maiestatem eius: et duos viros
qui stabāt cum illo. Et factū est cum
discederent ab illo: ait petrus ad ihe-
sum. Preceptor bonū est uos hic esse:
et faciam⁹ etia tabernacula: unū tibi: et
unū moysi: et unū helye. Rescāens qd
diceret. Hec autē illo loquente: facta est
nubes et obumbravit eos: et timuerūt
intransibz illis in nubē. Et uox facta
est de nube dicens. Hic est filius meus
dilectus: ipm audite. Et dū fieret uox
inuenit⁹ ē ihesus solus: et ipi tacuerūt:
et nemini dixerūt in illis diebz quicqz
ex his que uiderant. factū est autē in
sequenti die descendēbz illis de mon-
te: occurrit illis turba multa. Et ecce uir
de turba redamauit dicens. Magister
obsecro te: respice i filiū meū qā uir⁹
est michi. Et ecce spirit⁹ apprehendit eū:
et subito clamar: et elidit et dissipat eū
cum spuma: et uix discedit dilaniās

rum. Et rogauit discipulos suos ut eue-
rent illū: et nō potuerūt. Respondens
autē ihesus dixit. Q generatio infidelis
et puerba: usqz: quo ero apud uos: et pa-
tiar uos: Adduc huc filiū tuū. Et cū
accederet: elisit illū demoniū et dissipauit.
Et increpauit ihesus spiritū immū-
dum: et sanauit puerū: et reddidit illū pa-
tri ei⁹. Stupebāt autē omnes i magnitu-
dine dei: omnibzqz mirābz in omnibz
que faciebat. dixit ad discipulos suos.
Domine uos in cordibus uris sermo-
nes istos. filius enim hps: futurū est
ut credat in manus hominū. At illi
ignorabāt uerbu istud: et erat uelut
ante eos ut non sentirent illud: et time-
bant eū interrogare de hoc uerbo. In-
trauit autē cogitatio in eos: quis eoz
maior esset. At ihesus uident cogita-
tiones cordis illoz apprehendit puerū:
et statuit illū secus se: et ait illis. Qui-
cunqz susceperit puerū istū in nomine
meo me recipit. Et quicunqz me rece-
perit: recipit eum qui me misit. Nam
qui minor est inter omnes uos: hic ma-
ior est. Respondens autē iohānes dixit.
Preceptor uidimus quēdā in nocte
nos eiciētem demonia: et phibūmus
eū: quia nō sequit nobiscū. Et ait ad
illos ihesus. Nolite phibere. Qui enī
non ē aduersū uos pro uobis est. fa-
ctum est autē dū cōplerent dies assump-
tionis eius: et ipse facē suā firmauit
ut iret iherusalē. Et misit nūcios ante
cōspēdū suū: et cūctos intrauerūt i ciui-
tatem samaritanorū ut pararent illi.
Et nō receperūt eū: qā scātes eius erat
euntis iherusalē. Cum uidissent au-
tem discipuli eius iacobus et iohā-
nes dixerunt. Domine uis dicim⁹ ut
ignis descendat de celo: et cōsumat il-
los: Et cōuersus increpauit illos dicens.

scātes tui? spiritus estis. filius ho-
minis nō uenit animas pderē sed sal-
uare. Et abiit i aliud castellū. factū
est autē ambulātibz illis in via: dixit
quidā ad illū. Sequar te quocunqz
ieris. Dixit illi ihesus. Vulpes fouea⁹
habent: et uolucres reli nidos: fili⁹ autē
hōis nō habet ubi caput suū reclinet.
Ait autē ad alterū. Sequere me. Ille
autē dixit. Domine: pmitte michi pri-
mum ire: et sepelire patrem meū. Dixit
qz ei ihesus. Sine ut morui sepeliāt
mortuos suos: tu autē uade et annūcia
regnū dei. Et ait alter. Sequar te dñe:
sed pmitte michi p̄mū reuocare hije
qui domi sunt. Ait ad illū ihesus. Ne-
mo mittens manū suā ad aratū: et
aspiciēs retro: ap⁹ est regno dei.

Post hec autē designauit dñs: et a-
lios septuaginta duos: et misit
illos binges ante facē suā i omnē ciui-
tatē: et locū quo erat ipse uenit⁹. Et
dicebat illis. Messis quidem multa:
operarij autē pauci. Rogate ergo do-
minū messis: ut mittat operarios in
messē. Ite: ecce ego mitto uos sicut
agnos inter lupos. Nolite portare sac-
culū neqz p̄am neqz calceamēta: et ne-
minē per uia saluaueritis. Inquan-
tūqz domū intraueritis. primū dici-
te pax: hinc domui: et si ibi fuerit fili⁹
pacis: regnet sup illū pax ura: sin autē
ad uos reuertetur. In eadem autē do-
mo manete: edētes et bibētes q̄ apud
illos sunt. Dignus est enī operarius
mercede sua. Nolite transire de domo
in domū. Et in quācunqz ciuitatē in-
traueritis: et susceperint uos manduca-
re que apponuntur uobis: et curate in-
firmos qui in illa sunt: et dicite illis
appropinquabit in uos regnum dei.
In quācunqz autē ciuitatē intraueritis

et non susceperint uos: reuertēs i pla-
teas ei⁹ dicite. Etia puluerem q̄ adhēsit
nobis de ciuitate uestra egergim⁹ in
uos. Tamē hoc scitote quia appropin-
quabit regnū dei. Dico uobis: quia
sodomis in die illa remissius erit q̄ il-
li ciuitati. Ne tibi corozaym de tibi
bethsaida: quia si in tyro et sydone fa-
de fuissent uirtutes q̄ fade sūt i uobis
olim in cilicio et cinere scātes peniterēt.
Verūtāmē tyro et sydoni remissius erit
i iudicio q̄ uobis. Et tu rapharnaū
usqz ad relū exaltata: usqz ad infernū
dumergetis. Qui uos audit me audit:
et qui uos spernit me spernit. Qui au-
tem me spernit: spernit eum q̄ me misit.
Reueri sunt autē septuaginta duo cū
gaudio dicentes. Dñe: etia demonia
subiūctur nobis in noīe tuo. Et ait
illis. Videbā sathanan sicut fulgur
de celo cadere. Ecce dedi uobis potesta-
tem calcādi supra serpētes et scorpiones
et supra omnē uirtutem inimicū: et ni-
hil uobis nocēbit. Verūtāmē in hoc
nolite gaudere: quia spirit⁹ uobis sub-
iūct. Gaudete autē: q̄ nomina ura
scripta sunt in celis. In ipā hora regu-
lauit in spiritu sando: et dixit. Confe-
ro tibi dñe pater reli et terre: q̄ abscondi-
ti hēc a sapientibz et prudentibz: et re-
uelasti ea paruulis. Etia pater: quoni-
am sic placuit acē te. Omnia michi tra-
dita sūt a patre meo. Et nemo scit q̄s
sit filius nisi pater: et quis sit pater nisi
filius: et cui uoluerit filius reuelare. Et
cōuersus ad discipulos suos dixit. Be-
ati oculi qui uident q̄ uos uidētis. Di-
co enim uobis: q̄ multi phēre et regē⁹
uoluerūt uidere q̄ uos uidētis et non
uiderūt: et audire q̄ auditis et nō audi-
erūt. Et ecce quidā legispicius surrexit
temptans illū: et dicens. Magister: qd

faciendo vitā eternā possidebo? At il-
le dixit ad eū. In lege quid scriptū est?
Quomodo legis? Ille respondens di-
xit. Diliges dñm deū tuū q̄ toto cor-
de tuo & q̄ tota anima tua & q̄ omni-
bus viribus tuis & q̄ omni mente tua:
et p̄ximū tuū sicut teipm. Dixitq; illi.
Bede respōdisti. Hoc fac & viues. Ille
autē volēs iustificare seipm dixit ad
ihesum. Et quis ē me? p̄xim? Būsi-
piens autē ihesus dixit. Homo quidā
descendebat ab iherlū i ihericho et inci-
dit i latrones: q̄ etiā despoliauerūt eū:
& plagis impositis abierūt seminu-
do relido. Accidit ut sacerdos quidā de-
scenderet eadē viā: et viso illo p̄cediuit.
Similiter et leuita: cum esset sec? locū
et videret eū p̄transiit. Samaritanus
autē quidā ite facies venit secus eū: et
videns eum misericordia motus ē. Et
appropians alligauit vulnera ei⁹ in
fundens oleū & vinū: et imponens il-
lum in iumentū suū duxit i stabulū:
et curā eius egit. Et altera die pulit
duos denarios: & dedit stabulariō &
ait. Curā illius habe: & quocūq; supe-
rogaueris ego cum rediero reddā tibi.
Quis horū triū videtur tibi p̄xim? fuit
se illi. qui incidit in latrones? At ille
dixit. Qui fecit misericordiā i illū. Et
ait illi ihesus. Vade: et tu fac similiter.
Factū est autē dū iret: et ipse intrauit i
quoddā castrū: & mulier quedā mar-
tha nocte recepit illū i domū suā: & hūic
erat soror nomine maria. Que etiam
sedens secus pedes dñi audiebat ver-
bum illius: martha autē satagebat
circa frequens ministeriū. Que stetit &
ait. Dñe: non ē tibi cure q̄ soror mea
reliquit me solā ministrare? Dixit ergo
illi ut me adiuer. Et respondēs dixit
illi domin⁹. Martha martha sollicita

es: et turbaris rege plurima. Porro
unū ē necessariū. Maria optimā par-
tem elegit: q̄ nō auferet ab ea. **E**
t factū est cum esset in quodam
loco orās: ut cessauit dixit vn⁹
q̄ discipulis eius ad eum. Domine do-
ce nos orare: sicut docuit iohannes
discipulos suos. Et ait illis. Cū oratis
dicite. Pater sanctificetur nomē tuū:
adueniat regnū tuū: panē nēm quōti-
dianū da nobis hodie: & dimitte no-
bis peccata nra sicut et nos dimi-
tim⁹ debitorib⁹ nrīs: & ne nos inducas
i temptationē. Et ait ad illos. Qui
vestrū habebit amicu et ibit ad illum
media nocte & dicet illi amice cōmōde
michi tres panes: quoniam amicus me⁹
venit de via ad me: et non habeo qd
ponā ante illū: & ille deintus respon-
dens dicet. Noli michi molestus esse: iā
ostiu clausum est: & pueri mei mecum
sunt in cubili: non possum surgere et
dare tibi. Et ille si p̄seuerauerit pulsā:
dico vobis: & si nō dabit illi surgens:
eo q̄ amicus ei⁹ sit: p̄pter improbita-
tem tamen ei⁹ surget: & dabit illi q̄q̄
habet necessarios. Et dico ego vobis.
Petite & dabit vobis: quęrite & inueni-
etis: pulsate & aperietur vobis. Omnis
enī q̄ petit accipit: & q̄ quęrit inuenit:
et pulsanti aperietur. Quis autē ex vo-
bis patrem petit panē: nunquid lapi-
dem dabit illi? Aut pisem: nunquid
pro pīse serpētē dabit illi? Aut si pe-
tiet ouē: nunquid porriget illi scor-
pionē? Si ergo vos cū sint mali no-
stis bona dare filiis vrīs: quāto
magis pater vester celestis de celo da-
bit bonū spiritū petentibus se. Et erat
eiciens demoniū & illud erat mū: et
cum cecisset demoniū locut⁹ ē mū: et
et ammirare sunt turbe. Quidā autē

ex eis dixerunt. In beztribus principe
demonioꝝ eicit demonia. Et alij tem-
perantes signū querebant ab eo. Ipse
autē ut vidit cogitationes corꝝ dixit e-
is. Omne regnū in seipm diuisum de-
solabitur: & dom⁹ supra domū cader.
Si autē et sathanas in seipm diuisus
est: quomō stabit regnū eius: quia
dicit⁹ i beztribus eicere me demonia?
Si autē ego in beztribus eicio demoni-
a: filij vestri in quo rident? Ideo ipsi
iudices vestri erūt. Porro si in digito
dei eicio demonia: p̄feto puenit i vo-
s regnū dei. Cum fortis armat⁹ custo-
dit atriū suū: in pace sunt ea que pos-
sident. Si autē fortior eo supueniens vi-
cerit eū: vinclis arma eius auferet in
quibus cōstidebat: & spolia eius distri-
buet. Qui nō est mecu cōtra me ē: et q̄
non colligit mecu dissipat. Cū immū-
dus spirit⁹ egerit de homine pambu-
lat per loca iniqua: quęrit requiē:
et non inueniens dicit. Reuertar in do-
mum meā unde egui. Et cum uenerit
inuenit eā scopis mundatā. Tunc va-
dit & assumit septem alios spirit⁹ secū
requiores se: & ingressi habitāt ibi. Et
fuit nouissima hoīs illius peiora pri-
oribus. Factū est autē cum hec diceret:
recollens vocē quedā mulier de turba
dixit illi. Beat⁹ veniet qui te portauit:
et vbera q̄ suxisti. At ille dixit. Quin-
yimo beati qui audiūt verbū dei: et
custodiunt illud. Turbis cōcurrentib⁹
cepit dicere. Generatio hec generatio
neq̄ est: signū quęrit & signū non da-
bitur ei nisi signū iōne. Nā sicut fuit
ionas signū niniuitis: ita erit filius ho-
minis generationi istī. Regina austri
surget i iudicio: cū uiris generationis
hui⁹: & condemnabit illos: q̄a uenit a
finib⁹ ut audire sapiētā salomonis.

Et ecce plus q̄ salomon hic. Viri ni-
niuite surgent in iudicio cū generatio
ne hac & condemnabūt illā: quia peti-
tentiā egerunt in p̄dicatione iōne. Et
ecce plus q̄ iōna hic. Nemo lucernā
accendit et in abscondito ponit neq;
sub modio sed supra randelabru: ut
qui ingreditur lumen videant. Lucer-
na corporis tui est oculus tuus. Si o-
culus tuus fuerit simplex: totū corpus
tū lucidū erit: si autē neq̄ fuerit: etiam
corpus tuū tenebrosū erit. Vide ergo
ne lūmē qd i te ē tenebre sint. Si ergo
corpus tuū totū lucidū fuerit: non ha-
bens aliquā partē tenebratū: erit lucī-
dum totū. Et sicut lucerna fulgoris il-
luminabit te. Et cū loqueret⁹: rogauit
illū quidā pharise⁹ ut p̄deret apud
se. Ihesus autem ingressus recubuit.
Phariseus autē cepit intra se reputās
dicere: quare nō baptizatus esset ante
prandiu. Et ait dñs ad illum. Nunc
uos pharisei qd de foris estis calidi: et
cathini mūdatis: qd autē intus ē vtm-
plēnū est rapina & iniquitate. Stulti:
nōne qui fecit qd de foris est: etiam id
quod de intus est fecit? Verūtamē qd
superest date elemosinā: et ecce omnia
mūdatis sunt vobis. Sed ue vobis
phariseis qui decimatis mentā et ru-
tam & omne olus: & p̄teritis iudiciū &
caritatem dei. Hec autē oportuit facere:
et illa nō omittere. Ve vobis pharise-
is: quia diligitis p̄mas cathedras i
synagogis: et salutationes i foro. Ve
vobis quia estis ut monumēta q̄ nō
apparent: et homines ambulātes su-
pra: nesciūt. Respōdens autē quidam
ex legisperitis ait illi. Magister: hec di-
cens etiā cōtumeliā nobis facis. At il-
le ait. Et vobis legisperitis ue: quia
oneratis homines onerib⁹ q̄ portare

non possunt: et ipsi uno digito vestro non tangitis sarcinas. Ve vobis qui edificatis monumenta prophetarum: patres autem vestri occiderunt illos. Sed profecto testificamini quod consentitis operibus patrum vestrorum: quoniam quidem ipsi eos occiderunt: vos autem edificatis et orum sepulcra. Propterea et sapientia dei dixit. Mittam ad illos prophetas et apostolos et ego illis occidam et persequerentur: ut inquiratur sanguis omnium prophetarum qui effusus est a constitutione mundi a generatione ista: a sanguine abel usque ad sanguinem zacharie qui perijt inter altare et edet. Ita dico vobis: requireret ab hac generatione. Ve vobis legisperitis qui custoditis clauem scientie: ipsi non introitis: et eos qui introibant prohibuistis. Cum autem hec ad illos diceret: reperit pharisei et legisperiti grauiter insidiantes ei: et querentes aliquid capere de ore eius: ut accusaret eum. **XII**

Multis autem turbis concurrentibus ita ut se inuicem conculcarent: cepit dicere ad discipulos suos. Attendite a fermento phariseorum quod est ypocrisis. Nichil enim operatum est quod non reueletur: neque absconditum quod non sciatur. Quoniam que in tenebris dixistis: in lumine dicant: et quod in aure locuti estis in cubiculis: predicabitur in tectis. Dico autem vobis amicis meis ne teneamini ab hijs qui occidunt corpus: et post hec non habent amplius quid faciant. Metendam autem vobis que timeatis. Timee- rum: qui postquam occiderit: habet potestatem mittere in gehennam. Ita dico vobis: hunc timeate. Nonne quicquid passeris venerit dispondio: et unus ex illis non est in oblivione coram deo? Sed et capilli capitis vestri omnes numerati sunt.

Nolite ergo timere: multis passeribus plurius estis. Dico autem vobis: omnis qui cumque confessus fuerit me coram hominibus: et filius hominis confitebitur illi coram angelis dei. Qui autem negauerit me coram hominibus: negabitur coram angelis dei. Et omnis qui dixerit verbum in filium hominis remittetur ei: ei autem qui in spiritu sancto blasphemauerit non remittetur. Cum autem induerent vos in synagogas: et ad magistratus et potestates: nolite solliciti esse: qualiter autem quid respondeatis aut quid dicatis. Spiritus enim sanctus docebit vos in ipsa hora: quid oporteat vos dicere. Sic autem ei quidam de turba. Magister dic famam meam: ut diuidat meum hereditatem. At ille dixit ei. Homo: quis me constituit iudicem aut diuisorem supra vos? Dixitque ad illos. Videte et caute ab omni auaricia: quia non in abundantia ciuilium vita est et hijs que possidet. Dixit autem similitudinem ad illos dicens. Homo quidam diuitis uberes fructus ager attulit: et cogitabat intra se dicens. Quid faciam: quod non habeo quo congregem fructus meos? Et dixit. Hoc faciam. Destitit horrea mea: et maiora faciam: et illuc congregabo omnia que nata sunt michi et bona mea: et dicam anime mee. Anima habes multa bona posita in annis plurimos: requiesce: comede: bibe: epulare. Dixit autem illi deus. Stulte hac nocte animam tuam reperiunt a te. Que autem parasti cui? Ecce est qui tibi thesaurizat: et non est in deum diues. Dixitque ad discipulos suos. Quia dico vobis. Nolite solliciti esse anime vestre quid manducetis: neque corpori quid induamini. Anima plus est quam corpus: et corpus plus quam vestimentum.

Considerate conuos: quia non seminant neque metunt quibus non est cellarium neque horreum: et deus pascit illos. Quotomagis vos plurius estis illis? Quis autem vestrum cogitando potest adicere ad ranam suam cubitum unum? Si ergo neque quod minimum est potestis: quid de ceteris solliciti estis? Considerate lilia quomodo cresunt. Non laborant neque vult. Dico autem vobis: nec salomon in omni gloria sua vestiebatur sicut vnus ex istis. Si autem tenuerit quod hodie est in agro: et cras in stibano mittitur deus sic vestit: quotomagis vos pusille fidei? Et vos nolite querere quod manducetis: aut quid bibatis: et nolite in sublime tolli. Hec autem omnia gentes mundi querunt. Pater autem vester scit quia hijs indigeatis. Vertamur querere primum regnum dei et iusticiam eius: et hec omnia adiciunt vobis. Nolite timere pusillus grex: quia complacuit patri vestro dare vobis regnum. Vendite que possidetis et date elemosinam. Facite vobis sacculos qui non veterescant: thesaurum non deficientem in celis: qui fur non appropriat: neque timea corrumpit. Vbi enim thesaurus vester est: ibi et cor vestrum erit. Sint lumbi vestri praecincti et lucerne ardentes: et vos similes hominibus repositariis domum suam quando reuerant a impio: ut cum venerit et pullauerit confectum aperiat ei. Beati serui illi: quos cum venerit dominus inuenierit vigilantes. Amen dico vobis: quod praecinet se et faciet illos discubere: et trahens ministrabit illis. Et si venerit in secunda vigilia: et si in tertia vigilia venerit et ita inuenietur: beati sunt serui illi. Hoc autem scitote: quia si sciret paterfamilias qua hora fur veniret vigilaret usque: et non sineret perfodi domum suam. Et vos

estote parati: quia qua hora non putatis filius hominis venire. Sic autem ei pater. Domine: ad nos dices hanc parabolam an et ad omnes? Dixit autem dominus. Quis putas est fidelis dispensator et prudens: quem constituit dominus supra familiam suam ut det illis in tempore tritici mensuram? Beatus ille seruus: quem cum venerit dominus inuenierit ita facientem. Vere dico vobis: quoniam supra omnem a quem possidet constituit illi. Quod si dixerit seruus ille in corde suo: moram facit dominus meus venire: et cepit peccare seruos et ancillas et edere et bibere et inebriari: veniet dominus? Serui illius in die qua non sperat: et hora qua nescit et diuidet eum: partemque eius cum inidelibus ponet. Ille autem seruus qui cognouit voluntatem domini sui: et non parauit: et non fecit secundum voluntatem eius vapulabit multis: qui autem non cognouerit et fecit digna plagis vapulabit paucis. Omni autem cui multum datur est: multum queretur ab eo: et cui commenda- uerit multum: plus petetur ab eo. Agne veni mittere in terram: et quid volo nisi ut accendatur? Baptismus autem habeo baptizari: et quomodo coartor usque dum perficiat? Puratis quia pacem veni mittere in terram? Non dico vobis: sed separationem. Erunt enim et hoc quingque in domo una diuisi: tres in duos et duo in tres diuidentur: pater in filium: et filius in patrem suum: mater in filiam: et filia in matrem: sororus in sororem suam et natus in sororem suam. Dicebat autem ad turbas. Cum videritis nubem orientem ab occasu statim dicitis nimbus venit et ita fit: et cum austru flammam dicitis: quia estus erit et fit. Ypocrisis facit celum et terram vestris probare: hoc autem tempus quomodo non probatis?

Quid autem et a vobis ipsis non indigna-
tis quod iustum est? Cum autem vadis cum
adversario tuo ad principem in via da
operam librari ab illo: ne forte trahat
te ad iudicem et iudex tradat te rectori:
et rector mittat te in carcerem. Dico
tibi: non releases inde donec tiam vo-
cissimum minimum reddas.

Aderant autem quidam ipso in tempore
nuntiantes illi de galileis: quorum
sanguinem pilatus misit cum sacrificiis
eorum. Et respondens dixit illis. Puta-
tis quod hij galilei pre omnibus galileis
peccatores fuerint quia talia passi sunt?
Non dico vobis: sed nisi penitentiam
habueritis omnes similiter peribitis si-
cut illi decem et octo supra quos cecidit
turris in sylloe et occidit eos. Putatis
quia et ipsi debitores fuerint propter omnes
homines habitantes in iherusalem?
Non dico vobis: sed si non penitenti-
am habueritis omnes similiter peribi-
tis. Dicebat autem et similitudinem. Arbo-
rem ficum habebat quidam plantatum in vi-
nea sua: et venit querens fructum in illa
et non invenit. Dixit autem ad cultorem
vinee. Ecce anni tres sunt et quod venio
querens fructum in ficulnea hac: et non
invenio. Succide ergo illam. Ut quid
etiam terra occupat? At ille respondens
dixit illi. Domine: dimitte illam et hoc
anno usque dum fodiam circa illam et mit-
tam stercorem. Et si quidem fecerit fructus:
sin autem in futurum succides eam. Erat autem
docens in synagoga eorum sabbatis.
Et ecce mulier que habebat spiritum
infirmiutatis annis decem et octo: et
erat inclinata: nec omnino poterat sur-
sum respicere. Quam cum videret ihesus
vocavit eam ad se: et ait illi. Mulier:
dimissa es ab infirmitate tua. Et im-
posuit illi manus: et confestim recta

est: et glorificabat deum. Respondens
autem archisynagogus indignans quia
sabbatis curasset ihesus: dicebat tur-
be. Breves dies sunt in quibus oportet
operari. In hijs ego venite et curami-
ni: et non in die sabbati. Respondens
autem ad illum dominus dixit. Propter unum
quisque vestrum sabbatum non solvit bouem
suum aut asinum a praesepe et ducit ad
aquam? Hanc autem filiam abrahe quam
alligavit sathanas ecce decem et octo
annis: non oportuit solvi a vinculo
isto die sabbati? Et cum hec diceret tur-
balescebant omnes adversarii eius: et om-
nis populus gaudebat in universis
quod gloriose fiebat ab eo. Dicebat ergo.
Cui simile est regnum dei: et cui simile
estimabo illud? Simile est grano sinapi-
pis: quod acceptum homo misit in ortum
suum et crevit: et factum est in arborem ma-
gnam: et volucres celi requieverunt in
ramis eius. Et iterum dixit. Cui simile
estimabo regnum dei? Simile est feneci-
to quod acceptum mulier abscondit in fa-
rine lata trita: donec fermentaret totum.
Et ibat per civitates et castella docens:
et iter faciens in iherusalem. Ait autem illi
quidam. Domine: si pauci sunt qui salvantur?
Ipsae autem dixit ad illos. Contere in terram
per angustam portam: quia multi dico
vobis querunt intrare et non poterunt.
Cum autem intraverit patrefamilias et
clauserit ostium et incipietis foris stare
et pulsare ostium dicentes domine aperis no-
bis: et respondens dicit vobis. Nescio
vos unde sitis. Tunc incipietis dicere.
Manducavimus coram te et bibimus: et in
plateis nostris dormivimus. Et dicit vo-
bis. Nescio vos unde sitis. Discedite
a me omnes operarii iniquitatis. Ibi
erit fletus et stridor dentium: cum videritis
abraham et ysaac et iacob et omnes

prophetas in regno dei: vos autem
repelli foras. Et venit ab oriente et occi-
dentem et aquilone et austro: et accu-
bavit in regno dei. Et ecce sunt novissi-
mi qui erunt primi: et sunt primi qui
erunt novissimi. In ipsa die accesserunt
quidam phariseos dicentes illi. Ego et
vade hinc: quia herodes vult te occi-
dere. Et ait illis. Ite et dicite vulpi illi.
Ecce transiio denudum et sanitates praestabo
hodie et cras: et tertia die consumor.
Veritatem oportet me hodie et cras et
sequenti ambulare: quia non capio propheta-
tam perire extra iherusalem. Iherusalem
iherusalem que occidis prophetas et lapi-
das eos qui mittunt ad te. Quoties
volui congregare filios tuos quemad-
modum avis nidum suum sub pedibus: et
noluisti. Ecce relinquetur vobis do-
mus vestra deserta. Dico autem vobis: quia
non videbitis me donec veniat cum dixerit:
benedictus qui venit in nomine domini.

Et factum est cum introisset ihesus in
domum cuiusdam principis phari-
seorum sabbato manducare panem: et
ipsi observabant eum. Et ecce quidam ydru-
picus erat ante illum. Et respondens ihe-
sus: dixit ad leprosum et phariseos
dicens. Si licet sabbato curare? At il-
li tacuerunt. Ipse vero apprehensum sana-
vit eum: et dimisit. Et respondens ad
illos dixit. Cuius vestrum asinus aut
bos in puteum cadet: et non continuo
extrahet illum die sabbati? Et non pote-
rant ad hec respondere illi. Dicebat
autem et ad invitatos parabolam: inten-
dens quomodo primos accubitus elige-
rent: dicens ad illos. Cum invitatus
fueris ad nuptias non discumbas in
primo loco: ne forte honoratiores se sit
invitatus ab illo: et verius is qui te
et illum vocavit dicat tibi da huic locum:

et tunc incipias cum rubore novissi-
mum locum tenere. Sed cum vocatus
fueris vade recumbe in novissimo lo-
co: ut cum venerit qui te invitavit dicat
tibi. Amice ascende super me. Tunc erit
tibi gloria coram simul discumbentibus:
quia omnis qui se exaltat humiliabitur:
et qui se humiliat exaltabitur. Dicebat
autem et ei qui se invitaverat. Cum facis
prandium aut cenam noli vocare amicos
tuos neque fratres tuos neque cognatos
neque vicinos divites: ne forte et ipsi te
reinvitent: et fiat tibi retributio. Sed
cum facis convivium voca pauperes debi-
les claudos et cecos et beatus eris: quia
non habent retribuere tibi. Retribuet
autem tibi in resurrectione iustus. Hec cum
audisset quidam de simul discumbentibus
dixit illi. Beatus qui manducabit pa-
nem in regno dei. At ipse dixit ei. Ho-
mo quidam fecit cenam magnam: et voca-
vit multos. Et misit servum suum hora
tertia dicere invitatis ut venirent: quia
iam parata sunt omnia. Et repertum
simul omnes recusare. Primus dixit
ei. Villam enim et necesse habeo egredere et
videre illam. Rogo te: habere me recusatum.
Et alter dixit. Iuga bovum enim quatuor: et
eo perire illa. Rogo te: habere me recu-
satum. Et alius dixit. Neorem duxi: et i-
deo non possum venire. Et relictus
servus nuntiavit hec domino suo. Tunc
iratus patrefamilias dixit servo suo.
Ego dico in plateas et vicos civitatis: et
pauperes ac debiles et cecos et claudos
introduce huc. Et ait servus. Domine:
factum est ut imperasti: et adhuc locus
est. Et ait dominus servo. Ego in vias et se-
pes et compelle intrare: ut impleatur do-
mus mea. Dico autem vobis: quod nemo
vitorum illorum qui vocati sunt gustabit
cenam meam. Habant autem turbe multe

rum eo: et conuersus dixit ad illos. Si quis uenit ad me et non odit patrem suum et matrem et uxorem et filios et fratres et sorores: adhuc autem et animam suam: non potest meus esse discipulus. Et qui non baiulat crucem suam et uenit post me: non potest me esse discipulus. Quis enim ex uobis uolens turrim edificare non prius sedes computat sumptus qui necessarii sunt: si habeat ad consummationem: ne postea quia posuerit fundamentum et non potuerit perficere: omnes qui uiderunt incipiant illudere ei dicentes: quia hic homo cepit edificare et non potuit consummare? Aut quis rex iterum committere bellum aduersus alium regem: non se prius cogitat si possit cum decem milibus occurrere ei: qui cum viginti milibus uenit ad se? Alioquin adhuc illo longe agere: legationem mittens rogare ea que pacis sunt. Sic ergo omnis ex uobis qui non renunciat omnibus que possidet: non potest meus esse discipulus. Bonum est sal. Si autem sal quoque euanuerit: in quo condietur? Neque in terram neque in requium uile est: sed foras mittetur. Qui habet aures audire audiatur.

Erant autem appropinquantes ei publicani et peccatores: ut audirent illum. Et murmurabant pharisaei et scribe dicentes: quia hic peccatores recipit et manducat cum illis. Et ait ad illos parabola ista dicens. Quis ex uobis homo qui habet centum oues: et si perdidit unam ex illis: nonne dimittit nonaginta nouem in deserto et vadit ad illam que perierat donec inueniat eam? Et cum inueniat eam: imponit ei humeros suos gaudens: et ueniens domum conuocat amicos et uicinos dicens illis. Congratulamini michi: quia inueni

ui meam que perierat. Dico uobis: ita et gaudium erit in celo super uno peccatore penitentem agente: quam supra nonaginta tanquam iustis qui non indigent penitentia. Aut qui mulier habens dragmas decem: si perdidit dragmam unam: nonne accendit lucernam et querit domum et querit diligenter: donec inueniat eam? Et cum inueniat: conuocat amicos et uicinos dicens. Congratulamini michi: quia inueni dragmam quam perideram. Ita dico uobis: gaudium erit coram angelis dei super uno peccatore penitentem agente. Ait autem. Homo quidam habuit duos filios: et dixit adolecentior ex illis patri. Pater: da michi portionem substantie que me contingit. Et diuisit illis substantiam. Et non post multos dies: congregatis omnibus adolecentior filii perrexit: perfectus est in regionem longinquam: et ibi dissipauit substantiam suam uiuendo luxuriose. Et postquam omnia consummasset: facta est fame valida in regione illa: et ipse cepit egere. Et abiit et adhaesit uni ciuium regionis illius: et misit illum in uillam suam ut pasceret porcos. Et cupiebat implere uentre suum de siliquis quas porci manducabant: et nemo illi dabat. In se autem reuertens dixit. Quanti mercenarii in domo patris mei abundant panibus: ego autem hic fame pereo. Surgam et ibo ad patrem meum: et dica ei pater: peccaui in celum et coram te: iam non sum dignus uocari filius tuus: fac me sicut unum de mercenariis tuis. Et surgens uenit ad patrem suum. Cum autem adhuc longe esset: uidit illum pater ipse: et misericordia motus est: et accurrens cecidit super collum eius: et osculatus est eum. Dixitque ei filius. Pater: peccaui in celum et coram te: iam non sum dignus uocari filius

tuus. Dixit autem pater ad seruos suos. Cito perferte holam primam: et induite illum: et date anulum in manum eius: et calcamenta in pedes eius. Et adducite vitulum saginatum et occidite: et manducemus et epulamur: quia hic filius meus mortuus fuerat et reuixit: perierat et inuentus est. Et cepit epulari. Erat autem filius eius senior in agro. Et cum ueniret et appropinquaret domui: audiuit symphoniam et chorum: et uocauit unum de seruis: et interrogauit quid hec esset. Ille dixit illi. Frater tuus uenit: et occidit patrem tuum vitulum saginatum: quia saluum illum recepit. Indignatus est autem: et uolebat introire. Pater ergo illius egressus cepit rogare illum. At ille respondens dixit patri suo. Ecce cor annis serui tibi: et nunquam mandatum tuum preui: et nunquam dedi michi hedum ut cum amicis meis epularet. Sed postquam filius tuus hic qui deuorauit substantiam suam cum meretricibus uenit: occidisti illi vitulum saginatum. At ille dixit illi. Fili tu semper mendaces: et omnia mea tua sunt. Epulati autem et gaudere oportebat: quia frater tuus hic mortuus erat et reuixit: perierat et inuentus est.

Quebat autem et ad discipulos suos. Homo quidam erat diues qui habebat uillam: et hic diffamatus est apud illum: quasi dissipasset bona ipsius. Et uocauit illum: et ait illi. Quid hoc audio de te? Redde rationem uillitacionis tue. Nam enim non poteris uillitare. Ait autem uillicus intra se. Quid faciam: quia dominus meus aufert a me uillitacionem? Fodere non ualeo: metere et uelut. Scio quid faciam: ut cum amicus fuero a uillitacione: recipiam me in domos suas. Conuocatis

itaque singulis debitoribus domini sui: dicebat primo. Quantum debes domino meo? At ille dixit. Centum cados olei. Dixitque illi. Accipe cautionem tuam: et sede cito scribe quinquaginta. Deinde alio dixit. Tu uero quantum debes? Qui ait. Centum choros tritici. Ait illi. Accipe leas tuas: et scribe octoginta. Et laudauit dominus uillicum iniquitatis quia prudenter fecisset: quia filius huius seculi prudentiores filijs lucis in generatione sua sunt. Et ego uobis dico. Facite uobis amicos de mamona iniquitatis: ut cum defeceritis recipiant uos in eterna tabernacula. Qui fidelis est in minimo et in maiori fidelis est: et qui in modico iniquus est: et in maiori iniquus est. Si ergo in iniquo mamona fidelis non fuerit: quid uerum est quis credet uobis? Et si in alieno fidelis non fuerit: quid uerum est quis dabit uobis? Nemo seruus potest duobus dominis seruire. Aut enim unum odiet: et alter diliget: aut uni adhaerebit et alterum contemnet. Non potestis deo seruire et mamone. Audistis autem quia hec pharisaei qui erant auari: et decidebant illum. Et ait illis. Vos estis qui iustificastis uos coram hominibus: deus autem nouit corda uestra. Quia quod hominibus altum est: abominatio est ante deum. Ite et prophete usque ad iohannem: et eo regnum dei euangelizate: et omnis in illud uim facit. Facilius est autem celum et terram perire: quam de lege unum apicem cadere. Quis ergo dimittit uxorem suam: et alteram ducit mechatur: et qui dimissam a viro ducit mechatur? Homo quidam erat diues qui induiebatur purpura et bisso: et epulabatur quotidie splendide. Et erat quidam mendicus nomine lazarus: qui iacebat

ad ianuā eius ulceribus plenus. cupiens saturari de mīis que cadebāt de mēsa diuitis: et nemo illi dabat. Sed et canes veniebāt: et lingebāt ulcera eius. Factū est autē ut moreretur medicus: et portaretur ab angelis in sinu abrahe. Mortu⁹ ē autē et diues: et sepultus est in inferno. Quis autē oculos suos cū esset in tormentis: vidit abraham a longe. et lazari in sinu eius: et ipse clamās dixit. Pater abraham misere mei: et mitte lazari ut intriguat ceteranū digiti sui i aquā. ut refrigeret linguā meā: quia crucior in hac flāma. Et dixit illi abraham. Si li recordare quia recepisti bona i vita tua: et lazarus similiter mala. Nunc autē hic cōsolat⁹: tu vero cruciaris. Et in hijs omnibus inter nos et vos cā hos magnū firmatū ē: ut hij qui volunt hīnc trāsire ad vos nō possunt: neq; inde hīc trāsire. Et ait. Ego ergo te pater: ut mittas eū i domū patris mei. Habeo enim quinq; fratres: ut reſtetur illis ne et ipi veniāt i hūc locū tormentorū. Et ait illi abraham. Habent moysen et prophetas: audiāt illos. At ille dixit. Nō pater abraham: sed quis ex mortuis ierit ad eos penitentiā agent. Ait autē illi. Si moysen et prophetas non audiuit: neq; si quis ex mortuis resurrexerit credent. **XVII**

Et ad discipulos suos ait. Impossibile ē ut nō veniant scandala. Ve autē illi p quē veniūt. Utilius est illi si lapis molaris imponatur circa collum eius. et piciatur in mare: q̄ ut scandalizet unū de pusillis istis. Attendite vobis. Si peccauerit in te frater tuus: increpa illū: et si penitentiā egerit dimitte illi. Et si septies i die peccauerit in te: et septies in die cōuersus

fuerit ad te dicens. penite me: dimitte illi. Et dixerūt apostoli dño. Adauge nobis fidē. Dixit autē dñs. Si habueritis fidē sicut granū sinapis: dixeritis huic arbori moro eradicare et transplantare in mare: et obediet vobis. Quis autē vestrū habens serui arantem aut pascētē boues qui regresso de agro dicat illi statim transi recūbe: et non dicat para opem et pinge et bibam. et post hec tu manducabis et bibes. Nūquid gratiā habet seruo illic: quia fecit que ei imperauerat. Non puto. Sic et vos cū feceritis omnia q̄ pcepta sunt vobis dicite: serui inuile sum⁹. Quod debuim⁹ facere fecimus. Et factū est dum iret i iherusalē: transibat p mediā samariā et galileā. Et cum ingredere q̄dā castellū: occurserunt ei decem viri leprosi. Qui steterūt a longe: et leuauerūt vocem dicentes. Ihesu pceptor: miserece nostri. Quos ut vidit dixit. Ite: ostendite vos sacerdotibus. Et factū est dum irent: mūdātī sunt. Unus autē ex illis ut vidit quia mūdatus est: regressus est cū magna voce magnificās deū. Et cecidit in faciem ante pedes ei⁹: gratias agens. Et hic erat samaritan⁹. Respōdens autē ihesus dixit. Nōne decem mūdātī sum⁹: Et nouē ubi sum⁹. Non est inuentus qui rediret: et daret gloriā deo: nisi hic alienigena. Et ait illi. Surge vade: q̄a fides tua te saluū fecit. Interrogatus autē a phariseis quando venit regnū dei: respōdens eis dixit. Non veniet regnū dei cū obseruatione: neq; dicent ecce hic aut ecce illic. Ecce enim regnū dei intra vos est. Et ait ad discipulos suos. Veniant dies quando desideretis vidē unū diem filij hoīs:

et nō videbitis. Et dicent vobis. Ecce hic et ecce illic. Nolite ire: neq; sedamini. Nam sicut fulgur exoriscens de sub celo i ea que sub celo sunt fulget: ita erit filius hoīs in die sua. Primū aut oportet illū multa pati: et reprobari a generatione hac. Et sicut factū est in dieb; noī: ita erit et in dieb; filij hominis. Edebāt et bibebāt uxores ducebāt: et dabant ad nuptias. usq; in diem qua intravit noī in archam: et venit diluuiū et p̄didit omnes. Similiter sicut factū est i dieb; loth. Edebāt et bibebant: et vendebāt plantabāt et edificabāt: qua die autē egiit loth a domo: pluit ignem et sulphur de celo: et omnes p̄didit. Sedm hēc erit qua die filij hoīs reuelabit. In illa hora q̄ fuerit in tecto: et vasa eius in domo ne descendet tollere illa: et qui in agro: similiter non redeat retro. Maiores esto te uxoris loth. Quicūq; questierit animam suā saluā facere p̄det illam. Et quicūq; p̄didit illā: vniſicabit eam. Dico vobis: in illa nocte erūt duo in lecto uno: unus assumeret et alter relinqueret. Due erūt moletres i vnū: vna assumeret et altera relinqueret. Duo in agro: vnus assumeret: et alter relinqueret. Respōdēs dicūt illi. Vbi dñe. Qui dixit illis. Vbiq; fuerit corp⁹ illius cōgregabūtur et aquile. **XVIII**

Dicebat autē et parabolā ad illos: quoniā oportet semp orare et nō deficere: dicens. Iudei quidā erat in quadā ciuitate: qui deū nō timebat et hominē nō reuerēbat. Vidua autē quēdā erat in ciuitate illa: et veniebat ad eū dicens. Vindica me de aduersario meo. Et nolebat per multū temp⁹. Post hec autē dixit intra se. Et si deū nō timeo nec hominē reueor: tamē

quia molesta est michi hēc vidua vindicabo illā: ne in nouissimo veniens suggillet me. Ait autē dñs. Audite quid iudei iniquitatis dicūt. De⁹ aut nō faciet vindictā electorū suorū clamānū ad se die ac nocte: et pacienciā habebit in illis. Dico vobis: quia cito faciet vindictā illorū. Iherusanē fili⁹ hominis veniens: putas inueniet fidem in terra. Dixit autē et ad quosdā qui i se cōfidebāt tanq̄ iusti et asynabantur ceteros parabolā istā. Duo hoīes ascendebāt in templū ut orarent: vn⁹ phariseus et alter publican⁹. Phariseus stans. hec apud se orabat. Deus gratias ago tibi: quia non sum sicut ceteri hominū. raptores. iniusti. adulteri: velut etiā hic publican⁹. Ieiunabis in sabbato: decimas do omnīū q̄ possideo. Et publican⁹ a longe stans nolebat nec oculos ad celū leuare: sed percutiebat pedus suū dicens. De⁹ p̄ci⁹ us esto michi peccatori. Dico vobis: descendit hic iustificatus in domum suā ab illo: quia omnis qui se exaltat humiliabitur: et qui se humiliat exaltabit. Afferebant autē ad illū et infantes: ut eos tangeret. Quod cū videret discipuli increpabant illos. Ihesus autē cōuocās illos dixit. Sinite pueros venire ad me: et nolite vetare eos. Taliū est enim regnū dei. Amen dico vobis: quicūq; nō acceperit regnū dei sicut puer: non intrabit in illud. Et interrogauit eum quidam princeps dicens. Magister bone: quid faciens vitā eternā possidebo. Dixit autē ei ihesus. Quid me dicis bonū. Nemo bon⁹ nisi solus deus. Mandata nosti. Nō occides: non mechaberis. nō furū facies. nō falsum testimoniū dices: honora patrem tuū et matrem. Qui ait. Hec omnia

custodiui a inuente mea. Quo audi-
to ihesus ait ei. Adhuc unum tibi desit.
Omnia quecumque habes vende et da
pauperibus: et habebis thesaurum in celo:
et ueni sequere me. Ipse ille auditis
conturbatus est: quia diues erat valde.
Vides autem ihesus illum misse factum dixit.
Quia difficile qui pecunias habent in
regnum dei intrabunt. Facilius est enim
camelum per foramen acus transire: quam
diuitem intrare in regnum dei. Et dicebat
qui audiebant. Et quis potest saluus
fieri? Ait illis. Que impossibilia sunt
apud homines: possibilia sunt apud
deum. Ait autem petrus. Ecce nos dimisi-
mus omnia: et secuti sumus te. Qui di-
xit eis. Amen dico vobis: nemo est qui
relinquit domum aut parentes aut fra-
tres aut uxorem aut filios: propter regnum
dei et non recipiat multo plura in hoc
tempore: et in seculo venturo vitam eter-
nam. Assumpsit autem ihesus duodecim:
et ait illis. Ecce ascendi in iherosoli-
mam: et consummabunt omnia que scripta
sunt per prophetas de filio hominis.
Tradent enim gentibus: et illudetur: et flagel-
labitur: et conspuetur: et postquam flagella-
uerint occident eum: et die tertia resur-
get. Et ipsi nichil horum intellexerunt. Et
erat verbum istud absconditum ab eis: et
non intelligebant que dicebantur. Factum
est autem cum appropinquaret ihericho:
occurs quidam sedebat secus via mendica-
tus. Et cum audiret turbam preteritum:
interrogabat quid hoc esset. Dixerunt
autem ei: quod ihesus nazarenus transiret. Et
clamauit dicens. Ihesu fili david: mi-
serere mei. Et qui prebant increpabant
eum ut taceret. Ipse vero insonatius cla-
mabat: fili david miserere mei. Scias
autem ihesus: iussit illum adduci ad se. Et
cum appropinquasset: interrogauit

illum dicens. Quid tibi vis faciam? At
ille dixit. Domine ut videam. Et ihesus di-
xit ei. Respice. Fides tua te saluum fecit.
Et confestim vidit: et sequebatur il-
lum magnificans deum. Et omnis plebs
ut vidit dedit laudem deo.

Et ingressus prebularum ihericho.
Et ecce vir nomine zacharias: et hic
priops erat publicanorum: et ipse diues.
Et querebat videre ihesum quis esset:
et non poterat pre turba: quia statu-
ra pusillus erat. Et percurrens ascendit
in arborem sicomori: ut videret circa
inde erat transiurus. Et cum venisset ad lo-
rum: suspiciens ihesus vidit illum: et dixit
ad eum. Zacharie festinas descende: quia
hodie in domo tua oportet me mane-
re. Et festinas descendit: et recepit illum
gaudens. Et cum viderent omnes murmu-
rabant dicens: quod ad hominem peccato-
rem diuertisset. Stans autem zacharias
dixit ad ihesum. Ecce dimidiui bonorum
meorum domo pauperibus: et si quod ali-
quid defraudavi reddo quadruplum. Ait
ihesus ad eum. Quia hodie saluus do-
mini huius facta est: eo quod ipse filius sit
abrahe. Venit enim filius hominis querere
et saluum facere quod perierat. Ihesus illis audi-
entibus adiciens dixit parabolam: eo quod
esset pro iherusalem: et quia resistebant
quod confestim regnum dei manifestaretur.
Dixit ergo. Homo quidam nobilis ab-
ijt in regionem longinquam accipere sibi
regnum: et reuertens. Vocatis autem decem ser-
uis suis: dedit eis decem minas: et ait
ad illos. Negociamini dum venio. Li-
ues autem eius oderat eum: et misit lega-
tionem post illum dicens. Soluimus
hunc regnare super nos. Et factum est ut
rediret accepto regno: et iussit vocari
seruos quibus dedit pecuniam: ut sciret
quantum quisque negociatus esset. Venit

autem primus dicens. Domine minas tua decem
minas acquisiui. Et ait illi. Euge bo-
ne secue: quia in modico fuisti fidelis:
etis potestatem habens supra decem
ciuitates. Et alter venit dicens. Domine
minas tua sedet quinque minas. Et huius
ait. Et tu esto super quinque ciuitates. Et al-
ter venit dicens. Domine ecce minas tua:
quam habui repositam in sudario. Timui
enim te quia homo austerus es: tollis
quod non posuisti: et metis quod non se-
minasti. Dixit ei. De ore tuo te iudico
serue nequa. Dicebas quod ego homo
austerus sum tollens quod non posui: et
metens quod non seminavi. Et quare non
dedisti pecuniam meam ad mercatam: et e-
go veniens cum vltimis vtiq; regissem
illum. Et astans ibi dixit. Auferte ab
illo minam: et date illi quod decem minas ha-
bet. Et dixerunt ei. Domine habet decem
minas. Dico autem vobis: quia omni ha-
biti dabit et abundabit: ab eo autem qui non
habet: et quod habet: auferet ab eo. Veru-
tamen inimicos meos illos qui nolue-
runt me regnare super se adducite huc:
et interficite ante me. Et hijs dictis pre-
cedebat ascendens iherosolimam. Et fa-
ctum est cum appropinquaret ad beth-
phage et bethaniam: ad montem qui
vocatur oliueti: misit duos discipulos
suos dicens. Ite et cauellum quod contra vos
est. In quo introeuntes: inuenietis pullum
asine alligatum: cui nemo vnquam hominum
sedit. Soluite illum: et adducite. Et si
quis vos interrogauerit quare solui-
tis: sic dicitis ei. Quia dominus opera eius
desiderat. Abierunt autem qui missi erant:
et inueniunt sicut dixit illis. Rantem
pullum. Soluentibus autem illis pullum: di-
xerunt dominus eius ad illos. Quid soluitis
pullum? Ait illi dixerunt. Quia dominus
eum necessarium habet. Et duxerunt illum

ad ihesum. Et iactantes vestimenta sua
supra pullum: imposuerunt ihesum. Erat
autem illo subterfiebant vestimenta sua in
via. Et cum appropinquaret iam ad descen-
sum montis oliueti: reperit omnes tur-
be descendendum gaudentes laudare
deum voce magna super omnibus quas
viderant virtutibus dicentes. Benedictus
qui venit rex in nomine domini: pax in celo et
gloria in excelsis. Et quidam phariseorum
de turbis dixerunt ad illum. Magister
incepa discipulos tuos. Quibus ipse
ait. Dico vobis: quia si hijs tacuerint
lapides clamabunt. Et ut appropin-
quauit: videns ciuitatem fleuit super illam
dicens. Quia si cognouisses et tu. Et
quidem in hac die tua quam ad pacem tibi: nunc
autem abscondita sunt ab oculis tuis. Quia
venient dies in te: et circumdabunt te ini-
mici tui vallo: et circumdabunt te: et co-
angustabunt te undique: et ad terram pro-
sternent te: et filios tuos qui in te sunt.
Et non relinquent in te lapidem super lapi-
dem: eo quod non cognoueris tempus visi-
tationis tue. Et ingressus in templum
cepit eicere vendentes et ementes: dicens
illis. Scriptum est: quia domus mea do-
mus orationis est. Vos autem fecistis il-
lam speluncam latronum. Et erat docens
quotidie in templo. Principes autem sa-
cerdotum et scribe et principes plebis:
queriebant illum perire: et non inueniebant
quid facerent illi. Omnis enim populus sus-
pensus erat audiens illum.

Et factum est in una diei docen-
te illo populum in templo: et euange-
lizante: conuenerunt principes sacerdotum
et scribe cum senioribus: et aiunt dicentes
ad illum. Dic nobis in qua potestate hec
facis. Aut quis est qui dedit tibi hanc
potestatem? Respondens autem ihesus di-
xit ad illos. Interrogabo vos et ego

unū verbū. Respondere michi. Baptis-
mum iohannis de celo erat: an et ho-
minibus? At illi cogitabant inter se di-
centes. Quia si dixerim⁹ de celo dicit.
Quare ergo nō credidistis illi? Si au-
tem dixerim⁹ et hominibus: plebs uni-
uersa lapidabit nos. Certe sunt enim
iohānem prophetā esse. Et responde-
runt se nescire unde esset. Et ihesus a-
it illis. Neque ego dico vobis: in qua
potestate hec facio. Cepit autē dicere
ad plebem parabolā hāc. Homo plā-
tauit vineā: et locauit eam colonis: et
ipse peregre fuit multis temporibus. Et
in tempore misit ad cultores seruū: ut
de fructu vinee darent illi. Qui resum
dimiserūt eum inanē. Et addidit al-
terū seruū mittere. Illi autē hunc quodq;
recentes: et afficientes cōtumelia: dimi-
serūt inanem. Et addidit tertium mittere:
qui et illū uulnerat⁹ et cecidit. Dixit
autē dñs vinee. Quid facias? Mittit fili-
um meū dilectū: forsitan cū hunc vide-
runt verebuntur. Quem cum vidissent
coloni: cogitauerunt intra se dicentes.
Hic est heres. Occidam⁹ illū: ut nra fi-
at hereditas. Et cecidit illū extra vineā
occiderunt. Quid ergo faciet illis dñs
vinee? Veniet et pder colonos istos: et
dabit vineā alijs. Quo audito dixerūt
illi. Absit. Ille autē aspiciens eos ait.
Quid ē ergo hoc qđ scriptū ē. Lapidem
quē reprobauerūt edificātes hic sed⁹ ē
i caput āguli? Omnis q̄ ceciderit supra
illū lapidē cōquassabit⁹: supra quē au-
tem ceciderit: cōminuet⁹ illū. Et quēbāt
principes sacerdotū et scribe mittere i
illū man⁹ illa hora: et cimmerūt p̄lin.
Cognouerūt enī qđ ad ipsos dixerit si-
militudinē hanc. Et obseruātes mise-
runt insidiatores q̄ se iustos simula-
rent: ut caperēt eū i timore: ut traderēt

illū principatui et potestati p̄sidis. Et
interrogauerūt eū dicentes. Magister
scim⁹ quia recte dicis et doces: et non
accipis p̄sonam: sed uia da in ueritate
doces. Licet nobis dare tributū cesari
an nō? Considerans autē doli illorū
dixit ad eos. Quid me tēptatis? Nō
dite michi denariū. Qui⁹ habet ymagi-
nem et inscriptionē? Respondentes dixe-
runt. Cesaris. Et ait illis. Reddite er-
go q̄ sunt cesaris cesari: et q̄ sūt dei dō.
Et non potuerūt verbū ei⁹ rep̄ndere
corā plebe: et mirati in responso eius
ratuerūt. Accesserunt autē quidā sadu-
ceorū: qui negant esse resurrectionē: et
interrogauerūt eū dicentes. Magister
moyses scripsit nobis: si frater alien⁹
mortuus fuerit habens uxorem: et hic
sine liberis fuerit ut accipiat eā frater
eius uxorem: et suscipiat semē fratri suo.
Septem ergo fratres erant: et primus
accepit uxorem et mortu⁹ est sine filijs.
Et sequens accepit illā: et ipse mortu⁹
est sine filio. Et tertius accepit illā: et si-
militer et omnes septem et non relique-
runt semē: et mortui sunt. Novissim⁹
omniū mortuus est et mulier. In resur-
rectione ergo cui⁹ eorū erit uxor? Siqui-
dem septem habuerūt eam uxore. Et
ait illis ihesus. Filij hui⁹ seculi nubūt
et tradūtur ad nuptias: illi uero q̄ di-
gnū habebunt⁹ seculi illo: et resurrecti-
one et mortuis neq; nubēt neq; ducēt
uxores: neq; ultra mori poterūt. Equa-
les enim angelis sunt: et filij sunt dei:
cū sint filij resurrectionis. Quia uero
relingunt mortui: et moyses ostendit
scē rubi: sicut dicit dñm deū abrahā
et deū ysac et deū iacob. Deus autem
non est mortuorū sed uiuorū. Omnes
enī uiuunt ei. Respondentes autē quidā
scribæ dixerūt ei. Magister bene dixisti.

Et amplius non audebant eū quicq;
interrogare. Dixit autē ad illos. Quo-
modo dicit⁹ scribā filiū dauid esse: et ipse
dauid dicit⁹ i libro psalmorū. Dixit do-
min⁹ dñs meo sede a dextis meis. Do-
net ponā inimicos tuos scabellū pedū
uorū. Dauid ergo dñm illū uocat: et
quomō filius eius est? Audiente autē
omni p̄lo dixit discipulis suis. Atten-
dite a scribis qui uolūt ambulare in
holis: et amant salutationes in foro:
et primas cathedras in synagogis:
et p̄mos discubitus in cōuijs. Qui
deuorāt domos uiduarū: simulan-
tes longam orationem. Hij accipiant
damnationem maiorem. **xxi**
Respiciens autē uidit eos qui mit-
terāt munera sua i gazophylaci-
um diuices. Vidit autē et quādā uidu-
am paup̄culā mittentem era minuta
duo. Et dixit. Vere dico uobis: qđ ui-
dua hec paup̄ plus q̄ omnes misit. Nā
omnes hij q̄ abundanti sibi misceunt
in munera dei: hec autem ex eo qđ de-
est illi omnē uiduum suū quē habuit
misit. Et quibusdā dicentibus de tēplo
qđ bonis lapidib⁹ et donis ornatum
esset: dixit. Hec que uidetis: ueniet dies
in quibus non relinquet⁹ lapis sup la-
pidē qui nō destruat⁹. Interrogauerūt
autem illū dicētes. Preceptor quando
hec erūt: et qđ signū cū fieri incipient?
Qui dixit. Videte ne seducamini. Nul-
li enim ueniet in nōmē meo dicentes
quia ego sum: et tempus approp̄qua-
uit. Nolite ire post eos cū autē audie-
ritis prelia et seditiones: nolite terrei.
Propter primū hec fieri: sed nondum
statim hui⁹. Tunc dicebat illis. Sur-
get gens contra gentem et regnū adū-
sus regnū: et terreuor⁹ magni erūt p
loca: et pestilentie et fames: et terrem̄ti de

celo: et signa magna erūt. Sed ante hec
omnia incipient vobis manus suas:
et p̄sequēt⁹ tradentes in synagogas et
custodias: trahentes ad reges et p̄sides
propter nōmē meū. Contiget autem
uobis in testimoniu. Ponite ergo in
cordibus ur̄is non p̄meditari quē ad-
modū respondeatis. Ego enim dabo
uobis os et sapientiā: cui nō poterunt
resistere et cōtradire omnes aduersa-
rij uestri. Trademini autē a parentib⁹ et
fratrib⁹ et cognatis et amicis: et mor-
te afficiet⁹ et uobis. Et eritis odio o-
mnibus h̄minibus p̄pter nōmē meū.
Et capillus de capite uestro non peti-
bit. In patientia uestra possidebitis
animas ur̄as. Cum autē uideritis cir-
cundari ab exercitu iherusalē: tūc scito-
te quia appropinquauit desolatio ei⁹.
Tunc q̄ in iudea sunt fugiāt ad mon-
tes: et qui in medio eius discedant: et
qui in regionibus non intrent in eā:
quia dies ultionis hij sunt ut imple-
antur omnia que scripta sunt. Ve au-
tem pregnantibus et nutricibus in illis
dieb⁹. Erūt enī pressura magna super
terram: et ira p̄lo hui⁹. Et cadent i ore
gladij: et captiui ducēt⁹ in omnes gen-
tes. Et iherusalē calcabit⁹ a gentibus:
donec impleantur tempora nationū.
Et erūt signa in sole et luna et stellis:
et in terris pressura gentiū p̄ cōfusione
sonit⁹ maris et fludū: arefcentib⁹ ho-
minibus p̄ timore et expectatione que
supueniet uniuerso orbi. Nam virtu-
tes celorū mouebūt⁹. Et tunc uidebūt
filiū hoīs uenientē in nube cū potesta-
te magna et maiestate. Hys autē fieri
inspicieb⁹: respicite et leuate capita
uestra: quoniam appropinquat redem-
ptio uestra. Et dixit illis similitudinē.
Videte ficulneā et omnes arbores: cū

producunt iam et se fecerunt scire quoniam propter est etas. Ita et vos cum videtis hec fieri: scitote quoniam propter est regnum dei. Amen dico vobis: quia non preteribit generatio hec donec omnia fiant. Celum et terra transibunt: verba autem mea non transibunt. Attendite autem vobis ne forte grauent corda vestra in crapula et ebrietate et curis huius vite: et superueniat in vos repentina dies illa. Tamen laqueus enim superueniet in omnes: qui sedent super faciem omnia terre. Vigilate ergo omni tempore orantes: ut digni habeamini fugere ista omnia que futura sunt: et stare ante filium hominis. Erat autem diebus docens in templo: nodibus vero regens morabatur in monte qui vocatur oliueti. Et omnis populus manebat ad eum in templo audire eum. **XXII**

Appropinquabat autem dies festus azimorum qui dicitur pascha. Et querebant principes sacerdotum et scribe quomodo eum interficerent: timebant vero plebem. Interavit autem sathanas in iudam qui cognominabatur scarioth: unum de duodecim: et abiit et locutus est cum principibus sacerdotum et magistratibus quemadmodum illum traderet eis. Et gaudentes sunt: et pacti sunt pecuniam illi dare. Et spopondit. Et querebat opportunitatem: ut traderet illum sine turbis. Venit autem dies azimorum: in qua necesse erat occidi pascha. Et misit petrum et iohannem dicens. Euntes parate nobis pascha: ut manducemus. At illi dixerunt. Vbi vis paremus? Et dixit ad eos. Ecce introeuntibus vobis in civitatem occurret vobis homo amphoram aque portans: sequimini eum in domum in qua intret: et dicetis patriarcham familias domus. Dicit tibi magister.

Vbi est dixerunt ubi pascha cum discipulis meis manducemus? Et ipse ostendit vobis cenaculum magnum stratum: et ibi parate. Euntes autem invenerunt sicut dixit illis: et paraverunt pascha. Et cum facta esset hora discubuit: et duodecim apostoli cum eo. Et ait illis. Desiderio desideravi hoc pascha manducare vobiscum: antequam patiar. Dico enim vobis: quia et hoc non manducabo illud donec impleatur in regno dei. Et accepto calice gratias egit et dixit. Accipite et dividite inter vos. Dico enim vobis: non bibam de generatione vestra donec regnum dei veniat. Et accepto pane gratias egit et fregit: et dedit eis dicens. Hoc est corpus meum: quod pro vobis datur. Hoc facite in mea commemorationem. Similiter et calicem: postquam cenavit dicens. Hic est calix novi testamenti in sanguine meo: qui pro vobis fundetur. Verumamen ecce manus traditis me meum est in mensa. Et quidem filius hominis secundum quod desinitum est vadit. Verumamen ve homini pro quem tradetur. Et ipsi repetunt querere inter se: quis esset ex eis qui hoc fecerit? facta est autem et contentio inter eos: quis eorum videretur esse maior. Dixit autem eis. Reges gentium dominantur eorum: et qui potestatem habent super eos beneficii vocantur. Vos autem non sic. Sed qui maior est in vobis fiat sicut minor: et qui prelator est sicut ministrator. Nam quis maior est? Qui recumbit: an qui ministrat? Nonne qui recumbit? Ego autem in medio vestrum sum sicut qui ministrat. Vos autem estis qui permansistis mecum in temptationibus meis. Et ego dispono vobis sicut disposuit michi pater meus regnum: ut edatis et bibatis super mensam meam in regno meo: et sedetis super thronos

duodecim iudicantes duodecim tribus israel. At autem dominus simoni. Simon: ecce sathanas repetivit vos: ut tribuere sicut criticum. Ego autem rogavi pro te: ut non deficiat fides tua. Et tu aliquando conversus: confirma fratres tuos. Qui dixit ei. Domine: tecum paravimus? Et ille dixit. Dico tibi petre: non catabit hodie gallus: donec ter abneges nosse me. Et dixit eis. Quando mihi vos sine sacculo et pera et calciamenis: nunquid aliquid defuit vobis? At illi dixerunt. Nichil. Dixit ergo eis. Sed nunc qui habet sacculum tollat: similiter et pera. Et qui non habet: vendat tunicam suam et emat gladium. Dico enim vobis: quoniam adhuc hoc quod scriptum est oportet impleri in me: et cum iniquis deputatus est. Et enim ea que sunt de me finem habent. At illi dixerunt. Domine: ecce duo gladii hic. At ille dixit eis. Satis est. Et egressus ibat secundum consuetudinem in montem oliuam. Secuti sunt illi et discipuli. Et cum pervenisset ad locum: dixit illis. Orate: ne intretis in temptationem. Et ipse avulsus est ab eis quantum iactus est lapidis: et positus genibus orabat dicens. Pater: si vis transieris calicem istum a me. Verumamen non mea voluntas: sed tua fiat. Apparuit autem illi angelus de celo confortans eum. Et factus est sudor eius: sicut gutte sanguinis decurrentis in terra. Et cum surrexisset ab oratione: et venisset ad discipulos suos: invenit eos dormientes pro tristitia. Et ait illis. Quid dormitis? Surgite orate: ne intretis in temptationem. Adhuc eo loquente: ecce turba et qui vocabatur iudas unus de duodecim antecesserat eos: et appropinquavit ihesu: ut

oscularetur eum. Ihesus autem dixit illi. Iuda: osculo filii hominis tradis? Videntes autem hi qui circa ipsum erant quod futurum erat: dixerunt ei. Domine: si primumus in gladio? Et percussit unus ex illis servum principis sacerdotum: et amputavit auriculam eius depecta. Respondens autem ihesus ait. Vinite. Usque huc. Et cum tetigisset auriculam eius: sanavit eum. Dixit autem ihesus ad eos qui venerant ad se principes sacerdotum et magistratus templi et seniores. Quasi ad latronem registis cum gladiis et fustibus. Cum quotidie vobiscum fuimus in templo: non retendistis manus in me. Sed hec est hora vestra: et potestas tenebrarum. Comprehendentes autem eum: duxerunt ad domum principis sacerdotum: petrus vero sequebatur a longe. Accessit autem igne in medio arborum et circumsedentibus illis: erat petrus in medio eorum. Quem cum vidisset ancilla quendam sedentem ad lumen: et cum fuisset intuita dixit. Et hic cum illo erat. At ille negavit eum dicens. Mulier: non novi illum. Et post pusillum alius videns eum dixit. Et tu de illis es. Petrus vero ait. O homo non scio. Et intervallo facto quasi ipse unus: alius quidam affirmabat dicens. Vere et hic cum illo erat: nam et galileus est. Et ait petrus. Homo: nescio quid dicas. Et continuo adhuc illo loquente cantavit gallus. Et conversus dominus respexit petrum. Et recordatus est petrus verbi domini sicut dixerat: quia priusquam gallus catteret me negabis. Et egressus foras petrus fleuit amare. Et viri qui tenebant illum: illudiebant ridentes. Et velaverunt eum: et proutiebant faciem eius: et interrogaverunt eum dicentes. Prophetiza. Quis est qui te percussit? Et alia multa blasphemantes dicebant in eum. Et ut factus est dies: conveniunt

seniores plebis et principes sacerdotum et scribe: et duxerunt illum in consilium suum dicentes. Si tu es christus. dic nobis. Et ait illis. Si vobis dixerio non credetis michi: si autem interrogauero non respondetis michi: neque dimittetis. Et hoc autem erat filius hominis sedens a dextera virtutis dei. Dixerunt autem omnes. Tu ergo es filius dei? Qui ait. Vos dicitis: quia ego sum. At illi dixerunt. Quid adhuc desideramus testimonium? Ipsi enim audiunt de ore eius. **XXIII**

Et surgens omnis multitudo eorum duxerunt illum ad pilatum. Leperunt autem accusare illum dicentes. Hunc inuenimus subvertentem gentem nostram: et prohibentem tributa dari cesari: et dicentem se christum regem esse. Pilatus autem interrogauit eum dicens. Tu es rex iudeorum? At ille respondens ait. Tu dicis. Ait autem pilatus ad principes sacerdotum et turbas. Nichil inuenio cause in hoc homine. At illi inualecebant dicentes. Commouit populum docens per uniuersam iudeam: incipiens a galilea usque huc. Pilatus autem audiens galileam interrogauit si homo galileus esset. Et ut cognouit quod de herodis potestate esset remisit eum ad herodem: qui et ipse iherosolymis erat illis diebus. Herodes autem viso ihesu: gaudens est valde. Erat enim cupiens eum multo tempore videre eum eo quod audiret multa de eo: et sperabat signum aliquod videre ab eo fieri. Interrogabat autem illum multis sermionibus: at ipse nichil illi respondebat. Stabat autem principes sacerdotum et scribe constanter accusantes eum. Spreuit autem illum herodes cum exercitu suo: et illi induit uelut alba: et remisit ad pilatum. Et facti sunt amici herodes et pilatus in ipsa die: nam antea inimici erant

ad inuicem. Pilatus autem conuocatis principibus sacerdotum et magistratibus et plebe: dixit ad illos. Obuiastis michi: hunc hominem. quasi autem autem populum: ecce ego coram uobis interrogas. nulla causam inuenio in homine isto: et hijs in quibus eum accusatis. Sed neque herodes. Nam remisit uos ad illum: ecce nichil dignum morte adu est ei. Eundem ergo illum dimittam. Necessesse autem habebat dimittere eis per diem festum unum. Exclamauit autem simul uniuersa turba dicens. Tolle hunc: et dimitte nobis barraban. Qui erat propter seditionem quandam factam in ciuitate et homicidium missus in carcerem. Ite autem pilatus locutus est ad eos: uos uultis dimittere ihesum. At illi exclamabant dicentes. Crucifige: crucifige eum. Ille autem tertio dixit ad illos. Quid enim mali fecit iste? Nulla causa mortis inuenio in eo. Corripiam ergo illum et dimittam. At illi insistebat uocibus magnis postulantes ut crucifigetur: inualecebant uoces eorum. Et pilatus adiudicauit fieri precione eorum. Dimisit autem illis eum qui propter homicidium et seditionem missus fuerat in carcerem quem prebatur: ipsum uero tradidit uoluntati eorum. Et cum duceret eum apprehenderunt sermonem quandam crenem seu uenientem de uilla: et imposuerunt illi crucem portare post ihesum. Sequebatur autem illum multa turba populi et mulierum: que plangebant et lamentabantur eum. Conuersus autem ad illas ihesus dixit. Filie iherusalem nolite flere super me: sed super uos ipsas fleat: et super filios uestrorum. Quoniam ecce uenit dies in quibus dicent. Beate steriles et uentres qui non genuerunt: et ubera que non lactauerunt. Tunc incipient dicere montibus radice super uos: et collibus operire uos.

Quia si in uiridi ligno hec faciunt: in arido quid fiet? Ducebant autem et alij duo nequam cum eo: ut interficerent. Et postquam uenerunt in locum qui uocatur caluaria: ibi crucifixerunt eum et latrones: unum a dextera: et alter a sinistra. Ihesus autem dicebat. Pater dimitte illis. Non enim sciunt quid faciunt. Diuidentes uero uestimenta eius miserunt sortes. Et stabat populus expectans: et deidebant eum principes cum eis dicentes. Alios saluos facit: se saluum faciat. Si hic est christus dei electus. Illudiebant autem ei et milites accedentes: et acetum offerentes ei dicentes. Si tu es rex iudeorum saluum te fac. Erat autem et scriptum super eum in litteris grecis et latinis et hebraicis: hic est rex iudeorum. Unus autem de hijs qui predebant latronibus blasphemabat eum dicens. Si tu es christus: saluum fac teipsum et nos. Respondens autem alter increpabat eum dicens. Neque tu times deum: qui in eadem damnatione es. Et nos quidem iuste: non digna factis recipimus. Hic uero nichil mali gessit. Et dicebat ad ihesum. Domine: memento mei cum ueneris in regnum tuum. Et dixit illi ihesus. Amen dico tibi: hoc die mecum eris in paradiso. Erat autem fere hora sexta: et tenebre facte sunt in uniuersam terram usque in horam nonam. Et obscuratus est sol: et uelum templi scissum est medium. Et clamans uoce magna ihesus ait. Pater mi: mas commendo spiritum meum. Et hec dicens expirauit. Videns autem centurio quod factum fuerat: glorificauit deum dicens. Vere hic homo iustus erat. Et omnis turba eorum qui simul aderat ad spectaculum istud: et uidebant que fiebant: peruenientes pedora sua reueriebant. Stabant autem omnes noti

eius a longe: et mulieres que secute erant a galilea hec uidentes. Et ecce uir nomine ioseph qui erat decurio. uir bonus et iustus: hic non consenserat ciuitate iudee: qui expectabat et ipse regnum dei. Hic accessit ad pilatum et petiit corpus ihesu: et depositum in uoluit hyndone: et posuit eum in monumento regio: in quo nondum quisquam posuit fuerat. Et dies erat parasceues: et sabbatum illud festum. Subsecute autem mulieres que cum eo uenerant de galilea uiderunt monumentum: et quemadmodum positum erat corpus eius: et reuerentes parauerunt aromata et unguenta: et sabbato quidem siluerunt secundum mandatum. **XXIV**

Una autem sabbati valde diluculo uenerunt ad monumentum portantes que parauerant aromata: et inueniunt lapidem reuolutum a monumento: et ingressae non inueniunt corpus domini ihesu. Et factum est dum metire conseruare essent de isto: ecce duo uiri steterunt secus illas in ueste fulgenti. Cum timent autem et declinarent uultum in terram: dixerunt ad illas. Quid queritis uiuentem cum mortuis? Non est hic: sed surrexit. Recordamini qualiter locutus est uobis: cum adhuc in galilea esset dicens. Quia oportet filium hominis tradi in manus hominum peccatorum: et crucifigi: et die tertia resurgere. Et resordate sunt uerborum eius: et regressae a monumento nuntiauerunt hec omnia illis undecim: et ceteris omnibus. Erat autem maria magdalena: et iohanna: et maria iacobi: et ceterae que cum eis erant: que dicebant ad apostolos hec. Et uisa sunt eis illos sicut desideratum uita ista: et non crediderunt illis. Per autem surgens occurrit ad monumentum: et primum

vidit lintheamina sola posita: et abiit
secu mirans quod factum fuerat. Et ecce
duo ex illis ibant ipsa die in castellum
quod erat in spacio stadium sexaginta
ab iherusalem nomine emmaus: et ipsi
loquebantur ad invicem de his omni-
bus que acciderant. Et factum est dum
fabularentur et secum querebant: et ipse
ihesus appropinquans ibat cum illis. Cum
autem illorum tenebatur: ne eum agno-
scent. Et ait ad illos. Qui sunt hi ser-
mones quos confectis ad invicem am-
bulantes: et estis tristes? Et respondens
unus cui nomen cleophas: dixit ei. Tu so-
lus peregrinus es iherusalem: et non cognovisti
que facta sunt in illa hijs diebus?
Quibus ille dixit. Que? Et dixerunt. De
ihesu nazareno qui fuit vir propheta:
potens in opere et sermone: coram deo
et omni populo. Et quomodo eum tradiderunt
summi sacerdotes et principes nostri in
damnationem mortis: et crucifixerunt eum.
Mors autem sperabamus: quia ipse esset re-
demptor israel. Et nunc super hec om-
nia tertia dies est hodie: quod hec facta
sunt. Sed et mulieres quedam ex nostris
revertuntur nos: que ante lucem fuerunt
ad monumentum: et non inveniunt corpus
eius: venerunt dicentes se etiam visionem
angelorum vidisse: qui dicunt eum vivere.
Et abierunt quidam ex nostris ad monu-
mentum: et ita inveniunt sicut mulieres
dixerunt: ipsum vero non inveniunt. Et
ipse dixit ad eos. O stulti et tardi corde
ad credendum in omnibus que locuti sunt
prophete. Nonne hec oportuit pati
christum: et ita intrare in gloriam suam? Et
incipiens a moysi et omnibus prophetis:
interpretabatur illis in omnibus scriptu-
ris que de ipso erant. Et appropinqua-
verunt castello quo ibant: et ipse se finxit
longius ire. Et coegerunt illum dicentes.

Mane nobiscum quoniam advespera-
bit: et inclinata est iam dies. Et intrauit
cum illis. Et factum est dum recumberet
cum eis accepit panem: et benedixit ac fra-
git: et porcebat illis. Et aperti sunt oculi
eorum: et cognoverunt eum: et ipse evan-
it ex oculis eorum. Et dixerunt ad invicem.
Nonne cor nostrum ardens erat tibi nobis: dum
loqueretur in viam: et aperiret nobis scri-
pturas? Et surgentes eadem hora re-
gressi sunt in iherusalem: et inveniunt
congregatos undecim: et eos qui cum illis
erant dicentes quod surrexit dominus vere: et
apparuit simoni. Et ipsi narrabant que
gesta erant in viam: et quomodo cognoverunt
eum in fractione panis. Dum autem
hec locuntur: stetit ihesus in medio ro-
rum: et dixit. Pax vobis. Ego sum: nolite
timere. Conurbati vero et confusi: et
stimabant se spiritum videre. Et dixit
eis. Quid turbati estis: et cogitationes
ascendunt in corda vestra? Videte manus
meas et pedes: quia ego ipse sum.
Palpate et videte: quia spiritus carnis
et ossa non habet: sicut me vidistis ha-
bere. Et cum hoc dixisset: ostendit eis
manus et pedes. Adhuc autem illis
non credentibus et mirantibus pre gau-
dio: dixit. Habetis hic aliquid quod
manducetis? At illi obtulerunt ei partem
panis asini: et fenum mellis. Et cum mandu-
casset coram eis: sumens reliquias de-
dit eis. Et dixit ad eos. Hec sunt verba
que locutus sum ad vos cum adhuc essem vo-
biscum: quoniam necesse est impleri omnia
que scripta sunt in lege moysi et prophetis
et psalmis de me. Tunc aperuit illis
sensum: ut intelligerent scripturas: et di-
xit eis. Quoniam sic scriptum est: et sic oportet
christum pati: et resurgere a mortuis
tertia die: et predicare in nomine eius: per
universam terram: et remissionem peccatorum in omnes

gentes: incipientibus ab iherosolima.
Hos autem testes estis horum. Et ego mit-
tam promissum patris mei in vos: vos
autem sedete in civitate: quoadusque indu-
amini virtute ex alto. Eduxit autem eos
foras in bethaniam: et elevatis mani-
bus suis benedixit eis. Et factum est dum
benediceret illis recessit ab eis: et creba-
tur in celum. Et ipsi adorantes regres-
si sunt in iherusalem cum gaudio ma-
gno: et erant semper in templo lau-
dantes et benedicentes deum amen.
*Prophetia evangelii secundum lucam. Incipit
prologus evangelii secundum iohannem.*

Hic est iohannes euange-
lista unus ex discipulis domini:
qui virgo a deo electus est:
quod de nuptijs volentem
nubere vocavit deus. Cui virginitati
in hoc duplex testimonium datur in eu-
angelio: quod et pre ceteris dilectus a deo
dicitur: et hinc matrem suam de cruce com-
mendavit dominus: ut virginem virgo secura-
ret. Denique manifestans in euangelio
quod erat ipse incorruptibilis verbi opus
inchoans: solus verbum carne factum
esse: nec lumen a tenebris comprehensum
fuisse testatur: primum signum ponens quod
in nuptijs fecit dominus ostendens quod ipse
erat: ut legentibus demonstraret quod ubi
dominus invitatus sit deservire nuptiarum vi-
num debeat: et veteribus immutatis
nova omnia que a christo instituta sunt
appareat. Hic autem euangelium scripsit in
alia: postea quod i perthmos insula apo-
calypsim scripserat: ut cui i principio ra-
tionis incorruptibile principium pronotat
in genesi: et etiam incorruptibilis finis
per virginem i apocalypsi redderet dicere
christo ego sum alpha et omega. Et hic est io-
hannes: qui sciens supervenisse diem re-
velatus sui. Convocatis discipulis suis

in epheeso: per multa signorum et mira-
cula primum christum descendens i defossam
sepulture sue locum facta oratione: po-
situs est ad patres suos: tam extraneus
a dolore mortis quam a corruptione car-
nis invenitur alienus. Tamen post om-
nes euangelium scripsit: et hoc virgini
debetur. Quoniam tamen vel scriptorum repo-
sitis dispositio: vel librorum ordinatio ideo
a nobis per singula non reponitur:
ut sciendi desiderio collato et quere-
ntibus fructus laboris: et deo magister
et doctrina servetur. *Incipit prologus
Incipit Evangelium secundum iohannem.*

In principio erat verbum: et verbum erat
apud deum: et deus erat verbum. Hoc erat
in principio apud deum. Omnia per ipsum
facta sunt: et sine ipso factum est nihil.
Quod factum est in ipso vita erat: et vita
erat lux hominum: et lux in tenebris lu-
cet: et tenebre eam non comprehenderunt. Fu-
it homo missus a deo: cui nomen erat io-
hannes. Hic venit i testimonium ut testi-
monium perhiberet de lumine: ut omnes
credere per illum. Non erat ille lux: sed ut
testimonium perhiberet de lumine. Erat
lux vera: que illuminat omnem homi-
nem venientem in hunc mundum. In mun-
do erat: et mundus per ipsum factus est: et
mundus eum non cognovit. In propria ve-
nit: et sui eum non receperunt. Quoties autem
receptus est: dedit eis potestatem filios
dei fieri: hijs qui credunt in nomine eius.
Qui non ex sanguinibus neque ex volun-
tate carnis: neque ex voluntate viri: sed
ex deo nati sunt. Et verbum caro factum
est: et habitavit in nobis. Et vidimus
gloriam eius: gloriam quasi unigeniti a
patre: pleni gratie et veritatis. Iohan-
nes testimonium perhibet de ipso: et cla-
mat dicens. Hic erat quem dixi: quod post
me venturus est: ante me factus est:

Iohanna
quia prior me erat. Et de plenitudine
eius nos omnes accepimus et gratiam
pro gratia: quia lex per moysen data
est: gratia et veritas per ihesum cristum
facta est. Deum nemini vidit unquam. Unigenitus
filius qui est in sinu patris: ipse
enarravit. Et hoc est testimonium iohannis:
quando miserunt iudei ab iherosolymis
sacerdotes et levitas ad eum ut interrogarent
eum. Tu qui es? Et confessus est: quia
non sum ego cristus. Et interrogaverunt
eum. Quid ergo? Respondit: et dixit. Non
scio. Propheeta es tu? Et respondit.
Non. Dixerunt ergo ei. Quis es ut re-
spondas? Respondit: et dixit. Ego vox
clamantis in deserto dirigite viam domini:
sicut dixit ysaias propheta. Et qui multi
fuerant ex pharisaeis. Et interrogaverunt
eum: et dixerunt ei. Quid ergo baptizas
si tu non es cristus? neque ysaias neque
propheta? Respondit eis iohannes dicens.
Ego baptizo in aqua: medius autem vestri
stetit quem vos nescitis. Ipse est qui post
me venturus est qui ante me factus est:
cuius ego non sum dignus ut solvam
eius corrigiam calceamenti. Hec i betha-
nia facta sunt trans iordanem: ubi erat
iohannes baptizans. Altera die vidit
iohannes ihesum venientem ad se: et
ait. Ecce agnus dei: ecce qui tollit pec-
cata mundi. Hic est de quo dixi. Post
me venit vir qui ante me factus est: quia
prior me erat: et ego nesciebam eum. Sed
ut manifestetur in israel: propterea
veni ego in aqua baptizans. Et testi-
monium perhibuit iohannes dicens. Qui-
a vidi spiritum descendentem sicut colum-
bam de celo: et mansit super eum. Et ego
nesciebam eum: sed qui misit me bapti-
zare in aqua: ille michi dixit. Super quem

videris spiritum descendentem: et man-
entem super eum: hic est qui baptizat in spi-
ritu sancto. Et ego vidi et testimonium
perhibui: quia hic est filius dei. Altera
die iterum stabat iohannes: et ex discipulis
eius duo. Et respiciens ihesum ambu-
lantem dixit. Ecce agnus dei. Et audi-
erunt eum duo discipuli loquentem: et secuti
sunt ihesum. Conversus autem ihesus:
et videns eos sequentes se: dixit eis. Quid
queritis? Qui dixerunt ei. Rabbi quod
dicitur interpretari magister: ubi habi-
tas? Dixit eis. Venite et videte. Hinc
erunt: et viderunt ubi maneret: et apud eum
manserunt die illo. Hora autem erat qua-
si decima. Erat autem andreas frater
simonis petri: unus ex duobus qui audi-
erat a iohanne: et secuti fuerant eum. Inve-
nit hic primum fratrem suum simonem: et
dixit ei. Invenimus messiam: quod est
interpretatum cristus. Et adduxit eum ad
ihesum. Invenit autem eum ihesus dixit. Tu
es simon filius iohannis: tu vocaberis
cephas: quod interpretatur petrus. In-
crastinum voluit egerere in galileam: et inve-
nit philippum. Et dixit ei ihesus. Seque-
re me. Erat autem philippus a bethsaida
civitatem adree et perci. Invenit philip-
pus nathanahel: et dixit ei. Quem scripsit
moyses in lege et propheta: invenimus
ihesum filium ioseph a nazareth. Et di-
xit ei nathanahel. A nazareth potest
aliquid boni esse. Dixit ei philippus. Ve-
ni et vide. Vidit ihesus nathanahel ve-
nientem ad se: et dixit de eo. Ecce verus
israhelita: in quo dolus non est. Dixit ei nathan-
ahel. Unde me nostis? Respondit ihe-
sus et dixit ei. Primum te philippus vo-
cavit cum esset ibi: sic vidi te. Respondit
ei nathanahel et ait. Rabbi: tu es filius
dei: tu es rex israel. Respondit ihesus: et
dixit ei. Quia dixi tibi vidi te sub figo

Et dixit ei. Amen amen dico vobis: videbitis
celum apertum: et angelos dei ascenden-
tes et descendentes supra filium hominis.
Et die tertia nuptie facte sunt in cha-
na galilee: et erat mater ihesu ibi.
Vocatus est autem et ihesus et discipuli ei-
us ad nuptias. Et deficiente vino: di-
xit mater ihesu ad eum. Vinum non ha-
bent. Et dixit ei ihesus. Quid michi et
tibi est mulier? Respondit mater ihesu
dicens. Quodcumque dixerit vobis facite.
Erant autem ibi lapidee vasa sepe posita scilicet
purificationem iudeorum: capientes singule
metretas binas vel ternas. Dixit eis
ihesus. Implete vasa aqua. Et impleverunt
eas usque ad summum. Et dixit
eis ihesus. Haurite nunc: et ferte archi-
treclino. Et tulerunt. Vasa autem gustavit
architrecinus aquam vinum factam: et non
sciebat unde esset: ministri autem sciebant
qui haurierant aquam: vocat spiritum
architrecinum: et dixit ei. Omnis homo
primum bonum vinum ponit: et cum inebri-
atus fuerit tunc id quod deterius est:
tu autem servasti bonum vinum usque adhuc.
Hoc fecit initium signorum ihesus in cha-
na galilee: et manifestavit gloriam
suam: et crediderunt in eum discipuli eius.
Post hoc descendit capharnaum ipse
et mater eius: et fratres eius: et discipuli
eius: et ibi manserunt non multis diebus.
Et prope erat pascha iudeorum: et ascendit
ihesus iherosolimam: et invenit in tem-
plo vendentes boves et oves et colum-
bas: et numularios sedentes. Et cum
fecisset quasi flagellum de funiculis om-
nes eiecit de templo: oves quoque et
boves: et numulariorum effudit res: et
mensas subvertit. Et hiis qui columbas
vendebant dixit. Auferte ista hinc: et

nolite facere domum patris mei domum
negotiationis. Recordati sunt vero di-
scipuli eius: quia scriptum est: zelus
domus tue comedit me. Respondit
ergo iudei et dixerunt ei. Quod signum
ostendis nobis quia hec facis? Respondit
ihesus: et dixit eis. Solvite templum
hoc: et in tribus diebus edificabo illud.
Dixerunt ergo iudei. Quadraginta et
sex annis edificatum est templum hoc:
et tu in tribus diebus edificabis illud?
Ille autem dicebat de templo corporis
sui. Cum ergo resurrexisset a mortuis:
recordati sunt discipuli eius quia hoc
dicebat: et crediderunt scripture: et sermo-
ni quem dixit ihesus. Cum autem esset ihe-
rosolymis in pascha in die festo: multi
crediderunt in nomine eius: videntes signa
quae faciebat. Ipse autem ihesus non credebat
sanctum eis: eo quod ipse nosset omnes: et
quia opus ei non erat: aut quis testi-
monium perhiberet de homine. Ipse enim
sciebat quid esset in homine. **III**
Erant autem homo et pharisaeus: nico-
demus nomine: princeps iude-
orum. Hic venit ad ihesum nocte: et dixit
ei. Rabbi: scimus quia a deo venisti ma-
gister. Respondit enim iohannes: hec signa fa-
cere quia tu facis: nisi fuerit deus cum eo.
Respondit ihesus: et dixit ei. Amen a-
men dico tibi: nisi quis renatus fuerit
denuo: non potest videre regnum dei.
Dixit ad eum nicodemus. Quomodo po-
test homo nasci cum sit senex? Num-
quid potest in ventrem matris sue in-
trare introire et renasci? Respondit ihe-
sus. Amen amen dico tibi: nisi quis re-
natus fuerit ex aqua et spiritu sancto:
non potest introire in regnum dei. Quod
natum est ex carne: caro est: et quod natum
est ex spiritu: spiritus est. Non mireris
quia dixi tibi: oportet vos nasci denuo.

Spiritus ubi vult spirat: et vocem eius audis: sed nescis unde veniat aut quo vadat. Sic est omnis qui natus est ex spiritu. Respondit nycodemus: et dixit ei. Quomodo possunt hec fieri? Respondit ihesus: et dixit ei. Tu es magister in israel et hec ignoras? Amen amen dico tibi: quia quod scimus loquimur: et quod vidimus testamur: et testimonium nostrum non accipitis. Si terrena dixi vobis et non creditis: quomodo si dixero vobis celestia crederis? Et nemo ascendit in celum nisi qui descendit de celo: filius hominis qui est in celo. Et sicut moyses exaltavit serpentem in deserto: ita exaltari oportet filium hominis: ut omnis qui credit in ipso non pereat: sed habeat vitam eternam. Sic enim deus dilexit mundum ut filium suum unigenitum daret: ut omnis qui credit in eum non pereat: sed habeat vitam eternam. Non enim misit deus filium suum in mundum ut iudicet mundum: sed ut salvetur mundus per ipsum. Qui credit in eum non iudicatur. Qui autem non credit iam iudicatus est: quia non credit in nomine unigeniti filii dei. Hoc est autem iudicium: quia lux venit in mundum: et diligunt homines magis tenebras quam lucem. Erant enim eorum mala opera. Omnis enim qui male agit odit lucem: et non venit ad lucem: ut non arguantur opera eius. Qui autem facit veritatem venit ad lucem ut manifestentur opera eius: quia a deo sunt facta. Post hec venit ihesus et discipuli eius in iudeam terram: et illic morabatur cum eis et baptizabat. Erat autem et iohannes baptizans in emon iuxta salim: quia aque multe erant illic: et veniebant et baptizabantur. Rondon enim nullus fuerat iohannes in carcerem. Facta est

autem questio ex discipulis iohannis cum iudeis de purificatione. Et venerunt ad iohannem: et dixerunt ei. Rabbie qui erat tecum trans iordanem: cui tu testimonium perhibuisti: ecce hic baptizat et omnes veniunt ad eum. Respondit iohannes et dixit. Non potest homo accipere quicquam nisi fuerit ei datus de celo. Ipsi vos michi testimonium perhibetis quod diximus: non sum ego christus: sed quia nullus sum ante illum. Qui habet sponsam sponsus est: amicus autem sponsi qui stat et audit eum: gaudio gaudet propter vocem sponsi. Hoc ergo gaudium meum implevit est. Nullum oportet celare: me autem minui. Qui desolum venit super omnes est. Qui est de terra et de terra loquitur: qui de celo venit super omnes est. Et quod vidit et audivit hoc testatur: et testimonium eius nemo accipit. Qui autem accepit eius testimonium signavit: quia deus verax est. Que enim nullus deus: verba dei loquuntur. Non enim ad mensuram dat deus spiritum. Pater diligit filium: et omnia dedit in manu eius. Qui credit in filium habet vitam eternam: qui autem incredulus est filio: non videbit vitam: sed ira dei manet super eum. **III**

Et ergo cognovit ihesus quia audierunt pharisei quod ihesus plures discipulos facit et baptizat quam iohannes: quamquam ihesus non baptizaret sed discipuli eius: reliquit iudeam et abiit iterum in galileam. Opponebat autem eum transire per samariam. Venit ergo in civitatem samarie que dicitur sychar: iuxta predium quod dedit iacob ioseph filio suo. Erat autem ibi fons iacob. Ihesus autem fatigatus est itinere: sedebat sic supra fontem. Hora autem erat quasi sexta. Venit mulier de samaria haurire aquam. Dixit ei

ihesus. Da michi bibere. Discipuli enim eius abierant in civitatem ut cibos emerent. Dixit ergo ei mulier illa samaritana. Quomodo tu iudeus cum his biberes a me poscis: que sum mulier samaritana? Non enim communant iudei samaritani. Respondit ihesus: et dixit ei. Si scires donum dei: et quis est qui dicit tibi da michi bibere: tu forsitan petisses ab eo: et dedisset tibi aquam vivam. Dixit ei mulier. Domine: neque ego haurias habes: et puteus altus est. Unde ergo habes aquam vivam? Numquid tu maior es patre nostro iacob qui dedit nobis puteum: et ipse et eo bibit: et filij eius: et pecora eius? Respondit ihesus: et dixit ei. Quisquam qui bibit ex aqua hac sitiet iterum. Qui autem biberit ex aqua quam ego dabo ei: non sitiet in eternum: sed aqua quam ego dabo ei: fiet in eo fons aque salientis in vitam eternam. Dixit ad eum mulier. Domine da michi hanc aquam: ut non sitiam neque veniam huc haurire. Dixit ei ihesus. Vade voca virum tuum: et veni huc. Respondit mulier et dixit. Non habeo virum. Dixit ei ihesus. Bene dixisti: quia non habeo virum. Quinque enim viros habuisti: et nunc quem habes non est tuus vir. Hoc vere dixisti. Dixit ei mulier. Domine: video quia propheta es tu. Pateres nostri in monte hoc adoraverunt: et vos dicitis quia iherosolymis est locus ubi adorare oportet. Dixit ei ihesus. Mulier crede michi: quia venit hora quando neque in monte hoc: neque in iherosolymis adorabitis patrem. Vos adoratis quod nescitis: nos adoramus quod scimus: quia salus ex iudeis est. Sed venit hora et nunc est: quando veri adoratores adorabunt patrem in spiritu et veritate. Nam et pater tales querit: qui adde-

rum. Spiritus est deus: et eos qui adorant eum in spiritu et veritate oportet adorare. Dixit ei mulier. Sed quia messias venit: qui dicitur christus cum ergo venerit: ille nobis annuntiabit omnia. Dixit ei ihesus. Ego sum: qui loquor tecum. Et continuo venerunt discipuli eius: et mirabantur quia cum muliere loquebatur. Nemo tamen dixit: quid queris aut quid loqueris cum ea. Reliquit ergo predium suum mulier: et abiit in civitatem: et dixit illis hominibus. Venite et videte hominem qui dixit michi omnia quecumque feci. Numquid ipse est christus? Egredere de civitate: et veniebat ad eum. Interea rogabat eum discipuli dixerunt. Rabbie madaura. Ille autem dixit eis. Ego cibum habeo manducare quem vos nescitis. Dicebant ergo discipuli ad invicem. Numquid aliquis attulit ei manducare? Dixit ei ihesus. Meus cibus est: ut faciam voluntatem eius qui misit me: ut perficiam opus eius. Nonne vos dicitis quod adhuc quatuor menses sunt et messis venit? Ecce dico vobis: leva te oculos tuos et vide de regiones: quia albe sunt iam ad messem. Et qui meret mercedem accipit et congregat fructum in vitam eternam: ut et qui seminat similis gaudeat et qui meret. In hoc enim est verbum verum: quia alius est qui seminat: et alius est qui meret. Ego misi vos merere: quod vos non laboratis. Alii laboraverunt: et vos in labores eorum introistis. Et civitate autem illa multi crediderunt in eum samaritanorum propter verbum mulieris testimonium perhibentis: quia dixit michi omnia quecumque feci. Cum venissent ergo ad illam samaritani: rogaverunt eum ut ibi maneret. Et mansit ibi duos dies. Et multo plures crediderunt propter sermonem eius. Et mulieri dicebat:

quia nō ppter tuā loquelam credim⁹.
Ipsi enim audivim⁹ et scimus: quia
hic est vere saluator mundi. Post du-
os aut dies egi⁹ inde: et abiit i galile-
am. Ipse enim ihesus testimoniū phi-
buit: quia ppheta in sua patria hono-
rem non habet. Cum ergo venisset in
galileam receperunt eum galilei: cum
omnia vidisset q̄ fecerat iherosolimis i
die festo. Et ipi tñ venerat ad diē festū.
Venit ergo iterū in chana galilee: ubi
fecit aqua vinū. Et erat quidā regul⁹
cui⁹ filius infirmabatur rapharnaim.
Hic cum audisset quia ihesus adve-
nisset a iudea in galileā abiit ad eum:
et rogabat eum: ut descenderet ⁊ sana-
ret filiū eius. Incipiebat enim mori.
Dixit ergo ihesus ad eū. Nihil signa et
prodigia videris nō credis. Dicit
ad eum regulus. Dñe: descende prius
q̄ moriatur filius meus. Dicit ei ihe-
sus. Vade: filius tuus vivit. Credidit
homo sermoni quē dixit ei ihesus: et
ibat. Nam aut eo descendente serui oc-
currebūt ei ⁊ nuntiabant dicentes: q̄a
filius eius viveret. Interrogabat ergo
horam ab eis in qua melius habue-
rit. Et dixerūt ei: q̄a heri hora septima
relinquit eū febris. Cognovit ergo pa-
ter quia illa hora erat in qua dixit ei
ihesus filius tuus vivit: et credidit i-
pse: et domus eius tota. Hic iterum
secundum signum fecit ihesus: cum
venisset a iudea in galileam.

Post hec erat dies fest⁹ iudeorū ⁊ al-
ter die iherosolimis pbanica piscina que
cognominatur hebraice Bethesda:
quinq; portus habens. In his iate-
bat multitudo magna languentium
et claudos aridos: respectantem
aque motum. Angelus aut domini

descendebat scdm tempus in piscinā:
et movebatur aqua. Et qui primus
descendisset i piscinā post monitionem
aque: sanus fiebat a quacūq; vene-
bat infirmitate. Erat aut quidā homo
ibi triginta ⁊ octo annos habes in infir-
mitate sua. Hunc cum vidisset ihesus
iacentem: et cognovisset quia iam mul-
tum temp⁹ haberet dicit ei. Quid san⁹
fieri⁹? Respondit ei languidus. Domi-
ne: hominē non habeo ut iubeat
fuerit aqua movetur me in piscinā. Dū
venis⁹ tñ ego: alius ante me descendit.
Dicit ei ihesus. Surge: tolle grabatū
tuū ⁊ ambula. Et statim sanus fact⁹
est homo ille: ⁊ sustulit grabatū suū ⁊
ambulabat. Erat aut sabbatū in die
illo dicebat ergo iudei illi qui sanus
fuerat. Sabbatū est: non licet tibi tol-
lere grabatū tuū. Respondit eis. Qui
me sanus fecit ille michi dixit: tolle gra-
batum tuum ⁊ ambula. Interrogave-
runt ergo eū. Quis est ille homo: qui
dixit tibi tolle grabatū tuū ⁊ ambula?
Is aut qui sanus fuerat effectus nesci-
bat quis esset. Ihesus tñ dedinavit
a turba cōstituta in loco. Postea inve-
nit eū ihesus in templo: ⁊ dixit illi. Ec-
ce sanus factus es: iam noli peccare:
ne deteri⁹ tibi aliquid cōtingat. Abiit
ille homo: ⁊ nuntiavit iudeis q̄a ihe-
sus esset: qui fecit eū sanū. Propterea
p̄sequunt iudei ihesum: quia hec faci-
ebat in sabbato. Ihesus aut respondit
eis. Pater meus usq; modo operatur:
et ego operor. Propterea ergo magis
querēbat eū iudei interficere: quia nō
solū soluebat sabbatū: sed et patrem suū
dicebat deū equale se faciens deo. Re-
spondit itaq; ihesus: ⁊ dixit eis. Amē
amen dico vobis: non potest filius a
se facere quicq; nisi qd viderit patrem

faciente. Quicq; enī ille fecerit: hec et
filius similiter facit. Pater enī diligit
filium: ⁊ omnia demonstrat ei: que ipse fa-
cit: ⁊ maiora his demonstrabit ei ope-
ra: ut vos miremini. Sicut enim pa-
ter suscitavit mortuos ⁊ vivificat: sic et
filius quos vult vivificat. Neq; enim
pater iudicat quēq;: sed omne iudiciū
dedit filio: ut omnes honificent filium:
sicut honificant patrem. Qui nō ho-
norificat filium: nō honorificat patre:
qui misit illum. Amē amē dico vobis:
quia qui verbū meū audit ⁊ credit ei
qui misit me: habet vitā eternā. Et in
iudiciū non venit: sed transiet a mor-
te i vitā. Amē amē dico vobis: q̄a ve-
nit hora ⁊ nūc ē quādo mortui audiet
vocē filij dei: et q̄ audierit vivet. Sicut
enī pater habet vitā i semetipso: sic dedit
⁊ filio habere vitā i semetipso. Et potesta-
tem dedit ei i iudiciū facere: q̄a fili⁹ ho-
minis est. Nolite mirari hoc: quia ve-
nit hora in qua omnes qui in monu-
mentis sunt audiet vocem filij dei: et
procedet qui bona fecerūt in resurrecti-
onē vite: qui vero mala egerūt i resur-
rectionē iudicij. Nō possum ego a me-
ipso facere quicq;. Sicut audio iudi-
co: ⁊ iudiciū meū iustū ē: q̄a nō quero
voluntatem meā: sed voluntatem ei⁹ qui
misit me. Si ergo testimoniū phibeo
de me testimoniū meū nō est ver⁹. Ali-
us est qui testimoniū phibet de me: et
scio quia verū est testimoniū eius qd
phibet de me. Vos misistis ad iohā-
nem: et testimoniū phibuit veritati.
Ego aut non ab homine testimoniū
accipio: sed hec dico: ut vos salvi sintis.
Ille erat lucerna ardēs ⁊ lucens. Vos
aut voluistis ad horā cōsultare i luce
eius. Ego aut habeo testimoniū ma-
ius iohāne. Opera enī q̄ dedit michi

pater ut p̄ficiā ea: ip̄a opera que ego
facio testimoniū phibet de me: quia
pater misit me. Et qui misit me pater
ipse testimoniū phibuit de me. Neq;
vocem eius unq; audistis: neq; specie
eius vidistis. Et verbū eius non habe-
tis in vobis manēs: quia quē misit il-
le hūc vos non creditis. Examinami
scripturas: quia vos putatis in ipsis
vitā eternā habere. Et ille sunt qui
testimoniū phibet de me: ⁊ nō voluit
venire ad me ut vitā habeatis. Clari-
tatem ab hominibus nō accipio: sed
cognovi vos: q̄a dilectionē dei nō ha-
betis in vobis. Ego veni i nōie patris
mei: ⁊ nō accepistis me. Si alius vene-
rit i nomine suo: illum accipietis. Quo-
modo vos potestis credere q̄ gloriā ab
invicē accipitis: ⁊ gloriā q̄ a solo deo
est nō queritis? Nolite putare q̄a ego
accusatur⁹ sum vos apud patre. Est q̄
accusat vos: moyses in quo vos spe-
ratis. Si enī crederetis moysi: crederetis
fortitan ⁊ michi. De me enī ille scripsit.
Si aut illius litteris nō creditis: quo-
modo meis verbis creditis? **U**

Post hec abiit ihesus trans mare
galilee: qd est tiberiadis. Et se-
quebat eū multitudo magna: quia vi-
debat signa que faciebat sup his qui
infirmabant. Subiit ergo in mōtem
ihesus: ⁊ ibi sedebat cū discipulis suis.
Erat aut p̄ximū pascha: dies festus
iudeorū. Cum subleuasset ergo oculos
ihesus: ⁊ vidisset quia multitudo ma-
xima venit ad eū: dicit ad philippum.
Unde ememus panes ut mādurent
hij? Hic aut dicebat temptans eum.
Ipse enī sciebat quid esset factur⁹. Re-
spondit ei philippus. Ducentorū dena-
riorū panes non sufficiūt eis: ut unus-
quisq; modicū quid accipiat. Dicit ei

unus ex discipulis eius andreas frater
simonis petri. Est puer unus hic: qui
habet quinque panes ordeaceos et duos
piscis. Sed hec quid sunt inter tantos? Di-
xit ergo ihesus. Facite homines disci-
bere. Erat autem secum mulier in loco. Dis-
tribuerunt ergo viri numero quasi quinque
milia. Accepit ergo ihesus panes: et
cum gratias egisset distribuit discipu-
lis. Similiter et de piscibus quatuor
volumen. Et autem impleti sunt:
dixit discipulis suis. Colligite quod super-
uerant fragmenta ne pereant. Colle-
gerunt ergo: et impleuerunt duodecim co-
phinos fragmentorum et quinque pani-
bus ordeaceis et duobus piscibus: quod
superfuerat hijs qui manducaverant. Illi
ergo homines cum vidissent quod fecerat
signum dicebant. Quia hic est vere propheta:
qui venturus est in mundum. Ihesus
ergo cum cognovisset quia venturi essent
ut raperent eum et facerent eum regem: fu-
git itaque in montem ipse solus. Et autem
secundo factum est: descendit discipulus eius
ad mare. Et cum ascendissent navim:
venerunt trans mare in capharnaum.
Et tenebre iam facte erant: et non vene-
rat ad eos ihesus. Mare autem vento
magno flante resurgebat. Cum remi-
gassent ergo quasi stadia viginti quinque
aut triginta: viderunt ihesum ambu-
lantem supra mare: et proximum navis fi-
eri: et timuerunt. Ille autem dixit eis. Ego
sum: nolite timere. Voluerunt ergo acci-
pere eum in navim: et statim navis
fuit ad terram quam ibant. Altera die tur-
ba que stabat trans mare vidit quia na-
vicula alia non erat ibi nisi una: et quia
non introisset cum discipulis suis ihe-
sus in navim: sed soli discipuli eius ab-
sint. Alie vero supponebant naues a tri-
bucinae iuxta locum ubi manducaverant

panem: gratias agentes deo. Cum ergo
vidisset turba quia ihesus non esset ibi:
neque discipuli eius ascenderunt in navi-
culas: et venerunt capharnaum querentes
ihesum. Et cum invenissent eum trans
mare: dixerunt ei. Rabbi: quando huc
venisti? Respondit eis ihesus: et dixit.
Amen amen dico vobis: queritis me
non quia vidistis signa: sed quia man-
ducastis et saturati estis. Operamini non cibum qui perit: sed
qui permanet in vitam eternam: quem filius
hominis dabit vobis. Hunc enim pater si-
gnavit deus. Dixerunt ergo ad eum. Quid
faciamus: ut operemur opera dei? Respon-
dit ihesus: et dixit eis. Hoc est opus dei:
ut credatis in eum quem misit ille. Dixerunt
ergo ei. Quod ergo tu facis signum: ut
videamus? et credamus tibi? Quid opera-
ris? Patres nostri manducaverunt
manam in deserto: sicut scriptum est. Panem
de celo dedit eis manducare. Dixit er-
go eis ihesus. Amen amen dico vobis:
non moyses dedit vobis panem de celo:
sed pater meus dedit vobis panem de celo
verum. Panis enim dei est qui de celo descen-
dit: et datur vitam mundo. Dixerunt ergo
ad eum. Domine semper da nobis panem hunc.
Dixit autem eis ihesus. Ego sum panis
vite. Qui venit ad me non esuriet: et qui
credidit in me non sitiet unquam. Sed di-
xi vobis: quia et vidistis me: et non cre-
didistis. Quia quod dedit michi pater ad
me venit: et eum qui venit ad me non re-
iciat foras: quia descendi de celo non
ut faciam voluntatem meam sed voluntatem
patris: qui misit me. Hec est enim voluntas
patris: ut omne quod dedit mi-
hi non perdam ex eo: sed resuscitem illud in
novissimo die. Hec est enim voluntas pa-
tris mei qui misit me: ut omnis qui videt
filium et credit in eum habeat vitam eternam:

et ego resuscitabo eum in novissimo die.
Murmurabant ergo iudei de illo: quia
dixisset ego sum panis vivus: qui de
celo descendi. Et dicebant. Nonne hic est
filius ioseph cuius nos novimus patrem
et matrem? Quomodo ergo dicit hic: quia
de celo descendi? Respondit ergo ihe-
sus: et dixit eis. Nolite murmurare in-
invicem. Nemo potest venire ad me:
nisi pater qui misit me traxerit eum: et
ego resuscitabo eum in novissimo die.
Est scriptum in prophetis. Et erunt omnes
docibiles dei. Omnis qui audit a pa-
tre et didicit venit ad me. Non quia pa-
terem vidit quisquam: nisi is qui est a deo:
hic vidit patrem. Amen amen dico vo-
bis: qui credit in me habet vitam eternam.
Ego sum panis vite. Patres vestri man-
ducaverunt manam in deserto: et mortui
sunt. Hic est panis de celo descendens:
ut si quis et ipso manducaverit non mori-
atur. Ego sum panis vivus: qui de celo
descendi. Si quis manducaverit et hoc
panem vivum in eternum. Et panis quem ego
dabo caro mea est: pro mundi vita.
Inigabant ergo iudei ad invicem dice-
tes. Quomodo potest hic nobis carnem
suam dare ad manducandum? Dixit ergo
eis ihesus. Amen amen dico vobis:
nisi manducaveritis carnem filii hominis et
biberitis eius sanguinem: non habebitis
vitam in vobis. Qui manducat me-
am carnem et bibit meum sanguinem: habet
vitam eternam: et ego resuscitabo eum in
novissimo die. Caro enim mea vere
est cibus: et sanguis meus vere est po-
tus. Qui manducat meam carnem et bibit
meum sanguinem: in me manet: et ego in
illo. Sicut misit me vivens pater: et ego
vivus propter patrem: et qui manducat me:
et ipse vivet propter me. Hic est panis qui de
celo descendit. Non sicut manna quod dedit

patres vestri manam: et mortui sunt. Qui
manducat hunc panem: vivet in eternum.
Hec dixit in synagoga docens. In ca-
pharnaum. Multi ergo audientes et di-
scipulis eius. Dixerunt durus est hic ser-
mo. Et quis potest eum audire? Scien-
tes autem ihesus apud semetipsum quia
murmurarent de hoc discipuli eius: dixit
eis. Hoc vos scandalizat? Si ergo vi-
deritis filium hominis ascendente ubi
erat prius? Spiritus est qui vivificat:
caro non prodest quicquam. Verba que ego
locutus sum vobis: spiritus et vita sunt.
Sed sunt quidam et vobis qui non credunt.
Sciebat enim ab initio ihesus qui es-
sent non credentes: et quis traditurus
esset eum. Et dicebat. Propterea dixi
vobis: quia nemo potest venire ad me:
nisi fuerit ei datum a patre meo. Et hoc
multi discipulorum eius abiecerunt retro:
et iam non cum illo ambulabant. Di-
xit ergo ihesus ad duodecim. Aliquid
et vos vultis abire? Respondit ergo ei
symon petrus. Domine: ad quem ibimus?
Verba vite eterne habes. Et nos credi-
dimus et cognovimus: quia tu es christus
filius dei. Respondit eis ihesus. Nonne
ego vos duodecim elegi: et ex vobis u-
nus dyabolus est? Dicebat autem de iuda
symonis scariothis. Hic enim erat tra-
diturus eum cum esset unus ex duodecim. **III**
Post hec autem ambulabat ihesus in
galileam. Non enim volebat in iu-
deam ambulare: quia quererent eum iudei
interficere. Erat autem in proximo dies
festus iudeorum scenophegia. Dixerunt
autem ad eum fratres eius. Transi hinc et
vade in iudeam: ut et discipuli tui videant
opera tua que facis. Nemo quippe in oc-
culto quid facit: et querit ipse in palam esse.
Si hec facit: manifesta te ipsum mun-
do. Neque enim fratres eius credebant

in eum. Dicit ergo eis ihesus. Tempus meum nondum aduenit: tempus autem vestrum semper est paratum. Non potest mundus odire vos. Me autem odit: quia ego testimonium perhibeo de illo: quia opera eius mala sunt. Vos ascendite ad diem festum huius. Ego non ascendam ad diem festum istum: quia meum tempus nondum impletum est. Hec cum dixisset: ipse mansit in galilea. Ut autem ascenderent fratres eius: cum et ipse ascenderet ad diem festum non manifeste: sed quasi occulto. Iudei ergo querebant eum in die festo: et dicebant. Vbi est ille? Et murmur multus de eo erat in turba. Quidam enim dicebant quia bonus est: alij dicebant non: sed seducebat eum. Nemo tamen palam loquebatur de illo: propter metum iudeorum. Nam autem die festo mediantem: ascendit ihesus in templum et docebat. Et mirabantur iudei dicentes. Quomodo hic literas scit cum non didicerit? Respondit eis ihesus: et dixit. Mea doctrina non est mea: sed eius qui misit me. Si quis voluerit voluntatem eius facere: cognoscat de doctrina: utrum ex deo sit: an ego a me ipso loquar. Qui a semetipso loquitur gloriam suam querit. Qui autem querit gloriam eius qui misit eum: hic verax est: et iustitia in illo non est. Nonne moyses dedit vobis legem? Et nemo ex vobis facit legem. Quid me queritis interficere? Respondit turba et dixit. Demoniū habes. Quis te querit interficere? Respondit ihesus: et dixit eis. Unū opus feci: et omnes miramini. Propterea moyses dedit vobis circūcisionem: non quia ex moysē est: sed ex patribus. Et in sabbato circūciditis hominem. Si circūcisionē accipit homo in sabbato ut non soluat legem moysi: michi indignamini quia totū hominem sanū feci

in sabbato. Nolite iudicare secundum faciem: sed iuxta iudiciū iudicate. Dicebant ergo quidam ex iherosolymis. Nonne hic est qui querunt interficere? Et palam loquitur: et nichil ei dicunt. Numquid vere cognoverunt principes quia hic est cristus? Sed hunc scimus unde sit. Et respondit ihesus et dixit. Et me scitis: et unde sum scitis: et a me ipso non venit: sed est verus qui misit me: quē vos nescitis. Ego scio eum: si dixerō quia nescio eum: ero similis vobis mendax. Sed scio eum: quia ab ipso sum: et ipse me misit. Querebant ergo eum apprehendere: et nemo misit in illū manus: quia nondum venerat hora eius. De turba autem multi crediderunt in eum. Et dicebant. Cristus cum venerit: nunquid plura signa faciet quā quę hic facit? Audierunt pharisæi turbā murmurantem de illo hec: et miserunt principes et pharisæi ministros ut apprehenderent ihesum. Dixit ergo eis ihesus. Adhuc modicum tempus vobiscum sum: et vado ad eum qui me misit. Quæritis me et non inuenietis: et ubi sum ego vos non potestis venire. Dixerunt ergo iudei ad semetipsos. Quo hic iurus est: quia non inueniemus eum? Numquid in disputationem gentium iurus est: et doctus gentes? Quis est hic sermo quē dixit: quæritis me et non inuenietis: et ubi sum ego vos non potestis venire? In nouissimo autem die magno festivitatis stabat ihesus: et clamabat dicens. Si quis sitit: veniat ad me et bibat. Qui credit in me sicut dicit scriptura: flumina de ventre eius fluent aque viue. Hoc autem dixit de spiritu: quē accepturi erant credentes in eum. Nondum enim erat

spiritus datus: quia ihesus nondum erat glorificatus. Et illa ergo turba cum audissent hos sermones eius dicebant. Hic est vere propheta. Alij dicebant. Hic est cristus. Quidam autem dicebant. Numquid a galilea venit cristus? Rōne scriptura dicit: quia ex semine dauid: et de bethleem iudæa ubi erat dauid: venit cristus? Dissensio itaque facta est in turba propter eum. Quidam autem ex ipsis volebant apprehendere eum: sed nemo misit super eum manū. Venerunt ergo ministri ad pontifices et pharisæos: et dixerunt eis illi. Quare non adduxistis eum? Respondit minister. Numquid sic locutus est homo: sicut hic homo. Respondit ergo eis pharisæi. Numquid et vos seducit eum? Numquid ex principibus aliquis credidit in eum: aut ex pharisæis? Sed turba hec quę non nouit legem: maledicti sunt. Dixit iherodemas ad eos: ille qui venit ad eum nodat: quid unum erat ex ipsis. Numquid legem nostrā iudicat hominē: nisi prius audierit ab ipso et cognouerit quid faciat? Respondit ei. Numquid et tu galilæus? Secutare scripturas et vide: quia a galilea propheta non surgit. Et reuersi sunt unusquisque in domum suā. **U**bi autem iheresus ait: pergit in montem oliueti: et discipulo iterū venit in templū et omnis populus venit ad eum: et sedens docebat eos. Adducunt autem scribę et pharisæi mulierem dephensam in adulterio: et stant eam in medio: et dixerunt ei. Magister: hec mulier modo dephensa est in adulterio. In lege autem moyses mandauit nobis huiusmodi lapidare. Tu ergo quid dicis? Hoc autem dicebant temptantes eum: ut possent accusare eum. Ihesus autem inclinans se deorsum: digito scribebat in terra. Cum ergo perseveraret

interrogantes: recepit se et dixit eis. Qui sine peccato est vestrum primus in illa lapideum mirat. Et iterum se inclinans scribebat in terra. Audientes autem hec unus post unum regebant incipientes a senioribus: et remansit solus ihesus: et mulier in medio stans. Erigens autem se ihesus: dixit ei. Mulier: ubi sunt qui te accusabant? Nemo te condemnauit? Que dixit. Nemo dñe. Dixit autem ihesus. Nec ego te condemnabo. Vade: et iam amplius noli peccare. Itaque ergo locutus est eis ihesus dicens. Ego sum lux mundi. Qui sequitur me non ambulat in tenebris: sed habebit lumen vite. Dixerunt ergo ei pharisæi. Tu de tempore testimonium perhibes: testimonium tuum non est verum. Respondit ihesus: et dixit eis. Et si ego testimonium perhibeo de me ipso: verum est testimonium meum: quia scio unde veni et quo vado. Vos autem nescitis unde venio: aut quo vado. Vos autem scitis carnem iudicatis: ego non iudico quemquam. Et si iudico ego: iudiciū meū verum est: quia solus non sum: sed et ego et qui misit me pater. Et in lege vērā scriptum est: quia duorum hominū testimonium verum est. Ego sum qui testimonium perhibeo de me ipso: et testimonium perhibet de me qui misit me pater. Dicebat ergo ei. Vbi est pater tuus? Respondit ihesus. Neque me scitis: neque patrem meū. Si me scieritis: forsitan et patrem meū scieritis. Hec verba locutus est ihesus in gazophylatio: docens in templo. Et nemo apprehendit eum: quia nesciū venerat hora eius. Dixit ergo iterum eis ihesus. Ego vado: et queretis me: et in peccato vtro moriemini. Quo ego vado: vos non potestis venire. Dicebat ergo iudei. Numquid interficiet semetipsum: quia dicit quo ego vado: vos non potestis venire? Et dicebat

eis. Vos de deorsum estis ego de sup-
 nis sum. Vos de mudo hoc estis. E-
 go nō sum de hoc mundo. Dixi ergo
 vobis: q̄a moriemini in peccatis vris.
 Si enim non credideritis quia ego sū:
 moriemini in peccato v̄ro. Dicebat ergo
 ei. Tu q̄s es? Dixit eis ihesus. Principi-
 um: q̄ et loquor vobis. Multa habeo
 de vobis loqui et iudicare: sed qui me
 misit verax ē: et ego q̄ audiui ab eo hec
 loquor in mudo. Et nō cognouit eum:
 quia patrem eius dicebat deū. Dixit
 ergo eis ihesus. Cum exaltaveritis fi-
 liū hoīs tunc cognoscetis q̄a ego sū:
 et a meip̄o facio nichil: sed sic docuit
 me pater hec loquor. Et qui me misit
 meū est: et non reliquit me solū: quia
 ego q̄ placita sunt ei facio semp. Hec
 illo loquente: multi crediderūt in eum.
 Dicebat ergo ihesus ad eos: qui credi-
 derūt ei iudeos. Si vos mālertis in
 sermone meo: v̄re discipuli mei eritis:
 et cognoscetis veritatem: et veritas li-
 berabit vos. Rēspōderūt ei. Semen a-
 brahe sumus: et nemini seruimus? vñq̄.
 Quomodo tu dicis liberi eritis? Rēspō-
 dit eis ihesus. Amen amen dico vo-
 bis: quia om̄is q̄ facit peccatū seruus
 est peccati. Seruus autē non manet in
 domo in eternum: filius manet in e-
 ternum. Si ergo vos filius liberaue-
 rit: v̄re liberi eritis. Scio quia filij
 abrahe estis: sed queritis me interfeci-
 re: quia sermo meus nō capit in vo-
 bis. Ego q̄ vidi apud patrem loquor:
 et vos que vidistis apud patrem ve-
 strum facitis. Rēspōderūt et dixerunt
 ei. Pater noster abraham est. Dixit e-
 is ihesus. Si filij abrahe estis: opera
 abrahe facite. Nunc autē queritis me
 interficere: hominē qui veritatem vo-
 bis locutus sum: quam audiui a deo.

Hoc abraham nō fecit. Vos facitis
 opera patris vestri. Dixerunt itaq̄ ei.
 Nos ē fornicatione non sumus nati.
 Vñq̄ patrem habemus deū. Dixit ergo eis
 ihesus. Si deus pater vester esset. Di-
 ligeretis vñq̄ me. Ego enim ē deo p̄s-
 si et veni. Neq̄z enī a meip̄o veni: sed il-
 le me misit. Quare loq̄la meā non co-
 gnoscitis? Quia nō potestis audire
 sermonē meū. Vos ē patre dyabolo
 estis: et desideria patris vestri vultis fa-
 cere. Ille homicida erat ab initio: et in
 veritate non stetit: quia nō est veritas
 in eo. Cum loquitur mendaciū: ē p̄-
 prijs loquitur: quia mendax est et pa-
 ter ei⁹. Ego autē quia veritatem dico:
 non creditis michi. Quia ē vobis ar-
 guet me de peccato? Si veritatem di-
 co: quare vos non creditis michi?
 Qui est ē deo: verba dei audit. Pro-
 pterea vos nō auditis: quia ē deo nō
 estis. Rēspōderūt ergo iudei: et dixerūt
 ei. Nōne bene dicim⁹ nōs: quia sama-
 ritan⁹ es tu: et demoniū habes? Rēspō-
 dit ihesus. Ego demoniū nō habeo:
 sed honorifico patrem meū: et vos in-
 honorastis me. Ego autē non quero
 gloriā meā. Est qui querat et iudicet.
 Amen amen dico vobis: si quis timo-
 nem meū euauerit mortem nō videbit
 in eternum. Dixerūt ergo iudei. Nūc co-
 gnouim⁹: q̄a demoniū habes. Abra-
 ham mortuus est: et p̄phete: et tu dicis
 si quis timonē meū euauerit non qu-
 rabit mortem in eternū? Nūquid tu
 maior es patre n̄ro abrahā q̄ mortu⁹
 est? Et p̄phete mortui sūt. Quē resp̄m
 facis? Rēspōdit ihesus. Si ego glori-
 ifico meip̄m: gloria mea nichil ē. Est
 pater me⁹ qui glorificat me: quē vos
 dicatis quia deus vester ē? et nō cognō-
 uistis eum. Ego autē noui eum. Et si

dixero quia non scio eum: eo similis
 vobis mendax. Sed scio eum: et ser-
 monem eius secus. Abraham pater
 vester exultauit ut videret diē meum:
 et vidit: et gauisus est. Dixerūt ergo iu-
 dei ad eū. Quinquaginta annos nondū
 habes: et abraham vidisti? Dixit eis
 ihesus. Amen amen dico vobis: an-
 tēq̄ abraham fieret ego sum. Tulerūt
 ergo lapides ut iacerēt in eū. Ihesus autē
 abscondit se: et euit de templo. ¶
 ¶ Et p̄teriens ihesus vidit hominē
 recū a natiuitate: et interrogauit
 eū discipuli ei⁹. Rabbi: quis pecca-
 uit: hic autē parentes ei⁹: ut recus nate-
 retur? Rēspōdit ihesus. Neq̄ hic pec-
 cauit neq̄ parentes eius: sed ut mani-
 festetur op̄ra dei in illo. Ne oportet
 operari opera eius qui misit me: do-
 nec dies est. ¶ Venit nox: quādo nemo
 potest operari. Quādiū sum in mudo:
 lux sum mudi. Hoc cū dixisset resp̄cit
 in terrā: et fecit lutū ē sp̄m: et limiuit
 lutum sup oculos eius: et dixit ei. Va-
 de laua in natatoria syloe: q̄s interpi-
 tatur missus. Abiit ergo et lauit: et ve-
 nit videns. Itaq̄ vicini et qui viderāt
 eum prius quia mendax erat dicebāt.
 Nōne hic est qui sedebat et mendica-
 bat? Alij dicebāt quia hic est: alij au-
 tem nequaq̄: sed similis est ei⁹. Ille ve-
 ro dicebat: quia ego sum. Dicebāt er-
 go ei. Quomō ap̄erti sunt tibi oculi? Rē-
 spōdit. Ille homo qui dixit ihesus
 lutum fecit: et unxit oculos meos: et di-
 xit michi. Vade ad natatoria syloe: et
 laua. Et abiit: et lauit: et video. Et dixerūt
 ei. Vbi ē ille? At. Nescio. Adducūt eū
 ad phariseos qui recus fuerat. Erat
 autē sabbatū quādo lutū fecit ihesus:
 et ap̄eruit oculos ei⁹. Iterū ergo inter-
 rogabāt eū pharisei quomō vidisset.

Ille autē dixit eis. Lutū michi posuit
 sup oculos: et laui et video. Dicebant
 ergo ē phariseis quidā. Non est hic
 homo a deo: qui sabbatū nō custodit.
 Alij autē dicebāt. Quomō potest ho-
 mo peccator hec signa facere? Et cūma
 erat inter eos. Dicunt ergo reco iterū.
 Tu quid dicis de eo qui ap̄eruit oculos
 tuos? Ille autē dixit: quia p̄pheta est.
 Non crediderunt ergo iudei de illo q̄a
 recus fuisset et vidisset: donec vocaue-
 runt parentes eius qui viderat: et in-
 terrogauerūt eos dicentes. Hic est fili⁹
 vester: quē vos dicatis quia recus na-
 tus est? Quomō ergo nunc videt? Rē-
 spōderūt eis parentes eius: et dixerūt.
 Scimus quia hic est fili⁹ noster: et q̄a
 recus natus est. Quomō autē nūc vide-
 at nescimus: aut quis ei⁹ ap̄eruit ocu-
 los nos nescimus. Ip̄m interrogate.
 Etatem habet: ip̄e de se loquatur. Hec
 dixerūt parentes ei⁹: qui timebāt iude-
 os. Nam enim cōspirauerāt iudei: ut
 si quis eum cōfiteretur esse cristū egera
 synagoga fieret. Propterea parentes
 eius dixerūt: quia etatem habet: ip̄m
 interrogate. Vocauerūt ergo rursum
 hominē qui fuerat recus: et dixerūt ei.
 Da gloriā deo. Nos scimus quia hic
 homo peccator est. Dixit ergo eis ille.
 Si peccator est nescio: vñq̄ scio: quia
 recus cū essem: modo video. Dixerunt
 ergo illi. Quid fecit tibi? Quomō ap̄e-
 ruit tibi oculos? Rēspōdit eis. Dixi
 vobis iam: et audistis. Quid iterū vul-
 tis audire? Nūquid et vos vultis di-
 scipuli eius fieri? Maledixerūt ergo ei: et
 dixerūt. Tu discipulus illius sis: nos
 autē moysi discipuli sumus. Nos sci-
 mus quia moysi locutus est de⁹: hūc
 autem nescimus unde sit. Rēspōdit
 ille homo: et dixit eis. Qu hoc enim

mirabile est quia vos nescitis unde sit: et aperuit meos oculos. Scimus autem quia peccatores deus non audit: sed si quis dei cultor est et voluntatem eius facit: hunc exaudit. A seculo non est auditus: quia quis aperuit oculos re-ri nati. Nisi esset hic a deo: non poterat facere quicquam. Respondit ei: et dixit ei. In peccatis natus es totus: et tu doceres nos? Et rececit eum foras. Audiuit ihesus quia rececit eum foras: et cum inuenisset eum dixit ei. Tu credis in filium dei? Respondit ille et dixit. Quis est dñe ut creda in eum? Et dixit ei ihesus. Et vidisti eum: et qui loquitur tecum ipse est. At ille ait. Credo dñe. Et prae-dens adorauit eum. Et dixit ei ihesus. In iudicio ego in hunc mundum veni: ut qui non vident videant: et qui vident recti fiant. Et audierunt quidam ex phari-saeis qui cum ipso erant: et dixerunt ei. Numquid et nos recti sumus? Dixit eis ihesus. Si recti essetis non haberetis peccatum. Nunc vero dicitis quia vi-demus peccatum vestrum manere.

Amen amen dico vobis: qui non intrat per hostium in ouile sed asce-dit aliunde: ille fur est et latro. Qui autem intrat per hostium: pastor est ouium. Huic hostiarius aperit: et oues vocem eius audiunt. Et propterea oues vocat no-minatum: et educit eas. Et cum propterea oues emiserit ante eas vadit: et oues illi sequuntur: quia sciunt vocem eius. Alienum autem non sequuntur: sed fugiunt ab eo: quia non nouerunt vocem alie-nam. Hoc puerum dixit eis ihesus. Qui autem non cognouerunt quid loqueretur eis. Dixit ergo eis rex ihesus. Amen amen dico vobis: quia ego sum hostium ouium. Omnes ergo venerunt fures sunt et latrones: sed non audierunt eos oues.

Ego sum hostium. Per me si quis introie-rit saluabitur: et ingreditur et egredie-tur: et pastus inueniet. Fur non venit: nisi ut furetur et maderet perdat. Ego ve-ni ut vitam habeat: et abundantius habeat. Ego sum pastor bonus. Bo-nus pastor animam suam dat pro ouibus suis. Mercenarius autem qui non est pa-stor ouium non sunt oues propter: videt lu-pum venire et dimittit oues et fugit: lupus rapit et dissipat oues. Mercena-rius autem fugit quia mercenarius est: et non praeferat ad eum de ouibus. Ego sum pastor bonus: et cognosco meas: et cognoscunt me meae. Sicut nouit me pater: et ego agnosco patrem: et animam meam pono pro ouibus meis. Et alias ou-es habeo quae non sunt ex hoc ouili: et il-las oportet me adducere et vocem meam audiant: et fiet unum ouile et unus pastor. Propterea me pater diligit: quia ego pono animam meam: ut iterum sumam eam. Nemo tollit eam a me: sed ego pono eam a meipso. Potestatem habeo po-nendi eam: et potestatem habeo iterum sumendi eam. Hoc mandatum accepi a patre meo. Dissensio iterum facta est inter iudeos: propter sermones hos. Di-cebant autem multi ex ipsis. Demonium ha-bet et insanit. Quid eum auditis? Alii dicebant. Haec verba non sunt demon-ium habentis. Numquid demonium potest eorum oculos aperire? Facta sunt autem entenia in iherosolymis: et hyems erat. Et ambulabat ihesus in templo in porticu salomonis. Circu-dederunt ergo eum iudei: et dicebant ei. Quousque animam nostram tollis? Si tu es christus: dic nobis palam. Re-spondit eis ihesus. Loquor vobis: et non creditis. Opera quae ego facio in no-mine patris mei: haec testimonium perhibent de

me. Sed vos non creditis: quia non estis ex ouibus meis. Oves meae voce meam audiunt: et ego cognosco eas: et sequuntur me. Et ego vitam eternam do-eis: et non peribunt in eternum: et non rapi-et eas quisquam de manu mea. Pater me-us qui dedit michi manus omnes: et nemo potest rapere de manu patris mei. Ego et pater unus sumus. Susci-piunt lapides iudei: ut lapidarent eum. Respondit eis ihesus. Multa bona o-pera ostendi vobis ex patre meo. Pro-ppter quod vos opus me lapidatis? Respon-dit eis iudei. De bono opere non la-pidamus te: sed de blasphemia: et quia tu homo cum sis facis teipsum deum. Re-spondit eis ihesus. Nonne scriptum est in lege vestra quia ego dixi dii estis? Si illos dixit deos ad quos sermo dei fa-ctus est: et non potest solui scriptura: quae pater sanctificauit et misit in mun-dum vos dicitis quia blasphemias quia dixi filius dei sum? Si non facio opera patris mei: nolite credere michi. Si autem facio: et si michi non vultis cre-dere operibus credere: ut cognoscatis et credatis: quia in me est pater: et ego in patre. Querebat ergo eum apphende-re: et requirit de manibus eorum. Et abiit iterum rās iordanem in eum locum ubi e-rat iohannes baptizans populum: et mansit il-lie. Et multi venerunt ad eum et dicebant: quia iohannes quid signum fecit nullum. Omnia autem quaecumque dixit iohannes de hoc vera erant: et multi crederunt in eum.

Erat autem quidam languens laza-rus a bethania: de castello ma-rie et marthe sororum eius. Maria autem erat quae unxit dominum unguento: et egre-sit pedes eius capillis suis: cuius frater lazarus infirmabatur. Misit ergo so-cores eius ad eum dicentes. Domine:

ecce quae amas infirmatur. Audiens autem ihesus: dixit eis. Infirmitas haec non est ad mortem: sed pro gloria dei: ut glorificetur filius dei per eam. Dilige-bat autem ihesus martham: et sororem eius mariam et lazaram. Ut ergo audiuit quia infirmabatur: tunc quidem mansit in eodem loco duobus diebus. Dein-de post haec dicit discipulis suis. Eamus in iudeam iter. Dicit ei discipulus. Rabbi nunc querebatur te iudei lapidare: et iter vadis illuc? Respondit ihesus. Nonne duodecim sunt hore diei? Si quis ambulauerit in die non offendet: quia lux non est in eo. Haec ait: et post haec dicit eis. Iazarus amicus noster dormit: sed vado ut a somno resuscitem eum. Dixerunt ergo discipuli eius. Dñe: si dormit saluus erit. Dixerat autem ihesus de morte eius: illi autem putauerunt quia de dormi-tione somni diceret. Tunc ergo ihesus dixit eis manifeste. Iazarus mortuus est: et gaudeo propter vos ut credatis: quoniam non eram ibi. Sed eam ad eum. Dixit ergo thomas qui dicitur didimus ad discipulos. Eamus et nos: et moriamur cum eo. Venit itaque ihesus: et inuenit eum quatuor dies iam in monumento habentem. Erat autem bethania iuxta iherosolimam quasi stadiis quindecim. Multi autem ex iude-is venerant ad martham et mariam: ut consolarentur eas de fratre suo. Martha ergo ut audiuit quia ihesus venit occurrit illi: maria autem domi sedebat. Dixit ergo martha ad ihesum. Dñe: si fuisset hic frater meus non fuisset mortuus. Sed et nunc scio: quia quaecumque poposte-ris a te dabit tibi deus. Dicit illi ihesus. Resurget frater tuus. Dicit ei martha.

Scitis quia resurget. i. resurrectione in nouissimo die. Dicit ei ihesus. Ego sum resurrectio et vita. Qui credit in me etiam si mortuus fuerit uiuet: et omnis qui uiuit et credit in me: non morietur in eternum. Creditis hoc? Ait illi. Vnus dñe. Ego credidi quia tu es Christus filius dei: qui in hunc mundum uenisti. Et cum hec dixisset: abiit et vocauit mariam sororem suam silentio dicens. Magister adest: et uocat te. Illa ut audiuit surgit cito: et uenit ad eum. Nondum enim uenerat ihesus in castellum: sed erat adhuc in illo loco ubi occurrat ei martha. Iudei ergo qui erant cum ea in domo et consolabantur eam cum uidissent mariam quia cito surrexit et egiit: secuti sunt eam dicentes. Quia uadit ad monumentum ut ploret ibi. Maria ergo cum uenisset ubi erat ihesus: uidens eum cecidit ad pedes eius et dixit ei. Domine si fuisses hic non esset mortuus frater meus. Ihesus ergo ut uidit eam plorantem et iudeos qui uenerant cum ea plorantes infirmum spiritum: et turbauit seipsum et dixit. Ubi posuistis eum? Dicunt ei. Dñe: ueni et uide. Et lacrimatus est ihesus. Dixerunt ergo iudei. Ecce quomodo amabat eum. Quidam autem ex ipsis dixerunt. Non poterat hic qui aperuit oculos cecati nati facere: ut hic non moreretur? Ihesus ergo rursum secutus in semetipso uenit ad monumentum. Erat autem spelunca et lapis superpositus erat ei. Ait ihesus. Tollite lapidem. Dicit ei martha soror eius qui mortuus fuerat dñe iam fecit: quid uiduamus enim est. Dicit ei ihesus. Nunc dixi tibi: quoniam si credideris uidebis gloriam dei. Tulerunt ergo lapidem. Ihesus autem eleuans sursum oculis dixit. Pater gratias ago tibi quia

audisti me. Ego autem sciebam quia semper me audis: sed propter populum qui credunt dixi: ut credant quia tu me misisti. Dixerunt autem dixerunt: uoce magna clamauit. Iazare ueni foras. Et statim proiit qui fuerat mortuus ligatus manus et pedes inditis: et facies illius sudario erat ligata. Dixit eis ihesus. Soluite eum: et sinite abire. Multa ergo ex iudeis qui uenerant ad mariam et martham et uiderant que fecit ihesus: crediderunt in eum. Quidam autem ex ipsis abiierunt ad phariseos: et dixerunt eis que fecit ihesus. Collegunt ergo pontifices et pharisei concilium et dicebant. Quid facimus: quia hic homo multa signa facit? Si dimittimus eum sic: omnes credent in eum. Et uenient romani: et tollent locum nostrum et gentem. Unus autem ex ipsis capharnae nomine: cui esset pontifex annu illius dixit eis. Vos nescitis quicquam nec cogitatis: quia repedit uobis ut unus mortuus homo pro populo: et non tota gens pereat. Hoc autem a seueripso non dixit: sed cum esset pontifex annu illius prophetauit: quia ihesus mortuus erat pro gente. Et non tantum pro gente: sed ut filios dei qui erant dispersi congregaret in unum. Ab illo ergo die cogitauerunt ut interficerent eum. Ihesus ergo iam non in palam ambulabat apud iudeos: sed abiit in regionem iuxta desertum in ciuitatem que dicitur effraim: et ibi morabatur cum discipulis suis. Proximum autem erat pascha iudeorum: et ascenderunt multi iherosolimam de regione ante pascha: ut sanctificarent seipsum. Querebant ergo ihesum: et colloquebantur ad inuicem in templo stantes. Quid putatis quia non uenit ad diem festum istum? Dederant autem pontifices et pharisei

mandatum: ut si quis cognouerit ubi sit iudicet: ut apprehendat eum. Ihesus ergo ante sex dies pasche uenit bethaniam ubi lazarus fuerat mortuus: quem suscitauit ihesus. Fecerunt autem ei tena ibi et martha ministrabat: lazarus uero unus erat ex discipulis cum eo. Maria ergo accepit libram unguenti nardi pistici preciosi: unxit pedes ihesu: et resecit pedes eius capillis suis: et domus impleta est ex odore unguenti. Dixit ergo unus ex discipulis eius iudas scariothis qui erat cum traditurus. Quare hoc unguentum non unxit cecis denarios: et datum est egenis? Dixit autem hoc non quia de egenis prenebat ad eum: sed quia fur erat: et loculos habes ea que mittuntur portabat. Dixit ergo ihesus. Bine illa: ut in die sepulture mee fuerit illud. Pauper enim semper habetis uobiscum: me autem non semper habetis. Cogitauit ergo turba multa ex iudeis quia illic est: et uenerunt non propter ihesum tantum: sed ut lazarus uideret quem suscitauit a mortuis. Cogitauerunt autem principes sacerdotum ut iazaru interficerent: quia multi propter illum abibant et iudeis: et credebant in ihesum. In crastinum autem turba multa que uenerat ad diem festum non audissent quia uenit ihesus iherosolimam: acceperunt ranos palmarum: et processerunt obviam ei et clamabant: osanna: benedictus qui uenit in nomine domini rex israel. Et inuenit ihesus asellum: et sedit super eum sicut scriptum est. Noli timere filia syon: ecce rex tuus uenit sedens super pullum asine. Hec non cognouerunt discipuli eius primo: sed quando glorificatus est ihesus tunc recordati sunt quia hec erant scripta de eo: et hec fecerunt ei. Testimonium ergo perhibebat

turba que erat cum eo quando lazarus uocauit de monumento: et suscitauit eum a mortuis. Propterea et obviam uenit ei turba: quia audierunt eum fecisse hoc signum. Pharisei ergo dixerunt ad seueripsum. Videris quia nichil periclitaris? Ecce mundus totus post te abiit. Erat autem quidam gentilis ex hiis qui ascenderat ut adoraret in die festo. Hii ergo accesserunt ad philippum qui erat a bethsaida galilee: et rogabant eum dicentes. Domine: uolumus ihesum uidere. Venit philippus: et dicit adree. Andreas rursus et philippus dixerunt ihesu. Ihesus autem respondit eis dicens. Venit hora ut clarificetur filius hominis. Amen amen dico uobis: nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit: ipsum solum manet. Si autem mortuum fuerit: multum fructum afferet. Qui amat animam suam: perdet eam. Et qui odit animam suam in hoc mundo: in uitam eternam custodit eam. Si quis michi ministrare: me sequatur. Et ubi sum ego: illic et minister meus erit. Si quis michi ministrauerit: honorificabit eum pater meus. Nunc anima mea turbata est. Et quid dicam? Pater saluifica me ex hac hora. Sed propterea ueni in hanc hanc. Pater clarifica nomen tuum. Venit ergo uox de celo dicens. Clarificauit: et iterum clarificabo. Turba ergo que stabat et audierat dicebat tonitruum esse factum. Alii autem dicebant. Angelus ei locutus est. Respondit ihesus: et dixit. Non propter me hec uox uenit: sed propter uos. Nunc iudicium est mundi. Nunc princeps huius mundi reietur foras. Et ego si exaltatus fuero a terra: omnia traham ad meipsum hoc autem dicebat: significans quia morte esset moriturus. Respondit ei turba. Nos audiuimus te lege: quia

crucis manet in eternū. Et quomodo
tu dicis oportet exaltari filiū hōis? Et
quis ē iste filius hōinis? Dixit ergo
eis ihesus. Adhuc modicū lūmē in
vobis est. Ambulate dum lucem habe-
tis: ut non tenebre vos cōprehendāt.
Et qui ambulat in tenebris: nescit quo
vadit. Dum lucem habetis credite in
lucem: ut filij lucis sitis. Hec locus est
ihesus: et abiit et abscondit se ab eis. Cū
autē tanta signa fecisset coram eis nō
credebāt in eum: ut sermo ysaiē imple-
retur quē dixit. Dñe quis credidit au-
ditui nro: et brachiū dñi cui revelatū
est? Propterea non poterāt credere: quā-
tiā dixit ysaias. Egrediamur oculos eo-
rum et induravit cor eorū: ut non vi-
deant oculis et intelligāt corde et con-
uerantur et sanem eos. Hec dixit ysai-
as quādo vidit gloriā eius: et locus
est de eo. Verūtamē et ex principibus
multi crediderūt in eum: sed ppter pha-
riseos nō cōfitebantur: ut de synago-
ga nō eicerentur. Diligerūt enim glo-
riam hōinū magis q̄ gloriā dei.
Ihesus autē clamavit et dixit. Qui cre-
dit in me: nō credit in me: sed in eum
qui misit me. Et qui videt me: videt
eum qui misit me. Ego lux in mundū
veni: ut om̄s qui credit in me in tene-
bris non maneat. Et si quis audierit
verba mea et non custodierit: ego non
iudico eū. Non enim veni ut iudicem
mūdū: sed ut salvificem mūdū. Qui
spem me et non accipit verba mea:
habet q̄ iudicet eum. Sermo quē locu-
tus sum: ille iudicabit eum in novissi-
mo die. Quia ego ex meipso nō sū lo-
cutus: sed q̄ misit me pater ipse michi
mandatū dedit: quid dicam et quid
loquar. Et scitis quia mādātū ē vīa
eterna est. Dñe ergo ego loquor: sicut

dixit michi pater sic loquor. **xiii**
Ante diem festū pasche scitis ihe-
sus q̄a venit hora ē ut trāst
ex hoc mūdo ad patrem: cū dilexisset
huos qui erant in mūdo: in finem di-
legit eos. Et cū facta cum dyabolus
iam misisset in cor ut traderet eum iu-
das simonis scariothis: scitis quia
omnia dedit ei pater in manus et q̄a
a deo eguit et ad deum vadit: surgit
a cena et ponit vestimenta sua: et cū ac-
cepisset lintheum p̄inxit se. Deinde mi-
sit aquā i pelvīm: et cepit lavare pedes
discipulor: et regere lintheo quo erat
p̄inctus. Venit ergo ad simonem pe-
trum. Et dixit ei petrus. Dñe tu michi
lavas pedes? Respondit ihesus: et di-
xit ei. Quod ego facio tu nescis modo:
scis autē postea. Dicit ei petrus. Non
lavabis michi pedes in eternū. Respon-
dit ei ihesus. Si non lavero te: nō ha-
bebis partem meā. Dicit ei simon pe-
trus. Domine: nō tantū pedes meos:
sed et manus et caput. Dicit ei ihesus.
Qui locus est nō indiget nisi ut pedes
laues: sed est mūdus totus. Et vos mū-
di estis: sed non om̄es. Sciebat enī
quīnam esset qui traderet eum. Pro-
pterea dixit: non estis mūdi om̄es.
Postq̄ ergo lavit pedes eorū accepit
vestimenta sua: et cum recubisset iterū
dixit eis. Scitis quid fecerim vobis?
Vos vocatis me magister et domine:
et bene dicatis. Sum enim. Si ergo
ego laui pedes vestros domine et ma-
gister: et vos debetis alter alterū lava-
re pedes. Exemplū enim dedi vobis:
ut quēadmodū ego feci vobis ita et
vos faciat. Amen amen dico vobis:
nō est maior domini suo: neq̄
apostolus maior est eo qui misit illū.
Si hęc scitis: beati eritis si feceritis ea.

Non de omnibus vobis dico. Ego
scio quos elegerim. Sed ut adimple-
atur scriptura: qui māducat meū pa-
nem levabit contra me calcaneū suū.
Amodo dico vobis priusq̄ fiat: ut
cū factū fuerit credatis quia ego sum.
Amen amen dico vobis: qui accipit
si quem misero me accipit. Qui autem
me accipit: accipit eum qui me misit.
Cum hęc dixisset ihesus turbatus est
spiritu: et p̄testans est et dixit. Amen
amen dico vobis: quia unus ex vobis
trader me. Aspiciebāt ergo ad invicē
discipuli: iherosolē de quo diceret. Erat
ergo recubens unus ex discipulis e-
ius in sinu ihesu quem diligebat ihe-
sus. Innuit ergo hūc simon petrus:
et dixit ei. Quis est de quo dicit? Ita-
q̄ cum recubisset ille supra pedē ihe-
sus. Ille est: cui ego inclinā panē por-
regero. Et cum intinxisset panē: dedit
inde simonis scariothis. Et post bu-
cellā introiit in eum sathanas. Et di-
xit ei ihesus. Quod facis fac cito. Hec
autē nemo scit nisi discubentū: ad quid
dixerit ei. Quidā enim putabāt quia
loculos habebat iudas q̄ dixisset ei
ihesus: erue ea que opus sunt nobis
ad diem festū: aut egenis ut aliquid
daret. Cū ergo accepisset ille bucellā:
eguit cōtinuo. Erat autē nox. Cū ergo
egisset dixit ihesus. Nunc clarificatus
est filius hōinis: et deus clarificatus
est in eo. Si deus clarificatus est in eo:
et deus clarificabit eum in semetipso: et
continuo clarificabit eum. Filiole: ad-
huc modicū vobiscum sum. Quercus
mece sicut dixi iudeis quo ego vado
vos non potestis venire. Et vobis di-
co modo. Mādātū novū do vobis: ut
diligatis invicē sicut dilexi vos: ut et

vos diligatis invicē. In hęc cognoscet
omnes quia discipuli estis mei: si dile-
ctionē habueritis ad invicem. Dicit
ei simon petrus. Dñe quo vadis? Re-
spondit ihesus. Quo ego vado non
potes me modo sequi: sequeris autē
postea. Dicit ei petrus. Quare nō pos-
sū te sequi modo? Nam meū p te po-
nam. Respondit ei ihesus aīam tuā p
me pones: Amē amē dico tibi: nō cāta-
bit gallus donec ter me neges. **xiiii**
Et ait discipulis suis. Non turbet
cor vestrū. Credite in deū: et in
me credite. In domo patris mei man-
siones multe sunt. Si quo minus: di-
xistis vobis quia vado parare vobis
locum. Et si abiero et paraverō vobis
locum: iterū venio et accipiam vos ad
meipsum: ut ubi sum ego et vos sitis. Et
quo ego vado scitis: et viam scitis. Di-
xit ei thomas. Dñe: nescimus quo va-
dis. Et quomō possumus viam scire?
Dicit ei ihesus. Ego sum via: et veritas:
et vita. Nemo venit ad patrem nisi p
me. Si cognovissetis me: et patrem me-
um utiq̄ cognovissetis. Et amodo
cognoscetis eū: et vidistis eum. Dicit ei
philippus. Dñe: ostende nobis patrem
et sufficit nobis. Dicit ei ihesus. Tanto
tēpe vobiscū sū et nō cognovistis me?
Philippe: qui videt me videt et patrem.
Quomō tu dicis ostende nobis patrem?
Non credis quia ego in patre: et pater
in me est? Verba que ego loquor vo-
bis: a meipso non loquor. Pater autē
in me manens: ipse facit opera. Non
creditis quia ego in patre: et pater in me
est? Alioquin ppter opera ip̄a credite.
Amen amen dico vobis: qui credit in
me opera que ego facio et ip̄e faciet: et
maiōra horū faciet. Quia ego ad pa-
trem vado: et quāvis petieritis patrem

in nomine meo hec facia: ut glorificet
pater in filio. Si quid petieritis me i
nomine meo hec faciam. Si diligitis
me: mandata mea servate. Et ego ro-
gabo patrem et alium paradisu dabit
vobis ut maneat vobiscu i eternu spi-
ritu veritatis: que mundu no potest ac-
cipere: quia non videt eu nec scit eum.
Vos aut cognoscitis eum: quia apud
vos manebit: et in vobis erit. Non
relinqua vos orphanos: veniam ad
vos. Adhuc modicu: et mundus me ia
non videt. Vos aut videbitis me: quia
ego vivo et vos vivetis. In illo die
vos cognoscetis quia ego sum i patre
meo: et vos in me: et ego i vobis. Qui
habet mandata mea et servat ea: ille est
qui diligit me. Qui aut diligit me: di-
ligetur a patre meo. Et ego diligam
eum: et manifestabo ei meipm. Dicit
ei iudas: no ille scariothis. Domine
quid factu est quia manifestatur es no-
bis tempm: et non mundo? Respondit
ihesus: et dixit ei. Si quis diligit me
sermone meu servabit: et pater me di-
liget eum: et ad eum veniemus: et man-
sione apud eum faciemus. Qui non di-
ligit me: sermones meos non servat.
Et lingue que audistis non est mea:
sed ei qui misit me patris. Hec locu-
tus sum vobis: apud vos manens.
Paradisu aut spiritus sanctus que
mittet pater in nomine meo ille vos
docebit omnia: et suggeret vobis omnia
quecumq; dixero vobis. Patrem relin-
quo vobis: patrem meam do vobis.
Non quomodo mundus dat: ego do vo-
bis. Non turbetur cor vestru: neq; for-
midet. Audistis quia ego dixi vobis:
vado et venio ad vos. Si diligetis
me: gaudeatis utiq; quia vado ad
patrem: quia pater maior me est. Et

nunc dixi vobis prius: fac: ut cum
factu fuerit credatis. Nam non multa
loquar vobiscu. Venit enim princeps
mundi huius: et in me non habet quicq;
Sed ut cognoscat mundus quia diligo
patrem: et sicut mandatu dedit michi pater
sic facio. Surgite: eam? hinc. **EU**
Ego sum vitis vera: et pater meus
agricola est. Omne palmitem
in me non ferentem fructu tollit eum:
et omne qui fert fructu purgabit eum:
ut fructu plus afferat. Nam vos mundi
estis: propter sermonem que locutus sum
vobis. Manete i me: et ego in vobis.
Sicut palmes no possunt ferre fructu a se-
metipso nisi maseant in vite: sic nec vos
nisi in me maseitis. Ego sum vitis:
vos palmites. Qui manet in me et
ego in eo hic fert fructu multu: quia si-
ne me nichil potestis facere. Si quis
in me non manserit mittetur foras si-
cut palmes: et ardet: et colligit eum
et in ignem mittit: et ardet. Si man-
seritis in me et verba mea in vobis ma-
nerint: quocumq; volueritis petitis: et fi-
et vobis. In hoc clarificatus est pater
meus: ut fructu plurimu afferatis: et
efficiamini mei discipuli. Sicut dilexit
me pater: et ego dilexi vos. Manete in
dilectione mea. Si precepta mea serva-
veritis manebitis in dilectione mea:
sicut et ego patris mei precepta servavi:
et maneo i ei dilectione. Hec locutus su
vobis: ut gaudiu meu sit in vobis: et
gaudiu vestru impleatur. Hoc est pre-
ceptu meu: ut diligatis invicem sicut di-
legi vos. Maiore hac dilectione nemo
habet: quia ut anima sua ponat quis p
amicis suis. Vos amici mei estis: si se-
recitis que ego precipio vobis. Nam no
dicam vos servos: quia servus nescit
quid faciat dñs eius. Vos aut dixi

amicos: quia omnia quecumq; audivi a
patre meo nota feci vobis. No vos me
elegistis sed ego elegi vos: et posui vo-
s ut caris et fructu afferatis: et fructus ve-
ster maneat: ut quocumq; petieritis patre
in nomine meo de vobis. Hec mando
vobis: ut diligatis invicem. Si mun-
dus vos odit: scitote quia me priorē
vobis odio habuit. Si de mundo fu-
issetis: mundus quod suu erat diligeret.
Quia vero de mundo no estis: sed ego
elegi vos de mundo: propterea odit vos
mundus. Memerote sermonis mei: que
ego dixi vobis. No est servus maior
dño suo. Si me persecuti sunt et vos p-
sequenti. Si sermonem meu servaverit:
et usum servabit. Sed hec omnia faciet
vobis propter nomen meu: quia nescit
eum qui misit me. Si non venissem
et locutus fuisset eis: peccatu non ha-
berent. Nunc aut regulacione non ha-
bent de peccato suo. Qui me odit: et
patre meu odit. Si opera no fecissem
in eis que nemo alius fecit: peccatum
non haberent. Nunc autem et videntur
et odit: et me et patre meu. Sed ut ad-
impleat sermo qui in lege eorū scriptus ē:
quia odio habuerunt me gratis. Cum
autem venerit paradisu que ego mitta-
vobis a patre spiritu veritatis qui a pa-
tre procedit: ille testimoniu phibeat de
me. Et vos testimoniu phibeatis:
quia ab initio mecum estis. **EU**

Hec locutus sum vobis: ut no scan-
dalizemini. Absq; synagogis
facietis vos. Sed venit hora: ut omnia
qui interfici vos arbitrentur obsequiu
se prestare deo. Et hec faciet vobis:
quia no novetur pater neq; me. Sed
hec locutus su vobis: ut cu venerit spira-
eius: remittamini: quia ego dixi vobis.
Hec autem vobis ab initio no dixi:

quia vobiscu eram. Et nunc vado ad
eum qui misit me: et nemo ex vobis in-
terrogat me quo vadis. Sed quia hec
locutus sum vobis: tristitia implebit
cor vestru. Sed ego veritatem dico vo-
bis: respedit vobis ut et ego vada. Si
enim non abiero: paradisu non ve-
niet ad vos. Si aut abiero: mita eu
ad vos. Et cu venerit: ille arguet mu-
dum de peccato et de iusticia et de iu-
dicio. De peccato quidem: quia no credide-
runt i me. De iusticia vero: quia ad patre
vado: et ia no videbitis me. De iudicio
autem: quia princeps mundi huius ia iudi-
catus est. Adhuc multa habeo vobis
dicere: sed non potestis portare modo.
Cum autem venerit ille spiritus veritatis:
docebit vos omne veritatem. Non e-
nim loquetur a seipso: sed quecumq;
audierit loquetur: et qui ventura sunt an-
nuntiabit vobis. Ille me clarificabit:
quia de meo accipiet: et annuntiabit vo-
bis. Omnia quecumq; habet pater mea
sunt. Propitius dixi quia de meo accipiet:
et annuntiabit vobis. Modicu et iam
no videbitis me: et iteru modicu et vide-
bitis me: quia vado ad patrem. Dixit
ergo et discipulis eius ad invicem.
Quid est hoc quod dicit nobis modicu
et no videbitis me: et iteru modicu et
videbitis me et quia vado ad patre?
Dicebat ergo. Quid est hoc quod dicit
modicu? Nescitis quid loquitur. Co-
gnovit autem ihesus quia volebant eu
interrogare: et dixit eis. De hoc queri-
tis inter vos quia dixi modicu et non
videbitis me: et iteru modicu et videbi-
tis me. Amen amen dico vobis: quia
plorabitis et flebitis vos: mundus au-
tem gaudebit. Vos aut contristabimini:
sed tristitia vestra vertetur in gau-
diu. Mulier cu parit tristitia habet: quia

venit hora ei⁹. Cū autē pepererit puerū iam non meminit pressure ppter gaudiū: quia natus est homo in mundū. Et vos igitur nunc quidē iusticiam habetis. Ite: autē videbo vos ⁊ gaudebit cor vestrū: et gaudiū vestrū nemo tollet a vobis. Et in illo die me non interrogabitis quicq̃. Amen amē dico vobis: si quid petieritis patrem in nomine meo dabit vobis. Vsq; modo nō petistis quicq̃ in nomine meo. Venite et accipietis: ut gaudiū vestrū sit plenū. Hec in puerijs locut⁹ sum vobis. Venit hora: cum iam non in proverbij loquar vobis: sed palam de patre annuntiabo vobis. In illo die in nomine meo petetis. Et nō dico vobis: quia ego rogabo patrem de vobis. Ipse enim pater amat vos q̃a vos me amastis: ⁊ credidistis q̃a ego a deo exiui. Exiui a patre ⁊ veni in mundum: itē relinquo mundum: ⁊ vado ad patrem. Dicunt ei discipuli ei⁹. Ecce nunc palam loqueris: et puerbum nullū dicis. Nunc scimus quia scis omnia: ⁊ non opus est tibi ut q̃a te interroget. In hoc credim⁹: quia a deo existi. Respondit eis ihesus. Mōdo creditis? Ecce venit hora: ⁊ iam venit ut dissipamini unusquisq; in propriā: ⁊ me solū relinquantis. Et non sum solus: quia pater meū est. Hec locut⁹ sum vobis: ut in me pacem habeatis. In mundo pressuram habebitis: sed confidite: ego vici mundum. **xvii**

Hec locutus est ihesus: ⁊ subleuans oculis in celū dixit. Pater venit hora: clarifica filiū tuū: ut fili⁹ tu⁹ clarificet te. Sicut dedisti ei potestatem omnis carnis: ut omne qd̃ dedisti ei det eis vitam eternā. Hec est autē vita eterna: ut cognoscant te solū deū verū:

et quē misisti ihesum cristū. Ego te clarificavi super terrā: opus consummaui: quod dedisti michi ut faciam. Et nūc clarifica me tu pater apud te meipm: claritate quā habui priusq; mūd⁹ fieret apud te. Manifestavi nomē tuū hominib⁹: q̃a dedisti michi de mūd⁹. Tui erant: ⁊ michi eos dedisti: et sermonem meū seruauerunt. Nūc cognouerunt: quia omnia que dedisti michi abs te sūt. Quia verba q̃ dedisti michi dedi eis: ⁊ ipsi acceperūt ⁊ cognouerūt vere quia a te exiui: ⁊ crediderūt q̃a tu me misisti. Ego pro eis rogo. Mōdo rogo: sed p̃ hīs q̃a dedisti michi: quia tui sunt. Et mea omnia tua sunt: ⁊ tua mea sunt: ⁊ clarificat⁹ sum in eis. Etia non sum in mūd⁹: et hii mūd⁹ sunt: ⁊ ego ad te venio. Pater laude: serua eos in nomine tuo quos dedisti michi: ut sint unū sicut et nos. Cum essem cum eis: ego seruabā eos in nomine tuo. Quos dedisti michi ego custodiui: ⁊ nemo ex eis perijt nisi filius p̃ditionis: ut scriptura impleat. Nūc autē ad te venio: ⁊ hec loquor in mūd⁹: ut habeat gaudiū meū in plenitudine in se meipm. Ego dedi eis sermōnem tuū: ⁊ mūdus eos odio habuit: quia nō sunt de mūd⁹ sicut et ego nō sum de mūd⁹. Non rogo ut tollas eos de mūd⁹: sed ut serues eos a malo. De mūd⁹ nō sum: sicut ⁊ ego nō sū de mūd⁹. Sanctifica eos in veritate. Sermon tuus veritas est. Sicut tu me misisti in mundum: ita ⁊ ego misi eos in mundū. Et pro eis ego sanctifico meipm: ut sint ⁊ ipsi sanctificati in veritate. Non pro eis autē rogo tantū: sed et pro eis qui crediduri sunt per verbum eorū in me: ut omnes unū sint sicut tu pater in me ⁊ ego in te: ut ⁊ ipsi tibi nobis

unū sint: ut credat mūdus quia tu me misisti. Et ego claritatem quā tu dedisti michi dedi eis: ut sint unū sicut et nos unū sumus. Ego ⁊ eis ⁊ tu in me: ut sint cōsummati in unū: et cognoscat mūdus quia tu me misisti: et dilexisti eos sicut ⁊ me dilexisti. Pater: q̃a dedisti michi volo ut ubi sū ego ⁊ illi sint mecum: videant claritatem meā quā dedisti michi: quia dilexisti me ante constitutionē mūdī. Pater iuste: mūdus te non cognouit. Ego autē te cognoui: et hii cognouerūt quia tu me misisti. Et notum feci eis nomē tuū ⁊ notum faciā: ut dilectio qua dilexisti me ⁊ ipsi sint: ego in ipsis. **xviii**

Hec cum dixisset ihesus: egressus est cum discipulis suis tras torrentem cedron ubi erat ort⁹: in quem introiuit ipse ⁊ discipuli eius. Stabat autē ⁊ iudas qui tradebat eum locum: quia frequenter ihesus cōvenerat illuc cum discipulis suis. Iudas ergo cum accepisset cohortem ⁊ a pontificibus et pharisaeis ministros: venit illuc cū latronis ⁊ facibus ⁊ armis. Ihesus itaq; sciens omnia que ventura erant super eū: processit ⁊ dixit eis. Quē queritis? Responderūt ei. Ihesum nazarenū. Dixit eis ihesus. Ego sum. Stabat autē et iudas qui tradebat eum cū ipsis. Ve ergo dixit eis ego sum: abiecerunt rectrosum: ⁊ ceciderūt in terram. Iterū ergo interrogavit eos. Quem queritis? Illi autē dixerūt. Ihesum nazarenū. Respondit ihesus. Dixi vobis: quia ego sum. Si ergo me queritis: sinite ips abire. Et impletur sermo quē dixit: quia q̃a dedisti michi nō p̃didi te eis querens. Simon ergo pet⁹ habens gladiū eduxit eū: ⁊ percussit pontificis servū: et abscidit eius auriculam dexterā. Erat

autē nomen serui malchus. Dixit ergo ihesus petro. Mittere gladiū tuū in vaginā. Calice quē dedit michi pater: nō bibā illū. Cohors autē ⁊ tribunus et ministri iudeorū cōprehenderūt ihesum: et ligauerūt eū ⁊ adduxerūt eum ad annā pmū. Erat enī socer cayph: qui erat p̃fex anni illius. Erat autē cayphas qui consiliū dederat iudeis: quia expedit unū hominē mori populo. Sequebantur autē ihesum simon petrus: ⁊ alius discipulus. Discipulus autē ille erat notus p̃fex: ⁊ introiuit cum ihesu in atriu pontificis. Petrus autē stabat ad ostiū foris. Exiit ergo discipulus alius qui erat notus p̃fex: ⁊ dixit ostiari: et introduxit petrum. Dixit ergo petro ancilla ostiaria. Nūquid ⁊ tu ex discipulis es hoīs istius? Dixit ille. Non sum. Stabat autē secū et ministri ad prunas quia frigus erat: ⁊ calefaciebant se. Erat autem cum eis ⁊ petrus: stans ⁊ calefaciens se. Pontifex ergo interrogavit ihesum de discipulis suis: ⁊ de doctrina eius. Respondit ei ihesus. Ego palam locutus sum mūd⁹. Ego semp docui in synagoga et in templo quo oīes iudei cōveniūt: ⁊ in occulto locutus sum nichil. Quid me interrogas? Interroga eos qui audierūt: quid locut⁹ sum ipsis. Ecce hii sciunt: que dixerunt ego. Hec autē cū dixisset: unus assistēs ministrorū dedit alapam ihesu dicens. Sic respondes pontifici? Respondit ei ihesus. Si male locutus sum: testimōniū p̃hibe de malo. Si autē bene: quid me cedis? Et misit eum annas ligatū ad cayphan pontificem. Erat autem simon petrus stās: ⁊ calefaciens se. Dixerūt ergo ei. Nūquid ⁊ tu ex discipulis eius es? Negavit ille ⁊ dixit. Non sum.

Dixit unus ex servis pontificis: cognatus eius cuius abscondit petrus auriculam. Nunc ego te vidi in orto cum illo. Iterum ergo negavit petrus: et statim gallus cantavit. Adducit ergo ihesum ad cayphan in priorium. Erat autem mane. Et ipsi non introierunt in priorium ut non contaminarentur: sed ut manducarent pascha. Egit ergo pilatus ad eos foras: et dixit. Quam accusationem afferis aduersus hominem hunc? Respondit: et dixit ei. Si non esset hic malefactor: non tibi tradidissimus eum. Dicit ergo eis pilatus. Accipite eum vos: et secundum legem vestram iudicate eum. Dixerunt ergo ei iudei. Nobis non licet interficere quemquam. Ut sermo ihesu impleteretur quem dixit: significans quia morte esset moriturus. Invenit ergo iterum in priorium pilatus: et vocavit ihesum: et dixit ei. Tu es rex iudeorum? Respondit ihesus. A temetipso hoc dicit: an alij dixerunt tibi de me? Respondit pilatus. Numquid ego iudeus sum? Bene tua et pontifices tradiderunt te michi. Quid fecisti? Respondit ihesus. Regnum meum non est de hoc mundo. Si ex hoc mundo esset regnum meum: ministri mei utique decernerent ut non traderer iudeis. Nunc autem regnum meum non est hinc. Dixit itaque ei pilatus. Ergo rex es tu? Respondit ihesus. Tu dicis: quia rex sum ego. Ego in hoc natus sum: et ad hoc veni in mundum: ut testimonium perhibeam veritati. Omnis qui est ex veritate audit vocem meam. Dicit ei pilatus. Quid est veritas? Et cum hoc dixisset: iterum egressus est ad iudeos: et dixit eis. Ego nulla inuenio in eo causam. Est autem consuetudo vobis: ut unum dimittam vobis in pascha. Vultis ergo dimittam vobis regem iudeorum? Clamauerunt ergo rursus omnes

dicentes. Non hunc: sed barrabam. Erat autem barrabas laicus. **T**unc ergo apprehendit pilatus ihesum: et flagellauit. Et milites placentes coronam de spinis imposuerunt capiti eius: et veste purpurea circumdederunt eum. Et veniebant ad eum: et dicebant. Aue rex iudeorum. Et dabant ei alapas. Egressus iterum pilatus foras: et dixit eis. Ecce adduco vobis eum foras: ut cognoscatis quia nullam inuenio in eo causam. Egressus ergo ihesus portans spinam coronam: et purpureum vestimentum. Et dicit eis. Ecce homo. Cum ergo vidisset eum pontifices et ministri: clamabant dicentes. Crucifige eum. Crucifige eum. Dicit eis pilatus. Accipite eum vos: et crucifigite. Ego enim non inuenio in eo causam. Respondit ei iudei. Nos legem habemus: et secundum legem debet mori: quia filius dei se fecit. Cum ergo audisset pilatus hunc sermonem: magis timuit. Et ingressus est in priorium iterum: et dixit ad ihesum. Unde es tu? Ihesus autem respondit non dedit ei. Dicit ergo ei pilatus. Michi non loqueris? Nescis quia potestatem habeo crucifigere te: et potestatem habeo dimittere te? Respondit ihesus non haberes potestatem aduersum me ullam: nisi tibi datum esset desuper. Propterea qui me tradidit tibi maius peccatum habet. Et exinde querebat pilatus dimittere eum. Iudei autem clamabant dicentes. Si hunc dimiseris: non es amicus cesaris. Omnis enim qui se regem facit contradiit cesari. Pilatus autem cum audisset hos sermones adduxit foras ihesum: et sedit pro tribunali in loco qui dicitur lithostrotos. hebraice autem gabatha. Erat autem parasceue pasche: hora autem sexta: et dicit iudeis. Ecce rex vester. Illi

autem clamabant. Tolle tolle: crucifige eum. Dicit eis pilatus. Regem vestrum crucifigam? Respondit pontifices. Non habemus regem: nisi cesarem. Tunc ergo tradidit eis illum: ut crucifigere. Subsecutus autem ihesum: et duxerunt. Et bairanensis sibi crucem egressus in eum qui dicitur caluarie loci: hebraice golgotha. Ubi crucifixerunt eum: et cum eo aliquos duos hinc: et hinc: medium autem ihesum. Scripsit autem et titulum pilatus: et posuit super crucem. Erat autem scriptum: ihesus nazarenus rex iudeorum. Hunc ergo titulum multi iudeos legunt: quia ipse ciuitatem erat locus ubi crucifixus est ihesus. Et erat scriptum hebraice grece et latine. Dicebat ergo pilatus pontifices iudeorum. Noli scribere rex iudeorum: sed quia ipse dixit: rex sum iudeorum. Respondit pilatus. Quid scripsi scripsi. Milites ergo cum crucifixerent eum acceperunt vestimenta eius: et fecerunt quatuor partes: unicuique militi partem: et tunicam. Erat autem tunica inuestibilis: desuper cincta per totum. Dixerunt ergo ad invicem. Non scindamus eam: sed sortiamur de illa cuius sit. Ut scriptura impleatur dicens. Partiti sunt vestimenta mea sibi: et in vestem meam miserunt sortem. Et milites quidem hec fecerunt. Strabant autem iuxta crucem ihesu mater eius: et soror matris eius maria deophe: et maria magdalene. Cum vidisset ergo ihesus matrem et discipulum stantem quem diligebat: dixit matri sue. Mulier: ecce filius tuus. Deinde dixit discipulo. Ecce mater tua. Et illa hora accepit eam discipulo in sua. Postea sciens ihesus quia omnia consummata sunt: ut consummaretur scriptura dicit. Sitio. Quas ergo erat positum aceto plenum. Illi autem plena aceto spogium yso circumponentes: obtulerunt

ei rursus. Cum ergo accepisset ihesus acetum dixit. Consummatum est. Et inclinato capite tradidit spiritum. Iudei ergo quoniam parasceue erat ut non remanerent in cruce corpora sabbato: erat enim magis dies ille sabbati: rogauerunt pilatum ut frangerent eorum crura et tollerent. Venerunt ergo milites: et primi quidem frangerunt crura: et alteri qui crucifixus est cum eo. Ad ihesum autem cum venissent: ut viderent eum iam mortuum non frangerunt eius crura: sed unus militum lancea latus eius aperuit: et continuo egressus sanguis et aqua. Et qui vidit testimonium perhibuit: et verum est testimonium eius. Et ille scit quia vera dicit: ut et vos credatis. Facta sunt enim hec: ut scriptura impleteretur. Quia non continuetis regem eo. Et iterum alia scriptura dicit. Videbunt in quem transixerunt. Post hec autem rogavit pilatum ioseph ab arimathia eo quod esset discipulus ihesu: oculos autem propter metum iudeorum: ut tolleret corpus ihesu. Et premitit pilatus. Venit ergo: et tulit corpus ihesu. Venit autem et nicrodemus qui venerat ad ihesum nocte primam: ferens mixturam mirre et aloes quasi libra centum. Acceperunt ergo corpus ihesu: et ligauerunt eum lintheis cum aromatibus sicut mos est iudeis sepelire. Erat autem in loco ubi crucifixus est ortus: et in orto monumentum novum in quo nondum quisquam positus erat. Ubi ergo propter parasceuen iudeorum: quia iuxta erat monumentum posuerunt ihesum. **XXIIII** **Q**uia autem sabbati maria magdalene venit mane cum adhuc tenebre essent ad monumentum: et vidit lapidem sublatum a monumento. Egressus ergo et venit ad simonem petrum: et alium discipulum quem amabat ihesus: et

dicat illis. Tulerunt dominum de monumento: et nesciunt ubi posuerunt eum. Exiit ergo petrus et ille alius discipulus: et venerunt ad monumentum. Currebant autem duo simul: et ille alius discipulus percurrit citius petro: et venit primus ad monumentum. Et cum se inclinasset vidit posita linteamina: non tamen introiit. Venit ergo secundus petrus sequens eum: et introiit in monumentum. Et vidit linteamina posita: et sudarium quod fuerat super caput eius non cum linteaminibus positum: sed separatim involutum in unum locum. Tunc ergo introiit et ille discipulus qui venerat primus ad monumentum: et vidit et credidit. Nondum enim sciebant scripturam: quia oportuit eum a mortuis resurgere. Abierunt ergo inter discipuli ad semetipsos. Maria autem stabat ad monumentum foris plorans. Dum ergo flet: inclinavit se et prospexit in monumentum. Et vidit duos angelos in albis sedentes: unum ad caput et unum ad pedes: ubi positum erat corpus ihesu. Dicit ei illi. Mulier quid ploras? Dicit eis. Quia tulerunt dominum meum: et nescio ubi posuerunt eum. Hec cum dixisset conversa est retrorsum: et vidit ihesum stantem: et non sciebat quia ihesus est. Dicit ei ihesus. Mulier quid ploras? Que queris? Illa respondit quia ortulanus esset: dicit ei. Domine si tu sustulisti eum dicito michi ubi posuisti eum: et ego eum tollam. Dicit ei ihesus. Maria. Conversa illa dicit ei. Rabboni: quod dicitur magister. Dicit ei ihesus. Noli me tangere. Nondum enim ascendi ad patrem meum. Vade autem ad fratres meos: et dic eis. Ascendo ad patrem meum et patrem vestrum: deum meum et deum vestrum. Hinc maria magdalene annuncians discipulis quia viderat dominum:

et hec dixit michi. Cum ergo feto esset die illo una sabbatorum et fores essent clausae ubi erant discipuli congregati: petrus meus iudeorum: venit ihesus et stetit in medio: et dixit eis. Pax vobis. Et cum hec dixisset: ostendit eis manus et pedes. Haverunt ergo discipuli: viso domino. Dixit ergo eis iterum. Pax vobis. Sicut misit me pater: et ego mitto vos. Hec cum dixisset insufflauit: et dixit eis. Accipite spiritum sanctum. Quorum remissionis peccata remittuntur eis: et quorum retinueritis retenta sunt. Thomas autem unus ex duodecim qui dicitur didimus non erat cum eis quando venit ihesus. Dixerunt ergo ei alij discipuli. Quidimus dominum. Ille autem dixit eis. Nisi videro in manibus eius signum clavorum: et mittam manum meam in latus eius: non credam. Et post dies octiduum erant discipuli eius intus: et thomas cum eis. Venit ihesus ianuis clausis: et stetit in medio et dixit eis. Pax vobis. Deinde dicit thome. Infer digitum tuum huc: et vide manus meas: et asser manus tuam et mitte in latus meum: et noli esse incredulus sed fidelis. Respondit thomas et dixit. Domine meus: et deus meus. Dicit ei ihesus. Quia vidisti me thoma credidisti: beatus qui non vidit et crediderit. Multa quidem et alia signa fecit ihesus in conspectu discipulorum suorum: que non sunt scripta in libro hoc. Hec autem scripta sunt ut credatis quia ihesus est filius dei: et ut credetis vitam habetis in nomine eius. **xxx.**

Postea manifestavit se inter discipulos: ut ait sic. Erant simul simon petrus et thomas qui dicitur didimus: et nathanael qui erat a chana galilee: et filij zebedee: et alij ex discipulis eius duo. Dicit eis

simon petrus. Vado piscari. Dicit ei. Venimus et nos tecum. Et egressi sunt et ascenderunt in navem: et illa nocte nichil prebiderunt. Mane autem iam facto stetit ihesus in litore: non tamen cognoverunt discipuli quia ihesus est. Dicit ergo eis ihesus. Pueri: numquid pulmentarii habetis? Respondit ei. Non. Dicit eis. Mitte in mare navicula retere: et invenietis. Miserunt ergo: et iam non valebant illud trahere pro multitudine piscium. Dicit ergo discipulus ille quem diligebat ihesus petro. Domine est. Simon petrus cum audisset quia dominus est: tunica surcinxit se: erat enim nudus: et misit se in mare. Alij autem discipuli navigio venerunt. Non enim longe erant a terra: sed quasi cubitis ducentis trahentes rete piscium. Ut ergo descenderunt in terram viderunt prunas positas: et piscem superpositum et panem. Dicit eis ihesus. Assete de piscibus quos prebideritis nunc. Ascendit simon petrus et traxit rete in terram: plenum magnis piscibus centumquingenta tribus. Et cum tanti essent: non est salsum rete. Dicit ei ihesus. Venite prandete. Et nemo audebat discubere: interrogare eum tu quis es: scietes quia dominus est. Et venit ihesus et accepit panem et dedit eis: et pisces similiter. Hoc iam tertio manifestatus est ihesus discipulis suis: cum resurrexisset a mortuis. Cum ergo prandidisset: dixit simoni petro ihesus. Simon iohannis diligis me plus hijs? Dicit ei. Etiam dominus tu scis: quia amo te. Dicit ei. Pasce agnos meos. Dicit ei iterum. Simon iohannis diligis me? Ait illi. Etiam dominus tu scis: quia amo te. Dicit ei iterum. Pasce agnos meos. Dicit ei tertio. Simon iohannis amas me? Conturbatus est

petrus quia dixit ei tertio amas me: et dicit ei. Domine tu omnia nosti: tu scis quia amo te. Dicit ei. Pasce oves meas. Amen amen dico tibi: cum esses iunior cingebas te: et ambulabas ubi volebas. Cum autem sequeris egredies manus tuas: et alius te cingat: et ducet quo tu non vis. Hoc autem dixit: significans quia morte clarificatur esset deus. Et cum hoc dixisset: dicit ei. Sequere me. Conversus petrus vidit illum discipulum quem diligebat ihesus sequentem: qui et recubuit in cena super pedes eius et dixit: domine quis est qui tradet te. Hinc ergo cum vidisset petrus: dicit ihesu. Domine: hic autem quid? Dicit ei ihesus. Hic cum volo manere: donec veniam. Quid ad te? Tu me sequere. Exiit ergo sermo iste inter fratres: quia discipulus ille non moritur. Et non dixit ei ihesus non moritur: sed sic enim volo manere donec veniam: quid ad te. Hic est discipulus ille qui testimonium perhibet de hijs: et scripsit hec. Et scimus quia verum est testimonium eius. Sunt autem et alia multa que fecit ihesus: que si scribantur per singula nec ipse arbitrator mundum capere posse eos qui scribendi sunt libros. **Explicit euangelium secundum iohannem. Incipit prefatio in omni epistola sancti pauli apostoli ad romanos.**

Primo querit: quare post euangelia que supplementum legis sunt: et in quibus nobis exempla et precepta vivendi plenissime digesta sunt: voluerit apostolus has epistolas ad singulas ecclesias destinare. Hanc autem causam factum videtur: ut scilicet initia nascentis ecclesie novis causis resistentibus preueniret: ut plenaria atque orientia reforesceret: et post futuras excluderet questiones: exemplo prophetarum: qui post

editam legem moysi in qua omnia dei mandata legebantur: nichilominus tamen doctrina sua rediuita semper populi compellere peccata: et propter exemplum viuendi libros ad nostram etiam memoriam transmissit. Deinde queritur: tur non amplius quam decem epistolas ad ecclesias scripserit. Decem sunt enim cum ea que dicitur ad hebreos: nam relique quatuor ad discipulos specialiter sunt porrecte. Ut ostenderet nouum non discrepare a veteri testamento: et se contra legem non facere moysi: ad numerum primorum decalogi mandatorum suas epistolas destinauit: et quod ille preceptis a pharaone instituit liberatos: tunc de epistolis a dyaboli et ydolatrie seruitute edoceret acquiritos. Nam et duas tabulas lapideas: duorum testamentorum figuram habuisse: utriusque iudicium tradiderunt. Epistola sane que ad hebreos scribitur quidam pauli non esse affirmant: eo quod non sit eius nomine titulata: et propter sermonis stilum distantiam: sed ut barnabe iuxta tertullianum aut lucem iuxta quosdam: uel certe clementis discipuli apostolorum et episcoporum romane ecclesie post apostolos ordinati. Quibus respondendum est: si propterea pauli non erit quia eius non habet nomen: ergo nec aliorum erit: quia nullius nomine titulatur. Quod si inconueniens absurdumque est: ipsius magis esse credenda est que tanto doctrine sue fulget eloquio. Sed quoniam apud hebreorum ecclesias quasi defraudator legis falsa suspitione habebatur: uoluit tacito nomine de figuris legis: et ueritate relictis reddere rationem: ne odium nominis fronte planti utilitatem reduderet ledionis. Non est sane mirum si eloquentior uideatur in proprio: id est hebreo quam in peregrino

id est in greco: quod ceterae epistolae sunt scriptae sermone. Non uero etiam quodam quare romanorum epistola in primo sit posita: cum tam non primo scriptam ratio manifestet. Nam hanc se philetem iherosolimam scripsisse testatur: cum corinthios et alios iam ante ut ministerium quod secum portauit erat colligerent litteris adhortari sit. Sed inde intelligi quidam uolunt ita omnes epistolas ordinatas: ut prima potenter quamuis posterior fuerit destinata: ut per singulas epistolas gradibus ad perfectiora ueniretur. Romanorum namque plerique tam rudes erant: ut non intelligerent dei se gratia: et non suis meritis esse saluatos: et ob hoc duo iter se populi adiuuaret. Quodcirco illos indigere alioque corrigi: uicia gentilitatis prius commemorans. Corinthios autem iam diu scientiae gratia esse concessam: et non tam omnes inceptas: quam cur peccantes non inreuerentur reprehendit sicut ait. Audiuere inter uos fornicatio: et iter. Congregatis uobis cum uno spiritu: tradere huiusmodi sacra. In sed a uero laudantur: et ut magis ac magis proficiant commoneant. Galatiae uero iam nullius criminis arguunt: nisi hoc tantum: quod callidissimis pseudo apostolis crediderunt. Ephesii sane nulla reprehensione sed multa laude sunt digni: quia fide apostolicam seruauerunt. Philipenses etiam multo magis collaudantur: qui nec audire quidem falsos apostolos uoluerunt. Thessalonicenses nichilominus in duabus epistolis omni laude presequitur: eo quod non solum fidem incussum seruauerit ueritatis: sed etiam in persecutione cuius fuerint constantes inuenit. Colossenses autem tales erant: ut cum ab apostoli uisum corporaliter non

fuissem: hac laude digni haberentur. Et si corpore inquit absens sum: sed spiritu uobiscum sum gaudens: et uideri ordinem uestrum. De hebreis uero quid dicendum est: quorum thessalonicenses plurimum laudati sunt: imitatores facti esse dicuntur. Sicut ipse ait. Et uos fratres imitatores facti estis ecclesiarum dei: que sunt in iudea: eadem enim passi estis: et uos a contrariis uestris: que et illi a iudeis. Apud ipsos quoque hebreos eadem commemorat dicens. Nam et uindictis compassi estis: et rapinam bonorum uestrorum cum gaudio suscepistis: cognoscens uos habere meliorem et maiorem substantiam. *Explicit prologus uelus moris epistolae. Incipit prologus spiritus in Epistolam ad romanos.*

Romani sunt qui et iudeis et gentibus creditur. Ipsi supra ceteris uolebant se alacritate supponere. Nam iudei dicebant. Nos sumus populus dei: quos ab initio dilexit et seruit: nos circumcisi et genere abraham: sancta descendimus et stirpe: et notus recto apud iudeam tantum deus. Nos de egipto signis dei et uirtutibus liberati mare sicco pertransuimus: pede: cum inimicos nostros grauissimum fludum inuoluimus. Nobis pluit manna dominus in deserto: et quasi filijs suis celeste pabulum ministravit. Nos die noctuque in calumina nubis ignis: prelit: ut nobis in inuio iter ostenderet. Atque ut cetera et circa nos immensa beneficia taceamus: nos soli digni sumus dei legem accipere: et uoce dei loquentis audire: eiusque cognoscere uoluntatem. In qua lege nobis promissus est cristus: ad quos etiam ipse se uenisse testatus est dicens: non ueni nisi ad oues que perierant domus israel:

cum uos tales potius quam homines appellauerit. Equum ne ego est ut ydola hodie deserentes: quibus ab initio deseruistis: nobis comparemini: et non potius in persecutorum locum et legis auctoritate et consuetudine deputemini. Et hoc ipsum non merebamini: nisi quia larga semper dei clementia uoluit uos ad nostram imitationem admittere. Benignus etiam e contrario respondet. Quanto enim maiora erga uos dei beneficia narraueritis: tanto maius uos criminis reos esse monstrabit. Semper enim hijs omnibus reuictis ingrati. Nam ipsi pedibus quibus aridum mare transibitis: iudebant ante ydola quam fecistis: et ipso ore quo paulo ante ob necem aduersariorum domino clementeris: simulacra uobis fieri poposcistis: illis oculis quibus uenerando deum in nube uel igne conspiceretis: simulacra intuebamini. Nam quoque uobis fastidio fuit: et semper in deserto contra dominum murmurastis: ad egiptum unde uos manu valida eiecerat redire cupientes. Quid plura? Ita patres uestri crebra puocatione dominum irritauerunt: ut omnes in heremo morerentur: nec plus et senioribus eorum quam duo homines terram repromissionis intrarent. Sed quid antiqua replicamus: cum etiam si illa minime fecissemus: de hoc solo nemo uos dignos reuera iudicaret: quod dominum relictum: prophetas semper uobis uocationis repromissum non solum suscipere noluissemus sed etiam morte pessima peremissis. Quam ut nos cognouimus statim credidimus: cum nobis de eo aera non fuerit predicatum. Unde placuit: quod ydolis seruimus: non oblationum mentis: sed ignorantie deputandum. Qui enim cogniti ilico sequimur: olim

utiq; sequeremur si antea cognovisse-
mus. Sic autē vos de generis nobili-
tate iactatis: quasi nō morū imitatio
magis q; carnalis natiuitas filios
vos faciat esse sanctorū. Deniq; elau-
r ysaiael cū de stirpe sint abrahe: mini-
me tamen in filios reputant. Hys ta-
liter altercantibz apollolus se mediū
interponens: ita partiū dirimic questi-
ones. ut neutri eoz sua iusticia salutē
meruisse cōfirmet: ambos vero ppsos
et scienter et grauitē deliquisse: iudeos
q; per puaricationē legis deū inhūo-
rauerint: gentes vero q; cū cognitiū de
creatura creatorem ut deū debuerit ve-
nerari. gloriā eius in manufacta mu-
tauerint simulacra: utrosq; etiā simili-
ter veniā cōsecutos. equales esse vera-
cissima ratione demonstrat: p̄secram
cum in eadē lege p̄diditū et iudeos et
gentes ad cristū fidem vocandos esse
ostendit. Quamobrem vicissim eos
humilians: ad pacem et concordia
am cohortatur. *Explicit prologus
secundus. Incipit prologus tertius.*

Romani sūt partis ytalie.
Hij p̄uenti sunt a falsis
apollolis: et sub nomine
dñi nostri ihesu cristi in le-
gem et p̄phetas erant induci. Hos re-
uocat apollus ad verā et euāgelicā fidē
scribitis ei a corinth. *Explicit prologus. Inci-
pit epistola beati pauli apostoli ad romanos.*

Paulus seruus ihesu
cristi. vocat apollus
segregatus in euā-
gelium dei. qd̄ aīe pro-
miserat per p̄phetas
suos i scripturā san-
ctis de filio suo. qui factus ē ei et serui-
ne dauid scdm carnē: qui p̄destinat
est filius dei in virtute scdm spiritum

sanctificationis et resurrectione mor-
tuoz ihesu cristi dñi nri: p̄ quē accep-
imus gratiā et apostulatū ad obedien-
dum fidei in omnibz gētibz pro no-
mine eius: in quibz estis et vos vocati
ihesu cristi: omnibz qui sunt come-
dilectis dei vocatis sanctis. Gratia vo-
bis et pax a deo patre et dño nro ihesu
cristo. Prīmū quidē gratias ago vo-
meo per ihesū cristū pro omnibz vobis:
quia fides v̄ra annūciatur in vniuer-
so mūdo. Testis enim michi est deus
cui seruiō in spiritu meo in euangelio
filij eius: q; sine intermissione memori-
am v̄estri facio semp in orationibz
meis: obsecrans si quo modo tandē
aliquando p̄p̄erū iter habēā in volū-
tate dei veniendi ad vos. Desidero enī
videre vos: ut aliquid impetiar vo-
bis gratie spiritualis ad cōfirmādo
vos: id est simul consolari in vobis
per eam que inuicem est fidem v̄estā
atq; meam. Solo autē vos ignorare
fecit: qia sepe p̄posui venire ad vos
et p̄hibet sum usq; adhuc: ut aliqū
fructū habēā in vobis sicut et in ceteris
gentibz. Grecis ac lachris sapientu-
bus et insipientibz debitor sum: itaq;
qd̄ in me p̄p̄tū ē et vobis qui come-
estis euangelizate. Nō enim erubescō
euangeliz. Virtus enī dei est in salutē
omni credenti: iudeo primū et greco.
Iusticia enim dei i eo reuelatur et fide
in fidem: sicut scriptū est. Iust⁹ autem
et fide vivit. Reuelatur enim ira dei de
celo sup omne impietate et iniquitā
hominū: eoz qui veritate dei i inuisti-
cia detinēt: qia qd̄ notū ē dei manifestū
est i illis. Deus enī illis reuelauit. In-
uisibilia enī ipsi a creatura mūdi per
ea q; facta sūt intellecta cōspiciunt: sen-
piterna quoq; eius virt⁹ et diuinitas:

ita ut sint inescutabiles. Quia cū co-
gnouisset deū non sicut deū gloria-
runt aut gr̄ias egerūt: sed euauerūt
in cogitationibz suis: et obscuratū est
insipientis cor eoz. Dicētes enim se esse
sapientes: stulti facti sunt. Et mutauē-
runt gloriā incorruptibilis dei in si-
militudinem ymaginis corruptibilis
hominis: et volūtū et quadrupedū et
serpentū. Propter qd̄ tradidit illos
deus in desiderio cordis eoz in inimi-
diciā: ut conuulsijs afficiāt corpora
sua in fementis. Qui cōmutauerunt
veritatem dei in mendaciā: et coluerūt
et seruierūt creature potius q; creatori:
qui est benedictus in secula amē. Pro-
pterea tradidit illos de⁹ in passionē
ignominie. Nam femine eoz immu-
tauerūt naturāle vsum: in eum vsum
qui est contra naturā. Similiter autē
et masculi relido naturali vsum femine
egesserūt in desiderijs suis in inuicē:
masculi in masculis turpitudinē ope-
rantes: et incedē quā oportuit reco-
ris sui i sententijs recipientes. Et sicut
non p̄bauerūt deū habere in noticiā:
tradidit illos deus in reprobum scilū-
ut faciāt ea que nō cōueniūt: repletos
omni iniquitate. malicia. fornicatione.
auaricia. nequitia. plenos iudicia. ho-
micijs. stentione. dolo. malignitate.
suscitantes. detradores. deo odibiles.
contumeliosos. superbos. iratos. inuēdēs.
malos. partitibus non obediētes:
insipientes. incōsp̄itos. sine affectione.
absq; federe. sine misericordia. Qui cū
iusticiā dei cognouisset. non intel-
lexerunt quoniam qui talia agunt di-
gni sunt morte: non solū qui ea faci-
unt: sed etia q; consentiūt facientibz. *Incipit
prologus secundus qui in recusalibus est o ho-*

Prologus secundus qui in recusalibus est o ho-

enim iudicas alterū: teipm condēnas.
Eadem enim agis que iudicas. Si-
mus enī: quoniam iudiciū dei ē scdm
veritatem i eos qui talia agūt. Existi-
mas autē hoc o homo q; iudicas eos q;
taliam agunt et facis ea: quia tu effugi-
re iudiciū dei? An diuicias bonita-
tis eius et patientie et longanimitatis
cōtenuis? Ignoras quoniam benigni-
tas dei ad penitentia te adducit? Re-
quidū autē duriciā tuā et impetentia
cor thezaurizas tibi iram in die ire et
reuelationis iusti iudicij dei: qui reddet
vnicuiq; scdm opera eius. Hys quidē
qui sūt patientia boni operis: glo-
ria et honorem et incorruptionē querē-
tibus vitam eternā. Hys autē qui sunt
et contentione et qui nō acquiescūt veri-
tati. reddunt autē iniquitatem: et indi-
gnatio. tribulatio. et angustia in omne
animā hominis operantis malū: in-
dei p̄mū et greci. Gloria autē et honor
et pax omni operati bonū: iudeo pri-
mū et greco. Non enim est acceptio
p̄sonarū apud deū. Quicūq; enim sine
lege peccauerūt. sine lege peribūt: et qui-
cūq; in lege peccauerūt: p̄ legem iudi-
cabitur. Non enim auditores legis
iusti sunt apud deū: sed factores legis
iustificabūtur. Cum enim gentes que
legem non habent naturaliter ea que
legis sunt faciūt: eiusmodi legem nō
habentes ipsi sibi sunt legē: q; ostendūt
opus legis scriptū in cordibz suis:
testimonium reddente illis cōscientia
ipsorū et inter se in inuicē cogitationū
accusantiū aut etiā defendentiū: i die
cum iudicabit deus occulta hominū
secūdm euangelium meū p̄ ihesum cristū.
Si autē tu iudeus cōgnominaris et
requiescis in lege. et gloriaris in deo:
et nosti voluntatem eius. et probas

meliora instructus per legem. in fide te
ipsum esse ducem cecorum. lumen eorum qui
in tenebris sunt. eruditorum insipientium.
magistrum infantium. habentem formam
scientie et veritatis in lege. qui ergo ali-
um doces ipsum non doces. Qui pater
non furandum furaris. qui dices non
mechandum mecharis. Qui abomina-
ris ydola. sacrilegium facis. Qui in lege
gloriaris. per peruricationem legis deum
inhonoras. Non enim dei per vos
blasphematur inter gentes. sicut scriptum
est. Circumcisio quidem potest se legem ob-
seruare. si autem peruricator legis sis. cir-
cuncisio tua primum facta est. Si igitur
primum iustitias legis custodias. nonne
primum illius in circumcissione reputa-
bitur. Et iudicabit id quod est natura est
preputium legem consummans te. qui
per litteram et circumcissionem preua-
ricator legis es. Non enim qui in ma-
nifesto iudicatus est. neque qui in mani-
festo in carne est circumcisio. sed qui in
abscondito iudeus est et circumcisio
cordis in spiritu non littera. cuius laus
non est hominibus sed est deo est. **¶**
¶ Quid ergo amplius iudeo est. aut
quid utilitas circumcissionis. Multum
per omne modum. Primum quidem
quia credita sunt illis eloquia dei. Quid
enim si quidam illorum non crediderunt.
Nunquid incredulitas illorum fidem dei
evacuavit. Absit. Est autem deus verax.
omnis autem homo mendax. sicut scrip-
tum est. ut iustificet in sermonibus
suis. et vincas cum iudicaris. Si autem
iniquitas nostra iusticiam dei commendat.
quid dicemus. Nunquid iniquus est
deus. qui inferat iram. Secundum homi-
nem dico. Absit. Alioquin quomodo
iudicabit deus hunc mundum. Si enim
veritas dei in meo mendacio abundavit

in gloria ipsius. quid adhuc et ego
tamquam peccator iudicor. et non sicut blas-
phemamur. et sicut aiunt quidam nos
dicere. faciamus mala ut veniamus bona.
Quorum damnatio iusta est. Quid ergo.
Precellimus eos. Nequaquam. Laus autem
enim sumus iudeos et grecos omnes
sub peccato esse. sicut scriptum est. Quia
non est iustus quisquam. non est intelligens.
non est requirens deum. Omnes dedina-
verunt simul invictos facti sunt. non est
qui faciat bonum non est ultio. ad unum.
Sepulcrum patens est guttur eorum.
linguis suis dolose agebant. ventri
aspidum sub labijs eorum. Quorum os
maledictione et amaritudine plenum
est. veloces pedes eorum ad effunden-
dum sanguinem. Conterit et iusticiam
in vijs eorum. et viam pacis non cognos-
cunt. non est timor dei ante oculos e-
orum. Beatus autem quoniam querimus
legem loquitur hijs qui in lege sunt loqui-
tur. Ut omne os obteneant. et subdi-
tus fiat omnis mundus deo. quia et
operibus legis non iustificabit omnes. ra-
ro coram illo. Per legem enim cognovimus pec-
cati. Nunc autem iusticia dei sine lege ma-
nifestata est. iustificata a lege et per gratiam.
Iusticia autem dei per fidem in ihesu christo
in omnes et super omnes qui credunt in
eum. Non enim est distantia. Omnes
enim peccaverunt. et egent gloria dei.
Iustificati gratis per gratiam ipsius per re-
demptionem que est in eodem ihesu. que pro-
puit deus peruricatore per fidem in san-
guine ipsius ad ostensionem iusticie sue
propter remissionem preteritis delictorum
in suscitacione dei ad ostensionem ius-
ticie eius in hoc tempore. ut sit ipse
iustus et iustificans eum qui est fide est ihe-
su christo. Vbi est ergo gloriaris tua. Et
dusa est. Per quam legem. Per deum. Non

Sed per legem fidei. Arbitramur enim
iustificari hominem per fidem. sine operi-
bus legis. An iudeorum deus tantum.
Nonne et gentium. Ymmo et gentium.
Quoniam quidem unus est deus qui iusti-
ficat circumcissionem et fide. et primum per
fidem. Legem ergo destruximus per fidem.
Absit. Sed legem statuimus. **¶**
¶ Quid ergo dicemus. invenisse abra-
ham patrem nostrum secundum carnem.
Si enim abraham et operibus iustifi-
catus est. habet gloriam. sed non apud
deum. Quid enim scriptura dicit. Cre-
didit abraham deo. et reputatum est illi
ad iusticiam. Et autem qui operatur. mer-
ces non imputatur secundum gratiam. sed
secundum debitum. Et vero qui non opera-
tur. credenti autem in eum qui iustificat
impium reputatur fides eius ad iustici-
am secundum promissionem gratie dei. sicut et
dauid dicit beatitudine hominis cui
deus accepto facit iusticiam sine operibus.
Beati quorum remissa sunt iniquitates.
et quorum omnia sunt peccata. Beati viri
cui non imputabit dominus peccatum. Bea-
tudo ergo hec in circumcissione ma-
ner. an etiam in praprio. Dicimus enim. quia
reputata est abrahe fides ad iusticiam.
Quomodo ergo reputata est. In circumci-
sione. an in praprio. Non in circumcissione.
sed in praprio. Et signum accepit circumci-
sionis signaculum iusticie fidei que est in praprio.
ut sit pater omnium credentium per praprio.
ut reputetur et illis ad iusticiam. Et
sit pater circumcissionis. non hijs tantum
qui sunt et circumcissione. sed et hijs qui
sedantur vestigia fidei que est in praprio.
no patris nostri abrahe. Non enim per le-
gem promissio abrahe aut semini eius
ut heres esset mundi. sed per iusticiam fidei.
Si enim qui et lege heredes sunt. et ius-
ticia et fides. oblata est promissio. Legem enim

iram operatur. Vbi enim non est legem.
nec peruricatio ideo et fide. ut secundum
gratiam firma sit promissio omni semini.
Non enim qui et lege est solus. sed et ei
qui et fide est abrahe qui est pater om-
nium nostrum. sicut scriptum est. Quia
patrem multarum gentium posui te ante
deum cui credidisti. qui vivificat mortu-
os. et vocat ea que non sunt tanquam ea
que sunt. Qui contra spem in spem cre-
didit. ut fieret pater multarum gentium.
secundum quod dictum est ei. Sic eris semen
tuum. sicut stelle celi et arena maris. Et
non infirmatus est in fide. nec confi-
deravit corpus suum emortuum. cum iam
fere centum esset annorum. et emortua vulva
sare. In promissione etiam dei non he-
sitavit diffidentia. sed confortatus est
fide dans gloriam deo. plenissime scien-
quia querimus. promissit deus potens est
et facere. Ideo et reputatum est illi ad ius-
ticiam. Non est autem scriptum tantum propter
ipsum quia reputatum est illi ad iustici-
am. sed et propter nos quibus reputabi-
tur credentibus in eum qui suscitavit ihe-
sum christum dominum nostrum a mortuis. qui tra-
ditus est propter delicta nostra. et resurrexit
propter iustificationem nostram. **¶**
¶ Iustificati ergo et fide patrem habeamus
ad deum per dominum nostrum ihesum christum.
per quem habemus accessum per fidem in
gratiam istam. in qua stamus et gloria-
mur in spe glorie filiorum dei. Non solum
autem. sed et gloriamur in tribulationibus.
scientes quod tribulatio patientiam opera-
tur. patientia autem probationem. probatio
vero spem. Spes autem non confundit.
quia caritas dei diffusa est in cordibus
nostris. per spiritum sanctum qui datus est
nobis. Ut quid enim tristis es cum adhuc
infirmus essemus. secundum tempus. per iniquitatem
mortuus es. Et enim pro nullo quod

Ro
moriatur. Nam p bono forsitan quis
auderet mori. Commendat aut caritate
suam deus in nobis: quoniam cum
adhuc peccatores essemus secundum
tempus Christus p nobis mortuus est.
Multo igitur magis nunc iustificati
in sanguine ipsius salui erim? ab ira
per ipsum. Si enim cum inimici esse-
mus reconciliati sumus deo: p mor-
tem filij eius: multo magis reconcilia-
ti salui erimus in vita ipsius. **N**on so-
lum aut: sed et gloriamur in deo per
dñm nostru ihesum Christu: p que nunc
reconciliatione accepimus. Propterea
sicut p unu hominē peccatū in hunc
mūdum intravit et per peccatū mors:
et ita omnes homines mors preāhici
quo omnes peccaverūt. Usq ad legē
enim peccatū erat in mūdo. Peccatū
aut non imputabatur cum legē nō esset:
sed regnavit mors ab adam usq ad
moysen: etiā in eos qui non peccave-
runt i similitudinē pvaricatoris ad:
qui est forma futuri. Sed non sicut de-
lictū ita et donū. Si enim unius delicto
multi mortui sunt: multo magis gra-
tia dei et donū: i gratia unius hominis
ihesu Christi in plures abundavit. Et
nō sicut p unū peccatū: ita et donum.
Nam iudiciū ē vno in condemnationē:
nem: gratia aut ē multis delictis in
iustificationē. Si enim unius delicto
mors regnavit p unū: multo magis
abundantiā gratiæ et donationis et
iustitiæ accipientes in vita regnabunt
per unū ihesum Christum. Igitur sicut
per unū delictū in omnes homines i
condemnationē: sic et per unū iusticiā
in omnes homines in iustificationē
vitæ. Sicut enim per inobedientiam
unius hominis peccatores constituti
sunt multi: ita et p unū obediētiā

iusti constituentur multi. **I**te aut sub-
intravit: ut abundaret delictū. Vbi au-
tem abundavit delictū: superabundavit
gratia: ut sicut regnavit peccatū i mor-
tem: ita et gratia regnet p iusticiā i vitā
eternā: p ihesu Christu dñm nr̄m. **U**l.
Quid ergo dicemus? Stantimus
in peccato: ut gratia abundet?
Absit. Si enim mortui sum? peccato:
quomō adhuc vivemus in illo? An i-
gnoratis fratres: quia quicumq bapti-
zati sum? in Christo ihesu i morte ip-
si baptizati sum? Consepulti enim sum?
cū illo p baptismū in mortem: ut quo-
modo Christus surrexit a mortuis per
gloriā patris: ita et nos in novitate
vitæ ambulemus. Si enim cōplantati
facti sumus similitudini mortis ei?
simul et resurrectionis erimus. Hoc sci-
tes: quia vetus homo noster simul cru-
cifixus ē ut destrueretur corpus peccati:
ut ultra non serviam? peccato. Qui e-
nim mortuus est: iustificatus est a pe-
ccato. Si aut mortui sumus cū Christo
credimus? quia simul etiā vivemus cum
Christo: eo sciētes q Christus resurgens
a mortuis iam non moritur: mors
illi ultra nō dñabitur. Quod enim mor-
tuus est peccato: mortuus est semel: qd
autem vivit vivit deo. Ita et vos regni-
mate vos mortuos quāt esse peccato:
viventes aut deo in Christo ihesu. **N**on
ergo regnet peccatū in vestro mortali
corpore: ut obediatis concupiscentiis
eius. Sed neq exhibeatis membra ve-
stra arma iniquitatis peccato: sed ex-
hibete vos deo tanq? ē mortuis vive-
tes: et membra vestra arma iustitiæ deo.
Peccatū enim vobis nō dñabit. **N**on
enī sub lege estis: sed sub gratia. Quid
ergo? Peccabimus? quoniam non sumus
sub lege sed sub grā: **A**bsit. An

Ro
nescitis quoniam cui exhibetis vos ser-
vos ad obediendū: servis estis eius cui
obediatis: siue peccati ad mortem siue
obediētiæ ad iusticiā? Gratias aut
deo q fuistis sui peccati: obedistis aut
ex corde i rā formā doctrine i q traditi
estis. Liberati aut a peccato: sui facti e-
stis iustitiæ. **H**umanū dico: ppter in-
firmiā carnis v̄re. Sicut enim exhibui-
stis membra v̄ra sicut immunditiæ et in-
iquitati ad iniquitatem: ita nunc exhibete
membra vestra sicut iustitiæ in sancti-
ficationem. Cum enim servi essetis pec-
cati: liberi facti iustitiæ. Quid ergo seu-
dum habuistis tunc in illis: in quibus
nunc reuelastis? **N**on finis illorū mors
est. **N**unc vero liberati a peccato: servi
aut facti deo: habetis servitū vestrū in
sanctificationē: sicut vero vitā eternā.
Stipēdia enī peccati mors: gratia autē
dei vitā eterna: i xpo ihesu dño nr̄o. **U**l.
An ignoratis fratres scientibus enī
legem loquor: quia legē in homi-
ne dñatur quāto tempore vivit? **N**on q
sub viro est mulier: vivente viro alle-
gata est legi. Si aut mortuus fuerit vir
eius: soluta est a lege viri. Igitur vivē-
te viro vocabitur adultera si fuerit cū
alio viro: si aut mortuus fuerit vir e-
ius: liberata est a lege viri: ut non sit
adultera si fuerit cum alio viro. Ita q
fratres mei et vos mortificati estis legi
per corpus Christi: ut sitis alteri? qui ex
mortuis resurrexit: ut sanctificetis deo.
Cum enim essetis in carne: passionēs
peccatorū: que per legem erāt operabā-
tur in membris nostris: ut sanctificaret
morti. **N**unc aut soluti sum? a lege mor-
tis: in qua detinebamur: ita ut serva-
mus in novitate spiritus? et non in vani-
tate littere. Quid ergo dicemus? **I**te
peccatū est? **A**bsit. Sed peccatum nō

cognovi: nisi p legem. **N**on concupiscenti-
ā nesciebam: nisi legē diceret. **N**on con-
cupisces. **O**ccasione aut accepta: pecca-
tum per mandatū operatū est in me
omne concupiscentiā. **S**ine lege enim
peccatū mortuū erat. **E**go aut vivebā
sine lege aliquādo. Sed cum venisset
mandatū: peccatū revixit. **E**go autem
mortuus sum: et inventū est michi man-
datū qd erat ad vitā: hoc est ad mortē.
Non peccatū occasione accepta p man-
datū seduxit me: et p illud occidit. **I**te
q lex quidē sancta: et mandatū sanctū
et iustū et bonū. Quid ergo bonū est
michi factū est mors? **A**bsit. Sed pec-
catū ut appareret peccatū p bonū ope-
ratū est michi mortem: ut fiat supra
modū peccans peccatū per mandatū.
Sum? enim: qā lex spiritualis ē. **E**go
aut carnalis sum: venūdatus sub pe-
ccato. Quod enim operor nō intelligo.
Non enim qd volo bonū hoc ago: sed
quod odio malū illud facio. Si autē
quod nolo illud facio: consentio legi
quoniam bona est. **N**unc aut iā nō ego
operor illud sed qd habitat in me pec-
catū. **S**cio enim: quia nō habitat in
me hoc est in carne mea bonū. **N**am
velle adiacet michi: pferre aut bonū
non invenio. **N**on enim qd volo bo-
num hoc facio: sed qd nolo malū hoc
ago. Si autem qd nolo facio illud:
iam non ego operor illud: sed qd ha-
bitat in me peccatū. **I**nvenio igit legē
volendū michi facere bonū: quoniam
michi malū adiacet. **C**ondeledor enī
legi dei scdm interiōre hominē. **V**ideo
aut aliā legē i membris meis: repugnā-
tem legi meīs me: et captivātē me in
lege peccati q est i membris meis. **I**nfelix
ego homo: qā me liberabit de corpore
mortis huius? **G**ratia dei: per ihesu xpm

Nam nunc. Igitur ego ipse mecum legi dei: carne autem legi peccati. **U**idetur ergo nunc damnationis est hijs qui sunt in cristo ihesu: qui non secundum carnem ambulat. Ite enim spiritus vite in cristo ihesu: liberavit me a lege peccati et mortis. Nam quod impossibile erat legi in quo infirmabatur per carnem: deus filium suum mittens in similitudinem carnis peccati: et de peccato damnavit peccatum in carne: ut iustitiam legis impleatur in nobis: qui non secundum carnem ambulamus: sed secundum spiritum. Qui enim secundum carnem sunt: hi carnis sunt sapientia: quod vero secundum spiritum sunt: hi sunt spiritus sententia. Nam prudentia carnis mors est: prudentia autem spiritus vita et pax. Quoniam sapientia carnis inimica est deo. Legi enim dei non est subiecta: nec enim potest. Qui autem in carne sunt: deo placere non possunt. Vos autem in carne non estis sed in spiritu: si tamen spiritus dei habitat in vobis. Si quis autem spiritum cristi non habet: hic non est eius. Si autem cristus in vobis est: corpus quidem mortuum est: propter peccatum: spiritus vero vivit: propter iustificationem. Non si spiritus est? qui suscitavit ihesum a mortuis habitat in vobis: qui suscitavit ihesum cristu a mortuis vivificabit et mortalia corpora vestra: propter inhabitantem spiritum eius in vobis. Ergo fratres debitorum sumus: non carni ut secundum carnem vivamus. Si enim secundum carnem vixeritis: moriemini: si autem spiritu facta carnis mortificaveritis: vivetis. Quicunque enim spiritus dei agitur: hijs sunt filij dei. Non enim accepistis spiritum servitutis iterum in timore: sed accepistis spiritum adoptionis filiorum dei: in quo clamamus abba pater. Ipse enim spiritus testimonium reddit spiritui nostro:

quod sumus filij dei. Si autem filij: et heredes: heredes quidem dei: coheredes autem cristi: si tamen compatimur ut et conglorificemur. Testimonia enim: quod non sunt condigne passionibus huius temporis ad futuram gloriam: quam revelabit in nobis. Nam respectatio creature revelationem filiorum dei respiciat. Quia enim creatura subiecta est non volens: sed propter eum qui subiecit eam in spe: quia et ipsa creatura liberabit a servitute corruptionis in libertatem glorie filiorum dei. Scimus enim: quod omnis creatura ingemiscit et paratur usque adhuc: non solum autem illa: sed et nos ipsi primitias spiritus habentes: et ipsi intra nos gemimus: adoptionem filiorum dei: expectantes redemptionem corporis nostri. Spe enim salvi facti sumus. Spes autem que videtur non est spes. Nam quod videt quis quod sperat? Si autem quod non videmus: speramus: per patientiam expectamus. Similiter autem et spiritus adiuvat infirmitatem nostram. Nam quod querimus? sicut oportet nescimus: sed ipse spiritus postulat pro nobis gemibus inenarrabilibus. Qui autem scrutatur corda: scit quid desideret spiritus: quia secundum deum postulat pro laudibus. Scimus autem quoniam diligentes dei: omnia cooperantur in bonum: hijs qui secundum propositum vocati sunt sancti. Nam quos preloquitur et predestinavit conformes fieri ymaginis filij sui: ut sit ipse primogenitus in multis fratribus. Quos autem predestinavit hos et vocavit: et quos vocavit hos et iustificavit. Quos autem iustificavit: illos et glorificavit. Quid ergo dicemus ad hoc? Si deus pro nobis: quis contra nos? Qui etiam pro filio non peperit: sed pro nobis omnibus tradidit illum. Quomodo non etiam cum illa omnia nobis donavit? Quis autem accusabit adversus electos dei? Deus qui iustificat.

Quis est qui condemnat? Christus ihesus qui mortuus est pro nobis qui et resurrexit: qui est ad dexteram dei: qui etiam interpellat pro nobis. Quis ergo nos separabit a caritate cristi? Tribulatio an angustia an fames an nuditas an periculi: an persecutio an gladius? Si autem scriptum est. Quia propter te mortificamur tota die: estimamus sumus sicut oves occisionis. Sed in hijs omnibus superetamus: propter eum qui dilexit nos. Letus sum enim: quia neque mors neque vita neque angeli neque principatus neque virtutes neque instantia neque futura neque fortitudo neque altitudo neque profundum neque creatura alia poterit nos separare a caritate dei: que est in cristo ihesu domino nostro. **U**entior testimonium michi perhibet conscientia mea in spiritu sancto: quoniam tristitia michi est magna: et continuus dolor cordi meo. Optabam enim ego ipse anathema esse a cristo pro fratribus meis qui sunt cognati mei secundum carnem qui sunt israelitae: quorum adoptio est filiorum et gloria et testamentum et legillatio et obsequium et promissa: quorum partes et quibus cristas secundum carnem: qui est super omnia deus benedictus in secula amen. Non autem quod reciderit verbum dei. Non enim omnes qui israel filij sunt israelitae: neque qui semine sunt abrahe omnes filij. Sed in ysaac vocabitur tibi semen: id est non qui filij carnis hijs filij dei: sed qui filij sunt promissionis: estimantur in semine. Promissionis enim verbum hoc est. Secundum hoc tempus venia: et erit sars filij. Non solum autem illa: sed et rebecca ex uno concubitu habens ysaac patris nostri. Cum enim nodum nati fuissent aut aliquid

boni egissent aut mali: ut secundum electionem propositum dei maneret: non ex operibus sed ex vocante didici est ei: quia maior secuitur minori sicut scriptum est. Iacob dilexi: esau autem odio habui. Quid ergo dicemus? Aliquid iniquas apud deum? Absit. Moysi enim dicit. Miserebor cui misertus sum: et misericordia prestabo cui miserebor. Igitur non volentis neque currentis sed misereantis est dei. Dicit enim scriptura pharaoni. Quia in hoc ipsum regitavi te ut ostendat in te virtutem meam: et ut annuncietur nomen tuum in universa terra. Ergo cui vult misereatur: et quem vult induratur. Dicit itaque michi. Quid adhuc queritur? Voluntati eius quis resistit? O homo: tu quis es: qui respondeas deo? Aliquid dicit figmentum ei qui se fingit: quod me fecisti sic? An non habet potestatem figulus luti ex eadem massa facere aliud quidem vas et ignorem: aliud vero in contumeliam? Non si deus volens ostendere iram: et notam facere potentiam suam sustinuit in multa patientia vasa ire apta in interitum: ut ostenderet divitias glorie sue in vasa misericordie quam preparavit in gloria? Quos et vocavit nos: non solum ex iudeis sed etiam ex gentibus: sicut in osse dicit. Vocabo non plebem meam: plebem meam: et non dilectam dilectam: et non misericordiam consecutam misericordiam consecutam. Et erit: in loco ubi didici est eis non plebs mea vos: ibi vocabuntur filij dei vivi. Plaias autem clamat pro israel. Si fuerit numerus filiorum israel tanquam arena maris: reliquie salve fient. Verbum enim consummans et abbrevians in equitate: quia verbum brevius faciet dominus super terram. Et sicut predictum est plaias nisi dominus sabaoth reliquisset nobis semen sicut et ad domum et sadi

esse? et sicut gomorra similes fuisse-
mus. Quid ergo dicam? Quod gentes
que non sedabant iusticiam apprehenderunt
iusticiam: iusticiam autem non ex fide est. Israel
vero sedando legem iusticie: in lege iusti-
cie non puenit. Quare quia non ex fide: sed
ex operibus. Offenderunt enim in lapide
offensionis: sicut scriptum est. Ecce pono
in syon lapidem offensionis: et petram scandaliz-
et omnes qui credidit in eum non confundentur.

Patres: voluntas quidem cordis
mei et obsecratio ad deum sit pro
illis in salutem. Testimonium enim phi-
leo illis quod emulationem quidem dei ha-
bent: sed non secundum scientiam. Ignorantes
enim iusticiam dei: et sua querentes statuere:
iusticie dei non sunt subiecti. Finis enim
legis iustus: ad iusticiam omni credenti.
Moses enim scripsit: quoniam iustici-
am que ex lege est qui fecerit homo: vi-
net in ea. Que autem ex fide est iusticia sic
dicit. Ne dixeris in corde tuo: quia asse-
deret in celum: id est christum deducere: aut quia
descenderet in abyssum: hoc est christum a
mortuis reuocare. Sed quid dicit scri-
ptura? Prope est verbum in ore tuo et
in corde tuo. Hoc est verbum fidei quod
predicamus: quia si confitearis in ore tuo
dominum ihesum: et in corde tuo credideris:
quod deus illum suscitauit a mortuis: sal-
uus eris. Corde enim credidit ad iustici-
am: ore autem confessio fit ad salutem. Di-
xit enim scriptura. Omnis qui credidit in
illum non confundetur. Non enim est distin-
ctio iudei et greci. Nam idem dominus omnium:
diues in omnes qui inuocant illum. Omnis
enim qui cumque inuocauerit nomen domini:
saluus erit. Quomodo ergo inuocabunt
in quem non crediderunt? Aut quomodo cre-
deret ei: quem non audierunt? Quomodo au-
tem audierunt: si non predicante? Quomodo
vero predicabunt: nisi mirantur? Sicut

scriptum est. Quia speciosi pedes euangeliz-
antium pacem: euangelizantium bona.
Sed non omnes obedierunt euangelio.
Naias enim dicit. Domine: quis credidit
audienti nostro? Ergo vides et audis:
auditus autem per verbum Christi. Sed dico.
Numquid non audierunt? Et quidem in do-
mine terra regit sonus eorum: et in finibus
orbis terre verba eorum. Sed dico. Num-
quid israel non cognouit? Primus
moyses dicit. Ego ad emulationem
vos adducam non in gentem in gentem
insipientem: in ira vos miramur. Naias
autem audet et dicit. Ignorantur sumus non
querentes: palam apparui hijs qui
me non interrogabant. Ad istum autem dicit.
Tota die repudiavi manus meas ad populum
non credentem: sed exaduertere michi.

Dico ergo. Numquid deus repulit po-
pulum suum? Absit. Nam et ego
israhelita sum et semine abraham de
tribu beniamin. Non repulit deus ple-
bem suam quam precepit. An melius in
heliya quid dicit scriptura: quoadmo-
dum interpellat deum aduersus israhel?
Domine prophetas tuos occiderunt: altaria
tua suffoderunt: et ego reliquus sum solus:
et querunt animam meam. Sed quid dicit
illi dominum responsum? Reliqui michi
septem milia viros: qui non curauerunt
genua ante baal. Sic ergo et in hoc
tempore: reliquie secundum electionem gratie
salutem facite sunt. Si autem gratia: iam non
ex operibus. Alioquin gratia iam non est
gratia. Quid ergo? Quod querat isra-
hel hoc non est censeat? electio autem
consecrata est: ceteri vero reprobati sunt sicut
scriptum est. Dedit illis deus spiritum com-
punctionis: oculos ut non viderent: et au-
res ut non audirent: usque in hodiernum diem.
Et david dicit. Fiat mensura eorum coram
ipsis in laqueum: et in captiorem et in scandalum

et in retributionem illis. Obscurentur
oculi eorum ne videant: et dorsum eorum semper
incurua. Dico ergo. Numquid sit offen-
derunt ut caderent? Absit. Sed illorum
delictum: salus gentibus: ut illos emu-
lent. Quod si delictum eorum diuitie sunt
mundi: et diuitiis eorum diuitie gentium:
quantomagis plenitudo eorum? Vobis
enim dico gentibus. Quamdiu quidem ego
sum gentium apostolus ministerium meum ho-
norificabo: si quo modo ad emulan-
dum prouocem carnem meam: et saluos fa-
ciam aliquos ex illis. Si enim amissio
eorum reconciliatio est mundi: non assumptio
nisi vita et mortuis: Quod si delibano
sanda est: et massa. Et si radix sanda:
et rami. Quod si aliqui ex ramis fracti
sunt: tu autem tu oleaster es: inseres in
illis: et socius radices et pinguedinem
olive facies es: noli gloriaris aduersus
ramos. Quod si gloriaris: non tu radi-
cem portas: sed radicem te. Dico ergo.
Fracti sunt rami: ut ego inserar. Bene.
Propter incredulitatem fracti sunt. Tu
autem fide stas. Noli altum sapere sed time.
Si enim deus naturalibus ramis non pe-
perit: ne forte nec tibi parcat. Vide ergo
bonitatem et seueritatem dei. In eos
quidem qui reciderunt seueritatem: in te
autem bonitatem dei: si ymanes in bo-
nitate. Alioquin et tu recideris. Sed et
illi si non ymanes in incredulitate in-
ferentur. Potens est enim deus iter inse-
rere illos. Nam si tu ex naturali rebus
es oleastro: et rora natura inseres in
bona oliva: quantomagis hijs qui
secundum naturam inferentur sue olive?
Nolo enim vos ignorare fratres misterium
hoc: ut non scitis vobis ipsa sapientes:
quia cecitas ex parte contingit in israel
donec plenitudo gentium intraret: et sic
omnis israel saluus fiet sicut scriptum

est. Veniat ex syon: qui recipiat et auer-
tat impietatem ab iacob. Et hoc illis
a me testamentum: cum abstulero peccata
eorum. Secundum euangelium quidem mini-
um propter vos: secundum electionem autem ca-
rellimus propter patres. Sine penitentia
enim sunt dona et vocatio dei. Sicut
enim aliquando et vos non credidistis
deo nunc autem misericordia obsecro estis
propter incredulitatem illorum: ita et isti
nunc non crediderunt vestrae misericordia:
ut et ipsi misericordia consequantur. Con-
dult enim deus omnia in incredulitate:
ut omnium misceatur. O altitudo di-
uitiarum sapientie et scientie dei: quam inco-
prehensibilia sunt iudicia eius: et in-
uestigabiles vias eius. Quis enim cogno-
uit sensum domini: aut quis consiliarius
eius fuit? Aut quis prior dedit illi:
retribuetur ei? Quoniam et ipse et per
ipsum et in ipso sunt omnia: ipsi glo-
ria in secula seculorum amen.

Obscuro itaque vos fratres per mise-
ricordiam dei: ut exhibeatis corpora
vestra hostia uiuentem: sancta: deo
placenta: rationabile obsequium vestrum.
Et nolite conformari huic seculo: sed
reformamini in nouitate sensus vestri:
ut probetis que sit voluntas dei bona: et
bene placens: et perfecta. Dico enim per
gratiam que data est michi: omnibus qui
sunt inter vos: non plus sapere quam opor-
tet sapere: sed sapere ad sobrietatem: et
mutuique sicut deus diuinitus mensura fidei.
Sicut enim in uno corpore multa mem-
bra habemus: omnia autem membra non
eundem actum habent: ita multi unus
corpus sumus in christo: singuli autem al-
ter alteri membra: habentes donationes
secundum gratiam que data est nobis
differentes. Sicut prophetam: secundum ratio-
nem hijs. Sicut ministerium in ministerio.

Sine qui docet in doctrina. Qui refo-
ratur in exhortatio. Qui tribuit in sim-
plicitate. Qui potest in sollicitudine.
Qui misetur in hilaritate. Dilectio
sine simulatione. Odiores malis adhe-
res bono. Caritatem fraternitatem in-
uicem diligentes: honore inuicem pre-
stetis. Sollicitudine non pigri: spiritu
feruentes: domino uiuentes. Semper gaudetes:
in tribulatione patientes: oratione instan-
tes. Necessestis laetantes communicantes:
hospitalitatem sectantes. Benedicite
tribus uos. Benedicite: et nolite maledi-
cere. Gaudete cum gaudentibus: flere cum
flentibus. Inuicem inuicem seruantes. Non
alta sapientes: sed humilibus cōfite-
ntes. Nolite esse prudentes apud uol-
meritos. Nulli malum pro malo reddentes:
pudentes bona non tantum coram
deo: sed etiam coram omnibus hominibus.
Si fieri potest quod ex uobis est: cum omni-
bus hominibus pacem habentes. Non
uolueritis defendentes carissimum: sed
date locum ire. Scriptum est enim. Nichil
uindictam: et ego retribuam dicit do-
minus. Sed si esurierit inimicus tuus:
triba illum: si sitit: potum da illi. Hoc e-
nim faciens: carbonem ignis cogetis
super caput eius. Non uinci a ma-
lo: sed uincere in bono malum.

Omnis anima potestatibus subli-
mius subdita sit. Non est e-
nim potestas nisi a deo. Que autem sunt
a deo ordinatae sunt. Itaque qui resistit
potestati dei: ordinatiōi resistit. Qui
autem resistit: ipse sibi damnationem ac-
quirit. Non principes non sunt timore
boni operis sed mali. Vis autem non
timere potestatem? Bonum fac: et habe-
bis laudem ex illa. Dei enim minister
est: tibi in bonum. Si autem malum feceris
time. Non enim sine causa gladius portat.

Dei enim minister est: uindictam in iram
ei qui malum agit. Ideoque necesse est sub-
diti estote: non solum propter iram: sed etiam
propter conscientiam. Ideo enim et tribu-
ta prestatis. Ministri enim dei sunt: in
hoc ipsum seruantes. Sed dicit ergo omni-
bus debita. Qui tributa tributi: cum ue-
dical uedical: cui timorem timorem
cui honorem honoram. Minimi quicquid
debeat: nisi ut inuicem diligatis. Qui
enim diligit primum: legem adimple-
uit. Non adulterabis: non occides:
non furaberis: non falsum testimonium
dices: non concupisces: et si quod est aliud
mandatum in hoc uerbo insinuat: di-
liges primum cum sicut teipsum. Dilectio
proximi malum non operatur. Plenitudo
ergo legis est dilectio. Et hoc sciatis
tempus: quia hora est iam uos de so-
mno surgere. Nunc enim prior est nostra
salus: quam cum credidimus. Non possit: di-
es autem appropinquat. Abiciamus ergo
opera tenebrarum: induamur arma lu-
cis: sicut in die honeste ambulemus. Non
in conuersionibus: et ebrietatibus: non
in cubilibus: et impudicijs: non in coti-
natione et emulacione: sed induimini
dominum ihesum cristum: et carnis ui-
ram ne feceritis in desiderijs.

Infirmum autem in fide assumite: non in disci-
plinis cogitationum. Alius cui ce-
dit manducare se diuina. Qui autem infir-
mus est: solus manducat. Is qui mandu-
cat: non manducatum non spernat: et qui
non manducat: manducatum non indiget.
Deus enim illi assumptus. Tu quis
es qui iudicas alienum seruus? Domino suo
stat autem radix. Stabit autem. Potens est
enim deus? Statueret illi. Non alius iudi-
cat diem inter diem: alius autem iudicat
omnem diem. Unusquisque in suo sensu
abundet. Qui sapit diuina: domino sapit:

et qui manducat domino manducat. Gra-
tias enim agit deo. Et qui non mandu-
cat domino non manducat: et gratias agit
deo. Nemo enim nisi sibi uiuit: et ne-
mo sibi moritur. Siue enim uiuimus?
domino uiuimus? siue morimur? domino mo-
rimur. Siue ergo uiuimus? siue morimur:
domini sumus. In hoc enim Christus mor-
tuis est: et resurrexit: ut et uiuamus et mor-
tuos ducatur. Tu autem quid iudicas fra-
trem tuum? aut tu ipse spiritus fratrem tuum?
Omnes enim habemus ante tribunal
dei. Scriptum est enim. Quia ergo dicit
dominus: quoniam nichil scietur omne ge-
nus: et omnis lingua cōfitebitur deo. Ita-
que unusquisque nostrum pro se rationem red-
det deo. Non ergo amplius inuicem in-
dicemus? Sed hoc iudicate magis: ne
ponatis offendiculum fratri uel scdalu.
Etiam et cōfido in domino ihesu: quia nichil
commune pro ipso: nisi ei qui existimat quod
commune esse: illi commune est. Si enim
propter cibum fratrem tuum contristatur:
iam non solum caritati ambulas. Non
li cibus tuo illi proderet: pro quo Christus mor-
tuis est. Non ergo blasphemetur bonum
nostrum. Non est enim regnum dei esca et po-
tus: sed iusticia et pax et gaudium in spiri-
tu sancto. Qui enim in hoc seruit Christus
placet deo: et probatus est hominibus.
Itaque que pacis sunt sedemur: et que
edificationis sunt in inuicem custodi-
amus. Non propter escam destruere opus
dei. Omnia quidem sunt munda: sed ma-
lum est homini qui pro offendiculo man-
ducat. Bonum est non manducare carnem: et
non bibere uinum: neque in quo frater tuus of-
fendit aut scandalizat aut infirmat. Tu
quidem habes potes tenuerim: habere co-
ram deo. Beat? qui non iudicat seruicium
in eo? probat. Qui autem discernit: si mandu-
cauerit danat? erga non ex fide. Minime

aut quod non est ex fide peccatum est.

Debemus autem nos firmiores inbe-
nignitates inferendos sustinere: et
non nobis placere. Quisquisque uerum
proximo suo placeat in bonum: ad edi-
ficationem. Item Christus non sibi placu-
it: sed sicut scriptum est: impropria im-
proprietati tibi ceciderunt super me. Que-
cumque enim scripta sunt ad nostram do-
ctrinam scripta sunt: ut per patientiam et cō-
solationem scripturam spem habeamus.
Deus autem patientie et solati dicit uobis
ipsam sapere in alterum scdm ihesum
Christum: ut unanimes uno ore honorifi-
catis deum et pacem domini nostri
ihesu Christi. Propter quod suscipite in-
uicem sicut et Christus suscepit uos in ho-
norem dei. Dico enim Christus ihesum mi-
nistru fuisse circuncisionis propter uerita-
tem dei ad cōfirmandas promissiones
patri: gentes autem super misericordia
honore deus: sicut scriptum est. Pro-
pterea cōfitebor tibi in gentibus domine:
et nomini tuo cantabo. Et iterum di-
cit. Letamini gentes cum plebe uestra. Et iterum.
Laudate omnes gentes dominum: et ma-
gnificate eum omnes populi. Et rursum pla-
ias ait. Ecce radix Jesse: et qui resurget
regere gentes: in eum gentes sperabunt. De-
us autem spei repleat uos omni gaudio et
pace in credendo: ut abundetis in spe et
uirtute spiritus sancti. Certus sum autem fra-
tres mei et ego ipse de uobis: quoniam re-
ipso pleni estis dilectione: repleti omni
scientia: ita ut possitis alterum in-
uicem. Audac? aut scripti uobis fratres
ex parte: tanquam in memoria uos redu-
cens: propter gratiam que data est mi-
hi a deo ut sum minister Christi ihesu in
gentibus sanctificationis euangelium dei: ut
fiat oblatio gentium accepta et sanctifi-
cata in spiritu sancto. Habeo igitur

gloria in xpo ihesu ad deū. Nā enim
audeo aliquid loqui eos que p me nō
efficit xpus i obedientia gentiū: verbo
et factis in uirtute signor et p digne
in uirtute spiritus sancti: ita ut ab ihe-
rusale p circuitu usq; ad illirici reple-
uerim euāgelii xpi. Sic autē p dican
euāgelii hoc non ubi nominatus
est xpus ne super alienū fundamen-
tum edificare: sed sicut scriptū ē quibz
nō ē annūciatū de eo uidebūt: q nō
audierūt de eo intelligere. ppter quod
et impidebat plurimū uenire ad uos.
Nūc uero ulterius locū non habens in
hīs regionibus: cupiditatem autē ha-
bens uenire ad uos et multis iam
pcedentibus ānis: cū in hyspaniā pte-
riti reperi. spero q pcedens iudeam
uos: et a uobis deducar illuc: si uobis
pmū et parte scire fuerō. Nūc igitur
proficiscar i iherusalē ministrare san-
ctis. Probauerūt enim macedonia et
achaiā collationē aliquā facere i pau-
peres sanctor: q sunt in iherusalē. Pla-
cunt etiā eis: et debitores sunt eor. Nā
si spiritualiū eor participes facti sunt
gentiles: debent et in carnalibz mini-
strare eis. Hoc igit cū cōsummauerō et
assignauerō eis fructū huius: per uos
proficiscar in hyspaniā. Scio autem:
quā uenies ad uos i abundantia bene-
dictōis xpi uerbi. Obsecro ergo uos
fres p dñm nrm ihesū xpm et p carita-
tem scti spiritus ut adiungetis me i ora-
tōibz ad deū: ut liberet ab infidelibz
q sunt i iudea: et obsequij mei oblatio
accepta fiat in iherusalē: ut ueniā
ad uos i gaudio p uolūtate dei ut re-
frigeret uobiscū. De autēu pacis sit
cum omnibus uobis amen. **Ubi**
Quoniam autē uobis pteba sororē
nrām q ē i ministerio ecclesie

que ē cenchris ut tā salutiarius i dño
digne scitis: et assistatis ei i quibz ne-
gociis vñ indiguerit. Item ipa q; assis-
tit multis: nichil p. Salutate pteba
et aquila adiutores meos i xpo ihesu:
q p aia mea suas recipite: supposuerūt
quibz nō solū ego gr̃as ago sed et cū
de ecclesie gōtur: et domesticā ecclesiā eor.
Salutate ephrenetū dilectū michi: q est
pmittit? alye i xpo ihesu. Salutate ma-
riā q mltū laborauit i uobis. Saluta-
te andronicū et iuliam cognatos et cō-
captiuos meos q sūt nobiles i aplis:
q et ante me fuerūt i xpo. Salutate apli-
cū dilectissimū michi i dño. Saluta-
te uetianū adiutorē nrm i xpo ihesu: et
stachin dilectum meū. Salutate apul-
len pbum in cistō. Salutate eos qui
sūt et aristoboli domo. Salutate hodo-
dionē cognatū meū. Salutate eos q
sūt et narsis domo: q sūt i dño. Salu-
tate reiphenā et reiphosā: q laborāt
i dño. Salutate ptoam carissimā: q
mltū laborauit i dño. Salutate rufū
electū i dño: et marcellū et iuliam. Saluta-
te asincretū hegionā hermen patrobam
herman: et cū eis sunt fres. Salutate
philologū et iuliam necē et lorotē et
olimpiadē: et omnes q cū eis sūt san-
ctos. Salutate inuicē i osculo sancto.
Salutate uos omnes ecclesie xpi. Rogo
autē uos fres ut obsecrēt eos q distul-
erūt et offendiēt ppter doctrinā quā uo-
didicistis faciant: et deducant ab illis.
Quinimodo cū xpo dño nro nō fui-
uit sed suo uerit: et p dulces sermones et
benedictiones seducit corda immōdū.
Vt autē obedientia in omni loco diuul-
gata ē. Gaudeo igit i uobis: sed uolo
uos sapientes esse i bono: et simplices
in malo. De autēu pacis cōterat sacha-
nam sub pedibz vñ uelociter. Gratia

dñi nostri ihesu xpi uobiscū. Salutate
uos thimothē adiutor me: et lucius
et iason et solipater cognati mei. Sa-
luto uos ergo ceteros: q scripsi episto-
lam in dño. Salutate uos gatus ho-
spes meus: et uimede ecclie. Salutate
uos erat? archari? ciuitatis: et quar-
tus frater. Gratia dñi nostri ihesu xpi
cū omnibz uobis amen. Si autē qui po-
tens est uos cōfirmare iuxta euāgelii
meū et p dicationē ihesu xpi scdm reue-
lationē misterij temporibz eternis ta-
ciat qd nūc patefactū est per scripturas
prophetarū scdm pceptū eterni dei ad
obeditionē fidei i cūctis gentibz cogni-
ti soli sapienti deo p ihesū xpm cui ho-
nor et gloria in secula seculorū amen.
Explicit epistola ad romanos. Incipit
prologus in epistolam ad corinthios
Quoniam sunt achaii: et
hij similes ab aplo audi-
tū uerbi ueritatis: et sub-
uersi sunt muli pharie a
falsis aplis. Quidam a philosophie
uocabula eloquentia: alij sctā legis iu-
daice induci sunt. Hos reuocat apo-
stolus ad uerā fidem et euangelicam
sapientiam: scribis eis ab epheso per
thimothēum. **Explicit prologus in**
epistolam ad corinthios prima p
Paulus uocat? apo-
stolus ihesu xpi per
uolūtate dei et forte-
nes frater ecclesie dei
que ē corinthi: san-
ctificans i xpo ihesu
uocatis sanctis: cū omnibus qui inuo-
cant nomē dñi nri ihesu xpi in omni
loco ipor et nro. Gratia uobis et pax
a deo patre nro: et dño ihesu xpo. Gra-
tias ago deo meo semp p uobis i gra-
tia dei q data est uobis in xpo ihesu:

q in omnibz diuites facti estis in illo
in omni uerbo et in omni scientia: sicut
testimoniū xpi cōfirmatū ē in uobis ut
nichil uobis desit in nulla gratia: et
spedatibz reuelationē dñi nri ihesu xpi:
qui et cōfirmabit uos usq; in finē sine
terminē: in die aduent? dñi nri ihesu
xpi. Fidelis de? et p quē uocati estis in
societatem filij ei? ihesu xpi dñi nostri.
Obsecro autē uos fratres p nomē dñi
nri ihesu xpi: ut idipm dicatis omnes:
et nō sint i uobis saluata. Vnus autē
pfecti in eodē sensu: et in eadē scientia.
Significatū est enim michi de uobis
fres mei ab hīs qui sūt doctores: q doctri-
ones sunt inter uos. Hoc autē dico: qd
omnisquisq; vñm dicat. Ego quidē sum
pauli: ego autē apollo: ego uero cephe:
ego autē xpi. Diuisus est xps? Nūqd
paulus cruciatus ē p uobis: aut i noie
pauli baptizati estis? Gratias ago
deo meo q neminē vñm baptizauit: ni-
si cōsum et gāuit: ne quis dicat q in
noie meo baptizati estis. Baptizauit
autē et stephane domū: ceteri nescio si quē
aliū vñm baptizauerim. Nā enim mi-
sit me xps baptizare sed euangelizare:
nō i sapientia uerbi: ut nō euacuetur crux
xpi. Verbi enim crucis punitibz quidē
fulgida ē: hys aut qui salui sūt id est
nobis uirt? dei ē. Scriptū ē enī. Per dā
sapientiā sapientū: et prudētiā pruden-
tū reprohabo. Vbi sapiēs ubi loqba:
ubi inquitur hui? seculi? Nōne ful-
tam fecit de? sapientiā hui? mūdi? Nā
quia in dei sapientiā nō cognouit mū-
dus p sapientiā dei: placuit deo p ful-
tā p dicationis saluos facere ceteros.
Quoniam et iudei signa petierūt: et greci sa-
pientiam querūt. Hos autē p dicanus
xpm crucifixū: iudei quidē scdā salū: ge-
ntes autē fulciā: ipsi autē uocatis:

iudeis atq; grecis. cūctū dei virtutem
et dei sapiētiā. Quia qđ stultū ē dei sa-
pientiā ē hominibz: et qđ infirmū est
dei: forti ē hominibz. Videte enim vo-
cationē vestrā frēs: qā nō mlti sapien-
tes scdm carnē nō multi potētes non
mlti nobiles: sed q̄ stulta sunt mūdi e-
legit de⁹ ut cōfundat sapientes: et infir-
ma mūdi elegit de⁹ ut cōfundat fortia:
et ignobilia mūdi et cōtēptibilia elegit
de⁹ et ea q̄ nō sūt. ut ea que sūt destrue-
ret: ut nō gloriētur omīs caro i cōspēdu
eius. Et ipso autē vos estis i xpo ihesu: qđ
fact⁹ ē nobis sapiētiā et iusticiā et scti-
ficatiōē et redēptiōē: ut quēdamodū scri-
ptū ē: qđ gloriā i dño gloriemur. ¶

Et ego cū venissem ad vos fratres:
veni nō in sublimitate kmōis
aut sapiētiē. annūciās vobis testimo-
niū xpi. Nō enī iudicavi me scire ali-
quid iter vos nisi ihesū xpm: et hunc
crucifixū. Et ego i infirmitate et timore
et tremore mltis fui apud vos: et kmō
me⁹ et p̄dicatiō mea nō i p̄sualibilibz
humane sapiētiē verbis: sed i ostēsiōe
spirit⁹ et virtutis: ut fides v̄ra nō
sit i sapiētiā hominū sed i virtute dei.
Sapiētiā autē loquim⁹ inter p̄fectos.
Sapiētiā v̄ro nō hui⁹ sed i neq; p̄ci-
piū hui⁹ sed i qđ destruitur: sed loquim⁹
dei sapiētiā i mysterio qđ absconditā ē:
quā p̄destinavit de⁹ ante secula i glo-
riā nostrā quā nemo principū hui⁹ se-
culi cognovit. Si enim cognovissent:
nūquā dñm gloriē crucifixissent. Si
enī scriptū est: qđ oculus nō vidit nec
auris audivit nec in cor hōis ascen-
dit: qđ paravit de⁹ hijs qđ diligūt illū.
Nobis autē revelavit de⁹ p̄ spiritū suū.
Spiritus enī omīa scrutat⁹: etis p̄funda
dei. Quis enī scit hominū qđ sit hōis:
nisi spirit⁹ hōis qđ in ipso ē: Ita et que

dei sūt nemo cognovit nisi spirit⁹ dei.
Nos autē nō spiritū hui⁹ mūdi accepi-
mus sed spiritū qđ deo est: ut sciam⁹
qđ a deo donata sūt nobis: qđ loquim⁹
nō in doctis humane sapiētiē verbis:
sed in doctis spirit⁹: spiritualibz
spiritualia op̄antes. Animalis autē
homo nō p̄cipit ea que sunt spirit⁹
dei. Stulticia enim est illi: et nō potest
intelligere: qā spiritualiter examinaur.
Spiritalis autē iudicat omīa: et ipse a
nemo iudicat⁹: sicut scriptū est. Quis
enī cognovit sensū dñi: aut qđ intē-
xit eūs. Nos autē scdm xpi habem⁹. ¶

Et ego frēs nō potui vobis loqui
qđ spiritualibz: sed qđ carnalibz.
Tāquā parvul⁹ i xpo lac vobis potui
dedi nō estā. Mōdū enī poteratis: sed
nec nūc quidē poteratis. Adhuc enī car-
nales estis. Cū enī fuerit iter vos xpm
et cernitis: nōne carnales estis et scdm
hominē abulatis? Cū enī qđ dicat e-
go quidē sū pauli. al⁹ autē ego apol-
lo: nōne hōies estis? Quid igit est ap-
pollo? Quid v̄ro paul⁹? Mlti scdm
eius credidistis. Et unicuiq; sicut dñs
dedit. Ego plātaui apollo rigavit:
sed de⁹ succūctū vobis. Itaq; itaq; qđ plā-
tat ē aliqđ neq; qđ rigat: sed qđ incrementū
dat de⁹. Qui plātat autē et qđ rigat unus
sūt. Unusquisq; autē p̄p̄riā mercedē ac-
cipiet scdm suū laborem. Dei enī sumus
adiutores. Dei agricultura estis: dei edifi-
catio estis. Scdm grā dei qđ data ē mi-
chi ut sapiēs architect⁹ fundamētū po-
sui: al⁹ autē superedificat. Nulq; quisq;
autē sciat quomō superedificet. Funda-
mētū enim aliud nemo potest ponere
p̄ter id qđ positū ē: qđ ē xps ihesus. Si
qđ autē superedificat supra fundamētū
hoc aurū argentū lapides p̄ciosos li-
gna feni stipula: unusquisq; opus

manifestū erit. Dies enim dñi declara-
bit: qā i igne revelabit⁹: et unusquisq;
opus sūe sūe ignis p̄babit. Si cui⁹ o-
pus māleat qđ superedificavit: mercedē
accipiet. Si cui⁹ op⁹ ardeat dectmētū
patiet⁹: ipse autē saluus erit: sic tamē qđ
i igne. Nescitis qā tēplū dei estis: et spi-
rit⁹ dei habitat i vobis. Si qđ autē
tēplū dei violaverit: dispdet illū deus.
Tēplū enī dei sctū ē: qđ estis vos. Ne-
mo se seducat. Si qđ videt iter vos sa-
piēs esse i hoc sedo: stult⁹ fiat ut sit sa-
piēs. Sapiētiā enī hui⁹ mūdi stulticia
est apud deū. Scriptū est enī. Cōprehē-
dam sapientes in astutia eorū. Et itē.
De⁹ nōne cogitationes sapiētū: qđi
vane sūt. Nemo itaq; glorietur in ho-
minibz. Omīa enī v̄ra sūt: sive paul⁹
sive apollo sive ceteras sive mūdi
sive v̄ra sive iudis sive p̄sentia sive fu-
tura. Omīa enim v̄stra sunt: vos
autē enī estis xpi autē dei. ¶

Sic nos respicite homo ut mini-
stros xpi: et dispensatores mysteri-
i dei. Sic iā querit inter dispensatores:
ut scitis qđ fuerint. Nichil autē p̄ mi-
nimo ē ut a vobis iudicet: aut ab hu-
mano die. Sed neq; meipm iudico.
Nichil enī michi scō sum: sed nō in
hoc iustificat⁹ sum. Qui autē iudicat
me dñs ē. Itaq; nolite ante temp⁹ iudi-
care: quoadusq; veniat dñs qui et illu-
minabit abscondita tenebrarū et mani-
festabit cōsilia cordiū: et tunc laus erit
uniusq; a deo. Hec autē frēs tāstigura-
ui i me et apollo p̄ter vos: ut i vobis
discatis ne supra quā scriptū est unus
adūsus alteri infletur p̄ alio. Quis e-
nim te discernit? Quid autē habes qđ
nō accepisti? Si autē accepisti: qđ glo-
riaris qđ nō accepisti? Nam saturati
estis: iā divites facti estis. Sine nobis

regnatis. Et v̄tinā regnetis: ut et nos
vobiscū regnem⁹. Puto enī qđ de⁹ nos
aplos novissimos ostendit tāq; mo-
ti destinatos: qā spectatū facti sum⁹
mūdo et āgelis et hominibz. Nos stul-
ti p̄ter xpm: vos autē prudentes i xpo.
Nos infirmi: vos autē fortes. Vos
nobiles: nos autē ignobiles. Vos in
hāc hōrā et sursum et firmi et nudi su-
mus: et colaphis cedimur et inhabiles
sum⁹: et laboram⁹ op̄antes manibz no-
stis. Maledicim⁹: et bndicim⁹. Perse-
cutiōne patim⁹: et sustinem⁹. Blasphē-
manti⁹: et obsecram⁹. Tāq; purgamēta
hui⁹ mūdi: facti sum⁹ omīū p̄cipua
usq; adhuc. Nō ut cōfundā vos hē scri-
bo: sed ut filios meos carissimos mo-
neo. Nā hī decē milia pedagogorū habē-
atis in xpo: sed nō mltos p̄res. Nā in
xpo ihesu p̄ euāgeliū ego vos genui.
Ergo ergo vos: imitatores mei esto-
te. Ideo mlti ad vos thimothēū qđ ē fi-
li⁹ me⁹ carissim⁹ et fidelis i dño: qđ vos
cōmonefaciat vias meas qđ sūt in xpo
ihesu: sicut ubiq; i omīi ecclesia doceo.
Tāq; nō v̄etur⁹ sim ad vos: sicut infla-
ti sūt quidā. Veniā autē ad vos cito si
dñs voluerit: et cognoscā nō kmōne e-
orū qđ inflati sūt: sed virtutē. Nō enī i
kmōne ē regnū dei: sed i virtute. Quid
utilis? In virga veniā ad vos: an in
caritate et spiritu māsuetudinis? ¶

Omnino audite iter vos fornicato-
res: et talis fornicatio glis nec in-
ter gētes: ita ut vxorē p̄ris sui aliqđ ha-
beat. Et vos inflati estis: et nō magis
ludū habuistis: ut tollat de medio ve-
strū qđ hoc op⁹ fecit. Ego quidē absens
corpore: p̄sens autē spiritu: iā iudicavi
ut p̄sens eū qđ sic op̄erat⁹ ē in noīe dñi
in ihesu xpi cōgregatis vobis et meo
spiritu cū virtute dñi ihesu tradere

huiusmodi huiusmodi sathane iheremitarum
nisi: ut spiritus saluus sit in die domini
ihesu christi. Non est bona gloria vestra. Ne
scitis quia modicum fermentum totam massam
corrumpit. Epurgate vos fermentum: ut
sitis nova conspectio sicut estis azimi.
Etiam pascha nostrum immolatur est christus. Ita
quod epulemus: non in fermento veteri neque in fer-
mento malicie et nequicie: sed in azymis
sinceritatis et veritatis. Scripsi vobis
in epistola: ne commiscamini fornicariis. Non
utique fornicariis huius mundi aut auar-
is aut rapacibus aut ydolis seruientibus: a-
lioquin debueratis de hoc mundo regere.
Nunc autem scripsi vobis non commisceri.
Si is qui frater noster est iter vos et est forni-
cator aut auarus aut ydolis seruientis aut
maledictus aut ebriosus aut rapax: cum
huiusmodi nec cibum sumere. Quid e-
nim michi de his quod foris sunt iudica-
re? Nonne de his quod intus sunt vos iudi-
catis? Nonne eos quod foris sunt deus iudica-
bit. Auferte malum et vobis ipsi. **VI**

Audet aliquis vestrum habere
negotium aduersus alterum iudi-
cari apud impios: et non apud sanctos.
An nescitis: quoniam sancti de hoc mundo iu-
dicabunt? Et si i vobis iudicabit mun-
dus: indigni estis quod de minimis iudi-
catis? Nescitis quoniam angelos iudicabi-
mus? Quam magis secularia? Secula-
ria igitur iudicia si habueritis: contem-
p-
tibilis quod sit in ecclesia illos constituisse ad iu-
dicandum. Ad misericordiam vestram dico. Sic
non est iter vos sapientis quilibet: qui possit iu-
dicare inter fratres suos: sed frater cum fratre
iudicio traditur: et hoc apud infideles. Quia
quidem multum delictum est i vobis: quod iudi-
cia habetis inter vos. Quare non magis
iniuria accipitis? Quare non magis
fratrem patimini? Sed vos iniuriam facitis
et fraudatis: et hoc fratribus. An nescitis

quia iniqui regnum dei non possidebunt? No-
lite errare: neque fornicari neque ydolis ser-
uientes neque adulteri neque molles neque
maledictos: scrupulosos neque fures neque
auari neque ebriosi neque maledicti ne-
que rapaces regnum dei possidebunt. Et hec
quod scripsi: sed ablui estis: sed sanctifica-
ti estis: sed iustificati estis: in nomine domini
nostri ihesu christi et in spiritu dei nostri. Omnia
michi licet: sed non omnia recipiunt. Omnia
michi licet: sed ego sub nullius redigar
potestate. Istea vestra et veteris legis: deus
autem et huius et hanc destruit. Corpus autem non
fornicationi sed domino: et dominus corpori. De-
us vero et dominus suscitauit: et nos susci-
tabit per virtutem suam. Nescitis quoniam cor-
pora vestra membra sunt christi? Tollens ergo me-
bra christi: faciam membra meretricis? Ab-
sit. An nescitis: quoniam qui adheret mem-
bris eius: eius corpus efficiet? Erit enim inquit duo
in carne una. Qui autem adheret domino: unus
spiritus est. Fugite fornicationem. Domine enim
peccatum quodcumque fecerit homo contra corpus
et quod fornicatur: corpus suum peccat. An
nescitis: quoniam membra vestra templum est spiritus
sancti qui i vobis est quem habetis a deo: et non
estis vestri. Tempus enim estis: pro magno
glorificate et portate deum in corpore

De quibus autem scripsi. **VII**
Nescitis michi: bonum est homini
mulierem non tangere. Propter fornicatio-
nem autem unusquisque suam uxorem habeat:
et unaqueque suum virum habeat. Vxor viri
debitum reddit: sicut autem et vxor viro.
Nihil sui corporis potestatem non habet
sed vir: sicut autem et vir sui corporis po-
testatem non habet sed mulier. Nolite frau-
dare invicem nisi forte et consensu ad
tempus ut vobis orationi: et iterum re-
summi et idipsum: ne reprobet vos sathanas
propter incontinentiam vestram. Hoc autem di-
co secundum indulgentiam: non secundum imperium.

Volo autem quies vos homines esse sicut
meipsum. Sed unusquisque proprium domum
habet et deo: aliter quidem licet: aliter vero licet.
Dico autem non nuptias et viduas: bonum est
illis si sic permanere sicut et ego. Quod si
non se continent: nubant. Melius est enim nubere
quam viri. Vxor autem quod in domino non sit
principio non ego sed dominus: vxor a viro
non discedere. Quod si discesserit: manere
impura: aut viro suo reconciliari. Et
vir uxorem non dimittat. Nona estis ego
dico non dominus. Si quis frater uxorem habeat
infidelis: et hoc consentit habitare cum illo: non
dimittat illam. Et si qua mulier habet vi-
rum infidelis: et hoc consentit habitare cum illa:
non dimittat virum. Sanctificatur et enim vir
infidelis per mulierem fidem: et sanctificata est
mulier infidelis per virum fidelem. Alio qui filij
viri immundi essent: vix autem sancti sunt.
Quod si infidelis discedat: discedat. Non e-
nim futurum scitis? Est frater aut soror i
eiusmodi. In pace autem vocauit vos
deus. Vnde enim scis mulier si virum saluum fa-
ciat? Aut unde scis vir si mulierem saluam
faciat? Nisi vniuersique sicut dimiserit dominus.
Vnus quique sicut vocauit deus: ita abun-
det: sicut i omnibus ecclesiis domino. Circu-
cilio aliquis vocatur: et non adducatur pro-
prium. In ipso aliquis vocatur: et non recu-
dat. Circumcilio nihil est: et ipse nihil
est: sed obsecratio matorum dei. Unus-
quisque i quod ratione vocatur: et ea permanet.
Arbitraris vocatur? Es: non sit tibi cura.
Sed et si potes fieri liber: magis vtere.
Qui enim i domino vocatur? est seruus: liber? est
dominus. Si liber quod vocatur? est seruus? est christi.
Preco epistolam: nolite fieri sui hominum.
Unusquisque ergo i quo vocatur? est frater: i
hoc permaneat apud deum. De virginibus
autem proprium domini non habet: sibi autem do-
minus. Melius est illis esse a deo: ut sum-
tatis. Et scitis enim hoc bonum esse: pro-

infirmitate necessitate: quoniam bonum est homini
sic esse. Alligat? es uxori: noli quere so-
lutionem. Soluit? es ab uxore: noli quere
uxorem. Si autem accipis uxorem non pec-
cabis: et si nupserit virgo non peccauit.
Tabulationem carnis carnis habebit
huiusmodi. Ego autem vobis parco.
Hoc itaque dico fratres. Tempus breue est.
Reliquum est: ut et qui habet uxorem: tangat non
habentes sicut: et qui fleat: tangat non fletus: et
qui gaudet: tangat non gaudio: et qui amur:
tangat non possidens: et qui vult hoc mundo:
tangat non utatur. Preterit enim figura huius
mundi. Volo autem vos sine sollicitudi-
ne esse. Qui sine uxore est: sollicitus est quod
domini sunt: quomodo placeat deo. Qui au-
tem cum uxore est: sollicitus est que sint mundi:
quomodo placeat uxori: et diuilius est. Et
mulier impura et virgo cogitat que domini
sunt: ut sit sancta corpore et spiritu. Que
autem nupta est cogitat quod sint mundi: quo-
modo placeat viro. Porro hoc ad vultu-
tatem vram dico: non ut laqueum vobis in-
iciam: sed ad id quod honestum est: et quod facul-
tate prestat: sine impedimento domini obse-
randi. Si quis autem corpus se videt recti-
mat super virgine sua quod sit superdulce
et ita oportet fieri: quod vult faciat. Non
peccat si nubat. Non qui statuit in corde
suo firmus non habens necessitatem: pote-
rat autem habere suam voluntatem: et hoc in-
dicauit i corde suo suam virginem suam
bene facit. Igitur et qui in domino iungit
virginem suam bene facit: et non iniquum
meum facit. Mulier alligata est legi: quod
to tempus est vult. Quod si dormierit vir:
et liberata est. Cum autem vult nubat: tan-
quam i domino. Gratior autem erit: si sic permanet
secundum meum consilium. Puto autem: quod et
ego spiritum dei habeam.

VIII
De his autem quod ydolis immolantur
scitis: quia omnes scientia habemus.

Scientia inflat: caritas vero edificat.
 Si quis autem se existimat scire aliquid: non
 dum cognouit quoadmodum oporteat eum
 scire. Si quis autem diligit deum: hic cognovit
 est ab eo. De istis autem qui ydolis immolant:
 scimus quia nihil est ydolum in mundo: et quod
 nullus deus nisi unus. Nam si licet quid dica-
 tur deus in celo sive in terra: siquidem
 sunt dii multi et domini multi: nobis tamen u-
 nus deus pater et quo omnia et nos in il-
 lo: et unus dominus ihesus christus per quem omnia:
 et nos per ipsum. Sed non in omnibus est scien-
 tia. Quidam autem cum scientia usque uirum ydo-
 li: scilicet ydolorum manducant: et consequentia
 ipsorum cum sit infirma polluit. Etiam autem
 nos non emendat deus. Neque enim si man-
 ducaverimus ab idolis: neque si non
 manducaverimus deficiemus. Videte au-
 tem: ne forte hec licentia uestra offendicu-
 lum fiat infirmis. Si enim quis videt tuum
 qui habet scientiam ydolo recubentem: non
 ne conscientia eius cum sit infirma edificabitur
 ad manducandum ydolorum? Et peribit
 infirmus: et tua conscientia feater: propter quem
 christus mortuus est. Sic autem peccantes in fra-
 tres et proximos conscientiam eorum infirmam: et
 christum peccatis. Quapropter si ista scitis
 habetis fratrem meum non manducabo carnem
 inferni: ne fratrem meum scandalizet.
Non sum liber: sed sum apostolus.
 Nonne christum ihesum dominum nostrum vi-
 di: nonne opus meum vobis est in domino?
 Et si alius non sum apostolus: sed tamen vobis
 sum. Nam signaculum apostolatus mei vobis
 est in domino. Mea defensio apud eos qui
 me interrogant: hec est. Numquid non habemus
 potestatem manducandi et bibendi? Numquid
 non habemus potestatem infirmis sororem
 manducandi: sicut et ceteri apostoli et fratres domini
 et cephas? Aut ego solus aut barna-
 bas non habemus potestatem hoc operari?
 Quis militat suis expensis unquam?

Quis plantavit vineam: et de fructu eius
 non eduit? Quis pascat gregem: et de lacte
 gregis non manducat? Numquid secundum hoc
 minime hec dico? An et lex non hec dicit?
 Scriptum est enim in lege moysi. Non alliga-
 bis os homini ministranti. Numquid de bulis
 cura est deus? An propter nos vinee dicitur?
 Nam propter nos scripta sunt: quoniam debet in
 spe qui arat arare: et qui trahit aratrum fru-
 ctus participandi. Si nos vobis spiritua-
 lia seminavimus: magnam est si nos car-
 nalia vestra metamus? Si alii potestatem
 vestre participationis sunt: quare non potest nos?
 Sed non vultis? Hanc potestatem. Sed
 omnia sustinemus: ne quod offendiculum da-
 mus euangelio christi. Melius quoniam si sa-
 crario optant: quod de lactario sunt eduit.
 Et qui altario deservit cum altario parti-
 cipat: ita et dominus ordinavit hijs qui eu-
 gelium annuntiant: de euangelio vivere. Ego
 autem nullo tempore usus sum. Nam autem scriptum
 est: ut ita fiat in me. Bonum est enim michi
 magis mori: quam ut gloria mea per-
 uacuet. Nam est euangelizans: non enim
 michi gloria. Necellitas enim michi inci-
 pit. De enim michi est: non euangelizans.
 Si enim vultis hec ago mercede ha-
 bere: si autem nunc. Dispensatio michi credi-
 ta est. Quare ergo merces mea? Ut euange-
 lium predicem sine stipendio ponam euangelium:
 ut non abutatur potestate mea in euangelio.
 Nam cum liber essem et omnibus: omnium me
 servum feci: ut plures lucrifacerem. Et factum
 est in vobis eadem: unde: ut vobis lucraret.
 Vobis qui sub lege sunt: scilicet sub lege essen-
 dum ipse non esset sub lege: ut eos qui sub
 lege erant lucrifaceret. Vobis qui sine lege e-
 rant tamen: sine lege esse: cum sine lege dei
 non esset: sed in lege esset christi: ut lucrifa-
 ceret eos qui sine lege erant. Factum est in in-
 firmis infirmis: ut infirmos lucrifacerem.
 Omnibus omnia factum est: ut omnes salvi

salvi. Omnia autem facio propter euange-
 lium: ut participes eius efficiar. Melius quoniam
 huiusmodi studio cursum omnem quod cursum:
 sed unus accipit bravium. Sic cursum: ut
 ostendatis. Omnis autem qui in agone decur-
 rit ab omnibus se abstinere: et illi quod ut
 corruptibile coronam accipiat: nos autem
 incorruptam. Ego igitur sic curso non quasi in
 incertum: sed pugno non quasi aerem verberans.
 Sed castigo corpus meum: et in futurum
 redigo: ne forte cum alijs perica-
 uerim. Ipse reprobus efficiar.
Nolo enim vos ignorare fratres: quoniam
 presens enim omnes sub nube fuerit: et
 omnes mare transierit: et omnes in moysi
 baptizati sunt in nube et in mari. Et omnes
 manducantes spiritalem manducaverunt: et
 omnes biberunt potum spiritalem biberunt. Bi-
 bebant autem de spiritali consequente eos pe-
 tra: petra autem erat christus. Sed non in plu-
 ribus eorum beneplacitum est deo. Nam periti
 sunt in deserto. Iste autem et figura facta sunt
 nobis: ut non simus occupati malorum: si-
 cut et illi occupati sunt. Neque ydolatre effi-
 ciamini: sicut quidam ex ipsis: quoadmodum
 scriptum est. Sed et ipsi manducare et bibe-
 re: et interire ludere. Neque fornicare
 sicut quidam ex ipsis fornicati sunt: et ceciderunt
 una die viginti milia. Neque reperi-
 mus christum sicut quidam eorum temptaverunt: et
 a serpentibus perierunt. Neque murmurave-
 rint sicut quidam eorum murmuraverunt: et
 perierunt ab exterminatore. Iste autem om-
 nia in figura contingebat illis: scriptum
 sunt autem ad correptionem nostram: quoniam sine
 sedulo deueniunt. Itaque qui se existimat
 stare: videat ne cadat. Temptatus vobis
 non apprehendat nisi humana. Fidelis
 autem deus est: qui non patietur vos temptari su-
 pra id quod potestis: sed faciet cum temptatio-
 ne etiam patientem: ut possitis sustinere.
 Propter quod carissimi michi: fugite ab

ydolorum cultura. Ut praeiudicis loquor:
 vobis indicare quod dico. Calice benedi-
 ctionis cum benedicimus: nonne communica-
 tionis christi est? Et panis quem sancti-
 mus: nonne participatio corporis domini est?
 Quoniam unus panis et unus corpus multi
 sumus: omnes qui de uno pane participa-
 mus. Videte istud secundum carnem. Nonne qui
 edunt hostias participes sunt altaris?
 Quid ergo? Dico quod ydolis immolatum
 sit aliquid: aut quod ydolum sit aliquid? Sed
 qui immolat gentes demonibus immolat: et
 non deo. Nolo autem vos sonos fieri de-
 moniorum. Quia non potestis calicem domini
 bibere: et calicem demoniorum: non potestis
 mensam domini participes esse: et mensam demo-
 niorum. An emulamini domini? Numquid forti-
 ores illo sumus? Omnia michi licet: sed
 non omnia expediunt. Omnia michi licet: sed
 non omnia edificat. Nemo quod suum est querat:
 sed quod alterius. Domine quod in macello venit
 manducare: nichil interrogantes propter con-
 scientiam. Domini est terra: et plenitudo eius. Si quis
 vocat vos infidelium et vultis ire: omne
 quod vobis apponit manducate: nichil
 interrogantes propter conscientiam. Si quis autem di-
 xerit hoc immolatum est ydolis: nolite mandu-
 care: propter illum qui indicavit: et propter con-
 scientiam. Conscientia autem dico: non mea: sed alte-
 rius. Ut quod enim libertas mea iudicet ab
 aliena conscientia? Si ergo cum gratias parti-
 cipetis: quod blasphemorum pro eo quod gratias ago:
 Sine ergo manducantes sive bibentes: vel
 aliud quod facitis: omnia in gloria dei facite.
 Sine offensione estote iudeis et gentibus et
 ecclesie dei: sicut et ego pro omnia omnibus
 placeo: non querens quod michi utile est:
 sed quod multis ut salvi fiant. **M**itatores
 autem vobis fratres: sicut et ego cuncti.
 Laudo autem vos fratres quod per omnia mei
 memores estis: et sicut tradidi vobis
 precepta mea memis. Volo autem vos

scire: qd omnis viri caput xps e: caput
aut mlieris vir. Caput vero xpi deus.
Omnia vir oras aut pphetas relato ca-
pite: decurpat caput suu. Omnia autem
mlier oras aut pphetas no velato ca-
pite: decurpat caput suu. Vnu eni est:
ac si decaluet. Ma si no velat mlier: no
deat. Si vero turpe e mlieri toderi aut
decaluari: veler caput suu. Vir qde no
debet velare caput suu: qm ymago et
gloria dei e: mlier aut glia viri e. Ma
eni vir et mlier e: sed mlier et viro. Et
eni no e creat? vir ppter mlier: sed mli-
er ppter vir. Ideo debet mlier velamen
habere supra caput suu: ppter agelo.
Verutamen neq; vir sine muliere: neq;
mlier sine viro i dno. Ma sicut mlier
de viro: ita et vir p mlier. Omnia aut
et deo. Volupti indicat: decet mlierem
no velata orare deo: Nec ipsa natura
docet vos. Qd vir qd si coma nitiat
ignominia e illi: mulier vero si coma
nuntiat gloria e illi: qm capilli p vela-
mine ei dati sunt. Si qd aut videt stenti-
olus esse: nos tale consuetudine no ha-
bem: neq; ecclia dei. Hoc aut pcepto:
no laudas qd no i meli? sed i deterius
dixeritis. Primu qde dixeritis vobis
i eccliam audeo scilicet esse iter vobis:
et et parte credo. Ma oportet heredes ef-
se: ut et q phari sunt manifesti fiat i vo-
bis. Quenitibus ergo vobis i vnu: ia
no e dnta cenā mducare. Vnusq; q;
eni sua cenā psumit ad mducandu.
Et ali? qde elucit: ali? aut ebr? e. Ma
qd domos no habetis ad mducadu
et bibedu? Aut eccliam dei stentit?
et abunditis eos q no habet. Quid dicit
vobis? laudo vos: in hoc no laudo.
Ego eni accepti a dno qd et tradidi vo-
bis: qm dñs ihesus i qua nocte trade-
bat acceptit planie: et gñas agēs: fecit

et dixit. Accipite et mducate. Hoc est
corp? meū: qd p vobis tradet. Hoc fa-
cite i mea mmemoratione. Sicut et ca-
licem: postq; cenauit dicens. Hic calix
nouū testamētū ē i meo sanguine. Hoc
facite quotiescūq; biberis: i meā com-
morationē. Quotiescūq; eni mducu-
bitis panē hūc et calicē biberis: mōrē
dñi annūciabitis donec veniat. Itaq;
quicūq; mducaverit panē et biberit
calicē dñi indignus: et? erit corpore et
sanguinis dñi. Prober aut scipm ho-
mo: et sic de pane illo edat: et calicē bi-
bat. Qui eni mducatur et bibit indigne
iudiciū sibi manducat et bibit: no di-
iudicās corp? dñi. Ideo iter vos noli
infirmi et imbecilles: et dormiunt multi.
Nō si nosmetipsos diiudicemus: no
utiq; iudicamur. Qd iudicant autē:
a dno corripimur: ut nō cū hoc mudo da-
mnmē. Itaq; fecis mei cū dixeritis ad
mducadu: iuicet et spectate. Si qd elu-
rit domi manducet ut non in iudiciū
conueniat. Cetera autem cū venero
et spūalibz autē. **Disponā.** **III.**
Nolo vos ignorare fratres. Scitis
aut qm cum gñes essetis: ad simlata
mura put ducebamini cūtes. Ideo no-
tū vobis facio: qd nemo i spiritu de lo-
quēs dicit anathema ihesu. Et nemo
potest dicere dñs ihesus: nisi i spiritu
lādo. Divisiones vero gñas sūt: idē
aut spūs. Et diuisione? mustrationū
sūt: idē aut dñs. Et diuisiones opor-
tū sūt: idē vero de? qd oporat omnia i omni-
bus. Vnusq; aut dat manifestatō spi-
rit? ad utilitatē. Alij qd p spiritū dei
sunt sapientes: alij aut sunt inētie scdm
eiusm spūm. Alter fides i corde spiritus:
alij gñia sanitatū i vno spiritu. Alij o-
peratio virtutū: alij ppheta: alij discer-
tio spiritū: alij gñia linguarū: alij

interpretatio sermonū. Hec autem omnia
operat unus atq; idē spiritus? diuidēs
singlis prout vult. Sicut eni corp? vnu
est: et mēbra habet mltā: omnia autē mē-
bra corporis cū sūt mltā vnu tamē cor-
pus sūt: ita et xps. Etenim i vno spiritu
oēs nos i vno corp? baptizati sumus.
sive iudei sive gentiles sive sui sive libe-
ri: et omnes vno spiritu potati sumus.
Ma et corp? nō ē vnu mēbru sed mltā.
Si dixit pes: qm nō sū manus: nō sū
de corpore: nō ideo nō ē de corpore? Et
si dixit auris: qm nō sū oculus: non
sū de corpore: nō ideo nō ē de corpore?
Si totū corp? oculus: ubi audir? Si
totū audir? ubi odeer? Sicut autē
posuit de? mēbra: vnuq; q; cor? i cor-
pore sicut voluit. Qd si esset omnia vnu
mēbru: ubi corp? Sicut autē mltā qdē
mēbra: vnu aut corp? Ma pfect aut
dicere oculus manus: opera tua nō indi-
geo: aut ite caput pedibz: nō estis mi-
chi necessarii. Sed inkomagis q vidē-
tur mēbra corporis inferiora esse: ne-
cessaria sūt. Et q putam? ignobili-
ora mēbra esse corporis: hys honorē
abundantiore tribuō am? Et q impo-
sta sūt nra: abundantiore honestatem
habēt. Honestas aut nra nulli? regit.
Sed de? tēperauit corp? ei cui dēcat:
abundantiore tribuō honorē: ut nō
sit solima i corpore sed i idipm p inui-
tam sollicita sūt mēbra. Et si qd parit
vnu mēbru opatiunt omnia mēbra: si-
ue gloriat vnu mēbru: gaudet omnia
mēbra. Vos aut estis corp? xpi: et mē-
bra de mēbro. Et quosdā qdē posuit
de? i ecclia: pnu aplos: scdo pphetas:
tercio doctores: deinde virtutes: et inde
gñas curatiōnū: opitulationes: gubres:
nationes: genera linguarū: interpretatiōes
sermonū. Sicut omnes aplos: Sicut

omnes pphete: Sicut omnes doctores:
Sicut omnes virtutes: Sicut omnes
gñas habet curatiōnū: Sicut oēs
linguis loquuntur: Sicut omnes
interpretantur: Emulamini autem ca-
ritate meliora. Et adhuc excellenti-
orem viam vobis demonstro. **III.**
In linguis hominū loqre et angelorū:
caritate autē nō habetis: sed? sum
velut es sonas aut cimbali stinnens.
Et si habueris pphetiā: et noueris mysteri-
a oīa et omne sciētia et habueris omne
fidē ita ut mōres trāsferā caritatē autē
nō habueris: nichil sum. Et si distribu-
ero i cibos pauperū omnes facultates
meas: et si tradidero corp? meū ita ut
ardeā caritatē autē nō habueris: nichil
michi pdest. Caritas patiens est: beni-
gna est. Caritas nō enulat: nō agrie-
perat: nō inflat: nō ē abiosa: nō qrit
q sualuit. Ma irritat: nō cogitat malū:
nō gaudet sup iniquitate: cōgaudet
aut veritati. Omnia suffert: oīa credit:
omnia sperat: omnia sustinet. Caritas
nūq; recedit. Sive pphete euacuabū-
tur: sive lingue cessabū: sive sciētia de-
struet. Et parte eni cognoscamus: et et par-
te pphetam. Cū aut venerit qd peditū
est: euacuabit qd et parte est. Cū essent
parui? loquatur ut parui? sapiebāt
ut parui? cognoscebāt ut parui? Quā-
do autē sciam? sum vir: euacuauit q etāt
parui. Videt nūc p specm i enigma-
te: tūc aut facie ad facie. Sicut cognos-
co et parte: tūc aut cognoscat: sicut et
cognit? sū. Sicut aut manet fides: spes:
caritas tria hēc. Ma ior aut horū ē cari-
tas. **III.**
Emulamini spūalia: magis autē
ut pphetis. Qui eni loquit lingua: nō
hominibz loquit: sed deo. Nemo eni
audir. Spiritus autem loquit mysteria.

virtute. Seminatur corpus animale:
surgit corpus spiritale. Si est corpus
animale est et spiritale: sicut scriptum
est. Primus est primus homo adam
in anima uiuentem: nouissimus adā in
spiritum uiuentem. Sed non prius
quod spiritale ē: sed quod animale:
deinde quod spiritale. Primus homo
de terra terrenus: secundus homo de ce-
lo celestis. Qualis terrenus tales et ter-
reni: et qualis celestiales et celestes.
Igitur sicut portauimus ymaginem ter-
reni: portemus et ymaginem celestis. Hoc
autē dico fides: quia caro et sanguis regnū
dei possidere nō possunt: neque corruptio
in corruptelā possidebit. Ecce misere-
rui uobis dico. Omnes quod resurgemus: sed
nō oēs immutabimur. In momento i idu-
dici: nouissima tuba. Canet enī tuba:
et mortui resurgent incorrupti: et uos im-
mutabimur. Non potest enim corruptibile hoc
induire incorruptionē: et mortale hoc
induire immortalitatem. Cū autē mortale
hoc induerit immortalitatem: tūc fiet finis
huius scilicet. Absorpta ē mors in uictoria.
Vbi ē mors uictoria tua: Vbi ē mors
stimulus tuus? Stimulus autē mortis pec-
catus est: uirtus uero peccati lex. Deo autē
gratias: quod dedit nobis uictoriā per dñm
nr̄m ih̄sū xp̄m. Itaque fides mei dilecti
habiles estote et imobiles: abundantes
in omni tpe dñi semp: sciētes quod labor
uester non est inanis in dño. **III.**
Que collectis autē q̄ sunt i sanctos: si-
cut ordinauit ecclesijs galacie ita
et uos facite per unā sabbatū. Unusquisque
uřm apud se reponat retinēdū qd ei be-
ne placuerit: ut nō cū uenero tūc tolle-
re hāc. Cū autē plenus fuero: q̄ p̄baue-
rino per ep̄las hos mītra p̄fate gratiā
uřam i ih̄sū. Qd si dignū fuerit ut e-
go eā: mēcū ibūt. Veniā autē ad uos:

cū macedoniā p̄trāsero. Nam macedo-
niā p̄trāsero. Apud uos autē forsan
manebo uel etiā h̄remato: ut uos me
deducat: quicquid iero. Nolo enī uos mo-
do i nāstū uidere. Spero enī me aliq̄-
uulū tēporis manere apud uos: si dñs
p̄miserit. Perueniēdo autē eph̄sū usque
ad p̄nt̄herostem. Vbi enī michi ap-
p̄tū ē magnū et tūdens: et adūlarij multi.
Si autē uenerit thimotheus: uidete ut si-
ne timore sit apud uos. Ip̄s enī dñi
op̄rat̄s sicut et ego. Ne q̄s ergo illū sper-
nat. Deducite autē illū i pace: ut ueniat
ad me. Especto enī illū cū fatis. De a-
pollo autē sic uobis notum facio: quā-
mūltū rogauī eū ut ueniret ad uos cū
fatis: et uig; nō fuit uolūtas ei? ut nūc
ueniret. Veniet autē: cū ei uacū fuerit.
Vigilate hanc i fide: uiriliter agite: et cō-
fortamini: oīs uřa i caritate hāc. Ob-
secro autē uos fides: nobis domū stepha-
ne et fortunati quī sūt p̄mitte achayā:
et in ministeriū sadorū ordinauerit se-
ip̄os: ut et uos sibi dñi suis iustitiamodi:
omni cooperari et laboranti. Gaudeo
autē in p̄sentia stephane et fortunati et
achayā: quoniam id qd uobis dērat
ip̄i suppleuerūt. Refecerunt enim i mē-
spiritum et uestrum. Cognoscite ergo
quī eiusmodi sunt. Saluant uos do-
mines ecclesie asye. Saluant uos in
domino multum aquila et p̄silla
rum domestica sua ecclesia: apud q̄s
et hospitor. Saluant uos omnes
fratres. Salutate inuicem: in osculo
sancto. Salutatio mea: manu pau-
li. Si quis non amat dominū no-
strum ih̄sū x̄stū: sit anathema
maranatha. Gratia domini nostri
ih̄sū x̄stī uobiscum. Caritas mea cū
omnibus uobis in c̄sto ih̄sū amē.
Explicit ep̄la prima ad Corinthios

Incipit prologus in secundam ep̄lam
ad corinthios
Quod adam ad corinthios
a corinthijs penitentiam
consolatoriā scribit eis epi-
stolam apostolus a troade
per thitū et collaudēs eos hortat ad
meliora: tristatos quidē eos sed emē-
datos ostendens. **Explicit prologus**
Incipit ep̄la sc̄da ad corinthios. I
Paulus apostolus
x̄stī ih̄sū per uolū-
tatem dei et thimo-
theus frater: ecclesie
dei que est corinthe
cū omnibus sanctis q̄
sunt in uniuersa achaya. Gratia uobis
et pax a deo patre nostro et dño ih̄sū
x̄sto. Benedic̄ deus et pater dñi nr̄i
ih̄sū x̄stī pater misericordiarū et deus
cōtinis consolatiōis. qui consolāt nos
in omni tribulatione nostra: ut possi-
mus et ip̄i consolari eos qui in omni
p̄ssura sunt per exhortationē qua ex-
hortamur et ip̄i a deo: quoniam sicut ha-
bundant passionēs x̄stī in uobis ira
et per x̄stū habundat solatiū nostra.
Sicut autē tribulamur pro uřa exhor-
tatione et salute. siue consolamur pro
uestra consolatiōe. siue exhortamur
pro uřa exhortatione et salute. que op̄-
ratur tolleratiā eandem passionum
quas et nos patimur. ut spes nostra
firma sit pro uobis: sciētes quoni-
am sicut socij passionū estis. sic eritis
et consolatiōis. Nō enī uolumus igno-
rare uos fratres de tribulatione nr̄a
que facta est i asia: quoniam supra mo-
dū grauati sumus supra uirtutē ita ut
rederet nos etiā uiuere. Sed ip̄i in no-
biscum ipsis respōsum mortis habui-
mus. ut nō simus fidentes in nobis sed
in deo q̄ suscitāt mortuos: qui de tātis

periculis nos eripuit et eruit in quem
speramus quoniam et adhuc eripiet ad-
iuuātis et uobis in oratione pro no-
bis. ut et multarū personarū facies eius
que in nobis est d̄gaugnis per multos
gradū agant pro nobis. Nam glori-
a nostra hec est testimoniū cōscientie
nostrę: quod in simplicitate cordis et sin-
ceritate dei et non in sapiētia carnali
sed in gratia dei cōuersati sumus in hoc
mūdo. habundantiū autē ad uos.
Nō enī alia scribimus uobis q̄ que
legistis et cognouistis. Spero autem
quod usque i finē cognoscetis. sicut et cognos-
cistis nos ex parte: quia gloria uestra
sumus sicut et uos nostra i die dñi nr̄i
ih̄sū x̄stī. Et hac cōfidentia uolui pri-
us uenire ad uos ut secundam gratiā
haberetis. et per uos transire in mace-
doniam et iterū a macedoniā uenire
ad uos et a uobis deduci in iudeam.
Cū ergo hoc uoluissē: nūquid leui-
tate uisus sum. Aut que cogito scdm
carnē cogito ut sit apud me est et nō
fideles autē deus quia sermo noster
qui fuit apud uos. nō est in illo ē et nō
sed est in illo est. Dei enī fili? ih̄sus x̄s-
tus qui in uobis per nos p̄dicat? est
per me et siluanū et thimotheū nō fuit
in illo est et nō: sed est i illo fuit. Quot
enī promissiones dei sunt i illo ē.
Ideo et per ip̄m amen deo ad gloriā
nr̄am. Qui autē cōfirmat nos uobiscū
i c̄sto. et q̄ unxit nos de? et qui signa-
uit nos et dedit pignus spiritus in cordi-
bus nr̄is. Ego autē testē deū in uero in
animā meam quod parcens uobis non
ueni ultra corinthum. non quia do-
minamur sicut uestre sed adiutores su-
mus gaudij uestri: nā fide stans. **II**
Statu autē horisum apud me:
ne iterum in tristitia uenire ad

vos. Si enim ego corripso vos et quis est
qui me letificet nisi qui corripit et me?
Et hoc ipsum scripsi vobis ut non cum ve-
niero tristitia super tristitia habeat de qui-
bus oportuerat me gaudere. Quod in om-
nibus vobis quia mei gaudium
omnium vestrum est. Nam et multa tribula-
tione et angustia cordis scripsi vobis
per multas lacrimas non ut corripere
mini sed ut sciatis quam caritatem habe-
am abundanter in vobis. Si quis au-
tem corripuit me non me corripuit
sed et parte: ut non oneret omnes vos.
Sufficit illi qui eiusmodi est obiurga-
tio hec que fit a pluribus ita ut contra-
rio magis donec et consolante forte
abundantiori tristitia absorbeat qui
eiusmodi est propter quod obsecro vos
ut confirmetis in illa caritate. Ideo enim
et scripsi vobis ut cognoscere expremere-
tum vestrum in omnibus obediens sitis.
Cui autem aliquid donastis: et ego. Nam
et ego quod donavi si quid donavi
propter vos in persona Christi ut non cir-
cūveniam a sathana. Non enim igno-
ram cogitationes eius. Cum venissem
autem troade propter evangelium Christi et osti-
um michi apertum esset in domino non habui
requiem spiritui meo eo quod non invenie-
rim thymotheum fratrem meum sed valetanien-
sis profectus suus in macedonia. Deo au-
tem gratias qui semper triumphat nos
in Christo Iesu et odore noticiae sue ma-
nifestat per nos in omni loco quia Christi
bonus odor sumus deo in hijs qui sal-
vi sunt et in hijs qui perierunt. Alijs qui-
dem odor mortis in mortem: alijs
autem odor vite in vitam. Et ad hec
quis tam ydoneus? Non enim su-
mus sicut plurimi adulterantes ver-
bum dei sed et sinceritate sicut et deo
coram deo in Christo loquimur.

incipimus inter nosmetipsos commendare:
aut nunquid egeni? sicut quidam
commendantur epistolis ad vos aut
et vobis? Epistola nostra vos estis scri-
pta in cordibus nostris que sciatur et legitur
ab omnibus hominibus manifestari:
quoniam epistola estis Christi ministrata a
vobis et scripta non atramento sed spi-
ritu dei vivum non in tabulis lapideis sed
in tabulis cordibus carnalibus. Fidem
autem talem habemus per Christum ad ve-
rum non quod sufficiens sumus cogitare
aliquid a vobis si est vobis sed suffi-
cientia nostra est deo est qui et ydoneus nos
fecit ministros novi testamenti non
littera sed spiritu. Littera enim occidit:
spiritus autem vivificat. Quod si mini-
stratio mortis litteris deformata in la-
pidibus fuit in gloria ita ut non possent
intendere filii israel in faciem moysi
propter gloriam vultus eius que eva-
cuatur: quomodo non magis ministratio
spiritus erit in gloria? Nam si ministratio
dationis gloria est multo magis abun-
dat ministratio iustitiae in gloria. Nam nec
glorificatus est quod claruit in hac parte:
propter excellentiam gloriam. Si enim quod
evacuatur per gloriam multo magis quod
manet in gloria est. Habentes igitur talem spem
multa fiducia vivimus. Et non sicut mo-
yses ponebat velamen super faciem suam:
ut non intenderent filii israel in faciem eius
quod evacuatur sed obtuli sunt sensus eorum:
usque in hodiernum diem diem ipsum vela-
men in lectione veteris testamenti ma-
net non revelatum quoniam in Christo eva-
cuatur sed usque in hodiernum diem cum legi-
tur moyses velamen posuit super cor-
porum. Cum autem converteretur fuerit ad deum
aufertur velamen. Dominus autem spiritus
est. Qui autem spiritus domini ibi libertas.
Nos vero omnes revelata facie gloriam

domini speculantes in eadem ymaginem
transformamur a claritate in clarita-
tem: tanquam a domini spiritu. **III**
deus habentes hanc ministrationem iuxta
quod misericordia consecuti sumus non defi-
cimus sed abdicamus occulta dedecoris
non ambulantes in astutia neque adul-
terantes verbum dei sed in manifestati-
one veritatis commendantes nosmetipsos
ad omnem conscientiam hominum coram deo.
Quod si etiam operum est evangelium no-
strum in hijs qui perierunt est operum in qui-
bus deus huius seculi receperit mentes
infoliis ut non fulgeat illuminatio eu-
angelij glorie Christi qui est ymago dei.
Non enim nosmetipsos predicamus sed
Iesum Christum dominum nostrum. Nos autem
secutos vestros per Iesum: quoniam deus
qui dixit de tenebris lucem splendescere
illuxit in cordibus nostris ad illuminatio-
nem scientie claritatis in facie Iesu Ch-
risti. Habemus autem thesaurum istum in vasis
fidelibus: ut sublimitas sit virtutis dei
et non ex nobis. In omnibus tribulatio-
ne pacimur sed non angustiamur. Per-
secutionem patimur sed non derelinquimur.
Desimus sed non perimus. Semper mor-
tificationem Iesu in corpore nostro circū-
ferentes ut et vita Iesu manifestetur
in corporibus nostris. Semper enim nos
qui vivimus in morte tradimur propter
Iesum: ut et vita Iesu manifestetur
in carne nostra mortali. Ergo mors in
nobis operatur vita autem in vobis. Ha-
bentes autem eundem spiritum fidei sicut scri-
ptum est credidi propter quod loquor sum: et
nos credimus propter quod et loquimur.
Scientes quoniam qui suscitavit Iesum et
nos cum Iesu suscitabit et confirmet vo-
biscum. Omnia enim propter vos ut gra-
tia abundans per multos in gratiarum

actione abundet in gloriam dei. Pro-
pter quod non deficiamus sed licet is qui for-
is est noster homo corrumpatur tamen
is qui intus est renovatur de die in diem.
Id enim quod in presenti est momentaneum
et leve tribulationis nostre super modum
in sublimitate eternae glorie pondus
operatur in nobis: non crepantibus
nobis que videntur sed que non viden-
tur. Que enim videntur temporalia sunt:
que autem non videntur eterna sunt. **IV**
Simus enim quoniam si terrestria
domus nostra huius habitatio-
nis dissolvatur: quod edificationem et deo
habeamus domum non manufactam eternam
in celis. Nam et in hoc ingemiscimus ha-
bitationem nostram que de celo est super-
indui cupientes: si tamen vestiti et non
nudi inveniamur. Nam et qui sumus in
hoc tabernaculo ingemiscimus gravati:
eo quod volumus respoliari sed superve-
stiri ut absorbeat quod mortale est a vita.
Qui autem efficit nos in hoc ipsum deus:
qui dedit nobis pignus spiritus. Au-
dentes igitur semper et scientes quoniam
dum sumus in corpore peregrinamur
a domino. Per fidem enim ambulamus et
non per speciem. Audemus autem et bonam
voluntatem habemus magis peregri-
nari a corpore et presentes esse ad dominum
et ideo commendamus sive absentes sive pre-
sentes placere illi. Omnes enim nos ma-
nifestari oportet ante tribunal Christi:
ut referat unusquisque propria corporis
propter gessit sive bonum sive malum. Sci-
entes ergo timore domini hominibus sua-
demus: deo autem manifesti sumus. Spero
autem et in sanctis vestris manifestos nos
esse. Nam iter commendamus nos vobis:
sed occasione damus vobis gloriandi per
nobis ut habeatis ad eos qui in facie
gloriantur et non in corde. Sine enim mente

recedim? deo: siue sobrii sum? vobis. Caritas enim cunctis vobis nos estimat: hoc quoniam si unus pro omnibus mortuus est ergo omnes mortui sumus. Et pro omnibus mortuus est cunctis: ut et qui vivunt iam non sibi vivat: sed ei qui pro ipsis mortuus est et resurrexit. Itaque nos et hoc neminem novimus secundum carnem. Et si cognovimus secundum carnem cunctis: sed nunc iam non novimus. Si qua ergo i cunctis nova creatura est: vetera transierunt: ecce facta sunt omnia nova. Omnia autem ex deo qui nos reconciliavit sibi per cunctis: et dedit nobis ministerium reconciliationis. Quomodo quidem deus erat in cunctis mundum reconcilians sibi: non reputans illis delicta ipsorum: et posuit in nobis verbum reconciliationis. Pro cunctis ergo legatione fungimur: tanquam deo exhortante per nos: obsecramus pro cunctis reconciliamini deo. Cuius non novimus peccatum pro nobis peccatum fecit: ut nos efficeret iusticia dei in ipsis. **VI**

Ad invicem autem: exhortamur ne in invicem gratiam dei recipiamus. Sicut enim. Tempore accepto reamini te: et in die salutis adiuvi te. Ecce nunc tempus acceptabile: ecce nunc dies salutis. Memini dantes ullam occasionem: ut non vituperetur ministerium nostrum. Sed in omnibus exhibeamus nosmetipsos sicut dei ministros in multa patientia: in tribulationibus in necessitatibus in angustis in plagis in carceribus in seditionibus in laboribus in vigiliis in ieiuniis in castitate in scientia in longa patientia in suavitate in spiritu laeto. In caritate non ficta: in verbo veritatis in virtute dei. Per arma iusticie a detractione et a simulatione. Per gloriam et ignominiam: per infamiam et bonam famam. Ut seductores: et reatres: sicut qui ignoti

et cogniti. Quasi mortui et ecce vivimus: ut castigati et non mortificati. Quasi tristes semper autem gaudentes: sicut regentes multos autem complerentes: tanquam nihil habentes et omnia possidentes. Nos nostrum patet ad vos o cunctis: cor nostrum dilatatum est. Non angustiamini in nobis. Angustiamini autem in visceribus vestris. Eandem autem habentes remunerationem: tanquam filii dei: cor dilatamini et vos. Nolite ingrundere cum infidelibus. Que enim participatio iusticie cum iniquitate: aut que societas luci ad tenebras? Que autem conventio cunctis ad belial? Aut que pars fidei cum infidelibus? Qui autem consensus templo dei cum idolis? Vos enim estis templum dei vivi sicut dicit deus: quoniam in habitabo in illis et inambulabo: et ero illorum deus et ipsi erunt michi populus. Propter quod exite de medio eorum: et separamini dicit dominus: et immundum ne contingatis: et ego recipiam vos: et ero vobis in patrem: et vos eritis michi in filios et filias dicit dominus omnipotens. **VII**

Has ergo habentes promissiones carissimi mundemur nos ab omni inquinamento carnis et spiritus: perfecti in sanctificatione in timore dei. Capite vos. Memine lesim? neminem corrumpim? neminem circumvenim? Non ad condemnationem vestram dico. Prediximus enim quod in cordibus vestris estis ad commorandum et ad commendum. Multa michi fiducia est apud vos: multa michi gloriatio pro vobis. Repletus sum consolatione super abundo gaudio in omni tribulatione nostra. Nam et cum venissemus in macedoniam nulla requiritur caro nostra: sed omnem tribulationem passi sumus. foris pugnavimus. Sed qui consolatur humiles:

consolatur est nos deus in adventu tui. Non solum autem in adventu eius: sed etiam in consolatione qua consolatur est in vobis: referens nobis vestrum desiderium vestrum vestram emulationem pro merita ut magis gaudeat. Quoniam et si cunctis vestri vos in epistola: non me pariter. Et si penitet videtur quod epistola illa et si ad horam vos exhortavit: nunc gaudeo. non quia cunctis estis: sed quia cunctis estis ad penitentiam. Cunctis enim estis secundum deum: ut in nullo decimetur pariamini ex vobis. Que enim secundum deum cunctis est penitentia in salutem stabile operatur: seculi autem iusticia morte operatur. Ecce enim hoc ipsum secundum deum cunctis vobis quanta in vobis operatur sollicitudine: sed defensionem: sed indignationem: sed timorem: sed desiderium: sed emulationem: sed vindictam. In omnibus exhibuistis vos incontaminatos esse negotio. Agitur et si scripsi vobis non propter eum qui fecit immundum nec propter eum qui pallus est: sed ad manifestandam sollicitudinem nostram quam habemus pro vobis coram deo. Ideo consolati sumus. In consolatione autem vestra abundamus: magis gaudemus super gaudio: quia repletus est spiritus vestrus ab omnibus vobis. Et si quid apud illum de vobis gloriatur sumus. non sum desultus: sed sicut omnia vobis in veritate locuti sumus: ita et gloriatio nostra que fuit ad vestram veritatem facta est. Et viscera eius abundavit in vobis: hinc: remissio: omni vestrum obedientiam quomodo cum timore et tremore recepistis illud. Gaudeo: quod in omnibus ad idem in vobis. **VIII**

Gratiam autem facimus vobis super macedoniam: et quod in multo expeimur tribulationis abundantia gaudij ipsorum

et altissima paupertas eorum abundavit in divitiis simplicitatis eorum. Quia secundum virtutem testimonium illis reddo: et supra virtutem voluntarii fuerunt: cum multa exhortatione obsecrantes nos gratiam et communicationem ministerij quod sit in sanctos. Et non sicut speravimus: sed semetipsos dederunt. primum domino. deinde nobis per voluntatem dei: ita ut rogavimus tantum ut quoadmodum cepit ita et perficeret in vobis etiam gratiam istam. Sed sicut in omnibus abundantia fidei et sermone et scientia et omni sollicitudine insuper et caritate vestra in nos: ut et in hac gratia abundetis. Non quasi imperas dico: sed per aliorum sollicitudinem etiam vestre caritatis ingenium bonum comprobans. Scitis enim gratiam domini nostri ihesu cunctis: quoniam propter vos egenus factus est cum esset dives: ut illi inopia vos divites efficeret. Et consilium in hoc do. Hoc enim vobis utile est: quod non solum facere: sed et velle cepistis ab anno priore. Nunc vero et facto perficite: ut quoadmodum prope est animus voluntarii: ita sit et perfectio ex eo quod habetis. Si enim voluntas prompta est: secundum id quod habet accepta est: non secundum id quod non habet. Non enim ut alijs sit remissio: vobis autem tribulatio: sed ex equalitate in presenti ex vestra abundantia illorum inopia suppleat. ut et illorum abundantia vestre inopia sit supplementum: ut fiat equalitas sicut scriptum est. Qui multum habuit non abundavit: et qui modicum non minoravit. Gratias autem ago deo qui dedit eandem sollicitudinem pro vobis in corde tuo: quoniam exhortationem quidem suscepit: sed cum sollicitior esset sua voluntate profectus est ad vos. Multum etiam cum illo fratrem vestrum: cuius laus est in evangelio per omnes ecclesias. Non

solum autem: sed et ordinat? est ab ecclesia
comes peregrinationis nostre in hac gratiam
que ministrat a nobis ad domini gloriam
et destinata voluntate vestram deuitate?
hor: ne quis nos vituperet in hac ple-
nitudine que ministrat a nobis in domini
gloriam. Prouident? enim bona: non solum
coram deo: sed etiam coram hominibus. Mi-
serum autem cum illis et fratre vestrum quem
probauimus in multis sepe sollicitum
esse: nunc autem multo sollicitior: confide-
tia multa in uos siue pro tito qui est
socius meus et in uobis adiutor: siue
fratres nostri apostoli ecclesiarum glorie
cristi. Mentionem ergo que est caritatis
uestre et nostre glorie pro uobis: in illos
ostendite in facie ecclesiarum. Nam de
ministerio quod sit in sanctos: et abun-
danti est michi scribere uobis.

Quod enim proprium animi vestri pro
quo de uobis gloriatur apud ma-
cedones: quoniam et achia parata est
ab anno preterito: et uera emulatio pro-
uocauit plurimos. Misimus autem fra-
tres: ut ne quod gloriatur de uobis eu-
ruetur in hac parte: ut quemadmodum
dixi parati sitis: ne cum uenerint macedo-
nes mecum et inuenerint uos imparatos
erubescamus uos: ut non dicamus
uos in hac substatia. Necessarium ergo re-
iicimus aut rogare fratres ut pueniat ad
uos: et preparate reprimissam benedi-
ctionem hanc paratam esse: sic quasi bene-
dictionem: non quasi auariciam. Hoc autem
dico. Qui parce seminat parce et metet:
et qui seminat in benedictionibus de be-
nedictionibus et metet. Unusquisque pro
ut destinauit in corde suo: non ex tristitia
aut ex necessitate. Pilate enim daretur
diligere deus. Potius est autem deus o-
mnem gratiam abundare facere in uo-
bis: ut in omnibus semper omnem sufficientiam

habentes abundantis in omni opere
bonum: sicut scriptum est. Disperdit
dedit pauperibus: iusticia eius manet
in seculum seculi. Qui autem amminitrat
semen seminat: et panem ad manducan-
dum prestabit. Et multiplicabit semen
uestrum et augetur incrementum frugum
uestri: ut in omnibus locupletati
abundatis in omni simplicitate: que
operatur per uos gratias actione deo.
Quoniam ministerium huius officij non so-
lum supplet ea que desunt sanctis: sed
etiam abundat per multas gratias adha-
rentes in domino per probationem ministerij
huius: glorificantes deum in obedientia
confessionis uestre in euangelio cristi et
simplicitate communicationis uestre illis
et in omnes: et in ipso obsecratione
pro uobis: desiderantibus uos propter emi-
nentem gratiam dei in uobis. Gratiarum a-
go deo super inenarrabili dono eius.
Ple autem ego paulus obsecro uos per ma-
iorem uos: et modestiam cristi: in facie
quidem humilis sum inter uos: absens
autem confido in uobis. Rogo autem uos
ne presens audiam per eam sollicitudinem qua
existimor audere in quodamque arbi-
trantur nos tamquam in carne ambule-
mus. In carne enim ambulantes: non se-
cundum carnem militamus. Nam arma mi-
litiarie nostre non carnalia: sed potentia dei
ad destructionem munitionum: obliuio de-
struentes: et omnem altitudinem extolletem
se aduersus scientiam dei: in capti-
uitatem redigentes omnem intellectum in
obsequium cristi: et in proprium habentes
ulcisci omnem inobedientiam: cum imple-
ta fuerit uestra obedientia. Que secundum
faciem sunt uidere. Si quis odit sibi
cristum se esse: hoc cogitet iterum apud se:
quia sicut ipse cristus est: ita et nos. Nam
et si amplius aliquid gloriatus fuero

de potestate mea quam uobis dabo in
edificationem et non in destructionem uerami-
no erubescam. Ut autem non existimet tamquam
terrene uos per epistolas: quoniam quoniam
de epistole inquit graues sunt et for-
tes: presentia autem corporis infirma et
lingua dispabilis: hoc cogitet quod euangelio
di est: quia quales sumus uerbo per
epistolas absentes: tales et presentes in
facto. Nam enim audemus inferre aut co-
parare nos quibusdam qui seipsos co-
mendat: sed ipsi in nobis non inueniuntur
mercedem: et copantes non inueniuntur no-
bis. Nos autem non in immensum gloriabi-
mur: sed secundum mensuram regule qua me-
surus est nobis deus mensura pingendi usque
ad uos. Nam enim quasi non pertingentes
ad uos superetendimus uos. Vbi ad
uos enim puenimus in euangelio cristi: non
in immensum gloriantes et alienis labo-
ribus. Spem autem habentes presentis
fidei uestre in uobis magnificari secundum
regulam ueram in abundantia: etiam illa
que ultra uos sunt euangelizate: non
in aliena regula in hijs que parata
sunt gloriari. Qui autem gloriatur in domino
glorietur. Nam enim quod seipsum commendat ille
probat? sed que deus commendat.

Quoniam sustineretis modicum quod inhi-
pietis mee: sed et suppone me.
Emulo enim uos de emulatione: despo-
di enim uos uini uero uigilantia talia exhi-
bere cunctis. Timeo autem ne sicut seipsum
euam sed neque astucia sua: ita corripua-
tur sensus uestri et egrediat a simplicitate
que est in christo. Nam si quis qui uenit ali-
um cristum predicat: quod non predicauimus?
aut alium spiritum accipitis: quod non accep-
istis? aut aliud euangelium quod non recep-
istis: recte patemini. Existimant enim mi-
chil me minus fecisse a magnis aposto-
lis. Et si imprudens sim: sed non scia.

Ita omnibus autem manifestum sum uobis.
Sicut enim quod peccatum feci meipsum humili-
ans: ut uos exaltemini. Quoniam gra-
tis euangelium dei euangelizauimus uobis: ali-
as ecclesias respoliari accipies stipendi-
a ad ministerium ueritatis: cum essem apud
uos et egeret nulli onerosus fui. Nam quod
michi deerat suppleuerunt fratres qui uenerunt
a macedonia: et in omnibus sine onere me
uobis seruauit et seruabo. Est ueritas
cristi in me: quoniam hec glorificatio non
infringitur in me in regionibus achiaie.
Quare? Quia non diligo uos: Deus
scit. Quod autem facio: et facia: ut ampu-
tem occasionem eorum: qui uolunt occasio-
nem: ut in quo gloriatur inueniatur si-
cut et nos. Nam iulianodi pseudo apo-
stoli sunt operarii subdoli: transfigurantes
se in apostolos cristi. Et non mirum.
Ipse enim sathanas transfiguratur se in an-
gelum lucis. Nam est ergo magnus: si mi-
nistri eius transfigurantur uelut ministri
iusticie: quos finis erit secundum opera
iporum. Itaque dico: ne quis me putet in-
sipientem. Alioquin uelut insipientem
accipite me: ut et ego modicum quod glo-
rier. Quod loquor non loquor secundum de-
um sed quasi in insipientia: in hac sub-
stantia glorie. Quoniam multi gloriatur
secundum carnem: et ego gloriabor. Inhi-
ret enim sustinetis insipientes: cum finis ipsi
sapientes. Sustineris enim si quis uos in ser-
uitute redigit: si quis deuorat: si quis
accipit: si quis extollitur: si quis in fa-
ciem uos edicit. Sed in ignobilitate di-
co: quasi non est infirmum fuerim in hac
parte. In quo quis auderet in insipientia
dico: audet et ego. Hebrei sunt: et
ego. Israelitae sunt et ego. Beniamin abra-
he sum et ego. Ministri cristi sunt: et
ego. Ut minus sapiens dico plus ego.
In laboribus plurimis in carceribus

abundantius in plagis supra modum
in moribus frequenter. Et in diebus quibus
res quadragenas una minus accipi.
Ter viginti res sum: semel lapidatus
sum: tre navis agum feci. Nocte et die
in profundum maris fui. In itineribus
sepe periculis fluminum: periculis latro-
num: periculis et genere: periculis et gen-
tibus: periculis in civitate: periculis in soli-
tudine: periculis in mari: periculis in
falsis fratribus. In labore et cumina: in
vigiliis multis. In fame et sitim et in
nudis. In frigore et nuditate: pre-
ter illa que egrediuntur sunt instantia
mea quotidiana. Sollicitudo omnium
ecclesiarum. Quis infirmus: et ego non infir-
mus: Quis scilicet: et ego non vixi:
Si gloriari oportet: que infirmitatis
mee sunt gloriabor. Deus et pater do-
mini nostri ihesu christi sit qui est benedi-
ctus in secula et non in eternum. Damasci
propositus gentis archie regis custodie-
bat civitatem damascenorum: ut me com-
prehenderet: et per fenestram in porta dimissus
fui per murum: et sic effugi manum eius. **xi**
Si gloriari oportet: non repedit
quidem. Veniam autem ad visiones
et revelationes domini. Scio hominem in
cristo ante annos quatuordecim sive in
corpore sive extra corpus: nescio deus scit:
captus huiusmodi usque ad tertium celum.
Et scio huiusmodi hominem sive in cor-
pore sive extra corpus: nescio deus scit: qui
captus est in paradysum: et audiuit ar-
chana verba que non licet homini lo-
qui. Pro huiusmodi gloriabor: pro
me autem nichil nisi in infirmitatibus meis.
Nam et si voluero gloriari: non ero in-
superbus. Veritate enim dico. Parco autem:
quia me regunt supra id quod videri
me: aut audit aliquid de me. Et ne ma-
gnitudo revelationum extollat me: da-

est michi stimulus carnis mee angelus
sathanæ ut me colaphizet. Propter
quod et domini rogavi ut discerneret a me:
et dixit michi. Sufficit tibi gratia mea.
Nam vir? in infirmitate plurimum. Libe-
ter igitur gloriabor in infirmitatibus
meis: ut inhabitet in me virtus christi.
Propter quod placeo michi in infirmita-
tibus meis: in doleantibus in necessitati-
bus in persecutionibus: in angustiis: in
cristo. Tu enim infirmus tunc potes sum.
Faci? sum in superbis: vos me cogitis.
Ego enim a vobis debui commodari. Ni-
hil enim mihi feci ab hijs qui sunt supra
modum apostoli. Tam et si nichil sunt
signa tam apostolorum mei facta sunt
super vos in omni patientia signis et
prodijs et virtutibus. Quid enim quod
min? habuistis pre ceteris ecclesijs: ni-
si quod ego ipse non gravavi vos? Dona-
te michi hanc iniuriam. Ecce cetero hoc
parat? sum venire ad vos: et non ego
gravis vobis. Nam et si quero que vestra
sunt: sed vos. Recenti debet filij pa-
tribus israel auricare: sed parentes filijs.
Ego autem libenter sum impendat? et super
impendat? ipse pro animabus vestris: si-
cet plus vos diligere minus diligat.
Sed esto. Ego vos non gravavi: sed
cum essem altus? volo vos reperi. Aliquid
per aliquem eorum quos misi ad vos di-
ciment? vos? Rogavi tamen misi cum
illo fratrem. Aliquid titus vos circumve-
nit? Nonne eodem spiritu ambulavimus?
Nonne eisdem vestigijs? Alia putatis
operari? nos apud vos. Coram
deo in christo loquimur. Omnia enim
harissimi propter edificationem vestram.
Timeo enim ne forte cum venero: non qua-
les volo inveniam? vos: et ego inveniam?
et vobis quale non vultis: ne forte con-
tentiones emulantes animositates

dissensiones detractiones susurratio-
nes inflationes seditiones sint inter
vos. Sic iterum cum venero humiliter me
deus apud vos: et lugeam multos ex hijs
qui ante peccaverunt et non egerunt peni-
tentiam super immundicia et fornicatione
et impudicia quam gesserunt. **xiii**

Ecce ratio hoc venio ad vos. In-
core duos vel trium testium stabit
omne verbum. Predicavi enim et predico ut
presens vobis: et nunc absens hijs qui
ante peccaverunt et ceteris omnibus: qui si
venero iterum non parcam. An expectem
queritis? qui in me loquitur cristus?
Qui in vobis non infirmatur sed po-
rens est in vobis. Nam et si crucifixus
est ex infirmitate: sed vivit ex virtute
dei. Nam et nos infirmi sumus in il-
lo: sed vivimus cum eo ex virtute dei
in vobis. Vosmetipsos temptate: si
estis in fide ipsi vos probate. An non
cognoscitis vosmetipsos: quia cristus
ihesus in vobis est? Nisi forte repro-
bi estis. Spero autem quod cognosce-
tis: quia nos non sumus reprobi. Vi-
ramus autem deum ut nichil mali fa-
ciamus non ut nos probari appareamus
sed ut vos quod bonum est faciat. Nos
autem ut reprobi sumus. Non enim
possumus aliquid aduersus veritatem:
sed pro veritate. Gaudemus enim quoniam
nos infirmi sumus: vos autem potentes
estis. Hoc et oro: vestram assumptionem.
Ideo hec absens scribo: ut non pre-
sens durius agam secundum potestatem quam
dominus dedit michi in edificationem et non
in destructionem. De cetero fratres gau-
dere: perfecti estote: exhortamini: idipsum
sapite. Pacem habete: et deus pacis et
dilectionis erit vobiscum. Salutate in
virtute in osculo sancto. Salutem vos
omnes sancti. Gratia domini nostri ihesu

cristi: et caritas dei: et communicatio san-
cti spiritus sit cum omnibus vobis amen. **Ex-
plicat epistola secunda ad romanos. Incipit
prologus in epistolam ad galathas.**

Galathe sunt greci. Hijs ve-
rum veritatis primum ab a-
postolo acceptum: sed post
dilectum et reprobati sunt a sal-
tis apostolorum: et legem et circumcissionem ne ve-
terent. Hos apostolus reuocat ad fidem veri-
tatis: scribens eis ab epheeso. **Explicit
prologus. Incipit epistola ad galathas.**

Apostolus apostolus
non ab hominibus ne-
que per hominem sed per
ihesum christum et deum
patrem qui suscitauit
eum a mortuis: et qui
inter omnes fratres: ecclesie gal-
athie. Gratia vobis et pax a deo patre
nostro et domino ihesu christo: qui dedit semet-
ipsum pro peccatis nostris ut recuperet nos
de presenti seculo neque secundum voluntatem
dei et patris nostri: cui est gloria in secula se-
culorum amen. Miror quod sic tam cito trans-
feremini ab eo qui vos vocauit in gra-
tiam christi in aliud euangelium quod non est
aliud: nisi sint aliqui qui vos contur-
bant: et volunt auertere euangelium christi.
Sed licet nos aut angelus de celo eu-
angelizet vobis preterquam quod euange-
lizauimus vobis: anathema sit. Sicut
predicauimus: et nunc iterum dico: si quis vo-
bis euangelizauerit preter id quod ac-
cepistis: anathema sit. Modo enim ho-
minibus suadeo: an deo? An quero ho-
minibus placere? Si adhuc hominibus
placere: christi seruus non essem. Notum enim
vobis facio fratres euangelium quod eu-
gelizatum est a me: quia non est secundum ho-
minem. Neque enim ego ab homine accepi
illud neque didici: sed per revelationem

ihesu cristi. Audistis enim conversationem
meam aliquando in iudaismo. quoniam
supra modum persequabar ecclesiam dei.
et repugnabam illi. et perficiebam in iuda-
ismo supra multos coetaneos meos
in genere meo: abundanter emulatores
existens paternarum mearum traditionum.
Cum autem placuit ei qui me segregavit
de utero matris mee et vocavit per gra-
tiam suam ut revelaret filium suum in me ut
euangelizarem illi in gentibus: continuo
non acquievi carni et sanguini. Neque
veni iherosolimam ad antecessores me-
os apostolos: sed abii in arabiam: et ite-
rum reversus sum damascum. Deinde post
annos tres veni iherosolimam videre
petrum: et mansi apud eum diebus quindecim.
Alium autem apostolorum vidi neminem: nisi ia-
cobum fratrem domini. Que autem scribo vo-
bis: ecce coram deo quia non mentior. De-
inde veni in partes syrie et cilicie. Eram
autem ignotus facie: ecclesijs iudeis: quoniam
erat in christo. Tantu autem auditum habebant:
quoniam qui persequeretur nos aliquan-
do nunc euangelizaret fidem quam aliquando
repugnabam: et in me clarificabatur deus.

Deinde post annos quatuordecim
iterum ascendi iherosolimam
cum barnaba: assumpto et tiro. Ascen-
di autem secundum revelationem: et consuli cum
illis euangelium quod predicavi in gentibus.
Deorsum autem hijs qui videbant ali-
quid esse: ne forte in vacuum curressem aut
curculissem. Sed neque unus qui mecum
erat: cum esset gentilis compulsum est circun-
cidi: sed propter subintroductos falsos
fratres qui subintroducti replorare li-
bertatem nostram quam habemus in christo ihe-
su: ut nos in servitutem redigeret. Quibus
neque ad horam cessavi subiectioni: ut ve-
ritas euangelij permaneat apud vos.
Sed hijs autem qui videbantur esse aliquid:

omnes aliquando fuerit nichil mea inesse.
Deus enim personam hominis non acci-
pit. Nihil enim qui videbant esse aliquid
nichil contulerunt. Sed contra cum vidi-
sent quod creditum est michi euangelium ipsum
sicut et petro in circumcisione: qui tunc op-
eratus est petro in apostolatu circumcisi-
onis: operatus est et michi inter gentes:
et cum cognovissent gratiam que data est
michi: iacobus et cephas et iohannes
qui videbantur coluisse esse decretas dete-
runt michi et barnabe societatis: ut nos
in gentes ipsi autem in circumcisione: tantum
ut pauperum memores essemus. Quod
etiam solliciti sumus ipsum facere. Cum
autem venisset petrus antiochiam in faci-
em ei restitit: quia reprehensibilis erat.
Prius enim quam veniret quidam ab ia-
cobo cum gentibus edebat. Cum autem venis-
set: subtraheret et segregabat se cum
eos qui circumcisione erant. Et simula-
tioni eius consentit ceteri iudei: ut et
barnabas duceret ab eis in illa simula-
tione. Sed cum viderem quod non recte am-
bularent ad veritatem euangelij: dixi
cephe coram omnibus. Si tu cum iudeis his
gentiliter vivis et non iudas: quomodo
gentes cogis iudicare? Nonne natura
iudei et non est gentibus peccatores: scien-
tes autem quod non iustificatur homo ex o-
peribus legis: nisi per fidem ihesu christi:
et nos in christo ihesu credimus: ut iustifi-
cemur ex fide christi: et non ex operibus legis.
Propter quod ex operibus legis non iusti-
ficabit omnis caro. Sed si querentes ius-
tificari in christo inveni sumus et ipsi
peccatores: nunquid christus peccati mi-
nistri est? Absit. Si enim que deus
inter hec credidit: prevaricatorum me
cognovimus. Ego enim per legem legi mortuus
sum ut deo vivam: christo confusus su-
m. Quis autem tanti non ego: vivit

vero in me christus. Non autem nunc vivo in
carne: in fide vivo filij dei: qui dilexit
me et tradidit semetipsum pro me. Non
abicio gratiam dei. Si enim per legem iusti-
ficia: ergo gratis christus mortuus est? **U**
Confiteari galathis: quis vos fa-
sciavit non obedire veritati?
Ante quorum oculos ihesus christus pro-
scripsit est: et in vobis crucifixus. Hoc so-
lum a vobis volo discere. Ex operibus le-
gis spiritum accepistis: an ex auditu fi-
dei? Sic stulti estis: ut cum spiritu repe-
ris: nunc carne consumamini. Tanta pas-
si estis sine causa: si tamen sine causa.
Qui ergo tribuit vobis spiritum et ope-
ratus virtutes in vobis: ex operibus legis:
an ex auditu fidei? Sicut scriptum est:
abraham credidit deo et reputatum est illi
ad iustitiam. Cognovisti ergo quia quod ex fi-
de sunt: hijs sunt filij abraham. Promittens
autem scriptura quia ex fide iustificat gen-
tes deus: promittit abraham quia he-
reditas in te omnes gentes. Igitur qui
ex fide sunt: benedicuntur cum fidei abra-
ham. Quicunque enim ex operibus legis sunt:
sub maledicto sunt. Scriptum est enim.
Maledictus omnis qui non permanet in
omnibus que scripta sunt in libro legis:
ut faciat ea. Quomodo autem in lege novo
iustificatur apud deum: manifestum est: quia
nullus ex fide vivit. Lex autem non est ex fide:
sed qui fecerit ea vivit in illis. Christus
nos redemit de maledicto legis factus
pro nobis maledictus: quia scriptum est
maledictus omnis qui pendet in ligno:
ut in gentibus benedictio abraham fieret
in christo ihesu: ut sollicitatione spiritus
accipiamus per fidem. Fratres secundum ho-
minem dico: tamen hominis confirmatum
testamentum nemo spernit aut ligandi
nat. Abraham dedit sunt promissiones:
et semini eius. Non dicit et feminis fili

in multis sed quasi in uno: et semini
tuo qui est christus. Hoc autem dico testa-
mentum confirmatum a deo: que post qua-
dringentos et triginta annos facta est
lex: non in irritum facit ad evacuandam
promissionem. Nam si ex lege hereditas:
iam non ex promissione. Abraham autem per
re-promissionem donavit deus. Quid
igitur lex? Propter transgressionem posi-
ta est: donec veniret semini cui promiserat:
ordinata per angelos in manu medi-
atoris. Mediator autem unus non est: deus
autem unus est. Lex ergo ad usus promissa
deus Absit. Si enim data est lex que pos-
set vivificare: vere ex lege esset iustitia.
Sed conclusa scriptura omnia sub pecca-
to: ut promissio ex fide ihesu christi da-
retur credentibus. Prius autem quam veniret
fides sub lege custodiebamur: conclusa
in ea fidem que revelata erat. Itaque lex
per agogam? Noster fuit in christo: ut ex fi-
de iustificemur. At ubi venit fides: iam
non sumus sub peragoga. Omnes enim fi-
lij dei estis: per fidem que est in christo ihesu.
Quicunque enim in christo baptizati estis: chris-
tum induistis. Non est iudeus neque gre-
cus: non est servus neque liber: non est masculus
neque femina. Omnes enim vos
unum estis in christo ihesu. Si autem
vos christi: ergo abraham semen estis se-
cundum promissionem heredes. **D**
Dico autem. Quomodo ex heres parum-
lus est nichil distat a suo: cum sic
dixit omnium: sed sub tutoribus et adutoribus
est usque ad presentem tempus a patre. Itaque
nos cum essemus parvuli: sub elementis
mundi huius eramus servitutes. At ubi ve-
nit plenitudo temporis misit deus filium
suum factum ex muliere factum sub lege: ut e-
os qui sub lege erant redimeret: ut ad o-
ptionem filiorum receiveret. Quomodo autem
estis filij dei: misit deus spiritum filij sui

in corda vestra clamantē abba pater. Itaque iam non est seruus sed filius. Quia si filius: et heres per deum. Sed tunc quid ignorantes deum: hijs qui natura non sunt dijs seruiebatis. Nunc autem cum cognoueritis deum patrem cogniti sitis a deo: quomodo conuertimini iterum ad infirma et egena elementa quibus de nunc seruire vultis? Dies obseruans et mensures et tempora et annos. Timeo vos: ne forte sine causa laborauerim in vobis. Scire sicut ego: quia et ego sicut vos. Fratres obsecro vos: nichil me lesistis. Scitis autem quia per infirmitatem carnis euangelizavi vobis iam pridem: et temptationem vestram in carne mea non spreueritis neque respicistis: sed sicut angelus dei receperitis me: sicut cristum ihesum. Vbi ergo beatitudo vestra? Testimonium enim perhibeo vobis: quia si fieri posset oculos vestros euulseris: et dedissem michi. Ego inquit vobis factus sum verum dicens vobis: Emulamini vos non bene: sed excludere vos voluit: ut illos emulaminus. Bonum autem emulamini in bono tempore: et non tantum cum pleni sumus apud vos. Filioli mei quos iterum parituro: donec formetur tactus in vobis. Velle autem esse apud vos modo et mutare vocem meam: quoniam confundor in vobis. Dicite michi: qui sub lege vultis esse. Legem non legistis? Scriptum est enim quidam abraham duos filios habuit: unum de ancilla: et unum de libera. Sed is qui de ancilla secundum carnem natus est: qui autem de libera per promissionem. Que sunt per allegoriam dida. Hec enim sunt duo testamenta. Vnum quidem in monte syna in securitatem generans: qui est agar. Syria enim mons est in arabia qui coniunctus est ei: que nunc est iherusalem: et secutus est

filij suis. Illa autem que iherusalem libera est: qui est mater nostra. Scriptum est enim. Letare steriles que non paris: reuertere et clama que non parituro: quia multi filij deserte magis. Quis enim que habet virum. Nos autem fratres secundum promissionis filij sumus. Sed quid nunc is qui secundum carnem natus fuerat perqueat cum qui secundum spiritum: ita et nunc. Sed quid dicit scriptura? Ecce ancilla et filius eius. Non enim heres erit filius ancille: cum filio libere. Itaque fratres non sumus ancille filij sed libere: quia liberate carnis nos liberavit. **V**ultis enim: et nolite iterum iugo ieiunio coniecti. Ecce ego paulus dico vobis: quoniam si circumdaminus vobis nichil perdit. Testifico autem vobis quod huiusmodi circumdaminus se: qui debitor est uniuerse legis facere. Euacuati estis a cruce. Qui in lege iustificamini: a gratia recedistis. Nos enim spiritum esse de spem iudicis respiciamus. Non enim iherusalem neque circumdaminus aliquid valere neque puritatem: sed fides que per caritatem operatur. Currebatis bene. Quis vos impedit veritati non obedire? Neminem confestim. Persuasio hec non est et eo qui vocavit vos. Modicum fermentum totam massam corrumpit. Ego confido in vobis in domino quod nichil aliud sapietis. Qui autem conturbat vos: portabit iudicium quicumque est ille. Ego autem fratres si circumsione adhuc per dico: quid adhuc persecutionem patior? Ergo euacuati estis dalum crucis. Vnum et absconditum est vos conturbat. Vos enim in libertatem vocati estis fratres: tantum ne libertatem in occasionem detis carnis: sed per caritatem spiritus seruire invicem. Quis enim legem in vobis servum impletur: diliges proximum tuum sicut teipsum. Quod si inueneris

mordetis et comeditis: videre ne ab invicem consumamini. Dico autem in cruce. Spiritum ambulare: et desideria carnis non persequi. Caro enim concupiscit aduersus spiritum: spiritus autem aduersus carnem. Hec enim sibi invicem aduersantur: ut non quicquid vultis illa faciant. Quod si spiritum ducimini non estis sub lege. Manifesta sunt autem opera carnis: que sunt fornicatio immunditia impudicia luxuria ydololatrie seruus veneficia inimitia confusiones emulationes irae rixae dissensiones sedes inuidie homicidia ebrietates comestiones: et hijs similia: que per dico vobis sicut per dico: quoniam qui talia agunt regni dei non consequentur. Frustratus autem spiritus est caritas gaudium pax patientia benignitas bonitas longanimitas malueritudo fides modestia continentia castitas. Aduersus huiusmodi non est lex. Qui autem sunt cruce: carnis suam crucifixerunt cum vicijs et concupiscentijs. **V**ultis enim spiritum: spiritum et ambulare. Non efficiant inanis glorie cupiditatem: invicem per gratias invicem invidentes fratres: et si percupat fuerit homo in aliquo delicto: vos qui spirituales estis huiusmodi inderite in spiritum lenitatis: consideras tempus ne et tu impietis. Alter alteri opera portate: et sic adimplebitis legem cruce. Non si quis existimat se aliquid esse cum nichil sit: ipse se seducat. Vultis autem suum persequi: et sic in seueritatem tantum gloria habebit: et non in altero. Vnusquisque enim quousque suum portabit. Communicet autem hijs qui catharizati sunt: ei qui se catharizat in omnibus bonis. Nolite errare. Deus non iudicatur. Que enim seminaverit homo: hec et metet. Qui

qui seminat in carne sua: de carne et metet et corruptione: qui autem seminat in spiritu: de spiritu metet vitam eternam. Bonum autem facientes non deficiamus: tempore enim suo metentur non deficientes. Ergo dum tempus habemus operemur bonum ad omnes: maxime autem ad domesticos fidei. Videte qualibus litteris scripsi vobis mea manu. Qui cumque enim voluit placere in carne hijs cogunt vos circumdare: tantum ut crucis cruce persecutionem non patiantur. Atque enim qui circumdantur legem custodiunt: sed voluit vos circumdare ut in carne vestra gloriantur. Nihil autem ablit gloriam nisi in cruce domini nostri ihesu cruce: per quem michi mundus crucifixus est: et ego mundo. In cruce enim ihesu neque circumdaminus aliquid valere neque puritatem: sed nostra creatura. Et quicumque hac regulam secuti fuerint: pax super illos et misericordia et super israel dei. De cetero nemo michi molestus sit. Ego enim signata domini nostri ihesu cruce cum spiritu vobis fides amen. **Explicit epistola ad galathas. Incipit argumentum in epistolam ad ephesios.** **E**phesii sunt asyrii. Nihil accepto verbo veritatis perhibetur fide. Vos collaudat apostolus scribens eis a romana de carcere per iherusalem dyaconem. **Explicit argumentum in epistolam ad ephesios.** **D**icitur apostolus cruce ihesu per voluntatem dei omnibus sanctis qui sunt epistola: et fidelibus in cruce ihesu. Gratia vobis et pax a deo patre nostro: et domino ihesu cruce. Benedixit deus et pater domini nostri ihesu cruce qui benedixit nos in omni benedictione

Spirituali in celestibus in christo: sicut elegit nos in ipso ante mundi constitutionem: ut essemus sancti et immaculati in conspectu eius in caritate. Qui predestinavit nos in adoptionem filiorum per ihesum christum in ipsum secundum propositum voluntatis sue in laudem glorie sue: in quo habemus redemptionem per sanguinem eius remissionem peccatorum secundum divitias gratie eius quam superabundavit in nobis in omni sapientia et prudentia: ut notum faceret nobis sacramentum voluntatis sue secundum beneplacitum eius quod proposuit in eo in dispensatione plenitudinis temporum instaurare omnia in christo qui in celis et qui in terra sunt in christo. In quo etiam nos sorte vocati sumus: predestinati secundum propositum eius qui operatur omnia secundum consilium voluntatis sue: ut simus in laudem glorie eius nos qui ante speravimus in christo. In quo et vos cum audissetis verbum veritatis evangelium salutis vestre: in quo et credentes signati estis spiritu promissionis sancto: qui est pignus hereditatis nostre in redemptionem acquisitionis in laudem glorie ipsius. Propterea et ego audiens fide vestra quam est in christo ihesu et dilectionem in omnes sanctos: non ulla gratias agens per vobis memoriam vestri faciens in orationibus meis: ut deus dominus noster ihesus christus pater glorie deus vobis spiritum sapientie et revelationis in agnitionem eius illuminatos oculos cordis vestri: ut sciatis quam sit spes vocacionis eius et quam divitie glorie hereditatis eius in sanctis: et quam sit supereminens magnitudo virtutis eius in nos qui credimus secundum operationem potencie virtutis quam operatur est in christo: suscitans illum a mortuis et constituit ad dexteram suam in celestibus supra omnem principatum et potestatem et virtutem et dominationem: et omne nomen quod

nominatur non solum in hoc seculo sed etiam in futuro: et omnia subiecit sub pedibus eius. Et ipsum dedit caput supra omnem ecclesiam quam est corpus ipsius: et plenitudo eius: qui omnia in omnibus adimpletur. **E**t vos cum essetis mortui delictis et peccatis vestris in quibus aliquando ambulastis secundum sensum mundi huius: secundum principem potestatis aeris huius: spiritum qui nunc operatur in filios dissidit: et quibus et nos omnes aliquando conversati sumus in desideriis carnis nostre facientes voluntatem carnis et cogitationum: et eramus natura filii ire sicut et ceteri. Deus autem qui dives est in misericordia propter nimiam caritatem suam quam dilexit nos: et cum essemus mortui peccatis divinitus vivificavit nos christo: cum gratia estis salvati: et reconciliavit et reconciliare fecit in celestibus in christo ihesu: ut ostenderet in seculis supereminens abundantiam divitias gratie sue in bonitate super nos in christo ihesu. Gratia enim estis salvati per fidem: et hoc est vobis. Deum enim donum est: non ex operibus: ut ne quis gloriaretur. Ipse enim sumus factura: creati in christo ihesu in operibus bonis: que paravit deus ut in illis ambulemus. Propter quod memores estote quod aliquando vos eratis gentes in carne quam dicebamus quidam ab ea quam dicit circumcisio in carne manu facta: quam eratis illo in tempore sine christo alienati a divinatione israel: et hospites testamentorum promissionis speram non habentes: et sine deo in hoc mundo. Nunc autem in christo ihesu vos qui aliquando operaris longe facti estis prope: in sanguine christi. Ipse enim est pax nostra qui fecit utramque unum: et medium pacis nostre solute inimicitias in carne sua: legem mandatorum deestituit ut duos conderet in semetipsum in unum novum hominem

faciens pacem: ut reconciliet ambos in uno corpore deo per crucem interficiens inimicitias in semetipso: et veniens evangelizavit pacem vobis quam longe fuistis: et pacem his qui prope: quam in ipsum habemus accessum ab eo in uno spiritu ad pacem. Ergo iam non estis hospites et advene sed estis civitates sanctorum et domestici dei: superedificati super fundamentum apostolorum et prophetarum ipso summo angulari lapide christo ihesu: qui omnis edificatio constructa crescit et replatur sanctum in domino. In quo et vos edificamini in habitaculum dei: spiritu sancto. **H**uius rei gratia ego paulus vinctus christi ihesu pro vobis gentibus: si tamen audistis dispensationem gratie dei quam data est michi in vobis: quam secundum revelationem novam michi factam est sacramentum sicut supra scripsi in brevi: put potestis legentes intelligere prudentiam meam in misterio christi: quod alijs generationibus non est agnitus filijs hominum: sicut nunc revelatum est sanctis apostolis eius et prophetis in spiritu: esse gentes coheredes et corporales et participes promissionis in christo ihesu per evangelium cur factum sit ego minister secundum donum gratie dei quam data est michi secundum operationem virtutis eius. Michi enim omnium sanctorum minimo data est gratia hec: in gentibus evangelizare inuestigabiles divitias christi: et illuminare omnes qui sit dispensatio sacramentum absconditum a seculis in deo qui omnia creavit: ut innotescat principibus et potestatibus in celestibus per ecclesiam multiformis sapientia dei secundum provisionem seculorum quam fecit in christo ihesu domino nostro: in quo habemus fiduciam et accessum in confidentiam per fidem eius. Propter quod peccato ne deficiatis in tribulationibus meis pro vobis: quam est gloria vestra. Huius rei gratia flecto genua mea ad patrem domini nostri

ihesu christi ex quo omnis paternitas in celis et in terra nominatur: ut deus vobis secundum divitias glorie sue virtutem: corroboreti per spiritum eius in interiori homine christum habitare per fidem in cordibus vestris: in caritate radicati et fundati: ut possitis comprehendere cum omnibus sanctis quam sit latitudo et longitudo et sublimitas et profundum. Scire etiam supereminens scientie caritatem christi: ut impleamini in omni plenitudinem dei. Et autem quam potentes est omnia facere superabundanter quam petimus aut intelligimus secundum virtutem quam operatur in nobis: ipsi gloria in ecclesia et in christo ihesu in omnes generationes seculi amen. **O**bleto itaque vos ego vinctus in domino: ut digne ambuletis vocatione qua vocati estis cum omni humilitate et mansuetudine cum patientia: supportantes invicem in caritate: solliciti servare unitatem spiritus in vinculo pacis. Unum corpus: unum spiritus: sicut et vocati estis in una spe vocationis vestre. Unus dominus: una fides: unum baptismus. Unus deus et pater omnium: qui super omnes et per omnia: et in omnibus nobis. Unicusque autem nemini data est gratia secundum mensuram donatoris christi. Propter quod dicit. Ascendens in altum captivam duxit captivitatem: dedit dona hominibus. Deus autem ascendit: quid est nisi quia et descendit primum in inferiores partes terre: Qui descendit: ipse est et qui ascendit super omnes celos: ut adimpleret omnia. Et ipse dedit quosdam quidem apostolos: quosdam autem prophetas: alios vero evangelistas alios autem pastores et doctores ad illuminationem sanctorum in opus ministerij in edificationem corporis christi: donec occurrant omnes in unitatem fidei et agnitionis filij dei: in unum perfectum in mensuram stans plenitudinis christi: ut iam non sumus parvuli fluctuantes

et circumferant omni vobis doctrine in ne-
quicia hominum in astutia ad circumue-
nientem errorem. Veritate autem facientes in
caritate crescamus in illo per omnia quae est
caput Christus: et quod totum corpus operatur
et connequitur per omne in ducit summi-
strans secundum operationem in mensuram uni-
usculumque membris augmentum corporis fa-
ciat: in edificationem sui in caritate. Hoc igitur
dico et testificor in domino: ut iam non am-
buletis sicut et gentes ambulantes in vanita-
te sensus sui tenebris obscurati habentes
intellectum alienati a vita dei per igno-
rantiam quae est in illis propter cecitatem cordis
ipsorum: quae desperantes semetipsos tradide-
runt impudicitiae in operatione immu-
diciae omnis in avaritiam. Vos autem non
ita didicistis Christum: si tamen illum audi-
stis et in ipso edocti estis sicut et veritas in
Iesu: deponere vos secundum pristinam cor-
ruptionem veterem hominem quae corrumpitur
secundum desideria erroris. Renouamini
autem spiritu mentis vestrae: et induite novum
hominem quod secundum deum creatus est in iusti-
cia et sanctitate veritatis. Propter quod de-
ponentes membrum antiquum loquimini veritatem
unusquisque cum proximo suo: quoniam sumus
inimice membra. Rescindimini: et nolite pec-
care. Sol non occidit super iracundiam ve-
stram. Nolite locum dare dyabolo. Qui
furabatur iam non furetur: magis autem labo-
ret operando manibus suis ut bonum est:
ut habeat unde tribuat necessitati paci-
entii. Omnis homo malus et ore vestro
non praedicat: sed si quis bonus ad edifica-
tionem fidei: ut det gratiam audientibus. Et
nolite amittere spiritum sanctum dei: quo
signati estis in die redemptionis. Omnis
amaritudo et ira et indignatio et cla-
mor et blasphemia tollatur a vobis: cum
omni malicia. Estote autem inimice bene-
gnitatis: misericordes donantes inimicis:

sicut et deus in Christo donavit vobis.
Estote ergo imitatores dei sicut fili-
j carissimi: et abulate in dilectio-
ne sicut et Christus dilexit nos: et tradidit
semetipsum pro nobis oblationem et hostiam
deo in odorem suavitatis. Fornicatio au-
tem et omnis immundicia aut avaritia
nec noverit in vobis. Sicut decet san-
ctos: aut turpitudine aut squalore
aut sordiditas quae ad rem non pertinet: sed
magis gratias agito. Hoc enim scitote
intelligentes: quod omnis fornicator aut
immundus aut avarus quod est ydololatriae
servitus non habet hereditatem in regno Christi
et dei. Nemo vos seducat in anibus ver-
bis: propter hoc enim venit ira dei in filios
dissiditiae. Nolite ergo effici participes
eorum. Gratias enim aliquando tenebre vultu
aut lux in domino: ut filij lucis ambulate.
Frustrum enim lucis est omni bonitate et ius-
ticia et veritate. Probantes quid sit be-
neplacitum deo: et nolite communicare opo-
ribus infidelium tenebrarum: magis au-
tem red arguite. Que enim in occulto sunt
ab ipsis: turpe est dicere. Omnia autem
quae arguuntur a lumine manifestantur.
Omne enim quod manifestatur lumine est. Pro-
pter quod dicit. Surge quod dormis et resur-
ge a mortuis: et illuminabit te Christus.
Videte itaque fratres quomodo cauteambu-
letis: non quasi insipientes sed ut sapientes:
redimetes tempus quoniam dies mali sunt. Pro-
pterea nolite fieri imprudentes: sed intelli-
gentes quod sit voluntas dei. Et nolite me-
briari vino in quo est luxuria: sed imple-
mini spiritu sancto loquentes vobis inter
ipsis in psalmis ymnis et canticis spirita-
libus cantantes et psallentes in cordibus ve-
stris domino: gratias agentes semper per omni-
bus in nomine domini nostri Iesu Christi deo et pa-
tri. Subiecti invicem in timore Christi. Mu-
lieres viris suis subdite sit sicut domino:

quoniam vir caput est ecclesiae sicut Christus
caput est ecclesiae: ipse salvator cor-
poris eius. Sed sicut ecclesia subiecta est
Christo: ita et ecclesiae viris suis in omnibus.
Viri diligite uxores vestras sicut et eccle-
sia dilexit ecclesiam: et seipsum tradidit pro
ea ut illam sanctificaret mundans eam lava-
cro aque in verbo vitae: ut exhiberet ipse
sibi gloriosam ecclesiam non habentem ma-
culam aut rugam aut aliquid huiusmodi:
sed ut sit sancta et immaculata. Ita et viri
debent diligere uxores suas: ut corpora sua.
Qui sua uxorem diligit: seipsum dili-
git. Nemo enim unquam carnem suam odio ha-
bit: sed nutrit et fovet eam sicut et Christus ec-
clesiam: quam membra sunt corporis eius de car-
ne eius et de ossibus eius. Propter hoc reliquit
homo patrem et matrem suam: et adheret uxori
suae: et erunt duo in carne una. Sacra-
mentum hoc magnus est. Ego autem dico: in
Christo et in ecclesia. Veritatem et vos singuli
unusquisque uxorem suam sicut seipsum dili-
gat: ut uterque membra vestrae sint. **U**
t et illi obedite parentibus vestris in domino.
Hoc enim iustum est. Non ora patris
tuae et matris tuae: quod est mandatum primum
in promissione: ut bene sit tibi et sis longi-
quus super terram. Et patres nolite ad-
iracundiam provocare filios vestros: sed e-
ducate illos in disciplina et correptione
domini. Servi obedite dominis carnalibus cum
timore et tremore in simplicitate cor-
dis vestri sicut Christo: non ad oculum servientes
quasi hominibus placeatis: sed ut filij
Christi facientes voluntatem dei: ex animo cum
bona voluntate sicut filii domini et non
hominibus: sciens quoniam unusquisque quod
cumque fecerit bonum hoc recipiet a domino
sive servus sive liber. Et vos domini eadem
facite illis rammentes minas: sciens
quia et illorum et vestrum dominus est in celis: et pro-
prie acceptio non est apud deum. De merito

fratreshortamini in domino: et in potentia
virtutis eius. Induite vos armaturam
dei ut possitis stare adversus insidias
dyaboli: quoniam non est nobis colluctatio
adversus carnem et sanguinem sed adversus
principes et potestates: adversus mundi
rectores tenebrarum harum: contra spiritualia
nequicie in celestibus. Propterea accipite
armaturam dei ut possitis resistere in die
malo: et in omnibus perfecti stare. State er-
go succindi lumbos vestros in veritate: et
induite lorice iusticie: et calceati pedes
in preparatione evangelii pacis. In omni-
bus sumetes scutum fidei in quo possitis
omnia tela nequissimi ignea retinere:
et galea salutis assumite: et gladium spi-
ritus quod est verbum dei: per omnem orationem
et obsecrationem orantes omni tempore spiritu
et in ipso vigilantes in omni instantia et obse-
ratione per omnibus sanctis et per me: ut
detur michi lumen in apertione oculi mei
cum fiducia novum facere ministerium eu-
angelij per quo legatione fungor in ca-
theris: ita ut in ipso audeam per oportu-
ret me loqui. Et autem et vos sciatis quod
circa me sunt quod agam: omnia vobis no-
ta faciet scribitur carissimum frater et fide-
lis minister in domino: quem misi ad vos in
hoc ipso ut cognoscatis quod circa nos
sunt: et solent corda vestra per fratres
et caritas cum fide a deo patre vestro: et domino
Iesu Christo. Gratias cum omnibus quod diligunt
dominum nostrum Iesum Christum in corruptione anime.
Explicit epistola ad ephesios. Inquit:
arguuntur in epistola ad philippenses.
Philippenses sunt macedo-
nes. Qui accepto verbo ve-
ritatis percreverunt in fide:
ut receperunt falsos apostolos.
Hos tollant apostoli: scilicet eis a co-
ma de carcere per praetorium. **Explicit ar-
gumentum in epistola ad philippenses.**

occurrat ad resurrectionem que est et mor-
tuis: non quod iam accepimus aut iam perfecti
simus. Sequor autem comprehendam in quo
et comprehensus sum a christo ihesu. Fra-
tres: ego me non arbitror apprehendisse.
Unum autem que quidem retro sunt obliuiscens
ad ea vero que sunt pora extendens
meipsum: ad destinatum persequor: ad bra-
uium figne vocacionis dei in christo ihesu.
Quicunque ergo perfecti sumus hoc sen-
tiamus: et si quid aliud sapimus: et hoc
vobis deus reuelauit. Veritatem ad
quod peruenimus ut idem sapiamus:
et in eadem permanamus regula. Imita-
tores mei estote fratres: et obsecrare
eos qui ita ambulant sicut habetis for-
mam nostram. Multi enim ambulant
quod sepe dicebam vobis: nunc autem et flens
dico nimis crucis christi: quorum finis
interitus: quorum deus venter est: et glo-
ria in confusione ipsorum qui cetera sa-
piunt. Nostra autem conuersatio in celis
est. Unde etiam saluatorem respiciamus
dominum nostrum ihesum christum:
qui reformabit corpus humilitatis
nostre configuratum corpori clarita-
tis sue: secundum operationem qua
etiam possit subicere sibi omnia. **III**
Itaque fratres mei carissimi et desideran-
tissimi: gaudium meum et corona mea: sic
stare in domino carissimi. Eucharistia rogo
et sint hic deprecor et idipsum sapere in do-
mino. Etiam rogo et te precor: ut copar-
adjuua illas que mecum laborauerunt
in euangelio cum clemente et ceteris ad-
iutoribus meis: quorum nomina sunt
in libro vite. Gaudere in domino semper:
etiam dico gaudere. Modestia vestra
nota sit omnibus hominibus. Dominus
etiam prope est. Michi solliciti sitis: sed in
omni oratione et obseruatione cum gra-
tias actione precibusque vestris innotescat

apud deum. Et pax dei que superat om-
nem sensum: custodiat corda vestra
et intelligentias vestras in christo ihesu.
De cetero fratres quicunque sunt vera-
quecunque pudica: quecunque iusta: que-
cunque sancta: quecunque amabilia: que-
cunque bone fame: si qua virtus: si qua
laus discipline: hec cogitare: que didi-
cistis: et accepistis: et audistis: et vidi-
stis in me. Hec agite: et deus pacis erit
vobiscum. Gaudeamus sumus autem in domino
vehementer quoniam tandem aliquando
restituitis per me sentire sicut et sentie-
bamus. Occupati autem eratis. Non quasi
propter penuriam dico. Ego enim didi-
ci in quibus sum sufficiens esse. Sed
et humiliari: scio et abundare. Ubique
et in omnibus infirmus sum: et saturari et
surire et abundare et penuriam pati.
Omnia possum: in eo qui me confortat.
Hec itamen bene scitis: communican-
tes tribulationi mee. Scitis autem et vo-
philipenses quod in principio euangelij
quando perfecti sumus a macedonia: nul-
la michi ecclesia communicauit in rati-
one dari et accepti: nisi vos solum: quia et
thessalonica semel et bis: ipsum michi
miseris. Non quia quero danti: sed requi-
ro secundum abundantiam rationis vestre. Ad quod
autem omnia: et abundo. Repletus sum
acceptis ab epaphrodito: que misistis in
odorem suauitatis hostia acceptam
placenter deo. Deus autem meus im-
pleat omne desiderium vestrum secundum
diuitias suas in gloria in christo ihesu.
Dico autem et patri vestro gloria: in se-
cula seculorum amen. Salutate omni
sanctum in christo ihesu. Salutant vos
qui mecum sunt fratres. Saluant
vos omnes sancti: maxime autem
qui de celsis domo sunt. Gratias do-
mini nostri ihesu christi cum spiritu vestro amen.

Explicit epistola ad philipenses. Incipit
argumentum in epistola ad colossenses

Colossenses: et hi sicut et la-
odiceenses sunt asiani: et
ipsi fuerunt erant a pseudo
apostolis. Hec ad hos acce-
lit ipse apostolus: sed et hos per epistolam recor-
rigit. Audierat enim verbum ab archippo:
qui et ministerium in eos accepit. Er-
go apostolus iam ligatus scribit eis
ab ephesto per trechicum dyaconem et
oneimum acolitum. **Explicit argumen-**
tum. Incipit epistola ad colossenses. I.

Paulus apostolus ihesu
christi per voluntatem dei
et thimotheus frater:
hiis qui sunt colossi:
sanctis et fidelibus
fratribus in christo ihesu.
Gratia vobis et pax a deo patre nostro.
Gratias agimus deo et patri domini nostri
ihesu christi semper pro vobis orantes: audi-
entes fide vestram in christo ihesu et dile-
ctionem quam habetis in sanctis omnibus
propter spem que reposita est vobis in
celis: quam audistis in verbo veritatis
euangelij quod peruenit ad vos sicut et in
universo mundo est: et fructificat et crescit
sicut in vobis ex ea die qua audistis
et cognovistis gratiam dei in veritate:
sicut didicistis ab epaphrodisio carissimo co-
seua nostro: qui et fidelis pro vobis minister
christi ihesu. Qui etiam manifestauit nobis
dilectionem vestram in spiritu. Ideo et nos
ex qua die audiuius non cessamus pro
vobis orantes: et postulantes ut im-
pleamini agnitione voluntatis eius in
omni sapientia et intellectu spiritali: ut
ambuletis digne deo per omnia placentes:
in omni opere bono fructificantes
et crescentes in scientia dei: in omni
virtute confortati secundum potentiam

claritatis eius in omni patientia et
longanimitate: cum gaudio gratias
agentes deo patri: qui dignos nos fecit in
partem sortis sanctorum in lumine. Qui
eripuit nos de potestate tenebrarum: et
transiit in regnum filij dilectionis sue:
in quo habemus redemptionem et remis-
sionem peccatorum. Qui est ymago dei in-
uisibilis: primogenitus omnis creature:
quoniam in ipso condita sunt vniuersa
in celis et in terra visibilia et inuisibilia.
Sive throni sive dominationes sive prin-
cipatus sive potestates: omnia per ipsum
et in ipso creata sunt. Et ipse est ante o-
mnia: et omnia in ipso constant. Et
ipse est caput corporis ecclesie qui est
principium primogenitus ex mortuis: ut
sit in omnibus ipse primatus tenens. Quia
in ipso complacuit omnem plenitudinem
inhabitare: et per eum reconciliari omnia
in ipso: pacificans per sanguinem crucis
eius sive que in celis sive que in celis
sunt. Et vos cum effectis aliquando ali-
enati et inimici sensui: in operibus malis:
nunc autem reconciliati in corpore carnis
eius per mortem: exhibere vos sanctos et im-
maculatos et irreprehensibiles coram ipso:
si tamen permanetis in fide fundati et sta-
biles et immobiles a spe euangelij quod
audistis: quod predicatum est in vniuersa creatu-
ra que sub celo est: cuius factus sum ego paulus
minister: qui nunc gaudeo in passionibus pro
vobis: et adimplebo ea que defuncti passi
sunt christi in carne mea pro corpore eius quod
est ecclesia. Quia factus sum ego minister
secundum dispensationem dei que data est michi
in vobis: ut impleam verbum dei: misterium
quod absconditum fuit a seculis et genera-
tionibus: nunc autem manifestum est sanctis
eius: quibus noluit deus notas facere di-
uitias glorie sacramenti huius: in gentibus:
quod est christus in vobis spes glorie: que nos

annūciā: corripitēs omne hoīem
et docentes in omī sapientia: ut eghe-
beant omne hoīem pfectū in xpo ihe-
su: quo et laboro certādo scdm opera-
tione ei⁹ quā operat⁹ me ī virtute. **II**

Nolo enī vos scire qualē sollicitu-
dinē habetis p vobis et pro hīs
qui sunt laodice: et quicūq; nō vident
faciē meā in carne: ut solentur corda
ipōrū instructi in caritate et in omnes
divinitas plenitudinis intellect⁹ ī agni-
tione misterij dei pīs xpi ihesu: i quo
sunt omnes thesauri sapientie et scientie
absconditi. Hoc autē dico: ut nemo
vos decipiat in sublimitate sermōnū.
Nā et si corpore absens sum: sed spiri-
tu vobiscū sum gaudēs et vobis ordinē
vestrū et firmamentū ei⁹ que in xpo est
fidei vestre. Sicut ergo accepistis ihesū
xpm dñm nostrū in ipso ambulare: ra-
dicat⁹ et supedificat⁹ in ipso et cōfirma-
ti in fide sicut et didicistis: abundantes
in illo in grā et adione. Videte ne q̄s
vos decipiat p philosophiā et inanē
fallaciā: scdm traditionē hominū: se-
cūdū elementa mūdi: et nō scdm xpm.
Quia in ipso inhabitat omnis plenitu-
do divinitatis corporaliter: et estis in
illo repleti q̄ est caput omnis picipat⁹
et potestatis. In quo et circumfusi estis
circūfusione nō manufacta ī respolias-
tione corporis carnis: sed ī circūfusione
xpi conspūti ei in baptismo: in quo
et resurrexistis per fidem operationis
dei qui suscitavit illū a mortuis. Et
vos cū mortui essetis in delictis et ipu-
nō carnis vestre cōviviscavistis cū illo
donans vobis omnia delicta: deletis
quod adūsus nos erat prographū
decreti qd erat contrariū nobis. Et ipm
tulit de medio affigens illud cruci: et
respolians pīncipatus et potestates

traduxit cōsidenter: palā triumphā
illos ī semetipso. Nemo ergo vos iudi-
cet in cibo aut in potu aut in parte diei
festi aut neomenie aut sabbatorū q̄ sūt
umbra futurorū: corp⁹ autē xpi. Nemo
vos seducat volens in humilitate et
religione angelorū: que non vidit: am-
bulas frustra inflat⁹ sensu carnis sue:
et nō tenens caput equo totū corpus
p neq; et cōditiones lūminis et
cōstructionē reserit ī augmētū dei. Si mor-
tui estis cū xpo ab elementis hui⁹ mun-
di: qd adhuc tanq; viventes in mūdo
deceamini? Ne terreamini: neq; gusta-
veritis: neq; cōcedaveritis: que sunt o-
mnia in interitū ipso usu scdm pcepta
et doctrinas hominū: que sunt vani-
tatem quidem habentia sapientie in su-
perbitione et humilitate et nō ad par-
cendum corpori: non in honore ali-
quo ad saturitatem carnis. **III**

Quē si resurrexistis cū xpo q̄ sursum
quēte ubi xps est in deca dei sedes:
que sursum sūt sapite: nō que sup terra.
Mortui enim estis et vita v̄ra abcon-
dita est cū xpo in deo: cū autē xps appa-
ruerit vita v̄ra: tūc et vos apparebitis
cū ipso in gloria. Mortificate ergo mē-
bra v̄ra que sūt sup terrā: fornicationē
immundiciā libidinē cupiditatem ma-
lā et avariciā q̄ est simulacrorū cult⁹:
propter que venit ira dei sup filios in-
credulitatis: in quibz ambulastis ali-
quādo cū vivetis in illis. Nūc autē
deponite et vos omnia: irā indignati-
onē maliciā blasphemā turpē sermo-
nem de ore v̄ro. Nolite mēiri invicē:
respolians vos veterē hoīem cū adibz
suis et induentes novū eū q̄ renovat⁹
in agnitionē scdm ymaginē ei⁹ q̄ crea-
vit eū: ubi nō est gentilis et indē: circū-
cisio et p̄piciū: barbar⁹ et scita: servus

et liber: sed omnia et in omnibus xps.
Induite vos ergo sicut electi dei sancti
et dilecti viscera misericordie: benigni-
tatem: humilitatem: modestiam: pati-
entiam: supponentes invicem et donan-
tes vobismetipis si quis aduersus a-
liq̄m habet querelam: sicut et domin⁹
donavit vobis ita et vos. Super o-
mnia autē hec caritatem habere qd est
vinculū pfectionis: et pax xpi regulet
in cordibus vestris: in qua et vocati
estis ī uno corpore: et grati estote. Ver-
bum xpi habet in vobis abundāter:
in omni sapientia docentes et cōmo-
nentes vobismetipos psalmis ymnis et
canticis spiritualibz in gratia canticorū
in cordibus vestris deo. Omne qd cūq;
facitis in verbo aut in opere: omnia
in nōmē dñi nostri ihesu xpi: gratias
agentes deo et patri p ipm. Mulieres
subdite estote viris: sicut oportet ī do-
mino. Viri diligite uxores vestras: et
nolite amari esse ad illas. Filij obedi-
te parentibus per omnia: hoc enim
placitum est in dño. P̄res nolite ad-
iracūdiam prouocare filios vestros:
ut non pusillo animo fiant. Serui
obedite p omnia dñis carnalibus: nō
ad oculū viventes quasi hominibus
placantes: sed in simplicitate cordis ti-
mentes deū. Quidcūq; faciatis: et ani-
mo operamini: sicut dño et non homi-
nibus: scientes qd a domino accipietis
retributionē hereditatis. Dñs xpo ser-
uite. Qui etiam iniuriā facit recipiet
id quod iniūque gessit: et non est per-
sonarum acceptio apud deū. **III**

Domini quod iustum est et equū-
secus prestare: scientes qd et vos
dñm habetis in celo. Oratori instate
vigilantes in ea grā et adione: gran-
tes simul et pro nobis: ut de⁹ appiat

nobis obitum sermonis ad loquēdū
misteriū xpi: propter quod etiam vin-
dus sum: ut manifestem illud ita ut o-
portet me loqui. In sapientia ābula-
re ad eos q̄ foris sunt: tanq; redimen-
tes. Seruo vester semp in grā sale sic
odit⁹: ut sciatis quomō oporteat vos
omnibz respōdere. Que circa me sunt
omnia vobis nota faciet p̄cipit⁹ carissi-
mus frater et fidelis minister et cōseru⁹
in dño: quē misi ad vos ad hoc ipm
ut cognoscāt q̄ circa vos sūt: et solent
corda v̄ra cū omelimo carissimo et fide-
litate q̄ re vobis ē: et omnia q̄ hic agū-
tur nota facient vobis. Salutat vos
aristarc⁹ cōcaptiv⁹ me⁹: et marc⁹ cō-
brin⁹ barnabē: de quo accepistis mā-
data. Si venerit ad vos: suscipite illū.
Et ihesus q̄ dicit iustus: qui sūt et cir-
cūfusione. Ij soli sunt adiutores mei
in regno dei: qui michi fuerunt solatio.
Salutat vos epistat⁹ qui re vobis est
seruus xpi ihesu: semper sollicitus pro
vobis in orationibus: ut liberis pfecti
et pleni in omni voluntate dei. Testi-
monium enim illi perhibeo: qd habet
multū laborem pro vobis et pro hīs
qui sunt laodice et q̄ ierapoli. Salu-
tat vos lucas medic⁹ carissimus: et
demas. Salutate fratres qui sunt la-
odice et nymphan: et q̄ in domo eius
est ecclesia. Et cum lecta fuerit apud
vos epistola hec: facite ut et in laodi-
censium ecclesia legatur: et eam que la-
odicensium est vobis legatur. Et dici-
te arap̄o. Vide ministeriū qd acce-
pisti in dño: ut illud impleas. Salu-
tatio mea: manu pauli. Memores esto-
te vindictorū meorū. Gratia dñi ihesu vo-
biscū amē. **Explicit eplā ad Colosenses**

intra in cristo ihesu: quia eadem passi
estis: et vos a tribulibus vestris sicut
et ipsi a iudeis: qui et dominum occiderunt: et
et prophetas et nos persecuti sunt: et deo
non placent: et omnibus hominibus ad
uersant: prohibentes nos gentilibus
loqui ut salui fiant: ut impleantur peccata
sua semper. Preuenit ira dei super illos
usque in finem. Nos autem fratres desolati
a vobis ad tempus ore asperu non
corde abundanti festinavimus faciem
vestram videre cum multo desiderio: qui
nolumus venire ad vos. Ego quidem
paulus et semel et iterum: sed impediuit
nos satanas. Que est enim vestra spes aut
gaudium aut corona glorie? Adhuc vos
sine domino nostro ihesu christo aduentu eius?
Vos enim estis gloria nostra et gaudium. **14**

Propter quod non sustinentes apostoli
placuit nobis remanere athenis:
et misimus thymotheum fratrem
nostrum et ministrum dei in euangelio christi
ad confirmandos vos et exhortandos
pro fide vestra: ut nemo inqueat in tri
bulationibus istis. Ipsi enim sciatis: quod in
hoc positi sumus. Nam et cum apud vos
essemus predicabamus vobis passuros
vos tribulationes: sicut et factum est et sci
tis. Propterea et ego amplius non susti
nes nisi ad cognoscendam fidem vestram:
ne forte temptaverit vos is qui temptat: et
inanis fiat labor noster. Nunc autem
venit thymotheus ad vos a vobis et
annuntiavit vobis fidem et caritatem ve
stram: et quia memoriam nostri habetis
bonam: super desiderantes nos videre: sicut
et vos quoque vos: idcirco desolati sumus
fratres: in vobis in omni necessitate et
tribulatione nostra pro fide vestra: quoni
am nunc vivimus: si vos statis in domino.
Quam enim gratias agimus adionem possumus deo
retribuere pro vobis in omni gaudio

quo gaudemus propter vos ante deum
nunc: modo ac die abundantius orantes
ut videamus faciem vestram et apostolum: ea
que desunt fidei vestre: Ipsi autem deus et pater
noster et dominus ihesus christus dirigat viam
nostram ad vos. Vos autem dominus multiplicet:
et abundare faciat caritatem vestram in
invicem et in omnes: quemadmodum et nos in
vobis ad confirmanda corda vestra sine que
rela in sanctitate ante deum et patrem no
strum in adventu domini nostri ihesu christi
cum omnibus sanctis eius amen. **15**

De cetero ergo fratres rogamus vos
et obsecramus in domino ihesu: ut que
admodum accepistis a nobis quomo
do oporteat vos ambulare et placere
deo sicut et ambulare: ut abundetis ma
gis. Sciatis enim quod precepta dedit vobis
per dominum ihesum. Hec est autem voluntas dei
sanctificatio vestra ut abstinere vos a
fornicatione: ut sciat unusquisque vestrum
quod suum possidere in sanctificatione et ho
nore: non in passione desiderii sicut et gen
tes qui ignorant deum. Et ne quis suppedi
atur neque circumveniat in negotio sem
inum: qui vincit est dominus de his omnibus
sicut predictum vobis et testificatum sumus.
Nam enim vocavit nos deus in immundicia:
sed in sanctificatione. Itaque qui hec spe
nit non hominem spectat sed deum: qui etiam de
dit spiritum suum sanctum in nobis. De ca
ritate autem fraternitatis non necesse ha
buerunt scribere vobis. Ipsi enim vos a
deo didicistis: ut diligatis invicem. Ete
nim illud facitis in omnes fratres: in vi
niola macedonia. Rogamus autem vos
fratres ut abundetis magis: et opera de
us ut quieti sitis: et ut vestrum negotium a
gratis: ut operemini manibus vestris sicut
precepimus vobis: ut impelletis ambu
lationem ad eos qui foris sunt: et nulli aliq
desideris. Nolumus autem vos ignorare

fratres de dormientibus: ut non conteste
mini sicut et ceteri qui spem non habent.
Si enim credimus quod ihesus mortuus est
et resurrexit: et deus eos qui dormierunt
per ihesum adducet cum eo. Hoc enim vo
bis dicimus in verbo domini: quia nos
qui vivimus qui residui sumus: in adven
tu domini non preveniemus eos qui dormierunt.
Quoniam ipse dominus in iussu et in voce ar
changeli et in tuba dei descendet de celo:
et mortui qui in cristo sunt resurgent
primi. Deinde nos qui vivimus qui relin
quimur simul rapiemur cum illis in nu
bibus obuiam cristo in aera: et sic sem
per cum domino erimus. Itaque conso
lamini invicem in verbis istis. **16**

De temporibus autem et momentis
fratres non indigetis ut scribam
vobis. Ipsi enim diligenter sciatis: quia dies
domini sicut fur in nocte ita veniet. Cum enim
dixerint pax et securitas: tunc repentini
eis superveniet interitus sicut dolor in ut
ero habentis: et non effugient. Vos autem
fratres non estis in tenebris: ut vos di
es ille tanquam fur comprehendat. Omnes
enim vos filii lucis estis: et filii diei. Non
estis noctis neque tenebrarum. Igitur non
dormiamus sicut et ceteri: sed vigilemus
et sobrii sumus. Qui enim dormiunt no
cte dormiunt: et qui ebrii sunt nocte ebrii
sunt. Nos autem qui diei sumus sobrii su
mus: induiti lorice fidei et caritatis et
galea spei salutis: quoniam non posuit nos
deus in ira sed in acquisitione salutis
per dominum nostrum ihesum christum qui mortuus est
pro nobis: ut sive vigilemus sive dor
miamus: simul cum illo vivamus. Pro
pter quod consolamini invicem et edificare
alterutrum: sicut et facitis. Rogamus autem
vos fratres ut noveritis eos qui laborant
inter vos: et posunt vobis in domino: et mo
nent vos: ut habeatis illos abundanter

in caritate propter opus illorum: et pacem ha
bere cum eis. Rogamus autem vos fratres:
corripere inquietos: consolamini pusil
lanimes: suscipite infirmos: patientes
estote ad omnes. Videte ne quis malum
pro malo alicui reddat: sed semper quod
bonum est sectamini in invicem et in omnes.
Semper gaudete: sine intermissione ora
te: in omnibus gratias agite. Hec est
enim voluntas dei in cristo ihesu: in omnibus
vobis. Spiritum nolite extinguere: pro
phetias nolite spernere. Omnia autem
probate: quod bonum est tenere: ab omni
specie mala abstinere vos. Ipsi autem de
us pacis sanctificet vos per omnia: ut inte
ger spiritus vester et anima et corpus sine
querela in adventu domini nostri ihesu
christi fuerit. Fidelis est qui vocavit vos:
qui etiam faciet. Fratres: orate pro no
bis. Salutate fratres omnes: in osculo
santo. Adiuvo vos per dominum: ut legat
epistola hec omnibus sanctis fratribus.
Gratia domini nostri ihesu christi vobiscum amen.

Epistola prima ad thessalonicenses
Incipit argumentum in epistolam secundam

Ad thessalonicenses secundam
scribit epistolam apostolus: et no
tum facit eis de temporibus no
vissimis et de adversarii
heretice. Scribit hanc epistolam
ab athenis per titum dyaconem et
oneimum acolitum. **Epistola arguit**
Incipit epistola secunda ad thessalonicenses

Daulus et silvanus
et thymotheus ecclesie
thessalonicensi in
deo pace nostra et domino
ihesu christo: gratia
vobis et pax a deo
patre nostro et domino ihesu christo.
Gratias
agere debemus semper deo pro vobis
fratres ita ut dignum est: qui supercrescit

fides v̄ra et abundat caritas v̄niuersa
iulq; v̄m in inuicē: ita ut et nos ipsi
in vobis gloriet̄ in ecclesijs dei p̄ pa-
tētia v̄ra et fide et in omnibus p̄secu-
tibus v̄stris et tribulationibus q̄s su-
stinetis in exemplū iusti iudicij dei: ut
digni habeamini i regno dei pro quo
et patimini: si tamen iustū est apud de-
um retribuere retributionē hīs q̄ vos
tribulāt: et vobis q̄ tribulamini requi-
em nobiscū in reuelatione dñi ih̄su de
celo cum āgelis virtutis ei⁹ i flamma
ignis dantis vindictā hīs qui nō no-
uerunt dei et q̄ nō obediūt euangelio
dñi n̄i ih̄su cristi. Qui penas dabunt
in interitū eternas a facie dñi et a gl̄a
virtutis eius: cū venerit glorificari in
sāctis suis et admirabilis fieri in omni-
bus q̄ crediderūt: quia credidit ē testimo-
nium n̄m sup̄ nos i die illo. In quo
etiā oram⁹ semp̄ pro vobis ut digne-
tur vos vocatōe sua deus: et impleat
omnē voluntatem bonitatis sue et op⁹
fidei i virtute: ut clarificet nomen dñi
n̄i ih̄su cristi i vobis: et vos i illo: scilicet
dū gl̄am dei n̄i et dñi ih̄su cristi. **¶**

Rogamus aut̄ vos fratres p̄ ad-
uentū dñi n̄i ih̄su cristi et n̄re
congregationis i ip̄m: ut nō aco mo-
ueamini a v̄ro sensu neq; teneamini
neq; p̄ spiritum neq; p̄ sermonē neq;
p̄ epistolā tanq̄ per nos missam: q̄si
iustit̄ dies dñi. Ne quis vos seducat
ullo modo. Quoniam nisi venerit discel-
sus prim⁹: et reuelat⁹ fuerit homo pecca-
ti filius p̄ditionis: q̄ aduectatur et re-
tollicur supra om̄e qd̄ dicitur de⁹ aut
quod colit⁹: ita ut i templo dei sedeat
ostendēs se tanq̄ sit deus. Nō retinetis
q̄ cum adhuc esset̄ apud vos h̄c di-
rectam vobis: Et nūc quid deinceps
scitis: ut reuelet̄ in suo tempore. Nam

misterium iā operat̄ iniquitatis: tan-
tum ut qui tenet n̄r̄: teneat: donec de
medio fiat. Et tunc reuelet̄ ille in-
iquus quē dñs ih̄sus interficiet sp̄i-
tu oris sui: et destruet illustrationē ad-
uent⁹ sui: cum tūc ē aduent⁹ scdm̄
operationē facta aut̄ i omni virtute et
signis et prodigijs mendacib⁹ et in o-
mni seductōe iniquitatis hīs qui p̄-
reunt: eo q̄ caritate veritatis nō rece-
perunt ut salui fierēt. Ideo m̄met illis
deus operationē erroris ut credāt men-
dacio: ut iudicetur om̄es q̄ nō credi-
derunt veritati: sed consenserūt iniqui-
tati. Nos aut̄ debem⁹ gratias agere
deo semp̄ pro vobis fratres dilecti a de-
o: q̄ elegit nos deus p̄mitas in salu-
tem in sanctificatione sp̄i⁹ et in fide
veritatis: in quā et vocauit vos p̄ eu-
angelii n̄ostri i acquisitione glorie
dñi n̄ostri ih̄su cristi. Itaq; fratres sta-
te: et tenere traditiones q̄s didicistis:
siue p̄ sermonē siue p̄ epistolā n̄ram.
Ip̄e aut̄ dñs n̄oster ih̄sus crist⁹ et de⁹
et pater n̄oster qui dilexit nos: et dedit
consolationē eternā et sp̄m bonā i gra-
tia repositet corda v̄stra: et confirmet
in omni opere et sermone bono. **¶**

De cetero fratres orate pro nobis
ut sermo dei cureat et clarificetur
sicut et apud vos: et ut liberemur ab im-
portunis et malis hominib⁹. Nō enim
omniū est fides. Fideles aut̄ dñs ē qui
confirmabit vos: et custodiet a malo.
Confidim⁹ aut̄ de vobis fratres i do-
mino: quā quē p̄cipim⁹ et facitis: et fa-
ciētis. Dñs aut̄ dirigat corda v̄stra i
caritate dei: et patientia cristi. Denun-
tiamus aut̄ vobis fratres i noīe dñi
n̄i ih̄su cristi: ut subtrahatis vos ab
omni fratre ambulante inordinatē:
nō scdm̄ traditionem quā acceperūt

a nobis. Ip̄i enim scitis quēadmodū
oporteat imitari nos: quā nō inquieti
sumus inter vos neq; gratis panem
māducauim⁹ ab aliquo: sed i labore
et in fatigatione nocte et die operātes:
ne quē v̄strū grauare. Non quasi
nō habuerim⁹ potestātē: sed ut nosmet-
ip̄os formā dārem⁹ vobis ad imitan-
dum nos. Nam et cū esset⁹ apud vos
h̄c denūciabamus vobis: quā si quis
nō vult operari: nec māducat. Audi-
uim⁹ etiā inter vos quosdā ambulātes
inquire nichil operātes: sed curiosi a-
getes. Hīs aut̄ q̄ eiusmodi sūt denū-
ciam⁹ et obsecram⁹ in dño ih̄su cristo
ut cū silēcio operātes: sūt panē mādu-
cent. Vos aut̄ fratres nolite desere bene-
faciētes. Quod si q̄s nō obedir̄ verbo
n̄ro p̄ epistolā h̄c notate: et nō amice-
amini cū illo ut ostendat̄. Et nolite ip̄i
inimicū resistere: sed corripite ut fra-
trem. Ip̄e aut̄ de⁹ p̄cis det vobis pa-
cem sep̄ternā i om̄i loco. Dñs cū om̄i-
bus vobis. Salutatio mea manu pau-
li: qd̄ ē signum in om̄i ep̄la. Ita scribe.
Gratia dñi n̄i ih̄su cristi cū om̄ib⁹ vo-
bis amen. **Explicit ep̄la sc̄da ad the-
salonicē. Incipit argumētū incipi-
tolum p̄p̄m ad thimothēum.**

Thimothēum instruit et docet
de ordinatione ep̄iscopat⁹
et dyaconij: et oīs ecclesi-
stice disciplinē: scilicet ei a la-
odina p̄ nichicū dyaconē. **Explicit ar-
gumētum. Incipit ep̄la ad thimo-
theum prima.**
Paulus apostolus ih̄su xi-
sti secundū imperiū
dei saluatoris n̄i et
cristi ih̄su sp̄i n̄re:
thimothēo dilecto fi-

lio in fide: gratia et misericordia et pax
a deo patre et cristo ih̄su domino n̄ro.
Sicut rogavi te ut remeares ep̄heli cū
iram in macedoniā: ut denūciāres qui-
buscūq; ne aliter docerent: neq; inter-
derent fabulis et genealogijs interui-
natis: q̄ quæstiones prestant magis
q̄ edificationē dei quē ē in fide. Finis
aut̄ precepti est caritas: de corde puro
et scientia bona: et fide nō fida. Et qui-
bus quidā aberrātes d̄uēli sūt in va-
niloquij: volentes esse legis doctores
nō intelligentes neq; q̄ loquunt⁹: ne-
q; de quib⁹ affirmāt. Scim⁹ aut̄ quia
bona est lex si quis ea legitime utatur:
sciens hoc quia lex iusto nō est posita
sed iniustis et non subditis: impijs et
peccatoribus sceleratis et cōtaminatis
parricidis et homicidis homicidis for-
nicarijs masculis et mulierib⁹: plagia-
rijs mendacib⁹ et p̄uicis: et si qd̄ aliud
sane doctrine addit⁹: q̄ scdm̄ euāge-
lium glorie beati dei quod creditū est
mihi. Gratias ago ei q̄ me confortauit
in cristo ih̄su dño n̄ro: quia fidelē me
existimauit ponēs i ministerio. Qui
prius blasphemus fui et persecutor et con-
tumeliosus: sed misericordiam dei cōsecut⁹
sum q̄a ignorās feci in incredulitate.
Sup̄abundauit aut̄ gratia dñi n̄ostri
cum fide et dilectione q̄ est in cristo ih̄-
su. Fidelis sermo et om̄i acceptione di-
gnus: quia cristus ih̄sus venit i h̄c
mūdū peccatores saluos facere: quod
tum prim⁹ ego sum. Sed deo misē-
ricordiā et secutus sum: ut i me p̄m̄
ostenderet crist⁹ ih̄sus om̄em patientiā
ad informationem eor⁹ q̄ credituri sūt
illi in vitam eternā. Regi aut̄ sculorū
immortali inuisibili soli deo honor et
gloria in secula seculorū amen. H̄c
preceptū cōmendo tibi fili thimothēe

secundum precedentes in te propheti-
as: ut milites in illis bonā militiam
habens fidem et bonam conscientiam.
Quā quidam repellentes circa fidem
nausegaueunt: et quibus est hyment-
us et alexander quos tradidi sathā-
ne: ut discant non blasphemare. **¶**

Objecto igitur primum omnium fieri
obsecrationes orationes postulatio-
nes gratias actiones pro omnibus
hominibus: pro regibus et omnibus qui
sublimitate sunt: ut quieti et tranquillā
vitam agant: in omni pietate et castita-
te. Hoc enim bonum est et acceptum corā sal-
uatore nro deo: qui omnes homines vult
saluos fieri: et ad agnitionē veritatis
venire. Unus enim deus unus et media-
tor dei et hominum homo cūstus ihesus:
qui dedit redemptionē semetipsum pro
omnibus. Unus testimonium temporibus
suis cōfirmatū ē: quo posuit sū ego
predicator et apostolus. Veritatem dico non
memor: doctor gentium in fide et veritate.
Volo ergo viros orare in omni loco:
levantes puras manus sine ira et disce-
ptione. Similiter et mulieres in habitu
ornato: cū verecundia et sobrietate or-
nantes se: non in toris crinibus aut
auro aut margaritis vel veste pre-
dosa: sed ut decet mulieres: promittentes
pietatem et operam bonam. Mulier in silentio
discat omni subiectione. Docere au-
tem nescit: nō pūmo neque dūcitur in vi-
rū sed esse i subiectis. Adam enim pūm for-
matus ē deinde eua: et ad eā nō ē seducta:
mulier autē seducta in pūaricatione fuit.
Salvabitur autem in filiorū generati-
onem: si pūmanferit in fide et dilectio-
ne et lāctificatione cū sobrietate. **¶**
Prophetia autem dicit: Si quis episcopatum
desiderat: bonum opus desiderat.
Oportet enim episcopū irreprehensibile

esse: unū uxoris virū: sobriū: ornatū:
prudētē: pūdicū: hospitale: doctorem:
nō violentū: nō gullorem: sed mo-
destum: nō litigiosum: nō cupidū: sed
sui domui bene pōsitū: filios habentē
subditos cū omni castitate. Si quis au-
tem domui sue pesse nescit: quomodo
ecclesie dei diligentia habebit? Non ne-
ophitū: ne in supbia elatus in iudiciū
incadat dyaboli. Oportet autē illū et te-
stimonium habere bonū ab hijs qui foris
sunt: ut nō in opprobriū incadat et in
laqueū dyaboli. Diaconos similiter
pudicos: non bilingues: non multo
vino deditos: nō turpe luxū sedantes:
habentes misterium fidei et cōscientia pu-
ram. Et hijs autē pōbentur primum: et sic mi-
nistrent nullū crimen habentes. Mulie-
res similiter pudicas: nō detrahentes:
sobrias: fideles in omnibus. Diacones
sunt unus uxoris viri: qui filijs suis be-
ne pōsunt: et suis domibus. Qui enim be-
ne ministraverunt: gradū bonū sibi
acquirent: et multa fiduciam in deo que
est in christo ihesu. Hec tibi scribo fili dji-
mothee: sperans me ad te venire cito.
Si autē tardaverō: ut scias quomodo
oporteat te in domo dei cōsulari que ē
ecclesia dei vivit: columna et firmamen-
tum veritatis. Et manifeste magnū ē
pietatis sacramentum quod manifestatū
est in carne: iustificatum est in
spīritu: apparuit angelis: predicatum
est gentibus: credidit est in mun-
do: assumptum est in gloria. **¶**

Spiritus autē manifeste dicit: quā
in novissimis temporibus discen-
dent quidā a fide: accedentes spīriti-
bus erroris et doctrinis demoniorū in
ypocriti loquentiū mendaciū et caute-
riam habentiū suā conscientia: pro-
phetaū nūtere: abstinere a nobis quos

deus creavit ad prapriandū cū gratias
actione fidelibus: et hijs qui cognoverunt
veritatem. Quia dīs creatura dei bonae:
nichil reiciendū quod cū gratias actione
prapitur. Sanctificat enim per verbū dei
et orationē. Hec proponens fratribus:
bonus est minister christi ihesu: et ceteri
verbis fidei et bone doctrine quā
affectus es. Ineptas autē et aniles fa-
bulas deiecit. Ecce autē teipm ad pi-
etatem. Nā corporalis exercitatio ad mo-
dicū utilis ē. Pietas autē ad omnia u-
tilis ē: promissionē habens vite: que
nūc est et future. Fidelis sermo: et omni
acceptatione dignus. In hoc enim labo-
ramus et maledicimur quia speramus
in deū vivū: qui est saluator omnium ho-
minū: maxime fidelium. Precepe hec et
dote. Nemo adolescentiā tuā ornamat:
sed exemplū esto fidelium in verbo: in con-
versatione: in caritate: in fide: in castita-
te. Dū venio attende lectioni exhortati-
oni doctrine. Noli negligere gratiam
que in te ē: que data ē tibi per propheti-
am cū impositione manū pōbentij.
Hec meditare: hijs esto: ut profectus
tuus manifestus sit omnibus. Attende enim tibi
et doctrine: instā in illi. Hoc enim facies:
et teipm saluū facies: et eos qui te audiūt.

Senior ne increpaveris: sed
obsecra ut patre. Juvenes ut sca-
res: anus ut mēres: iunctas ut soro-
res in omni castitate. Viduas honora:
que vere vidue sunt. Si qua autē vidua
filios aut nepotes habet: discat pri-
mum domū suā regere et mutua vice
reddere parentibus. Hoc enim acceptum
est corā deo. Que autē vere vidua est et
desolata speret in deū: et inter obsecra-
tionibus et orationibus node et die. Nā
que in delictis ē vivens mortua ē. Et
hoc precepe: ut irreprehensibiles sint. Si

quis autē suus et maxime domesticos
curam nō habet: fidem negavit: et in-
fidei detegit. Vidua eligatur nō mi-
nus sexaginta annorū: que fuerit unius
viri uxore: in operibus bonis testimoni-
um habens: si filios educavit: si hospi-
tio recepit si sanctorū pedes lavit: si tri-
bulationē patientibus sumministravit:
si omne opus bonū subsecuta ē. Ad-
ulescentiores autē viduas deiecit. Cum
enim luxuriare fuerit in christo nūdere
volūt: habentes damnationē: quā pri-
mā fidem irritā fecerūt. Simul autē et
ociose discunt circuire domos: nō so-
lum ociose sed et verbose et curiose: lo-
quētes quod nō oportet. Volo autē iunio-
res nūdere: filios procreare matres fa-
milias esse: nullā occasionem dare ad-
versario maledidici gratia. Jam enim
quedā duxerunt retro sathanan. Si
quis fidelis habet viduas sumministrat
illis ut non gravetur ecclesia: ut hijs qui
vere vidue sunt sufficiat. Qui bene pre-
sunt pōbentij duplici honore digni
habeantur: maxime qui laborāt in verbo
et doctrina. Dicit enim scriptura. Non
infenabis os boni timentis. Et dignus
est operarius mercede sua. Adversus
presbiterū accusationē noli recipere: ni-
si sub duobus aut tribus testibus. Pec-
cates corā omnibus argue: ut et ceteri
timorē habeāt. Testor corā deo et christo
ihesu et electis angelis: ut hec custodias
sine pūdicio: nichil facies alterā par-
tem declinando. Manus cito nemini
imponas: neque communicaveris pecca-
tis alienis. Teipm castū custodi. No-
li adhuc aqua bibere: sed modico vi-
no utere propter stomachū tuū et fre-
quentes tuas infirmitates. Quorun-
dam hominū peccata manifesta sunt
pūdencia ad iudiciū: quosdā autem

subsecuntur. Similiter et facta bona manifesta sunt: et que aliter se habent abscondi non possunt. **U**nusquisque sub iugo serui dños suos omni honore dignos arbitretur: ne nomē dñi & doctrina blasphemetur. Qui autē fideles habent dños nō contemnūt quia fies sūt: sed magis seruiāt q̄a fideles sūt & dilecti: q̄a beneficij participes sunt hec docet: & reprobare. Si q̄s aliter docet: & nō acquiescit sanis sermonibus dñi nūc ihesu crīstī: et ei que scdm pietatē ē doctrīne: superbus nichil sciens sed languēs circa questionēs & pugnas verborū: ex quibus oriuntur inuidie & contumelias blasphemie suspiciones male-obliterationes hominū mente corruptorū & q̄ veritate priuati sūt: estimatiū questū esse pietatē. Est autē questus magnus: pietas cum sufficientia. Nichil enī inuolūm? in hunc mūdū: hanc dubiū q̄a nec auferre qd possum? Malitēs autē alimēta et q̄bus regant: hijs dēcti sūt. Nā q̄ volunt diuites fieri: incidūt i reprobationē & i laqueū dyaboli & desideria mēta inutilia et nocua: q̄ mergūt homines i interitū et p̄ditionē. Radix enī om̄i malorū est cupiditas: quā qdā appetentes errauerūt a fide: & insecuerūt se doloribz mētis. Tu autē o homo dei hec fuge. Sectare vero iusticiā: pietatē: fidē: caritatē: patientiā: mansuetudinem. Cetera bonū cetera mē: apphēde vitā eternā: i qua vocat̄ es & celsus bonā celsionē corā mltis testibz. Precipio tibi corā deo q̄ viuificat oīa & crīsto ihesu q̄ testimoniuū reddidit sub p̄sco p̄lato bonam celsionē: ut serues mādātū sine macula irreprehensibile usq; i aduentū dñi nostri ihesu crīstī: quē suis tēporibz ostendet beatus & solus potēs rex regū & dominus

dñi antīq; q̄ solus habet immortalitatem & lucē inhabitare inaccessibile: quē nullus hominū vidit sed nec videre potest: cui honor & imperiū sempiternū amen. Diuitibz huius seculi p̄cipe nō sublimē sapere: neq; sperare in incerto diuitiarū sed i deo viuo q̄ p̄stat nobis oīa abūte ad fructū: bene agere: diuites fieri i bonis op̄ibz: facile tribuere: & communicare: thesaurizare sibi sūda mentis bonū i futurū: ut apphēdāt veram vitā. Quid tibi mortis depositū custodi: vitās p̄phanas vocū nouitates et opposiciones falli notis sciēte: quā quidā p̄mittit circa fidem egredierit. Gratia tecū amē. **Explicit ep̄la p̄ma ad thimotheum. Incipit argumētū in ep̄lam secundam** thimotheo scribit de reprobatione martirij & om̄is regule veritatis: qd futurū sit tēporibz nouissimis: & de sua passione: scilicet a roma. **Explicit argumētū. Incipit ep̄la ij ad thimothē.** **P**aulus apostolus ihesu crīstī p̄ voluntatem dei scdm p̄missionem vitē q̄ ē in crīsto ihesu: thimotheo rarissimo filio: gratia & misericordia & pax a deo patre nro & crīsto ihesu dño nro. Gratias ago deo meo cui seruiō a progenitoribz meis in conscientia pura: t̄p sine intermissione habeam tui memoriā in orationibus meis node ac die desiderans te videre memor lacrimarū tuarū ut gaudio implear. Recordationē accipies et fidei que ē in te non fida ē et habitauit primū in auia tua loride & mēte tua ruit. Ceterus sū autē q̄ et in te p̄pter quā causam amoneo te ut resuscites gratiam dei q̄ est in te per impositionē manū mearū. Nō enim dedit nobis de-

spiritū timoris sed virtutis et dilectionis & sobrietatis. Noli itaq; erubescere testimoniuū domini nostri neq; me vindictū eius: sed collabora euangelio scdm virtutē dei: q̄ nos liberauit & vocauit vocatione sua sancta: nō scdm op̄era nostra sed scdm p̄positum suū et gratiā: que data ē nobis i crīsto ihesu ante tēpora seclaria. Manifestata ē autē nūc p̄ illuminationē saluatoris nri ihesu crīstī: qui destruxit quidē mortē: illuminauit autē vitā et incorruptionem p̄ euangelii: in quo posuit sum ego p̄dicatōr et apostolus et magister p̄tū. Quid quā causam etiā hec p̄dior: sed nō confundor. Scis enī cui credidi: et certus sum quia potēs est depositū meū tuare i illū diem. Formam habeo sanctorū verborū q̄ a me audisti in fide et in dilectione in crīsto ihesu. Bonū depositum custodi p̄ spiritū sanctū qui habitauit in nobis. Scis enī hoc q̄ aucti sunt a me omnes q̄ ut alia sūt: q̄ h̄s est philgelus et hermogenes. Deo misericordiā dñs quesitori domui: q̄a sepe me refrigerauit & catenam meā non erubuit: sed cū romam venisset sollicitate me quesuit & inuenit. De illi dñs inuenire misericordiā a deo i illa die. Et quātā p̄p̄tū ministravit michi tu melius tu ergo fili mi confortare. **Prohi.** **T**are i gratia q̄ est in crīsto ihesu: et que audisti a me p̄ multos testes: hec commenda fidelibz hominibz qui ydonei erūt & alios docere. Labora sicut bonus miles crīstī ihesu. Nemo militās deo: implicat se negocijs seclarijs: ut ei placeat cui se probauit. Nā et q̄ cecit in agone non coronabitur nisi legitime certauerit. Laborante agricolam oportet primū de fructibz accipere. Intellige que dico: dabit etiā tibi dñs

in om̄ibz intellectu. Memor esto dñm ihesum crīstū resurrexisse a mortuis re semine dauid scdm euangelii meū in quo laboro usq; ad vincula sūt male operans: sed verbum dei nō ē alligatum. Ideo oīa sustineo: p̄pter electos: ut et ip̄i salutē cōsequantur q̄ est in crīsto ihesu cū gloria celesti. Fidelis sum. Nā si cōmorui sum? & conuiuiui? si sustinebim? & regnabimus: si negauerimus & ille negabit nos: si non credimus ille fidelis permanet: negare se ip̄m nō potest. Per autem commune testificās corā deo. Noli contendere verbis: ad nichil enim utile ē nisi ad subuersionem audientū. Sollicite autē cura t̄p̄m: probabile rehibere deo: op̄erari incōfūsilē: recte tractare verbi veritatis. Prophana autē et inaniloquia deuita. Multū enī p̄ficiūt ad impietate: et sermo eorū ut rācer seip̄it. Ex quibz est hyrrenus & philetus: q̄ a veritate egredierūt di cōtes resurrectionem esse iam factā: & subuerterūt quorūdā fidem. Sed firmū sūda mētū dei: stachabens signaculū h̄c. Cognouit dominus q̄ sūt eius: & discat ab iniquitate om̄is qui inuocat nomē dñi. In magna autē domo nō solum sūt vasa aurea & argentea: sed & lignea & fictilia: quedā quidē in honore: quedā autē in cōumeliā. Si q̄s ergo enūdauit se ab istis: erit vas i honore sanctificatum: et uile dño ad om̄e opus bonū paratū. Iuuenilia autē desideria fuge: sedare vero iusticiā fidem sp̄m & caritatē & pacem cū hijs qui inuocant dominū de corde puro. Saulas autē et sine disciplina questionēs deuita: scis q̄a generant lites. Secutū autē dñi nō oportet ligare: sed mansuetū esse ad omnes: donabile: parietē cū modestia

corripient eos q̄ resistunt veritati: ne
quādo deus det illis penitentiam ad
cognoscendam veritatem. et relipi-
scat a dyaboli laqueis: a quo captivi
tenebantur ad ipsius voluntatem. **III**

Hoc autē scio quia in novissimis
diebus. inhabitant tempora pericu-
losa: et erūt homines seipsos amantes:
cupidi. elati. superbi. blasphemii parenti-
bus nō obdientes. ingratū selecti. sine
affectione sine pace. criminatores. in-
continentes. inimicos. sine benignitate
proditores. proteui. tumidi et volu-
ptatum amatores. magis q̄ dei: ha-
bentes spem quidē pietatis. virtutem
autē eius abnegantes. Et hos deuita.
Et hys enī sunt q̄ penetrant domos
et captivas ducunt mulierculas hūne-
ratis peccatis. que ducuntur varis
delictis: semp discētes. et nunq̄ ad
scientiā veritatis puenientes. Quē ad-
modū autē iannes et mambres res-
titerunt moysi. ita et hys resistunt verita-
ti: homines corrupti mēte. reprobi cir-
ca fidem: sed ultra nō proficiunt. Insi-
pientia enim eorū manifesta erit omni-
bus: sicut et illorū fuit. Tu autē affec-
tus es meam doctrinā. institutionem.
propositū. fidem. longanimitatem. di-
lectionē. patientiā. persecutiones. passio-
nes: qualia michi facta sunt antiochi-
e. yconio. listris. quales persecutiones
sustinui: et omnibus eripuit me dñs.
Et omnes qui pie volunt vivere in eti-
terno ihesu persecutionē patient. Mali autē
homines et seductores proficiunt in
pius: recantes et in errorem mētes.
Tu vero pmanē in hys que didicisti.
et credita sunt tibi: sciens a quo didice-
ris. et q̄ ab infamia sacras litteras
nostris. que te possunt instruere ad salu-
tem p̄ fidem que ē in christo ihesu. Omnis

scriptura diuinitus inspirata. utilis ē
ad docendū. ad arguendū. ad corripien-
dū. ad erudiendū i iusticia: ut p̄cedat sit
homo dei ad omne op̄ bonū instructus.

Testificor corā deo et ihu christo. **III**
q̄ indicatur ē viuos et mor-
tuos. et aduentū ipsius et regnū eius:
predica verbum iusta oportune impo-
tune. argue. obsecra. increpa in omni
patientia et doctrina. Ecce enim tempus
cum sanam doctrinā nō sustinebunt:
sed ad sua desideria coarctabunt sibi
magistros prouidentes auribus: et a veri-
tate quidē auditū auercent. ad fabulas
autē conuertentur. Tu vero uigila. in omni-
bus labora: opus fac tuangeliste. mi-
nistriū tuum imple. sobrius esto. Ego
enī iam delabor: et tempus refolutionis
mee instat. Bonū ceteramen ceteram:
necsum summamur: fidem euam. In
reliquo reposita ē michi corona iusti-
cie: quā reddet michi dñs i illa die in-
dus inde. Nō solum autē michi: sed et
hys qui diligūt aduentū ei. festina
ad me venire cito. Demas enī me reli-
quit diligens hoc seculū et abiit thessa-
lonicam. ceteris i galaciā. theus in
dalmaniam. lucas ē mecum solus. Mar-
cum assume et adduc tecū: est enim mi-
chi utilis in ministerio. Thymotheū autē
misi epheum. Petulā quā reliqui tē-
ade apud carpiū ueniēs affer tecum et
libros: maxime autē membranas. Al-
legāder reat: multa mala michi ostē-
dit: reddet illi dñs scdm op̄a ei: quē
et tu deuita. Valde enim resistit obis
nostris. In prima mea defensione. me-
mo michi affuit. sed omnes me dereli-
querūt: nō illis repuer. Dñs autē mi-
chi affuit: et confortauit me ut p̄ p̄di-
catō impleat: et audiat omnes gentes
et libeat sumi de ore leonis. Liberauit

me dñs ab omni opere malo. et saluū
faciet in regnū suū celeste: cui glā in se-
cula seculorū amen. Saluta priscillā
et aquilam: et Onesimū domū. Erastus
remanet corinthi: trophimū autē reli-
qui in heremū milici. festina ante hye-
mem venire. Saluta et eubolus et
pudens et linus et claudia: et fratres
omnes. Dñs ihesus christus cum spiritu
sancto. Gratia uobiscū amen. **Expli-
at epla ad thymotheū scda. Inq̄ ar-
gumentum in eplā ad thymotheū.**

Thyrum cōmone facit et in-
staur de cōstitutione p̄bi-
tū: et de spirituali conuer-
satione et hereticis vitan-
dis: et traditionibus iudaicis credit: sci-
entia et a nyropoli. **Expliat argumē-
tum. Inq̄ ar-
gumentum in eplā ad thymotheū.**

Dulus sen? dei appo-
stolus autē ihesu ch-
risti secundū fidem ele-
ctorum dei et agniti-
onem veritatis. que
secundū pietatē est i
ip̄m tūc tēre: quā promissit qui nō
mentitur deus atē temporalia sed aeterna.
manifestauit autē reprobis suis verbum
suū in p̄dicatione. que credita ē michi
scdm p̄ceptum saluatoris nostri dei:
thymotheo dilecto filio scdm communē fidei
gratia et pax a deo patre et christo ihesu
saluatore nostro. Qui? rei gratia reli-
qui te tēre ut ea que desunt corrigas:
et cōstituas p̄ ciuitates p̄blicos sicut
et ego disposui tibi si quis sine crimi-
ne unius uxoris uir: filios habens fi-
deles non in accusatione luxurie aut
nō subditos. Oportet enī episcopū si-
ne crimine esse sicut dei dispensatorem:
non supbum nō iracundū non uin-
centum nō gressum. nō cupis luci

cupidū: sed hospitale benignū. sobriū.
iustum. solum. cōtinentē. amplecten-
tem eū qui scdm doctrinā ē fidelem ser-
monē: ut possit sit reprobis i doctrina
laua. et eos qui contradicunt arguere.
Sūt enī multi etiā inobedientes. uani-
loqui et seductores. maxime qui de cir-
cumcisione sunt quos oportet redar-
guere: qui uniuersas domos subuertūt.
docentes q̄ nō oportet turpis lucri gra-
tia. Dixit quidā re illis prius ip̄orū
propheta. Ceteris semp mendaces
male bestie uentris pigri. Testimoniū
hoc verum est. Quā ob causam incre-
pa illos dure ut sani sint in fide: non
intendentes iudaicis fabulis et mādat
hominū auerlatū se a ueritate. Omnia
munda mundis: cōinūgnatis autē et
infidelibz nichil ē mūdū: sed inūgnate
sunt eorum et mens et cōscientia. Con-
fitemur se nosse deum factis autē negāt:
cum sint abominati et incredibiles et
ad omne opus bonum reprobi. **II**

Tu autē loquere que decet sanā
doctrinā. Beates ut sobrii sint:
pudici. prudentes. sani in fide. in dilecti-
one i pietate. Iuues similiter i habitu
sando: nō criminatores. non multo
uino seruantes: bene docentes ut prudenti-
am doceat. Adolescentulas. ut uiros
suos ament: filios suos diligāt: pru-
dentes. castas. sobrias domū curā ha-
bentes: benignas. subditas uiris suis:
ut non blasphemetur uerbum dei. Iuue-
nes similiter honeste ut sobrii sint. In
omnibus tūpū prebe exemplū bonorū
op̄orū: in doctrina. i integritate. in gra-
uitate. Verbum sanū irreprehensibile: ut
is qui se aduerso ē uideatur: nichil ha-
bens mali dicere de nobis. Seruos
dñs suos subditos esse in omnibz pla-
centis: nō contradicentes. nō fraudantes.

sed in omnibus fidem bonam ostendentes: ut doctrinam saluatoris nostri dei omnes in omnibus. Apparuit enim gratia dei et saluatoris nostri omnibus hominibus erudiens nos: ut abnegantes impietatem et secularia desideria sobrie et iuste et pie vivamus in hoc seculo: respicientes beatam spem et adventum glorie magni dei et saluatoris nostri ihesu christi: qui dedit semetipsum pro nobis ut nos redimeret ab omni iniquitate: et munderet sibi populum acceptabilem sedatorem bonorum operum. Hec loquere et exhortare: et argue cum omni imperio. Amen te dicit. **M**inime illos principibus et prelatibus subditos esse: dicitur quod ledere: ad omne opus hominum paratos esse: neminem blasphemare: non iniuriosos esse: sed modestos: omne ostendentes mansuetudinem ad omnes homines. Examini aliquando et nos insipientes inceduli errantes servientes desideriis et voluptatibus variis: et malicia et invidia agere: odibiles odientes invicem. Cum autem benignitas et humanitas apparuit saluatoris nostri dei non re operibus iusticie que fecimus nos sed secundum suam misericordiam salvos nos fecit per lavacrum regenerationis et renovationis spiritus sancti quem effudit in nos abunde per ihesum christum saluatorem nostrum: ut iustificati gratia ipsius heredes simus secundum spem vite eterne. Fidelis sermo est. Et de his volo te confirmare: ut cunctis bonis operibus preesse que credunt deo. Hec sunt bona et utilia hominibus. Stultas autem questiones et genealogias et discussiones et pugnas legis deuita. Sunt enim inuales et vane. Hec enim hominem post vnam et secundam correptionem deuita: scilicet quia subusus est qui eiusmodi est: et delinquit cum sit

proprio iudicio demeratus. Cum misero ad te arteman aut trechici: festina ad me venire nicopolim. Qui enim statim hyemare. Zenam legisperit et apollo sollicitate premitte: ut nichil illis delin. Discat autem et nostris bonis operibus preesse ad usus necessarios: ut non sint in fructuosos. Saluta te qui mecum sunt omnes. Saluta eos qui nos amant et fide. Gratia dei cum omnibus vobis amen. **Explicit epistola ad philemonem. Incipit argumentum in epistolam ad philemonem.** **P**hilemoni familiares literas facit per Onesimum seruo eius: scribens ei ab urbe roma de carcere per se prelatum Onesimum. **Explicit argumentum. Incipit epistola ad philemonem.** **P**aulus vincens et ihesu et thimotheus frater: philemoni dilecto adiutori nostro: et appie sorori carissime et arapio comilitoni nostro: et ecclesie que in domo tua est. Gratia vobis et pax a deo patre nostro et domino ihesu christo. Gratias ago deo meo semper memoria tui faciens in orationibus meis audiens caritatem tuam et fidem quam habes in domino ihesu: et in omnibus sanctos: ut communicato fidei tue euident fiat in agnitione omnis operis boni in christo ihesu. Audiui enim magnam habui et consolationem in caritate tua: quia viscera sanctorum requieuerunt pro te frater. Propter quod multa fiduciam habens in christo ihesu imperandi tibi quod ad rem pertinet: propter caritatem magis obsecro tu sis talis ut paulus semper nunc autem et vincentius ihesu christi: obsecro te per meo filio quem genui in vinculis Onesimo qui tibi aliquando inuitus

fuit: nunc autem et michi et tibi utilis: quem remisisti tibi. Tu autem illi ut mea viscera suscipe. Que ego volueram mecum retinere: ut pro te michi ministraret in vinculis euangelij. Sine consilio autem tuo nichil volui facere: ut ne velut ex necessitate hominum tuum esset: sed voluntarium. Foras enim ideo discessit ad herodam a te: ut eternum illi reciperes: iam non ut seculum sed pro seculo carissimum frater: maxime michi. Quanto autem magis tibi: et in carne et in domino. Si ergo habes me locum: suscipe illi sicut me. Si autem aliquid novum tibi aut debet: hoc michi imputa. Ego paulus scripsi mea manu. Ego reddam: ut non dicam tibi quod recipi michi debes. Ita frater ego te sciam in domino: refice viscera mea in Christo. Confidens in obedientia tua scripsi tibi: scies quoniam et super id quod dico facies. Simul et para michi hospitium: nam spero per gratias vestras donari me vobis. Saluta te epaphrasas captivum meum in Christo ihesu: mare: aristarchus demas et lucas adiutores mei. Gratia domini nostri ihesu christi cum spiritu vestro amen. **Explicit epistola ad philemonem. Incipit argumentum in epistolam ad hebreos.** **I**n primis dicendum est cur apostolus paulus in hac epistola scribendo non servaverit morem suum: ut vel vocabulum nominis sui vel ordinis describeret dignitatem. Hec causa est quod ad eos scribes qui ex circumcissione crediderant christi gentium apostolus et non hebreorum: sciens quod eos syriam: hanc humilitatem ipse demonstras mecum officij sui noluit ostendere. Nam simili modo etiam iohannes apostolus propter humilitatem in epistola sua nomen suum eadem ratione non posuit. Hanc ergo epistolam fecit apostolus ad hebreos conlocipia hebraica lingua misisse: cuius

sententiam et ordinem recitans lucas euangelista post ecessum apostoli pauli greco sermone composuit. **Explicit argumentum. Incipit epistola ad hebreos.** **I**n prophetie multisque modis olim deus loquens patribus in prophetis: novissime diebus istis locutus est nobis in filio quem constituit heredem universorum: per quem fecit et secula. Qui cum sit splendor glorie et figura substantie eius: portansque omnia verbo virtutis sue purificatione peccatorum facies: sedet ad dexteram maiestatis in ecclesiis tanto melior angelis et sedens: quanto differens pre illis nomen hereditavit. Qui enim dixit aliquando angelos filios meus es tu ego hodie genui te: et rursum. Ego ero illi pater: et ipse erit michi in filium. Et cum iterum introducit primogenitum in orbem terre dicit. Et adorem eum omnes angeli dei. Et ad angelos quidem dicit. Qui faciunt angelos suos spiritus: et ministros suos flammam ignis. Ad filium autem. Thronus tuus deus in seculum seculi: virga equitatis virga regni tui. Diligisti iustitiam et odisti iniquitatem: propterea unxit te deus deus tuus oleo exultationis pre participibus tuis. Et tu in principio domine terra fundasti: et opera manuum tuarum sunt celi. Spiritus prebunt tu autem permanebis: et omnes ut vestimentum veterascent. Et velut amictum mutabis eos: et mutabuntur: tu autem idem ipse es: et anni tui non deficient. Ad quem autem angelorum dicit aliquando sede a dexteris meis: quoadusque ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum. Nonne quiescit dominus administrator spiritus: et ministrum nulli propter

eos q̄ hereditate capiunt salutis. ¶ **P**ropterea abundantius oportet obluare nos ea q̄ audiuiamus: ne forte pessuam. Si tū qui p̄ angelos dictus ē sermo factus est firmus: et si omnis p̄uacatio et inobediencia accepit iustā mercedis retributionē: quomodo nos effugiem? si tantā neglexerimus salutē? Que cū iniū accepisset enarrari p̄ dñm: ab eis q̄ audierūt in nos cōfirmata ē: cōfessio deo signū: et portus et varijs virtutibz et spiritus sancti distributionibz scdm suā volūtatē. Non enim angelis subiecit de? orbe terre futurū: de quo loquimr. Testatus est aut in quodā loco q̄s dices. Quid est homo q̄ memores eius: aut filius hominis quoniam uisitas eū? Minuisti eum paulo minus ab angelis: glā et honore coronasti eum: et cōstitisti eū super opera manū tuar. Omnia subiecit sub pedibus eius. In eo enī q̄ omnia ei subiecit: nichil dimisit nō subiectū ei. Nunc aut necdū uidemus omnia subiecta ei. Eum aut q̄ modico q̄s āgeli minoratus ē uidem? ihesum: propter passionē mortis glā et honore coronatus: ut gratia dei pro omnibus gustaret morte. Decebat enī eum propter quē omnia et p̄ quē omnia: q̄ multos filios in gloriā adduxerat: audo rem salutis eorū p̄ passionē cōsummare. Qui enim lādicat et q̄ lāndificatur: et uno omnes. Propter quā causam non cōfunditur fratres eos vocare dicens. Multi abo nomē tuū fratibz meis in medio ecclesie laudabo te. Et iterum. Ego ero fidens i eū. Et iterū. Ecce ego et pueri mei: quos dedit michi deus. Quia ergo pueri cōmunicauerūt carni et sanguini: et ipse similiter participauit eisdem: ut p̄ mortem destrueret

eum qui habebat mortis imperiū id ē dyabolū: et liberaret eos qui timore mortis p̄ totam uitā obnoxii erāt euiculi. Multi enim angelos apprehendit: sed semet abrahā apprehendit. Unde debuit p̄ omnia fratibz similari: ut misericors fieret et fidelis pōnere ad deū: ut repropinaret delicta ppli. In eo enī in quo passus ē ipse et temptat: p̄ res ē et eis q̄ temptant auxiliari. ¶ **U**nde scis scdē uocatonis celestis participes. Soliditate aplm et p̄fessionem cōfessionis nostre ihesum: q̄ fidelis ē ei qui fecit illum: sicut et moyses in omni domo eius. Amplioris enī glorie iste p̄ moysē dignus ē habitus: quāto ampliorē honore habet domus qui fabricauit illā. Omnis namq; domus fabricatur ab aliquo. Qui autē omnia creauit: deus. Et moyses quidē fidelis erat in tota domo et tanq; famulus in testimoniū eorū que dicenda erant: cūctus uero tanq; filius i domo sua. Que domus sumus nos: si fiduciam et gloriā spei usq; ad fidem firmā retineam? Quapropter sicut dicit spiritus sanctus hodie si uocē audieris nolite obdurare corda uia: sicut i reprobatione scdm diem temptationis in deserto. Ubi temptauerunt me patres uestri: probauerūt i uiderūt opta mea quadraginta annis. Propter qd̄ insensūs sui generationi huius: et dixi semp̄ errant corde. Ipsi aut nō cognouerūt uias meas: quibus iuraui in ira mea si introibunt in requiem meā. Videte fratres: ne forte sit in aliquo uim cor malū incredulitatis dīcedendi a deo uiuo. Sed adhōrtamini uosmetipsos p̄ singulos dies donec hodie cognominat ut nō obduretur q̄s et uobis fallacia p̄cti. Participes

enim cūcti effecti sumus: si tamen iniū substantie et? usq; ad finē firmum retineamus: dū dicit hodie si uocem ei? audieris nolite obdurare corda uestra quādamodū in illa reprobatione. Quidā enī audientes reprobauerūt: sed nō omnes q̄ profecti sunt ab egipto p̄ moysen. Quibus autē infens? est quadraginta annis. Sane illis qui peccauerunt: quorū cadauera p̄scata sunt in deserto. Quibus aut iurauit non introire in requiem ipsius: nisi illis qui increduli fuerūt. Et uidemus quia non potuerunt introire in requiem ipsius propter incredulitatem. ¶ **T**imeamus ergo: ne forte relinquantur introitū i requiem eius: relinquant aliquis et nobis deesse. Sicut et nobis nudari est quādamodū et illis: sed non profuit illis sermo audiri: nō adiuuauit fides et hys que audierūt. Ingrediemur enī in requiem q̄ credidimus: quādamodū dixit. Sicut iurauit in ira mea: si introibunt in requiem mea. Equidē operibus ab infatigatione mundi p̄ctis: dixit enī quodā loco de die septima sic. Et requieuit deus die septima ab omnibus operibus suis. Et isto rursum. Si introibunt in requiem mea. Quoniam ergo suspēct introire quosdā in illam: et hys quibus p̄ctis amandatum ē nō introierunt propter incredulitatem: neci terminat die quendā hodie in dauid dicendo: post tūc sp̄s sicut supra dictū est: hodie si uocē eius audieris nolite obdurare corda uestra. Nam si eis ihesus requiem p̄stalleret: nunq; de alia loqueretur post hoc die. Itaq; reliquitur labiāmus uisio dei. Qui enī ingreditur in requiem ei? etiam ipse requieuit ab operibus suis: sicut et a

uis deus. Festinemus ergo ingredi in illā requiem: ut ne in idipm quis incadat incredulitatis exemplū. Huius ē enim sermo dei et efficax et penetrabilior omni gladio ancipiti: et p̄tingens usq; ad diuisionē anime ac spiritus: compagū quoq; ac medullarū: et discerit cogitationū et intentionū cordis. Et nō est ulla creatura inuisibilis in cōspēctū ei: omnia aut nuda et aperta sunt oculis eius: ad quē nobis sermo. Habentes ergo pōnticem magnū qui penetrauit celos ihesum filiū dei: teneamus spei nrē cōfessionem. Non enī habemus pōnticem q̄ non possit compati infirmitatibus nrīs: temptatum aut p̄ omnia pro similitudine abscq; p̄cti. Adhūc ergo cū fiducia ad christū: gratie ei? ut misericordia consequatur et gratiā uisitem? in auxilio oporuno. ¶ **O**mnes namq; pōntices et hominibus assumpti pro hominibus cōstituti in hys que sunt ad deum: in offerat dona et sacrificia pro peccatis. Qui adolere possit hys qui iungunt et errant: qm̄ et ipse circumdatus ē infirmitate: et propterea debet quemadmodū et p̄ p̄p̄o: ita et p̄ seorsim offerre pro peccatis. Nec quisq; sumit sibi honorem: sed q̄ uocat a deo tanq; aaron. Sic et cūctus nō semetipm dādicauit ut pōntex fieret: sed qui locutus ē ad eum. Filius meus es tu: ego hodie genui te. Quādamodū et i alio loco dicit. Tu es sacerdos in eternum: scdm ordinē melchisedech. Qui in diebus carnis sue p̄os supplicationesq; ad eū qui possit illū saluū facere a morte: cū clamore ualido et lacrimis: offerens: reuerentius est pro sua reuerentia. Et quidem cū esset filius dei didicit re hys q̄ passus ē obediencia cōsummare

factus est omnibus obtemperans sibi
causa salutis eterne: appellatus a deo
pontifex iuxta ordinem melchisedech. De
quo nobis grandis sermo: et interpre-
tabilis ad dicendum: quoniam imbecilles
facti estis ad audiendum. Item cum debe-
retis magistri esse propter tempus: rursus
sum indigetis ut vos doceamini que
sunt elementa regni sermonum dei: et fa-
cti estis quibus laude opus sit non solidis
cibus. Quis enim qui lactis est particeps:
repperit sermonis iusticie. Parvulus
enim est. Desectore autem est solidus cibus:
eius qui pro ipsa consuetudine reprobatus
habetur: sed ad discretionem boni ac mali.
Unapropter inimitabiles in
christo: non enim timore ad pre-
dicandum terramur: non veluti facientes fun-
damentum: panemque ab operibus mortui-
is: et fidei ad deum. Baptismi autem docu-
ne: impositionis quoque: manuum: ac re-
surrectionis mortuorum: et iudicii eterni.
Et hec faciemus: si quidem permiserit deus.
Impossibile enim est eos qui semel sunt
illuminati: gustaverunt etiam donum re-
lectionis: et participes facti sunt spiritui
sancto: gustaverunt nichilominus bonum
dei verbum: circumscripti: seculi veteris: et pro-
lapsi sunt: rursus reverteri ad penitentiam:
necesse est: neque enim vestigia sibi in se ipsis
habent. Terra enim
sepe venietem super se habens ymbrem
et germinans herbas: oportuit illis a
quibus colitur accipere benedictionem a deo:
proficiens autem spinas ac tribulos
reproba est: et maledictio proxima: cuius
consuetudo in subversione. Con-
sidimus autem de vobis dilectissimi in ve-
lora et interiora salutis: tam et sic
loquimur. Ad enim inustus deus ut
obliviscatur operis vestri: et dilectionis quam
ostendistis in nomine ipsius: qui ministrastis

sanctis et ministrastis. Cupimus autem
uniquatenus vestrum eandem ostentare sol-
licitudinem ad repletionem spiritus usque in
finem ut non segres efficiamini: vestri
imitatores eorum qui fide et patientia
hereditabunt promissiones abrahe
namque promittens deus: quoniam neminem
habuit per quem iuraret maiorem: iuravit
pro semetipso dicens: nisi benedictus be-
nedicam tibi et multiplicans multipli-
cabo te: et sic logarithmice ferens ade-
ptus est repletionem. Homines enim
per maiorem suam iurarent: deus autem
eius finis ad confirmationem: et iuramentum.
In quo abundanter volens deus osten-
dere pollitanonem hereditibus immo-
bilitate filii sui: interposuit iuramen-
tum: ut per duas res immobiles qui-
bus impossibile est mentiri deus: con-
firmatum solacium haberent: qui consueverunt
ad tenendam promissionem spiritus: quam sicut
antiquitas habent: anime tuam ac fir-
mam et incedentem usque ad interiora
velaminis: ubi perceptor: per nobis inter-
prete ihesu secundum ordinem melchi-
sedech: perquisitum factum in eternum. **U**
Sic enim melchisedech rex
sacerdos dei summi qui obviavit
abrahe regresso a rede regum: et benedi-
xit ei: cui et decimas omnium dimisit
abraham: primum quidem qui interpretatur
rex iusticie: deinde autem et rex saltem quod
est rex pacis: sine patre sine matre sine
genealogia: neque initium dicitur neque finem
vite habens: assimilans autem filio dei
manet sacerdos in perpetuum. Quoniam
autem quidam sit hic: cui et decimas dedit
de precibus abrahe patriarche. Et
quidem de filiis levi sacerdotum accipien-
tes: mandatum habet decimas sumere
a populo secundum legem: id est a fratribus suis:
quantum et ipsi egerint de subis abrahe.

cuius autem generatio non annumeratur
in eis: decimas sumptis ab abraham:
et hunc qui habebat repletionem
benedixit. Sine ulla autem traditione:
quod minus est a meliore benedictum. Et
hic quidem decimas mortuos homines
accipit: ibi autem attestatur quia vivit.
Et ut ita didici sit per abraham: et leviticus
decimas accepit decimas est. Adhuc
enim in lumbis patris erat: quando obvi-
avit ei melchisedech. Si ergo columba
per sacerdotum leviticum erat: populus enim
sub ipso legem accepit: quid adhuc ne-
cessarium fuit secundum ordinem melchisedech
alii surgere sacerdotem: et non secundum ordi-
nem aaron dicitur. Translato enim sacerdo-
tio: necesse est ut et legis translatio fiat.
In quo enim hoc dicunt de alia tribu est:
de qua nullus altaris presbiter fuit. Ma-
nifestum est enim quod regis iudaicus sit deus
nosceret: in qua tribu nichil de sacerdoti-
bus moyses locutus est. Et apostolus adhuc
manifestum est: si secundum similitudinem
melchisedech resurgat alius sacerdos
qui non secundum legem mandati carnalis fa-
ctus est: sed secundum virtutem vite insolubi-
lis. Contestatur enim: quoniam tu es sa-
cerdos in eternum secundum ordinem melchi-
sedech. Reprobatio quidem predictis in ada-
m propter infirmitatem eius et in utilita-
tem. Nichil enim ad perfectum adduxit
legem. Introductio vero melioris spei per
quam proximam ad deum: et quantum est
non sine iuramento. Alii quidem sine
iuramento sacerdotes facti sunt: hic
autem cum iuramento per eum qui dixit ad
illum. Iuravit deus et non preterbit eum:
tu es sacerdos in eternum. In tantum me-
lioris testamenti presbiter factus est ihesus.
Et alii quidem plures facti sunt sacerdo-
tes idcirco quod morte preterierit perma-
nere: hic autem eo quod maneat in eternum

sempiternum habet sacerdotium. Unde et
salvare in perpetuum potest accedens per se-
metipsum ad deum: semper vivens ad inter-
pellandum pro nobis. Valis enim decet
ut nobis esset pontifex: sanctus: immu-
tens: impollutus: segregatus a peccatori-
bus: et excelsior celis factus. Qui non
habet necessitatem quotidie quemadmo-
dum sacerdotes prius per suis delictis
hostias offerre: deinde propiti. Hoc
enim fecit semel se offerendo. Legem enim ho-
mines constituit sacerdotes infirmita-
tem habentes: sermo autem iuramentum
post legem: filium in eternum presbiterum. **U**
Capitulum autem super ea que dicuntur.
Valens habens pontificem: qui con-
sedit in dextera sedis magnitudinis
in celis sanctorum minister: et tabernaculi
veritatem: quod fixus deus: et non homo. Quis
enim pontifex ad offerendum munera et
hostias constituitur. Unde necesse est et hunc
habere aliquid quod offerat. Si ergo esset
super terram: nec esset sacerdos: cum essent
qui offerrent secundum legem munera qui
exemplari et umbre deserviret celestium: si-
cut responsum est moysi cum colummaret
tabernaculum. Vide inquit omnia facito
secundum exemplar: quod tibi ostensum est
in monte. Hunc autem melius sortitus est
ministerium quanto et melioris testame-
ti mediator est: quod in melioribus repro-
missionibus sanctum est. Nam si illud
prius culpa vacasset: non utique secundum
locum ingrederetur. Vituperas enim eos di-
cit. Ecce dicitis vestrum dicit deus: et illum
mihi super domum israel et super
domum iuda testamentum novum: non se-
cundum testamentum quod feci patribus eorum
in die qua apprehendi manum eorum ut e-
ducerem illos de terra egypti: quoniam ipsi
non prevaricaverunt in testamento meo: et
ego neglegi eos dicit deus. Quia hoc est

testamentum quod disponat domini israel post dies illos dicit dominus. Dabo leges meas in mente eorum et in corde eorum supplebunt eas: et ero eis in deum: et ipsi erunt michi in populum. Et non docebit unusquisque proximum suum et unusquisque fratrem suum dicens cognosce dominum: quoniam omnes scient me a minore usque ad maiorem: quia propitius ero iniquitatibus eorum et peccatorum eorum: id non memorabor. Dicendo autem novum: veteravit prius. Quod autem antiquat et senescit: prope intentum est.

Habuit quidem et prius iustificatio: habuit cultus: et sanctum sedare. Tabernaculum enim factum est primum in quo erant candelabra et mensa et propitiolum: quod dicitur sanctum: post velamentum autem secundum tabernaculum quod dicitur sancta sanctorum: aureum habes thronum et archam testamenti circumdata et omni parte auro: in qua urna aurea habes manna: et virga aaron que frondebat: et tabule testamenti: superque eam egerubini glorie obumbrantia propitiolum: de quibus non est modo dicendum per singula. Hys vero ita compositis in portum quidem tabernaculo semper introibant sacerdotes sacrificiorum officia consummantes: in secundo autem semel in anno solus pontifex non sine sanguine quem offerret pro sua et populi ignorantia: hoc significare spiritu sancto: novum palatium esse sanctorum via ad hunc priorem tabernaculum habere signum. Que parabola est temporis instantis: iuxta quam munera et hostie offeruntur: quod non possunt iuxta constitutionem prestatam facere scientes: solummodo in cibis et in potibus et in variis baptismatibus et iusticijs carnis: usque ad tempus correctionis impositis. Christus autem assumens pontifex futurorum bonorum per amplius et perfectius tabernaculum non manifestum id est non huius

creationis: neque per sanguinem hircorum aut vitulorum sed per proprium sanguinem introivit semel in sancta: eterna redemptione inuenta. Si enim sanguis hircorum et caprorum et cinis vitule aspersus inquinatos sanctificat ad emundationem carnis: quanto magis sanguis christi qui per spiritum sanctum semetipsum obtulit immaculatum deo emundavit conscientiam nostram ab operibus mortuis ad serviendum deo viventi. Et ideo novum testamentum mediator est: ut morte intercederet in redemptionem earum per rationem: que erant sub priori testamento: reprobationem accipiant qui vocati sunt eterne hereditatis. Vbi enim testamentum: mors necesse est intercedat testatoris. Testamentum enim in mortuis confirmatum est. Alioquin novum non valet: dum vivit qui testatus est. Unde nec primum quidem sine sanguine dedicatum est. Sed enim omni mandato legis a moysi unius populo: accipiens sanguinem vitulorum et hircorum cum aqua et lana coctinea et ysoopo: ipsum quoque librum et omnem populum aspersit dicens. Hic sanguis testamenti: quod mandavit ad vos deus. Etiam tabernaculum et omnia vasa ministerij sanguine similiter aspersit. Et omnia parte in sanguine secundum legem mundavit: sine sanguinis effusione non sit remissio. Necesse est ergo exemplaria quidem celestium huius mundari: ipsa autem celestia melioribus hostijs et istis. Non enim in manufacta sancta ipsius introiit exemplaria veterum: sed in ipsum celum: ut appareat nunc vultui dei pro nobis. Neque ut sepe offerat semetipsum: quemadmodum pontifex intrat in sancta per singulos annos in sanguine alieno. Alioquin oportet eum frequenter pati ab origine mundi. Sicut autem semel in consummatione

seculorum: ad destitutionem peccati per hostiam suam apparuit. Et quemadmodum statum est hominibus semel mori: post hoc autem indicium: sic et Christus semel oblatus est ad nostrorum regnandum precatum: sed sine peccato apparebit omnibus resurgens in salutem.

Ubi enim habens legem suorum: novum non ipsam imaginem veteris: per singulos annos eisdem ipsis hostijs quas offerret indeliberat: nunquam potest accedere perfectos facere. Alioquin cessarent offerri: ideo quod nulla haberet ultra conscientia peccati: cultores semel mundati. Sed in ipsis commemorationibus peccatorum per singulos annos fit. Impossibile enim est sanguine thaurorum et hircorum auferri peccata. Ideo ingrediens mundum dicit. Hostia et oblationem non voluit: corpus autem aptasti michi. Volens autem et pro peccato non tibi placuerunt. Tunc dicit. Ecce venio. In capite libri scriptum est de me: ut faciam deus voluntatem tuam. Superius dicitur: quia hostias et oblationes et olocaustamenta et pro peccato noluit: nec placita sunt tibi: que secundum legem offeruntur. Tunc dicit. Ecce venio: ut faciam deus voluntatem tuam: auferam primum ut sequens statuat. In qua voluntate sanctificati sumus: per oblationem corporis christi ihesu semel. Et omnis quidem sacerdos perfectus est quotidie ministras: et easdem sepe offerens hostias que non possunt auferre peccata. Hic autem una pro peccatis offerens hostiam in sempiternum sedet in dextera dei: de cetero respiciens donec ponant inimici eius scabellum pedum eius. Una enim oblatione consummavit in sempiternum sanctificationem. Constat autem nos et spiritus sanctus. Postquam enim dixit. Hoc autem testamentum quod testabor ad illos post dies

illos dicit dominus dabo leges meas in cordibus eorum et in mentibus eorum supplebunt eas: et peccatorum et iniquitatum eorum id non recordabor apostolus. Vbi autem horum remissio: iam non est oblatio pro peccato. Habentes itaque fides fiduciam: in introitu sanctorum in sanguine christi quam iniciavit nobis via novam et viventem: per velamentum id est carnem suam: et sacerdotem magnum super domum dei: accedamus? cum vero corde in plenitudine fidei aspersi corda a conscientia mala: et ablui corpora aqua mundamur: teneamus? spiritus nostre confessionem indeclinabilem. Fidelis enim est qui reprobat. Et consideremus invicem in purgatione carnis et honorum operum: non desidentes collectionem nostram sicut consuetudinis est quibusdam sed consolantes: et tanto magis quanto videritis appropinquantes diei. Voluntarie enim peccantibus nobis post acceptam notitiam veritatis iam non relinquit pro peccatis hostia: certis autem quibusdam respectatio iudicij et ipsius emulatio: quod sumptura est adversarios. Ite itaque facite legem moysi sine ulla miseratione duobus vel tribus rebus mori: quanto magis purioris deteriora mereri supplicia qui filium dei occiderunt: et sanguinem testamenti pollutum duxerit: in quo sanctificatus est et spiritui gratie consummationem fecerit? Sane? enim qui dixit. Michi vindicta: ego retribuam. Et iterum. Quia iudicabit dominus populum suum. Horrendum est merere in manibus dei viventis. Rememoramini autem pristinos dies in quibus illuminati magni certamen sustinistis passionum: et in altero huius obprobrijs et tribulationibus spectaculum facti: in altero autem socij taliter conversantium effecti. Nam et vindictam passus estis: et rapinam bonorum vestrorum cum gaudio suscepistis:

cognoscere vos habere meliorem et
manentem substantiam. Nolite itaque
mutare conscientiam vestram: quia magna habet
recompensationem. Patientia enim vobis
necessaria est: ut voluntatem dei facientes
reportetis promissionem. Adhuc enim
modicum aliquatulum: quod venturus est
veniet: et non tardabit: iustus autem meus
et fide vivit. Quod si subtraxerit se: non
placebit anime mee. Flos autem non si-
mus subtraditionis filii: perditionem: sed
fidei in acquisitionem anime. **¶**

Est autem fides speranda substantia
reus argumentum non apparentium.
In hac enim testimonium consecuti sunt
senes. Fide intelligimus aptata esse se-
cula verbo dei: ut et invisibilibus visibi-
lia fierent. Fide plurima hostia abel
et cayn obtulit deo: per quam testimonium
consecutus est esse iustus: testimonium philote
muneribus eius deo: et per illam defunctus: ad-
huc loquitur. Fide: enoch transiit: et ne vi-
deret mortem: et non inveniebatur: quia trans-
tulit illum deus. Ante translationem enim
testimonium habuit placuisse deo. Sine
fide autem impossibile est placere deo.
Credere enim oportet accedere ad deum
quia est: et inquirentibus se remunerator
sit. Fide: noe responso accepto de hijs
que adhuc non videbant: metuentis a-
peruit archam salutem domus sue:
per quam dampnavit mundum: et iusticie
que per fidem est heres est instituit. Fide:
qui vocatus abraham obedivit in locum
egredi que acceptus erat in hereditatem:
et egressus nesciens quo iret. Fide: demora-
tus est in terra repromissionis: tanquam a-
liena: in castris habitando cum ysaac
et iacob coheredibus repromissionis
eiusdem. Expectabat enim fundamenta
habere civitatem: cuius architectus et condi-
tor deus. Fide: et ipsa sara sterilis vivente

in conceptione seminis accepit: etiam pre-
ter tempus etatis: quoniam fideles credit
esse eum qui repromiserat. Propter quod
et ab uno orti sunt: et hoc emotus tan-
quam fidei reliqua multitudinem: et sicut are-
na que est ad oram maris innume-
rabilis. Iuxta fidem defuncti sunt omnes
isti non acceptis repromissionibus: sed
a longe eas aspicientes et saluantes:
et confortes quia peregrini et hospites
sunt super terram. Qui enim hoc dicunt: si-
gnificat se patriam inquirere. Et si qui-
dem ipsius meminissent de qua egressi
habebant: utique tempus reuerendi. Nunc
autem meliorem appetunt: id est celestem. Quod
non confundit deus: vocati deus coram.
Paravit enim illis civitatem. Fide: ob-
tulit abraham ysaac cum tempore: et uni-
genitum offerrebat in quo susceperat repromis-
siones: ad quem dicitur: et quia ysaac
vocabitur tibi semen: arbitrans quia et
a mortuis suscitare potens est deus. Unde
eum et parabola accepit. Fide: et de
futuris benedixit ysaac iacob et elau.
Fide: iacob moriens singulos filiorum
ioseph benedixit: et adoravit sagittam
virge eius. Fide: ioseph moriens de
profectione filiorum israel memoratus
est: et de ossibus suis mandavit. Fide:
moyses natus occultatus est mensibus
tribus a parentibus suis: eo quod vidisset
elegantem infantem: et non timuit re-
gis edictum. Fide: moyses grandis fa-
ctus negavit se esse filium filie phara-
onis: magis eligens affligi cum populo dei: quam
temperalis peccati habere iocunditatem:
maiores divinas estimans thesauros
egiptiorum imperii tibi. Aspicebat
enim in remunerationem. Fide: reliquit
egyptum: non venit animosam regis.
Invisibilem enim tanquam visum sustinuit.
Fide: celebravit pascha: et sanguinis

effusione: ne qui vastabat primordia
tangeret eos. Fide: transierunt mare
rubrum: tanquam per aridam terram: quod
egypci deorati sunt. Fide: muri
hiericho corruerunt circum diei septem.
Fide: raab metetur non perit cum in-
credulis: recipiens exploratores cum pa-
tre. Et quid adhuc dicam? Deficiet
enim me tempus enarrant: de gedon:
barach: samson: repha: dauid: samuel:
et prophetis: qui per fidem vicerunt re-
gia: operati sunt iusticia: adepti sunt
repromissiones. Obvenerunt ora le-
onum: regnerunt imperii ignis. Effu-
garunt aciem gladii: convaluerunt de in-
firmis: fortes facti sunt in bello. La-
tra: veteres: et ceterorum: acceperunt miteres
de resurrectione mortuos suos. Alij
autem differunt sunt non suspicientes re-
ditionem: ut meliorem invenirent resur-
rectionem. Alij vero ludibria et verbera
egressi insuper et vincula et carceres: lapi-
dantur: sedati sunt tempeste: et in
crucis gladii mortui sunt. Circulerunt
in melioribus in pellibus caprinis: egredes:
angustiati: afflicti: quibus dignus non
erat mundus: et sollicitudinibus erran-
tes: in montibus: et speluncis et in
cavernis terre. Et hijs omnes testimoni-
a fidei probati non acceperunt repromis-
siones: deo pro nobis melius aliquid punde-
re: ut non sine nobis glorificarent. **¶**

¶ deo: et nos tanta habentes impossi-
tatem nubem testium: deponentes omne
pondus: et circumstantes nos peccatum per
patientiam curramus ad propositu nobis
certamen: aspicientes in audorem
fidei: et consummatorem ipsorum: qui pro-
posito sibi gaudio sustinuit reuerti:
confusione contempta atque in detera
sedis dei sedet. Recognoscite enim eum qui
talem sustinuit a peccatoribus abusu

semetipsum contradictionem: ut ne fati-
gemini a nimis visis deficietis. Non-
dum enim usque ad sanguinem relicta
adversus peccatum repugnantes: et obli-
visti consolationis que vobis tan-
quam filijs loquitur dicens. Fili mi noli ne-
gligere disciplinam domini: neque fatige-
ris dum ab eo argueris. Que enim di-
ligit dominus castigat: flagellat autem
omnem filium quem recipit. In disciplina
perseverate. Tanquam filijs vobis offer-
re deus. Quis enim filius quem non
corripit pater? Quod si egera disciplina
estis: cuius participes facti sunt omnes:
ergo adulteri: et non filij estis. Deinde
partes quidem carnis nostre cruditi-
res habuimus: et reuerbamur eos. Num
multo magis obtemperabimus patri
spiritui et vivemus? Et illi quidem in
tempore paucorum dierum secundum volun-
tatem suam erudiebantur: nos: hic autem ad
id quod utile est in recipiendo sanctifica-
tionem eius. Minus autem disciplina in-
fanti quidem videtur non esse gaudium:
sed metoris: postea autem fructum pacis:
nullum egredietis per eam reddere iusticie.
Propter quod remissas manus et soluta
genus erigite: et gressus rectos facite: per
dibus vestris: ut non claudicans quis
erret: magis autem sanetur. Patet se-
quimini cum omnibus: et testimonium:
sine qua nemo videbit deum. Contem-
plantes ne quis desit gratie decime qua
radix amaritudinis suorum geminas
impediat: et per illam inquinantur. Ne
quis fornicator aut prophanus ut e-
sau: qui propter unam escam vendidit pri-
mordia sua. Scitote enim: quoniam et po-
stea cupies hereditare benedictionem
reprobatus est. Non enim invenit pe-
nitentie locum: quamvis lacrimis in-
quillet eam. Non enim accessit ad

tractabile et accessibile igne et turbine.
et caliginē et procellā et tūbe sonū et
vocē rethorū: quā q̄ audierūt egulane-
runt se ne eis fieret verbū. Non enim
portabāt qd̄ dicebāt: si bestia terige-
rit montem lapidabit. Et ita terribile
erat qd̄ videbāt. Moyses dixit. Egre-
ritus sum et tremebūdus. Sed accessi-
bis ad syon montē et civitatem dei vi-
uentis iherlm̄ celestē et multorū miliū
angelorū frequētiā et rectam p̄mittorū
qui descripti sunt i celis: et iudicē omniū
deū et spiritus iustorū p̄fectorū et testa-
menti noui mediatorē ihesum: et san-
guinis aspersionē melius loquētem q̄
abel. Videte ne reculetis loquētem. Si
enī illi nō effugerūt reculātes eū q̄ sup̄
terā loquebāt. multo magis nos q̄ de
celis loquētem vobis auertim⁹: cuius
vox inquit terram rūt: nūc autē repro-
mittit dicētis. Adhuc semel: et ego mo-
 verbo nō solū terrā sed et celū. Nūc autē
adhuc semel dicite: declarat mobiliū
rationalitē tanq̄ fadorū: ut maneant
ea q̄ sūt imobilia. Itaq̄ regnū immo-
bile suscipiētes habemus gratiā: p̄ quā
fuiam⁹ placētes deo cū metu et reueren-
tia. Et nō noster ignis cōsumens ē.
Caritas fratnitatis mane-
at i nobis: et hospitalitatē nolite
oblivisci. Per hāc enī placuerūt quidā
angelis hospitiō receptis. Mementote
viudorū tanq̄ simul vincti: et laboran-
tū tanq̄ et ip̄i i corpore morātes. Ho-
norabile conubiū i om̄ibz: et thorus
inmaculat⁹. Fornicatores enī et adul-
teros iudicabit deus. Sicut mores sine
auaricia: contenti p̄sentibz. Ip̄e enī di-
xit. Non te deseram neq̄ derelinq̄: ita
ut cōfideat dicam⁹. Dñs michi ad-
iutor ē: nō timebo qd̄ faciat michi ho-
mo. Mementote p̄positorū vestrōrū qui

vobis locuti sūt verbū dei: quorū imi-
tantes egiūt ouelacionis. imitāmini de-
um. Ihesus crist⁹ heri et hodie: ip̄e et in
secula. Doctrinis varijs et peregrinis
nolite abduci. Opamū est enī gratia
stabilire cor: nō elici q̄ nō profuerunt
ambulantibz i eis. Habem⁹ altare: de
quo edere nō habet potestātē q̄ taberna-
culo desuūt. Quorū enī alii inferē
sanguis p̄ peccato i sancta p̄ pōnūt:
horum corpora cremant⁹ extra castra.
Propter qd̄ et ihesus ut sanctificaret pe-
sui sanguinē p̄stinē extra portā passus
est. Egeramus igit ad eū extra castra:
improperii et porantes. Nō enim
habem⁹ hic manentē civitatē: sed sum-
ram inquirim⁹. Per ip̄m ergo offera-
mus hostiā laudis semp deo: id est san-
ctū labiorū sacrificiū nomini ei⁹. Bene-
dicite aut et om̄nionis nolite obli-
visci. Talibz enī hostijs p̄meret⁹ de⁹. Mē-
te p̄positis v̄ris: et lubi acce eis. Ip̄i enī
vigilāt q̄si rationē p̄ asabz v̄ris re-
diuri: ut cū gaudio ip̄e faciāt: non
gemētes. Hoc enī nō repōdit vobis. Ma-
rate p̄ nobis. Cōfidim⁹ enī q̄ bonā
cōscientiā habem⁹: i om̄ibz bene volētes
cōsari. Ampli⁹ autē deprecor vos hoc fa-
cere: quo celer⁹ restituar vobis. De⁹ autē
pacis q̄ eduxit de mortuis pastore ma-
gnū ouium i sanguine testamētī eterni
dñm n̄m ih̄m xp̄m ap̄et vobis i om̄i
bono ut faciatis ei⁹ voluntatē: faciet⁹ i
vobis qd̄ placeat se p̄ ih̄m xp̄m: cui ē
gl̄a i secl̄a seclorū amē. Rogo autē vos
fides: ut sufferatis iūbū solati. Et enī p̄-
pauis scripsi vobis. Cognoscite scem
v̄m timotheū dimissū: cū quo si celer⁹
venit videt⁹ vos. Salutate om̄es p̄po-
sitos v̄ros: et om̄es sanctos. Salutate
vos de ytalīa fides. Gratia cū om̄ibus
vobis amē. *Expl' ep̄la ad hēbreos.*

*Inquit prefatio bñ jeronimi prespi-
teri in librum annuntii apostolorum.*
Canit psalmista: ambula-
bunt de virtutibz in vir-
tutes. Post apostoli pau-
li ep̄stolas dudum vno
vobis volumine translatas. Domini-
on et rogatione carissimū. adus a
postolorū compellitis ut transferam
in latinū: quē librū nulli dubiū est a
lura antiocheno arte medico: q̄ postea
inferuens paulo apostolo cisti fad⁹
est discipul⁹ fuisse edū. Certe p̄s pre-
mit impolita sepi⁹ oneris magnitudo:
quia studia inuidorū reprehensione
digna putant ea que scribimus. Illo-
rum nunq̄ odio et detractione in-
uante cisto meum silebit eloquium.
Lucas igit antiochenis natione si-
rus: cuius laus i euangelio canit⁹. a-
pud antiochiā medicine artis egregi-
us: et apostolorū cisti discipulus fuit:
postea usq̄ ad confessionē paulū secu-
rus apostolū sine crimine i virginita-
te p̄manēs deo maluit seruire. Qui o-
dogita et quatuor annos etatis agēs i
bithynia obiit plenus spiritu sancto:
quo instigātē i achare paribz euange-
lium scribes. grecis fidelibz incarnati-
onem dñi fidei narratione ostendit:
eundēq̄ et kirye david descendisse mon-
strauit. Cui nō immerito scribendorū
adui apostolicorū potestas i ministē-
rio datur: ut deo in deū plene et filio
p̄dicationis egendo. oratione ab aposto-
lis facta. forte dominice electionis nu-
merus compleret⁹: hōc paulū cōsum-
mationē apostolice adibus dare.
q̄d̄m cōtra stimulū calcitrantē dñs e-
legisset. Quod legentibz etquirentibz
deū breui volui ostendere sermonē:
q̄ prolixius aliquid fastidientibus

prodidisse: scies q̄ op̄ante agricolā
oportet de suis studiis edere. Quem
ita diuina subsecuta ē gratia: ut non
solum corporibz sed etiā animabus.
eius proficeret mediana. *Explet pre-
fatio. Inquit liber actū ap̄lorū.*
Dixim⁹ quidē sermo-
nem feci de om̄ibus
o theophile q̄ cepit
ihesus facere et docē-
re: usq̄ i diem qua
precipies apostolis
per spiritū sanctū quos elegit assumptū
est. Quibz et prebuit sequi vinū post
passionē suā i multis argumentis. p̄-
dies quadragēta apparens eis: et lo-
quens de regno dei. Et ouelctis prece-
pit eis iherosolimis ne discederent: sed
respedarent p̄missionē patris quā au-
ditiis inquit p̄ os meū: quia iohānes
quidam baptizauit aqua: vos autem
baptizabimini spiritu sancto nō post
multos hos dies. Agitur q̄ conuenie-
rant inuērogabāt eum dicētes. Dñe:
si in tēpore hoc restitues regnū isrl̄?
Dixit autē eis. Non ē v̄m nōsse tēpo-
ra vel momenta que pater posuit i sua
potestate: sed accipietis virtutem super-
ueniētis spiritus sancti i vos: et eritis
michi testes in iherlm̄ et in omni iuda
et samaria: et usq̄ ad vltimū terre. Et
cum hec dixisset: vidētibz illis eleva-
tus ē: et nubes suscepit eū ab oculis eorū.
Eunq̄ inuērent in celū eūtem illū: ecce
duo viri astiterūt iuxta illos i vestibz
albis: qui et dixerūt. Viri galilei quid
statis aspiciētes in celū? Hic ihesus q̄
assumptus est a vobis i celū: sic veni-
et quēdamodū vidistis eum euntem i
celum. Tunc reuersi sūt iherosolimā a
monte qui vocat oliueti qui ē iuxta
iherusalē: sabbati habens iter. Et cum

introissent in cenaculū. ascenderūt ubi
manebat petrus : iohannes : iacobus
et andreas philippus : thomas bar-
tholomeus : matheus : iacobus albei
et symon zelotes : iudas iacobi . Hii
omnes erāt pſuerātes unanimiter in
oratione cū mulieribz : maria matre
ihesu : et scariabz ei⁹ . In diebz illis resur-
gens petrus in medio fratū dixit . Erat
autē turba hominū simul fere centum-
viginti . Viri fratres : oportet impleri
scripturā quā p̄dixit spiritus sanctus
per os dauid de iuda qui fuit dux eorū
qui cōspēderūt ihesum q̄ cōnume-
ratus erat i nobis : et sortitus ē sortem
ministrū huius . Et hic quidē possedit
agrum de mercede iugratis : et suspen-
sus cepit medius : et diffusa sūt oīa
viscera eius . Et notū factū ē omnibz
habitātibz ihesu : ita ut appellaret
ager ille lingua eorū acheldanach . hoc
est ager sanguinis . Scriptū ē enim in
libro psalmorū . fiat cōmōratio eorū
defectorū : et non sit q̄ inhabitat i ea . Et e-
piscopatū eius accipiat alius . Oportet
ergo ex hīs viris q̄ nobiscū sunt con-
gregati in omni tempore quo intrauit
et eguit inter nos dñs ihesus incipēs
a baptisate iohannis usq; in diem
qua assumptus ē a nobis : testē resur-
rectionis ei⁹ nobiscū fieri unū ex istis .
Et stantē duos : ioseph qui vocat̄
barlabas . qui cognominat⁹ ē iustus :
et mathiam . Et orātes dixerūt . Tu do-
mine qui corda nosti omninū : ostende
quē elegeris ex hīs duobz unū accipe-
re locū ministrū hui⁹ et aplatus : de
quo p̄uaricat⁹ ē iudas ut abiret in lo-
cū suū . Et dederūt sortes eis . Et cecidit
sortis sup mathiā : et annuerat⁹ ē cū vi-
deret dñs . **E**t cū cōpleteret dñs aplis .
dies pentecostes : erant omnes

pariter in eodē loco . Et factus est repen-
te de celo sonus : tanq; aduentūs spi-
ritus vehemētis : et repleuit totam do-
mū ubi erant sedētes . Et apparuerunt
illis dispartite lingue tanq; ignis : se-
dētq; supra singulos eorū . Et repleti sūt
omnes spiritu sancto : et cōperūt loqui va-
rijs linguis pro ut spirit⁹ laud⁹ dabat
eloqui illis . Erant autē in iherusalem
habitātes iuda viri religiosi : ex omni
natione que sub celo ē . facta autē hac
voce conuenit in eadē domo : et mette con-
fusa est : quoniā audiebat unusquisq;
lingua sua illos loquētes . stupēbat
autē omnis : et mirabantē dicentes . Non
ne ecce omnes isti qui loquunt̄ galilaei
sunt : et quomodo nos audiuimus
unusquisq; linguā nram i qua nati
sumus : Parthi : medi : elamitae : et
qui habitant mesopotamiā : iudeam
et capadociā : pontum : et asiam : tra-
ciam : et panphiliā : egiptū et partes
libie : que est circa cyrenen : et aduene
romani : iudei quoq; et proseliti ceteros
et arabes : audiuim⁹ eos loquētes no-
stris linguis magnalia dei . stupēbat
autē omnis : et mirabantē ad inuicē di-
centes . Quid nā vult hoc esse : Alij
autē iridentes dicebat : quia multo ple-
ni sunt isti . Stans autē petrus cū vi-
decim leuauit vocem suā : et locutus ē
eis . Viri iudei : et qui habitatis iherusalem
vniuersum hoc vobis notū sit : et audi-
bus p̄cipite verba mea . Nō enī sicut
vos estimatis hii ebrei sunt : cū sit ty-
ra dñi tertia . Sed hoc ē quod dictum
est p̄ p̄phētā ioel . Et erit i nouissimis
diebz dñs effundam de spiritu
meo sup omnem carnē . Et propheta-
bunt filij viri : et filie viri : iuvenes viri
visiones videbunt : et seniores vester so-
mnia somniabūt . Et quidem super

seuos meos et ancillas meas in die-
bus illis effundā de spiritu meo : et pro-
phetabūt : et dabo prodigia i celo sursum
et signa in terra : dorsum : sanguinē et
ignem : et vaporem fumi . Sol sueretur
in tenebras : et luna i sanguinē : anteq;
veniat dies dñi magn⁹ et manifest⁹ . Et
omnis quisq; inuocauerit nomen do-
mini salu⁹ erit . Viri israelitae : audite
verba hec . Ihesum nazarenum virum
approbatū a deo in vobis virtutibus
et prodigijs : et signis que fecit deus p̄
illū in medio vestri sicut scitis : hunc
definito consilio et p̄sentia dei tradi-
tum p̄ manus iniquorū : affigentes in
cruentis . Quē deus suscitauit solutus
doloribz inferni : iuxta qd impossibile
erat teneri illū ab eo . Dauid enī dixit
in eum . Promittē dñm in conspectu
meo sang; : quoniā a decessis est michi
ne commouear . Propter hoc letatum
est cor meū : et exultauit lingua mea : in-
sup : et caro mea requiescet in spe . Quo-
niā nō derelinques animā meā in
inferno : nec dabis sanctū tuū videre cor-
ruptionē . Quia michi fecisti vias vi-
te : replebis me iocunditate cū facie tua .
Viri fratres : liceat audenter dicere ad
vos de patriarcha dauid quī defunctus
est : et sepultus ē : et sepulcrū ei⁹ ē apud
nos usq; in hodiernū diē . Propheta
igit̄ cum esset : et sciret qd inueniundo
inuasit illi deus de feodu lumbi eius se-
dere sup sedē eius : prouidēs locutus est
de resurrectione iusti : quia neq; dereli-
ctus est in inferno : neq; caro ei⁹ vidit
corruptionē . Nūc ihesum resuscitauit
deus : cuius omnes nos testes sumus .
Decestra igit̄ dei exaltat⁹ : et promissio
ne spiritus sancti accepta a patre : effudit
hoc donū quod vos videtis et auditis .
Non enim dauid ascendit i celū . Dixit

autē ipse . Dixit dñs domino meo sede
a dextis meis : donec ponā inimicos
tuos scabellū pedum tuorū . Certissime
sciat ergo omnis domus israel : quia :
dñm cū et cristū fecit deus hūc ihesum
quē vos crucifixistis . Hii autē audi-
tis compūdi sunt corde : et dixerūt ad
petrū : et ad reliquos apostolos . Quid
facimus viri fratres : Petrus autē ad
illos : penitentiā inquit agite : et bap-
tizetur unusquisq; vrm in nomine ihe-
su cristi in remissione peccatorū : et accipietis donū spiritus sancti . Vo-
bis enī est repromissio : et filijs vestris :
et omnibz qui longe sunt quoscunq;
aduocauerit dñs deus noster . Alijs
etiā vobis plurimis testificatus est : et
exhortabat̄ eos dicens . Saluamini
a generatione ista praua . Qui ergo re-
ceperunt sermonē eius baptizati sunt :
et appositae sunt in die illa anime circi-
ter tria milia . Erant autē pſuerantes
in doctrina apostolorū : et communicatio-
ne fractionis panis : et orationibz . Fre-
bat autē omni anime timor . Multa q;
prodigia : et signa p̄ apostolos in ihe-
rusalem fiebat : et metus erat magnus
in vniuersis . Omnes etiā qui credebāt
erant pariter : et habebāt omnia commu-
nia . Possessiones : et substantias vende-
bant : et diuidebat illa omnibz prout
cuq; opus erat . Quotidie quoq; per-
durātes unanimiter i tēplo et frāgen-
tes circa domos panē : sumebant cibū
cū eulogatione et simplicitate cordis :
collaudātes deū : et habentes gratiā ad
omnē plebē . Dñs autē augebat qui
salui fierēt quotidie i idipsum . **¶**
Et autē et iohannes ascendebāt
in templū : ad hanc orationis
nōnā . Et quidā vir qui erat claudus
ex utero matris sue hauriebatur : quē

ponebat quod die ad portam templi
que dicitur speciosa: ut preter elemosi-
nam ab introeuntibus in templū. Quis tū
vidisset petrum et iohannē incipientes in-
troire in templū: rogabat ut elemosi-
nam acciperet. Intuitus autē in eū petrus
cum iohāne dixit. Respice in nos. At
ille intendebat in eos: sperans se aliqd
accepturū ab eis. Petrus autē dixit. Re-
gentū et aurū nō est michi: quod autē
habeo hoc tibi do. In nomine ihesu cri-
sti nazareni surge et ambula. Et appre-
hensa manu eius de terra alleuauit eū:
et protin⁹ consolidate sūt bases eius
et plantae. Et egrediens beatus et ambulabat:
et intrauit cum illis in templū: ambu-
lans et egrediens et laudans deū. Et vidit
omnis populus eū ambulantē et laudan-
tem deū. Cognoscebāt autē illū: quod ipse
erat qui ad elemosinā sedebat ad spe-
ciosam portam templi. Et impleti sūt
stupore et exultatione eo quod contigerat illi.
Cum tenerent autē petrus et iohannem:
circuegit omnis populus ad eos ad porci-
um quod appellat salomonis stupentes.
Videns autē petrus: respondit ad populum.
Viri israelite quid miramini in hoc:
aut nos quid inuenimus: quod uis uir-
tute aut pietate fecerim⁹ hūc ambula-
re? Deus abrahā et deus ysaac et de⁹
iacob deus patrum nostrorum glorificauit
filiū suū ihesum: quē uos quidē tradi-
distis et negastis ante faciē pilati iu-
dicante illo dimitti. Vos autē sandū
et iustū negastis: et peristis uicem ho-
micidam donari uobis: audorē uero
uite interfecistis. Quē deus suscitauit
a mortuis: cuius nos testes sum⁹: et in
fide nominis ei⁹ hūc quē uos uidetis et
nostis confirmauit nomen ei⁹: et fides quod
per eum est dedit integram sanitatem istā
in conspectu omnium uestrum. Et nūc fratres

scio quia per ignorantiam fecistis: sicut et
principes uestri. Deus autē quod premunda-
uit per os omnium prophetarū pati christum
sui: sic impleuit. Penitentiū igitur et
conuersiōem ut deleretur peccata uestra:
ut tū uenerit tempora refūgentis a con-
spicū dñi et miserit eū qui p̄dicator est
uobis ihesum christū: quē oportet quidē
relū recipere usque in tempora restitutionis
omniū que locut⁹ est de⁹ per os sanctorū
suorū a seculo prophetarū. Moyses qui-
dem dixit. Quoniam prophetā suscitabit
uobis dñs de⁹ uelut de fratribus uestris:
tanquā meipsum audietis iuxta uia que
cunq; locut⁹ fuerit uobis. Erat autē:
omnis anima quod nō audierat prophetā
illū reuerentia de plebe. Et omnes
prophete a samuelem et deinceps quod lo-
cuti sunt annuntiauerūt dies istos. Vos
estis filij prophetarū et testamenti: quod
dispensauit deus ad patres nostros dicens
ad abrahā. Et in semine tuo benedicen-
tur omnes familie terre. Vobis p̄m de⁹
suscitās filiū suū iustū tū benedicet uo-
bis: ut dicitur se uolūstis: a nequa sua.

Loquentibus autē illis ad
populum. Superueniūt sacerdotes et
magistratus templi et saducei doctores
quod docerent populū et annuntiarent in
ihesum resurrectionem et mortuis. et
iniecerunt in eos manus: et posuerunt
eos in custodia in crastinū. Erat autē
iam uespere. Multi autē eorū quod audi-
erant uerbum crediderunt. et factus est nu-
merus eorū quingenti milia. Factū est autē
in crastinū ut congregarent principes
et seniores et scribae in iherosolē:
et annas princeps sacerdotū et cayphas
et iohānes et alexander et quotq; erāt
de genere sacerdotali. Et statuerunt eos
in medio interrogabāt. In qua uirtu-
te aut in quo nomine fecistis hoc uos?

Tunc repletus spiritu sancto petrus. Di-
xit ad eos. Principes populi et seniores:
si nos hodie iudicamini in beneficio ho-
minis infirmi in quo iste salus factus
est: notū sit omnibus uobis et omni plebi
israel quā in nomine dñi nostri ihesu
christi nazareni quem uos crucifixistis
quē deus suscitauit a mortuis: in hoc
iste astat corā uobis sanus. Hic ē la-
pis quod reprobat⁹ ē a uobis edificandus:
qui factus ē in caput anguli: et nō est
in alio aliquo salus. Nec enī aliud
nomē ē sub celo datū hominibus: in quo
oporteat nos saluos fieri. Videntes
autē petri et iohannis: compen-
to quod homines essent sine litteris et yde-
ote ammirabant: et cognoscebāt eos quā
cū ihesu fuerāt. Homines quoque uiden-
tes stantes cum eis quod curat⁹ fuerat: ni-
hil poterāt contradicere. Iussērunt autē
eos foras egera dñi sededere: et cōste-
bāt ad inuicē dicentes. Quid faciem⁹
hominibus istis? Quoniam aliquid no-
uum signū factū ē per eos omnibus habi-
tandis iherosolē. Manifestū ē: et nō possumus
negare. Sed ne amplius dimul-
getur in populo: cōmitemur eis ne ultra
loquantur in nomine hoc ulli hominū. Et
uocantes eos: denūciauerūt ne omni-
no loquerentur neque docerent in nomine
ihesu. Petrus uero et iohannes respon-
dentes dixerunt ad eos. Si iustū est in
conspectu dei uos potius audire quod de-
um iudicare. Nō enī possumus que
uidimus et audiui⁹ nō loqui. At il-
li cōminantes dimiserūt eos: nō inue-
nientes quomodo punirent eos propter
populum: quia omnes clarificabāt id quod fa-
ctum erat in eo quod acciderat. Annotat⁹ enī
erat amplius quadraginta annos: quod
factum fuerat signum istud sanitatis.
Dimissi autem uenerunt ad suos: et

annūciauerunt eis quāta ad eos prin-
cipes sacerdotum et seniores dixerant.
Qui cū audissent: unanimiter leuauerūt
uocē ad deū et dixerūt. Dñe tu quod fecisti
relū et terrā mare et omnia que in eis
sunt: qui spiritu sancto per os patrum nostrorum
dauid pueri tui dixisti quare sermua-
runt gentes et populi meditati sūt inani-
a: attulerūt reges terre et principes conue-
runt in unū aduersus dñm et aduersus
christū eius: cōuenerūt enim uere in ciui-
tate ista aduersus sandū puerū tuū ihe-
sum quē unxisti herodes et pontus py-
latus cū gentibus et populis israel: facere
que manus tua et consilium tuū decreue-
runt fieri. Et nūc dñe respice in miseras
eorū: et da seruis tuis cū omni fiducia
loqui uerbum tuum in eo quod manu tuā
egredias ad sanitates et signa et pro-
digia fieri per nomen sandi filij tui ihe-
su. Et cum orassent motus est locus in
quo erāt congregati: et repleti sūt omnes
spiritu sancto: et loquebatur uerbum dei
cū fiducia. Multitudinis autē credenti-
um erat cor unum et anima una: nec
quicquid eorū que possidebat aliquid su-
um esse dicebat: sed erant illis omnia com-
munia. Et uirtute magna reddebāt
apostoli testimonium resurrectionis ihesu
christi dñi nostri: et gratia magna erat in
omnibus illis. Neque enī quicquid egens e-
rat inter illos. Quotq; enī possessores
agrorū aut domorū erant: uidentes af-
ferebāt precia eorū que uidebāt: et pone-
bāt ante pedes apostolorū. Diuidebāt autē
singulis pro ut cuius opus erat. Ioseph
autem qui cognominatus ē bar-
sabas ab apostolis: quod est interpreta-
tum filius consolationis. leuiticus. et
prius genere cum haberet agrum ven-
didit eum: et acceperit pecuniam et posu-
it ante pedes apostolorum. **U**

Uir autē quidā nomine ananias
cū saphira uxore sua vendidit
agrum: et fraudauit de pretio agri
uxore sua: et afferens partē quandā
ad pedes apostolorum posuit. Dixit autē
petrus ad ananiam. Anania cur tem-
ptauit sathanas cor tuū mentiri tē spi-
ritui sancto: et fraudare de pretio agri?
Nōne manens tibi manebat: et venun-
dātū in tua erat potestate? Quare po-
suisti in corde tuo hāc rem? Nō es
mentitus hominibus sed deo. Audiens
autē ananias hec uerba: cecidit et respira-
uit. Et factus ē timor magnus super
omnes qui audierūt. Surgentes autē
iuuēnes amouerūt eum: et effecentes se-
pelierunt. Factū est autē quasi horarū
ritum spaciū: et uxor ipsius nesciens quā
factum fuerat introiuit. Dixit autē ei
petrus. Dic michi: si tantū agrū vendi-
distis. At illa dixit. Etā tantū. Petrus
autē ad eā. Quid utiq; cōuenit uobis
temptare spiritū dñi? Ecce pedes eorū
qui sepelierūt uirum tuū ad ostium: et
effecerunt te. Confestim cecidit ante pedes
eius: et respirauit. Intrātes autē iuuenes
inuenērūt illam mortuā: et regulerunt
et sepelierūt ad uirū suū. Et factus est
timor magnus in uniuersa ecclesia: et in
omnes qui audierūt hec. Per manus
autē apostolorum fiebat signa et prodigia
multa in plebe. Et erat unanimiter om-
nes in porticu salomonis. Ceterorū
autē nemo audebat coniungere se illis:
sed magnificabat eos populus. Magis
autē augebat credentiū in dño mul-
tudo uirorum ac mulierum: ita ut i placeas
eicerent infirmos: et ponerent i lectulis
ac grabatis ut ueniente petro saltem
umbra illius obumbraret quosq; il-
lorū et liberarent omnes ab infirmitati-
bus suis. Concurrebat autē et multitudo

vicinas ciuitatum iherusalem: afferentes
gros et uexatos a spiritibus immundis:
qui curabant omnes. Surgens autē
princeps sacerdotū et omnes qui cū illo
erant que est heresis saduceorū repleti
sunt zelo: et iniecerūt manus i aposto-
los: et posuerūt eos in custodia publi-
ca. Angelus autē dñi p noctē apertis
ianuas carceris: et eduxit eos dixit.
Ite: et stantes loquimini i templo ple-
bi omnia uerba uite huius. Qui cū au-
dissent intrauerūt diluculo i templū:
et docebat. Adueniens autē princeps
sacerdotū: qui cum eo erat cōuocauit
eum: et omnes seniores filiorū
israhel: et miserunt ad carcerem ut ad-
ducerent. Cum autē uenissent ministri
et aperto carcere nō inuenissent illos:
reuerſi nuntiauerunt dicentes. Carce-
rem quidē inuenim⁹ clausum cū omni
diligentia: et custodes stantes ante ia-
nuas: apertes autē neminē intus in-
uenimus. Qui autē audierūt hos uer-
bos magister templi et principes sa-
cerdotū: ambigebat de illis quidnam
ficeret. Adueniens autē quidā nūciavit
eis: quia ecce uiri quos posuisti i car-
cerem sunt in templo stantes: et docen-
tes populum. Tunc abiit magister cum
ministriſ: et adduxit illos sine vi. Vi-
mebant enī populum ne lapidarent. Et cū
adduxissent illos: stauerunt i concilio.
Et interrogauit eos princeps sacerdo-
rum dicens. Precipiendo precepimus
uobis ne doceretis i nomine isto: et
ecce repleti estis iherusalem doctrina ur̄a: et
uultis inducere sup nos sanguinē homi-
nis istius. Respondens autē petrus et a-
postoli dixerūt. Obedi oportet deo ma-
gis q̄ hominibus. De primis uisita-
uit ihesū: quē uos intermentis sus-
pendantes in ligno. Nunc principē et

et saluatōrē regitaurē deſectā sua ad-
dandā penitentiā israhel et remissionē
peccatorū: et nos sumus testes horū uer-
borū: spiritus sanctus quē dedit de⁹
omnibus obediētibz sibi. Hec cum au-
dissent dissimabant: et cogitabāt inter-
ficere illos. Surgens autē quidam in
concilio phariseus nomine gamaliel
legis doctor honorabilis uniuersę ple-
bi: uisit foras ad breue homines fieri.
Dixitq; ad illos. Viri israhelice atten-
dite uobis sup hominibz istis: quid a-
cturi sitis. Ante hos enī dies petrus theo-
das dicens se esse aliquē: cui consensit
numerus uirorū circiter quingentorū:
qui oculus est et omnes qui credebant
ei dissipati sunt: et redacti ad nichilū.
Post hūc petrus iudas galileus in die-
bus professionis: et auctit populum post
se. Et omnes quocūq; consenserunt ei dis-
persi sunt: et ipse petrus. Et nūc itaq; di-
co uobis: discedite ab hominibz istis:
et sunt illos. Quoniam si est rex homini-
bus: solū ipse aut opus dissoluetur:
si uero ex deo ē nō poteritis dissoluere:
ne forte et deo repugnare uideamini.
Consenserūt autē illi: uocātes aposto-
los reſis denūciauerunt ne omnino lo-
querentur in nomine ihesu: et diuiserūt
eos. Et illi quidē ibāt gaudentes a con-
silio concilio: quū digni habiti sūt pro
nomine ihesu et uiceliā pati. Omni autē
die nō cessabāt i templo et circa domos
docere: et euāgelizāre: creſcētū ihm. **U**
n diebz autē illis creſcente numero di-
scipulorū factū est murmur grecorū ad-
uersus hebreos: eo qd despicerent in mi-
nisterio quotidiano uidue eorū. Con-
uocantes autē duodecim multitudinē
discipulorū dixerūt. Nō est equū nos
deseriquere uerbu dñi: et ministrare men-
sis. Considerate ego fratres uiros ex

uobis boni testimonij septem plenos
spiritu et sapientia: quos constituamus
sup hoc opus. Nos uero orationi et
ministerio uerbi instantes erimus. Et
placuit sermo coram omni multitudine.
Et elegerūt stephanū uirū plenum
fide et spiritu sancto: et philippū et pro-
corum et nicanorem et timonē et par-
meniam et nicolaū aduenā antioche-
num. Hos statuerūt ante conspectum
apostolorū: orantes imposuerūt eis
man⁹. Et uerbu dñi creſcebat: et multipli-
cabat numer⁹ discipulorū i iherusalem ualde.
Multa etiā turba sacerdotū obediētar
fidei. Stephanus autē plen⁹ gratia et
fortitudine faciebat prodigia et signa
magna i populo. Surrexerūt autē quidā
de synagoga q̄ appellabāt libertinorū
et cyrenensium et alexandrinorū: et eorū q̄
erant a cilicia et alia disputantes cum
stephano: et nō poterāt resistere sapientie
et spiritui q̄ loquebat⁹. Propter quod redar-
guerunt ab eo cum omni fiducia. Tūc
summisserūt uiros q̄ dicebāt se audisse
eum dicentē uerba blasphemie in moy-
sen et deū. Commouerunt itaq; plebē
et seniores et scribas: et concurrentes ra-
puerunt eū et adduxerūt i salū: et sta-
tuerūt falsos testes q̄ dicerent. Homo
iste nō cessat loqui uerba aduersus locū
sanctū et legem. Audiuim⁹ enī eum di-
centem: quū ihesus nazarenus hic de-
strueret locū istum: et mutabit traditio-
nes q̄s tradidit nobis moyses. Et in-
cuentes eum omnes qui sedebant in
concilio: uiderunt faciem eius tanq̄
faciē angelī. Dixit autē princeps sacerdo-
rū: si hec ita se habent. Qui ait. **U**
In fratres et patres audite. Deus
glorie apparuit patri nro abrahe
cum esset i mesopotamia prim⁹q; ma-
xime i rarran: et dixit ad illū. Egi de

terra tua et de cognatione tua: et veni
in terrā quā monstraverō tibi. Tunc
egit de terra chaldeorū: et habitavit in
charran. Et inde postq̃ mortuus ē pa-
ter eius transtulit illū in terrā istā: i
qua nūc vos habitatis. Et non dedit
illi hereditatē in ea nec partem pedis:
sed reponit dāre illi eam i possessio-
nem et semini ei post ipm: cū non ha-
beret filiū. Locut⁹ ē autē deus: quia erit
semen eius accola i terra aliena: et fui-
rūt eos subiciētes et male tractabunt
eos annis quadringentis: et gentem
cui servierint iudicabo ego dicit dñs.
Et post hec egibunt: et descendent michi
in loco isto. Et dedit illi testamentum
circumcisionis: et sic genuit ysaac et cir-
cūcidit eū die octavo: et ysaac iacob: et
iacob duodeci patriarchas. Et patriarche
emulantes ioseph vendiderūt i egi-
ptū: et erat de⁹ cū eo. Et cepit eū et o-
mibz tribulationibz ei⁹: et dedit ei gratiā
et sapiētiā i cōspēdu pharaonis regis
egiptiorū: et cōstituit eum ppositum sup
egiptū et sup omne domū suā. Venit
autē fames i vniūsam egiptū et chana-
an et tribulatio magna: et nō inuenie-
bant cibos p̃res nōstri. Cū audisset
autē iacob esse fumentū i egipto: misit
partes n̄ros p̃nunt: et in scōo cognit⁹
est ioseph a fratribz suis: et manifesta-
tum ē pharaoni genus eius. Mittens
autē ioseph accersit iacob p̃rem suū:
et omne cognationē suā i ammah
septuagintaquing. Et descendit iacob
in egiptū: et defunct⁹ ē ipse et patres nō-
stri. Et translati sunt in sychen: et positi
sunt in sepulcro qđ erāt abrahā
p̃cedo argenti a filiis emor filij sychen.
Cū autē appropinquaret temp⁹ p̃misionis
quā dēssus erat de⁹ abrahā creuit
plus et multiplicatus est in egipto:

quo aduulg⁹ surrexit alius rex i egipto
qui nō sciebat ioseph. Hic circumuēns
genus nostrū afflixit patres nostros:
ut repōnerent infantes suos ne viuifi-
carent. Eodē tpe nat⁹ ē moyses. et fuit
gratus deo: q̃ nūci⁹ ē tribus mensibz
in domo patris sui. Sepulto autē illo
sustulit eū filia pharaonis: et nutruit
eum sibi in filiū. Et erudit⁹ est moyses
omni sapientia egiptiorū: et erat potens i
verbis et i opibz suis. Cū autē imple-
rēt i q̃draginta annos temp⁹: asce-
dit i cor eius ut visitaret fratres suos
filios israel. Et cū vidisset quendā inuē-
am patenti vindicauit illū: et fecit vlti-
onem ei q̃ iniuriā sustinebat paulo e-
giptio. Estimabat autem intelligere
fratres: quoniā deus per manū ipius
daret salutē illis. At illi nō intellegit.
Requēti vero die apparuit illis linga-
ribz: et reconciliabat eos i pace dicens.
Viri: fratres estis. Quid nocetis al-
terut⁹? Qui autē iniuriā faciebat pro-
ximo: repulit eū dicens. Quis te cōsi-
tuit principē et iudicē sup nos? Num-
quid interficere me tu vis. quēadmodū
interfecisti heri egiptiū? fugit autē mo-
yses in verbo isto: et factus ē aduēna i
tra madian: ubi genuit filios duos.
Et repletis annis quadraginta:
apparuit illi i deserto mōns syna an-
gel⁹ i igne flamme rubi. Moyses autē
videns amiratus ē visum. Et accedente
illo ut cōsideraret: facta ē ad eum vox
dñi dicens. Ego sum de⁹ patris tuorū:
deus abrahā: de⁹ ysaac. et de⁹ iacob.
Tremefactus autē moyses: non audebat
cōsiderare. Dixit autē illi de⁹. Solue cal-
ciamētū pdum tuorū. Loc⁹ enim in
quo stas terra sancta ē. Et videns vidi
afflictionē p̃bi mei qui ē in egipto: et
genuū corū audiuit: et descendi liberare

eos. Et nūc: veni mīrā te i egiptum.
Hic moysi quē negauerūt dicentes
quis te cōstituit principē et iudicē: hic
deus principem et redēptorem misit cū
manu angeli qui apparuit illi in rubz.
Hic eduxit illos faciens prodigia et si-
gna i terra egipti et in rubro mari: et i
deserto annis quadraginta. Hic ē mo-
yses qui dixit filiis israel. Propheta susci-
piat vobis de⁹ de fratribz v̄ris: tanq̃
meipm audietis. Hic ē qui fuit i eccle-
sia in solitudine cū angelo qui loque-
batur ei in mōte syna et cum patribz
n̄ris: qui accepit verba vite dare nobis.
Cui noluerūt obedire p̃res nōstri: sed
repulerunt et auersi sunt cordibz suis i
egiptū: dicentes ad aaron. fac nobis
deos qui p̃cedāt nos. Moysi enim hu-
ic q̃ eduxit nos de terra egipti: nescim⁹
quid factum sit ei. Et vniūsum fecerūt
in diebus illis: et obduerunt hosti-
am simulacro: et letabantur in opri-
bus manuum suarū. Couertit autē de-
us: et tradidit eos huic militie celi: si-
cut scriptū est in libro p̃phetarū. Num-
quid vidimas aut ip̃ias obculisti
michi annis quadraginta in deserto do-
mus israel? Et suscipitis tabernaculū
moloch et sidus dei vestri rempham-
gura q̃s fecisti adorare eas: et transte-
ram vos trās babylonē. Tabernaculū
testimonij fuit cū p̃ribz nōstis in de-
serto sicut disposuit illis de⁹ loquens
ad moysen: ut faceret illud scdm for-
mam quā viderat. Quod et induxerūt
suscipiētes partes nōstri cū ih̄su in pos-
sessionē gentiū: quas repulit de⁹ a fa-
cie patris nōstros usq̃ in diebus david.
Qui inuenit gratiā ante deū: et petijt
ut inueneret tabernaculū deo iacob. Sa-
lomon autē edificauit illi domū. Sed
non egebat i manufactis habitare: sicut

per p̃phetā dicit. Celum michi sedes
est: terra autē scabellū pdum meorum.
Quā domū edificabitis michi dicit do-
min⁹: aut quis loc⁹ requierionis mee
est? Nōne man⁹ mea fecit h̄c omnia?
Dura ceruice et incuruati cordibus
et auribus: vos semper sp̃itui sancto
resistitis: sicut p̃res vestri et vos. Quē
p̃phetas non sunt p̃secuti patres ve-
stri? Et occiderūt eos q̃ p̃nuntiabant de
aduētū iusticiā: vos nūc proditores
et homicide iustis: qui accepistis legē
in dispositione angelorū et non custodi-
stis. Audientes autē hec discerebāt
cordibus suis: et studebant dēibus in
eum. Cū autē esset plenus sp̃itu sancto:
intendēs in celū vidit gloriā dei et ihe-
sum stātem a dextēris dei. Et ait. Ecce
video celos apertos: et filium hominis
stātem a dextēris virtutis dei. Sed amā-
res autē voce magna cōmuerūt aures
suas: et impetū fecerūt unanimiter i eū.
Et cinctos cū cetra ciuitate lapidabāt:
et testes deposuerūt testimēta sua se-
cus pedes adolecentis: q̃ vocabat sa-
ulus. Et lapidabāt stephānu inuocan-
tem et dicentē. Dñe ih̄su suscipe sp̃itū
meū. Post⁹ autē genibus: clamauit
voce magna dicens. Dñe: ne statuas
illis h̄c p̃ccm. Et cū h̄c dixisset: obdormi-
t. **P**aul⁹ autē erat cōstans. **U**idit
autē n̄ri ei⁹. facta ē autē in illa
die p̃secutio magna in ecclesia q̃ erat
iherosolimis: et omnes dispersi sūt per re-
giones iudee et samarie preter aplos.
Curauerūt autē stephānu viri timora-
ti: et fecerunt plandū magnū sup eum.
Saul⁹ autē quarebat ecclesiā: p̃ do-
mos intrans et trahēs viros ac muli-
eres: trahēbat i custodiā. Ip̃e q̃ disper-
si erant p̃transibāt euāgelizātes vbi
dei. Philip⁹ autē descendēs in ciuitate

famarie predicabat illis. Quicquid
bant autem turbe hys que a philippo
dicebantur unanimes audientes: et vi-
dentes signa que faciebat. Multi enim eos
qui habebat spiritus inimicos clamantes
voce magna regerant. Multi autem
paralytici et claudi curati sunt. Factum est
ergo gaudium magnum in illa civitate.
Et erat autem quidam nomine symon qui ante
fuerat in civitate magus seducens gentem
samarie dicens se esse aliquem magnum:
cui auscultabant omnes a minimo usque
ad maximum dicentes: hic est virtus dei
que vocatur magna. Attendebant autem
eum: propter quod multo tempore magis
suis dantebatur eos. Cum vero credidisset
philippo euangelizanti de regno dei:
in nomine ihesu christi baptizabatur vi-
ri ac mulieres. Tunc symon et ipse credi-
dit: et cum baptizatus esset adhaerebat
philippo. Videns etiam signa et virtu-
tes maximas fieri super eos amiraba-
tur. Cum autem audissent apostoli qui erant
in iherosolymis quod recepisset samaria
verbum dei: miserunt ad eos petrum et iohan-
nem. Qui cum venissent oraverunt pro
ipsis: ut acciperent spiritum sanctum. Non enim
erat in quibus illorum supernebat: sed ba-
ptizati tantum erant in nomine domini ihesu.
Tunc imponebant manus super illos: et
accipiebant spiritum sanctum. Cum vidisset
autem symon quod per impositionem manus
apostolorum daretur spiritus sanctus: obtu-
lit eis pecuniam dicens: Date et michi
hanc potestatem: ut cumcunque imposuero
manus accipiat spiritum sanctum. Petrus
autem dixit ad eum: Pecunia tua tecum
sit in perditionem: quoniam donum dei non potest
pecunia possideri. Non est tibi sibi pars
neque sortis in sermone isto. Cor enim tuum
non est rectum coram deo. Petite enim
itaque age ab hac nequitia tua: et roga

deum si forte remittat tibi hec rogatio
cordis tui. In felle enim amaritudinis
et obligatione iniquitatis video te esse.
Respondens autem symon dixit: Preci-
mini vos pro me ad dominum: ut nichil
veniat super me horum que dixistis. Et illi
quidem edificati et locuti verbum domini re-
dibant iherosolimam: et multis regio-
nibus samarie uos euangelizabant. An-
gelus autem domini locutus est ad philippum
dicens: Surge et vade in viam mediam
ad viam que descendit ab iherusalem in gazam:
hec est deserta. Et surgens abiit. Et ecce
vir ethiops eunuchus princeps candidis
regine ethiopum qui erat super omnes ga-
zam et venerat adorare in iherusalem:
et reuertebatur sedes supra curru suum
legens. Nam et istam prophetam dicit autem
spiritus philippo: Accede et adiunge
te ad curru istum. Accurrens autem philip-
pus: audiuit eum legentem istam prophe-
tam et dixit: Perasne intelligis que
legis? Qui ait: Et quomodo possum
si non aliquis ostenderit michi? Rogan-
temque philippum ut ascenderet: et sederet
secum. Tunc autem scripturae quae legebat
erat hic. Tuncque quis ad occasionem du-
ctus est: et sic ut agnus coram rudente se
sine voce: sic non aperuit os suum. In huius-
modi silentio in diebus illis subleuatus est. Bene-
ratione enim quis enarrabit? Quoniam
tollet de terra viam istam? Respondens autem
eunuchus philippo dixit: Obsecro te
de quo propheta dicit hoc: De se an de
alio aliquo? Accurrens autem philippus
os suum: et incipiens a scriptura ista:
euangelizauit illi ihesum. Et dum veniret
in viam: uenerunt ad quandam aquam. Et
ait eunuchus: Ecce aqua. Quis pro-
hibet me baptizari? Dixit autem philip-
pus: Si credis ex toto corde licet. Et respon-
dens ait: Credo filium dei esse ihesum

christum. Et iussit stare curru. Et descen-
derunt uterque in aquam philippus et eu-
nuchus: et baptizauit eum. Cum autem ascen-
dissent de aqua spiritus domini rapuit phi-
lippum: et amplius non uidit eum eunuchus.
Ibat autem per viam suam gaudens. Phi-
lippus autem inuentus est in azoto: et per-
transiens euangelizabat civitatibus
vicinis donec ueniret cesaream.
Paulus autem adhuc sperans mi-
narum et rediens in discipulos domini
accessit ad principem sacerdotum et petiit
ab eo epistolam in damasum ad synago-
gas: ut si quos inuenisset huius uite
viros ac mulieres iustos produceret in
iherusalem. Et cum iter faceret: congre-
git ut appropinquaret damasco. Et subito cir-
cumfulsit eum lux de celo: et cadens in
terram audiuit uocem dicentem sibi: Saul
saul: quid me persequeris? Qui dixit:
Quis es domine? Et ille: Ego sum ihesus:
quem tu persequeris. Durum est tibi contra
stimulum caligare. Et statim ac stupens
dixit: Domine quid me vis facere? Et do-
minus ad eum: Surge et ingredere ciui-
tatem: et ibi dicet tibi quid te oportet
facere. Vixit autem illi qui comitabantur
cum eo stabat stupens: audierat quidem
uocem: nemiinem autem uidentem. Surrexit
autem paulus de terra: aperuitque oculos
nichil uidebat. Ad manus autem illi tra-
hebant: introducebant in damasum. Et erat
ibi tribus diebus non uidens: et non man-
ducauit neque bibit. Erat autem quidam
discipulus damasus nomine ananias.
Et dixit ad illum in visu dominus. Ananias.
At ille ait: Ecce ego domine. Et dominus
ad eum: Surge et uade in uici qui vo-
catur rectus: et quere in domo uidetur sa-
ulum nomen: et charientem. Ecce cum o-
rat. Et uidit uirum ananiam nomine in-
notum: et imponente sibi manus

ut uisum recipiat. Respondit autem ana-
nias: Domine audiui a multis de uero hoc
quanta mala fecerit sanctis tuis in ihe-
rusalem. Et hic habet potestatem a prin-
cipibus sacerdotum: alligandi omnes qui
inuenerint nomen tuum. Dixit autem ad eu-
m dominus: Vade: quoniam uas electum est
michi iste: ut ponat nomen meum coram
gentibus et regibus: et filius israel. Ego
enim ostendam illi: quanta oporteat eum pro
nomine meo pati. Et abiit ananias
et introiit in domum: et imponens ei
manus dixit: Saul frater: dominus misit
me ihesus: qui apparuit tibi in uia qua
ueniebas: ut uideas et implearis spiri-
tu sancto. Et confectum ceciderunt ab ocu-
lis eius tanquam squame: et uisum recepit.
Et surgens baptizatus est: et cum accepisset
cibum confortatus est. Fuit autem cum dis-
cipulis qui erant damasco per dies aliquot.
Et continuo ingressus in synagogas pre-
dicabat ihesum: quoniam hic est filius dei. Sus-
cebant autem omnes qui eum audiebant: et
dicebant. Nonne hic est qui repugnabat in
iherusalem eos qui inuocabant nomen istud?
Et hic ad hoc uenit: ut uidentes illos
duceret ad principes sacerdotum. Saul
autem multo magis ualebat: et co-
fundebat iudeos qui habitabant damasco:
affluens quoniam hic est Christus. Cum autem
impleturus dies multi: oculum fece-
runt in unum iudeum ut eum interficerent. No-
te autem facte sunt Saulus in diebus illis.
Quidiebat autem et portas die ac nocte: ut
eum interficerent. Accipiens autem discipuli
eius nocte per murum dimiserunt eum:
summitates in porta. Cum autem uenisset
in iherusalem: temptabat se uigere disci-
pulis: et omnes timebant eum: non credentes
quod esset discipulus. Barnabas autem ap-
prehensum illum duxit ad apostolos: et nar-
rauit illis quomodo in uia uidisset

Dñm et q̄a locut⁹ est ei: et quomodo in
dania fecit fiducialiter egerit i nomine
ihesu. Et erat cū illis intrans et egrens
in iherlm: fiducialiter agens i nomine
dñi. Loquebat⁹ quoq; gentibz et discipu-
labat cū grecis: illi autē querebant occi-
dere eum. Quod cum cognouissent
fratres deduxerūt eum cesaream: et di-
miserūt tharsum. Ecclesia quidem pe-
totam iudeā et galileā et samariā ha-
bebat pacem: et edificabat ambulans
in timore dñi: et cōsolatione sancti spi-
ritus replebat⁹. Factum ē autē pet̄ cū dñi
precesserit uniuersos: uenire ad sctos
qui habitabat⁹ lide. Inuenit autē ibi
hominē quendā nomine enes: ab ānis
octo iacentē in grabbato: qui erat pa-
raliticus. Et ait illi petrus. Enea: saner-
te dñs ihesus cristus. Surge: et stete
tibi. Et continuo surrexit. Et uiderūt illū
omnes qui habitabat⁹ lide et sarone: q̄
ducati sunt ad dñm. In ioppe autē fuit
quedā discipula nomine thabita: que
interpretata dicit⁹ dorcas. Hec erat ple-
na opribus bonis et elemosinis quas
faciebat. Factū est autē in diebus illis:
ut infirmata moreretur. Quā cū laui-
sent: posuerūt eam in tenebrulo. Cum
autē prop̄ esset litta ab ioppe: discipuli
audierūt quia pet⁹ esset in ea duos ui-
ros miserunt ad eū: rogātes ne pigri-
teris uenire usq; ad nos. Et surgens
ait pet⁹: uenit cū illis. Et cū aduenis-
set duxerunt illū in tenebrulū: et circum-
dedit illū omnes uidue stantes: et obte-
dentes ei tunicas et uestes quas faciebat
illis dorcas. Ectis autē omibz foras-
petrus ponēs genua orauit: et ductus
ad corpus dixit. Thabita surge. Et il-
la aperuit oculos: et uiso petro resedit.
Dans autē illi manū rexit eā: et cum
uocasset sctos et uiduas assignauit

Ram uiam. Notum autem factum
est per uniuersam ioppem: et crediderunt
multi in domino. Factum est autē ut
dies multos morarentur in ioppe apud
symonem quendam coriariū.
Tir autē quidam erat i cesarea no-
tis que dicit⁹ realica: religiosus ac ti-
mens deum cum omnium domo sua: fa-
ciens elemosinas multas plebi: et de-
precans dñi semper. Is uidit i visu ma-
nifeste quasi i ip̄a nona: dicit⁹ angeli
dei introiūte ad se: dicens tibi. Cor-
neli. Et ille inuēns eū: timore corrept⁹
dixit. Quis es domine? Dixit autē illi.
Oraciones tue et elemosine tue ascen-
derunt in memoriā in conspectu dñi.
Et nūc mitte uiros i ioppem: et accersit
symonē quendā qui cognominat⁹ pe-
trus. Hic h̄spiciat⁹ apud symonē quen-
dam coriariū: cuius ē dom⁹ iuxta ma-
re. Hic dicit tibi: quid te oporteat facere.
Et cū discessisset angelus q̄ loque-
batur illi: uocauit duos domesticos
suos et militem ritenēte dñm et h̄is q̄
illi parebat. Quibz cū narraisset omnia:
misit illos in ioppem. Postea autem
die iter illis faciētibz et appropinquā-
tibz ciuitati: ascendit petrus i superio-
ra ut oraret circa hora septimā. Et cū
efuriret uoluit gustare: paratibz autē
illis cecidit super eum mensa recessus.
Et uidit celum apertū: et descendēs uas
quoddā uelut lintreū magnū quanti-
tate inijs summitti de celo in terrā: in
quo erāt oīa q̄d rupdia et serpētia ter-
re et uolantia celi. Et facta ē uox ad eū.
Surge petre: occide et manduca. Ait
autē pet⁹. Absit dñe: quia nunq; mā-
ducaui oīe cōmune et immundū. Et
uox iterū secū ad eū. Que de purifica-
uit tū cōmune ne differis. Hoc autem

Factū est per ter. Et statim receperunt est
uas in celū. Et dū intra se hēbēret pe-
trus quidnā esset uisū quā uidisset:
ecce uiri q̄ nulli erant a cornelio inqui-
rentes domū symonis: affiterūt ad ia-
nuam. Et cū uocasset: interrogabāt
si symon q̄ cognominat⁹ pet⁹ illi hē-
beret hospitium. Petro autē cogitante
de uisione: dixit ip̄icius ei. Ecce uiri
tres querūt te. Surge itaq; et descende:
et uade cū eis nichil dubitans: quia
ego misi illos. Descendēs autē petrus
ad uiros dixit. Ecce ego sū quē queri-
tis. Que causa est ppter quā uenistis?
Qui dixerunt. Cornelius centurio uir
iustus et timens deū et testimonium ha-
bens ab uniuersa gente iudeorū: respon-
sum accepit ab āgelo sancto accersiri
te in domū suam: et audire uerba abs-
te. Introduct⁹ ergo eos recepit h̄spitiū.
Sequenti autē die surgens: profect⁹
est cū illis: et quidā ex fratribz ab iop-
pe comitati sunt cū eo. Altera autē die
introiit cesaream: corneli⁹ uero celsē-
stata illos: cōuocatis cognatis suis
et necessarijs amicis. Et factum ē cum
introisset petrus: obuius exiit ei come-
lius: et procidēs ad pedes ei⁹ adorauit.
Petrus uero eluauit eū dicens. Sur-
ge: ego ip̄e homo sum. Et loquens
cum illo intrauit: et inuenit multos q̄
cōuenerāt: dñiq; ad illos. Vos scitis
quomodo abominatū sit uiro iudeo
diungi aut accedere ad alienigenam.
Sed michi ostendit de⁹ neminē com-
munē aut immundū dicere h̄minem:
propter qd sine dubitatione ueni ac-
cessisti. Interrogo ergo: quā ob causā
accessisti me. Et cornelius ait. A uidi-
uiscuaria die usq; ad hanc horam
orans eam ip̄a nona i domo mea:
et ecce uir stetit ante me i ueste candida:

Et ait. Cornelius reaudita est oratio tua:
et elemosine tue commemorare sunt i cō-
spectu dei: mitte ergo i ioppem et accersit sy-
monē q̄ cognominat⁹ pet⁹: hic hospi-
tatur i domo symonis coriarij iuxta
mare. Cōstitim ergo misi ad te: et tu le-
necisti ueniendo. Nunc ergo omnes
nos in conspectu tuo assumus: audire
omnia quecuq; tibi p̄cepta sunt a dño.
Apertis autē petrus os suū dixit. In
ueritate compen q̄a non ē p̄sonarum
acceptor de⁹: sed in omni gente q̄ timet
eum et operatur iusticiā: acceptus ē illi.
Et cū mult⁹ deus filijs isrl: annūciās
pacem p̄ isrlm celsū: hic ē omnium do-
minus. Vos scitis quod factū ē uobis
per uniuersam iudeā. Incipies enī a ga-
lilea post baptisimū qd p̄dixit iohan-
nes ihesum a nazareth quomodo uen-
it cum deus spiritu sancto et uirtute:
qui p̄cessit beneficiendo et sanando
omnes oppressos a dyabolo: quoniā
dñs erat cū illo. Et nos testes sumus
omniū que fecit in regione iudeorū et
iherlm: que occiderūt suspendentes in li-
gno. Hūc deus suscitauit tertia die et
dedit eum manifestū fieri: nō omni po-
pulo sed testibz p̄ordinatis a deo: nobis
q̄ manducauim⁹ et bibim⁹ cum il-
lo postq̄ resurrexit a mortuis. Et p̄ce-
pit nobis p̄dicare p̄lo et testificari:
quia ip̄e ē qui dñificatus ē a deo iudeorū
et mortuorū. Hūc omnes p̄phe-
te testimonium p̄hibent remissione pec-
catorum accipere p̄ nomen ei⁹: omnes
qui credūt in eū. Adhuc loquēte petro
uerba hęc: cecidit spirit⁹ sanctus super
omnes qui audiebāt uerbū. Et obstu-
peruit ex circumsione fides q̄ uenerat
cum petro: quia et i nationes gratia
spirit⁹ sancti effusa ē. Audiebant enī
illos loquētes linguis et magnificantes

deum. Tunc respondit petrus. Nunquid aqua quis prohibere potest ut non baptizentur hi qui spiritu sancto acceperunt sicut et nos? Et iussit eos baptizari in nomine domini ihesu christi. Tunc rogauerunt eum: ut maneret apud eos aliquot diebus.

Audierunt autem apostoli et fratres qui erant in iudea: quoniam et gentes receperunt verbum dei. Cum autem ascendisset petrus iherosolimam: discipulabat aduersus illum qui erat ex circumcisione dicentes. Quare introisti ad viros improprium habentes: et manducasti cum illis? Inapientes autem petrus: respondit illis ordinem dicens. Ego etiam in ciuitate ioppe oras: et vidi in speculamento meo visionem: descendens vas quoddam velut lineheum magnum quatuor inicijs summum de celo: et venit usque ad me. In quo inuicem considerabam: et vidi quadrupedia terre et bestias et reptilia et volatilia celi. Audiuimus autem et vocem dicentem michi. Surge petre occide et manduca. Dixi autem. Nequaquam domine: quia commune aut immundum nunquam introiit in os meum. Respondit autem vox sedo de celo. Que tuus mundum: tu ne commune dixeris. Hoc autem factum est post haec: et recepta sunt omnia euersum in celum. Et ecce viri tres constituti accesserunt in domo in qua eram: missi a caesarea ad me. Dixit autem spiritus michi: ut irem cum illis nichil helicans. Veniunt autem mecum et fratres isti: et ingressi sumus in domum vestri. Narrauit autem nobis quomodo vidisset angelum in domo sua stantem: et dicentem sibi. Mitte in ioppen et accersis symonem qui cognominatur petrus: qui loquetur tibi verba in quibus saluus es tu et omnia domus tua. Cum autem repisset loqui cecidit spiritus sanctus super eos: sicut et in nos in initio. Recordar? Tu autem verbi domini: sicut

dicebat. Iohannes quidem baptizauit aqua: vos autem baptizabimini spiritu sancto. Si ergo eandem gratiam dedit illi deus sicut et nobis qui credidimus? In domum ihesum christum: ego quod est etiam qui possem prohibere deus? Hijs auditis tacuerunt: et glorificauerunt deum dicentes. Ergo et gentibus penitentiam dedit deus? ad unam. Et illi quidem qui dispersi fuerant a tribulatione que facta fuerat sub stephano pambulauerunt usque fenicem et cyprum et antiochiam: nemini loquentes verbum nisi iohannis iudeis. Erant autem quidam ex eis viri cyprum et cretam qui cum introissent antiochiam loquebantur et ad grecos: annuntiantes dominum ihesum. Et erat marcus dominum eis: multumque numerus credentium conuersus est ad dominum. Peruenit autem sermo ad aures ecclesie que erat iherosolimitana super istis: et misit barnabanum usque ad antiochiam. Qui cum peruenisset et vidisset gratiam dei gaudiumque: hortabatur omnes in proposito cordis permanere dominum: quia erat vir bonus et plenus spiritu sancto et fide: et apposita est multitudo turba domino. Profectus est autem charlus ut querebat saulum: quem cum inuenisset perduxit antiochiam. Et annuente quodam sunt ibi ecclesia: et docuerunt turbam istam: ita ut cognominarentur primum antiochie discipuli christiani. In hijs autem diebus superuenit a iherosolymis propheta antiochia: et surgens unus ex eis nomine agabus significabat per spiritum sanctum magnam futuram in iherosolymis: et rarum: quod facta est sub claudio. Discipuli autem pro ut quod habebat proposuerunt in iherosolymis mittere habitantibus in iudea fratibus: quod et fecerunt mitteres ad stetigres per manum barnabae et saul.

Eodem autem tempore misit herodes rex iherosolymorum ad asiam quendam

de ecclesia. Occidit autem iacobum fratrem iohannis gladio: videtur autem quod placeret iudeis appropinquare apprehendere et petrum. Erant autem dies azimorum. Quod cum apprehendisset milites in carcerem: tradensque quatuor quaterdecim milium ad custodiam eum: volens post pascha producere eum populo. Sed petrus quidem seruabatur in carcere: oratio autem fiebat sine intermissione ab ecclesia ad deum pro eo. Cum autem produceretur eum esset herodes: in ipsa nocte erat petrus dormiens inter duos milites vinctus cathenis duabus: et custodes ante ostium custodiebant carcerem. Et ecce angelus domini accessit: et lumine resulsit habitaculo: percussitque latere petri egrediens eum dicens. Surge velociter. Et cecidit cathene de manibus eius. Dixit autem angelus ad eum. Precinge te: et calceas tuas. Et fecit sic. Et dixit illi. Circumda te vestimentum tuum: et sequere me. Et regens sequebatur eum: et nesciebat quia verum esset quod fiebat per angelum. Estimabat autem se visum videre. Transiit autem prima et secunda custodia: veniunt ad portam ferream quam ducit ad ciuitatem: que ultio aperta est eis. Et egredientes processerunt vicum unum: et continuo discessit angelus ab eis. Sed petrus ad se reuersus dixit. Nunc scio vere quia misit dominus angelum suum: et eripuit me de manu herodis et de omni expectatione plebis iudeorum. Consideransque venit ad domum marie matris iohannis qui cognominatur et marcus: ubi erat multi congregati et orantes. Pulsante autem eo ad ostium ianuam processit puella ad videndum nomine rode. Et ut cognouit vocem petri processit gaudia non apparuit ianuam: sed introgressus nuntiavit stare petrum ante ianuam. At illi discesserunt ad eam. Iulianus. Illa autem

affirmabat sic se habere. Illi autem dicebant. Angelus eius est. Petrus autem perseuerabat pullans. Cum autem aperuissent ostium: viderunt eum et obstupuerunt. Annuens autem eis manu ut taceret: narravit quomodo dominus eduxisset eum de carcere. Dixitque. Stantiate iacobus et fratres huiusmodi. Et regressus abiit in alium locum. Facta autem die erat non parua turbatio inter milites: quidnam factum esset de petro. Herodes autem cum requisisset eum et non inuenisset: inquisitione facta de custodiis iussit eos ducere: defunctisque a iudea in caesarem: ibi commoratus est. Erat autem iratus cyrenis et sydonijs. At illi unanimiter venerunt ad eum: et persuasione blando qui erat super cubidem regis postulabant pacem: eo quod alerentur regiones eorum ab illo. Statim autem die herodes vestitus veste regia sedit in tribunali: et conuocabatur ad eos. Populus autem exclamabat dei voces: et non hominis. Constitit autem percussit eum angelus domini eo quod non dedisset honorem deo: et consumptus a venientibus respirauit. Verbum autem domini crederetur et multiplicabatur. Barnabas autem et saulus reuersi sunt a iherosolymis repleto ministerio: assumpti iohanne qui cognominatur et marcus.

Erant autem in ecclesia qui erant antiochie prophetae et doctores: in quibus barnabas et symon qui vocabatur niger et lucius cyrenensis et manabem qui erat herodis tetrarchae collataneus: et saul. Ministrantibus autem illis domino et ieiunantibus: dixit illis spiritus sanctus. Segregate michi saulum et barnabam in opus ad quod assumpsi eos. Tunc ieiunantes et orantes imponentesque eis manus: dimiserunt illos. Et ipsi quidem missi a spiritu sancto abierunt seleucia: et inde nauigauerunt cyprum. Et cum misissent

salamina: predicabat verbum dei in syna-
gogis iudeorum. Habebant autem et iohan-
nem in ministerio. Et cum pambularent
viam in insula usque paphum: inue-
nerunt quendam virum magum pseudo-
prophetam iudei cui nomen erat bariehu:
qui erat cum proconsole sergio paulo viro
prudente. Hic accessit barnaba et pau-
lus: desiderabat audire verbum dei. Resi-
stebat autem illis elymas magus: sic enim
interpretatur nomen eius: querens auerte-
re proconsolem a fide. Saulus autem qui
et paulus: repletus spiritu sancto incu-
rens in eum dixit. O plene diu dolo et omni
fallacia fili dyaboli: nimis oculos iusti-
ficare non desinis subvertere vias domini re-
ctas. Et nunc ecce manus domini super te: et
eris cecus non vides solis usque ad tem-
pus. Et cecidit et cum caligo et te-
nebre: et circumiens querebat qui ei manu
daret. Tunc proconsul cum vidisset factum
credidit: ammirans super doctrinam domini.
Et cum a papho nauigassent paulus et
qui cum eo erat: venerunt pergen pampphi-
lie. Iohannes autem discedens ab eis: reuer-
sus est iherosolimam. Illi vero pertranseun-
tes pergen venerunt antiochia et phidie:
et ingressi synagogam die sabbatorum
sederunt. Post lectionem autem legis et pro-
phetarum: miserunt principes synagoge
ad eos dicentes. Viri fratres: si quis
est in vobis sermo exhortationis ad
plebem dicite. Surge autem paulus: et
manu silentium indicens ait. Viri isra-
helite et qui timetis deum audite. Deus
plebis israel elegit patres nostros et plebem ex-
altavit cum esset incole in terra egypti: et
in brachio extenso educit eos ex ea: et per
quadraginta annorum tempus mores eorum
sustinuit in deserto. Et destruxit gentes
septem in terra chanaan sorte distribuit
eis terram eorum quasi post quadringentos

et quinquaginta annos: et post hec de-
dit iudices usque ad samuel prophetam.
Et postea postulauerunt reges: et dedit il-
lis saul filium eis: virum de tribu benia-
min: annis quadraginta. Et amoto il-
lo suscitavit illis david regem: cui testi-
monium prophetarum dixit. Inuenti david
filium israhel virum secundum cor nostrum: qui faciet
omnes voluntates meas. Huius deus se
semine secundum promissionem educit israel
saluatorem israhel: predicante iohanne
ante faciem aduentus eius baptismum peni-
tentie omnium populo israel. Cum impleverit autem
cursum suum dicebat. Quam me arbi-
trarium esse non sum ego: sed ecce vester post-
me: cui non sum dignus calceamentum
pedum solvere. Viri fratres: filii generis a-
braham et qui in vobis timent deum: vo-
bis verbum salutis huius missum est.
Qui enim habitabat israhel et principes
eius hunc ignorantes et voces prophetarum
que per omne sabbatum leguntur: indicantur
impleverunt. Et nullam causam mortis
invenientes et coepit eum a pilato ut in-
terficerent eum. Cumque summassent omnia
que de eo scripta erant: dponentes eum
de ligno posuerunt eum in monumento.
Deus autem suscitavit eum a mortuis ter-
tia die: qui visus est per dies multos hijs qui
simul ascenderant cum eo de galilea in ihe-
rusalem: qui usque nunc sunt testes eius ad
plebem. Et nos vobis annunciamus eam
quod ad patres nostros repromissio facta est:
quod hanc deus adimplevit filiis vestris
resuscitans israhel sicut et in psalmo se-
cundo scriptum est. Filius meus et ego
hodie genui te. Quod autem suscitavit
eum a mortuis amplius iam non re-
versurum in corruptionem: ita dixit.
Quia dabo vobis sancta david sile-
lia. Quorum et alias dicit. Non dabo
sacrum tuum videre corruptionem. David

enim in sua generatione cum administrasset
voluntati dei: dormivit et appositus est
ad patres suos: et vidit corruptionem.
Quem vero deus suscitavit non vidit cor-
ruptionem. Nunc igitur sit vobis viri fra-
tres: quia per hunc vobis remissio pec-
catorum annuntiatur ab omnibus: quibus
non potuistis in lege moysi iustificari.
In hoc omnes qui credidit iustificati sunt. Vide-
te ergo ne superveniatur vobis quod dictum est
in prophetis. Videte contemptores et
amiramini et discipulini: quia opus o-
peror ego in diebus vestris: opus quod non
credidistis si quis enarrauerit vobis. Et
cibus autem illis: rogabat ut sequerentur sab-
bato loquerentur sibi verba hec. Cumque
dimissa esset synagoga: secuti sunt mul-
ti iudeorum et colentium deum advenas: pau-
lum et barnabam: qui loquentes suadebant
eis ut permanerent in gratia dei. Sequenti
vero sabbato per universam civitatem con-
venit audire verbum dei. Audientes autem
turbas iudei repleti sunt zelo: et contra-
dicebant hijs que a paulo dicebant blas-
phemantes. Tunc constanter paulus et
barnabas dicebant. Vobis oportebat
primum loqui verbum dei: sed quoniam re-
pellitis illud et indignos vos indica-
tis et recte vire: ecce convertimini ad gen-
tes. Sic enim nobis precepit dominus.
Posui te in lucem gentium ut sis in salu-
tem usque ad extremum terre. Audientes
autem gentes gaudio sunt: et glorificabant
verbum domini: et crediderunt quoniam erat
preordinatum ad vitam eternam. Dissen-
si autem verbum domini per universam
regionem. Iudei autem contraverunt mulie-
res religiosas et honestas et primos ci-
vitas: et contraverunt persecutionem in pau-
lum et barnabam: et eiecerunt eos de si-
nibus suis. At illi recessu pulvere pe-
dum in eos reiecerunt yconium. Discipuli qui

replebantur gaudio et spiritu sancto.
Factum est autem in yconio ut si-
mul introirent synagogam iu-
deorum et loquerentur: ita ut crederet iude-
orum et grecorum copiosa multitudo. Cum
vero increduli fuissent iudei: suscitave-
runt et ad iracundiam contraverunt a-
nimas gentium adversus fratres. Mul-
to igitur tempore demoranti sunt fiducialiter
agentes in domino: testimonium perhibente
verbo gratie sue: dante signa et prodigi-
a fieri per manus eorum. Multa est autem
multitudo civitatis: et quidam quidem
erant cum iudeis: quidam vero cum apostolis.
Cum autem factus esset impetus gentili-
um et iudeorum cum principibus suis ut stu-
melis afficerent et lapidarent eos: in-
tellegentes confugerunt ad civitatem ly-
carnice lystram et derbeti et universam
in circuitu regionem: et ibi evangelizantes
erant. Et quidam vir lystris infirmus pe-
dibus sedebat claudus et vocatus miris
fuit: qui nunquam ambulaverat. Hic au-
divit paulum loquentem. Qui inivit eum
et videns quod fidem haberet ut salus fieret:
dixit magna voce. Surge super pe-
des tuos rectus. Et egreduitur: et ambula-
bat. Turbe autem cum vidissent quod fecerat
paulus: levaverunt vocem suam lycarnice
dicentes. Viri similes facti hominibus
descenderunt ad nos. Et vocabant bar-
nabam iouenem: paulum vero mercurium:
quoniam ipse erat dux verbi. Sacerdos quo-
que iouis qui erat ante civitatem theauro-
rum et coronas ante ianuas affertis cum
apostolis: volebat sacrificare. Quod ubi
audierunt apostoli barnabas et paulus: con-
cissis tunicas suas egredierunt in turbas:
clamantes et dicentes. Viri: quid hec
facitis? Et nos mortales sumus: simi-
les vobis homines: annunciantes vo-
bis ab his rebus converti ad deum vivum:

qui fecit celum et terram et mare et omnia que
in eis sunt: qui in precibus generationibus
dimisit omnes gentes ingredi vias suas.
Et quidem non sine testimonio sener-
ipsum reliquit benefaciens: de celo dans
pluvias et tempora fructifera: implens
cibo et leticia corda eorum. Et hoc dicen-
tes vix sedauerunt turtas: ne sibi immo-
larent. Suppenerunt autem quidam ab an-
tiochia et yconio iudei: et persuasus tur-
bis lapidantes paulum traxerunt extra ci-
uitatem: estimantes eum mortuum esse. Cir-
cundantibus autem eum discipulis surgens
intravit in ciuitatem: et postera die profe-
ctus est cum barnaba et derben. Quorum eu-
angelizassent ciuitatem illi: et docuissent
multos: reuersi sunt lystram et yconium
et antiochia: et seruantes animas discipulo-
rum: reportantesque ut permaneret in fide:
et qui per multas tribulationes oportet
nos intrare in regnum dei. Et cum constituis-
sent illis per singulas ecclesias presbiteros
et orassent cum ieiunationibus: comen-
dauerunt eos domino in quem crediderunt. Tra-
suleruntque per sidiam venerunt in pampili-
am: et loquentes verbum domini in peregrini descen-
derunt in ytriam et inde nauigau-
runt antiochia: unde erant traditi
gratie dei in opus quod compleuerunt. Cum
autem venissent: congregassent ecclesiam:
reculerunt quanta fecisset deus cum illis:
et quia aperuisset gentibus ostium fi-
dei. Morati sunt autem tempus non
modicum cum discipulis. xv

Et quidam descendentes de iudea do-
cebant fratres: quia nisi circumcidi-
mini secundum morem moysi non potestis
saluari. Facta ergo seditione non mi-
nima paulo et barnabe aduersus illos:
statuerunt ut ascenderet paulus et bar-
nabas et quidam alij ex alijs ad apostolos
et presbiteros in iherusalem: super hac questione.

Illi ergo deducti ab ecclesia pertransibant
phenicem et samariam narrantes consola-
tionem gentium: et faciebant gaudium ma-
gnum omnibus fratribus. Cum autem venis-
sent iherosolimam suscepti sunt ab ecclesia
et ab apostolis et senioribus: annuantes
quanta deus fecisset cum illis. Surrexerunt
autem quidam de heresi pharisorum qui credi-
derunt dicentes: quia oportet circumcidi eos:
precipere quoque euare legem moysi. Cum
venissentque apostoli et seniores videre de ve-
ro hoc. Cum autem magna equitatio he-
ret: surgens petrus dixit ad eos. Viri
fratres: vos scitis quoniam ab antiquis di-
ribus in nobis elegit deus per os meum au-
dire gentes verbum euangelij et credere.
Et quod nouit corda deorum: testimonium phi-
buit dans illis spiritu sanctum sicut
et nobis: et nichil discreuit inter nos et
illos: fide purificans corda eorum. Nunc
ergo quod temporis dei: imponere iugum
super ceruices discipulorum: quod neque nos ne-
que patres nostri portare possumus. Sed
per gratiam domini ihesu credimus: saluari que-
admodum et illi. Tacuit autem omnis multi-
tudo: et audiebant barnabam et paulum nar-
rantes quanta deus fecisset signa et pro-
digia in gentibus per eos. Et postquam ta-
cuerunt: respondit iacobus dicens. Viri
fratres audite me. Symon narrauit
quoadmodum primum deus uisitauit su-
mere ex gentibus populum nomini suo:
huius concordant uerba prophetarum: sicut
scriptum est. Post hec reuertar et reedifica-
bo tabernaculum dauid quod decubuit: diru-
ta eius reedificabo: et erigam illud: ut
requiratur ceteri hominum dominum: et omnes
gentes super quas inuocatum est nomen
meum dicit dominus faciens hec. Nunc a se-
culo est dominus opus suum. Propter quod
ego iudico non inquietari eos qui ex gen-
tibus conuertuntur ad deum: sed scribere ad

eos ut abstineant se a contaminationi-
bus simulacrorum: et fornicatione: et suf-
forans et sanguine. Mosys enim a tem-
poribus antiquis habet in singulis ci-
uitatibus qui ex predicatione in synagogis:
ubi per diuinitatem sabbati legitur. Tunc placuit
apostolis et senioribus cum omni ecclesia eli-
gere viros ex eis et mittere antiochia
cum paulo et barnaba: iudam qui cognom-
inabat barfabas et syluam viros primos
in scribis: scribas per manum eorum. Apostoli et se-
niore: fratres: hijs qui sunt antiochie et syrie
et cilicie scribis ex gentibus salutem. Cum au-
dimus quod quidam ex vobis exierunt: tuta-
uerunt uos obis: nuntantes animas vestras:
quibus non inuadimus: placuit nobis
collectis in unum eligere viros et mittere
ad uos cum carissimis uostrijs barnaba
et paulo: hominibus qui tradiderunt ani-
mas suas pro nomine domini nostri ihesu
christi. Misimus ergo iudam et sylam: qui
et ipsi uobis uerbis referent eadem. Nilum
est enim spiritui sancto et nobis: nichil
ultra imponere uobis oneris: hec ne-
cessaria: ut abstineatis uos ab immo-
lans simulacrorum: et sanguine: suffoca-
to: et fornicatione: a quibus custodieris
uos bene agitis. Valere. Illi ergo di-
missi descendunt antiochia: et congrega-
ta multitudinem tradiderunt epistolam. Qua
cum legissent: gaui sunt super consolacione.
Iudas autem et sylas et ipse cum essent pro-
phete uerbo plurimum consolati sunt fra-
tres: et confirmauerunt. Facto autem ibi a-
liquanto tempore: dimissi sunt cum pace a
fratribus ad eos qui miserant illos. Vi-
sum est autem syrie ibi remanere: iudas autem
solus abiit iherusalem. Paulus autem et bar-
nabas demorabantur antiochie: docen-
tes et euangelizantes cum alijs pluribus
uerbum domini. Post aliquot autem dies di-
xit ad barnabam paulus. Reuertentes

uisitamus fratres per uniuersas ciuitates in
quibus predicauimus: ubi dominus dicit: quomo-
do se habeant. Barnabas autem uolebat
secum assumere: et iohannem qui cognomi-
nabat marcus. Paulus autem rogabat
eum: qui discessisset ab eis de pamphi-
lia et non esset cum eis: in opus non debere
recipi. Facta est autem dissensio: ita ut
discederent ab invicem: et barnabas qui-
dem assumptis marco nauigaret cyprum.
Paulus autem electo syla profectus est: tra-
ditus gratie dei a fratribus. Perambulabat
autem siccam et ciliciam seruans
ecclesiam precipiens custodire prece-
pta apostolorum et seniorum. Peruenit
autem in derben et lystram. xvi

Et ecce discipulus quidam erat ibi
noie thymotheus: filius mulie-
ris uidue fidelis: pre gentili. Huius te-
stimonium bonum reddebatur qui in lystris
erat et promouebat fratres. Hic uoluit pau-
lus secum perire: et assumens circumcidit
eum propter uideri quod erant in illis longi.
Societatem enim omnem: mater eius erat gen-
tilis. Cum autem pertransiret ciuitates: trade-
bat eis custodire dogmata que erant decer-
ta ab apostolis et senioribus qui erant ihero-
solimis. Et ecclesie quidem seruabant
fide: et abundabant numero quotidie.
Transiuntes autem frigiam et galacie re-
gione: ueniunt in epirum: sancto loqui
uerbum dei in asia. Cum uenissent autem in
misiham tenebant ire in bithiniam:
et non uoluit eos spiritus ihesu. Cum autem
pertransissent misiham descendit troa-
dem: et uisit per noctem paulo ostensa
est. Vir marcus quidam erat stans: et
deprecans eum et dicens. Italiens in mare
domum adiuua uos. Ut autem uisum
uidit. Statim uelutim: phrygia in ma-
cedonia: cum facti esset uocasset nos de
euangelizare eis. Nauigantes autem a

trouare recto cursu venim? lamortaciā:
et sequenti die neapolim: et inde philippi.
que ē prima partis macedonie ciuitas
colonia. Etiam? autē i hac urbe diebus
aliquot cōfiterentes. Die autē sabbato:
egressi sum? foras portā iuxta flumen
ubi videbat oratio esse et sedentes lo-
quebant mulieribus q̄ cōuenerāt et que-
dam mīser nomine lidia purpuraria
ciuitatis thiachirenoy: colēs deū audi-
uit: cui? dñs aperuit cor intendere hīs
que dicebantur a paulo. Cū autē baptiza-
ta esset et dom? eius: deprecata ē dicens.
Si iudicatis me fidē dño esse: intro-
ite in domū meā et manete. Et cōgic-
nos. factū ē autē euntibus nobis ad
oratiōē puellā quandā habentē spiri-
tum phitonem obuiare nobis: q̄ que-
rum magnū p̄stabat dñs suis diui-
nando. Hec subsecuta paulum et nos:
clamabat dicens. Isti hoīes serui dei
egressi sunt: q̄ annūciant vobis viam
salutis. Hec autē faciebat mīser diebus.
Dolens autē paulus et cōuersus spiri-
tū dixit. Precipio tibi in nōe ih̄su m-
ti egre ab ea. Et egre eadē hora. Vi-
dentes autē dñi ei? q̄a egreuit sp̄s quest?
eoy: apprehēdentes paulū et sylvam pdu-
xerunt in forū ad p̄ncipes: et offerentes
eos magistratibus dixerūt. Hīi hōmine?
conturbat ciuitatē nrām cū sint iudei:
et annūciant morē quē nō licet nobis
suscipere neq; facere cū sum? romani.
Et cūcurrūt plebs adū? eos: et m̄gē-
tus scilicet tunicis eoy: iusserūt eos vir-
gis redi. Et cū multas plagas eis im-
posuissent miserūt eos i carcerē: p̄cipi-
entes custodi ut diligēter custodiret e-
os. Qui cū tale p̄ceptū accepisset mīser
eos in interiore carcerē: et pedes eoy
atrinxit ligno. Media autē nocte paulus
et sylvas adorantes laudabāt deū:

et audiebāt eos q̄ i custodia erāt. Subi-
bito vero tere mo? factus est magnus:
ita ut inquerent fundamēta carceris.
Et statim aperta sunt omnia ostia: et
uniuscuiusq; vincula soluta sūt. Expete-
factus autē custos carceris et vidēs ia-
nuas apertas carceris euaginato gla-
dio volebat se interficere: estimans su-
gisse viuos. Clamauit autē paulus
voce magna dicens. Nichil feceris tibi
mali. Uniuersi enī hīc sum?. Perico-
lum inire introgressus ē: et remissus
prodidit paulo et syle ad p̄des: et pro-
ducens eos foras ait. Domini: quid
me oportet facere ut saluus siam? At
illi dixerunt. Ecce in dñm ih̄esum: et
saluus eris tu et domus tua. Et lon-
ti sūt ei verbū dñi: cū omibz qui erant
in domo ei?. Et collēs eos in illa hora
noctis lauit plagas eoy: et baptizari
est ipse et omīs dom? ei? continuo. Cūq;
pduxisset eos in domū suā apposuit
eis mēsam: et letatus ē cū omni domo
sua credēs deo. Et rū dies factus esset
miserunt magistrat? lidores dicens.
Dimitte hōmines illos. Mīserunt au-
tem custos carceris veda her paulo: q̄a
miserūt m̄gē? ut dimittant. Stant
igit? regētes ite i pace. Paul? autē dixit
eis. Celos nos publice iudicatos do-
mines romanos miserūt in carcerē: et
nūc occulte nos eicūt: s̄cō ita: sed ve-
ant et ipi nos eiciāt. Mīserunt autē
m̄gēntes lidores vba hec. Timuerunt
q̄ audito ty romani esset: et venient de-
pecti sūt eos: et educētes rogabāt ut e-
grederent de urbe. Exeūtes autē de carcere
introierūt ad lidia: et vīs fratribus
cōsolati sūt eos: et p̄fedi sunt. **XXII**
Cum autē pambulassent amphi-
polim et apolloniā venerūt the-
salonica: ubi erat synagoga iudeoy.

scdm cōsuetudinē autē paul? introiuit
ad eos: et p sabbata tria disserbat eis
de scripturis adaperiēs et insinuans
quia christū oportuit pati et resurgere
a mortuis: et q̄a hic est ih̄esus christus
quē ego annūcio vobis. Et quidā ex
eis crediderunt: et adiūcti sūt paulo et
syle et de colētibz gentilibus multitudo
magna: et mīseres nobiles non paucē.
Zelantes autē iudei assumētesq; de vul-
go viros quosdā malos et turba sa-
da cōstantē cōturbatē: et allicientes do-
mū iasonis querebāt eos producere
i p̄m. Et cū nō inuenissent eos: reatēbāt
iasonem et quosdā fratres ad p̄ncipes ci-
uitatis clamātes: qm hī q̄ urbe cōci-
tāt et huc venerūt q̄s susceperūt iasonem:
hī omēs contra decreta celaris faciūt
regē aliū dicentes esse ih̄esum. Cōcita-
uerūt autē plebem et p̄ncipes ciuitatis
audientes hec: et accepta satisfactione a
iasone et a ceteris dimiserunt eos. Fra-
tres vero dñm p noctem dimiserunt
paulū et sylvam i heroam. Qui cū venis-
sent in synagogam iudeoy introierūt.
Hīi autē erāt nobiles eoy: q̄ sūt the-
salonica: q̄ susceperunt verbū cū omni
auditate: quotidie scrutantes scripu-
ras si hec ita se haberet. Et mīsa q̄dē
crediderūt ex eis: et mulierū gentiliū in-
uestrat: et viri nō pauci. Cū autē roga-
uissent i thesalonica iudei q̄a et longe
predicari ē a paulo verbū dei: venerūt
et illuc cōmouētes et turbātes multitu-
dinē. Fratresq; sic paulū dimiserunt
fratres: ut iret usq; ad mare. Sylvas
autē et thymotheus cōuenerūt ibi. Qui
autē deducētes paulū pduxerūt cū usq;
ad atenas: et accepto mandātō ab eo
ad sylvam et thymotheū ut q̄ secederent ve-
nient ad illū: profecti sūt. Paulus
autē cū atenis eos respiciatē inuēbat

spiritus eius i ip̄o: vidēs ydolatriā de-
ditam quitate. Disputabat igit in sy-
nagoga cū iudeis et colētibz: et i foro
per omēs dies ad eos q̄ audierāt. Qui-
dam autē epicurei et stoici philosophi
dissectāt cū eo: et quidā dicebāt. Quid
vult seminuerebus hic dicere? Alij
vero: non dñm demoniorū vidēt annū-
ciator esse: q̄a ih̄esum et resurrectionem
annūciabat eis. Et apprehēsus cum ad
aropagū duxerunt dicētes. Possū?
scire que ē hec noua q̄ a te dicit? docē-
na? Noua enī quidā inferis auribus
nrīs. Volum? ergo scire quidnam ve-
lut hec esse. Achemenes autē omnes et
aduenie tēpites ad nichil aliud vaca-
bant: nisi aut dicere aut audire aliq̄d
nouū. Stans autē paulus i medio ar-
opagi ait. Viri achemenes p omnia
quali sup̄stingosos vos video. Prece-
riens enim et vidēs simulacra vestra:
inueni et arā i qua scriptū erat. Agno-
to deo. Quod ego ignorātes colitis:
hoc ego annūcio vobis. Deus q̄ fecit
mundū et omnia q̄a in eo sunt: hic celi
et terre dñs: sic deus: nō manufactis tem-
plis inhabitat: nec manibus humanis
colitur indiges aliquo: cū ipse de omi-
bus vitā et inspirationem et quia: se-
ritq; ex vno omē gen? hōminū inhabi-
tare sup̄ uniuersam facie terre: desinens
Baruta tēpora et rerūq; habitatio-
nis eoy: querre deū. si forte attraherūt
eū aut inueniāt: quāuis nō longe sit
ab unoquoq; nrū. In ip̄o enim uniu-
mus et mouemur et sum?: sicut et qui-
dam vroy poterāt dicere. Ip̄s enim
et gen? sum?. Ben? ergo cū sumus dei:
nō debemus estimare auro et argento
aut lapidi: sculptore artis et cōgiato-
re hōminis diuinum esse simile. Et
tēpora quidē hīi? ignorāte respiciēs

de? nunc annunciat hominibus ut omnes
ubique penitentiam agant: et quod statuerit
dicit in viro i quo statuit: hunc prebent
omnibus: suscitatus est a mortuis. Cum
audissent autem resurrectionem mortuorum:
quidam quidem increduli erant: quidam vero di-
xerunt. Audiemus de hoc iterum. Sic
paulus reliquit de medio eorum. Quidam
vero viri adherentes ei crediderunt: in
quibus et diomitus ariopagita et muli-
er nomine damaris: et alij cum eis. **XXV**
Post hec egredius ab athenis venit
corinthum: et inueniens quendam
iudeum nomine aquila ponentem gentem
qui nuper venerat ab yralia et priscilla
uxorem eius quod precepisset claudius dil-
cedere omnes iudeos a roma accessit
ad eos: et quia iudeum erat artis manebat
apud eos: et operabatur. Erant autem
sanctificatorie artis. Et disputabat in
synagoga per omne sabbatum interponens
nomen domini ihesu suadens iudeis et
gentibus. Cum venisset autem de macedonia
sylas et thymotheus: instabat ibi paulus
testificans iudeis esse christum ihesum.
Contradictoribus autem eis et blasphemantibus:
recursus vestimenta sua dixit ad
eos. Sanguis vestester super caput vestrum.
Mandus ego et hoc ad gentes vadam.
Et migrans inde intrauit in domum tu-
muloam nomine tyrtulii colentis deum: cuius
domus erat communis synagoga. Cum
ipsum autem archisynagogus credidit
dicens cum omnino domino suo: et multa corin-
thiorum audientes credebant et baptizaba-
tur. Dixit autem dominus nocte per visionem
paulo. Noli amare: sed loquere et ne ta-
ceas. Propter quod ego sum tecum: et ne-
mo apponet tibi ut nocere te: quoniam
plures et michi milia in hac ciuitate. Se-
dit autem ibi annis et sex mensibus: docens

apud eos verbum dei. Gallione autem pro-
consule athenis insurrexit unus athenien-
sis in paulum: et adduxit eum ad tribu-
nal dicens: quia contra legem hic persuade-
re hominibus colere deum. Insuper autem
tenu paulo aperire vos: dixit gallio ad
iudeos. Si quod esset iniquum aliquid aut
facinus: possumus o viri iudici recte vos su-
stineremus: si vero questiones sint de verbo
et nominibus legis vestre: vos ipsi videtis.
Quid ergo horum volo esse. Et cum in-
uenerit eos a tribunali. Apprehendentes autem
omnes sollemnem principem synagoge pre-
cunctabant eum ante tribunal: et nichil eorum
gallioni curae erat. Paulus vero cum
ad huc sustinisset dies multos: statim
bus ualefaciens nauigauit syria: et cum
eo priscilla et aquila: qui sibi comorantur
in tenebris caput. Habebat enim uocem.
Duxerat epheum: et illos ibi reliquit.
Ipse uero ingressus synagoga disputabat
cum iudeis. Rogantibus autem eis
ut apostolorum tempore manerent non desisteret:
sed ualefaciens et dicens iturus reuerter ad
uos deo uolente: pergit. Et ab epheo. Et
descendens telara ascendit et saluauit
reclina: descendit antiochiam. Et factum
ibi aliquando tempore profectus est per
ambulans ex ordine galatia regione
et segitur: et omnes discipulos.
Quid autem quidam appollo nomine alexan-
drinus natione vir eloquens doctus et
epheum: potens in scripturis. Hic erat
doctus uia domini: seruens spiritu loque-
batur: et docebat diligenter ea que sunt ihesu.
Factus tamen baptismum iohannis. Hic
ergo cepit fiducialiter agere in synago-
ga. Quos cum audissent priscilla et aquila
assumpserunt eum: diligenter repo-
nentes ei uiam domini. Cum autem uellet ire
achaiam: rehortati sunt scriptum discipulis
ut susceperunt eum. Qui cum uenisset:

conuulit multum hijs qui crederent. Vhe-
menter enim iudeos reuelat: publice
denotans per scripturas esse christum ihesum.
Post aduenit cum appollo. **XXVI**
Hic est corinthum: ut paulus praegratulans
superioribus paribus ueniret epheum: et
inueniret quosdam discipulos. Dixitque
ad eos. Si spiritu scilicet accepistis cre-
dentes: isti illi dicunt ad eum. Sed ne-
que si spiritus sanctus est audiuimus. Ille
uero ait. In quo ergo baptizati estis?
Qui dicunt. In iohannis baptismate.
Dixit autem paulus. Iohannes baptiza-
uit baptismum poenitentiae: ipsum dicens in
eo qui uenturus esset post ipsum ut cederet:
hic est in ihesum. Hys auditis: baptiza-
ti sunt in nomine domini ihesu. Et cum im-
posuisset illis manus paulus: uenit spiritus
sanctus super eos et loquebantur lin-
guis: et prophetabant. Et tunc omnes
fere uiri duodecim. Intercessit autem sy-
nagoga cum fiducia loquebatur per tres
mensures: disputans et suadens de regno
dei. Cum autem quidam induerent et non
cederet maledictus uiam domini coram
multitudine: discedens ab eis segregauit
discipulos: quondam disputans in
schola grammata. Hoc autem factum
est per biennium: ita ut qui habitabant in
asia audiret uerbum domini iudei atque gen-
tiles. Virtutemque non qualibet faciebat
deus per manum pauli: ita ut etiam super lan-
guidos deferrent a corpore eius iudicia
et senectutia: et recedebat ab eis languor:
et spiritus neque egrediebatur. Tem-
perauerunt autem quidam et de circueun-
tibus iudeis egredientes inuocare super eos qui
habebant spiritus malos nomen domini
ihesu christi dicentes. Adiuro uos per ihe-
sum quem paulus perdat. Erant autem tu-
muloa seque iudei principes sacerdotum se-
penta filij: qui hic faciebant. Respondeus

autem spiritus neque dixit eis. Ihesum non
uicet paulus scio. Vos autem qui estis? Et
infectus homo in eos in quo erat demo-
nium pessimum et diuinus amborum in-
ualuit circa eos: ita ut nudus et vulnera-
ti effugerent de domo illa. Hoc autem no-
tum factum est omnibus iudeis atque genti-
libus qui habitabant epheum: et cecidit timor
super omnes illos: et magnificabat nom-
en domini ihesu. Multique credentes uenie-
bant conuersantes et annuantes actus su-
os. Multi autem ex eis qui fuerant curio-
sa sedari conuenerunt libros: et conuenerunt
omnes circa omnes: et computans pre-
tium illorum inueniunt pecuniam denario-
rum quinquaginta milium. Ita forniciter
reclabatur uerbum dei et confirmabatur. Hys
autem repletis: posuit paulus in spiritu
transiit macedonia et achia ire ihe-
rosolimam dicens: quoniam postquam fuero
ibi: oportet me et romam uidere. Mit-
tens autem in macedonia duos ex mini-
stris: scribens sibi thymotheum et erastum: ut
remanserit ad tempus in asia. Facta est autem
illo tempore turbatio non minima de ma-
cedonia. Demetrius enim quidam nomine ar-
gentarius faciens edes argenteas dyane
prestatat artificibus non modicum
quodammodo: quia conuocans et eos qui eu-
machi erat opifices dixit. Viri scitis quia de
hoc artificum est nobis acquisitio: et unde
tis et auditis quia non solum epheum sed pe-
ne totus asie paulus hic suadens auer-
tit multam turbam dicens: qui non sunt dii
qui manibus sunt. Non solum autem
hec periclitabit nobis pars et red argu-
tionem uestram: sed et magis dyane tem-
plum in nichilo reputabitur: et destrui in-
cipiet in aedem eius: quia tota et orbis a-
sia colit. Hys auditis repleti sunt ira:
et reclamauerunt dicentes. Magna dy-
ana epheorum. Et impleta est ciuitas

consolatione: et impetū fecerunt uno ani-
mo i theatru rapti gaio: aristarcho
macedonibus comitibus pauli. Paulo
autē volente intrare i ipsū nō pmissū ē
discipuli. Quidā autē et de aliis princi-
pibus q̄ erāt amici ei⁹ miserūt ad eū:
rogātes ne se daret i theatru. Alij autē
aliud clamabāt. Erat enī ecclesia con-
sular: et plures nesciebant quā rē causa
conuenissent. De turba autē detraherūt
alexandri: phellicibus enī iudeis. Ale-
xander autē manu silicio postulato:
volebat rationē reddere populo. Quē ut
cognouerūt iudicum esse: vox facta est
una omniū q̄si p̄ h̄ras duas daman-
tium. Magna dyana ephesior. Et cū
sedisset scriba turbas dixit. Viri ephē-
sij: q̄s enī est hōim q̄ nesciat ephesiorū
civitatē culturē esse magne dyane io-
visq; prolis? Cū ergo hys contradi-
cō nō possit oporere vos sedatos esse: et
nichil temere agere. Adduxistis enim
homines istos: neq; sacrilegos neq;
blasphemātes deā vram. Quid si dēme-
ritus et q̄ cum eo sūt artifices habent
aduersus aliquē causā: conuentus fo-
rentes aguntur: et proconsules sunt: accu-
sent inuicē. Si q̄d autē alter⁹ rei quē-
rit: i legitima ecclesia poterit absolui.
Nā et periclitamur argui seditionis
hōdierne: cū nullus obnoxius sit de
quo possim⁹ reddere rationē dicit⁹ ist⁹.
Et cū hec dixisset dimisit ecclia. **xx**

Postq; autē cessauit tumult⁹: voca-
tus paulus discipulis et interpretatus
eos valedixit: et profect⁹ ē ut iret i ma-
cedoniā. Cū autē p̄ambulasset partes il-
las et rehortatus eos fuisset inuito ser-
mone venit ad greciam: ubi cū fecisset
menses tres facte sūt illi insidie a iudeis
nauigaturo in siria: habuitq; consiliū
ut reuertetur p̄ macedoniā comitatus

est autē eū solipater p̄titeret i thes-
salonicenū vero aristarchus et socus
et gāus debeus et thymotheus: alia
vero richius et trophimus. Hys cū pre-
cessissent sustinuerūt nos roade: nos
vero nauigauimus post dies seximo-
rum a philippis et venim⁹ ad eos ro-
adam in diebus quinq; ubi demorati su-
mus diebus septē. Una autē sabbati cū
venissemus ad frangendū panē pau-
lus disputabat cū eis p̄fectur⁹ in casti-
num: proteraxq; symonē usq; in me-
diam noctē. Erant autē lampades co-
prose in cenaclo: ubi erant cōgregati.
Sedēs autē quidā adolestēs nomine
euthi⁹ sup fenestrā: cum ingrederet so-
mmo grauī disputāte dū paulo dūq;
somno cecidit de tercio cenaclo volū:
et sublatus est mox⁹. Ad quem cū
descendisset paulus incubuit sup eū:
complexus dixit. Nolite turbari. Ani-
ma enim ip⁹ in ipso est. Ascendēs autē
scāgentes: panem et guttas: sacrosq; al-
locut⁹ est usq; in lucē: et sic p̄fectus est.
Adduxerūt autē puerū viuente: et cōso-
lati sunt non minime. Nos autem
ascendētes nauigauim⁹ in assonā inde
suscipituri paulū. Hic enim disposui-
rar: ipse p̄ terrā iter factur⁹. Cū autē ue-
nissemus in assonā assumpto ro veni-
mus miletum. Et inde nauigantes
sequēti die venimus ora thym: et ali-
a die applicuim⁹ samū: et sequenti die
xim⁹ miletū. Proposuerat enim pau-
lus trasinauigare ephesū: ne quā mo-
ra illi fieret in asia. Festinabat enim
si possibile sibi esset: ut dīe pentecosten
faceret iherosolimā. A miletō autem
mices ephesū vocauit maiores naui-
eche: q̄ cū venissent ad eū et simul esset:
dixit eis. Vos scitis a prima die qua
ingressus sū in asia gliter vobiscū per

omne tempus fuerim euēns dūo: cū
omni humilitate et lacrimis et raptati-
onibus q̄ michi acciderūt et indidys
iudeorū: quomodo nichil subtraxerim
vobis viliū. Quominus annūciarem
vobis et doceri vos publice et per do-
mos: testificās iudeis atq; gentilibus
in deū penitētiā et fidē in dūm nēm
ihesum cristū. Et nūc ecce alligat⁹ ego
spiritu vado in iherū q̄ in ea vērū
sūt michi ignorās: nisi q̄ spirit⁹ san-
ctus p̄ omēs ciuitates michi protesta-
tur dices: qm̄ vincula et tribulaciones
iherosolimis me manent. Sed nichil
horū vereor: nec facio aīam meā p̄do-
fitem q̄ me: dūmodo cōsumam cur-
sum meū et ministeriū uehī q̄d accepi
a dño ihesu testificari euāgeliū gracie
dei. Et nūc ecce ego scio q̄a amplius
nō videbitis faciem meā: vos omēs per
quos trasui p̄dicans regnū dei. Qua-
propter cōtestor vos hōdierne die: q̄a
mōdus sū a sanguine omniū. Non
enī subterfugi quominus annūciare
omne conciliū dei vobis. Attendite vo-
bis et vniūso gregi: i quo vos spirit⁹
sacros posuit episcopus regere ecclesi-
am dei: quā acquisiuit sanguine suo.
Ego scio qm̄ intrabunt post discessio-
nem meā lupi rapaces i vos: nō par-
centes gregi. Et rē vobis ipis resurgēt
viri loquētes p̄uersa: ut abducant di-
scipulos post se. Propter q̄d vigilare
memoria retinētes: qm̄ p̄ cēnitiū no-
de et die nō cessauī cum lacrimis mo-
nens unūquemq; vīm. Et nūc cōmen-
do vos deo et verbo gracie ipius: q̄ po-
tēs ē edificare et dare hereditatē in san-
ctificatis omibus. Argentū et aurum
aut velle null⁹ occupari sicut ipi scitis:
qm̄ ad ea q̄ michi opus erat et hys q̄
meū sunt vniūstauerūt manus iste.

Omnia ostendi vobis: qm̄ sic laboran-
tes operer sustinere infirmos: ac me-
minisse verbū dñi ihesū: quomā ipse di-
xit. Beatius ē magis dare q̄ accipere.
Et cū hec dixisset: positis genibus suis
orauit cū omibus illis. Magis autē
fletus fact⁹ est omniū: et procumbentes
sup collū pauli osculabātur eū: dolen-
tes maxime in verbo q̄d dixerat quo-
niā amplius faciem ei⁹ nō essent visu-
ri. Et deducebāt eū ad nauē. **xxi**
Qum autē factū esset ut nauigare-
mus abstradi ab eis: redo cur-
su xim⁹ thym: et sequenti die rodu:
et inde pateram. Et cū inuenissem⁹ na-
uem trasitētiā i phenice: ascendentes
nauigauim⁹. Cū apparuissem⁹ autē
expro relinquentes eā ad simitā nauī-
gauimus i siria: et venim⁹ tyrum. Ibi
enim nauis repositura erat onus. In-
uenitis autē discipulis manūm⁹ ibi die-
bus septem. Cū paulo dicerēt q̄ spiritū-
rum: ne ascenderet iherosolimā. Et re-
pletis diebus profecti ibamus: deduce-
ntes nos omnibus cum vxoribus et filiis
usq; foras ciuitatem: et positis genibus
in litore orauim⁹. Et cū valedixissem⁹
inuitem ascendim⁹ nauē: illi autē redi-
erunt i sua. Nos vero nauigatione re-
plicita a tyro descendim⁹ p̄tolomaida:
et salutaris fratrib⁹ māsīm⁹ die vna
apud illos. Alia autē die profecti veni-
mus relareā. Et intrātes in domū phi-
lippi euāgeliste q̄ erat vnius de septem:
māsīm⁹ apud eū. Quic autē erāt qua-
tuor filie virgines p̄phetas. Et cū mo-
raremur p̄ dies alios: superuenit q̄dam
vir a iudea p̄pheta noīe agabus. Is
cū venisset ad nos tulit zona pauli: et
alligans sibi p̄des et man⁹ dixit. Hec
dicit spirit⁹ sādus. Virū nūc ē zona
hec sic alligabūt i iherusalē iudei: et

tradent in manus gentium. Quod cum
audissemus rogabam⁹ nos: et qui lo-
ci illius erant: ne ascenderet iherosoli-
mam. Tūc respondit paulus et dixit.
Quid facitis stantes et affligentes cor
meum? Ego autē nō solum alligari:
sed et mori in iherusalē paratus sum
propter nomen dñi ihesu. Et cū ei sua-
dere non possemus: quierim⁹ dicētes.
Domini volūtas fiat. Post dies au-
tem istos parati ascendebam⁹ in ihe-
rusalē. Venerūt autē qdā ex discipulis
a celarea nobiscū: adducētes secum
apud quē hōspitaremur iasonē quen-
dam cyprīū antiquū discipulum. Et
cum venissem⁹ iherosolimā: libenter ex-
reperunt nos fratres. Sequēti autē die
invenit paulus nobiscū ad iacobū:
omnesq; collecti sunt seniores. Quos
cū salutasset: narrabat p singula que
deus fecisset i gentibus per ministriū
illius. At illi cū audissent magnifica-
bant deū: dicebantq; ei. Vides frater
quot milia sūt i iudeis qui crediderūt:
et omnes emulatores sunt legis. Audi-
erunt autē de re: qā discellione doceas
a moysē corū qui p gentes sūt iudeorū:
dicēs nō debere eos recūcidere filios
suos: neq; scdm cōsuetudinē ingredi.
Quid ergo est? Vag; oportet conuenire
multitudinē. Audient enī te supuenis-
se. Hōc ergo fac qd nbi dicimus. Sūt
nobis viri quatuor vocum habentes
sup se. Hijs assumptis sanctifica te cū
illis: et impende i illis ut radant capi-
ta: et sicut omnes: quia que de te audi-
erunt falsa sūt: sed ambulās et ipse cu
rodiēs legē. De hijs autē q crediderūt
ex gentibus nos scripsim⁹ iudicātes:
ut abstineant se ab ydolis immolato-
re et sanguine et suffocato et fornicatio-
ne. Tūc paul⁹ assumptis viris postea

die purificatus cum illis iuravit in
templū: annūciāns reptationē dñi
purificationis donec offerretur pro
vnoquoq; corū oblatio. Cū autem se-
ptem dies cōsummare: hī qui de asia
erant iudei cū vidissent eum in templo
concitauerūt omnē populū: et ince-
runt ei manus clamantes. Viri isra-
helice adiunxerunt. Hic ē homo q adur-
tus populū et legem et locū hūc omne⁹
vbique docēs: insup et gentiles indu-
xit in templum: et violauit sandū lo-
cum istū. Viderant enī trophimū ephē-
sum i ciuitate cum ipso: quem estima-
uerūt quomā in templū introduxisse
paul⁹. Commotusq; est ciuitas tota:
facta est concursio ppli. Et apprehen-
tes paulū trahēbat eum extra templū:
et statim clausē sunt ianue. Quercen-
tibus autē eum occidere: nunciatum est
tribuno cohortis: qā tota cōfunditur
iherusalē. Qui statim assumptis mi-
litijs et centurionib; decurret ad illos:
qui cum vidissent tribunū et milites:
cessauerūt precare paulū. Tūc accē-
dit tribun⁹ et apprehendit eū et iussit eū alliga-
ri carchenis duab;: et interrogabat quis
esset: et quid fecisset. Alij autē aliud cla-
mabāt i turba. Et cū non posset eū
cognoscere p tumultū: iussit duos eum
in castra. Et cū venisset ad grad⁹: con-
tigit ut portaret a militib; ppter vim
ppli. Et quēbāt enī multitudo ppli cla-
mās: tolle eū. Et cū repisset induit in
castra paul⁹: dicit tribuno. Si licet mi-
hi loqui aliquid ad te? Qui dixit ei.
Hōcce nobis. Nōne tu es egipti⁹ qui
ante hos dies tumultū excitasti: et edu-
xisti in desertū quatuor milia virorū
rariorū? Et dixit ad eū paul⁹. Ego ty-
ranus sum quidē iudeus a tharso alie:
nō ignore ciuitatis municeps. Ego

autem et petente michi loqui ad po-
pulum. Et cum ille permisisset: paulus
stans in gradibus annuit manu ad
plebem: et magno silentio facto allocu-
tus est lingua hebraea dicens.

Viri fratres et patres: audite quā
ad vos nūc reddo rationē. Cū
audissem autē quia hebraea lingua lo-
quar ad illos: magis prebiterunt si-
lentium. Et dixit. Ego sū vir iudeus
natus tharso alie: nutritus autē in
ista ciuitate secus pedes gamaliel: et-
dixi iuxta veritatē patre legis: et
emulator legis sicut et vos omnes estis
hodie: q hāc viani psecutus sum usq;
ad mortem: alligans et tradens in cu-
rodias viros ac mulieres: sicut prin-
ceps sacerdotū michi testimoniū red-
dit et omnes maiores natū: a quibus
et replas accipies ad fcs damascū per-
gebam ut adducerem inde vindictas in
iherusalē ut punirent. Fadū est autē
cum me et appropinquāte damasco
media die subito de celo circumfulsit
me lux copiosa: et decidens in terram
audivi vocem dicentem michi. Saul
saul: quid me psequeris? Ego autē
respondi. Quis es dñe? Dixitq; ad me.
Ego sum ihesus nazaren⁹: quē tu pse-
queris. Et qui mecum erant lumen hōc
viderūt: vocem autē nō audierūt ei⁹
qui loquebāt mecum. Et dixi. Quid fa-
ciā dñe? Dñs autē dixit ad me. Sur-
gens vade damascū: et ibi tibi dicetur
de omnibus q te oportet facere. Et cū
nō viderem p claritate luminis illius:
ad manū dedūt⁹ a comitibus: veni
damascū. Ananias autē quidam vir
scdm legem testimoniū habēs ab omni-
bus cohabitantijs iudeis: veniens ad
me et stans dixit michi. Saul frater
respicere. Et ego eadem hora respexi i eū.

At ille dixit. Deus parū nostrorū pre-
ordinauit te ut cognosceres voluntā-
tem eius: ut videres iustū et audires vo-
cem ex ore eius: quia eis testis illius
ad omnes homines corū que vidisti et
audisti. Et nunc qd moraris? Esur-
ge et baptisare: et ablue peccata tua in
uocato nomine ipius. Fadū est autē
reuerenti michi in iherlm et oranti in
templo: feci me i stupore mētis: et vi-
dere illū dicentem michi. Festina et exi
velociter ex iherlm: quomā nō recipiet
testimoniū tuū de me. Et ego dixi. Do-
mine: ipi sciunt quia ego eram cōclu-
dens i carcerem: et cedens p synagogas
ego q credebam in te. Et cū fundetur
sanguis stephani testis tui ego staba
et sentiebam: et custodiebam vestimenta in-
terficiētū illū. Et dixit ad me. Vade:
quā ego i nationes longe mittā te. Au-
diebat autē eū usq; ad hoc verbū: et le-
uauerūt vocem suā dicentes. Tolle de
terra huiusmodi. Non enī fas ē eum
vivere. Vociferātib; autē eis et proci-
dentib; vestimentis suis et puluerem ia-
dantibus in aerem: iussit tribunus in-
duci eū in castra et flagellis cedi et tor-
queri eū: ut sciret propi quā causā sic
acclamarent ei. Et cū adinxiisset eum
loris: dixit astanti sibi centurioni pau-
lus. Si hominem romanū et inuina-
tum licet vobis flagellare? Duo au-
dito centurio accessit ad tribunum: et
nūciavit ei dicens. Quid acturus es?
Hic enim homo ciuis roman⁹ est. Ne
cedas autē tribunus dixit illi. Dic mi-
hi si tu roman⁹ es. At ille dixit. Etia.
Et respondit tribun⁹. Ego multa sum-
ma ciuitatem hāc conseruatus sum. Et
paulus ait. Ego autē et natus sū pro-
ciuis ergo discellat ab illo qui cum
toruri erat. Tribunus quoq; timuit

postq; resauit quia cūis romanus
esset: et qā alligasset eū. Postea autē
die volens scire diligenti quā eē cau-
sa accusaretur a iudeis soluit eū: ius-
sit sacerdotes ducere: et omne cōcilium: p-
ducēs paulū statuit in illo. **XXIIII**
Intendēs autē in concilium paulus ait.
Viri fratres: ego oīū cōscientia bona
cōuersatus sum aīe deū usq; in hōdie-
num diem. Princeps autē sacerdotū a-
naniās pcepit astantib; sibi percutere
os eius. Tūc paulus dixit ad eū. Percu-
tiet te de? parces dealbate. Et tu sedens
iudicas me scdm legem: et cōtra legem
iubes me pcuti? Et q; astabāt dixerūt.
Summū sacerdotē dei maledicis: Di-
xit autē paulus. Melchibā fratres: qā
princeps ē sacerdotū. Scriptum ē enī.
Principē ppi tui nō maledices. Sci-
ens autē paulus qā una pars esset sa-
duceor; et altera phariseor;: exclamauit
in cōcilio. Viri fratres: ego phariseus
sum: fili; phariseorū. De spe et de resur-
rectione mortuorū ego iudico. Et cū
hec dixisset: facta ē dissensio inter pha-
riseos et saduceos: et soluta ē infirmitas.
Saducei autē dicūt non esse resurrecti-
onem mortuor;: neq; angelū neq; spi-
ritum: pharisei autē utraq; confitentur.
Factus ē autē clamor magnus: et ex-
surgēs quidā phariseorū: pugnabāt
dicentes. Nichil mali inuenim; in ho-
mine isto. Quid si spīrit; locutus est
ei aut angelus? Et cū magna dissen-
sio facta esset: timens tribun; ne discer-
peretur paulus ab ipis: iussit milites
descendere et rapere eū de medio corū:
ac deducere eū in castra. Sequētī autē
nocte assistens ei dñs ait. Cōstās esto.
Sicut enī testificatus es de me in ihe-
rusalē: sic et oportet et rome testificari.
Facta autē die collegērunt se quidam

et iudei: et deuenerūt se dicentes neq;
māducaturos neq; bibituros: donec
occiderent paulū. Erant autē plus quā
quadraginta viri q; hāc coniurationē
fecerāt: qui accesserūt ad principes sa-
cerdotū et seniores: et dixerūt. Deuota-
ne deuonim; nos nichil gustaturos:
donec occidam; paulū. Rur; ego
uos notum facie tribuno cū cōsilio:
ut producat illū ad vos tanq; aliqd
rectius cognitur de eo. Hos vero pri-
usq; appropiet parati sumus incedite
re illū. Quod cū audisset fili; sororis
pauli insidias: venit et intrauit in ca-
stra: nūciauitq; paulo. Vocās autem
paulus ad se unū ex cōuersionib; aī.
Adolescētē hūc addux ad tribunū. Ha-
bet enī aliqd indicare illi. Et ille qdē
assumēs eum: duxit ad tribunū et ait.
Vindus paulus rogauit me hūc ado-
lescentem pducere ad te: habētem ali-
quid loqui tibi. Apprehēdens autē tri-
bun; manū illi; fecit it cū seorsum:
et interrogauit illū. Quid ē qd habes
indicare michi? Ille autē dixit. Iudas
cōuenit rogare te ut castra die pdu-
cas paulū in cōcilium: quasi aliqd
rectius inquiratur de illo: tu vero
ne credideris illis. Insidiant enī ei
et is viri aplūs q; quadraginta: q;
se deuenerūt nō māducare neq; bibe-
re donec interficiāt eū: nūc parati sūt
resptātes promissum aī. Tubinus
igit dimisit adolescētē: precipiens ne
cū loqueret;: qm̄ hec nota sibi fecisset.
Et vocatis duobus cōuersionib; di-
xit illis. Parate milites ducentos ut
rant usq; castra: equites septuaginta
et lancearios ducentos a tertia ho-
ra notis: et iumenta parate. Ut impo-
nentes paulū: saluū pducerent ad fe-
licem presidem. Vniuit etiam ne forte

rapere eū iudei et occiderent: et ipse
postea calumniā sustineret. Scribens
ei epistolā: continētē hec. Claudius li-
has: optimo pīdi felix salutem. Vi-
rum hūc cōprehsum a iudeis et inci-
piemem interfici ab eis: superueniēs cū
exercitu eripui cognito quia romanus
est: volensq; scire causam quā obicie-
bant illi deduxi eum in cōcilium corū.
Quē inueni accusari de questionibus
legis iporū: nichil vero dignū morte
aut vinculis habēre timen. Et cum
michi pclarum esset de insidijs quas
parauerāt illi misi eum ad te: denunci-
ans et accusatorib; ut dicant apud te.
Vale. Milites vero scdm preceptum
sibi assumētes paulū duxerunt p no-
ctem in antipatridem: et postea die di-
missis equitibus ut cū eo irent: reuersi
sunt ad castra. Qui cū misissent relare-
am et tradidissent eplam presidi: sta-
tuerunt ante illū et paulū. Cū legisset
autē et interrogasset de qua provincia
esset: et cognoscens qā de cilicia: audi-
am te inq; cū accusatores tui venerūt.
Quisq; i prioris herodis custodiri eū.

Doct quinq; autē dies **XXV**
Descendit princeps sacerdotum
ananiās cū seniorib; quibuscūq; et ter-
tullo quodā oratore: q; adierunt presi-
dem adūs paulū. Et citato paulo:
cepit accusare tertullus dicens. Cū in
multa pace agamus p te et multa cor-
rigant p te tuā prouidentia: semp; ubi-
q; suscipim; optime felix cū omni gra-
tiarum actione. Ne diuicias autem te
protrahā: oro breuiter ut audias nō
pro tua demēria. Inuenim; hunc ho-
minem pestiferū et cōcitantem seditionē
omnibus iudeis i uniuerso orbe: et ado-
rem seditionis sede nazarenor;: q; etiā
templū violare conatus est: quem et

apprehensum volum; scdm legem no-
stram iudicare. Superueniens autē ter-
tullus litas cum vi magna eripuit
eū de manib; nris iubes accusatores
eius ad te venire: a quo poteris ipse iu-
dicans de omnibus istis rogoscere:
de quib; nos accusam; eū. Adirecūt
autē et iudei: dicētes hec ita se habere.
Respondens autē paulus: annuente sibi
preside dicere. Eē multas ānis te esse
iudicē genti hūc sciens: bono animo
pro me satisfaciā. Potes enī rogos-
scere quia nō plus sunt michi dies q;
duodecim eē quo ascendī adorare i ihe-
rusalem: et neq; i templo inuenerūt me
cū aliquo disputātem aut cōuersum
faciētem turbe neq; in synagogis neq;
in ciuitate: neq; probare possunt mibi
de quibus nūc me accusant. Conste-
or autē hoc tibi q; scdm sedam quā di-
cunt heretm sic desectio patri et deo me-
o: credēs omnibus q; in lege et pphetis
scripta sunt: spem habens in deū quā
et hī ipi respiciūt: resurrectionē futurā
iustor; et iniquor;. In hoc et ipse studiū
sine offenditō cōscientiā habere ad te
vni: et ad homines semp;. Post ānos
autē plures elemosinas facturus i gen-
tem meā veni: et oblationes et vota: in
quib; inuenerūt me purificatū in tem-
plo: nō cum turba neq; cū tumultu. Et
apprehēdūt me: clamantes et dicentes.
Vole inimicū nostrū. Quidā autē eē
asya iudei q; oportebat apud te presto
esse et accusare si quid haberent aduer-
sum me: aut hī ipi dicant si quid in-
uenerūt i me iniquitans cū stam in con-
cilio: nisi de una hac solūmodo voce
qua clamaui inter eos stans: qm̄ de
resurrectione mortuor; ego iudico ho-
die a vobis. Diffult autē illor; felix:
rectissime sciens de via hac dicta. Cū

tribunus lyfias defcenderit audia uos. Iuſſitq; cencurioni cuſtodire eu et habere requie: nec quicq; de ſuis prohibere miniſtrare ei. Poſt aliqt autem dies ueniens felix cu drcuſilla uxore ſua que erat iudea uocauit paulu: et audiuit ab eo fidem que eſt in xpiſtu iheſum. Diſputante aut illo de iuſticia et caſtitate et de iudicio futuro: tremefad felix reſpondit. Quod nuc attinet uade: tempore aut oportuno accetiam te: ſimul et ſperans q; pcuria ei daret a paulo: propter quod et ſequetur accetſus eu loquebat cu eo. Biennio aut repleto: accepit ſucceſſore felix porciu ſectu. Volens autem gratia preſtare iudeis felix: reliquit paulu uindum. **XV**

Festus ergo cu ueniſſet in prouinciam: poſt triduū aſcendit iheroſolimam a celarea. Adieruntq; eum principes ſacerdotu et primi iudeoru aduſus paulu: et rogabat eu poſtulare gratia aduſus eu ut uideret pduci eum in iherſim: inſidias tendentes ut interficeret eum in via. Feſtus aut reſpondit ſeruari quide paulu in celarea: ſe aut maturius profeſſuru. Qui ergo in uobis ait potentes ſunt deſcendentes ſimul: ſi qd eſt in uero crimine accuſent eum. Denotatus aut inter eos dies no ampli q; octo aut decem deſcendit celarea: et altera die ſedit pro tribunali: et iuſſit paulu adduci. Qui cu pduſus eſſet circumſpectu eu q ab iheroſolima deſcenderat iudei mltas et graues cauſas obiectes quas no poterant probare: paulo ratione reddere: qui neq; in lege iudeor; neq; in templum neq; i celare quicquid peccauit. Feſtus aut uolens gratia preſtare iudeis: reſpondens paulo dixit. Vis iheroſolimam aſcendere: et ibi de hijs iudicari apud

me: Dixit aut paulus. Ad tribunal celaris ſto: ibi me oportet iudicari. Quis no nocui: ſicut tu meli noſti. Si eni nocui aut dignu morte aliqd feci: non recuſo mori. Si uero nichil e eor; que hi accuſant me: nemo poteſt me illis donare. Celarem appello. Tunc feſtus cu ſolilo locut reſpondit. Celare appellat: ad celarem ibis. Et cu dies aliquot tranſacti eſſent: agrippa rex et beruice deſcenderut celarea ad ſalutandum feſtu. Et cu dies plures ibi morarent: feſtus regi iudicauit de paulo dicens. Vir quida e derelictus a felice uindus: de quo cu eſſem iheroſolimis adierut me principes ſacerdotu et ſeniores iudeorum: poſtulant es aduerſus illu damnatione. Ad quos reſpondit: quia no e romanis coſuetudo donare aliquem homine priuſq; is q accuſatur preſentes habeat accuſatores: locuq; deſcendi accipiat ad abludis crimina que ei obiciunt. Cu ergo huc conuenſent: ſue ulla dilatione in ſequenti die ſedens pro tribunali iuſſi adduci uir. De quo cu ſerilſet accuſatores nulla cauſam deſerebat de qbus ego ſuſpicabar malu: queſtiones uero quadoam de ſua ſuſpitione habebat aduerſus eum: et de quoda iheſu defundo que affirmabat paulus uiuere. Deſectas aut ego de huiusmodi queſtione: diceba ſi uellet ire iheroſolimam: et ibi iudicari de iſtis. Paulo aut appellante ut ſuaretur ad auguſti rogarione: iuſſi ſuare eu donec mita eu ad celare. Agrippa aut dixit ad feſtu. Volba et ipſe homine audire. Eras inquit audire eu. Altera aut die cu ueniſſet agrippa et beruice cu mltis ambitione et introiſſent in adiutoriu cu tribunis et uiris principalibus ciuitatis: iuxta feſtu

adductus eſt paulus. Et dixit feſtus. Agrippa rex et omnes qui ſimul adſitis nobiſcu uiri: uidetis huc homine de quo omnis mltitudo iudeor; interpellauit me iheroſolimis patres et acclamantes: no oportet eu uiuere aplius. Ego uero comperi nichil dignu morte cum amiſſiſſe. Ipſo aut hoc appellare: ad auguſtu iudicari mittere. De quo quid certu ſcriba dno non habeo: propter qd pduxit eu ad uos et maxime ad te rex agrippa: ut interrogatio ne ſada habeam quid ſcribam. Sine ratione eni michi uidet mittere uindut: et cauſas eo no ſignificare. **XVI**

Agrippa uero ad paulu ait. Permittitur tibi loqui p teneipſo. Tunc paul' reſenta manu cepit ratione reddere. De omnibus quibus accuſor a iudeis rex agrippa eſtimo me beatu apud te: cu ſum deſecturus me hodie: maxime te ſciente omnia que apud iudeos ſunt coſuetudines et queſtiones: propter qd obſecro patienter me audias. Et quida uicam mea a iuuentute que ab initio ſuit in gēte mea in iheroſolimis noquerit omnes iudei: preſentes me ab initio ſi uelint teſtimoniū phibere qm ſedim certillima ſedam noſtre religionis uiri phariſeus. Et nuc in ſpe q ad pres noſtros repromiſſionis ſada e a deo: ſto iudicio ſubiedus: in qua duodecim tribus nre nocte et die deſectures ſperat uenire. De qua ſpe accuſor a iudeis rex. Quid incredibile iudicat apud uos ſi de mortuos ſuſcit? Et ego quide eſtimaueram me aduerſus nomen iheſu nazareni debere multa contraria agere: quod et ſeci iheroſolimis. Et multos ſandor; ego in carceribus incluſi a principib; ſacerdotu poteſtate accepta: et cu occiderent

deruli ſententiam. Et p omnes ſynagogas frequenter puniens eos: compellebam blaſphemare: et aplius inſanias in eos: perſequabar uſq; in egeras ciuitates. In quibus dum irem damiſcum: cu poteſtate et pmiſſu principu ſacerdotu: die media in via uidi reg de celo ſupra ſplendore ſolis circumfulſiſſe me lumen: et eos q mecu ſimul erant omneſq; nos cu decidillem i terra audiui uoce loquentē michi hebraica lingua. Saule ſaule quid me perſequeris? Duru e tibi contra ſtimulu calcitrare. Ego aut dixi. Quis es domine? Dns aut dixit. Ego ſum iheſus: que tu perſequeris. Sed reſurge: et ſta ſupra pedes tuos. Ad hoc eni apparui tibi: ut coſtituam te miniſtru et teſtam eoru que uidiſti et eor; quib; apparebo tibi: eripiens te de ppis et gentib; in quas nuc ego mitto te: aperire oculos eor; ut conuertant a tenebris ad lucē. et de poteſtate ſathane ad deu: ut accipiant remiſſione peccator; et forte inter ſantos pre fidem q eſt in me. Unde rex agrippa non fui incredulus celeſti uifiōi: ſed hijs qui ſunt damascei primu et iheroſolimis et i omne regione iude: et gentibus annuntiaba: ut penitentia ageret; et conuerterent ad deu: digna penitentie opera facientes. Hac re cauſa me iudei cu eſſem i templo apprehenſu temptabant interficere. Auxilio aut adiuuus dei uſq; i hodiernu die ſto teſtificas minori atq; maiori: nichil extra dicens q; que prophete locuti ſunt futura eſſe et moyses: ſi paſſibilis criſtus: ſi pmiſus reſurrectione mortuor; lumen annuntiaturus e ppo et gentib;. Hec loquente eo et ratione reddente: feſtus magna uoce dixit. Inſanis paulē. Multe te littere ad inſaniam conuertit. Et paulus:

non infans inquit optime fesse: sed
vetitatis et sobrietatis verba loquor.
Sunt eni de hijs reg: ad que et constan-
ter loquor. Latere eni eum nichil horu
arbitror. Neq: eni in angulo quicq:
horu gestu est. Credis reg agrippa pro-
phetis? Scio ista credis. Agrippa autē
ad paulu. In modico suades me cri-
stianu fieri. Et paulus. Opto apud
deu et i modico et in magno: no tan-
tum te sed etiā omnes q audiūt hodie
fieri tales qualis et ego sum: receptis
vinculis hijs. Et resurrexi reg et preses
et benice et q allidebat eis. Et cū secessis-
set: loquebant ad invicē dicentes:
quia nichil morte aut vincloz dignu
quid fecit homo iste. Agrippa autē se-
ste dixit. Dimitti poterat homo hic:
si non appellasset cesarem. **xxvii**

Ut aut iudicatu est navigare eū
in ytaliam et tradi paulu cū reli-
quis custodijs centurioni noie iulio
cohoris auguste: ascendēs navem
adrumetinam incipētem navigare.
circa asie loca sustulim: pseuerāte no-
bis aristarcho macedone thessaloni-
cense. Sequenti aut die venimus sydonē.
Humane aut tradās iulius paulum
permisit ad amicos ire: et curā sui agere.
Et inde cū sustulissent subnavigavi-
mus cypri: propterea q essent venti
contrarij. Et plagus cilicie et pamphi-
lie navigātes venim: liscam que est
cilicie: et ibi inueniens centurio navem
alexandrinā navigantē in ytaliam:
reapponit nos in eā. Et cū multas di-
ebus tarde navigātem: et vix deuenis-
semus ad gady: prohibēte nos ven-
to adnavigavim: vix iuxta salmo-
nem. Et vix iuxta navigātes venim:
in locū quēdā q vocat boniportus:
cui iuxta erat civitas thalassa. Multo

aut tpe preado et cū iam non esset cura
navigatio eo q et ieiuniu iā pterisset:
cōsolabatur eos paulus dicens. Viri:
video qm cū iniuria et multo damno
nō solu oneris et navis: sed etiā animā
neq: incipit navigatio. Centurio autē
gubernatori et naudero magis crede-
bat: q hijs que a paulo dicebantur.
Et cū aptus portus nō esset ad hyeman-
dum: plurimi statuerūt asilium navi-
gare inde si quo modo possent deueni-
rentes pvenire hyemare portū certe re-
spiciētem ad afficiū et ad thoru. Aspi-
rante aut austro eliminātes propulsi
se tenere: cū sustulissent de alon lege-
bant cetā. Non post multum autem
misit se extra ipsam vētus typhonicus:
qui vocat euroaquilo. Lūq: accepta
esset navis: et nō posset conari in ven-
tum: data nave flantibus feceruntur. In
insulā autē quandā decurrētes que vo-
catur cauda: potuim: vix obtinere sca-
pham. Qua sublata adiutorijs ve-
bant accingētes navem: timentes ne
in syrtim incidēt: summisso vase sic
ferebant. Valida aut nobis tēptare
iactatis sequenti die iactu fecerūt: et ter-
tia die suis manibz arnamēta navi
proiecerūt. Neq: aut sole neq: syderi-
bus apparebāt p plures dies et tempe-
state nō exigua immittēte: iā ablata
erat spes omnis salutis nr. Et cū mul-
ta ieiunatio fuisset: tūc hās pauli in
medio eoz dixit. Apponatur quidē o
viri audito me non egredi a cetā: lu-
s crig: facere iniuriā hāc et iacturā. Et
vix suadeo vobis bono animo esse.
Amisso eni nullus aie erit ex nobis:
ppterq: navis. Astitit enim michi hac
nocte angelus dei cui sum ego et cui de-
secutio dicit. Ne timeas paulo: relaxa-
re oportet assistere. Et ecce donavit tibi

deus omnes qui navigāt tecū. Propter
quod bono aie estote viri. Credo eni
deo: quia sic erit quemadmodū didi
est michi. In insulā autē quandā opor-
tet nos deuenire. Sed postea q quar-
tadecima nox supvenit: navigātibz
nobis in adria circa mediā noctē su-
spicabant nante apparere sibi aliquā
regionē. Qui et sumitentes bolidem
invenērūt pallus viginti: et pusillum
inde separati invenērūt pallus quin-
decim. Timentes aut ne i aspera loca
incideremus: de puppi mitterēs ancho-
ras quatuor optabāt diē fieri. Stant
vero querentibz fugere de navi: cū mi-
sissent scapham in mare sub optentu
quali inciperet a proa anchoras re-
tendere: dixit paulus centurioni et mi-
lilibz. Nisi hij i navi manserit: vos
salvi fieri nō poteritis. Tūc absciderunt
milites funes scaphę: et passi sunt eam
egredere. Et cū lux inciperet fieri: roga-
bat paulus omnes sumere cibū dicens.
Quartadecima die hodie respedātes
ieiuni permannetis: nichil accipientes.
Propter q rogo vos accipere cibū p
salute vā: quia nullus vrm capillū
de capite peribit. Et cū hec dixisset: su-
mens panē gratias egit deo i cōspicu
omniū: et cū fregisset cepit māducare.
Animequiores aut facti omnes: et ipi
assumpserūt cibū. Etiam aut unives-
le aie in navi ducente septuaginta sex.
Et satiasi cibū alleviabat navē: iactan-
tes mīti in mare. Cū autē dies factus
esset cetā nō agnoscebāt: sinum vero
quēdā cōsiderabat habentem litus: i
quē cogitabat si possent eicere navem.
Et cū anchoras sustulissent omittēbat
se mari: simul laxantes iūcturas gu-
bernaculorū: levaro attentione secūdu
aure flantē tendebant ad litus. Et cum

incidissemus in locū thalassum im-
pegerūt navē: et proa quidē fixa ma-
nebat immobilis: puppis vero solue-
bat a vi maris. Astitit aut consiliū
fuit ut custodias occiderent: ne quis
cū evasisset effugeret: centurio aut vo-
lens evare paulu prohibuit fieri. Quis-
sitq: eos qui possent natare mittere se
primos et evadere et ad cetā egire: et ce-
teros alios i tabulis ferebāt: quosdā
sup ea q de navi erat. Et sic factū ē: ut
omnes aie evadēt ad cetā. **xxviii**

Et cū evasissent: tūc cognovim:
quia milene insula vocabatur.
Barbari vero ptabāt nō modicā hu-
manitatem nobis. Accensa eni pira-
reliēbat nos omnes: propter ymbrem
qui imminēbat et frigus. Cū ē gregal-
set aut paulus sarnetorū aliquantā
militudinē et impulsisset sup ignem:
vixta a calore cū procellisset innasit
manū eius. Vt vero viderūt barbari
pedem bestia de manu ei: ad immi-
nem dicebat. Vixq: homicida ē homo
hic: qui cū evasit de mari ultio non
sinit eū vivere. Et ille quidē recurrens
bestia in ignē: nichil mali passus est.
At illi existimabāt eū in timore suc-
cendū: et subito casurū et mori. Dū
autē illis sperantibz et videntibus nichil
mali in eo fieri: cōvertentes se dicebāt
eū esse deū. In locis aut illis erat pre-
dia principis insule noie publici: qui
nos suscipiēs: redivo benigne exhibu-
it. Contigit aut patrem publici febrilibz
et dissenteria vegratū iacere. Ad quem
paulus intravit: et cū orasset et impo-
nisset ei manus saluavit eū. Quo fa-
cto: omnes q in insula habebāt infirmi-
tates accedebāt et curabant. Qui etiā
multis honoribz nos honoraverūt:
et navigātibz impulsērūt q necessaria

erant. Post menses aut tres nauiga-
uimus i navi alexadrina q in insula
hyemauerat: cui erat insigne castroꝝ.
Et cū uenissetur siraculam: māsū
ibi triduo. Unde circūlegetes deueni-
mus regium: post unū diem flante
austro scđa die uenimus purtheolos:
ubi inuēis sūbs rogati sumus mane-
re apud eos dies septē: sic uenimus
romani. Et inde cū audissent fratres
occurrerunt nobis usq; ad appj forū
et tribus tabernis. Quos cū uidisset
paulus: gratias agens deo accepit
fiduciā. Cū autē uenissetur romani
pmissum est paulo pmanere sibi: me-
cum custodiente se milite. Post tertiū
autē diē conuocauit p̄mōs iudeorū.
Cumq; uenissent dicebat eis. Ego uiri
fratres nichil aduersus legem faciens
aut morem paternū: uindus ab ihero-
solimis ueni: sum i manu romano-
rum: q cū interrogatione de me habu-
issent uoluerūt me dimittere: eo q nul-
la esset causa mortis in me. Contradi-
centib; aut iudeis roatus sū appellare
cesarem: nō quasi gentē meā habens
aliquid accusare. Propter hāc igitur
causam rogauī uos uidere et alloqui.
Propter spm enī israhel cathena hac
circūdatus sum. At illi dixerūt ad eū.
Mōs neq; litteras accepimus de te a
iudea: neq; aduētiēs aliq; fratrū nū-
ciauit aut locutus ē quid de te malū.
Rogamus aut a te audire que sentis.
Nam de scđa hac notū est nobis: qā
ubiq; ei traditū ē. Cū cōstitissent autē
illi diē uenerūt ad eū in hospitū pluri-
mū: quib; exponēbat testificans regnū
dei suadēsq; eis de ihesu q lege moy-
si et prophetis a mane usq; ad uespē.
Et quidā credebāt hīs que dicebant:
quidā uero nō credebāt. Cumq; inuicem

non essent cōsentientes: discedebant
dicente paulo unū uerbū. Quia bene
sp̄ritus scđus locutus est per ysaiam
prophētā ad patres n̄ros dicens. Va-
de ad pplm istū et dic. Aure audietis
et nō intelligetis: et uidentes uidebitis
et non p̄spicient. Inuocatum ē cor
pplū huius et aurib; grauiter audierūt
et oculos suos cōpresserūt: ne forte ui-
deant oculis et aurib; audiat et corde
intelligāt: et cōuertant se et sanent eos.
Morū ergo sit uobis: quū gentib; mis-
sum est h̄c salutare dei: et ipsi audierūt.
Et cū h̄c dixisset: eiecerunt ab eo iudei
multam habētes inter se questionem.
Mās itē biennio toto in suo cōdu-
tu: et suscipiebat omēs q ingrediebā-
tur ad eū: p̄dicans regnū dei et dōnā
que sunt de dño ihesu christo cū omni
fiducia sine prohibitione. *Explicit lib-
rum ap̄lorū. Incipit prologus
Iepistolae Canonicae.*

Non ita ē ordo apud grecos
qui integer sapiūt fidē:
redā sedant eplāū septē
q canonice inuicem si-
cut i latinis codicib; inueniūt: quia
p̄terus est p̄mōs i ordine ap̄olorū
p̄mōs sūt etiā ei ep̄stole i ordine cete-
rarum. Sed sicut euangelistas dudū
ad ueritatis lineā correxim;: ita has
proprio ordini deo iunāte reddimus.
Est enī una eap; prima iacobi: due p-
teretres iohannis: et inde una. Que si
sūt ut ab eis digeste sunt ita quonq; ab
interpretib; fideliter i latinū uerteretur
eloquiū: nec ambiguitatē legentibus
facerent: nec sermōnū sese uarietas im-
pugnaret: illo p̄cipue loco ubi de uni-
tate trinitatis in primā iohannis eplā
posuī legim;: in qua etiā ab infidelib;
bus trāslatorib; multū erratum esse a

fidei ueritate competim;: tū tantum-
modo uocabula h̄c ē aque sāguinis
et sp̄ritus i ipsa sua editione ponētib;
et patris uerbq; ac sp̄ritus testimoniū
omittentib;: in quo maxime et fides
katholica roborat: et patris et filij et
sp̄ritus scđi una diuinitatis substantia
comprobat. In ceteris uero eplis
quāntum a nostra alior; discit editio: le-
ctoris prudentie derelinquo. Sed tu
uirgo casti rustochij dū a me impē-
tus scripture ueritatē inquiris meam
quāmodo senectutē inuidos; denūq;
corrodendā reponis: q me falsarium
corruptorēq; sanday; p̄nūciant scri-
pturas. Sed ego i tali opere nec emu-
lorū meor; inuidiā p̄misco: nec san-
cte scripture ueritatē poscētib; detega-
m. *Explicit prologus. Incipit argumē-
tū in eplā canonica bñ iacobi ap̄li.*

Jacobus ap̄lus scđus iherosolimitanus
de cultura celestij p̄ceptorū et regula
katholice obseruācie: et de inuide pa-
tētie maiestati: et de reuelatione pluri-
morū: et de mendacio magistrorū.
*Explicit argumē. Incipit ep̄stola Ca-
nonica bñ iacobi ap̄li Cap̄m. 1.*
Jacobus dei et dñi nostri ihesu christi
seruus: duodecim tribub; que sunt i
dispersione salutē. Omne gaudium
p̄stimate fratres mei cū i temptatio-
nes varias incideritis: scientes q pro-
batio fidei uestre paciētiā operat. Pa-
ciēcia aut op; p̄fctū habet: ut sitis p̄-
fecti et integri i nullo deficientes. Si q̄s
aut uim indiget sapiētia postulet a
deo q dāt omnib; affluenter et non
improreat: et dabit ei. Postulet autē
in fide: nichil hēsitās. Qui enī hēsitat
similis ē fluctui maris: q a uento mo-
uetur et circūfret. Mō ergo estimer ho-
mō ille q accipiat aliquid a domino.

Hic duplex animo incōstans ē in o-
mnib; uis suis. Gloriet aut scater
humilis in exaltatione sua: diues au-
tem i humilitate sua: quū sicut flos fe-
ni transibit. Exortus ē enī sol cū ardo-
re et arfecit senu: et flos eius decidit:
et decor uultus ei; depetit. Ita et diues
in itineribus suis marcescet. Beatus
uir qui suffert temptationē: quoniam
cū probatus fuerit accipiet coronā ui-
re: quā repromisit d̄ diligētib; se.
Nemo cū temptatur dicat: qm a deo
temptat. Deus enī intemptator malo-
rum ē. Ip̄e aut neminē temptat. Unū-
quisq; uero temptat a concupiscentia
sua: abstractus et illedus. Deinde con-
cupiscentia cū conceperit parit peccatū:
peccatū uero cū consummatū fuerit gene-
rat mortē. Nolite itaq; errare fratres
mei dilectissimi. Omne datū optimū
et omne donū p̄fctū desurū ē descen-
dens a patre luminū: apud quē nō ē
transmutatio: nec uicissitudinis obum-
bratio. Volūtarie enī genuit nos uer-
bo ueritatis: ut simus inicitū aliq; ce-
citudo ei;. Beatis fratres mei dilectissi-
mi. Sic aut omnis sp̄m uelox ad au-
diendū: tardus autē ad loquendū: et
tardus ad irā. Ita enī uiri iusticiā dei
non operat. Propter qd abicientes o-
mnē inuidiā et abūdātiā maliciē:
in mansuetudine suscipite insitū uerbū:
quod potest saluare animas uestras. Estote
autē factores uerbi et nō auditores
tantū fallentes uolueritis pos: qā si quis
auditor est uerbi et nō factor: hic compa-
rabit uirō cōsideranti uultū suū i speculo.
Cōsiderauit enī se et
abiit: et statim oblitus ē qualis fuerit.
Qui aut p̄p̄erit in lege p̄fede libera-
tis et permanserit nō auditor obliuio-
sus fact; sed factor operis: hic beatus

in facto suo erit. Si quis autem putat se
religiosum esse non retinens linguam su-
am sed seducens cor suum: huiusmodi vana est
religio. Religio munda et immaculata
apud deum et patrem haec est: visitare pu-
pillos et viduas in tribulatione eorum: et
immaculatum se custodire ab hoc seculo.
Patres mei nolite in personam
acceptatione habere fidem domini
nostri ihesu christi glorie. Etiam si introierit
in conventum vestrum vir aureum anulum ha-
bens et veste candida: introierit autem et
pauper in sordido habitu: et intendatis
in eum qui indutus est veste predara et
dixeritis tu sede hic bene: pauper autem
dicatis tu sta illic: aut sede sub scabel-
lo pedum meorum: nonne iudicatis apud
voluntarios et facti estis iudices cogi-
tationum iniquarum? Audite fratres dile-
ctissimi. Nonne deus elegit pauperes
in hoc mundo divites in fide et heredes
regni: quod repromisit deus diligentibus
se? Vos autem et honorastis pauperem.
Nonne divites per potentiam opprimunt
vos: et ipsi attrahunt vos ad iudicia?
Nonne ipsi blasphemant bonum nomen
quod invocatum est super vos? Si tamen
legem perficiatis regalem secundum scripturas
diligentes proximum vestrum sicut vosipsum bene-
facitis: si autem personas accipitis peccatum
operamini: redarguitur a lege quod trans-
gressores. Quicumque autem totam legem ser-
vaverit: offendat autem in uno: factus est
omnium reus. Qui enim dixit non mecha-
beris: dixit et non occides. Quod si non
mechaaberis: occides autem: factus es trans-
gressor legis. Sic loquimini et sic faci-
te: sicut per legem libertatis incipientes iudi-
cari. Iudicium enim sine misericordia illi: qui
non facit misericordiam. Superexaltat autem
misericordia iudicium. Quid poterit fratres
mei si fide quis dicat se habere opera

autem non habeat? Nunquid poterit se-
des saluare eum? Si autem frater et soror
nudi sunt et indigeant victu quotidiana-
rum: dicat autem aliquis res vobis illis:
ite in pace: calefacimini et saturamini:
non dederitis autem eis que necessaria sunt
corpori: quod proderit vobis? Sic et si
des si non habeat opera: mortua est in
sementia. Sed dicit aliquis. Tu fidem
habetis: et ego opera habeo. Respondet
mihi fides tua sine operibus: et ego ostend-
dam tibi res operibus fidei meae. Tu credis
quoniam unus est deus: benefacis. Et de-
mones credunt: et convulsantur. Vis autem
scire quid homo inanis: quoniam fides sine
operibus otiosa est? Abraham pater nostrorum
nonne res operibus iustificatus est: offerens
ysaac filium suum super altare? Vides quoniam
fides cooperabatur operibus illius: et res
operibus fides consummata est? Et supple-
ta est scriptura dicta. Credidit abraham
deo: et reputatum est illi ad iustitiam: et ami-
cus dei appellatus est. Vides quoniam res
operibus iustificat hominem: et non res fide
tantum? Similiter et raab meretricis: non-
ne res operibus iustificata est sapientia
nuncios: et alia via iusticiae? Sicut etiam
corpus sine spiritu mortuum est ita et
fides sine operibus mortua est. **¶**
Nolite plures magistri fieri fratres
mei: scientes quoniam magis iudi-
cium sumitis. In multis enim offendimus
omnes. Si quis in verbo non offen-
dit: hic perfectus est vir. Potest etiam frenum
circumducere totum corpus? Si autem equus
frena in ora mittimus ad consentiendum
nobis: omne corpus illo circumferimus.
Et ecce naues cum magne sint et a ven-
tis validis minentur: circumferuntur autem
a modico gubernaculo ubi imperator di-
rigentis voluerit. Ita et lingua modici
quidem membrum est: et magna exaltat.

Ecce quantum ignis quoniam magnam silvam
incendit. Et lingua ignis est: universas
iniquitatis. Lingua constituitur in men-
bris nostris que maculat totum corpus:
et inflamat rotam navitatis nostrae
inflamata a gehenna. Omnis enim na-
tura bestiarum et volutum et serpentium
etiam et ceterorum domantur et domita sunt
a natura humana: lingua autem nullus
hominum domare potest. Inquietum
malum: plena veneno mortifero. In
ipsa benedictio dei et pater: et in ipsa
maledictio hominis quoniam ad ymaginem et si-
militudinem dei facti sunt. Ex ipso ore
procedit benedictio et maledictio. Non
opporer fratres mei hoc ita fieri. Nun-
quid fons de eodem foramine emanat
dulcem et amaram aquam? Nunquid
potest fratres mei fons vias facere:
aut vias fons? Sic neque salta dulcis
potest facere aquam. Quis sapiens et di-
sciplinatus inter vos? Respondat res bo-
na conversatione operationem suam in
mansuetudine sapientie. Quod si zelus
amarum habetis: et contentiones sunt in
cordibus vestris: nolite gloriari et menda-
res esse adversus veritatem. Non est enim
ista sapientia desulum descendens a pre-
luminibus: sed terrena animalis: dyabo-
lica. Ubi enim zelus et contentio: ibi in-
constancia et omne opus pravum. Que
autem desulum est sapientia: primum quidem
pudica est deinde pacifica: modesta sua-
dibilis: bonis consentiens plena misericor-
diae et fratribus bonis: iudicans
sine simulatione. Fructus autem iusticie
in pace seminat: facientibus pacem. **¶**
Inde bella et lites in vobis? Non-
ne res concupiscentie vestris: quoniam militat
in membris vestris? Concupiscentis et non
habetis: occiditis et zelatis: et non po-
teritis adipisci. Irigatis et belligatis:

et non habetis propter quod non possu-
latis. Petitis et non accipitis: eo quod ma-
le petatis: ut in concupiscentiis vestris
insumatis. Adulteri: nescitis quoniam ami-
cia huius mundi inimica dei? Qui-
cumque ergo voluerit amicus esse seculi
huius: inimicus dei constituitur. An pu-
tatis quoniam inaniter scriptura dicat: ad
invidia concupiscit spiritus? qui habitat in
vobis? Maiorem autem dat gratiam. Pro-
pter quod dicit. Deus superbis resistit:
humilibus autem dat gratiam. Subditi ergo
estote deo: resistite autem dyabolo: et
fugiet a vobis. Appropiate deo: et
appropinquabit vobis. Emundate
manus peccatores: et purificate corda
duplices animo. Miseri estote et luge-
te et plorate: risus vestester in ludum conver-
tatur: et gaudium in metum. Humiliamini
in conspectu domini: et exaltabit vos. No-
lite detrahere alterutrum fratres mei. Qui
detrahit fratrem autem qui iudicat fratrem suum:
detrahit legem et iudicat legem. Si autem i-
udicatis legem: non es factor legis sed iudex.
Unus est enim legislator et iudex: qui po-
test perdere et liberare. Tu autem quis es
qui iudicatis proximum tuum? Ecce nunc
quoniam dicatis hodie aut crastino ibimus
in illam civitatem: et faciemus ibi quod est annui
et mercabimur et lucrum faciemus: quoniam i-
gnoratis quid erit in crastino. Que est
enim vita vestra? Vapor est ad modicum pa-
rens: et deinceps exterminabitur pro eo
ut dicatis: si dominus voluerit: et si vixerim-
us: faciemus hoc aut illud. Nunc autem
resultatis in superbiis vestris. Omnis resulta-
tio talis maligna est. Scitote igitur bonum
facere et non facere: peccatum est illi. **¶**
Agitur nunc divites: plorate volun-
tes in misericordia vestris que adveniet
vobis. Divicie vestre putrefactae sunt et ve-
stimenta vestra a trinis comesta sunt.

Aurū et argentū vestrū eruginavit: et
erugo eorū in testamētū vobis erit: et
manducabitis carnes vras sicut ignis.
Thesaurizastis vobis irā in novissimis
diebus. Ecce merces operariorū q̄ mel-
luerunt regiones vras que fraudata
est a vobis clamaret clamor eorū in
aures dñi sabaoth introiit. Epulati
estis sup terrā: et in luxurijs emittistis
corda vestra. In die occisionis addi-
stis et occidistis iustū: et nō restitit vo-
bis. Patientes igit estote fratres usq̄
ad aduentū dñi. Ecce agricola respicit
p̄solum fructū terre: patienter facies
donec accipiat temperantē et serotinū.
Patientes igit estote et vos et dñm
corda vra: quoniam aduentus dñi appo-
pinquabit. Nolite irascere fratres
in alterutro: ut nō iudicemini. Ecce iu-
dex ante ianuā assidet. Exemplū acci-
pite fratres laboris et patientie p̄phetas:
qui locuti sunt in noīe dñi. Ecce beati-
ficamus eos q̄ sustinuerūt. Sufferentia
iob audistis: et finē dñi vidistis: quā
misericors est dñs et miserator. Ante
omnia aut fratres mei nolite iurare:
neq; p̄ relū neq; p̄ terrā neq; aliud qd̄
cūq; iuramētū. Sic aut sermo vester
est: ē-nō-nō: ut nō sub iudicio deadi-
tis. Testat aut aliq̄s vrm: oret equo
animo et psallat. Infirmitas quis in
vobis: inducat p̄biticos ecclie et orat
sup eū unguites eū oleo in noīe dñi. Et
oratio fidei saluabit infirmū: et alle-
uabit eū dñs: et si in peccatis sit dimit-
tentur ei. Cogitemini ergo alterutrum
peccata vra: et orate pro invicē ut sal-
uemini. Multū enī valet deprecatio iu-
sti assidua. Themas homo erat similis
nobis passibilis: et oratione orauit
ut nō plueret sup terrā: et nō pluit au-
tem nos res et mētes sē. Et rursum orauit:

et relū dedit pluuiā: et terra dedit fructū
suū. fratres mei: si quis ex vobis re-
uerit a veritate et auerit quis eū: scire
debet: quoniam qui auerit fecerit pecca-
torē ab errore vie sue saluabit animā
sua a morte: et operiet multitudinem
peccatorū. *Explicit ep̄la canonica b̄i
iacobi apli. Incipit argumētū ep̄lae
canonica b̄i petri apli prima.*

Dilectos saluatiōis in-
uicti toto orbe diffusi et
peregrinos in hoc seculo
mōstrat: et p̄dicare vite pe-
nitentiae suadet: et in nouā vitā proficere
tota eū sollicitudine rehortat. Symon
petrus filius iohannis provincie galilee
viro beatus frater andree apostoli.
*Explicit argumētū. Incipit ep̄la cano-
nica b̄i petri apli prima. Cap. i.*

Dilectus ap̄lus ihesu
cristi: electis aduentū
dispensationis p̄pheti
galatie rapadonie
asie et bithynie scū-
dum p̄sententiā dei
p̄ris in sanctificatione spiritus in obe-
dientiam et aspersionē sanguinis ihesu
cristi: grātia vobis et pax multiplicet.
Benedictus deus et pater dñi n̄i ihesu
cristi q̄ scdm̄ misericordiā suā ma-
gnā regenerauit nos in spem vitam p̄
resurrectionē ihesu cristī ex mortuis in
h̄reditatē incorruptibilē et incontami-
natā et immarcescibilē cōseruatam in
religione vobis qui in virtute dei custodi-
mini p̄ fidē in salutē: paratā revelari
in tēpore nouissimo. In quo exultabi-
tis: modicū nūc si oportet cōturbati
varijs temptationibus: ut probatio ve-
stra fidei multo p̄ciosior sit auro qd̄ p̄
ignē probat: inueniat in laudē et glo-
riam et honorē in reuelatione ihesu

cristi: quē cum videritis diligetis. In
quē nūc quonq; non videntes creditis:
credentes aut exultabitis leticia inenar-
rabili et glorificata: repositas finem
fidei vestre salutē aīarū vestrarū. De
qua salutē requisierūt atq; scrutati sūt
prophete: qui de futura et vobis grātia
prophetauerūt: scrutantes i qd̄ uel qua-
le tempus significaret in eis spiritus cri-
sti: p̄nunciāns eas q̄ in cristo sunt pas-
siones et posteriores glorias: quibus
reuelatū est: qd̄ nō submeritis: vobis
aut ministrabāt ea que nūc nuntiata
sunt vobis: p̄ eos q̄ euāgelizauerūt
vobis spiritu sancto missio de celo: in
quē desiderāt angeli p̄spicere. Prop̄
quod succindi lumbos mentis vestre
sobrijs p̄fecti sperate in ea que offertur
vobis grātia et reuelatione ihesu cristī:
quasi filij obedientie: non cōfigurati
prioribus ignorantie vite desiderijs: sed
scdm̄ cum qui vocauit vos sanctū: ut
et ipi in omni cōuersatione sancti sint
quoniam scriptū ē: sancti eritis quoniam
ego sanctus sum. Et si parē inuocau-
erim q̄ sine acceptōne p̄sonarū iudicat
scdm̄ vniuersūq; opus: in timore in-
tolans vtrūq; tēpore: cōuersamini: scien-
tes qd̄ nō corruptibilibus auro vel arge-
to redempti estis de vana vra cōuersa-
tione patetie traditionis: sed p̄ciosus
sanguine quasi agni immaculati cri-
sti et incontaminatū: p̄cogniti quidem
ante mūdī cōstitutionē: manifestatū
aut nouissimis tēporibus p̄pter vos q̄
p̄ ipm̄ fideles estis in deo: q̄ suscitauit
eū a mortuis: et dedit ei gl̄am: ut fides
vestra et spes esset in deo. Animas ve-
stras sacrificantes in obedientia carita-
tis: et fraternitatis amore: simplici cor-
de invicē diligite attentius: renati nō
ex semine corruptibili sed incorruptibili

per verbum dei vivi et permanentis: quia
om̄s caro ut fenuit: et om̄s gloria ei⁹ tanq̄
flos feni. Sicut fenuit et flos eius: de-
dit: vbi aut dñi manet in eternū. Hoc
ē aut vbi qd̄ euāgelizatum ē in vobis.

Depōnentes igit omne mali-
ciā et omne dolum et simulationē
et inuidias et omnes detractiones: sicut
modo geniti infantes rationabiles et
sine dolo lac concupiscite ut in eo cre-
scatis in salutē: si tamē gustastis quā
dulcis ē dñs. Ad quē accedentes la-
pidem viuū ab lapidibus qd̄ reproba-
tum a deo aut electū et honorificatū:
et ipi tanq̄ lapides viuī superedificami-
ni dom⁹ spirituales in sacerdotiū sanctū:
offerentes spirituales hostias acceptabi-
les deo p̄ ihesum cristū. Prop̄ter quod
continet scriptura. Ecce pono in fron-
lapidē summū angularem probatū
electum p̄ciosū: et q̄ crediderit in eū nō
confundetur. Vobis igit honor et
abus: nō credētibus aut lapis quem re-
probauerūt edificantes hic factus ē in
caput anguli et lapis offensionis et
petra scandalizans: qui offendit ver-
bo nec credit in quo et positi sūt. Vos
aut genus electū regale sacerdotū gēs
sancta p̄plus acquisitionis: ut vici-
tes annūciatis ei⁹ qui de tenebris vos
vocauit in ammirabile lūmē suū. Qui
aliquādo nō p̄plus dei nūc aut p̄plus
dei: qui nō consecutus misericordiam: nūc
aut misericordiam cōsequi. Carissimi: ob-
seruo vos tanq̄ aduenas et peregrinos
abstinere vos a carnalibus desiderijs
que mulat adūsus animā cōuersati-
onem vram inter gētes habentes bo-
nam: ut in eo qd̄ detrahāt de vobis tan-
q̄ de malefactoribus: et bonis operi-
bus vos edificetis: glorificetis deum
in die visitationis. Subiecti igit estote

omni humane creature propter deum.
Sive regi quasi prelati: sive duobus
tanq[ua]m ab eo missis ad vindicta[m] male-
factor[um]: laudem vero bonor[um]. Quia sic e[st]
voluntas dei: ut benefactores obmure-
scere faciat: imprudens hominu[m] i-
gnorantia. Quasi liberi: et non quasi
velamen habentes malicie libertate:
sed sicut serui dei. Omnes honorate:
fraternitate diligite. Deu[m] timere: regem
honorare. Serui subditi estote in
omni timore d[omi]ni: no[n] tantu[m] bonis &
modestis: sed etia[m] discoloris. Hec e[st] enim
gratia: si propter dei scientia[m] sustinet
quis tristitia[m] pacis iniuste. Que[m] eni[m]
est gratia: si peccantes & colaphizati
suffertis? Sed si benefactores patienter
sustinetis: hec e[st] gratia apud deu[m]. Qui
hoc eni[m] vocati estis: q[ui]a et cast[us] passus
e[st] p[ro] vobis: vobis relinquit[ur] exemplu[m]:
ut sequamini vestigia ei[us]. Qui pecca-
tum no[n] fecit: nec inuenit[ur] ei dolus in
ore eius. Qui cu[m] malediceret no[n] male-
dicebat: cu[m] patret[ur] no[n] comminabatur.
Vadebat aut[em] iudicari se iniuste. Qui
peccata nostra ipse pretulit in corpore
suo super lignum: ut peccatis mortui
nullius vnamus: cuius livore sanati
estis. Eratis eni[m] sicut oues errantes: sed
conuersi estis nunc ad pastorem et e-
piscopu[m] animarum vestraru[m]. **iii**
Similiter et mulieres subdite sint
viris sicut et se qui no[n] credu[n]t
verbo: p[er] mulieru[m] conuersatione[m] sine ve-
bo lucrificat: considerantes in timore
casta[m] conuersatione[m] v[est]ram. Quaru[m] sit
no[n] extenuata capillatura aut circum-
datio auris aut indumentu[m] vestimentoru[m]
culcus: sed q[uod] abscondit[ur] e[st] cordis homo-
in incorruptibilitate quieti & modesti
spiritus: qui e[st] in conspectu dei locuples.
Sic eni[m] aliquando et sancte mulieres

sperantes in deo ornabant se subditi
proprijs viris: sicut sara obediens a-
brahe d[omi]ni cu[m] vocans: cui[us] et filie
benefactores: & no[n] prouidentes vlla pre-
turbatione. Viri similiter cohabitantes
sedm scientia[m]: quasi inferiori vultu
muliebri impetentes honore tanq[ua]m &
coheredibus gratie vite: ut no[n] impedi-
ant orationes v[est]re. In fide aut[em] omnes
vnamus copantes: fraternitatis a-
matores: misericordes: modesti: humi-
les: non reddentes malu[m] p[ro] malo: nec
maledictu[m] p[ro] maledicto: sed contra-
rio benedictores: q[ui]a in hoc vocati estis:
ut benedictione[m] hereditate[m] possidatis.
Quis e[st] eni[m] qui vult vitam diligere: & di-
res videre bonos: cohercat lingua[m] sua[m]
a malo: & labia ei[us] ne loquant[ur] dolu[m].
Declinet aut[em] a malo & faciat bonu[m]: in-
h[er]eat paci & sequat[ur] ea: q[ui]a oculi d[omi]ni su-
per iustos: et aures ei[us] in preces eoru[m].
Vultus aut[em] d[omi]ni sup[er] facientes mala. Et
q[ui]s est qui vobis doceat: si boni emula-
tores fueritis? Sed & si quid peccauit
propter iusticia[m] beat[us]. Timore aut[em]
eius ne timeatis: et no[n] conturbamini.
D[omi]ni aut[em] castu[m] sanctificare i cordibus
v[est]ris: parati semp[er] ad satisfacionem o-
mnium potestati v[est]re ratione[m] de ea que in
vobis e[st] sp[irit]us: sed cum modestia & timore
conscientia[m] habentes bona: ut in eo op-
terahunt de vobis abundante[m]: qui calu-
miant v[est]ram bona in casto consa-
lacione. Melius e[st] eni[m] ut benefactores
si voluntas dei relinquit[ur] q[uod] malefactor[um]:
q[ui]a & iustus semel p[ro] peccatis nostris
mortuus e[st] iustus p[ro] iniustus: ut vos
iustificet deo. mortuificatos quide[m] carne
vniuersos aut[em] spiritu. In quo & h[ic]
qui i carcer[em] erat spiritualiter reme[n]-
s predicauit: q[uod] increduli fuerat aliquan-
do respiciat[ur] dei panem in diebus

no[n] cu[m] fabricaret archa: iniqua pauci
id e[st] o[mn]i a[n]i[m]e salua[m] fide[m] p[er] aquam.
Ad et vos nunc similis forme saluos
facit baptisma: no[n] carnis depositio
sordiu[m]: sed scientie bone interrogatio
in deu[m]: p[er] resurrectione[m] ihesu casti a mor-
tuis q[uod] est in decreta dei: degluties mor-
tem ut vite eterne heredes efficiamur:
profusus in celum subiectis sibi ange-
lis et potestatibus & virtutibus. **iii**
Cristo igit[ur] passio in carne et vos
eadem cogitatione amnamini: q[ui]a
qui passus e[st] in carne delin[qu]e a peccatis:
ut non iam desideretis hominu[m] sed vo-
luntati dei q[uod] reliquit[ur] e[st] in carne vinar
temporis. Sufficit eni[m] preteritu[m] temp[us]
ad voluntate[m] gentiu[m] consummanda[m]
h[ic] q[uod] ambuleret in luxurijs in deli-
derijs vinolentis conuersationibus por-
tionibus ebrietatibus & illicitis p[ro]doloru[m]
cultibus. In quo amirant[ur] no[n] concurren-
tibus vobis i eandem luxurie confusione[m]
blasphemantes: q[uod] reddat ratione[m] ei q[uod] pa-
raus est iudicare viuos et mortuos.
Propter hoc eni[m] & mortuis euangeliz-
atu[m] est: ut iudicent quide[m] sedm hoies
in carne: vnat aut[em] sedm deu[m] in spiritu.
Omniu[m] aut[em] finis appropinquabit.
Estote itaq[ue] prudetes et vigilate i ora-
tionibus: ate[m] o[mn]ia aut[em] mutua i vobis
metip[s]is caritati continua[m] habentes: q[ui]a
caritas operu[m] iniquitatem peccatorum.
Hospitales inuicem sine murmuratio-
ne. Quisquisq[ue] sicut accepit gratia[m]: i
alteru[m] illa amministrate[m]: sicut boni
dispensatores misericordie gratie dei.
Si quis loquit[ur] q[uod] sermones dei. Si
q[ui]s ministrat: tanq[ua]m ex virtute qua[m] ami-
nistrat de[us]: ut i omnibus honorificetur
de[us] p[er] ihesum cristu[m] cui e[st] gla[ria] & imperiu[m]
in secula seculor[um] amen. Carissimi: voli-
te peregrinari i seruire q[uod] ad reparatione[m]

vobis sit: quasi no[n] ui aliqd vobis co-
tingat: sed communicantes casti passioni-
bus gaudere: ut et i reuelatione[m] gl[ori]e ei[us]
gaudeatis reultantes. Si reprobranti-
ni i no[n]e casti: beati eritis q[ui]a q[uod] est ho-
noris glorie & virtutis dei & qui e[st] ei[us]
sp[irit]us sup[er] vos requiescet. Amen aut[em]
viri pacis quasi homicida aut fur
aut maledictus: aut alienor[um] appetitor.
Si aut[em] ut cristianus: no[n] erubescat: glo-
rificet aut[em] deu[m] i isto nomine: quonia[m]
tempus e[st] ut incipiat iudiciu[m] a domo
dei. Si aut[em] primu[m] a nobis: q[ui]a finis
eoru[m] qui no[n] credu[n]t dei euangelio: Et si
iustus quide[m] vix saluabit[ur]: impius et
peccator ubi parebit[ur]. Itaq[ue] & h[ic] qui
patiu[n]t sedm voluntate[m] dei: fidei creatu-
ri emendat[ur] a[n]i[m]as suas i beneficijs. **ii**
Omninores ego qui in vobis sunt
obsecro clementer et testis casti pas-
sionu[m]: qui & ei[us] q[uod] i futuro e[st] gl[ori]e reuelan-
da amunicatores. Passite qui in vobis
e[st] gregem dei: prouidentes no[n] coade sed
spontante[m] sedm deu[m]: neq[ue] corporis lucra
gratia[m] sed voluntarie: neq[ue] ut domina-
tes in cleris sed forma facti gregi ei[us] a-
nimo: & cu[m] appareat princeps pasto-
ru[m] precipietis inmarcescibile[m] gl[ori]e coro-
nam. Similiter adolecentes subditi
estote senioribus. Omnes enim inui-
cem humilitate[m] inlinuate: q[ui]a d[omi]n[u]s su-
perbis resistit: humilibus aut[em] dat gra-
tiam. Humilianini igit[ur] sub potenti
manu dei ut vos egalter in t[em]pore visi-
tationis: omne[m] sollicitudine[m] v[est]ram p[ro]-
icientes in eu[m]: q[ui]a ip[s]a tura e[st] de vobis.
Sobrii estote et vigilate: q[ui]a aduersa-
rius v[est]er dyabolus tanq[ua]m leo rugiens
circuit: querens quem deuoret. Qui resisti-
te fortes in fide: scietis eandem passionem
ei que in m[u]ndo e[st] v[est]re fraternitati fieri.
Deus aut[em] omnis gratie qui vocauit

nos in eternā suā gloriā i cristo ihesu
modicu passos: ipse perficiet et firmabit
solidabitq. Ipsi glā et imperiū: in secu-
la seculorū amen. Per silvanū fidelem
fratrem vobis ut arbitror breuiter scri-
psit: oblectas et cōsultans hāc esse verā
gratiā dei in qua et statis. Salutat
vos ecclesia q̄ est in babilone coelesta:
et marcus fili⁹ meus. Salutare inui-
cem i osculo sancto. Gratia vobis o-
mnib⁹ qui estis in cristo ihesu amen.
*Explicit epistola prima beati petri apostoli. In-
cipit argumentum in epistolā secundā*

Simon petrus p̄ fidē huius
mūdo sapiētes mortuos
esse declarat: eisdemq; pi-
etatis quanta sit magni-
tudo huc ip̄a clarius manifestat. *Ex-
plicat argumentum: Incipit epistola
secunda beati petri apostoli. Capitu-
lum 1.*

Simon petrus secūsus
et apostolus ihesu
cristi: hijs q̄ corqua-
lem nobiscū sortiti
sunt fidem i iusticiā
dei nostri et saluato-
ris ihesu cristī: gratia vobis et pax ad-
impleatur i cognitione dei et cristī ihe-
su dñi nostri: quomodo omnia nobis
divine virtutis sue que ad vitā et pie-
tatem donata sunt p̄ cognitionē ei⁹ q̄
vocavit nos propria gloria et virtu-
te: p̄ quē maximā et preciosa nobis pro-
missa donavit: ut per hoc efficiamini
divine cōsordes nature: fugiētes eius
que in mūdo ē cōcupiscentiē corrupti-
onem. Vos autē curam omnē subin-
fuentes ministrare in fide vestra vir-
tutem in virtute autē scientiā: in scientia
autē abstinentiā: in abstinentia autē
patientia: in patientia autē pietatem: i
pietate autem amore fraternitatis: in

amore fraternitatis caritate. Nec enī
si vobiscū allint et superent: nō vacuo-
net sine fructu vos cōstituer in domini
nostri ihesu cristī cognitione. Qui enī
nō p̄sto sunt hęc: cecus ē et manu tem-
perans: obliuione accipies purgatio-
nis veterū suorū delictorū. Quapropter
fratres magis satagite: ut per bona
opera certā vram vocatiōē et electiōē
faciatis. Hęc enī faciētes nō peccabitis
aliquando. Sic enī abundanter mini-
strabitur vobis introitus in eternū re-
gnū dñi n̄r et saluatoris ihesu cristī.
Propter qd̄ vos incipiā semper cōmo-
nere de hijs et quidē scientes et cōfirmā-
tos in p̄sentī veritate. Iustus autē arbi-
tor: q̄d̄ diu sum i hoc tabernaculo sus-
tare vos i cōmonitione: ceter⁹ qd̄ vobis
est depositio tabernaculi mei: scdm̄ qd̄
et dñs noster ihesus cristus significa-
uit michi. Dabo autē opera et frequen-
ter habere vos post obitū meū: ut hōi
omniū memoriā faciatis. Nō enī indo-
ctas fabulas secuti notā secuti⁹ vobis
dñi n̄r ihesu cristī virtutē et p̄sentiam:
sed speculatores facti illi⁹ magnitudi-
nis. Accipies enī a deo p̄re honorem
et gloriā voce de lapla ad cū huiusre-
modi a magnifica gloria: hic est fili⁹
meus dilectus in quo michi placuit:
ip̄m audite. Et hāc vocem nos audi-
uimus de celo allatā: cū essemus cum
ip̄o i monte sancto. Et habem⁹ firmi-
orem p̄phetiā sententiā: cui benefactis
attendentes quasi lucerne lucenti in ca-
liginosa loco donec illucescat et lucē
ferat oriā in cordib⁹ vris: hęc primū in-
telligentes: qd̄ omnis prophetia pro-
pria interpretatione non sit. Non enī
voluntate humana allata ē aliqua-
do prophetia: sed spiritu sancto inspi-
rati locuti sūt sancti dei homines. ¶

Fuerūt vero et pseudo p̄phetē i ip̄so
sicut et in vobis erunt magistri
mendaces: q̄ introducēt sedas p̄dictio-
nis: et cū q̄ erūt eos deū negāt: supdu-
centes sibi celestē ydiononē. Et multi se-
quent⁹ eos luxurias: per quos via veri-
tatis blasphemabit⁹: et i auaricia factis
verbis de vobis negociabunt⁹. Quib⁹
iudiciū iam olim nō cessat: et p̄dictio
eorū nō dormitat. Si enī deus angelis
peccantib⁹ nō peperit sed rudētib⁹ infer-
ni detractos in tartarū tradidit cruci-
andos i iudiciū reseruari: et origina-
li mūdo non peperit: sed odami noē
iusticie p̄onem custodivit diluvium
mūdo impiorū inducēs: et ciuitates
sodomorū et gomorreorū in cinerem
redigēs euersione damnauit exēplū
eorū q̄ impie aduri sūt ponēs: et iustu-
loch oppressum a nequandorū iniuri-
a ac luxuriosa ouertione cruciuit. Aspe-
ctu enī et auditu iustus erat: habitas
apud eos q̄ de die in diē aīam iustā
iniquis op̄tib⁹ cruciabat⁹. Mouit deus
propter de temptatione eripere: iniquos
vero in diē iudicij reseruare cruciandos.
Magis autē eos q̄ post carnē in concu-
piscētia immūdiatē ambulāt: dñāa-
dōnēq; cōtēnnūt: audaces: sibi pla-
centes: sedas non metuit̄ introducere
blasphemātes. Vbi āgeli fortitudine
et virtute cū sint maiores: nō ponant
adūsum se execrabile iudiciū. Hijs ve-
ro velut irrationabilia pecora natura-
liter i captiōē et in p̄nētem in hijs q̄
ignorāt blasphemātes i corruptione su-
a p̄cib⁹: capiētes mercedē iniusticie
voluptatē: estimantes diē delicias
cōinquinatiōis et macule: delicijs afflu-
entes i cōuinjs suis luxuriātes vobil-
tū: oculos habētes plenos adulterijs et
inestabilis delicti: pellicētes animas

instabiles: cor exercitū auaricia ha-
bētes: maledictōnis filij: delinquētes
redā viā errauerunt secuti viā balaā et
holoz: q̄ mercedē iniquitatis amant: cor-
ruptione vero habuit suē relante. Sub-
iugale mutū aīal i ip̄is voce loquēs:
prohibuit p̄phetē insipiciā. Hijs sunt
fōres sive aqua et nebule turbinitibus
regitare: q̄bz caligo tenebrarū reserua-
tur. Supbia enī vanitatis loquēs:
pellicēt i delicijs carnis luxurie eos
qui paululū effugiūt: qui i errore ducen-
t̄: libertatē illis p̄mittentes cū ipsi
eui sint corruptionis. A quo enim q̄s
superat⁹ ē: huius et huius ē. Si enim re-
fugiētes cōinquinatiōes mūdi in co-
gnitione dñi n̄r et saluatoris ihesu cri-
sti: hijs rursus implicati superant⁹: fa-
cta sūt eis postēiora deteriora p̄orib⁹.
Melior enim erat illis non cognoscere
viā iusticie: q̄ post agnitiōē reuolūtū
ouertī ab eo qd̄ illis traditū ē lādo mā-
dato. Corripit enim eis illud veri p̄ue-
hij. Eatis reuertis ad suum vomitū:
et sus loca in volutabro luit. ¶

Hanc ecce vobis carissimi scdm̄
scribo epistolā in quibus vram re-
ceto in cōmonitionē sincerā mētē: ut
memores sint⁹ eos q̄ p̄dixi vobis a san-
ctis p̄phetis et apostol⁹ vrorū p̄ceptorū dñi
saluatoris. Hoc p̄mū sciētes: qd̄ veni-
ent in nouissimis diebz in deceptione
illudores iuxta p̄prias cōcupiscentias
āblantes: dicētes. Vbi ē p̄missio autē
adūti ei⁹? Sequo enim p̄res domi-
erūt: oīa sic p̄seuerāt ab initio creatu-
re. Latet enim eos hęc volētes: qd̄ reli-
erant p̄us et terra de aqua et per aquā
āstētis dei vbo: p̄ quē ille tūc mūdus
aqua inūdat⁹ p̄cepit. Eclī autē q̄ nunc
sūt et terra eodē verbo repositi sūt igni
reseruati in diē iudicij: et p̄dictionis

impiorum hominum. Unū vero hoc non lateat vos carissimi: quia unus dies apud dñm sicut mille anni: et mille anni sicut dies unus. Nō tardat dñs promittere: sed patienter agit propter vos: nolens aliquos perire sed omnes ad penitentiam reuerti. Adueniet autē dies domini ut fur: in quo celi magno impetu transierint: elementa vero calore soluentur. Tū hęc igit oīa dissoluenda sunt: quales oportet vos esse in sanctis ueritatibus et pietatibus respedātes: et peccata in aduentu dei dñi: propter quē celi ardentes soluentur: et elementa ignis ardore tabescent. Nō uos uero celos et nouā terrā et promissa ipsius respedāmus: in quibus iustitia habitat. Propter quod carissimi hęc respedātes: satagite immaculati et inuolati ei inueniri in pace: et dñi nři lōganimitatē salutē arbitramini: sicut et carissimi fratres nostri paulus secundū datā sibi sapiētiā scripsit uobis: sicut et in omnibus epistolis loquens in eis de hīs: in quibus sunt quedā difficilia intellectu: que inuolati et inuolabiles deprauiant: sicut et ceteras scripturas: ad suā ipsarū p̄dicationē. Vos igit fratres p̄dicētes: custodite ne in sapientiā errore trāsdudi recidatis a p̄pria firmitate: recedite uero in gratia et in cognitione dñi nři et saluatoris ihesu cristi. *Qui glā et nūc et in die eternitatis amē.*

Explicat epistola beati petri apostoli secunda inquit argumentum in epistolam beati iohannis apostoli primam.

Rationē uerbi et quod ipse sit caritas manifestat: et susurriones fratrum nec deū scire: nec pios fieri posse: eo usque distendit ut esse comprober hominidas: eo quod odiū sit interfectionis occasio. *Explicat argumentum inquit epistola beati iohannis apostoli prima.*

Quod fuit ab initio: quod audimus: quod uidimus oculis nostris: quod palpaui: et manus meae crediderunt de uero uita: et uita manifesta ē: et uidimus et credimus: et annūciamus uobis uita eternam: que erat apud patrem: et apparuit nobis. Quod uidimus et audimus annūciamus uobis: ut et uos societate habeatis uobiscum: et societates nostras sicut pater et cū filio et ipso christo. Et scribimus uobis: ut gaudeatis et gaudeam uerū sit plenū. Et hęc ē annūciatio quā audiui: ab eo et annūciamus uobis: quia deus lux ē: et tenebre in eo nō sunt ullę. Si dixerim quia societatem habemus cū eo et in tenebris ambulamus: mentimur: et ueritatē nō facimus. Si autē luce ambulamus sicut et ipse ē in luce societate habemus ad inuicem: et laus eius ihesu filij eius mudat nos ab omni peccato. Si dixerim quia peccatum non habemus ipsi nos seducimus: et ueritas in nobis nō est. Si cōfiteamur peccata nra: fidelis ē et iustus ut remittat nobis peccata nra: et emundet nos ab omni iniquitate. Si dixerim quia non peccauimus: mendacem facimus eum: et uerbum eius non est in nobis.

Filioli mei: hęc scribo uobis ut nō peccetis. Sed et si quis peccauerit: aduocatum habemus apud patrem ihesum christum iustum. Et ipse ē p̄missus pro peccatis nris: nō pro nostris autē tantum: sed etiam pro totius mundi. Et in hoc scimus quia cognouimus eum: si mandata eius obseruamus. Qui dicit se nosse eum et mandata eius nō custodit: mendax ē et in hoc ueritas nō est. Qui autē uerbum eius: uere et hoc caritas dei p̄stata

est. In hoc scimus quia in ipso sumus. Qui dicit se in christo manere: debet sicut ille ambulauit: et ipse ambulare. Carissimi nō mandatum nouū scribo uobis: sed mandatum uetus quod habuistis ab initio. Mandatum uetus ē: uerbum quod audistis. Iterū mandatum nouū scribo uobis quod uerum ē: et in ipso et in uobis: quia tenebre trāserunt: et uerū lumen iā lucet. Qui dicit se in luce esse et fratrem suum odit: in tenebris est usque adhuc. Qui diligit fratrem suum in lumine manet: et scandalū in eo nō est. Qui autē odit fratrem suum in tenebris ē: et in tenebris ambulat: et nescit quo eat: quia tenebre obsecuerunt oculos eius. Scribo uobis filioli: quia remittunt uobis peccata ustra propter nomen eius. Scribo uobis patres: quia cognouistis eum quod ab initio ē. Scribo uobis adulescentes: quoniam uicistis malignum. Scribo uobis inantes quia cognouistis patrem. Scribo uobis iuuenes: quia fortes estis et uerbum dei manet in uobis: et uicistis malignum. Nolite diligere mundum: neque ea quę in mundo sūt. Si quis diligit mundum: non ē caritas p̄ris in eo. Quoniam omne quod est in mundo concupiscentia carnis est: et concupiscentia oculorum: et supbia uite que nō ē ex patre: sed ex mundo est. Et mundus trāsit et concupiscentia eius. Qui autē facit uoluntatē dei: manet in eternū. Filioli: nouissima hora ē. Et sicut audistis quia antichristus uenit: nūc antichristi multi facti sūt. Unde scimus quia nouissima hora ē. Et nobis prodierunt: sed nō erant ex nobis. Nā si fuissent ex nobis: p̄manissent utique uobiscum. Sed ut manifesti sit: quia nō sūt omnes ex nobis. Sed uos unctionē habetis a sancto: et notis oīa. Nā scripsi uobis quasi ignorantibus ueritatē: sed quia

scitis ea: et quia omne mendacium ex ueritate nō ē. Quis ē mendax: nisi is qui negat quia ihesus ē christus? Hic ē antichristus: qui negat patrem et filium. Omnis qui negat filium nec patrem habet: qui confiteatur filium: et patrem habet. Vos quod audistis ab initio: in uobis p̄maneat: quia si in uobis p̄manerit quod audistis ab initio: et uos in filio et patre manebitis. Et hęc ē repromissio: quā ipse pollicitus ē nobis uita eternā. Hęc scripsi uobis de hīs quę seducunt uos. Et uos unctionem quā accepistis ab eo maneat in uobis. Et nō necesse habetis ut aliquis doceat uos: sed sicut unctionis eius docet uos de omnibus. Et uerū est: et nō ē mendacium. Et sicut docuit uos: manere in eo. Et nūc filioli manete in eo: ut cū apparuerit habeamus fiduciam: et nō confundamur ab eo in aduentu eius. Si scitis quia iustus ē: scitote quoniam et omnis qui facit iusticiam ex ipso natus est.

Uidete qualē caritatē dedit nobis pater: ut filij dei nominemur et simus. Propter hoc mundus nō nouit nos: quia nō nouit eum. Carissimi nunc filij dei sumus: et nondū apparuit quod eternus. Scimus quia cū apparuerit similes ei erimus: quia uidebimus eum sicuti est. Et omnis qui habet hanc spem in eo: sanctificat se sicut et ille sanctus ē. Omnis qui facit peccatum: et iniquitatē facit. Et peccatum est iniquitas. Et scitis quia ille apparuit ut peccata tolleretur: et peccatum in eo nō est. Omnis qui in eo manet nō peccat. Et omnis qui peccat nō uidet eum: nec cognouit eum. Filioli: nemo uos seducat. Qui facit iusticiā iustus ē. Sicut et ille iustus est. Qui facit peccatum ex dyabolo ē: quia ab initio dyabolus peccat. In hoc apparuit filius dei: ut dissoluat opera dyaboli. Omnis qui natus est ex deo

peccatū non facit: quī semen ipsius in eo manet: et nō potest peccare. quoniam ex deo natus ē. In hoc manifesti sunt filij dei et filij dyaboli. Omnis qui nō est iustus nō est ex deo: et q̄ nō diligit fratrem suū. Quoniam hec annūciatō quā audistis ab initio: ut diligam⁹ alterutrum. Non sicut carni q̄ ē maligno erat: et occidit fratrem suū. Et ppter quid occidit eū? Quoniam opera ei⁹ maligna erāt: fratris autē eius iusta. Nolite mirari fratres si odit vos mūdus. Nos scim⁹ quoniam trāslati sum⁹ de morte ad vitā: quī diligim⁹ fratres. Qui nō diligit: manet i morte. Omnis q̄ odit fratrem suū homicida ē. Et scitis quoniam omnis homicida nō habet vitā eternā in se manentem. In hoc cognovimus caritatē dei: quī ille animā suā pro nobis posuit: et nos debemus pro fratribus animas ponere. Qui habuerit substantiā huius mūdi et viderit fratrem suū necesse habere et clausit viscera sua ab eo: quomodo caritas dei manet in eo? Filij mei: nō diligam⁹ verbo neq; lingua: sed opere et veritate. In hoc cognovimus quī ex veritate sumus: et i cōspēdu ei⁹ suadebim⁹ corda nostra. Quoniam si respēderit nos cor nōm: maior est deus corde nostro: et novit omnia. Carissimi: si cor nostrū non respēderit nos fiduciā habemus ad deū: et quicquid petim⁹ accipiemus ab eo quī mandata ei⁹ custodimus: et ea que sunt placita corā eo facimus. Et hoc est mandatum eius ut credamus i nomine filij eius ihesu cristi: et diligam⁹ alterutrum sicut dedit mandatum nobis. Et qui servat mandata eius in illo manet: et ipse in eo. Et in hoc scimus: quoniam manet in nobis de spiritu quem dedit nobis. **iii**

Carissimi. nolite omni spiritui credere: sed probate spiritus si ex deo sint: quī multi pseudo prophete exierunt in mūdū. In hoc cognoscit spiritus dei. Omnis spiritus q̄ cōfiteatur ihesum cristū i carne venisse: ex deo ē. Et omnis spiritus q̄ soluit ihesum: ex deo nō est: et hic est antichristus de quo audistis quoniam venit: et nūc iā i mūdū ē. Vos ex deo estis: et vinctis eū: quī maior est qui in vobis ē: q̄ qui in mūdū. Ipsi de mūdū sunt: ideo de mūdū loquunt⁹ et mūdus eos audit. Nos ex deo sum⁹. Qui novit deū audit nos: q̄ non est ex deo non audit nos. In hoc cognovimus spiritū veritatis et spiritū erroris. Carissimi diligam⁹ nos invicē: quia caritas ex deo est. Et omnis qui diligit ex deo natus est: et cognoscit deū. Qui nō diligit non novit deum: quī deus caritas est. In hoc apparuit caritas dei in nobis: quī filiū suū unigenitū misit deus i mūdum: ut vivamus p eū. In hoc ē caritas: ut quāli nos dilexerimus deū: sed quī ipse prior dilexit nos: et misit filium suum ppiationē pro peccatis nris. Carissimi: si deus dilexit nos: et nos debem⁹ alterutrum diligere. Deū nemo vidit unq; si diligam⁹ invicē de⁹ in nobis manet: et caritas ei⁹ in nobis pfecta ē. In hoc cognoscim⁹ quī in eo manemus et ipse in nobis: quoniam de spiritu facti sunt dedit nobis. Et nos vidimus et testificamur: quī pater misit filium suū salvatorem mūdi. Quisquis cōfessus fuerit quoniam ihesus est filius dei: deus in eo manet et ipse i deo. Et nos cognovim⁹: et credidim⁹ caritati quā habet deus i nobis. Deus caritas ē: et qui manet in caritate i deo manet: et deus in eo. In hoc pfecta est caritas

nobilis: ut fiduciā habeam⁹ in die iudicii: quā sicut ille ē: et nos sumus i hoc mūdū. Timor nō ē in caritate: sed perfecta caritas foras mittit timorē: quī timor penā habet. Qui autē timor nō ē pfectus i caritate. Nos ergo diligamus deū: quī de⁹ prior dilexit nos. Si q̄s dixerit quī diligo deū et fratrem suū oderim⁹: et cetera. Qui enim nō diligit fratrem suum quē videt: deū quē nō videt quō potest diligere? Et hoc mandatum habem⁹ a deo: ut q̄ diligit deū: diligat et fratrem suū.

Omnes q̄ credit quī ihes⁹ ē cristi⁹: et ex deo natus ē. Et om̄s q̄ diligit eū q̄ genuit: diligit et eū q̄ natus ē ex eo. In hoc cognoscim⁹ quī diligim⁹ natos dei: eū deū diligam⁹: et mandata ei⁹ faciamus. Hec ē enim caritas dei ut mandata eius custodim⁹: et mandata ei⁹ gravia nō sūt. Quoniam om̄s qd natus ē ex deo vincit mūdū: et hec ē victoria q̄ vincit mūdū: nisi q̄ credit quī ihesus ē filius dei. Hic ē q̄ venit p aquā et sanguinem ihesus cristus. Nō in aqua solū: sed in aqua et sanguine. Et spiritus ē q̄ testificat⁹: quī cristi⁹ et veritas. Quoniam tres sūt q̄ testimoniū dāt i celo: pater: verbū: et spirit⁹ sanctus: et hij tres unū sunt. Et tres sūt q̄ testimoniū dāt i terra: spirit⁹: aqua: et sanguis: et tres unū sūt. Si testimoniū hōm accipim⁹: testimoniū dei maius ē. Quoniam hoc ē testimoniū dei qd maius ē: quī testificat⁹ ē de filio suo. Qui credit in filiū dei: habet testimoniū dei in se. Qui nō credit filio mēdare facit eū: quā nō credit i testimoniū qd testificat⁹ ē deus de filio suo. Et hoc ē testimoniū: quī vitā eternā dedit nobis deus: et hec vita in filio ei⁹ ē. Qui habet filiū habet vitā: q̄ nō habet filium dei: vitā nō habet. Per scribo vobis:

ut scitis quī vitā habetis eternā: q̄ creditis in nomine filij dei. Et hec est fiducia quā habem⁹ ad deū: quā quicūq; petierimus scdm voluntatē ei⁹ audit nos. Et scim⁹ quā audit nos: quicquid petierimus. Scimus: quī habem⁹ petitiones quā postulam⁹ ab eo. Qui scit fratrem suū peccare peccatū nō ad mortē: peccat et dabit ei vitā peccati non ad mortem. Est peccatū ad mortē: nō pro illo dico ut roget q̄s. Omnis iniquitas peccatū est: et est peccatū ad mortē. Scimus quā om̄s q̄ natus ē ex deo nō peccat: sed generatio dei cōservat eū: et malignus nō rāget eum. Scim⁹ quī ex deo sumus: et mūdus totus i maligno positus ē. Et scim⁹ quī filij dei sūt et dedit nobis sensū: ut cognoscāmus verū deū: et sim⁹ i vero filio ei⁹. Hic ē verus de⁹: et vita eterna. Filij mei: custodite vos a simulacris. **Explicit eplā pma bñ volis apli iuapit arguit in eplā eiusde sedā.**

Ubiq; a deo ad sanctā feminā scribit ut eandē dominam non dubitet litteris appellare: et iudicet filijs testimonii q̄ ambulat in veritate prohibeat. **Explicit argumentū iuapit eplā bñ volis apli sedā.**

Scribo: et de deū et natus eius quos ego diligo in veritate: et non ego solus sed et omnes qui cognoverunt veritatem: propter veritatem que permanet in vobis: et vobiscum erit in eternum. Sit vobiscum gratia misericordia pax a deo patre: et a christo ihesu filio patris in veritate et caritate. Hanc sūt valde quoniam inveni de filijs meis ambulantes i veritate: sicut mandatum

accipimus a p̄re. Et nūc rogo te dñā
non tanq̃ mādātū nouū scribēs tibi:
sed qđ habuim⁹ ab initio: ut diliga-
mus alterutū. Et hęc ē caritas: ut am-
bulem⁹ scđm mādātā ei⁹. Hoc enim ē
mādātū: ut quēma dmodū audistis
ab initio in eo ambuletis: qm̃ multi se-
ductores egerūt i mūdū q̃ nō cōfiteñt̃
ihesū cristū vnisse in carnē. Ip̃e ē sedu-
ctor ⁊ anticristus. Videte vōsmetip̃os
ne p̄datis qđ operati estis: sed ut me-
redem plenā accipiat̃. Om̃is q̃ rece-
dit et nō p̄manet i doctrina cristi: deū
nō habet. Qui p̄manet i doctrina: hic
patrē et filiū habet. Si q̃s vnē ad vōs
et hāc doctrinā nō afferet: nolite recipere
eū i domū: nec aue i dixeritis. Qui
enī dicit illi aue: cōmunicat op̃ib⁹ ei⁹
malignis. Plura habēs vobis scribe-
re: nolui p̄ caritē et attrahentū. Expro-
ptū me futurū apud vōs: et os ad os
loqui: ut gaudiū v̄m plenū sit. Sa-
lutat te filie sororis tue eledē. **Explicit**
ep̃ola scđa b̃i iohannis apli. Inq̃
pir argumētū in ep̃las: cū de recta

Omnis pietatis causa extol-
lit atq; ut in ipsa pietate
maneat reprobator: dicitur
penn impietatis et supbie
causa obnugar: denique ait boni
testimoniū exhiber cum fratribus uni-
uersis. *Quod argumētū Inq̃
cola bñ iohis apli recta. 1.*

Senior: gaio rarissi-
 mo. que ego diligo
 in veritate. Carissi-
 me. de omnibus ora-
 tionem facis prospere
 te ingredi et vale-
 re: sicut prospere agit asa tua. Huius-
 modi valde venientibus scitibus et testi-
 moniis phibentibus veritati tue: sicut

tu in veritate ambulas. Maiore boni
nō habeo gratiā: q̄ ut audiam filios
meos in veritate ambulātes. Carissi-
me: fideliter facis quicquid operaris in
fratres: et hoc i peregrinos: et testimo-
nium reddidit caritati tue in conspectu
ecclesie: quos beneficentis deducis di-
gite deo. Pro nomine enim et p̄fecti
sunt: nichil accipientes a gentilibus. Nos
ergo debemus suscipere huiusmodi:
ut copiatores simus veritatis. Com-
plissem forsitan ecclesie: sed is q̄ amat
p̄matum gerere in eis diuturnos non
recipit nos. Propter hoc huiusmodi com-
moneā eius opera que facitis: vobis ma-
lignis garris in nos. Et quasi nō sit
ista sufficiens: neq; ipse suscipit fratres:
eos qui suscipiunt phibet: et de ecclesia
eicit. Carissimi noli imitari malum:
sed quod bonū est. Qui benefacit se deo
eicit: qui malefacit nō videt deū. De me-
ris testimoniiū reddidit ab omnibus: et ab
ipsa veritate: sed et nos testimoniiū pre-
hendemus: et nos qui testimoniiū verum
vici ē. Multa habui tibi scribere: sed
huius attramēti et calamitū scribere noli.
Spero autē proximus te videre: et os ad
os loquimur. Pax tibi. Salutant te
amici. Saluta amicos per nomē. **Ex-
plic ep̄la tertia bñi ioli apli. Inq̄
arguunt in ep̄la bñi iude apli.**
Udas apostolus fratres de corrup-
tibus vite veritatis ita informat: ut illi-
cum esse discedet de subiugo sancti eu-
ros finitius: de tuo opera sua officio
nouare scilicet. **Explicit Arguitur
Inquit ep̄la bñi iude apli Cap. 1.**
Udas ihesu cristi fecit fecit autē
iacobi: hijs qui sunt in deo pace dile-
ctis: et iusto ihesu consecratis et voca-
tis. Misericordia vobis et pax et cari-
tas adimpleant. Carissimi quoniam

sollicitudinem faciēs scribendi vobis de cōmuni vestrā salutē necesse habui scribere vobis : deprecans supercetera semel traditē sanctis fidei . Subin-
troierunt enim quidam homines qui olim p̄scripi sunt in hoc iudiciū impij : domini nobis grātiā tran-
sferentes in luxuriā : et solum domi-
natorem et dominum nostrum ihe-
sūm crīstū negantes . Commoneere
autem vos volo sciētes semel om̄i-
a : quoniam ihesus populum de ter-
ra egipti saluans . secundo eos qui
non crediderunt perdidit . Angelos
vero qui non seruauerunt suū prin-
cipatū sed dereliquerunt suū do-
miciliū : in iudiciū magni diei
vinculis æternis sub caligine reserua-
uit . Sicut Sodoma et gomorra et
civitates simili modo refor-
mitate et abeuntē post carnem al-
terā : facti sunt exēplum ignis æ-
terni penam sustinentes . Similiter ⁊ hī
quidem carnem maculant ⁊ domina-
tionem autem spernunt : maiestatem
autem blasphemant . Cum michael
archangelus cum dyabolo disputās
alteraretur de moysi corpore : non
est ausus iudiciū infere blasphemie-
sed dixit . Impetre tibi deus . Hī
autem quecūq; quidem ignorant
blasphemant : quecūq; autem nati-
raliter tanq; multa animalia norunt
in hīs corripuntur . Ye illis qui
via tarrā abierunt : et errore balaam
mercede effusi sunt : et in contradic-
tione chore abierunt . Hī sunt in epu-
lis suis macule committentes : sine ti-
more . femeriplos pascentes : nubes
sine aqua . que a ventis circumferun-
tur : arbores autumnales . infertili-
bus bis morte eradicate fluvius feci-

maris . despumantes suas confusio-
nes . lybrea erantia : quibz procella te-
nebras euata ē eternū . Prophetauit
autem et de hīs sepimus ab adam-
enoch dicens . Ecce venit dominus in
sandid milibus suis facere iudiciū
contra omnes : et arguere omnes im-
pios de omnibz operibz impietatis
eorum . quibz impie egerunt : et de o-
mnibz duris que locuti sunt contra
deum peccatores impij . Hī sunt mur-
muratores querulosi secundū delide-
ria sua ambulantes : et os eorum lo-
quitur supbia : mirantes personas
questus causa . Vos autem carissimi
memores estote verborum que p̄bida
sunt ab apostolis domini nostri ih̄-
su cristi qui dicebāt vobis quoniam
in nouissimis temporibus venient il-
lores secundū delideria sua ambu-
lātes in impietantibus . Hī sunt qui
segregant semetipsos : animales : spi-
ritum non habentes . Vos autem ca-
rissimi superedificantes volmetipsos
santissime nostre fidei : in spiritu san-
cto orantes . ipsos vos in dilectione
dei fecuāt : respicientes misericordiā
domini nostri ih̄esu cristi in vitam e-
ternam . Et hos quidem arguite iu-
dicatos : illos vero saluate de igne
rapientes . Alijs autem miseremini
in timore : odientes et eam que car-
nalis est maculatam tunicam . Hi
autem qui potens est vos consecra-
re sine peccato . et constituere ante cō-
spedum glorie sue immaculatos in
regulatione : soli deo saluatori nostro
per ih̄esum cristum dominum nostrū
gloria magnificenda in p̄petuum ⁊ po-
testas ante omne seculum : et nunc
et in omnia secula seculorum amen .
Explicit epla bñ Jude apli

recidi ad pedes ei? tanq[ue] mortuus. Et
posuit dextera sua sup[er] me dicens. No-
li timere. Ego sum p[ri]m[us] et nouissim[us]
et vniu[er]sus: et hui[us] mortuus et ecce s[un]t vniu[er]ses
in secula seculor[um]: et habeo claues mortis
et inferni. Scibe ergo q[uod] vidiisti et que
sunt: et que oportet fieri post hec. Sacra-
mentu[m] septem stellaru[m] quas vidiisti in
dextera mea et septem candelabra aurea:
septem stelle a[n]geli s[un]t septem ecclesiar[um]: et can-
delabra septem septem ecclesie sunt. **¶**
Et a[n]gelo ep[isto]le ecclesie scibe. Hec
dicit q[ui] tenet septem stellas in dexte-
ra sua: qui ambulat in medio septem
candelabroru[m] aureor[um]. Scio opera tua
et labore[m] et patientia[m] tua[m]: et q[uia] no[n] pote-
s sustinere malos. Et temptasti eos q[ui]
se dicunt apostoli esse et non sunt: et
inuenisti eos mendaces. Et patientiam
habes: et sustinisti propt[er] nome[n] me[u]m:
et no[n] defecisti. Sed habeo adu[er]sum te
paucos: q[uia] raritate[m] tua[m] p[ri]ma[m] reliquisti.
Memor esto itaq[ue] unde egredieris: et age
penitentia[m]: et prima opera fac. Similiter
venio tibi et mouebo candelabru[m] tuu[m]
de loco suo: nisi penitentia[m] egeris. Sed
hoc habes quia odisti facta nicholai-
taru[m]: que et ego odi. Qui habet aure[m]
audiat: q[uod] spirit[us] dicat ecclesijs. Vin-
centi dabo edere de ligno vite: quod e[st]
in paradiso dei mei. Et a[n]gelo finit[ur]
ecclesie scibe. Hec dicit p[ri]m[us] et nouis-
sim[us]: qui s[un]t mortui et vniu[er]si. Scio
tribulatione[m] tua[m] et paupertate[m] tuam: sed
dives es et blasphemaris ab hijs qui
se dicunt iudeos esse et no[n] sunt: sed s[un]t
synagoga sathane. Nichil horum ti-
meas que passurus es. Ecce nullus
est dyabolus te vobis in carcerem ut
temptemini: et habebitis tribulationem
diebus decem. Esto fidelis usq[ue] ad mor-
tem: et dabo coronam uitae. Qui habet

aurem audiat: quid spirit[us] dicat ec-
clesijs. Qui vident: no[n] ledit a morte
secunda. Et a[n]gelo p[er]gamini ecclesie scri-
be. Hec dicit q[ui] habet rumphe[m] vitae
parte[m] a[n]ima[m]. Scio ubi habitas ubi se-
des et sathane: et tenes nome[n] me[u]m et
no[n] negasti fide[m] mea[m]. Et in diebus illis
antiph[on]as t[ibi] meis fidelis q[ui] oculus
est apud vos: ubi sathanas habitat.
Sed habeo adu[er]sum te paucos: q[uia] habes
illic tenentes doctrina[m] balaam q[ui] docet
balar[m] mittere scandalu[m] cora[m] filijs isra-
hel edere et fornicari: ita habes et tu tenen-
tes doctrina[m] nicholaitar[um]. Similiter
penitentia[m] age: si quo minus. Veni-
am tibi cito et pugnabo cu[m] illis in glo-
rio oris mei. Qui habet aurem audi-
at: q[uod] spirit[us] dicat ecclesijs. Vincen-
ti dabo manna absconditu[m]: et dabo illi
calculu[m] candidu[m] et in calculo nome[n]
nouu[m] scriptu[m]: q[uod] nemo scit nisi qui
accipit. Et a[n]gelo thiatire ecclesie scibe.
Hec dicit fili[us] dei: q[ui] habet oculos tanq[ue]
flamma[m] ignis: et pedes ei[us] sicut aurum
calco. Scio opera tua et fidem et carita-
tem tua[m] et ministeriu[m] et patientia[m] tua[m]: et
opera tua nouissima plura priorib[us].
Sed habeo adu[er]sum te paucos q[uia] p[er]mittis
muliere[m] iherusalem que se dicit p[ro]phetam
docere et seducere seruos meos: fornicari
et manducare de ydolotris. Et dedi
illi tempus ut penitentia[m] ageret: et no[n]
vult penitere a fornicatione sua. Ecce
ego mitto tam in ledu[m]: et q[ui] mechannur
cu[m] ea in tribulatione maxima erunt: nisi
penitentia[m] ab operib[us] suis egerint:
et filios ei[us] interficiat in morte[m]: et sa-
cra[m]ta ecclesie quia ego s[un]t seruans
venies et corba[m] dabo unicuiq[ue] vestiu[m]
secu[n]d[u]m opera v[est]ra. Vobis aut[em] dico et te-
metis quia thiatire ecclesie: quicunq[ue] no[n]
habuit doctrina[m] haec et q[ui] no[n] agnouerit

altitudinem sathane que admodu[m] di-
tunt: no[n] mita[m] sup[er] vos aliud p[ro]dus:
tamen id q[uod] habetis tenere donec veni-
am. Et qui viderit et custodierit usq[ue] in
fine[m] opera mea: dabo illi potestate[m] super
gentes et reger eas i[n] virga ferrea et tan-
q[ue] vas figuli co[n]tingentur sicut et ego
accepi a patre meo: et dabo illi stellam
matutinam. Qui habet aurem audi-
at: quid spirit[us] dicat ecclesijs. **¶**
Et a[n]gelo ecclesie sardis scibe. Hec
dicit q[ui] habet septem spirit[us] dei:
et septem stellas. Scio opera tua: q[uia]
nomen habes q[uod] vivas et mori[er]is.
Esto vigilans: et co[n]firma cetera q[ui] mo-
ritura es. No[n] eni[m] inuenio opera tua
plena coram deo meo. In mente er-
go habes qualiter acceperis et audieris
et serva: et penitentia[m] age. Si ergo no[n]
vigilaveris veniam ad te tanq[ue] fur: et
nescies qua hora venia[m] ad te. Sed ha-
bes paucos nomina in sardis q[ui] no[n] in-
quinaveru[n]t vestimenta sua: et ambula-
bunt mecu[m] i[n] albis q[uia] digni s[un]t. Qui
viderit sic vestiet vestimenta albis: et no[n]
debebo nomen ei[us] de libro vite: et co[n]fite-
bor nomen ei[us] cora[m] patre meo et coram
a[n]gelis ei[us]. Qui habet aure[m] audiat: q[uod]
spirit[us] dicat ecclesijs. Et a[n]gelo phi-
ladelphie ecclesie scibe. Hec dicit san-
ctus et verus qui habet claue[m] david: q[ui]
aperit et nemo claudit: claudit et nemo
aperit. Scio opera tua. Ecce dedi cora[m]
te ostium apertu[m] quod nemo potest
claudere: quia modicam: habes vir-
tutem et servasti verbu[m] me[u]m: et non
negasti nome[n] me[u]m. Ecce dabo de syna-
goga sathane q[ui] dicit se iudeos esse et
non sunt: sed mentiunt[ur]. Ecce faciam
illos ut veniant et ador[ent] ante pedes
tuos: et scient q[uia] ego dilexi te. Quoni-
am servasti verbu[m] patientie mee: et ego

servabo te ab hora temptationis que
ventura e[st] i[n] orbe uniu[er]sum temptare
habitantes i[n] terra. Ecce venio cito. Tene
q[uod] habes: ut nemo accipiat corona[m]
tuam. Qui viderit facia[m] illu[m] columna[m]
i[n] templo dei mei: et foras no[n] egrediet[ur]
ampli[us]. Et scriba sup[er] eum nome[n] dei
mei et nome[n] civitatis dei mei nove
iherusalem que descendit de celo a deo me-
o: et nome[n] me[u]m novu[m]. Qui habet au-
rem audiat: quid spirit[us] dicat ecclesijs.
Et a[n]gelo laodice ecclesie scibe. Hec
dicit amen t[ibi] fidelis et verus: qui e[st]
p[ri]ncipiu[m] creature dei. Scio opera tua:
q[uia] neq[ue] frigidus es neq[ue] calidus. U-
tinam frigid[us] esses aut[em] calidus. Sed
quia tepidus es et nec frigidus nec ca-
lidus: incipia[m] te rugire te ore meo:
quia dicit q[uod] dives sum et locupletat[us]
et nullus egeat: et nescis q[uia] tu es miser
et miserabilis: et pauper et recus et nud[us].
Suadeo tibi emere a me aur[um] ignitu[m]
probatu[m] ut locuples fias: et vestimen-
tis albis induaris ut no[n] appareat co[n]-
fusio nuditatis tue: et collum i[n]unge
oculos tuos ut videas. Ego quos a-
mo: arguo et castigo. Emulare ergo:
et penitentia[m] age. Ecce sto ad ostium et
pulso. Si quis audierit voce[m] mea[m] et a-
peruerit michi ianuam introabo ad illu[m]:
et cenabo cu[m] illo: et ipe[m] mecu[m]. Qui viderit
dabo ei sedere mecu[m] i[n] throno meo:
sicut et ego vici et sedi cu[m] patre meo i[n]
throno eius. Qui habet aurem audi-
at: quid spirit[us] dicat ecclesijs. **¶**
Post hec vidi: et ecce ostium apertu[m]
i[n] celo: et vox p[ri]ma qua[m] audivi
tanq[ue] tube loquentis mecum dicens.
Ascende huc: et ostenda tibi q[uod] oportet
fieri cito. Post hec statim s[un]t i[n] spiritu.
Et ecce sedes posita erat i[n] celo: et supra
sedem sedens. Et q[ui] sedebat similis erat

aspectus lapidis iaspidis et sardinis
et yris erat i circuitu sedis similis visi-
oni smaragdine. Et in circuitu sedis
sedilia viginti quatuor: et supra thronos
viginti quatuor seniores sedentes cir-
cumamicti vestimentis albis et in ca-
pitibus eorum corone auree. Et de thro-
no procedunt fulgura et voces et toni-
trua: et septem lampades ardentes ante
thronum qui sunt septem spiritus dei. Et
in aspectu sedis tanquam mare vitreum simi-
le cristallo: et in medio sedis et in circui-
tu sedis quatuor animalia plena oculis
ante et retro. Et animal primum simi-
le leoni et secundum simile vitulo: et tertium a-
nimal habens faciem quasi hominis: et
quartum animal simile aquile volanti.
Et quatuor animalia singula eorum ha-
bebant alas senas: et in circuitu et in-
tus plena sunt oculis. Et requiem non
habebant die ac nocte dicentia sanctus
sanctus sanctus dominus deus omnipotens:
qui erat et qui est et qui venturus est. Et cum
darent illa animalia gloriam et honorem
et benedictionem sedenti super thronum vive-
nti in secula seculorum: prodebat viginti
quatuor seniores ante sedentem in throno
et adorabant viventem in secula seculorum:
et mittebant coronas suas ante thronum
dicentes. Dignus es domine deus noster
accipere gloriam et honorem et virtutem:
quia tu creasti omnia: et propter vo-
luntatem tuam erant et creata sunt. **V**
Et vidi in dexteris sedentem supra
thronum librum scriptum intus et
foris: signatum sigillis septem. Et vidi
angelum fortem et predicantem voce ma-
gna. Quis est dignus aperire librum:
et solvere signacula eius? Et nemo poterat
neque in celo neque in terra neque sub ter-
ra aperire librum: neque respicere illum. Et
ego flebam multum: quoniam nemo dignus

inventus est aperire librum: nec videre eum.
Et unus de senioribus dixit michi. Ne
fleueris. Ecce vici leo de tribu iuda re-
dix dauid aperire librum et solvere septem
signacula eius. Et vidi: et ecce i medio
throni et quatuor animalium et i medio
seniorum agnum stantem tanquam occi-
sum habentem cornua septem et oculos
septem: qui sunt septem spiritus dei missi in
omnem terram. Et venit: et accepit de dexte-
ra sedentis i throno librum. Et cum appre-
ssisset librum: quatuor animalia et vigin-
ti quatuor seniores ceciderunt coram agno
habentes singuli cytharas et chilas au-
reas plenas odoramentorum: qui sunt ora-
tiones sanctorum: et cantabant canticum no-
uum dicentes. Dignus es domine accipe-
re librum et aperire signacula eius: quoniam
occisus es et redemisti nos deo i sangui-
ne tuo: et omni tribu et lingua et populo
et natione: et fecisti nos deo nostro re-
gnum et sacerdotes et regnabimus super
terram. Et vidi: et audiui vocem angelorum
multorum in circuitu throni et animalium
et seniorum: et erat numerus eorum milia mi-
lium dicentium voce magna. Dignus
est agnus qui occisus est accipere virtutem
et divinitatem et sapientiam et fortitudi-
nem et honorem et gloriam et benedictio-
nem. Et omne creatura que in celo est
et super terram et sub terra: et qui sunt i mari
et qui in cunctis audiu dicentes seden-
ti in throno et agno. Benedictio et ho-
nor et gloria et potestas in secula seculorum.
Et quatuor animalia dicebant amen.
Et viginti quatuor seniores ceciderunt in
facies suas: et adoraverunt viventem in
secula seculorum. **V**
Et vidi cum aperuisset agnus unum
de septem sigillis: et audiui vo-
cem de quatuor animalibus dicentem
tanquam vocem contriti. Veni et vide.

Et vidi: et ecce equus albus: et qui
sedebat super illum habebat arcum: et data
est ei corona: et reversus ut vinceret.
Et cum aperuisset sigillum secundum: audi-
vi secundum animal dicentem. Veni et vide.
Et reversus alius equus rufus: et qui sede-
bat super illum datum est ei ut sumeret pacem
de terra: et ut immicaret se interficiant: et
datus est ei gladius magnus. Et cum a-
peruisset sigillum tertium: audiui tertium
animal dicentem. Veni et vide. Et ecce e-
quus niger: et qui sedebat super illum ha-
bebat stateram in manu sua. Et audiui
tanquam vocem i medio quatuor anima-
lium dicentium. Bilibris vitici denario
uno: et tres bilibres ordi denario uno:
et unum et olum ne leseris. Et cum aperu-
isset sigillum quartum: audiui vocem quar-
ti animalis dicentis. Veni et vide. Et
ecce equus pallidus: et qui sedebat super eum
nomen illi mors: et infernus sequetur
eum. Et data est illi potestas super quatuor
partes terre interficere gladio fame
et morte et bestiis terre. Et cum aperuisset
sigillum quintum: vidi submersum altare ani-
mas interfectorum propter verbum dei: et pro-
pter testimonium quod habebant. Et clama-
bant voce magna dicentes. Usquequo
domine sanctus et verus non iudicas: et non
vindicas sanguinem nostrum de hijs qui ha-
buerunt i terra? Et date sunt illis singule
stole albe: et didi est illis ut requiesce-
rent adhuc tempus modicum: donec com-
pleantur consecui eorum et fratres eorum qui
interficiendi sunt sicut et illi. Et vidi cum
aperuisset sigillum sextum: ecce terre mors
magnus factus est. Et sol factus est ni-
ger tanquam sacculus filicis: et luna tota
facta est sicut sanguis: et stelle de celo
cecidit super terram sicut ficus emittit
grossos suos cum a vento magno mo-
uet. Et celum recessit sicut liber involutus:

et omnis mons et insule de locis suis
moue sunt. Et reges terre et principes
et tribuni et divites et fortes et omnes
servus et liber absconderunt se i speluncis
et in petris montium: et dicunt montibus
et petris cadite super nos: et abscondite
nos a facie sedentis super thronum et ab
ira agni: quoniam venit dies magnus ire
ipsorum. Et quis poterit stare? **U**
Post hec vidi quatuor angelos stan-
tes super quatuor angulos terre:
tenentes quatuor ventus terre ne flaret
super terram: neque super mare neque i vlla
arbores. Et vidi alterum angelum ascen-
dentem ab ortu solis habentem signum
dei vivit: et clamavit voce magna: quatuor
angelis quibus datum est nocere ter-
re et mari dicens. Nolite nocere terre et
mari neque arboribus: quoadusque si-
gnaveris fides dei nostri in hominibus eo-
rum. Et audiui numerum signatorum:
centum quadraginta quatuor milia signa-
ti ex omni tribu filiorum israel. Ex tribu nu-
da: duodecim milia signati. Ex tribu
ruben: duodecim milia signati. Ex tri-
bu gad: duodecim milia signati. Ex
tribu aser: duodecim milia signati. Ex
tribu neptalim: duodecim milia signa-
ti. Ex tribu manasse: duodecim milia
signati. Ex tribu symeon: duodecim mi-
lia signati. Ex tribu levi: duodecim mi-
lia signati. Ex tribu ioseph: duodecim
milia signati. Ex tribu beniamin: duodecim
milia signati. Post hec vidi turbam magnam
quam dinumerare nemo poterat ex omnibus
gentibus et tribubus et populis et linguis
stantes ante thronum: et in conspectu agni
amicti stolis albis: et palme i manibus eorum.
Et clamabant voce magna dicentes.

Salus deo ufo: qui sedet sup thronū
et agno. Et omnes angeli stabant i cir-
cuitu throni: et semidū: et quor aialū:
et ceciderūt i conspectu throni in facies
suas: et adorauerūt deū dicentes amē.
Benedictio: et claritas: et sapientia: et gra-
tiarū actio: honor: et uirtus: et fortitudo
deo nro: i secula seculorū amen. Et re-
spondit vn⁹ de seniorib⁹: et dixit michi.
Hij qui amidi sūt folijs albis q̄ sunt
et unde uenerunt: Et dixi illi. Dñe mi-
hi scis. Et dixit michi. Hii sunt q̄ uene-
runt de tribulatione magna: et lauerūt
stolas suas: et dealbauerūt eas i sāgui-
ne agni. Ideo sūt ante thronū dei: et secu-
erūt ei die ac nocte in tēplo eius: et qui
sedet in throno habetabit super illos.
Nō fluxerūt neq; sitiet amplius: neq;
cader super illos sol neq; ullus cibus:
quā agnus q̄ in medio throni ē reget
illos: et dūduet illos ad uice fontes a-
quarū: et abstergēt deus omnem
lacrimam ab oculis eorum. **viij**
Et cū aperuisset sigillū septimū: fa-
ciunt silentiū in celo quasi me-
dia hora. Et uidi septē angelos stātes
in conspectu dei: et dāt sunt illis septem
tubas. Et alius angel⁹ uenit: et stetit ante
altare habens thuribulū aureū: et da-
ta sunt illi incensa mista: ut daret de o-
rationib⁹ sādorum dñi supra altare
aureū qd̄ ē ante thronū dei. Et ascendit
fumi⁹ incensorū de orationib⁹ sādoro-
rum de manu angel⁹: corā deo. Et ac-
cepit angel⁹ thuribulū aureū: et imple-
uit illud de igne altaris: et misit in ter-
ram: et facta sūt tonitrua: et uoces: et ful-
gura et terre motus magnus: et septē
angeli q̄ habebāt septem tubas ppara-
uerunt se ut tuba canerēt. Et primus
angelus tuba cecinit. Et facta ē grādo
et ignis: mixta i sanguine: et missū est

in terrā. Et tertia pars terre combusta
est: et tertia pars arborū cōcremata est:
et omne semē uiride combustum est. Et se-
cundus angelus tuba cecinit: et tanq;
mons magn⁹ igne ardens missus est
in mare. Et facta ē tertia pars maris
sanguis: et mortua ē tertia pars creatu-
re eorū que habebāt animas i mari: et
tertia pars nauū interit. Et tertius
angel⁹ tuba cecinit: et cecidit de celo stel-
la magn⁹ ardens tanq; scintilla. Et cecidit
i tertiā partem fluminū: et in fontes
aquarū: et nomen stelle dicit abynthi-
um. Et facta ē tertia pars aquarū i ab-
synthiū: et nesci hominū mortui sūt de
aquis: q̄a amare sādē sūt. Et quart⁹
angelus cecinit: et prostrata ē tertia pars
folijs et tertia pars lune: et tertia pars
stellarū: ita ut obscuraret tertia pars
eorū: et diei nō lueret pars tertia et
nocti similis. Et uidi: et audiui uocem
vni⁹ aquile uolantis p̄ uindictā cecidi-
stis uoce magna. De uoce ue habitan-
tibus i terra de ceteris uerbis uerū āgelo-
rum: qui erant tuba canitur. **ix**
Et quint⁹ angelus tuba cecinit: et
uidi stellam de celo cecidisse in
terram: et data est ei clavis putei abyssi.
Et aperuit puteum abyssi: et ascendit
fumi⁹ putei sicut fumi⁹ fornacis ma-
gne: et obscurat⁹ est sol: et aer de fumo
putei. Et de fumo putei egessit locuste
in terrā: et data est illis potestas sicut
habent potestatem scorpiones terre. Et
p̄ceptū est illis ne lederent seum terre
neq; omne uiride neq; omnem arborē:
nisi tantū homines q̄ nō habent signū
dei in frōtib⁹ suis. Et dedit eis ne de-
ciderent eos: sed ut erunarent in eis
quing⁹. Et cruciati⁹ eorū ut cruciati⁹
scorpiorū: et p̄cutit hominem. Et in die-
bus illis quereant homines mortē: et nō

inuenire eam: et desiderabūt mori: et
fugiet mors ab eis. Et similitudines
locustarū similes equis paratis ad p̄li-
um: et sup capita earū tanq; corone si-
miles auro: et facies earū tanq; facies
hominū. Et habebāt capillos sicut ca-
pillos mulierū: et dentes earū sicut dentes
leonū erāt. Et habebāt loricas sicut lo-
ricas ferreas: et uox alarū illarū sicut
uox currū equorū multorū currētū i bel-
lū. Et habebāt caudas similes scorpio-
nū: et aculei erāt in caudis earū: et por-
tas earū nocere hominib⁹ mētib⁹ quing⁹.
Et habebāt sup se regem angelum
abyssi cui nomen hebraice labaddoni.
Et unum abijt: ecce ueniūt adhuc
duo ut p̄st her. Et secus angelus tu-
ba cecinit: et audiui uocē vnā q̄ quatuor
tribus altaris aurei quod est
ante oculos dei: dicens sego angelo q̄
habebat tubā. Solue quatuor ange-
los q̄ allegati sūt in flumine magno
rursaten. Et solui sunt quatuor āgeli
qui parati erāt in hora: et diem: et men-
sem et annū: ut occiderent tertiā partē
hominū. Et numer⁹ equestis egerat.
uides milites dena milia: et audiui nu-
merum eorū: et ita uidi equos i uisione.
Et qui sedebāt sup eos habebant lori-
cas igneas: et iacindinas et sulphure-
as: et capita equorū erant tanq; capita
leonū: et de ore eorū procedit ignis: et fu-
mus et sulphur. Et ab hīs trib⁹ pla-
gis occisa est tertia pars hominū: de
igne et de fumo: et sulphure q̄ procede-
bāt ex ore iporū. Potestas eū equorū
in ore eorū: et in caudis eorū. Nā cau-
de eorū similes serpētib⁹ habentes ca-
pita: et in hīs nocent. Et ceteri hoīes
qui nō sunt occisi i hīs plagis neq;
penitentia egerūt de operib⁹ manū
suarū ut non adorarent deum uia

et simulacra aurea et argentea et creta
et lapidea et lignea q̄ neq; uidere pos-
sunt neq; audire neq; ambulare: et nō
egerūt penitentia ab homicidijs suis
neq; a ueneficijs suis neq; a fornica-
tione sua: neq; a furtis suis. **x**
Et uidi aliū angelū fortem descen-
dētē de celo amidum nube: et
p̄s in capite ei⁹. Et facies ei⁹ erat ut
sol: et pedes ei⁹ tanq; colūna ignis. Et
habebat i manu sua libellū apertū: et po-
luit p̄dem suā de xerū supra mare: simi-
litem aut sup terram: et clamauit uo-
ce magna quēadmodū cū leo rugit.
Et cū clamasset: locuta sūt septem to-
nitrua uoces suas. Et cū locuta fuisset
septem tonitrua uoces suas: et ego scri-
pturus eram. Et audiui uocē de celo
dicētē michi. Signa q̄ locuta sūt septē
tonitrua: et noli ea scribere. Et angel⁹
quē uidi stantem supra mare: et supra
terram leuauit manū suam ad celū: et iu-
rauit p̄ uiuētē i secula seculorū q̄ crea-
uit celum: et ea q̄ in eo sunt et terram et
ea q̄ in ea sunt: et mare et ea que in eo
sunt: q̄a temp⁹ nō erit ampli⁹: sed i die-
bus uocis septimi angeli cum reperit
tuba canere: cōsumabit mitemū dei h-
ic euangelizauit p̄ seruos suos pro-
phetas. Et audiui uocē de celo iterū
loquētē mēcū: et dicentem. Uade: et
accipe librum apertū de manu angeli
stantis supra mare: et sup terram. Et
abijt ad āgelum dicens ei ut daret mi-
hi librum: et dixit michi. Accipe librum
et deuora illum: et faciet amaricari
uiscerē tuū: sed i ore tuo erit dulce tanq;
mel. Et accēpi librum de manu āgeli
et deuoraui illū: et erat in ore meo tanq;
mel dulce. Et cū deuorasset eū: amari-
cat⁹ ē uiscer me⁹. Et dixit michi. Dico-
ret te iterū p̄phetare gentib⁹: et populis

et linguis et regibus multis. **E**t dicit michi calamus similis virge: dictum est michi. Surge: et metere templum dei et altare: et adorantes in eo. Accipio vero quod est foris templi rice foras et ne metaris illud: quoniam daturum est gentibus. Et civitate sancta calcabunt mensibus quadraginta duobus. Et dabo duobus testibus meis: et prophetabunt diebus mille ducentis sexaginta annis. Et hi sunt duo olive et duo candelabra in conspectu domini terre stantes. Et si quis voluerit eos nocere: ignis exierit de ore eorum et devorabit inimicos eorum: et si quis voluerit eos ledere sic oportet eum occidi. Et hi habent potestatem claudendi celum ne pluat diebus prophetie illorum: et potestate habent super aquas coarctandi eas in sanguinem: et praevenire terram omni plaga quotienscumque voluerint. Et cum fuerint testimonium suum beata quae ascendit de abisso faciet aduersus eos bellum: et vincet illos: et occidet eos. Et corpora eorum iacebunt in plateis civitatis magne quae vocatur spiritualiter Sodoma et Egyptus: ubi et domus eorum et pulvis et linguis et gentibus corpora eorum per tres dies et dimidium: et corpora eorum non sumentur poni in monumentis. Et inhabitantes terram gaudebunt super illos et iocundabuntur: et munera mittent invicem: quoniam hi duo prophete cruciaverunt eos qui inhabitabant super terram. Et post dies tres et dimidium spiritus vite a deo intrabit in eos. Et steterunt super pedes suos: et timor magnus cecidit super eos qui viderunt eos. Et audierunt vocem magnam de celo dicentem eis. Ascendite huc. Et ascenderunt in celum in nube: et viderunt illos inimici eorum. Et in illa hora factus est motus magnus: et decima

pars civitatis cecidit. Et ceciderunt in terra motu nota hominibus septem milia: et reliqui in timore sunt missi: et deditur gloria deo celi. Et secundum abijt: et ecce de cecidit venit cecidit. Et septimus angelus tuba cecidit: et factae sunt voces magne in celo dicentes. Factum est regnum huius mundi domini nostri et regnum eius: et regnabit in secula seculorum amen. Et viginti quatuor seniores qui in conspectu dei sedent in sedibus suis ceciderunt et facies suas: et adoraverunt deum dicentes. Gratias agimus tibi domine deus noster omnipotens: qui es et qui eras et qui venturus es: quia accepisti virtutem tuam magnam et regnavisti. Et irate sunt gentes: et advenit ira tua: et tempus mortuorum iudicari: et reddere mercedem servis tuis prophetis et sanctis et timenibus nomen tuum pusillis et magnis: et ceterum mandavi eos qui corrumperunt terram. **E**t apertum est templum dei in celo: et visa est archa testamenti in templo eius. Et facta sunt fulgura et voces: et tere motus: et gradus magna. Et signum magnum apparuit in celo. Mulier amicta sole: et luna sub pedibus eius: et in capite eius corona stellarum duodecim. Et in vultu habens et clamabat parituri: et cruciatur ut pariat. Et visum est aliud signum in celo. Et ecce draco magnus rufus habens capita septem et cornua decem: et in capite eius septem diademata: et cauda eius trahebatur tertia pars stellarum celi et misit eas in terram. Et draco stetit ante mulierem quae erat paritura: ut cum peperisset filium eius devoraret. Et peperit filium masculum: qui venturus erat omnes gentes in virga ferrea. Et captus est filius eius ad deum: et ad thronum eius: et mulier fugit in solitudine ubi habebat locum paratum a deo: ut ibi pascat

eam diebus mille ducentis sexaginta. Et factum est prelium magnum in celo. Michael et angeli eius preliabantur cum dracone: et draco pugnabat et angeli eius et non valuerunt: neque locus inventus est amplius eorum in celo. Et proiecitus est draco ille magnus: serpens antiquus: qui vocabatur dyabolus et sathanas: qui seducit universum orbem: et pedus est in terram et angeli eius cum illo missi sunt. Et audimus vocem magnam in celo dicentem. Facta est salus et virtus et regnum dei nostri et potestas christi eius: quia proiecitus est accusator fratrum nostrorum: qui accusabat illos ante conspectum dei nostri die ac nocte. Et ipsi vicerunt eum propter sanguinem agni: et propter verbum testimonii sui: et non dilexerunt animas suas usque ad mortem. Propterea letamini celi: et qui habitatis in eis. Et tere et mari: quia descendit dyabolus ad vos habens iram magnam: sciens quod modicum tempus habet. Et postquam videret draco quod proiecitus esset in terram: persecutus est mulierem quae peperit masculum. Et datus est mulieri ale due aquile magne: ut volaret in desertum in locum suum: ubi habitaret per tempus et tempora et dimidium temporis a facie serpents. Et misit serpentes ex ore suo post mulierem aquas tanquam flumen: ut ea faceret ita huius a flumine. Et advenit terra mulierem: et aperuit terra os suum et absorbit flumen: quod misit draco de ore suo. Et iratus est draco in mulierem: et abiit facere prelium cum reliquis de semine eius qui custodiunt mandata dei: et habet testimonium suum christi. Et stetit super arenam maris. **E**t vidi de mari bestiam ascendentem: et super cornua decem diademata: et super capita decem nota blasphemiam.

Et bestia quam vidi similis erat pardos: et pedes eius sicut pedes ursi: et os eius sicut os leonis. Et dedit illi draco virtutem suam et potestatem magnam. Et vidi unum de capitibus suis quasi occisum in mortem: et plaga mortis eius curata est. Et amirata est universa terra post bestiam. Et adoraverunt draconem qui dedit potestatem bestie: et adoraverunt bestiam dicentes. Quis similis bestie: et quis poterit pugnare cum illa? Et datus est ei os loquens magna et blasphemiam: et data est ei potestas facere menses quadraginta duos. Et aperuit os suum in blasphemias ad deum blasphemare nomen eius et tabernaculum eius: et eos qui in celo habitant. Et datus est illi bellum facere cum sanctis: et vincere eos. Et data est illi potestas in omni tribu et populo et lingua et gente: et adoraverunt eam omnes qui inhabitant terram: quoniam non sunt scripta nomina in libro vite agni qui occisus est ab origine mundi. Si quis habet aurem audiat. Qui in captivitate duxerit et captivitate vadit: qui in gladio occiderit: oportet eum gladio occidi. Hic est periticia: et fides sanctorum. Et vidi aliam bestiam ascendentem de terra: et habebat cornua duo similia agni: et loquebatur sicut draco. Et potestas prioris bestie omnem faciebat in conspectu eius: et fecit terram et habitantes in ea adorare bestiam primam: et curata est plaga mortis. Et fecit signa magna: ut etiam ignem faceret de celo descendere in terra in conspectu hominum. Et seducit habitantes in terra propter signa quae data sunt illi facere in conspectu bestie: dicens habitantibus in terra ut faciant viam viam bestie quae habet plagam gladii et viri. Et datus est illi ut daret spiritum viagum bestie: et ut loqueretur viago bestie:

et faciet ut quicunque non adorauerint y-
maginem bestie occidantur. Et faciet
omnes pusillos et magnos et diuites
et pauperes et liberos et seruos habere
caradec in manu dextra aut in fron-
tibus suis: et ne quis possit emere aut
vendere nisi habeat caradecum notis
bestie: aut nomen aut numerum nomi-
nis eius. Hic sapientia est. Qui habet in-
tellectum: computet numerum bestie.
Numerus enim hominis est: et nu-
merus eius sexcenta sexaginta sex. **xiii**
Et vidi et ecce agnus habebat supra
montem syon: et cum eo centum qua-
draginta quatuor milia habentes nomen
eius et nomen patris eius scriptum in fron-
tibus suis. Et audiui vocem de celo tanquam
vocem aquarum multarum et tanquam vocem
tonitruum magni: et vocem quam audiui si-
cut cytharedorum cytharizantium et cytha-
ris suis. Et cantabant quasi canticum
nouum ante sedem et ante quatuor ani-
malia et seniores: et nemo poterat dice-
re canticum nisi illa centum quadraginta-
quatuor milia qui empti sunt de terra. Hii
sunt qui cum mulieribus non sunt com-
mixti: virgines enim sunt. Hii secum
agnus quoscunque voluit. Hii tempus sunt
re omnibus primis deo et agno: et in o-
mnibus non est inueniendus mendacium. Si-
ne macula enim sunt ante thronum dei. Et
vidi alterum angelum volatentem per medium
celum habentem euangelium eternum: ut
euangelizaret sedentibus super terram et super
omnem gratiam et tribum et linguam et populum:
dicens magna vox. Timete dominum et da-
te illi honorem: quia venit hora iudicii
eius: et adorare eum qui fecit celum et ter-
ram mare et fontes aquarum. Et alius an-
gelus secutus est dicens. Cecidit cecidit
babilon illa magna: quia a vino ire for-
nicationis sue potauit omnes gentes.

Et terti⁹ angelus secus est illos dicens
voce magna. Si quis adorauerit be-
stiam et ymaginem eius et acceperit cara-
decum in fronte suo aut in manu sua: hic
bibet de vino ire dei quod mixtum est in
calice ire ipsius. Et cruciabitur igne et
sulphure in conspectu angelorum sanctorum:
et ante conspectum agni. Et fumus tormen-
torum eorum ascendet in secula seculorum.
Nec habet requiem die ac nocte qui ad-
rauerit bestiam et ymaginem eius: et si
quis acceperit caradecum nominis eius.
Hic sapientia sanctorum est: qui custodiunt
mandata dei et fidem ihesu. Et audiui
vocem de celo dicentem michi. Scribe.
Beati mortui qui in domino moriuntur.
A modo iam dicit spiritus: ut requiescant
a laboribus suis. Opera enim illorum secu-
tur illos. Et vidi et ecce nubem candidam:
et supra nubem sedentem similem fili-
o hominis habentem in capite suo co-
ronam auream: et in manu sua falcem
acutam. Et alius angelus sequitur de templo
clamans voce magna ad sedentem su-
per nubem. Mitte falcem tuam et metec:
quia venit hora ut metatur: quoniam
aruit messis terre. Et misit qui sedebat
super nubem falcem suam in terram et me-
sit in terram. Et alius angelus sequitur de
templo quod est in celo: habens et ipse fal-
cem acutam. Et alius angelus sequitur
de altari qui habebat potestatem supra
ignem et aquam: et clamauit voce
magna ad eum qui habebat falcem acu-
tam dicens. Mitte falcem tuam acutam
et vindicam vitiosos vine terre: quoni-
am immanes sunt vine eius. Et misit an-
gelus falcem suam acutam in terram: et
vindemauit vineam terre: misit in lacum
ire dei magni. Et calcatus est locus vine
et cecidit: et cecidit sanguis de lacu usque ad
frenos equorum per radia mille septem.

Et vidi aliud signum in celo. **xv**
Celo magnum et mirabile: ange-
los septem habentes plagas septem no-
minibus: quoniam in illis consummata
est ira dei. Et vidi tanquam mare vitreum
mixtum igne et eos qui victorunt bestiam
et ymaginem eius et numerum nomi-
nis eius stantes supra mare vitreum:
habentes cytharas dei et canticum agni di-
centes. Magna et mirabilia sunt opera
tua domine deus omnipotens: iuste et vere
sunt vir tue domine regis seculorum. Quis
non timebit te domine: et magnificabit
nomen tuum? Quia solus pius es: qui
omnes gentes venient et adorabunt
in conspectu tuo: quoniam iudicia tua
manifesta sunt. Et post hec vidi et re-
ce apertum est templum tabernaculi testimo-
nij in celo. Et reperiunt septem angeli ha-
bentes septem plagas de templo: uestiti
lapide mundo et candido: et percussit
vires pedora: zonis aureis. Et unum
de quatuor animalibus dedit septem an-
gelis septem chalas aureas: plenas i-
racundie dei vineis in secula seculorum.
Et impleti sunt templum dei fumo a maiesta-
te dei et de virtute eius: et nemo poterat in-
troire templum: donec consummaretur
plaga septem angelorum. **xvi**
Et audiui vocem magnam de tem-
plo dicentem septem angelis. Iter
et effundite septem chalas ire dei in ter-
ram. Et abiit primus angelus et effudit
chalam suam in terram: et factum est vulnus
securum et pessimum in homines qui habebat
caradecum bestie: et in eos qui adorau-
runt bestiam et ymaginem eius. Et secundus
angelus effudit chalam suam in mare:
et factus est sanguis tanquam moritui: et o-
mnis anima vitiosa mortua est in mari.
Et tertius effudit chalam suam super

flumina et super fontes aquarum: et factus
est sanguis. Et audiui angelum aqua-
rum dicentem. Quibus es domine qui es
et qui tras sanctus qui hoc iudicabit:
quia sanguine sanctorum et prophetarum
effudit: et sanguine eis dedit bibere.
Dignum enim sunt. Et audiui alterum di-
centem. Etiam domine deus omnipotens:
vera et iusta iudicia tua. Et quartus
angelus effudit chalam suam in solem: et
datum est illi estu affligere homines et
igni. Et estuauerunt homines estu ma-
gno: et blasphemauerunt nomen dei ha-
bentis potestatem super has plagas:
neque egerunt penitentiam ut darent illi glo-
riam. Et quintus angelus effudit cha-
lam suam super sedem bestie et factum est
regnum eius tenebrosum. Et commodaue-
runt linguas suas pro dolore: et blasphe-
mauerunt deum repleti doloribus et vulne-
ribus suis: et non egerunt penitentiam
re operibus suis. Et sextus angelus effu-
dit chalam suam in flumen illud magnum
eufraten: et siccauit aquam eius et pa-
rauerunt via regibus ab oriente solis. Et
vidi de ore draconis et de ore bestie et
de ore pseudo prophetarum egredere spiritus
nequam immundos in modum ranarum. Sunc
enim spiritus demoniorum facientes signa:
et procedunt ad reges totius terre congregare
illos in prelium ad diem magni.
Et ecce venio hauri hunc. Et ecce
hic vigilat et custodit vestimenta
sua ne nudus ambulet: et videt turpi-
tudinem eius. Et congregabit illos in lo-
cum qui vocatur hebraice armageddon.
Et septimus angelus effudit chalam suam
in aeternum: et repleuit vocem magnam de tem-
plo a throno dicens. Factum est. Et fa-
cta sunt fulgura et voces et tonitrua:
et ecce motus factus est magnus qualis
nunquam fuit requies homines fuerunt super

terra: talis terre mors: sic magnus. Et facta est ciuitas magna i tres partes: et ciuitates gentium ceciderunt. Et babilon magna venit i memoriam ante deum: dare illi calicem vini indignationis ire eius. Et omnis insula fugit: et montes non sunt inuenti. Et grando magna sicut taleum descendit de celo in homines: et blasphemauerunt homines deum propter plagam grandinis: quoniam magna facta est vehementer. **xviii**

Et venit unus de septem angelis qui habebant septem fialas: et locutus est mecum dicens. Veni et ostendam tibi damnationem meretricis: magne que sedet super aquas multas: cum qua fornicati sunt reges terre: et inebriati sunt qui inhabitant terram de vino prostitutionis eius. Et abstulit in spiritu in desertum. Et vidi mulierem sedentem super bestiam corvineam: plenam nominibus blasphemiarum: habentem capita septem et cornua decem. Et mulier erat circumdata purpura et cocco et inaurata auro et lapide precioso et margaritis: habens poculum aureum in manu sua plenum abominatione et immundicia fornicationis eius. Et in fronte eius nomen scriptum babilon magna: mater fornicationum et abominationum terre. Et vidi mulierem ebriam de sanguine sacerdotum: et de sanguine martyrum ihesu. Et miratus sum cum viderem illam ammiratione magna. Et dixit michi angelus. Quare miraris: ego dico tibi: sarraceni mulieris et bestie que portat eam: qui habet capita septem et cornua decem. Bestia quam videris fuit et non est: et ascensura est de abyssu: et in interitum ibit: et mirabuntur inhabitantes terram quod non sunt scripta nomina in libro vite a constitutione mundi videntes bestiam que creat et non

est. Et hic est sensus: qui habet sapientiam. Septem capita septem montes sunt super quos mulier sedet: et tres reges. Quinque ceciderunt: unus est et alius nondum venit. Et cum venerit: oportet illum breue tempus manere. Et bestia que erat et non est ipsa octava est: et de septem est. Et in interitum vadit. Et decem cornua que videris decem reges sunt qui regnum nondum acceperunt: sed potestatem tanquam reges una hora accipient post bestiam. Huiusmodi consilium habet: et virtutem et potestatem suam bestie tradent. Huiusmodi agnus pugnabit: et agnus vincet illos: quoniam dominus dominus est: et rex regum: et qui cum illo sunt vocati et electi et fideles. Et dixit michi. Aque que videris ubi meretrix sedet ipsa sunt et gentes et lingue: et decem cornua que videris bestia huiusmodi obediunt fornicationi: et desolata facient illam: nudam: et carnes eius manducabunt et ipsam ignem cremabunt. Deus etiam dedit in corda eorum ut faciant quod placuit illi: ut dent regnum suum bestie donec consummetur verba dei. Et mulier quam videris est ciuitas magna: que habet regnum super reges terre. **xviii**

Et post hec vidi alium angelum descendentem de celo habentem potestatem magnam: et terra illuminata est a gloria eius. Et clamauit i fortitudinem dicens. Cecidit cecidit babilon magna: et facta est habitatio demoniorum: et custodia omnis spiritus immundi: et custodia omnis volucris immunde et odibilis: quia de vino ire fornicationis eius bibunt omnes gentes. Et reges terre cum illa fornicati sunt: et mercatores terre de virtute deliciarum eius diuites facti sunt. Et audiui aliam vocem de celo dicentem. Egre de illa plus meretur

et ne participes suis delictorum eius: et de plagis eius non accipias. Quoniam uenerunt peccata eius usque ad celum: et recordatus est dominus iniquitatum eius. Reddite illi sicut et ipsa reddidit vobis: et duplicite duplicia secundum opera eius. In poculo quo misistis vobis miscere illi duplici. Quantum glorificauit se et in deliciis fuit: tantum date illi tormentum et ludum: quia i corde suo dixit. Sedes regina: et vidua non sum: et ludum non videbo. Ideo in una die uenerunt plage eius mors et ludus et fames: et ignis comburetur: quia fortis est deus qui iudicabit illam. Et flebunt et plangent se super illam reges terre qui cum illa fornicati sunt et in deliciis vixerunt cum viderint fumum incendii eius: longe stantes propter timorem tormentorum eius dicentes. Heu ciuitas illa magna babilon: et ciuitas illa fortis: quam una hora uenit iudicium tuum. Et negotiatores terre flebunt super illam: et lugebunt: quoniam merces eorum nemo tunc amplius: merces auri et argenti et lapidis preciosi et margarite et bisti et purpure et serici et cocco: et omne lignum thuyum et omnia vasa thoris et omnia vasa de lapide precioso et cramento et ferro et marmore: et ornamenti et amoni et odoramentorum et unguenti et thuris et vini et olei et simile et cuncta et iumentorum et omni equorum et redarum et mancipiorum et animarum hominum. Et poma tua desiderii anime tue discesserunt a te: et omnia pinguis et preclara perierunt a te: et amplius illa iam non inueniunt mercatores hominum. Qui diuites facti sunt ab ea longe stabunt propter timorem tormentorum eius: fletus ac lugentes et dicentes. Heu ciuitas illa magna: que amida erat bisto et

purpura et cocco et deaurata et auro et lapide precioso et margaritis: quoniam una hora desinitur tunc tante diuicie. Et omnis gubernator et omnes qui in lacum nauigant et nautae et qui in mari operantur: longe stent: et clamauerunt videtes locum incendii eius dicens. Que similis ciuitati huic magne? Et miserunt puluerem super capita sua: et clamauerunt fletus et lugentes dicentes. Heu ciuitas illa magna: qua diuites facti sunt omnes qui habebant naues in mari de precijs eius: quoniam una hora desolata est. Fleuit super eam celum et sancti apostoli et prophete: quoniam iudicauit deus iudicium vtrum de illa. Et suffulit unus angelus fortis lapidem fletu molareum magnum: et misit in mare dicens. Hoc impetu mittetur babilon ciuitas illa magna: et ultra iam non inuenietur. Et vox cytharedorum et musicorum et tuba non audiet in te apostolus: et omnis artifex omnique ars non inueniet in te amplius: et vox mole non audiet in te apostolus. Et lux lucerne non lucet in te apostolus: et vox sponsi et sponse non audiet adhuc in te: quia mercatores tui erant principes terre: quia i neficijs tuis errauerunt omnes gentes. Et i ea sanguis prophetarum et sacerdotum inuentus est: et omni qui interfecit iuxta ieremiam. **xix**

Post hec audiui fletum tubarum militum in celo dicentium alleluia. Pax et gloria et virtus deo nostro est: quia vera et iusta iudicia sunt eius: qui iudicauit de meretrice magna: qui corripuit terram in prostitutione sua: et vindicauit sanguinem suorum suorum de manibus eius. Et iterum dixerunt alleluia. Et sumus eius ascendit in secula seculorum. Et ceciderunt seniores viginti quatuor et quatuor animalia et adorauerunt deum sedentem super

throni: dicentes amen alla. Et vox de throno respondit dicens. Amen dicite deo nro omnes sancti ei: et qui timetis deum pusilli et magni. Et audiui quasi vocem tubae magne: et sicut vocem aquarum multarum et sicut vocem conitruorum magnorum: dicentium alla: qui regnavit dominus deus noster omnipotens. Gaudeamus et exultemus: et deimus gloriam ei: quia venerunt nuptiae agni: et vox ei preparavit se. Et datum est illi ut cooperiat se byssum splendens candidum. Byssum enim iustificationes sunt sanctorum. Et dixit michi. Scribe. Beati qui ad cenam nuptiarum agni vocati sunt. Et dixit michi. Hec verba dei verba sunt. Et cecidi ad pedes eius: ut adorare eum. Et dixit michi. Vide ne feceris. Consecutus sum: et feci tuorum habentium testimonium ihesu. Deum adora. Testimonium enim ihesu est spiritus prophetie. Et vidi celum apertum: et ecce equus albus: et qui sedebat super eum vocabatur fidelis et verax: et cum iusticia iudicat et pugnat. Oculi autem eius sicut flamma ignis: et in capite eius diademata multa: habens nomen scriptum quod nemo novit nisi ipse. Et vestitus erat veste aspersa sanguine: et vocabatur nomen eius verbum dei. Et egerunt qui sunt in celo sequentem eum in equis albis: vestiti byssino albo et mundo. Et de ore eius procedebat gloria: et utraq; parte acut: ut in ipso percutiant gentes. Et ipse reget eas in virga ferrea: et calcet torcular vini furoris ire dei omnipotentis. Et habet in uestimento et in femore suo scriptum: rex regum et dominus dominantium. Et vidi unum angelum stantem in sole: et clamavit voce magna dicens omnibus aures qui volunt per medium celi. Venite et congregamini ad cenam magnam: ut manducetis carnes regum et carnes tribunorum et carnes fortium et carnes equorum et sedentium in ipsis. Et carnes omnium

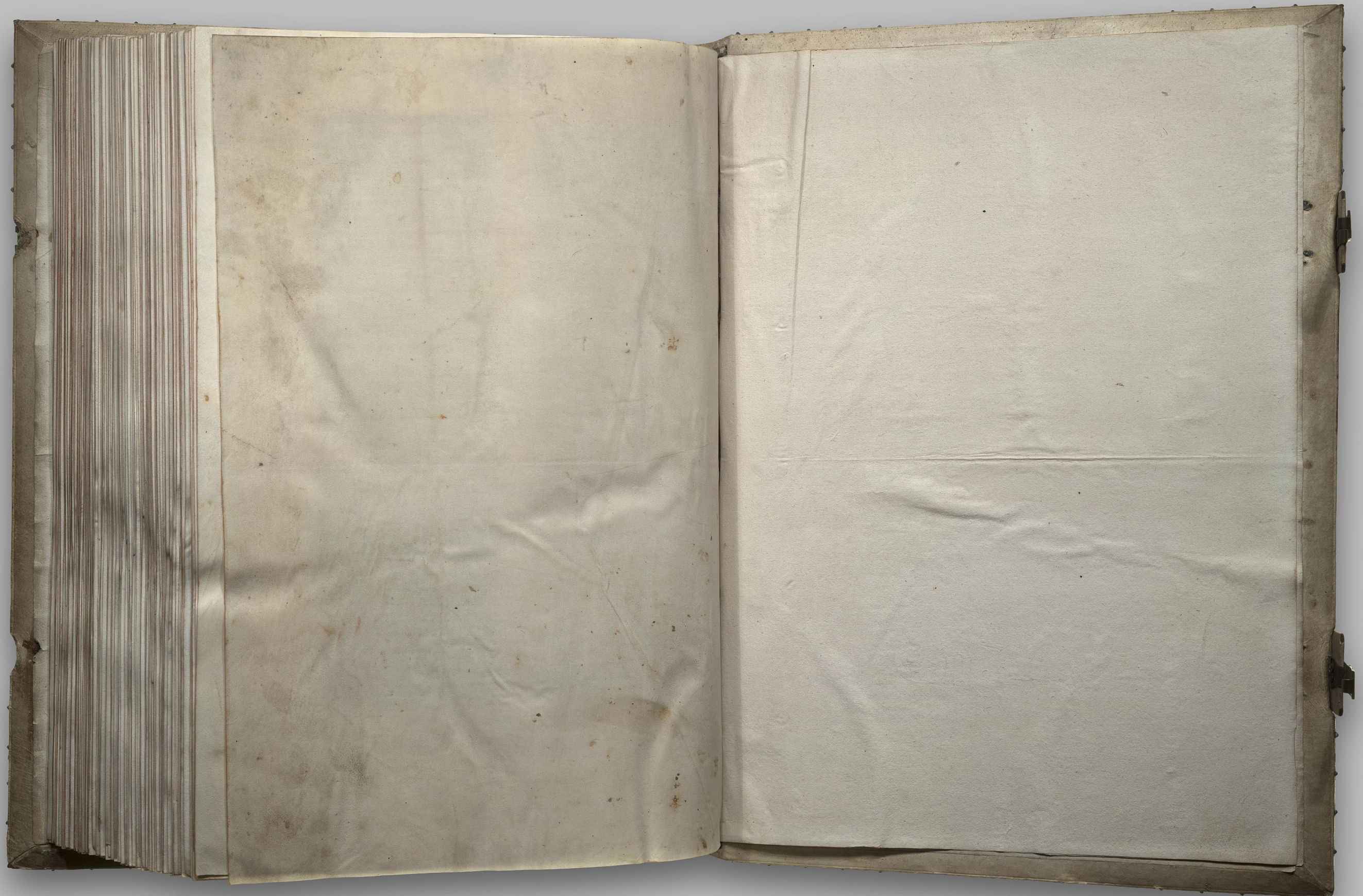
liberorum et suorum et pusillorum et magnorum. Et vidi bestiam et reges terre et gentes totas congregatas ad faciendum prelium cum illo qui sedebat in equo: et cum egerint. Et apphela est bestia: et cum ea pseudo prophetie: et qui fecit signa tota in ipso quibus seduxit eos qui acceperunt caradere bestie: qui adoraverunt ymaginem eius. Qui ceciderunt sunt hi duo in stagnum ignis ardentis et sulphuris: et ceteri occisi sunt in gladio sedentis super equum: qui procedit de ore ipsius: et omnes aures sauritate sunt carnibus eorum. **E**t vidi angelum descendentem de celo habentem clavum abissi: et cathenam magnam in manu sua. Et apprehendit draconem serpente antiquum qui est dyabolus et sathanas: et ligavit eum per annos mille. Et misit eum in abyssum: et clausit et signavit super illum ut non seducat apostulas gentes: donec consummentur mille anni. Et post hoc oportet illum solui modico tempore. Et vidi sedes: et sedentem super eas: et iudicium datum est illis. Et animas decollatorum propter testimonium ihesu et propter verbum dei: et qui non adoraverunt bestiam neque ymaginem eius nec acceperunt caradere eius in sedibus aut in manibus suis: et non vixerunt et regnauerunt cum christo mille anni. Ceteri mortuorum non vixerunt donec consummentur mille anni. Hec est resurrectio prima. Beati et sancti: qui habent partem in resurrectione prima. Qui hiis secunda morte non habet potestatem: sed erunt sacerdotes dei et regnabunt cum illo mille annis. Et cum consummati fuerint mille anni solvet sathanas de carcere suo: et regibit et seducet gentes que sunt super quatuor angulos terre gothi et magog: et congregabit eos in prelium: quorum numerus est sicut arena maris. Et ascenderunt super latitudinem terre: et circumdeditur castra

sanctorum et civitatem dilectam. Et descendit ignis a deo de celo et devorabit eos: et dyabolus qui seducebat eos missus est in stagnum ignis et sulphuris: ubi et bestia et pseudo prophetie cruciabuntur die ac nocte in secula seculorum. Et vidi thronum magnum candidum et sedentem super eum: cuius aspectu fugit terra et celus: et locus non est inventus ab eis. Et vidi mortuos magnos et pusillos stantes in conspectu throni: et libri aperti sunt: et alius liber apertus est qui est vitae. Et iudicati sunt mortui ex hiis qui scripta erant in libris: secundum opera ipsorum. Et dedit mare mortuos suos qui in eo erant: et mors et infernus dederunt mortuos suos qui in ipsis erant: et iudicati sunt de singulis secundum opera ipsorum. Et infernus et mors missi sunt in stagnum ignis. Hec est secunda secunda. Et qui non est in libro vitae scriptus: missus est in stagnum ignis. **E**t vidi celum novum: et terram novam. Primum enim celus et prima terra abiit: et mare iam non est. Et ego iohannes vidi sanctam civitatem iherusalem novam descendentem de celo: a deo paratam: sicut sponsam ornata viro suo. Et audiui vocem magnam de throno dicentem. Ecce tabernaculum dei cum hominibus: et habitabit cum eis. Et ipsi populus eius erunt: et ipse deus cum eis: erit eorum deus. Et absterget deus omnem lacrimam ab oculis eorum: et mors ultra non erit neque ludus neque clamor neque dolor erit ultra: quae prima abiit. Et dixit qui sedebat in throno. Ecce nova facio omnia. Et dixit michi. Scribe: quia haec verba fidelissima sunt et verba. Et dixit michi. factum est. Ego sum alpha et omega: initium et finis. Ego sitienti dabo de fonte aquae vivae gratis. Qui vixerit possidebit haec. Et ego illi deus: et ille erit michi

alius. Timidis autem et incedulis et timidis et hominibus et fornicatoribus et veneficiis et ydolatriis et omnibus mendacibus: pars illorum erit in stagnum ardentis ignis et sulphuris: quod est secunda secunda. Et venit unus de septem angelis habentibus alas plenas septe plagis novissimis: et locutus est mecum dicens. Venit ostenda tibi sponsam uxorem agni. Et sustulit me in spiritu in montem magnum et altum: et ostendit michi civitatem sanctam iherusalem descendentem de celo: habentem claritatem dei. Et lumen eius simile lapidi preciosi: iaspidei: sicut cristallus. Et habebat murum magnum et altum habentem portas duodecim: et in portis angelos duodecim: et nomina inscripta quae sunt nomina duodecim tribuum filiorum israel. Ab oriente porte tres: et ab aquilone porte tres: et ab austro porte tres: et ab occasu porte tres. Et murus civitatis habens fundamenta duodecim: et in ipsis duodecim nomina duodecim apostolorum et agni. Et qui loquebatur mecum habebat mensuram arundineam auream: ut metiretur civitatem et portas eius et murum. Et civitas in quadra posita est: et longitudo eius tanta est quanta et latitudo. Et mensus est civitatem de arundine aurea per stadia: duodecim milia: et longitudo et altitudo et latitudo eius equalia sunt. Et mensus est murus eius centum quadraginta quatuor cubitorum: mensura hominis quae est angeli. Et erat structura muri eius ex lapide iaspide: ipsa vero civitas aureum mundum: simile vitro mundo. Et fundamenta muri civitatis omni lapide precioso ornata. Et fundamentum primum iaspis: secundum saphirus.

terci? calcedonius: quare? linaragd?
quincus sardonis: sextus sardonis: se-
ptimus crisolitus: octavus berillus:
nonus thopazius: decim? crisopeal-
lus: undecimus iacintus: duodeci-
mus amethystus. Et duodecim porte:
duodecim margarite sicut p singulas.
Et singule porte erant ex singulis mar-
garitis: et platea civitatis aurea mun-
dum: tanq? vitru? plicidum. Et templu
non vidi in ea. Dominus cuius o-
mnipotens templu illius e: et agnus.
Et civitas no eget sole neq? luna: ut
luceant in ea. Nam claritas dei illu-
minabit eam: et lucerna ei? est agnus.
Et ambulant gentes in lumine ei?: et
reges terre afferent glam sua et hono-
rem illant. Et porte ei? no clauduntur
per noctem. Nam qui non erit illic et al-
ferent gloria et honorem gentiu in illa:
nec intrabit in ea aliquid congnatu aut
abominacione facies: et medicatu: nisi
q? scripti sunt in libro vite agni. **XXIIII**
Et ostendit mihi fluviu aque vi-
ve splendidi tanq? cristallu:
procedentem de sede dei et agni. In me-
dio platee ei? et ex utraq? parte flumi-
nis lignu vite affertur fruct? duodeci:
per menses singulos reddes fructu suu:
et folia ligni ad sanitatem gentiu. Et o-
mnis maledictu no erit ampli?: sed se-
des dei et agni in illa erit: et qui ei? sui-
erit illi. Et videbit facie ei? et nomen ei?
in frontibz eor. Et vox ultra no erit: et
no regnabit lumine lucerne neq? lumi-
ne solis qui dñs deus illuminabit il-
los: et regnabit in secula seculoru. Et di-
xit mihi. Hec vba fidelissima sunt et ve-
ra. Et dñs de? spiritui prophetas misit
angelu suu: ostendere tuis fratribz que o-
porter fieri cito. Et ecce venio velociter.
Beati q? custodit verba prophete libri

huius. Et ego iohannes q? audiui et
vidi hec. Et postq? audissem et vidi
ecce ut adorare ante pedes angeli
qui mihi hec ostendebat. Et dixit mi-
hi. Vide ne feceris. Consequis enim
tuus sum et fratru tuoru prophetaru:
et eoru qui servant verba prophete li-
bri huius. Deum adora. Et dixit mi-
hi. Ne signaveris verba prophete li-
bri huius. Temp? enim ppe est. Qui no-
et noceat adhuc: et qui in sordibus e
sordescat adhuc. Et q? iustus e iustifi-
cetur adhuc: et sanct? sanctificetur adhuc.
Ecce venio cito: et merces mea mecum e:
reddere unicuiq? sedm opera sua. Ego
sum alpha et omega et principiu et novissimu:
principium et finis. Beati q? lavant
stolas suas in sanguine agni: ut sit
potestas eoru in ligno vite: et p portas
intrent civitatem. Foris autem canes
et venefici et impudici et homicide et
dolus servientes: et omnis qui amat
et facit mendacium. Ego iohannes misi
angelum meum testificari vobis hec
in ecclesijs. Ego sum radix et genus
dauid: stella splendida et matutina.
Et spiritus et sponsa dicunt veni. Et
qui audit: dicat veni. Et qui sitit ve-
niat: et qui vult accipiat aquam vi-
ve gratis. Contestor enim omni au-
dienti verba prophete libri huius.
Si quis apposuerit ad hec: apponet
deus super illum plagas scriptas in
libro isto: et si quis diminuerit de
verbis libri prophete huius: auferet
deus partem eius de libro vite et
de civitate sancta: et de his que scri-
pta sunt in libro isto. Dicit qui re-
stimoniu perhibet istorum. Etiam.
Venio cito amen. Veni domine ihesu.
Grana dñi nri ihesu mlti sũt quibz
vobis ame. **Explicit apocalypsis**

Bible. Latin. ca. 1454-55. Mainz. Gutenberg (42 lines)

Incun.

1454

B5⁵⁷

